2015

בנק הפועלים

דין וחשבון שנתי

תוכן העניינים

א. דבר יו"ר הדירקטוריון המתייחס לשלושת הנושאים הבאים:	**4**
1. תמצית ודגשים עיקריים לגבי שנת הדיווח	4
2. תמצית חזון, יעדים ואסטרטגיה עסקית	4
3. נושאים אחרים	4
ב. דוח הדירקטוריון וההנהלה	**9**
4. סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה	14
5. הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי	25
6. סקירת הסיכונים	129
7. מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים, בקרות ונהלים	188
ג. הצהרות בקרה פנימית על דיווח כספי	**195**
ד. דוחות כספיים לשנת 2015	**199**
ביאורים לדוחות הכספיים	212
ה. ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים לדוח השנתי	**411**
8. ממשל תאגידי	413
9. פרטים נוספים בנוגע לעסקי התאגיד הבנקאי ואופן ניהולם	447
10. נספחים	461
דוח תקופתי לשנת 2015	**471**
מילון מונחים	מילון מונחים 1
אינדקס	אינדקס 1

הבנק קיבל את אישור המפקח על הבנקים לפרסם את הדוחות הכספיים השנתיים על בסיס מאוחד בלבד.
בביאור 36 לדוחות הכספיים נכללת תמצית הדוחות הכספיים של הבנק בלבד.
חוברת הכוללת את נתוני הבנק תמסר לכל דורש, או באתר האינטרנט של הבנק, www.bankhapoalim.co.il

דבר יו"ר הדירקטוריון

מחזיקות ומחזיקי עניין נכבדים,

בשם הדירקטוריון וההנהלה אני גאה להגיש לכם את הדוח הכספי השנתי של קבוצת בנק הפועלים לשנת 2015. במהלך השנה המשיך בנק הפועלים ביישום מתווה התוכנית האסטרטגית לשנים 2013–2015 תוך הצגת הישגים עסקיים מרשימים ותשואת הרווח הנקי בשיעור של 9.6% על ההון לבעלי המניות, בהתאם ליעדים. במהלך השנה, גובשה גם התוכנית האסטרטגית לשנים הבאות.

תוכנית אסטרטגית 2013–2015: מנועי צמיחה, טכנולוגיה והתייעלות

בשנת 2015 המשיך הבנק ביישום מתווה התוכנית האסטרטגית ומתווה הדירקטוריון לשנים 2013–2015 אשר מיקדה את הבנק בשלושה תחומים: מנועי צמיחה, טכנולוגיה והתייעלות. במהלך השנה המשיכה ההנהלה להוציא לפועל בהצלחה את התוכנית האסטרטגית תוך שמירה על הרווחיות בסביבת ריבית נמוכה ובתנאי שוק משתנים – ביניהם, המשך הקשחת המשטר הרגולטורי הישראלי ותחרות ישירה עם שחקנים מסורתיים ועם שחקנים חדשים לכל אורכה של שרשרת הערך בתעשייה הפיננסית.

במקביל, גיבש הבנק את התוכנית האסטרטגית לשנים הקרובות באופן המהווה המשך ישיר לתוכניות האסטרטגיות הקודמות אשר ביססו את מעמד הבנק כמוסד הפיננסי המוביל בישראל. התוכנית החדשה מבוססת חדשנות ונועדה לאפשר ללקוח לפנות ולבצע פעולות בערוצים השונים, הסניפים או הערוצים הישירים, תפיסה שמדגישה את האנושי והטכנולוגי.

בשנת 2015 עמדה התשואה על ההון על 9.6% והרווח השנתי על 3,082 מיליון ש"ח. תשואה זו משקפת את מחויבותו העמוקה של הבנק לבעלי המניות לתשואה ההולמת את תיאבון הסיכון ואת המצב המאקרו-כלכלי בישראל ובשוקי העולם. בימים אלו של סערה בשוקי ההון הבינלאומיים מתעצם שוב הצורך בבנק חזק, רווחי ויציב לטובת הלקוחות, העובדים והכלכלה והחברה בישראל.

הכלכלה הגלובלית – מחפשים כיוון

צמיחת הכלכלה העולמית הואטה בשנה החולפת לקצב של כ-3%, וזאת בעיקר בשל ירידה בצמיחת השוקים המתעוררים. ככל שחולף הזמן מתחזקת ההערכה שהכלכלה העולמית לא צפויה לחזור לקצבי הצמיחה של השנים שטרם המשבר. מאחורי הערכה זו עומדים גורמים דמוגרפיים, גורמים טכנולוגיים, היקף החובות וכן נושאי מדיניות.

בשנה החולפת ראינו את כלכלת אירופה מתייצבת, וחלק מהמדינות שעמדו במרכז משבר החובות הציגו שיעורי צמיחה גבוהים. יחד עם זאת, שיעורי האבטלה נותרו גבוהים, וכך גם החובות הממשלתיים. אתגר נוסף שניצב בפני אירופה הוא גל הפליטים מהמזרח התיכון.

ארצות-הברית ממשיכה לבלוט לחיוב בין המדינות המפותחות – הצמיחה התייצבה על שיעור של 2.4%, שוק העבודה המשיך להשתפר, ואף הריבית הועלתה בסוף השנה. "ההיפרדות" של כלכלת ארצות-הברית משאר העולם נובעת מהתגובה ההחלטית של הסקטור הציבורי והפרטי ומנקיטת צעדים מידיים בהתמודדות עם המשבר.

הרגיעה באירופה לא הפחיתה את הסיכונים הגלובליים, אלו עברו השנה למדינות המתפתחות ולשווקים המתעוררים. נפילה חדה במחירי הסחורות ובעיקר במחירי הנפט מחלקת מחדש את העושר העולמי. מדובר בהעברת משאבים אדירה מיצואני הסחורות, שהם לרוב שווקים מתעוררים, ליבואניות שהן לרוב מדינות מפותחות. הירידה החדה במחיר יצרה בעיות בנושאי תקציב ושער חליפין, וכך מדינות כמו רוסיה וניגריה נקלעו למשבר תקציבי חמור.

ההתפתחויות בסין מהוות גורם נוסף של אי ודאות: הן בגלל הירידה בקצב הצמיחה והן בגלל סימני השאלה שעלו בשווקים. הריביות הנמוכות בעולם ובעיקר הריבית השלילית בחלק מאירופה ועתה גם ביפן, הן כלי למאבק בהאטה ובדפלציה, אך מהצד השני יש להתחשב בהשפעתן על מחירי הנכסים הפיננסיים והריאליים. אנחנו עדים לעלייה מהירה במחירי הנדל"ן בחלק מהשווקים, וגם עלייה מחודשת בהיקף החוב בחלק מהמדינות.

הסביבה הכלכלית והשוק הפיננסי בישראל

שיעור הצמיחה בישראל הואט ל-2.6% בלבד. יחד עם זאת, למשק הישראלי יתרונות בהשוואה לשווקים אחרים ובעיקר בסיס פיננסי איתן, חוב ציבורי בשליטה, ורמת חיסכון גבוהה. יחס החוב הציבורי לתוצר ירד לרמה של 65% והמערכות הפיננסיות ממשיכות לשמור על יציבות. ישראל הינה אחת המדינות הבולטות שלא חוותה משבר פיננסי ב-2008. כמו קנדה ואוסטרליה היא בולטת בבנקאות שמבוססת על פיקדונות הציבור ופחות על שוקי ההון. חוזקה זו של הבנקאות המקומית מהווה נדבך חשוב בדירוג האשראי של מדינת ישראל. מבחינת הצמיחה, ממשיך ההיי-טק להיות קטר מוביל, ובעתיד צפויים לבוא לידי ביטוי גם יתרונות הגז הטבעי, שאמורים לסייע לתחרותיות הישראלית.

שיעורי התעסוקה בישראל גבוהים, כך שעלייה עתידית בצמיחה, תבוא בעיקר מצד הפריון. כמו-כן, המשק הישראלי חווה מזה כשנתיים ירידה ברמת ההשקעות בעיקר כתוצאה מאי ודאות ומשינויים רגולטורים תכופים.

מדד המחירים לצרכן בישראל ירד זו השנה השנייה ברציפות. אפשר לפרש ירידה זו גם בהצלחה של המדיניות הממשלתית להיאבק ביוקר המחייה, שקיבלה רוח גבית מירידת מחירי הסחורות והאנרגיה בעולם. ניתן להניח שהירידות במדד המחירים לצרכן, לכשעצמן, אינן מהוות גורם סיכון, לפחות בשלב זה.

הממשלה החדשה שהוקמה הציבה במרכז מטרותיה את המאבק ביוקר הדיור. ישנה עלייה במאמצי הממשלה לייצב את המחירים, אולם בשנת 2015 עדיין צפינו בעליות. מדובר בתחום שדורש פעולה רב-שנתית כדי להגדיל את ההיצע שיביא לריסון המחירים. אין ספק, כי עליית מחירי הדיור יוצרת פערים חברתיים ופערים בין-דוריים משמעותיים, ולכן חשוב לשים אותה כנושא מרכזי במאמץ הכלכלי.

המדיניות המוניטרית בישראל מתואמת עם המדיניות המוניטרית המובילה בעולם. בשנים האחרונות השתנו "כללי המשחק" של בנקים מרכזיים - בהיעדר אינפלציה עברה ההתמקדות ליציבות פיננסית ולסיוע לצמיחה. גם השנה, וכמובן גם בעתיד, יציבות המערכת הפיננסית תלויה במידה רבה בבנק ישראל ובמערך הפיקוח על הבנקים.

לחקיקה עתידית ולמבנה השוק הפיננסי, תהיינה השלכות משמעותיות על התמודדות המשק עם משברים פיננסיים בעתיד. אני סבור כי היוזמה להפרדת חברות כרטיסי האשראי מהבנקים לא תשפר את מצבו של הלקוח ותביא לפגיעה בצרכן. מבחינת הבנקים, בלי ספק, מדובר בצעד שפוגע בשירות הבנקאי ובמרכיב חשוב בהכנסה התפעולית שאינה מאשראי.

המהפכה הטכנולוגית הגיעה לסקטור הפיננסי בעולם, ובשנים האחרונות נוצרו מאות סטארט-אפים בתחום, חלקם הפכו לחברות משמעותיות בתחומים של טכנולוגיה פיננסית ובנקאות. שחקנים אלו משנים את דינמיקת התחרות בשוק הפיננסי המקומי והבינלאומי. קיימת עלייה בחלקם היחסי של הגופים המוסדיים, בעיקר חברות הביטוח, בשוק הפיננסי. במערכת הבנקאית חל שיפור ביחס היעילות בהשוואה לשנים קודמות.

הובלה בשוק תחרותי

כבנק הגדול בישראל השכלנו לשרת את קהל הלקוחות הגדול שלנו דרך הסניפים ובערוצים הטכנולוגים השונים. השירות ניתן ללקוחות על רבדיו השונים תוך מיקוד והתאמה אישית לצורכיהם של הסגמנטים המגוונים בקרב האוכלוסייה.

בשנת 2015 הוכחנו את מחויבותנו להתמקדות במנועי צמיחה - פלחי אוכלוסייה שפעילותם הכלכלית גדלה בקצב מהיר מן הממוצע במשק - תוך שימת דגש על חיזוק התשתיות הטכנולוגיות שלנו, בחדשנות וביצירתיות.

בשנת 2015 הוסיף הבנק להגדיל את מספר לקוחותיו הקמעונאים ולהוביל במימון תשתיות ותאגידים. בפלח הבנקאות המסחרית הגדלנו את נתח השוק של הבנק והשגנו צמיחה מרשימה בהכנסות ובמספר לקוחות.

הבנק ממשיך במחויבות העמוקה שלו לסקטור העסקים הקטנים, שבאה לידי ביטוי בחיזוק הצעת הערך, בניית מוצרים חדשניים, וליווי מתמיד במימון ויעוץ לפלח לקוחות זה. "יום העסקים הקטנים" הופך לחלק אינטגרלי מהפעילות העסקית ומקיף עשרות אלפי עסקים בישראל. הבנק הוסיף להעמיק את פעולתו בקרב סקטור העסקים הקטנים מתוך הכרה בחשיבותו של הסקטור לכלכלה הישראלית ופוטנציאל ההכנסות הטמון בחיזוק העסקים הקטנים. כמו-כן, המשכנו לחזק את הצעת הערך של הבנק לתעשיית ההיי-טק על-ידי המשך ביסוסו של מערך "פועלים היי-טק".

תנופת הבנק בקרב האוכלוסייה הערבית בישראל שינתה את תנאי התחרות בסקטור זה והביאה לידי ביטוי את העוצמה והמקצועיות של בנק הפועלים. בנק הפועלים הכפיל את מספר הסניפים בישובים הערבים בשנים האחרונות. במהלך השנה האחרונה נפתחו שלושה סניפים חדשים.

בשנת 2015 הוסיף הבנק להוביל את מימון המשק הישראלי גם בתקופה מורכבת ומאתגרת לחלק מלקוחותינו. בד בבד עם חיזוק הרווחיות העסקית המשכנו להפחית את ריכוזיות תיק האשראי במהלך המשלב צמיחה, רווחיות ופיזור סיכונים. כמו-כן, בשנת 2015 הוסיף הבנק להגדיל את בסיס ההון שלו, על-פי מתווה עליית ההון הרב-שנתי, תוך מיקוד ברווחיות נאותה בעסקי הליבה הבנקאיים. בסוף השנה עמד יחס ההון של הבנק על 9.63%. בנק הפועלים הגדיל את הרווח הנקי בשנת 2015 למרות סביבת ריבית מאתגרת, האטה כלכלית הדרגתית, פגיעה בהכנסות בשל רגולציה והתחזקותה של התחרות בין הבנקים ובינם לבין גופים פיננסיים אחרים. הבנק המשיך לשפר את יחס היעילות שלו באופן שמעמיד אותו בקדמת הבנקים הישראלים ובשורה אחת עם הבנקאות המערבית.

מבט אל העתיד

עם סיומה המוצלח של שנת 2015 אנו מביטים אל העתיד. התוכנית לשנים 2016-2018 שגובשה במהלך שנת 2015 מבוססת על כיווני פעולה אסטרטגיים בראיית הטווח הבינוני ובראיית הטווח הארוך.

התוכנית מתבססת על יצירת תשתית אופטימלית וגמישה בנושאים כגון ניהול הון, פיתוח הון אנושי ובניית תשתית טכנולוגית וחדשנית, כפלטפורמה לשירותים המתקדמים ללקוחות הקמעונאיים והעסקיים, לחדשנות במוצרים ושירותים פיננסיים, לפיתוח ממוקד של הפעילות הבינלאומית ולהמשך המצוינות התפעולית כדרך חיים. נושא החדשנות משתלב בתרבות הבנק ומטרתו להציע שירותים לציבור באופן אנושי וטכנולוגי.

טיפוח המשאב האנושי ומערכת יחסי העבודה

הבנק המשיך לקדם ולפתח את איכות הנכס הגדול והחשוב ביותר בבנק – המשאב האנושי. הבנק המשיך לטפח את מערכת יחסי העבודה, המהווה מזה שנים נכס אסטרטגי לבנק. ארגון העובדים הוא שותף מלא בהובלת הבנק להישגים המרשימים ומהווה בנצ'מרק לתעשייה כולה.

אחריות חברתית תאגידית כערך מוביל

גם בשנת 2015 הוביל הבנק את המערכת הבנקאית כולה בפעילותו למען הקהילה. הבנק התמקד בפרויקטים בתחום החינוך, תוך מתן דגש מיוחד על חינוך להתנהלות כלכלית נבונה, כמפתח לקידום החירות הפיננסית.

כמחצית מפעילות הבנק בקהילה מופנה לתחום החינוך. שאר התקציב משמש לתמיכה בעמותות העוסקות בתחומי רווחה, רפואה ועוד.

במסגרת האחריות החברתית יזם הבנק מהלך אסטרטגי חלוצי לקידום מגזר הוותיקים בישראל, עם מיקוד בתכנון פיננסי וייעוץ פנסיוני בד בבד עם קידום יוזמות עבור מגזר זה במרחב הציבורי. זה כמה שנים ברציפות שהבנק מפרסם דוח קיימות ואחריות חברתית. הדיווח נעשה ברמה הגבוהה ביותר של התקן החדש GRI-G4. בדירוג מעלה של החברות המובילות בתחום האחריות החברתית לשנת 2015, דורג הבנק בראש דירוג קבוצת ה"פלטינה פלוס", שהיא קטגורית המצטיינים בסולם הדירוג הכולל, הודות למכלול ביצועיו במדדי הקיימות והאחריות התאגידית. גם בדירוג המדדים הבינלאומיים בתחומי קיימות ואחריות חברתית ממוקם הבנק בצמרת דירוג הבנקים.

מחויבות לשווקים ולבעלי העניין

אני מאמין ביכולתנו להמשיך ולייצר ערך לבעלי המניות גם בסביבת ריבית נמוכה ובתקופה של שינויים טכנולוגים רבים. כבנק מוביל בישראל, שפעילותו הבנקאית חובקת עולם, חשוב לנו מאוד לקיים דיאלוג שוטף עם כלל הגורמים בשווקים שבהם אנו פועלים. אנו שמים דגש מיוחד על הקשר עם שוק ההון וקהילת המשקיעים, ואנו גאים על היותנו הבנק המוביל בישראל בתחום ניהול קשרי המשקיעים. נמשיך גם בעתיד לפתח ולהעמיק דיאלוג זה.

אנו מחויבים למעגלים רחבים של מחזיקי עניין: לבעלי המניות שלנו; ללקוחותינו, ממשקי הבית ועד לחברות הגדולות במשק; לעובדי בנק הפועלים ולחברה הישראלית, בה אנו פועלים וממנה אנו שואבים את כוחנו, וממשיכים לתרום לה בקידום מגוון רחב של נושאים פיננסיים, חברתיים וסביבתיים.

ברצוני לנצל הזדמנות זו על מנת להביע את תודתי העמוקה ללקוחותינו הממשיכים להביע בנו אמון כל יום מחדש, לחברינו בהנהלת הבנק, לדירקטוריון שלנו, וכמובן תודה גדולה לכל עובדי הבנק, שהם הנכס החשוב ביותר שלנו, ושמקצועיותם ומסירותם הם הבסיס לתוצאות המצוינות שאנו מציגים היום בפניכם.

בכבוד רב

יאיר סרוסי
יו"ר הדירקטוריון

28 בפברואר 2016

2015

בנק הפועלים

דוח הדירקטוריון וההנהלה

לשנת 2015

תוכן העניינים – דוח הדירקטוריון וההנהלה

4. סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה **14**

4.1. תיאור תמציתי של הבנק 14

4.2. מידע כספי תמציתי עיקרי 15

4.3. תיאור תמציתי של הסיכונים העיקריים שהבנק חשוף אליהם 22

4.4. יעדים ואסטרטגיה עסקית 22

5. הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי **25**

5.1. מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים 25

5.2. התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר 30

5.3 המבנה וההתפתחות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון 41

5.4 תיאור עסקי קבוצת הבנק לפי מגזרי פעילות 55

5.5 חברות מוחזקות עיקריות 120

6. סקירת הסיכונים **129**

6.1. תיאור כללי של הסיכונים ואופן ניהולם 129

6.2 סיכון אשראי 133

6.3. סיכון שוק 157

6.4. סיכון נזילות ומימון 172

6.5. סיכון תפעולי 174

6.6. סיכון ציות 177

6.7 סיכון משפטי 179

6.8 סיכון מוניטין 179

6.9 סיכון כלכלי 180

6.10 סיכון רגולציה וחקיקה 181

6.11 סיכון אסטרטגי 182

6.12 סיכון סביבתי 182

6.13 הליכים משפטיים 183

6.14 יוזמות רגולטוריות מהותיות בולטות בעלות השפעה על פעילות הבנק בתקופת הדיווח 185

6.15 טבלת גורמי סיכון 187

7. מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים, בקרות ונהלים **188**

7.1 מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים 188

7.2. בקרות ונהלים 194

רשימת הטבלאות

טבלה 1-4: נתונים עיקריים בקבוצת בנק הפועלים 16
טבלה 2-4: דוח רווח והפסד מאוחד לשנים 2011-2015 - מידע רב תקופתי 20
טבלה 3-4: מאזן מאוחד לשנים 2011-2015 - מידע רב תקופתי 21
טבלה 1-5: מדד ושערי חליפין 27
טבלה 2-5: תמצית דוח רווח והפסד 30
טבלה 3-5: הרכב הרווח המימוני, נטו 31
טבלה 4-5: הרכב הרווח המימוני, נטו, בחלוקה לרבעונים 31
טבלה 5-5: התפתחות של סך הרווח המימוני, נטו 32
טבלה 6-5: התפתחות רבעונית של סך הרווח המימוני, נטו 32
טבלה 7-5: נתונים עיקריים בדבר שיעורי הכנסות והוצאות ריבית 33
טבלה 8-5: ההוצאה המצטברת להפסדי אשראי בגין חובות ובגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים** 34
טבלה 9-5: ההוצאה המצטברת להפסדי אשראי בגין חובות ובגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים לפי רבעונים** 35
טבלה 10-5: פירוט עמלות והכנסות אחרות 36
טבלה 11-5: פירוט עמלות והכנסות אחרות לפי רבעונים 36
טבלה 12-5: פירוט של ההוצאות התפעוליות והאחרות 37
טבלה 13-5: פירוט רבעוני של ההוצאות התפעוליות והאחרות 37
טבלה 14-5: רווח כולל אחר 38
טבלה 15-5: מערך טכנולוגיית המידע 39
טבלה 16-5: ההתפתחות בסעיפי המאזן העיקריים 41
טבלה 17-5: אשראי לציבור, נטו, לפי מגזרי פעילות 41
טבלה 18-5: פילוח חבויות בעייתיות 42
טבלה 19-5: ההתפתחות בסעיפים החוץ-מאזניים העיקריים 42
טבלה 20-5: פירוט יתרות ניירות-ערך 43
טבלה 21-5: פירוט אגרות-חוב קונצרני לפי ענפי משק 44
טבלה 22-5: ההתפתחות ביתרות החזקת הנכסים הכספיים החוץ-מאזניים של לקוחות קבוצת הבנק, לגביהם מספקת קבוצת הבנק שירותי משמורת, ניהול, תפעול, וייעוץ 44
טבלה 23-5: התפתחות ביתרות הפיקדונות שהבנק קיבל 44
טבלה 24-5: פיקדונות הציבור לפי גודל 45
טבלה 25-5: פיקדונות הציבור לפי מגזרי פעילות 45
טבלה 26-5: פירוט אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים 45
טבלה 27-5: מכשירים נגזרים 46
טבלה 28-5: חישוב יחס ההון 47
טבלה 29-5: הרכב ההון לצורך חישוב יחס הון לרכיבי סיכון 49
טבלה 30-5: רכיבי הסיכון ודרישות ההון הרגולטוריות בגין סיכון אשראי, סיכון שוק וסיכון תפעולי 50
טבלה 31-5: יחס מינוף 51
טבלה 32-5: פרטים בדבר דיבידנד ששולם 53
טבלה 33-5: רווח נקי המיוחס לבעלי המניות בבנק, לפי מגזרי פעילות 57
טבלה 34-5: אשראי לציבור, נטו, לפי מגזרי פעילות 57
טבלה 35-5: פיקדונות הציבור לפי מגזרי פעילות 58
טבלה 36-5: פירוט בדבר היתרות הממוצעות של אשראי לציבור, נטו ופיקדונות הציבור לפי מגזרי פעילות 58
טבלה 37-5: פירוט בדבר ההון המיוחס לכל אחד ממגזרי הפעילות לעניין חישוב התשואה להון 58
טבלה 38-5: ההתפתחות ביתרות החזקת הנכסים הכספיים החוץ-מאזניים של לקוחות קבוצת הבנק, לפי מגזרי פעילות 59
טבלה 40-5: תמצית תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר משקי הבית 72
טבלה 41-5: תמצית תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר הבנקאות הפרטית 80
טבלה 42-5: תמצית תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר עסקים קטנים 87
טבלה 43-5: תמצית תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של המגזר המסחרי 93
טבלה 44-5: תמצית תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של המגזר העסקי 101
טבלה 45-5: תמצית תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר הניהול הפיננסי 108
טבלה 46-5: התפלגות תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים בכרטיסי אשראי לפי מגזרי פעילות 113
טבלה 47-5: התפלגות תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים בשוק ההון לפי מגזרי פעילות 117
טבלה 48-5: תמצית נתונים עיקריים של מגזרי פעילות פיקוחיים 119
טבלה 49-5: מאזן שלוחות הבנק בחו"ל 123

טבלה 5-50: נכסי לקוחות בשלוחות הבנק בחו"ל 124
טבלה 5-51: רווח והפסד ותרומת שלוחות הבנק בחו"ל 124
טבלה 5-52: נתונים על ההשקעה בשלוחות העיקריות ותרומתן לרווח הנקי של הבנק 125
טבלה 5-53: פירוט הרווח הנקי (הפסד) בשלוחות העיקריות לאחר התאמתו לכללי החשבונאות המיושמים בבנק (במטבע מקומי) 126
טבלה 6-1: פילוח חבויות בעייתיות 135
טבלה 6-2: נכסים שאינם מבצעים 136
טבלה 6-3: מידע נוסף על תנועה בחובות בעייתיים בגין אשראי לציבור ובהפרשה הפרטנית בשנת 2015 136
טבלה 6-4: מדדי סיכון אשראי 137
טבלה 6-5: הרכב יתרת ההפרשה להפסדי אשראי 138
טבלה 6-6: סיכון אשראי לפי ענפי משק 140
טבלה 6-7: פילוח סיכון האשראי של קבוצת הבנק בענפי הבינוי והנדל"ן, בהתאם לתחומי הפעילות העיקריים 144
טבלה 6-8: פירוט יתרות אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני ללווים שיתרת חבותם מעל 1,200 מיליון ש"ח לפי ענפי משק 144
טבלה 6-9: יתרות אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני ל-6 הלווים הגדולים לפי ענפי משק 144
טבלה 6-10: קבוצת לווים אשר חבותה עולה על 15% מהון הבנק 145
טבלה 6-11: חשיפות עיקריות למדינות זרות 147
טבלה 6-12: תנועה בסכום החשיפה המאזנית למדינות זרות עם בעיות נזילות 149
טבלה 6-13: חשיפת קבוצת הבנק למוסדות פיננסיים זרים 151
טבלה 6-14: סיכונים בתיק הלוואות לדיור 153
טבלה 6-15: התפתחות יתרת תיק האשראי לדיור על-פי בסיסי הצמדה וכשיעור מיתרת תיק האשראי של הבנק 153
טבלה 6-16: התפתחות סכומי הפיגור בהלוואות לדיור והפרשה להפסדי אשראי 154
טבלה 6-17: התפתחות יתרות האשראי לדיור ל-5 השנים האחרונות 154
טבלה 6-18: פירוט מאפיינים שונים של אשראי לדיור שהעמיד הבנק 155
טבלה 6-19: טבלה המפרטת את חשיפות הבנק למימון ממונף לפי ענף המשק של הלווה 156
טבלה 6-20: פירוט השווי ההוגן של הבנק וחברות מאוחדות שלו לפי מגזרי הצמדה 158
טבלה 6-21: השפעת שינויים היפותטיים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן נטו של המכשירים הפיננסיים של הבנק
וחברות מאוחדות שלו, למעט פריטים לא-כספיים 159
טבלה 6-22: חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית לא-צמוד 160
טבלה 6-23: חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית צמוד למדד 163
טבלה 6-24: חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית מטבע-חוץ 164
טבלה 6-25: חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית חשיפה כוללת לשינויים בשיעורי הריבית 166
טבלה 6-26: נתונים אודות רגישות הון הבנק כולל חברות בנות בעלות חשיפה משמעותית לקבוצה לשינויים במקביל בעקומי הריבית
(השינוי התיאורטי בשווי הכלכלי כתוצאה מהתרחיש, כולל מודלים פנימיים) 168
טבלה 6-27: נתונים אודות רגישות הון הבנק לשינויים במדד (השינוי התיאורטי בשווי הכלכלי כתוצאה מהתרחיש) 169
טבלה 6-28: נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה 169
טבלה 6-29: פרטים על השקעת קבוצת הבנק במניות בתיק הבנקאי בהתאם לסיווגם המאזני 171
טבלה 6-30: יחס כיסוי הנזילות 173
טבלה 6-31: יתרת סך הפיקדונות של שלוש קבוצות המפקידים הגדולות 174
טבלה 6-32: חומרת גורמי הסיכון 188
טבלה 7-1: נתונים בדבר ההתאמה של הנכסים וההתחייבויות בגין מכשירים נגזרים 191
טבלה 8-1: מספר משרות ממוצע בצוות הביקורת הפנימית 429
טבלה 8-2: שכר רואי החשבון המבקרים 431
טבלה 8-3: פירוט השכר, הגמול, שווי ההטבות, תשלומי המעביד וההפרשות לגבי נושאי המשרה הבכירים בקבוצת הבנק (באלפי ש"ח) 432
טבלה 8-4: פרטים על היתרות של בעלת השליטה בבנק ושל אחרים שלבעלת השליטה עניין אישי בעיסוקיהם עם הבנק (באלפי ש"ח) 445
טבלה 9-1: רכוש קבוע 448
טבלה 9-2: נתונים אודות מצבת כוח אדם בקבוצת הבנק במונחי משרות 451
טבלה 9-3: התפלגות מספר המשרות הממוצעות בקבוצת הבנק על-פי מגזרי הפעילות 452
טבלה 9-4: פירוט עלות למשרת עובד ושכר למשרת עובד בבנק (באלפי ש"ח) 453
טבלה 9-5: דירוג הבנק 457
טבלה 10-1: שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק והחברות המאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית 461
טבלה 10-2: דוח רווח והפסד מאוחד לרבעון בשנים 2014-2015 מידע רב-רבעוני 467
טבלה 10-3: מאזן מאוחד לסוף כל רבעון בשנים 2014-2015 מידע רב-רבעוני 468

4. סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה

4.1. תיאור תמציתי של הבנק

כללי

- הבנק נוסד בשנת 1921 על-ידי המוסדות המרכזיים של היישוב באותה עת - ההסתדרות הציונית וההסתדרות הכללית של העובדים העבריים בארץ ישראל, והתאגד כחברה בע"מ לפי פקודת החברות. הבנק הוא "תאגיד בנקאי" בעל רישיון "בנק", לפי הוראות חוק הבנקאות. בשנת 1983, במסגרת הסדר שגובש בין ממשלת ישראל לבין הבנקים, הועברו מניות הבנק לשליטת המדינה. בשנת 1997 הופרט הבנק, והשליטה בו עברה לידי בעלי השליטה הנוכחיים ואחרים.
- קבוצת הבנק פועלת בישראל במכלול תחומי הבנקאות השונים, באמצעות שתי חטיבות מרכזיות: החטיבה העסקית משרתת את מרבית הלקוחות העסקיים, כאשר בתחום החברות הגדולות (Corporate) פועלת החטיבה באמצעות סקטורים בעלי התמחות ענפית, הממוקמים בהנהלה הראשית, בתחום החברות הבינוניות (Middle Market) פועלת החטיבה באמצעות שבעה מרכזי עסקים, הפרוסים ברחבי המדינה. שירותי הבנקאות השונים ניתנים ללקוחות החטיבה באמצעות מערך הסניפים העסקיים המונה 22 סניפים המספקים את מכלול השירותים העסקיים הנדרשים. בנוסף שאר סניפי הבנק מעניקים ללקוחות החטיבה שירותים תפעוליים. החטיבה הקמעונאית (Retail) משרתת, באמצעות מערך הסינוף, בין השאר, לקוחות משקי בית, בנקאות פרטית, תושבי חוץ ועסקים קטנים, אחראית על הפעלת שירותים בערוצים הישירים: אינטרנט, פועלים בטלפון וסלולר, וכן מרכזת את תחומי האשראי הצרכני והמשכנתאות. החטיבה הקמעונאית פועלת באמצעות 245 סניפים בינהם סניפים מסורתיים וסניפים דיגיטלים מתקדמים המספקים את מכלול השירותים הבנקאיים.
- בנוסף לפעילות הבנקאית, עוסקת קבוצת הבנק בפעילויות משיקות, בעיקר בתחום כרטיסי האשראי ובשוק ההון. בתחום כרטיסי האשראי, עוסקת קבוצת הבנק, באמצעות חברות בת ("קבוצת ישראכרט"), בהנפקה, בתפעול ובשיווק של כרטיסי האשראי בבנק ומחוצה לו, לשימוש בארץ ובחו"ל, וכן בסליקת עסקות הנעשות בכרטיסי האשראי שהונפקו על-ידה ועל-ידי אחרים. פעילות קבוצת הבנק בשוק ההון הינה, בין היתר, במתן שירותי ביצוע פעולות מסחר בניירות-ערך (ברוקראז'), שמירת ניירות-ערך, שירותי מסחר במטבעות ובנגזרים, מחקר וייעוץ, שירותים למנהלי נכסים פיננסיים, ניהול תיקי השקעות, בנקאות להשקעות, עסקי חיתום וניהול הנפקות.
- בנוסף לפעילות בישראל, פועלת קבוצת הבנק בחו"ל, במגזר הבנקאות הפרטית ובמגזר העסקי ופרוסה בישראל, אירופה, ארצות-הברית, קנדה ואמריקה הלטינית, וזאת בין היתר, באמצעות סניפים, נציגויות, חברות בנות בנקאיות וחברות בנות לניהול נכסים. בנוסף, לקבוצת הבנק פעילות במגזר משקי בית ובמגזר המסחרי בתורכיה. במסגרת פעילות הבנקאות הפרטית מספקת קבוצת הבנק ללקוחותיה בעלי עושר פיננסי בחו"ל שירותים ומוצרים מתקדמים ומקצועיים, הכוללים מוצרי השקעה וניהול נכסים גלובלי. פעילות המגזר העסקי בחו"ל כוללת מתן אשראי ללווים מקומיים וזרים בין היתר, על-ידי העמדת אשראי לפעילות עסקית של לקוחות הבנק, רכישת השתתפויות באשראים המאורגנים על-ידי בנקים מובילים בחו"ל, מתן אשראי ללווים בעלי זיקה לישראל והשקעות באגרות-חוב. במסגרת פעילותו הבינלאומית מקיים הבנק קשרים עם בנקים זרים ברחבי העולם (להלן: "בנקים כתבים"). הדגש המרכזי באסטרטגית הבנק מוכוון לפיתוח והרחבת פעילות הבנקאות הפרטית הבינלאומית (Global Private Banking) ופעילות הבנקאות המסחרית (Middle Market) בארצות-הברית, תוך הרחבת מעטפת השירות ושיפור היכולות בתחום המוצרים, השיווק והשירות ללקוחות.

מידע הצופה פני עתיד

חלק מהמידע המפורט בדוחות אלו, שאינו מתייחס לעובדות היסטוריות (אף אם הוא מבוסס על עיבוד של נתונים היסטוריים), מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות-ערך התשכ"ח-1968. תוצאות הבנק בפועל, עשויות להיות שונות מהותית מאלו שנכללו במסגרת המידע צופה פני עתיד, לרבות, בין היתר, כתוצאה משינויים בשוקי ההון בארץ ובעולם, שינויים מאקרו כלכליים, שינויים במצב הגיאופוליטי, שינויים רגולטוריים, שינויים חשבונאיים ושינויים בכללי המיסוי, וכן שינויים אחרים שאינם בשליטת הבנק, ואשר עשויים להביא לאי התממשות ההערכות ו/או לשינויים בתוכניות העסקיות של הבנק. מידע צופה פני עתיד מאופיין במילים או בביטויים כגון: "תחזית", "תוכנית", "יעד", "אומדן סיכון", "תרחיש", "תרחיש קיצון", "הערכת סיכון", "קורלציה", "התפלגות", "אנו מאמינים", "צפוי", "חזוי", "מעריכים", "מתכוונים", "מתכננים", "מתעתד", "עשוי להשתנות", "צריך", "יכול", "יהיה" וביטויים דומים להם. ביטויים צופי פני עתיד אלו, כרוכים בסיכונים ובחוסר ודאות, משום שהם מבוססים על הערכות ההנהלה לגבי אירועים עתידיים, אשר כוללים, בין היתר, שינויים בפרמטרים הבאים: מצב המשק, טעמי הציבור, שיעורי ריבית בארץ ובחו"ל, שיעורי אינפלציה, הוראות חקיקה ורגולציה חדשות בתחום הבנקאות ושוק ההון, החשיפה לסיכונים פיננסיים, איתנות פיננסית של לווים, התנהגות המתחרים, היבטים הקשורים בתדמית הבנק, התפתחויות טכנולוגיות ונושאי כח אדם, ובתחומים אחרים אשר יש להם השפעה על פעילות הבנק ועל הסביבה בה הוא פועל, ואשר מטבע הדברים התממשותם אינה ודאית. המידע המוצג להלן נסמך, בין היתר, על מידע המצוי בידיעת הבנק והמבוסס, בין היתר, על פרסומים של גורמים שונים, כגון: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, משרד האוצר, נתוני בנק ישראל, משרד השיכון וגורמים אחרים המפרסמים נתונים והערכות לגבי שוקי ההון בארץ ובעולם.

מידע זה משקף את נקודת המבט הנוכחית של הבנק בנוגע לאירועים עתידיים. נקודת מבט זו מבוססת על הערכות, ולכן נתונה לסיכונים, לחוסר ודאות, ואף לאפשרות שאירועים או התפתחויות, שנחזו כצפויים, לא יתממשו בכלל, או יתממשו במקצת בלבד, ואף שההתפתחויות בפועל תהיינה הפוכות מאלו שנצפו".

4.2. מידע כספי תמציתי עיקרי

להלן פרטים על ההתפתחויות והשינויים העיקריים שחלו בשנת 2015:

הרווח הנקי של קבוצת הבנק המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם בשנת 2015 בכ-3,082 מיליון ש"ח, בהשוואה לרווח בסך של כ-2,713 מיליון ש"ח בשנת 2014.

תשואת הרווח הנקי להון המיוחס לבעלי מניות הבנק בשנת 2015 הסתכמה ב-9.6%, בהשוואה ל-9.1% בשנת 2014.

הרווח הנקי הבסיסי למניה בת 1 ש"ח ערך נקוב הסתכם בשנת 2015 ב-2.32 ש"ח, בהשוואה ל-2.05 ש"ח בשנת 2014.

סך נכסי קבוצת הבנק ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכמו בכ-431.6 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-408.0 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2014, גידול בשיעור של 5.8%.

סך האשראי לציבור, נטו, ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכם ב-278.5 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-264.0 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2014, גידול בשיעור של 5.5%.

סך פיקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכם ב-321.7 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-297.2 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2014, גידול בשיעור של 8.2%.

סך ההון המיוחס לבעלי מניות הבנק ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכם ב-33.0 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-31.0 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2014, גידול בשיעור של 6.67%.

יחס ההון הכולל ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכם לשיעור של 14.36%, בהשוואה לשיעור של 14.60% ביום 31 בדצמבר 2014.

יחס הון עצמי רובד 1 ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכם לשיעור של 9.63%, בהשוואה לשיעור של 9.29% ביום 31 בדצמבר 2014.

טבלה 1-4: נתונים עיקריים בקבוצת בנק הפועלים

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			שינוי לעומת	
	2015	2014	2013	2014	2013
	במיליוני ש"ח				
רווח ורווחיות					
רווח מימוני, נטו**	**8,929**	8,684	8,423	2.8%	6.0%
עמלות והכנסות אחרות	**5,433**	5,338	5,241	1.8%	3.7%
סך ההכנסות	**14,362**	14,022	13,664	2.4%	5.1%
הוצאות בגין הפסדי אשראי	**475**	425	874	11.8%	(45.7%)
הוצאות תפעוליות ואחרות	**8,790**	*9,183	*9,041	(4.3%)	2.8%
רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק	**3,082**	*2,713	*2,537	13.6%	21.5%

	ליום 31 בדצמבר			שינוי לעומת	
	2015	2014	2013	2014	2013
	במיליוני ש"ח				
מאזן – נתונים עיקריים					
סך-כל המאזן	**431,638**	*408,033	*380,201	5.8%	13.5%
אשראי לציבור, נטו	**278,497**	263,980	251,600	5.5%	10.7%
ניירות-ערך	**62,884**	58,778	60,912	7.0%	3.2%
פיקדונות הציבור	**321,727**	297,230	276,525	8.2%	16.3%
אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים	**34,475**	33,671	33,980	2.4%	1.5%
הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק	**33,032**	*30,966	*28,534	6.7%	15.8%
סך סיכון אשראי בע"ית, נטו	**9,311**	12,721	16,279	(26.8%)	(42.8%)
מזה – חובות פגומים מאזניים, נטו	**4,265**	5,389	6,817	(20.9%)	(37.4%)

* יישום למפרע – לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 1ד.(1) בדוחות הכספיים.

** רווח מימוני, נטו כולל הכנסות ריבית, נטו והכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית.

טבלה 1–4: נתונים עיקריים בקבוצת בנק הפועלים (המשך)

	2015	2014	2013
יחסים פיננסיים עיקריים			
אשראי לציבור, נטו לפיקדונות הציבור	**86.6%**	88.8%	91.0%
אשראי לציבור, נטו לפיקדונות הציבור כולל אגרות–חוב וכתבי התחייבות נדחים	**78.2%**	79.8%	81.0%
יחס הון המיוחס לבעלי מניות הבנק לסך המאזן	**7.65%**	*7.59%	*7.50%
יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון לפי באזל 3[6]	**9.63%**	9.29%	–
יחס הון כולל לרכיבי סיכון לפי באזל 3[6]	**14.36%**	14.60%	–
יחס כיסוי נזילות**[1][7]	**99.0%**	–	–
יחס מינוף**[6]	**7.1%**	–	–
מרווח מימוני מפעילות שוטפת[2]	**2.09%**	2.27%	2.12%
הוצאות תפעוליות לסך ההכנסות[3]	**61.2%**	*61.6%	*62.6%
סך הכנסות לנכסים[4]	**3.4%**	3.7%	3.7%
סך הוצאות לנכסים[5]	**2.1%**	2.4%	2.4%
שיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור	**0.2%**	0.2%	0.3%
תשואת הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק להון	**9.6%**	*9.1%	*9.3%
רווח נקי למניה בש"ח המיוחס לבעלי מניות הבנק – בסיסי	**2.32**	*2.05	*1.92

* יישום למפרע – לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות–הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 1ד.(1) בדוחות הכספיים.

** יישום לראשונה החל מיום 1 באפריל 2015.

(1) מחושב על בסיס רבעוני.

(2) רווח מימוני מפעילות שוטפת (ראה דוח דירקטוריון פרק התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר) מחולק בסך–הכל נכסים פיננסיים לאחר הפרשה להפסדי אשראי ובניכוי יתרות בגין כרטיסי אשראי שאינן נושאות ריבית.

(3) אינו כולל הוצאות לתוכניות התייעלות והפרשה בגין עסקי הבנק עם לקוחות אמריקאים.

(4) סך ההכנסות חלקי יתרות ממוצעות של סך הנכסים.

(5) סך ההוצאות התפעוליות והאחרות חלקי יתרות ממוצעות של סך הנכסים.

(6) למידע נוסף, ראה פרק "הלימות הון ומינוף" להלן.

(7) למידע נוסף, ראה פרק "סיכון נזילות ומימון" להלן.

טבלה 1-4: נתונים עיקריים בקבוצת בנק הפועלים (המשך)

	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום				
	31.12.2015	30.09.2015	30.06.2015	31.03.2015	31.12.2014
	במיליוני ש"ח				
רווח וריווחיות					
רווח מימוני, נטו**	**2,106**	2,179	2,472	2,172	2,146
עמלות והכנסות אחרות	**1,352**	1,354	1,344	1,383	1,438
סך ההכנסות	**3,458**	3,533	3,816	3,555	3,584
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	**147**	55	213	60	363
הוצאות תפעוליות ואחרות	**2,311**	2,183	2,108	2,188	*2,485
רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק	**586**	802	886	808	*487

	31.12.2015	30.09.2015	30.06.2015	31.03.2015	31.12.2014
	במיליוני ש"ח				
מאזן – נתונים עיקריים					
סך-כל המאזן	**431,638**	422,919	416,614	426,426	*408,033
אשראי לציבור, נטו	**278,497**	275,192	270,817	268,921	263,980
ניירות-ערך	**62,884**	61,064	56,232	54,328	58,778
פיקדונות הציבור	**321,727**	310,692	304,382	307,895	297,230
אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים	**34,475**	35,061	34,829	34,808	33,671
הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק	**33,032**	32,741	32,260	31,845	*30,966
סך סיכון אשראי בע"ית, נטו	**9,311**	9,898	10,750	12,349	12,721
מזה – חובות פגומים מאזניים, נטו	**4,265**	4,780	5,268	5,702	5,389

* יישום למפרע – לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 1ד.(1) בדוחות הכספיים.

** רווח מימוני, נטו כולל הכנסות ריבית, נטו והכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית.

טבלה 1-4: נתונים עיקריים בקבוצת בנק הפועלים (המשך)

	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום				
	31.12.2015	30.09.2015	30.06.2015	31.03.2015	31.12.2014
יחסים פיננסיים עיקריים					
אשראי לציבור, נטו לפיקדונות הציבור	**86.6%**	88.6%	89.0%	87.3%	88.8%
אשראי לציבור, נטו לפיקדונות הציבור כולל אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים	**78.2%**	79.6%	79.8%	78.5%	79.8%
יחס הון המיוחס לבעלי מניות הבנק לסך המאזן	**7.65%**	7.74%	7.74%	7.47%	*7.59%
יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון לפי באזל 3[6]	**9.63%**	9.50%	9.42%	9.43%	9.29%
יחס הון כולל לרכיבי סיכון לפי באזל 3[6]	**14.36%**	14.22%	14.16%	14.19%	14.60%
יחס כיסוי נזילות**[7]	**99.0%**	92.0%	88.0%	–	–
יחס מינוף**[6]	**7.1%**	7.2%	7.2%	–	–
מירווח מימוני מפעילות שוטפת[1][2]	**2.03%**	2.19%	2.23%	1.96%	2.21%
הוצאות תפעוליות לסך ההכנסות[3]	**66.8%**	61.8%	55.2%	61.5%	*57.0%
סך הכנסות לנכסים[4]	**3.3%**	3.4%	3.7%	3.5%	3.7%
סך הוצאות לנכסים[5]	**2.2%**	2.1%	2.0%	2.2%	2.5%
שיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור[1]	**0.2%**	0.1%	0.3%	0.1%	0.5%
תשואת הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק להון[1]	**7.3%**	10.4%	11.6%	10.7%	*6.4%
רווח נקי למניה בש"ח המיוחס לבעלי מניות הבנק – בסיסי	**0.44**	0.60	0.67	0.61	*0.37

* יישום למפרע – לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 1ד.(1) בדוחות הכספיים.

** יישום לראשונה החל מיום 1 באפריל 2015.

(1) מחושב על בסיס שנתי.

(2) רווח מימוני מפעילות שוטפת (ראה דוח דירקטוריון פרק התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר) מחולק בסך-הכל נכסים פיננסיים לאחר הפרשה להפסדי אשראי ובניכוי יתרות בגין כרטיסי אשראי שאינן נושאות ריבית.

(3) אינו כולל הוצאות לתוכניות התייעלות והפרשה בגין עסקי הבנק עם לקוחות אמריקאים.

(4) סך ההכנסות חלקי יתרות ממוצעות של סך הנכסים.

(5) סך ההוצאות התפעוליות והאחרות חלקי יתרות ממוצעות של סך הנכסים.

(6) למידע נוסף, ראה פרק "הלימות הון ומינוף" להלן.

(7) למידע נוסף, ראה פרק "סיכון נזילות ומימון" להלן.

טבלה 2-4: דוח רווח והפסד מאוחד לשנים 2011-2015 - מידע רב תקופתי

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר				
	2015	2014	2013	2012	2011
	במיליוני ש"ח				
הכנסות ריבית	**9,837**	10,673	12,961	14,346	14,793
הוצאות ריבית	**(1,952)**	(2,905)	(5,018)	(6,186)	(6,696)
הכנסות ריבית, נטו	**7,885**	7,768	7,943	8,160	8,097
הוצאות בגין הפסדי אשראי	**475**	425	874	987	1,202
הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי	**7,410**	7,343	7,069	7,173	6,895
הכנסות שאינן מריבית					
הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית	**1,044**	916	480	255	(213)
עמלות	**5,287**	5,207	5,115	5,105	5,098
הכנסות אחרות	**146**	131	126	117	106
סך-כל ההכנסות שאינן מריבית	**6,477**	6,254	5,721	5,477	4,991
הוצאות תפעוליות ואחרות					
משכורות והוצאות נלוות	**4,934**	*5,343	*5,451	5,130	4,847
אחזקה ופחת בניינים וציוד	**1,555**	1,539	1,544	1,616	1,492
הפחתות וירידת-ערך של נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין	**7**	12	12	11	21
הוצאות אחרות	**2,294**	2,289	2,034	2,129	2,050
סך-כל ההוצאות התפעוליות והאחרות	**8,790**	*9,183	*9,041	8,886	8,410
רווח לפני מסים	**5,097**	*4,414	*3,749	3,764	3,476
הפרשה למסים על הרווח	**2,097**	*1,713	*1,265	1,230	792
רווח לאחר מסים	**3,000**	*2,701	*2,484	2,534	2,684
חלקו של הבנק ברווחים (הפסדים) של חברות כלולות לאחר מסים	**19**	9	9	6	(5)
רווח נקי:					
לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	**3,019**	*2,710	*2,493	2,540	2,679
הפסד (רווח) המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	**63**	3	44	(34)	39
המיוחס לבעלי מניות הבנק	**3,082**	*2,713	*2,537	2,506	2,718
רווח למניה רגילה בשקלים חדשים:					
רווח בסיסי					
רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק	**2.32**	*2.05	*1.92	1.90	2.05
רווח מדולל					
רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק	**2.31**	*2.04	*1.90	1.88	2.04

* יישום למפרע - לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 1ד.(1).

טבלה 3-4: מאזן מאוחד לשנים 2011-2015 - מידע רב תקופתי

	ליום 31 בדצמבר				
	2015	2014	2013	2012	2011
	במיליוני ש"ח				
נכסים					
מזומנים ופיקדונות בבנקים	**64,976**	54,974	45,709	55,301	55,790
ניירות-ערך	**62,884**	58,778	60,912	52,070	34,411
ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר	**119**	476	65	47	-
אשראי לציבור	**282,911**	268,160	255,543	253,268	250,592
הפרשה להפסדי אשראי	**(4,414)**	(4,180)	(3,943)	(4,086)	(4,097)
אשראי לציבור, נטו	**278,497**	263,980	251,600	249,182	246,495
אשראי לממשלות	**2,564**	1,861	1,169	798	616
השקעות בחברות כלולות	**143**	135	137	127	125
בניינים וציוד	**3,409**	3,475	3,432	3,426	3,481
נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין	**–**	7	19	33	44
נכסים בגין מכשירים נגזרים	**12,789**	16,244	10,672	9,624	10,799
נכסים אחרים	**6,257**	*8,103	*6,486	5,586	4,744
סך-כל הנכסים	**431,638**	*408,033	*380,201	376,194	356,505
התחייבויות והון					
פיקדונות הציבור	**321,727**	297,230	276,525	271,411	256,417
פיקדונות מבנקים	**4,773**	4,322	5,303	6,015	7,001
פיקדונות הממשלה	**354**	455	613	629	1,085
ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר	**83**	42	242	1,116	1,305
אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים	**34,475**	33,671	33,980	35,677	32,933
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	**13,806**	16,777	12,129	12,718	13,421
התחייבויות אחרות	**23,201**	*24,320	*22,625	21,765	20,399
סך-כל ההתחייבויות	**398,419**	*376,817	*351,417	349,331	332,561
הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק	**33,032**	*30,966	*28,534	26,561	23,662
זכויות שאינן מקנות שליטה	**187**	250	250	302	282
סך-כל ההון	**33,219**	*31,216	*28,784	26,863	23,944
סך-כל ההתחייבויות וההון	**431,638**	*408,033	*380,201	376,194	356,505

* יישום למפרע - לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 1ד.(1).

4.3. תיאור תמציתי של הסיכונים העיקריים שהבנק חשוף אליהם

פעילותו של הבנק כרוכה בסיכונים הפיננסיים הבאים: סיכוני אשראי, המבטאים את הסיכון שלווה או חייב לא יעמוד בהחזרים ובתשלומים לבנק אשר מוגדרים בהסכם האשראי; סיכוני שוק, הנובעים מחשיפה לשינויים בשערים בשווקים הפיננסיים, כגון: שערי חליפין, מניות וריבית; סיכון הנזילות, שהוא הסיכון לרווחי התאגיד הבנקאי, ליציבותו וליכולתו להמשיך בהתנהלותו השוטפת, מחמת אי ודאות לגבי יכולתו לעמוד בתזרים המזומנים הנדרש לצורכיו, ובכלל זה סיכון המימון שהינו הסיכון לאי יכולת לגייס מקורות חדשים במקום אלו שהגיעו לפירעון או שהגיוס מחדש יבוצע בתקופות ובתנאים אשר יפגעו בהכנסות הבנק נטו מריבית.

סיכונים אחרים שאינם פיננסיים הם בעיקר סיכון הציות, הסיכון המשפטי והסיכונים התפעוליים. סיכון הציות הוא הסיכון הכרוך באי-ציות של הבנק או מי מעובדיו, בכל מקום רלוונטי לפעילות הבנק, להוראות החוק והרגולציה. סיכון תפעולי מוגדר כסיכון להפסד העלול להיגרם מתהליכים פנימיים כושלים או לקויים, מפעולות אנוש, מכשלים במערכות וכן מאירועים חיצוניים.

סיכונים נוספים אליהם חשוף הבנק מטופלים באופן ישיר כחלק מהניהול העסקי והינם: סיכון מוניטין, סיכון תחרות, סיכון רגולציה וחקיקה, סיכון אסטרטגי, סיכון כלכלי וסיכון סביבתי. ראה הרחבה בפרק סקירת הסיכונים ודוח על הסיכונים להלן.

4.4. יעדים ואסטרטגיה עסקית

הבנק פועל בהתאם לתוכנית אסטרטגית תלת שנתית (2016-2018) אשר אושרה בסוף שנת 2015. תהליך בניית התוכנית האסטרטגית נעשה תוך התייחסות למכלול השינויים בסביבה העסקית והתחרותית בשווקי הפעילות של הבנק. התוכנית האסטרטגית התלת-שנתית אשר גובשה ואושרה מהווה המשך לתוכנית האסטרטגית הקודמת, אשר הושקה בראשית שנת 2013 ובהתאם לה התווה הבנק את המפה האסטרטגית ותוכניות העבודה לשנים 2013-2015.

מכלול גורמים משפיעים על המערכת הבנקאית בעולם בכלל ובישראל בפרט ובראשם שינויים בהרגלי הלקוחות, התהדקות של הרגולציה, והשפעה הולכת וגוברת של אמצעים טכנולוגיים. תמורות אלו מובילות להתגברות התחרות מצד שחקנים מסורתיים ושחקנים חדשים רבים ומגוונים ומחייבים את הבנק להיערך לעתיד במטרה להעניק ללקוחותיו חוויית שירות איכותית ומתקדמת וליצר ערך ללקוחותיו וליתר בעלי העניין.

בנוסף, הבנק נערך ליישום הוראות בנק ישראל להגדלת יעדי הלימות ההון, והן נלקחו בחשבון במסגרת גיבוש התוכנית האסטרטגית.

התוכנית האסטרטגית הרב שנתית של הבנק לוקחת בחשבון את הזהירות המתחייבת מהסיכונים בכלכלה הגלובלית ובמשק הישראלי ומאזנת בין שיקולי תשואה לסיכון. תוכנית זו צפויה לאפשר לבנק, גם לנוכח האתגרים וחוסר היציבות בכלכלה ובמערכת הפיננסית בעולם, להמשיך להתקדם בתוואי של צמיחה יציבה והמשך ביסוס מובילות הבנק במערכת הבנקאות בישראל, תוך השאת ערך למחזיקי המניות וכלל בעלי העניין.

תוכנית אסטרטגית זו נבחנת ומותאמת מדי שנה לשינויים בסביבה העסקית בישראל ובעולם וכן לשינויים בסביבה התחרותית בה פועל הבנק.

הבנק ממשיך לפעול תוך מיקוד בחמש תימות מרכזיות:

1. **שימור וחיזוק מובילות הבנק בישראל**, בתחומים הבנקאיים השונים, על-ידי העמקת הקשר והפעילות עם לקוחות הבנק, בהתבסס על חדשנות בשירותים ואופטימיזציה בערוצי הפעילות, העמקת הערך המוסף, ויצירת פיתרונות מותאמים לצורכי הלקוח.
2. **צמיחה בינלאומית ממוקדת** מבוססת קשרי לקוח, תוך מינוף החוזקות של הבנק בפעילות מסחרית ועסקית ושירות בנקאות פרטית גלובלית.
3. **מצוינות בניהול פיננסי וניהול הון מתקדם**, באמצעות ניהול הון יעיל והרחבת מקורות הכנסה ממוצרים שאינם אשראי.
4. **התייעלות ומצוינות תפעולית** בביצוע פעילויות קיימות ובמימוש תוכניות הצמיחה של הבנק, תוך בחינת וייעול הקצאת המשאבים, פישוט ומיכון תהליכים וריסון רמת ההוצאות.
5. **מובילות עסקית טכנולוגית** באמצעות פיתוח היכולות הטכנולוגיות של הבנק, תוך התייחסות רחבה לצרכים עתידיים של לקוחות הבנק וניתוח המגמות בתחום השירותים הפיננסיים.

הפעילות בכלל הצירים תתבצע תוך ניהול סיכונים מתקדם, ההולם את מתווה פעילות הבנק.

הבנק יפעל להתקדם בצירי הפעולה תוך דגש לטיפוח ההון האנושי והמצוינות בארגון, בהתבסס על ערכי היסוד של הבנק ובהלימה לעקרונות הקיימות, כפי שהוגדרו בחזון הבנק. בהקשר זה הבנק יפעל להמשיך ולהוביל, כפי שעשה בשנים האחרונות, את המערכת הפיננסית בנושא אחריות חברתית ותרומה לקהילה.

בפעילות הקמעונאית ממשיכה להתגבר התחרות מצד הבנקים, השחקנים המוסדיים, מיזמי פינטק ושחקנים חוץ בנקאים נוספים. כמו-כן, ישנן יוזמות לרפורמות משמעותיות מצד הרגולטורים, בדגש על תחום האשראי הקמעונאי. על מנת לענות באופן מיטבי לשינויים בצורכי הלקוחות ובהרגליהם בכוונת הבנק ליישם תוכנית אסטרטגית ארוכת טווח בתחום הבנקאות הקמעונאית, במטרה לפעול בצורה ממוקדת ונחושה לביסוס וחיזוק מובילותו במגזר פעילות זה. הבנק גיבש תוכנית אסטרטגית מקיפה אשר בבסיסה שינוי מודל ההפעלה ללקוחות הפרטיים והעסקיים לצורך שיפור והתאמת השירות המוצע ללקוחות על-פי צורכיהם הפיננסים ובהתאם לערוצים בהם מעדיפים הלקוחות לצרוך את השירותים השונים - לרבות, בין היתר, בעזרת בנקאים מקצועיים בסניפים ברחבי הארץ, בנקאים מקצועיים במוקדי שירות טלפונים יעודיים, בעזרת שימוש בכלים דיגיטליים (כולל אתר הבנק והאפליקציות השונות) ובעזרת מכונות לשירות עצמי. הלקוחות יזכו לשירות איכותי יותר המותאם באופן טוב יותר לצורכיהם תוך שילוב בין שירות אנושי מקצועי ואיכותי וגישה נוחה לאמצעים טכנולוגיים זמינים ופשוטים. כחלק מיישום התוכנית ימשיך הבנק לפתח הצעות ערך ייעודיות ומותאמות לצורכיהם הייחודיים של פלחי לקוחות בעלי פוטנציאל.

בנוסף, הבנק ימשיך למקד ולפתח פעילותו במגזר העסקים הקטנים, תוך המשך פיתוח מוצרים מותאמים ונגישים לצד חיזוק צוותי הבנקאים המתמחים המספקים ליווי אישי לעסקים הקטנים, במטרה לספק ללקוחותיו מעטפת שירות מקצועית ואיכותית המותאמת לצורכיהם.

הבנק מייחס חשיבות רבה לתחום השירות ללקוחותיו ומפנה תשומות משמעותיות לפיתוח חוויית לקוח נגישה ונוחה.

גם בזירת הלקוחות העסקיים והמסחריים התחרות גוברת, בעיקר מצד שחקנים מוסדיים. בנוסף, מגבלות רגולטוריות, דרישות הון ושינויים בצורכי הלקוחות מובילים לשינויים בכללי המשחק. הבנק ימשיך לפעול לשימור מעמדו המוביל והיותו הבחירה הראשונה של הלקוחות העסקיים הגדולים והבינוניים. הבנק שואף ופועל להעמקת ופיתוח פעילותו עם לקוחות המגזר העסקי, החברות והעסקים הגדולים במשק, תוך שימת דגש על הרחבת היצע השירותים והמוצרים, ויצירת מעטפת כוללת של שירותים המותאמת במיוחד ועונה בצורה המיטבית לצורכי לקוחות המגזר בפעילותם בארץ ובחו"ל. הבנק צופה כי פעילות זו תאפשר לו גם להגדיל את הכנסותיו שלא מאשראי במגזר זה. במקביל, הבנק יפעל כדי להשיג קפיצת מדרגה נוספת בפעילותו במגזר העסקים הבינוניים, המהווה חלק חשוב מעמוד השדרה של הכלכלה הישראלית, בין השאר על בסיס תשתית הסניפים העסקיים, תוך שיפור והרחבת הצעת הערך ללקוחות מגזר זה. בנוסף, החטיבה העסקית תרחיב את פעילותה בתחום מוצרי האשראי המורכבים, באמצעות מערך ייעודי המורכב מאנשי מקצוע מובילים בתחומם, במטרה לתת מענה מיטבי לצורכי המימון הייחודיים של לקוחות החטיבה. ביסוס וחיזוק המובילות ייעשו תוך אופטימיזציה וניהול דינאמי של משאבי ההון ונכסי הסיכון ושימור היכולות הגבוהות בניהול סיכונים.

בפעילות הבינלאומית יפעל הבנק להמשך פיתוח וצמיחה של המגזר המסחרי בארצות-הברית, תוך הרחבת הפעילות הקיימת וכניסה סלקטיבית לתחומי פעילות חדשים ולגיאוגרפיות חדשות בגבולות ארצות-הברית. בתחום הבנקאות הפרטית הבינלאומית יתאים הבנק את פעילותו לשינויים הרגולטורים ולמגמות העסקיות בתחום זה.

פעילות הבנק בשוקי ההון בארץ ובחו"ל וניהול ה-Treasury מרוכזים בחטיבת שווקים פיננסיים. בפעילויות אלו יושם דגש אסטרטגי על התאמת היערכות הבנק לצרכים של לקוחותיו בארץ ובחו"ל, לתמורות בשוקי ההון והמטבע ולסביבת התחרות תוך היערכות ויישום הרגולציה המקומית והבינלאומית. הבנק ימשיך לפעול למיצוי הסינרגיות בריכוז כלל הפעילויות הללו בכפיפה אחת. הבנק יפעל לפיתוח מובילותו בשוק ההון ובתחום המוצרים הפיננסיים באמצעות חיזוק תשתיות טכנולוגיות, תוך התאמת המוצרים לקהל לקוחותיו, בדגש על שימוש בכלים דיגיטליים להנגשת זירות המסחר, פעילויות עשיית השוק ומוצרים פיננסיים לסוגיהם. בנוסף, הבנק ימשיך לנהל באופן דינמי את התיק הבנקאי ותיקי ההשקעות בכפוף לתאבון הסיכון, לשינויים בשווקים הפיננסיים ובהתאמה לדרישות הרגולטוריות. השאיפה למצוינות תפעולית ושיפור ניהול ההוצאות ימשיכו להיות דגל מרכזי של הבנק. הבנק יפעל לשיפור יחס היעילות התפעולית לאורך תקופת התוכנית האסטרטגית. החתירה למצוינות תפעולית תאפשר לבנק לנצל בצורה אופטימאלית את המשאבים הקיימים לטובת מימוש יוזמות חדשות. הבנק יפעל להמשיך לייעל ולשפר את תהליכי העבודה בהנהלה הראשית ובמטה, בדגש על פישוט תהליכים ומיכונם ובכך לשפר את רמת השירות ללקוחות במקביל לחיזוק המצוינות התפעולית.

היערכות הבנק לעתיד מחייבת קפיצת מדרגה בחדשנות ודיגיטל. הבנק ישקיע בפיתוח יכולות ניתוח ומינוף מידע ליצירת ערך ללקוח ולבנק, בבניית ממשקי לקוח אינטואיטיביים, מותאמים וגמישים, ובקידום בנקאות פתוחה ושיתופי פעולה, לרבות מתחום הפינטק, לשיפור הצעות הערך ללקוחותיו.

ההיערכות לבנקאות העתיד כוללת גם בניית תשתית אופטימלית. בכוונת הבנק לפעול בשנים הקרובות ליצירת מבנה, תהליכים ותרבות ארגונית גמישה ומעודדת חדשנות, להשקיע בבניית יכולות ההון האנושי לעתיד, ביצירת תשתית טכנולוגית פשוטה וגמישה, וביצירת יכולות לניהול דינמי ומתקדם של ההון.

התאמת המבנה הארגוני

על מנת לממש את האסטרטגיה הרב שנתית ולהכין את הבנק לאתגרי המחר, ביצע הבנק מספר שינויים משמעותיים במבנה הארגוני. מקור השינויים בהבנה שכדי להמשיך ולהיות ארגון מוביל ותחרותי בעולם המשתנה, על הבנק להיות ממוקד בלקוח, חדשני, גמיש ויעיל יותר, וכל זאת לצד שמירה על יכולת הביצוע, הקשר האישי והמקצוענות הגבוהה של העובדים והמנהלים בארגון.

השינויים כוללים:

- מינוי COO - Chief Operating Officer במעמד ממלא מקום מנכ"ל, שירכז תחתיו את ניהול המשאבים, התפעול, השיווק והאסטרטגיה של הארגון, במטרה לרכז ולתאם את המהלכים הרוחביים בארגון כך שישפר את יכולותיו התחרותיות וימשיך לשפר את יעילותו גם בעתיד. כחלק ממהלך זה תמוזג חטיבת האסטרטגיה לתוך פעילות ה-COO.
- הקמת חטיבת החדשנות שתפקידה להאיץ ולהטמיע את תחומי החדשנות בבנק ולתמוך בבניית יכולות העתיד. באחריות החטיבה לקדם את אסטרטגיית הדיגיטל של הבנק, לשפר את חוויית הלקוח, לבנות כלי ביג-דאטה חדשים, להטמיע במהירות חידושים טכנולוגיים ולהגביר את שיתופי הפעולה עם גופים חיצוניים.
- הקמת חטיבה חדשה שתהיה אמונה על הקשר עם הלקוחות ומחזיקי העניין, מתוך מטרה לשים את הלקוח במרכז, תוך התחשבות בסביבה בה הבנק פועל. נדבך של פעילות זו הוא ההכשרה וההעצמה של העובדים והמנהלים בארגון, לתת להם את הכישורים והכלים להתמודד בהצלחה עם אתגרי היום ואתגרי המחר.
- מיזוג החטיבה הבינלאומית וחטיבת שווקים פיננסיים לחטיבה אחת שתחתיה ימשיכו להתנהל כל התהליכים האסטרטגיים הקשורים לתחומי פעילות אלה.

יצוין, כי התוכנית האסטרטגית שנקבעה מציבה יעדים שאפתניים לפעילויות השונות. עקב כך, יש להביא בחשבון כי בכל תכנון ובמיוחד בתכנון לטווח של מספר שנים, וביתר שאת בתקופה של שינויים וטלטלות בכלכלה הגלובלית ומערכת הפיננסית בעולם, קיימת מידה לא מבוטלת של אי ודאות. גורמים שונים ומגוונים עלולים להביא לידי כך שההנחות השונות העומדות בבסיס וברקע של התוכנית האסטרטגית לא יתקיימו, או לא יתקיימו במלואן, ושהתוכניות לעתיד לא יתממשו, או לא יתממשו במלואן. בין גורמים אלו יש לציין, כי סיכויי ההצלחה של תוכנית מעין זו תלויים במידת ההצלחה של הבנק להגשים את תוכניותיו פנימה, וזאת בנוסף להיותם תלויים בסביבה העסקית בישראל ובעולם ולתנאי המאקרו. חשיבות מיוחדת יש לייחס למצב הכלכלה העולמית, למצב הכלכלי, המדיני והביטחוני של ישראל ושל האזור ולשינויים הרגולטוריים. יש להביא בחשבון שישנה עדיין אי ודאות גבוהה לגבי שיעורי הצמיחה של הכלכלה הריאלית בישראל ובעולם בשנים הקרובות.

יודגש, כי תוכניות העבודה של הבנק כפי שאושרו והנחות העבודה עליהן התבססו, מתייחסות לפעילות עתידית של הבנק. לפיכך, המידע שפורט לעיל בפרק זה בכל הקשור בתוכניות פעולה וכוונות הבנק הינו "מידע צופה פני עתיד".

5. הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי

5.1. מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים

סקירה כלכלית ופיננסית

התפתחויות בכלכלה העולמית

הצמיחה העולמית הואטה מעט בשנת 2015 לשיעור של 3.1%, לעומת 3.4% בשנה הקודמת (אומדנים של קרן המטבע הבינלאומית). האטת הצמיחה התמקדה במשקים המתעוררים ובמדינות המתפתחות, שהן התורמות העיקריות לצמיחה העולמית בשנים האחרונות. במדינות המפותחות הצמיחה הייתה דומה לזו של שנה קודמת ועמדה על כ-1.9%. שיפור בצמיחה בלט בייחוד במדינות אירופה כמו אירלנד, ספרד ואיטליה. ארצות-הברית צמחה בשיעור של 2.4%. לאחר תקופה של כשמונה שנים מתחילת המשבר, ניתן לומר ששיעורי הצמיחה במדינות המפותחות לא שבו לאלו שטרם המשבר וגוברים ההערכות שמצב זה ימשך גם בשנים הקרובות. הסברים אפשריים לכך יכולים להיות תהליכים דמוגרפיים של התבגרת האוכלוסייה, ירידה בהשקעות הריאליות בין השאר כתוצאה ממשברי החובות ומיצוי ההשפעה של שיפורים טכנולוגיים. גורמים אלו צפויים על-פי רוב הערכות להשפיע גם על הצמיחה בשנים הקרובות. כלכלת אירופה רשמה כאמור שיפור ניכר בצמיחה בשנה החולפת, אך בהיבטים רבים סימני המשבר עדיין ניכרים בה: שיעורי האבטלה נותרו גבוהים וכך גם החובות הממשלתיים. הרפיון בשוק העבודה וירידה במחירי האנרגיה והסחורות הגבירו את הלחצים הדפלציוניים בגוש האירו, והבנק המרכזי האירופאי הרחיב עוד יותר את המדיניות המוניטרית - ריבית הפיקדונות (של הבנקים המסחריים בבנק המרכזי) הופחתה ל-0.3%- והבנק התחייב למדיניות של הרחבה כמותית (רכישת אגרות-חוב) לפחות עד חודש מרץ 2017. מבחינה זו המצב בארצות-הברית שונה מאוד, שיעור האבטלה ירד לרמה של כ-5%, השכר במגמת עלייה והפעילות בענף הנדל"ן המשיכה להתאושש. גורמים אלו הביאו את הבנק המרכזי בארצות-הברית להחליט על העלאת ריבית בחודש דצמבר 2015 לרמה של 0.5%-0.25%. הפערים בנתונים הבסיסיים בין ארצות-הברית לאירופה ופתיחת פערי הריביות בין הבנקים המרכזיים הביאו להתחזקות של הדולר האמריקני מול מרבית המטבעות בעולם.

מחיר הנפט רשם ירידה חדה מרמה של כ-60 דולר לחבית בתחילת 2015 ל-30 דולר בסופה. הירידה החדה במחירים היא כנראה בעיקר תוצאה של עלייה בהיצע בעקבות חילוקי דעות בין חברות קרטל אופ"ק והפקת נפט מפצלי שמן, וכן בשל ביקושים ממותנים. מחירי סחורות אחרות כמו מתכות וסחורות חקלאיות ירדו אף הם, אם כי בשיעורים מתונים בהרבה. לשינויי המחירים השפעה גדולה על מדינות שכלכלתן מבוססת על יצוא סחורות וחלקן נקלעו למשברים. בין המדינות הגדולות ניתן לציין את רוסיה שנקלעה למיתון ומצוקה תקציבית בשל נפילות מחירי הנפט, וברזיל שכלכלתה גם במיתון, עם משבר פיסקאלי שבין הגורמים לו זה הירידה במחירי הסחורות החקלאיות. הצרכנים במדינות המפותחות נהנו בדרך כלל מירידת מחירי האנרגיה, אם כי גם במדינות אלו היו נפגעים ובעיקר חברות האנרגיה שספגו הפסדים כבדים.

כלכלת סין רשמה על-פי האומדנים הרשמיים האטה בצמיחה משיעור של 7.3% ל-6.9%. קיימים אומדנים לא רשמיים שמעריכים שהצמיחה בסין נמוכה כעת באופן ניכר מאומדנים אלו. עליית הסיכונים הביאה ליציאת הון מסין וירידות שערים חדות בשוקי המניות. צעדי הממשל לבלום את בריחת ההון לא זכו לאמון המשקיעים. שער החליפין של היואן הוגמש וחל בו פיחות מתון. במבט קדימה ההתפתחויות במספר משקים מתעוררים ובעיקר בסין מהוות גורם סיכון משמעותי בשנה הקרובה.

התפתחויות בחודשיים הראשונים של שנת 2016

שנת 2016 נפתחה באופן שלילי בשוקי ההון בעולם, מחירי הנכסים המאופיינים בסיכון כמו מניות ואגרות-חוב חברות רשמו ירידות שערים חדות. מנגד, נרשמו ביקושים לאגרות-חוב ממשלתיות, תוך ירידה ניכרת בתשואות לפדיון לטווחים הארוכים. המשך ההאטה בצמיחת התמ"ג בסין, העמקת המשבר בשווקים מתעוררים אחרים כגון ברזיל ורוסיה, אכזבה בנתוני המאקרו בחלק ממדינות המערב, המשך הירידה במחיר הנפט בעולם, ואי-הוודאות בקשר למדיניות הריבית של הפד בארצות-הברית העיבו על השווקים הפיננסיים. המגמה השלילית בלטה בענפי הפיננסים, והבנקאות בפרט, על רקע ביצועים שהפתיעו לשלילה בחלק מהבנקים המסחריים הגדולים והידועים ביותר באירופה. הדבר בא לידי ביטוי בירידה חדה במחיר מניות בנקים ובעלייה בפרמיות הסיכון המגולמות בתשואות לפדיון על אגרות-החוב שלהם. רווחיות הבנקים באירופה נפגעה כתוצאה משילוב מספר גורמים: רגולציה הדוקה שצמצמה פעילות בחלק ממגזרי הפעילות, קנסות גדולים שהוטלו על הבנקים והריבית השלילית של הבנקים המרכזיים באירופה. קובעי המדיניות באירופה ובמדינות המערב האחרות ערים לחשיבות של שמירה על אמינות גבוהה של מערכת הבנקים בעיני הציבור, ובחלק מהמקרים אף יצאו בהצהרות תמיכה בהם, וזאת על מנת להבטיח את המשך ההתאוששות בצד הריאלי ללא זעזועים במערכת הפיננסית.

הפעילות הכלכלית במשק הישראלי

הצמיחה בשנת 2015 הואטה לשיעור של 2.6%, שהם 0.6% לנפש בלבד. הצמיחה הנמוכה נבעה מירידה של 2.5% ביצוא הסחורות והשירותים וירידה של 1.4% בהשקעות בנכסים קבועים. מנגד הצריכה הפרטית גדלה בשיעור גבוה של 4.7%. הירידה ביצוא הושפעה מהרפיון בסחר העולמי, מהמשך הייסוף בשער החליפין של השקל וכן מהתאוששות איטית של ענף התיירות ממבצע צוק איתן שאירע בקיץ 2014. הירידה בהשקעות מדאיגה, שכן היא בעלת השפעה על פוטנציאל הצמיחה של המשק בשנים הבאות. ההשקעה בבניה למגורים המשיכה לגדול השנה וקצב התחלות הבנייה השנתי צפוי להתקרב ל-50 אלף יחידות דיור. חלה ירידה בבניית בניינים שלא למגורים, שמשקפת אולי מצב של רוויה בשטחי מסחר ומשרדים. הצריכה הפרטית גדלה מזה שלוש שנים בשיעורים הגבוהים באופן ניכר מהתוצר, וניתן להעריך כי לריבית האפסית הייתה השפעה ניכרת לכך. בחלוקה ענפית, ענף התעשייה צמח בשיעור נמוך של 1.2% ואילו ענפי המסחר ושירותי אירוח ואוכל בשיעור גבוה של 4.9%. השנה החולפת היטיבה גם עם תעשיית חברות הזנק - חברות ישראליות גייסו סכום שיא של 4.4 מיליארד דולר רובו ממשקיעים זרים.

פעילות ערה נרשמה כאמור גם בשוק הדיור - שהתבטאה בעלייה בקצב התחלות הבנייה ובשיא של היקפי הרכישות של דירות (חדשות ויד-שנייה). מחירי הדירות המשיכו לעלות בקצב מהיר של 7.6% בחודש נובמבר 2015 לעומת החודש המקביל אשתקד. הממשלה החדשה שהוקמה בתחילת השנה העמידה במרכז המדיניות הכלכלית את נושא הדיור. מס הרכישה על רוכשי דירה שנייה הועלה בחודש יולי 2015 לשיעור של 8% עד 10%, ומשרד השיכון הכריז על מדיניות לפיה קרקעות המדינה ישווקו מעתה על-פי תוכנית "מחיר למשתכן". לעת עתה, היקף העסקות בדירות ברבעון האחרון של השנה נותר גבוה, אף שחלקם של המשקיעים ברכישות ירד באופן משמעותי.

שוק העבודה המשיך להפגין עוצמה, שיעור האבטלה ירד לרמה ממוצעת של 5.3%, תוך עלייה של 2.6% במספר המועסקים. השכר הממוצע במשק עלה בשיעור של כ-2.3%, בין השאר כתוצאה מהעלאת שכר המינימום בחודש אפריל 2015 מ-4,300 ש"ח לחודש ל-4,650 ש"ח.

בחודש פברואר 2016 אישרה חברת דירוג האשראי S&P את דירוג החוב החיצוני של מדינת ישראל ברמה של +A.

המדיניות הפיסקאלית והמוניטרית

הגירעון התקציבי בשנת 2015 הסתכם ב-24.5 מיליארד ש"ח שהם 2.15% מהתמ"ג, נמוך מיעד הגירעון המקורי לשנה זו שהיה 2.75%. הממשלה פעלה מרבית השנה ללא תקציב מאושר, אלא בהתאם לתקציב שנה קודמת. ייתכן שהייתה לכך השפעה מסוימת על צד ההוצאות, אך ההפתעה לחיוב באה מצד ההכנסות ממסים שעלו בשיעור של 7.1% לעומת אשתקד (בנטרול השפעת שינויי חקיקה). הגידול החד בגביית המס, שהוא גבוה משמעותית מצמיחת המשק, משקף בין השאר את הגאות בענף הנדל"ן וכן מאמצים מוגברים של רשות המסים שהביאו להעמקת הגבייה. הגירעון הנמוך יחסית והאינפלציה השלילית הביאו לירידה בשיעור החוב הציבורי מהתמ"ג לרמה של 64.9% מהתמ"ג לעומת 66.7% בסוף שנת 2014.

ריבית בנק ישראל הונמכה בחודש מרץ 2015 מרמה של 0.25% לרמה של 0.1% ומאז נותרה ללא שינוי עד סוף השנה, וכן בחודשיים הראשונים של 2016. המדיניות המוניטרית הייתה מרחיבה על רקע האינפלציה השלילית, וכן בשל הצורך להתאים את המדיניות לזו שהונהגה במדינות המפותחות.

אינפלציה ושער חליפין

מדד המחירים לצרכן ירד בשנת 2015 בשיעור של 1.0% (מדד בגין). ירידת המדד הושפעה משני גורמים עיקריים: ירידת מחירי האנרגיה וצעדים שנקטה הממשלה להפחתת יוקר המחייה. בנק ישראל אומד את השפעת שני גורמים אלו כתרומה שלילית של 1.7% לאינפלציה, כלומר ללא השפעות אלו הייתה האינפלציה עומדת על 0.7%. האינפלציה הנמוכה הושפעה גם מהייסוף בשער החליפין של השקל מול סל המטבעות ומהמשך הירידה במחירי הסחורות בעולם. סעיף הדיור (נמדד על-ידי שכר-דירה) היה בעל התרומה החיובית הגדולה ביותר למדד והוא עלה ב-2.2%. נכון לסוף חודש ינואר 2016 שוק ההון מגלם ההערכה כי האינפלציה בשנת 2016 תהיה גם כן שלילית. יש לציין שברקע להערכה זו ירידה חדה במחירי הנפט בעולם אל מתחת ל-30 דולר לחבית בתחילת שנה וכן הוזלות מחירים אדמיניסטרטיביות של הממשלה.

השקל פוחת בשנת 2015 בשיעור של 0.3% מול הדולר ומל האירו רשם ייסוף של 10.1%. הדולר האמריקני התחזק בשנה זו מול מרבית המטבעות בעולם. שער החליפין של השקל מול סל המטבעות האפקטיבי יוסף בשיעור של 7.3%. הלחצים לייסוף השקל גברו השנה נוכח עלייה נוספת בעודף בחשבון השוטף של מאזן התשלומים, בין השאר על רקע ירידת מחירי האנרגיה בעולם. בנק ישראל רכש מטבע-חוץ בהיקף מוערך של 8.8 מיליארד דולר, זאת על מנת למתן את הייסוף בשער החליפין של השקל.

שוקי הכספים וההון

ההתפתחויות בשווקים הושפעו במהלך השנה הנסקרת מהמדיניות המוניטרית המרחיבה, מירידת האינפלציה ומעליית הסיכונים הגלובליים שהחלה להשפיע בעיקר במחצית השנייה של השנה. מדד ת"א 100 עלה עד סוף חודש יולי בשיעור של 14.7% וביתרת השנה ירד ב-11.1%. בסיכום שנתי רשם מדד ת"א 100 עלייה של 2.0%. מגמות דומות נצפו גם במדדי המניות של ארצות-הברית ואירופה במהלך השנה, ובסיכום שנתי מדד ה-S&P 500 ירד בשיעור של 1.2% ומדד ה-STOXXEUROPE 600 עלה ב-7.3%. במשקים המתעוררים החלו מדדי המניות לרדת כבר ברבעון השני של השנה והם סיימו את השנה בירידות שערים. מחזורי המסחר היומיים במניות המשיכו לעלות השנה לממוצע יומי של 1,449 מיליון ש"ח לעומת 1,213 מיליון ש"ח ב-2014.

שוק אגרות-החוב הושפע מהפחתת הריבית לרמת שפל של 0.1%, מהירידה במדד המחירים לצרכן וכן מהירידה בציפיות לאינפלציה. מדד אגרות-החוב הצמודות הממשלתיות ירד בשיעור של כ-0.2% ומדד אגרות-החוב השקליות בריבית קבועה עלה בכ-3.3%. מדד אגרות-החוב הקונצרניות עלה בכ-0.4%. עקום התשואות של אגרות-החוב של ממשלת ישראל היה ברוב השנה נמוך ברובו מזה של ממשלת ארצות-הברית. התפתחות זו שיקפה את ההערכה שהמדיניות המוניטרית בישראל תהיה מרחיבה לאורך זמן, וכי עליית הריבית בארצות-הברית לא תלווה בצעד דומה בישראל.

החוב של הסקטור העסקי הלא פיננסי גדל בשנת 2015 (עד נובמבר) ב-1.5%, כשעיקר הגידול היה באשראי הבנקאי המקומי ואילו בחוב שגויס מחו"ל נרשמה ירידה. עלייה חדה של כ-30% נרשמה בגיוסי הון באמצעות אגרות-חוב לסכום של 55 מיליארד ש"ח, אם כי כמעט 40% מההנפקות היו השנה של הסקטור הפיננסי. חוב משקי הבית גדל (עד נובמבר) ב-6.0%, כאשר ההלוואות לדיור התרחבו ב-5.8%.

טבלה 1-5: מדד ושערי חליפין

	2015	2014	2013	**2015**	2014
	בנקודות			השינוי ב-% בשנה	
מדד המחירים לצרכן:					
המדד לחודש נובמבר ("ידוע")	**101.2**	102.1	102.2	**(0.9)**	(0.1)
	בש"ח				
שער החליפין ליום 31 בדצמבר:					
שער חליפין של הדולר של ארצות-הברית (בש"ח ל-1 דולר)	**3.902**	3.889	3.471	**0.3**	12.0
שער חליפין של הליש"ט (בש"ח ל-1 ליש"ט)	**5.784**	6.064	5.742	**(4.6)**	5.6
שער חליפין של האירו (בש"ח ל-1 אירו)	**4.247**	4.725	4.782	**(10.1)**	(1.2)
שער חליפין של הפרנק השוויצרי (בש"ח ל-1 פרנק שוויצרי)	**3.925**	3.929	3.897	**(0.1)**	0.8
שער חליפין של הלירה התורכית	**1.339**	1.666	1.606	**(19.6)**	3.7

	2015	2014	2013
ליום 31 בדצמבר:			
שיעור ריבית בנק ישראל	**0.10%**	0.25%	1.00%

סיכונים מובילים ומתפתחים

בהתבסס על המלצת ה-FSB סיכון מוביל מוגדר כהתפתחות המתרחשת כיום בסביבת העסקים של הבנק, אשר עלולה להשפיע לרעה על תוצאות הבנק במהלך השנה הקרובה. זאת לעומת סיכון מתפתח אשר ישנה אי ודאות גדולה יותר לגבי מועד גיבושו לכלל התרחשות בעלת השפעה מהותית על אסטרטגיית הבנק.

ניהול הסיכונים בקבוצת הבנק מתואר בהרחבה בפרק סקירת הסיכונים להלן ובדוח ניהול סיכונים. במהלך שנת 2015 דנה הנהלת הבנק בהתפתחותם של הסיכונים הנוספים המפורטים להלן כסיכונים מובילים או מתפתחים:

- סביבת המאקרו: פעילות הבנק תלויה בסביבה העסקית בישראל ובעולם. מצב הכלכלה העולמית, והמצב הכלכלי, המדיני והביטחוני של ישראל ושל האזור. יש להביא בחשבון שעדיין קיימת אי ודאות גבוהה לגבי שיעורי הצמיחה שילוו את התאוששות הכלכלה הריאלית בישראל ובעולם בשנים הקרובות. התוכנית האסטרטגית הרב שנתית של הבנק מביאה בחשבון את הזהירות המתחייבת מהסיכונים שעדיין קיימים בכלכלה הגלובלית ובמשק הישראלי ומאזנת בין שיקולי תשואה לסיכון.
- הסביבה הרגולטורית בארץ: בשנים האחרונות גובשו מספר יוזמות רגולטוריות בישראל שעניינן בעיקר הגברת התחרותיות במערכת הבנקאית בישראל. לצידן קיימות מספר יוזמות רגולטוריות נוספות הנמצאות בשלבי ייזום. היוזמות והמגמות הרגולטוריות עשויות להשפיע על המערכת הבנקאית בכלל ועל הבנק בפרט. בשלב זה מוקדם להעריך ולאמוד השפעתן על הבנק.
- הסביבה הרגולטורית בחו"ל: רפורמות רגולטוריות בינלאומיות להן השלכה על פעילותו העסקית של הבנק בארץ ובעולם, ביניהן: "דוד-פרנק" (DODD FRANK), ו"חוק וולקר" (VOLCKER) האמריקאיים ו"אמיר" (EMIR) האירופאי.
- סיכון הציות: המשך מגמת הקנסות המוטלים על בנקים ברחבי העולם בהקשר להפרות של הנחיות רגולטוריות, כגון בדבר סיוע בהעלמות מס ומניעת מימון טרור והלבנת הון.
- סיכון אבטחת מידע ותקריות קיברנטיות: המשך הפרסומים על סיכוני סייבר והפניית משאבי התעשייה הבנקאית להתמודדות עם הסיכון.

לפרטים בדבר הליכים משפטיים ראה פרק "סקירת הסיכונים" להלן.

לפרטים בדבר תביעות משפטיות וחקירות ראה ביאור 26ג.,ה.,ו. בדוחות הכספיים.

לפרטים בדבר יוזמות רגולטוריות בולטות ראה ביאור 37 יוזמות רגולטוריות בדוחות הכספיים.

שינויים עיקריים במדיניות חשבונאית קריטית ואומדנים חשבונאים קריטיים

הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי

ביום 19 בינואר 2015 פורסם חוזר הפיקוח על הבנקים לעדכון הוראות הדיווח לציבור הכולל הנחיות בדבר חישוב הפרשה קבוצתית. בהתאם לחוזר, בקביעת הפרשה להפסדי אשראי, על הבנק להביא בחשבון, בין היתר, הן את הפסדי העבר, אשר יחושבו בהתאם לממוצע הפסדי העבר בחמש השנים האחרונות, והן את ההתאמות בגין הגורמים הסביבתיים שנקבעו על-ידי הפיקוח על הבנקים. במהלך שנת 2015 פיתח הבנק מודל לחישוב ההפרשה הקבוצתית המביא בחשבון מקדמי התאמה איכותיים כנדרש בהוראות. המודל שאומץ כולל אומדנים לגבי גורמים המשפיעים על קביעת מקדם ההתאמה בכל ענף משק מעל לממוצע הפסדי העבר בחמש השנים האחרונות ובהם, מגמות בהיקפי האשראי בכל ענף, תנאים ענפיים, נתונים מקרו כלכליים, הערכת איכות כללית של האשראי בענף, שינויים בנפח ובמגמה של יתרות בפיגור ויתרות פגומות, השפעות השינויים בריכוזיות האשראי ועוד. אימוץ מודל זה לא השפיע באופן מהותי על יתרת ההפרשה הקבוצתית בדוחות הכספיים לשנת 2015.

לפירוט נוסף ראה ביאור 1.ד.(6) לדוחות הכספיים.

התחייבות לזכויות עובדים

חלק מההפרשות בגין התחייבויות הבנק בקשר עם יחסי עובד-מעביד מבוססות, בין היתר, על חישוב אקטוארי.

סכום ההתחייבויות, המחושבות על בסיס אומדנים אקטוארים, ליום 31 בדצמבר 2015 הגיע לסך של כ-3.6 מיליארד ש"ח.

חישובים אקטוארים מתבססים ברובם על הנחות ואומדנים, המתבססים על הערכות ההנהלה והחלטותיה, ניסיון עבר וסטטיסטיקות שונות כגון שיעור ריבית להיוון, לוחות תמותה, שיעורי עזיבת עובדים, שיעור שינוי ריאלי בשכר על פני זמן וכדומה. אומדנים וההנחות אלו נסקרים באופן שוטף.

בשנת 2015 יושמה לראשונה התקינה האמריקאית בנושא בדרך של יישום למפרע. בעקבות זאת, ובהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים, נדרש הבנק לשנות את שיעור ההיוון המשמש לחישוב ההתחייבות בגין הטבות לעובדים ולקבוע אותו על בסיס תשואת אגרות-החוב הממשלתיות בישראל בתוספת מרווח ממוצע הנקבע, לפי ההפרש בין שיעורי התשואה לפדיון, לפי תקופות פירעון, על אגרות-חוב קונצרניות בדירוג AA ומעלה בארצות-הברית, לבין שיעורי התשואה לפדיון, לאותן תקופות פירעון, על אגרות-חוב של ממשלת ארצות-הברית.

לפירוט נוסף ראה ביאור 1.ד.(1) לדוחות הכספיים.

גילוי בדבר הפניות תשומת לב רואי החשבון המבקרים

לעיתים, מוצא רואה החשבון המבקר לנכון לכלול שינוי מהנוסח האחיד על-ידי הוספת פיסקת הפניית תשומת לב שנועדה להדגיש עניין מסוים המשפיע באופן משמעותי על הדוחות הכספיים וכלול בביאור לדוחות הכספיים. תוספת של פיסקת הפניית תשומת לב כאמור אינה משפיעה על חוות דעתו של המבקר. לכן, פיסקה זו תבוא בסוף דוח רואה החשבון המבקר ותתייחס לעובדה שחוות דעתו של המבקר אינה מסוייגת בהקשר זה.

רואי החשבון המבקרים הפנו את תשומת הלב לאמור בביאור 26ג.(ב) בדבר חשיפה לתובענות ייצוגיות שהוגשו כנגד קבוצת הבנק, ולביאור 26ה. בדבר עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים.

היקף הבקשות לתובענות ייצוגיות שאת תוצאותיהן לא ניתן להעריך בשלב זה, ובגינן לא נכללו הפרשות בדוחות הכספיים, מגיע לסכום כולל משמעותי ביותר ולפיכך מצאו לנכון רואי החשבון המבקרים להפנות את תשומת לב קורא הדוחות.

בעניין חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים, נאמר בביאור 26ה. כי "אין ביכולתו של הבנק להעריך את היקף החשיפה בנושא זה. הבנק אינו יודע אם ומתי יוכל להעריך את החשיפה בקשר עם האמור. הדבר תלוי, בין היתר, בשאלת התפתחות המהלכים מול הרשויות בארצות-הברית, בהתנהלות הרשויות בארצות-הברית ובמידע שיימסר לבנק ולנציגיו במסגרת זו ובמידע שמתבקש ויתבקש הבנק למסור לרשויות האמריקאיות". כמו-כן נאמר כי "אפשר שנוכח אי הוודאות הקיימת, כאמור לעיל, שהתוצאות בסופו של דבר יהיו שונות באופן מהותי מסכום ההפרשה עליו הורה המפקח על הבנקים". נוכח אי ודאות זו כללו רואי החשבון המבקרים הפניית תשומת לב בחוות דעתם.

5.2. התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק בשנת 2015 הסתכם ב-3,082 מיליון ש"ח, בהשוואה לרווח בסך של 2,713 מיליון ש"ח בשנת 2014.

תשואת הרווח הנקי להון המיוחס לבעלי מניות הבנק בשנת 2015 הסתכמה בכ-9.6% בהשוואה לשיעור של כ-9.1% בשנת 2014.

החל מיום 1 בינואר 2015 הבנק מיישם את כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, בדרך של יישום למפרע לתקופות המתחילות מיום 1 בינואר 2013 ואילך.

טבלה 2-5: תמצית דוח רווח והפסד

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		השינוי
	2015	2014	
	במיליוני ש"ח		
הכנסות ריבית	**9,837**	10,673	(7.8%)
הוצאות ריבית	**(1,952)**	(2,905)	(32.8%)
הכנסות ריבית, נטו	**7,885**	7,768	1.5%
הכנסות מימון שאינן מריבית	**1,044**	916	14.0%
רווח מימוני, נטו**	**8,929**	8,684	2.8%
הוצאות בגין הפסדי אשראי	**475**	425	11.8%
רווח מימוני, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי	**8,454**	8,259	2.4%
עמלות והכנסות אחרות**	**5,433**	5,338	1.8%
הוצאות תפעוליות ואחרות	**8,790**	*9,183	(4.3%)
רווח לפני מסים	**5,097**	*4,414	15.5%
הפרשה למסים על הרווח	**2,097**	*1,713	22.4%
חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר מסים	**19**	9	
רווח נקי:			
לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	**3,019**	*2,710	11.4%
הפסד המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	**63**	3	
המיוחס לבעלי מניות הבנק	**3,082**	*2,713	13.6%
תשואת הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק להון	**9.6%**	*9.1%	

* יישום למפרע - לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 1ד.(1).

** סעיפי רווח והפסד לעיל הוצגו במתכונת שונה מתמצית דוח רווח והפסד באופן המאפשר ניתוח טוב יותר של התוצאות הפיננסיות. השינוי בא לידי ביטוי באמצעות מיון של הכנסות מימון שאינן מריבית מסעיף הכנסות (הוצאות) שאינן מריבית לרווח המימוני, נטו.

התפתחות ההכנסות וההוצאות

הרווח המימוני נטו:

בכדי לנתח את הרווח מפעילות מימון יש לכלול ברווח בנוסף להכנסות והוצאות ריבית גם הכנסות והוצאות מימון שאינן מריבית. הכנסות אלה כוללות את הכנסות המימון בגין מכשירים נגזרים, בין היתר הפרשי שער ורווח ממימוש ניירות-ערך, המהווים חלק אינטגרלי בניהול החשיפות של הבנק. ההכנסות מנגזרים כוללות, בין השאר, את השפעות ערך הזמן בשווי ההוגן של נגזרים המקזזות את חשיפות הריבית המאזניות וכן את השפעות שיעור עליית המדד הידוע בגין יתרות נגזרים המקזזות את חשיפות המדד בגין היתרות המאזניות.

טבלה 3-5: הרכב הרווח המימוני, נטו

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		השינוי
	2015	2014	
	במיליוני ש"ח		
הכנסות ריבית	**9,837**	10,673	(7.83%)
הוצאות ריבית	**(1,952)**	(2,905)	(32.81%)
הכנסות ריבית, נטו	**7,885**	7,768	1.51%
הכנסות מימון שאינן מריבית	**1,044**	916	13.97%
סך הרווח המימוני, נטו	**8,929**	8,684	2.82%

טבלה 4-5: הרכב הרווח המימוני, נטו, בחלוקה לרבעונים

	2015				2014			
	רבעון רביעי	**רבעון שלישי**	**רבעון שני**	**רבעון ראשון**	רבעון רביעי	רבעון שלישי	רבעון שני	רבעון ראשון
	במיליוני ש"ח							
הכנסות ריבית	**2,240**	**2,795**	**3,080**	**1,722**	2,396	2,855	2,983	2,439
הוצאות ריבית	**(288)**	**(671)**	**(872)**	**(121)**	(507)	(882)	(926)	(590)
הכנסות ריבית, נטו	**1,952**	**2,124**	**2,208**	**1,601**	1,889	1,973	2,057	1,849
הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית	**154**	**55**	**264**	**571**	257	187	265	207
סך הרווח המימוני, נטו	**2,106**	**2,179**	**2,472**	**2,172**	2,146	2,160	2,322	2,056

טבלה 5-5: התפתחות של סך הרווח המימוני, נטו

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		השינוי
	2015	2014	
	במיליוני ש"ח		
רווח מפעילות שוטפת[1]	**8,144**	*8,039	1.3%
הכנסות ממימוש ומהתאמות לשווי הוגן של אגרות-חוב	**520**	343	51.6%
רווח מהשקעות במניות[2]	**94**	136	(30.9%)
התאמות לשווי הוגן של מכשירים נגזרים[3]	**121**	215	(43.7%)
הכנסות (הוצאות) מימון הנובעות מחיסוי המס בגין השקעות בחו"ל[4]	**50**	(49)	(202.0%)
רווח מימוני, נטו	**8,929**	8,684	2.8%

טבלה 6-5: התפתחות רבעונית של סך הרווח המימוני, נטו

	2015				2014			
	רבעון רביעי	**רבעון שלישי**	**רבעון שני**	**רבעון ראשון**	רבעון רביעי	רבעון שלישי	רבעון שני	רבעון ראשון
	במיליוני ש"ח							
רווח מפעילות שוטפת[1]	**2,005**	**2,131**	**2,172**	**1,836**	*2,034	*2,003	*2,103	*1,899
הכנסות ממימוש ומהתאמות לשווי הוגן של אגרות-חוב	**86**	**53**	**176**	**205**	60	88	102	93
רווח (הפסד) מהשקעות במניות[2]	**(13)**	**(65)**	**73**	**99**	(7)	33	39	71
התאמות לשווי הוגן של מכשירים נגזרים[3]	**29**	**57**	**19**	**16**	84	61	73	(3)
הכנסות (הוצאות) מימון הנובעות מחיסוי המס בגין השקעות בחו"ל[4]	**(1)**	**3**	**32**	**16**	(25)	(25)	5	(4)
רווח מדווח	**2,106**	**2,179**	**2,472**	**2,172**	2,146	2,160	2,322	2,056

* סווג מחדש.

(1) רווח מימוני בניטרול השפעות חריגות, ובניטרול השפעות הנובעות בעיקרן מעיתוי הרישום החשבונאי.

(2) ברבעון השלישי של שנת 2015 כלול הפסד בסך 72 מיליון ש"ח, כתוצאה מפסק-דין שהתקבל בחודש אוגוסט 2015 בנוגע לחיוב ריבית פיגורים על אשראי מובטח במניות, שסווג בעבר כנייר ערך.

(3) השפעת מדידת הרווח והפסד במכשירים נגזרים המהווים חלק מאסטרטגית ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק על בסיס שווי הוגן לעומת מדידה על בסיס צבירה.

(4) השפעת חיסוי האסימטריה בחבות המס בגין הפרשי שער על ההשקעות בחברות בנות בחו"ל אשר אינם מובאים בחשבון בבסיס ההכנסה לצורך חישוב ההפרשה למס, שלא כמו הפרשי השער בגין מקורות המימון. הבנק מבצע חיסוי כנגד חשיפת המס בגין ההשקעות בחו"ל באמצעות העמדת מקורות מימון עודפים כנגד השקעות אלו.

הרווח המימוני, נטו הסתכם בשנת 2015 ב-8,929 מיליון ש"ח בהשוואה ל-8,684 מיליון ש"ח בשנת 2014. הגידול נבע כתוצאה מעלייה ברווח המימוני מפעילות שוטפת שנבעה מגידול בהיקפי האשראי וקוזזה עקב ירידת הריבית במשק וכן מהשפעות המדד השליל. כמו-כן, תרמו לעלייה ברווח המימוני רווחים ממימוש אגרות-חוב והשפעות חיסוי השקעות בחו"ל בגין שינויים בשערי חליפין. מנגד חלה ירידה מהתאמות לשווי הוגן של מכשירים נגזרים ומרווח ממניות שנבע כתוצאה מפסק דין שהתקבל בחודש אוגוסט 2015, בנוגע לחיוב ריבית פיגורים על אשראי מובטח במניות, שסווג בעבר כנייר ערך ונכלל בסעיף זה. ברווח מפעילות שוטפת לשנת 2015 חלה תנודתיות בין הרבעונים עקב השינויים החיוביים והשליליים במדד אשר הסתכמו להוצאה בסך של 147 מיליון ש"ח בשנת 2015. ההתפלגות בין הרבעונים בשנת 2015 הייתה כלהלן: רבעון ראשון הוצאה בסך של 235 מיליון ש"ח, רבעון שני ושלישי הכנסה בסך של 145 מיליון ש"ח ו-35 מיליון ש"ח בהתאמה, והוצאה ברבעון הרביעי בסך של 92 מיליון ש"ח.

טבלה 7-5: נתונים עיקריים בדבר שיעורי הכנסות והוצאות ריבית

	לשנה שהסתיימה ביום		
	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2013
שיעור ההכנסה על נכסים נושאי ריבית	**2.68%**	3.19%	3.86%
שיעור ההוצאה על התחייבויות נושאי ריבית	**0.78%**	1.15%	1.91%
פער הריבית הכולל	**1.90%**	2.04%	1.95%
יחס בין הכנסות מריבית נטו לבין יתרת הנכסים נושאי הריבית	**2.15%**	2.32%	2.37%

הירידה בשיעור ההכנסה על הנכסים ובשיעור ההוצאה על ההתחייבויות, בשנת 2015 לעומת שנת 2014, נבעה מירידת הריבית במשק. הירידה בפער הריבית הכולל נבעה מירידה במרווחים הפיננסיים בפיקדונות כתוצאה מירידת הריבית במשק.
מניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית בין שנת 2015 לבין שנת 2014 עולה כי השינויים בשיעורי הריבית גרמו לקיטון בסך של כ-579 מיליון ש"ח והשינויים בהיקף היתרות המאזניות הממוצעות גרמו לגידול בסך של כ-696 מיליון ש"ח בהכנסות ריבית נטו.

ההוצאות בגין הפסדי אשראי הסתכמו בשנת 2015 ב-475 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-425 מיליון ש"ח בשנת 2014.
ההוצאה בגין הפרשה פרטנית, נטו הסתכמה בסך של 53 מיליון ש"ח, בהשוואה להכנסה בסך של 189 מיליון ש"ח בשנת 2014. הגידול בהפרשה הפרטנית נבע מחד מהוצאה פרטנית שהסתכמה בסך של 1,393 מיליון ש"ח בהשוואה לסך של 1,016 מיליון ש"ח בשנת 2014, ומאידך מקיטון בהפרשות וגביית חובות (Recovery) שהסתכמו בסך של 1,340 מיליון ש"ח בהשוואה לסך של 1,205 מיליון ש"ח בשנת 2014 וקיזז את הגידול בהוצאה הפרטנית כאמור.
ההוצאה בגין הפרשה קבוצתית הסתכמה ל-422 מיליון ש"ח בשנת 2015, בהשוואה להוצאה בסך של 614 מיליון ש"ח בשנת 2014. יצוין כי בשנת 2014 הבנק ביצע התאמה בשיעור ההפרשה הקבוצתית בגין אשראי לאנשים פרטיים כנדרש בהנחיות חוזר המפקח על הבנקים. בגין היישום כאמור נרשמה הוצאה בסך של 179 מיליון ש"ח.
למידע נוסף בדבר התפתחות יתרות האשראי לציבור, ראה פרק "המבנה וההתפתחויות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון" בדוח הדירקטוריון.
למידע נוסף בדבר התנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי, ראה ביאור 13 בדוחות הכספיים.

טבלה 8-5: ההוצאה המצטברת להפסדי אשראי בגין חובות ובגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים**

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
	2015	2014
	במיליוני ש"ח	
הוצאה פרטנית בגין הפסדי אשראי	**1,393**	1,016
קיטון בהפרשה פרטנית להפסדי אשראי וגביית חובות שנמחקו חשבונאית	**(1,340)**	(1,205)
הוצאה (הכנסה) פרטנית, נטו, בגין הפסדי אשראי	**53**	(189)
הוצאה, נטו, בגין הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי ומחיקות חשבונאיות, נטו	**422**	614
סך-הכל הוצאה להפסדי אשראי*	**475**	425
* מזה:		
הוצאה, נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי מסחרי	**291**	138
הוצאה, נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי לדיור	**5**	(37)
הוצאה, נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי פרטי אחר	**180**	326
הוצאה, נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי לבנקים וממשלות	**(1)**	(2)
סך-הכל הוצאה להפסדי אשראי	**475**	425

שיעור ההוצאה מסך האשראי לציבור:		
שיעור ההוצאה הפרטנית בגין הפסדי אשראי	**0.51%**	0.39%
שיעור ההוצאה להפסדי אשראי, ברוטו מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור***	**0.66%**	0.62%
שיעור ההוצאה בגין הפסדי אשראי מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור	**0.17%**	0.16%
שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור	**0.08%**	0.06%
שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מיתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור	**5.17%**	3.73%

** לרבות בגין אשראי לדיור שנבחן לפי עומק הפיגור.

*** ההוצאה להפסדי אשראי, ברוטו הינה סך ההוצאה להפסדי אשראי בניטרול הקיטון בהפרשה פרטנית להפסדי אשראי וגביית חובות שנמחקו חשבונאית.

טבלה 9-5: ההוצאה המצטברת להפסדי אשראי בגין חובות ובגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים לפי רבעונים**

	2015				2014			
	רבעון רביעי	**רבעון שלישי**	**רבעון שני**	**רבעון ראשון**	רבעון רביעי	רבעון שלישי	רבעון שני	רבעון ראשון
	במיליוני ש"ח							
הוצאה פרטנית בגין הפסדי אשראי	**495**	**296**	**293**	**309**	330	191	279	216
קיטון בהפרשה פרטנית להפסדי אשראי וגביית חובות שנמחקו חשבונאית	**(456)**	**(287)**	**(317)**	**(280)**	(264)	(284)	(385)	(272)
הוצאה (הכנסה) פרטנית, נטו, בגין הפסדי אשראי	**39**	**9**	**(24)**	**29**	66	(93)	(106)	(56)
הוצאה, נטו, בגין הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי ומחיקות חשבונאיות, נטו	**108**	**46**	**237**	**31**	297	173	103	41
סך-הכל הוצאה (הכנסה) להפסדי אשראי*	**147**	**55**	**213**	**60**	363	80	(3)	(15)
* מזה:								
הוצאה (הכנסה), נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי מסחרי	**85**	**(23)**	**191**	**38**	129	63	(28)	(26)
הוצאה (הכנסה), נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי לדיור	**(2)**	**2**	**5**	**–**	(24)	(9)	–	(4)
הוצאה, נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי פרטי אחר	**66**	**76**	**17**	**21**	256	30	25	15
הוצאה (הכנסה), נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי לבנקים וממשלות	**(2)**	**–**	**–**	**1**	2	(4)	–	–
סך-הכל הוצאה להפסדי אשראי	**147**	**55**	**213**	**60**	363	80	(3)	(15)
שיעור ההוצאה מסך האשראי לציבור***:								
שיעור ההוצאה הפרטנית בגין הפסדי אשראי	**0.70%**	**0.43%**	**0.43%**	**0.46%**	0.50%	0.30%	0.44%	0.34%
שיעור ההוצאה להפסדי אשראי, ברוטו מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור****	**0.88%**	**0.50%**	**0.78%**	**0.50%**	0.95%	0.57%	0.60%	0.40%
שיעור ההוצאה בגין הפסדי אשראי מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור	**0.21%**	**0.08%**	**0.31%**	**0.09%**	0.55%	0.12%	–	(0.02%)
שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור	**0.08%**	**0.10%**	**(0.06%)**	**0.22%**	0.23%	0.01%	(0.18%)	0.18%
שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מיתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור	**4.89%**	**6.15%**	**(3.79%)**	**14.66%**	14.35%	0.82%	(12.01%)	12.12%

** לרבות בגין אשראי לדיור שנבחן לפי עומק הפיגור.

*** על בסיס שנתי.

**** ההוצאה להפסדי אשראי, ברוטו הינה סך ההוצאה להפסדי אשראי בניטרול הקיטון בהפרשה פרטנית להפסדי אשראי וגביית חובות שנמחקו חשבונאית.

עמלות והכנסות אחרות הסתכמו בשנת 2015 ב-5,433 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-5,338 מיליון ש"ח בשנת 2014.

טבלה 10-5: פירוט עמלות והכנסות אחרות

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		השינוי
	2015	2014	
	במיליוני ש"ח		
עמלות			
דמי ניהול חשבונות	**987**	980	0.7%
פעילות בניירות-ערך	**1,032**	1,047	(1.4%)
עמלות הפצת מוצרים פיננסים[1]	**219**	218	0.5%
ניהול תפעול ונאמנות לגופים מוסדיים[2]	**45**	45	0.0%
כרטיסי אשראי, נטו	**1,725**	1,674	3.0%
טיפול באשראי	**205**	173	18.5%
עמלות מעסקי מימון	**548**	545	0.6%
הפרשי המרה	**293**	277	5.8%
פעילות סחר חוץ	**114**	124	(8.1%)
הכנסות נטו משירותי תיקי אשראי	**41**	40	2.5%
עמלות ביטוח חיים וביטוח דירות	**44**	46	(4.3%)
עמלות אחרות	**34**	38	(10.5%)
סך-הכל עמלות	**5,287**	5,207	1.5%
הכנסות אחרות	**146**	131	11.5%
סך-הכל הכנסות עמלות והכנסות ואחרות	**5,433**	5,338	1.8%

טבלה 11-5: פירוט עמלות והכנסות אחרות לפי רבעונים

	לשנת 2015				לשנת 2014			
	רבעון רביעי	**רבעון שלישי**	**רבעון שני**	**רבעון ראשון**	רבעון רביעי	רבעון שלישי	רבעון שני	רבעון ראשון
	במיליוני ש"ח							
עמלות								
דמי ניהול חשבונות	**248**	**244**	**251**	**244**	251	249	233	247
פעילות בניירות-ערך	**238**	**244**	**261**	**289**	287	245	253	262
עמלות הפצת מוצרים פיננסים[1]	**52**	**54**	**56**	**57**	59	55	54	50
ניהול תפעול ונאמנות לגופים מוסדיים[2]	**12**	**12**	**10**	**11**	11	11	11	12
כרטיסי אשראי, נטו	**441**	**455**	**420**	**409**	426	426	418	404
טיפול באשראי	**48**	**54**	**54**	**49**	64	43	39	27
עמלות מעסקי מימון	**138**	**137**	**133**	**140**	143	135	132	135
הפרשי המרה	**70**	**76**	**69**	**78**	75	59	71	72
פעילות סחר חוץ	**28**	**26**	**28**	**32**	31	30	34	29
הכנסות נטו משירותי תיקי אשראי	**10**	**10**	**11**	**10**	11	10	10	9
עמלות ביטוח חיים וביטוח דירות	**11**	**11**	**11**	**11**	11	12	11	12
עמלות אחרות אחרות	**10**	**6**	**9**	**9**	8	8	11	11
סך-הכל עמלות תפעוליות	**1,306**	**1,329**	**1,313**	**1,339**	1,377	1,283	1,277	1,270
סך-הכל אחרות	**46**	**25**	**31**	**44**	61	21	20	29
סך-הכל הכנסות תפעוליות ואחרות	**1,352**	**1,354**	**1,344**	**1,383**	1,438	1,304	1,297	1,299

(1) בעיקר קרנות נאמנות.
(2) בעיקר בגין שירותי ניהול ותפעול הניתנים לקופות-גמל.

העמלות הסתכמו בשנת 2015 ב-5,287 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-5,207 מיליון ש"ח בשנת 2014. מחד נרשם גידול בעמלות מכרטיסי אשראי ובעמלות טיפול באשראי. מנגד חלה ירידה בהכנסות משוק ההון.

ההכנסות האחרות הסתכמו בשנת 2015 ב-146 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-131 מיליון ש"ח בשנת 2014. עיקר הגידול נבע מרווח ממכירת בניינים וציוד.

ההוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו בשנת 2015 ב-8,790 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-9,183 מיליון ש"ח בשנת 2014, ירידה בשיעור של כ-4.3%.

טבלה 12-5: פירוט של ההוצאות התפעוליות והאחרות

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
	2015	2014
	במיליוני ש"ח	
הוצאות שכר		
שכר	**4,406**	*4,862
מענקים ותגמול מבוסס מניות	**528**	481
סך-הכל שכר	**4,934**	*5,343
אחזקה ופחת בניינים וציוד	**1,555**	*1,539
הפחתות וירידת-ערך של נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין	**7**	12
הוצאות אחרות*	**2,294**	2,289
סך-הכל הוצאות תפעוליות ואחרות	**8,790**	*9,183

טבלה 13-5: פירוט רבעוני של ההוצאות התפעוליות והאחרות

	לשנת 2015				לשנת 2014			
	רבעון רביעי	**רבעון שלישי**	**רבעון שני**	**רבעון ראשון**	רבעון רביעי	רבעון שלישי	רבעון שני	רבעון ראשון
	במיליוני ש"ח							
הוצאות שכר								
שכר	**1,116**	**1,053**	**1,123**	**1,114**	1,424	*1,116	*1,134	*1,188
מענקים ותגמול מבוסס מניות	**120**	**136**	**126**	**146**	49	154	155	123
סך-הכל שכר	**1,236**	**1,189**	**1,249**	**1,260**	1,473	*1,270	*1,289	*1,311
אחזקה ופחת בניינים וציוד	**429**	**393**	**360**	**373**	397	*393	*382	*367
הפחתות וירידת-ערך של נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין	**–**	**–**	**3**	**4**	3	3	3	3
הוצאות אחרות*	**646**	**601**	**496**	**551**	612	579	580	518
סך-הכל הוצאות תפעוליות ואחרות	**2,311**	**2,183**	**2,108**	**2,188**	2,485	*2,245	*2,254	*2,199

* יישום למפרע - לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 1ד.(1) בדוחות הכספיים.

הוצאות השכר הסתכמו בשנת 2015 ב-4,934 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-5,343 מיליון ש"ח בשנת 2014, ירידה בשיעור של 7.7%. בשנת 2014 נכללה הוצאה בסך של 355 מיליון ש"ח בגין תוכנית התייעלות.

הוצאות השכר בנטרול תוכנית ההתייעלות הראו על ירידה בשיעור של כ-1.1% שנבעה בעיקר מחיסכון בעלויות השוטפות כתוצאה מתהליכי ההתייעלות ומהשפעת ההפרשות הנמדדות על בסיס אקטוארי. מנגד חל גידול במענקים ותגמול מבוסס מניות עקב הגידול ברווח.

הוצאות אחזקה ופחת בניינים וציוד הסתכמו בשנת 2015 ב-1,555 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,539 מיליון ש"ח בשנת 2014, גידול בשיעור של 1.0%, הגידול נרשם בעיקר בהוצאות פחת על תוכנות ומחשב.

ההוצאות התפעוליות האחרות הסתכמו בשנת 2015 ב-2,294 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-2,289 מיליון ש"ח בשנת 2014, גידול בשיעור של 0.2%. עיקר הגידול נרשם בהוצאות שירותים מקצועיים בגין הוצאות משפטיות, בשיווק ופירסום ובהוצאות מחשב. הגידול קוזז על-ידי קיטון בהוצאות נזקי לקוחות שכן בשנת 2014 נרשמה הפרשה בסך 196 מיליון ש"ח לפי הוראות המפקח על הבנקים (לפרטים נוספים ראה ביאור 26ה. בדוחות הכספיים).

ההפרשה למסים על הרווח הסתכמה בשנת 2015 בסך של 2,097 מיליון ש"ח, בהשוואה לסך של 1,713 מיליון ש"ח בשנת 2014. שיעור המס האפקטיבי של הבנק בשנת 2015 הגיע ל-41.1% בהשוואה לשיעור מס סטטוטורי של 37.6% וזאת, בעיקר בגין הירידה בשיעורי מס רווח שגרם להקטנת נכס המס לקבל, הוצאות לא מוכרות, הפרשי תרגום חברות בנות בחו"ל שאינם מוכרים לצורכי מס, ומסים בגין שנים קודמות בעיקר עקב גביית חובות שנמחקו בעבר. לפרטים נוספים, ראה ביאור 8 בדוחות הכספיים.

חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר מסים הסתכם בשנת 2015 ברווח בסך של 19 מיליון ש"ח, בהשוואה לרווח בסך של 9 מיליון ש"ח בשנת 2014.

חלקם של בעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בתוצאות, נטו, של חברות מאוחדות הסתכם בשנת 2015 בחלקם בהפסד בסך של 63 מיליון ש"ח, בהשוואה לחלקם בהפסד בסך של 3 מיליון ש"ח בשנת 2014. הגידול בהפסד נובע כתוצאה מגידול בהפסד של בנק פוזיטיף בתורכיה וזאת כתוצאה מהפסד ממכירת חברת הבת בקזחסטן והשפעה לרעה של שינוי בשערי החליפין על הריווחיות.

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של קבוצת הבנק הסתכם בשנת 2015 בסך של 3,082 מיליון ש"ח, בהשוואה לסך של 2,713 מיליון ש"ח בשנת 2014.

הרווח הנקי הבסיסי למניה בת 1 ש"ח ערך נקוב הסתכם בשנת 2015 ב-2.32 ש"ח, בהשוואה ל-2.05 ש"ח בשנת 2014.

התפתחות ברווח כולל אחר

טבלה 14-5: רווח כולל אחר

	2015	2014
	במיליוני ש"ח	
רווח נקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	**3,019**	*2,710
הפסד נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	**63**	3
רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק	**3,082**	*2,713
רווח (הפסד) כולל אחר, לפני מסים:		
התאמות בגין הצגת ניירות-ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן נטו	**(750)**	383
התאמות מתרגום דוחות כספיים** נטו, לאחר השפעת גידורים***	**4**	2
התאמות של התחייבויות בגין הטבות לעובדים****	**49**	*(109)
רווחים נטו בגין גידורי תזרים מזומנים	**4**	5
רווח (הפסד) כולל אחר, לפני מסים	**(693)**	*281
השפעת המס המתייחס	**210**	*(78)
רווח (הפסד) כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה, לאחר מסים	**(483)**	*203
בניכוי הפסד (רווח) כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	**2**	(1)
רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק, לאחר מסים	**(481)**	*202
הרווח הכולל לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	**2,536**	*2,913
ההפסד הכולל המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	**65**	2
הרווח הכולל המיוחס לבעלי מניות הבנק	**2,601**	*2,915

* יישום למפרע - לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 1ד.(1).

** התאמות מתרגום דוחות כספיים של פעילות חוץ שמטבע הפעילות שלה שונה ממטבע הפעילות של הבנק.

*** גידורים - רווחים (הפסדים) נטו בגין גידור השקעות נטו במטבע-חוץ.

**** בעיקר משקף התאמות בגין אומדנים אקטואריים לסוף התקופה והפחתה של סכומים שנרשמו בעבר ברווח כולל אחר.

הרווח כולל אחר הסתכם בשנת 2015 בסך של 2,601 מיליון ש"ח, בהשוואה לסך של 2,915 מיליון ש"ח בשנת 2014. השינוי העיקרי נבע מירידת שערים בתיק ניירות-ערך הזמינים למכירה בשנת 2015 בהשוואה לעליית מחירים באותו תיק בשנת 2014. ירידה זו קוזזה על-ידי שינוי ברווחים האקטואריים הנזקפים לרווח הכולל האחר שנבעו בעיקרם מירידת ריבית ההיוון על ההתחייבויות האקטואריות.

מערך טכנולוגיית המידע

טבלה 15-5: מערך טכנולוגיית המידע

תוספות לנכסים[1] בגין מערך טכנולוגיית המידע שלא נזקפו כהוצאה בשנת 2015

	תוכנה	חומרה[3]	אחר	סך-הכל
	במיליוני ש"ח			
עלויות בגין שכר עבודה ונלוות	**120**	**–**	**–**	**120**
עלויות בגין מיקור חוץ, לרבות שכר יועצים	**106**	**–**	**–**	**106**
עלויות רכישה או רישיונות שימוש[4][5]	**81**	**128**	**–**	**209**
עלויות ציוד בניינים ומקרקעין	**–**	**–**	**10**	**10**
סך-הכל	**307**	**128**	**10**	**445**

יתרות נכסים[2] בגין מערך טכנולוגיית המידע ליום 31 בדצמבר 2015

	תוכנה	חומרה[3]	אחר	סך-הכל
	במיליוני ש"ח			
סך-הכל עלות מופחתת	**1,018**	**305**	**42**	**1,365**
מזה: בגין שכר עבודה ונלוות	**334**	**–**	**–**	**334**

הוצאות בגין מערך טכנולוגיות המידע כפי שנכללו בדוח רווח והפסד בשנת 2015

	תוכנה	חומרה[3]	אחר	סך-הכל
	במיליוני ש"ח			
הוצאות בגין שכר עבודה ונלוות	**370**	**122**	**5**	**497**
הוצאות בגין רכישות או רישיונות שימוש שלא הוונו לנכסים	**190**	**65**	**11**	**266**
הוצאות בגין מיקור חוץ, לרבות שכר יועצים	**94**	**11**	**–**	**105**
הוצאות בגין פחת	**346**	**116**	**19**	**481**
הוצאות אחרות	**81**	**36**	**80**[6]	**197**
סך-הכל הוצאות	**1,081**	**350**	**115**	**1,546**

(1) לרבות הוצאות מראש בגין מערך טכנולוגיית המידע בסך 21 מיליוני ש"ח (31.12.14: 45 מיליוני ש"ח).
(2) לרבות הוצאות מראש בגין מערך טכנולוגיית המידע בסך 162 מיליוני ש"ח (31.12.14: 172 מיליוני ש"ח).
(3) לרבות תשתיות תקשורת.
(4) עלויות רכישה או רישיונות שימוש בגין מערך טכנולוגיית המידע אשר לא סווגו בדוחות הכספיים כרכוש קבוע (עלויות ציוד, בניינים ומקרקעין), אלא כהוצאה מראש.
(5) לרבות רכישות ורישיונות שימוש של תוכנה וחומרה לכלל החטיבות בתאגיד הבנקאי.
(6) כוללות הוצאות שהוצאו על-ידי מערך טכנולוגיית המידע לרבות הוצאות שוטפות על שימוש בתקשורת וטלפוניה, דואר, שכר-דירה, מסים, חשמל וכדומה.

טבלה 15-5: מערך טכנולוגיית המידע (המשך)

תוספות לנכסים[1] בגין מערך טכנולוגיית המידע שלא נזקפו כהוצאה בשנת 2014

	תוכנה*	חומרה[3]	אחר	סך-הכל
	במיליוני ש"ח			
עלויות בגין שכר עבודה ונלוות	106	-	-	106
עלויות בגין מיקור חוץ, לרבות שכר יועצים	121	-	-	121
עלויות רכישה או רישיונות שימוש[4][5]	122	133	1	256
עלויות ציוד בניינים ומקרקעין	-	-	9	9
סך-הכל	349	133	10	492

* סווג מחדש.

יתרות נכסים[2] בגין מערך טכנולוגיית המידע ליום 31 בדצמבר 2014

	תוכנה	חומרה[3]	אחר	סך-הכל
	במיליוני ש"ח			
סך-הכל עלות מופחתת	1,083	295	58	1,436
מזה: בגין שכר עבודה ונלוות	384	-	-	384

הוצאות בגין מערך טכנולוגיות המידע כפי שנכללו בדוח רווח והפסד בשנת 2014

	תוכנה	חומרה[3]	אחר	סך-הכל
	במיליוני ש"ח			
הוצאות בגין שכר עבודה ונלוות	403	129	4	536
הוצאות בגין רכישות או רישיונות שימוש שלא הוונו לנכסים	188	57	10	255
הוצאות בגין מיקור חוץ, לרבות שכר יועצים	42	6	1	49
הוצאות בגין פחת	336	91	20	447
הוצאות אחרות	88	34	87[6]	209
סך-הכל הוצאות	1,057	317	122	1,496

(1) לרבות הוצאות מראש בגין מערך טכנולוגיית המידע בסך 21 מיליוני ש"ח (31.12.14: 45 מיליוני ש"ח).
(2) לרבות הוצאות מראש בגין מערך טכנולוגיית המידע בסך 162 מיליוני ש"ח (31.12.14: 172 מיליוני ש"ח).
(3) לרבות תשתיות תקשורת.
(4) עלויות רכישה או רישיונות שימוש בגין מערך טכנולוגיית המידע אשר לא סווגו בדוחות הכספיים כרכוש קבוע (עלויות ציוד, בניינים ומקרקעין), אלא כהוצאה מראש.
(5) לרבות רכישות ורישיונות שימוש של תוכנה וחומרה לכלל החטיבות בתאגיד הבנקאי.
(6) כוללות הוצאות שהוצאו על-ידי מערך טכנולוגיית המידע לרבות הוצאות שוטפות על שימוש בתקשורת וטלפוניה, דואר, שכר-דירה, מסים, חשמל וכדומה.

5.3 המבנה וההתפתחות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון

המאזן המאוחד ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכם ב-431.6 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-408.0 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2014.

טבלה 16-5: ההתפתחות בסעיפי המאזן העיקריים

	יתרה ליום 31 בדצמבר		שינוי
	2015	2014	
	במיליוני ש"ח		
סך-כל הנכסים	**431,638**	*408,033	5.8%
אשראי לציבור, נטו	**278,497**	263,980	5.5%
מזומנים ופיקדונות בבנקים	**64,976**	54,974	18.2%
ניירות-ערך[1][2]	**62,884**	58,778	7.0%
פיקדונות הציבור	**321,727**	297,230	8.2%
אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים	**34,475**	33,671	2.4%
הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק	**33,032**	*30,966	6.7%

* יישום למפרע - לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 1ד.(1). בדוחות הכספיים.

(1) לגבי סכומים הנמדדים בשווי הוגן, ראה ביאור 33ב. בדוחות הכספיים.

(2) לפרטים בדבר ניירות-ערך ששועבדו למלווים ראה ביאור 27 בדוחות הכספיים.

טבלה 17-5: אשראי לציבור, נטו, לפי מגזרי פעילות

	ליום 31 בדצמבר		השינוי
	2015	2014	
	במיליוני ש"ח		
מגזר משקי הבית	**76,226**	70,779	7.7%
מגזר הבנקאות הפרטית	**40,483**	38,141	6.1%
מגזר עסקים קטנים	**32,465**	29,339	10.7%
המגזר המסחרי	**39,188**	35,301	11.0%
המגזר העסקי	**83,709**	84,028	(0.4%)
מגזר ניהול פיננסי	**1,269**	1,746	(27.3%)
אחרים והתאמות	**5,157**	4,646	11.0%
סך-הכל	**278,497**	263,980	5.5%
מזה אשראי צרכני בישראל ללא הלוואות לדיור וכרטיסי אשראי:			
מגזר משקי הבית	**28,249**	25,521	10.7%
מגזר הבנקאות הפרטית	**10,599**	9,921	6.8%
מגזר העסקים הקטנים	**25,520**	23,052	10.7%
סך-הכל	**64,368**	58,494	10.0%
הלוואות לדיור בישראל:			
מגזר משקי הבית	**41,084**	38,708	6.1%
מגזר הבנקאות הפרטית	**20,114**	17,922	12.2%
מגזר העסקים הקטנים	**5,596**	5,038	11.1%
סך-הכל	**66,794**	61,668	8.3%

טבלה 18-5: פילוח חבויות בעייתיות

	31.12.15			31.12.14		
	מאזני	חוץ-מאזני	סך-הכל	מאזני	חוץ-מאזני	סך-הכל
	במיליוני ש"ח					
סיכון אשראי פגום	**5,361**	**655**	**6,016**	6,322	676	6,998
סיכון אשראי נחות	**2,489**	**133**	**2,622**	2,603	351	2,954
סיכון אשראי בהשגחה מיוחדת	**1,893**	**802**	**2,695**	3,174	1,636	4,810
סך סיכון אשראי בעייתי*	**9,743**	**1,590**	**11,333**	12,099	2,663	14,762
סיכון אשראי בעייתי נטו	**7,834**	**1,477**	**9,311**	10,213	2,508	12,721
* מזה חובות שאינם פגומים בפיגור של 90 ימים או יותר	**857**	**–**	**857**	951**	–	951**

** הוצג מחדש.

בשנת 2015 נמשכה מגמת השיפור באיכות תיק האשראי שבאה לידי ביטוי בקיטון בשיעור של 23% בסך החבויות הבעייתיות. למידע נוסף על ניתוח תיק האשראי וסיכון אשראי בעייתי ראה פרק "סיכון אשראי" בסקירת הסיכונים, בדוח הדירקטוריון.

טבלה 19-5: ההתפתחות בסעיפים החוץ-מאזניים העיקריים

	יתרה ליום 31 בדצמבר		שינוי
	2015	2014	
	במיליוני ש"ח		
מכשירים פיננסים חוץ-מאזניים למעט נגזרים:			
אשראי תעודות	**1,074**	1,586	(32.3%)
ערבויות והתחייבויות אחרות**	**48,430**	46,717	3.7%
מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו באחריות הבנק	**32,721**	31,070	5.3%
מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו באחריות בנקים אחרים	**11,700**	10,753	8.8%
מסגרות חח"ד ומסגרות אשראי אחרות בחשבונות לפי דרישה, שלא נוצלו	**41,613**	40,445	2.9%
התחייבויות בלתי חוזרות לתת אשראי שאושר ושעדיין לא ניתן והתחייבויות להוצאת ערבויות	**55,336**	57,269	(3.4%)

** כולל התחייבויות הבנק בגין חלקו בקרן סיכונים של מסלקת המעו"ף בסך 505 מיליוני ש"ח (בשנת 2014: 711 מיליוני ש"ח).

ניירות-ערך

לבנק השקעות באגרות-חוב ממשלתיות וקונצרניות וכן השקעה במניות סחירות ושאינן סחירות ובקרנות נאמנות, בפיזור נרחב.

ניירות הערך הסתכמו ביום 31 בדצמבר 2015 ב-62.9 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-58.8 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2014, עלייה בשיעור של כ-7.0% שנבעה בעיקר מרכישת אגרות-חוב של ממשלת ישראל בתיק למסחר ומרכישת אגרות-חוב של ממשלת ארצות-הברית בתיק הזמין למכירה.

להלן פירוט אודות הפעילות בניירות הערך של קבוצת הבנק:

טבלה 20-5: פירוט יתרות ניירות-ערך

	תיק למסחר		זמין למכירה		מוחזק לפדיון		סך-הכל	
	שווי הוגן	% מסך ניירות-ערך	שווי הוגן	% מסך ניירות-ערך	שווי הוגן	% מסך ניירות-ערך	שווי הוגן	% מסך ניירות-ערך
ליום 31 בדצמבר 2015:								
אגרות-חוב ממשלת ישראל	**6,291**	**10.0%**	**37,351**	**59.4%**	**–**	**0.0%**	**43,642**	**69.4%**
אגרות-חוב ממשלת ארצות-הברית	**–**	**0.0%**	**3,849**	**6.1%**	**–**	**0.0%**	**3,849**	**6.1%**
אגרות-חוב ממשלות - מדינות זרות אחרות	**7**	**0.0%**	**1,766**	**2.8%**	**–**	**0.0%**	**1,773**	**2.8%**
סך-הכל אגרות-חוב ממשלות	**6,298**	**10.0%**	**42,966**	**68.3%**	**–**	**0.0%**	**49,264**	**78.3%**
אגרות-חוב קונצרני - בישראל	**3**	**0.0%**	**2,274**	**3.6%**	**409**	**0.7%**	**2,686**	**4.3%**
אגרות-חוב קונצרני - מדינות זרות	**126**	**0.2%**	**8,269**	**13.1%**	**11**	**0.0%**	**8,406**	**13.4%**
סך-הכל אגרות-חוב קונצרני	**129**	**0.2%**	**10,543**	**16.8%**	**420**	**0.7%**	**11,092**	**17.6%**
מניות	**48**	**0.1%**	**2,486**	**4.0%**	**–**	**0.0%**	**2,534**	**4.0%**
סך-הכל ניירות-ערך	**6,475**	**10.3%**	**55,995**	**89.0%**	**420**	**0.7%**	**62,890**	**100.0%**
ליום 31 בדצמבר 2014:								
אגרות-חוב ממשלת ישראל	2,871	4.9%	37,049	63.0%	–	0.0%	39,920	67.9%
אגרות-חוב ממשלת ארצות-הברית	4	0.0%	1,384	2.4%	–	0.0%	1,388	2.4%
אגרות-חוב ממשלות - מדינות זרות אחרות	39	0.1%	2,114	3.6%	–	0.0%	2,153	3.7%
סך-הכל אגרות-חוב ממשלות	2,914	5.0%	40,547	69.0%	–	0.0%	43,461	73.9%
אגרות-חוב קונצרני - בישראל	20	0.0%	3,103	5.3%	535	0.9%	3,658	6.2%
אגרות-חוב קונצרני - מדינות זרות	535	0.9%	8,537	14.5%	–	0.0%	9,072	15.4%
סך-הכל אגרות-חוב קונצרני	555	0.9%	11,640	19.8%	535	0.9%	12,730	21.6%
מניות	50	0.1%	2,563	4.4%	–	0.0%	2,613	4.4%
סך-הכל ניירות-ערך	3,519	6.0%	54,750	93.1%	535	0.9%	58,804	100.0%

טבלה 21-5: פירוט אגרות-חוב קונצרני לפי ענפי משק

	2015		2014	
	שווי הוגן	אחוז מסך אגרות-חוב קונצרני	שווי הוגן	אחוז מסך אגרות-חוב קונצרני
כרייה וחציבה	**991**	**8.9%**	564	4.4%
תעשייה	**1,734**	**15.6%**	1,593	12.5%
מידע ותקשורת	**749**	**6.8%**	979	7.7%
שירותים פיננסיים	**233**	**2.1%**	435	3.4%
בנקים ומוסדות פיננסיים	**5,375**	**48.5%**	6,791	53.3%
אחרים	**2,010**	**18.1%**	2,368	18.7%
סך-הכל אגרות-חוב קונצרני	**11,092**	**100.0%**	12,730	100.0%

לפרטים בדבר ההפסד שטרם מומש מהתאמות לשווי הוגן בגין ניירות-ערך בתיק הזמין למכירה, ראה ביאור 12(א)(5) בדוחות הכספיים.

פיקדונות הציבור ופעילות חוץ-מאזנית בניירות-ערך המוחזקים על-ידי הציבור

טבלה 22-5: ההתפתחות ביתרות החזקת הנכסים הכספיים החוץ-מאזניים של לקוחות קבוצת הבנק, לגביהם מספקת קבוצת הבנק שירותי משמורת, ניהול, תפעול, וייעוץ

	יתרה ליום 31 בדצמבר		שינוי
	2015	2014	
	במיליוני ש"ח		
ניירות-ערך[1]	**872,139**	880,532	(1.0%)
נכסי קופות-גמל המקבלות שירותי תפעול[2]	**116,393**	90,930	28.0%
נכסי קרנות נאמנות[3]	**70,029**	99,018	(29.3%)
יתרות פנסיוניות נועצות[4]	**27,951**	23,488	19.0%

(1) לרבות יתרות ניירות-ערך של קופות-גמל וקרנות נאמנות לגביהן מעניקה קבוצת הבנק שירותי משמורת.
(2) הגידול ביתרות הנכסים נובע בעיקר מגיוס שני לקוחות מוסדיים חדשים בפעילות תפעול קופות-גמל.
(3) שווי הנכסים של קרנות הנאמנות המקבלות שירותים נלווים לניהול חשבונות בהיקפים שונים. עיקר הקיטון ביתרות נכסי קרנות הנאמנות נובע מעזיבת לקוח מוסדי.
(4) יתרות קרנות השתלמות ומוצרים פנסיוניים שניתן לגביהן ייעוץ פנסיוני.

טבלה 23-5: התפתחות ביתרות הפיקדונות שהבנק קיבל

	יתרה ליום 31 בדצמבר		השינוי
	2015	2014	
	במיליוני ש"ח		
פיקדונות הציבור	**321,727**	297,230	8.2%
פיקדונות מבנקים	**4,773**	4,322	10.4%
פיקדונות הממשלה	**354**	455	(22.2%)
סך-הכל	**326,854**	302,007	8.2%

פיקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכמו ב-321.7 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-297.2 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2014, גידול בשיעור של כ-8.2%. הגידול נבע מעלייה של 18.6 מיליארד ש"ח בפיקדונות הקמעונאיים ומעלייה של 9.8 מיליארד ש"ח בפיקדונות העסקיים. מנגד, ירידה של 3.9 מיליארד ש"ח בפיקדונות מגזר ניהול פיננסי שנבע בעיקר מקיטון בפיקדונות מלקוחות מוסדיים ועסקיים גדולים קיזז גידול זה.

טבלה 24-5: פיקדונות הציבור לפי גודל

	31 בדצמבר	
	2015	2014
	במיליוני ש"ח	
תקרת הפיקדון		
עד 1	**108,213**	100,968
מעל 1 עד 10	**81,091**	73,445
מעל 10 עד 100	**53,447**	48,097
מעל 100 עד 500	**33,994**	30,682
מעל 500	**44,982**	44,038
סך-הכל	**321,727**	297,230

טבלה 25-5: פיקדונות הציבור לפי מגזרי פעילות

	ליום 31 בדצמבר		השינוי
	2015	2014	
	במיליוני ש"ח		
מגזר משקי הבית	**41,299**	38,501	7.3%
מגזר הבנקאות הפרטית	**140,286**	127,224	10.3%
מגזר עסקים קטנים	**32,547**	29,838	9.1%
המגזר המסחרי	**27,390**	24,659	11.1%
המגזר העסקי	**34,663**	27,581	25.7%
מגזר ניהול פיננסי	**45,542**	49,427	(7.9%)
סך-הכל	**321,727**	297,230	8.2%

אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכמו ב-34.5 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-33.7 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2014, גידול בשיעור של כ-2.4%. בשנת 2015 גויסו על-ידי קבוצת הבנק אגרות-חוב בסך של כ-5.8 מיליארד ש"ח ונפרעו אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים בסך של כ-4.5 מיליארד ש"ח.

טבלה 26-5: פירוט אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים

	ליום 31 בדצמבר 2015		ליום 31 בדצמבר 2014	
	הערך במאזן	מזה: סחיר	הערך במאזן	מזה: סחיר
	במיליוני ש"ח			
כתבי התחייבות נדחים	**19,885**	**15,750**	21,877	17,469
אגרות-חוב	**14,590**	**13,773**	11,794	10,910
סך-הכל אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים	**34,475**	**29,523**	33,671	28,379

טבלה 27-5: מכשירים נגזרים

	2015			2014		
	שווי הוגן חיובי	שווי הוגן שלילי	ערך נקוב	שווי הוגן חיובי	שווי הוגן שלילי	ערך נקוב
	במיליוני ש"ח					
חוזי ריבית	**8,244**	**8,975**	**617,003**	8,766	9,463	584,217
חוזי מטבע	**3,573**	**3,873**	**268,467**	6,296	6,163	297,866
חוזים בגין מניות	**882**	**877**	**37,789**	1,021	1,024	49,184
חוזי סחורות ושירותים (כולל נגזרי אשראי)	**98**	**95**	**1,432**	172	168	1,112
סך-הכל	**12,797**	**13,820**	**924,691**	16,255	16,818	932,379

הלימות הון ומינוף

(1) הלימות הון

גישת הבנק להערכת הלימות ההון

הבנק מיישם את הוראות מדידה והלימות הון המבוססות על הוראות באזל 2 ו-3 כפי שפורסמו על-ידי הפיקוח על הבנקים וכפי ששולבו בהוראות ניהול בנקאי תקין 211-201 וכן במסגרת קובץ שאלות ותשובות.

הוראות באזל 2 מתבססות על שלושה נדבכים:

נדבך 1 - כולל את אופן חישוב דרישות ההון המזערי הפיקוחי בגין סיכוני האשראי, הסיכון התפעולי וסיכון השוק.

נדבך 2 - מתווה את התהליכים הפנימיים בבנק (ICAAP - Internal Capital Adequacy Assesment Process) המשמשים להערכת ההון הנדרש בגין מכלול הסיכונים לרבות אלו שאינם נכללים בנדבך 1 (כגון ריכוזיות אשראי, סיכון ריבית בתיק הבנקאי, סיכוני נזילות, סיכוני סליקה וסיכונים אסטרטגיים) ובמקביל תהליך סקירה שיבוצע על-ידי הפיקוח על הבנקים.

נדבך 3 - משמעת שוק. נדבך זה קובע את האופן וההיקף של המידע שיוצג במסגרת הדיווח לציבור בדבר הסיכונים שהבנק חשוף אליהם. במסגרת נדבך זה נדרש מתן מידע כמותי ומידע איכותי כדי לאפשר לגורמי השוק להעריך את מידת החשיפה של הבנק לגורמי סיכון.

הוראות באזל 3

הוראות באזל 3 נכנסו לתוקף החל מיום 1 בינואר 2014, כאשר היישום הינו באופן מדורג בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין 299 בנושא "מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי - הוראות מעבר", וזאת, כדי לאפשר עמידה בדרישות החדשות של ההון הפיקוחי במסגרת יישום באזל 3 ולקבוע תקופת מעבר עד ליישומן המלא. הוראות המעבר מתייחסות, בין היתר, להתאמות הפיקוחיות והניכויים מההון, וכן למכשירי הון שאינם כשירים להכללה בהון הפיקוחי בהתאם לקריטריונים החדשים שנקבעו בהוראות באזל. בפרט, בהתאם להוראות המעבר, ההתאמות הפיקוחיות והניכויים מההון, וכן הזכויות שאינן מקנות שליטה שאינן כשירות להיכלל בהון הפיקוחי, מנוכים מההון בהדרגה בשיעור של 20% בכל שנה, החל מיום 1 בינואר 2014 ועד ליום 1 בינואר 2018. מכשירי ההון שאינם כשירים עוד כהון פיקוחי הוכרו החל מיום 1 בינואר 2014 עד לתקרה של 80% מיתרתם בהון הפיקוחי ליום 31 בדצמבר 2013, ובכל שנה עוקבת מופחתת תקרה זו ב-10% נוספים עד ליום 1 בינואר 2022. מיום 1 בינואר 2015 ועד ליום 31 בדצמבר 2015 שיעור הניכויים מההון הפיקוחי עומד על 40% ותקרת המכשירים הכשירים כהון פיקוחי עומדת על 70%.

יעד הלימות ההון

ביום 30 במאי 2013 פרסם הפיקוח על הבנקים לכל התאגידים הבנקאיים חוזר בדבר יחסי הון מינימליים במסגרת היערכות ליישום הוראות באזל 3. בהתאם לחוזר, כל התאגידים הבנקאיים נדרשים לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מינימלי בשיעור של 9%, וזאת, עד ליום 1 בינואר 2015. בנוסף, תאגיד בנקאי משמעותי במיוחד, שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד מהווה לפחות 20% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית בישראל, יידרש לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מינימלי בשיעור של 10%, וזאת, עד ליום 1 בינואר 2017. כמו-כן קבע המפקח, כי החל מיום 1 בינואר 2015 יעמוד יחס ההון הכולל המינימלי של כל התאגידים הבנקאיים על 12.5%, וכי בנוסף, החל מיום 1 בינואר 2017 יעמוד יחס ההון הכולל המינימלי של התאגידים הבנקאיים המשמעותיים במיוחד על 13.5%.

הבנק עונה להגדרת תאגיד בנקאי משמעותי במיוחד.

ביום 28 בספטמבר 2014 פרסם המפקח על הבנקים הוראה נוספת. בהתאם להוראה זו ולהוראות המעבר לשנת 2014, החל מיום 1 בינואר 2015 מתווספת ליחסי ההון המזעריים דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור למועד הדיווח. דרישה זו מיושמת בהדרגה, על פני שמונה רבעונים, עד ליום 1 בינואר 2017. ההשפעה הכוללת של הוראה זו, על בסיס יתרת ההלוואות לדיור לתאריך הדוחות הכספיים, נאמדת בכ-0.2%.

בהתאם לכך, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי ויחס ההון הכולל המזערי שיידרש על-ידי המפקח על הבנקים ליום 1 בינואר 2017, על בסיס מאוחד, לפי נתוני מועד הדיווח, הינם 10.2% ו-13.7%, בהתאמה.

ביום 20 באפריל 2015 החליט דירקטוריון הבנק להגדיל את תכנון יחס הון עצמי רובד 1 של הבנק באופן, שמיום 31 בדצמבר 2017 הוא יעמוד על 10.75%.

למידע נוסף ראה דוח על הסיכונים.

טבלה 28-5: חישוב יחס ההון

	31 בדצמבר 2015	31 בדצמבר 2014
	במיליוני ש"ח	
1. הון לצורך חישוב יחס ההון לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים		
הון עצמי רובד 1	**33,246**	31,482[1]
הון רובד 1 נוסף	**1,709**	1,954
סך-הכל הון רובד 1	**34,955**	33,436[1]
הון רובד 2	**14,593**	16,041
סך-הכל הון כולל	**49,548**	49,477[1]
2. יתרות משוקללות של נכסי סיכון		
סיכון אשראי	**317,891**	311,329[1]
סיכוני שוק	**4,562**	5,269
סיכון תפעולי	**22,671**	22,275
סך-הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון	**345,124**	338,873[1]
	באחוזים	
3. יחס ההון לרכיבי סיכון		
יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון	**9.63%**	9.29%[1]
יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון	**10.13%**	9.87%[1]
יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון	**14.36%**	14.60%[1]
יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש על-ידי המפקח על הבנקים	**9.07%**[2]	9.00%[2]
יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על-ידי המפקח על הבנקים	**12.57%**[2]	12.50%[2]

(1) כפי שדווח ללא השפעת אימוץ כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, אשר נכנסו לתוקף ביום 1 בינואר 2015. ראה ביאור 1ד.(1) בדוחות הכספיים לשנת 2015. אם האימוץ היה מתבצע בשנת 2014, ליום 31 בדצמבר 2014 יחס הון עצמי רובד 1 היה 9.25% ויחס ההון הכולל היה 14.56%.

(2) יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש ויחס ההון הכולל המזערי הנדרש מיום 1 בינואר 2015 ועד ליום 31 בדצמבר 2016 הינם 9% ו-12.5%, בהתאמה, והחל מיום 1 בינואר 2017 הינם 10% ו-13.5%, בהתאמה. ליחסים אלה, החל מיום 1 בינואר 2015, מתווספת דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור למועד הדיווח. דרישה זו מיושמת בהדרגה, על פני שמונה רבעונים, עד ליום 1 בינואר 2017. בהתאם לכך, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי ויחס ההון הכולל המזערי שיידרש על-ידי המפקח על הבנקים ליום 1 בינואר 2017, על בסיס מאוחד, לפי נתוני מועד הדיווח, הינם 10.2% ו-13.7%, בהתאמה. ליתרת ההלוואות לדיור, ראה ביאור 30א.(2) בדוחות הכספיים לשנת 2015.

טבלה 28–5: חישוב יחס ההון (המשך)

	31 בדצמבר 2015	31 בדצמבר 2014
	באחוזים	
4. חברות בת משמעותיות		
ישראכרט		
יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון	**19.94%**	18.85%*
יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון	**19.94%**	18.85%*
יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון	**20.96%**	19.79%*
יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש על-ידי המפקח על הבנקים	**9.00%[1]**	9.00%[1]
יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על-ידי המפקח על הבנקים	**12.50%[1]**	12.50%[1]
בנק הפועלים שוויץ		
יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון	**24.11%**	21.09%
יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון	**24.11%**	21.09%
יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון	**24.20%**	21.17%
יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש בהתאם לרגולציה המקומית	**8.00%**	8.00%
יחס ההון הכולל המזערי הנדרש בהתאם לרגולציה המקומית	**11.20%**	11.20%
		באזל 2[2]
בנק פוזיטיף		
יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון	**16.34%**	17.51%
יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון	**17.10%**	18.15%
יחס ההון הכולל המזערי הנדרש בהתאם לרגולציה המקומית	**12.00%**	12.00%

* יישום למפרע של הנחיות הפיקוח על הבנקים בנושא היוון עלויות תוכנה.

(1) יחס ההון המזערי הנדרש לפי הוראות המפקח על הבנקים מיום 1 בינואר 2015.

(2) בנק פוזיטיף אינו מיישם את הוראות באזל 3 ולכן הנתונים מוצגים לפי הוראות באזל 2.

טבלה 29-5: הרכב ההון לצורך חישוב יחס הון לרכיבי סיכון

	31 בדצמבר 2015	31 בדצמבר 2014
	במיליוני ש"ח	
הון רובד 1		
הון מניות רגילות נפרע ופרמיה	**8,094**	8,004
עודפים	**24,720**	*22,243
זכויות שאינן מקנות שליטה בהון של חברות בת שאוחדו	**148**	224
רווחים שטרם מומשו מהתאמות של ניירות-ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן	**451**	961
מכשירים הוניים אחרים	**(34)**	*153
סכומים שהופחתו מהון רובד 1	**(133)**	(103)
סך-הכל הון עצמי רובד 1	**33,246**	*31,482
מכשירים מורכבים חדשניים	**1,709**	1,954
סך-הכל הון רובד 1	**34,955**	*33,436
הון רובד 2		
מכשירי הון מורכבים וכתבי התחייבות נדחים	**1,150**	1,331
הפרשות קבוצתיות להפסדי אשראי לפני השפעת המס המתייחס	**3,915**	3,837
מכשירי הון רובד 2 שהונפקו על-ידי חברות בת של התאגיד הבנקאי למשקיעי צד ג'	**9,528**	10,873
סכומים שהופחתו מהון רובד 2	**–**	–
סך-הכל הון רובד 2	**14,593**	16,041
הון כולל כשיר	**49,548**	*49,477

* כפי שדווח ללא השפעת אימוץ כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, אשר נכנסו לתוקף ביום 1 בינואר 2015. ראה ביאור ד1.(1) בדוחות הכספיים לשנת 2015.

לפרטים נוספים, ראה ביאור 25 בדוחות הכספיים לשנת 2015.

טבלה 30–5: רכיבי הסיכון ודרישות ההון הרגולטוריות בגין סיכון אשראי, סיכון שוק וסיכון תפעולי

	31 בדצמבר 2015		31 בדצמבר 2014	
	נכסי סיכון	דרישות הון[1]	נכסי סיכון	דרישות הון[2]
	במיליוני ש"ח			
סיכון אשראי				
חובות של ריבונויות	**2,115**	**266**	2,593	324
חובות של ישויות סקטור ציבורי	**3,138**	**394**	3,105	388
חובות של תאגידים בנקאיים	**5,535**	**696**	7,341	918
חובות של תאגידים	**131,054**	**16,473**	137,059	17,132
חובות בביטחון נדל"ן מסחרי	**63,500**	**7,982**	56,300	7,038
חשיפות קמעונאיות ליחידים	**45,427**	**5,710**	40,665	5,083
הלוואות לעסקים קטנים	**7,219**	**907**	6,387	798
הלוואות לדיור	**35,849**	**4,506**	33,092	4,137
איגוח	**98**	**12**	97	12
נכסים אחרים	**19,431**	**2,442**	[3]19,715	[3]2,464
סיכון CVA	**4,525**	**569**	4,975	622
סך-הכל בגין סיכון אשראי	**317,891**	**39,957**	[3]311,329	[3]38,916
סיכוני שוק	**4,562**	**573**	5,269	659
סיכון תפעולי	**22,671**	**2,850**	22,275	2,784
סך נכסי הסיכון בגין הסיכונים השונים	**345,124**	**43,380**	[3]338,873	[3]42,359
הון עצמי רובד 1	**33,246**		[3]31,482	
הון רובד 1	**34,955**		[3]33,436	
הון כולל	**49,548**		[3]49,477	
	באחוזים			
יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי הסיכון	**9.63%**		[3]9.29%	
יחס הון רובד 1 לרכיבי הסיכון	**10.13%**		[3]9.87%	
יחס ההון הכולל לרכיבי הסיכון	**14.36%**		[3]14.60%	
יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש לפי המפקח על הבנקים	**[4]9.07%**		[4]9.00%	
יחס ההון הכולל המזערי הנדרש לפי המפקח על הבנקים	**[4]12.57%**		[4]12.50%	

(1) דרישות ההון חושבו בהתאם ליחס ההון הכולל המזערי הנדרש לפי המפקח על הבנקים בשיעור של 12.57%.

(2) דרישות ההון חושבו בהתאם ליחס ההון הכולל המזערי הנדרש לפי המפקח על הבנקים בשיעור של 12.5%.

(3) כפי שדווח ללא השפעת אימוץ כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, אשר נכנסו לתוקף ביום 1 בינואר 2015. ראה ביאור 1ד.(1) בדוחות הכספיים לשנת 2015.

(4) יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש ויחס ההון הכולל המזערי הנדרש מיום 1 בינואר 2015 ועד ליום 31 בדצמבר 2016 הינם 9% ו-12.5%, בהתאמה, והחל מיום 1 בינואר 2017 הינם 10% ו-13.5%, בהתאמה. ליחסים אלה, החל מיום 1 בינואר 2015, מתווספת דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור למועד הדיווח. דרישה זו מיושמת בהדרגה, על פני שמונה רבעונים, עד ליום 1 בינואר 2017. בהתאם לכך, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי ויחס ההון הכולל המזערי שיידרש על-ידי המפקח על הבנקים ליום 1 בינואר 2017, על בסיס מאוחד, לפי נתוני מועד הדיווח, הינם 10.2% ו-13.7%, בהתאמה. ליתרת ההלוואות לדיור, ראה ביאור 30א.(2) בדוחות הכספיים לשנת 2015.

(2) יחס מינוף

ביום 28 באפריל 2015 פרסם הפיקוח על הבנקים את הוראת ניהול בנקאי תקין 218 בנושא "יחס מינוף" (להלן: "ההוראה"). ההוראה קובעת יחס מינוף פשוט ושקוף שאינו מבוסס סיכון, אשר יפעל כמדידה משלימה ואמינה לדרישות ההון מבוססות הסיכון, ואשר נועד להגביל את צבירת המינוף בתאגיד הבנקאי.

יחס המינוף מבוטא באחוזים ומוגדר כיחס בין מדידת ההון למדידת החשיפה. ההון לצורך מדידת יחס המינוף הוא הון רובד 1 כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין 202, תוך התחשבות בהסדרי המעבר שנקבעו. סך מדידת החשיפה היא סכום החשיפות המאזניות, חשיפות לנגזרים ולעסקות מימון ניירות-ערך ופריטים חוץ-מאזניים. ככלל, המדידה הינה עקבית עם הערכים החשבונאיים ולא מובאים בחשבון משקלי סיכון. כמו-כן, לא ניתן להשתמש בביטחונות פיזיים או פיננסיים, ערבויות או טכניקות אחרות להפחתת סיכון אשראי, כדי להפחית את מדידת החשיפות, אלא אם כן מצוין אחרת בהוראה. נכסים מאזניים שנוכו מהון רובד 1 (בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 202) מנוכים ממדידת החשיפות. בהתאם להוראה, החשיפה בגין נגזרים מחושבת בהתאם לנספח ג' להוראת ניהול בנקאי תקין 203, והחשיפות בגין פריטים חוץ-מאזניים מחושבות על-ידי המרה של הסכום הרעיוני של הפריטים במקדמי המרה לאשראי כפי שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין 203.

בהתאם להוראה, תאגיד בנקאי יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-5% על בסיס מאוחד. תאגיד בנקאי, שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד מהווה 20% או יותר מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית, יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-6%. בהתאם לאמור לעיל, יחס המינוף המזערי שיידרש מהבנק הוא 6%.

תאגיד בנקאי נדרש לעמוד ביחס המינוף החל מיום 1 בינואר 2018. תאגיד בנקאי, אשר ביום פרסום ההוראה עומד בדרישה של יחס המינוף המזערי החל עליו, לא ירד מהסף שנקבע בהוראה.

יחס המינוף של הבנק ושל חברות בנות משמעותיות בישראל מחושב בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 218 בדבר "יחס מינוף". יחס המינוף של חברות בנות בנקאיות בחו"ל מוצג בהתאם להוראות הרגולטוריות והיחסים הנדרשים בכל תחום שיפוט, ככל שקיימים.

טבלה 31-5: יחס מינוף

	31 בדצמבר 2015
	במיליוני ש"ח
א. בנתוני המאוחד	
הון רובד 1	**34,955**
סך החשיפות	**492,192**
	באחוזים
יחס מינוף	**7.10%**
יחס מינוף מזערי הנדרש על-ידי המפקח על הבנקים	**6.00%**
ב. חברות בת משמעותיות	
ישראכרט	
יחס מינוף	**12.11%**
יחס מינוף מזערי הנדרש על-ידי המפקח על הבנקים	**5.00%**
בנק הפועלים שוויץ*	
יחס מינוף	**10.00%**
בנק פוזיטיף	
יחס מינוף	**12.60%**
יחס מינוף מזערי הנדרש בהתאם לרגולציה המקומית	**3.00%**

* על-פי הרגולציה המקומית בשוויץ לא קיימת דרישת מינימום ליחס מינוף.

דיבידנדים

דירקטוריון הבנק החליט ביום 10 ביולי 2013 לעדכן את מדיניות חלוקת הדיבידנד של הבנק. מדיניות חלוקת הדיבידנד שנקבעה על-ידי הדירקטוריון הנה לחלק עד 30% מהרווח הנקי הנובע מפעולות רגילות. מדיניות זו תהיה תקפה עד שהבנק יעמוד ביעדי ההון שנקבעו על-ידי המפקח על הבנקים ואומצו על-ידי הדירקטוריון. הבנק קיבל אישור המפקח על הבנקים לחלוקת דיבידנד בשיעור של 15% מהרווח השנתי בכפוף לעמידה במתווה שקבע להתפתחות ביחס הון הליבה. ביום 20 באפריל 2015 החליט הדירקטוריון לחלק, החל משנת 2015, דיבידנד בשיעור של 20% מהרווח השנתי, לאחר שקיבל לכך את אישור המפקח על הבנקים.

בנוסף למגבלות על-פי חוק החברות, חלוקת דיבידנד על-ידי תאגיד בנקאי כפופה לרגולציה החלה על תאגידים בנקאיים בישראל, לפיה לא יחולק דיבידנד: (א) אם יתרת העודפים המצטברת של הבנק (בניכוי הפרשים בחובה, שנכללו ברווח כולל אחר מצטבר) על-פי הדוחות הכספיים האחרונים שפורסמו אינה חיובית, או במידה שחלוקה כאמור תגרום ליתרה שלילית; (ב) כאשר אחת או יותר משלוש השנים הקלנדריות האחרונות הסתיימה בהפסד או בהפסד כולל; (ג) כאשר התוצאה המצטברת של שלושת הרבעונים המסתיימים בתום תקופת הביניים לגביה פורסם הדוח הכספי האחרון מראה על הפסד או על הפסד כולל; (ד) אם החלוקה תגרום לכך, שיחס הון הבנק לנכסי סיכון ירד מתחת ליחס הנדרש לגביו; (ה) מקרנות הון או מהפרשים בזכות, הנובעים מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ; (ו) במידה שלאחר חלוקתו, הנכסים הלא-כספיים של הבנק יעלו על הונו העצמי; או (ז) במידה שהבנק לא יעמוד בדרישות סעיף 23א' לחוק הבנקאות אשר קובע הגבלה לגבי השיעור מההון, אשר מותר לתאגיד בנקאי להשקיע בתאגידים ריאליים. על אף האמור לעיל, במקרים מסוימים יוכל הבנק לחלק דיבידנד אף בהתקיים הנסיבות לעיל, במידה שקיבל מראש ובכתב את אישורו של המפקח על הבנקים לחלוקה, ועד לגובה הסכום שאושר כאמור.

ביום 30 במאי 2013 פרסם הפיקוח על הבנקים לכל התאגידים הבנקאיים חוזר בדבר יחסי הון מינימליים במסגרת היערכות ליישום הוראות באזל 3. בהתאם לחוזר, כל התאגידים הבנקאיים יידרשו לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מינימלי בשיעור של 9%, וזאת עד ליום 1 בינואר 2015. בנוסף, תאגיד בנקאי משמעותי במיוחד, שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד מהווה לפחות 20% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית בישראל, יידרש לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מינימלי בשיעור של 10%, וזאת עד ליום 1 בינואר 2017. כמו-כן קבע המפקח, כי החל מיום 1 בינואר 2015 יעמוד יחס ההון הכולל המינימלי של כל התאגידים הבנקאיים על 12.5% וכי בנוסף, החל מיום 1 בינואר 2017, יעמוד יחס ההון הכולל המינימלי של התאגידים הבנקאיים המשמעותיים במיוחד על 13.5%.

הבנק עונה להגדרת תאגיד בנקאי משמעותי במיוחד ולכן יידרש לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מינימלי של 10% וביחס הון כולל מינימלי של 13.5% החל מיום 1 בינואר 2017.

ביום 28 בספטמבר 2014 פרסם המפקח על הבנקים הוראה נוספת שלפיה על כל תאגיד בנקאי להגדיל את יעד ההון העצמי רובד 1 שלו בשיעור המשקף 1% מיתרת ההלוואות לדיור, וזאת עד ליום 1 בינואר 2017.

התאגידים הבנקאיים נדרשים להגדיל את יעד ההון העצמי רובד 1 שלהם מדי רבעון החל ביום 1 בינואר 2015 בשיעור יחסי מהיעד המלא הנדרש עד ליום 1 בינואר 2017. השפעתה של הוראה נוספת זו על הבנק למועד הדוחות הכספיים נאמדת בכ-0.2%.

התוצאה של מכלול ההוראות האמורות הנה שמיום 1 בינואר 2017 יידרש הבנק לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 של כ-10.2% כאמור לעיל וביחס הון כולל מינימלי של לא פחות מ-13.7%.

על-פי תנאי שטרי הון נדחים (סדרה א') לא יחולק דיבידנד במקרים הבאים: (א) היה והושעו תשלומי הריבית בגין שטרי הון אלו, הבנק לא ישלם דיבידנד לבעלי מניותיו כל עוד לא שולמו במלואם כל תשלומי הריבית שסילוקם הושעה, בין אם דיבידנד כאמור הוכרז טרם ניתנה הודעת הבנק בדבר היווצרות נסיבות משעות, ובין אם הוא הוכרז אחרי מתן הודעה כאמור; ו-(ב) אם חלוקתו תגרום לכך שהיחס בין הון הליבה לנכסי סיכון של הבנק ירד מתחת ליחס של 6.5%.

בנוסף, בהיתר נגיד בנק ישראל לרכישת השליטה בבנק על-ידי קבוצת אריסון נקבע, כי לא יחולק דיבידנד מרווחים שנצברו בבנק עד יום 30 ביוני 1997 (ערב רכישת השליטה), אלא אם כן המפקח על הבנקים הסכים לכך מראש ובכתב.

המפקח על הבנקים אישר רכישה עצמית של מניות הבנק עבור תוכניות התגמול של הבנק. לפרטים נוספים, ראה פרק השקעות בהון הבנק ועסקות במניות.

יתרת העודפים של הבנק ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכמה ב-24,724 מיליון ש"ח, מהם סך של כ-2,734 מיליון ש"ח אינם ניתנים לחלוקה כדיבידנד כאמור.

להלן פרטים על חלוקת דיבידנדים בשנת 2015 שטרם שולמו:

בהתאם למדיניות חלוקת הדיבידנד של הבנק ולאחר שנתקבל אישור המפקח על הבנקים לחלוקת דיבידנד רבעונית החל משנת 2015 בגובה של 20% מהרווח הנקי, החליט דירקטוריון הבנק ביום 28 בפברואר 2016 על חלוקת דיבידנד בגין רווחי הרבעון הרביעי של שנת 2015 בסך של כ-117 מיליון ש"ח המהווה 8.804 אגורות לכל מניה בת 1 ש"ח ע.נ.

הדירקטוריון קבע את יום 8 במרץ 2016 כיום הקובע לעניין תשלום הדיבידנד ואת יום 16 במרץ 2016 כיום התשלום.

טבלה 32-5: פרטים בדבר דיבידנד ששולם

מועד הכרזה	מועד תשלום	דיבידנד למניה	דיבידנד ששולם במזומן
		באגורות	במיליוני ש"ח
15.11.2015	**09.12.2015**	**12.080**	**160**
19.08.2015	08.09.2015	13.350	177
19.05.2015	10.06.2015	12.180	162
09.03.2015	31.03.2015	5.262	70
23.11.2014	15.12.2014	8.830	117
13.08.2014	03.09.2014	9.000	119
21.05.2014	12.06.2014	8.000	106
19.03.2014	10.04.2014	8.000	106

השליטה בבנק

בעלת היתר השליטה בבנק בסמוך למועד פרסום הדוחות הכספיים היא הגב' שרי אריסון. החזקותיה בבנק מתבצעות באמצעות אריסון החזקות (1998) בע"מ (להלן: "אריסון החזקות") המחזיקה בסמוך למועד פרסום הדוחות הכספיים במניות המהוות כ-20.20% מהון המניות של הבנק, אשר מהוות את "גרעין שליטה" בבנק (כהגדרתו בהיתר השליטה שניתן על-ידי נגיד בנק ישראל).

השקעות בהון הבנק ועסקות במניותיו

הון המניות המונפק והנפרע של הבנק ליום 31 בדצמבר 2015 הינו 1,329,406,719 ש"ח ע.נ. המורכב ממניות רגילות בנות 1 ש"ח ע.נ. כל אחת. ההון המונפק הינו לאחר הפחתת 7,970,392 מניות רגילות שנרכשו על-ידי הבנק (להלן: "מניות באוצר"), כפי שיפורט להלן. הון המניות המונפק והנפרע של הבנק בסמוך למועד פרסום הדוחות הכספיים הינו 1,330,599,179 ש"ח ע.נ, לאחר הפחתת 6,777,932 יתרת מניות באוצר.

להלן פרטים בדבר ההתפתחויות העיקריות הקשורות בהון הבנק, לרבות השקעות בהון הבנק ועסקות במניותיו:

מכירת מניות על-ידי בעלת עניין בבנק

ביום 1 ביוני 2015 מכרה חברת מלח הארץ בע"מ 8,382,105 מניות של הבנק בתמורה לסך כולל של 168 מיליון ש"ח בעסקה מחוץ לבורסה. הכמות שנמכרה מהווה 0.63% מהון הבנק.

רכישה עצמית של מניות הבנק

המפקח על הבנקים אישר לבנק לבצע רכישה עצמית של 39,250,000 מניות לצורך יצירת מאגר מניות עבור תוכנית התגמול ההוני לעובדים ולמנהלים בכירים, ראה ביאור 25 ב להלן.

עד ליום 31 בדצמבר 2015 רכש הבנק 25,200,000 מניות בעלות של כ-408 מיליון ש"ח.

שינויים בהון הבנק החל מיום 1 בינואר 2015 ועד סמוך למועד פרסום הדוחות הכספיים:

עד למועד פרסום הדוחות הכספיים חל גידול של 7,390,487 מניות רגילות בהון המונפק והנפרע של הבנק כתוצאה מהעברת מניות ממאגר המניות כתוצאה ממימוש יחידות RSU ואופציות, שקוזז מרכישת מניות למאגר המניות.

להלן פרטים על יתרת האופציות ויחידות RSU שהונפקו וטרם מומשו סמוך למועד פרסום הדוחות הכספיים:

3,040,122 יחידות אופציות למניות שהונפקו לעובדי הבנק במסגרת התוכנית לשנים 2012-2010.

1,552,346 יחידות RSU שהונפקו לעובדים בכירים במסגרת תוכנית התגמול של שנת 2010.

770,265 יחידות RSU שהונפקו לעובדים בכירים במסגרת תוכנית התגמול של שנת 2014 כתשלום נדחה של 50% מהמענק השנתי בגין שנת 2014, היחידות עבור שנת 2015 יוענקו לאחר פרסום הדוחות הכספיים לשנת 2015.

לפרטים נוספים בקשר ליחידות RSU ליו"ר הדירקטוריון, למנכ"ל, לעובדים בכירים, ראה ביאור 24 בדוחות הכספיים לשנת 2015.

5.4 תיאור עסקי קבוצת הבנק לפי מגזרי פעילות

כללי – המגזרים השונים והקריטריונים לשיוך לקוחות

קבוצת הבנק פועלת בישראל ומחוצה לה באמצעות הבנק, חברות בנות, סניפים ונציגויות, בכל תחומי הבנקאות, ומספקת מגוון שירותים בנקאיים ופיננסיים ללקוחותיה. כמו-כן, יש לבנק השקעות בחברות כלולות.

הפעילות של קבוצת הבנק מנוהלת באמצעות שישה מגזרי פעילות עיקריים.

החלוקה למגזרי הפעילות מבוססת על סוגי המוצרים והשירותים או על סוגי הלקוחות. חלוקה זו משמשת את הנהלת הבנק לצורך קבלת החלטות ולניתוח התוצאות העסקיות של הקבוצה. מגזרי הפעילות מוצגים בהתאם למאפיינים שנקבעו על-ידי המפקח על הבנקים.

קריטריונים לשיוך לקוחות למגזרים השונים:

שיוך הלקוח למגזרי הפעילות מבוסס על שיוך הלקוח בפועל ליחידה הארגונית המטפלת, שמבוצע בהתאם לקריטריונים המנויים להלן. עם זאת, יובהר כי שיוך הלקוח לעיתים לוקח בחשבון קריטריונים נוספים לדוגמא, לקוח פרטי או חברה בעלת פרופיל או פוטנציאל לפעילות עתידית אשר תצדיק שיוכם לבנקאות הפרטית או למגזר העסקי, לפי העניין. לצורך שיוך לקוח עסקי ליחידה ארגונית מטפלת, תילקח בחשבון גם השתייכותו לקבוצת חברות.

מגזר משקי הבית – מספק מגוון של שירותי בנקאות ומוצרים פיננסיים למשקי בית. לקוחות המשתייכים למגזר זה הינם לקוחות אשר ההכנסה החודשית שלהם היא עד 9,000 ש"ח.

מגזר הבנקאות הפרטית – מספק מגוון שירותי בנקאות רב ערוציים מתקדמים ומוצרים פיננסיים, לרבות שירותי ייעוץ בהשקעות, ללקוחות פרטיים בעלי עושר פיננסי בינוני עד גבוה, בישראל ובחו"ל. לקוחות המשתייכים למגזר זה הינם לקוחות אשר הכנסתם החודשית גדולה מ-9,000 ש"ח ו/או מחזיקים השקעות בבנק בסכום העולה על 100,000 ש"ח. וכן לקוחות צעירים אשר הכנסתם החודשית גדולה מ-7,000 ש"ח, או מחזיקים השקעות בבנק בסכום העולה על 75,000 ש"ח.

מגזר העסקים הקטנים – הלקוחות שנכללים במגזר זה הינם לקוחות שהאובליגו הכולל שלהם (בין מהבנק ובין ממלווים אחרים) נמוך מ-10 מיליון ש"ח או שהאובליגו הכולל שלהם (בין מהבנק ובין ממלווים אחרים) גבוה מ-10 מיליון ש"ח, אך האובליגו שלהם בבנק נמוך מ-6 מיליון ש"ח ומחזור המכירות שלהם נמוך מ-30 מיליון ש"ח.

המגזר המסחרי – הלקוחות שנכללים במגזר זה הינם לקוחות בעלי מחזור הכנסות מעל 30 מיליון ש"ח ועד 400 מיליון ש"ח לשנה, או בעלי אובליגו בבנק מעל 6 מיליון ש"ח ועד לסך של 100 מיליון ש"ח, וגם לקוחות אשר האובליגו הכולל שלהם (בין מהבנק ובין ממלווים אחרים) הינו מעל 10 מיליון ש"ח ועד לסך של 250 מיליון ש"ח. לגבי לקוחות בענף בנייה ונדל"ן, סך האובליגו הינו מעל 6 מיליון ש"ח ועד 200 מיליון ש"ח בבנק או לקוחות אשר האובליגו הכולל שלהם (בין מהבנק ובין ממלווים אחרים) הינו מעל 10 מיליון ש"ח ועד לסך של 400 מיליון ש"ח.

המגזר העסקי – הלקוחות שנכללים במגזר זה הינם לקוחות בעלי מחזור הכנסות (מכירות) מעל 400 מיליון ש"ח ובעלי אובליגו בבנק העולה על 100 מיליון ש"ח, או לקוחות אשר האובליגו הכולל שלהם (בין מהבנק ובין ממלווים אחרים) הינו מעל 250 מיליון ש"ח. לגבי לקוחות בענף בנייה ונדל"ן, סך האובליגו הינו מעל 200 מיליון ש"ח בבנק, או לקוחות אשר האובליגו הכולל שלהם (בין מהבנק ובין ממלווים אחרים) עולה על 400 מיליון ש"ח.

מגזר ניהול פיננסי – אחראי על ניהול המקורות והשימושים בבנק, על פעילות הנוסטרו של הבנק, על פעילות חדרי העסקות (מטבע-חוץ וניירות-ערך), על הטיפול הכולל בחברות הניהול של קופות הגמל (למעט חברות הניהול של קופות הגמל שמנוהלות בחברות ביטוח) ובקרנות הנאמנות, על הקשר והסדרת הפעילות עם גופים פיננסים (בארץ ובחו"ל) וכן על מתן שירותי תפעול למנהלי נכסים פיננסים ושירותי תפעול בניירות-ערך לכלל לקוחות הבנק.

ניהול סיכוני השוק והנזילות, הנמצאים תחת אחריות המגזר, נעשה באמצעות ניהול פרואקטיבי של תיק הנוסטרו וכן באמצעות שימוש במכשירים פיננסים כגון הנפקות ניירות-ערך שונים, פיקדונות, נגזרי ריבית ומטבע-חוץ ועוד.

אחרים והתאמות – כולל את כל הפעילויות האחרות של קבוצת הבנק, אשר כל אחת מהן אינה מגיעה עד כדי מגזר בר דיווח. בנוסף, כולל המגזר פעילות בכרטיסי אשראי באחריות בנקים אחרים, שאינם שייכים לקבוצת הבנק.

תוצאות הפעילות של חברות הבת העיקריות ושל שלוחות הבנק העיקריות בחו"ל שויכו למגזרי הפעילות באופן הבא:

תוצאות הפעילות של פועלים סהר בע"מ, פועלים שוקי הון - בית השקעות בע"מ פעילים ניהול תיקי השקעות בע"מ ו-Hapoalim Securities U.S.A Inc. שויכו למגזר ניהול פיננסי.

לקוחות .Bank Hapoalim (Switzerland) Ltd - בנקאות פרטית; לקוחות סניפי ארצות-הברית - בנקאות פרטית; מגזר מסחרי ומגזר עסקי; בנק פוזיטיף והחברה הבת שלו, JSC Bank Pozitiv עד למועד מכירתה - משקי בית ובנקאות מסחרית; Banque Hapoalim S.A (Luxembourg).- מגזר עסקי.

כללים לחלוקת תוצאות הפעילות בין המגזרים השונים

להלן הכללים העיקריים שיושמו בחלוקת תוצאות הפעילות בין המגזרים השונים:

הכנסות ריבית, נטו – כוללות בין היתר: (1) את המרווח שבין הריבית המתקבלת מלקוחות המגזר לבין הריבית הסיטונאית בה מחויב המגזר בגין המקור אשר שימש למתן ההלוואה ללקוח; (2) את המרווח שבין הריבית הסיטונאית בה מזוכה המגזר בגין המקורות אותם הוא מעמיד לשימוש הבנק לבין הריבית המשולמת ללקוחות המגזר בגין מקורות אלה; (3) ריבית סיטונאית לא-צמודה על ההון המשוקלל המחושב לצורך התשואה על ההון המיוחס למגזר, המחושב על בסיס נכסי הסיכון המשויכים לכל מגזר; וכן את (4) עלות עודפת בגין גיוס כתבי התחייבות נדחים.

הוצאות בגין הפסדי אשראי – ההוצאות בגין הפסדי אשראי נזקפות למגזר אליו משתייך הלווה, שכנגד חבותו נרשמה ההפרשה.

הכנסות מימון שאינן מריבית – מיוחסות למגזר אליו משתייך הלקוח. ההכנסות שנרשמו במגזר ניהול פיננסי כוללות הכנסות ממימוש והתאמות לשווי הוגן של אגרות-חוב, רווחים מהשקעה במניות, תוצאות פעילות בנגזרים, רווח, נטו, מהפרשי שער והוצאות מימון הנובעות מחיסוי השקעות בחו"ל. ההכנסות שנרשמו ביתר המגזרים כוללות רווחים מחדר עסקות.

עמלות והכנסות אחרות – מיוחסות למגזר אליו משתייך הלקוח. הכנסות בגין שירותי מחשב אותם מעמיד הבנק לחיצוניים מיוחסות למגזר "אחרים והתאמות".

הוצאות תפעוליות ואחרות – ההוצאות מיוחסות על-פי כללים קבועים מראש ומחירי תקן, לכל אחד ממגזרי הפעילות אם כהוצאה המזוהה ישירות עם פעילות המגזר ואם על-פי מפתחות העמסה. מחירי התקן נקבעים באופן הדומה לאופן קביעת מחירי ההעברה כמפורט לעיל. פערים הנוצרים מהפרשים בחישוב בין תחשיב ההוצאות בפועל של יחידות אשר אינן יחידות רווח לבין ההכנסה המיוחסת ליחידות אלו בהתאם למחירי התקן, מיוחסים כהכנסה או כהוצאה, לפי העניין, למגזר "אחרים והתאמות". כללי הייחוס מבוססים על היקפי הפעילות הרלוונטיים לסוגי העלויות של כל מגזר.

חיוב על שירותים בינמגזריים – מגזר אליו משויך לקוח אשר מקבל שירותים ממגזר אחר, מחויב בהוצאה בינמגזרית על-פי מחירי תקן עבור שירותים שסיפקו מגזרים אחרים ללקוחותיו או על-פי מחיר העברה בגין השירות אשר הועמד לרשות הלקוח. בהתאם לכך, מוקטנות העלויות של המגזר המספק את השירות, ובמקביל, המגזר אליו משתייך הלקוח מחוייב בעלויות אלו. מחירי ההעברה נקבעים על-ידי הבנק בהתבסס, בין היתר, על מחירי השוק בגין שירות, הערכת עלויות פנימית והשתתפות בהכנסות הנובעות במישרין או בעקיפין מהשירות כאמור.

מסים על ההכנסה – ההפרשה למס על תוצאות הפעילות של כל מגזר חושבה על-פי שיעור המס האפקטיבי השנתי המנוטרל מהשפעות הפרשי תרגום בגין חברות מאוחדות בחו"ל (המיוחסות למגזר ניהול פיננסי).

תשואה להון – מבטאת את היחס שבין הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של כל אחד מהמגזרים לבין ההון המוקצה למגזר.

הון מוקצה למגזר – יתרת רכיבי הסיכון במגזר הרלוונטי, המייצגת את חלקו היחסי של כל מגזר בסך נכסי הסיכון של הקבוצה שחושבו לצורך יחס הלימות הון לפי הוראות באזל 3, כאשר היא מוכפלת ביחס שבין ההון המשוקלל, כפי שחושב לצורך חישוב התשואה על ההון, לסך יתרת רכיבי הסיכון.

שינויים רגולטורים

ביום 9 באפריל 2014 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בנושא אימוץ כללי החשבונאות בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים. החוזר מעדכן את דרישות ההכרה, המדידה והגילוי בנושא הטבות לעובדים בהוראות הדיווח לציבור בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות-הברית. החוזר יושם על-ידי הבנק החל מיום 1 בינואר 2015 כאשר בעת היישום לראשונה, תוקנו למפרע מספרי ההשוואה לתקופות המתחילות מיום 1 בינואר 2013 ואילך כדי לעמוד בדרישות הכללים כאמור.

לפרטים נוספים ראה ביאור 1ד. (1) בדוחות הכספיים.

מידע כספי תמציתי על מגזרי פעילות

להלן תמצית ההתפתחות בתוצאות הפעילות של קבוצת הבנק, וסעיפי המאזן העיקריים לפי מגזרי פעילות:

א. טבלה 33-5: רווח נקי המיוחס לבעלי המניות בבנק, לפי מגזרי פעילות

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		השינוי
	2015	2014*,**	
	במיליוני ש"ח		
מגזר משקי הבית	**312**	175	78.3%
מגזר הבנקאות הפרטית	**27**	(150)	(118.0%)
מגזר עסקים קטנים	**338**	275	22.9%
המגזר המסחרי	**380**	323	17.6%
המגזר העסקי	**1,064**	1,143	(6.9%)
מגזר ניהול פיננסי	**895**	866	3.3%
אחרים והתאמות	**66**	81	(18.5%)
סך-הכל	**3,082**	2,713	13.6%

* יישום למפרע - לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 1ד.(1) בדוחות הכספיים.

** סווג מחדש.

ב. טבלה 34-5: אשראי לציבור, נטו, לפי מגזרי פעילות

	ליום 31 בדצמבר		השינוי
	2015	2014	
	במיליוני ש"ח		
מגזר משקי הבית	**76,226**	70,779	7.7%
מגזר הבנקאות הפרטית	**40,483**	38,141	6.1%
מגזר עסקים קטנים	**32,465**	29,339	10.7%
המגזר המסחרי	**39,188**	35,301	11.0%
המגזר העסקי	**83,709**	84,028	(0.4%)
מגזר ניהול פיננסי	**1,269**	1,746	(27.3%)
אחרים והתאמות	**5,157**	4,646	11.0%
סך-הכל	**278,497**	263,980	5.5%
מזה אשראי צרכני בישראל ללא הלוואות לדיור וכרטיסי אשראי:			
מגזר משקי הבית	**28,249**	25,521	10.7%
מגזר הבנקאות הפרטית	**10,599**	9,921	6.8%
מגזר העסקים הקטנים	**25,520**	23,052	10.7%
סך-הכל	**64,368**	58,494	10.0%
הלוואות לדיור בישראל:			
מגזר משקי הבית	**41,084**	38,708	6.1%
מגזר הבנקאות הפרטית	**20,114**	17,922	12.2%
מגזר העסקים הקטנים	**5,596**	5,038	11.1%
סך-הכל	**66,794**	61,668	8.3%

ג. טבלה 5-35: פיקדונות הציבור לפי מגזרי פעילות

	ליום 31 בדצמבר		השינוי
	2015	2014	
	במיליוני ש"ח		
מגזר משקי הבית	**41,299**	38,501	7.3%
מגזר הבנקאות הפרטית	**140,286**	127,224	10.3%
מגזר עסקים קטנים	**32,547**	29,838	9.1%
המגזר המסחרי	**27,390**	24,659	11.1%
המגזר העסקי	**34,663**	27,581	25.7%
מגזר ניהול פיננסי	**45,542**	49,427	(7.9%)
סך-הכל	**321,727**	297,230	8.2%

טבלה 5-36: פירוט בדבר היתרות הממוצעות של אשראי לציבור, נטו ופיקדונות הציבור לפי מגזרי פעילות

	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		השינוי	יתרנה ממוצעת של פיקדונות הציבור לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		השינוי
	2015	2014		**2015**	2014	
	במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח		
מגזר משקי הבית	**72,807**	67,564	7.8%	**39,890**	37,211	7.2%
מגזר הבנקאות הפרטית	**39,144**	35,964	8.8%	**131,488**	123,233	6.7%
מגזר עסקים קטנים	**30,421**	27,195	11.9%	**31,474**	27,792	13.2%
המגזר המסחרי	**37,929**	31,635	19.9%	**24,759**	20,046	23.5%
המגזר העסקי	**83,774**	84,182	(0.5%)	**30,228**	22,953	31.7%
מגזר ניהול פיננסי	**1,382**	1,551	(10.9%)	**48,667**	44,376	9.7%
אחרים והתאמות	**4,828**	4,585	5.3%	**–**	–	–
סך-הכל	**270,285**	252,676	7.0%	**306,506**	275,611	11.2%

טבלה 5-37: פירוט בדבר ההון המיוחס לכל אחד ממגזרי הפעילות לעניין חישוב התשואה להון[1]

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		השינוי
	2015	2014*	
	במיליוני ש"ח		
מגזר משקי הבית	**5,629**	5,226	7.7%
מגזר הבנקאות הפרטית	**3,408**	3,268	4.3%
מגזר עסקים קטנים	**2,709**	2,384	13.6%
המגזר המסחרי	**5,208**	4,293	21.3%
המגזר העסקי	**12,246**	12,116	1.1%
מגזר ניהול פיננסי	**2,574**	2,378	8.2%
אחרים והתאמות	**299**	245	22.0%
סך-הכל	**32,073**	29,910	7.2%

* יישום למפרע - לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 1ד.(1) בדוחות הכספיים.

(1) הקצאת ההון מבוססת על רכיבי סיכון בכל מגזר ומחושבת על -פי רכיבי סיכון לפי באזל 3.

פעילות חוץ-מאזנית

טבלה 38-5: ההתפתחות ביתרות החזקת הנכסים הכספיים החוץ-מאזניים של לקוחות קבוצת הבנק[1], לפי מגזרי פעילות

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			השינוי
	2015	2014		
	במיליוני ש"ח			
מגזר משקי הבית	**4,473**	4,850	(377)	(7.8%)
מגזר הבנקאות הפרטית	**180,482**	182,011	(1,529)	(0.8%)
מגזר עסקים קטנים	**11,535**	12,212	(677)	(5.5%)
המגזר המסחרי	**16,145**	16,240	(95)	(0.6%)
המגזר העסקי	**161,035**	152,854	8,181	5.4%
מגזר ניהול פיננסי	**614,862**	603,295	11,567	1.9%
סך-הכל	**988,532**	971,462	17,070	1.8%

(1) כולל החזקות לקוחות בתיקי ניירות-ערך, בקרנות נאמנות וכן בנכסי קופות-גמל המקבלות שירותי תפעול.

מגזר משקי הבית

כללי ומבנה המגזר

המגזר מספק מגוון של שירותים ללקוחות פרטיים הפועלים לרוב בהיקפים כספיים נמוכים יחסית. השירותים ללקוחות המגזר מוענקים באמצעות 245 סניפים הפרושים ברחבי הארץ מקרית שמונה ועד אילת, והמאורגנים בחלוקה גיאוגרפית לשמונה מנהלות אזוריות. בנוסף, מוענקים השירותים כאמור באמצעות ערוצים ישירים: מכשירים אוטומטיים הצמודים לסניף וב"חצרות לקוח", "פועלים באינטרנט", "פועלים בסלולר", מוקד "פועלים בטלפון" ובאפליקציות בסמרטפונים. השירותים ניתנים גם ללקוחות הבנק המשתייכים למגזרים אחרים, וכן ללקוחות מזדמנים.

פעילות הבנק במגזר משקי הבית בחו"ל כוללת גם את פעילות משקי הבית של בנק פוזיטיף בתורכיה ובנק פוזיטיב בקזחסטן בהיקפים לא מהותיים.

בשנת 2015 נפתחו 6 סניפים חדשים 3 מתוכם במגזר הערבי (ובכך עומד מנין סניפי הבנק במגזר הערבי על 26 סניפים) סניף אחד במגזר הכללי ו-2 סניפים דיגיטליים המהווים פריצת דרך משמעותית במובילות הבנק בזירת הבנקאות העתידית. הסניפים משלבים אמצעים טכנולוגיים חדישים לצד ליווי אישי של בנקאי ויועץ ומעניקים את שירותי הבנקאות ללקוחות פרטיים.

כמו-כן, נפתח BE Online שירות המהווה "סניף אינטרנטי" המאפשר פתיחת חשבון מקוונת וניהול חשבון באמצעות האינטרנט והאפליקציה ללא עמלות.

במקביל, מוזגו 16 סניפים.

פעילויות

הפעילויות העיקריות במגזר זה הינן בנקאות ופיננסים, כרטיסי אשראי, שוק ההון והלוואות לדיור.

השירותים הניתנים ללקוחות המגזר במסגרת פעילות "בנקאות ופיננסים" כוללים שירותי ניהול חשבון שוטף, מתן אשראי למטרות שונות, פיקדונות ותוכניות חיסכון.

לפרטים בדבר השירותים המוענקים על-ידי הבנק במסגרת פעילויות "כרטיסי האשראי" ו"שוק ההון", ראה פרק "פרטים נוספים אודות פעילות במוצרים מסוימים" להלן.

מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר

הבנק פועל במסגרת חוקים, תקנות והנחיות רגולטוריות, החלות על מערכת הבנקאות בישראל מצד גורמים, כגון: הפיקוח על הבנקים, הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר, הממונה על הגבלים עסקיים, רשות ניירות-ערך ועוד.

שינויים רגולטוריים

ביום 15 בדצמבר 2014 פורסם חוזר סופי לתיקון נב"ת 432 - העברת פעילות וסגירת חשבון של לקוח - שמטרתו להסדיר, לייעל ולפשט את תהליך העברת פעילותו או סגירת חשבונו של לקוח. בין ההוראות: ביצוע כל הפעולות עבור הלקוח על-ידי הבנק החדש; מסירת מידע מפורט ללקוח לצורך בחינת כדאיות המעבר וסגירת החשבון (בצורת דו"ח שנתי כחלק מ"תעודת זהות בנקאית" ופירוט הפעולות הכרוכות בהעברת הפעילות ו/או סגירת החשבון); סגירת חשבון ללא צורך להגיע לסניף הבנק (באתר האינטרנט של הבנק); לוח זמנים לתהליך סגירת החשבון (העברת פעילות תוך חמישה ימי עסקים ממועד הגשת הבקשה, הליך סגירת חשבון תוך חמישה ימי עסקים ממועד סיום הפעולות על-ידי הלקוח והעברת תיק ניירות ערך ישראליים תוך חמישה ימי עסקים ממועד מתן ההוראה על-ידי הלקוח); שמירת הטבות והנחות שהוענקו ללקוח.

ההוראה נכנסה לתוקף ביום 1 ביולי 2015 למעט החלקים המתייחסים לתעודת זהות בנקאית, אשר ייכנסו לתוקף ביום 28 בפברואר 2016.

ביום 21 בינואר 2015 אושרו על-ידי בנק ישראל, כללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות) (תיקון), התשע"ה-2015, במסגרתם בוטלה העמלה "דמי ניהול הלוואה לדיור" החל מיום 1 בפברואר 2015.

ביום 25 בינואר 2015 פרסם הפיקוח על הבנקים תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 329:

בחישוב שיעור ההחזר מההכנסה נקבע כי בנוסף להכנסת הלווה ניתן להכיר במחצית מהכנסתו החודשית הפנויה של קרוב משפחה, אף אם הקרוב, אינו רוכש זכויות במקרקעין, בתנאי שהוא קרוב משפחה מדרגה ראשונה (בן/בת זוג, אב, אם, אח, אחות, בן ובת) ובתנאי שתיערך לו בדיקת יכולת החזר, יצורף קרוב המשפחה כערב וישלם 20% מההחזר החודשי בהוראת קבע מחשבונו.

בנוסף, ניתן להכיר במלוא הכנסתו החודשית הפנויה של בן/בת זוג של הלווה, העומד בכל התנאים לעיל, ומתגורר עם הלווה בדירה.
ביום 23 בפברואר 2015 נכנס לתוקף תיקון לצו הבנקאות (עמלות פירעון מוקדם - תיקון), התשע"ד-2014. על-פי הצו החדש כל הלוואה משלימה (הלוואה מכספי בנק שניתנה בנוסף להלוואת זכאות) תזכה בהנחה בעמלה גם אם ההלוואות לא בוצעו באותו מועד, לא תגבה עמלה בעת פטירה, וכמו-כן שונתה הנוסחה לחישוב עמלת הפרשי היוון כך שעמלת הפירעון המוקדם תפחת בכל אותם המקרים בהם ריבית הלקוח במועד ביצוע ההלוואה הייתה גבוהה מהריבית הממוצעת לאותו יום.
קידום אפשרות פתיחת חשבון באינטרנט והיערכות למתן שירותי בנקאות אינטרנטיים - בנק ישראל פרסם ביום 4 בינואר 2015 חוזר בנושא סוגי חשבונות ותנאים בהתקיימם לא תידרש חתימתו של לקוח על הסכם (חשבון מקוון). כמו-כן,
פורסמה רשימת הסכמים בין התאגיד הבנקאי ללקוח, כדוגמת הסכם פתיחת חשבון עו"ש, הסכם להפקה לפיקדון לתקופה של למעלה משנה והסכם בנושא הוראות טלפוניות, לגביהם לא תידרש חתימתו של הלקוח ובתנאי שהלקוח אישר כי עיין במסמך באתר האינטרנט. שינוי זה מתבסס על סמכותו של המפקח לקבוע סוגי חשבונות ותנאים בהתקיימם לא תידרש חתימת לקוח.
בהתאם להוראת נוהל בנקאי תקין בנושא טיפול בתלונות הציבור 9/14 (A308) מונה בבנק נציב לטיפול בתלונות הציבור.
הנציב כפוף ישירות לממונה על החטיבה הקמעונאית ועוסק אך ורק בטיפול בתלונות הציבור. כמו-כן, פועל הנציב על-פי הוראת הנוהל המגדיר שגרות עבודה, אופן דיווח, מבנה דוחות ואופן פרסומם. על-פי הוראת הנוהל להוציא מקרים חריגים, בהם בחר הפיקוח על הבנקים לטפל ישירות בתלונה, כל תלונה תתברר באמצעות הנציב ותהווה תנאי מוקדם להגשתה לפיקוח על הבנקים בבנק ישראל.
ראה גם " יוזמות רגולטוריות" להלן.

הצעות חוק

ביום 3 בספטמבר 2015 הוגשה הצעת חוק ממשלתית לתיקון חוק הבנקאות (שרות ללקוח). בהקשר של הלוואות לדיור הוצע לתקן את סעיף 9א בעניין ביטול שעבודים - מוצע להדגיש את חובתו של הבנק לוודא ככל שניתן את מחיקת הבטוחה ולא להסתפק רק במשלוח מסמכים.
בעקבות תביעה יצוגית המתנהלת בנושא, טרם התקבלו הנחיות כלשהן בנושא מבנק ישראל.
ביום 14 בדצמבר 2015 הונחה הצעת חוק על-ידי חבר הכנסת אלי כהן. החוק נועד לסייע למחוסרי הדיור להקטין את ההון העצמי הנדרש לרכישת דירתם הראשונה, כך שיקבלו ערבות מדינה בסכום של עד 150,000 ש"ח ולא יותר מ-20% מערך הדירה הנרכשת ובתנאי שמחיר הדירה הנרכשת אינו עולה על 1.3 מיליון ש"ח.

התפתחות בשווקים של המגזר או שינויים במאפייני הלקוחות שלו

בשנת 2015 ועד סמוך למועד פרסום הדוחות הכספיים לא חלו שינויים במאפייני לקוחות המגזר. עם זאת, קיימת מגמה מתמשכת של גידול בהיקפי הפעילות הבנקאית באמצעות ערוצים לא מאוישים (במכשירי בנק אוטומטיים לשירות עצמי, באתר האינטרנט, באפליקציות, בסלולר ובמענה הקולי האוטומטי במוקד פועלים בטלפון).

שינויים טכנולוגיים שיש בהם כדי להשפיע מהותית על המגזר

בשנת 2015 נמשכה מגמת הגידול בהיקף הלקוחות העושים שימוש בערוצים הישירים, תוך המשך ביסוס מובילות הבנק בתחום הבנקאות הדיגיטלית במגוון תחומים:

שימור המובילות ב-Mobile

שדרוג האפליקציה לניהול החשבון

השנה בוצעה קפיצת מדרגה משמעותית במובייל והושקה גרסה מתקדמת לאפליקציה לניהול החשבון, המרכזת במקום אחד מגוון שירותים לפעילות פיננסית יום יומית של הלקוח.
האפליקציה מהווה שער חדש לפעילות הבנקאית באמצעות המובייל - כל השירותים והפעולות נגישים במקום אחד, בתצוגה המעניקה חוויית שימוש עשירה ואישית ובפריסת מידע המותאמת לסמארטפון.
עוד לפני הכניסה לחשבון יכולים הלקוחות לצפות ביתרה העדכנית בחשבונם, בסכום החיוב הצפוי בכרטיסי האשראי ובסכום הזכאות ל"אשראי ברגע". כמו-כן, הלקוחות יכולים להתעדכן בנתוני תיק ההשקעות שלהם בשוק ההון ואפילו לחסוך "על הדרך" בקופת חיסכון דיגיטלית, וכל זה ממסך האפליקציה, מבלי שיידרשו להקיש סיסמאות ולעבור בין מסכים. זאת בנוסף להנגשת מידע רלוונטי בהתאם למיקומם הגיאוגרפי של הלקוחות - כדוגמת מיקום סניפים ומכשירי בנקט קרובים, ועוד.

פעילות מטבע-חוץ באפליקציה לניהול החשבון

בסיום השנה הושק שירות המאפשר ללקוחותיו לקבל מידע מפורט על חשבונות מטבע-החוץ שלהם ולבצע פעולות המרת מטבעות באמצעות האפליקציה.

כך יכולים הלקוחות לעקוב בכל רגע אחר התנועות והיתרות בחשבונם, לרכוש מטבע-חוץ בקלות כשהם נמצאים בחו"ל, ולהמיר מטבע-חוץ בחזרה לשקלים כשחוזרים מהחופשה. בנוסף, ביצוע פעילות מטבע-החוץ באפליקציה מזכה בהטבה - הלקוחות מקבלים 50% הנחה בעמלת החליפין בעת ביצוע הפעולה באמצעות האפליקציה.

מהפכת ההזדהות בכניסה לחשבון

במחצית השניה של שנת 2015 הושק שירות המאפשר ללקוחות הבנק המשתמשים באפליקציית ניהול החשבון להיכנס לחשבונם במהירות ובקלות עם סיסמא אחת בלבד, ללא צורך בהקלדת פרטי זיהוי נוספים.

ההזדהות באמצעות סיסמא אחת בלבד מהווה סנונית ראשונה בסדרת שירותים מתקדמים לזיהוי מהיר שהשיק הבנק באמצעות טביעת אצבע ובקרוב גם באמצעות זיהוי קולי.

הלקוחות יכולים לבחור את דרך ההזדהות המועדפת עליהם וזו תופיע כברירת מחדל בכל כניסה לחשבון. במידה שירצו להזדהות בדרך שונה יוכלו לעשות זאת בלחיצה פשוטה.

שירותים ייחודיים ללא סיסמה

כחלק ממאמץ מתמשך להרחבת הצעת הערך בעולם הבנקאות הנגישה "on the go" באמצעות המובייל, הושקו שירותים ייחודיים ללא צורך בסיסמה:

1. שירות Save & Go באפליקציית ניהול החשבון

קופת חיסכון דיגיטלית המאפשרת ללקוחות לחסוך "על הדרך" סכומים קטנים בתוכנית חיסכון ייחודית בסלולר, בתהליך פשוט ומהיר בלי הקלדת פרטי הזדהות. השירות הופך את החיסכון לנגיש יותר: ניתן להפקיד לחיסכון החל משקל אחד ועד 500 ש"ח, בדומה לקופת החיסכון המוכרת. חיסכון Save & Go הושק כחלק משאיפת הבנק להנגיש ללקוחותיו פעולות בנקאיות הנתפסות לעתים כמורכבות, ולמעשה הופך את פעולת החיסכון ליומיומית ופשוטה.

2. ווידג'ט "מבט לתיק שלי"

יישומון (ווידג'ט) המאפשר לבעלי השקעות בניירות-ערך להתעדכן בשינויים בתיק האישי שלהם ללא הקלדת פרטי זיהוי ומבלי להיכנס לאפליקציית הבנק.

היישומון החדש מאפשר ללקוח להגיע ישירות אל המידע החשוב לו ביותר בשוק ההון: השינוי היומי באחוזים של תיק האחזקות, שווי השוק של תיק ניירות הערך שלו - ולהתעדכן בנתונים במהירות ובקלות. בכך מאפשר השירות ללקוח להתעדכן במהירות בביצועי התיק שלו ולקבל החלטות מסחר לגבי כל נייר בתיק. במידת הצורך יכול הלקוח לעבור ישירות למסחר (לאחר השלמת הליך הזדהות) ולתת הוראות קנייה ומכירה בסמארטפון.

3. מבט מהיר

לשירות "מבט מהיר", המאפשר לצפות במידע על החשבון מבלי להיכנס אליו, התווסף מידע על סכום החיוב הצפוי בכרטיסי אשראי וסכום הזכאות לאשראי במסגרת "אשראי ברגע".

חידושים בארנק

טעינת כרטיס UPCARD

במהלך שנת 2015 פותחה האפשרות לטעון כרטיס UP כארד ישירות מהאפליקציה. השירות החדש נותן מענה לצרכים יומיומיים ומאפשר להעביר בקלות כסף בדיוק כשמתעורר הצורך.

Hopon באפליקציית ארנק פועלים

כחלק משאיפת הבנק לספק ללקוחותיו כלים המסייעים להתנהלות פיננסית פשוטה וחכמה, הושק ברבעון הראשון של שנת 2015 שיתוף פעולה המאפשר ללקוחות כל הבנקים לשלם עבור נסיעה באוטובוס ישירות מהסמארטפון וללא מזומן באפליקציית 'ארנק פועלים' של הבנק. האפליקציה מעניקה פיתרון פשוט ונוח בתחום הכרטוס והתשלום בתחבורה הציבורית.

מגוון אפליקציות ייעודיות

1. אפליקציית "הוותיקים החדשים" – כחלק ממגוון הפתרונות ללקוחות בגילאי +55, הושקה אפליקציה ייעודית לאוכלוסיה זו.
2. אפליקציית "פועלים young" – במסגרת מהלך הבנק לליווי דור העתיד בכניסה לעולם הבנקאות, הושקה אפליקציה ייעודית לצעירים.

"עוזר דיגיטלי אישי" – תקשורת דיגיטלית דו כיוונית

ברבעון הרביעי של שנת 2015 הושקו יכולות תקשורת דיגיטלית דו-כיוונית ב-sms,Telegram ובקרוב יורחב השירות גם ל-WhatsApp. השירות החדש מבוסס על קו סלולארי ייעודי, אליו ניתן לשלוח שאלות בהודעות ולהתעדכן במידע שימושי בעזרת מערכת מענה דיגיטלית חכמה. השירות ניתן ללא תשלום וזמין לציבור הרחב, כולל לקוחות של בנקים אחרים.

בשלב ראשון ניתן לקבל מידע על סניפים (שעות פעילות, שירותים מוצעים וכו'), על מיקומי מכשירי בנקט וסניפים קרובים, ומידע על שערי מטבע-חוץ יציגים. בעתיד תיבחן הרחבה של השירות במגוון תחומים.

היכולת של הלקוח לקיים שיחה בשפה חופשית עם הבנק, באמצעות פלטפורמה דיגיטלית חכמה מספקת פתרון של "עוזר אישי דיגיטלי" הנותן מענה מיידי ללקוח.

טכנולוגיית המחשוב הלביש

בהמשך לאימוץ טכנולוגיית המחשוב הלביש, ומתוך מטרה להעניק חוויית ניהול חשבון חדשנית, הושקה אפליקציית Poalim SmartWatch לשעוני Apple Watch של חברת "Apple", זאת בנוסף לאפליקציה לשעוני Samsung Gear שהושקה לאחרונה. האפליקציה החדשה מאפשרת ללקוחות הבנק בעלי סמארטפונים תומכים של חברת "Apple", לצפות ביתרת חשבונם העדכנית ובהוצאות הצפויות עד סוף החודש, על גבי מסך השעון שעל פרק כף ידם, ומבלי להקליד את פרטי הזיהוי לחשבונם.

חידושים באתר האינטרנט

אתר חדש

במהלך שנת 2015 הושק אתר אינטרנט חדש ללקוחות הפרטיים המביא בשורה משמעותית בחוויית הלקוח, בעומק ובזמינות המידע המוצע ללקוחות ובמגוון הכלים המסייעים ללקוחות בהתנהלות פיננסית נכונה.

האתר החדש מעצים את חוויית הלקוח ומספק בנקאות נגישה ומיידית, המסייעת ללקוחות לנהל את כספם במהירות ובנוחות, בממשק ידידותי ומתקדם, בשפה פשוטה וברורה, ובעיצוב חדש ונקי.

האתר החדש משמש "כשותף הפיננסי החכם" של לקוחות הבנק; הוא מלווה את לקוחות הבנק באופן אישי ומספק כלים אינטראקטיביים, תובנות ופתרונות מותאמים המאפשרים ללקוחות להפיק את המרב מניהול כספם, במטרה לסייע ולשפר את מצבם הכלכלי ולממש את חירותם הפיננסית.

מידע פנסיוני אישי באתר הבנק

ברבעון הראשון של שנת 2015 הושק שירות המאפשר ללקוחות לקבל באתר הבנק תמונת מצב כוללת של כל המידע הפנסיוני – יתרות בקרנות פנסיה, קופות-גמל, קרנות השתלמות וביטוחי מנהלים, לצד תחזית צבירה לגיל הפרישה, הוני, קצבה וקצבתי. בנוסף, השירות מאפשר לזמן באתר פגישה עם יועץ פנסיוני מוסמך בכדי לתכנן את החיסכון הפנסיוני בצורה מושכלת בהתאם לצורכי הלקוח.

UP Control

כחלק ממאמץ מתמשך לפיתוח והנגשת כלים ללקוחות המסייעים בהתנהלות פיננסית נכונה, הורחבה הצעת הערך בעולם פועלים UP והושק שירות UP Control. השירות מאפשר ללקוחות לקבל הודעות sms על חריגות בהוצאות ע"ב ניטור שינויים בסכומי החשבונות והתשלומים הקבועים בחשבונו, לדוגמה: לקוח יכול לקבל הודעה על חיוב כפול על סעיף הוצאה מסוים בכרטיס האשראי, חיוב גבוה עבור חשבון הכבלים, האינטרנט ועוד.

הצעות ערך ייחודיות

BE Online

במהלך שנת 2015 הושק BE Online – הצעת ערך המאפשרת ללקוחות לנהל את חשבון הבנק שלהם באינטרנט ובסלולר בלבד וללא עמלות עו"ש.

הצעת ערך זו מותאמת ללקוחות המעוניינים בשירותי בנקאות בסיסיים (פעולות עו"ש ללא שוק ההון ומשכן) ובעלות מופחתת.

לקוחות BE online מבצעים את הפעולות הבנקאיות – כולל פתיחת החשבון עצמה – בערוצים הדיגיטליים, לרבות המכונות לשירות עצמי. כמו-כן, באפשרותם להפקיד שיקים, להזמין כרטיסי אשראי, לפתוח פיקדונות ותוכניות חיסכון, ולקבל הלוואות בערוצים הישירים הדיגיטליים – כל זאת ללא צורך להגיע לסניף.

לקוחות BE online יכולים לקבל שירות בנקאי באמצעות מייל וכן לקבל שירות תמיכה טכנית באמצעות מענה אנושי במוקד ייעודי.

גורמי ההצלחה הקריטיים במגזר

- כוח אדם מיומן ומקצועי.
- ניהול ופיתוח מערך הפצה קמעונאי מתקדם, זמין, נגיש ומותאם לצורכי קהלי לקוחות שונים, בהיבטי סינוף, ערוצים ישירים ושירותים חוצי ערוצים.
- פיתוח רציף של הצעות ערך מותאמות לצורכי ולטעמי הלקוחות בעולמות התוכן השונים.
- פיתוח מדף פתרונות אשראי וביניהם הלוואות ומוצרי משכנתא חדשים המותאמים לתנאי השוק ולצורכי הלקוחות, הלוואות לכל מטרה, הלוואה כנגד שיעבוד נכסים והלוואה רב ערוצית.
- הגדרת מדיניות ותיאבון הסיכון לצד ניהול סיכונים מושכל והדוק ופיתוח מודלים וכלים תומכי החלטה.
- פיתוח מוצרי חיסכון לטווח ארוך ומוצרי השקעה לטווח הקצר העונים על צורכי הלקוחות דוגמת משפחת מוצרי דן חסכן, מוצר החודש ומוצרים נוספים בהתאם לתנאי השוק המשתנים.
- גמישות ורגישות לשינויים בשוק, לרבות מגמות בסביבה התחרותית והצרכנית וכן לשינויים הנדרשים לפי הוראות רגולטוריות.
- שירות וניהול קשר המשכי ויזום עם הלקוחות, תוך הקפדה על מתן פתרון פיננסי כולל ומותאם דיפרנציאלית לצורכי הלקוח לצד שביעות רצון גבוהה לאורך זמן של הלקוחות.
- שמירה על יעילות וגמישות תפעולית, תוך המשך מתן שירות אופטימאלי ללקוחות.

מחסומי הכניסה והיציאה העיקריים של המגזר

- הקמת מערך סניפים רחב בפריסה ארצית, ותחזוקתו, או חבירה לגוף קמעונאי בעל פריסה קיימת.
- הכשרת כוח אדם מיומן במגוון המוצרים והפעילויות הבנקאיות, לרבות בנושא הלוואות לדיור.
- ניהול מערכת יחסים אישית והמשכית עם הלקוחות.
- הקצאת הון רגולטורי גבוה לצורך העמדת אשראי לסוגיו.
- ניהול מידע המשכי המאפשר את קביעת רמת הסיכון של הלקוח.
- השקעה בהקמת אמצעים טכנולוגיים מתקדמים, תחזוקתם ושדרוגם.
- בניית מותג קמעונאי חזק, מוביל ואמין.

תחליפים למוצרים ולשירותים של המגזר והשינויים שחלו בהם

חשבון עו"ש ניתן לניהול אך ורק בבנקים. מוצרים ושירותים אחרים ניתן לרכוש גם במוסדות בנקאיים בינלאומיים, במוסדות פיננסיים אחרים וברשתות קמעונאות.

תחרות

מרבית לקוחות המגזר הינם בעלי חשבון אחד, המנוהל בבנק אחד בלבד. לקוחות אלה הינם צרכני אשראי ומשקיעים בעיקר במוצרי השקעה בסיסיים (פיקדונות שקליים ותוכניות חיסכון). יחד עם זאת, מספרם של הלקוחות המחזיקים חשבונות בבנק נוסף מצוי במגמת גידול, לאור התחרותיות הגוברת על לקוחות המגזר, תוך התמקדות של חלק מן הבנקים בסגמנטים ספציפיים במגזר (הלוואות לדיור, עובדים במגזר הציבורי, קבוצות עובדים ומועדוני צרכנות).

בהמשך למגמה בשנים האחרונות, גם במהלך שנת 2015 התחרות המשיכה להתמקד בלקוחות בעלי משכורת, על-ידי הצעות ערך ייעודיות לגיוס קהל זה.

התחרות המשיכה לצבור תאוצה כתוצאה מהשינויים שחלו בשוק בשנים הקודמות, דוגמת הורדת חסמי המעבר בין בנקים, פעילות של חברות אשראי וגופים פיננסיים חוץ-בנקאיים בעולם האשראי, כניסת חברות ביטוח וברוקרים פרטיים לשוק קרנות הנאמנות וקופות הגמל (בדבר הרפורמה בשוק ההון, ראה פרק "פרטים נוספים אודות פעילות במוצרים מסוימים" להלן), העמקת הפעילות בתחום משקי הבית על-ידי בנקים אחרים וכניסת הקרנות הכספיות לתחרות בתחילת שנת 2008. בשנת 2014 אושר הקפ"מ (קרן פיקדון ומלוות), שעתידה לחזק את התחרות בעיקר על פיקדונות. שיווק המוצר על-ידי בתי השקעות טרם החל.

בתחום האשראי עוצמת התחרות הולכת וגדלה, כאשר לצד המתחרים המסורתיים, גדל חלקו של שוק האשראי החוץ-בנקאי. התחרות מתבטאת בפיתוח מוצרים ושירותים חדשים וייחודיים, ומתן הצעות ערך תוך ניסיון לגייס לקוחות חדשים ולהגדיל או לשמר את נתח הפעילות של לקוחות קיימים. בתקופה האחרונה החלו לפעול בתחום גם שחקנים מוסדיים בתחום האשראי הצרכני, כאשר גופים ממשלתיים מעוניינים לעודד העמקת פעילותם של שחקנים אלו בעתיד.

התפתחויות טכנולוגיות ובשלות עולה מצד קהלי לקוחות מהוות פוטנציאל להגברת התחרות בשוק, כולל הורדת חסמי כניסה לשחקנים חדשים וחיזוק שחקנים קטנים.

בתחום ההלוואות לדיור המתחרים העיקריים הינם תאגידים בנקאיים - בנק מזרחי טפחות בע"מ (להלן: "בנק מזרחי טפחות"), בנק לאומי לישראל בע"מ (להלן: "בנק לאומי") ובנק דיסקונט לישראל בע"מ (להלן: "בנק דיסקונט"). מדיניות האשראי בתחום ההלוואות לדיור מותאמת ומתעדכנת בהתאם להתפתחויות ולמגמות בשווקים בעולם ובארץ, והשפעתן על תחום הנדל"ן ומשקי הבית בישראל ועל צורכי הלקוחות. המשכנתא הינה "מוצר חיפוש" בראיית הלקוח, המתאפיין בהעדר נאמנות הלווה "לבנק הבית", ואילו בראיית בנקים המשכנתא מהווה "מוצר עוגן", באמצעותו מנסים לשמר/לגייס לקוחות. לפיכך הבנק נוקט במדיניות ליצירת ערך ייחודי ללקוחות הבנק תוך נקיטת אסטרטגיה של "משכנתא לוקחים בבית". חלקו של הבנק בהיקף האשראי לדיור (ביצועים שוטפים) ללקוחות השונים בשנים 2013, 2014 ו-2015 עמד על כ-21.2% וכ-22.2% וכ-22.9% (אומדן) בהתאמה. (בהתאם לדוחות בנק ישראל כולל קבוצות רכישה).

בתחום כרטיסי האשראי קיימת תחרותיות גבוהה על הלקוחות לסוגיהם השונים: לקוחות מחזיקי כרטיסים (לרבות תחרות על התקשרות עם מועדוני לקוחות); בנקים המפיצים כרטיסי אשראי; ובתי העסק המכבדים כרטיסי אשראי. התחרות מתבטאת בפיתוח מוצרים ושירותים חדשים וייחודיים, ובמתן הצעות ערך שיווקיות תוך ניסיון לגייס לקוחות חדשים ולהגדיל או לשמר את נתח הפעילות של לקוחות קיימים. בשוק כרטיסי האשראי מתבטאת התחרות בהקמת מיזמים עם רשתות שיווק מובילות להפצת כרטיסי אשראי משותפים ובכללם מתן אשראי צרכני.

לפירוט הוראות רגולטוריות הקשורות בתחום כרטיסי אשראי ראה פרק "פרטים נוספים אודות פעילות במוצרים מסוימים" להלן.

השיטות העיקריות להתמודדות עם התחרות:

1. פיתוח מושכל של הפריסה הסניפית בהתאם לצורכי פלחי האוכלוסייה השונים באזורי הפוטנציאל ותוך בחירת הקונספט המתאים לאוכלוסיית היעד של הסניף, קהל היעד והפוטנציאל העסקי שלו.
2. פיתוח המשכי של מדף המוצרים בכל עולמות התוכן הבנקאיים בהתאם למגמות השוק והצרכנים לצד שירותי ערך מוסף המקנים יתרון תחרותי ללקוחות הבנק, דוגמת שירות מטבע-חוץ בטרמינל, המאפשר ללקוחות להזמין מטבע-חוץ מראש באינטרנט או בטלפון ולקבלו בדרך לעלייה למטוס בדלפק הבנק.
3. ראיית לקוח כוללת: ניהול סיכונים וניתוח יכולת החזר, שילוב משכנתא עם מוצרים בנקאיים אחרים, יצירת סלי מוצרים תוך דגש על הצעה המתאימה לצורכי הלקוח, כגון "זכאות פועלים" ועוד.
4. חיזוק הקשר האישי ומערכת היחסים עם הלקוח על-ידי שימת דגש על שירות והשקת שירותים ייחודיים להעצמת והצמחת הלקוחות ומתן כלים להתנהלות פיננסית נכונה.

5. שימוש והטמעה של כלי DWH, מערכות CRM ומערכות ניהול ואופטימיזציה המאפשרות פיתוח תהליכי עבודה מתקדמים לשימור לקוחות, הטמעתם והעמקת הפעילות עימם.
6. שיפור תהליכי עבודה, לרבות בראיה רב ערוצית, וניהול והשקעה במערכות מתקדמות.
7. חיזוק ופיתוח הערוצים הישירים - "פועלים בטלפון", "פועלים באינטרנט" ו"פועלים בסלולר" לשיפור שירותי הערך המוסף הניתנים ללקוח, בכלל זה השקה ושידרוג הכלי לניהול תקציב באינטרנט המתאים מאוד לצורכי מגזר זה וכן אתר לשוק ההון, אפליקציות ייעודיות לניהול החשבון ופעילות בשוק ההון למגוון פלטפורמות (אייפד, אייפון ומחשב), השקת אפליקציית ארנק סלולרי וסימולטור מעו"ף המיועד ללקוחות בעלי עניין ורמת פעילות גבוהה בשוק ההון.
8. מינוף העוצמות הטכנולוגיות של הבנק להענקת מעטפת שירותים רב ערוצית ללקוח, דוגמת שירותי "הלוואה רב ערוצית" המאפשר ללקוחות להגיש בקשה להלוואה באמצעות "פועלים באינטרנט" ולקבל אישור באמצעות הודעה קולית למספר הטלפון שהלקוח בחר ו"אשראי ברגע" המאפשר הגשת בקשה להלוואה באמצעות הטלפון החכם (אייפון ואנדרואיד), שירות משיכת מזומנים ב-SMS, המאפשר משיכה או העברת מזומנים באמצעות קוד שנשלח למכשיר הסלולר ושירות "איתך ברגע", המאפשר ללקוחות הגולשים באתר, לקבל שיחה מבנקאי בהזמנה אישית מהאתר, און ליין. השירות מציין ללקוח את זמן ההמתנה המשוער (בד"כ שניות ספורות).
9. היערכות לתרחישי שוק שונים דרך בניית תשתיות גמישות המאפשרות מענה הולם ומהירות תגובה לשינויים בסביבת התחרות.

יוזמות רגולטוריות

בדצמבר 2011 מונה "הצוות לבחינת הגברת התחרותיות במערכת הבנקאית", בראשות המפקח על הבנקים, כנגזרת של הוועדה לשינוי כלכלי-חברתי בראשות הפרופ' מנואל טרכטנברג.

מטרת הצוות, כפי שהוגדרה בכתב המינוי: לבחון ולהמליץ "על אמצעים ומהלכים שונים להגברת התחרותיות בשוק הבנקאות הישראלי".

המלצות הצוות פורסמו ביום 19 במרץ 2013 בדוח הסופי.

עיקרי המלצות הדוח בתחום העמלות, יושמו בתיקון האחרון לכללי הבנקאות שפורסם ביום 28 בנובמבר 2012 והוחל בשתי פעימות ביום 1 בינואר וביום 1 במרץ 2013.

ביום 9 בספטמבר 2013 פורסם תיקון לכללי הבנקאות המתייחס לשמירת התוספת או הפחתה לריבית הבסיסית שנקבעה במועד ההפקדה לפיקדון, לאורך כל תקופת הפיקדון. כמו-כן, נקבע כי המנגנון לקביעת הריבית יהיה אובייקטיבי וחיצוני ללא יכולת השפעה של התאגיד הבנקאי על קביעתו.

תחילתן של הוראות אלו ביום 1 ביולי 2014.

החל מיום 1 באפריל 2014 יושמו הוראות כללי הבנקאות בנושא דמי ניהול מינימליים, עמלת פעולה אחת על-ידי פקיד וכן נכנסו לתוקף מסלולי "עובר ושב". כמו-כן הוטל פיקוח על מחיר המסלול הבסיסי ומחירו המרבי נקבע על 10 ש"ח.

ביום 2 באפריל 2014 פורסם חוזר המתייחס לגילוי עלות שירותים בניירות-ערך אשר נכנס לתוקף ביום 1 בינואר 2015.

ביום 15 באפריל 2014 פורסמה הוראת בנק ישראל בנושא פתיחת חשבון באמצעות האינטרנט.

בינואר 2015 הפעיל הבנק את האפשרות לפתיחת חשבונות באמצעות האינטרנט.

בחודש מרץ 2014 פורסם ברשומות תיקון לחוק הבנקאות שירות ללקוח, לפיו יש לתת הודעה ללקוחות טרם העמדת הלוואה שהעמיד להם תאגיד בנקאי לפירעון מיידי או טרם פתיחת הליך משפטי, כמפורט בחוק. החוק נכנס לתוקף ביום 10 בספטמבר 2014.

במהלך שנת 2015, נכנסו לתוקף שינויים רבים בכללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות) התשס"ח-2008, ובהם:

1. ביטול חיוב בעמלת ערוץ ישיר בעסקות המתבצעות בכרטיס לחיוב מיידי (דביט).
2. ביטול עמלות דמי ניהול הלוואה לדיור והלוואות שאינן לדיור שניתנו עד יולי 2008.
3. ביטול עמלת תשלום נדחה בעסקות שיבוצעו החל מפברואר 2015 בכרטיסי אשראי.
4. שינוי בהגדרת "עסק קטן" באופן שההגדרה תהיה ללא תוקף בזמן.
5. שינויים בעמלות בגין עסקות במטבע-חוץ ומשיכות בחו"ל באמצעות כרטיסי חיוב. ראה פרק "פרטים נוספים אודות פעילות במוצרים מסוימים" להלן.
6. שינוי בעמלה בגין הודעות על התראות מושל"כ ופיגור בתשלומים ובוטלה עמלת חיוב מפקיד בהחזרת שיק.

ביום 19 בנובמבר 2014, כחלק מיישום המלצות הצוות לבחינת הגברת התחרותיות בענף הבנקאות ("ועדת זקן"), פרסם המפקח על הבנקים הוראה בעניין "דוחות שנתיים ללקוחות התאגידים הבנקאיים". מטרת ההוראה להסדיר את חובת הדיווח של התאגידים הבנקאיים ללקוחותיהם אודות כלל הנכסים וההתחייבויות של הלקוח בתאגיד הבנקאי, לרבות סך הכנסות וההוצאות במהלך שנה, בגין נכסים, התחייבויות ופעילות שוטפת בחשבון. הדוח השנתי "תעודת זהות בנקאית" נועד לשפר את יכולת המעקב של הלקוחות אחר פעילותם בחשבון, ולהגביר את יכולת ההשוואה בין מוצרים ושירותים בנקאיים שונים. ההוראה תיכנס לתוקף ביום 28 בפברואר 2016 עבור נתוני שנת 2015.

בחודש פברואר 2014 פורסמה טיוטה להערות הציבור של הדוח בנושא הגברת היעילות והתחרות בתחום כרטיסי חיוב מטעם רשות ההגבלים העסקיים. דוח סופי פורסם בספטמבר 2014. הדוח עוסק במספר נושאים מרכזיים ובהם הכנסת השימוש בכרטיס חיוב מיידי (דביט) לשוק הישראלי, הפחתת חסמים על מנת לאפשר כניסת שחקנים חדשים לתחום הסליקה והורדת עלויות לבתי העסק על-ידי הקדמת מועד הזיכוי מחברות האשראי.

משמעויות מרכזיות שעלו מהדוח – הפחתת העמלה הצולבת, זיכוי מיידי לבתי העסק בגין עסקות דביט, ובגין עסקות חיוב נדחה תוך חיוב הבנקים לשאת בעלות ימי האשראי הנובעת מכך. החלת חובה על חברות האשראי להנפקת כרטיס משולב שיאפשר ביצוע עסקות דביט וגם עסקות חיוב נדחה.

הדוח עבר אישור ממשלה ביום 22 באוקטובר 2014 אך טרם נקבע סופית מועד החלתו.

על פי ההסכם הקואליציוני שנחתם בחודש אפריל 2015, הממשלה תפעל להגברת התחרות במערכת הפיננסית, להפחתת עלויות החיסכון לטווח ארוך ותקדם הפרדת חברות כרטיסי האשראי מהבנקים בשיתוף עם בנק ישראל. בנוסף, משרד האוצר יגבש תזכיר חוק להרחבת התחרות בשוק האשראי לצרכנים ולבעלי עסקים קטנים ובינוניים, וזאת, בין היתר, באמצעות קידום היישום של חוק שירות נתוני אשראי התשס"ב-2002 וחוק הסדרת הלוואות חוץ בנקאיות 1993, יישום "תעודת זהות בנקאית", הרחבת תפוצת השימוש בכרטיס חיוב מיידי ומתן ערבות מדינה לדרישות ההון ולאשראי הניתן למשקי בית ולעסקים קטנים על-ידי בנקים חדשים (ובכללם אינטרנטיים וקואופרטיביים). עוד סוכם כי הממשלה תפעל ותסייע להקמת מערכות תשתית מחשוב הנחוצות לבנקים חדשים ויוקם צוות לבחינת יישום ביטוח פיקדונות.

בהתאם לכך, בחודש יוני 2015 מינו שר האוצר ונגידת בנק ישראל ועדה להגברת התחרותיות בשירותים בנקאיים ופיננסיים נפוצים הניתנים למשקי בית ולעסקים שאינם גדולים (ועדת שטרום). על הוועדה להמליץ בנושא הכנסת שחקנים חדשים לתחום זה, לרבות באמצעות הפרדת חברות כרטיסי האשראי מבעלות הבנקים. כן הוטל על הוועדה להמליץ על צעדים משלימים נדרשים ועל הסרת החסמים לכניסת שחקנים והגברת תחרות כאמור.

הוועדה פנתה לציבור שיציג בפניה את עמדותיו בנושאים לעיל. בחודש דצמבר 2015 פורסמו המלצות הוועדה בדוח ביניים שפורסם להערות הציבור וביניהן:

1. הפרדת השליטה בחברות כרטיסי האשראי של הבנקים הגדולים.
2. הגברת התחרות בתחום הסליקה.
3. הגבלת הבנקים הגדולים בהנפקת כרטיסי אשראי.
4. בתי ההשקעות, גופים מוסדיים, וחברות קשורות למוסדיים יתומרצו להציע לציבור הצרכנים אשראי קמעונאי ולרשות הציבור יועמדו כלים לקבל אשראי מהם לרבות באמצעות השלמת הסדרת הפיקוח על חברות מימון חוץ בנקאיות.
5. בנקים שאינם גדולים יורשו לשתף פעולה, בינם לבין עצמם וכן עם גופים חוץ בנקאיים אחרים, באיגום משותף של משאבי IT (לרבות ענן).
6. כל הבנקים יחוייבו לבטח את הפיקדונות המופקדים בהם ברשות מבטחת.
7. הסדרת מכלול שירותי התשלום שתתבסס על הסדרה בינלאומית תוך דגש על ההסדרה האירופאית.
8. העצמת יכולת הצרכן לבצע תיחור בין בנקים והקלת מעבר לקוחות בין בנקים.

בנוסף למפורט לעיל, קיימות מגוון הצעות חוק פרטיות שהונחו על שולחן הכנסת ה-20 ובינן, הצעות לביטול/הפחתת עמלות יישום עדכונים לחוק הוצאה לפועל בעלי השלכה ישירה על פעילות התאגידים הבנקאיים לרבות מתן הפטרים ופטורים מריביות פיגורים לחייבים שונים ועוד.

יוזמות רגולטוריות אלה משפיעות לרעה על הכנסות הבנק ועלולות להשפיע לרעה על עסקי קבוצת הבנק בעתיד. בשלב זה, הבנק בוחן את המשמעויות הכוללות של האמור לעיל על הכנסות הבנק ומשמעויות עסקיות ותפעוליות ארוכות טווח נוספות. השפעות אלו אינן ניתנות לכימות בשלב זה ותלויות, בין היתר בהתנהגות הלקוחות, שינויים רגולטוריים נוספים ופעילות המתחרים.

דן חסכן

בשנת 2015 המשיך הבנק להוביל ולקדם את חשיבות הקניית הרגלים פיננסיים נכונים מגיל צעיר בעזרת הדמות האהובה והמוכרת דן חסכן. נעשו שיתופי פעולה עם מועדון פועלים CashBack במסגרתם הוקמו תוכניות חיסכון ייעודיות בתנאים אטרקטיביים במועדים שונים. לצד פעילות זו המשיך הבנק להתאים את פעילות דן חסכן גם למגזר הערבי והחרדי.

פועלים CashBack

מועדון פועלים CashBack שהושק בשנת 2012, המשיך לבסס את מעמדו כמועדון הלקוחות של הבנק גם במהלך שנת 2015. המועדון מעניק החזר כספי ישירות לחשבון הלקוח, ברכישה בכרטיס אשראי בכל אחד מבתי העסק המשתתפים במועדון. מיום השקת המועדון הוחזרו סך-הכל 86 מיליון ש"ח לכ-940,000 לקוחות. המועדון כולל כ-50 רשתות גדולות בפריסה ארצית ועוד אלפי עסקים קטנים ברחבי הארץ, בהם נהנים לקוחות הבנק ממגוון מבצעים והנחות משמעותיות, נוסף להחזרי ה-CashBack השוטפים.

פועלים GOLD

מועדון פועלים GOLD הושק ביולי האחרון, ומהווה נדבך נוסף באסטרטגיה ארוכת טווח שהשיק הבנק בשם "הוותיקים החדשים". המועדון פונה לאוכלוסיית הגיל השלישי, בעלי תעודת אזרח ותיק והמחזיקים כרטיס אשראי בנקאי. המועדון מעניק לחברים בו חוויות, מבצעים והטבות מיוחדות בתחומי פנאי ונופש, בישול, לימודים ומשפחה. בנוסף מדי יום שני מוצעת ללקוחות הטבת GOLD MONDAY מתחלפת, במחיר מיוחד. מדי חודש נערכים אירועים חוויתיים וייחודיים במיוחד עבור הלקוחות הוותיקים.

UP Control

בחודש מרץ 2015 השיק הבנק את שירות UP Control. במסגרת השירות יכולים לקוחות הבנק לקבל התרעה במידה וחשבון הטלפון, החשמל או הכבלים זינק. השירות, הבלעדי לבנק, מאפשר ללקוחות לקבל התרעות שונות לטלפון הנייד על חיובים יוצאי דופן בכרטיסי האשראי ובחשבון העו"ש. ההצטרפות לשירות אפשרית בכל ערוצי הבנק: בסניפים, באתר הבנק ובאפליקציית ניהול חשבון.

"מבט מהיר"

יישום חדש באפליקציית "ניהול החשבון" המאפשר ללקוח להגיע בנגיעה ישירות אל המידע החשוב לו ביותר: יתרת החשבון, החיוב הקרוב בכרטיס האשראי, יתרת "אשראי ברגע" וההוצאות צפויות עד לסוף החודש, וזאת מבלי להיכנס לחשבון ומבלי להקיש סיסמא.

מהלך "פועלים Young"

בחודשים יולי-אוגוסט 2015 התקיימה פעילות שיווקית ממוקדת לגיוס לקוחות צעירים באמצעות פנייה לצעירים ולהוריהם. במסגרת הפעילות לצעירים מותג מחדש מועדון הצעירים ונקרא פועלים YOUNG, הושקה אפליקציה ייעודית לצעירים, הוענק שי בפתיחת חשבון והתקיים קמפיין דיגיטלי ייעודי לצעירים. במסגרת הפנייה להורים נבנה אתר אינטרנט ייעודי "הורים מלמדים ילדים על כסף".

מהלך הוותיקים החדשים

הבנק השיק מהלך ייעודי לאוכלוסיית הוותיקים (בני 55 ומעלה) המספק להם מוצרים, כלים ופעילויות המתאימים לצרכיהם הפיננסים במטרה לסייע ולשפר את התנהלותם השוטפת. במסגרת המהלך התבצעו פניות יזומות ללקוחות שזוהו כבעלי פוטנציאל בהן הוצע ללקוחות לקיים שיחות ייעוץ פנסיוני או פיננסי על-ידי יועצים מקצועיים. בנוסף, השיק הבנק אפליקציה ייעודית ללקוחות הוותיקים. בלב המהלך שיחות ייעוץ פיננסיות ופנסיוניות באמצעות מערכת ייעוץ חדשה ומתקדמת - פועלים Advisor. עד כה בוצעו למעלה מ-30 אלף שיחות ייעוץ פיננסיות ופנסיוניות.

המהלך זכה לחשיפה בקמפיין תדמיתי רחב היקף הכולל שת"פים תוכניים באמצעי המדיה השונים.

אפליקציית הוותיקים החדשים

האפליקציה מיועדת ללקוחות מבוגרים לקראת ואחרי גיל הפרישה ומציעה חוויה בנקאית ייחודית המאפשרת ללקוחות לקבל מידע מקיף על חשבונם, לבצע פעולות בקלות ובמהירות ולצפות במגוון הטבות ייעודיות של מועדוני פועלים GOLD ופועלים CashBack. מעל 3,000 לקוחות ותיקים הורידו את האפליקציה ומשתמשים בה לצרכיהם.

אפליקציית פועלים YOUNG

אפליקציה ייחודית ומתקדמת לבני נוער המעוצבת בשפה וסגנון המתאימים לדור הצעיר וכוללת מגוון שירותים המסייעים ללקוחות צעירים בהתנהלות הפיננסית היומיומית כגון: תשלום לאוטובוס ישירות מהאפליקציה, משיכת מזומן ללא כרטיס, קבלת מידע על החשבון "במבט מהיר" ללא סיסמא ועוד.

BE Online

מודל שירות המיועד לפלח לקוחות המסתפק בשירותי בנקאות בסיסיים ומעוניין לפעול באופן מקוון בלבד, על מנת לחסוך בעמלות. ביום 3 בספטמבר 2015 השיק הבנק את BE Online המאפשר ללקוחות מעל גיל 18 לנהל את חשבון הבנק שלהם באמצעות האינטרנט או האפליקציה הסלולארית, מבלי לשלם עמלות עו"ש על: העברות כספיות, הפקדת ומשיכת מזומן במכונות לשירות עצמי, הרשאות לחיוב חשבון והוראות קבע. הלקוחות מבצעים את הפעולות הבנקאיות - כולל פתיחת החשבון - בערוצים הדיגיטליים, לרבות המכונות לשירות עצמי. כמו-כן, לקוחות BE online יכולים להפקיד שיקים, לפתוח פיקדונות ותוכניות חיסכון, ולקבל הלוואות בערוצים הדיגיטליים - כל זאת ללא צורך להגיע לסניף. לקוחות הזקוקים לשירות בנקאי יכולים לקבלו באמצעות מייל באתר האינטרנט, ולקבל תמיכה טכנית באמצעות מענה אנושי במוקד תמיכה ייעודי. במידה ולקוחות BE online בוחרים להגיע לסניפי הבנק, על ביצוע פעולה בסניף ישלמו הלקוחות לפי התעריפון.

Poalim Digital

בנובמבר 2015 השיק הבנק את מערך הסניפים הדיגיטליים Poalim Digital. לראשונה בישראל, מציע הבנק את חווית הבנקאות המתקדמת ביותר בענף, בכדי להתאים את עולם הבנקאות בכלל, ואת החוויה הסניפית בפרט לצורכי לקוחותינו בעידן החדש.

סניפי Poalim Digital משלבים בין אמצעים טכנולוגיים חדשניים לבין ליווי אישי ומקצועי של בנקאי ויועץ.

סניפי Poalim Digital מיועדים ללקוחות הדיגיטליים המבצעים פעילות בנקאית באתר האינטרנט ובאפליקציות ומותאמים לאורח וקצב החיים של לקוחות אלו.

בין החידושים:

1. שעות פתיחה מורחבות
2. Poalim Store - קיר מוצרים דיגיטלי לביצוע פעולות ישירות מהסמארטפון
3. Poalim Explore - קיר למידה המאפשר להכיר וללמוד על מוצרי ושירותי הבנק השונים
4. Touch Table - שולחן מגע המאפשר להתנסות במוצרים לפי הרכישה באמצעות סימולציות אינטראקטיביות
5. Poalim Kids - שולחן מגע עם משחקים אינטראקטיביים להקניית הרגלים פיננסיים נכונים לילדי לקוחותינו ועוד.

משלים משכנתא

מוצר אשראי חדש הייעודי ללקוחות הלוקחים משכנתא בבנק. "משלים משכנתא" הינה הלוואה לכל מטרה המוצעת כמימון נוסף וניתנת בכפוף לשעבוד הנכס, ההלוואה מאפשרת ללקוחות אשראי גמיש ומהיר במהלך העסקים הרגיל. בכך מעניק המוצר מענה לצורכי הלקוח הנוצרים בתהליך רכישת הדירה, תהליך בו נדרשים לקוחות רבים למימון הוצאות נוספות ולעיתים לא מתוכננות. האפשרות לקבל הלוואה נוספת להוצאות הנלוות מגבירה את ביטחונם של רוכשי הדירות ומסייעת להם בהתנהלות פיננסית נכונה.

לקוחות

לקוחות המגזר כוללים בעיקר משקי בית בעלי עושר פיננסי בינוני עד נמוך וכן לקוחות עסקיים קטנים. הלקוחות מפולחים לפלחי לקוחות על-פי פרמטרים של גיל, עושר פיננסי ו/או רמת הכנסה, יתרות אקטיבה ופוטנציאל צמיחה. בנוסף, כוללים לקוחות המגזר גם נוטלי הלוואה במשכון דירת מגורים, שזו פעילותם היחידה בבנק.

שיווק והפצה

השיווק וההפצה של המגזר מתבצעים באמצעות מהלכי שיווק המקבלים ביטוי גם בפרסום בעיתונות, בטלוויזיה, באינטרנט, ברדיו ובשלטי חוצות.

הבנק מזהה עצמו ציבורית כגוף מקצועי בתחום הפיננסי המקדם את לקוחותיו לחירות פיננסית באמצעות ליווי ופיתוח מתמיד של כלים חדשניים להתנהלות פיננסית נכונה ועידוד החיסכון.

בנוסף, הלקוח מקבל את המסרים השיווקיים בערוצים השונים בהם הוא משתמש בבנק באופן מגיב וכן באופן יזום - בסניף (פנים אל פנים ובטלפון), ב"פועלים בטלפון", באתר "פועלים באינטרנט" וב"פועלים בסלולר".

מסרים שיווקיים מועברים גם בדיוור ישיר ללקוח (דוח מצב חשבון, דיוור ישיר ייעודי), בשירותים עצמיים (בנקט ועדכן), ובמיילים שיווקיים.

בשנה האחרונה הרחיב הבנק בצורה משמעותית את השימוש באמצעי שיווק במדיה הדיגיטלית, באינטרנט ובסלולר, המאפשר פנייה ממוקדת ללקוחות על-פי תחומי העניין ומאפייני הפעילות שלהם ברחבי הרשת באמצעות מילות חיפוש, באנרים מטורגטים לפלחי לקוחות מאופיינים, פרסום מקדים לסרטוני YOUTUBE, פרסום דיגיטלי בפייסבוק, במעבר‌ונים שונים ועוד.

הון אנושי

מספר המשרות הממוצע של עובדי המגזר בשנת 2015 הינו 4,678 בהשוואה ל-4,977 משרות בשנת 2014. הירידה במספר המשרות נובעת בעיקר מיישום מהלך התקינה ביחידות ההנהלה הראשית על-פי מתודולוגית "פועלים בדרך הנכונה" ואופטימיזציה של פריסת רשת הסניפים.

בסניפים מועסקים עובדים קבועים שהוכשרו לתפקידים שונים, בהתאם לצרכים הבנקאיים של הלקוחות. בנוסף, מועסקים עובדים חיצוניים בתפקידים בסיסיים (בנכולים), לאחר שעברו הכשרה מתאימה.

מדיניות הבנק היא לקלוט, ככל שנחוץ, עובדים אקדמאים, וקיימת מגמה של גידול מתמיד בשיעור האקדמאים. הבנק גם מעודד עובדים ללמוד לתואר ראשון ושני, וזאת הן באמצעות עזרה במימון הלימודים והן באמצעות הוספת ימי חופשה למבחנים.

במוקדי "פועלים בטלפון" מועסקים עובדי בנק ועובדים חיצוניים, אשר עברו הכשרה ייעודית, כולל עמידה במבחני קבלה כמוקדן למתן שירות.

הסכמי שיתוף פעולה

הסכמי שיתוף פעולה עם חברות ביטוח: לצורך מכירת ביטוח מבנה וביטוח חיים אגב הלוואה לדיור, כמפורט לעיל, התקשרה קבוצת הבנק עם מספר חברות ביטוח מובילות בשוק והיא מציעה ללקוחותיה לרכוש פוליסות מחברות הביטוח האמורות על-ידי הצגת הצעות הביטוח של כל חברה. הלקוח חופשי לבחור בהצעה המתאימה לו, או לרכוש ביטוח במקום אחר.

הליכים משפטיים

ראה ביאור 26 בדוחות הכספיים.

הוראת ניהול בנקאי תקין 311

ראה פרק "סקירת הסיכונים" להלן.

יעדים ואסטרטגיה עסקית

הבנק שואף לשיפור הרווחיות על-ידי העמקת הפעילות מול לקוחות המגזר, גיוס לקוחות חדשים, ייעול ושיפור התהליכים התומכים. הצעדים הבאים מתוכננים לשם מימוש אסטרטגיה זו:

- ניהול מושכל של הרשת הקמעונאית בתפיסה רב ערוצית ועל בסיס פוטנציאל, תוך בניית מענה מתקדם, המבוסס הן על מערך הסינוף והן על זמינות ונגישות לביצוע פעולות ולמידע ממגוון ערוצים ישירים.
- המשך פיתוח תשתיות מתקדמות להיכרות עם צורכי הלקוחות כבסיס לפיתוח הצעות ערך מותאמות ומובחנות לסגמנטים השונים.
- שימור המובילות והיתרון התחרותי על-ידי המשך פיתוח תפיסת שירות מתקדמת והעלאת שביעות הרצון מצד הלקוחות.
- פיתוח פעילות ההלוואות לדיור בתפיסה של מוצר עוגן, תוך מיקוד בלקוחות הבנק במקביל לשיפור בתהליכי המכירה והשיווק.
- "פועלים בדרך הנכונה" - יישום שיטות ניהול משאבים ותהליכי עבודה חדשים בסניפי הבנק, ואשר מטרתם יצירת תנאים המביאים למצוינות תפעולית תוך התמקצעות של עובדי הסניפים בתהליכי המכירה והשירות. במסגרת זו (כמו גם במסגרות עצמאיות) מועבר ביצועם של תהליכי ליבה תפעוליים, שאינם מחייבים קשר ישיר עם הלקוח, מתוך הסניפים אל מרכזי תפעול בנקאיים (Back Office), המאופיינים בהתמחות והתמקצעות בתהליכים התפעוליים והפרדתם מהשירות הפרונטלי ללקוח ומהליכי המכירה בפעילות הסניפית. המרכז הראשון נפתח בחודש יולי 2008, ונכון למועד הדוחות הכספיים שישה מרכזים (בית דגן, נשר, גבעת אולגה, חצור, באר שבע וירושלים) המרכזים קשת רחבה של תהליכי ליבה לרבות העברות במטבע-חוץ ושקל, טיפול בערבויות בכלל וחוק מכר בפרט, טיפול בחריגות בחשבונות לקוח וגבייה, ניכיון שיקים, גריעת שיקים למשמרת וביטול שיקים, הפקדת שיקים במכונה, עיצור שיקים, הרשאות לחיוב, עיקולים, שירותים שונים הניתנים לקופות-גמל ועוד. בנוסף מעניקים המרכזים תמיכה תפעולית לסניפי האקספרס ולסניפים העסקיים. הבנק מעריך, כי טיפוח המומחיות והמיומנות התפעולית במסגרת המרכזים, בד בבד עם יישום תהליכי בקרה מתקדמים, בחלקם ממוכנים, תאפשר הפחתה ברמת הסיכון התפעולי הנלווה לתהליכים אלה (לרבות יכולת השרידות וההתאוששות מאסון) להם חשוף הבנק במבנה העבודה כפי שהיה קיים ערב העברת הפעילות למרכזים. לאור הצלחת התהליך הורחבה המסגרת גל ל"פועלים בטלפון" ולמרכזי התפעול הבנקאיים, בהם נבחנים תהליכים בעלי פוטנציאל להשגת שיפור ברמת השירות במקביל להתייעלות.
- הבנק הרחיב את הייעוץ הפנסיוני בסניפים. במהלך השנה החולפת, כלל היועצים בעלי רישיון פנסיוני עברו הכשרות מקצועיות שכללו הרחבת המוצרים המיועצים בתיק הפנסיוני והתאמות לשינויים הרגולטורים, תוך התמחות בראיה כוללת של צורכי הלקוח ובמתן ייעוץ אובייקטיבי מקיף. בנוסף בוצעה הטמעת מערכת ייעוץ מתקדמת וייחודית המאפשרת עיבוד והצגה נוחה של המידע הפנסיוני בכל הערוצים. כמו-כן, מפתח הבנק מרכזי ידע ומקצועיות בתחום הפנסיה להנגשת שירות מקצועי לקהלים רחבים לרבות פתיחת מרכז ייעוץ פנסיוני ותכנון פרישה.

צפי להתפתחות בשנה הקרובה

פריסת הרשת הקמעונאית – הבנק ימשיך בפריסה מושכלת של סניפים תוך מיקוד בכיסי פוטנציאל אזוריים ובקהלים בעלי פוטנציאל, תוך התאמת פורמט הסניפים לצורכי קהלי היעד.

ייעוץ פנסיוני – כחלק מרפורמת בכר הותר לבנק לעסוק בייעוץ פנסיוני בהתאם לקבוע בהסדר החוקי ובהיתרים ובהוראות מכוחו. הבנק מחובר למסלקה הפנסיונית, ומקבל באמצעותה מידע לצורך מתן ייעוץ פנסיוני ללקוחות הבנק. הייעוץ ניתן הן במרבית הסניפים ברחבי הארץ והן במרכזי ייעוץ פנסיוני ייעודיים הפזורים ב-12 ערים מרכזיות.

מבט פנסיוני ללקוחות "הוותיקים החדשים" – במסגרת מהלך ייעודי רחב לאוכלוסיית הוותיקים הושק באתר האינטרנט של הבנק שירות חדש המאפשר ללקוחות לצפות בכל המידע הפנסיוני שהועבר מהמסלקה הפנסיונית. השירות ניתן רק ללקוחות המעוניינים בכך וללא תשלום בשלב זה. לשירות שלושה יתרונות עיקריים ללקוח: 1. ריכוז כל המידע הפנסיוני במקום אחד - אתר הבנק. 2. תשתית מידע עדכנית לקבלת ייעוץ פנסיוני. 3. אפשרות לשילוב המידע הפנסיוני/פיננסי של הלקוח.

לפרטים נוספים בדבר היערכות הבנק למתן שירותי ייעוץ פנסיוני, ראה פרק "פרטים נוספים אודות פעילות במוצרים מסוימים".

טבלה 40-5: תמצית תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר משקי הבית

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015						
	פעילות בישראל				פעילות בחו"ל		סך-הכל
	בנקאות ופיננסים	כרטיסי אשראי	שוק ההון[1]	הלוואות לדיור	בנקאות ופיננסים	הלוואות לדיור	
	במיליוני ש"ח						
הכנסות ריבית, נטו:							
מחיצוניים	1,856	125	–	803	29	2	2,815
בינמגזרי	(22)	–	–	(575)	(16)	–	(613)
הכנסות מימון שאינן מריבית	2	–	–	–	–	–	2
סך-הכל רווח מימוני, נטו	1,836	125	–	228	13	2	2,204
עמלות והכנסות אחרות	438	629	36	59	–	–	1,162
סך ההכנסות	2,274	754	36	287	13	2	3,366
הוצאות בגין הפסדי אשראי	188	21	–	1	3	–	213
הוצאות תפעוליות ואחרות:							
מחיצוניים	2,070	505	62	171	38	2	2,848
בינמגזרי	(189)	–	8	–	–	–	(181)
רווח (הפסד) לפני מסים	205	228	(34)	115	(28)	–	486
הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)	85	70	(14)	48	(12)	–	177
רווח (הפסד) נקי:							
לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	120	158	(20)	67	(16)	–	309
המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	–	(3)	–	–	6	–	3
המיוחס לבעלי מניות הבנק	120	155	(20)	67	(10)	–	312
תשואה להון	4.6%	18.2%	–	3.2%	(20.8%)	–	5.5%
יתרה ממוצעת של נכסים	27,984	6,836	–	39,838	238	22	74,918
יתרה ממוצעת של התחייבויות	39,858	–	–	–	34	–	39,892
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	27,993	9,107	128	22,406	512	26	60,172
יתרה ממוצעת של קרנות נאמנות[2]	–	–	2,842	–	–	–	2,842
יתרה ממוצעת של ניירות-ערך	–	–	2,002	–	–	–	2,002
מספר משרות ממוצע	3,409	696	112	403	38	20	4,678
יתרת אשראי לציבור, נטו	28,249	6,742	–	41,084	151	–	76,226
יתרת פיקדונות הציבור	41,276	–	–	–	23	–	41,299
מרווח מפעילות מתן אשראי	1,734	125	–	231	13	2	2,105
מרווח מפעילות קבלת פיקדונות	85	–	–	–	–	–	85
אחר	15	–	–	(3)	–	–	12
סך-הכל הכנסות ריבית, נטו	1,834	125	–	228	13	2	2,202

(1) עמלות הפצת מוצרים פיננסיים ופעילות בניירות-ערך.
(2) קרנות נאמנות לגביהן מעניקה קבוצת הבנק שירותי משמורת.

טבלה 40-5: תמצית תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר משקי הבית (המשך)

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014*						
	פעילות בישראל				פעילות בחו"ל		סך-הכל
	בנקאות ופיננסים	כרטיסי אשראי	שוק ההון[1]	הלוואות לדיור	בנקאות ופיננסים	הלוואות לדיור	
	במיליוני ש"ח						
הכנסות ריבית, נטו:							
מחיצוניים	1,701	92	–	1,044	45	3	2,885
בינמגזרי	75	–	–	(833)	(25)	(2)	(785)
הכנסות מימון שאינן מריבית	2	–	–	–	–	–	2
סך-הכל רווח מימוני, נטו	1,778	92	–	211	20	1	2,102
עמלות והכנסות אחרות	450	610	33	70	–	–	1,163
סך ההכנסות	2,228	702	33	281	20	1	3,265
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	244	11	–	(25)	11	–	241
הוצאות תפעוליות ואחרות:							
מחיצוניים	2,095	472	59	187	43	1	2,857
בינמגזרי	(63)	–	9	(28)	–	–	(82)
רווח (הפסד) לפני מסים	(48)	219	(35)	147	(34)	–	249
הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)	(19)	65	(14)	58	(13)	–	77
רווח (הפסד) נקי:							
לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	(29)	154	(21)	89	(21)	–	172
המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	–	(4)	–	–	7	–	3
המיוחס לבעלי מניות הבנק	(29)	150	(21)	89	(14)	–	175
תשואה להון	(1.2%)	19.0%	–	4.5%	(29.2%)	–	3.3%
יתרה ממוצעת של נכסים	24,842	6,368	–	37,770	310	32	69,322
יתרה ממוצעת של התחייבויות	37,181	–	–	–	33	–	37,214
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	26,340	8,612	132	21,447	523	39	57,093
יתרה ממוצעת של קרנות נאמנות[2]	–	–	2,866	–	–	–	2,866
יתרה ממוצעת של ניירות-ערך	–	–	1,987	–	–	–	1,987
מספר משרות ממוצע	3,657	728	121	389	53	29	4,977
יתרת אשראי לציבור, נטו	25,521	6,244	–	38,708	306	–	70,779
יתרת פיקדונות הציבור	38,467	–	–	–	34	–	38,501
מרווח מפעילות מתן אשראי	1,551	92	–	207	20	1	1,871
מרווח מפעילות קבלת פיקדונות	197	–	–	–	–	–	197
אחר	28	–	–	4	–	–	32
סך-הכל הכנסות ריבית, נטו	1,776	92	–	211	20	1	2,100

* יישום למפרע - לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 1ד.(1) בדוחות הכספיים.

(1) עמלות הפצת מוצרים פיננסיים ופעילות בניירות-ערך.

(2) קרנות נאמנות לגביהן מעניקה קבוצת הבנק שירותי משמורת.

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר משקי הבית בשנת 2015 הסתכם ב-312 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-175 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעלייה ברווח המימוני, נטו ומירידה בהוצאות התפעוליות.

הרווח המימוני, נטו, בשנת 2015 הסתכם ב-2,204 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-2,102 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעלייה בהיקפי האשראי, שקוזז בעקבות ירידת הריבית במשק והשפעתה על המרווחים על הפיקדונות.

העמלות וההכנסות האחרות בשנת 2015 הסתכמו ב-1,162 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,163 מיליון ש"ח בשנה הקודמת.

ההוצאות בגין הפסדי אשראי בשנת 2015 הסתכמו ב-213 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-241 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הקיטון נבע בעיקר מרישום הפרשה קבוצתית בשנת 2014 בעקבות עדכון הוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים בנושא "הפרשה קבוצתית בגין אשראי לאנשים פרטיים" להלוואות לצריכה בסך של 115 מיליון ש"ח. מנגד, עלייה בהפרשות הקבוצתיות והפרטניות בעקבות עלייה בהיקף הפעילות קיזזה ירידה זו.

ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר הסתכמו בשנת 2015 הסתכמו ב-2,667 מיליון ש"ח בהשוואה ל-2,775 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הקיטון נבע כתוצאה מרישום הוצאה בשנת 2014 בסך של 110 מיליון ש"ח בגין תוכנית התייעלות וכן, מחיסכון בעלויות השוטפות כתוצאה מתהליכי התייעלות אלה ומהשפעת ההפרשות הנמדדות על בסיס אקטוארי. מנגד חל גידול במענקים ותגמול מבוסס מניות עקב הגידול ברווח.

האשראי לציבור, נטו, ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכם בכ-76.2 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-70.8 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2014. הגידול נבע בעיקר מעלייה של כ-2.7 מיליארד ש"ח באשראי צרכני בישראל ללא הלוואות לדיור וכרטיסי אשראי שהסתכם לכ-28.2 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-25.5 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2014 ומעלייה של כ-2.4 מיליארד ש"ח בהלוואות לדיור שהסתכם לכ-41.1 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-38.7 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2014.

פיקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכמו בכ-41.3 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-38.5 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2014.

מגזר הבנקאות הפרטית

כללי ומבנה המגזר

מגזר הבנקאות הפרטית משרת לקוחות בעלי עושר פיננסי בינוני- גבוה בארץ ובחו"ל. הבנק מציע ללקוחות המגזר אשר הינם בעלי צרכים פיננסיים מורכבים, שירותים ופתרונות פיננסיים וזאת באמצעות מוצרים מתקדמים, ניהול נכסים גלובלי וכן באמצעות מעטפת שירות מקצועית מיוחדת הכוללת פגישות יזומות וטלפונים יזומים ומערך ייעוץ מתקדם הנעזר בכלים תומכי החלטה.

במתן שירות ללקוחות המגזר ניתן דגש מיוחד ליצירת מערכת יחסים הדוקה וארוכת טווח עם הלקוחות.

פעילות המגזר בישראל, ללקוחות המנהלים את חשבונותיהם בסניפי הבנק בישראל (למעט סניף אחד המשויך לפעילות הבינלאומית כמפורט להלן), מבוצעת באמצעות מערך הסינוף הארצי של הבנק, ביחידות בנקאות פרטית מבודלות בסניפי הבנק וב"סניפי הבוטיק" (סניפים ייעודיים ללקוחות המגזר בארץ), וכן באמצעות הערוצים הישירים (ראה פרק "מגזר משקי הבית" לעיל). שירותי הבנקאות הפרטית הבינלאומית (GPB - "Global Private Banking") ניתנים, הן בישראל במרכז לבנקאות פרטית בינלאומית בתל-אביב, והן בפריסה רחבה בחו"ל, לרבות אירופה, ארצות-הברית, אמריקה הלטינית, קנדה ואסיה, זאת, בין היתר, באמצעות מוקדי פעילות הכוללים חברות בנות בנקאיות, סניפים, וחברות בנות לניהול נכסים (לפרטים נוספים בדבר פעילות קבוצת הבנק בחו"ל, ראה פרק "פעילות קבוצת הבנק בחו"ל" להלן), ונציגויות המשמשות ליחסי ציבור בלבד.

פעילויות

הפעילויות העיקריות במגזר זה הינם בנקאות ופיננסיים, כרטיסי אשראי, שוק ההון והלוואות לדיור.

השירותים שניתנים ללקוחות המגזר הן בישראל והן לקוחות ה-GPB במסגרת פעילות "בנקאות ופיננסיים" כוללים שירותי ניהול חשבון שוטף, מתן אשראי למטרות שונות (בהקשר זה יצוין, כי לחטיבה הקמעונאית ולחטיבה הבינלאומית סמכויות מתן אשראי בסכומים מוגדלים ללקוחות מגזר הבנקאות הפרטית, בשים לב לצורכי הלקוחות ועושרם הפיננסי), פיקדונות ותוכניות חיסכון.

לפרטים בדבר השירותים המוענקים על-ידי הבנק במסגרת פעילויות "כרטיסי האשראי" ו"שוק ההון" - ראה פרק "פרטים נוספים אודות פעילות במוצרים מסוימים" להלן.

התפתחות בשווקים של המגזר או שינויים במאפייני הלקוחות שלו

בישראל:

שנת 2015 הסתיימה במגמה מעורבת בשווקים. מדד המניות ת"א 25 רשם עליות המסתכמות בכ-4.3%. לעומתו מדד ת"א 75 ירד ב-5.4%. מדדי אגרות-החוב הממשלתיים השקליים רשמו עליות - בשיעור של כ-2.7% ואילו במדדיות רשמו ירידות בשיעור של 0.2, המדדיות הארוכות רשמו עליות בשיעור של כ-0.8%. גם במדדי התל בונד השונים המגמה הייתה מעורבת, מדד תל בונד 20 ירד בשיעור של כ-1.1% כאשר לעומתו התל בונד שקלי רשם עלייה של כ-4.7% ותל בונד תשואות עלה בשיעור של כ-1.6%. מה שאפיין השנה את כל השווקים הייתה התנודתיות החדה הן במדדי המניות השונים והן באפיקים הסולידיים. היועצים והלקוחות פעלו במהלך השנה בטיוב רכיבי הסיכון בתיקים והדבר אופיין בהמשך ההסטה למניות בחו"ל, וכן טיוב תיק אגרות-החוב הקונצרניות תוך שילוב אגרות-חוב קונצרניות בחו"ל, טיוב של התיק באפיק הקונצרני בוצע על-ידי היועצים בעיקר בעזרת ניתוח החוב שבוצע על-ידי חברת GSE, ניתוח חוב אגרות-חוב זרות של חברת S&P וכן על-ידי שימוש בקרנות נאמנות מנוהלות, מכשיר אשר השימוש בו המשיך לגדול במהלך 2015.

שינויים טכנולוגיים שיש בהם כדי להשפיע מהותית על המגזר

בישראל:

שינויים במערכות הייעוץ פועלים Advisor

- תפישת ייעוץ פיננסי חדשה - ברבעון הראשון של שנת 2015 הסתיים תהליך השקת הייעוץ הפיננסי החדש, בבסיסו עומדת תפישת ייעוץ חדשה ומודל אופטימיזציה גלובלי, חדשני וייחודי ומהותה ניהול ותכנון פיננסי נכון יותר.

גורמי ההצלחה הקריטיים במגזר

בישראל:

- רמה מקצועית גבוהה של העובדים.
- ייעוץ השקעות ברמה מקצועית גבוהה, הנעזר במערכות תומכות החלטה מתקדמות. במסגרת פיתוח הכלים המתקדמים הושק ממשק למסחר בניירות-ערך זרים לטובת לקוחות הסוחרים בשוק ההון.
- שירות אישי ממוקד לצורכי הלקוח, תוך דגש רב על יחס אישי, זמינות ורמת שירות גבוהים והתאמה לצורכי הלקוחות.
- מעטפת שירות יוזמת, ומותאמת ללקוח, פגישות עם בנקאי ו/או יועץ, בהתאם לצרכיו.
- שירות בעל גמישות רבה, בהתאם לתנאי שוק משתנים בארץ ובעולם.
- מערך סינוף מתקדם, זמין ונגיש ומותאם לצורכי הלקוחות.
- מגוון ערוצי תקשורת ישירים מתקדמים (אינטרנט, "פועלים בטלפון", "פועלים בסלולר" ומכשירים אוטומטיים לשירות עצמי). בתחום הסלולר, הבנק מציע ללקוחותיו מגוון שירותים בינהם אפליקציה ייחודית לניהול חשבון מהאייפד "פועלים HD", אפליקציה ייעודית למסחר בשוק ההון מהאייפד, אפליקציה לניהול חשבון במגוון מכשירי סמארטפון, שירות "on time" הנותן מידע והתראות במכשיר הסלולארי, אפליקציה ייעודית לשוק ההון והמשך פיתוח והרחבת הצעת הערך בארנק הסלולרי, "ארנק פועלים", השקת אפליקציה לשעון חכם.
- פיתוח הצעות ערך בעולם הבנקאות הרב ערוצית לדוגמא הלוואה רב ערוצית המאפשרת הגשת בקשה להלוואה וקבלתה במגוון ערוצים ושירות מייל דו כיווני, המאפשר ללקוחות גישה ישירה ואישית לבנקאי באמצעות האתר המאובטח.

בחו"ל:

- רמה מקצועית גבוהה של העובדים.
- מתן שירות אישי, ממוקד בצורכי הלקוח.
- מגוון מוצרים רחב, הנבחר בקפדנות ממיטב היצרנים בעולם, בהתאם למדיניות ה"ארכיטקטורה הפתוחה" (דהיינו: הצעתם של מוצרי בנקאות המיוצרים על-ידי אחרים), המיושמת באמצעות חברות PAM (ראה פרק "פעילות קבוצת הבנק בחו"ל" להלן), תוך התאמת היצע המוצרים לטעמי הלקוחות ולסטנדרטים הנהוגים בתעשייה זו בעולם.

מחסומי הכניסה והיציאה העיקריים של המגזר

בישראל:

- הקמת מערך סניפים רחב בפריסה ארצית תוך בידול השירות ללקוחות אלה.
- פיתוח שירותים ישירים מתקדמים המאפשרים שירות נגיש וביצוע פעילות פיננסית.
- הכשרת כוח אדם מיומן למתן ייעוץ פיננסי ללקוחות, על-פי הוראות חוק הייעוץ.
- פיתוח המשכי של סל מוצרים ושירותים מגוון בעל ערך מוסף, מבודל ומותאם לצורכי ולטעמי הלקוחות.
- ניהול מערכת יחסים אישית והמשכית עם הלקוחות.
- השקעה בהקמה, תחזוקה ושדרוג של אמצעים טכנולוגיים מתקדמים וכלים ניהוליים.
- השקעה גבוהה בבניית מותג חזק, מוביל ואמין.
- דרישות הון מינימלי ויחס הלימות הון על-פי הנחיות בנק ישראל.

בחו"ל:

פעילות מגזר הבנקאות הפרטית כרוכה במערכת קשרים ארוכת טווח עם הלקוחות. על מנת להוות מתחרה משמעותי במגזר, על הגוף הפיננסי לעמוד במספר קריטריונים:

- פריסה גיאוגרפית רחבה, הכוללת משרדים וסניפים ברחבי העולם.
- העסקת כוח אדם מקצועי ומיומן.
- השקעה בהקמה, תחזוקה ושדרוג תשתיות.
- קיום מערך הפצה ויזום מוצרים.
- ציות למגבלות רגולטוריות.

תחליפים למוצרים ולשירותים של המגזר והשינויים שחלו בהם

למרבית המוצרים והשירותים של המגזר לא קיימים תחליפים, אם כי קיימת תחרות בין מוסדות בנקאיים ופיננסיים, בארץ ובעולם. הבנק וקבוצתו פועלים בעיקר לשיפור תהליכים ולהכנסת שיפורים טכנולוגיים, במטרה לשפר את השירות ולהרחיב את סל המוצרים הבנקאיים.

לקוחות

לקוחות הבנקאות הפרטית בארץ הם בעלי עושר פיננסי גבוה ו/או בעלי פוטנציאל צמיחה עתידי.

הלקוחות (כולל תושבי חוץ) משוייכים על-פי פרמטרים של גיל, עושר פיננסי ו/או הכנסה.

לקוחות הבנקאות הפרטית הגלובלית הם לקוחות פרטיים, אמידים, תושבי חוץ, מרביתם בעלי זיקה יהודית/ישראלית.

שיווק והפצה

השיווק וההפצה בארץ מתבצעים על-ידי יחידות הבנקאות הפרטית בסניפים, פנים אל פנים ובאמצעות הטלפון וב"פועלים בטלפון", הן בפנייה יזומה והן בתגובה לפניית הלקוחות. כמו-כן, מתבצעות פעולות השיווק וההפצה ב-"פועלים באינטרנט" באמצעות באנרים שיווקיים או הודעות בכניסה לחשבון.

השיווק וההפצה ללקוחות הבנקאות הפרטית בארץ מתבצעים גם באמצעות מבצעי פרסום בעיתונות, בטלוויזיה, ברדיו ובשלטי חוצות. בנוסף, העברת מסרים שיווקיים נעשית בדיוור ישיר ללקוח (דוח מצב חשבון, צרופות, דיוור ישיר ייעודי), במכשירים אוטומטיים לשירות עצמי (בנקט ועדכן), באתר "פועלים באינטרנט", במיילים, בשילוט, סרטוני טלוויזיה ועלוני מידע וגלויות בתוך הסניף.

כמו-כן, מעת לעת, נעשה שימוש בערוצי שיווק המוניים, בהם טלוויזיה, עיתונות, רדיו ואינטרנט לשיווק הצעות ערך של הבנק ללקוח. בשנה האחרונה הרחבנו משמעותית את השימוש בשיווק דיגיטלי, באינטרנט ובסלולר, המאפשר פנייה ממוקדת ללקוחות על-פי תחומי העניין ומאפייני הפעילות שלהם ברחבי הרשת באמצעות מילות חיפוש, באנרים מטורגטים לפלחי לקוחות מאופיינים, פרסום מקדים לסרטוני YOUTUBE, פרסום דיגיטלי בפייסבוק, במעברונים שונים ועוד.

ייחודי לחברי "מועדון פלטינום" בלבד

- הפגישות עם הלקוחות נערכות במיקום המועדף על הלקוח באמצעות בנקאות ניידת מאובטחת, המאפשרת ביצוע פעילות גם מחוץ למשרדי הבנק.
- ללקוחות פלטינום מוצע כרטיס הסנטוריון, כרטיס האשראי היוקרתי בעולם, באמצעותו ניתן ליהנות משירותי קונסיירז' בינלאומיים ומהטבות ושדרוגים במגוון תחומי הנסיעות והתיירות.
- במסגרת מועדון פלטינום ניתנת תמיכה לגופים מובילים בתחומי התרבות והאומנות והלקוחות נהנים מאירועי תרבות וחוויה ייחודיים.

תחרות

למעלה מ-40% מלקוחות הבנקאות הפרטית בארץ הם לקוחות המנהלים חשבון ביותר מבנק אחד. כמו-כן, כניסת חברות ביטוח וברוקרים פרטיים לשוק קרנות הנאמנות וקופות הגמל בפרט ולמכירת מוצרים פיננסיים בכלל, כמו גם הורדת חסמי המעבר בין בנקים, מגבירה את התחרות על לקוחות המגזר. כתוצאה מכך, התחרות על לקוחות אלה בתוך המערכת הבנקאית הינה אגרסיבית ביותר ובאה לידי ביטוי בהטבות בתנאי ניהול החשבונות, ברמות המחירים, במבצעי פרסום, בדגש על שירות אישי - מעטפת שירות מותאמת ללקוחות, ייעוץ השקעות ברמה גבוהה במיוחד, חדשנות במוצרים, בהצעות ערך ובטכנולוגיה למתן שירותים מובילים. המתחרים במגזר זה הם ארבע הקבוצות הבנקאיות הגדולות הנוספות וכן בנקים אחרים הפועלים בישראל, בנקים זרים ובתי השקעות. יחד עם זאת, עם פרוץ המשבר הפיננסי ניכרה האטה בקצב התחרות כאשר חלק מהגופים הפיננסיים שאינם בנקאיים, כמו גם בנקים זרים מחוץ לישראל, נתפסים כפחות יציבים. בדבר התחרות בתחום ההלוואות לדיור, ראה פרק "מגזר משקי הבית" לעיל. לאור תיקונים צפויים בהוראות בנק ישראל יתאפשר מסחר עצמאי בקרנות נאמנות בעמלות הפצה מופחתות, זאת על-ידי מערכת ייעודית וללא תלות בתנאי החשבון בבנק בו מתנהל. בנקים קטנים וגופי השקעה צפויים לאמץ פלטפורמה זו ולהעמידה לרשות לקוחות הבנקים הגדולים, מהלך העשוי להשפיע במידת מה על רמת התחרות במגזר זה.

בחו"ל, הבנקאות הפרטית הגלובלית מתאפיינת ברמת תחרות גבוהה, הגוברת עם הזמן. פלח הלקוחות האמידים הינו פלח אטרקטיבי בעיני מוסדות פיננסיים רבים. המתחרים העיקריים בתחום זה הינם בנקים שוויצריים המתמחים בבנקאות פרטית ובנקים ישראליים הפועלים בחו"ל.

ההתמודדות הינה בעיקר באמצעות שירות אישי ומקצועי ברמה גבוהה, היצע שירותים ומוצרים אשר אינו נופל מאלו המוצעים על-ידי המתחרים ויכולת להגיב במהירות לשינויים בשוק ובטעמי הלקוחות.

הון אנושי

מספר המשרות הממוצע של עובדי המגזר בשנת 2015 הינו 3,020 בהשוואה ל-3,144 משרות בשנת 2014. הירידה במספר המשרות נובעת בעיקר מיישום מהלך התקינה ביחידות ההנהלה הראשית על-פי מתודולוגית "פועלים בדרך הנכונה" ואופטימיזציה של פריסת רשת הסניפים.

ביחידות הפרטיות בישראל מועסקים עובדים שהוכשרו בתפקידים שונים בהתאם לצרכים הבנקאיים של הלקוחות. בנוסף, מועסקים עובדים שהוכשרו כיועצי השקעות אשר נותנים שירותי ייעוץ ושירותים בנקאיים המותאמים לצורכי הלקוחות.

עובדי הבנק בחו"ל הינם בעלי התמחות בתחום הבנקאות הפרטית או בתחום מוצרי האשראי הבינלאומיים, ורבים מהם אקדמאים. על מנת לעמוד בסטנדרטים המוכתבים על-ידי השוק הגלובלי, העובדים עוברים הכשרות והעשרות שונות בתחום עיסוקם וכן בדרישות הרגולציה המקומית. כמו-כן, העובדים מכירים את צורכי הלקוחות והעדפותיהם ודוברים את שפתם.

הליכים משפטיים

ראה ביאור 26 בדוחות הכספיים.

יוזמות רגולטוריות

ראה בפרק "מגזר משקי הבית" לעיל.

הוראת ניהול בנקאי תקין 311

ראה פרק "סקירת הסיכונים" להלן.

הסכמי שיתוף פעולה

לבנק הסכמי שיתוף פעולה עם גופים פיננסיים בינלאומיים מהמובילים בתחום ההשקעות הגלובליות.

במסגרת ההסכמים מציעה קבוצת הבנק ללקוחות הבנקאות הפרטית הגלובלית מגוון קרנות המנוהלות על-פי מודל אנליטי לבחירת מנהלי תיקים, במטרה לאתר את הגורמים המיטביים בשווקים ובתחומים השונים.

יעדים ואסטרטגיה עסקית

הבנק שואף לשיפור הרווחיות על-ידי העמקת הפעילות מול לקוחות המגזר, גיוס לקוחות חדשים ייעול ושיפור התהליכים התומכים.

בישראל:

- חיזוק ההיכרות והקשר האישי עם הלקוח כמנוף לשימור ולהעמקת פעילות מול לקוחות קיימים ולגיוס לקוחות פוטנציאליים.
- המשך פריסת מערך קמעונאי באזורי פוטנציאל בפורמט מותאם לצורכי פלח הלקוחות.
- המשך פיתוח של כלים מתקדמים בערוצים הישירים.
- בניית הצעת ערך ייחודית מותאמת לצרכים המובחנים של הלקוחות.
- שיפור ברמת השירות ללקוח והעלאת שביעות הרצון לחיזוק נאמנות הלקוחות.
- השקת מהלך "הוותיקים החדשים" - במהלך השנה יזם הבנק מהלך אסטרטגי רחב, ראשון מסוגו בישראל, לאוכלוסייה לקראת ואחרי גיל הפרישה. המהלך שהוא ממוקדי הפעילות המרכזיים של הבנק בשנת 2015 ובשנים הבאות יכלול הטבות, שירותים ומוצרים ייחודיים לאוכלוסיית הוותיקים החדשים. בלב המהלך שיחות ייעוץ פיננסיות ופנסיוניות באמצעות מערכת ייעוץ חדשה ומתקדמת - פועלים Advisor - המאפשרת הגדרת מטרות פיננסיות ייעודיות ומתן מגוון פתרונות להשגתן, מיפוי הנכסים וניתוח הכנסות והוצאות בהווה ובעתיד. עד כה בוצעו למעלה מ-30 אלף שיחות ייעוץ פיננסיות ופנסיוניות.

בחו"ל:

צמיחה, תוך מיקוד בלקוחות והתאמת האסטרטגיה העסקית לסביבת התחרות, פיתוח יכולות מנהלי הלקוחות והגדלת הפעילות והיקף הנכסים של לקוחות תושבי חוץ ולקוחות ישראלים הפועלים בחו"ל בין השאר באמצעות הרחבת מעטפת השירות, היצע המוצרים ללקוח, והרחבת בסיס הלקוחות.

צפי להתפתחות בשנה הקרובה

בשנים האחרונות גובשה ויושמה תפיסה חדשה במגזר הבנקאות הפרטית מתוך ראייה של הסביבה התחרותית המשתנה בה פועל הבנק, סביבה המעצימה את התחרות על לקוחות הבנקאות הפרטית. מטרת התפיסה היא ליצור עבור הלקוחות חוויה חדשנית אשר תבסס יתרון תחרותי ותשמר את מעמד הבנק כמוביל בשוק זה. התפיסה מבוססת על מחוללי שינוי מרכזיים כגון מעטפות שירות דיפרנציאליות המותאמות לצרכים השונים של הלקוח, עיצוב תורת שירות, הגדרת מבנה ארגוני המותאם לצורכי הלקוח, מעבר לשירות יזום ומתוכנן, שדרוג המראה הסניפי, שיפור המענה בערוצים הישירים, לרבות במוקד הטלפוני, והעצמת הבנקאים והיועצים ביחידה. לתשומת לב, קיימת אפשרות, שהבנק לא יצליח להגשים את המפורט לעיל, וזאת גם מחמת הוראות חוקיות ו/או רגולטוריות, לרבות במיוחד בכל הקשור בהכשרת מספר מספיק של יועצים פיננסיים ו/או עקב התחרות הקשה על לקוחות מגזר זה.

טבלה 41-5: תמצית תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר הבנקאות הפרטית

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015						
	פעילות בישראל				פעילות בחו"ל		סך-הכל
	בנקאות ופיננסים	כרטיסי אשראי	שוק ההון[1]	הלוואות לדיור	בנקאות ופיננסים	שוק ההון[1]	
	במיליוני ש"ח						
הכנסות ריבית, נטו:							
מחיצוניים	(19)	20	–	283	96	–	380
בינמגזרי	552	–	–	(220)	32	–	364
הכנסות מימון שאינן מריבית	40	–	–	–	2	–	42
סך-הכל רווח מימוני, נטו	573	20	–	63	130	–	786
עמלות והכנסות אחרות	265	356	665	6	151	184	1,627
סך ההכנסות	838	376	665	69	281	184	2,413
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	9	13	–	–	(1)	–	21
הוצאות תפעוליות ואחרות:							
מחיצוניים	1,055	254	274	24	268	221	2,096
בינמגזרי	100	–	153	–	–	14	267
רווח (הפסד) לפני מסים	(326)	109	238	45	14	(51)	29
הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)	(135)	34	98	19	6	(21)	1
רווח (הפסד) נקי:							
לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	(191)	75	140	26	8	(30)	28
המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	–	(1)	–	–	–	–	(1)
המיוחס לבעלי מניות הבנק	(191)	74	140	26	8	(30)	27
תשואה להון	(15.9%)	14.3%	–	2.8%	1.3%	–	0.8%
יתרה ממוצעת של נכסים	10,920	3,833	–	18,990	6,302	–	40,045
יתרה ממוצעת של התחייבויות	111,843	–	–	–	19,678	–	131,521
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	12,817	5,534	1,210	10,024	6,368	458	36,411
יתרה ממוצעת של קרנות נאמנות[2]	–	–	56,050	–	–	863	56,913
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול	–	–	–	–	–	1,093	1,093
יתרה ממוצעת של ניירות-ערך	–	–	91,233	–	–	38,291	129,524
מספר משרות ממוצע	1,756	335	455	58	241	175	3,020
יתרת אשראי לציבור, נטו	10,599	3,801	–	20,114	5,969	–	40,483
יתרת פיקדונות הציבור	119,712	–	–	–	20,574	–	140,286
מרווח מפעילות מתן אשראי	301	20	–	65	80	–	466
מרווח מפעילות קבלת פיקדונות	228	–	–	–	49	–	277
אחר	4	–	–	(2)	(1)	–	1
סך-הכל הכנסות ריבית, נטו	533	20	–	63	128	–	744

(1) עמלות הפצת מוצרים פיננסיים ופעילות בניירות-ערך.
(2) קרנות נאמנות לגביהן מעניקה קבוצת הבנק שירותי משמורת.

טבלה 41-5: תמצית תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר הבנקאות הפרטית (המשך)

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014*,**						
	פעילות בישראל				פעילות בחו"ל		סך-הכל
	בנקאות ופיננסים	כרטיסי אשראי	שוק ההון[1]	הלוואות לדיור	בנקאות ופיננסים	שוק ההון[1]	
	במיליוני ש"ח						
הכנסות ריבית, נטו:							
מחיצוניים	(234)	18	–	341	94	–	219
בינמגזרי	910	–	–	(296)	34	–	648
הכנסות מימון שאינן מריבית	33	–	–	–	2	–	35
סך-הכל רווח מימוני, נטו	709	18	–	45	130	–	902
עמלות והכנסות אחרות	265	345	648	5	149	206	1,618
סך ההכנסות	974	363	648	50	279	206	2,520
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	71	7	–	(6)	4	–	76
הוצאות תפעוליות ואחרות:							
מחיצוניים	1,114	234	292	27	346	332	2,345
בינמגזרי	47	–	167	(4)	–	15	225
רווח (הפסד) לפני מסים	(258)	122	189	33	(71)	(141)	(126)
הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)	(101)	36	74	13	14	(13)	23
רווח (הפסד) נקי:							
לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	(157)	86	115	20	(85)	(128)	(149)
המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	–	(1)	–	–	–	–	(1)
המיוחס לבעלי מניות הבנק	(157)	85	115	20	(85)	(128)	(150)
תשואה להון	(13.9%)	17.6%	–	2.5%	(12.2%)	–	(4.6%)
יתרה ממוצעת של נכסים	9,585	3,575	–	16,931	6,556	–	36,647
יתרה ממוצעת של התחייבויות	103,750	–	–	–	19,509	–	123,259
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	12,339	5,271	1,166	8,901	7,598	427	35,702
יתרה ממוצעת של קרנות נאמנות[2]	–	–	56,622	–	–	985	57,607
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול	–	–	–	–	–	882	882
יתרה ממוצעת של ניירות-ערך	–	–	86,724	–	–	31,341	118,065
מספר משרות ממוצע	1,840	345	476	54	242	187	3,144
יתרת אשראי לציבור, נטו	9,921	3,519	–	17,922	6,779	–	38,141
יתרת פיקדונות הציבור	107,823	–	–	–	19,401	–	127,224
מרווח מפעילות מתן אשראי	281	18	–	44	80	–	423
מרווח מפעילות קבלת פיקדונות	374	–	–	–	47	–	421
אחר	21	–	–	1	1	–	23
סך-הכל הכנסות ריבית, נטו	676	18	–	45	128	–	867

* יישום למפרע – לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 1ד.(1) בדוחות הכספיים.

** סווג מחדש.

(1) עמלות הפצת מוצרים פיננסיים ופעילות בניירות-ערך.

(2) קרנות נאמנות לגביהן מעניקה קבוצת הבנק שירותי משמורת.

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

תוצאות מגזר הבנקאות הפרטית בשנת 2015 הסתכמו ברווח של 27 מיליון ש"ח, בהשוואה להפסד של 150 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר כתוצאה מרישום, בשנת 2014, של הפרשה לחקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים בתוצאות המגזר בחו"ל.

הרווח המימוני, נטו, בשנת 2015 הסתכם ב-786 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-902 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הקיטון נבע בעיקר בשל ירידת הריבית במשק והשפעתה על המרווחים הפיננסיים על הפיקדונות. הירידה קוזזה בשל עלייה ביתרות האשראי והפיקדונות בישראל.

העמלות וההכנסות האחרות של המגזר הסתכמו בשנת 2015 ב-1,627 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,618 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעלייה בהכנסות מכרטיסי אשראי.

ההוצאות בגין הפסדי אשראי הסתכמו בשנת 2015 ב-21 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-76 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הקיטון נבע בעיקר מרישום הפרשה קבוצתית בשנת 2014 בעקבות עדכון הוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים בנושא "הפרשה קבוצתית בגין אשראי לאנשים פרטיים" להלוואות לצריכה בסך של 39 מיליון ש"ח.

ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר הסתכמו בשנת 2015 ב-2,363 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-2,570 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הקיטון נבע מרישום, בשנת 2014, של הפרשה לחקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים בתוצאות המגזר בחו"ל. כמו-כן, חלה ירידה בישראל כתוצאה מרישום הוצאה בשנת 2014 בסך של 84 מיליון ש"ח בגין תוכנית התייעלות, מחיסכון בעלויות השוטפות כתוצאה מתהליכי התייעלות אלה ומהשפעת ההפרשות הנמדדות על בסיס אקטוארי. מנגד חל גידול במענקים ותגמול מבוסס מניות עקב הגידול ברווח.

האשראי לציבור, נטו, ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכם בכ-40.5 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-38.1 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2014. הגידול נבע מעלייה של כ-0.7 מיליארד ש"ח באשראי צרכני בישראל ללא הלוואות לדיור וכרטיסי אשראי שהסתכמם לכ-10.6 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-9.9 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2014 ומעלייה של כ-2.2 מיליארד ש"ח בהלוואות לדיור שהסתכם לכ-20.1 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-17.9 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2014.

פיקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכמו בכ-140.3 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-127.2 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2014. הגידול נבע בעיקר מעלייה ביתרות עו"ש זכות כתוצאה מירידה ביתרות קרנות הנאמנות וניירות הערך.

יתרת הנכסים הכספיים החוץ-מאזניים של לקוחות קבוצת הבנק המיוחסת למגזר נכון ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכמה בכ-180.5 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-182.0 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2014. היתרה כוללת החזקות לקוחות בתיקי ניירות-ערך ובקרנות נאמנות.

מגזר עסקים קטנים

כללי

הבנק מספק מגוון שירותי בנקאות ומוצרים פיננסיים לעסקים קטנים. פעילות המגזר מבוצעת באמצעות מערך הסינוף הארצי של הבנק וכן באמצעות הערוצים הישירים (ראה בפרק "מגזר משקי הבית" לעיל). המגזר מספק שירותים נדרשים גם ללקוחות עסקיים של המגזר העסקי והמגזר המסחרי.

פעילויות

השנה הוגדרה כשנת העסקים הקטנים הרביעית בבנק:

גם בשנת 2015 המשיך הבנק את המיקוד במגזר העסקים הקטנים ובהתאם השיק מהלכים רחבי היקף לתמיכה והצמחה של מגזר זה וביניהם העמדת אשראי יעודי במסגרת מגוון קרנות – החל מקרן ייעודית של הבנק "פועלים לצמיחה", דרך הקרן לעסקים קטנים ובינוניים בערבות מדינה, ועד לקרנות סקטוריאליות שמקים הבנק בשיתוף עם גופים מובילים במשק.

הפעילויות העיקריות במגזר זה הינם בנקאות ופיננסיים, כרטיסי אשראי, שוק ההון והלוואות לדיור ומתן תמיכה לעסקים קטנים גם באמצעות שירותים חוץ בנקאיים במסגרת שיתופי פעולה ייעודיים.

השירותים הניתנים ללקוחות המגזר במסגרת פעילות "בנקאות ופיננסיים" כוללים שירותי ניהול חשבון שוטף, מתן אשראי למטרות שונות (סמכות האשראי המרבית לעובדי המגזר, בשים לב לצורכי הלקוחות, מצבם הכלכלי ועושרם הפיננסי הוגדלה לסך של 7 מיליון ש"ח, סמכות צוות האשראי החטיבתי הוגדלה ל-12 מיליון ש"ח) פיקדונות ותוכניות חיסכון. השירותים הניתנים ללקוחות המגזר כוללים פעולות בסיסיות בדומה לאלו הניתנים ללקוחות פרטיים במגזר משקי הבית וכן פעולות מורכבות יותר כגון: ניכיון שיקים, מטבע-חוץ, סחר-חוץ ועסקות מימוניות אחרות.

לפרטים בדבר השירותים המוענקים במסגרת הפעילויות "כרטיסי האשראי" ו"שוק ההון", ראה פרק "פרטים נוספים אודות פעילות במוצרים מסוימים" להלן.

שינויים רגולטוריים

ראה בפרק "מגזר משקי בית" שלעיל.

התפתחות בשווקים של המגזר או שינויים במאפייני הלקוחות שלו

בשנת 2015 לא חלו שינויים מהותיים במאפייני לקוחות המגזר. עם זאת, התחרות על מגזר זה עולה ומתבטאת בפיתוח הצעות ערך ייעודיות לגיוס ולהעמקת פעילות עם הלקוחות. יש אינדיקציות שבעתיד גופים מוסדיים יכנסו לתחום האשראי לעסקים קטנים ויגדילו את התחרות בתחום. במקביל, נמשכת מגמת מעבר לערוצי בנקאות ישירים, כגון אינטרנט לעסקים ומכונות להפקדת שיקים ומזומנים.

שינויים טכנולוגיים שיש בהם כדי להשפיע מהותית על המגזר

בקשת הלוואה מתוך מסגרת אשראי באינטרנט לעסקים

מתוך הבנת צורכי הלקוחות העסקיים, נוספה עבורם האפשרות להזרים באופן עצמאי בקשה להלוואה על חשבון מסגרת האשראי המאושרת, באמצעות "פועלים באינטרנט לעסקים", מבלי להגיע לסניף לחתום על מסמכים.

הלקוחות יכולים להשלים את תהליך הגשת הבקשה גם באמצעות אפליקציית "פועלים לעסקים" בסלולר. שירות זה מהווה קפיצת מדרגה במתן פתרונות אשראי זמינים ללקוחות העסקיים באתר, והרחבת הצעת הערך ללקוחות אלה.

מחסומי הכניסה והיציאה העיקריים של המגזר

- הקמת מערך סניפים רחב ומותאם בפריסה ארצית.
- השקעה בהקמה, תחזוקה ושדרוג של ערוצים ישירים ואמצעים טכנולוגיים מתקדמים.
- ניהול מערכת יחסים אישית והמשכית עם הלקוחות.
- סל מוצרים מגוון ומותאם לצורכי הלקוחות.
- הכשרת כוח אדם מיומן במגוון המוצרים והפעולות הבנקאיות.
- השקעה גבוהה בבניית מותג חזק, מוביל ואמין.

תחליפים למוצרים ולשירותים של המגזר

למרבית המוצרים הבנקאיים לא קיימים תחליפים, אם כי קיימת תחרות בין מוסדות פיננסיים אחרים בחלק מן המוצרים והשירותים ומצד בנקים אחרים סביב כלל השירותים ללקוח. הבנק פועל בעיקר לשיפור תהליכים ושיפורים טכנולוגיים, במטרה לשפר את השירות ולהרחיב את סל המוצרים הבנקאיים.

פעילות המגזר בשנת 2015

- במהלך שנת 2015 המשיך הבנק להעניק מענה לעסקים קטנים ביחידות עסקיות בסניפים קמעונאיים ובנקאים לעסקים קטנים במחלקות האישיות בפריסה הרחבה בישראל בכ-235 סניפים.
- הבנק המשיך לעסוק בפיתוח כלים המאפשרים להגביר את יכולתם של העסקים הקטנים לצמוח ולהצליח, לרבות פיתוח כלים שונים להנגשת השירותים הבנקאיים בערוצים הישירים השונים כך שיענו בצורה המיטבית לצרכיו הפיננסיים של העסק.
- חידוש והמשך קידום חבילת "התחלה קלה" לעסקים בהקמה המעניקה פטור מעמלות עו"ש לעסקים בשנתיים הראשונות להקמתם, כחלק ממאמצי הבנק לסייע בהקמת עסקים חדשים בישראל.
- הקמה וקידום של מגוון קרנות ייעודיות להלוואות למגזר זה, דוגמת קרן "פועלים לצמיחה" - שמטרתה לתמוך ולקדם עסקים קטנים כבסיס לצמיחת המשק הישראלי כולו, "קרן פועלים לצמיחת עסקים חדשים" המתמקדת בעסקים בתהליך הקמה עם ותק של עד שנתיים, ובנוסף, המשך קידום ומתן הלוואות במסגרת ה"קרן בערבות המדינה לעסקים קטנים ובינוניים" במטרה לעודד פעילות עסקים קטנים ובינוניים בעלי פוטנציאל להתפתח וליצור מקומות עבודה חדשים בישראל, "קרן בערבות התאחדות התעשיינים" והלוואות micro-finance בערבות קרן קורת.
- מתן הטבות וקידום שיתוף פעולה במסגרת מועדון הלקוחות "פועלים Cash Back" בו חברים כלל לקוחות הבנק המחזיקים בכרטיס אשראי בנקאי מקבוצת ישראכרט. המועדון מעניק ללקוחות הטבת החזר כספי לחשבון הבנק ברכישה בכל אחד מבתי העסק המשתתפים בתוכנית. המועדון הושק תוך מיקוד בעסקים הקטנים, במהלך שנות פעילותו הצטרפו כשותפים בו לא רק רשתות גדולות אלא גם אלפי בתי עסק קטנים, בכל רחבי הארץ ובכל מגזרי הפעילות B2C. העסקים הקטנים המשתתפים במועדון נהנים מפלטפורמות שיווקיות מגוונות שהבנק מעמיד לרשותם לצורך קידום עסקיהם.
- במהלך 2014 השלים הבנק את עיבוי והתאמת המענה ברשת הסניפים לצורכי הלקוחות, תוך הנגשת שירות מותאם ופיתוח כלים לחיזוק הידע והמקצועיות.
- הובלת יום העסקים הקטנים - במטרה להעלות למודעות הציבור הרחב את חשיבות העסקים הקטנים לכלכלה בישראל, ולעודד את הפעילות העסקית במגזר העסקים הקטנים, יוזם הבנק בפעם הרביעית פעילות במיקוד של עסקים קטנים ושיאה ב"יום העסקים הקטנים", בימים 29-28 בינואר 2016 במסגרתו הציבור נקרא להעדיף ולרכוש דווקא בעסקים הקטנים. ליוזמת הבנק חברו ראשי השלטון המקומי והרשויות המקומיות, כמו בשנים הקודמות, גם השנה יקחו חלק במהלך אלפי עסקים קטנים ברחבי הארץ וייהנו מאפשרויות פרסום וקידום לעסקיהם במסגרת הפעילות, שתכלול גם את העסקים הקטנים של מועדון ה-Cash Back ותהווה מינוף שיווקי למועדון.

לקוחות

במגזר העסקים הקטנים מטופלים לקוחות ממגוון רחב של ענפי משק בעלי נפח פעילות עסקי נמוך, בעלי מורכבות עסקית נמוכה עד בינונית.

החל משנת 2014 קיים מועדון פועלים Cash Back לראשונה פעילות שיווקית רציפה הקוראת ללקוחות הבנק לרכוש בעסקים הקטנים הסמוכים למקום מגוריהם, כאשר בכל חודשיים נבחר ענף אחר של עסקים קטנים בו מוצע מבצע משתלם במיוחד ללקוחות בנק הפועלים בלבד (לדוגמה חנויות פרחים, קוסמטיקה ועוד).

מוצרים חדשים

אשראי ברגע לעסקים – בספטמבר 2014 הושק "אשראי ברגע לעסקים" מוצר אשראי במסגרתו יכולים עסקים קטנים להגיש בקשה להלוואה בסכום של עד 400 אלף ש"ח, בלחיצת כפתור באתר "פועלים באינטרנט", ללא צורך להגיע לסניף ותוך קבלת אישור להלוואה בזמן אמת. המוצר מאפשר לעסקים קטנים להגיש בקשה לאשראי משמעותי הנחוץ בכדי להתמודד בהצלחה עם רגעי האמת בחייו של העסק הקטן ולקבל מענה מיידי המותאם לצרכיו.

בפברואר 2015 הורחב השירות החדש גם לסלולר, בערוץ זה ניתן להגיש בקשה להלוואה ולקבל אישור בזמן אמת. החל מספטמבר 2015 יכולים חברות ותאגידים בעלי הרכבי חתימה מורכבים וריבוי חותמים להגיש בקשה ל"אשראי ברגע לעסקים" באתר הבנק בלחיצת כפתור.

קידום נשים בעסקים – במסגרת מיקוד הבנק בפלח נשים בעסקים, הושק באוגוסט 2015 שת"פ ייחודי עם ערוץ 10 במסגרתו העניק הבנק חסות מרכזית בסדרת תוכניות פריים חדשה בערוץ 10 לקידום נשים בעסקים בשם "נשים" וכן הוקם מתחם ייעודי בחסות הבנק באתר נענע 10.

פועלים Business – המועדון לעסקים קטנים ובינוניים, הושק בחודש פברואר 2015. המועדון מציע הוזלה משמעותית בעלויות הכרוכות בניהול העסק עם פוטנציאל לחיסכון של עד אלפי ש"ח בשנה, ומעניק הטבות ייחודיות הנוגעות בליבת הפעילות של העסק. המועדון מאפשר לבעלי העסקים ולעובדיהם, לרכוש מוצרים ושירותים מגוונים במחירים דומים לאלו הניתנים לעסקים גדולים במשק. ההטבות המרכזיות שמוצעות לחברי המועדון כוללות הנחות בתחום ההסעדה, תחבורה, ציוד משרדי וביטוח. כמו-כן, הוקם פורטל רווחה ייעודי שיעניק מגוון רחב של הטבות בענפי הפנאי, הבילוי והנופש.

כל עסק קטן-בינוני המנהל חשבון בבנק הפועלים ומחזיק בכרטיס אשראי בנקאי הינו חבר במועדון "פועלים Business" וזכאי למגוון הנחות ללא רישום מוקדם.

שיווק והפצה

כחלק מתמיכת הבנק בשנת העסקים הקטנים התקיים בינואר 2015 יום העסקים הקטנים 3, במסגרתו נקראו כל תושבי מדינת ישראל לרכוש בעסקים הקטנים ולסייע לצמיחת המשק. המהלך נעשה בשיתוף עם גופים ציבוריים שונים כגון השלטון המקומי, ראשי ערים ועוד.

בכוונת הבנק למסד את יום העסקים הקטנים כמסורת שנתית.

השיווק וההפצה בארץ נעשים בסניפי הבנק, פנים אל פנים ובאמצעות הטלפון וב"פועלים בטלפון", הן בפנייה יזומה והן בתגובה לפניית הלקוחות. כמו-כן, מתבצעות פעולות השיווק וההפצה ב"פועלים באינטרנט".

בשנה האחרונה הרחבנו משמעותית את השימוש בשיווק דיגיטלי, באינטרנט ובסלולר, המאפשר פנייה ממוקדת ללקוחות על-פי תחומי העניין ומאפייני הפעילות שלהם ברחבי הרשת באמצעות מילות חיפוש, באנרים מטורגטים לפלחי לקוחות מאופיינים, פרסום מקדים לסרטוני YOUTUBE, פרסום דיגיטלי בפייסבוק, במעברונים שונים ועוד.

תחרות

עיקר התחרות במגזר זה היא הן עם ארבע הקבוצות הבנקאיות הגדולות הנוספות והן עם הבנקים האחרים במערכת. הפעילות במגזר זה דורשת התמחות והיכרות מעמיקה עם הלקוח, לצורך ניהול סיכוני האשראי, ולכן התחרות במגזר זה הנה בעיקרה בין בנקים בלבד, על מכלול הפעילות של הלקוח. עם זאת, עוצמת התחרות הולכת וגדלה, הן מצד המתחרים המרכזיים (הבנקים המרכזיים המקומיים), לצד שחקנים מוסדיים ודיגיטליים שהחלו לפעול בתקופה האחרונה בתחום האשראי לעסקים קטנים, כאשר גופים ממשלתיים מעוניינים לעודד את העמקת פעילותם של שחקנים אלו בעתיד.

הון אנושי

מספר המשרות הממוצע של עובדי המגזר בשנת 2015 הינו 1,620 בהשוואה ל-1,656 משרות בשנת 2014. הירידה במספר המשרות נובעת בעיקר מיישום מהלך התקינה ביחידות ההנהלה הראשית על-פי מתודולוגית "פועלים בדרך הנכונה" ואופטימיזציה של פריסת רשת הסניפים.

ביחידות העסקיות מועסקים רפרנטים לאשראי עסקי שהוכשרו במיוחד, בהתאם לצרכים הבנקאיים של הלקוחות העסקיים.

מדיניות הבנק היא לקלוט בעיקר עובדים אקדמאיים ולכן קיימת מגמה של גידול מתמיד בשיעור האקדמאיים. הבנק גם מעודד את עובדיו לרכוש השכלה והוא מסייע להם בלימודי תואר ראשון ושני.

הליכים משפטיים

ראה ביאור 26 בדוחות הכספיים.

הוראת ניהול בנקאי תקין 311

ראה פרק "סקירת הסיכונים" להלן.

יוזמות רגולטוריות

ראה בפרק "מגזר משקי הבית" לעיל.

יעדים ואסטרטגיה עסקית

- הגדלת בסיס הלקוחות והעמקת פעילות עם לקוחות קיימים.
- מתן פתרונות פיננסיים מותאמים אישית ללקוח.
- התאמת רשת ההפצה לצורכי הלקוחות.
- חיזוק ההיכרות והקשר האישי עם הלקוח.
- תמהיל מיטבי של שירות אישי ואמצעים טכנולוגיים.

טבלה 42-5: תמצית תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר עסקים קטנים

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015					
	פעילות בישראל					
	בנקאות ופיננסים	כרטיסי אשראי	שוק ההון[1]	הלוואות לדיור	בנייה ונדל"ן	סך-הכל
	במיליוני ש"ח					
הכנסות ריבית, נטו:						
מחיצוניים	1,017	48	–	84	201	1,350
בינמגזרי	(19)	–	–	(50)	(19)	(88)
הכנסות מימון שאינן מריבית	1	–	–	–	–	1
סך-הכל רווח מימוני, נטו	999	48	–	34	182	1,263
עמלות והכנסות אחרות	401	124	44	3	45	617
סך ההכנסות	1,400	172	44	37	227	1,880
הוצאות בגין הפסדי אשראי	234	4	–	–	25	263
הוצאות תפעוליות ואחרות:						
מחיצוניים	795	86	35	13	40	969
בינמגזרי	69	–	11	–	6	86
רווח (הפסד) לפני מסים	302	82	(2)	24	156	562
הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)	125	25	(1)	10	65	224
רווח (הפסד) נקי:						
המיוחס לבעלי מניות הבנק	177	57	(1)	14	91	338
תשואה להון	9.9%	23.5%	–	4.6%	24.2%	12.5%
יתרה ממוצעת של נכסים	20,414	1,374	–	5,312	4,171	31,271
יתרה ממוצעת של התחייבויות	28,436	2,314	–	–	3,056	33,806
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	19,019	2,594	96	3,228	4,017	28,954
יתרה ממוצעת של קרנות נאמנות[2]	–	–	3,730	–	–	3,730
יתרה ממוצעת של ניירות-ערך	–	–	8,437	–	–	8,437
מספר משרות ממוצע	1,295	220	15	63	27	1,620
יתרת אשראי לציבור, נטו	20,885	1,349	–	5,596	4,635	32,465
יתרת פיקדונות הציבור	29,119	–	–	–	3,428	32,547
מרווח מפעילות מתן אשראי	955	48	–	33	179	1,215
מרווח מפעילות קבלת פיקדונות	44	–	–	–	5	49
אחר	(1)	–	–	1	(2)	(2)
סך-הכל הכנסות ריבית, נטו	998	48	–	34	182	1,262

(1) עמלות הפצת מוצרים פיננסיים ופעילות בניירות-ערך.
(2) קרנות נאמנות לגביהן מעניקה קבוצת הבנק שירותי משמורת.

טבלה 42-5: תמצית תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר עסקים קטנים (המשך)

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014*					
	פעילות בישראל					
	בנקאות ופיננסים	כרטיסי אשראי	שוק ההון[1]	הלוואות לדיור	בנייה ונדל"ן	סך-הכל
	במיליוני ש"ח					
הכנסות ריבית, נטו:						
מחיצוניים	931	50	-	106	173	1,260
בינמגזרי	15	-	-	(75)	(20)	(80)
סך-הכל רווח מימוני, נטו	946	50	-	31	153	1,180
עמלות והכנסות אחרות	391	120	45	3	43	602
סך ההכנסות	1,337	170	45	34	196	1,782
הוצאות בגין הפסדי אשראי	171	2	-	9	8	190
הוצאות תפעוליות ואחרות:						
מחיצוניים	871	80	39	15	53	1,058
בינמגזרי	55	-	12	(2)	32	97
רווח (הפסד) לפני מסים	240	88	(6)	12	103	437
הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)	94	25	(2)	5	40	162
רווח (הפסד) נקי:						
המיוחס לבעלי מניות הבנק	146	63	(4)	7	63	275
תשואה להון	9.2%	28.3%	-	2.6%	21.6%	11.5%
יתרה ממוצעת של נכסים	18,253	1,267	-	4,823	3,479	27,822
יתרה ממוצעת של התחייבויות	25,273	2,281	-	-	2,537	30,091
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	17,332	2,432	97	2,991	3,192	26,044
יתרה ממוצעת של קרנות נאמנות[2]	-	-	4,217	-	-	4,217
יתרה ממוצעת של ניירות-ערך	-	-	7,830	-	-	7,830
מספר משרות ממוצע	1,323	112	62	31	128	1,656
יתרת אשראי לציבור, נטו	19,360	1,249	-	5,038	3,692	29,339
יתרת פיקדונות הציבור	27,158	-	-	-	2,680	29,838
מרווח מפעילות מתן אשראי	852	50	-	28	144	1,074
מרווח מפעילות קבלת פיקדונות	88	-	-	-	11	99
אחר	6	-	-	3	(2)	7
סך-הכל הכנסות ריבית, נטו	946	50	-	31	153	1,180

* יישום למפרע - לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 1ד.(1) בדוחות הכספיים.

(1) עמלות הפצת מוצרים פיננסיים ופעילות בניירות-ערך.

(2) קרנות נאמנות לגביהן מעניקה קבוצת הבנק שירותי משמורת.

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר העסקים הקטנים בשנת 2015, הסתכם ב-338 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-275 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעלייה בהכנסות ריבית, נטו ומירידה בהוצאות התפעוליות וקוזז על-ידי עלייה בהוצאות בגין הפסדי אשראי.

הרווח המימוני, נטו, בשנת 2015 הסתכם ב-1,263 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,180 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעלייה בהיקפי האשראי, שקוזז בעקבות ירידת הריבית במשק והשפעתה על המרווחים והפיקדונות.

העמלות וההכנסות האחרות של המגזר בשנת 2015 הסתכמו ב-617 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-602 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר בשל עלייה בהכנסות מכרטיסי אשראי ובהכנסות מעמלות דמי ניהול חשבון ועמלות הפרשי המרה, כתוצאה מעלייה בהיקף הפעילות.

ההוצאות בגין הפסדי אשראי בשנת 2015 הסתכמו ב-263 מיליון ש"ח בהשוואה ל-190 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע הן מעלייה בהפרשות שנרשמו על בסיס קבוצתי והן מעלייה בהפרשות על בסיס פרטני.

ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר הסתכמו בשנת 2015 ב-1,055 מיליון ש"ח בהשוואה ל-1,155 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הקיטון נבע כתוצאה מרישום הוצאה בשנת 2014 בסך של 68 מיליון ש"ח בגין תוכנית התייעלות, מחיסכון בעלויות השוטפות כתוצאה מתהליכי התייעלות אלה ומהשפעת ההפרשות הנמדדות על בסיס אקטוארי. מנגד חל גידול במענקים ותגמול מבוסס מניות עקב הגידול ברווח.

האשראי לציבור, נטו, ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכם בכ-32.5 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-29.3 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2014. הגידול נבע בעיקר מעלייה בהיקף הפעילות.

פיקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכמו בכ-32.5 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-29.8 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2014.

המגזר המסחרי

כללי ומבנה המגזר

המגזר המסחרי מספק מגוון שירותי בנקאות ללקוחות עסקיים מדרג הביניים (Middle Market). ענפי המשק העיקריים בהם פועל המגזר הינם: תעשייה, מסחר ובנייה ונדל"ן. פעילותם של מרבית לקוחות המגזר מתבצעת בשוק המקומי, כשבנוסף מטפל המגזר גם בלקוחות המנהלים פעילות יבוא ויצוא. המגזר פועל באמצעות שבעה מרכזי עסקים, הפרושים ברחבי הארץ. בכל מרכז עסקים פועלים מספר צוותי עבודה, האמונים על ניהול הקשר העסקי השוטף עם הלקוחות. בראש כל צוות עומד מנהל קשרי לקוחות, שעיקר התמחותו הבנקאית הינה בתחום האשראי העסקי. בנוסף לכך, פועל בכל מרכז עסקים יועץ משפטי המלווה את פעילות מרכז העסקים. חשבונותיהם של לקוחות המגזר מנוהלים במערך הסניפים העסקיים המונה 22 סניפים המספקים את מכלול השירותים העסקיים הנדרשים. חלק מלקוחות המגזר המסחרי מאושכלים למנהלי הסניפים העסקיים בהתאם לקריטריונים שהוגדרו. בנוסף שאר סניפי הבנק מעניקים ללקוחות המגזר שירותים תפעוליים.

במטה החטיבה העסקית קיימת מחלקה העוסקת בניתוח בקשות אשראי של לקוחות המגזר. פעילות המחלקה מתבצעת בחלקה על-ידי מנתחי אשראי הנמצאים במטה החטיבה העסקית ובחלקה באמצעות מנתחי אשראי הנמצאים במרכזי העסקים אך כפופים ניהולית למטה החטיבה העסקית. תפקיד המחלקה לנתח את בקשות האשראי ולתת המלצה בלתי תלויה לבעל הסמכות. יחידות אלה פועלות מחוץ לאגף המסחרי.

פעילות הבנק במגזר המסחרי בחו"ל כוללת גם את הפעילות של סניף ניו-יורק בארצות-הברית ושל בנק פוזיטיף בתורכיה.

פעילויות

הפעילויות העיקריות במגזר זה הינן בנקאות ופיננסים ובנייה ונדל"ן.

השירותים אותם מעמיד הבנק ללקוחות המגזר במסגרת פעילות "בנקאות ופיננסים" כוללים מתן אשראי לפעילות שוטפת ולמימון השקעות, ערבויות, מכתבי אשראי, פעילות סחר חוץ ועסקות במכשירים פיננסיים ונגזרים, בהתאם למדיניות האשראי המתוקפת אחת לשנה. כמו-כן, ניתנים שירותי השקעות באפיקים השונים: מטבע-חוץ, שקלים, ניירות-ערך וכו'.

בדצמבר 2012 נחתם הסכם חדש מול משרד האוצר לתקופה של ארבע שנים. במסגרת זו מעמיד הבנק הלוואות ללקוחות המגזר העומדים בתנאים שנקבעו. כמו-כן, התקשר הבנק עם התאחדות התעשיינים, בהסכם לארבע שנים אשר במסגרתו מעמידה הקרן ההדדית של המעסיקים של התאחדות התעשיינים פיקדון, המשמש כבטוחה לעסקים בינוניים החברים בהתאחדות התעשיינים כתחליף לבטוחות שאמור להמציא הלקוח.

המגזר המסחרי מספק שירותים בנקאים גם ללקוחות הפועלים בענף הבנייה והנדל"ן. השירותים הבנקאיים כוללים בין השאר, מתן אשראי ללקוחות וכן הנפקת ערבויות מסוגים שונים ובכלל זה ערבויות לרוכשי דירות בהתאם לחוק המכר.

התפתחות בשווקים של המגזר או שינויים במאפייני הלקוחות שלו

שנת 2015 התאפיינה בצמיחה מתונה בפעילות העסקית במשק. לקוחות המגזר הושפעו, מקצב הצמיחה במשק, שיעורי הריבית הנמוכים, חולשה בביקוש העולמי לצד שינויים בענף הנדל"ן בשל תוכניות ממשלתיות בתחום הדיור. לאור המצב בשווקים הפיננסיים בסביבה העולמית ומגמות מעורבות ביחס לשיעורי הצמיחה בשווקים אלה, השיפור בכלכלה האמריקאית והתפתחות במצב הגיאופוליטי באיזור לצד צפי לשיעור צמיחה מתון יחסית בשוק המקומי, עדיין קיימים סיכונים להמשך צמיחת המגזר.

שינויים טכנולוגיים שיש בהם כדי להשפיע מהותית על המגזר

המגזר נעזר במערכות טכנולוגיות לצורך ניהול תהליכי ניתוח מצב הלקוחות, בקרה ושיווק. בבנק מבוצע תהליך מתמשך של שיפור מערכות אלו. תהליך זה כולל גם מרכיבים הנוגעים לטיפול בלקוחות המגזר.

טיוב המערכות בבנק ושכלולן מהווים גורם חשוב בהעלאת רמת השירות ללקוחות המגזר וליצירת אפשרויות נוספות להרחבת הפעילות איתם.

גורמי ההצלחה הקריטיים במגזר

- זיהוי צורכי הלקוחות והתאמת השירות הבנקאי לצרכים אלה – איתור נכון של מכלול צרכיו הבנקאיים של הלקוח, התאמה נכונה של מוצרי הבנקאות לצרכים העסקיים של הלקוחות והעמדתם ב"זמן אמת".
- היכולת להעניק שירות כולל ומתאים לכל לקוח – צמצום הפער בין רמת הציפיות של הלקוח מהשירות הניתן לו, לבין רמת השירות בפועל (זמן תגובה, מקצועיות וכו'), תוך הישענות, בין היתר, על היכולות הטכנולוגיות לאספקת השירות.
- היכולת לנהל ולקיים בקרת סיכונים (בעיקר סיכוני אשראי) ב"זמן אמת" – סיכון האשראי הינו גורם הסיכון המשמעותי ביותר בפעילות המגזר. ניהול סיכונים אלה וקיום מערכת בקרה נאותה חיוניים לצמצום הסיכונים ככל האפשר ולהשגת רווחיות נאותה בפעילות המגזר.
- קביעת מדיניות אשראי התואמת את תפיסת הסיכון של הבנק ודרכי המימון של הלקוחות תוך ביצוע בקרה על הביצועים.

מחסומי הכניסה והיציאה העיקריים של המגזר

- הקמת מערכת סינוף רחבה בפריסה ארצית.
- הכשרת כוח אדם מיומן במגוון המוצרים והפעילויות הבנקאיות.
- השקעה בהקמת אמצעים טכנולוגיים מתקדמים, תחזוקתם ושדרוגם.
- פעילות המגזר שנכסי הסיכון בו מהווים חלק משמעותי בתמהיל הפעילות מחייבת ריתוק הון בהיקף משמעותי.

תחליפים למוצרים ולשירותים של המגזר והשינויים שחלו בהם

התחליפים הקיימים לחלק מלקוחות המגזר לאשראי הבנקאי הינם הנפקות ציבוריות ופרטיות ואשראי שניתן על-ידי גופים פיננסים חוץ בנקאים. שנת 2015 התאפיינה בממוצע הנפקות דומה לשנת 2014 וגידול בהלוואות הפרטיות הניתנות על-ידי הגופים המוסדיים.

לקוחות

לפרטים בדבר אופן שיוך הלקוחות למגזר, ראה פרק "כללי – המגזרים השונים וקריטריונים לשיוך לקוחות" לעיל.

שיווק והפצה

שיווק מוצרי הבנקאות ושירותי הבנקאות והפצתם ללקוחות מתבצעים באמצעות מחלקת ניהול מכירות שבמטה האגף המסחרי, מנהלי המכירות במרכזי העסקים ובאמצעות מערך הסניפים העסקיים ובשיתוף עם המטה החטיבתי. לרשות הלקוחות עומדים ערוצי התקשורת המקובלים בבנקאות המקומית, כגון: סניפים, "פועלים בטלפון", אינטרנט וכד'. פעילות השיווק מתבצעת תוך קשר בלתי אמצעי בין עובדי הבנק והלקוח וללא תלות מהותית בגורם חיצוני לבנק.

תחרות

התחרות במגזר זה גבוהה וכוללת את ארבע הקבוצות הבנקאיות הגדולות, וכן את הבנקים הבינוניים.

בתחום האשראי – התחרות באה לידי ביטוי הן בשיעורי הריבית והעמלות המוצעים ללקוחות על-ידי הבנקים המתחרים והן בתנאים הנלווים כגון שיעורי המימון אותם מוכנים לאשר הבנקים המתחרים.

בהתאם לאסטרטגיה שנקבעה, הבנק הגדיל את נתח השוק שלו בלקוחות המגזר בשנת 2015.

הון אנושי

מספר המשרות הממוצע של עובדי המגזר בשנת 2015 הינו 1,074 בהשוואה ל-1,109 משרות בשנת 2014. הקיטון במספר המשרות נבע בעיקר מיישום מהלך התקינה ביחידות ההנהלה הראשית על-פי מתודולוגית "פועלים בדרך הנכונה" ואופטימיזציה של פריסת רשת הסניפים.

ממרבית העובדים באגף המסחרי נדרשת מיומנות מקצועית גבוהה בתחום העסקי ובעיקר בתחומי האשראי וההשקעות. בסניפים העסקיים מועסקים עובדי בנק שהוכשרו לתפקידים שונים, בהתאם לצרכים הבנקאיים. בנוסף מועסקים מעת לעת עובדים חיצוניים בתפקידים בסיסיים (בנכולים) לאחר שעברו הכשרה מתאימה.

יעדים ואסטרטגיה

יעדיו האסטרטגיים של הבנק במגזר זה מתמקדים במספר נושאים:

- מתן שירות ומענה כולל לצורכי הלקוחות, תוך התאמת מוצרים חדשים המתאימים לפעילותם.
- ניהול מושכל של תיק האשראי ומעקב אחר פרופיל הסיכון.
- הגדלת נתח השוק של הבנק בקרב לקוחות המגזר.
- עמידה ביעדי הרווחיות והתשואה להון מתואם סיכון מהפעילות הבנקאית של המגזר.
- המשך שיפור התשתית הטכנולוגית המסייעת בתהליכי ניתוח, בקרה ושיווק, פיתוח מוצרים תחליפיים ומשלימים לאשראי המסורתי.

בהתאם לאסטרטגיה אשר אושרה לסניף ניו-יורק, ימשיך הסניף לפתח פעילות בתחום ה-Middle Market בארצות-הברית, באמצעות פיתוח מערכת יחסים ומתן אשראי ישיר ללקוחות מסחריים מקומיים, תוך מיקוד עסקי ברור באזורים גאוגרפיים ותחומי פעילות מוגדרים.

הליכים משפטיים

ראה ביאור 26 בדוחות הכספיים.

הוראת ניהול בנקאי תקין 311

ראה פרק "סקירת הסיכונים" להלן.

טבלה 43-5: תמצית תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של המגזר המסחרי

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015				
	פעילות בישראל		פעילות בחו"ל		סך-הכל
	בנקאות ופיננסים[1]	בנייה ונדל"ן	בנקאות ופיננסים[1]	בנייה ונדל"ן	
	במיליוני ש"ח				
הכנסות ריבית, נטו:					
מחיצוניים	531	391	296	76	1,294
בינמגזרי	(74)	(70)	(132)	(17)	(293)
הכנסות מימון שאינן מריבית	12	–	4	2	18
סך-הכל רווח מימוני, נטו	469	321	168	61	1,019
עמלות והכנסות אחרות	176	166	18	2	362
סך ההכנסות	645	487	186	63	1,381
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	88	51	(13)	(2)	124
הוצאות תפעוליות ואחרות:					
מחיצוניים	394	73	73	53	593
בינמגזרי	(5)	11	–	–	6
רווח לפני מסים	168	352	126	12	658
הפרשה למסים על הרווח	67	146	52	5	270
רווח (הפסד) נקי:					
לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	101	206	74	7	388
המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	–	–	(8)	–	(8)
המיוחס לבעלי מניות הבנק	101	206	66	7	380
תשואה להון	4.8%	10.0%	9.3%	2.1%	7.3%
יתרה ממוצעת של נכסים	18,041	13,376	5,416	2,331	39,164
יתרה ממוצעת של התחייבויות	18,837	3,487	5,544	7	27,875
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	22,513	22,099	7,546	3,513	55,671
יתרה ממוצעת של קרנות נאמנות[2]	2,193	–	–	–	2,193
יתרה ממוצעת של ניירות-ערך	14,016	–	–	–	14,016
מספר משרות ממוצע	697	131	194	52	1,074
יתרת אשראי לציבור, נטו	17,046	13,958	5,670	2,514	39,188
יתרת פיקדונות הציבור	18,083	3,736	5,558	13	27,390
מרווח מפעילות מתן אשראי	435	321	161	57	974
מרווח מפעילות קבלת פיקדונות	21	4	4	2	31
אחר	1	(4)	(1)	–	(4)
סך-הכל הכנסות ריבית, נטו	457	321	164	59	1,001

(1) כולל פעילות בתחום כרטיסי אשראי ושוק ההון.
(2) קרנות נאמנות לגביהן מעניקה קבוצת הבנק שירותי משמורת.

טבלה 43-5: תמצית תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של המגזר המסחרי (המשך)

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014*				
	פעילות בישראל		פעילות בחו"ל		סך-הכל
	בנקאות ופיננסים[1]	בנייה ונדל"ן	בנקאות ופיננסים[1]	בנייה ונדל"ן	
	במיליוני ש"ח				
הכנסות ריבית, נטו:					
מחיצוניים	543	364	218	92	1,217
בינמגזרי	(95)	(86)	(107)	(42)	(330)
הכנסות מימון שאינן מריבית	9	–	–	–	9
סך-הכל רווח מימוני, נטו	457	278	111	50	896
עמלות והכנסות אחרות	176	119	22	12	329
סך ההכנסות	633	397	133	62	1,225
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	33	(5)	57	6	91
הוצאות תפעוליות ואחרות:					
מחיצוניים	401	71	67	66	605
בינמגזרי	–	9	–	–	9
רווח (הפסד) לפני מסים	199	322	9	(10)	520
הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)	75	126	4	(4)	201
רווח (הפסד) נקי:					
לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	124	196	5	(6)	319
המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	–	–	4	–	4
המיוחס לבעלי מניות הבנק	124	196	9	(6)	323
תשואה להון	6.6%	12.1%	1.6%	(2.6%)	7.5%
יתרה ממוצעת של נכסים	16,400	10,188	4,024	1,865	32,477
יתרה ממוצעת של התחייבויות	15,898	2,572	4,101	12	22,583
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	20,676	17,747	5,978	2,511	46,912
יתרה ממוצעת של קרנות נאמנות[2]	2,559	–	–	–	2,559
יתרה ממוצעת של ניירות-ערך	13,263	–	–	–	13,263
מספר משרות ממוצע	723	136	199	51	1,109
יתרת אשראי לציבור, נטו	16,727	11,655	4,782	2,137	35,301
יתרת פיקדונות הציבור	15,487	3,054	6,105	13	24,659
מרווח מפעילות מתן אשראי	416	266	109	49	840
מרווח מפעילות קבלת פיקדונות	26	8	1	1	36
אחר	6	4	1	–	11
סך-הכל הכנסות ריבית, נטו	448	278	111	50	887

* יישום למפרע - לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 1ד.(1) בדוחות הכספיים.

(1) כולל פעילות בתחום כרטיסי אשראי ושוק ההון.

(2) קרנות נאמנות לגביהן מעניקה קבוצת הבנק שירותי משמורת.

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של המגזר המסחרי בשנת 2015 הסתכם ב-380 מיליון ש"ח בהשוואה ל-323 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע כתוצאה מעלייה ברווח מפעילות המגזר בחו"ל, כתוצאה מגידול בתחום מתן השירותים לחברות בינוניות בסניף ניו-יורק (להלן: "Middle-Market").

הרווח המימוני, נטו, של המגזר בשנת 2015 הסתכם ב-1,019 מיליון ש"ח בהשוואה ל-896 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעליית היקף האשראי בישראל וכן, מגידול בהיקף הפעילות בתחום ה-Middle-Market בסניף ניו-יורק.

העמלות וההכנסות האחרות של המגזר בשנת 2015 הסתכמו ב-362 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-329 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעלייה בהכנסות מעמלות טיפול באשראי כתוצאה מעלייה בהיקפי הפעילות ומעלייה בעמלות מעסקי מימון בעיקר מבינוי ונדל"ן.

ההוצאות בגין הפסדי אשראי בשנת 2015 הסתכמו ב-124 מיליון ש"ח בהשוואה ל-91 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע מעלייה בהפרשות שנרשמו על בסיס פרטני בישראל וקוזז על-ידי ירידה בהפרשות שנרשמו על בסיס פרטני בבנק פוזיטיף בתורכיה.

ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר הסתכמו בשנת 2015 ב-599 מיליון ש"ח בהשוואה ל-614 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הקיטון נבע כתוצאה מרישום הוצאה בשנת 2014 בסך של 24 מיליון ש"ח בגין תוכנית התייעלות, מחיסכון בעלויות השוטפות כתוצאה מתהליכי התייעלות אלה ומהשפעת ההפרשות הנמדדות על בסיס אקטוארי. מנגד חל גידול במענקים ותגמול מבוסס מניות עקב הגידול ברווח.

האשראי לציבור, נטו, ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכם בכ-39.2 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-35.3 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2014. הגידול נבע מעלייה בפעילות בישראל שהתבטא בעיקר בגידול ביתרות האשראי בענף בנייה ונדל"ן. וכן, מגידול בפעילות בתחום ה-Middle Market בסניף ניו-יורק.

פיקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכמו בכ-27.4 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-24.7 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2014. הגידול נבע בעיקר מעלייה בענפי התעשייה והמסחר, וכן, מעלייה בענף בנייה ונדל"ן בישראל.

המגזר העסקי

כללי ומבנה המגזר

המגזר העסקי מתמחה במתן שירותים פיננסיים לתאגידים גדולים בישראל ובחו"ל כאשר מתן אשראי מהווה את עיקר פעילותו. המגזר העסקי של הבנק פועל בעיקר באמצעות האגף העסקי שבחטיבה העסקית ובאמצעות חברות בנות בנקאיות והסניפים בארצות-הברית הכפופים לחטיבה הבינלאומית. כמו-כן נכללת במגזר פעילות מול בנקים ומוסדות פיננסים זרים.

האגף העסקי מחולק לשלושה סקטורים, שבכל אחד מהם פועלים מנהלי קשרי לקוחות (מק"לים), בעלי התמחות בתחום ספציפי. באגף העסקי קיימת גם יחידה העוסקת במוצרי אשראי מורכבים, הכוללת מחלקות המתמחות, בין היתר, בעסקות מורכבות בסחר חוץ והתאמת סוגי מימון לעסקות ספציפיות, הנותנת שירותים לכלל לקוחות החטיבה העוסקים בפעילות זו וכן יחידה העוסקת בארגון חוב, סינדיקציה, מכירת סיכונים ושוק ההון.

בחטיבה העסקית פועל המטה העסקי הכולל שתי מחלקות העוסקות בניתוח ובהערכת סיכוני האשראי, האחת ללקוחות המגזר והשנייה ללקוחות המגזר המסחרי. בנוסף, כולל המטה העסקי מחלקה העוסקת בתכנון ובקרה עסקית ובהתוויית מדיניות האשראי ללקוחות המגזר בארץ ובחו"ל וללקוחות המגזר המסחרי, בשיתוף החטיבה לניהול סיכונים. בנוסף, מטה שיווק ואסטרטגיה הכולל יחידת אסטרטגיה, שעוסקת בהתוויית האסטרטגיה של החטיבה העסקית ומחלקת שיווק ומכירות המנהלת את תחום השיווק, המכירות וה-Business Intelligence בחטיבה.

החטיבה העסקית כוללת גם את האגף לאשראים מיוחדים, אשר מרכז את הטיפול בלקוחות המגזר העסקי והמגזר המסחרי שנקלעו לקשיים, מתוך ניסיון לסייע לשיקומם תוך מתן תמיכה עסקית. בנוסף, עוסק האגף בגביית חובות מלקוחות בקשיים בהיעדר יכולת שיקום.

פעילויות

הפעילויות העיקריות במגזר זה הינן בנקאות ופיננסים ובנייה ונדל"ן.

השירותים הניתנים ללקוחות המגזר במסגרת פעילות "בנקאות ופיננסים" כוללים מימון פעילות שוטפת, כמו גם מימון השקעות, מימון פרויקטים בתחום התשתית (בשיטת ה-BOT/PFI), שירותים פיננסיים, וכן פעולות סחר-חוץ ועסקות במכשירים פיננסיים נגזרים. כמו-כן, מספק המגזר, באמצעות מערך הסניפים, שירותים בנקאיים שונים כגון סחר חוץ, השקעות ושירותי חדר עסקות. פעילות המגזר בחו"ל הינה באמצעות חברות בנות בנקאיות והסניפים בארצות-הברית.

המגזר העסקי מספק שירותים בנקאיים גם ללקוחות הפועלים בענף הבניה והנדל"ן. השירותים הבנקאיים כוללים בין השאר ליווי פרויקטי בנייה, מתן אשראי ללקוחות וכן הנפקת ערבויות מסוגים שונים ובכלל זה ערבויות לרוכשי דירות בהתאם לחוק המכר. שירותי הבנקאות השונים ניתנים לכלל לקוחות המגזר במערך הסניפים העסקיים המונה 22 סניפים, ובנוסף ניתנים שירותים תפעוליים ללקוחות המגזר במערך הסינוף הכולל של הבנק. לפרטים נוספים אודות פעילות "בנייה ונדל"ן", ראה פרק "סקירת הסיכונים" להלן.

הוראת ניהול בנקאי תקין 311

ראה פרק "סקירת הסיכונים" להלן.

מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר

הבנק פועל במסגרת חוקים, תקנות והנחיות רגולטוריות החלות על מערכת הבנקאות בישראל מצד גורמים כגון: הפיקוח על הבנקים, הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר, הממונה על הגבלים עסקיים, רשות ניירות-ערך ועוד. להלן פירוט של מספר הוראות כאמור אשר הינן, או שהיו עם פרסומן, בעלות השלכות מהותיות על המגזר:

מגבלת מתן אשראי ללקוחות מסוימים

במסגרת הוראת ניהול בנקאי תקין חלות המגבלות הבאות בקשר עם היקפי אשראי:

עסקי תאגיד בנקאי עם אנשים קשורים – ביום 1 בינואר 2015 נכנס לתוקף תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 312 שעניינה "עסקי תאגיד בנקאי עם אנשים קשורים". על-פי התיקון הצפוי להוראה 312, הורחבה, בין היתר, הגדרת "איש קשור" כך שתחול, בין היתר על:

א. מי שמחזיק יותר מ-5% מסוג כלשהו של אמצעי שליטה בבנק, קרובו ותאגידים בשליטת מי מהם;

ב. מי שמחזיק יותר מ-5% מסוג כלשהו של אמצעי שליטה בתאגיד בנקאי השולט בבנק, קרובו, ותאגידים בשליטת מי מהם;

ג. נושא משרה באיזה מארבעת סוגי התאגידים המפורטים להלן, קרובו של נושא משרה כאמור ותאגידים הנשלטים על-ידי מי מהם: הבנק; תאגיד באמצעותו מוחזקים אמצעי השליטה של קבוצת השליטה (קרי, קבוצת האנשים בעלת ההיתר לשליטה ולהחזקת אמצעי שליטה בתאגיד הבנקאי) (להלן: "קבוצת השליטה"); תאגיד המחזיק יותר מ-5% מסוג כלשהו של אמצעי שליטה בבנק; תאגיד המחזיק יותר מ-5% מסוג כלשהו של אמצעי שליטה בתאגיד בנקאי השולט בבנק.

ד. מי שמחזיק 10% או יותר מסוג כלשהו של אמצעי שליטה בתאגיד שהבנק שולט בו וקרוב של מי שמחזיק 10% או יותר מסוג כלשהו של אמצעי שליטה בתאגיד שהבנק שולט בו;

בנוסף, על-פי התיקון האמור להוראה 312, נקבע כי המגבלות הכמותיות על עסקי הבנק עם אנשים קשורים המתייחסות להון הבנק, תתייחסנה אך ורק להון "רובד 1" של הבנק (לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים כשמשמעותו בהוראת נוהל בנקאי תקין 202). כמו-כן נוספו המגבלות הכמותיות הבאות:

- על מי שאינו מהווה מרכיב בקבוצת השליטה, המחזיק 5% או יותר מסוג כלשהו של אמצעי השליטה בבנק או בתאגיד בנקאי השולט בבנק, כך שחבותו של כל גורם כאמור לא תעלה בכל עת על 5% מהון רובד 1 של הבנק.
- על מי שמחזיק 10% או יותר מסוג כלשהו של אמצעי שליטה בתאגיד שהבנק שולט בו, כך שחבותו של כל גורם כאמור לא תעלה בכל עת על 5% מהון רובד 1 של הבנק.

השינויים המפורטים לעיל מצמצמים במידה ניכרת את היקף החבות המותרת למכלול האנשים הקשורים ולכל אחד מהאנשים הקשורים.

מגבלות על חבות לווה וקבוצת לווים – הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 313 עוסקת בנושא "מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים". בחודש יוני 2015 פורסם עדכון להוראה, הכולל בין היתר, צמצום הגדרת ההון להון רובד 1 (לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים), כמשמעותו בהוראת ניהול בנקאי תקין 202 ועדכון מגבלת החבות של קבוצת לווים בנקאית לתאגיד בנקאי שעמדה על 25% מההון כך שתעמוד על 15% מההון. מועד תחילת התיקונים להוראה, 1 בינואר 2016.

לעניין הגדרת ההון יחול כדלקמן - הון רובד 1 כאמור בהגדרת ההון, בתוספת הון רובד 2 כפי שפורסם בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2015. תוספת זו תופחת בשיעורים שווים, על פני 12 רבעונים, עד לאיפוסה ביום 31 בדצמבר 2018.

על פי ההוראה שיעור ה"חבות" של "לווה" ושל "קבוצת לווים", כהגדרתם בהוראה, אחרי שנוכו מן החבות סכומים שניתן להפחיתם לצורך כך כמפורט בהוראה, לא יעלה על 15% ועל 25% בהתאמה מהון הבנק כהגדרתו לעיל. כמו-כן, קובעת ההוראה, כי סך-כל החבויות (לאחר ניכוי סכומים מותרים) של הלווים, קבוצות הלווים, וקבוצות הלווים הבנקאיות שחבותם נטו לתאגיד הבנקאי עולה על שיעור של 10% מהון הבנק, לא יעלה על 120% מההון הבנק כהגדרתו לעיל. נכון למועד הדוח הבנק עומד במגבלות אלה.

להערכת הבנק אין לתיקון ההוראה השפעה על יכולתו של הבנק לעמוד במגבלות הפיקוחיות הנדרשות בהוראה והשפעת אימוץ ההוראה, על הדוחות הכספיים, אינה צפויה להיות מהותית.

מימון רכישת אמצעי שליטה – הוראת ניהול בנקאי מספר 323 בנושא "מימון אמצעי שליטה בתאגידים" מגבילה את יתרת האשראי שניתן לרכישת אמצעי שליטה בתאגידים, במקרים בהם שיעור המימון לרכישת אמצעי שליטה בתאגיד עלה על 50% העלות רכישתו, ל-70% מהונו של הבנק. כמו-כן, קובעת ההוראה מגבלה בדבר שיעור המימון לרכישת אמצעי שליטה בתאגידים בנקאיים אחרים. נכון למועד הדוח הבנק עומד במגבלות אלה.

באפריל 2015 פורסם עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין 323 כך שתחול על כל "אשראי למטרת עסקה הונית" במקום על "אשראי לרכישת אמצעי שליטה". עסקה הונית היא עסקה שמטרתה רכישת זכות הונית בתאגיד אחר, רכישה עצמית או חלוקת הון.

הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 323 מגבילה את סך יתרת האשראי שניתן למטרת עסקות הוניות, במקרים בהם שיעור המימון עולה על 50%, כך שלא יעלה על 70% מהונו של הבנק. כמו-כן, קובעת ההוראה מגבלה בדבר שיעור המימון לרכישת זכויות הוניות בתאגיד בנקאי אחר. הגדרת ההון לעניין הוראה זו הינו הון רובד 1 לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים כמשמעותו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202 בנושא ההון הפיקוחי. מועד תחילת התיקונים להוראה, 1 בינואר 2016.

השלכות ההוראה - הרחבת אוכלוסיית העסקות מעבר למימון אמצעי שליטה.

ניהול הלוואות ממונפות – בחודש אפריל 2015 פורסמה הוראה חדשה לניהול בנקאי תקין מספר 327 בנושא "ניהול הלוואות ממונפות". ההוראה מגדירה את מסגרת ניהול הסיכונים הכוללת להלוואות ממונפות ומסדירה נושאים שונים, בין היתר: הגדרת הלוואה ממונפת, הנחיות כלליות בנוגע למדיניות, נוהלי חיתום, דיווח וניתוח כמותי, סיווג הלוואות ממונפות, ניתוח אשראי ועוד. האמור יחול על אשראי שינתן החל מיום 1 בינואר 2016.

מגבלה ענפית – הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 315 (בנושא "הפרשה נוספת לחובות מסופקים") קובעת, בין היתר, כי כאשר סך-כל החבויות ("חבות" - כהגדרתה בהוראה, ואחר שנוכו ממנה הניכויים המותרים על-פי ההוראה) של ענף מסוים לתאגיד בנקאי עולה על 20% מסך-כל חבויות הציבור לתאגיד הבנקאי, ייחשב עודף זה כחבות חריגה, אשר בגינה נדרש הבנק לבצע הפרשה במסגרת ההפרשה הנוספת לחובות מסופקים, אשר מהווה רף תחתון להפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי. יצוין כי, המגבלה נבחנת על בסיס לא מאוחד. הגידול בחבות האשראי לענף הבנייה והנדל"ן הביא לכך שמשקל הענף מתקרב ל-20% מסך חבות הציבור לתאגיד הבנקאי.

בנוסף על המגבלות שפורטו לעיל, על-פי הוראות ניהול בנקאי תקין, קובע דירקטוריון הבנק מעת לעת מגבלות נוספות לריכוזיות האשראי. נכון למועד הדוח הבנק עומד במגבלות שנקבעו.

בנוסף על כך, הבנק מיישם מדיניות של הפחתת החשיפה למוקדי ריכוזיות בתיק האשראי, שהביאה להמשך הפחתת הריכוזיות גם בשנת 2015.

פטור סוג - קונסורציום לווים

ביום 28 בפברואר 2011 הוצא על-ידי הממונה על הגבלים עסקיים (להלן: "הממונה") מכתב שעניינו שינוי התנאים שנקבעו על-ידי הממונה בעבר, בכל הקשור בהסדרי קונסורציום בהם חוברים בנקים ו/או חברות ביטוח אשר תוקפו הוארך מעת לעת עד ליום 31 בדצמבר 2014 (להלן: "מכתב הממונה הראשון").

ביום 30 בדצמבר 2014 הוצא על-ידי הממונה מכתב, שעניינו שינוי התנאים שנקבעו במכתב הממונה הראשון (להלן: "מכתב הממונה השני").

ביום 31 בדצמבר 2015 הוצא על-ידי הממונה מכתב, שעניינו שינוי התנאים שנקבעו במכתב הממונה השני (להלן: "מכתב הממונה המעודכן").

במסגרת מכתב הממונה המעודכן נקבעו מספר שינויים בתנאי החבירה בהסדר קונסורציום וכן הרחבה של המושג "צדדים" גם על ממנים מחוץ לישראל. להלן עיקרי התנאים המעודכנים לחבירה של תאגידים בנקאיים ו/או גופים מוסדיים (כהגדרתם במכתב הממונה המעודכן) בקונסורציום אשראי:

1. החבירה בקונסורציום אשראי, ובכלל זה מגעים לחבירה כאמור, ייעשה לאחר קבלת הסכמה בכתב של הלקוח, על גבי טופס נפרד;
2. ללקוח תינתן האפשרות לשאת ולתת על תנאי מתן האשראי עם מי מהצדדים (כהגדרתם במכתב הממונה המעודכן) החברים בקונסורציום, לרבות באמצעות אדם אחר מטעמו;
3. לא תתאפשר חבירה של בנק הפועלים בע"מ (להלן:"הבנק") ובנק לאומי לישראל בע"מ (להלן:"בנק לאומי") לאותו קונסורציום אשראי. מגבלה זו לא תחול על הסדר קונסורציום, שעניינו החזר חוב הנובע מאשראים שניתנו על-ידי הבנק ועל ידי בנק לאומי, לפני יום 18 באוגוסט 2002, לאותו אדם. כמו-כן, מגבלה זו לא תחול על הסדר קונסורציום, שעניינו החזר חוב הנובע מאשראים שניתנו על-ידי הבנק ועל ידי בנק לאומי, לפני יום 31 בדצמבר 2014, לאותו אדם וככל שהסדר זה עמד בתנאים המנויים במכתב הממונה.
4. הצדדים יערכו תיעוד של עיקרי המגעים שהתקיימו או מידע שהועבר בין הצדדים בעניינים הנוגעים לחבירה בקונסורציום אשראי, הן ביחס לקונסורציום אשראי אשר התקיים בפועל והן ביחס למגעים שהתקיימו ולא הבשילו לידי חבירה בפועל בקונסורציום אשראי, הכל לפי הפרוט הנדרש במכתב הממונה המעודכן, ובכלל זה כמפורט בטבלה אשר צורפה למכתב התיעוד כאמור יישמר אצל כל אחד מהצדדים ויועבר לרשות ההגבלים העסקיים כקבוע במכתב הממונה המעודכן.
5. תוקף התנאים, כקבוע במכתב הממונה המעודכן, הינו עד ליום 31 בדצמבר 2016.

התפתחות בשווקים של המגזר או שינויים במאפייני הלקוחות שלו

שנת 2015 התאפיינה בצמיחה מתונה בפעילות העסקית במשק. לקוחות המגזר הושפעו, מקצב הצמיחה, שיעורי הריבית הנמוכים, ומחולשה בביקוש העולמי לצד שינויים בענף הנדל"ן בשל תוכניות ממשלתיות בתחום הדיור. לקוחות המגזר יושפעו מהמצב בשווקים הפיננסיים בסביבה העולמית ומגמות מעורבות ביחס לשיעורי הצמיחה בשווקים אלה, השיפור בכלכלה האמריקאית והתפתחות במצב הגיאופוליטי באזור לצד צפי לשיעור צמיחה מתון יחסית בשוק המקומי ודרישות רגולטוריות אחרות.

שינויים טכנולוגיים שיש בהם כדי להשפיע מהותית על המגזר

מערכות המידע המשמשות את המגזר העסקי מיועדות לסייע בתהליכי ניתוח, בקרה ושיווק. המגזר העסקי עוסק באופן שוטף בשיפור ועדכון המערכות הטכנולוגיות המשמשות אותו. כמו-כן, הורחב השימוש במערכת "מטבע" לשיפור תהליכי עבודה, ניהול המידע והבקרה על פעילות לקוחות המגזר.

גורמי ההצלחה הקריטיים במגזר

איתור נכון של מכלול צרכיו הבנקאיים של הלקוח והתאמה הולמת של מוצרי הבנקאות לצרכים העסקיים שלו.

היכולת להעניק שירות כולל ומתאים ללקוחות - התאמת השירות הבנקאי ושיפור רמת השירות (זמן תגובה, מקצועיות וכו'), תוך הישענות, בין היתר, על היכולות הטכנולוגיות לאספקת השירות.

היכולת לנהל ולקיים בקרת סיכונים (בעיקר סיכוני אשראי) ב"זמן אמת" - סיכון האשראי הינו גורם הסיכון המשמעותי ביותר בפעילות המגזר.

ניהול סיכונים וקיום מערכת בקרה נאותה חיוניים לצמצום, ככל האפשר, של הסיכונים הכרוכים בפעילות המגזר ולהשגת רווחיות נאותה בפעילותו.

קביעת מדיניות אשראי התואמת את תפיסת הסיכון של הבנק ודרכי המימון של הלקוחות תוך בקרה על הביצועים.

מחסומי הכניסה והיציאה העיקריים של המגזר

פעילות המגזר העסקי כרוכה במערכת קשרים ארוכת טווח עם הלקוחות ובכלל זה הנתונים הפיננסיים והביטחונות שהעמידו לרשות הבנק, ניהול מעקב ובקרה על החשיפות והסיכונים השונים, כמו גם הקצאת הון מתאימה ועמידה במגבלות הרגולטוריות החלות על המגזר. פעילות המגזר שנכסי הסיכון בו מהווים חלק משמעותי בתמהיל הפעילות, מחייבת ריתוק הון בהיקף משמעותי. לשם כך יש צורך בהכשרת כוח אדם איכותי ומיומן ובניית יכולת טכנולוגית גבוהה להתמודדות עם רמת המורכבות של המגזר.

תחליפים למוצרים ולשירותים של המגזר והשינויים שחלו בהם

הנפקות אגרות-החוב בשנת 2015 היו בעיקר בתאגידים גדולים ומובילים בתחומם ואף התרחבו גם לתאגידים בעלי סיכון אשראי ממוצע. חלק מלקוחות המגזר העסקי משתמש בהנפקות אגרות-חוב או באשראי מגופים חוץ-בנקאיים כתחליף חלקי או מלא לאשראי הבנקאי.

לקוחות

לפרטים בדבר הקריטריונים לשיוך הלקוחות למגזר, ראה פרק "כללי - המגזרים השונים והקריטריונים לשיוך לקוחות" לעיל.

שיווק והפצה

שיווק מוצרי הבנקאות והפצתם ללקוחות המגזר מתבצעים באמצעות מנהלי קשרי הלקוחות שבאגף העסקי בשיתוף עם המטה החטיבתי. כחלק מרכזי מפלטפורמת המכירות, עומדים לרשות לקוחות המגזר מומחי מוצר בתחומי חדר עסקות, ייעוץ השקעות, סחר-חוץ, עובר ושב ועוד אשר עובדים בצמוד למנהל קשרי הלקוחות. מנהל קשרי הלקוחות נמצא בקשר רצוף עם הלקוחות שהוא מטפל בהם, לצורך מענה לצרכים הבנקאיים שלהם, שיווק מוצרי הבנק והתאמת פתרונות מימון לעסקות שונות.

תחרות

התחרות בתחום זה גבוהה מצד גופים בנקאיים (ולגבי אפשרויות מימון חוץ-בנקאי, ראה לעיל). התחרות מתבטאת בשירות, במחירים, בתנאים להעמדת המימון ובמהירות התגובה. קבוצת הבנק מתמודדת בתחום זה בעיקר מול ארבע הקבוצות הבנקאיות הגדולות הנוספות בישראל ומול בנקים זרים שיש להם נציגויות בישראל.

פעילות הבנק באמצעות חברות בנות בנקאיות ובאמצעות סניפיו בארצות-הברית הינה בסביבה תחרותית ביותר הנשלטת בידי גופים פיננסים גלובליים.

הון אנושי

מספר המשרות הממוצע של עובדי המגזר בשנת 2015 הינו 670 בהשוואה ל-696 משרות בשנת 2014. הירידה במספר המשרות נובעת בעיקר מיישום מהלך התקינה ביחידות ההנהלה הראשית על-פי מתודולוגית "פועלים בדרך הנכונה" ואופטימיזציה של פריסת רשת הסניפים.

באגף העסקי מועסקים עובדים המוכשרים לתחום האשראי ברמות שונות. ממרבית העובדים נדרשת מיומנות מקצועית גבוהה בתחום העסקי והאשראי וכן, לימודים אקדמאיים רלוונטיים.

יעדים ואסטרטגיה

יעדיו האסטרטגיים של המגזר העסקי מתמקדים במספר נושאים:

בישראל:

מתן שירות ומענה לצורכי הלקוחות, תוך התאמת מוצרים חדשים המתאימים לפעילותם.

ניהול מושכל של תיק האשראי ומעקב אחר פרופיל הסיכון לרבות באמצעות מכירת נכסי אשראי.

חיזוק מעמד המובילות בקרב לקוחות המגזר.

ארגון והובלת מימונים מורכבים ובכלל זה, מימון פרויקטי תשתית ושיתוף ממנים אחרים בדרך של סינדיקציה.

עמידה ביעדי הרווחיות והתשואה להון מתואם סיכון מהפעילות הבנקאית של המגזר.

המשך שיפור התשתית הטכנולוגית המסייעת בתהליכי ניתוח, בקרה ושיווק.

פיתוח מוצרים תחליפיים ומשלימים לאשראי המסורתי.

בחו"ל:

מתן שירותי בנקאות מלאים לחברות ישראליות ומשקיעים מוסדיים ישראליים הפועלים בחו"ל.

ליווי חברות ישראליות או בזיקה ישראלית, הפועלות בחו"ל.

הליכים משפטיים

ראה ביאור 26 בדוחות הכספיים.

טבלה 44-5: תמצית תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של המגזר העסקי

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015				
	פעילות בישראל		פעילות בחו"ל		סך-הכל
	בנקאות ופיננסים[1]	בנייה ונדל"ן	בנקאות ופיננסים[1]	בנייה ונדל"ן	
	במיליוני ש"ח				
הכנסות ריבית, נטו:					
מחיצוניים	1,689	727	133	–	2,549
בינמגזרי	(630)	(219)	(3)	–	(852)
הכנסות מימון שאינן מריבית	10	2	45	–	57
סך-הכל רווח מימוני, נטו	1,069	510	175	–	1,754
עמלות והכנסות אחרות	349	225	7	–	581
סך ההכנסות	1,418	735	182	–	2,335
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	202	(341)	(4)	–	(143)
הוצאות תפעוליות ואחרות:					
מחיצוניים	431	109	48	4	592
בינמגזרי	57	15	–	–	72
רווח (הפסד) לפני מסים	728	952	138	(4)	1,814
הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)	301	394	57	(2)	750
רווח (הפסד) נקי:					
המיוחס לבעלי מניות הבנק	427	558	81	(2)	1,064
תשואה להון	5.6%	15.1%	10.0%	(1.8%)	8.7%
יתרה ממוצעת של נכסים	55,283	24,664	6,346	1,383	87,676
יתרה ממוצעת של התחייבויות	35,172	5,467	214	–	40,853
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	81,662	39,417	8,613	1,218	130,910
יתרה ממוצעת של קרנות נאמנות[2]	1,329	–	–	–	1,329
יתרה ממוצעת של ניירות-ערך	161,797	–	–	–	161,797
מספר משרות ממוצע	520	128	14	8	670
יתרת אשראי לציבור, נטו	52,241	22,606	7,537	1,325	83,709
יתרת פיקדונות הציבור	28,940	5,567	156	–	34,663
מרווח מפעילות מתן אשראי	1,008	504	132	–	1,644
מרווח מפעילות קבלת פיקדונות	25	10	–	–	35
אחר	26	(6)	(2)	–	18
סך-הכל הכנסות ריבית, נטו	1,059	508	130	–	1,697

(1) כולל פעילות בתחום כרטיסי אשראי ושוק ההון.
(2) קרנות נאמנות לגביהן מעניקה קבוצת הבנק שירותי משמורת.

טבלה 44-5: תמצית תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של המגזר העסקי (המשך)

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014*				
	פעילות בישראל		פעילות בחו"ל		סך-הכל
	בנקאות ופיננסים[1]	בנייה ונדל"ן	בנקאות ופיננסים[1]	בנייה ונדל"ן	
	במיליוני ש"ח				
הכנסות ריבית, נטו:					
מחיצוניים	1,982	831	101	-	2,914
בינמגזרי	(840)	(302)	2	-	(1,140)
הכנסות מימון שאינן מריבית	77	-	1	-	78
סך-הכל רווח מימוני, נטו	1,219	529	104	-	1,852
עמלות והכנסות אחרות	351	213	22	-	586
סך ההכנסות	1,570	742	126	-	2,438
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	138	(314)	(1)	-	(177)
הוצאות תפעוליות ואחרות:					
מחיצוניים	477	124	57	7	665
בינמגזרי	65	6	-	-	71
רווח (הפסד) לפני מסים	890	926	70	(7)	1,879
הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)	349	363	27	(3)	736
רווח (הפסד) נקי:					
המיוחס לבעלי מניות הבנק	541	563	43	(4)	1,143
תשואה להון	7.1%	15.0%	6.6%	(3.4%)	9.4%
יתרה ממוצעת של נכסים	57,599	23,629	4,877	1,312	87,417
יתרה ממוצעת של התחייבויות	28,286	5,449	143	-	33,878
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	82,854	41,130	7,118	1,271	132,373
יתרה ממוצעת של קרנות נאמנות[2]	3,137	-	-	-	3,137
יתרה ממוצעת של ניירות-ערך	161,695	-	-	-	161,695
מספר משרות ממוצע	539	132	17	8	696
יתרת אשראי לציבור, נטו	53,343	23,801	5,600	1,284	84,028
יתרת פיקדונות הציבור	22,242	5,202	137	-	27,581
מרווח מפעילות מתן אשראי	1,069	506	102	-	1,677
מרווח מפעילות קבלת פיקדונות	23	14	-	-	37
אחר	50	9	1	-	60
סך-הכל הכנסות ריבית, נטו	1,142	529	103	-	1,774

* יישום למפרע - לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 1ד.(1) בדוחות הכספיים.

(1) כולל פעילות בתחום כרטיסי אשראי ושוק ההון.

(2) קרנות נאמנות לגביהן מעניקה קבוצת הבנק שירותי משמורת.

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של המגזר העסקי בשנת 2015 הסתכם ב-1,064 מיליון ש"ח בהשוואה ל-1,143 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הקיטון נבע מירידה ברווח המימוני, נטו בישראל וקוזז על-ידי ירידה בהוצאות התפעוליות.

הרווח המימוני, נטו, של המגזר בשנת 2015 הסתכם ב-1,754 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,852 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הקיטון נבע בעיקר מרישום הפסד בסך של 72 מיליון ש"ח ברבעון השלישי של שנת 2015, כתוצאה מפסק-דין שהתקבל בחודש אוגוסט 2015 בנוגע לחיוב ריבית פיגורים על אשראי מובטח במניות, שסווג בעבר כנייר ערך ומירידה בהיקפי האשראי בפעילות המגזר בישראל. הירידה קוזזה על-ידי גידול בהכנסות מפעילות הבנק בסניפי ארצות-הברית, כתוצאה מגידול בהיקפי האשראי וכמו-כן, ממכירת ניירות-ערך שהופחתו במלואם בעבר.

העמלות וההכנסות האחרות הסתכמו בשנת 2015 ב-581 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-586 מיליון ש"ח בשנה הקודמת.

ההכנסות בגין הפסדי אשראי הסתכמו בשנת 2015 ב-143 מיליון ש"ח, בהשוואה להכנסות בסך של 177 מיליון ש"ח שנרשמו בשנה הקודמת. הירידה בהכנסות נבעה מעלייה בהפרשות שנרשמו על בסיס קבוצתי וקוזזו על-ידי קיטון בהפרשות שנרשמו על בסיס פרטני.

ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר הסתכמו בשנת 2015 ב-664 מיליון ש"ח בהשוואה ל-736 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הקיטון נבע כתוצאה מרישום הוצאה בשנת 2014 בסך של 42 מיליון ש"ח בגין תוכנית התייעלות, מחיסכון בעלויות השוטפות כתוצאה מתהליכי התייעלות אלה ומהשפעת ההפרשות הנמדדות על בסיס אקטוארי. מנגד חל גידול במענקים ותגמול מבוסס מניות עקב הגידול ברווח.

האשראי לציבור, נטו, ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכם בכ-83.7 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-84.0 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2014. פיקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכמו בכ-34.7 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-27.6 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2014. יתרת הנכסים הכספיים החוץ-מאזניים של לקוחות קבוצת הבנק המיוחסת למגזר נכון ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכמה בכ-161.0 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-152.9 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2014. היתרה כוללת החזקות של לקוחות בתיקי ניירות-ערך ובקרנות נאמנות.

מגזר ניהול פיננסי

כללי ומבנה

פעילות הבנק בשוקי ההון וניהול ה-Treasury מרוכזים בחטיבת שווקים פיננסיים.

פעילות מגזר זה, כוללת פעילות בתיק הבנקאי ופעילות בתחום המסחר. הפעילות בתיק הבנקאי כוללת בעיקר את ניהול המקורות והשימושים תוך ניהול סיכוני השוק והנזילות (לפרטים בדבר סיכונים אלה, ראה פרק "סקירת הסיכונים" להלן), וזאת, באמצעות קביעת מחירי העברה פנימיים (ראה להלן), ניהול תיק השקעות, הנפקות אגרות-חוב וביצוע עסקות במכשירים פיננסיים נגזרים.

פעילות המגזר בתיק הבנקאי מתבצעת בעיקרה באמצעות היחידות לניהול נכסים והתחייבויות ("נכ"ה") בארץ ובחו"ל ובאמצעות היחידות לניהול תיק השקעות הנוסטרו האחראיות על ניהול תיק אגרות-החוב (ממשלתי וקונצרני) והשקעה במניות ברמת הקבוצה.

הפעילות בתחום המסחר מתבצעת בעיקר באמצעות חדרי העסקות המעניקים ללקוחות הבנק שירות לביצוע עסקות בניירות-ערך (ישראלים וזרים), במכשירים פיננסיים בש"ח, במטבע-חוץ ובריביות, כמו גם תמיכה בפיתוח ובתמחור של מוצרים פיננסיים מתוחכמים.

ההכנסות העיקריות של המגזר נובעות מניהול חשיפות בתיק הבנקאי ובתיק למסחר וכן ממרווחים ועמלות בפעילות חדרי העסקות ושירותי התפעול מול הלקוחות. בנוסף, כולל המגזר בחישוב הכנסותיו, תוצאות מהשקעה במניות ומהשקעות בחברות כלולות.

הפעילות העסקית של המגזר למעט ההשקעה בחברות כלולות (בהקשר זה יצוין כי על-פי סעיף 23א לחוק הבנקאות חלות על הבנק מגבלות המתייחסות לשיעור החזקתו בתאגידים ריאליים, והיקף ההון אותו הוא רשאי להשקיע בתאגידים כאמור) מרוכזת בכפיפות לחבר ההנהלה הממונה על חטיבת שווקים פיננסיים. במסגרת פעילות ה-Treasury נמצאים אגף ניהול נכסים והתחייבויות בישראל וכן יחידות האחראיות על ניהול הנכסים וההתחייבויות בסניפי הבנק בחו"ל. פעילות ה-Treasury כוללת גם את תיאום ניהול הנכסים וההתחייבויות הפיננסיים של קבוצת הבנק (לרבות חברות בנות זרות) במטבע-חוץ ברמה גלובלית ותיאום פעילות המסחר במטבע-חוץ ונגזרים בסניפי חו"ל.

פעילות מגזר זה כוללת את תוצאות חברות הבת פועלים סהר בע"מ, המתמחה במתן שירותי ברוקראג' בארץ ובחו"ל, שירותי מחקר, שירותי משמרת ושירותים נלווים נוספים, פועלים שוקי הון - בית השקעות בע"מ, הפועלת בעיקר בתחום ההשקעות בארץ ובחו"ל וההשקעה בתחום קרנות הון והשקעות ישירות, כולל קרנות המשקיעות במגזר הטכנולוגי, וכן, פעילים ניהול תיקי השקעות בע"מ, העוסקת בניהול תיקי השקעות עבור לקוחות פרטיים, גופים עסקיים, מלכ"רים ואחרים.

כמו-כן החטיבה מנהלת את הקשרים עם בנקים ומוסדות פיננסיים ברחבי העולם ואחראית על מתן שירותים ללקוחות הפעילים בישראל במגוון תחומים לרבות בשוקי ההון והכסף.

התיק הבנקאי – ניהול מקורות ושימושים

מגזר הניהול הפיננסי, באמצעות אגף נכ"ה בבנק, אחראי לניהול המקורות והשימושים של הבנק על מיגוון פעילויות המגזרים השונים. המגזר מקבל ומקצה מקורות לשימושי המגזרים השונים תוך קביעת מחירי ההעברה הפנימיים שלהם (להלן: "ריבית סיטונאית" - לפרטים נוספים, ראה הרחבה בהמשך). הריבית הסיטונאית מהווה את ריבית הבסיס לפעילות המגזרים השונים מול לקוחות הבנק וכן אמצעי לניהול סיכוני השוק והנזילות. לבנק מקורות מימון מגוונים, שעיקרם פיקדונות לזמן קצוב מהציבור. הפיקדונות מגוייסים ממספר רב מאוד של מפקידים וללא תלות במפקיד בודד או בקבוצת מפקידים. עיקר גיוס המקורות של הבנק מתבצע מהציבור בארץ כשחלקו הארי מלקוחות פרטיים. המקורות בשקלים לא-צמודים מגיעים ברובם מלקוחות אלה, ובמידה מסוימת גם מלקוחות מוסדיים ועסקיים גדולים (שחלקם פועלים ישירות מול מגזר ניהול פיננסי). מקורות בשקלים צמודים מגויסים הן מהציבור הרחב והן מלקוחות מוסדיים המשקיעים בפיקדונות בבנק, באגרות-חוב והון משני שמנפיקה קבוצת הבנק. הבנק מייחס חשיבות רבה לגיוס מקורות יציבים בעלי פיזור גבוה. נציין כי בשנתיים האחרונות קטנה היתרה בקרנות הכספיות, ירידה שמשמעותה ירידה בריכוזיות המקורות של הבנקים. המקורות במטבע-חוץ כוללים פיקדונות לקוחות פרטיים ולקוחות עסקיים בארץ, תושבי חוץ, לקוחות הבנקאות הפרטית הבינלאומית, חברות ישראליות בחו"ל, הנפקת CDs ומכשירים אחרים המבוטחים על-ידי ה-FDIC בארצות-הברית והנפקות של אגרות-חוב בחו"ל (באמצעות החברה הבת פועלים אינטרנשיונל). בנוסף, כחלק מניהול סיכוני השוק והנזילות מנהלת חטיבת שווקים פיננסיים תיק אגרות-חוב, המורכב מאגרות-חוב ממשלתיות ואגרות-חוב קונצרניות. התיק מנוהל על-ידי צוות מקצועי הנעזר בצוותי תפעול, בקרה ומחקר.

מקורות המגוייסים על-ידי מגזרי הפעילות השונים, "מועברים" מהמגזר אליו משוייך הלקוח למגזר הניהול הפיננסי ובתמורה, מזכה מגזר הניהול הפיננסי את המגזר הרלוונטי, בריבית הסיטונאית אותה קובע אגף נכ"ה בגין אותו מקור על-פי מאפייני המקור (קרי על-פי התקופה ומגזר ההצמדה - לפרטים נוספים בדבר אופן קביעת הריבית הסיטונאית, ראה להלן הרחבה בהמשך). מקורות אלו, וכן מקורות אשר מגייס המגזר כמפורט לעיל, מקצה מגזר ניהול פיננסי לשימושי מגזרי הפעילות השונים. בתמורה, מחוייב אותו מגזר בריבית הסיטונאית (לפי מגזר ההצמדה ותקופת השימוש), הנקבעת על-ידי אגף נכ"ה.

קביעת הריבית הסיטונאית נעשית על-ידי אגף נכ"ה מדווחת ונדונה באופן שוטף אחת לשבוע על-ידי צוות נכ"ה. בנוסף לדיון ולניתוח השוטף בצוותי נכ"ה, נמסר דיווח אחת לחודש בצוות הנהלה ואחת לרבעון נמסר דיווח בנדון להנהלת הבנק ולדירקטוריון.

הריבית הסיטונאית נקבעת, בין היתר, בהתחשב בגורמים הבאים: מחירי השוק בגין מקורות בני השוואה (קרי לפי מגזר ההצמדה והתקופה); עלות גיוס אגרות-החוב ועלות גיוס כתבי ההתחייבות של הבנק ותאגידים בנקאיים דומים; תשואות אגרות-חוב ממשלתיות; ריבית בנק ישראל; ונתונים מאקרו כלכליים. בנוסף, בוחנים צוותי נכ"ה מידע בדבר: תזרימי הקרן והריבית (Gap Report) של הבנק לפי מועדי שינוי הריבית ולפי מועדי פירעון; חשיפות הריבית של הבנק (רגישות ערך ורגישות הכנסה); VaR של כלל הבנק; עסקות צפויות; יתרות וביצועים יומיים ועוד. הצוותים מקיימים דיון גם בהתייחס למגבלות והפוזיציה הרצויה בהתאם למדיניות הבנק.

פעילות בתחום המסחר - חדר עסקות מטבע-חוץ (OTC)

הבנק נותן ללקוחותיו שירות מקיף בחדרי העסקות, להגנה מפני סיכונים הכרוכים בתנודות בשערי החליפין ובריביות מחד גיסא, ולהשקעה ולניצול התנודות כאמור לעשיית רווחים מאידך גיסא. חדר העסקות בתל-אביב מספק ללקוחותיו שירות במכשירים הפיננסיים השונים (עסקות מסוג ספוט, פורוורד, אופציות, אופציות אקזוטיות, עסקות החלף ומוצרים מובנים) ועל נכסי בסיס שונים (שערי חליפין במטבע-חוץ/מטבע-חוץ, מטבע-חוץ/ש"ח, ריביות שקליות וריביות מטבע-חוץ, מדד מחירים לצרכן, מדדי מניות, סחורות וכו'). ביצוע העסקות עם לקוחות הבנק נעשה בהתאם למסגרות האשראי שהוקצו להם על-ידי בעלי סמכויות האשראי בבנק ועל בסיס מודלים פנימיים של הבנק. המודלים מגדירים את חשיפות האשראי בעסקות המבוצעות בחדר העסקות. בשנים האחרונות קיימת עלייה מתמדת במודעות לפעילויות שמציע חדר העסקות, אשר גררה בעקבותיה גם דרישה למגוון רחב יותר של מוצרים וברמות תחכום גבוהות יותר. כמענה לצרכים אלה, וכדי לשמר את מעמדו כבנק מוביל וחדשני, נוספו לסל המוצרים בארץ מוצרים מורכבים, הכוללים: נגזרים, לרבות אופציות ריבית בשקלים ואופציות אקזוטיות, נגזרי אשראי ומוצרי ריבית מתוחכמים. בנוסף, בשנים האחרונות גבר השימוש במוצרים מובנים, הכוללים פקדון או אגרת-חוב, שתנאי הריבית שלהם נקבעים על-פי תנאי נגזרת כלשהי המשובצת במכשיר החוב.

הבנק פועל כאחד מעושי השוק הראשיים באגרות-חוב ממשלתיות. חדר העסקות מהווה עושה שוק במרבית המוצרים בהם הוא פעיל; הבנק פועל כצד לעסקה מול הלקוח, ולא כמתווך בין הלקוח לצד ג.

שירותי ברוקראג'

בחטיבת שווקים פיננסים פועלים בנוסף לחדר עסקות מטבע-חוץ, גם שני חדרי מסחר בניירות-ערך: חדר מסחר בניירות-ערך ישראלים וחדר מסחר בניירות-ערך זרים.

בחדר המסחר הישראלי, ניתן שירות ללקוחות מוסדיים וכן ללקוחות פרטיים בעלי פעילות גבוהה. בחדר מסחר ניירות-ערך זרים, ניתן שירות ללקוחות מוסדיים, ללקוחות פרטיים נבחרים וכן גיבוי לפעילות המסחר ליתר לקוחות הבנק.

שלושת חדרי המסחר פועלים בתיאום ומעמידים לרשות לקוחות הבנק מעטפת שירות מקצועית, מתקדמת ויעילה תחת קורת גג אחת.

שירותים למנהלי נכסים פיננסיים

מערך שירות למנהלי נכסים פיננסיים, מאגד בתוכו פעילויות של מתן שירותים שונים למנהלי נכסים פיננסיים: מנהלי קופות-גמל, קרנות השתלמות ופנסיה, מנהלי קרנות נאמנות ומנהלי תיקי השקעות.

פעילות המערך כוללת תפעול הנכסים הפיננסיים האמורים לעיל ומתן שירותים בנקאיים לגופים המנהלים אותם. השירותים כוללים בין השאר שערוך נכסים, הפקת דוחות בקרה, הפקת דיווחים לרשויות, ניהול ספרים, ניהול חשבונות וזכויות עמיתים בקופות-גמל, חישוב תשואות.

לבנק הסכמים למתן שירותים תפעוליים בעבור חברות לניהול קופות-גמל, חלקם כחלק נלווה למכירת קופות-גמל שהיו בבעלות הבנק. בתחום קרנות הנאמנות לבנק הסכמים למתן שירותים לחברות לניהול קרנות נאמנות.

בנוסף המערך נותן שרות לחברות הניהול של קופות הגמל (למעט חברות הניהול של קופות הגמל שמנוהלות בחברות ביטוח) ולקרנות הנאמנות, סכומי היתרות וכן תוצאות פעילות זו ומוצגים במגזר ניהול פיננסי.

בסוף שנת 2015 הסתכם היקף הנכסים של קופות הגמל, קרנות ההשתלמות והפנסיה להן מספק הבנק שירותי תפעול בסך של כ-116.4 מיליארד ש"ח, שווי הנכסים של קרנות הנאמנות להן מספק המערך שירותים נלווים לניהול חשבונות בהיקפים שונים הסתכם בסך של כ-70 מיליארד ש"ח.

שירותים למוסדות פיננסיים

במסגרת ניהול פעילותו מול בנקים ומוסדות פיננסיים זרים הבנק מספק מגוון רחב של שירותים לרבות שירותי סאב-קסטודי לבנקים קסטודיאנים מובילים מחו"ל הפעילים בישראל בתחום ניירות-ערך.

שינויים רגולטוריים המשפיעים על המגזר

מגזר הניהול הפיננסי הינו מגזר עתיר רגולציה המושפע תדיר על-ידי שינויים רגולטוריים מקומיים ושינויים רגולטוריים גלובליים. ניתן לציין את ההסכמות לרפורמה בשוק הנגזרים העולמי של מנהיגי ה-G20 אשר היישומים הבולטים שלהן הן רגולציית Frank Dodd בארצות-הברית ורגולציית EMIR באירופה. רגולציות אלה משפיעות על תהליכי העבודה בתחום נגזרי ה-OTC.

כמו-כן, ביום 29 ביולי 2015 פירסם אגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר טיוטה לתיקון תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות-גמל) (רכישה ומכירה של ניירות-ערך), התשס"ט-2009 ותקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות-גמל) (קופות-גמל בניהול אישי), התשס"ט-2009 (להלן: "טיוטת התיקון"). טיוטת התיקון קובעת, בין היתר, כי משקיע מוסדי הנמנה על קבוצת משקיעים שלאחד מהם יש הסכם התקשרות עם תאגיד בנקאי למתן שירותי ניהול או תפעול אינו רשאי לרכוש או למכור באמצעות אותו התאגיד הבנקאי או ממנו, או באמצעות צד קשור למשקיע המוסדי או ממנו נייר ערך או מטבע-חוץ ואינו רשאי להחזיק ניירות-ערך באמצעות אותו התאגיד הבנקאי. בשלב זה, לא ניתן להעריך האם טיוטת התיקון תאושר ובאיזו מתכונת. הבנק בוחן את ההשפעה של טיוטת התיקון על היקף השירותים שיספק למנהלי נכסים פיננסיים.

במהלך שנת 2015, הבנק השלים את יישום הוראות באזל 3 נזילות ומדווח על-פיהן.

שינויים טכנולוגיים שיש בהם כדי להשפיע מהותית על המגזר

מגזר הניהול הפיננסי הוא עתיר טכנולוגיה. בהתאם לכך, שינויים טכנולוגיים שמשפיעים על המגזר מתרחשים באופן שוטף. בשנים האחרונות ניתן לציין מספר תהליכים כאלה, דוגמת הפצה נרחבת של מידע פיננסי בזמן אמת ויכולת לבצע עסקות בצורה מידית, בלי קשר למיקום גיאוגרפי.

עיקר ההשקעות המבוצעות במגזר הן במערכות מידע.

גורמי ההצלחה הקריטיים במגזר

גורם ההצלחה המשמעותי ביותר בתחום הניהול הפיננסי הוא איכות המשאב האנושי, כאשר המועסקים בתחום נדרשים להיות בעלי ידע מקצועי וכישורים אנליטיים גבוהים.

גורם הצלחה קריטי נוסף הוא מערכות ממוחשבות ברמה גבוהה, הן בתחום ביצוע עסקות והן בתחום המידע והניתוח.

תחום הניהול הפיננסי הינו בעל ממשק חזק לרוב תחומי הפעילות העסקית של הבנק. אי לכך, מטבע הדברים, הצלחת הפעילות מותנית ברמת שיתוף פעולה בינמגזרי בתוך הבנק.

מחסומי הכניסה והיציאה העיקריים של המגזר

מחסומי הכניסה העיקריים למגזר הניהול הפיננסי נובעים מהצורך בהשקעות גבוהות במערכות מידע וביכולת לגייס כוח אדם מקצועי בעל רמה גבוהה.

בנוסף, היכולת לספק שירותים ללקוחות גדולים נגזרת גם מגודלו היחסי של הבנק ומיכולתו לספק נזילות לתחומי הפעילות השונים. בהתאם לכך, בתחומי פעילות מסוימים ובסוגים מסוימים של עסקות יש יתרונות לגודל.

תחליפים למוצרים ולשירותים של המגזר והשינויים שחלו בהם

בשנים האחרונות עולה באופן מתמיד רמת התחכום בשווקים הפיננסיים בישראל. מגמה זו בולטת במיוחד בהרחבת סל המוצרים העומדים לרשות המשקיעים והפעילים בשוק. מכשירים סחירים מסוגים שונים ומכשירים נגזרים הופכים להיות נגישים יותר. דוגמאות למכשירים אלה הינן תעודות סל, פיקדונות מובנים, אופציות אקזוטיות, אופציות מעו"ף ועוד.

תחרות

בכל הקשור לפעילות חדרי העסקות קיימת תחרות ענפה ואינטנסיבית. המתחרים העיקריים הינם ארבע הקבוצות הבנקאיות הגדולות בישראל, ובשנים האחרונות גם בנקים זרים, וכן חברות פיננסיות אחרות, המתמחות בתחום.

לקוחות

המגזר מספק שירותים מגוונים לכלל לקוחות המגזרים האחרים בבנק, בין אם באמצעות סניפי הבנק ומנהלי קשרי הלקוחות ובין אם בקשר ישיר עם לקוחות גדולים. חדר העסקות מקיים פעילות שיווקית מול מוסדות פיננסיים זרים, דבר שהביא להגדלה משמעותית של מחזורי הפעילות מול לקוחות אלה (במיגוון המוצרים בהם הבנק משמש "עושה שוק").

הון אנושי

מספר המשרות הממוצע של עובדי המגזר בשנת 2015 הינו 784 בהשוואה ל-823 משרות בשנת 2014.

הירידה במספר המשרות נובעת בעיקר מיישום מהלך התקינה ביחידות ההנהלה הראשית על-פי מתודולוגית "פועלים בדרך הנכונה". מגזר הניהול הפיננסי מוטה כוח אדם מקצועי. בהתאם לכך, קיימת תחרות משמעותית על שירותיהם של עובדים איכותיים; תחרות שבאה הן מהבנקים המקומיים, הן מבנקים זרים, הן מגופים פיננסיים אחרים והן מחברות עסקיות. הדבר בולט במיוחד בתחום חדרי העסקות.

הסכמי שיתוף פעולה

במהלך העסקים השוטף מקיים הבנק, ובמסגרתו המגזר לניהול פיננסי, קשרים ענפים עם המוסדות הפיננסיים המובילים בעולם. הקשרים העסקיים בין הבנק לגופים אלה בשוקי ההון השונים מושתתים, בין היתר, על הסדרים בינלאומיים סטנדרטיים, כגון: הסכמי מסגרת התומכים בפעילות חדרי העסקות, הסכמים מיוחדים למזעור סיכוני אשראי שמיועדים להגביל את סיכון האשראי בנגזרים (Credit Support Annex) או פעילות באמצעות מסלקה בינלאומית (CLS), לשם מזעור סיכוני סליקה בעסקות החלף במטבע-חוץ.

יעדים ואסטרטגיה עסקית

היעדים המרכזיים של המגזר הינם פיתוח הפעילות הפיננסית בשווקים המקומיים והבינלאומיים, וכן המשך הצמיחה בפעילות המקומית. התוכנית האסטרטגית לשנת 2016, כוללת תוכניות עבודה בהן התייחסות לתשתיות, תהליכי עבודה ויעדים כמותיים. התוכנית מושתתת על הרחבת מיגוון המוצרים, גידול בבסיס הלקוחות, העמקת פעילות עם לקוחות קיימים ופיתוח פעילות גלובלית הן בתחומי המסחר והן בתחומי הברוקראג'.

התוכנית האסטרטגית מבוססת על הערכות ומשקפת את נקודת המבט הנוכחית של הבנק, ולכן הינה בבחינת מידע צופה פני עתיד. קיימת אפשרות שהתוכנית לא תתממש, או לא תתממש במלואה.

טבלה 45-5: תמצית תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר הניהול הפיננסי

	2015	2014*,**
	במיליוני ש"ח	
הכנסות ריבית, נטו:		
מחיצוניים	**(503)**	(727)
בינמגזרי	**1,482**	1,687
הכנסות מימון שאינן מריבית	**924**	792
סך-הכל רווח מימוני, נטו	**1,903**	1,752
עמלות והכנסות אחרות	**404**	384
סך ההכנסות	**2,307**	2,136
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	**(3)**	4
הוצאות תפעוליות ואחרות:		
מחיצוניים	**1,080**	1,030
בינמגזרי	**(218)**	(240)
רווח לפני מסים	**1,448**	1,342
הפרשה למסים על הרווח	**641**	482
רווח לאחר מסים	**807**	860
חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר מסים	**19**	9
רווח (הפסד) נקי:		
לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	**826**	869
המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	**69**	(3)
המיוחס לבעלי מניות הבנק	**895**	866
תשואה להון	**34.8%**	36.4%
יתרה ממוצעת של נכסים	**138,455**	120,639
מזה: השקעות בחברות כלולות	**139**	136
יתרה ממוצעת של התחייבויות	**113,583**	104,384
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	**27,514**	25,978
יתרה ממוצעת של נכסי קופות-גמל וקרנות נאמנות[1]	**102,347**	90,601
יתרה ממוצעת של ניירות-ערך	**517,951**	504,054
מספר משרות ממוצע	**784**	823
יתרת אשראי לציבור, נטו	**1,269**	1,746
יתרת פיקדונות הציבור	**45,542**	49,427

* יישום למפרע - לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 1ד.(1) בדוחות הכספיים.

** סווג מחדש.

(1) קופות-גמל המקבלות שירותי תפעול.

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר הניהול הפיננסי בשנת 2015 הסתכם ב-895 מיליון ש"ח, בהשוואה לרווח של 866 מיליון ש"ח בשנה הקודמת.

הרווח המימוני, נטו, המיוחס למגזר בשנת 2015 הסתכם ב-1,903 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,752 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בשל עלייה ברווחים ממימוש אגרות-חוב ומהשפעת חיסוי השקעות בחו"ל בגין שינויים בשערי חליפין. מנגד, חלה ירידה מהתאמות לשווי הוגן של מכשירים נגזרים ובהכנסות מהצמדה למדד עקב ירידה במדד המחירים לצרכן.

העמלות וההכנסות האחרות של המגזר בשנת 2015 הסתכמו ב-404 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-384 מיליון ש"ח בשנה הקודמת.

ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר בשנת 2015 הסתכמו ב-862 מיליון ש"ח בהשוואה ל-790 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע מעלייה בהוצאות מיחשוב.

האשראי לציבור, נטו, ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכם בכ-1.3 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-1.7 מיליארד ש"ח בשנה קודמת.

פיקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכמו בכ-45.5 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-49.4 מיליארד ש"ח בשנה קודמת. הירידה נבעה בעיקר מקיטון בפיקדונות מלקוחות מוסדיים ועסקיים גדולים.

יתרת הנכסים הכספיים החוץ-מאזניים של לקוחות קבוצת הבנק המיוחסת למגזר נכון ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכמה בכ-614.9 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-603.3 מיליארד ש"ח בשנה קודמת. היתרה כוללת החזקות של לקוחות בתיקי ניירות-ערך ובקרנות נאמנות וכוללת יתרת נכסי קופות-גמל המקבלות שירותי תפעול מהבנק.

אחרים והתאמות

מסגרת זו כוללת את כל הפעילויות האחרות של קבוצת הבנק, אשר אף אחת מהן אינה מגיעה עד כדי מגזר בר-דיווח על-פי הוראות המפקח על הבנקים. פעילות זו כוללת בעיקר: פעילות בכרטיסי אשראי בגין פעילות לקוחות בנקים מחוץ לקבוצה ותיירות נכנסת והכנסות משירותי מחשב לחברות שאוחדו בעבר. בנוסף, התאמות של פעולות בין-מגזריות נזקפות למסגרת זו.

הרווח המיוחס לבעלי מניות הבנק של מסגרת זו בשנת 2015 הסתכם ב-66 מיליון ש"ח בהשוואה לסך של 81 מיליון ש"ח בשנה הקודמת.

הרווח מכרטיסי אשראי בגין פעילות לקוחות בנקים מחוץ לקבוצה ומתיירות נכנסת הסתכם בשנת 2015 ב-43 מיליון ש"ח, בהשוואה לסך של 44 מיליון ש"ח בשנה הקודמת.

האשראי ללקוחות של בנקים אחרים, אשר אינם חלק מקבוצת הבנק ואיתם התקשרה קבוצת ישראכרט בהסדר נכון ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכם בכ-5.2 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-4.6 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2014.

פרטים נוספים אודות פעילות במוצרים מסוימים

כרטיסי אשראי

כללי

הפעילויות העיקריות של קבוצת הבנק בתחום כרטיסי האשראי מתבצעות באמצעות חברות הפועלות בתחום אמצעי התשלום תחת קורת גג ניהולית ותפעולית אחת שתכונה להלן בשם "קבוצת ישראכרט". פעילות הליבה של קבוצת ישראכרט הינה הנפקה וסליקה של כרטיסי אשראי מסוג "ישראכרט", מותג פרטי בבעלותה, וכן של כרטיסי אשראי מסוג "מסטרקארד", "ויזה" ו"אמריקן אקספרס" וזאת מכוח הסכמי רישיון.

בחודש יוני 2015 מינו שר האוצר ונגידת בנק ישראל ועדה להגברת התחרותיות בשירותים בנקאיים ופיננסיים נפוצים הניתנים למשקי בית ולעסקים שאינם גדולים (ועדת שטרום).

ביום 14 בדצמבר 2015 פורסם דוח הביניים של הוועדה, שבמסגרתו הומלץ, בין היתר, להפריד את חברות כרטיסי האשראי מהבנקים הגדולים בתוך 3 שנים ממועד אימוץ מסקנות הוועדה בחקיקה. לפרטים נוספים ראה "שינויים רגולטוריים" להלן.

הנפקת כרטיסי אשראי

קבוצת ישראכרט מנפיקה כרטיסים ללקוחות של בנקים איתם התקשרה קבוצת ישראכרט בהסדר, לרבות הבנק, בנק מזרחי טפחות, הבנק הבינלאומי הראשון, בנק יהב, בנק אוצר החייל, בנק מסד, בנק ירושלים בע"מ, בנק איגוד בע"מ; בנוסף, מנפיקה קבוצת ישראכרט כרטיסים באופן ישיר ללקוחות ("כרטיסים חוץ-בנקאיים"), שהינם בעיקר חברי מועדוני צרכנים וגופים שונים איתם התקשרה קבוצת ישראכרט.

לקוחות קבוצת ישראכרט בתחום ההנפקה הינם לקוחות פרטיים, עובדי תאגידים ותאגידים (ורכש תאגידי הכולל - B2B (Business to Business) - העברת תשלומים בין עסקים).

במסגרת פעילות ההנפקה מנפיקה ומתפעלת קבוצת ישראכרט מגוון מוצרים ושירותים נוספים כגון כרטיסי "אשראי מתגלגל", כרטיסי תדלוק והתקני תדלוק, כרטיסי מתנה, כרטיסי רכש ייעודיים וכרטיסים נטענים. בנוסף, קבוצת ישראכרט מעניקה אשראי והלוואות לכל מטרה על בסיס מסגרת אשראי בכרטיס, הלוואות לרכישת רכב, אפשרויות מגוונות לפריסת תשלומים ושרותי מידע ואישורים.

בנוסף לקבוצת ישראכרט, בתחום ההנפקה פועלות בישראל כיום שתי חברות כרטיסי אשראי, בשליטה של בנקים: כרטיסי אשראי לישראל בע"מ (להלן: "כאל") שבשליטת בנק דיסקונט ולאומי קארד בע"מ (להלן: "לאומי קארד") בשליטת בנק לאומי.

מספר הכרטיסים ליום 31 בדצמבר 2015 שהונפקו על-ידי קבוצת ישראכרט הינו 4.7 מיליון כרטיסים בהשוואה ל-4.2 מיליון כרטיסים ליום 31 בדצמבר 2014.

בשנת 2015 הגיע מחזור הפעילות בכרטיסי קבוצת ישראכרט ל-126.3 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-116.9 מיליארד ש"ח בשנת 2014.

סליקת כרטיסי אשראי

במסגרת הסכם הנערך לצורך שירותי הסליקה מתחייבת חברת כרטיסי אשראי הסולקת כלפי בתי עסק, בכפוף לקיום תנאי ההסכם ביניהם, לפרוע לבית העסק את החיובים בהם התחייבו כלפיו מחזיקי הכרטיסים הנסלקים על ידה בעת שרכשו טובין או שירות בבית העסק. בנוסף, מציעה קבוצת ישראכרט לבתי עסק מגוון שירותים פיננסיים נוספים כגון: מתן הלוואות, מקדמות (הקדמת תשלומים בגין עסקות שבוצעו), הקדמות, ניכיון שוברים ושירותים שיווקיים ותפעוליים, ביניהם אפשרות לפריסת תשלומים, תאריכי זיכוי גמישים, מידע ייעודי ומבצעי קידום מכירות.

לקוחות קבוצת ישראכרט בתחום סליקת כרטיסי האשראי הינם בתי עסק רבים ומגוונים הקשורים עימה בהסכמים, ביניהם גם משרדי ממשלה שונים וכן חברות המספקות לבתי עסק שירותי ניכיון.

תחום הסליקה של כרטיסי האשראי מאופיין בתחרותיות גבוהה מאוד, בין היתר, בעקבות הפעלתו של הממשק המקומי לסליקה צולבת של עסקות בכרטיסי אשראי מסוג מסטרקארד וויזה (בעקבותיו כאל ולאומי קארד החלו לסלוק כרטיסי מסטרקארד וקבוצת ישראכרט החלה לסלוק כרטיסי ויזה). מיום 15 במאי 2012 פתוח השוק לסליקה צולבת של המותג "ישראכרט", ובתי עסק יכולים להחליף סולקים במותג זה. התחרות בתחום הסליקה מתמקדת בגיוס בתי עסק חדשים להסכמי סליקה ובשימור בתי עסק הקיימים כלקוחות תחום הסליקה. היבט נוסף של התחרות מתבטא בפיתוח מוצרים ושירותים פיננסיים ותפעוליים לבתי עסק.

בנוסף לקבוצת הבנק, בתחום הסליקה פועלות בישראל כיום שתי חברות כרטיסי האשראי, בשליטה של בנקים אשר פורטו לעיל.

שינויים רגולטוריים

על פי הסדר שבין החברה וחברות כרטיסי האשראי לאומי קארד וכאל שאושר על-ידי בית הדין להגבלים עסקיים ביום 7 במרץ 2012 (להלן: "ההסדר") החל מיום 1 ביולי 2014 ועד לסוף תקופת ההסדר (31 בדצמבר 2018) תעמוד עמלת המנפיק הממוצעת על 0.7%. ההסכם שנחתם בין הצדדים המפרט את תנאי הפעלת הממשק הטכני המשותף, הוגש לממונה לקבלת פטור מאישור הסדר כובל.

בחודש אוגוסט 2011 פורסם ברשומות תיקון מספר 18 לחוק הבנקאות רישוי, הקובע, בין היתר, שעל גוף העוסק בסליקת עסקות בכרטיסי חיוב לקבל רישיון סליקה. בהמשך, בחודש דצמבר 2013, פרסם הפיקוח על הבנקים את תהליך קבלת רישיון סולק ואת הקריטריונים והתנאים הכללים לשולט ומחזיק אמצעי שליטה במבקש רישיון סליקה. בחודש נובמבר 2015 פרסם הפיקוח על הבנקים טיוטה מתוקנת של תהליך קבלת רישיון סולק. בטיוטה, בין היתר, פורטו דרישות ההון מסולק, וכן נקבעו הוראות שונות בנוגע לאופן החזקת כספים שטרם הועברו לבתי העסק, אבטחת מידע, עבודה בתקן EMV, עמידה בהוראות דין ועוד.

בצד הטיוטה הוציא הפיקוח על הבנקים הודעה לעיתונות לפיה, בין היתר: תינתן אפשרות לסולק חדש שקיבל רישיון מבנק ישראל, להתחבר למערכת כרטיסי החיוב באמצעות אירוח על תשתיות סולק קיים, על בסיס הסכם שייחתם ביניהם; גרעין השליטה המינימלי לבעלות בסולק הופחת כמפורט בטיוטה המתוקנת; החוסן הפיננסי של בעל השליטה בסולק אף הוא הופחת בהתאם לאמור בטיוטה המתוקנת והורחבה רשימת הגופים שיוכלו להרכיב גרעין שליטה בסולק.

בחודש פברואר 2015 פרסם בנק ישראל המלצות וצעדים להרחבת התפוצה והשימוש בכרטיסי חיוב מיידי (דביט) בישראל ולהגברת התחרות בתחום כרטיסי החיוב. במסגרת ההמלצות, בין היתר, יקבע הפיקוח על הבנקים הוראות להפצת כרטיס חיוב מיידי ללקוחות הבנקים וכללים להתחשבנות כספית מיידית בעסקות המבוצעות בכרטיס חיוב מיידי ולאופן הצגת פירוט העסקות המבוצעות בכרטיס. בחודש יוני 2015 פרסם הפיקוח על הבנקים מספר הוראות שמטרתן להביא ליישום ההמלצות האמורות, ובכלל זה לוחות הזמנים ליישום ובחודש אוגוסט 2015 פורסמה ברשומות הוראת שעה, בה הכריזה נגידת בנק ישראל על העמלה הצולבת לעסקות חיוב מיידי כעמלה בפיקוח ומחירה נקבע בשיעור של 0.3% מסכום העסקה לתקופה של שנה, החל מיום 1 באפריל 2016.

במקביל לאמור לעיל בנושא כרטיס חיוב מיידי (דביט), בחודש יוני 2015 פרסם הפיקוח על הבנקים הוראה להטמעת השימוש בתקן האבטחה EMV, הן בצד ההנפקה והן בצד הסליקה. בהוראה נקבעו, בין היתר, לוחות הזמנים להנפקת כרטיסים תומכי תקן EMV ולחיבור מסופים התומכים בתקן, וכן לכניסתו לתוקף של מנגנון הסטת האחריות מהמנפיק לסולק.

בחודש מאי 2015 הונחה על שולחן הכנסת הצעת חוק פרטית להגברת התחרותיות בתחום האשראי – הפרדת הבעלות בחברות כרטיסי האשראי מהבנקים. בחודש יוני 2015, החליטה ועדת השרים לענייני חקיקה לדחות את הדיון בהצעת החוק עד לאחר פרסום מסקנות ועדת שטרום והגעה להסכמות בין המציעים למשרדי האוצר והמשפטים. בחודש נובמבר 2015 החליטה ועדת השרים לענייני חקיקה לדחות את הדיון בהצעת החוק בשלושה חודשים. הצעת חוק פרטית נוספת בעניין ההפרדה בין חברות כרטיסי האשראי לבנקים הונחה על שולחן הכנסת בחודש יוני 2015.

בחודש יוני 2015 מינו שר האוצר ונגידת בנק ישראל ועדה להגברת התחרותיות בשירותים בנקאיים ופיננסיים נפוצים הניתנים למשקי בית ולעסקים שאינם גדולים (ועדת שטרום). על הוועדה להמליץ בנושא הכנסת שחקנים חדשים לתחום זה, לרבות באמצעות הפרדת חברות כרטיסי האשראי מבעלות הבנקים. כן הוטל על הוועדה להמליץ על צעדים משלימים נדרשים ועל הסרת החסמים לכניסת שחקנים והגברת תחרות כאמור. ביום 14 בדצמבר 2015 פורסם דוח הביניים של הוועדה, שבמסגרתו הומלץ, בין היתר: להפריד את חברות כרטיסי האשראי מהבנקים הגדולים בתוך 3 שנים ממועד אימוץ מסקנות הוועדה בחקיקה. לקבוע מגבלות על הגופים הרשאים לרכוש את חברות כרטיסי האשראי, להגביר את התחרות בשוק הסליקה (באמצעות קביעת תנאים מקלים למתן רישיון סליקה, הפחתת העמלה הצולבת לא יאוחר משנת 2018, מעבר מסליקה חודשית ליומית תוך מספר שנים), לאפשר לחברות כרטיסי האשראי המופרדות להשתמש במידע שבידן הנובע מתפעול פעילות ההנפקה ומהסליקה, לחייב את כל הבנקים להפיץ את כל כרטיסי האשראי בתנאים שווים, לאסור על כל הבנקים הגדולים להנפיק כרטיסי אשראי למשך ארבע שנים ולאפשר להם להנפיק כרטיסי דביט, לאפשר לחברות כרטיסי האשראי המופרדות להנפיק כרטיסי אשראי במשותף עם בנקים (שאינם הבנקים הגדולים) או גופים פיננסיים עד לשיעור של 25% מסך מסגרות כרטיסי האשראי שלהן, והשארת הפיקוח על חברות כרטיסי האשראי בידי בנק ישראל. לגבי חלק מההמלצות קיימות דעות שונות של חלק מחברי הוועדה. הוועדה פנתה לציבור שיציג בפניה את עמדותיו בנוגע למסקנות הביניים עד ליום 7 בפברואר 2016. החברה הגישה את עמדתה לוועדה, הוועדה קיימה שימועים במהלך חודש פברואר 2016.

בחודש יולי 2015 אישרה מליאת הכנסת בקריאה ראשונה את הצעת החוק לצמצום השימוש במזומן שפורסם בחודש ינואר 2015 ואושר על-ידי ועדת השרים לחקיקה בחודש מאי 2015, שמטרתו להביא ליישום האמור בדוח הוועדה לבחינת צמצום השימוש במזומן במשק הישראלי, תוך קביעת מגבלות באופן מדורג על שימוש במזומן ובשיקים סחירים על מנת לצמצם את תופעת הכלכלה השחורה בישראל, להיאבק בפשיעה ובהלבנת הון ולאפשר שימוש באמצעי תשלום מתקדמים ויעילים. בין היתר מוקנית בתזכיר החוק סמכות לממונה על הגבלים עסקיים לקבוע שיעורי עמלה צולבת של עסקות בכרטיסי חיוב. הצעת החוק קובעת כי תנאי לתחולתו הוא כי כרטיסי חיוב מיידי הינם מוצר זמין בדומה לכרטיסי חיוב נדחה.

בחודש יולי 2015 נכנס לתוקף תיקון לכללי הבנקאות בנוגע לעמלות, לפיו צומצם מספר העמלות הנגבות מבתי עסק קטנים המקבלים שירותי סליקה, על-ידי קביעת תעריפון אחיד של שירותים שכיחים בתחום. כמו-כן, בהתאם לתיקון, תוקנו הכללים בנוגע לעמלות הנגבות ממחזיקי הכרטיס, כגון: האחדת הכללים בנוגע לגביית עמלת המרה. בנוסף, החל מחודש יולי 2015 נכנס לתוקף צו המגביל את סכום העמלה המרבי שניתן לגבות בעד שירותי "הודעות או התרעות" וכן צו המגביל את סכום העמלה המרבי בעד שירות הניתן בידי סולק לנותן שירותי ניכיון בעסקות בכרטיסי חיוב.

בחודש אוגוסט 2015 פרסם בנק ישראל דוח ביניים בנושא "שרשרת ביצוע עסקות בכרטיס חיוב" הכולל המלצות להגברת התחרות, היעילות והיציבות בשוק כרטיסי החיוב ושלדברי בנק ישראל צפויות להסיר את החסמים הקיימים בשוק ולאפשר כניסת שחקנים חדשים.
בחודש נובמבר 2015 אישרה מליאת הכנסת בקריאה שנייה ושלישית, במסגרת חוק ההסדרים, את חוק התוכנית הכלכלית לשנים 2015 ו-2016, שבמסגרתו, בין היתר, יכולים גופים חוץ-בנקאיים לגייס הון באמצעות הנפקת תעודות התחייבות לציבור. הגדלת מקורות המימון צפויה, בין השאר, להגביר את יכולת התחרות של הגופים החוץ-בנקאיים אל מול מערכת הבנקאית במתן אשראי למשקי הבית ולעסקים הקטנים והבינוניים, ובכך להוזיל את עלויות האשראי בסקטור האשראי הקמעונאי.
בחודש דצמבר 2015 פרסם הפיקוח על הבנקים טיוטת הוראה בנושא סולקים וסליקת עסקות בכרטיסי חיוב, שבמסגרתה הוסדרו חלק מההוראות הנזכרות לעיל וכן הוסדרו בה נושאים נוספים, בכלל זה: דרישות הון מסולק; הגנה על כספים בסליקה; חובת עמידה בהוראות דין בהתאם לאופי הסולק; העברת כספים בעסקות חיוב מיידי (דביט), מנגנון הסטת אחריות, יחסי סולק – בית עסק והשכרת מסופים.
ריבוי הליכי הרגולציה, ככל שיישומו, עלולים להיות בעלי השפעה מהותית לרעה על פעילות החברה, אך בשלב זה לא ניתן להעריך את היקפה.
לפרטים נוספים בנושא שינויים רגולטוריים המתייחסים גם לחברות כרטיסי אשראי, ראה פרק "וזמות רגולטוריות" בפרק מגזר משקי הבית.

פעילויות נוספות

בנוסף לפעילויות הקשורות בהנפקה ובסליקה של כרטיסי אשראי, כמפורט לעיל, לקבוצת ישראכרט פעילויות נוספות כדלקמן: פעילות בתחום הבטחת פירעון המחאות וניכיונן; הענקת אשראי צרכני שלא באמצעות כרטיס אשראי; ניכיון שוברים באופן ישיר ופעילות בתחום הפקטורינג (ניכיון חייבים).

מיזוג חברת ויזה אירופה עם חברת ויזה אינק

הבנק מחזיק במניות של ויזה אירופה.
ביום 21 בדצמבר 2015 הכריזה Visa inc. על כוונתה לרכוש את ויזה אירופה. עם סגירת העסקה לקראת תום הרבעון השני של שנת 2016 יעביר הבנק את החזקותיו בויזה אירופה. בתמורה לסך של כ-20-25 מיליון אירו, שיתקבל במזומן ובמניות חסומות של Visa inc.
בנוסף, בתום 4 שנים ממועד סגירת העסקה בכפוף בין היתר לעמידה במבחני הכנסות עתידיים ובתנאים נוספים, הבנק עשוי לקבל תקבול מותנה בסך של כ-6-7 מיליון אירו במזומן, שיוענק במידה ובתום 4 שנים הבנק ימשיך להיות PRINCIPAL MEMBER.
עם השלמת עסקת החלפת המניות מבחינה משפטית (Closing) לקראת תום הרבעון השני של שנת 2016 צפוי הבנק להכיר ברווח לפני מס בסך של כ-20-25 מיליון אירו. הרווח כפוף לשינויים שעשויים לנבוע מערעורים של שאר החברים בויזה אירופה ביחס לחלקם בתמורה. ההכרה ברווח ביחס לתקבול המותנה תידחה עד למועד בו סכום המזומן יהיה קבוע או ניתן לקביעה.

תרומת ההכנסות מכרטיסי אשראי

תרומת ההכנסות מכרטיסי אשראי להכנסות מעמלות, שנכללו במסגרת ההכנסות התפעוליות (לפני ניכוי ההוצאות המתייחסות), הסתכמה בשנת 2015 ב-1,725 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,674 מיליון ש"ח בשנת 2014, גידול בשיעור של כ-3.0%.

טבלה 46-5: התפלגות תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים בכרטיסי אשראי לפי מגזרי פעילות

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015							
	מגזר משקי הבית	מגזר הבנקאות הפרטית	מגזר עסקים קטנים	המגזר המסחרי	המגזר העסקי	מגזר ניהול פיננסי	תיירות נכנסת ואחרים	סך-הכל
	במיליוני ש"ח							
הכנסות ריבית, נטו:								
מחיצוניים	125	20	48	15	–	6	–	214
הכנסות מימון שאינן מריבית	–	–	–	–	–	10	–	10
רווח מימוני, נטו	125	20	48	15	–	16	–	224
הכנסות מעמלות	629	356	124	13	9	–	594	1,725
סך-הכל הכנסות	754	376	172	28	9	16	594	1,949
הוצאות בגין הפסדי אשראי	21	13	4	–	–	–	–	38
הוצאות תפעוליות ואחרות	505	254	86	9	5	–	533	1,392
רווח לפני מסים	228	109	82	19	4	16	61	519
הפרשה למסים על הרווח	70	34	25	6	1	5	18	159
רווח נקי:								
לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	158	75	57	13	3	11	43	360
המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	(3)	(1)	–	–	–	–	–	(4)
המיוחס לבעלי המניות בבנק	155	74	57	13	3	11	43	356
יתרות ממוצעות								
יתרה ממוצעת של נכסים	6,836	3,833	1,374	243	122	–	4,831	17,239
יתרה ממוצעת של התחייבויות	–	–	2,314	2,169	9,979	–	–	14,462
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	9,107	5,534	2,594	157	90	–	–	17,482
מספר משרות ממוצע	696	335	220	12	8	–	544	1,815

טבלה 46-5: התפלגות תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים בכרטיסי אשראי לפי מגזרי פעילות (המשך)

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014*							
	מגזר משקי הבית	מגזר הבנקאות הפרטית	מגזר עסקים קטנים	המגזר המסחרי	המגזר העסקי	מגזר ניהול פיננסי	תיירות נכנסת ואחרים	סך-הכל
	במיליוני ש"ח							
הכנסות ריבית, נטו:								
מחיצוניים	92	18	50	16	–	14	–	190
הכנסות מימון שאינן מריבית	–	–	–	–	–	37	–	37
רווח מימוני, נטו	92	18	50	16	–	51	–	227
הכנסות מעמלות	610	345	120	14	9	–	576	1,674
סך-הכל הכנסות	702	363	170	30	9	51	576	1,901
הוצאות בגין הפסדי אשראי	11	7	2	–	–	–	–	20
הוצאות תפעוליות ואחרות	472	234	80	9	4	–	514	1,313
רווח לפני מסים	219	122	88	21	5	51	62	568
הפרשה למסים על הרווח	65	36	25	6	1	14	18	165
רווח נקי:								
לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	154	86	63	15	4	37	44	403
המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	(4)	(1)	–	–	–	–	–	(5)
המיוחס לבעלי המניות בבנק	150	85	63	15	4	37	44	398
יתרות ממוצעות								
יתרה ממוצעת של נכסים	6,368	3,575	1,267	228	114	–	4,620	16,172
יתרה ממוצעת של התחייבויות	–	–	2,281	2,139	9,839	–	–	14,259
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	8,612	5,271	2,432	152	94	–	–	16,561
מספר משרות ממוצע	728	345	112	12	8	–	554	1,759

* יישום למפרע - לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 1ד.(1) בדוחות הכספיים.

פעילות שוק ההון

כללי

פעילות קבוצת הבנק בשוק ההון כוללת מגוון פעילויות ושירותים פיננסיים בתחומים שונים: ביצוע פעילות מסחר תפעול וקסטודי בניירות-ערך ישראלים, כולל בתחום המעו"ף (הבנק וכן חברה בת בבעלותו המלאה הינם חברים בבורסה ובמסלקת הבורסה. לפרטים בדבר שיעבוד אשר נרשם על נכסי הבנק כתנאי לחברותו במסלקות שונות, ראה ביאור 27 בדוחות הכספיים). הבנק פעיל גם בתחום מסחר בניירות-ערך זרים (חבר במסלקת ה-Euroclear), בתחום מחקר וייעוץ ללקוחות בתחום שוק ההון, מתן שירותים למנהלי נכסים פיננסיים, ניהול הנפקות, ניהול תיקי השקעות בניירות-ערך ובנכסים פיננסיים עבור לקוחות פרטיים, תאגידים, מלכ"רים ומוסדות וכן במתן שירותי נאמנות (כמו-כן לחברה כלולה של הבנק פעילות בתחום החיתום). הפעילויות והשירותים הפיננסיים המפורטים לעיל, מתבצעים בחלקם ישירות על-ידי הבנק ובחלקם על-ידי חברות בנות, אשר כל אחת מהן מתמחה ועוסקת בתחום מוגדר.

ייעוץ פנסיוני

לבנק רישיון יועץ פנסיוני והוא מעסיק יועצים בעלי רישיון יועץ פנסיוני. עד כה נחתמו על-ידי הבנק הסכמי הפצה עם כ-16 חברות המנהלות קופות-גמל וקרנות פנסיה.

החל משנת 2013 החל הבנק בפריסת מרכזי ייעוץ פנסיוני ברחבי הארץ. עד כה הוקמו 12 מרכזי ייעוץ.

על הבנק, כמו על יתר המפיצים הפנסיונים, חלה חובת שימוש במסלקה הפנסיונית שהוקמה לשם העברת מידע מקדים על אחזקות הלקוח במוצרים פנסיונים מהגופים המוסדיים ליועצים ולמשווקים הפנסיוניים. הבנק מקושר למסלקה הפנסיונית וקולט את אחזקות הלקוח במוצרים פנסיונים באמצעות ממשק האחזקות האחיד. קיימים קשיים בהענקת הייעוץ הפנסיוני ללקוחות, הנובעים בין היתר, בקושי בקבלת מידע מלא שוטף ויעיל מהגופים המוסדיים ומהמעסיקים והעברתו למסלקה. כמו-כן, בשלב זה, המסלקה אינה מבצעת העברות כספיות בקשר עם המוצרים הפנסיוניים וקיים קושי בסליקת פעולות כספיות.

קושי נוסף נוגע להפצת מוצרי ביטוח. טרם הותקנו תקנות המסדירות את שיעור עמלת ההפצה של מוצרי ביטוח ולא נחתמו הסכמים להפצתם. קיים קושי בבחינת מוצרי ביטוח בשל המגוון הרחב של תוכניות הביטוח בשנים השונות והקושי לבצע השוואה ביניהם.

במסגרת התוכנית להגברת התחרות בשוק החיסכון הפנסיוני של משרד האוצר יכנסו, בשנת 2016, לתוקפם תיקוני חקיקה שעדיין לא ברורה השפעתם על הייעוץ הפנסיוני בבנק:

1. העובד רשאי לבחור בכל עת את בעל הרישיון הפנסיוני לצורך מתן ייעוץ/שיווק פנסיוני וביצוע פעולות.
2. נקבעו הנחיות בעניין מסלולי השקעה בקופות-גמל ובכלל זה מסלולים תלויי גיל ומסלולים מתמחים.

להלן תיאור השירותים העיקריים הניתנים על-ידי קבוצת הבנק במסגרת פעילות שוק ההון וכן בדבר חלק מחברות קבוצת הבנק הפעילות בתחום:

הפצת קרנות השתלמות, קופות-גמל וקרנות פנסיה

הבנק התקשר בהסכמים בדבר הפצה של קרנות השתלמות, קופות-גמל וקרנות פנסיה בין לקוחותיו, והוא זכאי לגבות עמלות הפצה בקשר עם הפצתן בהתאם לקבוע בתקנות.

הפצת קרנות נאמנות

הבנק התקשר בהסכמים בדבר הפצה של יחידות של קרנות נאמנות בין לקוחותיו, וזאת עם הרוב המכריע של מנהלי קרנות הנאמנות בישראל, והוא זכאי לגבות ממנהלי הקרנות עמלות הפצה בקשר עם פעילות זו, בהתאם לקבוע בתקנות.

פועלים סהר בע"מ

פועלים סהר בע"מ (להלן: "פועלים סהר"), שהינה חברה בת בבעלות מלאה של הבנק, הינה חברה בבורסה ובמסלקת הבורסה. החברה מתמחה במתן שירותים לגופים מוסדיים: קרנות פנסיה ותיקות וחדשות, קופות-גמל בנקאיות, קופות-גמל ענפיות, קרנות השתלמות, חברות ביטוח וחברות וגופים ציבוריים. החברה נותנת ללקוחות שירותי ברוקראג' בארץ ובחו"ל, שירותי מחקר, שירותי משמרת ושירותים נלווים נוספים לרבות שירותים תפעוליים.

פעילים ניהול תיקי השקעות בע"מ

פעילים ניהול תיקי השקעות בע"מ, שהינה חברת בת בבעלות מלאה של הבנק, עוסקת בניהול תיקי השקעות עבור לקוחות פרטיים, גופים עסקיים, מלכ"רים ואחרים. ניהול ההשקעות עבור לקוחות החברה, הן הישראלים והן הזרים, מתבצע בשוק ההון הישראלי וכן בשוקי ההון בעולם.

נכון ליום 31 בדצמבר 2015 ניהלה החברה תיקים בערך כספי של 16.6 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-15.1 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2014.

שירותים למנהלי נכסים פיננסיים

מערך שירות למנהלי נכסים פיננסיים, מאגד בתוכו פעילויות של מתן שירותים שונים למנהלי נכסים פיננסיים: מנהלי קופות-גמל, קרנות השתלמות ופנסיה, מנהלי קרנות נאמנות ומנהלי תיקי השקעות.

פעילות המערך כוללת תפעול הנכסים הפיננסיים האמורים לעיל ומתן שירותים בנקאיים לגופים המנהלים אותם. השירותים כוללים בין השאר שערוך נכסים, הפקת דוחות בקרה, הפקת דיווחים לרשויות, ניהול ספרים, ניהול חשבונות וזכויות עמיתים בקופות-גמל, חישוב תשואות.

לבנק הסכמים למתן שירותים תפעוליים בעבור חברות לניהול קופות-גמל, חלקם כחלק נלווה למכירת קופות-גמל שהיו בבעלות הבנק. בתחום קרנות הנאמנות לבנק הסכמים למתן שירותים לחברות לניהול קרנות נאמנות.

בנוסף, המערך נותן שירות לחברות הניהול של קופות הגמל (למעט חברות הניהול של קופות הגמל שמנוהלות בחברות ביטוח) ולקרנות הנאמנות. סכומי היתרות וכן תוצאות פעילות זו מוצגים במגזר ניהול פיננסי.

בסוף שנת 2015 הסתכם היקף הנכסים של קופות הגמל, קרנות ההשתלמות והפנסיה להן מספק הבנק שירותי תפעול בסך של כ-116.4 מיליארד ש"ח, שווי הנכסים של קרנות הנאמנות להן מספק המערך שירותים נלווים לניהול חשבונות בהיקפים שונים הסתכם בסך של כ-70 מיליארד ש"ח.

שירותים למוסדות פיננסיים

במסגרת ניהול פעילותו מול בנקים ומוסדות פיננסיים זרים, הבנק מספק שירותי סאב-קסטודי לבנקים קסטודיאנים מובילים מחו"ל הפעילים בישראל בתחום ניירות-ערך.

שירותי ברוקראז'

בחטיבת שווקים פיננסים פועלים בנוסף לחדר עסקות מטבע-חוץ, גם שני חדרי מסחר בניירות-ערך: חדר מסחר בניירות-ערך ישראלים וחדר מסחר בניירות-ערך זרים.

בחדר המסחר הישראלי, ניתן שירות ללקוחות מוסדיים וכן ללקוחות פרטיים בעלי פעילות גבוהה. בחדר מסחר ניירות-ערך זרים, ניתן שירות ללקוחות מוסדיים, ללקוחות פרטיים נבחרים וכן גיבוי לפעילות המסחר ליתר לקוחות הבנק.

שלושת חדרי המסחר פועלים בתיאום ומעמידים לרשות לקוחות הבנק מעטפת שירות מקצועית, מתקדמת ויעילה תחת קורת גג אחת.

טבלה 47-5: התפלגות תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים בשוק ההון לפי מגזרי פעילות

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015						
	מגזר משקי הבית	מגזר הבנקאות הפרטית	מגזר עסקים קטנים	המגזר המסחרי	המגזר העסקי	מגזר ניהול פיננסי	סך-הכל
	במיליוני ש"ח						
עמלות והכנסות אחרות	**36**	**849**	**44**	**20**	**55**	**292**	**1,296**
הוצאות תפעוליות ואחרות:							
מחיצוניים	**62**	**495**	**35**	**–**	**–**	**540**	**1,132**
בינמגזרי	**8**	**167**	**11**	**7**	**32**	**(225)**	**–**
רווח (הפסד) לפני מסים	**(34)**	**187**	**(2)**	**13**	**23**	**(23)**	**164**
הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)	**(14)**	**77**	**(1)**	**5**	**10**	**(10)**	**67**
רווח (הפסד) נקי:							
המיוחס לבעלי המניות בבנק	**(20)**	**110**	**(1)**	**8**	**13**	**(13)**	**97**
יתרה ממוצעת							
יתרה ממוצעת של נכסי קופות-גמל וקרנות נאמנות[1]	**2,842**	**56,913**	**3,730**	**2,193**	**1,329**	**102,347**	**169,354**
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול	**–**	**1,093**	**–**	**–**	**–**	**–**	**1,093**
יתרה ממוצעת של ניירות-ערך	**2,002**	**129,524**	**8,437**	**14,016**	**161,797**	**517,951**	**833,727**
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	**128**	**1,668**	**96**	**57**	**938**	**1,463**	**4,350**

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014*						
	מגזר משקי הבית	מגזר הבנקאות הפרטית	מגזר עסקים קטנים	המגזר המסחרי	המגזר העסקי	מגזר ניהול פיננסי	סך-הכל
	במיליוני ש"ח						
עמלות והכנסות אחרות	33	854	45	20	56	302	1,310
הוצאות תפעוליות ואחרות:							
מחיצוניים	59	624	39	–	–	520	1,242
בינמגזרי	9	182	12	6	24	(233)	–
רווח (הפסד) לפני מסים	(35)	48	(6)	14	32	15	68
הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)	(14)	61	(2)	5	13	6	69
רווח (הפסד) נקי:							
המיוחס לבעלי המניות בבנק	(21)	(13)	(4)	9	19	9	(1)
יתרות ממוצעות							
יתרה ממוצעת של נכסי קופות-גמל וקרנות נאמנות[1]	2,866	57,607	4,217	2,559	3,137	90,601	160,987
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול	–	882	–	–	–	–	882
יתרה ממוצעת של ניירות-ערך	1,987	118,065	7,830	13,263	161,695	504,054	806,894
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	132	1,593	97	45	1,068	1,520	4,455

* יישום למפרע - לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור ד1.(1) בדוחות הכספיים.

(1) קופות-גמל המקבלות שירותי תפעול וקרנות נאמנות לגביהן מעניקה קבוצת הבנק שירותי משמורת.

כללי – המגזרים הפיקוחיים השונים והקריטריונים לשיוך לקוחות לפי מגזרי פעילות פיקוחיים

ביום 3 בנובמבר 2014 פורסם חוזר לתיקון הוראות הדיווח לציבור בנושא מגזרי פעילות פיקוחיים. להלן השינויים העיקריים בהוראות הדיווח לציבור:

- נוספה דרישה לגילוי על "מגזרי פעילות פיקוחיים", בהתאם להגדרות של הפיקוח על הבנקים, המבוססות בעיקרן על סיווג הלקוחות על-פי מחזור הפעילות של הלקוח. מתכונת הגילוי על מגזרי הפעילות הפיקוחיים כוללת את המגזרים הבאים: בנקאות פרטית, משקי בית, עסקים זעירים וקטנים, עסקים בינוניים, עסקים גדולים, גופים מוסדיים וניהול פיננסי.
- נוספה דרישה לגילוי נפרד על מגזר "ניהול פיננסי".
- פעילות הבנק בחו"ל תוצג בנפרד תוך הפרדה בין פעילות אנשים פרטיים לבין פעילות עסקית.

ההוראות שנקבעו בחוזר חלות מהדוחות הכספיים לשנת 2015 בקשר לנתונים מאזניים. יתר הדרישות בקשר לגילויים יחולו החל מהדוחות הכספיים לרבעון הראשון של שנת 2016, למעט הגילוי הנפרד על מגזר ניהול פיננסי שלא יחול בשנים 2015 ו-2016. כמו-כן, נקבעו הקלות לסיווג למגזרים לצורך הצגת מספרי השוואה. ליישום ההוראות לראשונה תהיה השפעה הצגתית על הדוחות הכספיים של הבנק. ביאור 29א הותאם בכדי לכלול את הגילוי החדש בכפוף להוראות המעבר כמפורט לעיל.

להלן הגדרות ומאפייני מגזרי פעילות הפיקוחיים:

אנשים פרטיים – מסווגים למגזרי פעילות לפי תיק נכסים פיננסיים בבנק, כמפורט להלן:

- מגזר הבנקאות הפרטית - אנשים פרטיים אשר היתרה של תיק הנכסים הפיננסיים שיש להם בבנק על בסיס מאוחד (לרבות פיקדונות כספיים, תיקי ניירות-ערך ונכסים כספיים אחרים) עולה על 3 מיליוני ש"ח.
- מגזר משקי בית - כולל אנשים פרטיים, למעט לקוחות הנכללים במגזר בנקאות פרטית.

לקוחות עסקיים – מסווגים למגזרי פעילות לפי מחזור הפעילות, כמפורט להלן:

- עסק זעיר - עסק שמחזור פעילותו קטן מ-10 מיליוני ש"ח.
- עסק קטן - עסק שמחזור פעילותו גדול או שווה ל-10 מיליוני ש"ח וקטן מ-50 מיליוני ש"ח.
- עסק בינוני - עסק שמחזור פעילותו גדול או שווה ל-50 מיליוני ש"ח וקטן מ-250 מיליוני ש"ח.
- עסק גדול - עסק שמחזור פעילותו גדול או שווה ל-250 מיליוני ש"ח.

כאשר מחזור ההכנסות של לקוח עסקי אינו מייצג את היקף הפעילות שלו, פעילות הלקוח העסקי סווגה לפי האמור להלן: כאשר סך החבות של הלקוח העסקי שווה או גדולה מ-100 מיליון ש"ח סווג הלקוח למגזר עסקים גדולים. כאשר סך החבות שלו מתחת ל-100 מיליון ש"ח, התבסס סיווג הלקוח למגזר הפעילות הפיקוחי הרלוונטי על סך הנכסים במאזן של העסק.

בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בקובץ שאלות ותשובות של בנק ישראל, נקבע כי לקוח עסקי, אשר החבות שלו לבנק עד סך של 300 אלפי ש"ח (לרבות מסגרת אשראי וכו'), ולבנק אין מידע על מחזור הפעילות שלו, יסווג למגזר הפעילות הפיקוחי הרלוונטי לפי סך הנכסים הפיננסיים של הלקוח בבנק (לרבות פיקדונות כספיים, תיקי ניירות-ערך ונכסים כספיים אחרים), כאשר במקום סך הנכסים במאזן הסיווג יעשה לפי סך הנכסים הפיננסיים לאחר הכפלתם במקדם של 10.

גופים מוסדיים – כולל קופות-גמל, קרנות נאמנות, קרנות פנסיה, קרנות השתלמות, חברות ביטוח, בהתאם להגדרות המפקח על הבנקים.

מגזר ניהול פיננסי – כולל פעילות למסחר, פעילות ניהול נכסים והתחייבויות, פעילות השקעה ריאלית ופעילויות נוספות, כהגדרתן בהוראות המפקח על הבנקים. בהתאם להוראות המעבר לשנת 2015, לא נכללו בביאור גילוי נפרד אודות מגזר הניהול הפיננסי וגילויים אודות אזורים גאוגרפיים ומגזרי פעילות בהתאם לגישת ההנהלה.

אחר – לרבות פעילויות שהופסקו, רווחים מיעודות ותוצאות אחרות הקשורות לזכויות עובדים שלא שויכו למגזרי הפעילות האחרים, פעילויות שלא שויכו למגזרים האחרים, והתאמות בין סך-כל הפריטים המיוחסים למגזרים לבין סך-כל הפריטים בדוח הכספי המאוחד.

הגילוי על מגזרי פעילות בבנק מתבסס על שיוך הלקוח בפועל ליחידה הארגונית המטפלת, ומבוצע בהתאם לקריטריונים שנקבעו על-ידי הנהלת הבנק (ראה פרק "תיאור עסקי קבוצת הבנק לפי מגזרי פעילות", לעיל). פילוח הלקוחות למגזרי פעילות פיקוחיים מבוסס על הגדרות אחידות שנקבעו על-ידי הפיקוח על הבנקים, כמפורט לעיל. השוני בהגדרות בא לידי ביטוי בעיקר המגזרים הבאים:

- לקוחות פרטיים, עם תיק נכסים פיננסיים בבנק הנמוך מ-3 מיליוני ש"ח, שסווגו למגזר בנקאות בפרטית בגילוי על מגזרי פעילות, סווגו למגזר משקי בית בגילוי על מגזרי פעילות פיקוחיים.
- עסקים זעירים וקטנים, שסווגו למגזרים משקי בית ובנקאות בפרטית בגילוי על מגזרי פעילות, בהתבסס על שיוכם ליחידה הארגונית המטפלת, סווגו למגזרים העסקיים האמורים בהתאם לקריטריונים שפורטו לעיל, בגילוי על מגזרי פעילות פיקוחיים.
- לקוחות עסקיים שסווגו למגזר העסקי או למגזר המסחרי בגילוי על מגזרי פעילות, בהתבסס על שיוכם ליחידה הארגונית המטפלת ועל בסיס השתייכותם לקבוצת חברות, סווגו למגזר עסקים זעירים וקטנים בהתאם לקריטריונים שפורטו לעיל, בגילוי על מגזרי פעילות פיקוחיים.
- גופים מוסדיים שסווגו למגזר עסקי ולמגזר ניהול פיננסי בהתאם לגילוי על מגזרי פעילות, סווגו למגזר גופים מוסדיים בגילוי על במגזרי פעילות פיקוחיים.

טבלה 48-5: תמצית נתונים עיקריים של מגזרי פעילות פיקוחיים

	ליום 31 בדצמבר 2015											
	פעילות בישראל									פעילות בחו"ל		סך-הכל
	מגזר משקי הבית	מגזר בנקאות פרטית	עסקים זעירים וקטנים	עסקים בינוניים	עסקים גדולים	גופים מוסדיים	מגזר ניהול פיננסי	מגזר אחר	סך פעילות ישראל	אנשים פרטיים	פעילות עסקית	סך פעילות חו"ל	
	במיליוני ש"ח												
יתרת אשראי לציבור ברוטו	**108,759**	**3,043**	**50,392**	**28,578**	**61,935**	**1,752**	**–**	**5,159**	**259,618**	**6,158**	**17,135**	**23,293**	**282,911**
יתרת חובות פגומים	**661**	**5**	**1,086**	**492**	**2,961**	**–**	**–**	**–**	**5,205**	**30**	**101**	**131**	**5,336**
יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום	**724**	**–**	**132**	**1**	**–**	**–**	**–**	**–**	**857**	**–**	**–**	**–**	**857**
יתרת פיקדונות הציבור	**118,526**	**33,938**	**41,481**	**19,128**	**28,797**	**43,580**	**–**	**–**	**285,450**	**20,597**	**15,680**	**36,277**	**321,727**
יתרת נכסי סיכון	**88,313**	**5,445**	**55,543**	**44,185**	**87,976**	**6,548**	**25,065**	**3,795**	**316,870**	**7,364**	**20,890**	**28,254**	**345,124**

5.5 חברות מוחזקות עיקריות

כללי

קבוצת הבנק פועלת באמצעות חברות בנות בנקאיות ושאינן בנקאיות בישראל ובחו"ל. תחומי פעילותן של אותן חברות בנות שאינן בנקאיות הינם בתחום הפיננסי, שיווק ותפעול מערך כרטיסי האשראי, פעילות בעסקי נאמנות, הנפקה ומימון ומתן שירותי בנקאות להשקעות.

תרומת החברות המוחזקות לתוצאות הפעילות של הבנק בנטרול הפרשי שער של החברות הבנות בחו"ל בשנת 2015 הסתכמה ב-508 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-542 מיליון ש"ח בשנת 2014.

השקעת הבנק בחברות המוחזקות ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכמה ב-16.6 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-16.4 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2014.

חברות בת בישראל

להלן סקירה על חברות עיקריות:

קבוצת ישראכרט

הקבוצה כוללת את החברות: ישראכרט בע"מ, פועלים אקספרס בע"מ, יורופיי (יורוקרד) ישראל בע"מ, ישראכרט מימון בע"מ, ישראכרט (נכסים) 1994 בע"מ, צמרת מימונים בע"מ וגלובל פקטורינג בע"מ. חברות אלו מהוות את פעילות הבנק בתחום כרטיסי האשראי.

פעילות הליבה של קבוצת ישראכרט הינה הנפקה, סליקה ומימון של כרטיסי אשראי מסוג "ישראכרט", מותג פרטי בבעלותה, וכן של כרטיסי אשראי מסוג "מסטרקרד", "ויזה" ו"אמריקן אקספרס" וזאת מכוח הסכמי רישיון. בנוסף, לקבוצה פעילויות בתחומים: הענקת אשראי צרכני שלא באמצעות כרטיס אשראי, הבטחת פירעון המחאות וניכיון המחאות, ניכיון שוברים באופן ישיר ופעילות בתחום הפקטורינג (ניכיון חייבים).

הרווח הנקי של קבוצת ישראכרט, הסתכם בשנת 2015 ב-291 מיליון ש"ח בהשוואה ל-337 מיליון ש"ח בשנת 2014, קיטון בשיעור של כ-13.6%. הרווח הנקי בשנת 2014, כלל רווח בסך 9 מיליון ש"ח ממכירת מניות Mastercard Inc. אשר בוצעה במהלך הרבעון הראשון של שנת 2014.

תרומת קבוצת ישראכרט לתוצאות הפעילות של הבנק, לאחר מסים, בשנת 2015 הסתכמה ב-282 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-327 מיליון ש"ח בשנת 2014.

סך השקעת הבנק בקבוצת ישראכרט הסתכמה ביום 31 בדצמבר 2015 ב-2,743 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-2,461 מיליון ש"ח בסוף שנת 2014.

תשואת הרווח הנקי להשקעה של קבוצת ישראכרט הסתכמה 2015 ב-10.75% בחישוב שנתי, בהשוואה ל-14.21% בשנת 2014.

לפרטים נוספים בנושא שינויים רגולטוריים ראה פרק "פרטים נוספים אודות פעילות במוצרים מסוימים" לעיל.

לפרטים בנוגע לסוגיות רגולטוריות שונות, ראה ביאור 26 ג' בדוחות הכספיים.

קבוצת פועלים שוקי הון והשקעות – החזקות בע"מ

קבוצת פועלים שוקי הון בע"מ (להלן: "פועלים שוקי הון") פעלה בשנת החשבון בשלושה תחומים עיקריים: השקעה בתחום קרנות הון והשקעות ישירות, פעילות בנקאות להשקעות בארץ ובחו"ל, ופעילות ברוקר-דילר בארצות-הברית.

במסגרת פעילות ההשקעה בקרנות הון (Private Equity) משקיעה פועלים שוקי הון בקרנות הון הפעילות במגוון סקטורים כולל: תשתיות, buyout אנרגיה אלטרנטיבית וכו'. בנוסף, פועלים שוקי הון ממשיכה לעסוק בניהול של קרנות הון סיכון על-פי היתר שניתן לה מבנק ישראל. פועלים שוקי הון משקיעה גם בחברות במגוון סקטורים כולל: תעשייה, פינטק וכו'.

במסגרת פעילותה בתחום הבנקאות להשקעות מעמידה פועלים שוקי הון מגוון שירותים הכוללים: ייעוץ פיננסי ואסטרטגי למיזוגים ורכישות וליווי חברות בהשקעות שונות בארץ ובחו"ל וייעוץ לגיוסי הון ציבוריים ופרטיים בחו"ל. בנוסף, פועלים שוקי הון מחזיקה בפועלים אי.בי.אי (שיעור החזקות 18.93%), העוסקת במתן שירותי ייעוץ, חיתום וניהול הנפקות ציבוריות בישראל ובגיוסי הון בדרך של הנפקות פרטיות.

פעילות הברוקר-דילר בארצות-הברית בוצעה בשנים האחרונות באמצעות חברה בת בבעלות מלאה HSU (Hapoalim Securities USA Inc.).

בחודש דצמבר 2015 הוחלט על צמצום ניכר בפעילותה של HSU.

תרומת פועלים שוקי הון לתוצאות הפעילות של הבנק בשנת 2015 הסתכמה בהפסד בסך של 10 מיליון ש"ח, הכולל תרומה שלילית בסך של 52 מיליון ש"ח כתוצאה מצמצום פעילותה בחברת HSU בתחום השווקים המתעוררים וה-Fixed income. בשנת 2014 תרומת פועלים שוקי הון לתוצאות הפעילות של הבנק הסתכמה ברווח בסך של 43 מיליון ש"ח.

השקעת הבנק בפועלים שוקי הון הסתכמה ביום 31 בדצמבר 2015 ב-853 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-863 מיליון ש"ח בסוף שנת 2014.

פעילות קבוצת הבנק בחו"ל

כללי

הפעילות הבינלאומית של קבוצת הבנק מתבצעת באמצעות חברות בנות בנקאיות, חברות פיננסיות, סניפי הבנק בחו"ל ונציגויות. פעילות הבנק בחו"ל מתמקדת במגזר הבנקאות הפרטית ובמגזר העסקי. בנוסף, לבנק פעילות במגזר משקי הבית ובמגזר המסחרי, בתורכיה ובקזחסטן. במסגרת פעילותו הבינלאומית מקיים הבנק קשרים עם בנקים כתבים ברחבי העולם. הפעילות מול בנקים כתבים אלה כוללת מסחר באמצעות חדרי עסקות, שיתוף פעולה בסחר חוץ ובמימון סחר בינלאומי, מימון פרויקטים, סליקת תשלומים ושירותים בתחום שוק ההון (ראה פרק "חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים").

במסגרת פעילות הבנקאות הפרטית מספק הבנק ללקוחותיו בעלי עושר פיננסי בחו"ל שירותים ומוצרים מתקדמים ומקצועיים, הכוללים מוצרי השקעה וניהול נכסים גלובלי. פעילות המגזר העסקי בחו"ל כוללת מתן אשראי ללווים מקומיים וזרים, וכן השקעות באגרות-חוב. הפעילות במגזר משקי הבית ובמגזר המסחרי בשווקים מתעוררים ממוקדת בפעילות בנק פוזיטיף בתורכיה ובבנק פוזיטיב בקזחסטן. בנושא הסכם מכירת החזקות הבנק בבנק פוזיטיב קזחסטן ראה להלן.

הדגש המרכזי באסטרטגית הבנק מוכוון לפעילות הבנקאות המסחרית בניו-יורק ולפעילות הבנקאות הפרטית הבינלאומית (Global Private Banking). הבנק שואף להמשיך להרחיב את מעטפת השירות ולשפר את יכולותיו בתחום המוצרים, השיווק והשירות ללקוחות.

מגבלת חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על הפעילות הבינלאומית

להלן יתוארו בקצרה מגבלות עיקריות שחלות על הפעילות הבינלאומית:

פיקוח רגולטורי בחו"ל

בנוסף לכללים ולמגבלות המוטלים על-ידי בנק ישראל על הפעילות הבינלאומית של קבוצת הבנק, הן מכוח חקיקה ונהלים והן מכוח הוראות בהיתרים הניתנים על-ידי בנק ישראל בעת רכישת חברות בנות ו/או פתיחת סניפים בחו"ל, פעילות המגזר הבינלאומי במדינות השונות כפופה לתקנות רלוונטיות לאופי הפעילות של הקבוצה במדינות בהן מתקיימת פעילות עסקית (cross border regulations) ולפיקוח רגולטורי מצד רשויות שלטוניות שונות במדינות בהן פועלות שלוחות הבנק בחו"ל, הכוללות דרישות של הון, החזקת נכסים נזילים, ציות ואיסור הלבנת הון וכיוצא בזה.

עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים

במהלך שנת 2011 מסרו רשויות שוויץ לבנק הפועלים (שוויץ) בע"מ (להלן: "הפועלים שוויץ"), כי כמה בנקים שוויצריים ובהם הפועלים שוויץ נחקרים על-ידי רשויות של ארצות-הברית, ככל הידוע בקשר עם חשד או חשש לסיוע ללקוחות אמריקאים בהעלמת מס מרשויות ארצות-הברית. לא נמסרו פרטים או נסיבות המתייחסים לפועלים שוויץ עצמו בקשר עם החקירה.

לפי בקשת רשויות שוויץ, מסרו אותם בנקים מידע סטטיסטי אודות עסקיהם עם לקוחות אמריקאים לרשויות שוויץ, על מנת שיעבירו אותו לרשויות ארצות-הברית. במסגרת זו, מסר בנק הפועלים שוויץ במחצית השנייה של שנת 2011 מידע סטטיסטי לרשויות שוויץ, מבלי למסור פרטים מזהים על הלקוחות, כגון שמות לקוחות. הפועלים שוויץ שיתף וממשיך לשתף פעולה עם רשויות שוויץ ופועל על-פי הוראות הדין החלות עליו.

ביום 29 באוגוסט 2013 פורסם כי שלטונות ארצות-הברית ושוויץ הגיעו להסדר ("ההסדר השוויצרי"), לפיו בנקים שוויצריים אשר יבחרו להצטרף להסדר השוויצרי ויעמדו בתנאיו (ביניהם, תשלום קנס, מסירת מידע נרחב אודות החשבונות של לקוחותיהם האמריקאים, אודות כספים שהתקבלו מבנקים אחרים ועוד), לא יועמדו לדין בארצות-הברית בקשר עם עניינים המהווים חלק מהסדר זה. ההסדר השוויצרי מגדיר "קטגוריה 2" כקטגוריה שמתייחסת לבנקים שאינם נתונים לחקירה ושיכולים להצטרף להסדר ולחתום על הסכם אי העמדה לדין (Non-Prosecution Agreement). משרד המשפטים האמריקאי פרסם, כי ההסדר השוויצרי לא יחול על 14 בנקים שוויצריים, אשר לגבי פעילותם הינו מנהל חקירה. לפיכך, גם הפועלים שוויץ אינו נכלל בהסדר השוויצרי וביום 29 באוגוסט 2013 הודיע משרד המשפטים האמריקאי במכתב לבא כוחו של הפועלים שוויץ, כי הוא לא ייכלל בו בהיותו נתון לחקירה. במכתב האמור לא פורטו טענות או דרישות כלשהן.

מאז שנת 2011 ועד לתום שנת 2014, למעט מספר שיחות טלפון בין נציגי רשויות בארצות-הברית לבין נציגי הבנק ובאי כוחו בארצות-הברית, לא התקיימו פגישות או שיחות בין נציגי הרשויות בארצות-הברית ובין הבנק והפועלים שוויץ או באי כוחם, בהקשרים הנוגעים לחקירה כנגד הפועלים שוויץ ו/או לפעילות הבנקאית של גורמים אחרים בקבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים.

בתחילת שנת 2015 קיימו נציגי הבנק מספר פגישות עם נציגים של מחלקת השירותים הפיננסיים של מדינת ניו-יורק (New York Department of Financial Services) (ה-NYDFS) ועם נציגים בוושינגטון של משרד המשפטים של ארצות-הברית (Department of Justice) (ה-DOJ) וכן נפגשו עם נציגי ה-Federal Reserve בניו-יורק. במסגרת זו, הודיעו הרשויות האמריקאיות לנציגי הבנק על חקירה המתנהלת נגד קבוצת הבנק ונמסרו צווי גילוי מסמכים ובקשות שונות למידע וחומרים. פניות נוספות לאיסוף ומסירת מידע וחומרים נוספים נתקבלו במרוצת שנת 2015 ובחודשים ינואר ופברואר 2016. הבנק, באמצעות נציגיו, מסר ומוסר ל-DOJ ול-NYDFS מידע וחומרים שונים בדבר פעילות קבוצת הבנק מול לקוחות אמריקאים. הבנק, באמצעות נציגיו, ממשיך לעמוד בקשר ולשתף עמם פעולה ונציגי הבנק צפויים להמשיך ולהיפגש עם נציגי הרשויות. במהלך התקופה שחלפה משנת 2011 נעזרת קבוצת הבנק ביועצים משפטיים חיצוניים מארצות-הברית, שוויץ וישראל ובוצעו בדיקות פנימיות בקשר לפעילות בנקאית מול לקוחות אמריקאים. הבנק ממשיך וצפוי להמשיך לערוך בדיקות פנימיות, בין השאר, על מנת להשלים את איסוף המידע והחומרים אשר נדרשו ונדרשים, מעת לעת, על-ידי הרשויות בארצות-הברית, ככל שהדבר ניתן ובגבולות הדין. הבנק מעריך שרוב החומר שהתבקש הבנק להעביר עד כה הועבר לרשויות האמריקאיות וניתן להניח שבמרוצת השנה יתקיימו איתן דיונים ביחס לחומרים.

ביום 27 בינואר 2016 הודיע משרד המשפטים האמריקאי כי נחתם ההסכם האחרון עם הבנקים הנמנים על קטגוריה 2 שבהסדר השוויצרי. בהודעתו ציין עוד משרד המשפטים האמריקאי כי בסך-הכל נחתמו כ-80 הסכמים עם בנקים שוויצרים בהתאם לקטגוריה 2 שבהסדר השוויצרי. מנעד השונות בין הבנקים השוויצרים, ההסכמים השונים שנחתמו ביניהם לבין משרד המשפטים האמריקאי והחיובים והקנסות שהושתו במסגרתם הוא רחב מאוד, כפי שניתן ללמוד מהפרסומים הפומביים של משרד המשפטים האמריקאי בהקשר זה. במרוצת הזמן חתם משרד המשפטים האמריקאי גם על הסדרים עם בנקים שאינם נמנים על קטגוריה 2. גם הסדרים אלה שונים זה מזה וגם ביחס אליהם ניתן פרסום פומבי על-ידי משרד המשפטים האמריקאי. חלק מבנקים אלה שילמו קנסות גם לרשויות אמריקאיות אחרות.

בשלב זה, בשים לב לכך שנכון למועד הדיווח הרשויות האמריקאיות לא הפנו כנגד הבנק טענות קונקרטיות, בשים לב לכך שקבוצת הבנק אינה מנהלת משא ומתן עם הרשויות האמריקאיות ובשים לב לכך שלא ניתן ללמוד גזירה שווה בין ההסדרים שנחתמו בין בנקים שונים לבין משרד המשפטים האמריקאי כאמור לעיל (ובכלל זה אירועי ותוצאות בנק לאומי לישראל בע"מ בהקשר זה, השונים משל הבנק) וגם לאור חוות דעת משפטיות ואי הוודאות הנובעת מכל אלה, אין ביכולתו של הבנק להעריך את היקף החשיפה בנושא זה.

על אף האמור לעיל המפקח על הבנקים, לאחר שבחן את הנסיבות ומטעמי שמרנות חשבונאית, הורה לבנק במהלך 2014 לכלול בדוחות הכספיים הפרשה בגין האמור (שאלמלא הוראת המפקח על הבנקים לא הייתה נכללת בדוחות מהטעמים האמורים לעיל) ובהמשך הורה לתת לה גילוי בדוח השנתי לשנת 2014. לפיכך, הדוחות הכספיים כוללים הפרשה בסכום בשקלים חדשים השווה לכ-50 מיליון דולר ארצות-הברית. על-פי הוראת המפקח על הבנקים חושב סכום ההפרשה הנ"ל על בסיס אומדן של הסכום שהיה כנראה על הפועלים שוויץ לשלם לשלטונות ארצות-הברית לפי הנוסחה הקבועה בהסדר השוויצרי, אילו היה נכלל הפועלים שוויץ בקטגוריה 2 שלפי ההסדר השוויצרי, זאת הגם שההפרשה האמורה מתייחסת לקבוצת הבנק בכללותה ואפשר שנוכח אי הוודאות הקיימת, כאמור לעיל, שהתוצאות בסופו של דבר יהיו שונות באופן מהותי מסכום ההפרשה עליו הורה המפקח על הבנקים.

חקירת הבנק בקשר עם בכירים בארגון הכדורגל הבינלאומי (FIFA)

ביום 27 במאי 2015 פרסם משרד המשפטים האמריקאי את דבר קיומו של כתב אישום, שהוגש לבית המשפט הפדרלי בניו-יורק, נגד 14 בכירים בארגון הכדורגל הבינלאומי (FIFA), בקשר לחשדות לביצוע עבירות שוחד, תרמית ועבירות קשורות. על-פי האמור בכתב האישום, חלק מהנאשמים ניהלו חשבונות בקבוצת הבנק. בנסיבות אלה, מקיימת קבוצת הבנק בדיקות פנימיות בקשר עם חשבונות הנוגעים לחקירה.

בחודש ספטמבר 2015 נודע לבנק, כי רשויות אמריקאיות חוקרות גם את מעורבותם של בנקים שונים, ובהם קבוצת הבנק, בנושא זה. הבנק מקיים מגעים עם רשויות אלה, משתף אתן פעולה בחקירה תוך המצאת מידע ומסמכים, בהתאם לדינים הרלוונטיים.

בשלב מקדמי זה, אין ביכולתו של הבנק להעריך את היקף החשיפה בנושא זה.

תמצית הדוחות הכספיים המצרפיים של הפעילות הבינלאומית

תמצית הדוחות הכספיים של הפעילות הבינלאומית המוצגת להלן כוללת את שלוחות הבנק בחו"ל אשר פעילות באחד או יותר מהתחומים הבאים: מתן אשראי, גיוס פיקדונות, הנפקת אגרות-חוב או כתבי התחייבות וניהול נכסי לקוחות. בנוסף, נכללת פעילות המרכז לבנקאות פרטית בינלאומית בישראל.

א. טבלה 49-5: מאזן שלוחות הבנק בחו"ל**

	יתרה ליום 31 בדצמבר	
	2015	2014
	במיליוני דולר	
נכסים		
מזומנים ופיקדונות בבנקים	**7,387**	8,851
ניירות-ערך	**1,971**	2,102
ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר	**–**	1
אשראי לציבור, נטו	**5,937**	5,371
אשראי לממשלות	**50**	–
בניינים וציוד	**24**	30
נכסים בגין מכשירים נגזרים	**50**	96
נכסים אחרים	**70**	131
סך-כל הנכסים	**15,489**	16,582
התחייבויות והון		
פיקדונות הציבור	**9,297**	8,421
פיקדונות מבנקים	**4,418**	6,132
פיקדונות הממשלה	**20**	20
ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר	**21**	11
אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים	**497**	625
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	**111**	143
התחייבויות אחרות	**149**	*231
סך-כל ההתחייבויות	**14,513**	*15,583
זכויות שאינן מקנות שליטה	**34**	53
אמצעים הוניים***	**942**	*946
סך-כל ההתחייבויות וההון	**15,489**	16,582

* יישום למפרע - לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 1ד.(1) בדוחות הכספיים.

** מאזן הפעילות הבינלאומית מבוסס על נתוני השלוחות ומתורגם לדולר ארצות-הברית, לאחר ביצוע התאמות לכללי החשבונאות המיושמים על-ידי הבנק תוך ביצוע התאמות בגין יתרת עודף עלות הרכישה על ההון של השלוחות וייחוס חלקם של בעלי הזכויות שאינן מקנות שליטה.

*** כולל הון מחושב בסך של 288 מיליון דולר (31 בדצמבר 2014: בסך של 262 מיליון דולר) עבור סניפי הבנק שאינם חברות. ההון המחושב, כולל את סכומי הפיקדונות המקוריים שהופקדו בסניפי הבנק בתוספת רווחים או בניכוי הפסדים שנרשמו עד לתאריך המאזן, לרבות התאמות מהצגת ניירות-ערך זמינים למכירה לפי שווים ההוגן וקרן הון התאמות של התחייבויות בגין הטבות לעובדים.

ב. טבלה 50-5: נכסי לקוחות בשלוחות הבנק בחו"ל

	יתרה ליום 31 בדצמבר	
	2015	2014
	במיליוני דולר	
פיקדונות הציבור, אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים	**9,794**	9,046
נכסי לקוחות (חוץ-מאזני)	**10,661**	9,448
סך-הכל	**20,455**	18,494

ג. טבלה 51-5: רווח והפסד ותרומת שלוחות הבנק בחו"ל*

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
	2015	2014**
	במיליוני דולר	
רווח מימוני, נטו	**147**	169
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	**(3)**	21
רווח מימוני, נטו, לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי	**150**	148
עמלות והכנסות אחרות	**135**	163
הוצאות תפעוליות ואחרות	**258**	264
רווח לפני מסים	**27**	47
הפרשה למסים על הרווח	**28**	23
רווח (הפסד) נקי:		
לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	**(1)**	24
המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	**6**	4
המיוחס לבעלי המניות בבנק	**5**	28

* מבוסס על תוצאות השלוחות בחו"ל ומתורגם לדולר ארצות-הברית, לאחר ביצוע התאמות לכללי החשבונאות המיושמים על-ידי הבנק; הפחתת עודף עלות הרכישה על ההון של השלוחות, ייחוס חלקם של בעלי מניות חיצוניים בתוצאות החברות המאוחדות והשלמה למס הנוסף החל על הבנק בישראל.

** הוצג מחדש ויישום למפרע. לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור ד1.(1) בדוחות הכספיים.

מטבע הפעילות של החברות המאוחדות בחו"ל, מוגדר בהתאם להוראות המפקח על הבנקים (לפרטים נוספים ראה ביאור ג1.(2) בדוחות הכספיים לשנת 2015). בהתאם לכך, הפרשי השער בגין ההשקעה בבנק הפועלים שוויץ נזקפים ישירות להון, במסגרת "התאמות מתרגום דוחות כספיים", נטו מהשפעת הגידור. ביחס ליתר החברות, הבנק מגדר מבחינה כלכלית את חשיפות המטבע האמורות והפרשי השער נזקפים לדוח רווח והפסד.

השקעות הבנק בשלוחות העיקריות בחו"ל הסתכמו ביום 31 בדצמבר 2015 בסך של 3,682 מיליון ש"ח לעומת 3,626 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2014.

תוצאות הפעילות של השלוחות העיקריות בחו"ל בשנת 2015, הסתכמו לרווח של כ-11 מיליון ש"ח (95 מיליון ש"ח כולל הפרשי שער) לעומת רווח של כ-129 מיליון ש"ח (208 מיליון ש"ח כולל הפרשי שער) בשנת 2014.

טבלה 52-5: נתונים על ההשקעה בשלוחות העיקריות ותרומתן לרווח הנקי של הבנק

	31 בדצמבר 2015		
	יתרה ליום 31 בדצמבר 2015[1]	תרומה בשנת 2015 בנטרול הפרשי שער[2]	תשואה בשנת 2015[3]
	במיליוני ש"ח		
שם החברה			
סניפי ארצות-הברית[4]	**1,108**	**95**	**9.6%**
Bank Hapoalim (Switzerland) Ltd.	**1,676**	**34**	**2.1%**
בנק פוזיטיף**	**328**	**(68)**	**(16.5%)**
Banque Hapoalim (Luxembourg) S.A.	**237**	**(12)**	**(6.2%)**
אחרים	**333**	**(38)**	**(9.6%)**
סך-הכל	**3,682**	**11**	**0.3%**

	31 בדצמבר 2014		
	יתרה ליום 31 בדצמבר 2014[1]	תרומה בשנת 2014 בנטרול הפרשי שער[2]	תשואה בשנת 2014[3]
	במיליוני ש"ח		
שם החברה			
סניפי ארצות-הברית[2][4]	*878	*71	*9.4%
Bank Hapoalim (Switzerland) Ltd.	1,645	56	3.5%
בנק פוזיטיף	495	(37)	(7.3%)
Banque Hapoalim (Luxembourg) S.A.	153	(12)	(12.2%)
אחרים	456	21	5.2%
סך-הכל	3,626	129	3.6%

* הוצג מחדש ויישום למפרע. לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 2ב בתמצית הדוחות הכספיים.

** כולל הפסד ממכירת קזחסטן בסך של 22 מיליון ש"ח (כ-17 מיליון לירות תורכיות). לפרטים נוספים ראה פרטים על בנק פוזיטיף בהמשך הפרק.

(1) יתרת ההשקעה בחברות הבנות מוצגת לאחר התאמתה לכללי החשבונאות המיושמים בבנק.

(2) תרומת השלוחות בחו"ל מורכבת מהרווח הנקי, מתורגם לש"ח, תוך ביצוע התאמות בגין הפחתת עודפי העלות על ההשקעה בגין השלוחות האמורות וייחוס חלקם של בעלי מניות חיצוניים ברווח של חברות מאוחדות בחו"ל, בניכוי השלמה לשיעור המס הסטטוטורי החל בישראל בסך 29 מיליון ש"ח (תקופה מקבילה אשתקד: 67 מיליון ש"ח).

(3) תשואת החברות מחושבת על-ידי חלוקת תרומת החברות הבנות, בניכוי הפרשי שער, בהשקעה הממוצעת.

(4) יתרת ההשקעה בסניפי הבנק בחו"ל מבוססת על ההון המחושב של הסניפים, הכולל את סכומי הפיקדונות המקוריים שהופקדו בסניפי הבנק בתוספת רווחים או בניכוי הפסדים שנרשמו עד לתאריך המאזן, לרבות התאמות מהצגת ניירות-ערך זמינים למכירה לפי שווים ההוגן.

טבלה 53-5: פירוט הרווח הנקי (הפסד) בשלוחות העיקריות לאחר התאמתו לכללי החשבונאות המיושמים בבנק (במטבע מקומי)

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2015	2014	השינוי
	במיליונים		
סניפי ארצות-הברית - דולר*	**38.8**	29.5**	9.3**
Bank Hapoalim (Switzerland) Ltd. - פר"ש	**11.2**	20.8	(9.6)
בנק פוזיטיף - לירה תורכית***	**(77.8)**	(27.8)	(50.0)
Banque Hapoalim (Luxembourg) S.A - דולר	**(3.2)**	(3.4)	0.2
שלוחות אחרות - דולר	**(10.6)**	5.0	(15.6)

* בסניפי ארצות-הברית - הנתונים הינם לפני מס מקומי.

** הוצג מחדש ויישום למפרע. לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 21 בתמצית הדוחות הכספיים.

*** כולל הפסד ממכירת קזחסטן בסך של 22 מיליון ש"ח (כ-17 מיליון לירות תורכיות). לפרטים נוספים ראה פרטים על בנק פוזיטיף בהמשך הפרק.

פעילות הבנקאות הפרטית הגלובלית של קבוצת הבנק

במסגרת זו מספקת קבוצת הבנק ללקוחותיה הפרטיים המנהלים את חשבונותיהם בסניפי קבוצת הבנק בחו"ל וכן במרכז לבנקאות פרטית בתל-אביב, שירותים מקצועיים ומוצרים מתקדמים, הכוללים מוצרי השקעה וניהול נכסים גלובלי. הפעילות פרוסה כיום בישראל, אירופה, ארצות-הברית, אמריקה הלטינית, קנדה ואסיה, וזאת, בין היתר, באמצעות מוקדי פעילות הכוללים חברות בנות בנקאיות, סניפים, חברות בנות לניהול נכסים ונציגויות.

להלן פרטים על סניפי הבנק וחברות הבנות העיקריות בחו"ל הפועלים בתחום הבנקאות הפרטית:

Bank Hapoalim (Switzerland) Ltd. (הפועלים שוויץ)

חברה בת בנקאית (בבעלות מלאה של הבנק) העוסקת בעיקר במתן שירותי בנקאות פרטית באמצעות שלושה סניפים: שניים בשוויץ, בציריך ובג'נבה ואחד בלוקסמבורג. כמו-כן, פועל הבנק באמצעות חברות לייעוץ השקעות בהונג קונג, בישראל ונציגויות בישראל וברוסיה.

הרווח הנקי של הפועלים שוויץ הסתכם בשנת 2015 בכ-11 מיליון פרנק שוויצרי בהשוואה לכ-21 מיליון פרנק שוויצרי בשנת 2014. הקיטון ברווח נובע מקיטון בהכנסות מעמלות, גידול בהוצאות התפעוליות והוצאות המס אשר קוזזו על-ידי גידול בהכנסות מימון שאינן מריבית ובעיקר התאמות חיוביות לשווי הוגן של מכשירים פיננסיים נגזרים.

תרומת הפועלים שוויץ בנטרול הפרשי שער ולאחר השלמת מס בישראל לתוצאות הפעילות של הבנק בשנת 2015 הסתכמה ב-34 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-56 מיליון ש"ח בשנת 2014.

סך-כל ההון של הפועלים שוויץ ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכם בכ-427 מיליון פרנק שוויצרי בהשוואה לכ-419 מיליון פרנק שוויצרי בסוף שנת 2014.

סך-כל המאזן של הפועלים שוויץ ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכם לכ-4,051 מיליון פרנק שוויצרי וזאת לעומת כ-3,812 מיליון פרנק שוויצרי בסוף שנת 2014.

סך האשראי של הפועלים שוויץ ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכם בכ-1,308 מיליון פרנק שוויצרי בהשוואה לכ-1,487 מיליון פרנק שוויצרי בסוף שנת 2014.

סך פיקדונות הציבור של הפועלים שוויץ ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכמו בכ-3,444 מיליון פרנק שוויצרי בהשוואה לכ-3,212 מיליון פרנק שוויצרי בסוף שנת 2014.

לפרטים בדבר עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים ראה ביאור 26ה. בדוחות הכספיים.

לפרטים בדבר חקירה בנושא ארגון הכדורגל הבינלאומי (FIFA) ראה ביאור 26ו. בדוחות הכספיים.

Banque Hapoalim (Luxembourg) S.A. (להלן: "הפועלים לוקסמבורג")

חברה בת בנקאית (בבעלות מלאה של הבנק) אשר עיקר פעילותה מתן שירותי תפעול לאשראי שניתן לחברות בזיקה ישראלית הפועלות באירופה.

האשראי לציבור ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכם ב-492 מיליון דולר בהשוואה 570 מיליון דולר בסוף שנת 2014.

יתרת ההון המיוחס לבעלי המניות של הפועלים לוקסמבורג לסוף שנת 2015 מסתכם בכ-61 מיליון דולר בהשוואה ל-39 מיליון דולר בסוף שנת 2014 הנובע מהנפקת הון בסך 25 מיליון דולר בשנת 2015.

המרכז לבנקאות פרטית בינלאומית בתל-אביב

מרכז המספק לתושבי חוץ מכל רחבי העולם שירותים ומוצרי בנקאות פרטית ומהווה חלק אינטגרלי ממערך ה-GPB.

Poalim Asset Management (UK) Ltd. ו-Poalim Asset Management (Ireland) Ltd. המוחזקות על-ידי Pam Holdings Ltd.

(להלן: "חברות PAM")

חברות PAM (חברות בנות בבעלות מלאה של הבנק) אחראיות לבחירה, מתן תמיכה מקצועית בכל הקשור למוצרי השקעה המוצעים ללקוחות הבנקאות הפרטית הגלובלית ברחבי העולם, תוך שיתוף פעולה עם גופים פיננסיים בינלאומיים מובילים בתחומים אלה. הקבוצה מהווה נדבך מרכזי ביישום אסטרטגיית הצמיחה של הבנק בחו"ל.

נכון ליום 31 בדצמבר 2015 מחזיקים לקוחות קבוצת הבנק קרנות של גופים פיננסיים בינלאומיים אשר ל-PAM יש עימם שיתוף פעולה בסך של כ-2.4 מיליארד דולר בהשוואה ל-2.9 מיליארד דולר ביום 31 בדצמבר 2014. כמו-כן, חברות PAM עוסקות בפיתוח, תכנון ומתן תמיכה מקצועית במוצרי השקעה נוספים, בהם מוצרים מובנים (Structured Products), בסטנדרטים בינלאומיים, לרבות באמצעות שיתופי פעולה עם גופים פיננסיים מובילים בעולם.

בנוסף, מציעות חברות PAM שירותי ייעוץ ומחקר לחברות הבנות וסניפי הבנק בחו"ל.

Hapoalim (Latin America) S.A. (להלן: "הפועלים לטין אמריקה")

עוסק במתן שירותי בנקאות פרטית ואשראי. הפועלים לטין אמריקה פועל באורוגוואי באמצעות שני סניפים במונטווידאו ופונטה דל אסטה.

סניפי ארצות-הברית

סניף ניו-יורק - פעילות במגזר העסקי

עיקר הפעילות העסקית הבינלאומית של קבוצת הבנק מבוצעת באמצעות סניף ניו-יורק, המתמקד בשלושה תחומי פעילות:

מתן שירותים בנקאיים מקיפים הן לחברות ישראליות גדולות הפועלות בארצות-הברית והן לחברות ולקוחות מקומיים, הכוללים: אשראי, סחר-חוץ, השקעות ושירותי חדר עסקות. סניף ניו-יורק מאפשר ללקוחותיו גם ביטוח פיקדונות על-ידי ה-FDIC.

מתן אשראי עסקי לחברות גדולות במשק האמריקאי בדרך של רכישת השתתפויות בקווי אשראי, המאורגנים על-ידי בנקים מובילים (כ-95% מהיקף האשראי ניתן לחברות בעלות דירוג השקעה, או מובטח על-ידי גופים בעלי דירוג השקעה, Investment Grade על-ידי חברות הדירוג הבינלאומיות Standard & Poor's או Moody's).

מתן שירותי חדר עסקות, לרבות בשעות בהם סגורים חדרי העסקות בישראל, כחלק מהפעילות הגלובלית של חדרי העסקות של הבנק.

בהתאם לאסטרטגיה אשר אושרה לסניף, מפתח סניף ניו-יורק פעילות בתחום ה-Middle Market (להלן: "פעילות מקומית") בארצות-הברית, באמצעות פיתוח מערכת יחסים ומתן אשראי ישיר ללקוחות מסחריים מקומיים, תוך מיקוד עסקי ברור באזורים גאוגרפיים ותחומי פעילות מוגדרים.

כמו-כן, ימשיך הבנק בפעילותו בשוק הסינדיקציות כפעילות משלימה וכן ימשיך בפעילותו עם לקוחות ישראלים, להם פעילות עסקית בארצות-הברית.

לבנק נציגויות בלוס אנג'לס. המתמקדות בעיקר בחברות בגודל בינוני ומעניקות מגוון פתרונות פיננסיים.

בנקאות פרטית בארצות-הברית

סניף מיאמי ומחלקת הבנקאות הפרטית בסניף ניו-יורק, מציעים שירותי בנקאות פרטית ללקוחות ה-GPB. הבנקאות הפרטית בארצות-הברית מתמקדת בעיקר בלקוחות מאמריקה הלטינית.

להלן נתונים מאזניים ותוצאתיים של סניפי ארצות-הברית

הרווח של סניפי ארצות-הברית לפני מס מקומי בשנת 2015 הסתכם לכ-39 מיליון דולר בהשוואה לכ-30 מיליון דולר בשנת 2014. הגידול ברווח נובע בעיקר מגידול בהכנסות ריבית נטו כתוצאה מגידול בפעילות השוטפת ומירידה בהוצאה להפסדי אשראי בהשוואה לשנת 2014, קיטון בתקבולים בגין מכירת אגרות-חוב שהופחתו בעבר קיזז את הגידול לעיל.

סך האמצעים ההוניים של סניפי ארצות-הברית ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכם בכ-283 מיליון דולר לעומת כ-209 מיליון דולר ביום 31 בדצמבר 2014.

סך-כל המאזן של סניפי ארצות-הברית ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכם בכ-9.0 מיליארד דולר בהשוואה לכ-9.7 מיליארד דולר ביום 31 בדצמבר 2014. הקיטון בסך המאזן נובע ממשיכת פיקדונות אשר הופקדו ב-FED בסך 1.8 מיליארד דולר אשר קוזז על-ידי גידול באשראי בסך כ-1.0 מיליארד דולר.

סך האשראי של סניפי ארצות-הברית ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכם בכ-3.6 מיליארד דולר בהשוואה לכ-2.6 מיליארד דולר בסוף שנת 2014.

סך פיקדונות הציבור של סניפי ארצות-הברית ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכמו בכ-4.8 מיליארד דולר בהשוואה לכ-3.9 מיליארד דולר בסוף שנת 2014.

Hapoalim Securities U.S.A. Inc. (להלן: "הפועלים סקיוריטיס")

חברת Broker-Dealer הרשומה ופועלת בארצות-הברית, נתונה לפיקוחן של רשות ניירות הערך הפדרלית בארצות-הברית (ה-SEC), כמו גם של בורסת ניירות הערך של ניו-יורק (New-York Stock Exchange), ה-National Association of Securities Dealers (NASD) ובורסות נוספות בהן היא חברה ופועלת לפי כללים שנקבעים על-ידן. כמו-כן, כפופה פעילות החברה לפיקוחו של הפיקוח על הבנקים בישראל.

החברה תומכת בהרחבת עיסוקו של הבנק בתחום המסחר בניירות-ערך עבור לקוחותיו.

בחודש דצמבר 2015 הוחלט על צמצום ניכר בפעילותה של HSU. בתחום ההשקעות בניירות-ערך בשווקים מתעוררים וה-Fixed Income.

ההפסד של הפועלים סקיוריטיס לשנת 2015 הסתכם ב-13.2 מיליון דולר לעומת רווח של 0.7 מיליון דולר בשנת 2014. ההפסד נובע מצמצום הפעילות כאמור לעיל ורישום הפרשות לפיצויי פיטורין והוצאות תפעוליות נוספות הכרוכות בצמצום פעילות זו.

הפעילות בשווקים מתעוררים

קבוצת הבנק פועלת כיום בתורכיה באמצעות Bank Pozitif Kredi Ve Kalkinma Bankasi Anonim Sirketi (להלן בנק פוזיטיף). כמו-כן פעלה קבוצת הבנק בקזחסטן באמצעות חברה בת JSC Positiv Bank בקזחסטן עד למכירתה בסוף שנת 2015.

Bank Pozitif Kredi Ve Kalkinma Bankasi Anonim Sirketi (להלן: "בנק פוזיטיף")

בנק שנתאגד ופועל בתורכיה ומתמחה בתחום הבנקאות העסקית, הבנקאות להשקעות ובתחום משקי הבית.

חלקו של הבנק בבנק פוזיטיף עומד על 69.8%.

לבנק פוזיטיף אין היתר פיקדונות מהרגולטור התורכי.

JSC Bank Pozitiv

בנק המאוגד ופועל בקזחסטן העוסק במתן שירותי בנקאות ללקוחות עסקיים ופרטיים.

עד למועד מכירתו החזיק בנק פוזיטיף בבעלות מלאה בבנק.

ביום 30 בדצמבר 2015 מכר בנק פוזיטיף 100% מהון המניות של BankPozitiv Kazakhstan JSC ל-Eurasian Bank JSC. הבנק רשם בגין חלקו הפסד של 22 מיליון ש"ח (כ-17 מיליון לירות תורכיות) כתוצאה מהמכירה בדוחות הכספיים לשנת 2015.

להלן פרטים מאזניים ותוצאתיים של בנק פוזיטיף

ההפסד של קבוצת בנק פוזיטיף בשנת 2015 הסתכם בכ-78 מיליון לירות תורכיות (כ-33.3 מיליון דולר) לעומת הפסד בשנת 2014 של כ-28 מיליון לירות תורכיות (כ-12.9 מיליון דולר), ההפסד נבע מקיטון בהכנסות מימון שאינן מריבית עקב התאמות שליליות לשווי הוגן של נגזרים ALM וגידול בהוצאות הפרשי שער, הן בגלל החלשות הלירה התורכית מול הדולר והאירו והן עקב פיחות הטנגה הקזחית מול הדולר. כמו-כן רשם בנק פוזיטיף הפסד של כ-23 מיליון לירות תורכיות ממכירת החברה הבת בקזחסטן. בנוסף, חל קיטון בהכנסות ריבית נטו ובהכנסות מעמלות. קיטון בהוצאות להפסדי אשראי ובהוצאות התפעוליות קיזז במקצת את ההפסד לעיל.

תרומת קבוצת בנק פוזיטיף בנטרול הפרשי שער ולאחר השלמת מס בישראל לתוצאות הפעילות של הבנק בשנת 2015 הסתכמה בתרומה שלילית של כ-68 מיליון ש"ח בהשוואה לתרומה שלילית של כ-37 מיליון ש"ח בסוף שנת 2014.

סך-כל ההון של קבוצת בנק פוזיטיף ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכם ב-328 מיליון לירות תורכיות (כ-140 מיליון דולר) בהשוואה לכ-409 מיליון לירות תורכיות (כ-189 מיליון דולר) בסוף שנת 2014.

סך-כל הנכסים של קבוצת בנק פוזיטיף ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכם בכ-1,773 מיליון לירות תורכיות (כ-0.8 מיליארד דולר) בהשוואה לכ-1,905 מיליון לירות תורכיות (כ-0.9 מיליארד דולר) בסוף שנת 2014.

סך האשראי לציבור נטו של קבוצת בנק פוזיטיף ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכם בכ-1,273 מיליון לירות תורכיות (כ-545 מיליון דולר) בהשוואה לכ-1,366 מיליון לירות תורכיות (כ-632 מיליון דולר) בסוף שנת 2014. הקיטון באשראי נובע בעיקר מפירעונות מוקדמים עקב המצב הכלכלי בתורכיה וממכירת הבנק בקזחסטן בשנת 2015.

מימון האשראי נעשה בעיקר על-ידי גיוס אגרות-חוב נקובות בלירה תורכית וכן באמצעות פיקדונות מבנקים.

סך פיקדונות הציבור בקבוצת בנק פוזיטיף ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכמו בכ-51 מיליון לירות תורכיות (כ-22 מיליון דולר) בהשוואה לכ-129 מיליון לירות תורכיות (כ-60 מיליון דולר) בסוף שנת 2014.

השקעת הבנק בקבוצת בנק פוזיטיף ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכמה ב-328 מיליון ש"ח, בהשוואה לכ-495 מיליון ש"ח בסוף שנת 2014. הירידה נובעת בעיקר מהפסדי קבוצת פוזיטיף ומהפרשי שער שליליים עקב החלשות הלירה התורכית מול השקל.

6. סקירת הסיכונים

חלק מהמידע המפורט בפרק זה, אף אם הוא מבוסס על עיבוד של נתונים היסטוריים, מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות-ערך, וכמפורט לעיל.

מידע נוסף על הסיכונים ניתן למצוא באתר האינטרנט של הבנק "דוח על הסיכונים: גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים", להלן "הדוח על הסיכונים".

6.1. תיאור כללי של הסיכונים ואופן ניהולם

פעילותו של הבנק כרוכה בסיכונים הפיננסיים הבאים: סיכוני אשראי (לרבות סיכון ריכוזיות וסיכון צד נגדי), סיכוני שוק (לרבות סיכון שער-חליפין וסיכון ריבית בתיק הבנקאי), סיכון השקעה (סיכון מניות ומרווחי אשראי) וסיכון הנזילות (לרבות סיכון המימון).

סיכונים אחרים שאינם פיננסיים הם בעיקר סיכון הציות, הסיכון המשפטי והסיכונים התפעוליים. סיכונים נוספים אליהם חשוף הבנק מטופלים באופן ישיר כחלק מהניהול העסקי והינם: סיכון מוניטין, סיכון תחרות, סיכון רגולציה וחקיקה, סיכון כלכלי, סיכון אסטרטגי וסיכון סביבתי. אסטרטגיית ניהול הסיכונים בקבוצת הבנק נועדה לתמוך בהשגת היעדים האסטרטגיים של הקבוצה כולה, תוך זיהוי וכימות הסיכונים, הגדרת אחריות על הסיכונים (Risk Ownership) ומקסום התועלת העסקית, בהתייחס לעלות במונחי סיכון על-ידי כל גורם אחראי בכל הרמות של הארגון. ניהול הסיכונים בבנק מתבצע במתודולוגיה אחידה ובראיה כוללת תוך התאמה לדרישות הרגולטוריות, במטרה לתמוך בנטילת סיכונים באופן מושכל על מנת להשיא את רווחיות הקבוצה ברמת סיכון התואמת את תיאבון הסיכון.

הבנק הגדיר את הסיכונים הבאים כסיכונים מהותיים: סיכון אשראי, סיכון שוק, סיכון השקעה, סיכון ציות, סיכון תפעולי, סיכון ריכוזיות, סיכון צד נגדי, סיכון ריבית בתיק הבנקאי, סיכון נזילות, סיכון מוניטין, סיכון אסטרטגי וסיכון רגולטורי. פירוט והרחבה לגבי כל סוג סיכון ראה פרק זה וכן בדוח על הסיכונים.

ממשל הסיכונים ואופן ניהול הסיכונים

המפקח על הבנקים קבע בהוראות ניהול בנקאי תקין הנחיות הקשורות בנושא ניהול הסיכונים. ההוראות מפרטות את הסיכונים השונים אליהם חשוף התאגיד הבנקאי, וקובעות עקרונות יסוד לניהול הסיכונים ולבקרתם, ובכללם: מעורבות נאותה והבנה מעמיקה של דירקטוריון התאגיד הבנקאי בניהול הסיכונים, ניהול הסיכונים באמצעות מנהל סיכונים שהוא חבר הנהלה, העמדת כלים לזיהוי הסיכונים ולמדידתם והסדרת אמצעי פיקוח ובקרה, כולל קיום פונקציה עצמאית לבקרת הסיכונים. הבנק פועל בהתאם להנחיות אלו. ניהול הסיכונים מתבצע בראיה גלובלית של פעילות הבנק בארץ ובסניפי הבנק בחו"ל, ובשים לב לפעילות החברות הבנות. ניהול הסיכונים מתבצע בכל חברה בת בקבוצת הבנק בנפרד, על-פי המדיניות המותווית על-ידי הדירקטוריון של כל חברה ואשר מוצגת בפני דירקטוריון הבנק. הבנק מנהל את הסיכונים השונים תוך גידור חלק מהם, כמפורט להלן בפרקים הרלוונטיים. בקרה של הסיכונים ואמידת הסיכונים הפיננסיים והסיכונים התפעוליים מתבצעות על בסיס מתודולוגיה אחידה ברמת הקבוצה, בהנחיית החטיבה לניהול סיכונים, ובשים לב לאופי המיוחד של הפעילות בכל חברה בת.

סיכונים, ככל שישנם, במוצרים או בתהליכים חדשים, מזוהים באמצעות הליך סדור על-פי המדיניות להשקת מוצרים ותהליכים חדשים. מודלים המשמשים לאמידת הסיכונים נבחנים טרם יישומם וכן מדי תקופה על-פי מדיניות תיקוף המודלים בבנק.

תפיסת הבקרה ביחס לכל הסיכונים הפיננסיים והסיכונים התפעוליים בבנק היא של זיהוי ואמידה של הסיכונים ובקרת עמידה במגבלות תיאבון הסיכון ובמגבלות נוספות שנקבעו בנהלים השונים, בשלושה מעגלי בקרה:

1. מעגל ראשון הכולל את היחידות העסקיות בחטיבות, לרבות חטיבות תמיכה ותפעול, שהם יוצרי/נוטלי הסיכונים, ואת יחידות הבקרה הפנימיות בחטיבות המספקות בקרה פנימית על יוצרי/נוטלי הסיכונים. הנהלת הקווים העסקיים נושאת באחריות הראשונית לניהול הסיכונים על בסיס שוטף ומטרתה לנהל את הסיכונים תוך חתירה להשגת המטרות האסטרטגיות והיעדים העסקיים, במסגרת תיאבון הסיכון שנקבע ובהתאם לנוהלי הסיכון ולהוראות הרגולטוריות. הבקרות במעגל הראשון מעוגנות בנוהלי העבודה;
2. מעגל בקרה שני הכולל את יחידות הבקרה בחטיבה לניהול סיכונים שהינה בלתי תלויה בחטיבות העסקיות, מעגל זה אחראי גם על הצגת תמונה כוללת של הסיכונים, גיבוש המתודולוגיות לאמידת הסיכונים ולהקצאת ההון הכלכלית, אמידת סיכון בלתי תלויה, ניתוח מידת ההלימה של המוצרים והפעילויות לרמת תאבון הסיכון וקיבולת הסיכון שהוגדרה על-ידי הדירקטוריון ותיקוף מודלים. במעגל השני פונקציות בקרה עצמאיות נוספות, כגון: חשבות, ייעוץ משפטי, מזכירות הבנק ומשאבי אנוש;
3. מעגל בקרה שלישי הכולל את מערך הביקורת הפנימית. הביקורת הפנימית פועלת באופן בלתי תלוי ואובייקטיבי. מטרתה, בין היתר, לסייע לארגון להשיג את מטרותיו באמצעות פיקוח ווידוא יישום של הנחיות הנהלה ודירקטוריון, והמלצות להפחתת סיכונים על-ידי שיפור בקרות.

דירקטוריון הבנק אחראי להתווית אסטרטגיית הסיכון הכוללת ולפיקוח על מסגרת ניהול הסיכונים בקבוצה, ישירות או באמצעות הוועדה לניהול ובקרת סיכונים. עיקר תפקידי הדירקטוריון בנושא ניהול הסיכונים:

1. קביעת מסגרת תיאבון הסיכון וקיבולת הסיכון של הקבוצה;
2. אישור מדיניות ניהול סיכונים עקבית עם מסגרת תיאבון הסיכון, לרבות קביעת מסגרות הסיכון בתחומי הפעילות השונים ובמוקדי הסיכון העיקריים;
3. אישור מסגרת תפיסת הבקרה בקבוצה ווידוא כי היא עונה על צורכי ניהול הסיכונים;
4. הנחיית ההנהלה הבכירה בדבר ניהול הסיכונים באופן ברור, על בסיס המלצות צוות ההנהלה לניהול סיכונים בראשות המנכ"ל, ווידוא כי ההנהלה הבכירה נוקטת את הפעילויות הדרושות לזיהוי, מדידה, ניטור ובקרת הסיכונים;
5. אישור המתודולוגיות לאמידת הסיכונים, לבקרתם ולהקצאת ההון הכלכלית בגינם;
6. פיקוח ובקרה אחר יישום מדיניות ניהול הסיכונים כפי שנקבעה, בחינת פרופיל הסיכונים בפועל ובחינת התהליכים והפעולות שעל הבנק לקיים, על-מנת שימלא אחר כל ההוראות הרגולטוריות הנוגעות לניהול הסיכונים.

ההנהלה אחראית לגיבוש, הטמעה ויישום של מסגרת ניהול הסיכונים בקבוצה, ישירות או באמצעות הצוותים הפועלים מטעמה. עיקר תפקידי ההנהלה בנושא ניהול הסיכונים:

1. עיצוב מדיניות ניהול סיכונים עקבית עם מסגרת תיאבון הסיכון שקבע הדירקטוריון, לרבות מסגרות סיכון בתחומי הפעילות השונים ובמוקדי הסיכון העיקריים, והגשתה לאישור הדירקטוריון;
2. מיסוד של נהלים ומסגרות סיכון התואמים למדיניות, שיטות עבודה נאותות לאמידת הסיכון ותהליכי קבלת החלטות מבוססי ניתוח תשואה/תועלת עסקית וסיכון וקבלת דיווחים מתאימים תוך וידוא ציות ליעדי המדיניות לניהול הסיכונים;

3. וידוא קיומו של תהליך פנימי להערכת ההון ולקביעת יעדי הון העולים בקנה אחד עם פרופיל הסיכונים של התאגיד ועם סביבת הבקרה שלו;
4. וידוא קיומם של משאבים נאותים לניהול הסיכונים בתאגיד לרבות מסגרת בקרות פנימיות וקיום מערכות בקרה ודיווח עצמאיות יעילות ומקיפות בדבר הסיכונים.

מנהל הסיכונים הראשי וחבר ההנהלה האחראי על החטיבה לניהול סיכונים הוא מר צ. כהן.

הסיכונים הפיננסיים מנוהלים על-ידי חברי הנהלה ממונים, ובאחריותם. חברי ההנהלה האחראים לניהול סיכוני האשראי הם מר י. אורבך מנהל החטיבה העסקית ומר א. פינטו מנהל החטיבה הקמעונאית עד לתאריך 14 בפברואר 2016. החל מתאריך זה מנוהלת החטיבה הקמעונאית על-ידי מר ר. שטיין. חבר ההנהלה האחראי לניהול סיכוני השוק, ההשקעה והנזילות הוא מר ד. קולר. הסיכון המשפטי מנוהל על-ידי היועץ המשפטי הראשי, עורך-דין א. מזור. הסיכון הטכנולוגי נוהל על-ידי מר א. כוכבא כמנהל חטיבת הטכנולוגיה עד לתאריך 14 בפברואר 2016. החל מתאריך זה מנוהלת החטיבה על-ידי הגב' א. בן זאב. הסיכון התפעולי, למעט הסיכון המשפטי והטכנולוגי, מנוהל על-ידי כל חבר הנהלה בתחום הפעילות הנתון לאחריותו.

לפרטים נוספים בדבר שינויים במבנה הנהלת הבנק, ראה פרק "עניינים אחרים" בדוח ממשל תאגידי.

ועדת הדירקטוריון לניהול ובקרת סיכונים – בבנק פועלת ועדה של הדירקטוריון לנושא ניהול סיכונים. ייעוד הוועדה הינו התוויית מדיניות ניהול הסיכונים של הבנק, לרבות קביעת מסגרות הסיכון בתחומי הפעילות השונים, בחינת פרופיל הסיכונים של הבנק, קיום בקרה אחר יישום מדיניות ניהול הסיכונים כפי שנקבעה ובחינת התהליכים והפעולות שעל הבנק לקיים, על-מנת שימלא באופן אפקטיבי אחר כל ההוראות הרגולטוריות הנוגעות לניהול הסיכונים.

הוועדה לניהול ובקרת סיכונים של הדירקטוריון ומליאת הדירקטוריון מקבלות דווח על הסיכונים וביצוע המדיניות שאושרה, לפחות אחת לרבעון.

ועדת אשראי – בין יתר תפקידיה, הוועדה ממליצה לדירקטוריון על מדיניות האשראי של הבנק, מסייעת לדירקטוריון בפיקוח ובמעקב אחר נושאים שונים בתחום האשראי, ובוחנת ומאשרת את סיווגי האשראי וההפרשה להפסדי אשראי בהתאם למדרג סמכויות.

ועדות דירקטוריון נוספות עוסקות בנושאים בזיקה לניהול הסיכונים. יצויינו בעיקר: ועדת הדירקטוריון לתגמול, ועדת הביקורת וועדת הדירקטוריון למוצרים חדשים. להרחבה על פעילות הדירקטוריון וועדותיו ראה דוח ממשל תאגידי.

צוות ההנהלה לניהול סיכונים בראשות המנכ"ל – אחראי על עיצוב מדיניות ניהול הסיכונים בבנק, מסגרות הסיכון ונוהלי הדיווח והבקרה וכן על בחינת פרופיל הסיכון הכולל של הבנק וההשפעה ההדדית בין סוגי וגורמי הסיכון השונים. הצוות מעביר את דיווחיו או את המלצותיו לאישור ועדות הדירקטוריון ו/או מליאת הדירקטוריון, לפי העניין.

צוות ההנהלה לציות בראשות המנכ"ל – הצוות נועד להעצמת נושא הציות בקבוצת בנק הפועלים ומיקומו בסדר עדיפות גבוה. הצוות דן במדיניות הציות שנקבעה על-ידי הדירקטוריון, יישומה בפועל וסגירת פערים.

צוותי הנהלה נוספים פועלים בתחומי הסיכון הייעודיים במסגרת המדיניות ובמגבלות הסיכון שנקבעו על-ידי הדירקטוריון וועדותיו.

כמו-כן מפעילה החטיבה לניהול סיכונים מספר צוותים בראשות מנהל הסיכונים הראשי:

צוות תרחישי קיצון וריכוזי סיכון – הצוות עוסק באישור מתודולוגיות בנושא תרחישי קיצון וסיכון ריכוזיות ובניהול תהליך בחינת תרחישי קיצון וסיכון הריכוזיות בבנק.

צוות משנה לניהול הסיכונים התפעוליים – הצוות עוסק בתאום הפעילויות הנדרשות לעמידת הקבוצה בהוראות ניהול בנקאי תקין של בנק ישראל והמלצות ועדת באזל בתחום הסיכון התפעולי וכן סוקר את פרופיל הסיכון התפעולי בקבוצה בשים לב לממצאים, לסקרים ולדיווחים ולפעילויות בזיקה.

צוות בקרת אשראי – הצוות דן בדוחות בקרת אשראי שנערכו ללווים הגדולים בבנק בהתאם להיקף הנדרש בהוראת בנק ישראל ובוחן את מהימנות דירוג האשראי, נאותות הסיווג וההפרשה בקבוצה.

צוות תיקוף – באחריות הצוות: מעקב אחר סטאטוס התקדמות תוכנית תיקוף המודלים הנמצאים בשימוש ושיפורם, עבודות תיקוף שבוצעו בזיקה וכן מעקב ואישור מלאי המודלים המהותיים בשימוש.

צוות הנהלה לטיפול בסיווג חובות וקביעת הפרשה להפסדי אשראי – ייעוד הצוות: גיבוש מתודולוגית הפרשה קבוצתית, גיבוש מדיניות ביצוע סיווגים והפרשות פרטניות, סיווג אשראי וקביעת הפרשות פרטניות להפסדי אשראי בכפוף למדרג הסמכויות.

צוות היגוי מדיניות – הצוות מגבש את מדיניות האשראי של הבנק.

צוות יעודי של ההנהלה לטיפול במשברים פיננסיים – בכל עת בה נדרש טיפול ממוקד במשבר פיננסי מהותי שהשלכותיו חוצות ארגון, ועל-פי החלטת ההנהלה הצוות יתכנס לטיפול ומעקב במשבר והשלכותיו.

החטיבה לניהול סיכונים – פעילויות החטיבה ותחומי אחריותה תואמים את האמור בנב"ת 310. היעד העיקרי של החטיבה לניהול סיכונים הוא להטמיע בקבוצת הבנק תרבות ניהול וניטור סיכונים מתקדמת, תוך התוויית מדיניות ומתודולוגיה לניהול סיכונים, התואמת את מטרות הקבוצה ואת הנחיות באזל והרגולציה המקומית הרלוונטית. החטיבה מוודאת את קיומם ואיכותם של התהליכים המרכזיים לניהול הסיכונים בקבוצה: זיהוי, אמידה, קביעת מגבלות לקיבולת הסיכון ולתיאבון הסיכון, קביעת מנגנוני בקרה, ניטור הפוזיציות ודיווח. החטיבה מובילה ומרכזת את תהליך ה-ICAAP (תהליך פנימי שנתי להערכת כמות ההון הנדרשת בשים לב לסיכונים) ושותפה פעילה בניהול ההון.

החטיבה מורכבת מארבע יחידות: (1) יחידת ניהול סיכוני אשראי (2) יחידת ניהול סיכונים תפעוליים וסיכוני שוק; (3) יחידת קצין ציות ראשי ואכיפה בניירות-ערך ו-(4) יחידת אינטגרציית סיכונים.

תאבון סיכון

תאבון הסיכון הינו כלי מרכזי המאפשר לקשר בין אסטרטגיית הארגון, הקצאת ההון וניהול הסיכונים. הדירקטוריון קובע את מסגרת תאבון סיכון בשים לב להמלצת המנכ"ל, מנהל סיכונים ראשי (CRO) והממונה על החטיבה הפיננסית (CFO) אשר מתרגמים ציפיות אלה למטרות ומגבלות לקווי העסקים.

מסגרת תאבון סיכון כוללת מדיניות, תהליכים, בקרות, ומערכות שבעזרתן התאבון לסיכון מיושם, מתוקשר ומפוקח.

מסגרת תאבון הסיכון כוללת הצהרת תאבון וקיבולת לסיכון, מגבלות סיכון וקווי מתאר של התפקידים ותחומי האחריות של אלה האחראים על היישום והבקרה של מסגרת תאבון הסיכון. מסגרת תאבון הסיכון מתייחסת לסיכונים המהותיים לבנק וקובעת את פרופיל הסיכון ביחס לאסטרטגיה העסקית של הבנק ולקיבולת הסיכון של הבנק. מסגרת תאבון סיכון יעילה מספקת מסגרת משותפת ואמצעים להנהלה הבכירה ולדירקטוריון כדי לתקשר, להבין ולהעריך את רמת הסיכון שהם מוכנים לקבל. המסגרת מגדירה במפורש את הגבולות שבתחומם מצופה מההנהלה לפעול על מנת ליישם את האסטרטגיה העסקית של הבנק.

המסגרת כוללת את המרכיבים העיקריים הבאים:

הצהרת תאבון הסיכון: ניסוח בכתב של היקף וסוגי הסיכון המצרפי שהבנק מעוניין לשאת על מנת להשיג את היעדים העסקיים שלו ובכללם: קיום דוחות איכותיים, כמו גם מדדים כמותיים ביחס לרווחים, הון, מדדי סיכון, נזילות ואמצעים רלוונטיים אחרים על-פי הצורך.

קיבולת הסיכון: רמת הסיכון המקסימאלית שהבנק יכול לשאת, ללא הפרת מגבלות הון הרלוונטיות לתרחיש קיצון, לרבות מנקודת מבטם של בעלי מניות והלקוחות. עמידה בקיבולת הסיכון תיבחן בין היתר באמצעות ביצוע תרחישי קיצון שמטרתם לאמוד פגיעה ברווח הבנק ורמת הלימות ההון של הבנק, וזאת כתוצאה מקרות תרחיש קיצון.

תאבון סיכון: הסיכון המרבי המצרפי הכולל שהתאגיד הבנקאי יהיה מוכן לשאת, בתוך קיבולת הסיכון שהוגדרה, על מנת להשיג את היעדים העסקיים על-פי התוכנית האסטרטגית תחת אילוצים שונים (כגון מקורות הון ונזילות, דרישות רגולטוריות, מאפייני סיכון/תשואה וכדומה).

מגבלות סיכון: מדדים כמותיים המבוססים על הנחות צופות פני עתיד אשר נותנים ביטוי מעשי להצהרת תיאבון הסיכון המצרפי של הבנק.

תרחישי קיצון

על מנת להבין השלכות אפשריות של זעזועים שונים על האיתנות הפיננסית של הבנק, הן בהינתן מאזן קיים והן בהתממשות תוכניות העבודה וכוונות עסקיות אחרות, מתקיים תהליך של בחינת תרחישי קיצון. בבנק נבחנים תרחישים משלושה סוגים: תרחישים מערכתיים כוללים, תרחישי גורם בודד (Single Factor) ותרחישים הפוכים. הבנק מתאים את מגוון התרחישים והמאפיינים שלהם להתפתחויות פיננסיות, פוליטיות וסביבתיות בארץ ובעולם. מעבר לכך הבנק מיישם את ההנחיות של בנק ישראל ומפעיל מבחן קיצון אחיד של הפיקוח על הבנקים.

מטרות ניתוח תרחישי הקיצון

1. זיהוי ריכוזי סיכון וחולשות אפשריות בתיק הבנק.
2. בחינת השפעת החלטות אסטרטגיות של הבנק.
3. שילוב בתהליך התכנון ובחינת השלכות התוכנית העסקית על החשיפות הפוטנציאליות.
4. בחינת האיתנות הפיננסית של הבנק והערכת הנזק הפוטנציאלי העלול להיגרם באירועי קיצון מסוגים שונים.
5. ניתוח של רגישות הבנק לזעזועים/אירועים חריגים אך אפשריים.
6. הערכת המהותיות של הסיכונים השונים.
7. בחינת עמידות הבנק בתיאבון וקיבולת הסיכון ופריטת תיאבון הסיכון לרמת החטיבות.
8. תמיכה בחטיבות העסקיות בהבנת מפת הסיכונים של תחומי הפעילות והסקטורים השונים.
9. תמיכה בתהליך ה-ICAAP ובגיבוש תוכניות מנע להפעלה למזעור הפגיעה של אירועי קיצון.

חלק מהתרחישים נבחנים בתדירות חודשית או רבעונית וחלק אחר - בתדירות שנתית.

ההנחות, המתודולוגיה והתוצאות נידונות ומאושרות בצוות תרחישי הקיצון וריכוזי הסיכון וכן בישיבות ההנהלה וועדות הדירקטוריון.

ניהול ההון לוקח בחשבון את תוצאותיהם של תרחישי קיצון שונים, וזאת מכמה היבטים: ראשית, יעד ההון של הבנק נקבע בהתחשב בקיבולת הסיכון, אשר מגדירה את הלימות ההון המינימלית שהבנק מוכן להגיע אליה בהתרחש מצב קיצון. שנית, תכנון ההון כולל תוכניות מגירה אשר הבנק יכול להוציא לפועל בקרות תרחיש קיצון על מנת להביא לשיפור בהלימות ההון שלו. כמו-כן, תרחישי הקיצון נבחנים עבור כל אחת משנות התכנון, בהינתן יעדי ההון ויחס ההון הצפוי, על מנת לוודא שתכנון ההון מבטיח עמידה בקיבולת הסיכון לאורך כל שנות התכנון.

מבנה וארגון מערך הסיכונים וכן תרבות הסיכון המופיעים בפרק זה הינם רלוונטים לכל סוגי הסיכונים ולכל היחידות בבנק, בהמשך של פרק זה יופיעו התייחסויות נוספות, לפי העניין, לכל סוג סיכון בנפרד.

מידע נוסף ניתן למצוא ב"דוח על הסיכונים".

6.2 סיכון אשראי

סיכון האשראי הינו סיכון הנובע מכך שהלווה או החייב לא יעמוד בהתחייבויותיו לבנק על-פי הסכם האשראי.

תיק האשראי הינו מרכיב עיקרי בתיק הנכסים של קבוצת הבנק, ולכן הרעה ביציבותם של הלווים השונים עלולה להשפיע לרעה על שווי הנכסים ועל רווחיות הקבוצה.

פעילויות היוצרות סיכון אשראי כוללות:

1. אשראי מאזני:

התחייבויות נוכחיות כלפי הבנק כגון אשראי ומשכנתאות לציבור, אשראי לבנקים ופיקדונות בבנקים, אשראי לממשלות, השקעה באגרות-חוב (קונצרניות ואחרות) וכן החלק המאזני (שווי נוכחי) של נגזרים ומכשירים פיננסיים.

2. אשראי חוץ-מאזני:

התחייבויות פוטנציאליות (שטרם מומשו) כלפי הבנק כגון ערבויות, התחייבויות לא מנוצלות למתן אשראי, מסגרות לא מנוצלות וכן התחייבויות פוטנציאליות כתוצאה משינוי בשווי עסקות בנגזרים ומכשירים פיננסיים.

ניהול סיכוני האשראי

מטרת ניהול סיכוני אשראי לאפשר ולוודא שהקבוצה פועלת על-פי המדיניות והיעדים האסטרטגים שנקבעו, ובמסגרת תיאבון הסיכון שהוגדר בתחום האשראי מרמת העסקה הבודדת ועד הסתכלות כוללת על תיק האשראי. מדיניות הבנק בניהול סיכוני האשראי מתבססת על פיזור תיק האשראי וניהול סיכונים מבוקר. פיזור הסיכונים מתבטא בפיזור תיק האשראי בבנק בין ענפי המשק השונים, מספר רב של לווים, בין מגזרי הצמדה שונים ובאזורים גיאוגרפיים שונים בחו"ל. מדיניות פיזור הסיכונים בין ענפי המשק מושתתת על הערכת ההתפתחויות הצפויות במגזרי המשק השונים. לשם כך נערכים סקרים ענפיים וסקרי היתכנות כלכליים, אשר מטרתם להעריך את הסיכון ואת הפוטנציאל העסקי בפעילות במגזרי המשק השונים, ועל-פיהם נקבעים היעדים העסקיים של הבנק.

מערכת ניהול האשראי מנטרת את חשיפת האשראי של הלקוחות, ומערכות בקרת האשראי מזהות, מנטרות ומדווחות לגורם המטפל ולמנהלים על תסמינים שליליים אצל לווים.

ניהול סיכוני האשראי מתבסס על עקרונות ובהם:

1. אי תלות - עיקרון ה"אי תלות" מהווה נדבך מהותי בממשל תאגידי נכון למניעת ניגודי עניינים ויצירת מערך של בלמים ואיזונים. מטרתו להבטיח כי המידע הקשור לסיכונים המדווח לגורמים מנהלים, ובפרט להנהלה הבכירה ולדירקטוריון, אכן אובייקטיבי באופיו ואינו מושפע משיקולים אחרים ובפרט של הצלחה עסקית ותגמול בגינה.
2. מדרג סמכויות - בבנק קיים מדרג של סמכויות המתווה היררכיה של אישורי אשראי על-פי רמת האובליגו ללווה/קבוצה, דירוג סיכון וסיווג בעייתי ומאפשר בקרה על תהליך אישור עסקות אשראי חדשות. מדרג הסמכויות מגדיר את ספי אישור האשראי האישיים וכן את ספי המעבר לאישורי צוותים ואת הרכב הצוותים.
3. ראייה כוללת של הלקוח/קבוצה - ניהול קבוצות סיכון המאגדות מספר לווים הקשורים מבחינת הסיכון כדוגמת חברה וחברות הבת שלה, זוג נשוי וכדומה. פעילות לקוחות וקבוצות מנוהלת על-ידי מנהל לקוחות אשר אחראי לכלל הפעילות של הלווה/קבוצה. מערכות המידע מספקות באופן שוטף למנהל הלקוחות וצוותו ראייה כוללת של פעילות הלקוח/קבוצה כולל רמת סיכון האשראי ובהתאם להוראת נוהל בנקאי תקין 313.
4. מדיניות ונוהלי אשראי - דירקטוריון הבנק קובע מדיניות אשראי אשר נבדקת ומעודכנת באופן שוטף על-פי השינויים בשווקים הפיננסיים ובמשק. המדיניות כוללת מגבלות שונות על תיק האשראי בהתאם לתאבון הסיכון של הבנק, ובכלל זה, מגבלות חשיפה לפי ענפי משק, מדינות/מוסדות פיננסיים, כפונקציה של רמת הסיכון שהבנק מעריך. כמו-כן, נקבעות מגבלות חשיפה מירבית ללווה בודד, על-פי דירוג האשראי שניתן ללקוח, המשקף את רמת הסיכון שלו ומגבלה מירבית לקבוצת לווים.

   מדיניות האשראי כוללת את מדיניות ניהול סיכון האשראי של התאגיד והיא מסדירה ומגדירה את הכללים החלים על כל הגורמים בבנק העוסקים בסיכון אשראי ומכוונת לשרת את המטרות העסקיות של בנק הפועלים בהתאם למדיניות הסיכון, תאבון הסיכון של הבנק ובהתאם להוראות הרגולטוריות.

   מסמכי מדיניות האשראי מתווים את המימדים הרלוונטיים לכל חטיבה (סוג לקוח, ענף משק, מטרת ההלוואה וכדומה) תוך התייחסות לרמת הסיכון.

   ביצוע הפעילות העסקית על-פי ההנחיות במדיניות האשראי, מאפשר ניהול מושכל של האשראי וחשיפות האשראי ומשמש ככלי לניהול סיכוני האשראי.

   המדיניות ונוהלי האשראי מחייבים את כל העוסקים באשראי בבנק: המדיניות מפרטת את העקרונות והשיקולים בעת מתן אשראי, הסמכויות למתן אשראי, איסורים ומגבלות למתן אשראי והנהלים מגדירים את דרכי הפעולה ועקרונות הבנק בנושא אשראי וביטחונות.

   החטיבה לניהול סיכונים אחראית על המדיניות הכלל בנקאית וכן אחראית על גיבוש וריכוז המדיניות של החטיבות העסקיות.
5. בקרות וזיהוי הסיכון - תהליך הבקרה והזיהוי של סיכוני האשראי מבוצע על-ידי שלושת מעגלי הבקרה. בקרות מתבצעות מרמת האשראי הבודד ועד רמת התיק במעגל הבקרה הראשון ובמעגל הבקרה השני לפי ספי מהותיות. היחידה לניהול סיכוני אשראי מובילה ומרכזת דיווח להנהלת הבנק ולדירקטוריון על מגמות ושינויים בתיק האשראי לרבות רמת סיכון האשראי בתיק, עמידה במגבלות, אירועים מיוחדים, ניתוח ריכוזיות ותרחישי קיצון והצגת מדדי סיכון כלליים בארץ ובעולם.
6. זיהוי סיכון האשראי במוצרים קיימים מתבסס על תהליכי ניהול הסיכון, המדידה והבקרה ברמות שונות. במעגל השלישי אחראית הביקורת הפנימית, בין היתר, על סקירת היישום והאפקטיביות של נהלים לניהול סיכונים ומתודולוגיה להערכת סיכונים, כולל יישום מדיניות ניהול ובקרת סיכונים בבנק.

עבור מוצרים חדשים זיהוי הסיכון נסמך על מדיניות מוצר חדש המפרטת את התהליכים אותם יש לבצע לגבי כל מוצר חדש בבנק כדי לזהות את מכלול הסיכונים הכרוכים במוצר, להעריך את גודל ומהותיות הסיכון ולתת מענה למדידה, בקרה וגידור הסיכון. כדי לזהות ריכוזי סיכון ולבחון השלכות אפשריות של זעזועים שונים (פיננסיים, פוליטיים ועוד) על האיתנות הפיננסית של הבנק, מוגדר תהליך רבעוני ושנתי הכולל הגדרה, בחינה ודיווח תוצאות תרחישי קיצון, ומיפוי ההשלכות על הרווח ועל הלימות ההון.

7. כימות ומדידת סיכון האשראי מבוצעים במספר רמות: רמת הלווה הבודד, קבוצות לווים בהתאם לתחומי פעילות, ענפי משק, מגזרי לווים, מוצרים וברמת התיק הכולל של הבנק והקבוצה. עבור כל תחום פעילות וסוג אשראי פותחו ויושמו תהליכי כימות ומדידת סיכון וקביעת דירוג הלווה והאשראי. התהליכים משלבים הערכות מומחים בתחום האשראי, תהליכי קבלת החלטות ומודלים סטטיסטיים מתקדמים.

8. זיהוי וטיפול בלווים בקשיים – בבנק קיימים תהליכים לזיהוי ולטיפול בלווים, אשר להערכת הבנק קיים חשש שלא יעמדו בהתחייבויותיהם מול הבנק. מחלקות ניתוח אשראי ובקרת אשראי בחטיבה לניהול סיכונים בוחנות במסגרת חוות הדעת שהן מכינות האם נדרש להכליל את הלקוח הספציפי ברשימות הלקוחות בפיקוח של הבנק, האם דרוג הלקוח מחייב סיווג והאם נדרשת הפרשה להפסדי אשראי. לקוחות שהוצפו לפיקוח נידונים במסגרת תהליך נאותות הסיווג הרבעוני. לגבי לווים אלו מתקיימים מעקב ובקרה הדוקים יותר והבנק פועל לצמצום החשיפה מולם, וזאת, בדרך של פירעון האשראי ממקורותיהם של הלווים ו/או קבלת ביטחונות נוספים. במקרים מסוימים מועבר הטיפול בלקוחות לאגף המתמחה בליווי ושיקום לווים, או ליחידות גבייה. בנוסף על כך, הבנק בוחן באופן שוטף את רמת סיכון האשראי בתיקי הלווים, על בסיס הנחות שמרניות, מסווג את האשראי הבעייתי בהתאם להוראות בנק ישראל (פגום, נחות והשגחה מיוחדת) ורושם הפרשה נאותה להפסדי אשראי בגין כלל סיכון האשראי בבנק.

9. אחידות הדרכה והכשרה – העוסקים בתחום האשראי עוברים הכשרות והדרכות בתחום האשראי, סחר חוץ ומשכנתאות. הדרכות אלו מקנות הכשרה אחידה לעוסקים בתחום תוך מתן כלים מקצועיים ולימוד מדיניות ועקרונות הבנק בתחום האשראי. הפקות לקחים מאירועים שונים באשראי מבוצעות ביחידות השונות ומתוקשרות לגורמים הרלוונטיים, בהתאם לנוהלי הבנק.

10. גידור והפחתת סיכון – הבנק מנהל את הביטחונות לאשראי באמצעות מערכת ביטחונות הכוללת מקדמי ביטחון (מ.ב.) שמרניים יחסית למקדמי הביטחון בבאזל, המפחיתים את שווי הביטחון בהתאם לסיכון לירידת-ערך ומימוש מהיר.יש לציין כי השימוש בביטחונות לצורך הפחתת דרישת ההון הרגולטורית בנדבך 1 הינו מועט ושמרני ביחס למותר על-פי הרגולטור. במובן זה, דרישת ההון לפי נדבך 1 כבר מגלמת הפחתה לאפס של חלק ניכר מן הביטחונות שכנגד חשיפות. במקביל, ניתוח הרכב תיק הביטחונות של הבנק מראה, כי קיים פיזור רב בין הביטחונות גם בתוך קבוצות כגון ביטחונות מסוג נדל"ן ומסוג ניירות-ערך. פיזור זה מפחית את הסבירות לירידת-ערך גורפת בשווי הביטחונות. בנוסף לפיזור הרב בביטחונות אלו מיישם הבנק מקדמי ביטחונות אשר מפחיתים את שווי הביטחונות באופן שמרני.

6.2.1. חבויות בעייתיות

טבלה 1-6: פילוח חבויות בעייתיות

	31.12.15			31.12.14		
	מאזני	חוץ-מאזני	סך-הכל	מאזני	חוץ-מאזני	סך-הכל
	במיליוני ש"ח					
סיכון אשראי פגום	**5,361**	**655**	**6,016**	6,322	676	6,998
סיכון אשראי נחות	**2,489**	**133**	**2,622**	2,603	351	2,954
סיכון אשראי בהשגחה מיוחדת	**1,893**	**802**	**2,695**	3,174	1,636	4,810
סך סיכון אשראי בעייתי*	**9,743**	**1,590**	**11,333**	12,099	2,663	14,762
סיכון אשראי בעייתי נטו	**7,834**	**1,477**	**9,311**	10,213	2,508	12,721
* מזה חובות שאינם פגומים בפיגור						
של 90 ימים או יותר	**857**	**–**	**857**	951**	–	951**

** הוצג מחדש.

טבלה 2-6: נכסים שאינם מבצעים

	יתרה ליום	
	31.12.15	31.12.14
	במיליוני ש"ח	
אשראי לציבור פגום שאינו צובר הכנסות ריבית (NPL)	**4,942**	5,859
נכסים שהתקבלו בגין אשראים שסולקו	**125**	129
סך-הכל נכסים שאינם מבצעים	**5,067**	5,988

טבלה 3-6: מידע נוסף על תנועה בחובות בעייתיים בגין אשראי לציבור ובהפרשה הפרטנית בשנת 2015

תנועה ביתרת החובות הפגומים בגין אשראי לציבור

	מסחרי	פרטי	סך-הכל
יתרת חובות פגומים לתחילת השנה	**5,591**	**690**	**6,281**
חובות שסווגו כפגומים במהלך התקופה	**1,209**	**321**	**1,530**
חובות פגומים שנמחקו	**(769)**	**(137)**	**(906)**
חובות פגומים שנפרעו או שיצאו מסיווג פגום כולל הפרשי שער ואחר	**(1,391)**	**(178)**	**(1,569)**
יתרת חובות פגומים לסוף התקופה	**4,640**	**696**	**5,336**

תנועה ביתרת החובות הבעייתיים בארגון מחדש

	מסחרי	פרטי	סך-הכל
יתרת חובות בעייתיים בארגון מחדש לתחילת השנה	**2,047**	**568**	**2,615**
ארגונים מחדש שבוצעו במהלך התקופה	**597**	**402**	**999**
חובות בארגון מחדש שנמחקו	**(537)**	**(45)**	**(582)**
חובות בארגון מחדש שנפרעו כולל הפרשי שער ואחר	**(255)**	**(340)**	**(595)**
יתרת חובות בעייתיים בארגון מחדש לסוף התקופה	**1,852**	**585**	**2,437**

תנועה ביתרת ההפרשה המאזנית להפסדי אשראי בגין החובות הפגומים

	מסחרי	פרטי	סך-הכל
יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות פגומים לתחילת השנה	**794**	**139**	**933**
הוצאות בגין הפסדי אשראי - הגדלת הפרשה	**1,229**	**164**	**1,393**
הוצאות בגין הפסדי אשראי - הקטנת הפרשה	**(252)**	**(57)**	**(309)**
גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות	**(912)**	**(108)**	**(1,020)**
נזקף לרווח"ה - הפרשה להפסדי אשראי	**65**	**(1)**	**64**
מחיקת חשבונאית שבוצעה בתקופה	**(786)**	**(132)**	**(918)**
גביית חובות שנמחקו חשבונאית	**912**	**108**	**1,020**
אחר	**–**	**(3)**	**(3)**
יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות פגומים לסוף התקופה	**985**	**111**	**1,096**

טבלה 4-6: מדדי סיכון אשראי

	ליום	
	31.12.15	31.12.14
שיעור יתרת אשראי לציבור פגום מיתרת אשראי לציבור*	**1.89%**	2.34%
שיעור יתרת אשראי לציבור שאינו פגום בפיגור של 90 יום או יותר מיתרת אשראי לציבור*	**0.30%**	0.35%**
שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת אשראי לציבור*	**1.56%**	1.56%
שיעור יתרת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי מיתרת אשראי לציבור*	**1.22%**	1.35%
שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת אשראי לציבור פגום*	**82.72%**	66.55%
שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור, מיתרת אשראי לציבור פגום בתוספת יתרת אשראי לציבור אשר נמצא בפיגור של 90 ימים או יותר*	**71.27%**	57.80%
שיעור סיכון אשראי בעייתי בגין הציבור מסיכון אשראי כולל בגין הציבור*	**2.47%**	3.32%
שיעור ההוצאה מסך האשראי לציבור:		
שיעור ההוצאה בגין הפסדי אשראי מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור	**0.17%**	0.16%
שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור	**0.08%**	0.06%
שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מיתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור	**5.17%**	3.73%

* לפני ניכוי הפרשות להפסדי אשראי.
** הוצג מחדש.

ניתוח איכות התיק

רוב מדדי הסיכון מעידים על שיפור באיכות תיק האשראי של הבנק ב-2015:

- ישנה ירידה מהותית בשיעור סיכון האשראי הבעייתי בגין הציבור מסיכון האשראי הכולל בגין הציבור מ-3.32% ב דצמבר 2014 ל-2.47% בדצמבר 2015.
- ישנה ירידה בשיעור האשראי הפגום מיתרת אשראי לציבור מ-2.34% בדצמבר 2014 ל-1.89% בדצמבר 2015.
- ישנה עלייה בשיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת אשראי לציבור פגום מ-66.55% ב-31 דצמבר 2014 ל-82.72% ב-31 בדצמבר 2015. עלייה זו מעידה על כך ששיעור גבוה יותר מתוך האשראי שנבחן הופרש להפסדי אשראי ואי לכך הסבירות כי ירשמו הפסדי אשראי נוספים בגין האשראי הפגום נמוכים יותר.

  מדדים אלו מצביעים על ירידה בהיקף החובות הבעייתים ועל הגדלת שיעור ההפרשה בגין האשראי הבעייתי הקיים.
- שיעור ההוצאה בגין הפסדי אשראי מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור עלה מ-0.16% ב-31 בדצמבר 2014 ל-0.17% ב-31 בדצמבר 2015. יצוין כי נרשמה עלייה בשיעורי המחיקות נטו.

טבלה 5-6: הרכב יתרת ההפרשה להפסדי אשראי

	הפרשה להפסדי אשראי			
	על בסיס פרטני	על בסיס קבוצתי		סך-הכל
		לפי עומק פיגור	אחר**	
	במיליוני ש"ח			
הרכב יתרת ההפרשה ליום 31 בדצמבר 2015:				
בגין אשראי לציבור	**1,096**	**453**	**2,865**	**4,414**
בגין חובות שאינם אשראי לציבור	**–**	**–**	**3**	**3**
בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים (נכלל בסעיף התחייבויות אחרות)	**75**	**–**	**594**	**669**
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2015	**1,171**	**453**	**3,462**	**5,086**
הרכב יתרת ההפרשה ליום 31 בדצמבר 2014:				
בגין אשראי לציבור	933	*445	*2,802	4,180
בגין חובות שאינם אשראי לציבור	–	–	4	4
בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים (נכלל בסעיף התחייבויות אחרות)	86	–	586	672
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2014	1,019	*445	*3,392	4,856

* סווג מחדש.

** לרבות הפרשה על בסיס קבוצתי בגין חובות שנבדקו פרטנית ונמצא שאינם פגומים.

מדי רבעון מבוצעת הצפה של לקוחות בעלי פוטנציאל לבעייתיות ונסקרים כל הלווים הכלולים ברשימת הפיקוח ו/או עם סיווג בעייתי. לגבי לקוחות אלו נבחנים נאותות הסיווג וההפרשה בגינם. במקרים בהם חל שינוי במצב הלקוח, חלו שינויים בביטחונות ו/או בוצעה גביה, מעודכן הסיווג בהתאם ולקוחות פגומים מעודכנת יתרת הסכום הניתן לגביה וההפרשה.

יתרת ההפרשה להפסדי אשראי עלתה בשנת 2015 ב-230 מיליון ש"ח, מרביתה בגין אשראי הנבחן פרטנית. שיעורי יתרת ההפרשה בגין אשראי לציבור מתוך יתרות האשראי לציבור נותרה ללא שינוי (1.56%).

עדכון בהערכות שווי של חברות פרטיות ועדכוני שווי שוק של חברות ציבוריות המהווים בסיס לתחשיב הסכום הניתן לגביה של מספר לקוחות עיקריים, הביאו לעלייה בהפרשה הפרטנית ברוטו במקביל לעלייה קלה בחובות שנמחקו חשבונאית.

מניתוח מגמות רב שנתיות עולה כי בתיק האשראי המסחרי עלה שיעור סך יתרת ההפרשה במידה נמוכה מאוד, לרוב בגין ההפרשה הקבוצתית. בתיק האשראי הקמעונאי, לאחר הירידה ב-2013, שיעור יתרת ההפרשה נותר יציב, כאשר הירידה ביתרת ההפרשה הפרטנית מקוזזת על-ידי העלייה בהפרשה הקבוצתית. באשראי לדיור נצפית מגמת ירידה בשיעור יתרת ההפרשה הקבוצתית לפי עומק פיגור.

העלייה של כ-2% ביתרת ההפרשה הקבוצתית בין שנת 2014 לבין שנת 2015 הושפעה בעיקר מהגורמים הבאים:

- עלייה כללית ביתרות החשיפה מחד וירידה ביתרות החוב הבעייתי מאידך;
- שינוי בתמהיל החובות לפי ענפי המשק במהלך 2015: עלייה בנתח החובות בעלי שיעור הפרשה גבוה יותר, כגון אשראי לפרטיים (בעקבות הנחית בנק ישראל) וירידה בנתח החובות בעלי שיעור הפרשה נמוך יחסית;
- יישום מודל מקדמי ההתאמה, בהתאם להנחיות בנק ישראל.

שינויים בשיטת קביעת שיעורי הפרשה קבוצתית

לגבי אשראי תקין או בעייתי שאינו פגום (נחות או השגחה מיוחדת), מחושבת "הפרשה קבוצתית" בהתאם לענף המשק אליו משויך הלקוח. לצורך חישוב ההפרשה הקבוצתית, הבנק קובע אחת לרבעון, לכל ענף משק שני שיעורי הפרשה (לסיכון אשראי בעייתי ולסיכון אשראי תקין), על-פי ניתוח של היסטוריית הפסדי האשראי, מחיקות חשבונאיות נטו, איכות תיק האשראי בענף וניתוח מגמות השוק, בהתאם להנחיות בנק ישראל.

תהליך קביעת שיעורי ההפרשה הינו תלת שלבי, בהתאם להנחיות בנק ישראל, ומורכב מחישוב ממוצע רב שנתי של שיעורי המחיקות, ביצוע התאמה במידה והיו שינויים משמעותיים במהלך השנה האחרונה ומקביעת מקדמי ההתאמה. תפקידם של מקדמי ההתאמה - לתת ביטוי (בשיעורי ההפרשה הקבוצתית) לשינויים באיכות תיק האשראי בענף, למגמות מאקרו כלכליות, לשינויים בנוהלי הבנק ומדיניות מתן אשראי. הבנק פיתח מודל מתקדם לקביעת מקדמי ההתאמה, בהתאם להנחיות בנק ישראל. המודל מאפשר לתת ביטוי למגוון רחב של גורמי הסיכון הסביבתיים להם עשויה להיות השפעה על שיעור הפסדי האשראי של הבנק, בצורה ממוכנת, עקבית ומבוקרת. המודל החדש לקביעת מקדמי התאמה נכנס לשימוש ברבעון רביעי 2015, השיטה שקדמה למודל זה התבססה על הערכות מומחה לשינויים באיכות תיק האשראי ולשינויים במצב המשק מדי רבעון.

במסגרת המודל ניתנת התייחסות מיוחדת לאשראי לפרטיים, בהתאם לחוזר בנק ישראל מינואר 2015. בהתאם להנחיות בנק ישראל, מקדם ההתאמה של החוב התקין המאזני בענף אשראי לפרטיים לא יפחת מ-0.75% ושיעור ההפרשה הקבוצתית בגין הלוואות לדיור לא יפחת מ-0.35% מיתרת ההלוואות.

מיון וניתוח סיכון האשראי לפי ענפי משק

טבלה 6-6: סיכון אשראי לפי ענפי משק

	ליום 31 בדצמבר 2015									
	סיכון אשראי כולל[1]			חובות[2] וסיכון אשראי חוץ-מאזני (למעט נגזרים)[3]						
	סך-הכל	דירוג ביצוע אשראי[5]	בעייתי[6]	סך-הכל*	* מזה: חובות[2]	בעייתי[6]	פגום	הפסדי אשראי לשנה שהסתיימה ביום 31.12.15[4]		
								הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי
	במיליוני ש"ח									
בגין פעילות לווים בישראל										
ציבור - מסחרי										
חקלאות	2,754	2,467	39	2,747	2,062	39	25	1	(7)	25
כרייה וחציבה	3,256	3,219	6	2,829	2,226	6	–	(4)	–	7
תעשייה	39,357	36,962	2,291	38,146	17,805	2,249	879	(149)	(150)	469
בינוי ונדל"ן - בינוי[7]	57,262	54,988	1,328	56,887	20,576	1,305	637	(106)	(148)	636
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן	24,147	22,958	1,056	23,801	19,891	1,056	583	(169)	(148)	515
אספקת חשמל ומים	11,054	10,986	2	9,696	6,091	2	1	2	(1)	61
מסחר	37,452	33,353	2,310	37,092	26,609	2,301	1,293	626	298	1,170
בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל	10,640	9,558	266	10,608	9,432	266	234	(4)	5	70
תחבורה ואחסנה	8,914	7,967	141	8,717	6,538	141	96	4	(2)	42
מידע ותקשורת	6,735	5,682	913	6,246	4,029	912	715	91	20	234
שירותים פיננסיים	31,362	30,756	465	26,691	13,887	465	453	(16)	82	218
שירותים עסקיים אחרים	12,583	11,593	171	12,555	8,311	171	81	34	24	108
שירותים ציבוריים וקהילתיים	8,008	7,705	55	8,001	5,997	55	42	(22)	(11)	51
סך-הכל מסחרי[8]	253,524	238,194	9,043	244,016	143,454	8,968	5,039	288	(38)	3,606
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	63,161	61,919	634	63,161	60,569	634	–	5	–	389
אנשים פרטיים - אחר	90,193	85,242	999	90,171	51,825	999	672	174	252	809
סך-הכל ציבור - פעילות בישראל	406,878	385,355	10,676	397,348	255,848	10,601	5,711	467	214	4,804
בנקים בישראל[9]	4,439	4,439	–	1,374	51	–	–	–	–	–
ממשלת ישראל	44,907	44,907	–	1,065	813	–	–	–	–	–
סך-הכל פעילות בישראל	456,224[1]	434,701	10,676	399,787	256,712	10,601	5,711	467	214	4,804

(1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות[2], אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך של 256,712, 45,943, 119, 5,656 ו-147,794 מיליוני ש"ח בהתאמה.

(2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף "נכסים אחרים").

(3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה (לא כולל מסגרות לא מנוצלות של כרטיסי אשראי באחריות בנקים אחרים בסך של כ-11,700 מיליוני ש"ח), למעט בגין מכשירים נגזרים.

(4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").

(5) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.

(6) סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, והלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.

(7) כולל סיכון אשראי מאזני בסך של כ-829 מיליוני ש"ח וסיכון אשראי חוץ-מאזני בסך של כ-1,029 מיליוני ש"ח שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה.

(8) יתרת החובות המסחריים כוללת יתרת הלוואות לדיור, בסך של כ-6,067 מיליוני ש"ח, של לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.

(9) לא כולל יתרות מזומנים בקופות הבנק ופיקדונות בבנק ישראל ולפני ניכוי הפרשה להפסדי אשראי.

טבלה 6-6: סיכון אשראי לפי ענפי משק (המשך)

	ליום 31 בדצמבר 2015									
	סיכון אשראי כולל[1]			חובות[2] וסיכון אשראי חוץ-מאזני (למעט נגזרים)[3]						
	סך-הכל	דירוג ביצוע אשראי[5]	בעייתי[6]	סך-הכל*	* מזה: חובות[2]	בעייתי[6]	פגום	הפסדי אשראי לשנה שהסתיימה ביום 31.12.15[4]		
								הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי
	במיליוני ש"ח									
בגין פעילות לווים בחו"ל										
ציבור - מסחרי										
חקלאות	20	20	–	20	17	–	–	–	–	–
כרייה וחציבה	1,003	1,003	–	349	153	–	–	–	–	–
תעשייה	6,923	6,907	14	5,385	3,225	14	1	(1)	6	10
בינוי ונדל"ן	9,566	9,397	163	9,062	6,338	163	123	9	(22)	88
אספקת חשמל ומים	2,078	2,078	–	1,905	592	–	–	(2)	–	6
מסחר	3,004	2,882	33	2,840	2,037	33	10	(1)	31	9
בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל	2,030	1,967	64	2,002	1,731	64	55	8	–	16
תחבורה ואחסנה	794	782	10	614	548	10	10	1	–	6
מידע ותקשורת	1,721	1,651	202	1,186	650	202	–	15	(4)	37
שירותים פיננסיים	18,171	18,064	101	13,816	8,153	101	30	(2)	(5)	45
שירותים עסקיים אחרים	1,105	1,092	1	940	669	1	1	2	(3)	6
שירותים ציבוריים וקהילתיים	898	881	17	691	430	17	17	(26)	(5)	18
סך-הכל מסחרי[7]	47,313	46,724	605	38,810	24,543	605	247	3	(2)	241
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	569	555	6	569	551	6	–	–	–	3
אנשים פרטיים - אחר	3,220	3,147	46	3,183	1,969	46	32	6	16	35
סך-הכל ציבור - פעילות בחו"ל	51,102	50,426	657	42,562	27,063	657	279	9	14	279
בנקים בחו"ל[8]	37,524	37,524	–	25,514	24,186	–	–	(1)	–	3
ממשלות חו"ל	7,607	7,607	–	1,985	1,751	–	–	–	–	–
סך-הכל פעילות בחו"ל	96,233[1]	95,557	657	70,061	53,000	657	279	8	14	282
סך-הכל בישראל ובחו"ל	552,457	530,258	11,333	469,848	309,712	11,258	5,990	475	228	5,086

(1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות[2], אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך של 53,000, 14,407, 0, 7,132 ו-21,694 מיליוני ש"ח בהתאמה.

(2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים, למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף "נכסים אחרים").

(3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.

(4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").

(5) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.

(6) סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, והלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.

(7) יתרת החובות המסחריים כוללת יתרת הלוואות לדיור, בסך של כ-59 מיליוני ש"ח, של לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.

(8) לא כולל יתרות מזומנים בקופות הבנק ולפני ניכוי הפרשה להפסדי אשראי.

טבלה 6-6: סיכון אשראי לפי ענפי משק (המשך)

	ליום 31 בדצמבר 2014***									
	סיכון אשראי כולל[1]			חובות[2] וסיכון אשראי חוץ-מאזני (למעט נגזרים)[3]						
	סך-הכל	דירוג ביצוע אשראי[5]	בעייתי[6]	סך-הכל*	* מזה: חובות[2]	בעייתי[6]	פגום	הפסדי אשראי לשנה שהסתיימה ביום 31.12.14[4]		
								הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו**	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי
	במיליוני ש"ח									
בגין פעילות לווים בישראל (המשך)										
ציבור - מסחרי										
חקלאות	2,764	2,521	43	2,748	2,084	43	28	(7)	(4)	17
כרייה וחציבה	3,175	3,135	8	2,736	2,189	8	-	8	-	11
תעשייה	42,972	38,696	4,011	41,262	18,635	3,814	1,051	(71)	(19)	479
בינוי ונדל"ן - בינוי[7]	52,498	49,768	1,536	51,989	19,632	1,501	734	(329)	(252)	599
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן	23,244	21,802	1,255	22,862	19,033	1,255	723	152	76	540
אספקת חשמל ומים	11,600	11,554	1	10,140	4,935	-	-	46	(1)	58
מסחר	36,796	33,225	2,505	36,146	25,324	2,504	1,099	386	65	819
בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל	10,496	9,371	395	10,383	8,762	395	364	(14)	3	76
תחבורה ואחסנה	8,383	7,746	149	8,078	6,230	149	110	(30)	17	36
מידע ותקשורת	8,183	6,892	1,282	7,450	5,161	1,280	980	29	144	162
שירותים פיננסיים	31,471	29,688	880	25,425	12,769	875	588	(46)	22	316
שירותים עסקיים אחרים	12,352	11,263	181	12,275	8,472	181	99	12	36	102
שירותים ציבוריים וקהילתיים	7,745	7,393	131	7,717	5,753	131	58	(94)	(75)	63
סך-הכל מסחרי[8]	251,679	233,054	12,377	239,211	138,979	12,136	5,834	42	12	3,278
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	58,431	57,103	718	58,431	55,971	718	1	(34)	(2)	385
אנשים פרטיים - אחר	85,120	81,922	917	85,079	48,196	917	644	309	109	884
סך-הכל ציבור - פעילות בישראל	395,230	372,079	14,012	382,721	243,146	13,771	6,479	317	119	4,547
בנקים בישראל[9]	5,960	5,960	-	1,753	404	-	-	-	-	-
ממשלת ישראל	41,796	41,796	-	1,521	560	-	-	-	-	-
סך-הכל פעילות בישראל	442,986[1]	419,835	14,012	385,995	244,110	13,771	6,479	317	119	4,547

** סווג מחדש.

*** מספרי ההשוואה סווגו מחדש בעקבות חוזר בנק ישראל מאפריל 2014, בנוגע לאימוץ הוראות הלמ"ס לגבי סיווג אחיד של ענפי הכלכלה-2011, אשר מחליף את הסיווג שנקבע בשנת 1993.

(1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות[2], אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך של 244,110, 43,390, 280, 8,088 ו-147,118 מיליוני ש"ח בהתאמה.

(2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף "נכסים אחרים").

(3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה (לא כולל מסגרות לא מנוצלות של כרטיסי אשראי באחריות בנקים אחרים בסך של כ-10,753 מיליוני ש"ח), למעט בגין מכשירים נגזרים.

(4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").

(5) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.

(6) סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, והלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.

(7) כולל סיכון אשראי מאזני בסך של כ-892 מיליוני ש"ח וסיכון אשראי חוץ-מאזני בסך של כ-1,402 מיליוני ש"ח שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה.

(8) יתרת החובות המסחריים כוללת יתרת הלוואות לדיור, בסך של כ-5,496 מיליוני ש"ח, של לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.

(9) לא כולל יתרות מזומנים בקופות הבנק ופיקדונות בבנק ישראל ולפני ניכוי הפרשה להפסדי אשראי.

טבלה 6-6: סיכון אשראי לפי ענפי משק (המשך)

	ליום 31 בדצמבר 2014***									
	סיכון אשראי כולל[1]			חובות[2] וסיכון אשראי חוץ-מאזני (למעט נגזרים)[3]						
	סך-הכל	דירוג ביצוע אשראי[5]	בעייתי[6]	סך-הכל*	* מזה: חובות[2]	בעייתי[6]	פגום	הפסדי אשראי לשנה שהסתיימה ביום 31.12.14[4]		
								הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו**	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי
	במיליוני ש"ח									
בגין פעילות לווים בחו"ל (המשך)										
ציבור - מסחרי										
חקלאות	66	29	27	66	45	27	27	13	-	17
כרייה וחציבה	586	569	-	339	154	-	-	-	-	-
תעשייה	6,560	5,275	23	5,125	2,853	24	10	1	9	18
בינוי ונדל"ן	8,627	7,036	210	8,180	5,466	210	210	15	3	75
אספקת חשמל ומים	1,803	1,803	-	1,452	337	-	-	(1)	-	6
מסחר	2,823	2,283	86	2,711	1,669	86	37	41	3	40
בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל	3,078	2,901	66	3,039	2,211	66	50	(5)	-	9
תחבורה ואחסנה	529	378	16	391	297	16	16	3	-	4
מידע ותקשורת	1,015	980	168	458	278	168	-	(3)	-	16
שירותים פיננסיים	17,479	17,339	49	12,973	7,511	49	49	(17)	1	38
שירותים עסקיים אחרים	1,033	975	3	885	580	2	-	21	8	6
שירותים ציבוריים וקהילתיים	1,320	1,095	25	1,143	785	25	25	28	2	23
סך-הכל מסחרי[7]	44,919	40,663	673	36,762	22,186	673	424	96	26	252
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	560	539	7	560	544	7	-	(3)	-	2
אנשים פרטיים - אחר	3,483	3,389	70	3,391	2,284	70	52	17	11	51
סך-הכל ציבור - פעילות בחו"ל	48,962	44,591	750	40,713	25,014	750	476	110	37	305
בנקים בחו"ל[8]	46,499	46,499	-	32,981	31,781	-	-	(2)	-	4
ממשלות חו"ל	5,878	5,878	-	2,337	1,301	-	-	-	-	-
סך-הכל פעילות בחו"ל	101,339[1]	96,968	750	76,031	58,096	750	476	108	37	309
סך-הכל בישראל ובחו"ל	544,325	516,803	14,762	462,026	302,206	14,521	6,955	425	156	4,856

** סווג מחדש.

*** מספרי ההשוואה סווגו מחדש בעקבות חוזר בנק ישראל מאפריל 2014, בנוגע לאימוץ הוראות הלמ"ס לגבי סיווג אחיד של ענפי הכלכלה-2011, אשר מחליף את הסיווג שנקבע בשנת 1993.

(1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות[2], אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך של 58,096, 12,775, 196, 8,156 ו-22,116 מיליוני ש"ח בהתאמה.

(2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים, למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף "נכסים אחרים").

(3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.

(4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").

(5) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.

(6) סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, והלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.

(7) יתרת החובות המסחריים כוללת יתרת הלוואות לדיור, בסך של כ-103 מיליוני ש"ח, של לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.

(8) לא כולל יתרות מזומנים בקופות הבנק ולפני ניכוי הפרשה להפסדי אשראי.

בינוי ונדל"ן

ליום 31 בדצמבר 2015 סיכון האשראי הכולל בענפי הבינוי והנדל"ן הסתכם בכ-91 מיליארד ש"ח.

טבלה 6-7: פילוח סיכון האשראי של קבוצת הבנק בענפי הבינוי והנדל"ן, בהתאם לתחומי הפעילות העיקריים

	יתרה ליום 31 בדצמבר 2015		
	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי חוץ -מאזני	סיכון אשראי כולל
	במיליוני ש"ח		
בנייה למסחר ושירותים	**1,822**	**884**	**2,706**
בנייה לתעשייה	**453**	**196**	**649**
בנייה לדיור	**11,119**	**26,516**	**37,635**
נכסים מניבים	**22,799**	**5,814**	**28,613**
אחר	**11,462**	**9,910**	**21,372**
סך-הכל ענפי הבינוי והנדל"ן	**47,655**	**43,320**	**90,975**

סיכון אשראי בגין חשיפות ללווים גדולים

טבלה 6-8: פירוט יתרות אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני ללווים שיתרת חבותם מעל 1,200 מיליון ש"ח לפי ענפי משק

		31 בדצמבר 2015		
	מספר לווים	אשראי מאזני	סיכון אשראי חוץ-מאזני	סך-הכל
		במיליוני ש"ח		
ענף משק				
תעשייה	**3**	**886**	**7,088**	**7,974**
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן	**2**	**2,065**	**831**	**2,896**
בינוי ונדל"ן - בינוי	**1**	**239**	**1,360**	**1,599**
אספקת חשמל ומים	**1**	**1,808**	**2,290**	**4,098**
שירותים פיננסיים	**4**	**5,039**	**2,617**	**7,656**
סך-הכל	**11**	**10,037**	**14,186**	**24,223**

טבלה 6-9: יתרות אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני ל-6 הלווים הגדולים לפי ענפי משק

	31 בדצמבר 2015		
	אשראי מאזני	סיכון אשראי חוץ-מאזני	סך-הכל
	במיליוני ש"ח		
ענף משק			
תעשייה	**171**	**4,683**	**4,854**
אספקת חשמל ומים	**1,808**	**2,290**	**4,098**
שירותים פיננסיים	**1,848**	**421**	**2,269**
שירותים פיננסיים	**294**	**1,579**	**1,873**
שירותים פיננסיים	**1,801**	**1**	**1,802**
שירותים פיננסיים	**1,096**	**616**	**1,712**
סך-הכל	**7,018**	**9,590**	**16,608**

סיכון אשראי בגין חשיפות לקבוצות לווים

טבלה 10–6: קבוצת לווים אשר חבותה עולה על 15% מהון הבנק

פירוט יתרות סיכון האשראי לכל קבוצת לווים אשר חבותה נטו על בסיס מאוחד, בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 313 בדבר "מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים" (להלן: הוראה 313), עולה על 15% מהון התאגיד הבנקאי (כהגדרתו בהוראה 313)

	31 בדצמבר 2015						
	סיכון אשראי מאזני[1]	סיכון אשראי חוץ-מאזני[1]	מזה: סיכון אשראי חוץ-מאזני בגין מכשירים נגזרים[2]	חבות ברוטו[3]	ניכויים[4]	חבות נטו[5]	שיעור מההון הרגולטורי
	במיליוני ש"ח						
קבוצת לווים א'	**4,827**	**4,134**	**287**	**8,969**	**509**	**8,460**	**17.07%**

(1) לאחר ניכוי יתרת מחיקות חשבונאיות ויתרות הפרשה להפסדי אשראי שחושבה על בסיס פרטני.
(2) סיכון האשראי החוץ-מאזני בגין מכשירים נגזרים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה ושל קבוצת לווים.
(3) הסכום כולל ערבויות צד ג' מחוץ לקבוצה.
(4) ניכויים המותרים בהתאם להוראה 313, הכוללים בעיקר פיקדונות המופקדים בבנק, אגרות-חוב שהונפקו על-ידי מדינת ישראל, כתבי שיפוי של מדינת ישראל או גופים פיננסיים המותרים בניכוי.
(5) הנתונים המוצגים לעיל מייצגים חשיפה לקבוצות לווים והינם לאחר הפחתת הניכויים המותרים בהוראה 313 ולאחר ניכוי הפרשה להפסדי אשראי שחושבה על בסיס פרטני. לפיכך, נתונים אלה אינם ברי השוואה לנתונים בדבר חבות לווים המפורטים בגילויים אחרים בדוח.

הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 313 בנושא "מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים" מטילה על הבנק, בין היתר, מגבלה לפיה שיעור ה"חבות" של "לווה" ושל "קבוצת לווים", כהגדרתם בהוראה, אחר שנוכו מן החבות סכומים שניתן להפחיתם לצורך כך כמפורט בהוראה, לא יעלה על 15% ועל 25% בהתאמה מההון של הבנק המחושב בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202 בנושא "רכיבי ההון". כמו-כן, קובעת ההוראה, כי סך-כל החבויות (לאחר ניכוי סכומים מותרים) של הלווים, קבוצות הלווים וקבוצות הלווים הבנקאיות שחבות כל אחד מהם עולה על שיעור של 10% מהון הבנק, לא יעלה על 120% מהון הבנק.

בחודש יוני 2015 פורסם עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין 313 בנושא "מגבלות על חבות של לווה וקבוצת לווים", הכולל בין היתר, צמצום הגדרת ההון להון רובד 1 (לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים), כמשמעותו בהוראת ניהול בנקאי תקין 202 ועדכון מגבלת החבות של קבוצת לווים בנקאית לתאגיד בנקאי שעמדה על 25% מההון כך שתעמוד על 15% מההון. מועד תחילת התיקונים להוראה, 1 בינואר 2016.

לעניין הגדרת ההון יחול כדלקמן - הון רובד 1 כאמור בהגדרת ההון, בתוספת הון רובד 2 כפי שפורסם בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2015. תוספת זו תופחת בשיעורים שווים, על פני 12 רבעונים, עד לאיפוסה ביום 31 בדצמבר 2018, ראה פירוט בפרק "תיאור עסקי קבוצת הבנק לפי מגזרי פעילות המגזר העסקי". הבנק מקיים תהליכי מעקב ובקרה כדי לבדוק עמידה במגבלות הוראה 313 לעניין חשיפה לחבות קבוצות לווים.

בנוסף, הבנק מבצע סקירות תקופתיות על סיכון האשראי בקבוצות לווים אלה, תוך בחינה פרטנית של הלווים השייכים לקבוצות הלווים, אופי פעילות לווים אלה והמתאם ביניהם היכולים להשפיע על הסיכון הקבוצתי.

חשיפת אשראי למדינות זרות

סיכון חשיפת האשראי למדינות זרות מבטא את האפשרות שאירוע כלכלי, פוליטי או אירוע אחר במדינה זרה יפגע בשווי נכסי קבוצת הבנק, או ישפיע באופן שלילי על יכולת החייבים במדינה לעמוד בהתחייבויותיהם כלפי קבוצת הבנק. סיכון החשיפה למדינות זרות כולל חשיפה מאזנית מעבר לגבול (סך החשיפה המאזנית של הבנק בישראל לתושבי מדינה זרה, בתוספת סך החשיפות המאזניות של שלוחות הבנק בחו"ל לתושבים שאינם תושבי המדינה שבה ממוקמת השלוחה), וכן חשיפה מאזנית של שלוחות הבנק בחו"ל לתושבים מקומיים באותן מדינות בניכוי התחייבויות השלוחות. סיכון חשיפה מאזנית מעבר לגבול הינו הסיכון שפעולות שיינקטו על-ידי ממשלות זרות ימנעו את היכולת להמיר מטבע ו/או להעביר כספים מחוץ למדינה (Transfer Risk), ובכך ישפיעו על יכולת החברות והלקוחות לבצע עסקות מעבר לגבול.

ניהול סיכון החשיפה למדינות זרות בבנק מתבצע על-ידי בחינה פרטנית של הסיכונים הנובעים מהמדינות השונות, תוך הסתייעות בדירוגי המדינות של המדרגים הבינ"ל - Fitch, Moody's ו-S&P. סך החשיפה למדינות זרות כולל את החשיפות המאזניות בגין יתרות חוב מאזניות בניכוי התחייבויות מקומיות, ניירות-ערך והשקעות אחרות המיוחסות למדינות שאינן ישראל. החשיפה המאזנית הותאמה על בסיס הסיכון הסופי, תוך התחשבות בחיזוקי אשראי הכוללים ערבויות, ביטחונות מוחשיים ונזילים, חוזי ביטוח, השתתפויות בסיכון ונגזרי אשראי.

הבנק מבצע בקרה ומעקב שוטפים אחרי המצב המקרו כלכלי של המדינות מולן קיימת פעילות.

בדבר סך-כל החשיפות למדינות זרות ובדבר חשיפות למדינות שסך סכום החשיפה לכל אחת מהן הוא מעל 1% מסך נכסי המאזן המאוחד או מעל 20% ון, לפי הנמוך:

טבלה 11-6: חשיפות עיקריות למדינות זרות[1]

	ליום 31 בדצמבר 2015											
	חשיפה מאזנית[4]							חשיפה חוץ-מאזנית[2][4]		חשיפה מאזנית מעבר לגבול		
	חשיפה מאזנית מעבר לגבול			חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים								
	למשלות[3]	לבנקים	לאחרים	חשיפה מאזנית לפני ניכוי התחייבויות מקומיות	ניכוי בגין התחייבויות מקומיות	חשיפה מאזנית נטו לאחר ניכוי התחייבויות מקומיות	סך-כל החשיפה המאזנית	סיכון אשראי מאזני בעייתי[4]	חובות פגומים[4]	סך חשיפה חוץ-מאזנית	מזה: סיכון אשראי חוץ-מאזני בעייתי[4]	לפירעון עד שנה	לפירעון מעל שנה
	במיליוני ש"ח												
המדינה													
א. ארצות-הברית	3,583	2,055	3,826	27,190	12,808	14,382	23,846	129	41	9,194	55	2,096	7,368
ב. שוויץ	–	504	32	7,050	–	7,050	7,586	1	–	229	–	163	373
ג. אנגליה	129	4,850	3,509	75	–	75	8,563	1	–	2,637	–	1,988	6,500
ד. תורכיה	–	6	13	2,055	935	1,120	1,139	80	84	976	–	16	3
ה. גרמניה	280	1,022	297	–	–	–	1,599	–	–	155	–	844	755
ו. צרפת	115	2,005	612	–	–	–	2,732	29	26	1,262	–	825	1,907
ז. אירלנד	–	3	152	–	–	–	155	–	–	206	–	129	26
ח. ספרד	–	158	65	–	–	–	223	–	–	33	–	28	195
ט. פורטוגל	–	–	13	–	–	–	13	–	–	–	–	12	1
י. יוון	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1	–	–	–
יא. איטליה	–	5	48	–	–	–	53	–	–	154	–	41	12
יב. אחרות	1,522	2,603	7,940	66	1	65	12,130	125	45	2,660	14	4,668	7,397
סך-כל החשיפות למדינות זרות	5,629	13,211	16,507	36,436	13,744	22,692	58,039	365	196	17,507	69	10,810	24,537
מזה: סך החשיפות למדינות LDC	67	269	1,012	2,055	935	1,120	2,468	92	94	1,627	–	456	892

שורת "סך-הכל מדינות LDC" כוללת את סך החשיפה למדינות המוגדרות כמדינות פחות מפותחות (LDC) בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 315 בדבר "הפרשה נוספת לחובות מסופקים". הסכום כולל את נתוני תורכיה, כמפורט בטבלה לעיל.

חשיפה מאזנית למדינה זרה כוללת חשיפה מאזנית מעבר לגבול וחשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים. חשיפה מאזנית מעבר לגבול כוללת חשיפה מאזנית של משרדי התאגיד הבנקאי בישראל לתושבי המדינה הזרה וחשיפה מאזנית של שלוחות בחו"ל של התאגיד הבנקאי לתושבים שאינם תושבי המדינה שבה ממוקמת השלוחה. חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים כוללת חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי באותה מדינה זרה לתושביה, בניכוי התחייבויות אותן שלוחות (הניכוי מבוצע עד לגובה החשיפה).

(1) על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערבויות, ביטחונות נזילים ונגזרי אשראי.

(2) סיכון אשראי במכשירים פיננסים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 313.

(3) ממשלות, מוסדות רשמיים ובנקים מרכזיים.

(4) סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני, סיכון אשראי בעייתי וחובות פגומים מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי, ולפני השפעת ביטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

טבלה 11-6: חשיפות עיקריות למדינות זרות[1] (המשך)

	ליום 31 בדצמבר 2014											
	חשיפה מאזנית[4]								חשיפה חוץ-מאזנית[2][4]		חשיפה מאזנית מעבר לגבול	
	חשיפה מאזנית מעבר לגבול			חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים			סך-כל החשיפה המאזנית	סיכון אשראי מאזני בעייתי[4]	חובות פגומים[4]	סך חשיפה חוץ-מאזנית	מזה: סיכון אשראי חוץ-מאזני בעייתי[4]	
	למשלות[3]	לבנקים	לאחרים	חשיפה מאזנית לפני ניכוי התחייבויות מקומיות	ניכוי בגין התחייבויות מקומיות	חשיפה מאזנית נטו לאחר ניכוי התחייבויות מקומיות						לפירעון עד שנה	לפירעון מעל שנה
	במיליוני ש"ח												
המדינה													
א. ארצות-הברית	1,148	2,532	4,683	30,731	10,405	20,326	28,689	124	60	9,412	2	3,091	5,272
ב. שוויץ	–	547	51	5,174	–	5,174	5,772	–	–	281	–	309	289
ג. אנגליה	117	5,120	4,075	93	–	93	9,405	2	–	2,404	–	2,738	6,574
ד. תורכיה	1	11	17	2,509	1,323	1,186	1,215	109	110	1,263	–	21	8
ה. גרמניה	285	1,151	784	–	–	–	2,220	–	–	58	–	1,209	1,011
ו. צרפת	62	2,490	587	–	–	–	3,139	31	26	893	–	929	2,210
ז. אירלנד	–	7	192	–	–	–	199	–	–	239	–	166	33
ח. ספרד	–	150	11	–	–	–	161	–	–	24	–	46	115
ט. פורטוגל	–	–	1	–	–	–	1	–	–	2	–	–	1
י. יוון	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1	–	–	–
יא. איטליה	1	4	45	–	–	–	50	–	–	95	–	22	28
יב. אחרות	1,430	5,245	7,830	324	–	324	14,829	141	71	2,365	13	6,831	7,674
סך-כל החשיפות למדינות זרות	3,044	17,257	18,276	38,831	11,728	27,103	65,680	407	267	17,037	15	15,362	23,215
מזה: סך החשיפות למדינות LDC	173	558	898	2,788	1,323	1,465	3,094	137	120	1,736	–	708	921

שורת "סך-הכל מדינות LDC" כוללת את סך החשיפה למדינות המוגדרות כמדינות פחות מפותחות (LDC) בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 315 בדבר "הפרשה נוספת לחובות מסופקים". הסכום כולל את נתוני תורכיה, כמפורט בטבלה לעיל.

חשיפה מאזנית למדינה זרה כוללת חשיפה מאזנית מעבר לגבול וחשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים. חשיפה מאזנית מעבר לגבול כוללת חשיפה מאזנית של משרדי התאגיד הבנקאי בישראל לתושבי המדינה הזרה וחשיפה מאזנית של שלוחות בחו"ל של התאגיד הבנקאי לתושבים שאינם תושבי המדינה שבה ממוקמת השלוחה. חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים כוללת חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי באותה מדינה זרה לתושביה, בניכוי התחייבויות אותן שלוחות (הניכוי מבוצע עד לגובה החשיפה).

(1) על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערבויות, ביטחונות נזילים ונגזרי אשראי.

(2) סיכון אשראי במכשירים פיננסים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 313.

(3) ממשלות, מוסדות רשמיים ובנקים מרכזיים.

(4) סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני, סיכון אשראי בעייתי וחובות פגומים מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי, ולפני השפעת ביטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

טבלה 12-6: תנועה בסכום החשיפה המאזנית למדינות זרות עם בעיות נזילות[1]

	לשנת 2015					
	יוון	אירלנד	פורטוגל	איטליה	ספרד	סך-הכל
	במיליוני ש"ח					
סכום החשיפה בתחילת התקופה	**–**	**199**	**1**	**50**	**161**	**411**
שינויים נטו בסכום החשיפה לזמן קצר	**–**	**(37)**	**12**	**19**	**(18)**	**(24)**
שינויים ביתר החשיפות:						
חשיפות שהתווספו	**–**	**1**	**–**	**6**	**81**	**88**
הכנסת ריבית שנצברה	**–**	**–**	**–**	**–**	**4**	**4**
סכומים שנגבו	**–**	**(8)**	**–**	**(22)**	**(5)**	**(35)**
סכום חשיפה בסוף התקופה	**–**	**155**	**13**	**53**	**223**	**444**

	לשנת 2014					
	יוון	אירלנד	פורטוגל	איטליה	ספרד	סך-הכל
	במיליוני ש"ח					
סכום החשיפה בתחילת התקופה	–	156	2	70	142	370
שינויים נטו בסכום החשיפה לזמן קצר	–	11	–	(1)	29	39
שינויים ביתר החשיפות:						
חשיפות שהתווספו	–	32	–	13	31	76
הכנסת ריבית שנצברה	–	–	–	2	4	6
סכומים שנגבו	–	–	(1)	(34)	(45)	(80)
סכום חשיפה בסוף התקופה	–	199	1	50	161	411

(1) על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערבויות, ביטחונות נזילים ונגזרי אשראי.

6.2.4. חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים

במסגרת פעילותה העסקית השוטפת, חשופה קבוצת הבנק לסיכון הנובע מחשיפות אשראי למוסדות פיננסיים זרים. סיכון זה בא לידי ביטוי בפעילויות מגוונות מול מוסדות פיננסיים, כגון: עסקות המתבצעות בחדרי העסקות של הבנק - הפקדות יתרות מטבע-חוץ ונגזרים, רכישת אגרות-חוב אשר הונפקו על-ידי אותם מוסדות, מימון סחר חוץ לסוגיו, פעילות בשוק ההון וניהול חשבונות. מוסדות פיננסיים זרים כוללים בנקים, בנקים להשקעות, חברות ביטוח, חברות ברוקר/דילר וגופים מוסדיים.

החשיפה למוסדות פיננסיים זרים מושפעת, הן מחוסנו הספציפי של כל מוסד ומוסד והן מסיכון המדינות בהן הוא פועל, ויכולה להיות מושפעת מאירועים שיתרחשו במדינה הזרה העלולים לגרום להפחתת השווי של נכסי הבנק, או לפגוע ביכולתם של המוסדות הזרים לכבד את התחייבויותיהם, לרבות כלפי קבוצת הבנק, וביניהם: משבר פיננסי או כלכלי, השלכות של שינויים במצב הפוליטי בארצות השונות, אי יציבות חברתית ועוד. יודגש, כי רוב חשיפות האשראי של קבוצת הבנק כלפי מוסדות פיננסיים זרים הינן כלפי בנקים, כאשר מרבית החשיפות הן כלפי מערכת הבנקאות במערב אירופה ובצפון אמריקה, בעוד שהחשיפה למוסדות פיננסיים אחרים נמוכה יחסית.

הבנק נוקט בצעדים למזעור הסיכונים על-ידי ניתוב הפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים אל מוסדות עמם נחתמו הסכמי CSA (Credit Support Annex) שהם הסכמי קיזוז שגורמים לתיחום ולמזעור סיכוני האשראי בפעילות זאת, על-ידי התחשבנות יומית, לרוב המתבצעת בין הבנק והצד הנגדי בהתאם להסכם. כמו-כן הבנק נוקט בצעדים לניטרול סיכוני סליקה על-ידי ביצוע פעילות הסליקה במטבעות באמצעות המסלקה הבינלאומית הידועה בשם CLS (Continuous Linked Settlement).

בחינת מדיניות האשראי נמשכת כל העת תוך התאמתה להתפתחויות בשווקים העולמיים.

בנוסף הבנק מקיים מעקב ובקרה שוטפים אחרי החוסן הפיננסי והחשיפות כלפי כל המוסדות הפיננסיים עמם יש פעילות. המעקב מתבסס, בין היתר, על בחינה שוטפת של מספר אינדיקטורים: התייחסות חברות הדירוג הבינלאומיות, תנודות מחירים בשוקי ההון, לרבות מחירי הביטוח לנכסים פיננסיים (CDS), הדוחות הכספיים, תחזיות והערכות מקרו כלכליות ובחינת יכולת המדינות לתמוך בסקטור הפיננסי במידת הצורך. לפרטים בדבר שינויים בסביבת הסיכון ראה סיכון כלכלי להלן.

טבלה 13-6: חשיפת קבוצת הבנק למוסדות פיננסיים זרים[1]

	31 בדצמבר 2015		
	סיכון אשראי מאזני[2]	סיכון אשראי חוץ-מאזני נוכחי[3]	סיכון אשראי נוכחי כולל
	במיליוני ש"ח		
דירוג אשראי חיצוני[5]			
AAA עד -AA	**3,769**	**2,080**	**5,849**
+A עד -A	**11,272**	**999**	**12,271**
+BBB עד -BBB	**2,423**	**231**	**2,654**
+BB עד -B	**93**	**20**	**113**
פחות מ- -B	**–**	**–**	**–**
ללא דירוג**	**226**	**23**	**249**
סך-הכל חשיפות האשראי הנוכחיות למוסדות פיננסיים זרים*	**17,783**	**3,353**	**21,136**
מזה: סיכון אשראי בעייתי[4]	**–**	**–**	**–**
מזה: יתרת חובות פגומים	**–**	**–**	**–**
יתרת ההפרשה להפסדי אשראי על בסיס פרטני	**–**	**–**	**–**
סך-הכל חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים לאחר ניכוי יתרת הפרשה להפסדי אשראי על בסיס פרטני	**17,783**	**3,353**	**21,136**
יתרת ההפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי	**3**	**1**	**4**

* היתרות כוללות חשיפה של קבוצת הבנק למוסדות הפיננסיים במדינות הבאות:
ספרד - סך חשיפה של כ-161 מיליון ש"ח, מזה סך של 46 מיליון ש"ח בדירוג +BBB, סך של 112 מיליון ש"ח בדירוג BBB, והיתרה בסך של 3 מיליון ש"ח בדירוג +BB (סך חשיפה בסוף שנת 2014 הייתה כ-155 מיליון ש"ח, מזה סך של כ-44 מיליון ש"ח בדירוג +BBB, סך של 107 מיליון ש"ח בדירוג BBB, והיתרה בסך של 4 מיליון ש"ח בדירוג -BB).
אירלנד - סך חשיפה של כ-12 מיליון ש"ח, מזה סך של כ-3 מיליון ש"ח בדירוג -AA, והיתרה בסך של 9 מיליון ש"ח ללא דירוג. (סך החשיפה בסוף שנת 2014 הייתה כ-23 מיליון ש"ח, מזה סך של כ-4 מיליון ש"ח בדירוג -AA, והיתרה בסך של 19 מיליון ש"ח ללא דירוג).
איטליה - סך חשיפה של כ-145 מיליון ש"ח, מזה כ-144 מיליון ש"ח בדירוג -BBB והיתרה בסך כ-1 מיליון ש"ח בדירוג -B (סך החשיפה בסוף שנת 2014 הייתה כ-96 מיליון ש"ח, מזה כ-95 מיליון ש"ח בדירוג -BBB, ויתרה בסך כ-1 מיליון ש"ח בדירוג -BB).
ביוון ובפורטוגל החשיפה למוסדות פיננסיים הינה מזערית ומסתכמת בפחות ממיליון ש"ח.

** מזה מסלקות בחו"ל המהוות 74% מהיתרה. הסכום הנותר מפוזר בשורה ארוכה של בנקים ומוסדות פיננסיים. (31.12.14: 12% מהיתרה).

(1) מוסדות פיננסיים זרים כוללים: בנקים, בנקים להשקעות, ברוקרים/דילרים, חברות ביטוח, גופים מוסדיים וגופים שבשליטת הגופים הללו.

(2) פיקדונות בבנקים, אשראי לציבור, השקעות באגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או שנרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים.

(3) בעיקר ערבויות והתחייבויות למתן אשראי. אינו כולל סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חוב של לווה.

(4) סיכון אשראי שהינו פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת.

(5) לפי הדירוג הנמוך מבין דירוגי האשראי במטבע-חוץ לטווח ארוך שניתן על-ידי אחת מחברות הדירוג העיקריות Moody's, Fitch ו-S&P. הדירוג מעודכן ליום 27 בינואר 2016 (31.12.14: הדירוג מעודכן ליום 5 בפברואר 2015).

טבלה 13-6: חשיפת קבוצת הבנק למוסדות פיננסיים זרים[1] (המשך)

	31 בדצמבר 2014		
	סיכון אשראי מאזני[2]	סיכון אשראי חוץ-מאזני נוכחי[3]	סיכון אשראי נוכחי כולל
	במיליוני ש"ח		
דירוג אשראי חיצוני[5]			
AAA עד -AA	3,753	1,514	5,267
+A עד -A	15,675	1,015	16,690
+BBB עד -BBB	2,919	216	3,135
+BB עד -B	145	58	203
פחות מ- -B	1	-	1
ללא דירוג**	155	42	197
סך-הכל חשיפות האשראי הנוכחיות למוסדות פיננסיים זרים*	22,648	2,845	25,493
מזה: סיכון אשראי בעייתי[4]	-	-	-
מזה: יתרת חובות פגומים	-	-	-
יתרת ההפרשה להפסדי אשראי על בסיס פרטני	-	-	-
סך-הכל חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים לאחר ניכוי יתרת הפרשה להפסדי אשראי על בסיס פרטני	22,648	2,845	25,493
יתרת ההפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי	4	1	5

* היתרות כוללות חשיפה של קבוצת הבנק למוסדות הפיננסיים במדינות הבאות:
ספרד - סך חשיפה של כ-161 מיליון ש"ח, מזה סך של 46 מיליון ש"ח בדירוג +BBB, סך של 112 מיליון ש"ח בדירוג BBB, והיתרה בסך של 3 מיליון ש"ח בדירוג +BB (סך חשיפה בסוף שנת 2014 הייתה כ-155 מיליון ש"ח, מזה סך של כ-44 מיליון ש"ח בדירוג +BBB, סך של 107 מיליון ש"ח בדירוג BBB, והיתרה בסך של 4 מיליון ש"ח בדירוג -BB).
אירלנד - סך חשיפה של כ-12 מיליון ש"ח, מזה סך של כ-3 מיליון ש"ח בדירוג -AA, והיתרה בסך של 9 מיליון ש"ח ללא דירוג. (סך החשיפה בסוף שנת 2014 הייתה כ-23 מיליון ש"ח, מזה סך של כ-4 מיליון ש"ח בדירוג -AA, והיתרה בסך של 19 מיליון ש"ח ללא דירוג).
איטליה - סך חשיפה של כ-145 מיליון ש"ח, מזה כ-144 מיליון ש"ח בדירוג -BBB והיתרה בסך כ-1 מיליון ש"ח בדירוג -B (סך החשיפה בסוף שנת 2014 הייתה כ-96 מיליון ש"ח, מזה כ-95 מיליון ש"ח בדירוג -BBB, ויתרה בסך כ-1 מיליון ש"ח בדירוג -BB).
ביוון ובפורטוגל החשיפה למוסדות פיננסיים הינה מזערית ומסתכמת בפחות ממיליון ש"ח.

** מזה מסלקות בחו"ל המהוות 74% מהיתרה. הסכום הנותר מפוזר בשורה ארוכה של בנקים ומוסדות פיננסיים. (31.12.14: 12% מהיתרה).

(1) מוסדות פיננסיים זרים כוללים: בנקים, בנקים להשקעות, ברוקרים/דילרים, חברות ביטוח, גופים מוסדיים וגופים שבשליטת הגופים הללו.

(2) פיקדונות בבנקים, אשראי לציבור, השקעות באגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או שנרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים.

(3) בעיקר ערבויות והתחייבויות למתן אשראי. אינו כולל סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חוב של לווה.

(4) סיכון אשראי שהינו פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת.

(5) לפי הדירוג הנמוך מבין דירוגי האשראי במטבע-חוץ לטווח ארוך שניתן על-ידי אחת מחברות הדירוג העיקריות Moody's, Fitch ו-S&P. הדירוג מעודכן ליום 27 בינואר 2016 (31.12.14: הדירוג מעודכן ליום 5 בפברואר 2015).

החשיפה של קבוצת הבנק למוסדות פיננסיים זרים הסתכמה ביום 31 בדצמבר 2015 בכ-21.1 מיליארד ש"ח, ירידה של כ-4.4 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-25.5 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2014. ירידה זו נבעה מירידה בחשיפה המאזנית בסך כ-4.9 מיליארד ש"ח בגין ירידה בפיקדונות, ניירות-ערך, ובמכשירים פיננסיים נגזרים, שקוזזה חלקית על-ידי עלייה של 0.5 מיליארד ש"ח בחשיפה החוץ-מאזנית.

כ-86% מהחשיפה למוסדות פיננסיים זרים היא מול מוסדות פיננסיים בעלי דירוג -A ומעלה.

החשיפה למוסדות פיננסיים זרים של קבוצת הבנק נחלקת ל-84% בבנקים וחברות אחזקה בנקאיות, 12% במוסדות פיננסיים אחרים, ו-4% בחברות ביטוח.

עיקר החשיפה של קבוצת הבנק הינה למוסדות פיננסיים זרים הפועלים בארצות-הברית (24%), ובמדינות מערב אירופה (68%).

ענף " בנקים בחו"ל" בגילוי על סיכון אשראי לפי ענפי משק בפרק סקירת הסיכונים כולל רק את החשיפות בגין בנקים חו"ל, כולל בנקים מרכזיים. מוסדות פיננסיים מוצגים בעיקר בענף שירותים פיננסיים. כמו-כן כולל "סיכון האשראי הכולל" יתרות מאזניות וחוץ-מאזניות בגין נגזרים. הטבלה לעיל אינה כוללת חשיפה בגין בנקים מרכזיים כמו גם יתרות חוץ-מאזניות בגין נגזרים.

סך "חובות וסיכון אשראי חוץ-מאזני" בגילוי על סיכון אשראי לפי ענפי משק בפרק סקירת הסיכונים כולל אשראי לציבור ופיקדונות בבנקים אך אינו כולל אגרות-חוב וניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר הכלולים בטבלה לעיל. אשראי מאזני וחוץ-מאזני בגין נגזרים אינו נכלל בסך "חובות וסיכון אשראי חוץ-מאזני". לעומת זאת, הטבלה לעיל כוללת יתרות מאזניות בגין נגזרים.

6.2.5. סיכונים בתיק הלוואות לדיור

טבלה 14-6: סיכונים בתיק הלוואות לדיור

	ליום 31 בדצמבר	
	2015	2014
	במיליוני ש"ח	
יתרות אשראי		
הלוואות מכספי הבנק	**67,246**	62,114
הלוואות מכספי האוצר*	**2,135**	2,963
מענקים מכספי האוצר*	**132**	183
סך-הכל	**69,513**	65,260

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
	2015	2014
ביצוע		
הלוואות מכספי האוצר:		
הלוואות	**4**	18
מענקים	**7**	10
סך-הכל מכספי האוצר	**11**	28
סך-הכל הלוואות מכספי הבנק	**15,180**	12,157
סך-הכל הלוואות חדשות	**15,191**	12,185
הלוואות ישנות שמוחזרו, מכספי הבנק	**3,054**	2,445
סך-הכל הלוואות שניתנו	**18,245**	14,630

* סכום זה אינו נכלל במסגרת היתרות המאזניות לציבור.

הבנק הצטרף למהלך שיזם משרד הבינוי בשיתוף הפיקוח על הבנקים למחזור הלוואות שניתנו מכספי מדינה, באמצעות הלוואות מכספי בנק. במסגרת המהלך הבנק פונה ביוזמתו ללווים אשר קיבלו הלוואת זכאות צמודת מדד בריבית 4% או יותר, ומציע להם למחזר את ההלוואה להלוואה מכספי הבנק, בריבית שתקבע, במועד ביצוע המחזור, לפי הריבית הממוצעת שמפרסם בנק ישראל להלוואות לדיור מסוג זה. המחזור נעשה באמצעות כתב תיקון שנשלח ללקוח ללא הגעה לסניף, וכרוך בתשלום עמלת שינוי תנאים על סך 120 ש"ח בלבד. התהליך הסתיים בחודש דצמבר 2015.

התפתחות יתרות אשראי לדיור

טבלה 15-6: התפתחות יתרת תיק האשראי לדיור על-פי בסיסי הצמדה וכשיעור מיתרת תיק האשראי של הבנק

	מגזר לא-צמוד				מגזר צמוד מדד				מגזר מטבע-חוץ		סך-הכל	שיעור שינוי בתקופה
	ריבית קבועה		ריבית משתנה		ריבית קבועה		ריבית משתנה		ריבית משתנה			
	יתרה במיליוני ש"ח	שיעור ב-%	יתרה במיליוני ש"ח	שיעור ב-%	יתרה במיליוני ש"ח	שיעור ב-%	יתרה במיליוני ש"ח	שיעור ב-%	יתרה במיליוני ש"ח	שיעור ב-%	יתרת חוב רשומה במיליוני ש"ח	
31.12.15	**8,785**	**13.1%**	**23,880**	**35.5%**	**13,179**	**19.6%**	**20,724**	**30.8%**	**678**	**1.0%**	**67,246**	**8.3%**
31.12.14	4,250	6.8%	21,374	34.4%	13,379	21.5%	22,241	35.8%	870	1.4%	62,114	6.6%
31.12.13	2,298	3.9%	19,171	32.9%	12,918	22.2%	22,964	39.4%	943	1.6%	58,294	7.8%

היקף החוב הבעייתי

בשנים האחרונות ניכרת ירידה מתמשכת בשיעור הסכומים בפיגור מתוך יתרות האשראי ובהיקפי ההפרשה להפסדי אשראי.

טבלה 16-6: התפתחות סכומי הפיגור בהלוואות לדיור והפרשה להפסדי אשראי

	יתרת חוב רשומה במיליוני ש"ח	סכום בפיגור מעל 90 יום במיליוני ש"ח	שיעור הפיגור	הפרשה להפסדי אשראי לפי עומק הפיגור (כולל הפרשה קבוצתית) במיליוני ש"ח	שיעור ההפרשה להפסדי אשראי לפי עומק הפיגור	חוב בעייתי במיליוני ש"ח	שיעור חוב בעייתי
31.12.15	**67,246**	**111**	**0.2%**	**453**	**0.7%**	**949**	**1.4%**
31.12.14	62,114	121	0.2%	445	0.7%	1,029	1.7%
31.12.13	58,294	129	0.2%	472	0.8%	1,111	1.9%

כימות ומדידת הסיכון – תיק אשראי לדיור

הבנק מבצע באופן שוטף מעקב אחר התפתחות תיק האשראי לדיור ונוקט באמצעים שונים לניהול הסיכון. סיכוני אשראי לדיור נבחנים באופן פרטני על-פי המדיניות והיעדים שנקבעו במסגרת תיאבון הסיכון שהוגדר באשראי לדיור, מרמת העסקה הבודדת ועד הסתכלות כוללת על תיק האשראי לדיור בבנק.

גידור הסיכון: הבנק מנהל ומגדר את הסיכון בין השאר על-ידי מגבלות בסגמנטים שונים כפי שנקבעו במסגרת דיוני המדיניות בהנהלה ובדירקטוריון בריכוז והובלת החטיבה לניהול סיכונים. במסגרת המגבלות ישנה התייחסות לשיעורי LTV, כושר החזר, התפלגות מוצרי אשראי בתיק, היקף החוב הבעייתי, תקופת הלוואה, פריסה גיאוגרפית, שיעור הפיגורים וכדומה.

ניטור המדדים מתבצע גם בהשוואה לנתונים בכלל המערכת הבנקאית.

הבנק עוקב אחר התנאים והשינויים המאקרו-כלכליים בכלל ובסביבה העסקית בענף בפרט. קיימים אירועים בגינם נדרשת בחינה מחודשת של המדיניות כגון עלייה חדה בריבית המשתנה, אינפלציה חדה, עליה ברמת האבטלה במשק ושינוי מהותי במחירי הדיור.

דיווח הנתונים נעשה ברמה חודשית במסגרת פורום סיכון חטיבתי בראשות מנהל החטיבה הקמעונאית ובהשתתפות מנהל החטיבה לניהול סיכונים וברמה רבעונית במסגרת הדיווח על התפתחות תיק האשראי וסיכון האשראי בהנהלה ובדירקטוריון.

הבנק עושה שימוש במודל סטטיסטי המודד את ההסתברות לכשל ואת ההפרשה הכלכלית בתיק המשכנתאות. בנוסף מבוצעים תרחישי מאמץ על תיק המשכנתאות ומנותחת ההשפעה על התיק עצמו ועל כלל הבנק. התרחישים כוללים התייחסות לירידה חדה במחירי הדירות, עליה בריבית ועליה ברמת האבטלה במשק.

כמו-כן, קיימים הסדרי ביטוח - ביטוח חיים וביטוח מבנה. בנוסף, בהלוואות שאושרו עד ליום 1 בנובמבר 2012 נהג הבנק לדרוש ביטוח אשראי בהלוואות בהן LTV גבוה משיעור של 75%. החל מיום 1 בנובמבר 2012 לא ניתן לאשר הלוואות בשיעור מימון העולה על 75%.

לפרטים נוספים, ראה פרק "מגזר משקי הבית" לעיל.

טבלה 17-6: התפתחות יתרות האשראי לדיור ל-5 השנים האחרונות

	2015	2014	2013	2012	2011
			במיליוני ש"ח		
יתרות לסוף תקופה	**67,246**	62,114	58,294	54,060	49,250
שינוי שנתי ביתרות	**8.3%**	6.6%	7.8%	9.8%	13.7%
ביצוע שנתי של הלוואות חדשות	**15,180**	12,157	11,748	11,541	11,303

בארבע השנים האחרונות חלה צמיחה שנתית ממוצעת של כ-8.1%.

שיעור זה משקף את שיעורי הצמיחה הגבוהים שחלו בענף.

בשנים אלה הבנק לא עלה בנתח השוק בפעילות זו.

כימות ומדידת הסיכון – ביצוע אשראי לדיור

אישור ההלוואות לדיור מתבצע בהתאם למדרג סמכויות המגלם את מהות בקשת האשראי והסיכון הגלום בה.

כימות ומדידת סיכון האשראי לדיור מבוצעים במספר רמות: רמת הלקוח הבודד וכן ברמת כלל תיק האשראי של הבנק.

לצורך כך, פותחו ויושמו תהליכי כימות ומדידה, המשלבים הערכות מומחים בתחום האשראי לדיור ומודלים סטטיסטים. במסגרת כימות הסיכון מבוצעת בחינה ממוקדת בנושא בחינת כושר החזר כולל בחינת רגישות לשינויים אפשריים בכושר החזר כתוצאה משינוי אפשרי בשיעור הריבית.

נתוני הלוואות לדיור – שיעור מסך הביצועים החדשים

טבלה 18-6: פירוט מאפיינים שונים של אשראי לדיור שהעמיד הבנק

	לשנה שהסתיימה ביום		
	31.12.15	31.12.14	31.12.13
מאפיינים			
שיעור מימון מעל 60%	**33.3%**	36.6%	36.7%
שיעור החזר מהכנסה מעל 40% (לרכישה ובהחזר חודשי)	**0.7%**	5.6%	11.9%
שיעור מימון מעל 60% וגם שיעור החזר מעל 40%	**0.3%**	1.9%	4.2%
שיעור הביצועים בריבית המשתנה בתדירות קצרה מ-5 שנים (הגבלת בנק ישראל 33.3%)	**30.0%**	31.0%	31.0%
שיעור ההלוואות לכל מטרה	**2.7%**	4.5%	5.6%
שיעור ההלוואות להשקעה מרכישה	**16.7%**	16.8%	14.7%
הלוואה ממוצעת לרכישה (באלפי ש"ח) - ללא מיחזורי אוצר	**657**	613	627
תקופת פירעון מקורית ממוצעת לרכישה בשנים (ללא גישור)	**21.6**	20.9	20.6
שיעור מעל 25 שנה (כולל מיחזורים)	**24.7%**	20.8%	17.8%
שיעור שולי של יתרות לווים מעל 5 מיליון ש"ח	**1.23%**	1.48%	1.74%

יצוין כי שיעורי המימון חושבו על-פי הוראת דיווח לפיקוח על הבנקים מספר 876 - דוח על הלוואות לדיור.

בשנים האחרונות חל שיפור במדדי הסיכון כפי שבא לידי ביטוי בירידת שיעור הביצועים של אשראים בשיעור מימון מעל 60%, בשיעור החזר מעל 40% מההכנסה וכן בירידה בשיעור הביצועים של אשראי מעל 5 מיליון ש"ח. כמו-כן חלה ירידה בשיעור הביצועים של הלוואות לכל מטרה ובשיעור הביצועים בריבית משתנה. מנגד חלה עליה בסכום ההלוואה הממוצעת ובתקופת הפירעון.

6.2.6. מימון ממונף

מימון ממונף כולל בתוכו בין היתר, עסקות מימון אמצעי שליטה בתאגידים בשיעורי מימון גבוהים, חברות אחזקה בשיעורי מימון גבוהים ביחס לשווי אחזקותיהן, מימון חוב נחות (Mezzanine), וכן מימון רכישת פעילות כאשר האשראי מועמד בחברה הנרכשת והינו בשיעור מימון גבוה וחורג מהמדיניות הענפית של החברה הנרכשת.

כמו-כן, קיימת מגבלה פנימית למימון ממונף ביחס להון הכולל של הבנק.

דיווח על התפתחות המימון הממונף והעמידה במגבלה שנקבעה מדווח אחת לרבעון להנהלת הבנק ולדירקטוריון לצורך מעקב אחר הסיכונים הגלומים במימון מסוג זה.

באפריל 2015 פורסמה הוראה חדשה לניהול בנקאי תקין מספר 327 -"ניהול הלוואות ממונפות". ההוראה מגדירה את מסגרת ניהול הסיכונים הכוללת להלוואות ממונפות ומסדירה נושאים שונים, בין היתר: הגדרת הלוואה ממונפת, הנחיות כלליות בנוגע למדיניות, נוהלי חיתום, דיווח וניתוח כמותי, סיווג הלוואות ממונפות, ניתוח אשראי ועוד. האמור חל על אשראי שניתן החל מיום 1 בינואר 2016.

הבנק נערך לעדכון אוכלוסיית המימון הממונף ולהתאמת המגבלות הפנימיות, בהתאם להוראה החדשה.

טבלה 19-6: טבלה המפרטת את חשיפות הבנק למימון ממונף לפי ענף המשק של הלווה

	31 בדצמבר 2015			
	מספר לווים	יתרת אשראי מאזני	יתרת אשראי חוץ-מאזני	סך-הכל*
		במיליוני ש"ח		
ענף המשק[1] של הלווה				
בינוי ונדל"ן - בינוי	**11**	**1,626**	**302**	**1,928**
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן	**12**	**1,011**	**992**	**2,003**
שירותים פיננסיים ושירותי ביטוח	**13**	**882**	**13**	**895**
שירותים עסקיים אחרים	**3**	**70**	**3**	**73**
מסחר	**11**	**977**	**6**	**983**
תעשייה	**4**	**912**	**125**	**1,037**
מידע ותקשורת	**5**	**507**	**–**	**507**
כרייה וחציבה	**4**	**1,442**	**122**	**1,564**
חשמל ומים	**–**	**–**	**–**	**–**
בתי מלון שירותי הארחה ואוכל	**–**	**–**	**–**	**–**
תחבורה ואחסנה	**–**	**–**	**–**	**–**
שירותים ציבוריים	**–**	**–**	**–**	**–**
חקלאות	**–**	**–**	**–**	**–**
סך-הכל	**63**	**7,427**	**1,563**	**8,990**

* בניכוי הפרשה פרטנית להפסדי אשראי בסך של כ-319 מיליון ש"ח.

(1) בעקבות חוזר בנק ישראל באפריל 2014, חלו שינויים בהגדרות לענפי משק.

	31 בדצמבר 2014			
	מספר לווים	יתרת אשראי מאזני	יתרת אשראי חוץ-מאזני	סך-הכל*
		במיליוני ש"ח		
ענף המשק של הלווה				
בינוי ונדל"ן - בינוי	7	135	152	287
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן	11	1,024	1,431	2,455
שירותים פיננסיים ושירותי ביטוח	25	2,920	305	3,225
שירותים עסקיים אחרים	1	59	-	59
מסחר	7	1,273	12	1,285
תעשייה	7	2,483	247	2,730
תקשורת ושירותי מחשוב	2	343	-	343
חשמל ומים	-	-	-	-
בתי מלון שירותי הארחה ואוכל	-	-	-	-
תחבורה ואחסנה	-	-	-	-
שירותים ציבוריים	1	13	-	13
חקלאות	-	-	-	-
סך-הכל	61	8,250	2,147	10,397

* בניכוי הפרשה פרטנית להפסדי אשראי בסך של כ-300 מיליון ש"ח.

מידע נוסף ניתן למצוא ב"דוח על הסיכונים".

6.3. סיכון שוק

סיכון שוק – סיכון להפסד או ירידת-ערך הנובע משינוי בשווי כלכלי של מכשיר פיננסי או תיק מסוים או קבוצת תיקים, וברמה הכוללת שינוי בשווי הכלכלי של הבנק, עקב שינויים במחירים, שערים, מרווחים ופרמטרים אחרים בשווקים, ובכלל זה:

- **סיכון ריבית –** סיכון להפסד או לירידת-ערך כתוצאה משינויים בשערי ריבית במטבעות השונים.
- **סיכון מטבע –** סיכון להפסד כתוצאה משינויי שער חליפין.
- **סיכון אינפלציה –** סיכון להפסד כתוצאה משינויים בעקום הציפיות למדד המחירים לצרכן.
- **סיכון מחיר מניות –** סיכון להפסד כתוצאה משינויים בשערי המניות או מדדי המניות.
- **סיכון מרווחי אשראי –** סיכון להפסד כתוצאה משינוי במרווח בין התשואה לפדיון אגרות-החוב קונצרניות הנסחרות בשווקים לבין הריבית חסרת הסיכון הרלוונטית.
- **סיכון תנודתיות –** סיכון להפסד כתוצאה משינויים בשערי התנודתיות המצוטטים בשוק.
- **סיכון מרווח (Basis spread) –** סיכון להפסד כתוצאה משינויים במרווחים בין עקומי ריבית שונים, או בסיסי ריבית שונים;

ניהול סיכוני השוק

ניהול סיכוני השוק מתבצע בראיה גלובלית של הפעילות בבנק בארץ ובסניפי הבנק בחו"ל, ובשים לב לפעילות החברות הבנות בעלות חשיפה משמעותית לקבוצה. תחומי הפעילות ומסגרות הסיכון מאושרים על-ידי ההנהלה והדירקטוריון. מדיניות ניהול סיכוני השוק מכוונת להגדלת תוחלת הרווח, תוך שמירה על רמות סיכון מאושרות ומבוקרות.

בניהול סיכוני שוק בבנק, מבחינים בין חשיפות הנוצרות כחלק מניהול שוטף של הנכסים וההתחייבויות של הבנק, להלן התיק הבנקאי (חשיפות שאינן למסחר), בניהול האגף לניהול נכסים והתחייבויות, לבין החשיפות בתיק למסחר (שעיקרו מנוהל בחדרי העסקות). הניהול הגלובלי נעשה תחת אחריות מנהל חטיבת שווקים פיננסיים ובהנחייתו. הניהול השוטף והפיקוח על ניהול הנכסים וההתחייבויות והמסחר הינם באחריות המנהלים באגף לניהול נכסים והתחייבויות ובאגף חדרי עסקות וברוקראז' בחטיבת שווקים פיננסיים בתל-אביב, וביחידה לניהול נכסים והתחייבויות ובחדר העסקות בסניף הבנק בניו-יורק. הסניף כפוף מקצועית בנושאים אלה למנהל חטיבת שווקים פיננסיים.

המדיניות מותווית ומבוקרת על-ידי צוות הנהלה ניהול נכסים והתחייבויות גלובלי, צוות הנהלה נוסטרו וצוות הנהלה השקעות. המדיניות, לרבות המגבלות והיעדים שנקבעו, מובאים לדיון ולאישור, לפי העניין, לצוותי ההנהלה, לוועדות הדירקטוריון, או למליאת הדירקטוריון. הפעילות השוטפת מתנהלת על-ידי צוותי משנה בהשתתפות בעלי תפקידים בכירים בבנק.

ניהול סיכוני השוק מתבצע בכל חברה בת בקבוצת הבנק בנפרד, על-פי מדיניות הנקבעת על-ידי הדירקטוריון של כל חברה ובהתאמה למדיניות הקבוצתית. אמידה ובקרה של סיכוני השוק מתבצעות על בסיס מתודולוגיה אחידה ברמת הקבוצה, בהנחיית החטיבה לניהול סיכונים, ובשים לב לגודל ההון ולאופי המיוחד של הפעילות בכל חברה בת. החשיפה לסיכוני שוק של החברות הבנות נבחנת על-ידי המחלקה לניהול סיכוני שוק ונזילות בחטיבה לניהול סיכונים ומדווחת להנהלה ולדירקטוריון הבנק בתדירות התואמת את רמת הסיכון. הבנק קבע מגבלות סיכון קבוצתיות החלות גם על השלוחות בהן רמת הסיכון הוגדרה כמשמעותית לקבוצה. הרחבה לגבי אופן ניהול הסיכונים, אמידתם ובקרתם ראה ב"דוח על הסיכונים".

6.3.1 סיכון ריבית

סיכון הריבית כהגדרתו לעיל, כולל גם את גורמי הסיכון הבאים:

סיכון תמחור מחדש (Repricing Risk) – סיכון הנובע מהבדלי עיתוי בתקופות לפירעון (בריבית הקבועה) ובמועדי התמחור מחדש (בריבית המשתנה);

סיכון עקום התשואה (Yield curve risk) – סיכון הנובע משינויים שונים בשיעורי הריבית לתקופות פירעון שונות ויבואו לידי ביטוי בשינוי שיפוע העקום (תלילות או השטחה) או בצורתו (פיתול);

סיכון בסיס (סיכון מרווח, Basis spread) – סיכון להפסד כתוצאה משינויים במרווחים בין עקומי ריבית שונים;

סיכון אופציונליות – נובע מזכויות מימוש שונות הגלומות בנכסים והתחייבויות (לדוגמא הזכות למשיכת כספים בכל עת, לעיתים ללא קנסות);

חשיפת ערך – אומדן השינוי הצפוי בערך הכלכלי (ההון הפיננסי) כתוצאה משינויי הריבית;

חשיפת ההכנסה החשבונאית – השינוי הצפוי בהכנסה החשבונאית בשנה הקרובה כתוצאה משינויי הריבית;

הבנק, בדומה לבנקים בעולם, חשוף לסיכון הריבית הן בתיק הבנקאי והן בתיק למסחר. סיכון ריבית הוא סיכון מובנה בפעילות הבנקאית, עיקר החשיפות לסיכון זה נובעות מניהול התיק הבנקאי. ניהול סיכון הריבית הינו חלק מניהול החשיפות לסיכוני השוק כמתואר לעיל.

סיכון ריבית בתיק הבנקאי – מתייחס להשפעה הפוטנציאלית של שינויים בעקומי הריבית השונים על הערך הכלכלי של ההון, ו/או על ההכנסה החשבונאית. הסיכון נוצר במהלך הפעילות הבנקאית השוטפת והיזומה של הבנק, ונובע ממתן שירות שוטף לקהל הרחב ולמגזר העסקי והפיננסי ומפעילויות אחרות, ובכללן חשיפת הריבית הנובעת מניהול תיקי ההשקעות. הסיכון נובע מהבדלים במבנה הנכסים וההתחייבויות - פערי מגזר, תקופה, בסיסי ריבית, מועדי חידוש ריבית ועוד.

החשיפה לסיכון נמדדת בשני המישורים: (א) חשיפת ערך - הערכה של שינוי הערך הכלכלי של התיק הבנקאי כתוצאה משינוי בעקום הריבית; (ב) רגישות ההכנסה החשבונאית - השינויים הצפויים להכנסה (החשבונאית) בתיק הבנקאי כתוצאה משינויים בעקום התשואות (בהנחת רמה קבועה של יתרות). חשיפת ההכנסה נמדדת אף היא בשני מישורים: רגישות ההכנסה של כלל התיק הבנקאי בשנה הקרובה (12 החודשים הבאים), ורגישות ההכנסה (המיידית) של המכשירים הנמדדים חשבונאית לפי MtM (למעט גידורים חשבונאיים). הבנק בחר להתמקד בניהול חשיפת הערך, כאשר מוטלות מגבלות גם על רגישויות ההכנסה כאמור לעיל.

6.3.1.1 ניתוח רגישות השווי ההוגן

טבלה 20-6: פירוט השווי ההוגן של הבנק וחברות מאוחדות שלו לפי מגזרי הצמדה

	31 בדצמבר 2015					
	מטבע ישראלי		מטבע-חוץ**			סך-הכל
	לא-צמוד	צמוד למדד	דולר	אירו	אחר	
	במיליוני ש"ח					
נכסים פיננסיים*	**270,387**	**51,595**	**66,154**	**9,953**	**11,091**	**409,180**
סכומים לקבל בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוץ-מאזניים***	**374,975**	**19,173**	**244,086**	**31,754**	**20,399**	**690,387**
התחייבויות פיננסיות*	**235,880**	**42,693**	**82,877**	**14,963**	**5,729**	**382,142**
סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוץ-מאזניים***	**389,397**	**21,568**	**231,205**	**26,436**	**22,796**	**691,402**
שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים	**20,085**	**6,507**	**(3,842)**	**308**	**2,965**	**26,023**

	31 בדצמבר 2014					
	מטבע ישראלי		מטבע-חוץ**			סך-הכל
	לא-צמוד	צמוד למדד	דולר	אירו	אחר	
	במיליוני ש"ח					
נכסים פיננסיים*	234,523	55,972	73,161	9,105	9,992	382,753
סכומים לקבל בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוץ-מאזניים***	443,202	15,902	228,442	29,622	28,210	745,378
התחייבויות פיננסיות*	210,916****	45,592	80,591****	14,798****	7,198****	359,095****
סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוץ-מאזניים***	446,872	22,183	224,089	23,459	29,292	745,895
שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים	19,937****	4,099	(3,077)****	470****	1,712****	23,141****

* כולל מכשירים פיננסיים מורכבים. לא כולל יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים.

** לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע-חוץ.

*** סכומים לקבל (לשלם) בגין מכשירים פיננסיים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים, כשהם מהוונים בריביות אשר שימשו לחישוב השווי ההוגן.

**** סווג מחדש.

טבלה 21-6: השפעת שינויים היפותטיים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן נטו של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו, למעט פריטים לא-כספיים

	31 בדצמבר 2015						
	שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים, לאחר השפעת שינויים בשיעורי ריבית**					שינוי בשווי הוגן	
	מטבע ישראלי		מטבע-חוץ*			סך-הכל	סך-הכל
	לא-צמוד	צמוד למדד	דולר	אירו	אחר		
	במיליוני ש"ח						
השינוי בשיעורי הריבית							
גידול מיידי מקביל של אחוז אחד	**19,275**	**6,439**	**(4,083)**	**240**	**2,974**	**24,845**	**(1,178)**	**(4.5%)**
גידול מיידי מקביל של 0.1 אחוז	**20,012**	**6,485**	**(3,867)**	**300**	**3,065**	**25,995**	**(28)**	**(0.1%)**
קיטון מיידי מקביל של אחוז אחד	**20,980**	**6,558**	**(3,590)**	**378**	**3,175**	**27,501**	**1,478**	**5.7%**

	31 בדצמבר 2014							
	שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים, לאחר השפעת שינויים בשיעורי ריבית**					שינוי בשווי הוגן		
	מטבע ישראלי		מטבע-חוץ*			סך-הכל***	סך-הכל***
	לא-צמוד***	צמוד למדד	דולר***	אירו***	אחר***		
	במיליוני ש"ח						
השינוי בשיעורי הריבית							
גידול מיידי מקביל של אחוז אחד	19,251	4,112	(3,329)	425	1,622	22,081	(1,060)	(4.6%)
גידול מיידי מקביל של 0.1 אחוז	19,853	4,117	(3,125)	469	1,709	23,023	(118)	(0.5%)
קיטון מיידי מקביל של אחוז אחד	20,653	4,119	(2,871)	521	1,815	24,237	1,096	4.7%

* לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע-חוץ.

** שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים שמוצג בכל מגזר הצמדה הוא השווי ההוגן נטו במגזר זה בהנחה שחל השינוי שצויין בכל שיעורי הריבית במגזר ההצמדה. סך-הכל שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים הוא השווי ההוגן נטו של כל המכשירים הפיננסיים (למעט פריטים לא-כספיים) בהנחה שחל השינוי שצויין בכל שיעורי הריבית בכל מגזרי ההצמדה.

*** סווג מחדש.

לפרטים נוספים בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים ראה ביאור 33 בדוחות הכספיים להלן.

6.3.1.2. חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית

טבלה 22-6: חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית לא-צמוד

	ליום 31 בדצמבר 2015			
	עם דרישה עד חודש	מעל חודש עד 3 חודשים	מעל 3 חודשים עד שנה	מעל שנה עד 3 שנים
	במיליוני ש"ח			
מטבע ישראלי לא-צמוד				
נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים ונכסים פיננסיים מורכבים				
נכסים פיננסיים[1][3]	**197,356**	**16,948**	**24,835**	**14,265**
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	**73,234**	**118,391**	**63,687**	**55,860**
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	**638**	**954**	**939**	**664**
סך-הכל שווי הוגן	**271,228**	**136,293**	**89,461**	**70,789**
התחייבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים והתחייבויות פיננסיות מורכבות				
התחייבויות פיננסיות[1]	**205,206**	**8,056**	**9,053**	**7,431**
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	**74,230**	**123,532**	**66,854**	**61,236**
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	**1,095**	**1,102**	**1,749**	**87**
סך-הכל שווי הוגן	**280,531**	**132,690**	**77,656**	**68,754**
מכשירים פיננסיים, נטו				
החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית במגזר	**(9,303)**	**3,603**	**11,805**	**2,035**
החשיפה המצטברת במגזר	**(9,303)**	**(5,700)**	**6,105**	**8,140**

* הוצג מחדש.

(1) למעט יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים, שווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים מורכבים.

(2) ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן של משך החיים הממוצע האפקטיבי.

(3) הנתונים כוללים הנחות פירעון מוקדם בגין אשראי לדיור. השפעת הנחות אלו על השווי ההוגן הינה הגדלת השווי ההוגן ב-80 מיליוני ש"ח והקטנת מח"מ הנכסים ופער המח"מ ב-0.02 שנה.

הערות כלליות:

א. פירוט נוסף על החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית בכל מגזר של הנכסים הפיננסיים ושל ההתחייבויות הפיננסיות, לפי סעיפי המאזן השונים, יימסרו לכל מבקש.

ב. בלוח זה, הנתונים לפי תקופות מייצגים את הערך הנוכחי של זרמי המזומנים העתידיים של כל מכשיר פיננסי, כשהם מהוונים לפי שיעורי הריבית שמנכים אותם אל השווי ההוגן הכלול בגין המכשיר הפיננסי בביאור 33 בדוחות הכספיים,
בעקביות להנחות שלפיהן חושב השווי ההוגן של המכשיר הפיננסי. לפירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים, ראה ביאור 33 בדוחות הכספיים.

ג. שיעור תשואה פנימי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים הצפויים ממכשיר פיננסי אל השווי ההוגן הכלול בגינו בביאור 33 בדוחות הכספיים.

ד. משך חיים ממוצע אפקטיבי של קבוצת מכשירים פיננסיים מהווה קירוב לשינוי באחוזים בשווי ההוגן של קבוצת המכשירים הפיננסיים שיגרם כתוצאה משינוי קטן (גידול של 0.1%) בשיעור התשואה הפנימי של כל אחד מהמכשירים הפיננסיים.

ה. רכיבים אופציונליים המשובצים במכשירים פיננסיים, לצרכים חשבונאיים, קיבלו ביטוי בתזרימי המזומנים באמצעות מיון לפי תקופות לפירעון.

ליום 31 בדצמבר 2015									31 בדצמבר 2014		
מעל 3 עד 5 שנים	מעל 5 עד 10 שנים	מעל 10 עד 20 שנים	מעל 20 שנה	ללא תקופת פירעון	סך-הכל שווי הוגן	שיעור תשואה פנימי	משך חיים ממוצע אפקטיבי	סך-הכל שווי הוגן	שיעור תשואה פנימי	משך חיים ממוצע אפקטיבי
במיליוני ש"ח						באחוזים	בשנים	במיליוני ש"ח	באחוזים	בשנים
7,262	**5,535**	**1,853**	**83**	**2,242**	**270,379**	**2.63**	**0.51**	234,512	2.55	0.54
32,901	**25,571**	**363**	**–**	**–**	**370,007**		**1.11**	433,656		0.91
449	**1,332**	**–**	**–**	**–**	**4,976**		**2.65**	9,557		1.69
40,612	**32,438**	**2,216**	**83**	**2,242**	**645,362**		**(2)0.87**	677,725		(2) 0.80
3,964	**1,819**	**262**	**–**	**89**	**235,880**	**1.12**	**0.23**	*210,916	*1.20	*0.30
32,515	**26,699**	**298**	**–**	**–**	**385,364**		**1.10**	437,799		0.92
–	**–**	**–**	**–**	**–**	**4,033**		**0.35**	9,073		0.36
36,479	**28,518**	**560**	**–**	**89**	**625,277**		**(2)0.77**	*657,788		(2)*0.71
4,133	**3,920**	**1,656**	**83**	**2,153**	**20,085**			*19,937		
12,273	**16,193**	**17,849**	**17,932**	**20,085**						

6.3.1.2. חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית (המשך)

טבלה 23-6: חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית צמוד למדד

	ליום 31 בדצמבר 2015			
	עם דרישה עד חודש	מעל חודש עד 3 חודשים	מעל 3 חודשים עד שנה	מעל שנה עד 3 שנים
	במיליוני ש"ח			
מטבע ישראלי צמוד למדד				
נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים ונכסים פיננסיים מורכבים				
נכסים פיננסיים[1][3]	**2,314**	**1,697**	**8,860**	**18,272**
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	**268**	**937**	**2,739**	**6,773**
סך-הכל שווי הוגן	**2,582**	**2,634**	**11,599**	**25,045**
התחייבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים והתחייבויות פיננסיות מורכבות				
התחייבויות פיננסיות[1]	**1,545**	**645**	**4,347**	**10,864**
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	**97**	**1,063**	**2,839**	**8,933**
סך-הכל שווי הוגן	**1,642**	**1,708**	**7,186**	**19,797**
מכשירים פיננסיים, נטו				
החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית במגזר	**940**	**926**	**4,413**	**5,248**
החשיפה המצטברת במגזר	**940**	**1,866**	**6,279**	**11,527**

(1) למעט יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים, שווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים מורכבים.
(2) ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן של משך החיים הממוצע האפקטיבי.
(3) הנתונים כוללים הנחות פירעון מוקדם בגין אשראי לדיור. השפעת הנחות אלו על השווי ההוגן הינה הגדלת השווי ההוגן ב-50 מיליוני ש"ח והקטנת מח"מ הנכסים ופער המח"מ ב-0.16 שנה.

הערות כלליות:

א. פירוט נוסף על החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית בכל מגזר של הנכסים הפיננסיים ושל ההתחייבויות הפיננסיות, לפי סעיפי המאזן השונים, יימסרו לכל מבקש.

ב. בלוח זה, הנתונים לפי תקופות מייצגים את הערך הנוכחי של זרמי המזומנים העתידיים של כל מכשיר פיננסי, כשהם מהוונים לפי שיעורי הריבית שמנכים אותם אל השווי ההוגן הכלול בגין המכשיר הפיננסי בביאור 33 בדוחות הכספיים,
בעקביות להנחות שלפיהן חושב השווי ההוגן של המכשיר הפיננסי. לפירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים, ראה ביאור 33 בדוחות הכספיים.

ג. שיעור תשואה פנימי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים הצפויים ממכשיר פיננסי אל השווי ההוגן הכלול בגינו בביאור 33 בדוחות הכספיים.

ד. משך חיים ממוצע אפקטיבי של קבוצת מכשירים פיננסיים מהווה קירוב לשינוי באחוזים בשווי ההוגן של קבוצת המכשירים הפיננסיים שיגרם כתוצאה משינוי קטן (גידול של 0.1%) בשיעור התשואה הפנימי של כל אחד מהמכשירים הפיננסיים.

ה. רכיבים אופציונליים המשובצים במכשירים פיננסיים, לצרכים חשבונאיים, קיבלו ביטוי בתזרימי המזומנים באמצעות מיון לפי תקופות לפירעון.

ליום 31 בדצמבר 2015										31 בדצמבר 2014		
מעל 3 עד 5 שנים	מעל 5 עד 10 שנים	מעל 10 עד 20 שנים	מעל 20 שנה	ללא תקופת פירעון	סך-הכל שווי הוגן	שיעור תשואה פנימי	משך חיים ממוצע אפקטיבי	סך-הכל שווי הוגן	שיעור תשואה פנימי	משך חיים ממוצע אפקטיבי
במיליוני ש"ח						באחוזים	בשנים	במיליוני ש"ח	באחוזים	בשנים
10,284	**7,291**	**2,601**	**185**	**91**	**51,595**	**2.67**	**3.34**	55,972	2.56	3.24
4,631	**3,384**	**441**	**–**	**–**	**19,173**		**3.13**	15,902		3.65
14,915	**10,675**	**3,042**	**185**	**91**	**70,768**		**(2)3.28**	71,874		(2)3.33
13,506	**10,762**	**1,024**	**–**	**–**	**42,693**	**1.14**	**3.84**	45,592	1.01	3.82
4,717	**3,034**	**885**	**–**	**–**	**21,568**		**3.21**	22,183		2.99
18,223	**13,796**	**1,909**	**–**	**–**	**64,261**		**(2)3.63**	67,775		(2)3.55
(3,308)	**(3,121)**	**1,133**	**185**	**91**	**6,507**			4,099		
8,219	**5,098**	**6,231**	**6,416**	**6,507**						

6.3.1.2. חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית (המשך)

טבלה 24-6: חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית מטבע-חוץ

	ליום 31 בדצמבר 2015			
	עם דרישה עד חודש	מעל חודש עד 3 חודשים	מעל 3 חודשים עד שנה	מעל שנה עד 3 שנים
	במיליוני ש"ח			
מטבע-חוץ[3]				
נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים ונכסים פיננסיים מורכבים				
נכסים פיננסיים[1][4]	42,527	11,725	8,494	7,956
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	75,203	93,640	55,146	20,615
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	3,930	1,967	3,220	195
סך-הכל שווי הוגן	121,660	107,332	66,860	28,766
התחייבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים והתחייבויות פיננסיות מורכבות				
התחייבויות פיננסיות[1]	68,884	15,101	16,672	2,219
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	72,494	78,841	53,927	16,123
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	3,369	1,833	2,390	785
סך-הכל שווי הוגן	144,747	95,775	72,989	19,127
מכשירים פיננסיים, נטו				
החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית במגזר	(23,087)	11,557	(6,129)	9,639
החשיפה המצטברת במגזר	(23,087)	(11,530)	(17,659)	(8,020)

* הוצג מחדש.

(1) למעט יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים, שווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים מורכבים.

(2) ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן של משך החיים הממוצע האפקטיבי.

(3) לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע-חוץ.

(4) הנתונים כוללים הנחות פירעון מוקדם בגין אשראי לדיור. השפעת הנחות אלו הינה זניחה.

הערות כלליות:

א. פירוט נוסף על החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית בכל מגזר של הנכסים הפיננסיים ושל ההתחייבויות הפיננסיות, לפי סעיפי המאזן השונים, יימסרו לכל מבקש.

ב. בלוח זה, הנתונים לפי תקופות מייצגים את הערך הנוכחי של זרמי המזומנים העתידיים של כל מכשיר פיננסי, כשהם מהוונים לפי שיעורי הריבית שמנכים אותם אל השווי ההוגן הכלול בגין המכשיר הפיננסי בביאור 33 בדוחות הכספיים,
בעקביות להנחות שלפיהן חושב השווי ההוגן של המכשיר הפיננסי. לפירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים, ראה ביאור 33 בדוחות הכספיים.

ג. שיעור תשואה פנימי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים הצפויים ממכשיר פיננסי אל השווי ההוגן הכלול בגינו בביאור 33 בדוחות הכספיים.

ד. משך חיים ממוצע אפקטיבי של קבוצת מכשירים פיננסיים מהווה קירוב לשינוי באחוזים בשווי ההוגן של קבוצת המכשירים הפיננסיים שיגרם כתוצאה משינוי קטן (גידול של 0.1%) בשיעור התשואה הפנימי של כל אחד מהמכשירים הפיננסיים.

ה. רכיבים אופציונליים המשובצים במכשירים פיננסיים, לצרכים חשבונאיים, קיבלו ביטוי בתזרימי המזומנים באמצעות מיון לפי תקופות לפירעון.

ליום 31 בדצמבר 2015										31 בדצמבר 2014		
מעל 3 עד 5 שנים	מעל 5 עד 10 שנים	מעל 10 עד 20 שנים	מעל 20 שנה	ללא תקופת פירעון	סך-הכל שווי הוגן	שיעור תשואה פנימי	משך חיים ממוצע אפקטיבי	סך-הכל שווי הוגן	שיעור תשואה פנימי	משך חיים ממוצע אפקטיבי
במיליוני ש"ח						באחוזים	בשנים	במיליוני ש"ח	באחוזים	בשנים
7,633	**7,149**	**333**	**117**	**1,264**	**87,198**	**2.78**	**1.25**	92,258	2.84	1.27
13,939	**26,444**	**1,899**	**–**	**–**	**286,886**		**1.18**	266,584		1.15
7	**34**	**–**	**–**	**–**	**9,353**		**0.29**	19,690		0.30
21,579	**33,627**	**2,232**	**117**	**1,264**	**383,437**		**1.17** [2]	378,532		1.13 [2]
430	**130**	**103**	**6**	**10**	**103,555**	**1.33**	**0.21**	*102,546	*1.45	*0.34
15,694	**30,905**	**2,131**	**114**	**–**	**270,229**		**1.37**	256,932		1.30
466	**1,379**	**–**	**–**	**–**	**10,222**		**1.44**	19,949		1.02
16,590	**32,414**	**2,234**	**120**	**10**	**384,006**		**1.05** [2]	*379,427		*1.03 [2]
4,989	**1,213**	**(2)**	**(3)**	**1,254**	**(569)**			*(895)		
(3,031)	**(1,818)**	**(1,820)**	**(1,823)**	**(569)**						

6.3.1.2. חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית (המשך)

טבלה 25–6: חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית חשיפה כוללת לשינויים בשיעורי הריבית

	ליום 31 בדצמבר 2015			
	עם דרישה עד חודש	מעל חודש עד 3 חודשים	מעל 3 חודשים עד שנה	מעל שנה עד 3 שנים
	במיליוני ש"ח			
חשיפה כוללת לשינויים בשיעורי הריבית				
נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ–מאזניים ונכסים פיננסיים מורכבים				
נכסים פיננסיים[1][3][4]	**242,197**	**30,370**	**42,189**	**40,493**
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	**148,705**	**212,968**	**121,572**	**83,248**
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	**4,568**	**2,921**	**4,159**	**859**
סך–הכל שווי הוגן	**395,470**	**246,259**	**167,920**	**124,600**
התחייבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ–מאזניים והתחייבויות פיננסיות מורכבות				
התחייבויות פיננסיות[1]	**275,635**	**23,802**	**30,072**	**20,514**
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	**146,821**	**203,436**	**123,620**	**86,292**
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	**4,464**	**2,935**	**4,139**	**872**
סך–הכל שווי הוגן	**426,920**	**230,173**	**157,831**	**107,678**
מכשירים פיננסיים, נטו				
החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית במגזר	**(31,450)**	**16,086**	**10,089**	**16,922**
החשיפה המצטברת במגזר	**(31,450)**	**(15,364)**	**(5,275)**	**11,647**

* הוצג מחדש.

(1) למעט יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים, שווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ–מאזניים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים מורכבים.

(2) ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן של משך החיים הממוצע האפקטיבי.

(3) כולל מניות המוצגות בטור "ללא תקופת פירעון".

(4) הנתונים כוללים הנחות פירעון מוקדם בגין אשראי לדיור. במגזר הלא–צמוד והצמוד: השפעת הנחות אלו על השווי ההוגן הינה הגדלת השווי ההוגן ב–80 ו–50 מיליוני ש"ח והקטנת מח"מ הנכסים ופער המח"מ ב–0.02 ו–0.16 שנה, בהתאמה. במגזר מטבע–החוץ השפעת הנחות אלו הינה זניחה.

הערות כלליות:

א. פירוט נוסף על החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית בכל מגזר של הנכסים הפיננסיים ושל ההתחייבויות הפיננסיות, לפי סעיפי המאזן השונים, יימסרו לכל מבקש.

ב. בלוח זה, הנתונים לפי תקופות מייצגים את הערך הנוכחי של זרמי המזומנים העתידיים של כל מכשיר פיננסי, כשהם מהוונים לפי שיעורי הריבית שמנכים אותם אל השווי ההוגן הכלול בגין המכשיר הפיננסי בביאור 33 בדוחות הכספיים.
בעקביות להנחות שלפיהן חושב השווי ההוגן של המכשיר הפיננסי. לפירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים, ראה ביאור 33 בדוחות הכספיים.

ג. שיעור תשואה פנימי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים הצפויים ממכשיר פיננסי אל השווי ההוגן הכלול בגינו בביאור 33 בדוחות הכספיים.

ד. משך חיים ממוצע אפקטיבי של קבוצת מכשירים פיננסיים מהווה קירוב לשינוי באחוזים בשווי ההוגן של קבוצת המכשירים הפיננסיים שיגרם כתוצאה משינוי קטן (גידול של 0.1%) בשיעור התשואה הפנימי של כל אחד מהמכשירים הפיננסיים.

ה. רכיבים אופציונליים המשובצים במכשירים פיננסיים, לצרכים חשבונאיים, קיבלו ביטוי בתזרימי המזומנים באמצעות מיון לפי תקופות לפירעון.

ליום 31 בדצמבר 2015									31 בדצמבר 2014		
מעל 3 עד 5 שנים	מעל 5 עד 10 שנים	מעל 10 עד 20 שנים	מעל 20 שנה	ללא תקופת פירעון	סך-הכל שווי הוגן	שיעור תשואה פנימי	משך חיים ממוצע אפקטיבי	סך-הכל שווי הוגן	שיעור תשואה פנימי	משך חיים ממוצע אפקטיבי
במיליוני ש"ח						באחוזים	בשנים	במיליוני ש"ח	באחוזים	בשנים
25,179	**19,975**	**4,787**	**385**	**6,131**	**411,706**	**2.70**	**1.01**	385,355	2.77	1.11
51,471	**55,399**	**2,703**	**–**	**–**	**676,066**		**1.20**	716,142		1.06
456	**1,366**	**–**	**–**	**–**	**14,329**		**1.11**	29,247		0.75
77,106	**76,740**	**7,490**	**385**	**6,131**	**1,102,101**		**1.13** [2]	1,130,744		1.07 [2]
17,900	**12,711**	**1,389**	**6**	**99**	**382,128**	**1.19**	**0.63**	*359,054	*1.17	*0.76
52,926	**60,638**	**3,314**	**114**	**–**	**677,161**		**1.27**	716,914		1.12
466	**1,379**	**–**	**–**	**–**	**14,255**		**1.13**	29,022		0.81
71,292	**74,728**	**4,703**	**120**	**99**	**1,073,544**		**1.04** [2]	*1,104,990		*0.99 [2]
5,814	**2,012**	**2,787**	**265**	**6,032**	**28,557**			*25,754		
17,461	**19,473**	**22,260**	**22,525**	**28,557**						

כאמור, הבנק מתמקד בניהול רגישות הערך, אשר מתבססת על שינויי הערך המהוון של כלל הנכסים וההתחייבויות במאזן הבנק עם שינוי הריבית (תוך שימוש במודלים פנימיים לצורכי החישוב), ומנטר את רגישות ההכנסה באמצעות מגבלות. רגישות ההכנסה שונה מרגישות הערך, שכן בניגוד אליה, רגישות ההכנסה אינה מביאה בחשבון שינויי ערך מהוון של נכסים והתחייבויות ארוכים אשר אינם נמדדים בדוח רווח והפסד על בסיס שווי הוגן, אך כן מביאה בחשבון באופן מלא שינויי מרווחי פיקדונות ועו"ש. הבנק מודד את רגישות הערך הכלכלי במגוון תרחישים מדי חודש, תדירות התואמת לאופי התיק הבנקאי, עם מדידות בתדירות גבוהה יותר לצורכי ניהול החשיפה. רגישויות התיק למסחר נמדדות מספר פעמים ביום.

טבלה 26-6: נתונים אודות רגישות הון הבנק כולל חברות בנות בעלות חשיפה משמעותית לקבוצה לשינויים במקביל בעקומי הריבית (השינוי התיאורטי בשווי הכלכלי כתוצאה מהתרחיש, כולל מודלים פנימיים)

	31 בדצמבר 2015			מקסימום בשנת 2015		מינימום בשנת 2015		31 בדצמבר 2014
	עלייה 1%	ירידה 1%	עלייה 0.1%	עלייה 1%	ירידה 1%	עלייה 1%	ירידה 1%	עלייה 1%
	במיליוני ש"ח							
תרחיש								
תזוזה בריבית צמודה למדד								
בבנק	**(173)**	**215**	**(19)**	**(230)**	**263**	**(37)**	**59**	(162)
מזה: בתיק הבנקאי	**(174)**	**217**	**(19)**	**(229)**	**262**	**(32)**	**54**	(161)
בתיק למסחר	**1**	**(2)**	**–**	**(21)**	**23**	**–**	**–**	(1)
תזוזה בריבית לא-צמודה								
בבנק	**(160)**	**195**	**(18)**	**(194)**	**236**	**(3)**	**(7)**	(87)
מזה: בתיק הבנקאי	**(165)**	**200**	**(18)**	**(192)**	**229**	**–**	**–**	(92)
בתיק למסחר	**5**	**(5)**	**–**	**21**	**(27)**	**(2)**	**3**	5
תזוזה בריביות במטבע-חוץ								
בבנק	**37**	**(42)**	**4**	**235**	**(252)**	**17**	**(20)**	147
מזה: בתיק הבנקאי	**33**	**(39)**	**4**	**249**	**(265)**	**27**	**(31)**	158
בתיק למסחר	**4**	**(3)**	**–**	**(25)**	**25**	**(2)**	**2**	(11)

בטבלה לעיל מוצג ניתוח רגישות השווי הכלכלי של הבנק לשינויים בעקומי הריבית, המבוסס, בין השאר, על היוון תזרימי המזומנים הצפויים בעקום ריבית שאינו מביא בחשבון את מרווח סיכון האשראי של הצד הנגדי ותוך שימוש במודלים פנימיים לגבי חלק מהמוצרים. זאת בשונה מחישוב שווי הוגן המבוסס, בין השאר, על היוון תזרימי המזומנים הצפויים בשיעורי הריבית המשקפים את רמות הסיכון, כמקובל בדוחות הכספיים, וללא מודלים פנימיים בחלק מהמוצרים.

נגזרים שאינם משמשים לגידור חשבונאי משפיעים על הון הבנק ישירות דרך חשבון רווח והפסד הבנק מגדר בנגזרים, תוך שימוש בחשבונאות גידור, חלק מרגישות הריבית של אגרות-החוב הארוכות במטבע-חוץ. כמו-כן משתמש הבנק בנגזרים הן לגידור רגישויות בתיק הבנקאי והן לפעילות בתיק למסחר. רגישויות אלו נכללות בתוך רגישות הערך שהובאה לעיל. בנוסף לבחינת רגישות הערך הכוללת, הבנק בוחן גם את רגישות הנגזרים שאינם משמשים לגידור חשבונאי אל מול מגבלות רגישות ייעודיות ונפרדות מהמגבלות הכוללות.

למידע נוסף ראה "הדוח על הסיכונים".

6.3.2. סיכון שער חליפין

סיכוני המטבע (או בשמם האחר – חשיפת בסיסי הצמדה) כוללים את החשיפה לשערי חליפין של המטבעות השונים מול השקל וכן את החשיפה למדד המחירים לצרכן בכלל הבנק.

הבנק פעיל בשוקי המטבע הן באמצעות עסקות ספוט ופורוורד והן באמצעות אופציות, הן עבור עצמו והן עבור לקוחותיו. כתוצאה מכך, הבנק פעיל במטבעות סחירים, הן בשווקים המפותחים והן בשווקים המתפתחים.

ניהול חשיפות המטבע, לרבות שימוש במכשירי גידור הינו חלק מניהול החשיפות לסיכוני השוק כמתואר לעיל, ומתקיים הן בפעילות התיק הבנקאי והן במסגרת פעילות הדסקים למסחר בחדרי העסקות. הניהול השוטף נעשה במסגרת מגבלות דירקטוריון על חשיפות המטבע וחשיפות כוללות, שעיקרן מופיע בריכוז המגבלות ב"דוח על הסיכונים".

טבלה 27-6: נתונים אודות רגישות הון הבנק לשינויים במדד (השינוי התיאורטי בשווי הכלכלי כתוצאה מהתרחיש)

	מקסימום		מינימום
	ליום 31 בדצמבר 2015	**בשנת 2015**	
	במיליוני ש"ח		
תרחיש			
ירידה של 1% במדד	**(55)**	**(126)**	**(53)**

טבלה 28-6: נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה

	ליום 31 בדצמבר 2015					
	מטבע ישראלי		מטבע-חוץ[1]			פריטים לא-כספיים*	סך-הכל
	לא-צמוד	צמוד למדד	דולר	אירו	אחר		
סך-כל הנכסים	**281,512**	**51,782**	**69,837**	**10,104**	**11,348**	**7,055**	**431,638**
סך-כל ההתחייבויות	**247,782**	**41,391**	**87,236**	**15,148**	**6,004**	**858**	**398,419**
עודף נכסים (התחייבויות)	**33,730**	**10,391**	**(17,399)**	**(5,044)**	**5,344**	**6,197**	**33,219**
השפעת מכשירים נגזרים מגדרים:							
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	**1,646**	**–**	**11**	**–**	**(1,657)**	**–**	**–**
השפעת מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:							
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	**(16,341)**	**(2,106)**	**18,278**	**4,424**	**(4,255)**	**–**	**–**
אופציות בכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)	**1,171**	**–**	**(1,696)**	**522**	**3**	**–**	**–**
אופציות מחוץ לכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)	**(386)**	**–**	**66**	**182**	**138**	**–**	**–**
סך-הכל כללי	**19,820**	**8,285**	**(740)**	**84**	**(427)**	**6,197**	**33,219**

* לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפריט לא כספי.

(1) כולל צמודי מטבע-חוץ.

טבלה 28-6: נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (המשך)

	ליום 31 בדצמבר 2014						
	מטבע ישראלי		מטבע-חוץ[1]			פריטים לא-כספיים**	סך-הכל
	לא-צמוד	צמוד למדד	דולר	אירו	אחר		
	במיליוני ש"ח						
סך-כל הנכסים	*245,915	55,301	*79,644	9,435	10,494	7,244	*408,033
סך-כל ההתחייבויות	*222,768	43,111	*87,524	15,048	7,560	806	*376,817
עודף נכסים (התחייבויות)	*23,147	12,190	*(7,880)	(5,613)	2,934	6,438	*31,216
השפעת מכשירים נגזרים מגדרים:							
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	1,592	–	17	–	(1,609)	–	–
השפעת מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:							
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	(5,344)	(5,925)	8,702	3,845	(1,278)	–	–
אופציות בכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)	(56)	–	(1,537)	1,414	179	–	–
אופציות מחוץ לכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)	321	–	(693)	508	(136)	–	–
סך-הכל כללי	*19,660	6,265	*(1,391)	154	90	6,438	31,216

* יישום למפרע - לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 1ד.(1).
** לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפריט לא כספי.
(1) כולל צמודי מטבע-חוץ.

לפרטים נוספים ראה ביאורים 31 ו-32 נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה ולפי תקופות לפירעון.

חשיפות מטבע - עשיית שוק ומסחר

בכל אחד משני חדרי העסקות של הבנק פועל דסק ספוט-פורוורד במטבע-חוץ ובשקלים. בחדר העסקות בתל-אביב פועל גם דסק אופציות במטבע-חוץ ובשקלים. פעילות המסחר ועשיית השוק במטבע ובאופציות נעשית בכפוף למגבלות סיכון שונות ובמסגרת הרשאה כוללת לחשיפת ש"ח/מטבע-חוץ המוקצית לפעילות זו מתוך המגבלה הכוללת של חשיפת ההון הפיננסי של הבנק למטבע-חוץ.

6.3.3. סיכון מחיר מניות ומרווחי אשראי: סיכון השקעה

הגדרת "סיכון השקעה" בבנק, הינה חשיפה לשוק המניות, למרווחי אשראי ולסיכון האשראי בשווקי אגרות-החוב והמניות בתיק הבנקאי בקבוצה (כתוצאה מאחזקה במוצרים אלו עלול הבנק להיחשף גם לסיכוני ריבית ו/או מטבע ו/ או נזילות ואלה מנוהלים בנפרד).

מסגרת ההשקעות הכוללת נקבעה בראייה גלובלית וכלל מערכתית באישורו של דירקטוריון הבנק, שקבע מגבלות להיקף ההשקעה ולמדדי הסיכון הכוללים: תיאבון הסיכון, קיבולת הסיכון ומגבלות פרטניות לאפיקי ההשקעה השונים לרבות מגבלות פיזור. הסיכון מנוהל באחריות-על של חטיבת שווקים פיננסיים לגבי המדיניות, הקצאת המסגרות שאושרו בהנהלה ובדירקטוריון, המעקב, ההנחיה והדיווח. פעילות ההשקעות מרוכזת במספר מצומצם של חברות בנות, האחריות הניהולית על פעילות כל חברה הינה של חבר ההנהלה הממונה עליה.

ככלל, תיק ההשקעות מורכב ממוצרים הנסחרים בשווקים הפיננסיים ושיש אפשרות לקבל עבורם ציטוטי מחיר.

הפעילות מנוהלת על-ידי יחידות יעודיות שהוקמו למטרה זו והמעקב אחריה הינו באחריות צוות הנהלה השקעות שהוקם למטרה זו, כמתואר ב"דוח על הסיכונים".

בניהול תיק ההשקעות חשוף הבנק גם לסיכוני אשראי ומרווחי אשראי אגב השקעתו באגרות-חוב של חברות ושל ממשלות זרות. על-פי הגדרת הבנק, אגרות-חוב ממשלת ישראל בש"ח ובמטבע-חוץ ואגרות-חוב ממשלה של הריבון בו פועלת השלוחה אינו נושא סיכון השקעה ולכן אינו נכלל במדידת סיכון ההשקעה בבנק.

סיכון השקעה נוצר בקבוצת בנק הפועלים בשלוש מסגרות:

1. השקעה במוצרים סחירים בתיק ההשקעות המנוהל באחריות חטיבת שווקים פיננסיים.
2. השקעות לא סחירות באמצעות החברה הבת פועלים שוקי הון (פש"ה) המנוהלות על-פי מדיניות קבוצת פש"ה. הנושא מנוהל באחריות הדירקטוריון של פש"ה.
3. חברות כלולות.

הקבוצה מחזיקה מניות ואגרות-חוב בעיקר לצורכי השקעה (לא למסחר), וירידה בערכן עשויה לפגוע בהון הבנק.

נציין כי אחזקות אסטרטגיות במניות של חברות בנות מופיעות במאזן בדיווחי חברות קשורות.

לפרטים בדבר שינויים בסביבת הסיכון ראה סיכון כלכלי להלן.

טבלה 29-6: פרטים על השקעת קבוצת הבנק במניות בתיק הבנקאי בהתאם לסיווגם המאזני

	31 בדצמבר 2015		
	הערך במאזן ושווי הוגן	מזה: נסחר בבורסה	מזה: מוחזק באופן פרטי
	במיליוני ש"ח		
השקעות המסווגות בתיק למסחר	**48**	**48**	**–**
השקעות המסווגות בתיק הזמין למכירה	**2,486**	**1,843**	**643**
סך-הכל השקעות במניות	**2,534**	**1,891**	**643**

	31 בדצמבר 2014		
	הערך במאזן ושווי הוגן	מזה: נסחר בבורסה	מזה: מוחזק באופן פרטי
	במיליוני ש"ח		
השקעות המסווגות בתיק למסחר	50	50	–
השקעות המסווגות בתיק הזמין למכירה	2,563	1,951	612
סך-הכל השקעות במניות	2,613	2,001	612

למידע נוסף על השקעות ראה ביאור 12.

למידע נוסף ראה "הדוח על הסיכונים".

6.4. סיכון נזילות ומימון

סיכון נזילות – סיכון הנזילות מוגדר כסיכון קיים, או עתידי, ליציבות הבנק ולרווחיו הנובע מאי יכולתו לעמוד בתזרים המזומנים הנדרש לצורכיו. סיכון הנזילות בבנק מוגדר כיכולתו של הבנק לעמוד בפירעון התחייבויותיו במועד פירעונן גם בעתות לחץ, בלי לפגוע בהתנהלות השוטפת במסגרת תוכניות העבודה של הבנק ובלי להיקלע להפסדים חריגים.

סיכון מימון – הינו הסיכון לאי יכולת לגייס מקורות חדשים במקום אלו שהגיעו לפירעון, או שהגיוס מחדש יבוצע בתקופות ובתנאים אשר יפגעו בהכנסות הבנק נטו מריבית.

ניהול הסיכון

ניהול סיכון הנזילות והמימון מתבצע בראיה גלובלית של הפעילות בבנק בארץ, בסניפי הבנק בחו"ל ובחברות בנות להן סיכון נזילות משמעותי לקבוצה. הבנק מנהל את הנזילות השוטפת ואת סיכון הנזילות במספר רבדים. הרובד הראשון: ניהול הנזילות השוטפת נעשה באגף נכ"ה באמצעות יחידות הנזילות בשקלים ובמטבע-חוץ בהתאם לצרכים השוטפים של הבנק והלקוחות, כאשר פעילות דומה נעשית בסניפי חו"ל ובחברות הבנות הבנקאיות. הרובד השני הוא ניהול סיכון הנזילות של הבנק. סיכון הנזילות בבנק, במטבע-חוץ ובשקלים, מנוהל ומבוקר באופן שוטף, בהתאם למדיניות קבוצתית, במטרה להבטיח את היכולת להתמודד באופן תחרותי גם במצבי ביקוש והיצע חריגים בשווקים הפיננסיים.

בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 342 בנושא "ניהול סיכון הנזילות", הבנק מפעיל מודל פנימי לאמידת סיכון הנזילות. המודל מבוסס על היציבות המוכחת של הפיקדונות בבנק לאורך תקופות ארוכות, וכולל תרחישים שונים לגבי שיעורי המחזור והפירעון של הנכסים וההתחייבויות. ככלל, בעוד שבמהלך עסקים רגיל מניח הבנק מחזור גבוה מאד של פיקדונות ואשראי, בתרחישי לחץ מניח הבנק יציאת פיקדונות בהתאם לסוג הלקוח והפיקדון, ניצול מסגרות מעבר לרגיל, ירידות ערך בשווי הנכסים ומקדמים נוספים. מקדמים אלו נבחנים מדי שנה על-ידי הנהלת הבנק והדירקטוריון. בכל תרחיש נבחן פער הנזילות לתקופה של עד חודש למול הנכסים הנזילים ומחושב יחס נזילות, אשר לא יפחת מרמת מינימום המוגדרת בהוראה. התרחישים המופעלים במודל הפנימי מתייחסים למצבי שוק שונים ובפרט תרחיש בנק, תרחיש מערכת ותרחיש משולב. התרחישים נבדלים בעיקר בהנחות לגבי מחזור פיקדונות ומקדמי הנכסים הנזילים. כן מפעיל הבנק מודלים לתקופות ארוכות וקצרות יותר, מודל מבוסס NSFR לתקופה של שנה, מדדי ריכוזיות מפקידים, מערכת התרעה הכוללת מערכת ניטור של מדדים העשויים להצביע על סיכון למצב של משבר בצירוף תוכנית פעולה ועוד, כאשר חלקם של מדדים אלו כפוף למגבלות פנימיות ו/או רגולטוריות.

בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 221 מספטמבר 2014 בנושא "יחס כיסוי הנזילות" אשר מאמצת את המלצות ועדת באזל לעניין יחס כיסוי הנזילות במערכת הבנקאית בישראל, מחשב הבנק את יחס כיסוי הנזילות LCR. יחס זה בוחן אופק של 30 ימים בתרחיש קיצון, כאשר במסגרת ההוראה נקבע אופן החישוב של יחס כיסוי הנזילות לרבות הגדרת המאפיינים ודרישות תפעוליות ל"מלאי נכסים נזילים באיכות גבוהה" (המונה) ומקדמי הביטחון בגינם, וכן הוגדר תזרים המזומנים היוצא נטו הצפוי בתרחיש הקיצון המוגדר בהוראה עבור 30 הימים הקלנדריים הבאים (המכנה). תזרים זה כולל, בין היתר, משיכה מסוימת של פיקדונות מסוגים שונים בהתאם למקדמים בתרחיש, ניצול מסוים של מסגרות אשראי שהבנק העמיד ועוד, בניכוי פירעונות במהלך החודש של אשראי שהבנק העמיד במקדמים מסוימים וכו'. הסיווגים של אגרות-החוב, סוגי הפיקדונות, סוגי המסגרות וכו' ומקדמיהם נקבעו בהוראה. הבנק מחשב את יחס הנזילות "סולו" מדי יום בחלוקה לשקלים ומטבע-חוץ, ועוקב אחר היחס בחברות הבנות (אשר נדרשות לעמוד במגבלות נזילות פנימיות המותאמות לאופי פעילותן) ומחשב את היחס במאוחד מדי חודש (בהתאם להוראות המעבר), כאשר בחישוב היחס במאוחד מובאות בחשבון מגבלות העלולות לחול על העברת נזילות מחלק מחברות הבנות בזמן משבר, ובפרט מחברות בנות בנקאיות בחו"ל. היחס בתאגיד הבנקאי סולו מדווח כממוצע התצפיות היומיות והיחס במאוחד מדווח כממוצע שלוש התצפיות החודשיות. דירקטוריון הבנק אימץ מגבלה פנימית המחמירה מהדרישה הרגולטורית ליחס כיסוי הנזילות, הן לתאגיד הבנקאי "סולו" והן במאוחד. סיכון המימון בבנק מנוהל כחלק מסיכון הנזילות. לבנק מקורות מימון מגוונים, שעיקרם פיקדונות מהציבור. כשחלקם הארי מלקוחות פרטיים. אלו יוצרים, כאמור מטה, סיכוני נזילות ומימון נמוכים ביחס למקורות אחרים.

טבלה 30-6: יחס כיסוי הנזילות

	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר 2015
	באחוזים
א. בנתוני המאוחד(1)	
יחס כיסוי נזילות	**99%**
יחס כיסוי נזילות המזערי הנדרש על-ידי המפקח על הבנקים*	**60%**
ב. בנתוני הבנק(2)	
יחס כיסוי נזילות	**92%**
יחס כיסוי נזילות המזערי הנדרש על-ידי המפקח על הבנקים*	**60%**
ג. חברות בת משמעותיות**	
בנק הפועלים שוויץ	
יחס כיסוי נזילות בהתאם לרגולציה המקומית	**149%**
יחס כיסוי נזילות המזערי הנדרש בהתאם לרגולציה המקומית*****	**60%**

* יחס כיסוי הנזילות המזערי הנדרש על-ידי המפקח על הבנקים יגדל באופן הדרגתי מ-60% ביום 1 באפריל 2015 ל-80% ביום 1 בינואר 2016 ועד לשיעור של 100% ביום 1 בינואר 2017 ואילך.

** בשלב זה, חברות כרטיסי האשראי לא נדרשות למלא אחר החוזר והן תמשכנה לעמוד בדרישות הוראת ניהול בנקאי תקין 342. בהמשך, חברות כרטיסי האשראי יידרשו לעמוד במודל כמותי פיקוחי, אשר יותאם למאפייני הפעילות שלהן. כמו-כן, בנק פוזיטיף אינו כפוף בתורכיה להוראת יחס כיסוי נזילות.

*** יחס כיסוי הנזילות המזערי הנדרש בהתאם לרגולציה המקומית גדל ב-10% כל שנה עד לשיעור של 100% בשנת 2019.

(1) היחס במאוחד מחושב, בהתאם להוראות המעבר, מדי חודש ומדווח כממוצע שלוש התצפיות החודשיות.

(2) היחס בתאגיד הבנקאי "סולו" מחושב מדי יום ומדווח בדוח כממוצע התצפיות היומיות.

חשיפת המדד של הבנק ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכמה ב-8,285 מיליון ש"ח.

ככלל, חשיפות המטבע של הבנק נמוכות (ראה פרק סיכוני שוק), כאשר הבנק מנהל את חשיפות ההצמדה באופן שוטף. במגזר צמוד המדד הן המקורות והן השימושים פרוסים לטווח ארוך. במגזר השקלי הלא-צמוד ובמגזר מטבע-החוץ לבנק מקורות קמעונאיים רבים במח"מ חוזי קצר, אשר הבנק צופה כי יישארו לאורך זמן, זאת בנוסף למקורות ארוכים יותר. האשראי כולל הן שימושים קצרים והן ארוכים. שינוי קל במדד לא מביא לשינוי מהותי בחשיפה למדד כתוצאה מאופציונאליות.

הבנק עומד בכל מגבלות סיכון הנזילות, הרגולטוריות והפנימיות, הכוללות, בין השאר, מודלי טווח קצר כדוגמת LCR ומודל פנימי ל-30 יום, מודלי טווח בינוני כדוגמת מודל פנימי דמוי NSFR (מקורות מימון יציבים למעל שנה חלקי צורכי מימון יציבים למעל שנה כהגדרתם בבנק ברוח המלצות ועדת באזל) ומגבלות המתייחסות לטווח הארוך. הבנק מחזיק במאוחד, לזמן משבר, נכסים נזילים (לאחר מקדמי ביטחון) בסך של 92,896 מיליון ש"ח נכון ליום 31 בדצמבר 2015, בנוסף לאגרות-חוב נזיל שלא מוכר לצורכי חישוב הנכסים הנזילים על-פי הוראת נב"ת 221. הנכסים הנזילים מוחזקים בחלקם בבנק ובחלקם בחברות הבנות, כאשר הבנק מתחשב במגבלות אפשריות להעברת נזילות בין חלק מהחברות הבנות לבנק עצמו, בדגש על חברות בנות בנקאיות בחו"ל. בהתאם, חלק מהחברות הבנות מחזיק נכסים נזילים לזמן משבר (או קו אשראי מהחברה האם) בהתאם לצורך, והבנק אינו מסתמך על נכסים אלו. לאור ההנחות לגבי מחזור פיקדונות במהלך עסקים רגיל והנחות אחרות, הבנק אינו צופה בעיות נזילות שיחייבו שימוש בנכסים הנזילים, אך ערוך לכל התרחישים הנדרשים. על מנת לעמוד במגבלה הרגולטורית ל-2017 יצטרך הבנק להגדיל את היקף הנכסים הנזילים או להקטין את התזרים היוצא נטו, כך שיחס הנזילות יהיה גבוה מ-100% ב-1.1.2017. הבנק נערך בהתאם לתוכנית העסקית, לעמידה במגבלה.

לבנק מקורות מימון מגוונים, שעיקרם פיקדונות מהציבור. הפיקדונות מגוייסים ממספר רב מאוד של מפקידים וללא תלות במפקיד בודד או בקבוצת מפקידים. עיקר גיוס המקורות של הבנק מתבצע מהציבור בארץ כשחלקו הארי מלקוחות פרטיים. המקורות בשקלים לא-צמודים מגיעים ברובם מלקוחות אלה, ובמידה מסוימת גם מלקוחות מוסדיים ועסקיים גדולים (שחלקם פועלים ישירות מול מגזר ניהול פיננסי). מקורות בשקלים צמודים מגויסים הן מהציבור הרחב והן מלקוחות מוסדיים המשקיעים בפיקדונות בבנק, באגרות-חוב והון משני שמנפיקה קבוצת הבנק. הבנק מייחס חשיבות רבה לגיוס מקורות יציבים בעלי פיזור גבוה. נציין כי בשנתיים האחרונות קטנה היתרה בקרנות הכספיות, ירידה שמשמעותה ירידה בריכוזיות המקורות של הבנקים. המקורות במטבע-חוץ כוללים פיקדונות לקוחות פרטיים ולקוחות עסקיים בארץ, תושבי חוץ, לקוחות הבנקאות הפרטית הבינלאומית, חברות ישראליות בחו"ל, הנפקת CDs ומכשירים אחרים המבוטחים על-ידי ה-FDIC בארצות-הברית והנפקות של אגרות-חוב בחו"ל (באמצעות החברה הבת פועלים אינטרנשיונל).

טבלה 31-6: יתרת סך הפיקדונות של שלוש קבוצות* המפקידים הגדולות**

	2015	2014
	במיליוני ש"ח	
קבוצה א	**13,829**	11,672
קבוצה ב	**4,772**	3,162
קבוצה ג	**3,171**	2,815

* "קבוצה" - מפקיד, לרבות צד השולט בו (לרבות אחרים הנשלטים על-ידיו) וצד הנשלט על-ידיו.
** שלוש קבוצות המפקידים הגדולות באותו מועד דיווח.

למידע נוסף ראה "דוח על הסיכונים".

למידע על נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה ולפי תקופה לפירעון ראה ביאור 32 בדוחות הכספיים להלן.

6.5. סיכון תפעולי

סיכון תפעולי מוגדר כסיכון להפסד העלול להיגרם מתהליכים פנימיים כושלים או לקויים, מפעולות אנוש, מכשלים במערכות וכן מאירועים חיצוניים. ההגדרה כוללת סיכון משפטי, אך אינה כוללת סיכון אסטרטגי וסיכון מוניטין. כשל הקשור לאחד הגורמים האמורים עלול להביא לפגיעה אפשרית ברווחיות. הבנק מפעיל יחידות בקרה, לרבות יחידות אבטחת מערכות מידע והגנת הסייבר, המשכיות עסקית, ביטחון קצין ציות ואיסור הלבנת הון ומניעת מימון טרור, נהלים ומערכות מקיפים בנושאים הקשורים לפעילות בנקאית, ניהול משאבי אנוש, בקרות תהליכים, פעילות בחירום ועוד.

ניהול הסיכונים התפעוליים

אסטרטגיית ניהול הסיכונים התפעוליים נועדה לתמוך בהשגת היעדים האסטרטגיים של הקבוצה ומיקסום התועלת העסקית, בהתייחס לעלות במונחי סיכון, על-ידי כל גורם אחראי בכל הרמות של הארגון. התהליך הניהולי מוכוון להתבצע על בסיס הגדרת האחריות על הסיכונים (Risk Ownership). המטרה היא, שהתקשור והטיפול המושכל בסיכונים התפעוליים יתרמו לקבלת החלטות ניהוליות, תוך שיקולי תועלת עסקית מול עלות במונחי סיכון, הן ברמת הנהלת הארגון והן ברמת היחידות השונות.

מטרות ניהול הסיכונים התפעוליים הנן:

- הבטחת פיקוח וניהול אפקטיביים של הסיכונים התפעוליים בכל יחידות הקבוצה, לרבות הבעלות על הסיכונים וקבלת ההחלטות בשיקולי עלות-תועלת;
- הבטחת זיהוי ותקשורת אפקטיביים של הסיכונים התפעוליים בכל העסקים העיקריים בקבוצה וביחידות התמיכה, במגמה להגדיר תיאבון סיכון תפעולי בהתאם ליעדים האסטרטגיים המאושרים עבור כל יחידה בקבוצה;
- הגדרת מסגרת בקרה פנימית, שתקדם בקבוצה ערכי תרבות נאותים של מודעות, שקיפות ויעילות בטיפול בסיכונים התפעוליים;
- ניהול והקצאה אופטימלית של ההון הרגולטורי וההון הכלכלי ביחס לסיכונים התפעוליים.

האחריות על הניהול השוטף של הסיכון התפעולי וביצוע הפעילויות למזעור הסיכון חלה על מנהלי החטיבות ועל מנהלי חברות הבת בקבוצת הבנק. עבודת המטה בתחום זה מוטלת על המחלקה לניהול הסיכונים התפעוליים ביחידה לניהול הסיכונים התפעוליים וסיכוני השוק, בחטיבה לניהול סיכונים. ביחידות הבנק והקבוצה מתנהלת פעילות שוטפת של רשת בקרי סיכונים תפעוליים, לפי העיקרון של ניהול מטריציוני, שמבוסס על כפיפות ארגונית למנהלי החטיבות/מנכ"לי חברות הבת והכוונה מתודולוגית מצד המחלקה לניהול הסיכונים התפעוליים.

הפעילות לניהול הסיכון התפעולי מפוקחת ומכוונת על-ידי שלושה פורומים:

1. ועדת הדירקטוריון לניהול ובקרת סיכונים.
2. צוות ההנהלה לניהול הסיכונים בראשות המנכ"ל.
3. צוות המשנה לניהול הסיכונים התפעוליים בראשות מנהל החטיבה לניהול סיכונים.

מדיניות ניהול הסיכונים התפעוליים אושרה על-ידי ההנהלה ודירקטוריון הבנק. מסמך המדיניות מהווה מסגרת לניהול הסיכונים התפעוליים בקבוצה, בהתאם לעקרונות וחובות דיווח אחידים שיעדם ניהול תקין על-פי אמות המידה של באזל 2 (Sound Practices). פעילות הבנק בנושא מתבצעת על-פי כללי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 206 בנושא מדידה והלימות הון - סיכון תפעולי, המתייחסת בין היתר להקצאת ההון הרגולטורי בגין הסיכונים התפעוליים, וכן על-פי כללי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 350 בנושא ניהול הסיכון התפעולי, התואמת את ההנחיות במסמך של באזל מיוני 2011 בנושא Sound Practice בניהול הסיכון התפעולי. מאז שנת 2010 הבנק פועל על-פי הגישה הסטנדרטית של באזל 2 והדרישות התואמות לניהול בנקאי תקין. התוכנית האסטרטגית לשנים הבאות כוללת, בין היתר, העמקה והרחבה של חלק מהפעילויות והתאמה לעדכונים במסמכים והנחיות רגולטוריות רלוונטיות.

במסגרת הגישה הסטנדרטית מתנהלים בין היתר פרויקטים ופעילויות, כמפורט להלן:

1. דיווחים רבעוניים מהווים חלק ממסמך הסיכונים הכולל על-פי דרישת ניהול בנקאי תקין 310 בנושא ניהול סיכונים. הדיווחים מוגשים לצוות המשנה לניהול הסיכונים התפעוליים, צוות ההנהלה לניהול הסיכונים, ועדת הדירקטוריון לניהול ובקרת סיכונים ומליאת הדירקטוריון. הדיווחים כוללים עדכונים בדבר יישום הגישה הסטנדרטית בקבוצה, תוכנית העבודה, סטטוס הפרויקטים בביצוע, מידע אודות אירועים תפעוליים, הערכות סיכונים פוטנציאלים, מגמות, שינויים בפרופיל הסיכונים ומידע חיצוני השוואתי.
2. איסוף מידע על אירועים תפעוליים בקבוצת הבנק. בסיס המידע לעניין זה הוקם בסוף שנת 2002 ומשמש בין היתר לניתוח האירועים, המגמות והדפוסים, ותומך במיפוי ובהערכת הסיכונים התפעוליים שהקבוצה חשופה אליהם.
3. כחלק מפיתוח תשתית מעקב ובקרה, מאופיינים KRIs, אינדיקטורים עיקריים לסיכונים תפעוליים, ביחס למוצרים, תהליכים או סיכונים מוסדיים. ה-KRI הנו מדד הניתן למדידה כמותית ועשוי לכלול גם מידע איכותי, המצביע על הימצאות גורם מסוים או מגמה. נקבעו סיפים למעקב, אסקלציה וטיפול, לפי העניין.
4. ביצוע הפקות לקחים מאירועים תפעוליים, שיתופי מידע רלוונטי בין יחידות ולמידה ארגונית.

מתבצעים מהלכים שוטפים לזיהוי, מיפוי והערכת סיכונים תפעוליים ובקרות ביחידות הבנק והקבוצה, לרבות מיפוי סיכוני מעילות והונאות. הפעילות מתבצעת על בסיס מתודולוגיה אחידה התואמת את דרישות ועדת באזל והוראות בנק ישראל בנושא, לרבות מעקב אחר יישום ההמלצות. אחת לשלוש שנים מתבצע מהלך של מיפוי מקיף של הסיכונים התפעוליים בכל יחידות הקבוצה. בהמשך, מתבצעים תחזוקה, עדכון והרחבה של הממצאים באמצעות ניתוחים נוספים, ניתוחי עומק וניתוח סיכונים במוצרים/פעילויות חדשים.

- מטרת הפעילות לזהות מוקדי סיכון מהותיים, להגדיר אחריות על הסיכונים (Risk Ownership), להעריך את הסיכונים (הממוצעים והקיצוניים) והבקרות הקיימות ולהבחין בין סיכונים נמוכים לבין סיכונים מהותיים הדורשים בחינה נוספת ונקיטת פעילויות בהתאם לשיקולי עלות-תועלת, על-פי דרכים עיקריות להתמודדות עם סיכונים, כדלקמן:
  - למזער את הסיכון באמצעות יישום בקרות נוספות.
  - להעביר את הסיכון לצד ג' (כגון: ביטוח, מיקור חוץ).
  - לספוג את הסיכון תוך כימות נאות שלו.
  - להפחית את הפעילות יוצרת הסיכון.
- פעולות נוספות בזיקה כוללות:
  - מערכת מיכונית לניהול הסיכון התפעולי, "באזל 2 - פמל"ה", הוטמעה ביחידות הקבוצה. המערכת פועלת בתחומים של איסוף מידע אודות אירועים תפעוליים, מיפוי והערכת הסיכונים והבקרות, איסוף KRI (אינדיקטורים עיקריים לסיכון), נושאים לטיפול, הפקת לקחים ודיווחים.

- גובשה ומיושמת מסגרת כוללת של עקרונות וסטנדרטים בנושא תפישת בקרה אחידה בקבוצת הבנק. במסגרת זו מתבצע תהליך תקופתי להערכת אפקטיביות הבקרות.
- השקת מוצר חדש/פעילות חדשה, על-פי הגדרות מדיניות השקת מוצר חדש בקבוצת הבנק, מלווה בבחינה וניתוח של הסיכונים התפעוליים הרלוונטיים הטמונים במוצר/פעילות.
- הוגדרה תשתית מתודולוגית לניהול סיכונים תפעוליים בתהליכי IT מהותיים.
- דרישה מיוחדת הוגדרה במדיניות לצורך בחינה מקדימה טרם הוצאת פעילות למיקור חוץ. זאת בשים לב לסיכונים הייחודיים למיקור חוץ.

פרופיל הסיכון התפעולי מנוטר תקופתית ביחס לתאבון הסיכון התפעולי אשר מוגדר במדיניות באמצעות פרמטרים שונים. הוגדרו פרמטרים ברמה כלל קבוצתית וברמה של יחידות ותהליכים ספציפיים. הדיווחים לעניין העמידה במגבלות תאבון הסיכון מוגשים בתדירות רבעונית במסגרת מסמך הסיכונים הכולל. בנוסף, מנוטרת סביבת הסיכון התפעולי באמצעות המדד הכמותי הבא, כפי שהוגדר באחד הסקרים ההשוואתיים של ועדת באזל. ההון בגין הסיכון התפעולי נבדק ביחס לתדירות של התממשות נזקים גדולים מעל 100,000 אירו. יחס זה עמד, בעת ביצוע הסקר ב-2009 בהתייחס להון הכלכלי, בבנקים המיישמים מודל מתקדם על 16.9 בממוצע ובבנקים אחרים על 28.9 בממוצע. יחס גבוה יותר מצביע על אחזקת הון ברמה גבוהה יותר יחסית לנזקים. בבנק נתון זה כשהוא מחושב על-פי דרישת ההון לנדבך הראשון בגין הסיכון התפעולי ליום 31 בדצמבר 2015 עמד על 21.

סיכוני אבטחת מידע ותקריות קיברנטיות – בתחום אבטחת מידע מתנהלת פעילות כנדרש בהוראות בנק ישראל, חוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981 וחוקים אחרים בהתאם לעניין, במטרה להגן על מערך טכנולוגית המידע ולמזער את סיכוני אבטחת המידע. מטרתן של מתקפות קיברנטיות, הינה ניצול לרעה של מערכות מחשב ורשתות בארגונים מבוססי טכנולוגיה, לערער או לפגוע במערכות מבוססות מחשב או לעקוב אחר פעולות אלקטרוניות של יחידים ללא רשותם.
המתקפות יכולות להתבצע ללא ידיעת המשתמשים, להפריע לפעילות השוטפת, לפגוע בשירותי המחשוב עד למניעת פעילותם, להשביתם או להאט אותם באופן משמעותי או לחלופין לאסוף מודיעין ומידע.
בשנים האחרונות חל גידול בתכיפות ובחומרת התקריות הקיברנטיות להן הבנק חשוף, וישנה אפשרות כי בעקבות התקפות קיברנטיות הבנק יישא בעלויות ויסבול מהשלכות שליליות כגון שיבוש הפעילות של הבנק, גניבת נכסים פיננסיים של הבנק או לקוחותיו או פגיעה במוניטין המשפיעה על אמונם של לקוחות או של משקיעים.
הבנק משקיע אמצעים רבים (אנושיים ומיחשוביים) כדי למזער ואף למנוע את הסיכון, אך לא ניתן להבטיח הגנה מושלמת.
בחודש מרץ 2015 פורסמה הוראת ניהול בנקאי תקין 361 בנושא ניהול הגנת הסייבר. ההוראה כוללת את עקרונות היסוד לניהול הגנת הסייבר. עם פרסום ההוראה נערך הבנק עם תוכנית פעולה, לשילוב הדרישות בהוראה החדשה בנוסף להוראות אחרות החלות בנושא זה. כגון: המשכיות עסקית, ניהול סיכונים. כל זאת בהתאם להבהרות שניתנו על-ידי בנק ישראל בנוגע לאופן ומועדי היישום.

סיכוני מחשוב ענן – בחודש יוני 2015 פרסם הפיקוח על הבנקים טיוטת מכתב בנושא ניהול סיכונים בסביבת מחשוב ענן, הקובע כללים שמטרתם הפחתת הסיכונים הגלומים בשימוש בטכנולוגיית ענן. המכתב מנחה לגבי השימוש במחשוב ענן תוך גידור הסיכונים הגלומים בו. בנק ישראל דורש קבלת היתר ממנו כאשר מידע מאוחסן אצל הספק.
הבנק בוחן יתרונות אפשריים של מחשוב ענן (Cloud Computing) ואת אופן הטיפול הנאות בסיכונים התפעוליים הנגזרים מכך בהתאמה להנחיות הרגולציה ולתהליכי עבודה מתאימים.
היערכות לחירום – בבנק מנוהלת ומיושמת תוכנית רציפה להיערכות לחירום ולהמשכיות העסקית (BCMP - Business Continuity Management Plan) בהתאם להוראות בנק ישראל 355 ("ניהול המשכיות עסקית") 357 ("ניהול טכנולוגיית המידע") והרחבות נוספות. היערכות הבנק מבוססת על תוכניות פעולה מפורטות, נוהלי עבודה, ניסויים ותרגולים תקופתיים המוגדרים במערכת נהלים לשעת חירום. כחלק מהיערכותו לחירום ביצע הבנק מהלך רוחבי של קביעת מדיניות, הגדרת תרחישי יחוס, מיפוי וניתוח תהליכים קריטיים והמשאבים הנדרשים לאישושם בחירום (BIA) ועדכון תוכניות הפעולה על בסיס מתודולוגיות מקובלות בעולם. תוכנית הפעילות מערבת את כל חטיבות הבנק, באמצעות ממוני המשכיות עסקית חטיבתיים וצוותים ייעודיים. תוכנית ה-BCP מובלת על-ידי יחידת ניהול המשכיות עסקית ייעודית (BCM), כפופה למנהל ההמשכיות העסקית בבנק ולמנהל צוות החירום הבנקאי (מנהל חטיבת הטכנולוגיה).

מדיניות ההמשכיות העסקית אומצה גם בחברות הבנות בארץ ובעולם וכן בסניפי חו"ל של הבנק בהתאמה, למדיניות ממשל תאגידי והנחיות בנק ישראל.

בנוסף, מבצע הבנק תרגילי חירום תקופתיים, הכוללים הן תרחישים תפעוליים והן תרחישים עסקיים מורכבים, בהשתתפות היחידות השונות, מרמת הסניפים, מנהלות, יחידות, חטיבות ועד רמת הנהלת הבנק. הבנק מקים אתר מחשוב מרכזי חדש מרוחק להבטחת זמינות ומיגון למערכות המידע המרכזיות. הקמת האתר והעברת הפעילות מתבצעות בהתאם לתוכנית העבודה שנקבעה תוך ניהול שוטף של הסיכונים הבלתי שגרתיים הנובעים מהגירת המערכות והנתונים.

מערך ניהול ההמשכיות העסקית בבנק אושר על-ידי מכון התקנים הישראלי כתואם את דרישות התקן הבינלאומי ISO22301.

במסגרת ההיערכות להמשכיות העסקית הבנק נערך לטיפול במגוון של תרחישים אפשריים. ביחס לתרחישי חירום, שבגינם עלול להיגרם לו נזק משמעותי, מנוטרות מערכות התרעה של "אורות אדומים" וקיימות תוכניות מגירה מפורטות להמשכיות עסקית. תרחישי הקיצון נבחנים ונידונים תקופתית בצוות טיפול בתרחישי קיצון וריכוזי סיכון. הפעלת תוכניות המגירה היא באחריות ההנהלה או צוות הנהלה ייעודי לטיפול בהיבטים הפיננסיים של מצבי משבר. יצוין כי צ'ארטר להקמתו של צוות כזה כלול אף הוא בין תוכניות המגירה.

ביטוח – לבנק פוליסת ביטוח בנקאי המגדרת סיכונים וכוללת: (1) ביטוח בנקאי לכיסוי נזקים העלולים להיגרם כתוצאה ממעילות עובדים, אובדן מסמכים, זיוף מסמכים ועוד; (2) ביטוח אחריות מקצועית להגנה בפני תביעת לקוח שנגרם לו נזק כתוצאה מפעולה בנקאית רשלנית; (3) ביטוח פשעי מחשב לכיסוי נזקים לבנק וללקוחות הבנק כתוצאה מפריצה במזיד למערכות המחשב של הבנק. הפוליסות הבנקאיות כפופות לחריגים המקובלים בפוליסות ביטוח של תאגידים בנקאיים בישראל (לרבות החרגת נזק הנגרם כתוצאה מעבירה על הוראות הקשורות בהלבנת הון ומימון טרור).

בנוסף, המערך הביטוחי של הבנק כולל גם ביטוח רכוש, צד ג', חבות מעבידים, ביטוח דירקטורים ונושאי משרה וביטוחים נוספים.

גבולות האחריות בפוליסות נקבעו על-ידי הבנק בהתאם לצורכיו וכחלק ממדיניות ניהול הסיכונים הכוללת. במסגרת מילוי הדרישות לניהול תקין על-פי הנחיות באזל (Sound Practice), קיים שיתוף פעולה תוך חילופי מידע בין המחלקה לניהול הסיכונים התפעוליים ובין היחידה המטפלת בביטוח הבנקאי.

לפרטים נוספים אודות התרבות הארגונית וממשל הסיכונים בקבוצה ראה "דוח על הסיכונים".

6.6. סיכון ציות

סיכון הציות הוא הסיכון הכרוך באי-ציות של הבנק או מי מעובדיו, בכל מקום רלבנטי לפעילות הבנק, להוראות החוק והרגולציה. סיכון הציות כולל גם את סיכון המוניטין הנלווה לאי-הציות להוראות האמורות.

הגם שסיכון הציות עשוי להתממש בכל מקרה של אי ציות כאמור והבנק נוקט מדיניות של ציות לכל הוראות החוק והרגולציה, הרי שלצורכי ניהול הסיכון ניתן להגדיר את סיכוני הציות המרכזיים שמפניהם מבקש הבנק להתגונן כמפורט להלן:

- הסיכון לנזק מהותי בגין צו רגולטורי מצד רשות כלשהי בשל אי-ציות של הבנק או מי מעובדיו להוראות העוסקות באיסור הלבנת הון ומימון טרור וכן בגין ליקויים בתהליכים שנועדו להבטיח ציות כאמור או בגין חסרונם של תהליכים כאמור (לרבות הסיכון הקשור לפעילות הקורספונדנטית של הבנק);
- הסיכון לנזק מהותי בגין צו רגולטורי מצד רשות כלשהי בשל פעילות לא נאותה של הבנק או מי מעובדיו ביחס ללקוחות הבנק, ביחס לנושאי מס או בשל אי-ציות להוראות דין ספציפי בעניין זה;
- הסיכון לנזק מהותי בגין צו רגולטורי מצד רשות כלשהי בשל אי-ציות של הבנק או מי מעובדיו לדיני ניירות-ערך;
- הסיכון לנזק מהותי בגין תביעה ייצוגית הנובעת מאי-ציות להוראות המסדירות את יחסי הבנק והלקוח;
- הסיכון לתביעה פלילית נגד הבנק או עובדים בכירים בו בשל אי-ציות לאחד הנושאים המפורטים לעיל.

זיהוי מוקדי סיכון הציות המרכזיים ומעקב אחר התפתחותם נעשה, בין היתר, באמצעות מדדי סיכון. מוקדי הסיכון המרכזיים ועוצמת הסיכון הנובעת מהם עשויים להשתנות בהתאם לדינמיות הרגולציה, האכיפה, פעילות הלקוחות, התפתחות השוק וכיו"ב. לשם מדידת הסיכון, משתמש הבנק במדדים כמותיים ובמדדים איכותיים. המדדים כוללים, בין היתר, התפתחות רגולטוריות ואכיפתיות, שינויים בלקוחות ובמוצרים מסוימים, ממצאי בקרות וביקורות, סקרי פערים ועוד.

קצין הציות הראשי של הבנק משמש כקצין הציות לפי הוראת ניהול בנקאי, 308 כאחראי על מילוי החובות לפי חוק איסור הלבנת הון ומניעת מימון טרור, כממונה על האכיפה בניירות-ערך לפי חוק לייעול הליכי אכיפה ברשות ניירות-ערך והחל מחודש מרץ 2014 גם כקצין אחראי על-פי ה-FATCA. יחידת קצין ציות ראשי והממונה על האכיפה בניירות-ערך מורכבת ממחלקת איסור הלבנת הון, מחלקת אכיפה בניירות-ערך וציות להוראות צרכניות, מחלקת הציות הבינלאומי וחברות בנות, מחלקת FATCA ויחידת מטה. יחידת קצין ציות ראשי נועדה לתמוך בהשגת היעדים האסטרטגיים והעסקיים של הקבוצה תוך מזעור החשיפה לסיכוני ציות ומוניטין. יעדי יחידת קצין ציות ראשי הינם:

- להגיע ליישום מלא של הוראות החוק בכל יחידות הבנק בארץ ובעולם, תוך הבנת הצרכים של היחידות העסקיות ותמיכה בפעילותן.
- הפנמה של התנהלות עסקית מקצועית, ערכית והוגנת בקרב עובדי הבנק ומנהליו.
- שמירה מירבית על הבנק, מנהליו, עובדיו ושמו הטוב, תוך מיצוי היכולות המקצועיות של עובדי הבנק והעצמתן.

האחריות על הניהול השוטף של הסיכון של הבנק בהיבטי הציות וביצוע הפעילויות למזעור הסיכון חלה על מנהלי החטיבות ועל מנהלי חברות הבנות בקבוצת הבנק. האחריות המקצועית בתחום זה מוטלת על יחידת קצין ציות ראשי בחטיבה לניהול סיכונים. ביחידות הבנק והקבוצה מתנהלת פעילות שוטפת של מערך קציני ציות, על בסיס ניהול מטריציוני, שמבוסס על כפיפות ארגונית למנהלי החטיבות/מנכ"לי חברות הבת והכוונה ובקרה על-ידי יחידת קצין ציות ראשי.

הפעילות של יחידת קצין ציות ראשי ואכיפה בניירות-ערך מפוקחת על-פי ממשל תאגידי באמצעות:

- ועדת הדירקטוריון לניהול ובקרת סיכונים וליישום הוראות באזל 2.
- צוות הנהלה לציות בראשות המנכ"ל.
- דיווחים רבעוניים ושנתיים לדירקטוריון הבנק, למנכ"ל ולמנהלי החטיבות.

מדיניות הציות הקבוצתית קובעת כללים לגבי מכלול הנושאים המרכיבים את נושאי הציות כאמור לעיל. המדיניות כוללת כללי ממשל תאגידי ואינטראקציה עם חברות בנות וסניפים מחוץ לישראל ומתבססת על החקיקה והרגולציה בישראל. קבוצת הבנק הקימה תשתית לטיפול בחובות הגילוי הנדרשות מול יחידים ותאגידים בעניין ה-FATCA וממשיכה בהיערכותה לעמוד במכלול הדרישות המתחייבות מחקיקה זו ומהרגולציה הישראלית בנושא. במסגרת זו הבנק והחברות הבנות הרלוונטיות נרשמו בהתאם לדרישות ה-FATCA באתר ה-IRS, קיבלו מספר GIIN ומינו קצין אחראי FATCA כנדרש גם במסגרת הסכם בין מדינתי. כמו-כן, בוצעו התאמות בתהליכי העבודה ובמערכות התפעוליות ובוצעו הדרכות לכל דרגי המנהלים והעובדים ביחידות המנהלות כספי לקוחות. הבנק נערך למועד הדיווח הנדרש כפי שנקבע בין מדינת ישראל לבין ארצות-הברית ובכפוף לחקיקה ולתקנות, כפי שייקבעו בתחום. כמו-כן, הבנק קבע מדיניות כוללת של כסף מוצהר גם לעניין כלל הלקוחות תושבי החוץ, שנועדה להבטיח את הימצאותם של כספים מדווחים בלבד בחשבונות תושבי החוץ בכל קבוצת הבנק.

ביום 1 בינואר 2016 נכנס לתוקף תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 308, המרחיב את אחריות קצין הציות לטיפול במספר נושאים נוספים, כגון: מיסוי מוצרים ולקוחות, הגנת הפרטיות, ייעוץ ללקוחות וניגודי עניינים, ומחייב את הבנק לקבוע גורם אחראי בקו השני להוראות החוק והרגולציה החלות עליו. הבנק נערך לנושא וכחלק מכך קבע מדיניות ציות חדשה, אישר צ'רטר לקצין הציות ובנה תוכנית ליישום בפועל של ההוראה.

פעילות הבנק מול בנקים שמקום מושבם ברשות הפלסטינאית טעונה עמידה בדרישות רגולטוריות שונות, בפרט בקשר עם הלבנת הון ומניעת מימון טרור, וכרוכה במעקב אחר העברות כספים אל ומאת תושבי הרשות הפלסטינאית. בחודש יוני 2006 החליט הבנק להפסיק לתת שירותים לבנקים הפועלים בשטחי הרשות הפלסטינאית. בעקבות החלטה זו, פנו נגיד בנק ישראל ונציגי משרד האוצר בבקשה שלא לממשה ולהמשיך במתן שירותים מסוימים בכפוף למגבלות מסוימות שנקבעו על-ידי הבנק. בהמשך למגעים שהתקיימו בנושא זה בין הבנק לבין בנק ישראל ומשרד האוצר, העניק שר האוצר לבנק בחודש נובמבר 2006 היתר לפי סעיף 9(ד) לחוק איסור מימון טרור, שמשמעו כי הוראות חוק איסור מימון טרור בדבר "איסור פעולה ברכוש טרור" לא יחולו על הפעולות שצוינו בהיתר.

בתחילת שנת 2009 הפסיק הבנק את פעילותו עם בנקים וסניפים שמקום מושבם ברצועת עזה, לאחר שהממשלה הכריזה על עזה כעל ישות עוינת.

במרוצת השנים חזר הבנק ופנה לבנק ישראל ולמשרד האוצר והודיע כי נוכח הבעייתיות הכרוכה במתן שירותים בנקאיים לבנקים הפלסטינאים ברצונו להפסיק מתן שירותים אלה. הבנק מקיים דיונים עם בנק ישראל ומשרד האוצר בנושא זה.

6.7 סיכון משפטי

סיכון להכנסות ולהון הקבוצה כתוצאה מאירועים בלתי צפויים, כגון תביעות משפטיות, לרבות תביעות ייצוגיות, חוסר יכולת לאכוף חוזים, או פסיקות לרעת הקבוצה, שעלולים לגרום לפגיעה ברווחיות הקבוצה. הקבוצה נעזרת במערך ייעוץ משפטי פנימי וחיצוני.

על-פי הגדרת בנק ישראל, סיכון משפטי הינו "סיכון להפסד כתוצאה מהעדר אפשרות לאכוף באופן משפטי קיומו של הסכם". סיכונים מעין אלה בעבודת הבנק יכולים לנבוע כתוצאה ממכלול רחב של נסיבות שונות. כך, למשל, סיכונים יכולים לנבוע כתוצאה מהעדר מסמכים כתובים בקשר להתקשרויות שנעשו בין הבנק ללקוחותיו, בין הבנק לספקיו או לאחרים, מליקויים בחתימה ו/או העדר פרטים בהסכמים כתובים; מהיותם של הסכמים מנוסחים שלא כהלכה ו/או נתונים לפרשנות שאינה משקפת את כוונת הבנק; מהיותם של הסכמים ברי ביטול (במלואם או בחלקם) ו/או כוללים הוראות שאינן ניתנות לאכיפה וליקויים משפטיים נוספים. הבנק נוקט התייחסות מרחיבה באשר לסיכונים המשפטיים וכולל בהם סיכונים הנובעים מהוראות חקיקה ראשית ומשנית, הוראות רגולטוריות, פסיקה של בתי משפט, בתי דין וגופים אחרים שיש להם סמכות מעין-שיפוטית, סיכונים הנובעים מפעילות שאינה מגובה בייעוץ משפטי, או בייעוץ משפטי לקוי וסיכונים הנובעים מהליכים משפטיים.

הסיכונים המשפטיים שלובים מטבעם בסיכונים תפעוליים. כך, למשל, אפשרות העדרו של הסכם כתוב, מלא וחתום כדין לעסקה פלונית, למרות שהסכם מסוג זה מצוי ברשות הבנק ומשמש אותו במהלך העסקים הרגיל שלו.

בבנק אושר מסמך מדיניות לניהול הסיכון המשפטי אשר במסגרתו מושם דגש על:

- איתור מוקדי הסיכונים המשפטיים המהותיים והטיפול בהם, תוך קביעת גורם אחראי ליישום ההנחיות.
- הכנת הסכמים, הנחיות ונהלים מתאימים, כדי לוודא נקיטת צעדים למניעת הסיכונים.
- בדיקת השלכות הוראות החקיקה (לרבות פסיקה) והוראות הרשויות, ובחינת השלכותיהן על עבודת הבנק.
- הפקת לקחים משינויים בחקיקה (לרבות פסיקה) ויישום לקחים אלה במסמכים המשפטיים הנהוגים בבנק והעברת חוות-דעת בנושא ליחידות הרלוונטיות בבנק.

לגבי חברות בנות בארץ ובחו"ל, מתווה התוכנית מדיניות כללית של ניהול סיכונים שעל כל חברה להתאימה לנסיבותיה ולפעולותיה. כן נדרשו מנגנונים של דיווח מחברות אלו למנהל הסיכונים המשפטיים.

אחת לרבעון נמסר דיווח על-ידי הייעוץ המשפטי לצוות ניהול סיכונים של ההנהלה ולוועדת ניהול סיכונים של הדירקטוריון בדבר סיכונים משפטיים שהתממשו בהשוואה להערכות המוקדמות בעניין זה וכן מידע סטטיסטי בדבר הליכים משפטיים לסוגיהם שנפתחו או נסתיימו בתקופה הרלוונטית.

6.8 סיכון מוניטין

סיכון המוניטין מוגדר כסיכון קיים או עתידי לפגיעה בהכנסות או בהון כתוצאה מתדמית שלילית על-ידי בעלי העניין הרלוונטיים כגון: לקוחות, צדדים לעסקות, בעלי מניות, משקיעים, או גופים רגולטוריים. מדיניות ניהול סיכון המוניטין בקבוצת הבנק אושרה על-ידי ההנהלה והדירקטוריון ומיושמת ביחידות הקבוצה.

אסטרטגיית ניהול סיכון המוניטין בקבוצת בנק הפועלים קובעת כי יש למנוע, למזער ולבקר את סיכוני המוניטין. בהתאם לכך, נקבעו יעדים כלל קבוצתיים ביחס לסיכון המוניטין, כדלקמן:

- הבטחת פיקוח וניהול אפקטיבי של סיכון המוניטין.
- הבטחת תקשורת אפקטיבית וזיהוי סיכון המוניטין, במטרה להגדיר תיאבון לסיכון המוניטין בהתאם למטרות האסטרטגיות שאושרו עבור כל יחידה.
- הגדרת מסגרת לבקרה פנימית במטרה לקדם תרבות וערכים של מודעות, שקיפות ויעילות בטיפול בסיכוני מוניטין.

דירקטוריון הבנק וההנהלה אחראים לקידום סטנדרטים גבוהים של אתיקה ויושרה ולביסוס תרבות המדגישה את חשיבות הבקרה הפנימית.

6.9 סיכון כלכלי

זיהוי גורמי הסיכון בסביבה הכלכלית נעשה על-ידי המחלקה הכלכלית תוך מעקב אחר נתונים כלכליים ופיננסיים שוטפים בארץ ובעולם, והערכה מקצועית של המשמעויות הנגזרות מנתונים אלו. המחלקה ממפה ומדווחת על הסיכונים הפוטנציאלים במשק ובשווקים הפיננסיים לצוותים ולוועדות הרלוונטיים.

במקביל עורכת המחלקה סט תרחישי קיצון בעלי הסתברות להתממשות עתידית, אף אם נמוכה, שלהערכתה עשויים להם השלכות כלכליות ופיננסיות משמעותיות על המשק ועל הבנק. תרחישי הקיצון מתעדכנים מדי שנה בהתאם למפת הסיכונים, התרחישים מאושרים על-פי הנהלים על-ידי הגורמים המוסמכים לכך. בד בבד, המחלקה הכלכלית בוחנת שורה של "נורות אזהרה" שעשויות לאותת על עלייה בהסתברות לאירוע של תרחיש קיצון. דיווח על נורות האזהרה מבוצע באופן שוטף לצוות ההנהלה לניהול סיכונים. הבנק מתרגם את תנאי השוק בתרחיש להשפעה על פעילותו העסקית בהתאם לתחומי הסיכון השונים, ובוחן את ההשפעה על הרווחיות, ההון והלימות ההון.

סיכון כלכלי – מצב המשק בישראל

סיכון להכנסות ולהון הקבוצה כתוצאה מהאטה כלכלית בפעילות המשק או ממצבים גיאופוליטיים, שעלולים להשפיע לרעה על מצבם של חלק מהעסקים השונים במשק, על רמת ההכנסות ועל רמת האבטלה במשק. תהליך מעין זה עלול לגרום להרעה במצבם של חלק מהלווים של הקבוצה, קרי - עלול להשפיע לרעה על סיכויי גביית האשראי. כמו-כן, האטה כלכלית במשק עלולה לגרום לירידה בהכנסות שאינן מאשראי, כגון: הכנסות מפעילות בשוק ההון ומפעילות בסחר חוץ, ולגרום לשינוי לרעה בהרכב המקורות הפיננסיים, כדוגמת עלייה בעלות המקורות וירידה בזמינותם.

צמיחת המשק הואטה בשנת 2015 לשיעור של 2.3%. ירידה נרשמה ביצוא ובהשקעות בענפי המשק. שוק העבודה נותר יציב עם שיעור אבטלה של 5.3%. מדד המחירים לצרכן ירד בשיעור של 1.0%, בעקבות ירידת מחירי האנרגיה וצעדי הממשלה להפחתת יוקר המחייה. אנו מעריכים כי האינפלציה השלילית, זו השנה השנייה ברציפות, אינה מהווה גורם סיכון בשלב זה. מחירי הדירות המשיכו לעלות ב-12 החודשים האחרונים שהסתיימו בנובמבר ב-7.6%. הממשלה החדשה אימצה מדיניות לבלימת עליית מחירי הדיור ובמסגרתה עלה מס הרכישה על רוכשי דירה שנייה ל-8% עד 10%. כמו-כן הכריזה שקרקעות המדינה ישווקו מעתה במסגרת פרויקט "מחיר למשתכן" ובהנחה משמעותית לעומת המחירים הנוכחיים. העלייה המתמשכת במחירי הדירות מעלה להערכת הבנק את הסיכון בענף.

סיכון כלכלי – מצב המשק בעולם

סיכון להכנסות ולהון הקבוצה, כתוצאה מהאטה משמעותית בפעילות הכלכלית בשוק העולמי, שעלולה להשפיע לרעה על מצבם של חלק מהעסקים בישראל ועל היקפי הפעילות העסקית. השפעה זו יכולה להשפיע לרעה על סיכויי גביית האשראי ו/או להקטין את ההכנסות מעמלות ו/או מפעילות בשוק ההון ו/או מפעילות הקבוצה בחו"ל ו/או ממתן שירותים הקשורים לפעילות סחר חוץ ו/או מפעילות של משקיעים זרים ו/או ממתן שירותים ללקוחות ישראלים שפעילים בחו"ל.

הצמיחה העולמית האטה בשנה החולפת בעיקר בשל האטה בצמיחת המשקים המתעוררים. בארצות-הברית הצמיחה התייצבה ובאירופה חל שיפור ניכר בתמונת המצב של המדינות בעלות החוב הגבוה, אם כי שיעורי האבטלה נותרו גבוהים. הצמיחה בסין האטה על-פי הנתונים הרשמיים משיעור של 7.3% ל-6.9%. קיימות הערכות שהצמיחה כעת נמוכה באופן ניכר מנתונים אלו. מדדי המניות בסין רשמו ירידות שערים חדות בשל בריחת הון מהמדינה, והממשל פיחת את המטבע באופן מתון, תוך כדי שהוא רוכש מטבע מקומי מיתרות מטבע-החוץ שלו. בין המדינות המתעוררות נפגעו אלו שכלכלתן תלויה ביצוא סחורות ובפרט נפט. המיתון ברוסיה העמיק בעקבות ירידת מחיר הנפט אל מתחת ל-30 דולר לחבית. ברזיל נקלעה אף היא למיתון שבין הגורמים לו הירידה במחירי הסחורות. בריחת ההון משווקים המתעוררים, והתערערות פיננסית במספר מדינות, מציבות סיכון ליציבות הכלכלית והפיננסית בשנה הקרובה.

שנת 2016 נפתחה באופן שלילי בשוקי ההון בעולם, מחירי הנכסים המאופיינים בסיכון כמו מניות ואגרות-חוב חברות רשמו ירידות שערים חדות. מנגד, נרשמו ביקושים לאגרות-חוב ממשלתיות, תוך ירידה ניכרת בתשואות לפדיון לטווחים הארוכים. המשך ההאטה בצמיחת התמ"ג בסין, העמקת המשבר בשווקים מתעוררים אחרים כגון ברזיל ורוסיה, אכזבה בנתוני המאקרו בחלק ממדינות המערב, המשך הירידה במחיר הנפט בעולם, ואי-הוודאות בקשר למדיניות הריבית של הפד בארצות-הברית העיבו על השווקים הפיננסיים. המגמה השלילית בלטה בענפי הפיננסים, והבנקאות בפרט, על רקע ביצועים שהפתיעו לשלילה בחלק מהבנקים המסחריים הגדולים והידועים ביותר באירופה. הדבר בא לידי ביטוי בירידה חדה במחיר מניות בנקים ובעלייה בפרמיות הסיכון המגולמות בתשואות לפדיון על אגרות-החוב שלהם. רווחיות הבנקים באירופה נפגעה כתוצאה משילוב מספר גורמים: רגולציה הדוקה שצמצמה פעילות בחלק ממגזרי הפעילות, קנסות גדולים שהוטלו על הבנקים והריבית השלילית של הבנקים המרכזיים באירופה. קובעי המדיניות באירופה ובמדינות המערב האחרות ערים לחשיבות של שמירה על אמינות גבוהה של מערכת הבנקים בעיני הציבור, ובחלק מהמקרים אף יצאו בהצהרות תמיכה בהם, וזאת על מנת להבטיח את המשך ההתאוששות בצד הריאלי ללא זעזועים במערכת הפיננסית. בהתאם לכך ולמצב המשק בישראל, הבנק ממשיך לנטר את הסיכונים והמגזרים אשר עשויים להיות מושפעים משינויים אלה, ומתאים את מדיניותו ופעילות הבקרה לפי הצורך. בין היתר, הבנק בוחן את ניירות-הערך בתיק ההשקעות בישראל ובחו"ל, את החשיפה למוסדות פיננסיים זרים, וכן מוקדי סיכון בתיק האשראי העלולים להיות מושפעים מן ההתפתחויות. הבנק עומד באופן שוטף בדרישות הנזילות כנדרש מהוראות הפיקוח.

6.10 סיכון רגולציה וחקיקה

מגבלות ופיקוח על פעילות התאגיד הבנקאי

הבנק פועל במסגרת חוקים, תקנות והוראות שחלקם ייחודיים למערכת הבנקאית, וחלקם, גם אם אינם ייחודיים כאמור, משפיעים על מקטעים מהותיים מפעילותו. פקודת הבנקאות, חוקי הבנקאות השונים והוראות ניהול בנקאי תקין אשר מפרסם המפקח על הבנקים מעת לעת, מהווים את הבסיס החוקי והמרכזי לפעילותה של קבוצת הבנק. אלו מגדירים, בין היתר, את גבולות הפעילות המותרת לבנק, את הפעילות המותרת לחברות בנות וחברות קשורות לקבוצת הבנק ואת תנאי השליטה והבעלות בהן, את מערכות היחסים בין הבנק ללקוחותיו, את השימוש בנכסי הבנק ואת אופן הדיווח על הפעילות האמורה למפקח על הבנקים ולציבור.

בצידם כפוף הבנק לחקיקה ענפה המסדירה את פעילותו בשוק ההון הן עבור לקוחותיו והן עבור עצמו (למשל בתחום ייעוץ ההשקעות וניהול תיקי לקוחות, ייעוץ פנסיוני, דיני ניירות-ערך ומגבלות על פעילות בתחום הביטוח).

חוקים נוספים, בנושאים ייחודיים, מטילים על בנקים, והבנק בכללם, חובות וכללים ספציפיים. כך למשל החקיקה הקשורה באיסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור, חוק נתוני אשראי, חקיקה הקשורה בהלוואות לדיור, דיני הערבות וכו'.

בנוסף לאלה קיימת חקיקה נוספת שבשל הקשר שלה לפעילות הבנק יש לה השפעה רבה על התנהלותו. לעניין זה ראוי להזכיר, בין היתר, את דיני ההוצאה לפועל, דיני פירוקים וכינוסים, חוקים המתייחסים למגזרים ספציפיים (רשויות מקומיות, נוטלי משכנתאות, רוכשי דירות, המגזר החקלאי) וחוקי מס שונים.

פעילותו של הבנק נתונה לפיקוח וביקורת של הפיקוח על הבנקים וכן של גורמים מפקחים נוספים בתחומי פעילות ספציפיים, דוגמת רשות ניירות-ערך, הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר והממונה על הגבלים עסקיים. גורמים אלה עורכים מעת לעת ביקורות בבנק בקשר עם תחומי הפעילות השונים.

הבנק וחברות הבת פועלים על מנת לעמוד בחובות החלות עליהם מכוח הוראות הדין האמורות.

במסגרת החקיקה, שהתקבלה בעקבות המלצותיה של ועדה בינמשרדית בראשות מנכ"ל משרד האוצר (ועדת בכר), נקבעה במרבית החוקים החלים על פעילות הבנק האפשרות להטיל עליו עיצומים כספיים בגין הפרות של הוראות החוקים והוראות חקיקת המשנה (לרבות חוזרים והנחיות) שהוצאו או יוצאו מכוחם.

דרכי ניהול הסיכון הרגולטורי

סיכון רגולציה הינו סיכון להכנסות ו/או להון הקבוצה, שנובע מתהליכי חקיקה ו/או מטיוטות הוראות של גופים רגולטורים שונים, שגורמים לשינויים בסביבה העסקית של הקבוצה. שינויים אלה יכולים להשפיע, לעיתים, על יכולת הקבוצה להציע שירותים מסוימים ו/או לחייבה לבצע השקעות טכנולוגיות ואחרות בעלות ניכרת ותוך פגיעה בלוח הזמנים לפיתוח שירותים מתוכננים אחרים.

יחידת הרגולציה מעריכה ומנהלת את הסיכונים הרגולטוריים, על-ידי ניטור, זיהוי, איסוף המידע, הערכה, דיווח ומעקב ובקרה אחר ההתפתחויות הרגולטוריות בעת התהוותם. בנוסף המחלקה מספקת חוות דעת לפי העניין בדבר השפעת הרגולציה בהתהוות על ההתנהלות העסקית הצפויה של יחידות הבנק השונות. היחידה פועלת בשיתוף פעולה מלא עם היחידות המקצועיות הרלוונטיות בבנק ובחברות הבנות והשלוחות, בארץ ובחו"ל, לוידוא יישום הרגולציה באופן מלא וביעילות מבחינה עסקית. לעניין הציות להוראות רגולטוריות ראה סיכון ציות לעיל.

לפרטים בדבר יוזמות רגולטוריות בולטות ראה עדכוני רגולציה להלן (סעיף 6.14).

6.11 סיכון אסטרטגי

סיכון אסטרטגי הנו סיכון מהותי עכשווי או עתידי לרווחים, הון, מוניטין או מעמד שעשוי להיגרם בעקבות שינויים בסביבה העסקית, החלטות עסקיות שגויות, יישום בלתי נאות של אסטרטגיה או החלטות עסקיות או מהעדר תגובה לשינויים ענפיים (לדוגמא מהלכי מתחרים), כלכליים או טכנולוגיים.

בנוסף, הסיכון האסטרטגי הנו פונקציה של התאמת היעדים האסטרטגיים של הארגון לסביבת פעילותו, התאמת התוכניות העסקיות שפותחו על מנת להשיג יעדים אלו, הקצאת המשאבים, ואיכות היישום.

התוכנית האסטרטגית של הבנק הינה תוכנית תלת-שנתית - המאושרת על-ידי הנהלת הבנק והדירקטוריון - והנבחנת ומותאמת מדי שנה לשינויים בסביבה העסקית בישראל ובעולם, לשינויים בסביבה התחרותית בה פועל הבנק ולשינויים ביעדי הבנק.

במסגרת תהליך התוויית התוכנית האסטרטגית מתבצעת בחינה כללית של עסקי התאגיד והסיכונים האסטרטגים הרלוונטיים ונערך תהליך תכנון מקיף. הבחינה השנתית של אסטרטגיית הבנק והחטיבות נעשית על מנת לתמוך ביעדים החטיבתיים והכלל בנקאיים. תחת תהליך התכנון השנתי מבצעות החטיבות וחברות הבת בבנק פרויקטים אסטרטגיים ממוקדים כחלק מהתוכנית האסטרטגית שלהן.

התהליך השנתי לניהול והערכת הסיכון האסטרטגי מהווה חלק חשוב מתהליך התכנון האסטרטגי השנתי. תהליך התכנון האסטרטגי השנתי מחולק לשלושה שלבים עיקריים; כל אחד מהשלבים מספק התמודדות עם היבט אחר של ניהול והערכת הסיכון האסטרטגי:

שלב 1 – זיהוי הסיכונים האסטרטגיים של הבנק בסביבת התחרות - בחינת הגורמים המשפיעים על היכולת התחרותית של הבנק ועל פוטנציאל הצמיחה העתידית לרבות בחינת מגמות בעולם ובישראל ותמונת מצב הבנק.

שלב 2 – התוויית היעדים ותוכניות העבודה High Level תוך התאמתם לסביבה העסקית ולמתווה האסטרטגי.

שלב 3 – בניית התכנון המפורט של כלל החטיבות, בחינת תרחישים וקביעת אינדיקטורים מצביעי סיכון. בשלב זה מוגדרים התימות, המיקודים האסטרטגיים של הבנק, ומפות אסטרטגיות למימוש כל תימה. כמו-כן, נבנות מפות אסטרטגיות לחטיבות, בהלימה לתימות ונקבעים אינדיקטורים מצביעי סיכון אסטרטגי - הגדרת מטרות ומדדים בכל מפה (הן ברמה התהליכית והן ברמת התוצאות העסקיות) הנגזרים מהאסטרטגיה. בדרך זו האסטרטגיה מתורגמת למהלכים מדידים ליחידות השונות אשר מאפשרים לזהות את היקף חשיפת הבנק לסיכון אסטרטגי.

לצד ניטור שוטף של התפתחויות בסביבה העסקית של הבנק, הבנק מנטר, מודד ומבקר את הסיכון האסטרטגי באמצעות תהליך הבקרה האסטרטגית (BSC - Balance Score Card) הבנק מנהל מעקב שוטף אחר עמידתו במטרות ויעדי המפות האסטרטגיות שהוגדרו, לפי מתודולוגיית BSC, לצד מידת עמידת הבנק ביעדיו הפיננסיים. בדרך זו הבנק מוודא כי התוכנית אמנם מובילה לתוצאות הרצויות מבחינה עסקית. תהליך הבקרה האסטרטגית (BSC) מבוצע במרכז לניהול אסטרטגי.

6.12 סיכון סביבתי

סיכון סביבתי לבנק הוא הסיכון להפסד כתוצאה מהוראות הנוגעות לאיכות הסביבה ואכיפתן, היכול להתממש באם יישא הבנק באחריות ישירה למפגע סביבתי, לרבות האפשרות שהבנק יידרש להסיר מפגע סביבתי או שמא יהיה אחראי בגין מפגע סביבתי כלפי צד שלישי, או כתוצאה מירידת-ערך של ביטחונות שמומשו. הסיכון אף עשוי להתממש בעקיפין, כתוצאה מהרעה במצבו הפיננסי של אחר בשל עלויות סביבתיות שמקורן בהוראות הנוגעות לאיכות הסביבה. כמו-כן, ייתכן ויתממש סיכון מוניטין כתוצאה מייחוס לבנק קשר לגורם למפגע סביבתי.

מתוך הכרה באחריותו החברתית של הבנק ומתוך הבנת החשיבות של ניהול מדיניות בת קיימא כלפי הסביבה, גיבש הבנק מדיניות סביבתית כוללת וסדורה. מדיניות זו מיושמת באמצעות מבנה ארגוני והגדרת תפקידים, נוהלים, תהליכים ומערכות בקרה. כחלק מתהליך מיסוד ובקרה על התנהלותו הסביבתית קיבל הבנק הסמכה לתקן ISO 14001, אשר מתוקף מחדש כל שנה, בבדיקה מקיפה באמצעות חברה בינלאומית המוסמכת לנושא. תיאור נרחב של הפעילות בתחום הסביבה מוצג בדוח אחריות חברתית וקיימות של בנק הפועלים, המפורסם בכל שנה, על-פי התקן המתקדם ביותר של "GRI".

לצורך טיפול בהשפעת הסיכון הסביבתי על סיכון האשראי של הלווים הגדולים קבע הבנק מדיניות, נוהלי עבודה ומתודולוגיה לזיהוי, אפיון וניהול סיכוני סביבה. בגיבוש תהליכי כתיבת המדיניות ונוהלי העבודה, נבחנו מתודולוגיות מקובלות בבנקים בחו"ל ונעשה שימוש ביועצים המתמחים בתחום. המתודולוגיה לזיהוי הסיכונים הסביבתיים, כוללת בין היתר התייחסות לפוטנציאל הסיכון הסביבתי של ענף המשק, וכן התייחסות פרטנית לסיכונים סביבתיים אשר עלולים להשפיע בצורה מהותית על התאגיד בהתאם לפעילותו העסקית. ניהול הסיכונים הסביבתיים הינו חלק ממכלול סיכוני האשראי המנוהלים על-ידי הבנק, והערכת הסיכון הסביבתי כלולה בהערכה של איכות האשראי שהועמד ללקוחות על-ידי הבנק.

הבנק או נושא משרה בכירה בו לא היו בתקופת הדיווח צד להליך משפטי או מנהלי מהותי בקשר עם איכות הסביבה, כאמור בסעיף 28 בתוספת הראשונה לתקנות ניירות-ערך.

הסיכונים הסביבתיים בזיקה לתיקי אשראי גדולים מנוטרים בחטיבה העסקית, ניטור הסיכון הסביבתי בזיקה לפעילות הבנק עצמו הינו באחריות אגף אחריות חברתית תאגידית.

6.13 הליכים משפטיים

(א) קבוצת הבנק (הבנק וחברות מאוחדות שלו) הינה צד להליכים משפטיים, לרבות בקשות לאישור תובענות ייצוגיות, שנקטו נגדה לקוחותיה, לקוחותיה בעבר וכן צדדים שלישיים שונים, שראו את עצמם נפגעים או ניזוקים מפעילותה במהלך עסקיה הרגיל. עילות התביעה נגד קבוצת הבנק שונות ומגוונות.

לדעת הנהלת הבנק, בהסתמך על חוות דעת משפטיות, באשר לסיכויי תביעות אלו, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות נאותות, במקום בו נדרשה הפרשה, בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים, לכיסוי נזקים אפשריים עקב תביעות אלו.

לפירוט בדבר התביעות והבקשות לאישור תובענות כתובענות ייצוגיות בסכומים מהותיים אשר קבוצת הבנק צד להם - ראה ביאור 26ג. בדוחות הכספיים.

(ב) הליכים אחרים

1. ביום 9 במרץ 2010 וביום 11 ביולי 2010 הוגשו שתי בקשות לאישור תובענה כנגזרת כנגד הבנק, במסגרתן התבקש בית המשפט לאשר למבקשים להגיש תביעה בשם הבנק כנגד מר דן דנקנר, כנגד מי שכיהנו כחברי הדירקטוריון של הבנק בתקופות הרלוונטיות, כנגד תרשיש החזקות והשקעות הפועלים בע"מ (להלן: "תרשיש"), שהינה חברה בת של הבנק וכנגד Explorer Master Fund RP (להלן: "RP") (להלן ביחד "הנתבעים").

העילה בגינה מבוקש האישור לתביעה כנגזרת, נוגעת להתקשרותה של תרשיש בשנת 2005 בהסכם לרכישת מניותיו של הבנק הטורקי הידוע בשם Bank Pozitif Kredi Ve Kalkinma Bankasi Anonim Sirketi (להלן: "בנק פוזיטיף") על-ידי תרשיש (להלן: "הסכם הרכישה") וכן בפיצוי ששולם ל-RP בשנת 2008 בקשר עם אותו הסכם (להלן: "הפיצוי"). ביום 19 באוקטובר 2010 החליטה נשיאת בית המשפט העליון לאחד את הדיון בשתי הבקשות והמבקשים הגישו במאוחד לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו בקשה ותובענה מתוקנת לאישור תביעתם כנגזרת (להלן, ביחד - "התובענה המאוחדת"). בתובענה המאוחדת לא צורפה RP כמשיבה.

לטענת המבקשים, הנתבעים, ביחד ולחוד, הסבו לבנק נזק בסכום שבין כ-72 מיליון ש"ח לבין 88 מיליון ש"ח (סכום הפיצוי) ועליהם לפצות את הבנק בסכום זה. כנגד מר דן דנקנר נטען, כי הסכם הרכישה ותשלום הפיצוי האמור ל-RP היו נגועים בעניינו האישי ולא אושרו כדין וכנגד הדירקטורים האחרים נטען, כי לא קיימו את חובת הזהירות שלהם לבנק.

בחודש אוקטובר 2012 הוגש כתב אישום נגד מר דן דנקנר, בגין עניינים ועובדות המצויים במרכזה של התובענה המאוחדת (להלן: "ההליך הפלילי").

בעקבות הגשת כתב האישום הגישו המבקשים בקשה בהסכמה לדחיית מועד הדיון בבקשה המתוקנת עד להכרעה בהליך הפלילי. לאחר ההכרעה בהליך הפלילי באוקטובר 2013 התחדשו ההליכים בתובענה המאוחדת.

ביום 15 בינואר 2015 הוגשה לבית המשפט בקשה לתת תוקף של פסק דין להסכם פשרה שנחתם בין הצדדים על פיו, מבטח אחריות נושאי המשרה של הבנק הסכים, לצורכי פשרה בלבד ומטעמים של חיסכון בעלויות, לשלם פיצוי לבנק ושכר טרחה וגמול מיוחד למבקשים ובאי כוחם בסך כולל של 6 מיליון ש"ח. הסכמתו של המבטח לשלם את סכום הפשרה לבנק ניתנה לפנים משורת הדין ואינה מהווה הסכמה או הודאה מכל מין או סוג מצידו של המבטח או מצידם של מי מהצדדים האחרים בתובענה המאוחדת ובטענה מהטענות המפורטות בה. הבנק והדירקטורים עומדים בתוקף על טענתם כי הדירקטורים נהגו באופן ראוי, בתום לב, וללא כל דופי, כי דירקטוריון הבנק פעל באופן ראוי בהתבסס על המידע שהיה מצוי בידיו, וכי פעל אך ורק לטובת הבנק.

על פי הוראת בית המשפט פורסמה ביום 25 בינואר 2015 מודעה בעיתונים בדבר מתווה הסכם הפשרה וניתנה אפשרות להתנגד לו בתוך 21 ימים ממועד הפרסום. כמו-כן, בהתאם להוראת בית המשפט, הועבר הסכם הפשרה לעיון המפקח על הבנקים, אשר העביר את ההסדר המוצע גם לעיונם של משרד המשפטים ורשות ניירות-ערך.

ביום 16 באפריל 2015 הגיש המפקח על הבנקים את עמדתו בנוגע למתווה הסכם הפשרה. בעמדתו מפנה המפקח על הבנקים את בית המשפט למספר נושאים בהסכם הפשרה המוצע ובהם, הפער הגדול בין סכום הפיצוי עליו הוסכם לנזק שנטען שנגרם לבנק בבקשת האישור, שיעור שכר הטרחה לעורכי הדין מתוך סכום הפיצוי, שלעמדת המפקח הינו חריג בגובהו וכן, לניסיון ליצור מעשה בית דין גם כלפי בעלי דין שאינם חלק מההליך הנדון.

ביום 18 ביוני 2015 הוגשה לבית המשפט עמדת היועץ המשפטי לממשלה שלפיה אין לתת למר דן דנקנר פטור גורף כלשאר נושאי המשרה, וזאת לאור הודאתו והרשעתו בהליך הפלילי, וכי ראוי לסייג את הפטור רק למעשים שנעשו ברשלנות, במובחן ממעשים שנעשו במודעות. באשר ליתר תנאי הסכם הפשרה, היועץ המשפטי לממשלה לא מצא לנכון להוסיף על עמדת המפקח על הבנקים.

המבקשים, הבנק ויתר המשיבים (כל אחד בנפרד) הגישו לבית המשפט התייחסות לעמדת המפקח על הבנקים לפיה סכום הפשרה שהושג הינו סביר והולם בהתחשב בנסיבות ולאור הקושי בהוכחת קיומו של נזק וכי שיעור שכר הטרחה לעורכי הדין הינו סביר; לאור הטענה שההפטר שניתן רחב מדי, הוסכם בין הצדדים על נוסח מצומצם יותר.

בתגובה לעמדת היועץ המשפטי לממשלה בשאלת ההפטר למר דן דנקנר, הגיש מר דן דנקנר את תגובתו ובה טען כי במסגרת ההליך הפלילי נגדו נקבע, כי לבנק לא נגרם נזק כתוצאה מהפרשה נשוא ההליך וכן, כי הקביעה שהיה בניגוד עניינים אינה מלמדת בהכרח שהיה מודע לנזק הנתבע בתובענה הנגזרת.

הבנק מצידו הודיע בתגובה לעמדת היועץ המשפטי לממשלה, שאין לו התנגדות להגביל את ההפטר שינתן למר דן דנקנר לאור עמדת היועץ המשפטי לממשלה.

בהחלטה מיום 22 ביולי 2015, דחה בית המשפט את הסכם הפשרה המוצע.

בין הצדדים מתנהלים מגעים לגיבוש הסדר פשרה מתוקן.

2. ביום 29 ביוני 2014, הוגשה על-ידי התנועה לאיכות השלטון בישראל לבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק, עתירה למתן צווים על תנאי כנגד המפקח על הבנקים ונגידת בנק ישראל, בה התבקש בית המשפט להורות למפקח על הבנקים לבצע חקירה מקיפה ומערכתית בעניין האשראי שהועמד על-ידי המערכת הבנקאית לקבוצת א.ד.בי וכן, לפרסם את תוצאות הבדיקה. הבנק ויתר הבנקים המעורבים צורפו כמשיבים פורמליים. לבקשת העותרת ניתנה ביום 7 באוקטובר 2015 החלטת בית המשפט לפיה יידחה הדיון בעתירה עד לאחר מתן הכרעה בעתירה מנהלית אשר הגישה העותרת ביום 12 במאי 2015 לבית המשפט המחוזי בירושלים, בשבתו כבית משפט לעניינים מנהליים, במסגרתה התבקש בית המשפט להורות לבנק ישראל, בין היתר, למסור לידי העותרת דוחות ביקורת שערך המפקח על הבנקים במספר תאגידים בנקאיים ובניהם בבנק, בקשר עם מתן האשראי לחברות בקבוצת נוחי דנקנר. הבנק הגיש בקשה להצטרף כמשיב בעתירה המנהלית וטרם התקבלה החלטה בבקשתו.

3. ביום 1 במרץ 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו, בקשה לאישור תביעה נגזרת, נגד הבנק ונגד שורה של נושאי משרה, אשר כיהנו או מכהנים בין השנים 2000-2015, או בחלק מתקופה זו, וכן נגד רואי החשבון של הבנק (להלן ביחד: "המשיבים הפורמליים").

המבקשת מבקשת מבית המשפט לקבוע, כי על המשיבים הפורמליים לפצות, לשפות ולהיטיב את הבנק בגין נזק שגרמו לכאורה לבנק במעשיהם ובמחדליהם בסך של 228 מיליוני דולר ארצות-הברית, אותו להערכת המבקשת יידרש הבנק לשלם לרשויות האכיפה האמריקאיות, בקשר לחשבונות של לקוחות אמריקאים בבנק הפועלים שוויץ.

עוד טוענת המבקשת, כי הבנק לא פעל ולא הפריש כמתחייב על-פי כללי חשבונאות מקובלים ועל פי הוראות הדין, הפרשה חשבונאית ראויה בדוחותיו הכספיים בגין התשלום הצפוי.

במסגרת התביעה הנגזרת הגישה המבקשת בקשה לגילוי ועיון במסמכים הקשורים לחקירה וביניהם, חומרי חקירה ותכתובות שנערכו בין הבנק לבין רשויות החוק בארצות-הברית.

בית המשפט קיבל את ההסכמה הדיונית אליה הגיעו הצדדים ולפיה, הדיון בבקשה יידחה עד שהליכי החקירה המתנהלת נגד הבנק על-ידי שלטונות ארצות-הברית יושלמו ויוודעו תוצאותיהם.

4. ביום 1 במרץ 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו, בקשה לגילוי מסמכים לפני הגשת תביעה נגזרת, בקשר לחקירת הרשויות בארצות-הברית לגבי פעילות בנק הפועלים שוויץ ביחס ללקוחות אמריקאים. הבנק הגיש בקשה למחיקת בקשת הגילוי על הסף, בין היתר, מחמת שהוגשה כבר בקשה קודמת לבית המשפט באותו עניין (המפורטת בסעיף 3 לעיל).

5. ביום 10 במאי 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי תל-אביב-יפו בקשה לאישור תביעה נגזרת נגד הבנק ונגד 18 נושאי משרה (בהווה ובעבר) בבנק. עניינה של הבקשה בטענת המבקש על פיה אשראים אשר ניתנו לקבוצת מפעלים פטרוכימיים בע"מ בהיקף של 390 מיליוני ש"ח, אושרו, תוך הפרת חובת הזהירות של נושאי המשרה. לאחר שהבנק הודיע כי לא צפוי להיגרם לו נזק בשל אי פירעון האשראי, הוגשה על-ידי הצדדים בקשת הסתלקות מוסכמת. טרם ניתנה החלטה בבקשה.

6. ביום 13 במאי 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי תל-אביב-יפו, בקשה לאישור תביעה נגזרת נגד הבנק ונגד 20 נושאי משרה (בהווה ובעבר) בבנק על-ידי מי שנטען כי הוא מחזיק במניות הבנק.

עניינה של הבקשה באשראים שניתנו לחברת טומהוק השקעות בע"מ ("טומהוק") אשר בשליטתו של מר נוחי דנקנר, בהיקף נטען של 150 מיליון ש"ח. המבקש מציין כי הוא מעריך שטומהוק תפרע מחצית מהחוב ולפיכך הועמד סכום התביעה הנגזרת על 75 מיליון ש"ח. בבקשה נטען כי עילת התביעה הנגזרת האפשרית מטעם הבנק הינה הפרת חובת הזהירות של נושאי המשרה בבנק באשרם את האשראי האמור ללא ביטחונות.

7. ביום 8 בנובמבר 2015 הוגשה למחלקה הכלכלית בבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו בקשה לאישור תביעה נגזרת, כנגד הבנק וכנגד 17 נושאי משרה של הבנק.

עניינה של הבקשה בטענת המבקש כאילו הלוואות ואשראים אשר ניתנו לחברת מעריב הוצאת מודיעין בע"מ ולחברת הכשרת היישוב בע"מ בעת ששתיהן היו בשליטת משפחת נמרודי, בסך כולל של עשרות מיליוני ש"ח, נעשו תוך הפרת חובת זהירות של נושאי המשרה של הבנק.

6.14 יוזמות רגולטוריות מהותיות בולטות בעלות השפעה על פעילות הבנק בתקופת הדיווח

רפורמות רגולטוריות להגברת התחרותיות במערכת הבנקאית

בשנים האחרונות גובשו מספר יוזמות רגולטוריות שעיקר עניינן, הגברת התחרותיות במערכת הבנקאית בישראל, ולצידן קיימות מספר יוזמות רגולטוריות נוספות הנמצאות בשלבי ייזום.

במהלך השנים 2014-2015, כחלק מהרצון להקל על מעבר לקוחות בין בנקים, פורסמו מספר הוראות ובהן: הוראת בנק ישראל בנושא פתיחת וסגירת חשבון באמצעות האינטרנט (אפשרות שהבנק מיישם החל מינואר 2015), הוראה בקשר עם העברת פעילות וסגירת חשבון של לקוח, הוראה על מסירת מידע מפורט ללקוח לצורך בחינת כדאיות המעבר וסגירת החשבון.

כן פורסמו הוראות נוספות למתן גילוי ללקוחות על עלות שירותים בתחום ניירות-ערך וגילויים לצורך הגברת מודעות הלקוחות למסלולים לניהול חשבון, ובנוסף הוראות של המפקח על הבנקים והממונה על ההגבלים העסקיים שמטרתן, הרחבת התפוצה והשימוש בכרטיס לחיוב מיידי ("דביט") ולהגברת התחרות בתחום כרטיסי החיוב. בתחום ניהול החשבון לעסקים קטנים, החל מפברואר 2015 בוצע שינוי בהגדרת "עסק קטן" שהביא להפחתה בעמלות הבנקאיות שמשלמים אותם עסקים המוגדרים כעסקים קטנים.

בין ההוראות שיושמו בשנת 2015:

תיקון לצו איסור הלבנת הון לחברי הבורסה שאינם בנקים (חש"בים) אשר מאפשר הקמת 'מערכת סגורה' כך שניתן יהיה לרכוש, למכור ולהחזיק ניירות-ערך ונכסים פיננסיים וכן לנהל פיקדונות כספיים בחשבון מקביל אצל החש"בים, כאשר חשבון המקור נמצא בתאגיד בנקאי אחר ועל בסיס הזיהוי שבוצע בתאגיד הבנקאי.

הסרת מגבלת גיוס אגרות-חוב בידי ספקי אשראי חוץ בנקאיים (חוק נאוי) - הצעת החוק לתיקון חוק הבנקאות אושרה בנובמבר 2015. על-פי החוק, שר האוצר רשאי לאשר לתאגיד שאינו בנקאי, להנפיק לציבור תעודות התחייבות בהיקף של עד 2.5 מיליארד ש"ח על מנת לתת אשראי קמעונאי.

הוועדה להגברת התחרותיות בשירותים בנקאיים ופיננסיים נפוצים (ועדת שטרום)

בחודש יוני 2015 מינו שר האוצר ונגידת בנק ישראל ועדה להגברת התחרותיות בשירותים בנקאיים ופיננסיים נפוצים הניתנים למשקי בית ולעסקים שאינם גדולים (ועדת שטרום). הוועדה פרסמה דוח ביניים ביום 14 לדצמבר 2015.

על פי הדוח מוצע כי חברות כרטיסי האשראי יופרדו מן הבנקים הגדולים בלבד, על בנקים אלו ייאסר להנפיק כרטיסי אשראי למעט דביט ותותר רק הפצת כרטיסי אשראי לתקופה של מספר שנים. עוד מוצע לנקוט צעדים לעודד כניסת גופים מוסדיים למכירת אשראי קמעונאי, מתן אפשרות לפיתוח יישומים לשיתוף מידע על-ידי הלקוחות באמצעות Open API, הקמת ביטוח פיקדונות ועוד.

רפורמות מרכזיות נוספות:

- משרד האוצר ומשרד המשפטים מקדמים את תיקון חוק שירות נתוני אשראי התשס"ב-2002 אשר נידון בוועדת הכלכלה לקראת קריאה שנייה ושלישית בכנסת, במסגרתו מוצע כי בנק ישראל יקים וינהל מאגר אשראי ארצי וזאת על-פי המלצות הוועדה לשיפור המערכת לשיתוף נתוני אשראי (ועדת דורפמן). מטרתו של החוק לקדם שיתוף נתוני אשראי ממגוון מקורות המידע הקבועים בחוק, שמירתם במאגר מידע מרכזי ומסירת מידע זה ללשכות אשראי לצורך עיבודם והעברתם, בין השאר, לנותני אשראי. כתוצאה מהחוק לכל אזרח יהיה דירוג אשראי כאשר דירוג זה יימסר לנותן אשראי בעת בקשת אשראי ולאחר הסכמת האזרח.
- משרד המשפטים פרסם ברבעון השלישי של שנת 2015 הצעת חוק המיישם רפורמה מקיפה בדיני חדלות הפירעון - "חדלות פירעון ושיקום כלכלי, התשע"ה-2015" הכולל הגבלת נושים מובטחים (בעיקר בנקים) במימוש שעבודים תוך הסטת כספי החייב להשאת ההחזר לנושים קטנים, הרחבת סמכויות הכנ"ר למתן הפטרים לחייבים, אישור מסלולים מהירים ועוד.
- ברבעון השלישי של שנת 2015 פורסמו טיוטת תקנות ניירות-ערך על-ידי המפקח על שוק ההון, ביטוח וחיסכון המבקש, בין היתר, לאסור על גופים מוסדיים להקשר לשירות מסחר לרכישת, מכירת ושמירת ניירות-ערך עם תאגיד בנקאי המספק לו במקביל שירותי תפעול.
- חוק אשראי הוגן, תיקון 3 לחוק הסדרת הלוואות חוץ בנקאיות, מבקש להשוות בין הנורמות החלות על מלווים שאינם מוסדיים לבין נורמות החלות על מלווים מוסדיים, לרבות המערכת הבנקאית. בנוסף, התיקון מבקש לעדכן את תקרת הריבית באשראי כך שתחול גם על הבנקים ותעמוד על ריבית בנק ישראל + 20%. ההצעה נידונה בוועדת חוקה, חוק ומשפט של הכנסת לקראת קידום הכנתה לקריאה שנייה ושלישית.
- במהלך שנת 2015 נערך הבנק ליישום הוראת נוהל בנקאי תקין 425 - דוח שנתי ללקוחות התאגידים הבנקאיים - המהווה יישום של המלצות 'ועדת זקן'. בעקבות יישום ההוראה, החל מיום 28 בפברואר 2016 ומדי שנה, יקבלו לקוחות התאגידים הבנקאיים לראשונה את 'תעודת הזהות הבנקאית' אשר תציג בפניהם מידע מפורט אודות כלל הנכסים וההתחייבויות שלהם בבנקים. זאת, לצורך שיפור יכולת המעקב של הלקוחות אחר פעילותם בחשבון וכן, יכולת ההשוואה בין מוצרים ושירותים בנקאיים שונים.
- בנוסף למפורט לעיל, קיימות מגוון הצעות חוק פרטיות שהונחו על שולחן הכנסת ה-20 - וביניהן, הצעות לביטול/הפחתת עמלות, יישום עדכונים לחוק הוצאה לפועל בעלי השלכה ישירה על פעילות התאגידים הבנקאיים לרבות מתן הפטרים ופטורים מריביות פיגורים לחייבים שונים ופטורים מריביות פיגורים ועוד.

יוזמות רגולטוריות אלו משפיעות לרעה על הכנסות הבנק ועלולות להשפיע לרעה על עסקי קבוצת הבנק בעתיד. בשלב זה, הבנק בוחן את המשמעויות הכוללות של האמור לעיל על הכנסות הבנק ומשמעויות עסקיות ותפעוליות ארוכות טווח נוספות. השפעות אלו אינן ניתנות לכימות בשלב זה ותלויות, בין היתר בהתנהגות הלקוחות, שינויים רגולטוריים נוספים ופעילות המתחרים.

6.15 טבלת גורמי סיכון

בהתאם להוראת בנק ישראל, בוצע מיפוי של גורמי הסיכון העיקריים אליהם חשופה הקבוצה בשים לב בעיקר להשפעות האפשריות.

בטבלה להלן מפורטים גורמי הסיכון והערכות ההנהלה לגבי גובה הסיכון של כל אחד מגורמי הסיכון. סולם דרגות החומרה של גורמי הסיכון נקבע תוך התייחסות להגדרות תיאבון הסיכון של הבנק והוא כולל חמש דרגות חומרה לכל גורם סיכון. עבור שלוש דרגות (נמוכה, בינונית וגבוהה) נקבעו מדדים כמותיים:

דרגת חומרה נמוכה: הפגיעה ברווח השנתי בגין אירוע קיצון קטנה יותר מהרווח השנתי הממוצע לפני מס במהלך עסקים רגיל, כלומר אירוע קיצון לא יגרום לבנק לעבור להפסדים.

דרגת חומרה בינונית: הפגיעה ברווח השנתי בגין אירוע קיצון גדולה מהרווח השנתי הממוצע לפני מס במהלך עסקים רגיל ולכן גורמת לבנק לעבור להפסד לפחות באחת משנות התרחשות האירוע, ולירידה ביחס הון רובד ראשון, אך יחס ההון לא ירד אל מתחת לרמת קיבולת הסיכון של הבנק (6.5%).

דרגת חומרה גבוהה: הפגיעה ברווח בגין אירוע קיצון, תגרום לירידה ביחס ההון רובד 1 אל מתחת לרמת קיבולת הסיכון.

כדי לכמת השפעת גורמי הסיכון על הרווח ויחס ההון של הבנק, נבחנו, עבור מרבית הסיכונים, תרחישי קיצון מערכתיים ותרחישי גורם בודד וההשפעה החמורה ביותר מבין התרחישים משמשת לצורך טבלת גורמי סיכון.

יצוין כי כימות זה מתייחס להשפעה על הון הבנק ויתכנו תרחישים הכוללים ירידה ברווח או הפסדים שהשפעתם על רווחיות הבנק אינה זניחה אולם השפעתם על הלימות ההון הינה נמוכה ולפיכך יסווגו בדרגת חומרה נמוכה.

בנוסף, ניתן ביטוי לחוות דעת של צוות מומחים במידה ולהערכת הצוות, המדדים הכמותיים אינם נותנים ביטוי מספיק לחומרת גורם הסיכון או כאשר אין אפשרות לקבוע בשיטות כמותיות מהימנות את רמת הסיכון של גורם סיכון מסוים.

כל גורם סיכון המופיע בטבלה שלהלן נבדק, כאשר הוא עומד בפני עצמו, ומתוך הנחה של אי-תלות בין גורם סיכון אחד לגורמי סיכון נוספים המופיעים בטבלה. יחד עם זאת, בגורמי סיכון "מצב המשק בעולם" ו"מצב המשק בישראל" המופיעים בטבלה, נבחנו תרחישים מערכתיים האומדים את ההשפעה על הרווח ויחס ההון כתוצאה משילוב של מספר גורמי סיכון.

יצוין כי תרחישי הסיכון מדמים מצב של התממשות נזקים בלתי צפויים מעבר לרמה הצפויה של אירועי נזק במהלך העסקים הרגיל של הקבוצה.

הבנק מעריך את רמת הסיכונים גם בשיטה נוספת המבוססת על הערכות מומחה של רמת הסיכון המובנה, איכות ניהול הסיכונים ואפקטיביות הבקרות.

הסיכון המובנה הינו הסיכון המצרפי הקיים בפעילות בה עוסק הבנק ומוגדר כהפסד פוטנציאלי מפעילות זו. הערכת סיכון מובנה מתבצעת בראיה צופה פני עתיד וגם בראיית העבר אך מבלי להתחשב בתהליכי הניהול והבקרות. הסיכון המובנה מושפע בין היתר מן הגורמים הבאים:

- הפסדי עבר ואומדן הפסדים צפויים בעתיד
- תוכניות אסטרטגיות ועסקיות לרבות מוצרים חדשים
- תמהיל והרכב תיק האשראי
- מורכבות הפעילות
- השפעת גורמים חיצוניים, לרבות כלכלה, תעשייה, חקיקה, טכנולוגיה

כדי לאמוד את הסיכון השיורי המביא בחשבון את תהליכי הניהול והבקרה נוספו למודל הערכות מומחי תוכן במעגל הבקרה השני בדבר איכות ניהול הסיכונים ואפקטיביות הבקרות.

שילוב האמידה בשתי השיטות לכלל הערכת הסיכון השיורי הניתנת בטבלה להלן בסולם בן חמש דרגות חומרה נעשה כהערכת מומחה המשקפת את הטיפול של מומחי התוכן בתחומים השונים והוא כפוף לכל ההסתייגויות האמורות לגבי מידע צופה פני עתיד.

טבלה 32-6: חומרת גורמי הסיכון

מספר	גורם הסיכון	השפעת הסיכון
סיכונים פיננסיים		
.1	סיכון אשראי	בינונית
.1.1	סיכון בגין איכות הלווים ו/או ביטחונות	בינונית
.1.2	סיכון בגין ריכוזיות ענפית	בינונית
.1.3	סיכון בגין ריכוזיות לווים/ קבוצת לווים	בינונית
.2	סיכון שוק	נמוכה - בינונית
.2.1	סיכון ריבית	נמוכה - בינונית
.2.2	סיכון אינפלציה/סיכון שער חליפין	נמוכה
.2.3	סיכון מחירי מניות ומרווחי אשראי	נמוכה - בינונית
.3	סיכון נזילות	נמוכה - בינונית
סיכונים תפעוליים ומשפטיים		
.4	סיכון תפעולי	נמוכה - בינונית
.5	סיכון משפטי	נמוכה
סיכונים אחרים		
.6	סיכון מוניטין	נמוכה - בינונית
.7	סיכון אסטרטגיה ותחרות	בינונית
.8	סיכון רגולציה וחקיקה	בינונית
.9	סיכון כלכלי - מצב המשק בישראל	בינונית
.10	סיכון כלכלי - מצב המשק בעולם	בינונית
.11	סיכון ציות	בינונית

תחת סיכון הציות כלולים גם הסיכונים הנובעים מהחקירה על-ידי רשויות בארצות-הברית כאמור בביאור 26ה לדוחות הכספיים. בשלב זה הרשויות האמריקאיות לא הפנו כנגד הבנק טענות קונקרטיות, ולכן אין באפשרותו לאמוד באופן מהימן את היקף החשיפה בנושא זה.

7. מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים, בקרות ונהלים

7.1 מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים

הדוחות הכספיים של הבנק ערוכים על-פי עקרונות וכללי חשבונאות שעיקרם מפורט בביאור 1 בדוחות הכספיים. ביישום כללי החשבונאות, משתמשת הנהלת הבנק בהנחות, בהערכות ובאומדנים שונים, המשפיעים על הסכומים המדווחים של נכסים והתחייבויות (לרבות התחייבויות תלויות) ועל התוצאות המדווחות של הבנק. ייתכן, שאופן התממשותם בעתיד של ההערכות והאומדנים כאמור, יהיה שונה מכפי שהוערך בעת עריכת הדוחות הכספיים.

חלק מההערכות והאומדנים כאמור, כרוכים במידה רבה של אי ודאות, והם עלולים להיות מושפעים משינויים אפשריים בעתיד. אומדנים והערכות מסוג זה, שהשינויים בהם עשויים להשפיע באופן מהותי על התוצאות הכספיות המוצגות בדוחות הכספיים, נחשבים על-ידי הבנק, כאומדנים והערכות בנושאים "קריטיים". הנהלת הבנק בדעה, כי האומדנים וההערכות שיושמו בעת עריכת הדוחות הכספיים הינם נאותים, ונעשו על-פי מיטב ידיעתה ושיקול דעתה המקצועי.

הפרשה להפסדי אשראי

על פי הוראות המפקח על הבנקים בנושא מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי מיישם הבנק, את תקני החשבונאות האמריקאיים בנושא (ASC 310) ועמדות של רשויות הפיקוח על הבנקים בארצות-הברית ושל הרשות לניירות-ערך בארצות-הברית, כפי שאומצו בהוראות הדיווח לציבור.

ההפרשה לכיסוי הפסדי האשראי הצפויים בהתייחס לתיק האשראי מוערכת באחד משני מסלולים: "הפרשה פרטנית" ו"הפרשה קבוצתית". כמו-כן, הבנק בוחן את הנאותות הכוללת של ההפרשה להפסדי אשראי. לפרטים נוספים בדבר הכללים לבחינת חובות במסגרת הפרשה פרטנית או קבוצתית וכן פרטים בדבר חישוב ההפרשה להפסדי אשראי בגין הלוואות לדיור ראה ביאור 1ה.(4) בדבר הפרשה להפסדי אשראי בדוחות הכספיים.

ההפרשה הפרטנית להפסדי אשראי נעשית בהתבסס על הערכת ההנהלה לגבי ההפסדים הגלומים בתיק האשראי, לרבות חבויות בסעיפים חוץ-מאזניים. בתהליך ההערכה נסמכת ההנהלה על מספר רב של שיקולים ואומדנים.

לגבי כל לווה שנבחן פרטנית, אשר קיימים לגביו סימנים המעידים על בעיה אפשרית ביכולת פירעון האשראי שניתן לו, מבצע הבנק הערכה של הסכום הניתן לגביה מאותו לווה בהתאם למקורות הפירעון הרלוונטיים, ובהם מקורות הפירעון מפעילותו העסקית של הלווה, מקורות פירעון פרטיים של הלווה, ערך המימוש הצפוי של בטוחות שהעמיד וערך מימוש צפוי של ערבויות חיצוניות שהועמדו לטובת פירעון האשראי, כל זאת, תוך התחשבות במועדי הפירעון והמימוש הרלוונטיים. אישור נאותות הסיווג של החוב והסכום הניתן לגביה מבוצע על-ידי גורם אשר הינו בסמכות אחת מעל לסמכות הענקת האשראי ללקוח, בהתאמות המחויבות. לאחר קביעת הסכום הניתן לגביה, נרשמת הפרשה פרטנית להפסדי אשראי, אשר מהווה את ההפרש בין סכום האשראי שניתן ללווה לבין הסכום הניתן לגבייה ממנו, מהוון בריבית החוב המקורית, או השווי ההוגן נטו של הביטחונות העומדים כנגד החוב, בכל מועד דיווח.

בנוסף, הבנק נדרש להעריך את היקף החוב אותו לא ניתן לגבות במאמצי גביה ארוכי טווח (המוגדרים ברוב המקרים כתקופה העולה על שנתיים) ולבצע מחיקה חשבונאית בגינו.

הסכום הניתן לגביה מתבסס על פרמטרים שונים ובהם: תזרימי מזומנים צפויים מפעילותו העסקית של הלווה, ערך מימוש, נטו, של נכסי נדל"ן, ציוד יצרני, ניירות-ערך ונכסים אחרים של הלווה, ערך מימוש של ערבויות מצדדים שלישיים, ומועד המימוש של סכומים כאמור. מטבע הדברים, נתונים מעין אלה, המבוססים על אומדנים ועל הערכות, נסמכים על משתנים כלכליים אשר אינם בשליטת הבנק כגון, מצב כלכלי בשוק הישראלי ובשוקי העולם, שוקי פעילות של חברות ומוצריהן, שערי ריבית ומצב שוק ההון, מחירי נדל"ן ונכסים אחרים וביקושים בענף בארץ ובעולם ועוד.

בקביעת הסכום הניתן לגבייה נלקחים מרווחי ביטחון שתכליתם לתת מענה למצבי אי ודאות באשר ליכולת פירעון האשראי ושווי הביטחונות. עם זאת, מכיוון שמדובר במשתנים כלכליים ואחרים, אין ודאות כי הסכומים שיתקבלו בפועל יהיו זהים לאומדן שנקבע.

ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי מחושבת כדי לשקף הפרשות לירידת-ערך בגין הפסדי אשראי בלתי מזוהים פרטנית הגלומים בקבוצות גדולות של חובות קטנים בעלי מאפייני סיכון דומים, וכן בגין חובות שנבחנו פרטנית ונמצא שהם אינם פגומים. ההפרשה להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני המוערך על בסיס קבוצתי, מחושבת בהתבסס על שיעורי הפסד היסטוריים בחלוקה לענפי משק שונים ובחלוקה בין אשראי בעייתי לאשראי לא בעייתי, בטווח של 5 שנים שהסתיימו במועד הדיווח. הבנק משתמש בשיעור הפסדים אשר מהווה ממוצע שיעורי הפסדי העבר בטווח השנים האמור. בנוסף לחישוב טווח שיעורי הפסד היסטוריים בענפי משק שונים, לצורך קביעת שיעור ההפרשה הבנק מתחשב בגורמים סביבתיים רלוונטיים, לרבות מגמות בהיקפי האשראי בכל ענף ותנאים ענפיים, נתונים מקרו כלכליים, הערכת איכות כללית של האשראי לענף משק, שינויים בנפח ובמגמה של יתרות בפיגור ויתרות פגומות והשפעות השינויים בריכוזיות האשראי.

לעניין זה, בהתאם להוראות המפקח הנוגעות להפרשה קבוצתית בגין אשראי לענף משק אנשים פרטיים, נדרש הבנק להביא בחשבון שיעור התאמה איכותי שלא יפחת מ-0.75% מיתרת האשראי הצרכני הלא פגום. מהאמור הוחרג סיכון אשראי הנובע מחייבים בגין כרטיסי אשראי בנקאיים ללא חיוב ריבית.

הבנק פיתח במהלך שנת 2015 מודל לחישוב ההפרשה הקבוצתית המביא בחשבון מקדמי התאמה איכותיים כנדרש בהוראות. המודל שאומץ כולל גם אומדנים רבים הקשורים לגורמים המשפיעים על קביעת מקדם ההתאמה בכל ענף משק מעל לממוצע הפסדי העבר בחמש השנים האחרונות ובהם, מגמות בהיקפי האשראי בכל ענף, תנאים ענפיים, נתונים מקרו כלכליים, הערכת איכות כללית של האשראי בענף, שינויים בנפח ובמגמה של יתרות בפיגור ויתרות פגומות, השפעות השינויים בריכוזיות האשראי ועוד. אימוץ מודל זה לא השפיע באופן מהותי על יתרת ההפרשה הקבוצתית בדוחות הכספיים לשנת 2015.

כמו-כן, בהתאם להנחיות המפקח על הבנקים, סכום ההפרשה הקבוצתית בתום כל תקופת דיווח לא יפחת מסכום ההפרשה הכללית והנוספת שהיו מחושבות לאותו מועד, בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 315, מגולם בשיעור המס.

מכיוון שהיקף ושיעור ההפרשה הקבוצתית נסמכים, בין היתר, על עצם סיווג חוב כבעייתי ועיתוי הסיווג, הרי שגם בקביעת גובה ההפרשה הקבוצתית מסתמך הבנק על אותם אומדנים הקשורים ליציבותו הפיננסית של הלווה ולאומדן יכולת הפירעון שלו, שהם הבסיס לצורך סיווג חוב כחוב בעייתי ולעיתוי הסיווג.

הבנק קבע נהלים לסיווג אשראי ולמדידת ההפרשה להפסדי אשראי כדי לקיים הפרשה ברמה מתאימה לכיסוי הפסדי אשראי צפויים בהתייחס לתיק האשראי שלו. בנוסף, הבנק קבע נהלים הנדרשים לקיום, כחשבון התחייבותי נפרד, הפרשה ברמה מתאימה כדי לכסות הפסדי אשראי צפויים הקשורים למכשירי אשראי חוץ-מאזניים (כגון: התקשרויות למתן אשראי, מסגרות אשראי שלא נוצלו וערבויות).

מדידות שווי הוגן

חלק מהמכשירים הפיננסיים בהם פועל הבנק, ובהם מרבית ניירות הערך בתיק הזמין למכירה, ניירות הערך בתיק למסחר ומכשירים פיננסיים נגזרים, נמדדים בדוחות הכספיים על-פי שווי הוגן. שווי הוגן של מכשיר פיננסי מוגדר כמחיר שהיה מתקבל במכירת נכס או המחיר שהיה משולם בהעברת התחייבות בעסקה רגילה בין משתתפים בשוק בהתאם לרצונם; כלומר, בעסקה שאינה מכירה כפויה או מכירה במהלך פירוק. לצורך הערכת השווי ההוגן נעשה שימוש מרבי בנתונים נצפים. נתונים נצפים מייצגים מידע הזמין בשוק ומתקבל ממקורות בלתי תלויים. במקרים בהם אין נתונים נצפים לצורך מדידת השווי ההוגן, נעשה שימוש בנתונים לא נצפים, נתונים אלה משקפים את ההנחות של הבנק והם כוללים מודלים אשר לוקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי (סיכון שוק, סיכון אשראי וכיוצא בזה).

סוגים אלו של נתונים יוצרים מדרג שווי הוגן כמפורט להלן:

- נתוני רמה 1: מחירים מצוטטים (לא מותאמים) בשווקים פעילים לנכסים או להתחייבויות זהים.
- נתוני רמה 2: מחירים מצוטטים לנכסים או להתחייבויות דומים בשווקים פעילים; מחירים מצוטטים לנכסים זהים או התחייבויות זהות בשווקים שאינם פעילים; מחירים הנגזרים ממודלים להערכה אשר כל הנתונים המשמעותיים בהם הינם נצפים בשוק או נתמכים על-ידי נתוני שוק נצפים.
- נתוני רמה 3: נתונים לא נצפים עבור הנכס או ההתחייבות הנובעים ממודלים להערכה אשר אחד או יותר מהנתונים המשמעותיים בהם הינם לא נצפים.

יש לציין כי הבנק משתמש במודלים מקובלים ובנתונים נצפים גם למדידת מכשירים פיננסיים המסווגים לרמה 3. עם זאת, אותם מכשירים סווגו לרמה זו מהסיבה שלצורך אמידת סיכון האשראי בגין אותם מכשירים הבנק עושה שימוש בנתונים פנימיים.

היררכיה זו דורשת שימוש בנתוני שוק נצפים, כאשר מידע זה קיים. כאשר הדבר הינו אפשרי, הבנק שוקל מידע שוק נצפה ורלוונטי במסגרת הערכתו. היקף ותדירות העסקות, גודל מרווח ה-Bid-Ask וכן גודל ההתאמה הנדרשת כאשר משווים עסקות דומות הינם כולם גורמים אשר נלקחים בחשבון כאשר קובעים את הנזילות של שווקים ואת הרלוונטיות של מחירים נצפים באותם שווקים.

בקביעת ערכי השווי ההוגן הבנק מפעיל שיקול דעת מקצועי נאות. לצורך כך, הבנק גיבש תוכנית לפיה יוגדר תהליך מובנה ומוסדר לקביעת שווי הוגן, במסגרתו פועלים ארבעה גורמים בלתי תלויים:

(1) הגורם העסקי - הגורם אשר אחראי לניהול המכשיר הפיננסי.

(2) הגורם המתקף - הגורם שאחראי על תיקוף המודלים לחישוב השווי ההוגן ועל תיקוף הנתונים וההנחות שמשמשות לצורך החישוב.

(3) הגורם המבקר - הגורם שאחראי על ביצוע בקרות שוטפות על תהליך קביעת השווי ההוגן.

(4) הגורם המפקח - הגורם שאחראי על פיקוח אחר יישום תהליך קביעת השווי ההוגן ברמה נאותה.

כמו-כן, הבנק מקיים על בסיס שוטף הערכה ובדיקה של הסיכונים הקיימים בהליך קביעת השווי ההוגן. במסגרת אותה תוכנית הבנק הגדיר מגבלה על-פיה הוא לא יתקשר בסוג חדש של מכשיר פיננסי בסכום מהותי, וכן לא יגדיל סוג קיים, אם לא קיים לגביו הליך מובנה לקביעת השווי ההוגן ברמה סבירה של ביטחון (להלן: "המכשירים החורגים"). בנוסף, נקבע כי במקרים בהם היקף המכשירים החורגים הגיע ל-75% מהמגבלה שנקבעה, הדבר יובא לידיעת הדירקטוריון וצוות ההנהלה לניהול סיכונים אשר יגבש תוכנית לצמצום היקף המכשירים החורגים.

השווי ההוגן של חלק מאגרות-חוב הנסחרות בחו"ל, מבוסס על ציטוטי מחירים של ספקי מחירים בינלאומיים, אשר הינם בלתי תלויים בגופים המנפיקים ובלתי תלויים בגופים וממשלות המשווקים. ספקים אלה הינם חברות בינלאומיות מובילות, אשר מספקות שירותי ציטוט ושיערוך למוסדות פיננסיים מובילים בעולם.

כמו-כן, חישוב השווי ההוגן של חלק מניירות הערך הלא סחירים במטבע ישראלי מבוצע בשיטת ערך נוכחי של תזרימי מזומן עתידיים על בסיס הריבית להיוון המתקבלת מחברה מצטטת (שנבחרה על-ידי שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר).

עם יישום ASC 820-10 (FAS 157) בדבר מדידות שווי הוגן, נדרש הבנק לשקף את סיכון האשראי ואת הסיכון לאי ביצוע (nonperformance risk) בהערכת השווי ההוגן של חוב, לרבות מכשירים נגזרים, אשר נמדדים בשווי הוגן. סיכון אי ביצוע כולל את סיכון האשראי של הבנק, אך לא מוגבל לסיכון זה בלבד. הבנק מעריך את סיכון האשראי במכשירים נגזרים באופן המפורט להלן:

- כאשר בגין החשיפה קיימים ביטחונות נזילים מספקים המבטיחים ספציפית ברמת ודאות משפטית גבוהה את המכשיר הנגזר, הבנק מניח כי סיכון האשראי הגלום הינו אפס ולא מבצע התאמות לשווי הוגן בגין איכות האשראי של הצד הנגדי.
- כאשר החשיפה בגין הצד הנגדי על בסיס מאוחד הינה מהותית הבנק מבצע הערכת שווי הוגן בהתבסס על אינדיקציות מעסקות בשוק פעיל לאיכות האשראי של הצד הנגדי, ככל שהאינדיקציות כאמור זמינות במאמצים סבירים. הבנק גוזר את האינדיקציות, בין היתר, ממחירים של מכשירי חוב של הצד הנגדי הנסחרים בשוק פעיל וממחירים של נגזרי אשראי שהבסיס שלהם הוא איכות האשראי של הצד הנגדי. במידה ולא קיימות אינדיקציות כאמור, הבנק מחשב את ההתאמות בהתבסס על דירוגים פנימיים (כגון: אומדנים לשיעורי כשל צפויים ושיעורי הפסדי אשראי בעת כשל).

בנוסף, הבנק מבצע בדיקת סבירות לתוצאות המתקבלות בהערכה הפנימית ביחס לשינויים במרווחים בשוק, ומבצע את ההתאמות המתחייבות, לפי העניין.

יצוין כי הבנק מבצע מעקב אחר היקפי הפעילות של המכשירים הנמדדים בשווי הוגן. בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015 לא נצפתה ירידה משמעותית בהיקפי הפעילות אשר יכולה הייתה להצביע על חוסר נזילות בשוק המחייב התאמה לשווי ההוגן של מכשירים אלו.

טבלה 1-7: נתונים בדבר ההתאמה של הנכסים וההתחייבויות בגין מכשירים נגזרים

	31 בדצמבר 2015
	במיליוני ש"ח
נכסים בגין מכשירים נגזרים	**12,946**
התאמה בגין סיכון האשראי של נכסים בגין מכשירים נגזרים	**149**
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	**13,837**
התאמה בגין סיכון האשראי של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	**17**

לפרטים נוספים ראה ביאור 33 בדוחות הכספיים.

התחייבויות לזכויות עובדים

חלק מההפרשות בגין התחייבויות הבנק בקשר עם יחסי עובד-מעביד מבוססות, בין היתר, על חישוב אקטוארי. מדובר בהתחייבות למענק יובל לו זכאי כל עובד בתום 25 שנות עבודה בבנק, התחייבות לפיצוי בגין ימי מחלה שלא נוצלו, הטבות לעובדים לאחר פרישה, התחייבויות פנסיוניות לתשלומים לעובדים שפרשו לפני גיל הפרישה החוקי, וכן התחייבויות פנסיוניות לתשלומים לעובדים פעילים שצפוי שיפרשו בתנאי פרישה מועדפים לפני גיל הפרישה הקבוע בחוק והתחייבות בגין פיצויי פיטורין.

סכום ההתחייבויות, המחושבות על בסיס אומדנים אקטואריים, ליום 31 בדצמבר 2015 הגיע לסך של כ-3,599 מיליון ש"ח. ההתחייבויות מהוונות בשיעור היוון ריאלי של 1.92% לשנה, שנקבע על-ידי המפקח על הבנקים, על בסיס תשואת אגרות-החוב הממשלתיות בישראל בתוספת מרווח השווה להפרש בין שיעורי התשואה לפדיון, לפי תקופות פירעון, על אגרות-חוב קונצרניות בדירוג AA ומעלה בארצות-הברית, לבין שיעורי התשואה לפדיון, לאותן תקופות לפירעון, על אגרות-חוב של ממשלת ארצות-הברית למועד הדיווח.

חישובים אקטואריים מתבססים ברובם על הנחות ואומדנים, המתבססים על הערכות ההנהלה והחלטותיה, ניסיון עבר וסטטיסטיקות שונות כגון לוחות תמותה, שיעורי עזיבת עובדים ושיעור שינוי ריאלי בשכר על פני זמן וכדומה. אומדנים והנחות אלו נסקרים באופן שוטף. שינוי במאפיינים האקטואריים השונים יביא לתוצאות שונות מאלה שמתקבלות כיום. כך לדוגמא, גידול של 1% בשיעור ההיוון יגרום להקטנת ההתחייבויות בסך של כ-282 מיליון ש"ח וקיטון של 1% בשיעור ההיוון יגרום להגדלת ההתחייבויות האמורות בסך של כ-334 מיליון ש"ח. כמו-כן, גידול של 1% באומדן לשיעור עליית השכר השנתי יגרום להגדלת ההתחייבויות האמורות בסך של כ-210 מיליון ש"ח. גידול של 1% באומדן השנתי לשיעורי העזיבה לפרישה מוקדמת יגרום להגדלת ההתחייבויות האמורות בסך של כ-183 מיליון ש"ח וקיטון של 1% באומדן השנתי לשיעור העזיבה לפרישה מוקדמת יגרום להקטנת ההתחייבויות האמורות בסך של כ-192 מיליון ש"ח.

הערכת האקטואר עבור התקופה המסתיימת ביום 31 בדצמבר 2015 בגין ההתחייבות לזכויות עובדים מפורסמת באתר המגנ"א של הרשות לניירות-ערך שכתובתו: www.magna.isa.gov.il.

לפרטים בדבר אימוץ כללי החשבונאות בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 1ד.(1) לדוחות הכספיים.

ביום 12 בינואר 2016 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בדבר התייעלות תפעולית במערכת הבנקאית במסגרתו נדרשים הבנקים לבחון ולאשר תוכנית התייעלות רב שנתית לחמש השנים הבאות ועקרונות להתייעלות ארוכת טווח. החוזר כולל הקלות לעניין השפעת תוכניות ההתייעלות שיבוצעו במסגרתו על עמידה ביעדי הלימות ההון.

נוכח חוזר המפקחת, הבנק נמצא בשלבי ניתוח והערכות ראשוניים בהתאם לשינויים המבניים שבוצעו לאחרונה. גיבוש מתכונת התייעלות קצרת הטווח וארוכת הטווח נמצא בשלבים מקדמיים ואין ביכולתו של הבנק להעריך בשלב זה, מה יהיה עיתויה, היקפה ותמהיל העובדים שייפרשו. לפיכך, השלכות תוכניות התייעלות עתידיות, ככל שיהיו, לא הובאו בחשבון בעדכון ההנחות האקטואריות לשנת 2015.

מסים נדחים

מסים נדחים נרשמים בגין הפרשים זמניים ובגין הפסדים מועברים רק במידה שצפוי (more likely than not) שייווצר לגביהם חיסכון מס במועד ההיפוך.

לפיכך, בעת רישום מסים נדחים לקבל נדרש הבנק לבצע הערכות ואומדנים לגבי אפשרויות מימושם בעתיד.

ליום 31 בדצמבר 2015, סכום ההפרשים הזמניים בגינם נרשמו מסים נדחים לקבל הגיע ל-10,038 מיליון ש"ח, סכום ההפסדים המועברים בגינם לא נרשמו מסים נדחים לקבל עמד על 528 מיליון ש"ח וסכום ההפסדים המועברים בגינם נרשמו מסים נדחים לקבל עמד על 198 מיליון ש"ח. לפרטים בדבר חוזר המפקח על הבנקים בדבר אימוץ כללי החשבונאות בארצות-הברית בנושא מסים על ההכנסה, ראה ביאור 1.ו.(5) לדוחות הכספיים.

התחייבויות תלויות

קבוצת הבנק הינה צד להליכים משפטיים שנקטו נגדה לקוחותיה, לקוחותיה בעבר וצדדים שלישיים שונים שראו את עצמם נפגעים או ניזוקים מפעילותה.

הנהלת הבנק כללה בדוחות הכספיים הפרשות נאותות לכיסוי נזקים אפשריים עקב כל התביעות, וזאת בהתבסס על חוות דעת משפטיות. ברוב ההליכים המשפטיים מתקבלות חוות דעת מיועצים משפטיים חיצוניים לקבוצת הבנק, שנבדקות על-ידי היועצים המשפטיים המועסקים בבנק.

הערכות אלה של יועצים משפטיים מתבססות על מיטב שיפוטם, בהתחשב בשלב שבו מצויים ההליכים, וכן על הניסיון המשפטי שנצבר בנושאים השונים בארץ ובעולם.

יש, עם זאת, להביא בחשבון, כי בתחום המשפטי אין אפשרות לקיים הערכה "ודאית" או "קרובה לודאית", וזאת לא רק בשלבים הראשונים של חיי התובענה, אלא עד וסמוך לקבלת פסק-הדין; ולפיכך, תוצאות ההליך עלולות להיות שונות מההערכה שנקבעה לגביו. כך במיוחד כאשר מדובר בתובענות ייצוגיות, וזאת גם נוכח העדר ניסיון משפטי נצבר באשר לאופן התממשותן של תובענות כאלה בישראל.

הבנק ויועציו המשפטיים עומדים, אפוא, בפני קשיים גדולים עוד יותר מהרגיל בהערכת תוצאות הדיון המשפטי בתובענות ייצוגיות, וביתר שאת בשלב שבו בית המשפט טרם החליט, אם לקבל את הבקשה להכיר בתובענה כתובענה ייצוגית, או לדחותה.

ירידת-ערך ניירות-ערך זמינים למכירה וניירות-ערך המוחזקים לפדיון

מדי תקופת דיווח הנהלת הבנק בוחנת האם ירידה בשווים ההוגן של ניירות-ערך המסווגים לתיק הזמין למכירה ולתיק המוחזק לפדיון הינה בעלת אופי אחר מזמני (Other Than Temporary). הבחינה כאמור כוללת מספר שלבים ועקרונות, בהתאם למדיניות שנקבעה בבנק, והעיקריים שבהם הינם:

(1) בחינה האם ירידת-ערך היא בעלת אופי אחר מזמני ומה סכומה:

- ניירות-ערך אשר לתאריך המאזן אין בכוונת הבנק להחזיקם או שנמכרו לאחר תאריך המאזן בסכום נמוך מעלותם, מהווים ניירות-ערך שחלה בהם ירידת-ערך בעלת אופי אחר מזמני.

- ניירות-ערך שחלה בהם ירידת-ערך של למעלה מ-20% ביחס לעלותם לגבי מכשירים הוניים או 15% לגבי מכשירי חוב וירידת-ערך זו נמשכה למעלה מחצי שנה, מהווים ניירות-ערך שחלה בהם ירידת-ערך בעלת אופי אחר מזמני, אלא אם ניתן להוכיח כי נתקיימו נסיבות מיוחדות.
- ניירות-ערך אשר חלה לגביהן ירידת-ערך בשיעור של 40% ומעלה מעלות נייר הערך לגבי מכשירים הוניים או 30% לגבי מכשירי חוב לתאריך המאזן או לאחריו, מהווים ניירות-ערך שחלה בהם ירידת-ערך בעלת אופי אחר מזמני, אלא אם ניתן להוכיח כי נתקיימו נסיבות מיוחדות.
- מכשירי חוב שחלה לגביהם ירידת דירוג משמעותית, מהווים ניירות-ערך שחלה בהם ירידת-ערך בעלת אופי אחר מזמני. לצורך כך, הבנק הגדיר ירידת דירוג של שלוש יחידות דירוג (notches) או יותר המלווה בירידה אל מתחת לדירוג השקעה, כירידת דירוג משמעותית.
- מכשירי חוב שסווגו כבעייתיים (פגום, נחות, השגחה מיוחדת) על-ידי הבנק.

(2) הרכבת רשימת מעקב - מבוצעת בדיקה כמותית ואיכותית לצורך זיהוי והערכה של ניירות-ערך שחלה ירידה בערכם ואפשרי כי מדובר בירידת-ערך בעלת אופי אחר מזמני.

(3) בחינה ספציפית - בגין כל ניירות הערך ברשימת המעקב מבוצעת בחינה ספציפית. הבחינה מבוססת בין היתר על השיקולים הבאים:

- הכוונה והיכולת של הבנק להחזיק בניירות הערך לתקופה מספקת, אשר תאפשר את חזרת שווי נייר הערך לעלותו.
- היקף שווי הביטחונות המגבים את הנייר וכריות הביטחון.
- דירוג ניירות הערך על-ידי סוכנויות דירוג בינלאומיות ומקומיות לרבות התפתחויות בדירוג לאחר תאריך המאזן.
- שיעור ירידת הערך מסך עלות נייר הערך.
- משך תקופה בה שווי הוגן של נייר-ערך נמוך מעלותו.
- מצבו הפיננסי של המנפיק ושינויים בסביבתו העסקית, לרבות בחינה האם ירידת הערך משקפת נסיבות ייחודיות למנפיק או משקפת תנאי שוק כלליים.
- אירועים לאחר תאריך המאזן.

(4) תיעוד תוצאות הבחינה כנדרש בהתאם לכללים שנקבעו בבנק.

כאשר חלה ירידת-ערך בעלת אופי אחר מזמני בנייר-ערך, תופחת עלותו לשוויו ההוגן ליום המאזן, ותשמש כבסיס עלות חדש. סכום ההפחתה ייזקף לדוח רווח והפסד.

ירידת-ערך של נכסים שאינם פיננסיים

הבנק בוחן האם קיימים סימנים המצביעים על ירידת-ערך של נכסים שאינם פיננסיים, בבעלות הבנק, בהתאם לעקרונות המפורטים בתקן חשבונאות בינלאומי 36 "ירידת-ערך נכסים".

ירידת-ערך של עלויות פיתוח תוכנה לשימוש עצמי - בנוסף לאמור לעיל, הבנק בוחן סימנים נוספים אשר עשויים להצביע על ירידת-ערך של נכסי תוכנה:

- לא צפוי כי התוכנה המיועדת לשימוש עצמי תספק שירותים פוטנציאלים משמעותיים.
- חל שינוי מהותי באופן או בהיקף השימוש בתוכנה או בשימוש הצפוי בתוכנה.
- בוצע או יבוצע בעתיד שינוי מהותי בתוכנה.
- העלויות לפיתוח או שדרוג התוכנה המיועדת לשימוש עצמי חורגות משמעותית מהעלות שתוכננה.
- צפוי שפיתוח התוכנה לא יושלם ולא ייעשה בו שימוש.

ההפרשה בגין ירידת-ערך של נכסים שאינם פיננסיים הסתכמה ביום 31 בדצמבר 2015 לסך של כ-37 מיליון ש"ח. ההוצאות בגין ירידת-ערך של נכסים שאינם פיננסיים שהוכרו בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015 הינם 14 מיליון ש"ח, מתוכם 13 מיליון ש"ח בגין נכסי תוכנה.

7.2. בקרות ונהלים

בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים, יחתמו מנכ"ל הבנק, הממונה על החטיבה הפיננסית והחשבונאי הראשי, כל אחד בנפרד, על הצהרה על אחריותם לקביעתם ולקיומם של בקרות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי, לרבות הערכת האפקטיביות של בקרות אלו, בהתאם להוראות סעיפים 302 ו-404 לחוק הידוע בשם "חוק Oxley Sarbanes" שנחקק בארצות-הברית.

ההוראות של שני הסעיפים בחוק הנ"ל אוחדו על-ידי המפקח על הבנקים בחודש ספטמבר 2008 בהוראת ניהול בנקאי תקין (הוראה 309), וביוני 2009 שולבו בהוראות הדיווח לציבור.

הוראות אלו מקוימות בבנק ממועד תחולתן:

1. הוראת סעיף 302 בדבר האחריות לקביעתם ולקיומם של בקרות ונהלים לגבי הגילוי מקוימת בתדירות רבעונית החל מהדוחות הכספיים ליום 30 ביוני 2005.
2. הוראת סעיף 404 בדבר האחריות לבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי מקוימת עבור סוף כל שנה החל מהדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2008.

במסגרת היישום של הוראת סעיף 404, ביצע הבנק, בסיוע חברת ייעוץ ששכר, מיפוי ותיעוד של כל תהליכי הבקרה המהותיים בהתבסס על הוראות ה-SEC (הרשות לניירות-ערך בארצות-הברית) ועל-פי המתודולוגיות המקובלות, תוך התבססות על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של הבקרה הפנימית (1992) שפורסמה על-ידי ה-Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO). כמו-כן, הבנק ביצע, על-פי הדרישות, בחינה של אפקטיביות נוהלי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי באמצעות בדיקה בפועל של אפקטיביות הבקרות העיקריות.

במהלך שנת 2015 ביצע הבנק, בסיוע חברת ייעוץ, על-פי המתודולוגיות המקובלות ולפי הוראות סעיף 404, עדכון לתיעוד של תהליכי הבקרה המהותיים. כמו-כן, ביצע בחינה עדכנית של אפקטיביות נוהלי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי, באמצעות בדיקה מחודשת של הבקרות העיקריות עבור שנת 2015, תוך התאמת מדגמי הבדיקות לתוצרי מיפוי הסיכונים, המעודכן מדי שנה.

הערכת בקרות ונהלים לגבי הגילוי

הנהלת הבנק, בשיתוף עם מנכ"ל הבנק, הממונה על החטיבה הפיננסית והחשבונאי הראשי, העריכו ליום 31 בדצמבר 2015 את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק. על בסיס הערכה זו, מנכ"ל הבנק, הממונה על החטיבה הפיננסית והחשבונאי הראשי הסיקו, כי לתום תקופה זו הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק הינם אפקטיביים כדי לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהבנק נדרש לגלות בדוח הכספי בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

שינויים בבקרה הפנימית

במהלך הרבעון שהסתיים ביום 31 בדצמבר 2015 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי.

זאת, למעט התאמת בקרות הגילוי למבנה הדוחות הכספיים החדש כולל הדוח על הסיכונים.

יאיר סרוסי
יו"ר הדירקטוריון

ציון קינן
המנהל הכללי

תל-אביב, 28 בפברואר 2016

דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

הדירקטוריון וההנהלה של בנק הפועלים בע"מ (להלן, "הבנק") אחראים להקמה ולקיום של בקרה פנימית נאותה על דיווח כספי (כהגדרתה בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון"). מערכת הבקרה הפנימית של הבנק תוכננה כדי לספק מידה סבירה של ביטחון לדירקטוריון ולהנהלה של הבנק לגבי הכנה והצגה נאותה של דוחות כספיים המפורסמים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. ללא תלות בטיב רמת התכנון שלהן, לכל מערכות הבקרה הפנימית יש מגבלות מובנות. לפיכך גם אם נקבע כי מערכות אלו הינן אפקטיביות הן יכולות לספק מידה סבירה של ביטחון בלבד בהתייחס לעריכה ולהצגה של דוח כספי.

ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון מקיימת מערכת בקרות מקיפה המיועדת להבטיח כי עסקות מבוצעות בהתאם להרשאות ההנהלה, הנכסים מוגנים והרישומים החשבונאיים מהימנים. בנוסף, ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון נוקטת צעדים כדי להבטיח שערוצי המידע והתקשורת אפקטיביים ומנטרים (Monitor) ביצוע, לרבות ביצוע נוהלי בקרה פנימית.

הנהלת הבנק בפיקוח הדירקטוריון העריכה את אפקטיביות הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2015, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במודל הבקרה הפנימית (1992) של Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO) בהתבסס על הערכה זו, ההנהלה מאמינה (Believes) כי ליום 31 בדצמבר 2015, הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי הינה אפקטיבית.

האפקטיביות של הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2015 בוקרה על-ידי רואי החשבון המבקרים של הבנק, ה"ה זיו האפט רואי חשבון וסומך חייקין רואי חשבון, כפי שצוין בדוח שלהם, בעמוד מספר 202, אשר בו נכללה חוות דעת בלתי מסויגת בדבר האפקטיביות של הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2015.

יאיר סרוסי
יו"ר הדירקטוריון

ציון קינן
המנהל הכללי

ידין ענתבי
משנה למנכ"ל,
ממונה על החטיבה הפיננסית

עופר לוי
משנה למנכ"ל, חשבונאי ראשי

תל-אביב, 28 בפברואר 2016

הצהרת המנכ"ל

אני, ציון קינן, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של בנק הפועלים בע"מ (להלן: "הבנק") לשנת 2015 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקרות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי (כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון") וכן:

א. קבענו בקרות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקרות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על-ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;

ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;

ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן

ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן

5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואי החשבון המבקרים, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:

א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן

ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על-פי כל דין.

ציון קינן
המנהל הכללי

תל-אביב, 28 בפברואר 2016

הצהרת הממונה על החטיבה הפיננסית (CFO)

אני, ידין ענתבי, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של בנק הפועלים בע"מ (להלן: "הבנק") לשנת 2015 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקרות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי (כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון") וכן:

א. קבענו בקרות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקרות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על-ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;

ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;

ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן

ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן

5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואי החשבון המבקרים, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:

א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן

ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על-פי כל דין.

ידין ענתבי
משנה למנכ"ל,
ממונה על החטיבה הפיננסית

תל-אביב, 28 בפברואר 2016

הצהרת החשבונאי הראשי

אני, עופר לוי, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של בנק הפועלים בע"מ (להלן: "הבנק") לשנת 2015 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקרות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי (כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון") וכן:

א. קבענו בקרות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקרות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על-ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;

ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;

ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן

ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן

5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואי החשבון המבקרים, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:

א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן

ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על-פי כל דין.

עופר לוי

משנה למנכ"ל, חשבונאי ראשי

תל-אביב, 28 בפברואר 2016

2015

בנק הפועלים

דוחות כספיים לשנת 2015

תוכן העניינים – דוחות כספיים

	דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק הפועלים בע"מ	202
	דוח רווח והפסד מאוחד	204
	דוח מאוחד על הרווח הכולל	205
	מאזן מאוחד	206
	דוח על השינויים בהון	207
	דוח מאוחד על תזרימי מזומנים	209
	ביאורים לדוחות הכספיים	212
ביאור 1	עיקרי מדיניות חשבונאית	212
ביאור 2	הכנסות והוצאות ריבית	247
ביאור 3	הכנסות מימון שאינן מריבית	248
ביאור 4	עמלות	250
ביאור 5	הכנסות אחרות	250
ביאור 6	משכורות והוצאות נלוות	251
ביאור 7	הוצאות אחרות	251
ביאור 8	הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח	252
ביאור 9	רווח למניה רגילה	258
ביאור 10	רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר	259
ביאור 11	מזומנים ופיקדונות בבנקים	261
ביאור 12	ניירות-ערך	262
ביאור 13	סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי	268
ביאור 14	אשראי לממשלות	270
ביאור 15	השקעות בחברות כלולות	271
ביאור 16	בניינים וציוד	274
ביאור 17	נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין	276
ביאור 18	נכסים אחרים	277
ביאור 19	פיקדונות הציבור	278
ביאור 20	פיקדונות מבנקים	279
ביאור 21	אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים	280
ביאור 22	התחייבויות אחרות	281
ביאור 23	זכויות עובדים	282
ביאור 24	עסקות תשלום מבוסס מניות	302
ביאור 25	הון, הלימות הון, מינוף ונזילות	308
ביאור 26	התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות	318
ביאור 27	שיעבודים	330
ביאור 28	פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון	331
ביאור 29	מגזרי פעילות ואזורים גיאוגרפיים	339
ביאור 29א	מגזרי פעילות פיקוחיים	348
ביאור 30	סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי	351
ביאור 31	נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה	376
ביאור 32	נכסים והתחייבויות לפי מטבע ולפי תקופה לפירעון	378
ביאור 33	יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים	382
ביאור 34	בעלי-עניין וצדדים קשורים	395
ביאור 35	מידע על בסיס נתונים נומינלים היסטוריים לצורכי מס - הבנק	403
ביאור 36	תמצית דוחות של הבנק	404
ביאור 37	יוזמות רגולטוריות	408

דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק הפועלים בע"מ בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

ביקרנו את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של בנק הפועלים בע"מ וחברות בנות (להלן ביחד: "הבנק") ליום 31 בדצמבר 2015, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית (1992) שפורסמה על-ידי ה-Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO). הדירקטוריון וההנהלה של הבנק אחראים לקיום בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי, ולהערכתם את האפקטיביות של בקרה פנימית על דיווח כספי, הנכללת בדוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי המצורף. אחריותנו היא לחוות דעה על בקרה פנימית על דיווח כספי של הבנק בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ה-Public Company Accounting Oversight Board (PCAOB) בארצות-הברית בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על-ידי לשכת רואי חשבון בישראל. על-פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצעה במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון אם קוימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי. ביקורתנו כללה השגת הבנה לגבי בקרה פנימית על דיווח כספי, הערכת הסיכון שקיימת חולשה מהותית, וכן בחינה והערכה של אפקטיביות התכנון והתפעול של בקרה פנימית בהתבסס על הסיכון שהוערך. ביקורתנו כללה גם ביצוע נהלים אחרים כאלה שחשבנו כנחוצים בהתאם לנסיבות. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

בקרה פנימית על דיווח כספי של בנק הינה תהליך המיועד לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי המהימנות של דיווח כספי וההכנה של דוחות כספיים למטרות חיצוניות בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. בקרה פנימית על דיווח כספי של בנק כוללת את אותם מדיניות ונהלים אשר: (1) מתייחסים לניהול רשומות אשר, בפירוט סביר, משקפות במדויק ובאופן נאות את העסקות וההעברות של נכסי הבנק (לרבות הוצאתם מרשותו); (2) מספקים מידה סבירה של ביטחון שעסקות נרשמות כנדרש כדי לאפשר הכנת דוחות כספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, ושקבלת כספים והוצאת כספים של הבנק נעשים רק בהתאם להרשאות הדירקטוריון וההנהלה של הבנק, ו-(3) מספקים מידה סבירה של ביטחון לגבי מניעה או גילוי במועד של רכישה, שימוש או העברה (לרבות הוצאה מרשות) בלתי מורשים של נכסי הבנק, שיכולה להיות להם השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

בשל מגבלותיה המובנות, בקרה פנימית על דיווח כספי עשויה שלא למנוע או לגלות הצגה מוטעית. כמו-כן, הסקת מסקנות לגבי העתיד על בסיס הערכת אפקטיביות נוכחית כלשהי חשופה לסיכון שבקרות תהפוכנה לבלתי מתאימות בגלל שינויים בנסיבות או שמידת הקיום של המדיניות או הנהלים תשתנה לרעה.

לדעתנו, הבנק קיים, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2015, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית (1992) שפורסמה על-ידי COSO.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל ותקני ביקורת מסוימים שיישומם בביקורת של תאגידים בנקאיים נקבע לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, את הדוחות הכספיים המאוחדים של הבנק לימים 31 בדצמבר 2015 ו-2014 ולכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015, והדוח שלנו, מיום 28 בפברואר 2016, כלל חוות דעת בלתי מסוגת על אותם דוחות כספיים, וכן הפניית תשומת לב בדבר חשיפה לתובענות ייצוגיות שהוגשו כנגד קבוצת הבנק ובדבר עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים.

סומך חייקין
רואי חשבון

זיו האפט
רואי חשבון

תל-אביב, 28 בפברואר 2016

סומך חייקין, שותפות ישראלית וחברה ברשת KPMG של פירמות עצמאיות המאוגדות ב-KPMG International Cooperative, ("KPMG International") ישות שוויצרית

זיו האפט הינה חברה ב-BDO

דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק הפועלים בע"מ

ביקרנו את המאזנים המאוחדים המצורפים של בנק הפועלים בע"מ (להלן: הבנק): לימים 31 בדצמבר 2015 ו-2014, ואת דוחות רווח והפסד, הדוחות על הרווח הכולל, הדוחות על השינויים בהון והדוחות על תזרימי המזומנים המאוחדים לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015. דוחות כספיים אלה הינם באחריות הדירקטוריון וההנהלה של הבנק. אחריותנו היא לחוות דעה על דוחות כספיים אלה בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התשל"ג-1973 ותקני ביקורת מסוימים שיישומם בביקורת של תאגידים בנקאיים נקבע לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. על-פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצעה במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מדגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שיושמו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על-ידי הדירקטוריון וההנהלה של הבנק, וכן הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, בהתבסס על ביקורתנו הדוחות הכספיים הנ"ל משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי של הבנק וחברות מאוחדות שלו לימים 31 בדצמבר 2015 ו-2014 ואת תוצאות הפעולות, השינויים בהון ותזרימי המזומנים של הבנק וחברות מאוחדות שלו לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015 בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP). כמו-כן, לדעתנו, הדוחות הכספיים הנ"ל ערוכים בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

מבלי לסייג את חוות דעתנו הנ"ל, אנו מפנים את תשומת הלב לאמור בביאור 26ג.(ב) בדבר חשיפה לתובענות ייצוגיות שהוגשו כנגד קבוצת הבנק ולביאור 26ה. בדבר עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ה-Public Company Accounting Oversight Board (PCAOB) בארצות-הברית בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על-ידי לשכת רואי חשבון בישראל, את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הבנק ליום 31 בדצמבר 2015, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית (1992) שפורסמה על-ידי Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO) והדוח שלנו מיום 28 בפברואר 2016 כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הבנק.

סומך חייקין
רואי חשבון

זיו האפט
רואי חשבון

תל-אביב, 28 בפברואר 2016

דוח רווח והפסד מאוחד

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015

	ביאור	2015	2014	2013
הכנסות ריבית	2	**9,837**	10,673	12,961
הוצאות ריבית	2	**(1,952)**	(2,905)	(5,018)
הכנסות ריבית, נטו		**7,885**	7,768	7,943
הוצאות בגין הפסדי אשראי	30(א)(1)	**475**	425	874
הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי		**7,410**	7,343	7,069
הכנסות שאינן מריבית				
הכנסות מימון שאינן מריבית	3	**1,044**	916	480
עמלות	4	**5,287**	5,207	5,115
הכנסות אחרות	5	**146**	131	126
סך-כל ההכנסות שאינן מריבית		**6,477**	6,254	5,721
הוצאות תפעוליות ואחרות				
משכורות והוצאות נלוות	6	**4,934**	*5,343	*5,451
אחזקה ופחת בניינים וציוד		**1,555**	1,539	1,544
הפחתות וירידת-ערך של נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין		**7**	12	12
הוצאות אחרות	7	**2,294**	2,289	2,034
סך-כל ההוצאות התפעוליות והאחרות		**8,790**	*9,183	*9,041
רווח לפני מסים		**5,097**	*4,414	*3,749
הפרשה למסים על הרווח	8	**2,097**	*1,713	*1,265
רווח לאחר מסים		**3,000**	*2,701	*2,484
חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר מסים	15(ב)	**19**	9	9
רווח נקי:				
לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה		**3,019**	*2,710	*2,493
הפסד המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה		**63**	3	44
המיוחס לבעלי מניות הבנק		**3,082**	*2,713	*2,537
רווח למניה רגילה בשקלים חדשים:	1(ה)(23), 9			
רווח בסיסי				
רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק		**2.32**	*2.05	*1.92
רווח מדולל				
רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק		**2.31**	*2.04	*1.90

* יישום למפרע - לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 1ד.(1).

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

יאיר סרוסי
יו"ר הדירקטוריון

ציון קינן
המנהל הכללי

ידין ענתבי
משנה למנכ"ל,
ממונה על החטיבה הפיננסית

עופר לוי
משנה למנכ"ל, חשבונאי ראשי

תל-אביב, 28 בפברואר 2016

דוח מאוחד על הרווח הכולל

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015

	2015	2014	2013
רווח נקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	**3,019**	2,710*	2,493*
הפסד נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	**63**	3	44
רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק	**3,082**	2,713*	2,537*
רווח (הפסד) כולל אחר, לפני מסים:			
התאמות בגין הצגת ניירות-ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן נטו	**(750)**	383	81
התאמות מתרגום דוחות כספיים** נטו, לאחר השפעת גידורים***	**4**	2	(1)
התאמות של התחייבויות בגין הטבות לעובדים****	**49**	(109)*	(57)*
רווחים נטו בגין גידורי תזרים מזומנים	**4**	5	10
רווח (הפסד) כולל אחר, לפני מסים	**(693)**	281*	33*
השפעת המס המתייחס	**210**	(78)*	(32)*
רווח (הפסד) כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה, לאחר מסים	**(483)**	203*	1*
בניכוי הפסד (רווח) כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	**2**	(1)	2
רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק, לאחר מסים	**(481)**	202*	3*
הרווח הכולל לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	**2,536**	2,913*	2,494*
ההפסד הכולל המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	**65**	2	46
הרווח הכולל המיוחס לבעלי מניות הבנק	**2,601**	2,915*	2,540*

* יישום למפרע - לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 1ד.(1).

** התאמות מתרגום דוחות כספיים של פעילות חוץ שמטבע הפעילות שלה שונה ממטבע הפעילות של הבנק.

*** גידורים - רווחים (הפסדים) נטו בגין גידור השקעות נטו במטבע-חוץ.

**** בעיקר משקף התאמות בגין אומדנים אקטואריים לסוף התקופה והפחתה של סכומים שנרשמו בעבר ברווח כולל אחר.

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

מאזן מאוחד ליום 31 בדצמבר 2015

במיליוני ש"ח

	ביאור	31 בדצמבר 2015	31 בדצמבר 2014
נכסים			
מזומנים ופיקדונות בבנקים	11	**64,976**	54,974
ניירות-ערך[1][2]	12, 27	**62,884**	58,778
ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר		**119**	476
אשראי לציבור		**282,911**	268,160
הפרשה להפסדי אשראי		**(4,414)**	(4,180)
אשראי לציבור, נטו	30	**278,497**	263,980
אשראי לממשלות	14	**2,564**	1,861
השקעות בחברות כלולות	15	**143**	135
בניינים וציוד	16	**3,409**	3,475
נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין	17	**–**	7
נכסים בגין מכשירים נגזרים	28	**12,789**	16,244
נכסים אחרים[1]	18	**6,257**	*8,103
סך-כל הנכסים		**431,638**	*408,033
התחייבויות והון			
פיקדונות הציבור	19	**321,727**	297,230
פיקדונות מבנקים	20	**4,773**	4,322
פיקדונות הממשלה		**354**	455
ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר		**83**	42
אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים	21	**34,475**	33,671
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	28	**13,806**	16,777
התחייבויות אחרות (מזה: 669; 672 בהתאמה, הפרשה להפסדי אשראי בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים)[1]	22	**23,201**	*24,320
סך-כל ההתחייבויות		**398,419**	*376,817
הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק	25	**33,032**	*30,966
זכויות שאינן מקנות שליטה		**187**	250
סך-כל ההון		**33,219**	*31,216
סך-כל ההתחייבויות וההון		**431,638**	*408,033

* יישום למפרע - לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 1ד.(1).

(1) לגבי סכומים הנמדדים בשווי הוגן, ראה ביאור 33ב.

(2) לפרטים בדבר ניירות-ערך ששועבדו למלווים ראה ביאור 27.

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוח על השינויים בהון

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015

	הון מניות ופרמיה	קרנות הון מהטבה בשל עסקות תשלום מבוסס מניות	סך הון וקרנות הון	רווח כולל אחר מצטבר	עודפים	סך-הכל הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק	זכויות שאינן מקנות שליטה	סך-הכל הון
יתרה ליום 1 בינואר 2013	8,010	236	8,246	636	17,679*	26,561*	302	26,863*
השפעת היישום לראשונה של כללי החשבונאות בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים	–	–	–	(259)*	6*	(253)*	–	(253)*
יתרה ליום 1 בינואר 2013 לאחר היישום לראשונה של הכללים החדשים	8,010	236	8,246	377*	17,685*	26,308*	302	26,610*
רווח (הפסד) נקי בשנת החשבון	–	–	–	–	2,537*	2,537*	(44)	2,493*
דיבידנד	–	–	–	–	(276)	(276)	–	(276)
רכישה עצמית של מניות	(127)	–	(127)	–	–	(127)	–	(127)
התאמות ושינויים הנובעים מ:								
הטבה בשל עסקות תשלום מבוסס מניות	–	102	102	–	–	102	–	102
מימוש אופציות למניות	101	(114)	(13)	–	–	(13)	–	(13)
רווח (הפסד) כולל אחר, נטו לאחר השפעת המס	–	–	–	3*	–	3*	(2)	1*
גידול בזכויות שאינן מקנות שליטה	–	–	–	–	–	–	2	2
דיבידנד לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בחברה מאוחדת	–	–	–	–	–	–	(8)	(8)
יתרה ליום 1 בינואר 2014	7,984	224	8,208	380*	19,946*	28,534*	250	28,784*
רווח (הפסד) נקי בשנת החשבון	–	–	–	–	2,713*	2,713*	(3)	2,710*
דיבידנד	–	–	–	–	(448)	(448)	–	(448)
רכישה עצמית של מניות	(85)	–	(85)	–	–	(85)	–	(85)
התאמות ושינויים הנובעים מ:								
הטבה בשל עסקות תשלום מבוסס מניות	–	45	45	–	–	45	–	45
מימוש אופציות למניות	105	(100)	5	–	–	5	–	5
רווח כולל אחר, נטו לאחר השפעת המס	–	–	–	202*	–	202*	1	203*
גידול בזכויות שאינן מקנות שליטה	–	–	–	–	–	–	2	2
יתרה ליום 1 בינואר 2015	8,004	169	8,173	582*	22,211*	30,966*	250	31,216*

* יישום למפרע - לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 1ד.(1).

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוח על השינויים בהון

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015
(המשך)

	הון מניות ופרמיה**	קרנות הון מהטבה בשל עסקות תשלום מבוסס מניות	סך הון וקרנות הון	רווח כולל אחר מצטבר	עודפים	סך-הכל הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק	זכויות שאינן מקנות שליטה	סך-הכל הון
יתרה ליום 1 בינואר 2015	**8,004**	**169**	**8,173**	***582**	***22,211**	***30,966**	**250**	***31,216**
רווח (הפסד) נקי בשנת החשבון	**–**	**–**	**–**	**–**	**3,082**	**3,082**	**(63)**	**3,019**
דיבידנד	**–**	**–**	**–**	**–**	**(569)**	**(569)**	**–**	**(569)**
התאמות ושינויים הנובעים מ:								
הטבה בשל עסקות תשלום מבוסס מניות	**–**	**30**	**30**	**–**	**–**	**30**	**–**	**30**
מימוש אופציות למניות	**90**	**(86)**	**4**	**–**	**–**	**4**	**–**	**4**
הפסד כולל אחר, נטו לאחר השפעת המס	**–**	**–**	**–**	**(481)**	**–**	**(481)**	**(2)**	**(483)**
גידול בזכויות שאינן מקנות שליטה	**–**	**–**	**–**	**–**	**–**	**–**	**2**	**2**
יתרה ליום 31 בדצמבר 2015	**8,094**	**113**	**8,207**	**101**	*****24,724**	**33,032**	**187**	**33,219**

* יישום למפרע - לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 1ד.(1).

** בניכוי 7,970,392 יתרת מניות באוצר (31.12.14: בניכוי 14,168,419 יתרת מניות באוצר, 31.12.13: בניכוי 16,801,221 יתרת מניות באוצר).

*** כולל סך של 2,734 מיליוני ש"ח שאינם ניתנים לחלוקה כדיבידנד.

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוח מאוחד על תזרימי מזומנים
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015

במיליוני ש"ח

	2015	2014	2013
תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת			
רווח נקי לשנה	**3,019**	*2,710	*2,493
התאמות הדרושות כדי להציג את תזרימי המזומנים מפעילות שוטפת:			
חלקו של הבנק בהפסדים (ברווחים) של חברות כלולות	**(19)**	(9)	(9)
פחת על בניינים וציוד	**664**	638	674
הפחתות	**28**	29	31
הוצאות בגין הפסדי אשראי	**475**	425	874
רווח ממימוש של ניירות-ערך זמינים למכירה ומוחזקים לפדיון	**(571)**	(379)	(541)
רווח שמומש ושטרם מומש מהתאמות לשווי הוגן של ניירות-ערך למסחר	**(29)**	(61)	(30)
הפסד ממימוש, ירידת-ערך ושינוי בשיעורי ההחזקה בחברות מוחזקות	**31**	(3)	–
רווח ממימוש בניינים וציוד	**(14)**	(5)	(11)
שינוי בהטבה בשל עסקות תשלום מבוסס מניות	**87**	115	100
שינוי בהתחייבויות, נטו, בגין זכויות עובדים	**(122)**	*252	*362
מסים נדחים, נטו	**205**	*(454)	*(545)
רווח ממכירות תיקי אשראי	**(3)**	–	(2)
התאמות בגין הפרשי שער	**648**	(1,338)	2,115
הפרשי צבירה שנכללו בפעולות השקעה ומימון	**(1,017)**	(1,708)	(737)
שינוי נטו בנכסים שוטפים:			
פיקדונות בבנקים	**1,268**	(1,363)	(457)
אשראי לציבור	**(15,608)**	(12,741)	(3,631)
אשראי לממשלות	**(718)**	(692)	(371)
ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר	**346**	(411)	(18)
נכסים בגין מכשירים נגזרים	**3,461**	(5,564)	(1,043)
ניירות-ערך למסחר	**(2,923)**	(1,321)	1,900
נכסים אחרים	**1,800**	(1,245)	(235)
שינוי נטו בהתחייבויות שוטפות:			
פיקדונות מבנקים	**451**	(983)	(694)
פיקדונות מהציבור	**24,597**	20,588	5,591
פיקדונות מהממשלה	**(101)**	(158)	(16)
ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר	**50**	(199)	(865)
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	**(2,960)**	4,640	(511)
התחייבויות אחרות	**(944)**	1,223	(58)
מזומנים, נטו, מפעילות שוטפת	**12,101**	1,986	4,366

* יישום למפרע - לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 1ד.(1).

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוח מאוחד על תזרימי מזומנים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015

(המשך)

במיליוני ש"ח

	2015	2014	2013
תזרימי מזומנים לפעילות השקעה			
רכישת אגרות-חוב מוחזקות לפדיון	**(137)**	(50)	(39)
תמורה מפדיון אגרות-חוב מוחזקות לפדיון	**241**	10	237
רכישת ניירות-ערך זמינים למכירה	**(26,045)**	(32,771)	(64,848)
תמורה ממכירת ניירות-ערך זמינים למכירה	**13,780**	16,504	28,342
תמורה מפדיון ניירות-ערך זמינים למכירה	**11,345**	22,264	26,877
רכישת תיקי אשראי	**–**	–	(49)
תמורה ממכירת תיקי אשראי	**499**	2	203
דיבידנדים שהתקבלו מחברות כלולות	**11**	19	5
תמורה ממימוש השקעה בחברת בת שיצאה מאיחוד (נספח א')	**22**	–	–
השקעה בחברות כלולות	**–**	(11)	(6)
תמורה ממימוש השקעות ופירעון הלוואות בחברות כלולות	**–**	5	–
רכישת בניינים וציוד	**(631)**	(702)	(700)
תמורה ממימוש בניינים וציוד	**37**	26	30
מזומנים, נטו, מפעילות (לפעילות) השקעה	**(878)**	5,296	(9,948)
תזרימי מזומנים מפעילות (לפעילות) מימון			
הנפקת אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים	**5,805**	3,758	1,834
פדיון אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים	**(4,520)**	(4,009)	(3,561)
הנפקת מניות ואופציות	**4**	5	4
דיבידנד ששולם לבעלי-מניות הבנק	**(569)**	(448)	(276)
רכישה עצמית של מניות	**–**	(85)	(127)
דיבידנד ששולם לבעלי-מניות חיצוניים בחברות מאוחדות	**–**	–	(8)
מזומנים, נטו, מפעילות (לפעילות) מימון	**720**	(779)	(2,134)
גידול (קיטון) במזומנים	**11,943**	6,503	(7,716)
יתרת מזומנים לתחילת השנה	**51,823**	43,933	53,937
השפעת תנועות בשער החליפין על יתרות מזומנים	**(658)**	1,387	(2,288)
יתרת מזומנים לסוף השנה	**63,108**	51,823	43,933

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוח מאוחד על תזרימי מזומנים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015

(המשך)

במיליוני ש"ח

	2015	2014	2013
ריבית ומסים ששולמו ו/או התקבלו:			
ריבית שהתקבלה	**11,695**	13,502	13,861
ריבית ששולמה	**(3,433)**	(5,237)	(5,679)
דיבידנדים שהתקבלו	**56**	51	43
מסים על הכנסה ששולמו	**(1,930)**	(2,693)	(1,697)
מסים על הכנסה שהתקבלו	**156**	491	46

נספח א' – תמורה ממימוש השקעה בחברת בת שאוחדה בעבר		–	–
נכסים והתחייבויות של חברת הבת שאוחדה בעבר, ליום המכירה:		–	–
מזומנים שנגרעו	**80**	–	–
נכסים	**174**	–	–
התחייבויות	**(121)**	–	–
נכסים והתחייבויות שנגרעו	**133**	–	–
הפסד הון ממימוש השקעות בחברת בת שאוחדה בעבר	**(31)**	–	–
תמורה שהתקבלה ממימוש השקעה	**102**	–	–
מזומנים שנגרעו	**(80)**	–	–
זרימת מזומנים ממימוש השקעה בחברת בת שיצאה מאיחוד	**22**	–	–

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית

א. כללי

בנק הפועלים בע"מ (להלן: "הבנק") הינו תאגיד מאוגד בישראל. הדוחות הכספיים המאוחדים של הבנק ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים והנחיותיו.

בעיקר הנושאים, הוראות אלה מבוססות על כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות-הברית. בנושאים הנותרים, שהם פחות מהותיים, ההוראות מבוססות על תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ועל כללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP).

כאשר תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) מאפשרים מספר חלופות, או אינם כוללים התייחסות ספציפית למצב מסוים, נקבעו בהוראות אלה הנחיות יישום ספציפיות, המבוססות בעיקר על כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות-הברית.

הבנק קיבל את אישור המפקח על הבנקים לפרסם את הדוחות הכספיים השנתיים על בסיס מאוחד בלבד. בביאור 36 מוצגת תמצית הדוחות הכספיים של הבנק סולו, הכוללת מאזן, דוח רווח והפסד ודוח על תזרימי המזומנים.

הדוחות הכספיים אושרו לפרסום על-ידי דירקטוריון הבנק ביום 28 בפברואר 2016.

ב. הגדרות

בדוחות כספיים אלה:

כללי חשבונאות מקובלים בבנקים בארצות-הברית - כללי החשבונאות שבנקים אמריקאים שנסחרים בארצות-הברית נדרשים ליישם בהתאם להיררכיה שנקבעה ב-(FAS 168) ASC 105-10 (הקודיפיקציה), ובהתאם להנחיות ועמדות של רשות ניירות-ערך האמריקאית ורשויות הפיקוח על הבנקים בארצות-הברית.

תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) - תקנים ופרשנויות שאומצו על-ידי הוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים (IASB), והם כוללים תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ותקני חשבונאות בינלאומיים (IAS), לרבות פרשנויות לתקנים אלה שנקבעו על-ידי הוועדה לפרשנויות של דיווח כספי בינלאומי (IFRIC) או פרשנויות שנקבעו על-ידי הוועדה המתמדת לפרשנויות (SIC), בהתאמה.

חברות מאוחדות/חברות בנות - חברות שדוחותיהן מאוחדים באופן מלא, במישרין או בעקיפין, עם דוחות הבנק.

חברות כלולות - חברות שלבנק יש השפעה מהותית עליהן, למעט חברות בנות. השקעות אילו נמדדות על בסיס שיטת השווי המאזני.

חברות מוחזקות - חברות מאוחדות/חברות בנות וחברות כלולות בקבוצה.

שלוחות בחו"ל - נציגויות, סוכנויות, סניפים או חברות בנות של הבנק מחוץ לישראל.

מטבע הפעילות - המטבע של הסביבה הכלכלית העיקרית שבה פועל הבנק.

מדד - מדד המחירים לצרכן כפי שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה בישראל.

סכום מותאם - סכום נומינלי היסטורי שהותאם למדד בגין דצמבר 2003 בהתאם להוראות גילויי הדעת של לשכת רואי חשבון בישראל.

סכום מדווח - סכום מותאם ליום 31 בדצמבר 2003 ("מועד המעבר"), בתוספת סכומים בערכים נומינליים, שנוספו לאחר מועד המעבר, ובניכוי סכומים שנגרעו לאחר מועד המעבר.

צדדים קשורים ובעלי עניין - כהגדרתם בסעיף 80 להוראות הדיווח לציבור.

יתרת חוב רשומה - מוגדרת כיתרת החוב, לאחר ניכוי מחיקות חשבונאיות, אך לפני ניכוי הפרשה להפסדי אשראי בגין אותו חוב.

שווי הוגן - המחיר אשר היה מתקבל ממכירת נכס או היה משולם לצורך סילוק התחייבות בעסקה רגילה בין משתתפים בשוק במועד המדידה.

עלות - עלות בסכום מדווח.

הקבוצה - הבנק והחברות המאוחדות שלו.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

ג. בסיס עריכת הדוחות הכספיים

(1) עקרונות הדיווח

הדוחות הכספיים של הבנק ערוכים בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים והנחיותיו. בעריכת הדוחות הכספיים הבנק מיישם, בין היתר, תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) מסוימים וכללי חשבונאות מקובלים בבנקים בארצות-הברית, באופן המפורט להלן:
בנושאים שבליבת העסק הבנקאי - הבנק מיישם את הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו ובין היתר, בנושאים מסוימים גם כללי חשבונאות מקובלים בבנקים בארצות-הברית, אשר אומצו במסגרת הוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים. הנושאים בליבת העסק הבנקאי הוגדרו על-ידי הפיקוח על הבנקים, כוללים בין היתר, חשבונאות גידור, הכרה בהכנסה, הפרשה להפסדי אשראי, זכויות עובדים, התחייבויות תלויות והפרשות, עסקות עם צדדים קשורים, הצגת דוחות כספיים ודיווח מגזרי.
בנושאים שאינם בליבת העסק הבנקאי - הטיפול החשבונאי הוא בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS), כפי שעוגנו בהוראות הדיווח לציבור וכן בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP).
התקינה הבינלאומית מיושמת על-פי העקרונות המפורטים להלן:

- במקרים בהם לא קיימת התייחסות ספציפית בתקנים או בפרשנויות לנושאים מהותיים או שקיימות מספר חלופות לטיפול בנושא מהותי, הבנק יפעל לפי הנחיות יישום ספציפיות שנקבעו על-ידי המפקח;
- במקרים שבהם עולה סוגיה מהותית אשר אינה מקבלת מענה בתקנים הבינלאומיים או בהוראות היישום של המפקח, הבנק יטפל בסוגיה בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות-הברית שחלים ספציפית על נושאים אלה;
- במקומות בהם קיימת בתקן בינלאומי שאומץ הפניה לתקן בינלאומי אחר שאומץ בהוראות הדיווח לציבור, יפעל הבנק בהתאם להוראות התקן הבינלאומי;
- במקומות בהם קיימת בתקן בינלאומי שאומץ הפניה לתקן בינלאומי שלא אומץ בהוראות הדיווח לציבור, יפעל הבנק בהתאם להוראות הדיווח ובהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בישראל;
- במקומות בהם קיימת בתקן בינלאומי שאומץ הפניה להגדרה של מונח שמוגדר בהוראות הדיווח לציבור, תבוא הפניה להגדרה בהוראות במקום ההפניה המקורית.

(2) מטבע פעילות ומטבע הצגה

השקל הינו המטבע שמייצג את הסביבה הכלכלית העיקרית בה פועל הבנק ועל כן מהווה מטבע הפעילות של הבנק. הדוחות הכספיים מוצגים בש"ח ומעוגלים למיליון הקרוב, למעט אם צוין אחרת. למידע בדבר מטבע הפעילות של שלוחה בנקאית בחו"ל ראה ביאור 1ה.(1) להלן.

(3) בסיס המדידה

הדוחות הוכנו על בסיס העלות ההיסטורית, למעט הנכסים וההתחייבויות המפורטים להלן:

- מכשירים פיננסיים נגזרים ומכשירים פיננסיים אחרים אשר נמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד;
- מכשירים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה;
- התחייבות בגין תשלום מבוסס מניות אשר יסולק במזומן;
- נכסי והתחייבויות מסים נדחים;
- הפרשות;
- נכסים והתחייבויות בגין הטבות לעובדים;
- השקעות בחברות כלולות המטופלות לפי שיטת השווי מאזני.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

ערכם של נכסים לא-כספיים ופריטי הון שנמדדו על בסיס העלות ההיסטורית, הותאם לשינויים במדד המחירים לצרכן עד ליום 31 בדצמבר 2003, היות ועד למועד זה נחשבה כלכלת ישראל ככלכלה היפר-אינפלציונית. החל מיום 1 בינואר 2004 עורך הבנק את דוחותיו הכספיים בסכומים מדווחים.

(4) שימוש באומדנים

בעריכת הדוחות הכספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) והוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו נדרשת הנהלת הבנק להשתמש בשיקול דעת בהערכות אומדנים והנחות אשר משפיעים על יישום המדיניות ועל הסכומים של נכסים והתחייבויות, הכנסות והוצאות. יובהר שהתוצאות בפועל עלולות להיות שונות מאומדנים אלה.

בעת גיבושם של אומדנים חשבונאיים המשמשים בהכנת הדוחות הכספיים של הבנק, נדרשת הנהלת הבנק להניח הנחות באשר לנסיבות ולאירועים הכרוכים באי ודאות משמעותית. בשיקול דעתה בקביעת האומדנים, מתבססת הנהלת הבנק על ניסיון העבר, עובדות שונות, גורמים חיצוניים ועל הנחות סבירות בהתאם לנסיבות המתאימות לכל אומדן. האומדנים וההנחות שבבסיסם נסקרים באופן שוטף. שינויים באומדנים חשבונאיים מוכרים בתקופה שבה תוקנו האומדנים ובכל תקופה עתידית מושפעת.

(5) שינוי באומדנים

ביום 19 בינואר 2015 פורסם חוזר הפיקוח על הבנקים לעדכון הוראות הדיווח לציבור הכולל הנחיות בדבר חישוב הפרשה קבוצתית. בהתאם לחוזר, בקביעת הפרשה להפסדי אשראי, על הבנק להביא בחשבון, בין היתר, הן את הפסדי העבר, אשר יחושבו בהתאם לממוצע הפסדי העבר בחמש השנים האחרונות, והן את ההתאמות בגין הגורמים הסביבתיים שנקבעו על-ידי הפיקוח על הבנקים. במהלך שנת 2015 פיתח הבנק מודל לחישוב ההפרשה הקבוצתית המביא בחשבון מקדמי התאמה איכותיים כנדרש בהוראות. המודל שאומץ כולל אומדנים לגבי גורמים המשפיעים על קביעת מקדם ההתאמה בכל ענף משק מעל לממוצע הפסדי העבר בחמש השנים האחרונות ובהם, מגמות בהיקפי האשראי בכל ענף, תנאים ענפיים, נתונים מקרו כלכליים, הערכת איכות כללית של האשראי בענף, שינויים בנפח ובמגמה של יתרות בפיגור ויתרות פגומות, השפעות השינויים בריכוזיות האשראי ועוד. אימוץ מודל זה לא השפיע באופן מהותי על יתרת ההפרשה הקבוצתית בדוחות הכספיים לשנת 2015.

לפירוט נוסף ראה ביאור 1.ה.(4) להלן.

ד. יישום לראשונה של תקני חשבונאות, עדכוני תקינה חשבונאית והוראות הפיקוח על הבנקים

(1) אימוץ כללי החשבונאות בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים ועסקות תשלום מבוסס מניות

ביום 9 באפריל 2014 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בנושא אימוץ כללי החשבונאות בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים. החוזר מעדכן את דרישות ההכרה, המדידה והגילוי בנושא הטבות לעובדים בהוראות הדיווח לציבור בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות-הברית. החוזר קובע כי התיקונים להוראות הדיווח לציבור יחולו מיום 1 בינואר 2015 כאשר בעת היישום לראשונה, יתוקנו למפרע מספרי ההשוואה לתקופות המתחילות מיום 1 בינואר 2013 ואילך כדי לעמוד בדרישות הכללים כאמור.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

כמו-כן, ביום 11 בינואר 2015 פורסם חוזר לתיקון הוראות הדיווח לציבור בנושא זכויות עובדים- שיעור ההיוון, מתכונת גילוי והוראות מעבר ליישום לראשונה. בחוזר הובהר כי בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית תאגיד בנקאי נדרש לקבוע את שיעור ההיוון המשמש לחישוב ההתחייבויות בגין הטבות לעובדים לפי שיעורים שבהם ניתן לסלק את ההתחייבות בפועל. לצורך כך תאגיד בנקאי רשאי, בין היתר, להתחשב בשיעורי תשואה על השקעות באגרות-חוב באיכות גבוהה הנסחרות בשוק עמוק. בנק ישראל מציין בחוזר כי הגיע למסקנה שבישראל לא קיים שוק עמוק לאגרות-חוב קונצרניות באיכות גבוהה. בהתאם, שיעור ההיוון להטבות לעובדים יחושב על בסיס תשואת אגרות-החוב הממשלתיות בישראל בתוספת מרווח ממוצע על אגרות-חוב קונצרניות בדירוג AA (בינלאומי) ומעלה במועד הדיווח. משיקולים פרקטיים, נקבע כי המרווח ייקבע לפי ההפרש בין שיעורי התשואה לפדיון, לפי תקופות פירעון, על אגרות-חוב קונצרניות בדירוג AA ומעלה בארצות-הברית, לבין שיעורי התשואה לפדיון, לאותן תקופות לפירעון, על אגרות-חוב של ממשלת ארצות-הברית, והכול במועד הדיווח.

באשר לטיפול החשבונאי ברווחים ובהפסדים אקטואריים נקבע כי:

- ההפסד האקטוארי ליום 1 בינואר 2013, הנובע מהפער בין שיעור ההיוון לחישוב עתודות לכיסוי זכויות עובדים צמודות למדד המחירים לצרכן שנקבע על-פי הוראת השעה בהוראות הדיווח לציבור (4%) לבין שיעורי ההיוון למועד זה של התחייבויות לעובדים צמודות למדד, שנקבעו על-פי הכללים החדשים כמוסבר לעיל, ייכלל במסגרת הרווח הכולל האחר המצטבר.
- רווחים אקטואריים שירשמו מיום 1 בינואר 2013 ואילך, כתוצאה משינויים שוטפים בשיעורי ההיוון במהלך שנת דיווח, יירשמו ברווח הכולל האחר המצטבר, ויקטינו את יתרת ההפסד הרשומה כאמור לעיל, עד שיתרה זו תתאפס.
- הפסדים אקטואריים הנובעים משינויים שוטפים בשיעורי ההיוון במהלך שנת דיווח, ורווחים אקטואריים הנובעים משינויים שוטפים בשיעורי ההיוון במהלך שנת הדיווח לאחר איפוס יתרת ההפסד הרשומה כאמור לעיל, יופחתו בשיטת קו ישר על פני תקופת השירות הממוצעת הנותרת של העובדים הצפויים לקבל הטבות על-פי התוכנית.
- רווחים והפסדים אקטואריים אחרים (שאינם נובעים משינוי בשיעור ההיוון) ליום 1 בינואר 2013, ובתקופות לאחר מכן, ייכללו במסגרת הרווח הכולל האחר המצטבר ויופחתו בשיטת הקו הישר על פני תקופת השירות הממוצעת של העובדים הצפויים לקבל הטבות על-פי התוכנית.
- השפעת היישום לראשונה על הטבות אחרות לעובדים, אשר כל השינויים בהן נזקפים באופן שוטף לרווח והפסד (כגון מענקי יובל), תיזקף לעודפים.

בנוסף החוזר מעדכן את הכללים לטיפול בהטבות לעובדים הנובעות ממתן הלוואות לעובד ששווין ההוגן במועד ההכרה לראשונה נמוך מסכום ההלוואה שניתנה לאותו עובד, למעט הלוואות שהוענקו לצורך רכישת מניות של התאגיד הבנקאי, ואת דרישות הגילוי בנושא זכויות עובדים ובנושא תשלומים מבוססי מניות בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות-הברית.
כמו-כן, ביום 12 בינואר 2015 פורסם קובץ שאלות ותשובות בנושא, אשר כולל, בין היתר, דוגמאות לאופן הטיפול בהטבות שכיחות במערכת הבנקאית בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

להלן עיקרי ההוראות החדשות בנושא זכויות עובדים:

הטבות לאחר פרישה–פנסיה, פיצויים והטבות אחרות – תוכניות להטבה מוגדרת

- הבנק מכיר בסכומים המתייחסים לתוכניות פנסיה ותוכניות אחרות לאחר פרישה על בסיס חישובים הכוללים הנחות אקטואריות והנחות אחרות, לרבות: שיעורי היוון, תמותה, גידול בשכר ושיעורי עזיבה.
- הבנק בוחן את ההנחות האקטואריות על בסיס תקופתי, מעדכן הנחות אלה בעת הצורך ומבצע את המדידה האקטוארית על בסיס רבעוני.
- שינויים בהנחות מוכרים ככלל, ובכפוף להוראות שפורטו לעיל, תחילה ברווח כולל אחר מצטבר ומופחתים לרווח והפסד בתקופות עוקבות.
- ההתחייבות נצברת לאורך התקופה הרלוונטית שנקבעה בהתאם לכללים המפורטים בנושא 715 לקודיפיקציה.
- הבנק מיישם את הנחיות הפיקוח על הבנקים בדבר בקרה פנימית על תהליך הדיווח הכספי בנושא זכויות עובדים, לרבות לעניין בחינת "מחויבות שבמהות" להעניק לעובדיו הטבות בגין פיצויים מוגדלים ו/או פנסיה מוקדמת.

הטבות לאחר פרישה – תוכניות להפקדה מוגדרת

- תוכנית לפיה הבנק משלם תשלומים קבועים לישות נפרדת מבלי שתהיה לו מחויבות משפטית או משתמעת לשלם תשלומים נוספים. התוכנית מספקת חשבון אישי לכל משתתף ומספקת הטבות המבוססות ככלל על ההפקדות ותשואות ההשקעות. מחויבות הבנק להפקיד בתוכנית להפקדה מוגדרת, נזקפת כהוצאה לרווח והפסד מתקופות שבמהלכן סיפקו העובדים שירותים קשורים.

הטבות אחרות לזמן ארוך לעובדים פעילים – מענקי יובל

- ההתחייבות נצברת לאורך התקופה המזכה בהטבה.
- לצורך חישוב ההתחייבות מובאים בחשבון שיעורי היוון והנחות אקטואריות.
- כל מרכיבי עלות ההטבה לתקופה, לרבות רווחים והפסדים אקטואריים, נזקפים מיידית לדוח רווח והפסד.

היעדרויות המזכות בפיצוי – חופשה ומחלה

- ההתחייבות בגין ימי חופשה נמדדת על בסיס שוטף, ללא שימוש בשיעורי היוון ובהנחות אקטואריות.
- הבנק אינו צובר התחייבות בגין ימי מחלה שינוצלו במהלך השירות השוטף.

הטבות אחרות לאחר סיום העסקה – מענק בגין אי ניצול ימי מחלה

- ההתחייבות נצברת לאורך התקופה המזכה בהטבה.
- לצורך חישוב ההתחייבות מובאים בחשבון שיעורי היוון והנחות אקטואריות.
- שינויים בהנחות מוכרים ככלל, ובכפוף להוראות שפורטו לעיל, תחילה ברווח כולל אחר מצטבר ומופחתים לרווח והפסד בתקופות עוקבות.

עסקות תשלום מבוסס מניות

- הבנק מכיר בהוצאה בגין תשלומים מבוססי המניות שהוא מעניק לעובדיו.
- מענקים הוניים נמדדים על בסיס השווי ההוגן במועד ההענקה.
- מענקים התחייבותיים נמדדים על בסיס השווי ההוגן במועד ההענקה, וההתחייבות נמדדת מחדש בכל תקופת דיווח עד מועד הסילוק.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

הטבות לעובדים הנובעות ממתן הלוואה

- במועד הענקה לעובד הבנק מעריך את שווין ההוגן של הלוואות שהוענקו בתנאים מועדפים בהשוואה להלוואות שניתנו בתנאים רגילים.
- במקרים בהם במועד הענקה השווי ההוגן של ההלוואה שהוענקה לעובד בתנאים מועדפים נמוך משוויה ההוגן לו היה מחושב בהתאם לתנאי שוק, מטופל הפער כהטבת שכר שהוענקה לעובד. ההטבה כאמור מדווחת כחלק מהוצאות משכורת ונלוות, ובמקביל מותאמת הריבית האפקטיבית בגין ההלוואה בהתאם לריבית שהייתה משולמת בתנאים רגילים.

הנושאים העיקריים בהם בוצע שינוי במדיניות החשבונאית לעומת זו שננקטה בעבר:

- שיעור היוון הטבות לעובדים כאמור לעיל, לעומת שיעור היוון של 4%.
- רווחים והפסדים אקטואריים נזקפו בעבר מיידית לדוח רווח והפסד.

למידע נוסף באשר למדיניות החשבונאית שמיישם הבנק בנושא זכויות עובדים, ראה סעיף ה.(17) להלן.

הבנק יישם את ההוראות בדרך של יישום למפרע והציג מחדש את מספרי ההשוואה לתקופות המתחילות ביום 1 בינואר 2013 ואילך.

לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להוראות באזל 3, לפי הוראות מעבר שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 299, יתרת רווח או הפסד כולל אחר מצטבר הנובעת מהתאמות בגין הטבות לעובדים לא תובא בחשבון באופן מיידי אלא תהיה כפופה להוראות מעבר, כך שהשפעתה תיפרס בשיעורים שווים של 20% החל מיום 1 בינואר 2014, 40% מיום 1 בינואר 2015 ועד ליישום מלא החל מיום 1 בינואר 2018.

ההנחיות לתקופת המעבר חלות גם על הסכום שנזקף ישירות ליתרת העודפים ליום 1 בינואר 2013 בגין אימוץ לראשונה של כללי החשבונאות בארצות-הברית בדבר הטבות לעובדים.

השפעת היישום למפרע על סעיפי המאזן:

	ליום 31 בדצמבר 2014			ליום 31 בדצמבר 2013		
	לפני היישום למפרע	השפעת היישום למפרע	לאחר היישום למפרע	לפני היישום למפרע	השפעת היישום למפרע	לאחר היישום למפרע
נכסים אחרים	7,864	239	8,103	6,305	181	6,486
התחייבויות אחרות	(23,686)	(634)	(24,320)	(22,144)	(481)	(22,625)
עודפים	(22,243)	32	(22,211)	(19,951)	5	(19,946)
רווח כולל אחר מצטבר	(945)	363	(582)	(675)	295	(380)
הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק	(31,361)	395	(30,966)	(28,834)	300	(28,534)
סך-כל ההון	(31,611)	395	(31,216)	(29,084)	300	(28,784)

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

השפעת היישום למפרע על דוח רווח והפסד:

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014			לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013		
	לפני היישום למפרע	השפעת היישום למפרע	לאחר היישום למפרע	לפני היישום למפרע	השפעת היישום למפרע	לאחר היישום למפרע
משכורות והוצאות נלוות	(5,300)	(43)	(5,343)	(5,434)	(17)	(5,451)
רווח לפני מסים	4,457	(43)	4,414	3,766	(17)	3,749
הפרשה למסים על הרווח	(1,729)	16	(1,713)	(1,271)	6	(1,265)
רווח לאחר מסים	2,728	(27)	2,701	2,495	(11)	2,484
רווח בסיסי למניה	2.07	(0.02)	2.05	1.93	(0.01)	1.92
רווח מדולל למניה	2.06	(0.02)	2.04	1.91	(0.01)	1.90

השפעת היישום למפרע על רווח כולל:

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014			לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013		
	לפני היישום למפרע	השפעת היישום למפרע	לאחר היישום למפרע	לפני היישום למפרע	השפעת היישום למפרע	לאחר היישום למפרע
רווח נקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	2,737	(27)	2,710	2,504	(11)	2,493
רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק	2,740	(27)	2,713	2,548	(11)	2,537
התאמות של התחייבויות בגין הטבות לעובדים	–	(109)	(109)	–	(57)	(57)
השפעת המס המתייחס	(119)	41	(78)	(53)	21	(32)
הרווח הכולל לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	3,008	(95)	2,913	2,541	(47)	2,494
הרווח הכולל המיוחס לבעלי מניות הבנק	3,010	(95)	2,915	2,587	(47)	2,540

(2) דיווח לפי כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית הנוגעים להבחנה בין התחייבות והון

ביום 30 בספטמבר 2014 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בדבר דיווח לפי כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית הנוגעים לבחינת הסיווג כהון או כהתחייבות של מכשירים פיננסיים לרבות מכשירים מורכבים. בהתאם לחוזר, תאגיד בנקאי נדרש ליישם את כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית, בין היתר, את כללי ההצגה, המדידה והגילוי שנקבעו במסגרת הנושאים הבאים בקודיפיקציה:

- נושא 480 בדבר הבחנה בין התחייבות והון.
- נושא 20-470 בדבר חוב עם אפשרות להמרה ואפשרויות אחרות.
- נושא 30-505 בדבר מניות באוצר.

עם פרסום החוזר, פורסם גם קובץ שאלות ותשובות בנושא הבחנה בין הון והתחייבות, לפיו יש לסווג מכשירי חוב קיימים עם רכיבי המרה מותנית למניות, אשר נכללים במסגרת ההון הפיקוחי, כהתחייבות שתימדד לפי עלות מופחתת, מבלי להפריד נגזר משובץ. הבנק יישם כללים אלה מיום 1 בינואר 2015. ליישום כללים אלו לא הייתה השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

(3) גילוי על בעלי עניין וצדדים קשורים

ביום 10 ביוני 2015 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בדבר "גילוי על בעלי עניין וצדדים קשורים". בהתאם לחוזר, לאור השינויים בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 312 בנושא "עסקי תאגיד בנקאי עם אנשים קשורים" ולאור החשיבות של הגילוי על בעלי עניין וצדדים קשורים, עלה הצורך לעדכן את הוראות הדיווח לציבור העוסקות בגילוי על בעלי עניין וצדדים קשורים. לאחר התיקון, המידע בנושא זה יינתן לגבי כל בעל עניין לפי תקנות ניירות-ערך, כל איש קשור לפי הוראה 312, וכל צד קשור אחר לפי כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות-הברית, המפורטים בנושא 850 בקודיפיקציה בדבר "גילוי בהקשר לצד קשור".

תאגיד בנקאי וחברת כרטיסי אשראי יישמו את התיקונים להוראות הדיווח לציבור החל מהדוחות הכספיים לשנת 2015. הגילוי בוצע בדרך של מכאן להבא, ללא הצגה למפרע של מספרי ההשוואה. ליישום החוזר לא הייתה השפעה מהותית על הבנק למעט עדכון הגילוי בנושא צדדים קשורים. ראה גם ביאור 34 בדבר בעלי עניין וצדדים קשורים של הבנק וחברות מאוחדות שלו.

(4) עדכון מבנה הדוח השנתי לציבור של תאגיד בנקאי

ביום 28 באפריל 2015 פורסם חוזר בנושא עדכון מבנה הדוח השנתי לציבור של תאגיד בנקאי. מטרות הנחיות החוזר הן בין השאר: שיפור איכות הדיווח לציבור על-ידי הפיכת המידע בדוח לציבור לשימושי ונגיש יותר; הגברת האחידות במערכת הבנקאית באופן הצגת הדוחות השנתיים; וכן גיבוש מתכונת לדוח השנתי לציבור שתהיה מבוססת על פרקטיקות הצגה מובילות של בנקים מובילים בארצות-הברית ואירופה. החוזר מתייחס בין השאר לשינוי סדר ההצגה בדוח הכספי: הצגת דוח רווח והפסד לפני המאזן; הצגת ביאורים תוצאתיים לפני ביאורים מאזניים; פיצול הביאור בדבר "סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי" לתמצית ברמת סך-הכל לפי סוגי אשראי עיקריים, ולמידע רחב יותר שייכלל במסגרת פרק סיכונים בדוח הכספי. כמו-כן החוזר מעדכן בצורה משמעותית את מתכונת הגילוי בדוח הדירקטוריון ובסקירת ההנהלה וכן קובע דרישות לדיווח מורחב באינטרנט בדבר סיכונים. הבנק יישם את הנחיות החוזר החל מהדוח הכספי לשנת 2015. לחוזר לא הייתה השפעה מהותית על הדוחות הכספיים למעט על אופן ההצגה והגילוי.

(5) סיכון אשראי לפי ענפי משק

ביום 9 באפריל 2014, פורסם חוזר בנושא סיכון אשראי לפי ענפי משק. החוזר מאמץ את הסיווג האחיד של ענפי הכלכלה-2011 שפרסמה הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ואשר החליף את הסיווג האחיד של ענפי הכלכלה-1993. הבנק יישם את התיקונים שנקבעו בחוזר מיום 1 בינואר 2015 וסיווג מחדש את מספרי ההשוואה בהתאם לענפי המשק החדשים. מהלך זה בא לידי ביטוי גם בתהליך קביעת שיעורי ההפרשה הקבוצתית. ליישום ההוראה לא הייתה השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

(6) הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי

ביום 19 בינואר 2015, פורסם חוזר בדבר "הפרשה קבוצתית בגין אשראי לאנשים פרטיים", במסגרתו תוקנו הוראות הדיווח לציבור. בחוזר נקבע בין היתר, כי בקביעת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור, על התאגידים הבנקאיים וחברות כרטיסי האשראי להביא בחשבון הן את הפסדי העבר בטווח של 5 השנים שהסתיימו במועד הדיווח והן התאמות איכותיות בגין גורמים סביבתיים המשקפים את איכות האשראי וסיכויי הגביה שלו.

בהתאם לכך, נדרש הבנק לעדכן את אופן החישוב של מדידת שיעור הפסדי האשראי כך שמקדם ההפרשה הקבוצתית בגין כל קבוצת חובות יחושב בהתבסס על שיעור ממוצע של הפסדי העבר בטווח של 5 השנים האחרונות, בתוספת התאמה בגין גורמים סביבתיים המשקפת, בין היתר, מגמות בהיקפי האשראי בכל ענף, תנאים ענפיים, נתונים מקרו כלכליים, הערכת איכות כללית של האשראי בענף, שינויים בנפח ובמגמה של יתרות בפיגור ויתרות פגומות, השפעות השינויים בריכוזיות האשראי ועוד.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

כמו-כן, בהתאם לחוזר נקבע כי בקביעת ההפרשה להפסדי אשראי לאנשים פרטיים על התאגידים הבנקאיים וחברות כרטיסי האשראי לוודא כי שיעור ההתאמות בגין גורמים סביבתיים רלוונטיים לסיכויי הגבייה, לא יפחת מ-0.75% מיתרת האשראי שאינו בעייתי לאנשים פרטיים באותו מועד בהתייחס לממוצע שיעורי ההפסד בטווח השנים. מהאמור הוחרג סיכון אשראי הנובע מחייבים בגין כרטיסי אשראי בנקאיים ללא חיוב ריבית.

כנדרש בחוזר, וכמפורט בסעיף ג.(5) לעיל, הבנק פיתח מודל לחישוב ההפרשה הקבוצתית המביא בחשבון מקדמי התאמה איכותיים כנדרש בהוראות. אימוץ המודל החדש בוצע בדרך של שינוי אומדן. השפעת היישום לראשונה לא הייתה מהותית.

(7) מגזרי פעילות פיקוחיים

ביום 3 בנובמבר 2014 פורסם חוזר לתיקון הוראות הדיווח לציבור בנושא מגזרי פעילות פיקוחיים. להלן השינויים העיקריים בהוראות הדיווח לציבור:

- נוספה דרישה לגילוי על "מגזרי פעילות פיקוחיים" בהתאם להגדרות של הפיקוח על הבנקים, המבוססים בעיקרם על סיווג הלקוחות על-פי מחזור הפעילות של הלקוח. מתכונת הגילוי על מגזרי הפעילות הפיקוחיים כוללת את המגזרים הבאים: בנקאות פרטית, משקי בית, עסקים זעירים וקטנים, עסקים בינוניים, עסקים גדולים, גופים מוסדיים וניהול פיננסי.
- נוספה דרישה לגילוי נפרד על מגזר "ניהול פיננסי".
- פעילות הבנק בחו"ל תוצג בנפרד תוך הפרדה בין פעילות אנשים פרטיים לבין פעילות עסקית.

ההוראות שנקבעו בחוזר חלות מהדוחות הכספיים לשנת 2015 בקשר לנתונים מאזניים. יתר הדרישות בקשר לגילויים יחולו החל מהדוחות הכספיים לרבעון הראשון של שנת 2016, למעט הגילוי הנפרד על מגזר ניהול פיננסי שלא יחול בשנים 2015 ו-2016. כמו-כן, נקבעו הקלות לסיווג למגזרים לצורך הצגת מספרי השוואה. ליישום ההוראות לראשונה תהיה השפעה הצגתית על הדוחות הכספיים של הבנק. ביאור 29א הותאם בכדי לכלול את הגילוי החדש בכפוף להוראות המעבר כמפורט לעיל. כמו-כן, נדרש לתת גילוי על מגזרי הפעילות בהתאם להוראות הדיווח לציבור שהיו בתוקף ערב כניסת החוזר. בנוסף בחוזר נקבע כי הבנק ייתן גילוי בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות-הברית (פרק 280 בקודיפיקציה) על מגזרי פעילות בהתאם לגישת ההנהלה ככל שקיים הבדל מהותי בין גישת ההנהלה לבין מגזרי הפעילות הפיקוחיים.

ה. מדיניות חשבונאית שיושמה בעריכת הדוחות הכספיים

(1) מטבע-חוץ והצמדה

עסקות במטבע-חוץ

עסקות במטבע-חוץ מתורגמות לפי שער החליפין שבתוקף בתאריכי העסקות. נכסים והתחייבויות כספיים הנקובים במטבע-חוץ במועד הדיווח, מתורגמים לפי שער החליפין שבתוקף לאותו יום.

נכסים והתחייבויות לא-כספיים הנקובים במטבעות חוץ והנמדדים לפי שווי הוגן, מתורגמים למטבע הפעילות לפי שער החליפין שבתוקף ביום בו נקבע השווי ההוגן. הפרשי שער הנובעים מתרגום מוכרים ברווח והפסד, פרט להפרשים הנובעים מתרגום למטבע הפעילות של מכשירים פיננסיים הוניים לא-כספיים המסווגים כזמינים למכירה, או גידורי תזרים מזומנים, אשר מוכרים ברווח כולל אחר. פריטים לא-כספיים הנקובים במטבע-חוץ והנמדדים לפי עלות היסטורית, מתורגמים לפי שער החליפין שבתוקף למועד העסקה.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

שלוחות בנקאיות בחו"ל

בהתאם לקריטריונים שנקבעו על-ידי הפיקוח על הבנקים בקביעת מטבע הפעילות של שלוחות בנקאיות בחו"ל נדרש הבנק לבחון קיום/אי קיום של כל אחד מהקריטריונים המפורטים להלן:

- הסביבה הראשית בה השלוחה מפיקה ומוציאה מזומנים היא מטבע זר ואילו פעילות השלוחה בשקלים הינה שולית;
- גיוס אוטונומי של הלקוחות על-ידי השלוחה - פעילות השלוחה מול לקוחות הבנק ו/או צדדים קרובים אליהם ו/או צדדים שהופנו לשלוחה על-ידי הבנק אינה משמעותית;
- פעילות השלוחה מול הבנק ו/או מול הצדדים הקשורים לו אינה משמעותית. כמו-כן, אין תלות משמעותית של השלוחה במקורות המימון מהבנק ו/או הצדדים הקשורים לו.
- פעילות השלוחה במהותה הינה עצמאית ועומדת בפני עצמה ואינה הרחבה או השלמה של הפעילות המקומית של הקבוצה. כמו-כן, השלוחה מבצעת את הפעילויות שלה עם מידה משמעותית של אוטונומיות.

כאשר אחד הקריטריונים כאמור אינו מתקיים במובהק, הדבר מצביע על כך שיש לטפל בשלוחה כפעילות חוץ שמטבע הפעילות שלה הינו שקל. במצב אחר, הקביעה תבוצע בהתאם לבחינת מכלול הקריטריונים. בהתאם לקריטריונים אלו, מסווג הבנק את שלוחותיו בחו"ל כפעילות חוץ שמטבע פעילותן הינו השקל, למעט בנק הפועלים שוויץ המסווג כפעילות חוץ שמטבע הפעילות שלה הינו הפרנק השוויצרי.

פעילות חוץ שמטבע הפעילות שלה שונה מהשקל

הנכסים וההתחייבויות של פעילויות חוץ, כולל מוניטין והתאמות לשווי הוגן שנוצרו ברכישה, תורגמו לש"ח לפי שערי החליפין שבתוקף למועד הדיווח. ההכנסות וההוצאות של פעילויות החוץ, תורגמו לש"ח לפי שער החליפין הממוצע החודשי שמתאים למועד ביצוע העסקות.

הפרשי השער בגין התרגום מוכרים ברווח כולל אחר ומוצגים בהון במסגרת "התאמות מתרגום".

בעת מימוש של פעילות חוץ המביא לאובדן שליטה או השפעה מהותית, הסכום המצטבר בקרן התרגום שנובע מפעילות החוץ מסווג מחדש לרווח והפסד כחלק מהרווח או ההפסד מהמימוש.

גידור השקעה נטו בפעילות חוץ

הבנק מיישם חשבונאות גידור בגין הפרשי שער בין מטבע הפעילות של בנק הפועלים שוויץ לבין מטבע הפעילות של הבנק (ש"ח). הפרשי שער בגין החלק האפקטיבי בגידור הנובעים מתרגום ההתחייבות הפיננסית המגדרת את ההשקעה נטו בבנק הפועלים שוויץ, נזקפים לרווח כולל אחר ומוצגים בהון במסגרת "התאמות מתרגום". החלק שאינו אפקטיבי בגידור נזקף לרווח והפסד.

נכסים והתחייבויות צמודי מדד שאינם נמדדים לפי שווי הוגן

נכסים והתחייבויות הצמודים למדד, נכללים לפי תנאי ההצמדה שנקבעו לגבי כל יתרה.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

מדד ושער חליפין

פרטים על מדד המחירים לצרכן ושערי החליפין היציגים של מטבעות עיקריים ושיעורי השינוי בהם:

	2015	2014	2013	2015	2014
	בנקודות			השינוי ב-% בשנה	
מדד המחירים לצרכן:					
המדד לחודש נובמבר ("ידוע")	**101.2**	102.1	102.2	**(0.9)**	(0.1)
	בש"ח				
שער החליפין ליום 31 בדצמבר:					
שער חליפין של הדולר של ארצות-הברית (בש"ח ל-1 דולר)	**3.902**	3.889	3.471	**0.3**	12.0
שער חליפין של הליש"ט (בש"ח ל-1 ליש"ט)	**5.784**	6.064	5.742	**(4.6)**	5.6
שער חליפין של האירו (בש"ח ל-1 אירו)	**4.247**	4.725	4.782	**(10.1)**	(1.2)
שער חליפין של הפרנק השוויצרי (בש"ח ל-1 פרנק שוויצרי)	**3.925**	3.929	3.897	**(0.1)**	0.8
שער חליפין של הלירה התורכית	**1.339**	1.666	1.606	**(19.6)**	3.7

	2015	2014	2013
ליום 31 בדצמבר:			
שיעור ריבית בנק ישראל	**0.10%**	0.25%	1.00%

(2) השקעות בחברות מוחזקות

(א) דוחות כספיים מאוחדים וזכויות שאינן מקנות שליטה:

כאשר הבנק חשוף, או בעל זכויות, לתשואות משתנות ממעורבותו בישות המושקעת ויש לו את היכולת להשפיע על תשואות אלה באמצעות כוח ההשפעה שלו, הבנק שולט באותה ישות והיא תסווג כחברה בת. בבחינת שליטה נלקחות בחשבון זכויות ממשיות המוחזקות על-ידי הבנק ועל ידי אחרים.

הדוחות הכספיים המאוחדים מציגים את הדוחות הכספיים של הקבוצה כישות כלכלית אחת החל מהמועד בו מושגת שליטה ועד למועד בו השליטה מופסקת. לפיכך, יתרות ועסקות הדדיות בין ישויות אלה ורווחים ממכירות בין הישויות שטרם מומשו, בוטלו במלואם. המדיניות החשבונאית של החברות המאוחדות שונתה במידת הצורך על-מנת להתאימה למדיניות חשבונאית שאומצה על-ידי הבנק.

זכויות שאינן מקנות שליטה מייצגות את חלקן בהון חברת הבת, שאינו ניתן לייחוס, במישרין או בעקיפין, לבנק. הזכויות שאינן מקנות שליטה מוצגות כסעיף נפרד במסגרת הון הבנק.

זכויות שאינן מקנות שליטה, שהינן מכשירים המקנים זכות בעלות בהווה והמעניקים למחזיק בהן חלק בנכסים נטו במקרה של פירוק (לדוגמה: מניות רגילות), נמדדים במועד צירוף העסקים בשווי הוגן. מכשירים אחרים העומדים בהגדרה של זכויות שאינן מקנות שליטה (לדוגמה: אופציות למניות רגילות) נמדדים בשווי הוגן או לפי הוראות תקני IFRS רלוונטיים אחרים.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

רווח או הפסד וכל רכיב של רווח כולל אחר מיוחסים לבעלי המניות של הבנק ולזכויות שאינן מקנות שליטה. סך-הכל הרווח או ההפסד ורווח כולל אחר מיוחס לבעלי המניות של הבנק ולזכויות שאינן מקנות שליטה גם אם כתוצאה מכך יתרת הזכויות שאינן מקנות שליטה תהיה שלילית.

עסקות בין הקבוצה לזכויות שאינן מקנות שליטה שאינן מביאות לאיבוד שליטה מטופלות כעסקות במישור ההוני.

(ב) טיפול בישויות בעלות זכויות משתנות:

ישות בעלת זכויות משתנות (VIE) היא כזו שעומדת באחד או יותר מהמבחנים המפורטים ב-FAS 167 (ASC 810-10), פרשנות מתוקנת 46 ((FIN 46(R): (1) ההשקעה ההונית בסיכון אינה מספקת כדי לאפשר לישות לממן את פעולותיה מבלי להזדקק לתמיכה כספית נחותה נוספת (subordinated financial support) שמסופקת על-ידי צדדים מעורבים, לרבות מחזיקי מניות; או (2) למשקיעים בהון כקבוצה אין את הכוח באמצעות זכויות הצבעה או זכויות דומות, לכוון את הפעילויות בעלות השפעה משמעותית ביותר על הביצועים הכלכליים של הישות, או שאינם מחויבים לספוג את חלקם היחסי בהפסדים הצפויים או ברווחים השיוריים הצפויים של הישות.

הבנק ייחשב לנהנה העיקרי (primary beneficiary) וה-VIE תאוחד בדוחות הכספיים אם לבנק יש את הכוח לכוון את הפעילויות בעלות השפעה משמעותית ביותר על הביצועים הכלכליים של ה-VIE, וכן אם לבנק יש את הזכות לקבל הטבות מה-VIE או מחויבות לספוג את הפסדיה, אשר פוטנציאלית עשויים להיות משמעותיים עבור ה-VIE.

לבנק קיימות זכויות משתנות אחרות ב-VIE שאינן מאוחדות מכיוון שהבנק אינו הנהנה העיקרי.

הבנק עוקב אחר כל ה-VIEs על מנת לקבוע אם התרחש אירוע אשר עלול לגרום לשינוי בזהות של הנהנה העיקרי. אירועים אלו כוללים, בין היתר:

- רכישות נוספות או מכירות של זכויות משתנות על-ידי הבנק או על-ידי צד שלישי לא קשור הגורמות לבעלות הכוללת של הזכויות המשתנות של הבנק להשתנות;
- שינויים בהסדרים חוזיים באופן שמייעד מחדש הפסדים צפויים או רווחים שיוריים בין מחזיקי הזכויות המשתנות; ו-
- מתן תמיכה לישות המביאה לזכות משתנה משמעותית.

לפרטים נוספים לגבי ישויות בעלות זכויות משתנות, ראה ביאור 26ח'.

(ג) השקעה בחברות כלולות

חברות כלולות הינן ישויות בהן יש לבנק השפעה מהותית על המדיניות הפיננסית והתפעולית, אך לא הושגה בהן שליטה. קיימת הנחה לפיה החזקה בשיעור של 20% עד 50% במוחזקת מקנה השפעה מהותית. בבחינת קיום השפעה מהותית, מובאות בחשבון זכויות הצבעה פוטנציאליות, הניתנות למימוש או להמרה באופן מיידי למניות החברה המוחזקת.

השקעה בחברות כלולות מטופלת בהתאם לשיטת השווי המאזני ומוכרת לראשונה לפי עלותה. עלות ההשקעה כוללת עלויות עסקה. כאשר הבנק משיג השפעה מהותית לראשונה בהשקעה שטופלה כנכס זמין למכירה עד למועד השגת ההשפעה המהותית, מיושמת שיטת השווי המאזני למפרע, זאת בעקביות לכללים שנקבעו בנושא בתקני חשבונאות המקובלים בבנקים בארצות-הברית.

הדוחות הכספיים כוללים את חלקו של הבנק בהכנסות ובהוצאות, ברווח או הפסד וברווח כולל אחר של ישויות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני, לאחר התיאומים הנדרשים כדי להתאים את המדיניות החשבונאית לזו של הבנק מהיום בו מתקיימת ההשפעה המהותית ועד ליום שבו לא מתקיימת עוד ההשפעה המהותית. יובהר, כי הבנק לא מבצע תיאומים למדיניות חשבונאית המתייחסת לנושאים בליבת העסק הבנקאי (נושאים שבהם לא אומצו בהוראות הדיווח לציבור תקני הדיווח הכספי הבינלאומיים) שיושמה על-ידי חברה כלולה ריאלית.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

אובדן השפעה מהותית

הבנק מפסיק להשתמש בשיטת השווי המאזני החל מאותו מועד בו איבד את ההשפעה המהותית ומטפל בהשקעה כנכס פיננסי או כחברה בת, לפי העניין.

במועד זה, הבנק מודד בשווי הוגן השקעה כלשהי שנותרה לו בחברה הכלולה לשעבר ומכיר ברווח או הפסד בסעיף "הכנסות מימון שאינן מריבית" בכל הפרש בין השווי ההוגן של השקעה כלשהי שנותרה ותמורה כלשהי ממימוש של חלק מההשקעה בחברה הכלולה לבין הערך בספרים של ההשקעה במועד זה.

הסכומים שהוכרו בקרנות הון דרך רווח כולל אחר בהתייחס לאותה חברה כלולה מסווגים מחדש לרווח הפסד או לעודפים.

שינוי בשיעורי החזקה בחברות כלולות תוך שימור השפעה מהותית

בעת עלייה בשיעור החזקה בחברה כלולה המטופלת בהתאם לשיטת השווי המאזני תוך שימור ההשפעה המהותית, הבנק מיישם את שיטת הרכישה רק בגין אחוזי ההחזקה הנוספים בעוד שההחזקה הקודמת נותרת ללא שינוי.

בעת ירידה בשיעור החזקה בחברה כלולה המטופלת בהתאם לשיטת השווי המאזני תוך שימור ההשפעה המהותית, הבנק גורע חלק יחסי מהשקעתו ומכיר ברווח או הפסד מהמכירה במסגרת סעיף "הכנסות מימון שאינן מריבית". עלות הזכויות שנמכרו לצורך חישוב הרווח או ההפסד מהמכירה נקבעת לפי ממוצע משוקלל.

(ד) צירופי עסקים

הבנק מיישם לגבי כל צירופי העסקים את שיטת הרכישה (acquisition method). מועד הרכישה הינו המועד בו הרוכשת משיגה שליטה על הנרכשת.

הבנק מכיר במוניטין למועד הרכישה לפי השווי ההוגן של התמורה שהועברה, לרבות סכומים שהוכרו בגין זכויות כלשהן שאינן מקנות שליטה בנרכשת, וכן השווי ההוגן למועד הרכישה של זכויות הוניות בנרכשת שהוחזקו קודם לכן על-ידי הרוכשת, בניכוי הסכום נטו שיוחס ברכישה לנכסים הניתנים לזיהוי שנרכשו ושל ההתחייבויות שניטלו.

(3) בסיס ההכרה בהכנסות ובהוצאות

ככלל, הכנסות והוצאות נכללות בדוח רווח והפסד על בסיס צבירה, הבנק מטפל בהכנסות ובהוצאות הבאות כפי שנקבע בהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו כדלקמן:

(א) ריבית שנצברה על חובות בעייתיים שסווגו כחובות שאינם מבצעים מוכרת כהכנסה על בסיס מזומן כאשר לא קיים ספק לגבי גביית היתרה הרשומה הנותרת של חוב פגום. במצבים אלה סכום שנגבה על חשבון הריבית שיוכר כהכנסת ריבית, מוגבל לסכום שהיה נצבר בתקופת הדיווח על היתרה הרשומה הנותרת של החוב לפי שיעור הריבית החוזי. הכנסות ריבית על בסיס מזומן מסווגות בדוח רווח והפסד במסגרת הכנסות ריבית בסעיף הרלוונטי. כאשר קיים ספק לגבי גביית היתרה הרשומה הנותרת, כל התשלומים שנגבו משמשים להקטנת קרן ההלוואה. כמו-כן, ריבית על סכומים בפיגור בגין הלוואות לדיור מוכרת בדוח רווח והפסד על בסיס הגבייה בפועל.

(ב) עמלות אשר חויבו ביצירת אשראי, למעט בגין הלוואות לתקופה של עד שלושה חודשים, אינן מוכרות באופן מיידי כהכנסה בדוח רווח והפסד, אלא נדחות ומוכרות לאורך חיי ההלוואה כהתאמת התשואה. הכנסות מעמלות כאמור נזקפות לפי שיטת הריבית האפקטיבית ומדווחות כחלק מהכנסות ריבית.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

(ג) עמלות הקצאת אשראי מטופלות בהתאם לסבירות המימוש של המחויבות למתן האשראי. במידה שהסבירות קלושה, העמלה מוכרת על בסיס קו ישר לאורך תקופת המחויבות. אחרת, יש לדחות את ההכרה בהכנסה מעמלות אלה עד למועד מימוש המחויבות או עד למועד פקיעתה, לפי המוקדם. אם המחויבות מומשה, אזי העמלות מוכרות בדרך של התאמת התשואה לאורך חיי ההלוואה כאמור לעיל. אם המחויבות פקעה מבלי שמומשה, העמלות מוכרות במועד הפקיעה ומדווחות במסגרת הכנסות מעמלות. לעניין זה, הבנק מניח כי הסבירות למימוש ההתחייבות אינה קלושה.

(ד) במקרים של מימון מחדש או ארגון מחדש של חובות שאינם בעייתיים, יש לבחון האם השינוי בתנאי ההלוואה הינו מינורי או לא. במקרים שהשינוי אינו מינורי, כל העמלות שטרם הופחתו וכן עמלות פירעון מוקדם שנגבו מהלקוח בגין שינוי בתנאי אשראי מוכרות ברווח והפסד. אחרת, העמלות הנ"ל נכללות כחלק מההשקעה נטו בהלוואה החדשה ומוכרות כהתאמת תשואה כאמור לעיל. בהתאם להוראות המעבר שפרסם המפקח על הבנקים, הבחינה תעשה תוך שימוש באומדנים סבירים וקביעת מקדמי ביטחון שיבטיחו שהטיפול החשבונאי יהיה זהיר. אחרת, יש לקבוע כי השינוי יהיה מינורי והעמלות יוכרו כהתאמת תשואה. לעניין זה, הבנק מניח כי השינויים בתנאי החוב הינם מינוריים.

(ה) עמלות פירעון מוקדם שחויבו בגין פירעון מוקדם שבוצע לפני 1 בינואר 2014 ושטרם הופחתו, מוכרות על פני תקופה של שלוש שנים או התקופה הנותרת של ההלוואה, לפי הקצר מביניהם. עמלות שחויבו בגין פירעון מוקדם שבוצע לאחר 1 בינואר 2014 מוכרות מיידית במסגרת הכנסות ריבית.

(ו) הכנסות מעמלות בגין מתן שירותים (כגון: מפעילות בניירות-ערך ומכשירים נגזרים, מכרטיסי אשראי, ניהול חשבון, הפרשי המרה ופעילות סחר חוץ) מוכרות ברווח והפסד כאשר לבנק נצמחת זכאות לקבלתן. עמלות מסוימות כגון עמלות בגין ערבויות ועמלות מסוימות בגין ליווי פרויקטים מוכרות באופן יחסי על פני תקופת העסקה.

(ז) ניירות-ערך - ראה סעיף ה(5) להלן.

(ח) מכשירים פיננסיים נגזרים - ראה סעיף ה(6) להלן.

(4) חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי

בהתאם להוראה של המפקח על הבנקים בנושא מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי מיישם הבנק, החל מיום 1 בינואר 2011, את תקן חשבונאות אמריקאי ASC 310 ועמדות של רשויות הפיקוח על הבנקים בארצות-הברית ושל הרשות לניירות-ערך בארצות-הברית, כפי שאומצו בהוראות הדיווח לציבור, בעמדות ובהנחיות הפיקוח על הבנקים. בנוסף, החל מאותו מועד מיישם הבנק את הנחיות הפיקוח על הבנקים בנושא טיפול בחובות בעייתיים. כמו-כן, החל מיום 1 בינואר 2013 מיישם הבנק את הוראות הפיקוח על הבנקים בנושא עדכון הגילוי על איכות האשראי של חובות ועל הפרשה להפסדי אשראי. בנוסף, בהתאם לחוזר הפיקוח על הבנקים מיום 19 בינואר 2015, מיישם הבנק את הנחיות הפיקוח על הבנקים בנוגע לחישוב ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי שאינו לדיור ובפרט בנוגע לאשראי לאנשים פרטיים, כאמור להלן.

תחולת ההוראות

ההוראות מיושמות לגבי כל יתרות החוב, כגון, פיקדונות בבנקים, אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או שנרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, אשראי לציבור, אשראי לממשלה וכו'. אשראי לציבור ויתרות חוב אחרות לגביהם לא נקבעו בהוראות הדיווח לציבור כללים ספציפיים בדבר מדידת הפרשה להפסדי אשראי (כגון: אשראי לממשלה, פיקדונות בבנקים וכד') מדווחים בספרי הבנק לפי יתרת חוב רשומה. יתרת החוב הרשומה מוגדרת כיתרת החוב, לאחר ניכוי מחיקות חשבונאיות, אך לפני ניכוי הפרשה להפסדי אשראי בגין אותו חוב. יתרת החוב הרשומה אינה כוללת ריבית צבורה שלא הוכרה, או שהוכרה בעבר ולאחר מכן בוטלה.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

סיווג אשראי בעייתי

בהתאם להוראות בנק ישראל, הבנק קבע נהלים לזיהוי אשראי בעייתי ולסיווג חובות ופריטי אשראי חוץ-מאזני בעייתיים כפגומים, נחותים או בהשגחה מיוחדת.

אשראי פגום

סיכון אשראי מסווג כפגום, כאשר בהתבסס על מידע ואירועים עדכניים, צפוי שהבנק לא יוכל לגבות את כל הסכומים המגיעים לו לפי התנאים החוזיים המקוריים עם הלקוח. קבלת החלטה בדבר סיווג אשראי כפגום מבוססת, בין היתר, על מצב הפיגור של החוב, הערכת מצבו הפיננסי וכושר הפירעון של הלווה, קיום ומצב הביטחונות, מצבם הפיננסי של ערבים, אם קיימים, ומחויבותם לתמוך בחוב ויכולת הלווה להשיג מימון מצד ג'. בכל מקרה, חוב המוערך על בסיס פרטני מסווג כפגום כאשר קרן או ריבית בגינו מצויים בפיגור של 90 ימים או יותר. כמו-כן, כל חוב שתנאיו שונו במסגרת ארגון מחדש של חוב בעייתי יסווג כחוב פגום, אלא אם לפני הארגון מחדש ולאחריו נערכה בגינו הפרשה מזערית להפסדי אשראי לפי שיטת עומק הפיגור, בהתאם לנספח להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 314 בנושא הערכה נאותה של סיכוני אשראי ומדידה נאותה של חובות.

חוב פגום חוזר להיות מסווג כחוב שאינו פגום רק כאשר אין בגינו רכיבי קרן או ריבית אשר הגיע מועדם וטרם שולמו והבנק צופה פירעון של הקרן הנותרת והריבית בשלמותם לפי תנאי החוזה.

אשראי נחות

סיכון אשראי נחות, כולל סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני שאינו מוגן באופן מספק על-ידי השווי הנוכחי המבוסס ויכולת התשלום של החייב או של הביטחון ששועבד, אם קיים. לסיכון אשראי שסווג כאמור נדרש שתהיינה חולשות מוגדרות היטב, אשר מסכנות את מימוש החוב, שכן קיימת אפשרות ברורה שהבנק יספוג הפסד מסוים, אם הליקויים לא יתוקנו. סיכון אשראי חוץ-מאזני יסווג כנחות אם קיימת הסתברות, שהינה לפחות אפשרית לכך שההתחייבות התלויה בגין הסעיף החוץ-מאזני תתממש, ובנוסף החובות שיתכן שירכשו כתוצאה מהתממשות ההתחייבות התלויה ראויים לסיווג של חובות נחותים.

אשראי שאינו נבחן פרטנית, אשר מוכרת בגינו הפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי יסווג כנחות כאשר הוא הופך לחוב בפיגור של 90 יום או יותר.

אשראי בהשגחה מיוחדת

סיכון אשראי בהשגחה מיוחדת, כולל סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני בעל חולשות פוטנציאליות שראוי שיקבלו תשומת לב מיוחדת של ההנהלה. אם לא יטופלו, התוצאה של חולשות פוטנציאליות אלו עלולה להיות התדרדרות בסיכויים לפירעון של האשראי או במעמד של הבנק כנושה בתאריך עתידי מסוים. סיכון אשראי חוץ-מאזני יסווג בהשגחה מיוחדת אם קיימת הסתברות, שהינה לפחות אפשרית לכך, שההתחייבות התלויה בגין הסעיף החוץ-מאזני תתממש, ובנוסף החובות שיתכן שירכשו כתוצאה מהתממשות ההתחייבות התלויה ראויים לסיווג של חובות בהשגחה מיוחדת.

לעניין סיווג אשראי בעייתי חוב בפיגור הינו חוב בו קרן או ריבית לא שולמו במועדם בהתייחס לתנאי הפירעון החוזיים. חשבון עו"ש/חח"ד ידווח כחוב בפיגור כאשר החשבון נותר ברציפות ביתרת חובה (בהיעדר מסגרת מאושרת), או בחריגה ממסגרת האשראי המאושרת, למשך 30 ימים או יותר או אם בתוך מסגרת האשראי נזקפו לזכות אותו חשבון סכומים הנמוכים מיתרת החובה ומהמסגרת במשך תקופה של 180 ימים. הלוואות ידווחו כחוב בפיגור כאשר הקרן או ריבית לא שולמו לאחר 30 יום מהמועד שנקבע לתשלומם, בהתאם לתנאי הפירעון החוזיים של החוב.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

הפרשה להפסדי אשראי

הבנק נדרש לקיים הפרשה להפסדי אשראי ברמה נאותה, על-מנת לכסות הפסדי אשראי צפויים, בהתייחס לתיק האשראי שלו. בנוסף, הבנק נדרש לקיים, הפרשה ברמה מתאימה כדי לכסות הפסדי אשראי צפויים הקשורים למכשירי אשראי חוץ-מאזניים, כגון התקשרויות למתן אשראי, מסגרות אשראי שלא נוצלו וערבויות.

ההפרשה לכיסוי הפסדי האשראי הצפויים בהתייחס לתיק האשראי מוערכת באחד משני מסלולים: "הפרשה פרטנית" ו"הפרשה קבוצתית". כמו-כן, הבנק בוחן את הנאותות הכוללת של ההפרשה להפסדי אשראי.

הפרשה פרטנית

הבנק בחר לזהות לצורך בחינה פרטנית חובות שסך יתרתם החוזית (ללא ניכוי מחיקות חשבונאיות, ריבית שלא הוכרה, הפרשה להפסדי אשראי וביטחונות), מקובצות ברמת הלקוח, הינה מעל 1 מיליון ש"ח (בחברת כרטיסי אשראי מאוחדת מעל 500 אלפי ש"ח), וכן חובות לקוחות בארגון מחדש של חוב בעייתי. הפרשה פרטנית להפסדי אשראי נבחנת לגבי כל חוב שסווג כפגום.

ההפרשה הפרטנית להפסדי אשראי מוערכת בהתבסס על תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים, מהוונים בשיעור הריבית המקורית של החוב. כאשר נקבע כי החזר החוב הינו מותנה בביטחון או כאשר הבנק קובע שצפויה תפיסת נכס, ההפרשה הפרטנית מוערכת בהתבסס על השווי ההוגן של הביטחון ששועבד להבטחת אותו חוב, לאחר הפעלת מקדמים זהירים ועקביים שמשקפים, בין היתר, את התנודתיות בשווי ההוגן של הביטחון, את הזמן שיעבור עד למועד המימוש בפועל ואת העלויות הצפויות במכירת הביטחון.

ההפרשה הפרטנית הנדרשת בהתייחס למכשירי האשראי החוץ-מאזניים תוערך בהתאם לכללים שנקבעו בתקן חשבונאות אמריקאי Contingencies ASC 450 (טיפול חשבונאי בתלויות).

הפרשה קבוצתית

הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי מחושבת כדי לשקף הפרשות לירידת-ערך בגין הפסדי אשראי בלתי מזוהים פרטנית הגלומים בקבוצות גדולות של חובות קטנים בעלי מאפייני סיכון דומים, וכן בגין חובות שנבחנו פרטנית ונמצא שהם אינם פגומים. ההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות המוערכים על בסיס קבוצתי, מחושבת בהתאם לכללים שנקבעו ב-ASC 450 ובהתאם להוראת המפקח על הבנקים, בהתבסס על שיעורי הפסד היסטוריים בחלוקה לענפי משק שונים ובחלוקה בין אשראי בעייתי לאשראי לא בעייתי, בטווח של 5 שנים שהסתיימו במועד הדיווח. הבנק משתמש בשיעור הפסדים אשר מהווה ממוצע שיעורי הפסדי העבר בטווח השנים האמור. בנוסף לחישוב טווח שיעורי הפסד היסטוריים בענפי משק שונים, לצורך קביעת שיעור ההפרשה הבנק מתחשב בגורמים סביבתיים רלוונטיים, לרבות מגמות בהיקפי האשראי בכל ענף ותנאים ענפיים, נתונים מקרו כלכליים, הערכת איכות כללית של האשראי לענף משק, שינויים בנפח ובמגמה של יתרות בפיגור ויתרות פגומות והשפעות השינויים בריכוזיות האשראי.

לעניין זה, בהתאם להוראות המפקח הנוגעות להפרשה קבוצתית בגין אשראי לענף משק אנשים פרטיים, נדרש הבנק להביא בחשבון שיעור התאמה איכותי שלא יפחת מ-0.75% מיתרת האשראי הצרכני הלא פגום. מהאמור הוחרג סיכון אשראי הנובע מחייבים בגין כרטיסי אשראי בנקאיים ללא חיוב ריבית.

כמו-כן, בהתאם להנחיות המפקח על הבנקים, סכום ההפרשה הקבוצתית בתום כל תקופת דיווח לא יפחת מסכום ההפרשה הכללית והנוספת שהיו מחושבות לאותו מועד בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 315, מגולם בשיעור המס.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

הפרשה בגין הלוואות לדיור

הפרשה מזערית בגין הלוואות לדיור מחושבת לפי נוסחה שקבע המפקח על הבנקים, בהתחשב בעומק הפיגור, באופן שבו שיעורי ההפרשה גדלים ככל שמעמיק הפיגור. על-פי הוראות הנספח להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 314 בנושא הערכה נאותה של סיכוני אשראי ומדידה נאותה של חובות, חישוב ההפרשה לפי נוסחת עומק הפיגור יבוצע, במידת הצורך, לכלל ההלוואות לדיור, למעט הלוואות שאינן נפרעות בתשלומים תקופתיים והלוואות הממומנות פעילות בעלת אופי עסקי.

הבנק גיבש מדיניות שנועדה להבטיח כי יתרת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי בגין הלוואות לדיור לא תפחת משיעור של 0.35% מיתרת ההלוואות האמורות למועד הדיווח.

בהתאם להנחיות של המפקח על הבנקים, ההפרשה הקבוצתית הנדרשת בהתייחס לסיכון אשראי חוץ-מאזני מבוססת על שיעורי ההפרשה שנקבעו עבור האשראי המאזני (כמפורט לעיל), תוך התחשבות בשיעור המימוש לאשראי הצפוי של סיכון האשראי החוץ-מאזני. שיעור המימוש לאשראי מחושב בהתבסס על מקדמי המרה לאשראי כמפורט בהוראות ניהול בנקאי תקין מספר 203, מדידה והלימות הון - סיכון אשראי - הגישה הסטנדרטית בהתאמות מסוימות. יתרת הפרשה זו לא מנוכה מסעיף אשראי לציבור והיא נכללת בסעיף התחייבויות אחרות במאזן.

הבנק בוחן את הנאותות הכוללת של ההפרשה להפסדי אשראי. הערכת נאותות כאמור, מתבססת על שיקול הדעת של ההנהלה אשר מתחשב בסיכונים הגלומים בתיק האשראי.

הכרה בהכנסה

החל ממועד סיווג החוב כפגום הבנק מפסיק לצבור בגינו הכנסות ריבית (לרבות הפרשי הצמדה למדד עבור חובות שסווגו כפגומים). כמו-כן, במועד סיווג החוב כפגום הבנק מבטל את כל הכנסות הריבית שנצברו וטרם נגבו, ואשר הוכרו כהכנסה ברווח והפסד. החוב ממשיך להיות מסווג כחוב שאינו צובר הכנסות ריבית, כל עוד לא בוטל לגביו הסיווג כחוב פגום. עם זאת, חוב אשר פורמלית עבר ארגון מחדש של חוב בעייתי מטופל כחוב פגום שצובר הכנסות ריבית בהתאם לתנאים המצטברים הבאים: 1. צפוי שהחוב ישולם במלואו על-פי לוח הסילוקין החדש של ההלוואה. 2. במקרה של לוח סילוקין בתשלומי קרן וריבית חודשיים רציפים - שולמו לפחות 6 תשלומים רציפים או במקרה בו אין לוח סילוקין בתשלומי קרן וריבית חודשיים רציפים - עברה לפחות חצי שנה ממועד הקמת ההלוואה וגם שולם לפחות 20% מיתרת הקרן. 3. אין ללקוח התראת חוב בפיגור. 4. כל ארגוני החוב של הלקוח הינם צוברים. בנוסף, בעת גביה במזומן, כאשר צפוי כי יתרת החוב הרשומה תיפרע במלואה, ניתן להכיר בהכנסות מימון בגובה הכנסות הריבית שהיו נצברות בתקופת הדיווח על היתרה הרשומה הנותרת של החוב לפי השיעור החוזי. היתרה שהתקבלה במזומן מעבר לסכום זה ואשר לא נרשמה כהקטנת היתרה הרשומה הנותרת, תירשם כגביית מחיקות חשבונאיות קודמות. כאשר קיים ספק לגבי גביית היתרה הרשומה הנותרת של חוב פגום, כל התשלומים שהתקבלו ישמשו להקטנת היתרה הרשומה במידה הנדרשת להסרת ספק זה. לגבי חובות שאינם נבחנים פרטנית ומופרשים על בסיס קבוצתי, אשר מצויים בפיגור של 90 ימים או יותר, הבנק אינו מפסיק צבירת הכנסות ריבית, עד למחיקתם חשבונאית.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

ארגון מחדש של חוב בעייתי

חוב אשר פורמלית עבר ארגון מחדש של חוב בעייתי מוגדר כחוב אשר לגביו, מסיבות כלכליות או משפטיות הקשורות לקשיים פיננסיים של חייב, הבנק העניק ויתור בדרך של שינוי בתנאי החוב במטרה להקל על החייב את נטל תשלומי המזומן בטווח הקרוב (הפחתה או דחייה של תשלומים במזומן שנדרשים מהחייב) או בדרך של קבלת נכסים אחרים כפירעון החוב (בחלקו או במלואו).

לצורך קביעה האם הסדר חוב שבוצע על-ידי הבנק מהווה ארגון מחדש של חוב בעייתי, הבנק מבצע בחינה איכותית של מכלול התנאים של ההסדר והנסיבות במסגרתן הוא בוצע, וזאת במטרה לקבוע האם החייב מצוי בקשיים פיננסיים והאם במסגרת ההסדר הבנק העניק ויתור לחייב. לצורך קביעה זאת, הבנק בוחן את יכולת הגביה מהלקוח וכן האם קיימים סממנים המצביעים על היותו של הלווה בקשיים במועד ההסדר או על קיום אפשרות סבירה שהלווה יקלע לקשיים פיננסיים לולא ההסדר.

הבנק לא מסווג חוב כחוב בעייתי שאורגן מחדש אם במסגרת ההסדר הוענקה לחייב דחיית תשלומים שאינה מהותית בהתחשב בתדירות התשלומים, בתקופה החוזית לפירעון ובמשך החיים הממוצע הצפוי של החוב המקורי. לעניין זה, אם בוצעו מספר הסדרים הכרוכים בשינוי תנאי החוב, הבנק מביא בחשבון את ההשפעה המצטברת של הארגונים הקודמים לצורך קביעה האם הדחייה בתשלומים אינה מהותית.

חובות שאורגנו מחדש, לרבות כאלה שטרם הארגון מחדש לא נבחנו על בסיס פרטני, מסווגים כחובות פגומים ומוערכים על בסיס פרטני לצורך ביצוע הפרשה להפסדי אשראי או מחיקה חשבונאית. לאור העובדה שהחוב שלגביו בוצע ארגון מחדש של חוב בעייתי לא ייפרע בהתאם לתנאים החוזיים המקוריים שלו, החוב ממשיך להיות מסווג כחוב פגום גם לאחר שהחייב חוזר למסלול פירעון בהתאם לתנאים החדשים.

מחיקה חשבונאית

הבנק מוחק חשבונאית כל חוב או חלק ממנו המוערך על בסיס פרטני שנחשב כאינו בר גביה ובעל ערך נמוך כך שהותרתו כנכס אינה מוצדקת, או חוב בגינו מנהל הבנק מאמצי גביה ארוכי טווח (המוגדרים ברוב המקרים כתקופה העולה על שנתיים). במקרה בו מדובר בחוב מותנה בביטחון אשר ההפרשה הפרטנית בגינו מוערכת בהתבסס על השווי ההוגן של הביטחון, הבנק מוחק חשבונאית כל יתרת חוב העולה על השווי ההוגן של הביטחון בניכוי עלויות מימוש. לגבי החובות שאינם מוערכים על בסיס פרטני, נקבעו כללי המחיקה בהתבסס על תקופת הפיגור שלהם (ברוב המקרים מעל 150 ימי פיגור רצופים) ועל סממני בעייתיות אחרים. יובהר כי מחיקות חשבונאיות אינן כרוכות בויתור משפטי והן מקטינות את יתרת החוב המדווחת לצרכים חשבונאיים בלבד, תוך יצירת בסיס עלות חדש לחוב בספרי הבנק. למרות האמור לעיל, לגבי חובות שנבחנים על בסיס קבוצתי שעברו ארגון מחדש של חוב בעייתי אשר כשל, נבחן הצורך במחיקה חשבונאית מיידית. בכל מקרה, לגבי חובות כאמור מבוצעת מחיקה חשבונאית לא יאוחר מהמועד שבו החוב הופך לחוב בפיגור של 60 ימים או יותר ביחס לתנאי הארגון מחדש.

נכסים שנתפסו (Foreclosed Assets)

במקרה בו בוצע ארגון מחדש של חוב בעייתי בו הבנק קיבל נכסים כפירעון מלא או חלקי של חוב, למשל זכויות בהון, חייבים מצד שלישי או נכסים אחרים שימכרו לאחר מכן, יוכרו נכסים אלה לפי שווים ההוגן של הנכסים במועד התפיסה. אם הנכסים שנתקבלו מהווים פירעון מלא של החוב ובמועד התפיסה עולה יתרת החוב הרשומה על השווי ההוגן של הנכסים, מכיר הבנק בהפרשה להפסדי אשראי. בכל מקרה במידה והנכסים שהתקבלו נמכרו זמן קצר לאחר תפיסתם (לרוב עד 90 יום), כל עוד לא חל שינוי מהותי באומדן השווי ההוגן, מחליף הבנק את אומדן השווי ההוגן במחיר שהתקבל במכירה בניכוי עלויות מכירה ומתאים את ההפרשה להפסדי אשראי.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

(5) ניירות-ערך

א. ניירות-ערך בהם משקיע הבנק מסווגים לשלושה תיקים כלהלן:

- אגרות-חוב מוחזקות לפדיון - אגרות-חוב אשר לבנק יש כוונה ויכולת להחזיקן עד למועד הפדיון, למעט אגרות-חוב אשר ניתנות לפירעון מוקדם או לסילוק בדרך אחרת כך שהבנק לא יכסה, במהות את כל (substantially all) השקעתו הרשומה. אגרות-חוב מוחזקות לפדיון מוצגות במאזן לפי העלות בתוספת ריבית, הפרשי הצמדה והפרשי שער שנצברו, בהתחשב בחלק היחסי של הפרמיה או הניכיון ובניכוי הפסדים בגין ירידת-ערך שהינה בעלת אופי אחר מזמני.
- ניירות-ערך למסחר - ניירות-ערך אשר נרכשו ומוחזקים במטרה למוכרם בתקופה הקרובה, למעט מניות שלא קיים לגביהן שווי הוגן זמין. ניירות-ערך למסחר מוצגים במאזן לפי השווי ההוגן ביום הדיווח. רווחים והפסדים מהתאמות לשווי הוגן נזקפים לדוח רווח והפסד לסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית מפעילות למסחר.
- ניירות-ערך זמינים למכירה - ניירות-ערך אשר לא סווגו כאגרות-חוב מוחזקות לפדיון או כניירות-ערך למסחר. מניות שקיים לגביהן שווי הוגן זמין ואגרות-חוב נכללות במאזן לפי שוויין ההוגן ביום הדיווח. מניות שלא קיים לגביהן שווי הוגן זמין נמדדות במאזן לפי עלות. רווחים או הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן לא נכללים בדוח רווח והפסד ומדווחים נטו, בניכוי עתודה מתאימה למס, בסעיף נפרד בהון במסגרת רווח כולל אחר מצטבר. רווחים או הפסדים שמומשו, מוצגים בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית מפעילות שאינה ממסחר.

ב. הכנסות מדיבידנד, צבירת ריבית, הפרשי הצמדה ושער, הפחתת פרמיה או ניכיון (לפי שיטת הריבית האפקטיבית), וכן הפסדים מירידת-ערך בעלת אופי אחר מזמני נזקפים לדוח רווח והפסד.

ג. השקעות הבנק בקרנות הון סיכון מטופלות לפי עלות בניכוי הפסדים מירידת-ערך בעלת אופי אחר מזמני. רווח מהשקעות הון סיכון נזקף לדוח רווח והפסד בעת מימוש ההשקעה.

ד. לעניין חישוב שווי הוגן - ראה סעיף ה(7) להלן.

ה. לעניין טיפול בירידת-ערך בעלת אופי אחר מזמני - ראה סעיף ה(8) להלן.

(6) מכשירים פיננסיים נגזרים, לרבות חשבונאות גידור

(א) הבנק מחזיק מכשירים פיננסיים נגזרים לצורכי גידור סיכוני מטבע-חוץ וסיכוני ריבית, וכן נגזרים שאינם משמשים לגידור, לרבות נגזרים משובצים.

(ב) במועד יצירת הגידור הבנק מתעד באופן פורמלי את יחסי הגידור בין המכשיר המגדר והפריט המגודר, לרבות מטרת ניהול הסיכונים והאסטרטגיה של הבנק לביצוע הגידור, וכן האופן בו הבנק יעריך את אפקטיביות יחסי הגידור. הבנק מעריך את האפקטיביות של יחסי הגידור הן בתחילת הגידור והן על בסיס מתמשך בהתאם למדיניות ניהול הסיכונים שלו.

(ג) גידור תזרימי מזומנים

כאשר נגזר מיועד כמכשיר מגדר לחשיפה להשתנות של תזרימי מזומנים עתידיים צפויים, שניתן לייחס לסיכון מסוים המיוחס לנכס או להתחייבות שהוכרו או לעסקה חזויה שקרוב לוודאי (probable) שתתבצע ויכולה להשפיע על רווח והפסד, שינויים בשוויו ההוגן בגין החלק המגדר האפקטיבי, נזקפים ישירות לרווח כולל אחר. בגין החלק שאינו אפקטיבי, נזקפים השינויים בשווי ההוגן לרווח והפסד.

הסכום המוכר ברווח כולל אחר יסווג מחדש לדוח רווח והפסד בתקופה בה תזרימי המזומנים ישפיעו על דוח רווח והפסד ויוצג באותו הסעיף בדוח רווח והפסד בו נמצא הפריט המגודר.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

אם המכשיר המגדר אינו עונה עוד לקריטריונים לגידור חשבונאי, או שהוא פוקע, נמכר, מבוטל או ממומש, או שהבנק מבטל את הייעוד של גידור תזרים מזומנים, אזי נפסק הטיפול לפי חשבונאות גידור. הרווח או ההפסד שנצבר ברווח כולל אחר והוצג בהון קודם לכן, נשאר בהון עד אשר מתקיימת העסקה החזויה או עד אשר קרוב לוודאי כי העסקה החזויה לא תתרחש. אם קרוב לוודאי שהעסקה החזויה לא תתרחש, הרווח או ההפסד המצטבר בגין המכשיר המגדר שהוכר ברווח כולל אחר יסווג מחדש לרווח והפסד.

(ד) גידור שווי הוגן

שינויים בשווי ההוגן של מכשיר פיננסי נגזר שיועד לגידור שווי הוגן נזקפים לדוח רווח והפסד. הפריט המגודר מוצג אף הוא בשווי הוגן, בהתייחס לסיכונים שגודרו, והשינויים בשווי ההוגן נזקפים לדוח רווח והפסד. החלק האפקטיבי מוכר בסעיף הכנסות/הוצאות ריבית, בעקביות לסיווג של ההכנסות/ההוצאות בגין הפריט המגודר. החלק הלא אפקטיבי מוכר בהכנסות מימון שאינן מריבית. אם המכשיר המגדר אינו עונה עוד לקריטריונים לגידור חשבונאי, או שהוא פוקע, נמכר, מבוטל או ממומש, או שהבנק מבטל את הייעוד של גידור שווי הוגן, אזי נפסק הטיפול לפי חשבונאות גידור. כאשר התקשרות איתנה מגודרת אינה מקיימת עוד את ההגדרה של התקשרות איתנה, כל נכס או התחייבות שנרשמו בהתאם להכרה של ההתקשרות האיתנה יבוטלו ויוכרו במקביל בדוח רווח והפסד באופן שוטף בהפסד או ברווח.

(ה) גידור כלכלי

חשבונאות גידור אינה מיושמת לגבי מכשירים נגזרים המשמשים כחלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק (ניהול ALM). השינויים בשווי ההוגן של נגזרים אלה מוכרים ברווח והפסד עם היווצרותם.

(ו) גידור ההשקעה נטו בפעילות חוץ – ראה סעיף ה.(1) לעיל.

(ז) נגזרים שאינם משמשים לגידור

שינויים בשווי ההוגן של נגזרים שאינם משמשים לגידור נזקפים מיידית לרווח והפסד.

(ח) נגזרים משובצים

מכשירים נגזרים משובצים מופרדים מהחוזה המארח ומטופלים בנפרד אם: (א) אין קשר ברור והדוק בין המאפיינים הכלכליים והסיכונים של החוזה המארח ושל המכשיר הנגזר המשובץ, לרבות סיכוני אשראי הנובעים מנגזרי אשראי משובצים מסוימים; (ב) מכשיר נפרד בעל אותם תנאים כשל המכשיר הנגזר המשובץ היה עומד בהגדרת נגזר; ו-(ג) המכשיר המשולב אינו נמדד לפי שווי הוגן דרך רווח והפסד.

נגזר משובץ שהופרד מוצג במאזן יחד עם החוזה המארח, שינויים בשוויים ההוגן של נגזרים משובצים שהופרדו נזקפים מיידית לרווח והפסד.

במקרים מסוימים (כגון מקרים בהם לבנק אין את היכולת להפריד נגזר משובץ מהחוזה המארח), בהתאם לתקן חשבונאות אמריקאי ASC 815-15 (FAS 155), הטיפול החשבונאי במכשירים פיננסיים משולבים מסוימים, הבנק בוחר לא להפריד את הנגזר המשובץ ולמדוד את המכשיר הפיננסי המשולב (hybrid instrument) בשלמותו בשווי הוגן, תוך דיווח על שינויים בשווי הוגן בדוח רווח והפסד בעת היווצרותם. הבחירה כאמור נעשית במועד רכישת המכשיר המשולב או בקרות אירועים מסוימים בהם המכשיר כפוף למדידה מחדש (remeasurement event), כגון כתוצאה מצירופי עסקים או משינויים מהותיים של מכשירי החוב. בחירת שווי הוגן כאמור הינה בלתי חוזרת.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

(ז) קביעת שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

בהתאם ל-FAS 157 (ASC-820-10) שווי הוגן מוגדר כמחיר אשר היה מתקבל ממכירת נכס או היה משולם לצורך סילוק התחייבות בעסקה רגילה בין משתתפים בשוק במועד המדידה. התקן מחייב, לצורך הערכת שווי הוגן, לעשות שימוש מרבי ככל שניתן בנתונים נצפים ולמזער שימוש בנתונים לא נצפים. נתונים נצפים מייצגים מידע הזמין בשוק המתקבל ממקורות בלתי תלויים ואילו נתונים לא נצפים משקפים את ההנחות של הבנק. ASC 820-10 מפרט היררכיה של טכניקות מדידה בהתבסס על השאלה האם הנתונים ששימשו לצורך קביעת השווי ההוגן הינם נצפים או לא נצפים. סוגים אלו של נתונים יוצרים מדרג שווי הוגן כמפורט להלן:

- נתוני רמה 1: מחירים מצוטטים (לא מותאמים) בשווקים פעילים לנכסים או להתחייבויות זהים, אשר לבנק יש יכולת לגשת אליהם במועד המדידה.
- נתוני רמה 2: מחירים מצוטטים לנכסים או להתחייבויות דומים בשווקים פעילים; מחירים מצוטטים לנכסים זהים או התחייבויות זהות בשווקים שאינם פעילים; מחירים הנגזרים ממודלים להערכה אשר כל הנתונים המשמעותיים בהם הינם נצפים בשוק או נתמכים על-ידי נתוני שוק נצפים.
- נתוני רמה 3: נתונים לא נצפים עבור הנכס או ההתחייבות הנובעים ממודלים להערכה אשר אחד או יותר מהנתונים המשמעותיים בהם הינם לא נצפים.

היררכיה זו דורשת שימוש בנתוני שוק נצפים, כאשר מידע זה קיים. כאשר הדבר הינו אפשרי, הבנק שוקל מידע שוק נצפה ורלוונטי במסגרת הערכתו. היקף ותדירות העסקות, גודל מרווח ה-bid-ask וכן גודל ההתאמה הנדרשת כאשר משווים עסקות דומות הינם כולם גורמים אשר נלקחים בחשבון כאשר קובעים את הנזילות של שווקים ואת הרלוונטיות של מחירים נצפים באותם שווקים.

מדידת שווי הוגן של מכשירים פיננסיים נעשית ללא הבאה בחשבון של פקטור גודל ההחזקה (blockage factor) הן לגבי מכשירים פיננסים המוערכים לפי נתוני רמה 1 והן לגבי מכשירים פיננסים המוערכים לפי רמות 2 או 3, למעט מצבים בהם פרמיה או ניכיון היו מובאים בחשבון במדידת שווי הוגן על-ידי משתתפים בשוק בהיעדר נתוני רמה 1.

ניירות-ערך

השווי ההוגן של ניירות-ערך למסחר וניירות-ערך זמינים למכירה נקבע על סמך מחירי שוק מצוטטים בשוק העיקרי. כאשר קיימים מספר שווקים בהם נסחר נייר הערך, הערכה מבוצעת לפי מחיר שוק מצוטט בשוק המועיל ביותר. במקרים אלה השווי ההוגן של השקעת הבנק בניירות-ערך הינו מכפלה של מספר היחידות באותו מחיר שוק מצוטט. המחיר המצוטט המשמש לקביעת שווי הוגן אינו מותאם בשל גודל ההחזקה על-ידי הבנק או גודל הפוזיציה יחסית לנפח המסחר (פקטור גודל ההחזקה). אם מחיר שוק מצוטט אינו זמין, אומדן השווי ההוגן מתבסס על המידע הזמין הטוב ביותר תוך שימוש מרבי בנתונים נצפים ותוך הבאה בחשבון של הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי (סיכון שוק, סיכון אשראי, אי סחירות וכיוצא באלה).

מכשירים פיננסיים נגזרים

מכשירים פיננסיים נגזרים שיש להם שוק פעיל הוערכו לפי שווי שוק שנקבע בשוק העיקרי ובהיעדר שוק עיקרי, לפי מחיר שוק מצוטט בשוק המועיל ביותר. מכשירים פיננסיים נגזרים שאינם נסחרים הוערכו לפי מודלים אשר לוקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הנגזר (סיכון שוק, סיכון אשראי וכיוצא באלה). ליתר פירוט, ראה בהמשך לגבי מתודולוגיית הערכה של סיכון אשראי וסיכון לאי ביצוע.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

הערכה של סיכון אשראי וסיכון לאי ביצוע

FAS 157 (ASC 820) דורש מהבנק לשקף את סיכון האשראי (credit risk) ואת הסיכון לאי ביצוע (nonperformance risk) במדידת השווי ההוגן של חוב, לרבות מכשירים נגזרים, אשר הונפק על ידו ונמדד לפי שווי הוגן. סיכון אי ביצוע כולל את סיכון האשראי של הבנק, אך לא מוגבל לסיכון זה בלבד.

הבנק מעריך את סיכון האשראי במכשירים נגזרים באופן המפורט להלן:

- כאשר בגין החשיפה קיימים ביטחונות נזילים מספקים המבטיחים ספציפית ברמת ודאות משפטית גבוהה את המכשיר הנגזר, הבנק מניח כי סיכון האשראי הגלום הינו אפס ולא מבצע התאמות לשווי הוגן בגין איכות האשראי של הצד הנגדי.
- כאשר החשיפה בגין הצד הנגדי על בסיס מאוחד הינה מהותית - הבנק מבצע הערכת שווי הוגן בהתבסס על אינדיקציות מעסקות בשוק פעיל לאיכות האשראי של הצד הנגדי, ככל שהאינדיקציות כאמור זמינות במאמצים סבירים. הבנק גוזר את האינדיקציות, בין היתר, ממחירים של מכשירי חוב של הצד הנגדי הנסחרים בשוק פעיל וממחירים של נגזרי אשראי שהבסיס שלהם הוא איכות האשראי של הצד הנגדי. במידה ולא קיימות אינדיקציות כאמור, הבנק מחשב את ההתאמות בהתבסס על דירוגים פנימיים.
- כאשר החשיפה בגין הצד הנגדי על בסיס מאוחד אינה מהותית - הבנק מבצע את חישוב ההתאמה כאמור בהתבסס על דירוגים פנימיים.

להרחבה לגבי השיטות וההנחות העיקריות המשמשות לצורך אומדן השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים, ראה ביאור 33 להלן, בנושא יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים.

(8) ירידת-ערך נכסים פיננסיים

א. אשראי לציבור ויתרות חוב - ראה סעיף ד.(4) לעיל

ב. ניירות-ערך

מדי תקופת דיווח הנהלת הבנק בוחנת האם ירידה בשווים ההוגן של ניירות-ערך המסווגים לתיק הזמין למכירה ולתיק המוחזק לפדיון הינה בעלת אופי אחר מזמני (Other Than Temporary). הבחינה כאמור כוללת מספר שלבים ועקרונות, בהתאם למדיניות שנקבעה בבנק, והעיקריים שבהם הינם:

(1) בחינה האם ירידת-ערך היא בעלת אופי אחר מזמני ומה סכומה:

- ניירות-ערך אשר לתאריך המאזן אין בכוונת הבנק להחזיקם או שנמכרו לאחר תאריך המאזן בסכום נמוך מעלותם, מהווים ניירות-ערך שחלה בהם ירידת-ערך בעלת אופי אחר מזמני.
- ניירות-ערך שחלה בהם ירידת-ערך של למעלה מ-20% ביחס לעלותם לגבי מכשירים הוניים או 15% לגבי מכשירי חוב וירידת-ערך זו נמשכה למעלה מחצי שנה, מהווים ניירות-ערך שחלה בהם ירידת-ערך בעלת אופי אחר מזמני, אלא אם ניתן להוכיח כי נתקיימו נסיבות מיוחדות.
- ניירות-ערך אשר חלה לגביהן ירידת-ערך בשיעור של 40% ומעלה מעלות נייר הערך לגבי מכשירים הוניים או 30% לגבי מכשירי חוב לתאריך המאזן או לאחריו, מהווים ניירות-ערך שחלה בהם ירידת-ערך בעלת אופי אחר מזמני, אלא אם ניתן להוכיח כי נתקיימו נסיבות מיוחדות.
- מכשירי חוב שחלה לגביהם ירידת דירוג משמעותית, מהווים ניירות-ערך שחלה בהם ירידת-ערך בעלת אופי אחר מזמני. לצורך כך, הבנק הגדיר ירידת דירוג של שלוש יחידות דירוג (notches) או יותר המלווה בירידה אל מתחת לדירוג השקעה, כירידת דירוג משמעותית.
- מכשירי חוב שסווגו כבעייתיים (פגום, נחות, השגחה מיוחדת) על-ידי הבנק.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

(2) הרכבת רשימת מעקב - מבוצעת בדיקה כמותית ואיכותית לצורך זיהוי והערכה של ניירות-ערך שחלה ירידה בערכם ואפשרי כי מדובר בירידת-ערך בעלת אופי אחר מזמני.

(3) בחינה ספציפית - בגין כל ניירות הערך ברשימת המעקב מבוצעת בחינה ספציפית. הבחינה מבוססת בין היתר על השיקולים הבאים:

- הכוונה והיכולת של הבנק להחזיק בניירות הערך לתקופה מספקת, אשר תאפשר את חזרת שווי נייר הערך לעלותו.
- היקף שווי הביטחונות המגבים את הנייר וכריות הביטחון.
- דירוג ניירות הערך על-ידי סוכנויות דירוג בינלאומיות ומקומיות לרבות התפתחויות בדירוג לאחר תאריך המאזן.
- שיעור ירידת הערך מסך עלות נייר הערך.
- משך תקופה בה שווי הוגן של נייר-ערך נמוך מעלותו.
- מצבו הפיננסי של המנפיק ושינויים בסביבתו העסקית, לרבות בחינה האם ירידת הערך משקפת נסיבות ייחודיות למנפיק או משקפת תנאי שוק כלליים.
- אירועים לאחר תאריך המאזן.

(4) תיעוד תוצאות הבחינה כנדרש בהתאם לכללים שנקבעו בבנק.

כאשר חלה ירידת-ערך בעלת אופי אחר מזמני בנייר-ערך, תופחת עלותו לשוויו ההוגן ליום המאזן, ותשמש כבסיס עלות חדש. סכום ההפחתה ייזקף לדוח רווח והפסד. עליות ערך בתקופות עוקבות מוכרות בסעיף נפרד בהון במסגרת רווח כולל אחר מצטבר ואינן נזקפות לרווח והפסד.

(9) קיזוז נכסים והתחייבויות פיננסיים

הבנק מיישם את הכללים שנקבעו בחוזר המפקח על הבנקים מיום 12 בדצמבר 2012 אשר מעדכן את הוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים בנושא קיזוז נכסים והתחייבויות. התיקונים המפורטים בחוזר זה נועדו להתאים את סעיף 15א בהוראות הדיווח לציבור לכללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית. בהתאם להוראות, הבנק יקזז נכסים והתחייבויות הנובעים מאותו צג נגדי ויציג במאזן את יתרתם נטו בהתאם לתנאים המצטברים הבאים:

- בגין אותן התחייבויות, קיימת זכות חוקית ניתנת לאכיפה (legally enforceable right) לקיזוז ההתחייבויות מהנכסים
- קיימת כוונה לפרוע את ההתחייבות ולממש את הנכסים על בסיס נטו או בו זמנית
- גם הבנק וגם הצד הנגדי חייבים אחד לשני סכומים הניתנים לקביעה (determinable amounts)

כמו-כן, נקבע כי בנק יקזז פיקדונות שפירעונם למפקיד מותנה במידת הגביה מן האשראי והאשראי שניתן מפיקדונות אלה, כשאין לבנק סיכון להפסד מהאשראי.

הבנק לא מקזז בין נכסים בגין מכשירים נגזרים כנגד התחייבויות בגין מכשירים נגזרים אלא אם מתקיימים כל התנאים המצטברים שלעיל. עם זאת בהוראות נקבע כי במקרים מסוימים הבנק רשאי לקזז סכומי שווי הוגן שהוכרו בגין מכשירים נגזרים וסכומי שווי הוגן שהוכרו בגין הזכות לדרוש חזרה ביטחון במזומן (חייבים) או המחויבות להשיב ביטחון במזומן (זכאים) הנובעים ממכשירים נגזרים שבוצעו עם אותו צד נגדי בהתאם להסדר להתחשבנות נטו (master netting arrangement).

עם זאת, הבנק אינו רשאי לקזז מאזנית סכומים אלא אם קיבל לכך אישור מראש של המפקח על הבנקים. אי לכך בדוחות הכספיים ממשיך הבנק להציג חשיפות בגין עסקות בסכום ברוטו.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

(10) העברות ושירות של נכסים פיננסיים וסילוק של התחייבויות

הבנק מיישם את כללי המדידה והגילוי שנקבעו בתקן חשבונאות אמריקאי ASC 860-10, העברות ושירות של נכסים פיננסיים וסילוק של התחייבויות, לצורך הטיפול בהעברות של נכסים פיננסיים וסילוק של התחייבויות.

בהתאם לכללים אלו העברת נכס פיננסי תטופל חשבונאית כמכירה, אם ורק אם, מתקיימים כל התנאים הבאים: (1) הנכס הפיננסי שהועבר בודד מהגורם המעביר, גם במצב של פשיטת רגל או בכינוס נכסים אחר; (2) כל מקבל (או, אם המקבלת היא ישות שכל יעודה הינו לעסוק באיגוח או בפעילות מימון מגובה נכסים ואשר אותה ישות מנועה מלשעבד או להחליף את הנכסים הפיננסיים שקיבלה, כל צד שלישי שמחזיק בזכויות מוטב) יכול לשעבד או להחליף את הנכסים (או את זכויות המוטב) שקיבל, ולא קיים תנאי שגם מגביל את המקבל (או צד שלישי אשר מחזיק בזכויות המוטב) מלנצל את זכותו לשעבד או להחליף וגם מעניק למעביר הטבה גדולה יותר מאשר הטבה טריוויאלית; (3) המעביר, או חברות מאוחדות שנכללו בדוחותיו הכספיים, או הסוכנים שלו, אינם שומרים שליטה אפקטיבית בנכסים הפיננסיים או בזכויות המוטב המתייחסים לנכסים המועברים האלה.

הערכת קיום שליטה אפקטיבית מתמקדת בזכויות החוזיות ובהתחייבויות החוזיות של המעביר, ולכן לא מובאים בחשבון: (1) קריטריון שדורש שלמעביר תהיה יכולת לרכוש ניירות שהועברו גם במקרה כשל של הנעבר; וכן (2) הנחיות בנושא דרישת הביטחונות בקשר לקריטריון הנ"ל.

בעסקות העברת נכסים פיננסיים הבנק קובע כי למעביר נותרת שליטה אפקטיבית על הנכסים שהועברו (ולכן העברת הנכסים תטופל כחוב מובטח) אם מתקיימים כל התנאים שלהלן:

- הנכסים שיירכשו חזרה או ייפדו זהים או זהים במהות לנכסים שהועברו
- ההסכם הוא לרכוש אותם חזרה או לפדות אותם לפני מועד הפירעון, במחיר קבוע או במחיר הניתן לקביעה; וכן
- ההסכם נערך בעת ובעונה אחת עם ההעברה

בנוסף, כדי שהעברה של חלק מנכס פיננסי תחשב כמכירה, החלק המועבר חייב לקיים את ההגדרה של זכויות משתתפות. זכויות משתתפות חייבות לעמוד בקריטריונים הבאים: הזכות צריכה לייצג זכויות פרופורציונאליות ביחס למלוא הנכס הפיננסי; כל תזרימי מזומנים המתקבלים מהנכסים מחולקים בין זכויות המשתתפות באופן פרופורציונלי לחלקם בבעלות; הזכויות אינן זכויות נחותות (subordinated) ביחס לזכויות אחרות; לא קיימת זכות חזרה למעביר או למחזיקים אחרים בזכויות משתתפות (למעט במקרה של הפרת מצגים או התחייבויות, התחייבויות חוזיות שוטפות לשירות בנכס פיננסי בשלמותו וניהול חוזה ההעברה, ומחויבויות חוזיות להתחלק בקיזוז הטבות כלשהן שהתקבלו על-ידי מחזיק כלשהו בזכויות משתתפות); ולמעביר וגם למחזיק בזכויות משתתפות אין זכות לשעבד או להחליף את הנכס הפיננסי בשלמותו, למעט אם כל המחזיקים בזכויות משתתפות מסכימים לשעבד או להחליף את הנכס הפיננסי בשלמותו.

במידה והעסקה עומדת בתנאים לטיפול בעסקה כמכירה, הנכסים הפיננסים המועברים או הזכות המשתתפת נגרעים מהמאזן של הבנק. במידה ולא מתקיימים תנאי המכירה, ההעברה נחשבת לחוב מובטח. מכירה של חלק מנכס פיננסי שאינו זכות משתתפת מטופלת כחוב מובטח, היינו, הנכסים המועברים ממשיכים להירשם במאזן של הבנק והתמורה מהמכירה תוכר כהתחייבות של הבנק. ניירות-ערך שנמכרו בתנאי רכישה חוזרת או שנרכשו בתנאי מכירה חוזרת, בהם הבנק לא איבד שליטה על הנכס המועבר או לא רכש שליטה בנכס שהתקבל, מטופלים כחוב מובטח.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

על-פי הנחיות של המפקח על הבנקים, ניירות-ערך מסוימים שנמכרו בתנאי רכישה חוזרת לבנק ישראל מטופלים כחוב מובטח. מכשירים פיננסיים שהועברו בעסקות כאמור, נמדדים לפי אותם עקרונות מדידה שיושמו לפני העברתם. כלומר, ניירות הערך כאמור לא נגרעים מהמאזן, וכנגדם מוצג הפקדון שלהבטחת השבתו שועבדו אותם ניירות-ערך בסעיף "ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר". ניירות-ערך שהתקבלו בעסקות כאמור, נרשמים לפי סכום המזומן שהתקבל על-ידי הבנק במסגרת הסעיף "ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר". הבנק עוקב אחר שווי הוגן של ניירות-ערך שנשאלו והושאלו וכן של ניירות-ערך שהועברו בהסכמי רכישה ומכירה חוזרת ודרישת השלמת ביטחונות מבוצעת במקרים הנדרשים.

הבנק מיישם הוראות ספציפיות שנקבעו בהוראות הדיווח לציבור לטיפול בעסקות השאלה או שאילה של ניירות-ערך שבהן ההשאלה מבוצעת כנגד איכות האשראי הכללית והביטחונות הכלליים של השואל, כאשר השואל אינו מעביר אל המשאיל כביטחון מכשירים נזילים המתייחסים ספציפית לעסקת השאלת ניירות הערך, אשר המשאיל רשאי למכור או לשעבד אותם. טיפול בהשאלה ובשאילה כאמור מטופלות כאשראי או כפיקדון אשר נמדדים לפי השווי ההוגן של נייר הערך המתייחס.

הבנק גורע התחייבויות רק כאשר ההתחייבות מסולקת. סילוק של התחייבות יכול להיעשות באמצעות תשלום למלווה או באמצעות שחרור משפטי מהמחויבות.

(11) רכוש קבוע

הכרה ומדידה

פריטי רכוש קבוע נמדדים לפי העלות בניכוי פחת שנצבר והפסדים מירידת-ערך. העלות כוללת יציאות הניתנות לייחוס במישרין לרכישת הנכס. עלות נכסים שהוקמו באופן עצמי כוללת את עלות החומרים ושכר העבודה הישיר, וכן כל עלות נוספת שניתן לייחס במישרין להבאת הנכס למיקום ולמצב הדרושים לכך שהוא יוכל לפעול באופן שהתכוונה ההנהלה.

עלות תוכנה שנרכשה, המהווה חלק בלתי נפרד מתפעול הציוד הקשור, מוכרת כחלק מעלות ציוד זה. כמו-כן, בהתאם להוראות הדיווח לציבור הבנק מסווג בסעיף בניינים וציוד את העלויות בגין נכסי תוכנה שנרכשו או עלויות שהוונו כנכס בגין תוכנות שפותחו באופן פנימי לשימוש עצמי.

כאשר לחלקי רכוש קבוע משמעותיים (לרבות עלויות של בדיקות תקופתיות משמעותיות) יש אורך חיים שונה, הם מטופלים כפריטים נפרדים (רכיבים משמעותיים) של הרכוש הקבוע.

רווח או הפסד מגריעת פריט רכוש קבוע נקבעים לפי השוואת התמורה מגריעת הנכס לערכו בספרים, ומוכרים נטו, בסעיף "הכנסות אחרות" בדוח רווח והפסד.

עלויות עוקבות

עלות החלפת חלק מפריט רכוש קבוע ועלויות עוקבות אחרות מוכרת כחלק מהערך בספרים של רכוש קבוע אם צפוי כי ההטבות הכלכליות העתידיות הגלומות בהן יזרמו אל הקבוצה ואם עלותן ניתנת למדידה באופן מהימן. הערך בספרים של חלק מפריט רכוש קבוע שהוחלף נגרע. עלויות תחזוקה שוטפות של פריטי רכוש קבוע נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

פחת

פחת הוא הקצאה שיטתית של הסכום בר-פחת של נכס על פני אורך חייו השימושיים. סכום בר-פחת הוא העלות של הנכס, או סכום אחר המחליף את העלות, בניכוי ערך השייר של הנכס.

פחת נזקף לדוח רווח והפסד לפי שיטת הקו הישר על פני אומדן אורך החיים השימושי של כל חלק מפריטי הרכוש הקבוע, מאחר ושיטה זו משקפת את תבנית הצריכה החזויה של ההטבות הכלכליות העתידיות הגלומות בנכס בצורה הטובה ביותר. נכסים חכורים מופחתים על פני התקופה הקצרה מבין תקופת החכירה ותקופת השימוש בנכסים. קרקעות בבעלות הבנק אינן מופחתות. שיפורים במושכר מופחתים על פני התקופה הקצרה מבין תקופת החכירה ותקופת השימוש בנכסים.

האומדנים בנושא שיטת הפחת, אורך החיים השימושיים וערך השייר נבחנים מחדש לפחות בכל סוף שנת כספים ומותאמים בעת הצורך.

עלויות תוכנה

תוכנה אשר נרכשה על-ידי הבנק נמדדת לפי עלות בניכוי הפחתות והפסדים מירידת-ערך.

עלויות הקשורות לפיתוח תוכנה או התאמתה לצורך שימוש עצמי מהוונות אם ורק אם: ניתן למדוד באופן מהימן את עלויות הפיתוח; התוכנה ישימה מבחינה טכנית ומסחרית; צפויות הטבות כלכליות עתידיות; ולבנק כוונה ומקורות מספיקים על מנת להשלים את הפיתוח ולהשתמש בתוכנה. העלויות שהוכרו כנכס כוללות עלויות ישירות של חומרים ושירותים ושכר עבודה ישיר לעובדים. עלויות תקורה שלא ניתן ליחסן באופן ישיר לפיתוח התוכנה ועלויות מחקר מוכרות כהוצאה עם התהוותן. בנוסף, הבנק מיישם את הנחיות הפיקוח על הבנקים בנושא היוון עלויות תוכנה לפיהן נקבע סף מהותיות להיוון של 1 מיליון ש"ח. כל פרויקט פיתוח תוכנה אשר סך עלויותיו נמוכות מסף המהותיות שנקבע, נזקף כהוצאה בדוח רווח והפסד. עוד נקבע כי בגין תוצרים, אשר סך העלויות שניתן להוון בגינם אינו נמוך מסף המהותיות, נקבע מקדם היוון נמוך מ-1 לשעות עבודה, כדי להביא בחשבון את הפוטנציאל לחוסר יעילות ולסטיות מקובלות במסגרת פרויקטי פיתוח תוכנה. דרג העובדים שעלויותיהם מהוונות לנכסים הוגבל לדרגת מנהל פרויקט התוכנה ורישום עלויות בגין פיתוח תוכנה של כלל עובדי הפיתוח המותרים להיוון, נעשה בדרך של דיווח שעות פרטני ולא בדרך של הקצאת עלויות באופן יחסי.

הפחתה

הפחתה נזקפת לדוח רווח והפסד לפי שיטת הקו הישר על פני אומדן אורך החיים השימושי החל מהמועד שבו התוכנות זמינות לשימוש. תוכנות בתהליך פיתוח אינן מופחתות באופן שיטתי כל עוד הן אינן זמינות לשימוש. לפיכך, מתבצעת בחינה לירידת-ערך לפחות אחת לשנה, עד למועד בו הן הופכות להיות זמינות לשימוש.

(12) חכירות

חכירות, לרבות חכירות של קרקעות ממינהל מקרקעי ישראל או מצדדים שלישיים אחרים בהן נושא הבנק באופן מהותי בכל הסיכונים והתשואות מהנכס, מסווגות כחכירות מימוניות. בעת ההכרה לראשונה נמדדים הנכסים החכורים בסכום השווה לנמוך מבין השווי ההוגן והערך הנוכחי של דמי החכירה המינימליים העתידיים. תשלומים עתידים למימוש אופציה להארכת תקופת החכירה מול מנהל מקרקעי ישראל אינם מוכרים כחלק מהנכס וההתחייבות המתייחסת מאחר שמהווים דמי חכירה מותנים, הנגזרים משוויה ההוגן של הקרקע במועדי החידוש העתידיים של הסכם החכירה. לאחר ההכרה לראשונה, מטופל הנכס בהתאם למדיניות החשבונאית הנהוגה לגבי נכס זה.

יתר החכירות מסווגות כחכירות תפעוליות, כאשר הנכסים החכורים אינם מוכרים במאזן של הבנק.

תשלומים במסגרת חכירה תפעולית נזקפים לרווח והפסד לפי שיטת הקו הישר, לאורך תקופת החכירה.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

(13) נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין

הסעיף כולל נכסים בלתי מוחשיים שהוכרו במסגרת צירוף עסקים ומוניטין.

מוניטין

למידע בנושא מדידת המוניטין בעת ההכרה לראשונה ראה סעיף ה(2) לעיל. בתקופות עוקבות מוניטין נמדד לפי עלות בניכוי הפסדים מירידת-ערך שנצברו.

הפחתה

הפחתה נזקפת לדוח רווח והפסד לפי שיטת הקו הישר על פני אומדן אורך החיים השימושי של נכסים בלתי מוחשיים, החל מהמועד שבו הנכסים זמינים לשימוש.

מוניטין ונכסים בלתי מוחשיים בעלי אורך חיים בלתי מוגדר אינם מופחתים באופן שיטתי, אלא נבחנים לפחות אחת לשנה לצורך ירידת-ערך.

(14) נדל"ן להשקעה

נדל"ן להשקעה הוא נדל"ן (קרקע או מבנה - או חלק ממבנה - או שניהם) המוחזק (על-ידי הבנק כבעלים או בחכירה מימונית) לצורך הפקת הכנסות שכירות או לשם עליית-ערך הונית או שניהם, ושלא לצורך: שימוש בייצור או הספקת סחורות או שירותים למטרות מנהלתיות; או מכירה במהלך העסקים הרגיל.

נדל"ן להשקעה נמדד לראשונה לפי עלות הרכישה בתוספת עלויות עסקה. בתקופות עוקבות הנדל"ן להשקעה נמדד לפי עלות בניכוי פחת שנצבר והפסדים מירידת-ערך.

(15) ירידת-ערך נכסים שאינם פיננסיים

בכל מועד דיווח נבחן האם קיימים סימנים המצביעים על ירידת-ערך עבור הנכסים הלא פיננסיים של הבנק, למעט נכסי מסים נדחים ולרבות השקעות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני. באם קיימים סימנים כאמור, מחושב אומדן סכום בר ההשבה של הנכס. בנוסף, עבור כל יחידה מניבת מזומנים אליה מיוחס מוניטין או מיוחסים נכסים בלתי מוחשיים בעלי אורך חיים בלתי מוגדר או נכסים שאינם זמינים לשימוש, מבוצעת הערכה של סכום בר ההשבה אחת לשנה בתאריך קבוע גם במידה ולא קיימים סימנים לירידת-ערך או באופן תכוף יותר אם קיימים סימנים לירידת-ערך.

סכום בר ההשבה של נכס או של יחידה מניבת מזומנים הינו הגבוה מבין שווי השימוש ומחיר המכירה נטו (שווי הוגן, בניכוי הוצאות מכירה).

בקביעת שווי השימוש, מהוון הבנק את תזרימי המזומנים העתידיים החזויים לפי שיעור היוון לפני מסים, המשקף את הערכות השוק לגבי ערך הזמן של הכסף והסיכונים הספציפיים המתייחסים לנכס.

למטרת בחינת ירידת-ערך, נכסים אשר אינם ניתנים לבחינה פרטנית מקובצים יחד לקבוצת הנכסים הקטנה ביותר אשר מניבה תזרימי מזומנים משימוש מתמשך, אשר הינם בלתי תלויים בעיקרם בנכסים ובקבוצות אחרות ("יחידה מניבת מזומנים"). למטרת בחינת ירידת-ערך של מוניטין, יחידות מניבות מזומנים אליהן הוקצה מוניטין יקובצו כך שהרמה בה תיבחן ירידת הערך תשקף את הרמה הנמוכה ביותר בה המוניטין נתון למעקב למטרת דיווח פנימי אך לא תהיה גדולה ממגזר פעילות (לפני קיבוץ מגזרים דומים).

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

נכסי מטה הבנק אינם מפיקים תזרימי מזומנים נפרדים ומשרתים יותר מיחידה מניבת מזומנים אחת. חלק מנכסי המטה מוקצים ליחידות מניבות מזומנים על בסיס סביר ועקבי ונבחנים לירידת-ערך כחלק מבחינת ירידת-ערך בגין יחידות מניבות המזומנים להן הם מוקצים. נכסי מטה אחרים, אותם לא ניתן להקצות באופן סביר ועקבי ליחידות מניבות מזומנים, מוקצים לקבוצת יחידות מניבות מזומנים במידה וקיימים סממנים לכך שחלה ירידת-ערך בנכס השייך למטה הבנק או כאשר קיימים סממנים לירידת-ערך בקבוצת היחידות מניבות המזומנים. במקרה זה, נקבע סכום בר השבה של קבוצת היחידות מניבות המזומנים שאותן משרת המטה.

הפסדים מירידת-ערך מוכרים כאשר הערך בספרים של הנכס או של יחידה מניבת מזומנים אליה הנכס משתייך עולה על הסכום בר ההשבה, ונזקפים לרווח והפסד. הפסדים מירידת-ערך שהוכרו לגבי יחידות מניבות מזומנים, מוקצים תחילה להפחתת הערך בספרים של מוניטין שיוחס ליחידות אלה, ולאחר מכן להפחתת הערך בספרים של הנכסים האחרים ביחידה מניבת המזומנים, באופן יחסי. לגבי יחידות מניבות מזומנים הכוללות מוניטין, הפסד מירידת-ערך מוכר כאשר הערך בספרים של היחידה מניבה מזומנים, לאחר גילום המוניטין, עולה על הסכום בר ההשבה שלה.

הפסד מירידת-ערך מוקצה בין הבעלים של החברה לזכויות שאינן מקנות שליטה לפי אותו בסיס שהרווח או ההפסד מוקצה.

הפסד מירידת-ערך מוניטין אינו מבוטל. באשר לנכסים אחרים, הפסדים מירידת-ערך שהוכרו בתקופות קודמות נבדקים מחדש בכל מועד דיווח כדי לקבוע האם קיימים סימנים לכך שההפסדים קטנו או לא קיימים עוד. הפסד מירידת-ערך מבוטל אם חל שינוי באומדנים ששימשו לקביעת הסכום בר ההשבה, אך ורק במידה שהערך בספרים של הנכס, אחרי ביטול ההפסד מירידת הערך, אינו עולה על הערך בספרים בניכוי פחת או הפחתות, שהיה נקבע אלמלא הוכר הפסד מירידת-ערך.

ירידת-ערך של עלויות פיתוח עצמי של תוכנות מחשב

בנוסף לסממנים לבחינת קיום ירידת-ערך שנקבעו ב-IAS 36, ירידת-ערך נכסים, בחינת קיום ירידת-ערך לגבי עלויות פיתוח עצמי של תוכנות מחשב תתבצע גם בהתקיים הסממנים שצוינו בכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות-הברית: SOP 98-1: Accounting For The Costs Of Computer Software Developed Or Obtained For Internal Use (ASC 350-40)

(א) לא צפוי כי התוכנה תספק שירותים פוטנציאליים משמעותיים;

(ב) חל שינוי מהותי באופן או בהיקף השימוש בתוכנה או בשימוש הצפוי בתוכנה;

(ג) בוצע או יבוצע בעתיד שינוי מהותי בתוכנה;

(ד) העלויות לפיתוח או הסבת התוכנה המיועדת לשימוש עצמי חורגות משמעותית מהסכומים שנצפו מראש;

(ה) צפוי שפיתוח התוכנה לא יושלם ולא ייעשה בו שימוש.

באם מתקיים סימן אחד או יותר מהסימנים שצוינו לעיל, נדרש לבחון ירידת-ערך בהתאם לכללים שנקבעו ב-IAS 36, ירידת-ערך נכסים.

(16) נכסים לא שוטפים המוחזקים למכירה ופעילויות שהופסקו

נכסים לא שוטפים (או קבוצות מימוש המורכבות מנכסים והתחייבויות) שהשבתם צפויה בעיקרה בדרך של מכירה או חלוקה ולא בדרך של שימוש מתמשך (למעט נכסים שנתפסו בגין חובות פגומים), מסווגים כנכסים המוחזקים למכירה או חלוקה.

מיד לפני סיווגם כמוחזקים למכירה או לחלוקה, נמדדים הנכסים על-פי המדיניות החשבונאית של הבנק. לאחר מכן נמדדים הנכסים, לפי הנמוך מבין הערך בספרים והשווי ההוגן, בניכוי עלויות מכירה.

בתקופות עוקבות, נכסים ברי פחת המסווגים כמוחזקים למכירה או לחלוקה אינם מופחתים הפחתה תקופתית, והשקעות בחברות כלולות המסווגות כמוחזקות למכירה אינן מטופלות בהתאם לשיטת השווי המאזני.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

(17) זכויות עובדים

התאגיד הבנקאי מחויב מתוקף דין, הסכם ונוהג בתשלומי הטבות פרישה לעובדים, אשר כוללים תשלומים לפי תוכניות להטבה מוגדרת בגין פנסיה (כגון, תשלומי פנסיה, פיצויי פיטורין ופרישה), תשלומים לפי תוכניות אחרות לאחר פרישה (כגון, שי לחג ותשלומי רווחה בריאות ואחרים המשולמים לפנסיונרים או בגינם) ותשלומים לפי תוכניות להפקדה מוגדרת (כגון, תשלומים לקופות תגמולים או לקרן פנסיה בהתאם לסעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין, התשכ"ג-1963). כמו-כן, בהתאם להוראות המפקח על הבנקים, תאגיד בנקאי שצופה כי ישולמו לקבוצת עובדים הטבות מעבר לתנאים החוזיים, נדרש להביא בחשבון את שיעור העובדים שצפויים לעזוב (לרבות עובדים שצפויים לפרוש במסגרת תוכניות פרישה מרצון או בעת קבלת תנאים מועדפים אחרים) ואת ההטבות שהם צפויים לקבל בעת עזיבתם.

התחייבויות התאגיד הבנקאי לתשלום פיצויים לעובדי התאגיד הבנקאי בהתאם לסעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין מטופלות כתוכנית להפקדה מוגדרת. התאגיד הבנקאי מכיר בעלות הפנסיה נטו לתקופה בהתאם להפקדה הנדרשת לאותה תקופה.

התחייבויות התאגיד הבנקאי לתשלום פיצויים, פנסיה והטבות אחרות, שאינם בהתאם לסעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין, הטבות אחרות לזמן ארוך והטבות אחרות לאחר סיום העסקה, מטופלות כתוכניות להטבה מוגדרת ומחושבות על בסיס אקטוארי ובהתחשב בהסתברויות על בסיס ניסיון העבר. שיעור ההיוון להטבות לעובדים מחושב על בסיס תשואת אגרות-החוב הממשלתיות בישראל בתוספת מרווח ממוצע על אגרות-חוב קונצרניות בדירוג AA (בינלאומי) ומעלה במועד הדיווח. משיקולים פרקטיים, נקבע כי המרווח ייקבע לפי ההפרש בין שיעורי התשואה לפדיון, לפי תקופות פירעון, על אגרות-חוב קונצרניות בדירוג AA ומעלה בארצות-הברית, לבין שיעורי התשואה לפדיון, לאותן תקופות לפירעון, על אגרות-חוב של ממשלת ארצות-הברית, והכול במועד הדיווח. שיעור התמותה מתבסס על הוראות עדכניות של הממונה על שוק ההון ביטוח וחיסכון כפי שמפורט בחוזר 2-1-2013 (לוחות חדשים לחברות ביטוח). שיעור עליית השכר בעתיד מוערך על-ידי ההנהלה.

בגין ההטבות האמורות נזקפת לרווח והפסד עלות שירות, עלות ריבית, תשואה על נכסי תוכנית, הפחתה של רווח או הפסד אקטוארי נטו, הפחתה של עלות או זיכוי בגין שירות קודם והפחתה של נכס או התחייבות נטו בגין המעבר לתקינה האמריקאית אשר נכללו במסגרת הרווח הכולל האחר המצטבר.

רווח או הפסד אקטוארי, הינו שינוי בערך של מחויבות בגין הטבה חזויה או של נכסי תוכנית, הנובע מכך שהניסיון בפועל שונה מהמשוער, או הנובע משינוי בהנחה אקטוארית. רווחים והפסדים אקטואריים שאינם נובעים כתוצאה משינוי בשיעור ההיוון ליום 1 בינואר 2013, ובתקופות לאחר מכן, נכללים במסגרת הרווח הכולל האחר המצטבר ומופחתים בשיטת הקו הישר על פני תקופת השירות הממוצעת הנותרת של העובדים הצפויים לקבל הטבות על-פי התוכנית.

עלות או זיכוי בגין שירות קודם מופחת כרכיב של עלות הפנסיה נטו לתקופה בקו ישר, על פני תקופת השירות הממוצעת הנותרת של העובדים הצפויים לקבל הטבות על-פי התוכנית.

הטבות עובד לטווח קצר (כדוגמת: שכר עבודה, חופשה ומענקים) נמדדות על בסיס לא מהוון וההוצאה נזקפת בעת שניתן השירות המתייחס.

לפרטים נוספים בדבר זכויות עובדים ראה סעיף ד.(1) לעיל.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

(18) תשלום מבוסס מניות

עסקות תשלום מבוסס מניות עם עובדי התאגיד הבנקאי מטופלות בהתאם לנושא 718 לקודיפיקציה - (ASC 718) (Compensation - Stock Compensation). עסקות אלו כוללות קבלת שירותים מהעובדים בתמורה להנפקת מניות התאגיד הבנקאי, אופציות למניות או מכשירים הוניים אחרים. עסקות אלו כוללות גם התחייבויות לעובדים, בהתקיים אחד משני התנאים הבאים: (1) הסכום מבוסס, לפחות בחלקו, על מחיר המניה של התאגיד הבנקאי, או על מכשיר הוני אחר של התאגיד הבנקאי. (2) המענק דורש, או עשוי לדרוש, סילוק באמצעות הנפקת מניות התאגיד הבנקאי, או מכשירים הוניים אחרים של התאגיד הבנקאי.

ככלל, הבנק מכיר בהוצאה בגין תשלומים מבוססי מניות שהוא מעניק לעובדיו.

לגבי עסקות תשלום מבוסס מניות המסווגות כמענקים הוניים, שווי ההטבה נמדד במועד ההענקה בהתייחס לשווי ההוגן של המכשירים ההוניים המוענקים. שווי ההטבה מוכר ברווח והפסד כהוצאות שכר כנגד גידול מקביל בהון. לצורך ההכרה בהוצאה וייחוסה על פני תקופות השירות המתאימות של העובדים, הבנק מתחשב בתנאי שירות ובתנאי ביצוע (שאינם תנאי שוק), כך שההכרה בהוצאה מבוססת על מספר המכשירים אשר לגביהם תנאי השירות ותנאי הביצוע צפויים להתקיים. יעד ביצוע אשר יכול להיות מושג לאחר תקופת השירות, מטופל כתנאי ביצוע.

מענקים התחייבותיים נמדדים על בסיס השווי ההוגן במועד ההענקה. הבנק מודד מחדש את השווי ההוגן של ההתחייבות בסוף כל תקופת דיווח ובמועד הסילוק, כאשר שינויים כלשהם בשווי ההוגן מוכרים ברווח והפסד לתקופה כנגד ההתחייבות. עסקות הכוללות התחייבות אשר תסולק על-ידי הנפקת מספר משתנה של מניות הבנק על בסיס שווי כספי קבוע מסווגות כהתחייבות.

לפרטים נוספים בדבר אימוץ כללי החשבונאות בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים ועסקות תשלום מבוסס מניות ראה סעיף ד.(1) לעיל.

(19) מניות באוצר

בעת רכישת מניות הבנק על-ידי הבנק, סכום התמורה ששולם, הכולל עלויות ישירות, מנוכה מההון. המניות שנרכשו מחדש מסווגות כמניות באוצר. כאשר מניות באוצר נמכרות או מונפקות מחדש, סכום התמורה שהתקבלה מוכר כגידול בהון והעודף או הגרעון שנובעים מהעסקה נזקף ליתרת הפרמיה.

(20) התחייבויות תלויות

הדוחות הכספיים כוללים הפרשות נאותות בגין תביעות, בהתאם להערכת ההנהלה ובהתבסס על הערכות יועציה המשפטיים.

מתכונת הגילוי הינה על-פי הוראות המפקח על הבנקים, באופן שהתביעות שהוגשו כנגד הבנק מסווגות לשלוש קבוצות:

סיכון צפוי (Probable) - הסתברות להתממשות החשיפות לסיכון הינה מעל ל-70%. בגין תביעה הנכללת בקבוצת סיכון זו נכללה הפרשה בדוחות הכספיים.

סיכון אפשרי (Reasonably Possible) - הסתברות להתממשות החשיפות לסיכון הינה בין 20% ל-70%. בגין תביעה הנכללת בקבוצת סיכון זו לא נכללה הפרשה בדוחות הכספיים, אלא רק ניתן גילוי.

סיכון קלוש (Remote) - הסתברות להתממשות החשיפות לסיכון הינה מתחת ל-20%. בגין תביעה הנכללת בקבוצת סיכון זו לא נכללה הפרשה בדוחות הכספיים ולא ניתן גילוי.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

הפסד צפוי מתלויות ייצבר באם מתקיימים שני התנאים להלן: (א) צפוי כי ירד ערכו של נכס (או התחייבות) במועד הדיווח; (ב) סכום ההפסד ניתן למדידה באופן סביר. אם סכום כלשהו בטווח ההפסד מהווה לאותו המועד את האומדן הטוב ביותר בטווח, הסכום כאמור ייצבר. במידה ולא קיים סכום בטווח המהווה אומדן טוב יותר מסכום כלשהו אחר, נדרש לצבור את הסכום המינימלי בטווח. תביעה שלגביה יש קביעה של המפקח על הבנקים כי הבנק נדרש להשיב כספים, מסווגת כצפויה ונערכת בגינה הפרשה בגובה הסכום שהבנק נדרש להשיב.

במקרים נדירים הבנק קבע, שלדעת הנהלת הבנק, בהסתמך על יועציה המשפטיים, לא ניתן להעריך את סיכויי ההתממשות של החשיפה לסיכון בגין תביעה רגילה ובגין תביעה שאושרה כתביעה ייצוגית במקרים בהם טרם פורסמו ארבעה דוחות כספיים על-ידי הבנק מאז שנכללה בהם לראשונה תביעה כאמור ולכן לא בוצעה הפרשה.

ביאור 26(ד) כולל גילוי על כל תביעה שסכומה מעל 1% מהון הבנק ולגבי תביעות שלא ניתן בשלב זה להעריך את תוצאותיהן, ניתן גילוי לגבי כל תביעה שסכומה מעל 0.5% מההון.

(21) הוצאות מסים על ההכנסה

הוצאת מסים על הכנסה כוללת מסים שוטפים ונדחים. מסים שוטפים ונדחים נזקפים לדוח רווח והפסד, אלא אם המס נובע מעסקה או אירוע אשר מוכרים ישירות בהון. במקרים אלו הוצאת המסים על הכנסה נזקפת להון. המס השוטף הינו סכום המס הצפוי להשתלם (או להתקבל) על ההכנסה החייבת במס לשנה, כשהוא מחושב לפי שיעורי המס החלים לפי החוק שנחקק או נחקק למעשה לתאריך המאזן, והכולל שינויים בתשלומי המס המתייחסים לשנים קודמות.

ההפרשה למסים על ההכנסה של הבנק וחברות מאוחדות שלו שהן מוסדות כספיים לצורכי מס ערך מוסף, כוללת מס רווח המוטל על ההכנסה לפי חוק מס ערך מוסף. מס ערך מוסף המוטל על השכר במוסדות כספיים נכלל בדוח רווח והפסד בסעיף "משכורת והוצאות נלוות".

הבנק מכיר במסים נדחים בהתייחס להפרשים זמניים בין הערך בספרים של נכסים והתחייבויות לצורך דיווח כספי לבין ערכם לצורכי מסים. ואולם, הבנק לא מכיר במסים נדחים לגבי ההפרשים הזמניים הבאים: ההכרה לראשונה במוניטין, ההכרה לראשונה בנכסים ובהתחייבויות בעסקה שאינה מהווה צירוף עסקים ושאינה משפיעה על הרווח החשבונאי ועל הרווח לצורכי מס, וכן הפרשים הנובעים מהשקעה בחברות בנות ובחברות כלולות, במידה ואין זה צפוי שהם יתהפכו בעתיד הנראה לעין, בין אם בדרך של מימוש ההשקעה ובין אם בדרך של חלוקת דיבידנדים בגין ההשקעה. המסים הנדחים נמדדים לפי שיעורי המס הצפויים לחול על ההפרשים הזמניים במועד בו ימומשו, בהתבסס על החוקים שנחקקו או שנחקקו למעשה לתאריך המאזן. הבנק מקזז נכסי והתחייבות מסים נדחים במידה וקיימת זכות חוקית הניתנת לאכיפה לקיזוז נכסי והתחייבויות מסים שוטפים, והם מיוחסים לאותה הכנסה חייבת במס הממוסה על-ידי אותה רשות מס בגין אותה חברה נישומה, או בחברות שונות בקבוצה, אשר בכוונתן לסלק נכסי והתחייבויות מסים שוטפים על בסיס נטו או שנכסי והתחייבויות המסים מיושבים בו זמנית.

נכס מס נדחה בגין הפסדים מועברים ובגין הפרשים זמניים יוכר כאשר צפוי (more likely than not) שיווצר לגביהם חיסכון מס בעת מועד ההיפוך. יצירה של נכסי מסים נדחים נטו לא תעלה על המסים השוטפים בתקופת החשבון, אלא במקרים מיוחדים בהם צפוי שבעתיד תהיה הכנסה חייבת שכנגדה יהיה ניתן לנצל אותם.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

הבנק עשוי להתחייב בתוספת מס במקרה של חלוקת דיבידנדים בגין חברות מוחזקות. תוספת מס זו לא נכללה בדוחות הכספיים, לאור מדיניות החברות המוחזקות שלא לגרום לחלוקת דיבידנד הכרוכה בתוספת מס לבנק, בעתיד הנראה לעין. במקרים בהם צפויה חברה מוחזקת לחלק דיבידנד מרווחים הכרוכים בתוספת מס לבנק, יוצר הבנק עתודה למס בגין תוספת המס שהוא עשוי להתחייב בה.

מס נדחה בגין עסקות בינחברתיות בדוח המאוחד נרשם לפי שיעור המס החל על החברה הרוכשת.

הבנק מכיר בהשפעת פוזיציות מס רק אם צפוי (more likely than not) שהפוזיציות יתקבלו על-ידי רשויות המס או בית המשפט. פוזיציות מס שמוכרות נמדדות לפי הסכום המקסימלי שסבירות התממשותו עולה על 50%. שינויים בהכרה או במדידה באים לידי ביטוי בתקופה בה חלו שינויים בנסיבות אשר הובילו לשינוי בשיקול הדעת.

(22) היוון עלויות אשראי

IAS 23 עלויות אשראי, קובע כי נדרש להוון עלויות אשראי אשר מתייחסות ישירות לרכישה ולהקמה או לייצור של נכס כשיר. נכס כשיר הוא נכס שנדרשת תקופת זמן משמעותית להכנתו לשימושו המיועד או מכירתו והוא כולל, בין היתר, נכסי רכוש קבוע, נכסי תוכנה ונכסים אחרים הדורשים פרק זמן ממושך כדי להביאם למצב בו יוכלו לשרת בשימושם המיועד או למכירתם.

עם זאת, במסגרת הוראות הפיקוח על הבנקים הובהר כי תאגיד בנקאי לא יהוון עלויות אשראי מבלי שקבע מדיניות, נהלים ובקרות ברורים באשר לקריטריונים להכרה בנכסים כשירים ובעלויות אשראי שהוונו.

בהתאם לכך, הבנק אינו מהוון עלויות אשראי לנכסים כשירים.

(23) רווח למניה

הבנק מציג נתוני רווח למניה בסיסי ומדולל לגבי הון המניות הרגילות שלו. הרווח הבסיסי למניה מחושב על-ידי חלוקת הרווח או ההפסד המיוחסים לבעלי המניות הרגילות של הבנק במספר הממוצע המשוקלל של המניות הרגילות שהיו במחזור במשך התקופה, לאחר התאמה בגין מניות באוצר.

הרווח המדולל למניה נקבע על-ידי התאמת הרווח או ההפסד (כגון התאמות בגין השפעה לאחר מס של דיבידנדים, עלויות מימון כלשהן ושינויים אחרים) המתייחס לבעלי המניות הרגילות והתאמת הממוצע המשוקלל של המניות הרגילות שבמחזור, לאחר התאמה בגין מניות באוצר ובגין ההשפעות של כל המניות הרגילות הפוטנציאליות המדללות, הכוללות, כתבי אופציה למניות וכתבי אופציה למניות שהוענקו לעובדים.

(24) דיווח על מגזרי פעילות

מגזרי פעילות -

מגזר פעילות הוא מרכיב בבנק אשר עוסק בפעילויות שמהן הוא עשוי להפיק הכנסות ולשאת בהוצאות; תוצאות פעולותיו נבחנות באופן סדיר על-ידי ההנהלה והדירקטוריון לצורך קבלת החלטות בנוגע להקצאת משאבים והערכת ביצועיו; וכן קיים לגביו מידע פיננסי נפרד. המתכונת לדיווח על מגזרי הפעילות של הבנק נקבעה בהוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים.

חלוקת המגזרים בבנק מבוססת על אפיון של מגזרי לקוחות. מגזרים אלו כוללים גם מוצרים בנקאיים. תוצאות מגזר המוצר שלא ניתן לשיוך למגזרי הלקוחות הרלוונטיים נכלל ב"אחרים והתאמות".

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

מגזרי פעילות פיקוחיים (בהתאם לחוזר החדש של הפיקוח על הבנקים) -

בנוסף, הבנק מדווח על מגזרי פעילות פיקוחיים בהתאם למתכונת אחידה ובת השוואה שקבע הפיקוח על הבנקים. מגזר פעילות פיקוחי מוגדר בעיקר בהתבסס על סיווג הלקוחות. לקוחות פרטיים מסווגים בהתאם להיקף הנכסים הפיננסיים למגזר משקי הבית ומגזר הבנקאות הפרטית. לקוחות שאינם אנשים פרטיים מסווגים בעיקר על-פי מחזור הפעילות שלהם למגזרים עסקיים (תוך הפרדה בין עסקים זעירים וקטנים, עסקים בינוניים ועסקים גדולים) גופים מוסדיים ומגזר ניהול פיננסי. מתכונת הדיווח על מגזרי הפעילות הפיקוחיים של הבנק נקבעה גם היא בהוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים.

מתכונת דיווח זו יושמה לראשונה החל מהדוח לשנת 2015, זאת בכפוף להקלות והוראות מעבר שנקבעו על-ידי הפיקוח על הבנקים, לפירוט נוסף ראה ביאור 1.ד.(7).

(25) גילויים בהקשר לצד קשור

המידע על יתרות מאזניות וחוץ-מאזניות והמידע על תוצאות העסקות עם בעלי עניין וצדדים קשורים ניתן בהתאם להראות הדיווח לציבור לגבי כל אדם המוגדר כבעל עניין או צד קשור לפי ההגדרות בסעיף 1 בהוראות הדיווח לציבור, או כאיש קשור, לפי ההגדרות בהוראת ניהול בנקאי תקין 312 בדבר "עסקי תאגיד בנקאי עם אנשים קשורים". בנוסף לדרישות הגילוי הנדרשות מכוח הוראות הדיווח לציבור, התאגיד הבנקאי מיישם גם את הוראות הגילוי המתחייבות מיישום נושא 850 בקודיפיקציה בדבר "גילויים בהקשר לצד קשור".

(26) עסקות עם בעלי שליטה

הבנק מיישם את כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית לצורך טיפול חשבונאי בפעולות בין תאגיד בנקאי לבין בעל שליטה בו ובין חברה בשליטת הבנק. במצבים בהם בכללים כאמור לא קיימת התייחסות לאופן הטיפול, מיישם הבנק את הכללים שנקבעו בתקן מספר 23 של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות בנושא הטיפול החשבונאי בעסקות בין ישות לבין בעל השליטה בה.

נכסים והתחייבויות שלגביהם בוצעה עסקה עם בעל שליטה, נמדדים לפי שווי הוגן במועד העסקה. בשל העובדה כי מדובר בעסקה במישור ההוני, זוקפת הקבוצה את ההפרש בין השווי ההוגן לבין התמורה מהעסקה להון.

הלוואות, לרבות פיקדונות

במועד ההכרה לראשונה, ההלוואה שניתנה לבעל השליטה או פיקדון שהתקבל מבעל השליטה, מוצגים בדוחות הכספיים של הבנק לפי שוויים ההוגן כנכס או כהתחייבות, לפי העניין. ההפרש בין סכום ההלוואה שניתנה או פיקדון שהתקבל לבין שוויים ההוגן במועד ההכרה לראשונה נזקף להון.

בתקופות הדיווח שלאחר מועד ההכרה לראשונה ההלוואה או הפיקדון כאמור מוצגים בדוחות הכספיים של הבנק בעלותם המופחתת תוך יישום שיטת הריבית האפקטיבית.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

ו. תקני חשבונאות חדשים והוראות חדשות של המפקח על הבנקים בתקופה שלפני יישומם

(1) אימוץ כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות-הברית

בחודש יוני 2009 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב בנושא דיווח של תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי בישראל לפי תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) אשר קובע את אופן האימוץ הצפוי של תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) על-ידי תאגידים בנקאיים. בהתאם לחוזר, בנושאים שאינם בליבת העסק הבנקאי, אומצו בהדרגה במהלך השנים 2011 ו-2012, תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) למעט IAS 19 בדבר הטבות עובדים אשר יישומו נדחה למועד מאוחר יותר. בנושאים שבליבת העסק הבנקאי, הבהיר הפיקוח על הבנקים כי תתקבל החלטה סופית שתקבע בהתחשב בלוח הזמנים שיקבע בארצות-הברית ובהתקדמות תהליך ההתכנסות בין גופי התקינה הבינלאומית והאמריקאית.

במהלך ינואר 2014 הובהר על-ידי הפיקוח על הבנקים כי תאגידים בנקאיים לא יידרשו לאמץ את כללי ה-IFRS אלא לאמץ באופן מלא את כללי התקינה החשבונאית האמריקאית, המיושמים על-ידי בנקים בארצות-הברית.

(2) הכרה בהכנסה מחוזים עם לקוחות

ביום 11 בינואר 2015 פורסם חוזר בנושא אימוץ עדכון לכללי חשבונאות בנושא הכנסה מחוזים עם לקוחות. החוזר מעדכן את הוראות הדיווח לציבור לאור פרסום ASU 2014-09 המאמץ בכללי החשבונאות האמריקאים תקן חדש בנושא הכרה בהכנסה. התקן קובע כי הכנסה תוכר בסכום שצפוי שיתקבל בתמורה להעברת הסחורות או מתן שירותים ללקוח.

בנקים נדרשים ליישם את התיקונים להוראות הדיווח לציבור החל מיום 1 בינואר 2018. בעת היישום לראשונה ניתן לבחור בחלופה של יישום למפרע תוך הצגה מחדש של מספרי השוואה או בחלופה של יישום בדרך של מכאן ולהבא תוך זקיפת ההשפעה המצטברת להון במועד היישום לראשונה.

התקן החדש אינו חל, בין השאר, על מכשירים פיננסיים וזכויות או מחויבויות חוזיות אשר בתחולת פרק 310 לקודיפיקציה.

הבנק טרם החל לבחון את ההשפעה של התקן על דוחותיו הכספיים, וטרם בחר בחלופה ליישום הוראות המעבר.

(3) אימוץ כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא צירופי עסקים, איחוד דוחות כספיים והשקעות בחברות מוחזקות

ביום 10 ביוני 2015 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר לפיו תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי יידרשו לאמץ את כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות-הברית בנושא צירופי עסקים, איחוד דוחות כספיים והשקעות בחברות מוחזקות, ובין היתר, את כללי ההצגה, המדידה והגילוי שנקבעו בהוראות בנושאים אלה. כמו-כן, הובהר כי הטיפול החשבונאי שנקבע בהוראות הפיקוח על הבנקים בדבר נכסים לא שוטפים המוחזקים למכירה לפי תקן דיווח כספי בינלאומי מספר 5 לא יחול על השקעות בחברות כלולות. ההוראות שנקבעו בחוזר יחולו מיום 1 בינואר 2016 ואילך. בעת היישום לראשונה, נדרש לפעול בהתאם להוראות המעבר שנקבעו באותם נושאים בכללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית, בשינויים המתחייבים. האמור כולל תיקון למפרע של מספרי השוואה, אם הדבר נדרש בהתאם לנושאים אלה.

להערכת הבנק, ההשפעה של אימוץ ההוראות הנ"ל על הדוחות הכספיים אינה צפויה להיות מהותית.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

(4) אימוץ כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא נכסים בלתי מוחשיים

ביום 22 באוקטובר 2015 פורסם חוזר בדבר "דיווח של תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא נכסים בלתי מוחשיים". בהתאם לחוזר, תאגיד בנקאי וחברות כרטיסי אשראי נדרשים לאמץ את כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות-הברית בנושא נכסים בלתי מוחשיים, ובין היתר, את כללי ההצגה, המדידה והגילוי שנקבעו בהוראות נושא 350 בקודיפיקציה בדבר "נכסים בלתי מוחשיים - מוניטין ואחרים" לרבות את הכללים בהקשר לירידת-ערך של נכסי תוכנה לשימוש עצמי. בהקשר זה, הטיפול החשבונאי במוניטין, לרבות בחינת ירידת הערך שלו, עודכן בהתאם לחוזר מיום 8 בפברואר 2015 בדבר "דיווח של תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא צירופי עסקים ואיחוד דוחות כספיים".

ההוראות שנקבעו בהתאם לחוזר יחולו החל מיום 1 בינואר 2016 ואילך. בעת היישום לראשונה, תאגיד בנקאי יפעל בהתאם להוראות המעבר שנקבעו באותם נושאים, בשינויים המתחייבים. האמור כולל תיקון למפרע של מספרי השוואה, אם הדבר נדרש בהתאם לנושאים אלה.

להערכת הבנק, ההשפעה של אימוץ ההוראות הנ"ל על הדוחות הכספיים אינה צפויה להיות מהותית.

(5) אימוץ כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא מסים על ההכנסה

ביום 22 באוקטובר 2015 פורסם חוזר בדבר "דיווח של תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא מסים על ההכנסה". על-פי החוזר, תאגיד בנקאי וחברות כרטיסי אשראי נדרשים לאמץ את כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות-הברית בנושא מסים על ההכנסה, ובין היתר, את כללי ההצגה, המדידה והגילוי שנקבעו בהוראות בנושא 740 בקודיפיקציה בדבר "מסים על ההכנסה" ובנושא 740-830 בקודיפיקציה בדבר "סוגיות במטבע-חוץ - מסים על ההכנסה".

ההוראות שנקבעו בהתאם לחוזר יחולו על תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי מיום 1 בינואר 2017 ואילך. בעת היישום לראשונה, תאגיד בנקאי יפעל בהתאם להוראות המעבר שנקבעו באותם נושאים, בשינויים המתחייבים. האמור כולל תיקון למפרע של מספרי השוואה, אם הדבר נדרש בהתאם לנושאים אלה.

הבנק בוחן את השלכות יישום ההוראות הנ"ל. להערכת הבנק יישום הכללים האמורים יביא לגידול בהתחייבויות בגין מסים נדחים, אך לאור המורכבות הכרוכה ביישום ההוראות האמורות ולנוכח השוני בין חוקי המס האמריקאים והעדר התאמתם לסביבת המס בישראל, אין ביכולתו להעריך בשלב זה את היקף השפעתן על הדוחות הכספיים.

(6) טיוטה בדבר תיקון לתקינה האמריקאית בנושא עסקות רכש חוזר לפדיון ועסקות רכש חוזר במימון

ביום 15 ביולי 2015 פרסם הפיקוח על הבנקים טיוטה בדבר "תיקון מספר 11-2014 לקודיפיקציה של ה-FASB לגבי עסקות רכש חוזר לפדיון ועסקות רכש חוזר במימון". בין היתר התיקון מבהיר כי עסקות רכש חוזר לפדיון ועסקות רכש חוזר במימון יטופלו מבחינה חשבונאית כחוב מובטח, בעקביות לטיפול החשבונאי בעסקות רכש חוזר אחרות. בנוסף, התיקון מבהיר את הטיפול החשבונאי בעסקות רכש חוזר במימון, בהן צד אחד מעביר לצד נגדי נכס פיננסי, ובו זמנית מתקשר עם הצד הנגדי בהסכם לרכישה ומכירה חוזרת של הנכס הפיננסי, וכן כולל דרישות גילוי מסוימות.

התיקונים יישומו מיום 1 בינואר 2016 ואילך, בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בארצות-הברית, בשינויים המחויבים.

להערכת הבנק, ההשפעה של אימוץ ההוראות הנ"ל על הדוחות הכספיים אינה צפויה להיות מהותית.

ביאור 2 הכנסות והוצאות ריבית

	2015	2014	2013
א. הכנסות ריבית**			
מאשראי לציבור	**9,044**	*9,628	11,390
מאשראי לממשלות	**41**	32	21
מפיקדונות בבנקים	**117**	108	105
מפיקדונות בבנק ישראל וממזומנים	**26**	71	192
מניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר	**2**	–	1
מאגרות-חוב	**604**	834	1,236
מנכסים אחרים	**3**	*–	16
סך-כל הכנסות ריבית	**9,837**	10,673	12,961
ב. הוצאות ריבית**			
על פיקדונות הציבור	**(830)**	(1,428)	(2,792)
על פיקדונות הממשלה	**(12)**	(12)	(23)
על פיקדונות מבנקים	**(40)**	(63)	(116)
על ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר	**(2)**	(10)	(15)
על אגרות-חוב וכתבי התחייבויות נדחים	**(1,058)**	(1,361)	(2,065)
על התחייבויות אחרות	**(10)**	(31)	(7)
סך-כל הוצאות ריבית	**(1,952)**	(2,905)	(5,018)
סך הכנסות ריבית, נטו	**7,885**	7,768	7,943
ג. פירוט ההשפעה נטו של מכשירים נגזרים מגדרים על הכנסות והוצאות ריבית***			
הכנסות ריבית	**(211)**	(221)	(154)
הוצאות ריבית	**(6)**	10	13
ד. פירוט הכנסות ריבית על בסיס צבירה מאגרות-חוב			
מוחזקות לפדיון	**13**	27	46
זמינות למכירה	**571**	780	1,131
למסחר	**20**	27	59
סך-הכל כלול בהכנסות ריבית	**604**	834	1,236

* סווג מחדש.
** כולל מרכיב אפקטיבי ביחסי הגידור.
*** פירוט של השפעת מכשירים נגזרים מגדרים על סעיפי משנה א ו-ב.

ביאור 3 הכנסות מימון שאינן מריבית

א. הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית בגין פעילויות שאינן למטרות מסחר

	2015	2014	2013
1. מפעילות במכשירים נגזרים			
חלק לא אפקטיבי ביחסי הגידור (ראה ג להלן)[1]	**19**	(5)	23
הכנסות (הוצאות) נטו בגין מכשירים נגזרים ALM[2]	**550**	1,918	(993)
סך-הכל מפעילות במכשירים נגזרים	**569**	1,913	(970)
2. מהשקעה באגרות חוב			
רווחים ממכירת אגרות-חוב זמינות למכירה[3]	**525**	284	449
הפסדים ממכירת אגרות-חוב זמינות למכירה[3][4]	**(33)**	-	(4)
סך-הכל מהשקעה באג"ח	**492**	284	445
3. הפרשי שער, נטו	**(161)**	(1,496)	818
4. רווחים (הפסדים) מהשקעה במניות			
רווחים ממכירת מניות זמינות למכירה[3]	**264**	164	172
הפסדים ממכירת מניות זמינות למכירה[3][5][6]	**(185)**	(69)	(76)
דיבידנד ממניות זמינות למכירה	**45**	36	38
רווח ממכירת מניות של חברות מוחזקות	**–**	3	-
הפסד ממכירת מניות של חברות מוחזקות	**(31)**	-	-
סך-הכל מהשקעה במניות	**93**	134	134
5. רווחים (הפסדים) נטו בגין עסקאות איגוח	**–**	-	-
6. רווחים נטו בגין הלוואות שנמכרו	**3**	-	2
סך-הכל הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות שאינן למטרות מסחר	**996**	835	429

(1) למעט מרכיב אפקטיבי ביחסי גידור.
(2) מכשירים נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.
(3) סווג מחדש מרווח כולל אחר מצטבר.
(4) לרבות הפרשות לירידת ערך בסך של 21 מיליוני ש"ח לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015 (2014: 0 מיליוני ש"ח; 2013: 0 מיליוני ש"ח).
(5) לרבות הפרשות לירידת ערך בסך של 113 מיליוני ש"ח לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015 (2014: 69 מיליוני ש"ח; 2013: 75 מיליוני ש"ח).
(6) לרבות הפסד בסך של 72 מיליון ש"ח, כתוצאה מפסק-דין שהתקבל בחודש אוגוסט 2015 בנוגע לחיוב ריבית פיגורים על אשראי מובטח במניות, שסווג בעבר כנייר ערך, והרווח ממכירתו נרשם בעבר בסעיף זה.

ביאור 3 הכנסות מימון שאינן מריבית (המשך)

ב. הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות למטרות מסחר*

	2015	2014	2013
הכנסות נטו בגין מכשירים נגזרים אחרים	**19**	20	21
רווחים שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אגרות-חוב למסחר, נטו[1]	**28**	59	24
רווחים שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של מניות למסחר, נטו[2]	**1**	2	6
סך-הכל הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות מסחר**	**48**	81	51
סך-הכל הכנסות מימון שאינן מריבית	**1,044**	916	480
פירוט על הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות למטרת מסחר, לפי חשיפת סיכון:			
חשיפת ריבית	**28**	60	24
חשיפת מטבע חוץ	**4**	5	6
חשיפה למניות	**16**	16	21
סך-הכל	**48**	81	51

ג. חלק לא אפקטיבי ביחסי הגידור – פירוט נוסף***

1. גידורי שווי הוגן			
חוסר האפקטיביות של הגידורים	**4**	(11)	2
2. גידורי תזרים מזומנים			
מרכיב הרווח בגין מכשירים נגזרים, אשר הוצא לצורך הערכת אפקטיביות הגידור	**15**	6	21
סך-הכל	**19**	(5)	23

* כולל הפרשי שער שנבעו מפעילות מסחר.

** להכנסות ריבית מהשקעה באגרות-חוב למסחר ראה ביאור 2.

*** לגילוי על השפעה נטו של מכשירים נגזרים מגדרים על הכנסות והוצאות ריבית ראה ביאור 2.

(1) מזה: חלק הרווחים (ההפסדים) הקשורים לאגרות-חוב למסחר שעדיין מוחזקות ליום המאזן בסך של כ-(1) מיליוני ש"ח (2014: 12 מיליוני ש"ח; 2013: 6 מיליוני ש"ח).

(2) מזה: חלק הרווחים (ההפסדים) הקשורים למניות למסחר שעדיין מוחזקות ליום המאזן בסך של כ-0 מיליוני ש"ח (2014: (1) מיליוני ש"ח; 2013: 0 מיליוני ש"ח).

ביאור 4 עמלות

הרכב הסעיף:

	2015	2014	2013
ניהול חשבון	**987**	980	968
כרטיסי אשראי	**1,725**	1,674	1,597
פעילות בניירות-ערך	**1,032**	1,047	911
עמלות הפצת מוצרים פיננסיים[1]	**219**	218	188
ניהול, תפעול ונאמנות לגופים מוסדיים[2]	**45**	45	50
טיפול באשראי	**205**	173	342
הפרשי המרה	**293**	277	275
פעילות סחר חוץ	**114**	124	116
הכנסות נטו משירות תיקי אשראי	**41**	40	33
דמי ניהול ועמלות מביטוח חיים וביטוח דירות	**44**	46	49
עמלות מעסקי מימון	**548**	545	529
עמלות אחרות	**34**	38	57
סך-כל העמלות	**5,287**	5,207	5,115

(1) בעיקר קרנות נאמנות.
(2) בעיקר בגין שירותי ניהול ותפעול הניתנים לקופות-גמל.

ביאור 5 הכנסות אחרות

הרכב הסעיף:

	2015	2014	2013
הכנסות משירותי מחשב לחברה שאוחדה בעבר	**60**	60	36
רווח הון ממכירת בניינים וציוד	**14**	5	11
אחרות	**72**	66	79
סך-כל ההכנסות האחרות	**146**	131	126

ביאור 6 משכורות והוצאות נלוות

הרכב הסעיף:

	2015	2014*	2013*
משכורות	**3,141**	3,067	3,233
הוצאה הנובעת מעסקות תשלום מבוסס מניות[2]	**87**	115	159
הוצאות נלוות אחרות לרבות קרן השתלמות, חופשה ומחלה	**645**	652	610
הטבות לזמן ארוך	**33**	55	25
ביטוח לאומי ומס-שכר	**748**	746	789
הוצאות בגין פנסיה (לרבות פיצויים ותגמולים)	**255**	317	130
הטבות אחרות לאחר סיום העסקה	**25**	36	21
הוצאות בגין תוכנית התייעלות	**–**	355	484
סך-כל המשכורות וההוצאות הנלוות	**4,934**	5,343	5,451
(1) מזה: משכורות והוצאות נלוות בחו"ל	**513**	489	491
(2) מזה: הוצאות הנובעות מעסקות המטופלות כעסקות תשלום מבוסס מניות המסולקות במכשירים הוניים	**20**	50	90

* יישום למפרע - לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 1ד.(1).

ביאור 7 הוצאות אחרות

הרכב הסעיף:

	2015	2014	2013
שיווק ופירסום	**356**	323	308
תקשורת	**234**	231	226
מחשב*	**419**	370	352
משרדיות	**135**	143	138
ביטוח	**19**	21	24
שירותים מקצועיים	**265**	210	216
שכר והחזר הוצאות לחברי דירקטוריון	**18**	20	15
הדרכה והשתלמויות	**38**	34	39
עמלות	**253**	247	228
תרומה לקהילה	**43**	47	46
אחרות	**514**	643	442
סך-כל ההוצאות האחרות	**2,294**	2,289	2,034

* למעט משכורות, פחת והפחתות.

ביאור 8 הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)

א. הרכב הסעיף:

	2015	2014	2013
מסים שוטפים:			
בגין שנת החשבון	**1,932**	1,736	1,773
בגין שנים קודמות	**(40)**	431	37
סך-כל המסים השוטפים	**1,892**	2,167	1,810
בתוספת (בניכוי):			
מסים נדחים:			
בגין שנת החשבון	**85**	(72)*	(544)*
בגין שנים קודמות	**120**	(382)	(1)
סך-כל המסים הנדחים	**205**	(454)*	(545)*
סך-כל ההפרשה למסים[1]	**2,097**	1,713*	1,265*
(1) מזה: הפרשה למסים לרשויות מס בחו"ל	**87**	21	41

* יישום למפרע - לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 1ד.(1).

ב. התאמה בין סכום מס תיאורטי, שהיה חל על הבנק לפי שיעור מס סטטוטורי, לבין הפרשה למסים על הרווח, כפי שנזקפה לדוח רווח והפסד:

	2015	2014	2013
שיעור המס החל על הבנק בישראל (באחוזים)	**37.58**	37.71	36.22
סכום המס על בסיס שיעור המס הסטטוטורי	**1,915**	1,665*	1,358*
נוסף (פחות) הוצאות מסים (חיסכון במס) בגין:			
שיעור מס סטטוטורי שונה	**(72)**	(87)	(113)
הוצאות לא-מוכרות אחרות	**87**	116	41
הכנסות חברות מאוחדות בחו"ל	**15**	30	29
הפרשי תרגום בגין חברות מאוחדות בחו"ל	**50**	(39)	88
הפרשי תיאום פחת ורווח הון	**1**	-	(1)
הכנסות פטורות ובעלות שיעור מס מוגבל	**(16)**	(17)	(24)
הפרשי עיתוי שלא נרשמו בגינם מסים נדחים	**6**	(7)	-
הפסדים למס שלא נרשמו בגינם מסים נדחים	**(16)**	3	(1)
מסים בגין שנים קודמות	**80**	49	36
שינוי יתרת מסים נדחים עקב שינוי שיעור המס	**47**	-	(148)
הפרשה למסים על הרווח	**2,097**	1,713*	1,265*

* יישום למפרע - לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 1ד.(1).

ביאור 8 הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד) (המשך)

ג.1. יתרות מסים נדחים לקבל ועתודה למסים נדחים:

	31 בדצמבר			
	2015	2014	**2015**	2014
	יתרה במיליוני ש"ח		שיעור מס ממוצע ב-%	
מסים נדחים לקבל:				
מהפרשה להפסדי אשראי	**1,942**	1,972**	**37.0**	37.2
עודף עתודה לפיצויים ופרישה	**1,360**	1,454*	**36.9**	37.4
מהפרשה לחופשה ומענקים	**350**	356	**36.7**	37.0
מהפסדים וניכויים מועברים לצורך מסים	**48**	56	**24.2**	27.7
מפריטים כספיים אחרים	**21**	11**	**28.0**	33.7
נכסים לא-כספיים	**27**	50**	**36.5**	37.6
סך-כל המסים הנדחים לקבל	**3,748**	3,899*	**36.6**	37.0
עתודה למסים נדחים:				
בגין השקעות בחברות מוחזקות	**59**	33	**17.0**	11.4
מפריטים כספיים אחרים	**10**	63**	**37.0**	27.7
מהתאמת נכסים לא-כספיים	**158**	94**	**29.3**	25.9
סך-כל העתודה למסים נדחים	**227**	190	**24.8**	21.6

* יישום למפרע - לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 1ד.(1).
** סווג מחדש.
מימוש יתרת מסים נדחים לקבל, נטו, מותנה בקיום הכנסה חייבת במס בשנים הבאות בסכום מתאים.
מס נדחה מחושב על-פי שיעור המס הצפוי בעתיד.

ביאור 8 הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד) (המשך)

ג.2. התנועה בנכסי והתחייבויות המיסים הנדחים:

	הפרשה להפסדי אשראי וריבית על אשראי**	ריבית וניירות ערך**	השקעה בחברות מוחזקות	נכס מס מפריטים לא-כספיים**	התאמות נכסים לא-כספיים**	הטבות לעובדים*	הפסדים למס וניכויים מועברים	סך-הכל
מס נדחה, נטו, ליום 31 בדצמבר 2012	1,332	(47)	(31)	84	(144)	1,228	69	2,491
השפעת היישום לראשונה של כללי החשבונאות בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים	–	–	–	–	–	154	–	154
יתרה ליום 1 בינואר 2013 לאחר היישום לראשונה של הכללים החדשים	1,332	(47)	(31)	84	(144)	1,382	69	2,645
תנועה:								
שינויים שנזקפו לרווח והפסד	201	2	(2)	6	36	175	(19)	399
שינויים אשר נזקפו להון	(4)	(7)	–	–	3	31	–	23
השפעת השינוי בשיעור המס שנזקפה לרווח והפסד	72	–	–	4	7	63	–	146
מס נדחה, נטו, ליום 31 בדצמבר 2013	1,601	(52)	(33)	94	(98)	1,651	50	3,213
תנועה:								
שינויים שנזקפו לרווח והפסד	371	–	–	(44)	(1)	122	6	454
שינויים אשר נזקפו להון	–	–	–	–	5	37	–	42
מס נדחה, נטו, ליום 31 בדצמבר 2014	1,972	(52)	(33)	50	(94)	1,810	56	3,709
תנועה:								
שינויים שנזקפו לרווח והפסד	(4)	14	(26)	(23)	(57)	(55)	(7)	(158)
שינויים אשר נזקפו להון	–	49	–	–	(7)	(24)	(1)	17
השפעת השינוי בשיעור המס שנזקפה לרווח והפסד	(26)	–	–	–	–	(21)	–	(47)
מס נדחה, נטו, ליום 31 בדצמבר 2015	**1,942**	**11**	**(59)**	**27**	**(158)**	**1,710**	**48**	**3,521**
נכס מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2015	**1,942**	**21**	**–**	**27**	**–**	**1,710**	**48**	**3,748**
התחייבות מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2015	**–**	**(10)**	**(59)**	**–**	**(158)**	**–**	**–**	**(227)**

* יישום למפרע – לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 1ד.(1).
** יתרות בגין שנים קודמות סווגו מחדש.

ביאור 8 הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד) (המשך)

ג.3. מסים על ההכנסה שהוכרו ישירות בהון:

	2015			2014			2013		
	לפני מס	הוצאות (הטבת) מס	נטו ממס	לפני מס	הוצאות (הטבת) מס	נטו ממס	לפני מס	הוצאות (הטבת) מס	נטו ממס
רווחים נטו בגין גידורי השקעות נטו במטבע-חוץ	**7**	**2**	**5**	(13)	(5)	(8)	68	25	43
גידור תזרימי מזומנים	**4**	**2**	**2**	5	2	3	10	3	7
נכסים פיננסיים זמינים למכירה	**(748)**	**(238)**	**(510)**	382	122	260	83	25	58
הטבות לעובדים	**49**	**24**	**25**	*(109)	*(41)	*(68)	*(57)	*(21)	*(36)
תשלומים מבוססי מניות	**6**	**3**	**3**	14	5	9	(26)	(11)	(15)
סך-הכל מסים שהוכרו בהון	**(682)**	**(207)**	**(475)**	*279	*83	*196	*78	*21	*57

* יישום למפרע - לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 1ד.(1).

ד. שומות:

לבנק שומות מס הכנסה סופיות עד וכולל 2012. לחברות בנות שומות סופיות לשנים 2010-2013.

בחודש דצמבר 2013, ובחודש דצמבר 2015 הוציא פקיד השומה לבנק שומות מס שכר בגין השנים 2008-2010 אשר עניינן חיוב הבנק במס שכר בגין משכורות ותשלומים סוציאליים ששולמו על-ידי הבנק לעובדים מקומיים בסניפים של הבנק בחו"ל. סכום השומות מגיע לכ-69 מיליון ש"ח לא כולל ריבית והצמדה. הבנק חולק על השומות ולפיכך הגיש עליהן השגה. שלטונות המס הוציאו צווים בגין שומות המס אשר הבנק מערער עליהם בבית המשפט המחוזי. ככל שעמדת הבנק לא תתקבל יהיה הבנק חשוף לדרישות דומות גם בגין השנים שלאחר מכן. לדעת יועציו המשפטיים של הבנק קיים סיכוי אפשרי (Reasonably Possible) להתממשות התביעה.

ה. הפסדים שבגינם לא נכללו נכסי מס נדחה:

לבנק ולחברות מאוחדות מסוימות הפסדים וניכויים אחרים שנקבעו לצורך מס, שבגינם לא נכללו נכסי מס נדחה, בסך של כ-528 מיליוני ש"ח (31.12.14 כ-514 מיליוני ש"ח). ניצול סכומים אלה בעתיד יתאפשר במידה ולחברות בהן נרשמו הסכומים תהיה הכנסה חייבת במס.

ו. תיקוני חקיקה:

מס הכנסה

שיעור מס החברות בשנת 2014 ו-2015 עמד על 26.5%.

ביום 5 לינואר 2016 פורסם ברשומות חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 216), התשע"ו-2016 בהתאם לחוק יורד מס החברות החל משנת 2016 ואילך ויעמוד על 25%. לפיכך בשנת 2016 ירשום הבנק בדוחותיו הכספיים קיטון בסך של כ-121 מיליון ש"ח ביתרת נכסי מסים נדחים ובמקביל גידול בהפרשה למסים על הרווח באותו סכום.

ביאור 8 הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד) (המשך)

חוק מס ערך מוסף, התשל"ו–1975

הבנק מוגדר כמוסד כספי לצורכי חוק מס ערך מוסף המטיל על מוסד כאמור מס שכר ומס רווח. רווח מוגדר כהכנסה חייבת, כמשמעותה בפקודת מס הכנסה, לפני קיזוז הפסדים משנות המס הקודמות לשנת המס שבה נתקבלה ההכנסה, ואחרי ניכוי מס שכר ולמעט הכנסה מדיבידנד שנתקבל ממוסד כספי ולרבות הכנסה מריבית או מדיבידנד או ממכירה או פדיון של יחידה או מחלוקת רווחים לבעל יחידה שלגביה ניתן פטור ממס הכנסה לפי כל דין.

שיעור מס הרווח בשנת 2014 עמד על 18%.

ביום 10 בספטמבר 2015 חתם שר האוצר על צו להורדת שיעור המע"מ בגין עסקה ויבוא טובין ב-1%, כך שיעמוד על 17% החל מיום 1 באוקטובר 2015. הצו הפך לסופי ביום 24 בספטמבר 2015. ביום 12 באוקטובר 2015 אישרה מליאת הכנסת את צו מס ערך מוסף (שיעור המס על מלכ"רים ומוסדות כספיים) (תיקון), התשע"ו-2015, הקובע כי שיעור מס הרווח ומס השכר המוטלים על מוסדות כספיים ירד לשיעור של 17%, החל מיום 1 באוקטובר 2015. הצו חל בשנת המס 2015 לגבי השכר המשולם בעד עבודה מחודש אוקטובר 2015 ומס רווח חל על-פי החלק היחסי מהרווח בשנת מס זו ולפיכך יעמוד על 17.75%.

כתוצאה מהשינוי האמור, הבנק כלל בדוחותיו הכספיים לשנת 2015 קיטון יתרת נכסי מסים נדחים בסך של כ-50 מיליוני ש"ח, כנגד גידול ההפרשה למס בסך 47 מיליוני ש"ח והקטנת קרנות הון בסך של 3 מיליוני ש"ח, וקיטון ביתרת ההתחייבות בגין זכויות עובדים בסך של כ-33 מיליוני ש"ח, לפני השפעת המס המתייחסת, אשר מרביתה נזקפה כרווח כולל אחר.

כתוצאה מהשינויים האמורים, חל שינוי בשיעור המס הסטטוטורי אשר חל על הבנק כמפורט בטבלה להלן.

שיעורי המס המשולבים

המסים המשולמים על הרווח של התאגידים הבנקאיים כוללים מס חברות המוטל על-פי פקודת מס הכנסה ומס רווח המוטל על-פי חוק מס ערך מוסף כמוסבר לעיל. לפיכך, שיעורי המס המשולבים הינם כדלקמן:

	שיעור מס רווח	שיעור מס הכנסה	שיעור מס משולב	
שנה				
2013	17.58%	25.00%	36.22%	נובע מהעלאת מס ערך מוסף מיום 2 ביוני 2013 לשיעור של 18%
2014	18.00%	26.50%	37.71%	נובע מהעלאת מס חברות מיום 1 בינואר 2014
2015	17.75%	26.50%	37.58%	נובע מירידת מס ערך מוסף החל מיום 1 באוקטובר 2015 לשיעור של 17%
2016 ואילך	17.00%	25.00%	35.90%	נובע מירידת מס חברות החל מיום 1 בינואר 2016

ביאור 8 הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד) (המשך)

ז. הוצאה להפסדי אשראי:

ביום 1 בינואר 2011 אימצה המערכת הבנקאית הוראה חדשה של המפקח על הבנקים בנושא מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי. כתוצאה מכך נחתמו הסכמים בין המערכת הבנקאית, לרבות הבנק, לבין רשות המסים על פיהם נקבעו הכללים בדבר אופן ההכרה בהוצאות לעניין מס.

ביום 29 בפברואר 2012 נחתם הסכם עקרונות בין הבנק לבין פקיד השומה בנושא אופן ההכרה למס של ההפרשה להפסדי אשראי בגין הפרשות לחובות פגומים שיירשמו החל מיום 1 בינואר 2011, כאשר ביחס להפרשות שנרשמו והותרו עד ליום 31 בדצמבר 2010 יחול החישוב על-פי ההסדר שהיה בתוקף עד אותו מועד.

להלן עיקרי ההסכם:

חובות פגומים גדולים בבחינה פרטנית (חוב הלקוח מעל 1 מיליון ש"ח)

הפרשות לחובות פגומים בבחינה פרטנית יותרו בניכוי כהוצאה לצורכי מס בשנה שבה נכללה ההוצאה בדוחות הכספיים של הבנק. בשנת מס שבה הוקטנה יתרת ההפרשה לחובות פגומים (שלא כתוצאה מ"מחיקה חשבונאית" או מ"מחילת חובות"), יתווסף לחבות המס של הבנק מס נוסף שיביא לגביית מס נוסף שהיה נגבה אילולא הייתה מוכרת מלכתחילה ההפרשה שהותרה בניכוי.

חובות פגומים שאינם נבחנים פרטנית לצורכי מס (חוב הלקוח מתחת 1 מיליון ש"ח)

הפרשות לחובות פגומים שאינם בבחינה פרטנית לא יותרו בניכוי כהוצאה לצורכי מס בשנה שבה נכללה ההוצאה בדוחות הכספיים של הבנק. הוצאות בגין הפרשות אלו יותרו למס בגובה "המחיקה החשבונאית" נטו (בקיזוז גביות באותה שנה) מחציתן יותרו לצורכי מס בשנת המס הראשונה לאחר השנה שבה נרשמה המחיקה ומחציתן יותרו בשנת המס השנייה לאחר השנה שבה נרשמה המחיקה. הוראה זו חלה לגבי הוצאות שנרשמו החל מיום 1 בינואר 2011.

ביאור 9 רווח למניה רגילה

הרכב הסעיף:

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2015	2014	2013
רווח בסיסי			
רווח נקי המיוחס לבעלי המניות הרגילות של הבנק במיליוני ש"ח	**3,082**	*2,713	*2,537
ממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות			
במניות 1 ש"ח ע.נ.			
יתרה ליום 1 בינואר של הון מניות מונפק ונפרע	**1,323,208,692**	1,320,575,890	1,319,693,645
השפעת אופציות שמומשו למניות	**3,262,618**	3,557,991	1,850,709
השפעת מניות שנרכשו במהלך התקופה		(2,925,479)	(2,324,263)
ממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות ששימשו לצורך חישוב הרווח הבסיסי למניה ליום 31 בדצמבר	**1,326,471,310**	1,321,208,402	1,319,220,091
רווח מדולל			
רווח נקי המיוחס לבעלי המניות הרגילות של הבנק במיליוני ש"ח	**3,082**	*2,713	*2,537
ממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות (מדולל)			
במניות 1 ש"ח ע.נ.			
ממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות ששימשו לצורך חישוב הרווח הבסיסי למניה	**1,326,471,310**	1,321,208,402	1,319,220,091
השפעת אופציות למניות	**7,030,704**	10,824,108	12,655,301
ממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות ששימשו לצורך חישוב הרווח המדולל למניה ליום 31 בדצמבר	**1,333,502,014**	1,332,032,510	1,331,875,392
רווח למניה רגילה בשקלים חדשים			
רווח בסיסי			
רווח נקי למניה	**2.32**	*2.05	*1.92
רווח מדולל			
רווח נקי למניה	**2.31**	*2.04	*1.90

* יישום למפרע - לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 1ד.(1).

ביאור 10 רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר

א. שינויים ברווח (הפסד) כולל אחר מצטבר, לאחר השפעת מס***

	רווח כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה					רווח כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	רווח כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק
	התאמות בגין הצגת ניירות-ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן	התאמות מתרגום*, נטו לאחר השפעת גידורים**	רווחים (הפסדים) נטו בגין גידורי תזרים מזומנים	התאמות בגין הטבות לעובדים	סך-הכל		
יתרה ליום 1 בינואר 2013	646	9	(16)	–	639	3	636
השפעת היישום לראשונה של כללי החשבונאות בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים	–	–	–	(259)	(259)	–	(259)
יתרה ליום 1 בינואר 2013 לאחר היישום לראשונה של הכללים החדשים	646	9	(16)	(259)	380	3	377
שינוי נטו במהלך השנה	56	(26)	7	(36)	1	(2)	3
יתרה ליום 1 בינואר 2014	702	(17)	(9)	(295)	381	1	380
שינוי נטו במהלך השנה	261	7	3	(68)	203	1	202
יתרה ליום 1 בינואר 2015	**963**	**(10)**	**(6)**	**(363)**	**584**	**2**	**582**
שינוי נטו במהלך השנה	**(512)**	**2**	**2**	**25**	**(483)**	**(2)**	**(481)**
יתרה ליום 31 בדצמבר 2015	**451**	**(8)**	**(4)**	**(338)**	**101**	**–**	**101**

* התאמות מתרגום דוחות כספיים של פעילות חוץ שמטבע הפעילות שלה שונה ממטבע הפעילות של הבנק.

** רווחים (הפסדים) נטו בגין גידור השקעות נטו במטבע-חוץ.

*** החל מיום 1 בינואר 2015 הבנק מיישם את כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בטיפול החשבונאי בזכויות עובדים. הכללים החדשים יושמו למפרע החל מיום 1 בינואר 2013. מספרי ההשוואה לתקופות קודמות הוצגו מחדש. למידע בדבר ההשפעה המצטברת של האימוץ לראשונה של כללי החשבונאות בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים ראה ביאור 1ד.(1).

במיליוני ש"ח

ביאור 10 רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר (המשך)

ב. השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר, לפני השפעת מס ואחרי השפעת מס***

	לשנה שהסתיימה ביום								
	31 בדצמבר 2015			31 בדצמבר 2014			31 בדצמבר 2013		
	לפני מס	השפעת מס	לאחר מס	לפני מס	השפעת מס	לאחר מס	לפני מס	השפעת מס	לאחר מס
השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה:									
התאמות בגין הצגת ניירות-ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן:									
רווחים (הפסדים) נטו שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	**(227)**	**58**	**(169)**	655	(183)	472	372	(122)	250
(רווחים) הפסדים בגין ניירות-ערך זמינים למכירה שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד[1]	**(523)**	**180**	**(343)**	(272)	61	(211)	(291)	97	(194)
שינוי נטו במהלך השנה	**(750)**	**238**	**(512)**	383	(122)	261	81	(25)	56
התאמות מתרגום*:									
התאמות מתרגום דוחות כספיים	**(3)**	**–**	**(3)**	15	–	15	(69)	–	(69)
גידורים**	**7**	**(2)**	**5**	(13)	5	(8)	68	(25)	43
שינוי נטו במהלך השנה	**4**	**(2)**	**2**	2	5	7	(1)	(25)	(26)
גידור תזרימי מזומנים:									
(רווחים) הפסדים נטו בגין גידורי תזרים מזומנים שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד[1]	**4**	**(2)**	**2**	5	(2)	3	10	(3)	7
שינוי נטו במהלך השנה	**4**	**(2)**	**2**	5	(2)	3	10	(3)	7
הטבות לעובדים:									
רווח (הפסד) אקטוארי נטו השנה	**16**	**(12)**	**4**	(121)	46	(75)	(59)	22	(37)
(רווחים) הפסדים נטו שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד[2]	**33**	**(12)**	**21**	12	(5)	7	2	(1)	1
שינוי נטו במהלך השנה	**49**	**(24)**	**25**	(109)	41	(68)	(57)	21	(36)
סך-הכל השינוי נטו במהלך השנה	**(693)**	**210**	**(483)**	281	(78)	203	33	(32)	1
השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה:									
סך-הכל השינוי נטו במהלך השנה	**(2)**	**–**	**(2)**	1	–	1	(2)	–	(2)
השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק:									
סך-הכל השינוי נטו במהלך השנה	**(691)**	**210**	**(481)**	280	(78)	202	35	(32)	3

* התאמות מתרגום דוחות כספיים של פעילות חוץ שמטבע הפעילות שלה שונה ממטבע הפעילות של הבנק.

** רווחים (הפסדים) נטו בגין גידור השקעות נטו במטבע-חוץ.

*** החל מיום 1 בינואר 2015 הבנק מיישם את כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בטיפול החשבונאי בזכויות עובדים. הכללים החדשים יושמו למפרע החל מיום 1 בינואר 2013. מספרי ההשוואה לתקופות קודמות הוצגו מחדש. למידע בדבר ההשפעה המצטברת של האימוץ לראשונה של כללי החשבונאות בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים ראה ביאור 1ד.(1).

(1) הסכום לפני מס מדווח בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית. פירוט נוסף ראה בביאור 3 - הכנסות מימון שאינן מריבית.

(2) הסכום לפני מס מדווח בדוח רווח והפסד בסעיף משכורות והוצאות נלוות.

ביאור 11 מזומנים ופיקדונות בבנקים

הרכב הסעיף:

	ליום 31 בדצמבר	
	2015	2014
מזומנים ופיקדונות בבנקים מרכזיים	**59,573**	46,397
פיקדונות בבנקים מסחריים	**5,403**	8,577
סך-הכל*,**	**64,976**	54,974
* מזה: מזומנים, פיקדונות בבנקים ופיקדונות בבנקים מרכזיים לתקופה מקורית של עד שלושה חודשים	**63,108**	51,823
** בניכוי הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי בסך	**3**	4

הערה:
בנושא שיעבודים ראה ביאור 27.

ביאור 12 ניירות-ערך

	ליום 31 בדצמבר 2015				
	הערך במאזן	עלות מופחתת	רווחים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן*
1) אגרות-חוב מוחזקות לפדיון					
אגרות-חוב ומלוות:					
של מוסדות פיננסיים בישראל	**405**	**405**	**4**	**–**	**409**
של אחרים זרים	**9**	**9**	**2**	**–**	**11**
סך-כל אגרות-חוב מוחזקות לפדיון	**414**	**414**	**6**	**–**	**420**

	הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	רווח כולל אחר מצטבר		שווי הוגן*
			רווחים	הפסדים	
2) ניירות-ערך זמינים למכירה					
אגרות-חוב ומלוות:					
של ממשלת ישראל	**37,351**	**36,981**	**410**	**(40)**	**37,351**
של ממשלות זרות	**5,615**	**5,612**	**27**	**(24)**	**5,615**
של מוסדות פיננסיים בישראל	**229**	**217**	**12**	**–**	**229**
של מוסדות פיננסיים זרים	**4,681**	**4,709**	**15**	**(43)**	**4,681**
של אחרים בישראל	**2,045**	**2,028**	**43**	**(26)**	**2,045**
של אחרים זרים	**3,588**	**3,637**	**20**	**(69)**	**3,588**
סך-כל אגרות-חוב ומלוות זמינים למכירה	**53,509**	**53,184**	**527**	**(202)**	**53,509**
מניות:					
של אחרים	**2,486**	**2,198**	**311**	**(23)**	**2,486**[1]
סך-כל ניירות הערך הזמינים למכירה	**55,995**	**55,382**	**838**[2]	**(225)**[2]	**55,995**[1]

* נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך-כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות-ערך בהיקפים גדולים.
(1) כולל מניות ואופציות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, המוצגות לפי עלות, בסך של 643 מיליוני ש"ח.
(2) כלולים בהון בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות-ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן" במסגרת רווח כולל אחר.

הערות:
א. לפירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באגרות-חוב וכן במניות - ראה ביאור 2 וביאור 3.
ב. ההבחנה בין אגרות-חוב של ישראל לבין אגרות-חוב של זרים נערכה בהתאם למדינת התושבות של הישות המנפיקה.

ביאור 12 ניירות-ערך (המשך)

	ליום 31 בדצמבר 2015				
	הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן*
3) ניירות-ערך למסחר					
אגרות-חוב ומלוות:					
של ממשלת ישראל	**6,291**	**6,292**	**–**	**(1)**	**6,291**
של ממשלות זרות	**7**	**7**	**–**	**–**	**7**
של מוסדות פיננסיים זרים	**56**	**55**	**1**	**–**	**56**
של אחרים בישראל	**3**	**3**	**–**	**–**	**3**
של אחרים זרים	**70**	**71**	**–**	**(1)**	**70**
סך-כל אגרות-חוב ומלוות למסחר	**6,427**	**6,428**	**1**	**(2)**	**6,427**
מניות:					
של אחרים	**48**	**52**	**–**	**(4)**	**48**
סך-כל ניירות הערך למסחר	**6,475**	**6,480**	**1**[(2)]	**(6)**[(2)]	**6,475**
סך-כל ניירות הערך[(3)]	**62,884**	**62,276**	**845**	**(231)**	**62,890**[(1)]

4) מידע לגבי אגרות-חוב פגומות	
להלן יתרת החוב הרשומה של:	
אגרות-חוב פגומות שצוברות הכנסות ריבית	**23**

* נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך-כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות-ערך בהיקפים גדולים.
(1) כולל מניות ואופציות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, המוצגות לפי עלות, בסך של 643 מיליוני ש"ח.
(2) נזקפו לדוח רווח והפסד.
(3) מזה: ניירות-ערך בסך של כ-9.7 מיליארד ש"ח שועבדו למלווים - ראה ביאור 27.

הערות:
א. לפירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באגרות-חוב וכן במניות - ראה ביאור 2 וביאור 3.
ב. ההבחנה בין אגרות-חוב של ישראל לבין אגרות-חוב של זרים נערכה בהתאם למדינת התושבות של הישות המנפיקה.

ביאור 12 ניירות-ערך (המשך)

	31 בדצמבר 2015							
	פחות מ-12 חודשים				12 חודשים ומעלה			
	שווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו		סך-הכל	שווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו		סך-הכל
		0-20%	20-40%			0-20%	20-40%	
5) שווי הוגן והפסדים שטרם מומשו, לפי משך זמן ושיעור ירידת הערך, של ניירות-ערך זמינים למכירה הנמצאים בפוזיציית הפסד שטרם מומש								
אגרות-חוב ומלוות:								
של ממשלת ישראל	**11,886**	**(32)**	**–**	**(32)**	**211**	**(8)**	**–**	**(8)**
של ממשלות זרות	**3,878**	**(21)**	**–**	**(21)**	**182**	**(3)**	**–**	**(3)**
של מוסדות פיננסיים זרים	**2,456**	**(33)**	**–**	**(33)**	**630**	**(10)**	**–**	**(10)**
של אחרים בישראל	**631**	**(19)**	**–**	**(19)**	**147**	**(7)**	**–**	**(7)**
של אחרים זרים	**1,635**	**(53)**	**–**	**(53)**	**404**	**(16)**	**–**	**(16)**
סך-כל אגרות-חוב ומלוות זמינים למכירה	**20,486**	**(158)**	**–**	**(158)**	**1,574**	**(44)**	**–**	**(44)**
מניות:								
של אחרים	**734**	**(23)**	**–**	**(23)**	**–**	**–**	**–**	**–**
סך-כל ניירות הערך הזמינים למכירה	**21,220**	**(181)**	**–**	**(181)**	**1,574**	**(44)**	**–**	**(44)**

ביאור 12 ניירות-ערך (המשך)

	ליום 31 בדצמבר 2014				
	הערך במאזן	עלות מופחתת	רווחים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן*
1) אגרות-חוב מוחזקות לפדיון					
אגרות-חוב ומלוות:					
של מוסדות פיננסיים בישראל	509	509	26	-	535

	הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	רווח כולל אחר מצטבר		שווי הוגן*
			רווחים	הפסדים	
2) ניירות-ערך זמינים למכירה					
אגרות-חוב ומלוות:					
של ממשלת ישראל	37,049	36,268	793	(12)	37,049
של ממשלות זרות	3,498	3,447	62	(11)	3,498
של מוסדות פיננסיים בישראל	819	801	18	-	819
של מוסדות פיננסיים זרים	5,083	5,051	42	(10)	5,083
של אחרים בישראל	2,284	2,215	87	(18)	2,284
של אחרים זרים	3,454	3,432	37	(15)	3,454
סך-כל אגרות-חוב ומלוות זמינים למכירה	52,187	51,214	1,039	(66)	52,187
מניות:					
של אחרים	2,563	2,170	418	(25)	2,563[1]
סך-כל ניירות הערך הזמינים למכירה	54,750	53,384	1,457[2]	(91)[2]	54,750[1]

* נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך-כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות-ערך בהיקפים גדולים.
(1) כולל מניות ואופציות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, המוצגות לפי עלות, בסך של 612 מיליוני ש"ח.
(2) כלולים בהון בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות-ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן" במסגרת רווח כולל אחר.

הערות:

א. לפירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באגרות-חוב וכן במניות - ראה ביאור 2 וביאור 3.
ב. ההבחנה בין אגרות-חוב של ישראל לבין אגרות-חוב של זרים נערכה בהתאם למדינת התושבות של הישות המנפיקה.

ביאור 12 ניירות-ערך (המשך)

	ליום 31 בדצמבר 2014				
	הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן*
3) ניירות-ערך למסחר					
אגרות-חוב ומלוות:					
של ממשלת ישראל	2,871	2,867	5	(1)	2,871
של ממשלות זרות	43	42	2	(1)	43
של מוסדות פיננסיים בישראל	–	–	–	–	–
של מוסדות פיננסיים זרים	354	353	2	(1)	354
של אחרים בישראל	20	19	1	–	20
של אחרים זרים	181	176	9	(4)	181
סך-כל אגרות-חוב ומלוות למסחר	3,469	3,457	19	(7)	3,469
מניות:					
של אחרים	50	55	1	(6)	50
סך-כל ניירות הערך למסחר	3,519	3,512	20[2]	(13)[2]	3,519
סך-כל ניירות הערך[3]	58,778	57,405	1,503	(104)	58,804[1]

4) מידע לגבי אגרות-חוב פגומות	
להלן יתרת החוב הרשומה של:	
אגרות-חוב פגומות שצוברות הכנסות ריבית	34

* נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך-כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות-ערך בהיקפים גדולים.
(1) כולל מניות ואופציות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, המוצגות לפי עלות, בסך של 612 מיליוני ש"ח.
(2) נזקפו לדוח רווח והפסד.
(3) מזה: ניירות-ערך בסך של כ-9.4 מיליארד ש"ח שועבדו למלווים - ראה ביאור 27.

הערות:
א. לפירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באגרות-חוב וכן במניות - ראה ביאור 2 וביאור 3.
ב. ההבחנה בין אגרות-חוב של ישראל לבין אגרות-חוב של זרים נערכה בהתאם למדינת התושבות של הישות המנפיקה.

ביאור 12 ניירות-ערך (המשך)

	31 בדצמבר 2014							
	פחות מ-12 חודשים				12 חודשים ומעלה			
	שווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו		סך-הכל	שווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו		סך-הכל
		0-20%	20-40%			0-20%	20-40%	
5) שווי הוגן והפסדים שטרם מומשו, לפי משך זמן ושיעור ירידת הערך, של ניירות-ערך זמינים למכירה הנמצאים בפוזיציית הפסד שטרם מומש								
אגרות-חוב ומלוות:								
של ממשלת ישראל	1,878	(7)	-	(7)	226	(5)	-	(5)
של ממשלות זרות	887	(1)	-	(1)	191	(10)	-	(10)
של מוסדות פיננסיים זרים	1,715	(9)	-	(9)	115	(1)	-	(1)
של אחרים בישראל	393	(18)	-	(18)	-	-	-	-
של אחרים זרים	1,062	(14)	-	(14)	44	(1)	-	(1)
סך-כל אגרות-חוב ומלוות זמינים למכירה	5,935	(49)	-	(49)	576	(17)	-	(17)
מניות:								
של אחרים	321	(21)	-	(21)	373	(4)	-	(4)
סך-כל ניירות הערך הזמינים למכירה	6,256	(70)	-	(70)	949	(21)	-	(21)

מיזוג חברת ויזה אירופה עם חברת ויזה אינק

הבנק מחזיק במניות של ויזה אירופה.

ביום 21 בדצמבר 2015 הכריזה Visa inc. על כוונתה לרכוש את ויזה אירופה. עם סגירת העסקה לקראת תום הרבעון השני של שנת 2016 יעביר הבנק את החזקותיו בויזה אירופה בתמורה לסך של כ-20-25 מיליון אירו, שיתקבל במזומן ובמניות חסומות של Visa inc. בנוסף, בתום 4 שנים ממועד סגירת העסקה בכפוף בין היתר לעמידה במבחני הכנסות עתידיים ובתנאים נוספים, הבנק עשוי לקבל תקבול מותנה בסך של כ-6-7 מיליון אירו במזומן, שיוענק במידה ובתום 4 שנים הבנק ימשיך להיות PRINCIPAL MEMBER.

עם השלמת עסקת החלפת המניות מבחינה משפטית (Closing) לקראת תום הרבעון השני של שנת 2016 צפוי הבנק להכיר ברווח לפני מס בסך של כ-20-25 מיליון אירו. הרווח כפוף לשינויים שעשויים לנבוע מערעורים של שאר החברים בויזה אירופה ביחס לחלקם בתמורה. ההכרה ברווח ביחס לתקבול המותנה תידחה עד למועד בו סכום המזומן יהיה קבוע או ניתן לקביעה.

ביאור 13 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי

1. חובות*, אשראי לציבור ויתרת הפרשה להפסדי אשראי

	2015					
	אשראי לציבור				בנקים וממשלות	סך-הכל
	מסחרי***	לדיור	פרטי אחר	סך-הכל		
יתרת חוב רשומה						
חובות שנבדקו על בסיס פרטני	142,300	–	3,159	145,459	26,801	172,260
חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי[1]	25,697	61,120	50,635	137,452	–	137,452
(1) מזה: לפי עומק פיגור	6,126	60,863	–	66,989	–	66,989
סך-הכל[2]	167,997	61,120	53,794	282,911	26,801	309,712
(2) מזה:						
חובות בארגון מחדש	1,852	–	585	2,437	–	2,437
חובות פגומים אחרים	2,788	–	111	2,899	–	2,899
סך-הכל חובות פגומים	4,640	–	696	5,336	–	5,336
חובות בפיגור 90 ימים או יותר	133	640	84	857	–	857
חובות בעייתיים אחרים	3,251	–	252	3,503	–	3,503
סך-הכל חובות בעייתיים	8,024	640	1,032	9,696	–	9,696
יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות**						
בגין חובות שנבדקו על בסיס פרטני	2,856	–	126	2,982	3	2,985
בגין חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי[3]	375	392	665	1,432	–	1,432
(3) מזה: לפי עומק פיגור****	61	392	–	453	–	453
סך-הכל[4]	3,231	392	791	4,414	3	4,417
(4) מזה: בגין חובות פגומים	985	–	111	1,096	–	1,096

* אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

** לפירוט בדבר יישום לראשונה של הוראות הפיקוח על הבנקים בדבר הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי, ראה ביאור 1ד.(6).

*** יתרת החובות המסחריים כוללת יתרת הלוואות לדיור, בסך של כ-6,126 מיליוני ש"ח, של לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה (ליום 31.12.14: 5,599 מיליוני ש"ח).

**** כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור שחושבה על בסיס קבוצתי בסך של כ-235 מיליוני ש"ח (ליום 31.12.14: 215 מיליוני ש"ח).
כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור בסך של כ-28 מיליוני ש"ח (ליום 31.12.14: 24 מיליוני ש"ח).

ביאור 13 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

1. חובות**, אשראי לציבור ויתרת הפרשה להפסדי אשראי (המשך)

	2014				
	אשראי לציבור				בנקים וממשלות	סך-הכל
	מסחרי	לדיור*	פרטי אחר	סך-הכל		
יתרת חוב רשומה						
חובות שנבדקו על בסיס פרטני	137,840	-	3,584	141,424	34,046	175,470
חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי[1]	23,325	56,515	46,896	126,736	-	126,736
(1) מזה: לפי עומק פיגור	5,599	56,196	-	61,795	-	61,795
סך-הכל[2]	161,165	56,515	50,480	268,160	34,046	302,206
(2) מזה:						
חובות בארגון מחדש	2,047	-	568	2,615	-	2,615
חובות פגומים אחרים	3,544	-	122	3,666	-	3,666
סך-הכל חובות פגומים	5,591	-	690	6,281	-	6,281
חובות בפיגור 90 ימים או יותר	152	724	75	951	-	951
חובות בעייתיים אחרים	4,532	-	209	4,741	-	4,741
סך-הכל חובות בעייתיים	10,275	724	974	11,973	-	11,973
יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות***						
בגין חובות שנבדקו על בסיס פרטני	2,682	-	163	2,845	4	2,849
בגין חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי[3]	244	387	704	1,335	-	1,335
(3) מזה: לפי עומק פיגור*,****	58	387	-	445	-	445
סך-הכל[4]	2,926	387	867	4,180	4	4,184
(4) מזה: בגין חובות פגומים	794	-	139	933	-	933

* הוצג מחדש.

** אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

*** לפירוט בדבר יישום לראשונה של הוראות הפיקוח על הבנקים בדבר הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי, ראה ביאור 1ד.(6).

**** כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור שחושבה על בסיס קבוצתי בסך של כ-235 מיליוני ש"ח (ליום 31.12.14: 215 מיליוני ש"ח).
כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור בסך של כ-28 מיליוני ש"ח (ליום 31.12.14: 24 מיליוני ש"ח).

ביאור 13 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

2. תנועה ביתרת הפרשה להפסדי אשראי

	אשראי לציבור				בנקים וממשלות	סך-הכל
	מסחרי	לדיור	פרטי אחר	סך-הכל		
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31.12.12	3,356	358	969	4,683	5	4,688
הוצאות בגין הפסדי אשראי	635	108	130	873	1	874
מחיקות חשבונאיות	(892)	(44)	(544)	(1,480)	–	(1,480)
גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות	331	–	175	506	–	506
מחיקות חשבונאיות נטו	(561)	(44)	(369)	(974)	–	(974)
התאמות מתרגום דוחות כספיים	–	–	(1)	(1)	–	(1)
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31.12.13	3,430	422	729	4,581	6	4,587
הוצאות בגין הפסדי אשראי	138	(37)	326	427	(2)	425
מחיקות חשבונאיות	(897)	(3)	(476)	(1,376)	–	(1,376)
גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות	859	5	356	1,220	–	1,220
מחיקות חשבונאיות נטו	(38)	2	(120)	(156)	–	(156)
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31.12.14	3,530	387	935	4,852	4	4,856
הוצאות בגין הפסדי אשראי	**291**	**5**	**180**	**476**	**(1)**	**475**
מחיקות חשבונאיות	**(918)**	**–**	**(586)**	**(1,504)**	**–**	**(1,504)**
גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות	**958**	**–**	**318**	**1,276**	**–**	**1,276**
מחיקות חשבונאיות נטו	**40**	**–**	**(268)**	**(228)**	**–**	**(228)**
אחר	**(14)**	**–**	**(3)**	**(17)**	**–**	**(17)**
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31.12.15	**3,847**	**392**	**844**	**5,083**	**3**	**5,086**
מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים						
ליום 31 בדצמבר 2013	563	–	75	638	–	638
ליום 31 בדצמבר 2014	604	–	68	672	–	672
ליום 31 בדצמבר 2015	**616**	**–**	**53**	**669**	**–**	**669**

ביאור 14 אשראי לממשלות

הרכב הסעיף

	31 בדצמבר	
	2015	2014
אשראי לממשלת ישראל	**813**	560
אשראי לממשלות זרות	**1,751**	1,301
סך כל האשראי לממשלות	**2,564**	1,861

במיליוני ש"ח

ביאור 15 השקעות בחברות כלולות

א. הרכב הסעיף

	2015	2014
	חברות כלולות	
השקעות במניות לפי שיטת השווי המאזני	**103**	96
השקעות אחרות		
השקעה בהלוואות בעלים	**40**	39
סך כל ההשקעות	**143**	135
מזה:		
רווחים נטו, שנצברו ממועד הרכישה	**102**	83
פרטים לגבי ערך בספרים ושווי שוק של ההשקעות הסחירות		
ערך בספרים	**20**	21
שווי שוק	**43**	40

ב. החלק ברווחי חברות כלולות, נטו

	2015	2014	2013
חלקו של הבנק ברווחים, נטו, של חברות כלולות	**19**	9	9

ביאור 15 השקעות בחברות כלולות (המשך)

ג. פרטים על חברות מוחזקות עיקריות

	חלק בהון המקנה זכות לקבלת רווחים		חלק בזכויות ההצבעה		השקעה במניות לפי שווי מאזני[1]	
	31 בדצמבר					
	2015	2014	**2015**	2014	**2015**	2014
חברות מאוחדות:						
בנק הפועלים (שוויץ) לימיטד, בנק מסחרי בשוויץ	**100%**	100%	**100%**	100%	**1,676**	1,645
בנק פוזיטיף קרדי וה קלקינמה בנקאסי אי.אס.– בנק מסחרי בתורכיה	**69.8%**	69.8%	**69.8%**	69.8%	**328**	495
ישראכרט בע"מ, שירות כרטיסי אשראי	**98.2%**	98.2%	**98.2%**	98.2%	**2,412**	2,172
פועלים שוקי הון – בית השקעות בע"מ	**100%**	100%	**100%**	100%	**853**	863
דיור ב.פ. בע"מ – ניהול נכסים	**100%**	100%	**100%**	100%	**599**	585
תרשיש – החזקות והשקעות פועלים בע"מ, חברה פיננסית	**100%**	100%	**100%**	100%	**4,611**	4,601
אופז בע"מ, השקעות והחזקות	**100%**	100%	**100%**	100%	**377**	406
קונטיננטל פועלים בע"מ, חברה פיננסית	**100%**	100%	**100%**	100%	**530**	530
הפועלים נכסים (מניות) בע"מ, חברת החזקות	**100%**	100%	**100%**	100%	**1,170**	1,197
פועלים סהר בע"מ – תפעול ומסחר בניירות-ערך	**100%**	100%	**100%**	100%	**550**	539
זהר–השמש להשקעות בע"מ	**100%**	100%	**100%**	100%	**1,649**	1,637

(1) לרבות יתרת עודפי עלות מיוחסים, מוניטין, שטרי הון, בניכוי הפסדים מצטברים לירידת-ערך.
(2) לרבות התאמות בגין הצגת ניירות-ערך מסוימים של חברות מוחזקות לפי שווי הוגן.

ד. מכירת חברת בת

ביום 20 באוקטובר 2015 התקשר Bank Pozitif Kredi Ve Kalkinma Bankasi Anonim Sirketi (להלן: "פוזיטיף"), המאוגד ופועל בתורכיה והנשלט על-ידי הבנק, בהסכם למכירת 100% מהון המניות של BankPozitiv Kazakhstan JSC (להלן: "החברה הנמכרת"), חברה בת בבעלות מלאה של פוזיטיף המאוגדת בקזחסטן, ל-Eurasian Bank JSC.

ביום 30 בדצמבר 2015 הושלמה עסקת המכירה, לאחר השלמת תנאי ההסכם וקבלת האישורים הרגולטוריים הנדרשים.

הבנק רשם הפסד של כ-22 מיליון ש"ח כתוצאה מהמכירה בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית בדוחות הכספיים.

יתרת מוניטין ונכסים בלתי מוחשיים אחרים		תרומה לרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק		דיבידנד שנרשם		סעיפים אחרים שנצברו בהון[2]		ערבויות עבור החברה לטובת גופים שמחוץ לקבוצה	
31 בדצמבר									
2015	2014	**2015**	2014	**2015**	2014	**2015**	2014	**2015**	2014
–	7	**42**	85	**–**	–	**(11)**	23	**–**	–
–	–	**(162)**	(20)	**–**	–	**(5)**	2	**–**	–
–	–	**240**	282	**–**	–	**–**	(8)	**–**	–
–	–	**(10)**	43	**–**	–	**–**	2	**–**	–
–	–	**16**	(24)	**–**	–	**(2)**	2	**–**	–
–	–	**130**	68	**–**	–	**(120)**	63	**–**	–
–	–	**2**	2	**–**	–	**(31)**	34	**–**	–
–	–	**–**	2	**–**	(65)	**–**	1	**–**	–
–	–	**19**	17	**–**	–	**(46)**	(44)	**–**	–
–	–	**11**	13	**–**	(15)	**–**	–	**–**	–
–	–	**38**	18	**–**	–	**(26)**	30	**–**	–

ביאור 16 בניינים וציוד

א. הרכב הסעיף:

	בניינים ומקרקעין (לרבות התקנות ושיפורים במושכר)	ציוד, לרבות מחשבים, ריהוט וכלי רכב	תוכנות[1]	סך-הכל
עלות נכסים				
יתרה ליום 31 בדצמבר 2013	3,891	2,009	3,643	9,543
תוספות	227	161	314	702
גריעות	(29)	(21)	(36)	(86)
התאמות מתרגום דוחות כספיים	–	–	1	1
יתרה ליום 31 בדצמבר 2014	4,089	2,149	3,922	10,160
תוספות	160	169	302	631
גריעות	(25)	(13)	(123)	(161)
התאמות מתרגום דוחות כספיים	–	–	–	–
יתרה ליום 31 בדצמבר 2015*	**4,224**	**2,305**	**4,101**	**10,630**
פחת והפסדים מירידת-ערך				
יתרה ליום 31 בדצמבר 2013	1,960	1,499	2,652	6,111
פחת לשנה	156	146	336	638
גריעות	(22)	(18)	(25)	(65)
התאמות מתרגום דוחות כספיים	–	–	1	1
יתרה ליום 31 בדצמבר 2014	2,094	1,627	2,964	6,685
פחת לשנה	139	178	333	650
הפסד מירידת-ערך	1	–	13	14
ביטול הפסד מירידת-ערך	–	–	–	–
גריעות	(14)	(10)	(104)	(128)
התאמות מתרגום דוחות כספיים	–	–	–	–
אחר	–	–	–	–
יתרה ליום 31 בדצמבר 2015	**2,220**	**1,795**	**3,206**	**7,221**
הערך בספרים				
יתרה ליום 31 בדצמבר 2013	1,931	510	991	3,432
יתרה ליום 31 בדצמבר 2014	1,995	522	958	3,475
יתרה ליום 31 בדצמבר 2015	**2,004**	**510**	**895**	**3,409**
שיעור פחת ממוצע משוקלל ב-% ליום 31.12.14	5.1	14.4	20.0	
שיעור פחת ממוצע משוקלל ב-% ליום 31.12.15	**4.7**	**13.0**	**20.0**	

* יתרת הנכסים שהופחתו במלואם הכלולים ביתרת העלות של הנכסים: בניינים ומקרקעין לרבות התקנות ושיפורים במושכר: 1,196 מיליוני ש"ח. ציוד, לרבות מחשבים, ריהוט וכלי רכב: 1,255 מיליוני ש"ח, ועלויות תוכנה: 2,325 מיליוני ש"ח.

(1) מזה: עלויות תוכנה בפיתוח עצמי שהוונו שיתרתם המאזנית, נטו, הסתכמה בסך 707 מיליוני ש"ח (31.12.14: 810 מיליוני ש"ח, 31.12.13: 897 מיליוני ש"ח).

ביאור 16 בניינים וציוד (המשך)

ב. פרטים נוספים בנושא הפחת:

שיטת הפחת ושיעורי הפחת העיקריים שמיישם הבנק עבור קבוצות הנכסים השונים הינם כדלקמן:

בניינים – 2% בשנה בקו ישר.

מקרקעין בחכירה ממנהל מקרקעי ישראל – בהתאם לתקופת החכירה.

התקנות ושיפורים במושכר – בהתאם לתקופת השכירות, תוך התחשבות בכוונת הבנק למימוש אופציית הארכת תקופת השכירות, במידה וקיימת.

מחשבים – 20% בשנה בקו ישר.

ציוד משרדי וריהוט – 6–15% בשנה בקו ישר.

תוכנות – 20% בשנה בקו ישר.

ג. הבנק הינו בעל זכויות בדרך של שכירות או של חכירה בבניינים ובציוד, לתקופה שאינה עולה על 49 שנים מתאריך המאזן, בסך של 163 מיליוני ש"ח (31.12.14: 176 מיליוני ש"ח).

ד. היתרה המאזנית של בניינים העומדים למכירה בסך 22 מיליוני ש"ח (31.12.14: 12 מיליוני ש"ח), מוצגת לאחר ניכוי הפרשה לירידת-ערך. לא צפוי הפסד ממימוש הבניינים העומדים למכירה מעבר להפרשות שנעשו בגינם.

ה. זכויות במקרקעין בסך של 73 מיליוני ש"ח (31.12.14: 74 מיליוני ש"ח), טרם נרשמו בלשכת רישום מקרקעין בעיקר בשל עיכוב בפעולות איחוד השטחים, או שהזכויות בתהליכי רישום.

ו. היתרה המאזנית של בניינים שאינם בשימוש הבנק, בעיקר בניינים מושכרים, הסתכמה בסך של 25 מיליוני ש"ח (31.12.14: 25 מיליוני ש"ח), המהווים בשתי התקופות נדל"ן להשקעה המושכר לאחרים.

ז. היתרה המאזנית של בניינים וציוד בהקמה הסתכמה בסך של 189 מיליוני ש"ח (31.12.14: 142 מיליוני ש"ח).

סכום העלויות שנרשמו כתוספות לעלות המבנה בספרים הינו 49 מיליוני ש"ח.

במיליוני ש"ח

ביאור 17 נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין

	מוניטין	קשרי לקוחות	סך-הכל
עלות			
יתרה לשנים 2013-2015	**237**	**134**	**371**
הפחתות והפסדים מירידת-ערך			
יתרה ליום 31 בדצמבר 2013	237	115	352
הפחתה לשנה	-	12	12
יתרה ליום 31 בדצמבר 2014	237	127	364
הפחתה לשנה	-	7	7
יתרה ליום 31 בדצמבר 2015	**237**	**134**	**371**
הערך בספרים			
יתרה ליום 31 בדצמבר 2013	-	19	19
יתרה ליום 31 בדצמבר 2014	-	7	7
יתרה ליום 31 בדצמבר 2015	**-**	**-**	**-**

במיליוני ש"ח

ביאור 18 נכסים אחרים

הרכב הסעיף:

	31 בדצמבר	
	2015	2014
מסים נדחים לקבל, נטו**	**3,604**	*3,838
מסים שוטפים - עודף מקדמות ששולמו		
על עתודה שוטפת למס-הכנסה	**149**	52
נכסים שנתקבלו בגין אשראים שסולקו	**66**	72
הוצאות הנפקה של אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים	**86**	81
הכנסות לקבל	**296**	280
הוצאות מראש***	**258**	273
נכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף(1)	**1,189**	2,183
חייבים אחרים ויתרות חובה	**609**	1,324
סך-כל הנכסים האחרים	**6,257**	*8,103

* יישום למפרע - לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 1ד.(1).

** ראה גם ביאור 8ד'.

*** כולל הוצאות מראש בסך 15 מיליוני ש"ח בגין חכירות תפעוליות בהן הבנק הוא החוכר (בשנת 2014: 18 מיליוני ש"ח).

(1) מוצג בשווי הוגן.

ביאור 19 פיקדונות הציבור

א. סוגי פיקדונות לפי מקום הגיוס ולפי סוג המפקיד

	31 בדצמבר	
	2015	2014
בישראל		
לפי דרישה		
אינם נושאים ריבית	**97,188**	67,330
נושאים ריבית	**68,176**	53,760
סך-הכל לפי דרישה	**165,364**	121,090
לזמן קצוב	**124,564**	148,349
סך-כל פיקדונות הציבור בישראל*	**289,928**	269,439
מחוץ לישראל		
לפי דרישה		
אינם נושאים ריבית	**9,992**	9,029
נושאים ריבית	**9,723**	10,172
סך-הכל לפי דרישה	**19,715**	19,201
לזמן קצוב	**12,084**	8,590
סך-כל פיקדונות הציבור מחוץ לישראל	**31,799**	27,791
סך-כל פיקדונות הציבור	**321,727**	297,230
* מזה:		
פיקדונות של אנשים פרטיים	**150,219**	138,568
פיקדונות של גופים מוסדיים	**37,250**	**35,189
פיקדונות של תאגידים ואחרים	**102,459**	**95,682

** סווג מחדש.

ב. פיקדונות הציבור לפי גודל

	31 בדצמבר	
	2015	2014
תקרת הפקדון		
עד 1	**108,213**	100,968
מעל 1 עד 10	**81,091**	73,445
מעל 10 עד 100	**53,447**	48,097
מעל 100 עד 500	**33,994**	30,682
מעל 500	**44,982**	44,038
סך-הכל	**321,727**	297,230

במיליוני ש"ח

ביאור 20 פיקדונות מבנקים

הרכב הסעיף:

	31 בדצמבר	
	2015	2014
בישראל		
בנקים מסחריים:		
פיקדונות לפי דרישה	**2,885**	2,105
פיקדונות לזמן קצוב	**220**	673
קיבולים	**473**	371
מחוץ לישראל		
בנקים מסחריים:		
פיקדונות לפי דרישה	**140**	171
פיקדונות לזמן קצוב	**627**	665
קיבולים	**2**	1
בנקים מרכזיים:		
פיקדונות לפי דרישה	**–**	336
פיקדונות לזמן קצוב	**426**	–
סך-כל פיקדונות מבנקים	**4,773**	4,322

ביאור 21 אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים

א. הרכב הסעיף:

	31 בדצמבר			
	2015			2014
	משך חיים ממוצע[1]	שיעור תשואה פנימי[2]	במיליוני ש"ח	
אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים שאינם ניתנים להמרה במניות:				
במטבע ישראלי[3]				
לא-צמוד	**1.8**	**5.5%**	**6,090**	6,105
צמוד למדד	**3.9**	**2.6%**	**21,702**	20,163
במטבע-חוץ[4]				
דולר ארצות-הברית	**2.1**	**3.2%**	**1,668**	1,784
אחר	**0.4**	**11.4%**	**281**	648
אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים הניתנים להמרה במניות[5]:				
במטבע ישראלי[3]				
לא-צמוד	**–**	**0.0%**		
צמוד למדד	**3.3**	**5.9%**	**4,734**	4,971
סך כל אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים*	**3.3**	**3.6%**	**34,475**	33,671
מזה: כתבי התחייבות נדחים				
הנכללים בהון רובד 1	–	–	**1,709**	1,954
הנכללים בהון רובד 2	–	–	**10,678**	12,204
אחרים שלא נכללו בהון	–	–	**7,498**	7,719
סך כל כתבי התחייבות נדחים	**3.3**	**4.7%**	**19,885**	21,877

* בהתאם לתנאי ההנפקה, בתנאים מסוימים, אגרות-החוב ניתנות לפירעון מוקדם.
להבטחת אגרות-חוב שהונפקו על-ידי חברות מאוחדות נרשמו שיעבודים על נכסי החברות, לפרטים נוספים ראה ביאור 27 להלן.

(1) משך חיים ממוצע, הינו, ממוצע תקופות התשלומים משוקללות בתזרים המהוון לפי שיעור התשואה הפנימי.

(2) שיעור תשואה פנימי, הינו, שיעור הריבית המנכה את זרם התשלומים הצפוי אל היתרה המאזנית הכלולה בדוח הכספי.

(3) מזה: רשומים למסחר בבורסה לניירות-ערך בתל-אביב בסך של 28,656 מיליוני ש"ח (31.12.14: 27,142 מיליוני ש"ח), ואילו היתר אינם רשומים למסחר.

(4) מזה: רשומים למסחר בבורסה לניירות-ערך בחו"ל בסך של 867 מיליוני ש"ח (31.12.14: 1,237 מיליוני ש"ח).

(5) החל מיום 1 בינואר 2015 בנקים נדרשים ליישם את הנחיות החוזר בדבר דיווח לפי כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית הנוגעים להבחנה בין התחייבויות והון. למידע נוסף ראה ביאור 1ד.(2).

ביאור 21 אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים (המשך)

ב. פרטים נוספים בדבר כתבי התחייבות נדחים:

(1) שטרי הון נדחים (סדרה ב') שהונפקו בפברואר 2004 ושטרי הון נדחים (סדרה ג') שהונפקו בנובמבר 2007 ובספטמבר 2008 לתקופה של 99 שנים וניתנים לפידיון מוקדם החל מהשנה ה-15 להנפקתם. שטרי הון נדחים (סדרה ד') שהונפקו בספטמבר 2009 לתקופה של 49 שנה וניתנים לפדיון מוקדם, החל מהשנה ה-10 להנפקתם. בהתאם לתנאיהם בהתקיים אירועים מסוימים שטרי ההון יומרו למניות רגילות של הבנק. שטרי ההון הנדחים אושרו על-ידי המפקח על הבנקים כ"מכשירי הון מורכבים" ונכללים בהון רובד 1 של הבנק.

(2) שטרי הון נדחים (סדרה א'), שהונפקו בשנת 2001 לתקופה של 99 שנים וניתנים לפדיון מוקדם החל מהשנה ה-15 להנפקתם. שטרי הון נדחים סדרה 1 שהונפקו ביוני 2009 לתקופה של 50 שנה וניתנים לפדיון מוקדם החל מהשנה ה-11 להנפקתם. בהתאם לתנאי ההנפקה, בהתקיים ארועים מסוימים שטרי ההון יומרו למניות רגילות של הבנק. שטרי ההון הנדחים אושרו על ידי המפקח על הבנקים כ "מכשירי הון מורכבים" הנכללים בהון רובד 2 של הבנק. שטרי ההון הנ"ל רשומים למסחר בבורסה לניירות-ערך בתל-אביב.

ביאור 22 התחייבויות אחרות

הרכב הסעיף:

	31 בדצמבר	
	2015	2014
עתודה למסים נדחים, נטו***	**83**	129
מסים שוטפים - עודף עתודה שוטפת למס-הכנסה על מקדמות ששולמו	**46**	89
הכנסות מראש	**401**	406
עובדים בגין שכר עבודה	**1,238**	*1,069
עתודה לפיצויי פיטורין, פרישה ופנסיה****	**3,681**	*3,866
הוצאות לשלם	**541**	**424
זכאים בגין פעילות בכרטיסי אשראי	**14,341**	13,897
הפרשה להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי חוץ-מאזני	**669**	672
התחייבויות בגין פעילות בשוק המעו"ף[1]	**1,189**	2,183
זכאים אחרים ויתרות זכות	**1,012**	**1,585
סך-כל ההתחייבויות האחרות	**23,201**	*24,320

* יישום למפרע - לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 1ד.(1).
** סווג מחדש.
*** ראה גם ביאור 18'.
**** ראה גם ביאור 23.
(1) מוצג בשווי הוגן.

ביאור 23 זכויות עובדים

אוכלוסיית העובדים בבנק כוללת:

- עובדים קבועים וזמניים – עובדים אשר תנאי עבודתם מוסדרים באופן קולקטיבי, בהסכמים ובהסדרים קיבוציים המגובשים מעת לעת בין הבנק לבין ארגון עובדי הבנק.
- עובדים בחוזה אישי – עובדים אשר תנאי העסקתם מוסדרים בחוזים אישיים באופן שההסכמים וההסדרים הקיבוציים אינם חלים עליהם.
- עובדים בחוזה אישי בכיר – עובדים מסוימים ברובד הניהולי של הבנק (לרבות חברי הנהלה), אשר תנאי העסקתם מוסדרים בחוזים אישיים באופן שההסכמים וההסדרים הקיבוציים אינם חלים עליהם.

ביום 5 בינואר 2014 פרסם הבנק את מדיניות התגמול שלו לנושאי משרה לפי תיקון 20 לחוק החברות, התשנ"ט 1999 ("חוק החברות") ובהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין A301 של המפקח על הבנקים מיום 19 בנובמבר 2013 ("הוראה בדבר מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי") וכן להערות נוספות שהתקבלו מהפיקוח על הבנקים ("מדיניות התגמול"). מדיניות התגמול אומצה על-ידי האסיפה הכללית של בעלי מניות הבנק ביום 11 בפברואר 2014. ביום 22 ביוני 2014 אימץ הבנק מדיניות תגמול כוללת למנהליו הבכירים ועובדיו (מדיניות זו תכונה להלן יחד עם מדיניות התגמול, "מדיניות התגמול"), וכן תוכנית תגמול בהתאם לה ("תוכנית 2014").
בהתאם להוראה בדבר מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי. החברות הבנות של הבנק דיווחו לבנק, כי הליך אימוץ מדיניות התגמול על ידן הסתיים עד למועד הקבוע בדין החל כאמור. הבנק נמצא בהליכי סיום יישום עקרונות מדיניות התגמול שלו גם על חברות בנות בחו"ל, וסניפי חו"ל, בהתאמות מסוימות וכן על החברות הבנות שלהן, ככל שקיימות.
ביום 13 באוגוסט 2015 פרסם המפקח על הבנקים תיקון להוראה בדבר מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי, אשר עיקרו נוגע לחובת השבת תגמולים משתנים ששולמו לעובד מרכזי (claw back) ולתגמול יו"ר הדירקטוריון בתאגיד בנקאי. הבנק שוקד בימים אלה על עדכון מדיניות התגמול שלו בהתאם לתיקון האמור.

להלן פירוט תנאי העבודה של עובדי הבנק:

א. תנאי העבודה של עובדים קבועים וזמניים

להלן פירוט ההטבות העיקריות מעבר לרכיבי השכר השוטפים, להם זכאים עובדי הבנק האמורים:

1. מענקים שנתיים

המענק השנתי נקבע על-פי שיעור התשואה של הרווח הנקי על ההון, כאשר המדרגה הבסיסית לחלוקת מענק כאמור הינה החל משיעור תשואה של 7.5%. המענק השנתי הממוצע הינו בגובה של עד שלוש משכורות, כאשר חלק ממנו מחולק באופן אחיד לכל העובדים, והיתרה מחולקת דיפרנציאלית בהתאם לביצועי העובדים.

2. תגמול מבוסס מניות

על-פי הסכם השכר שנחתם בחודש מרץ 2013 בין הנהלת הבנק לבין ועד ארגון העובדים של הבנק לשנים 2013-2017, אימץ הבנק ביום 6 במרץ 2013, תוכנית להקצאה לעובדים בשנים 2013 עד 2017 של מניות פנטום הממומשות למזומן במהלך השנים 2017 עד 2021, בתנאים דומים לתנאי כתבי האופציות שהוקצו לעובדי הבנק הקבועים בהתאם להסכם הקיבוצי שהיה בתוקף עד לשנת 2013. לפרטים נוספים לגבי תנאי מניות הפנטום ראה ביאור 24 להלן.

ביאור 23 זכויות עובדים (המשך)

3. הסכם השכר

על פי הסכם השכר מחודש מרץ 2013, בין היתר: (1) שילם הבנק לעובדיו מענק חד-פעמי בגובה משכורת אחת; (2) גדל השכר המשולב של העובדים באופן דיפרנציאלי לדרגות השכר השונות; (3) לצד עדכון תנאים נלווים מסוימים בוטלו הטבות מסוימות שעמדו לעובדים לאחר פרישה; (4) הבנק העניק לעובדיו מניות פנטום במקום אופציות, כאמור לעיל; ו-(5) אופן הדירוג של עובדי הבנק והיקפו, מנגנון הוותק והמענק השנתי ימשיכו במתכונת דומה לנהוגה עד ליום החתימה על הסכם השכר.

ב. תנאי העסקת עובדים בחוזה אישי

תנאי התגמול המקובלים לעובדים אלה כוללים לרוב שכר בסיס, תגמול מבוסס מניות (כאמור לעיל), הפרשות להסדר פנסיוני ולקרן השתלמות, מענק שנתי והטבות אחרות.

ג. תנאי העסקת עובדים בחוזה אישי בכיר

להלן פירוט ההטבות העיקריות מעבר לרכיבי השכר השוטפים, להם זכאים עובדי הבנק בחוזה אישי בכיר במהלך תקופת העסקתם, כפוף להוראות מדיניות התגמול של הבנק, לרבות הוראות התחילה והתחולה של מדיניות התגמול. ביום 6 במרץ 2013 החליטו ועדת התגמול והדירקטוריון לאשר את בקשתם של יו"ר הדירקטוריון, המנהל הכללי וחברי הנהלת הבנק להפחתת שכרם בשיעור של 5%. בנוסף, לבקשת עובדים בכירים מסוימים (שאינם נושאי משרה בבנק) הופחת שכרם בשיעור של 2.5%.

(1) תגמול קבוע

בהתאם לתוכנית 2014, עובדי הבנק המועסקים בחוזה אישי בכיר זכאים לתגמול קבוע שאינו מזכה בהפרשות סוציאליות ואשר גובהו תלוי בדרגת המנהל ובתפקידו (גובה התגמול הקבוע מביא לידי ביטוי את הפחתת שכרם של חברי הנהלת הבנק והעובדים הבכירים, כמפורט בסיפא של סעיף ג' זה לעיל). מנהלים אשר משתייכים לפונקציות הפיקוח והבקרה זכאים לתגמול שנתי קבוע נוסף, שאינו מזכה בהפרשות סוציאליות. חברי הנהלה זכאים בנוסף לשני אלה, גם לתגמול הוני שנתי בסכום כספי קבוע המשמש לרכישת מניות הבנק בבורסה לניירות-ערך בתל-אביב.

עובדי הבנק המועסקים בחוזה אישי בכיר אשר יסתיים עד יום 31 בדצמבר 2016, אינם כפופים לתוכנית 2014 וזכאים למענק חתימה שנתי למשך תקופת העסקתם. מענק זה משולם אחת לשנה. במקרים בהם המענק אינו מותנה בהמשך העסקה, ההתחייבות מחושבת על בסיס הערך הנוכחי של התשלומים לאורך תקופת ההסכם וההוצאה נרשמת עם חתימת ההסכם.

(2) מענק שנתי מותאם סיכון ומותנה ביצועים ותגמול מבוסס מניות

עובדי הבנק המועסקים בחוזה אישי בכיר זכאים למענק שנתי כמפורט בסעיף ו' להלן. עובדים כאמור, שתוקף הסכמי העסקתם הוא עד יום 31 בדצמבר 2016, נהנים גם מתגמול מבוסס מניות (בהתאם לתוכנית 2010, כהגדרתה בסעיף ו. להלן).

לעניין פיצויי פרישה ופנסיה, ראה סעיף ה' להלן.

ביאור 23 זכויות עובדים (המשך)

ד. הטבות אחרות

בנוסף להטבות שפורטו לעיל, זכאים עובדי הבנק להטבות נוספות במהלך ולאחר תקופת ההעסקה, אשר העיקריות שבהן מפורטות להלן:

(1) חופשה

עובדי הבנק זכאים על-פי חוק והסכמי עבודה לימי חופשה שנתיים. ההפרשה חושבה על בסיס השכר האחרון של העובדים וימי החופשה שצברו בתוספת ההוצאות הנלוות המתחייבות. יתרת ההפרשה לתאריך המאזן הסתכמה ב-61 מיליוני ש"ח (31.12.14: 79 מיליוני ש"ח).

(2) מענק 25

העובדים זכאים למענק יובל בתום 25 שנות עבודה בבנק. התחייבות זו מחושבת בהתבסס על חישוב אקטוארי, הלוקח בחשבון תוספת שכר ריאלית עבור עובדים פעילים בהתאם לגיל העובדים, ומהוון לפי תשואת אגרות-חוב ממשלתיות צמודות בישראל בתוספת מרווח שנקבע (הפער בין שיעור התשואה לפדיון לפי תקופות פירעון של אגרות-חוב קונצרניות בדירוג AA ומעלה בארצות-הברית לבין שיעורי התשואה לפדיון לאותן תקופות פירעון של אגרות-חוב של ממשלת ארצות-הברית).

(3) הטבות אחרות לאחר סיום העסקה

עובדי הבנק זכאים לאחר מועד פרישתם לגמלאות או לפנסיה מוקדמת, למענק בגין ימי מחלה שלא נוצלו, להטבות בגין שי לחג, ולהשתתפות בעלויות רווחה.

התחייבויות אלו מחושבות בהתבסס על חישוב אקטוארי הלוקח בחשבון לפי העניין, בין היתר, תוספת שכר ריאלית, ומהוון לפי תשואת אגרות-חוב ממשלתיות צמודות בישראל בתוספת מרווח שנקבע (הפער בין שיעור התשואה לפדיון לפי תקופות פירעון של אגרות-חוב קונצרניות בדירוג AA ומעלה בארצות-הברית לבין שיעורי התשואה לפדיון לאותן תקופות פירעון של אגרות-חוב של ממשלת ארצות-הברית).

ה. פיצויי פרישה ופנסיה

(1) כללי

זכויות הפנסיה של העובדים, המגיעים לגיל פרישה, מכוסות על-ידי סכומים שנצברו בקרנות הפנסיה ובקופות הגמל לקצבה. עובדים שפרשו לגמלאות או לפנסיה מוקדמת אינם זכאים לתשלום פיצויי פיטורין.

(2) פנסיה לעובדים שפרשו בפרישה מוקדמת

עובדים שפרשו בפרישה במסלול קצבה זכאים לפנסיה חודשית עד המועד שנקבע בהסכם הפרישה.

ההפרשה מבוססת על חישוב אקטוארי ומהוונת לפי תשואת אגרות-חוב ממשלתיות צמודות בישראל בתוספת מרווח שנקבע (הפער בין שיעור התשואה לפדיון לפי תקופות פירעון של אגרות-חוב קונצרניות בדירוג AA ומעלה בארצות-הברית לבין שיעורי התשואה לפדיון לאותן תקופות פירעון של אגרות-חוב של ממשלת ארצות-הברית).

(3) פרישה מוקדמת לעובדים פעילים

בנוסף לזכויות המתוארות לעיל, כולל הבנק במסגרת החישוב האקטוארי של ההתחייבות בגין זכויות עובדים, התחייבות בגין עובדים שהנהלת הבנק צופה שהם יפרשו בפרישה מוקדמת או בתנאים מועדפים אחרים.

ביאור 23 זכויות עובדים (המשך)

ההתחייבות חושבה בהתבסס על חישוב אקטוארי הלוקח בחשבון, בין היתר:

1. תוספת שכר ריאלית עבור עובדים פעילים בהתאם לגיל העובדים.
2. שיעורי עזיבה לפיצויים מוגדלים ולפרישה מוקדמת בהתאם לניסיון הבנק תוך התחשבות, בין היתר, בגיל העובד ומגדר. שיעורים אלה משקפים את ציפיות ההנהלה והחלטותיה בדבר פרישת עובדים בתנאים מועדפים.
3. שיעור היוון אשר חושב לפי תשואת אגרות-חוב ממשלתיות צמודות בישראל בתוספת מרווח שנקבע (הפער בין שיעור התשואה לפדיון לפי תקופות פירעון של אגרות-חוב קונצרניות בדירוג AA ומעלה בארצות-הברית לבין שיעורי התשואה לפדיון לאותן תקופות פירעון של אגרות-חוב של ממשלת ארצות-הברית), על-פי הוראות המפקח על הבנקים.
4. שיעור תמותה ונכות המבוסס על לוחות תמותה עדכניים שמפרסם האקטואר הראשי במשרד האוצר.

(4) חוזים אישיים – עובדי הבנק

(א) חברי ההנהלה לרבות המנכ"ל וקבוצת עובדים בכירים (להלן: "הבכירים") מועסקים בחוזים אישיים לפיהם במקרה שהבנק יחליט מיוזמתו לפטר את אחד הבכירים או לסיים את עבודתו בתום תקופת ההסכם יהיה זה זכאי לפיצוי פיטורין בשיעור של 250%.

(ב) כמו-כן, לגבי חלק מן הבכירים, במקרה שהבנק יחליט מיוזמתו לפטר מי מהם, או בהגיעו למועד בו סכום גילו והוותק שלו בבנק עולים על 75 (ולחבר הנהלה שכיהן 7 שנים לפחות בתפקידו יתווספו שנות הכהונה בהנהלה כשנות ותק נוספות לצורך צבירת 75 כאמור), אזי יהיה חבר ההנהלה או העובד הבכיר זכאי לפרוש בפרישה מוקדמת ולבחור בין קבלת פצוי פיטורין מוגדלים בשיעור של 250% משכרו החודשי האחרון מוכפל בשנות הוותק שלו בבנק, לבין קבלת קצבה חודשית בשיעורים משתנים שתשולם לו ממועד יציאתו לפרישה מוקדמת ועד הגיעו לגיל פרישה על-פי חוק. שיעור הקצבה לחבר הנהלה הינו בשיעור של 2.67% לשנה בגין 15 שנות העבודה הראשונות, 2% לשנה בגין כל שנה נוספת בה לא כיהן כחבר הנהלה ו-2.5% לכל שנה בה כיהן כחבר הנהלה עד לשיעור קצבה מירבי של 70% מהשכר המזכה בפנסיה. לגבי עובדים בכירים, כאמור לעיל, שאינם חברי הנהלה, שיעור הקצבה הוא 2.55% בגין 15 שנות העבודה הראשונות, 1.5% לשנה בגין כל שנה נוספת עד למועד חתימת תחילת העסקתם בחוזה אישי ו-2% לשנה בגין כל שנה נוספת, עד לשיעור קצבה מירבי של 70% מהשכר המזכה בפנסיה. חבר הנהלה או עובד בכיר שהגיע לגיל 62 יוכל לבחור בקבלת קצבה חודשית בלבד. המנכ"ל זכאי לתקופת הסתגלות של שישה חודשים. הבנק רשם הפרשה מלאה עבור התחייבות זו.

(ג) יו"ר הדירקטוריון זכאי לקבל בכל מקרה פיצוי פיטורין בשיעור של 250%. כמו-כן, הינו זכאי לקבל מהבנק, בתום כהונתו, תשלום של מלוא שכרו וכלל התשלומים, ההפרשות והזכויות להם היה זכאי בתקופת כהונתו וזאת לתקופת הסתגלות בת שישה חודשים. הבנק רשם הפרשה מלאה עבור התחייבות זו.

(5) תוכנית ההתייעלות

תוכנית ההתייעלות התומכת באסטרטגיה הרב שנתית של הבנק נמשכה גם בשנת 2015. תוכנית ההתייעלות תביא בשנים הבאות לחיסכון בעלויות כח האדם ובעלויות אחרות כתוצאה מצמצום שטחים בהנהלה הראשית וסניפי הבנק.

תוכנית ההתייעלות כוללת, בין השאר, שינויים מבניים, צמצום תקנים והכשרת עובדים לצורך שיבוצם בפעילויות עסקיות חדשות אותן יוזם הבנק. יוזמות אלה כוללות, בין היתר, הרחבת פעילות הבנק במגזרים מסוימים בהם זיהה הבנק פוטנציאל לצמיחה ואפשרות להרחבת הפעילות.

ביום 12 בינואר 2016 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בדבר התייעלות תפעולית במערכת הבנקאית במסגרתו נדרשים הבנקים לבחון ולאשר תוכנית התייעלות רב שנתית לחמש השנים הבאות ועקרונות להתייעלות ארוכת טווח. החוזר כולל הקלות לעניין השפעת תוכניות ההתייעלות שיבוצעו במסגרתו על עמידה ביעדי הלימות ההון שנקבעו על-ידי הפיקוח על הבנקים.

ביאור 23 זכויות עובדים (המשך)

נוכח חוזר המפקחת, הבנק נמצא בשלבי ניתוח והערכות ראשוניים בהתאם לשינויים המבניים שבוצעו לאחרונה. גיבוש מתכונת התייעלות קצרת הטווח וארוכת הטווח נמצא בשלבים מקדמיים ואין ביכולתו של הבנק להעריך בשלב זה, מה יהיה עיתויה, היקפה ותמהיל העובדים שייפרשו. לפיכך, השלכות תוכניות התייעלות עתידיות, ככל שיהיו, לא הובאו בחשבון בעדכון ההנחות האקטואריות לשנת 2015.

ו. תוכנית תגמול לעובדים בחוזה אישי בכיר – מענקים ותגמול הוני

תוכנית 2010 ותוכנית 2014

בחודש אוגוסט 2010 אישרו ועדת הביקורת ודירקטוריון הבנק תוכנית תגמול (כפי שתוקנה מעת לעת) ליו"ר הדירקטוריון, למנכ"ל הבנק, לחברי ההנהלה של הבנק (שהינם נושאי משרה בבנק) ולאוכלוסיית המנהלים הבכירים בבנק (שאינם נושאי משרה בבנק) (כולם יחד, "המנהלים"), אשר תחולתה מיום 1 בינואר 2010 ואילך (כפוף להתאמות במקרים מיוחדים) ("תוכנית 2010").

תוכנית 2010 כוללת שני אמצעי תגמול (נוסף על השכר וההטבות האחרות בבנק): מענק שנתי מותאם סיכון ומותנה ביצועים ותגמול הוני בדמות תוכנית מניות פנטום חסומות אשר הוחלפה בשנת 2012 בתוכנית משנה להענקת יחידות מניות חסומות (RSU). בהתאם להוראות המעבר שבמדיניות התגמול ובהוראה A301, ייעשה מעבר הדרגתי של תגמול מנהלים מתוכנית 2010 לתוכנית 2014 שאימץ הבנק ביום 22 ביוני 2014, בהתאם להוראות מדיניות התגמול של הבנק, כך שלא יאוחר משנת 2017 כל תגמולם של מנהלי הבנק ועובדיו יהיה בהתאם לתוכנית 2014. לעניין תוכנית 2014 ראה פסקה ראשונה לביאור זה לעיל.

להלן פירוט עיקרי תוכניות 2010 ותוכנית 2014 (ביחד "התוכניות"):

(א) חברי ההנהלה

1. מענק שנתי מותאם סיכון ומותנה ביצועים

1.1. קביעת תקציב המענקים לחברי ההנהלה (למעט המבקר הפנימי הראשי, מנהל הסיכונים הראשי והחשבונאי הראשי ("פונקציות הבקרה והפיקוח")).

בהתאם לתוכניות, תקציב המענקים לחברי ההנהלה בשנה נתונה ("תקציב המענקים לחברי ההנהלה") מבוסס על ההפרש שבין שיעור תשואת הרווח הנקי על ההון באותה שנה (כפי שמופיע בדוחות הכספיים השנתיים), בנטרול הסכומים הבאים: (א) רווח/הפסד הנובע משינוי באחזקות בחברה בת או בחברה כלולה, או מכירת בניינים בסכום העולה במצטבר על עשרה (10) מיליון ש"ח בשנה; ו-(ב) סכומים שהופרשו כמענקים לבכירי הבנק (קרי, נושאי משרה ומנהלים החתומים עם הבנק על חוזה העסקה אישי הנחשב על-ידי הנהלת הבנק כחוזה בכירים) ("התשואה בפועל") לבין מחיר ההון הנדרש ("הפרש התשואה"). מחיר ההון הנדרש משמעותו מחיר ההון של הבנק (במונחי שיעור תשואה), לצורכי תשלום מענקים על-פי התוכנית הרלוונטית ("מחיר ההון הנדרש") (מחיר ההון הנדרש לשנת 2014 נקבע על 7.89%, עבור שנת 2015 נקבע על 6.395% ועבור שנת 2016 נקבע על 6.805%). על-אף האמור, לגבי תוכנית 2010 נקבע סף תחתון של 8% (ולגבי יו"ר ומנכ"ל הבנק 8.5%) ולגבי תוכנית 2014 נקבע סף תחתון של 7.5%.

ביאור 23 זכויות עובדים (המשך)

לפי תוכנית 2010 תקציב המענקים יכול להיות חיובי או שלילי ויחושב כדלקמן:

תקציב מענקים חיובי – בשנה שבה הפרש התשואה בפועל הינו חיובי, יחושב תקציב המענקים החיובי הכולל לחברי ההנהלה בהתאם להפרש התשואה בפועל, ההון המיוחס לבעלי מניות הבנק הממוצע ומשכורת ממוצעת של חבר הנהלה, לפי מדרגות עולות של הפרש התשואה בפועל באופן פרוגרסיבי החל מהפרש תשואה בפועל של 0.5% ועד לתקרה של 6%. בשנה שבה הפרש התשואה בפועל הינו בתחום של 0% עד 0.5%, רשאי הדירקטוריון, על-פי המלצת מנכ"ל הבנק, לאשר מענק שנתי בסכום חיובי, השווה לעד שתי (2) משכורות.

תקציב מענקים שלילי – בשנה שבה הפרש התשואה בפועל הינו שלילי, יחושב תקציב המענקים השלילי הכולל לחברי ההנהלה כסכום שלילי בהתאם להפרש התשואה בפועל, ההון המיוחס לבעלי מניות הבנק הממוצע ומשכורת ממוצעת של חבר הנהלה, החל מהפרש תשואה בפועל שלילי של 0.5% ועד לתקרה שלילית של 6.5%.

לדירקטוריון הסמכות להגדיל או להקטין את תקציב המענקים לחברי ההנהלה (החיובי או השלילי) בשיעור של עד 10%. במקרה של תקציב מענקים שלילי בשנה מסוימת בשל נסיבות חיצוניות מיוחדות המשפיעות על כלל המערכת הבנקאית בישראל באותה שנה, רשאי הדירקטוריון להקטין או לבטל את תקציב המענקים השלילי לחברי ההנהלה בגין שנה זו.

לפי תוכנית 2014 תקציב המענקים יחושב כדלקמן:

בשנה שבה הפרש התשואה בפועל אינו שלילי, יחושב תקציב המענקים הכולל לחברי ההנהלה בהתאם להפרש התשואה בפועל, ההון הממוצע המיוחס לבעלי מניות הבנק ומשכורת ממוצעת של חבר הנהלה. בשנה שבה אין הפרש תשואה בפועל, זכאי חבר ההנהלה למענק בסיס ("מענק הבסיס"). בשנה שבה הפרש התשואה בפועל חיובי, זכאי חבר ההנהלה למענק לפי מדרגות עולות של הפרש התשואה בפועל באופן פרוגרסיבי החל מהפרש תשואה בפועל של 0.5% ועד לתקרה של 3%. בשנה שבה הפרש התשואה בפועל שלילי, רשאי הדירקטוריון, על-פי המלצת מנכ"ל הבנק, לאשר מענק שנתי השווה לעד שתי (2) משכורות.

1.2. חלוקת תקציב המענקים בין חברי ההנהלה (למעט פונקציות הבקרה והפיקוח)

לפי התוכניות בכל שנה, יחולק תקציב המענקים (החיובי או השלילי בקשר עם תוכנית 2010) לחברי ההנהלה בגין השנה הקודמת, באופן יחסי לציון האישי של כל חבר הנהלה (אשר יותאם למשכורת חבר ההנהלה ביחס למשכורות יתר חברי ההנהלה). חלק מהציון האישי יהיה קבוע ויוענק לכל חבר הנהלה. חלק מהציון האישי יוענק לכל חבר הנהלה על-פי הערכת מנכ"ל הבנק את עמידת חבר ההנהלה ביעדי הביצוע אשר ייקבעו מראש. חלק מהציון האישי יוענק לכל חבר הנהלה על-פי המלצת מנכ"ל הבנק, בהתאם לשיקול דעתו וכפוף להוראות הדין החל, לרבות מדיניות התגמול של הבנק. חלוקת תקציב המענקים בין חברי ההנהלה וקביעת המענק השנתי לכל חבר הנהלה תהיה בכל מקרה כפופה לאישור הדירקטוריון (וכל ועדה של הדירקטוריון כנדרש על-פי דין).

המענק השנתי החיובי לחבר הנהלה בודד לא יעלה בכל מקרה על סכום השווה ל-18 משכורות של חבר ההנהלה לפי תוכנית 2010 והנמוך מבין (א) 2.67 מיליון ש"ח, צמוד למדד המחירים לצרכן הידוע ביום 11 בפברואר 2014 ו-(ב) עלות התגמול הקבוע של חבר הנהלה לשנת המענק (כפוף למדיניות התגמול של הבנק, במקרים מיוחדים רשאי הדירקטוריון לאשר מענק החורג מתקרה זו, עד ל-200% מהתגמול הקבוע) לפי תוכנית 2014. המענק השנתי השלילי לחבר הנהלה לפי תוכנית 2010 לא יעלה בכל מקרה על סכום השווה ל-10 משכורות של חבר ההנהלה. בכל מקרה לא תעמוד בחשבון המענק של חבר הנהלה יתרה שלילית בסכום העולה על 3 משכורות של חבר ההנהלה.

ביאור 23 זכויות עובדים (המשך)

1.3. המענק השנתי לחברי ההנהלה הממונים על פונקציות הבקרה והפיקוח

בהתאם להוראות תוכנית 2010, המענק השנתי (החיובי או השלילי) של כל חבר הנהלה בפונקציות הבקרה והפיקוח יהיה מורכב מהסכומים הבאים:

(1) סכום (חיובי או שלילי, לפי העניין) המהווה שיעור מסוים מהתקציב המייצג לחברי הנהלה (שיעור זה נקבע על 55% לשנת 2015) מותאם למשכורת חבר ההנהלה המשתייך לפונקציות הבקרה והפיקוח ביחס למשכורת ממוצעת של כל חברי ההנהלה.

(2) סכום נוסף בהיקף של עד 2 משכורות של חבר ההנהלה, אשר ייקבע באופן יחסי לציון אישי שינתן לחבר ההנהלה על-פי עמידה ביעדי ביצוע.

(3) סכום נוסף בהיקף של עד 2 משכורות של חבר ההנהלה אשר ייקבע על-פי חוות דעת הממונים על חבר ההנהלה.

רכיבי המענק המפורטים לעיל, ניתנים לקיזוז זה מזה.

קביעת המענק השנתי לחברי ההנהלה הממונים על פונקציות הבקרה והפיקוח תהיה בכל מקרה כפופה לאישור הדירקטוריון (וכל ועדה של הדירקטוריון כנדרש על-פי דין).

המענק השנתי החיובי של חבר הנהלה כאמור, לא יעלה בכל מקרה על סכום השווה ל-13 משכורות של חבר ההנהלה, ואילו המענק השנתי השלילי של חבר ההנהלה, לא יעלה בכל מקרה על סכום השווה ל-8 משכורות של חבר ההנהלה. בכל מקרה לא תעמוד בחשבון המענק של חבר הנהלה יתרה שלילית בסכום העולה על 3 משכורות של חבר ההנהלה.

בהתאם להוראות תוכנית 2014 המענק השנתי של כל חבר הנהלה בפונקציות הבקרה והפיקוח יהיה מורכב מהסכומים הבאים:

(4) בשנה שבה הפרש התשואה בפועל אינו שלילי, יחושב תקציב המענק המייצג לחברי ההנהלה בפונקציות הבקרה והפיקוח בהתאם להפרש התשואה בפועל, ההון המיוחס לבעלי מניות הבנק הממוצע ומשכורת ממוצעת של חבר הנהלה. בשנה שבה אין הפרש תשואה בפועל, זכאי חבר ההנהלה בפונקציות הבקרה והפיקוח למענק בסיס ("מענק הבסיס"). בשנה שבה הפרש התשואה בפועל חיובי, זכאי חבר ההנהלה בפונקציות הבקרה והפיקוח למענק לפי מדרגות עולות של הפרש התשואה בפועל באופן פרוגרסיבי החל מהפרש תשואה בפועל של 0.5% ועד לתקרה של 3%. התקציב המייצג לחבר הנהלה הממונה על פונקציות הבקרה והפיקוח בגין שנת מענק כלשהי, לא יעלה בכל מקרה על 2 מיליון ש"ח, צמוד למדד המחירים לצרכן הידוע ביום 11 בפברואר 2014.

(5) סכום נוסף (חיובי או שלילי) בהיקף של עד 20% מהתקציב המייצג לחבר הנהלה הממונה על פונקציות הבקרה והפיקוח ייקבע באופן יחסי לציון אישי שינתן לחבר ההנהלה על-פי עמידה ביעדי ביצוע ובתוכניות העבודה בגין שנת המענק, כך שאם יקבל חבר ההנהלה ציון אישי מקסימאלי יהיה זכאי לקבל סכום נוסף של 20% מהתקציב המייצג לחבר הנהלה הממונה על פונקציות הבקרה והפיקוח ואם יקבל ציון אישי מינימלי יופחת התקציב המייצג לחבר הנהלה הממונה על פונקציות הבקרה והפיקוח בעד 20%. אם יקבל חבר ההנהלה ציון בטווח שבין הציון המקסימאלי לציון המינימלי, אזי יקבל מענק באופן יחסי לציונו.

המענק השנתי לחבר הנהלה הממונה על פונקציות הבקרה והפיקוח לא יעלה על הנמוך מבין: (א) 2.4 מיליון ש"ח, צמוד למדד המחירים לצרכן הידוע ביום 11 בפברואר 2014; ו-(ב) עלות התגמול הקבוע של חבר ההנהלה לשנת המענק (במקרים מיוחדים רשאי הדירקטוריון לאשר מענק החורג מתקרה זו, עד ל-200% מהתגמול הקבוע).

המענק השנתי לחברי ההנהלה כפוף להוראות תיקון 20 לחוק החברות והוראה A301, לרבות לגבי מרכיב שיקול הדעת בקביעת המענק.

ביאור 23 זכויות עובדים (המשך)

1.4. מנגנון התשלום – לפי תוכנית 2010 פריסת המענק השנתי והתשלום השנתי – בכל שנה ייווסף או ייגרע סכום המענק השנתי (החיובי או השליל) שנקבע בגין השנה הקודמת בחשבון המענק של כל חבר הנהלה ("ההפקדה השנתית") ויבוצע תשלום בסכום השווה ל-50% מהיתרה לחשבון המענק לאחר ההפקדה השנתית בגין השנה הקודמת (בהנחה שיתרת חשבון המענק הינה חיובית) ("התשלום השנתי"). במידה ובשנה מסוימת נוצר לבנק הפסד שנתי נקי או שנמצא הבנק בחריגה מהותית מיחסי הלימות ההון הנדרשים, התשלום השנתי הבא יבוצע רק לאחר פרסום דוחות כספיים שנתיים של הבנק (או על-פי החלטת הדירקטוריון דוחות כספיים רבעוניים) המציגים רווח נקי או כי פסקה החריגה המהותית מיחסי הלימות ההון הנדרשים, לפי העניין. בהתאם להוראות המעבר מתוכנית 2010 לתוכנית 2014, יתרה שתיוותר בחשבון המענקים בתום שנת המענק בה עבר מנהל להיות כפוף לתוכנית 2014, תשולם כך ש-50% ממנה ישולמו שנה לאחר תום שנת המעבר, והיתרה שנה לאחר מכן. התשלום האמור כפוף לתנאי ביחס להלימות ההון המפורט לעיל.

לפי תוכנית 2014, 50% מסך המענק השנתי של חברי ההנהלה ישולם במזומן ו-50% מסך המענק השנתי יידחה וייפרס על-פני שלוש (3) שנים בדרך של הענקת יחידות RSU תלויות ביצועים, כמפורט להלן. על אף האמור בשנה בה התגמול המשתנה לחבר הנהלה אינו עולה על 1/6 (שישית) מהתגמול הקבוע לחבר ההנהלה בשנת המענק, ישולם התגמול המשתנה כאמור בגין שנת המענק במלואו במזומן (100%). במקרה בו בדוחות הכספיים האחרונים של הבנק שפורסמו לפני מועד התשלום השנתי בשנה כלשהי יימצא הבנק בחריגה מהותית מיחסי הלימות ההון, לא יבוצע במועד המפורט לעיל התשלום בגין המענק השנתי, אלא רק לאחר פרסום דוחות כספיים שנתיים המציגים כי פסקה החריגה המהותית מיחסי הלימות ההון. ועדת התגמול והדירקטוריון רשאים לקבוע שהתשלום האמור, יידחה גם כאשר קיימת חריגה שאינה מהותית מיחסי הלימות ההון.

1.5. סיום העסקה – לפי תוכנית 2010 בגין השנה בה חל יום סיום העסקה ייווסף או ייגרע (לפי המקרה) בחשבון המענק החלק היחסי מהמענק השנתי (החיובי או השליל) בגין אותה שנה.

בשנה שלאחר מכן, למעט במקרים מסוימים (כגון פטירה או אובדן כושר עבודה), חלף ביצוע התשלום השנתי יירכשו עבור חבר ההנהלה (על-ידי נאמן שימונה לשם כך) מניות של הבנק בבורסה בסכום היתרה בחשבון המענק, לאחר ניכוי במקור של סכומי מס ההכנסה ותשלומי החובה האחרים החלים על-פי הדין, וכפוף לכך שסכום היתרה כאמור הינו חיובי. המניות שתירכשנה כאמור לעיל, תהיינה חסומות ולא ניתנות למכירה או העברה עד לחלוף תקופה של 24 חודשים מיום סיום העסקה. לפי תוכנית 2014, חבר ההנהלה יהיה זכאי לחלק היחסי מהמענק השנתי בגין שנת המענק בה חל יום סיום ההעסקה, בהתאם לתקופת העסקתו בשנת המענק מתוך שנת המענק בכללותה (על בסיס חישוב יומי).

1.6. מענק בגין רווחים מיוחדים – לפי התוכניות, בגין שנה כלשהי בה נוצרים רווחים מיוחדים (כמוגדר בתוכניות) ייקבע סכום נוסף שייתווסף לתקציב המייצג שנקבע לגבי כל קבוצת חברי ההנהלה ("סכום התקציב הנוסף"). סכום התקציב הנוסף ייקבע על-ידי ועדת התגמול והדירקטוריון, ובכל מקרה לא יעלה בגין שנה מסוימת על סכום השווה ל-4 משכורות לחבר הנהלה. לפי תוכנית 2014, ייתכן באופן דומה גם מענק שלילי בגין הפסדים מיוחדים אשר יופחת מהתקציב המייצג.

1.7. לגבי חברי הנהלה בפונקציות הפיקוח והבקרה יתווסף למענק השנתי הממוצע לפי תוכנית 2010, או לתקציב המייצג לפי תוכנית 2014, של מנהלים אלה בגין שנת המענק בה נוצרו הרווחים המיוחדים, סכום השווה לסכום התקציב הנוסף. לפי תוכנית 2014, ייתכן באופן דומה גם מענק שלילי בגין הפסדים מיוחדים אשר יופחת מהתקציב המייצג.

1.8. לפי מדיניות התגמול של הבנק ותוכנית 2014, השבת סכומי המענק במקרה של תיקון דוחות כספיים – במקרה בו יתוקנו הדוחות הכספיים המבוקרים של הבנק בגין שנה כלשהי, באופן לפיו המנהל היה מקבל מענק שנתי בסכום אחר בהתבסס עליהם, ישיב המנהל לבנק את ההפרש בגין סכום המענק ובלבד שאם המנהל פרש מהבנק, חלפו לא יותר משלוש שנים ממועד סיום העסקתו.

ביאור 23 זכויות עובדים (המשך)

1.9. בהתאם לתוכנית תגמול 2014, ועדת התגמול והדירקטוריון יהיו רשאים להפחית עד 50% מהמענק השנתי של חבר הנהלה וזאת במקרים שמצבו הכספי או העסקי של הבנק יחייב זאת ו/או מטעמים הקשורים בתפקודו של חבר ההנהלה, ומטעמים שינומקו על ידיהם.

2. תגמול הוני - יחידות מניות חסומות (RSU)

למנהלי הבנק מוענקות יחידות מניות חסומות (Restricted Stock Units) ("יחידות RSU"), מכוח "בנק הפועלים בע"מ - תוכנית משנה להענקת יחידות מניות חסומות (RSU) למנהלים בכירים 2011" (כפי שתוקנה), שהינה יישום של הוראות מסוימות של תוכנית 2010 ושל תוכנית 2014 ומהווה חלק בלתי נפרד מהן. יחידות RSU הינן יחידות של מניות חסומות, אשר בהתקיים תנאי הבשלה מתאימים ממומשות אוטומטית למניות רגילות של הבנק שתוחזקנה על-ידי הבנק כמניות רדומות, וזאת ללא תשלום מחיר מימוש כלשהו. יחידות ה-RSU מוקצות בהתאם למסלול רווח הון לפי סעיף 102(ב)(2) לפקודת מס הכנסה [נוסח חדש], התשכ"א-1961.

יחידות RSU לפי תוכנית תגמול 2010

2.1 הענקת יחידות RSU – בהתאם לתוכנית 2010, עד לשנת 2014 לכל חבר הנהלה הוענקו מספר יחידות RSU שאינן מותנות בהתבסס על התוצאה המתקבלת מחלוקת סכום ההטבה הקבוע בתוכנית (3.3 מיליוני ש"ח לחבר הנהלה בדרגה הגבוהה ביותר כפי שהייתה באותו מועד (למעט מנכ"ל) בגין תקופת חוזה עבודה של שלוש שנים) במחיר הנעילה הממוצע של מניית הבנק ב-90 הימים האחרונים של השנה הקלנדרית שקדמה לשנה בה הוענקו יחידות ה RSU. כמו-כן, בוצעה התאמה במקרה של חוזה עבודה לתקופה השונה מ-3 שנים. מועדי הבשלה - יחידות ה-RSU תבשלנה בשלוש מנות שוות לאחר 12, 24 ו-36 חודשים בהתאמה ממועד תחילת ההסכם של חבר ההנהלה לגבי תוכנית 2010. מועדים אלה יותאמו לתקופת החוזה בפועל. בשנת 2015, יחידות RSU שהוענקו לפי תוכנית 2010 ולא הבשילו עד למועד שבו עבר המנהל להיות כפוף לתוכנית 2014 פקעו.

2.2 הענקת יחידות RSU מותנות – בהתאם לתוכנית 2010 לכל חבר הנהלה הוענקו מספר יחידות RSU מותנות (בהתאם לדרגתו של חבר ההנהלה, עד 60,000 יחידות RSU בגין תקופת חוזה עבודה של שלוש שנים לדרגה הגבוהה ביותר כפי שהייתה באותו מועד (למעט מנכ"ל)) במועד תחילת חוזה העבודה של חבר ההנהלה בגין שלוש שנות חוזה העבודה של חבר ההנהלה בבנק. סמוך לאחר פרסום הדוחות הכספיים השנתיים של הבנק בגין כל אחת משנות התוכנית, תבשיל כמות יחידות RSU מותנות, מתוך מנת יחידות ה-RSU המתייחסת לאותה שנה, אשר תחושב באופן יחסי בהתאם להשגת הפרש תשואה בפועל מעל מחיר ההון בשנת המענק הרלוונטית שבין 0.5% ל-2%, כך שבהפרש תשואה בפועל של 0.5% תבשיל כמות של רבע ממנת יחידות ה-RSU המותנות הרלוונטית לאותה שנת מענק ובהפרש תשואה בפועל של 2% תבשיל כל מנת יחידות ה-RSU המותנות הרלוונטית לאותה שנת מענק. אם בדוחות הכספיים השנתיים של הבנק בגין שנה מסוימת נוצר לבנק הפסד נקי מפעולות רגילות, ו/או יימצא הבנק בחריגה מהותית מיחסי הלימות ההון הנדרשים, לא תבשלנה יחידות ה-RSU המותנות בגין אותה שנת מענק ולא תוענקנה יחידות ה-RSU המוענקות בגין אותה שנת מענק, ויחידות ה-RSU המותנות בגין שנת המענק הרלוונטית תחולטנה. בשנת 2015, יחידות RSU שהוענקו לפי תוכנית 2010 ולא הבשילו עד למועד שבו עבר המנהל להיות כפוף לתוכנית 2014 פקעו.

ביאור 23 זכויות עובדים (המשך)

2.3 אופן ותמורת המימוש - בהתקיים כל התנאים למימוש יחידות ה-RSU, הן תמומשנה באופן אוטומטי על-ידי הבנק למניות הבנק ותועברנה לידי הנאמן, ללא צורך בהודעה כלשהי מצד המנהל ובלבד ש: (א) במועד הבשלתן מחזיק הבנק במניות הרדומות שרכש לצורך התוכנית (ואשר תועברנה לידי הנאמן כאמור) לפחות במשך 18 חודשים ממועד רכישתן, וכפוף להוראות החלטת המיסוי שקיבל הבנק מרשות המסים בישראל בעניין זה, ו-(ב) אין מגבלות רגולטוריות אחרות (כגון הגבלות הקיימות בדין על החזקת ניירות-ערך על-ידי מחזיקי רישיון ייעוץ השקעות) המגבילות את האפשרות של החזקת מניות הבנק על-ידי המנהל (או על-ידי הנאמן לטובתו) ("מועד המימוש"). אם לא יחזיק הבנק במועד ההבשלה של יחידות ה-RSU במניות המימוש לפחות 18 חודשים ממועד רכישתן על-ידי הבנק כאמור, או אם תתקיימנה מגבלות רגולטוריות אחרות כאמור לעיל, יידחה מועד המימוש של יחידות ה-RSU עד לחלוף תקופת 18 החודשים האמורה או עד לתום תקופת החסימה, לפי המקרה.

2.4 תקופת חסימה לפי תוכנית 2010 - יחידות ה-RSU הרגילות בכל מנה תהיינה חסומות במשך תקופה נוספת של 12 חודשים ממועד ההבשלה של אותה מנה. יחידות ה-RSU המותנות תהיינה חסומות במשך תקופה של 4 שנים מתום שנת המענק הרלוונטית.

2.5 סיום העסקה - בסיום העסקתו של חבר ההנהלה בבנק יבוטלו יחידות ה-RSU שהוענקו לו לפי תוכנית 2010 ושטרם הבשילו באופן יחסי לתקופת ההעסקה.

2.6 חלוקת דיבידנד - במקרה בו יחלק הבנק דיבידנד בטרם מועד המימוש של יחידות ה-RSU, יהיה זכאי חבר ההנהלה לתשלום במזומן בסכום השווה (ברוטו) לסכום הדיבידנד שהיה משולם לחבר ההנהלה לו החזיק במועד חלוקת הדיבידנד במספר מניות רגילות של הבנק השווה למספר יחידות ה-RSU כאמור, בניכוי המס החל.

2.7 התאמות - התוכנית כוללת הוראות בדבר התאמות שיבוצעו במניות המימוש בעת שינויים בהון המניות של הבנק או בעת שינויים במבנה הבנק עקב מיזוג או מכירת הבנק.

יחידות RSU לפי תוכנית תגמול 2014

2.8 הענקת יחידות RSU (מותנות ביצועים) - בהתאם לתוכנית 2014, לכל חבר הנהלה מוענקות מספר יחידות RSU שמספרן שווה לתוצאת חלוקת סכום בגובה 50% מהמענק השנתי בגין שנת המענק (כמפורט בסעיפים 1.1 עד 1.4 לעיל), בממוצע שער הנעילה של מניית הבנק בבורסה לניירות-ערך בתל-אביב בע"מ ב-30 ימי המסחר שקדמו ליום פרסום הדוחות הכספיים של הבנק, המתייחסים לשנת המענק.

2.9 מועדי הבשלה ותנאי הבשלה - יחידות RSU תבשלנה בשלוש מנות שוות לאחר 12, 24 ו-36 חודשים בהתאמה ממועד תחילת השנה שלאחר שנת המענק. ביחס למנות ה-RSU בגין כל שנת מענק על פני 3 שנים, כמות יחידות ה-RSU שתבשיל מתוך כל מנת RSU כאמור בסוף כל שנת הבשלה, אם בכלל, תלויה בהפרש שבין התשואה בפועל למחיר ההון הנדרש (בהפרש תשואה בפועל שלילי של 5%- לא תהיה זכאות ל-RSU, בשנה בה הפרש התשואה בפועל השלילי הוא בין 2%- ל-5%- ימומש למניות חלק יחסי שיחושב על בסיס ליניארי ובלבד שהבנק לא נמצא באותה שנה בחריגה מהותית מיחסי הלימות ההון הנדרשים; ובשנה בה הפרש התשואה בפועל השלילי הוא לא נמוך מ-2%-, תבשיל כל המנה השנתית הנדחית למניות, ובלבד שהבנק לא נמצא באותה שנה בחריגה מהותית מיחסי הלימות ההון הנדרשים).

ביאור 23 זכויות עובדים (המשך)

2.10 אופן ותמורת המימוש – בהתקיים כל התנאים למימוש יחידות ה–RSU, הן תמומשנה באופן אוטומטי על–ידי הבנק למניות הבנק ותועברנה לידי הנאמן, ללא צורך בהודעה כלשהי מצד המנהל ובלבד ש: (א) במועד הבשלתן מחזיק הבנק במניות הרדומות שרכש לצורך התוכנית (ואשר תועברנה לידי הנאמן כאמור) לפחות במשך 18 חודשים ממועד רכישתן, וכפוף להוראות החלטת המיסוי שקיבל הבנק מרשות המסים בישראל בעניין זה, ו–(ב) אין מגבלות רגולטוריות אחרות (כגון הגבלות הקיימות בדין על החזקת ניירות–ערך על–ידי מחזיקי רישיון ייעוץ השקעות) המגבילות את האפשרות של החזקת מניות הבנק על–ידי המנהל (או על–ידי הנאמן לטובתו) ("מועד המימוש"). אם לא יחזיק הבנק במועד ההבשלה של יחידות ה–RSU במניות המימוש לפחות 18 חודשים ממועד רכישתן על–ידי הבנק כאמור, או אם תתקיימנה מגבלות רגולטוריות אחרות כאמור לעיל, יידחה מועד המימוש של יחידות ה–RSU עד לחלוף תקופת 18 החודשים האמורה או עד לתום תקופת החסימה, לפי המקרה.

2.11 חלוקת דיבידנד – במקרה בו יחלק הבנק דיבידנד בטרם מועד המימוש של יחידות ה–RSU, יהיה זכאי חבר ההנהלה לתשלום במזומן בסכום השווה (ברוטו) לסכום הדיבידנד שהיה משולם לחבר ההנהלה לו החזיק במועד חלוקת הדיבידנד במספר מניות רגילות של הבנק השווה למספר יחידות ה–RSU כאמור, בניכוי המס החל.

2.12 התאמות – התוכנית כוללת הוראות בדבר התאמות שיבוצעו במניות המימוש בעת שינויים בהון המניות של הבנק או בעת שינויים במבנה הבנק עקב מיזוג או מכירת הבנק.

(ב) המנהלים הבכירים

התוכניות יחולו גם ביחס למנהלים הבכירים של הבנק (שכאמור אינם נושאי משרה), וזאת על–פי עקרונות דומים לאלה המפורטים לעיל, אך בהיקפים שונים, לרבות בעניין זהות הגורמים הקובעים את היעדים והעמידה בהם, משקל כל אחד מהגורמים בחישוב הציון האישי למנהל הבכיר וזהות הגורם המאשר את חלוקת תקציב המענקים ואת המענק לכל מנהל. מענק הבסיס של המנהלים הבכירים אינו כפוף לציון שיוענק להם. בנוסף, למנהלים בכירים שהינם שליחי הבנק בחו"ל, תוענקנה מניות פנטום חסומות במקום יחידות RSU, בתנאים דומים לתנאיהן של יחידות ה–RSU, אשר יסולקו במזומן.

(ג) יו"ר הדירקטוריון ומנכ"ל הבנק

התוכנית אומצה על–ידי ועדת הביקורת והדירקטוריון באופן נפרד ביחס ליו"ר הדירקטוריון וביחס למנכ"ל הבנק. כאמור, התגמול ליו"ר הדירקטוריון של הבנק אושר גם באסיפה הכללית של הבנק. נכון לשנת 2015, יו"ר דירקטוריון הבנק ומנכ"ל הבנק כפופים לתוכנית תגמול 2010 בלבד.

1. מענק שנתי מותאם סיכון ומותנה ביצועים

1.1. קביעת תקציב המענק – בכל שנה יחושב תקציב המענק (בנפרד עבור כל מנהל), כדלקמן:

תקציב מענק חיובי – בשנת מענק שבה הפרש התשואה בפועל הינו חיובי, תקציב המענק יחושב בהתאם להפרש התשואה בפועל וההון המיוחס לבעלי מניות הבנק הממוצע. חישוב תקציב המענק מבוצע באופן ליניארי בטווח שבין הפרש תשואה בפועל בשיעור של 0.5% ועד הפרש תשואה בפועל בשיעור של 4%.

תקציב מענק שלילי – בשנת מענק שבה הפרש התשואה בפועל הינו שלילי, תקציב המענק ייקבע כסכום שלילי ויחושב באופן ליניארי בטווח שבין הפרש תשואה בפועל שלילי בשיעור של 0.5% ועד הפרש תשואה בפועל שלילי בשיעור של 6.5%. למרות האמור, הדירקטוריון יהיה רשאי, בשל נסיבות חיצוניות מיוחדות, לאחר קבלת אישור ועדת התגמול, להקטין או לבטל את תקציב המענק השלילי בגין שנת מענק מסוימת.

ביאור 23 זכויות עובדים (המשך)

1.2. קביעת סכום המענק לכל מנהל

בכל שנה ייקבע סכום המענק לכל מנהל מתוך תקציב המענק שלו בגין שנת המענק באופן בו 65% מתקציב המענק יוענקו/ייגרעו (לפי המקרה) לכל מנהל, ועד 35% מתקציב המענק יוענקו/ייגרעו (לפי המקרה) לכל מנהל על-פי שיקול דעת הדירקטוריון, אשר ייקבע בהתבסס על עמידת המנהל בגיבוש ו/או בקביעה ו/או בהובלת יישום תוכנית העבודה של הבנק כמו גם פיתוח, יישום, וקידום החזון והאסטרטגיה של הבנק לטווח הקצר והארוך.

1.3. תקרת המענק - המענק השנתי החיובי אשר יווסף לחשבון המענק של מנהל בגין שנת מענק כלשהי, לא יעלה בכל מקרה על סכום השווה ל-4 מיליוני ש"ח. המענק השנתי השלילי אשר ייגרע מחשבון המענק של מנהל בגין שנת מענק כלשהי, לא יעלה בכל מקרה על סכום השווה ל-3.3 מיליוני ש"ח. למרות האמור לעיל, בכל מקרה לא תעמוד בחשבון המענק של מנהל יתרה שלילית בסכום העולה על 1.3 מיליוני ש"ח.

1.4. מנגנון התשלום - פריסת המענק השנתי והתשלום השנתי ייעשו בדומה לאמור בסעיף ו'(א)1.4 לעיל ביחס לתוכנית חברי ההנהלה (בשינויים המחויבים), אלא שביחס לכל מנהל, בכל שנה יבוצע תשלום למנהל בסכום השווה ל-45% מהיתרה בחשבון המענק לאחר ההפקדה השנתית בגין השנה הקודמת.

1.5. מענק בגין רווחים מיוחדים - הדירקטוריון יהיה רשאי לקבוע, על-פי שיקול דעתו הבלעדי, בגין שנה כלשהי, מענק בגין רווחים מיוחדים, בסכום השווה לעד 8 משכורות של המנהל.

1.6. סיום העסקה - יחולו עקרונות דומים לאלה החלים לגבי סיום העסקה של חברי הנהלה כמוסבר לעיל.

2. מענק לרכישת מניות

בגין כל שנת מענק, יהיה זכאי המנהל למענק בסכום של 2 מיליוני ש"ח, אשר ישמש לרכישת מניות של הבנק עבור המנהל בבורסה ("המענק לרכישת מניות") ובלבד שהתשואה בפועל בשנה בגינה ניתן המענק תהיה שווה לפחות למחיר ההון הנדרש (בשנת 2015 - 8.5%). המניות שתירכשנה עבור המנהל תהיינה חסומות לתקופה שתימנה החל מיום 1 בינואר של שנת רכישת המניות ועד לחלוף ארבע שנים מאותו מועד (בסעיף זה, "תקופת החסימה"). בנוסף לאמור לעיל, במקרים מסוימים תקופת החסימה תתארך, כמפורט בסעיף ו'(א)2.3 לעיל ביחס לתגמול לחברי ההנהלה. במקרה של סיום העסקה, בגין השנה בה חל סיום ההעסקה תירכשנה מניות הבנק בגין החלק היחסי של המענק לרכישת מניות בהתאם לתקופת העסקתו של המנהל מתוך אותה שנה.

3. תגמול הוני - יחידות מניות חסומות

3.1. תנאי יחידות ה-RSU דומים להוראות החלות לגבי חברי ההנהלה, כמוסבר לעיל, למעט כמפורט להלן.

3.2. הענקת יחידות RSU מותנות - לכל מנהל בנפרד, תוענקנה בגין כל שנה, מתוך כמות מקסימאלית אשר תהיה שווה ל: (א) 2 מיליוני ש"ח, חלקי (ב) מחיר הסגירה הממוצע של מניית הבנק בבורסה בשישים ימי המסחר האחרונים של השנה הרלוונטית, כמות יחידות RSU מותנות אשר, כפוף לאמור מטה, תחושב באופן יחסי ולינאיארי בהתאם להשגת הפרש תשואה בפועל שבין 4% ל-6%, כך שבהפרש תשואה בפועל של 4% תוענקנה למנהל 1,250 יחידות RSU מותנות ובהפרש תשואה בפועל של 6% תוענק כל כמות יחידות ה-RSU המותנות הרלוונטית לאותה שנת מענק ("יחידות RSU המותנות").

מתוך יחידות RSU המותנות, 65% תוענקנה למנהל בכל מקרה, ועד 35% תוענקנה למנהל על-פי החלטת הדירקטוריון.

יחידות RSU המותנות תהיינה בשלות במועד הענקתן.

3.3. הפסד או חריגה מיחסי הלימות ההון - אם בדוחות הכספיים השנתיים של הבנק שפורסמו מיד לאחר מועד הבשלה של מנה רלוונטית נוצר לבנק הפסד נקי, ו/או יימצא הבנק בחריגה מהותית מיחסי הלימות ההון הנדרשים, תחולטנה יחידות ה-RSU ויחידות RSU המותנות של אותה מנה.

ביאור 23 זכויות עובדים (המשך)

עד שנת 2015 הפרש התשואה בפועל לא עבר את הרף המינימלי ולכן יחידות ה-RSU המותנות לשנים אלו לא הוענקו.

.4 הסכם העסקה - מנכ"ל הבנק

ביום 2 בספטמבר 2012 אושר על-ידי ועדת הביקורת ובימים 12 בספטמבר 2012, ו-18 באוקטובר 2012 אושר על-ידי דירקטוריון הבנק, הסכם ההעסקה עם מנכ"ל הבנק לתקופה של חמש שנים שתחילתה ביום 1 ינואר 2013. לפי הסכם ההעסקה, קיימת תקרה לתגמול הכולל לכל שנה משנות הסכם ההעסקה, כך שההוצאה שתירשם בספרי הבנק בגין כלל התגמול בשנה קלנדרית כלשהי לא תעלה על 11 מיליון ש"ח (צמוד למדד). הפחתת התגמול השנתי בגין הגבלה זו לא תעלה על סכום של 2 מיליון ש"ח לשנה. לפי הסכם ההעסקה תקופת חסימת המניות שתירכשנה בכספי המענק לרכישת מניות היא ארבע שנים.

.5 הסכם העסקה - יו"ר דירקטוריון הבנק

ביום 2 בספטמבר 2012 אושר על-ידי ועדת הביקורת ובימים 12 בספטמבר 2012, ו-18 באוקטובר 2012 אושר על-ידי דירקטוריון הבנק, וכן ביום 25 באוקטובר 2012 אושר על-ידי האסיפה הכללית המיוחדת של בעלי מניות הבנק, הסכם העסקה עם יו"ר הדירקטוריון לתקופה של 5 שנים שתחילתה ביום 1 בינואר 2013. בהסכם ההעסקה קיימת תקרה לתגמול הכולל לכל שנה משנות הסכם ההעסקה, כך שההוצאה שתירשם בספרי הבנק בגין כלל התגמול בשנה קלנדרית כלשהי לא תעלה על 10 מיליון ש"ח (צמוד למדד). הפחתת התגמול השנתי בגין הגבלה זו לא תעלה על סכום של 2 מיליון ש"ח לשנה. לפי ההסכם תקופת חסימת המניות שתירכשנה בכספי המענק לרכישת מניות היא ארבע שנים. הגם שהסכם ההעסקה נעשה לחמש שנים, התגמול ההוני והמענקים שיו"ר הדירקטוריון זכאי לקבל מהתגמול הכולל לפי הסכם ההעסקה אושרו על-ידי האסיפה הכללית ל-3 השנים הראשונות בלבד, עד 31 בדצמבר 2015. לפי החלטת דירקטוריון הבנק מיום 18 באוקטובר 2012, התגמול ההוני והמענקים לשנים 2016-2017 יובאו לאישור נוסף של האסיפה הכללית לקראת סוף שנת 2015, אולם בעקבות התיקון להוראה בדבר מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי מיום 13 באוגוסט 2015 שעניינו, בין היתר, תגמול יו"ר הדירקטוריון בתאגיד בנקאי, התגמול ההוני והמענקים לשנים 2016-2017 לא יובאו לאישור האסיפה הכללית של הבנק. הבנק שוקד בימים אלה על התאמת מדיניות התגמול שלו לתיקון האמור.

ביאור 23 זכויות עובדים (המשך)

ז. הטבות לעובדים

	31 בדצמבר	
	2015	2014
פרישה מוקדמת ופיצויים		
סכום ההתחייבות	**6,778**	7,007**
השווי ההוגן של נכסי התוכנית	**(4,098)**	(4,219)**
עודף ההתחייבות על נכסי התוכנית (כלול בהתחייבויות אחרות)	**2,680**	2,788**
מענק אי ניצול ימי מחלה		
סכום ההתחייבות	**383**	389
השווי ההוגן של נכסי התוכנית	**–**	–
עודף ההתחייבות על נכסי התוכנית (כלול בהתחייבויות אחרות)	**383**	389
מענק יובל		
סכום ההתחייבות	**37**	37
השווי ההוגן של נכסי התוכנית	**–**	–
עודף ההתחייבות על נכסי התוכנית (כלול בהתחייבויות אחרות)	**37**	37
הטבות אחרות בסיום ולאחר העסקה		
סכום ההתחייבות	**589**	621
השווי ההוגן של נכסי התוכנית	**–**	–
עודף ההתחייבות על נכסי התוכנית (כלול בהתחייבויות אחרות)	**589**	621
סך–הכל		
עודף ההתחייבויות בגין הטבות לעובדים על נכסי תוכנית שנכללו בסעיף "התחייבויות אחרות"*	**3,689**	3,835**
* מזה: בגין הטבות לעובדים בחו"ל	**51**	55

** הוצג מחדש.

ביאור 23 זכויות עובדים (המשך)

ח. תוכנית הטבות לאחר פרישה

(1) מחויבויות ומצב המימון

א. שינוי במחויבות בגין הטבה חזויה, נטו,***

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
	2015	2014
מחויבות בגין הטבה חזויה, נטו בתחילת התקופה	**3,798**	*3,463
עלות שירות	**108**	113
עלות ריבית	**112**	107
הפסד אקטוארי (רווח)	**(16)**	121
שינוים בשערי החליפין של מטבע-חוץ	**(1)**	1
הטבות ששולמו	**(349)**	(362)
הוצאה בגין תוכנית התייעלות	**–**	355
מחויבות בגין הטבה חזויה, נטו בסוף התקופה	**3,652**	*3,798
מחויבות בגין הטבה מצטברת, נטו בסוף התקופה	**3,489**	*3,641

* הוצג מחדש.
** כולל הטבות לאחר פרישה, לרבות מענק מחלה אשר משולם במועד הפרישה.
*** הסכומים המוצגים הינם בנטו מנכסי תוכנית. לפירוט נוסף, ראה סעיף (4) להלן.

ב. סכומים שהוכרו במאזן המאוחד

	31 בדצמבר	
	2015	2014
סכומים שהוכרו בסעיף נכסים אחרים	**–**	–
סכומים שהוכרו בסעיף התחייבויות אחרות	**3,652**	*3,798

* הוצג מחדש.

ביאור 23 זכויות עובדים (המשך)

ח. תוכנית הטבות לאחר פרישה (המשך)

(1) מחויבויות ומצב המימון (המשך)

ג. סכומים שהוכרו ברווח (הפסד) כולל אחר מצטבר לפני השפעת מס

	31 בדצמבר	
	2015	2014
הפסד אקטוארי נטו	**530**	*258
התחייבות נטו בגין המעבר	**4**	325
יתרת סגירה ברווח כולל אחר מצטבר	**534**	*583

* הוצג מחדש.

ד. תוכניות שבהן המחויבות בגין הטבה מצטברת וחזויה עולה על נכסי התוכנית

	31 בדצמבר	
	2015	2014
מחויבות בגין הטבה חזויה	**7,749**	*8,017
מחויבות בגין הטבה מצטברת	**7,587**	*7,860
שווי הוגן של נכסי התוכנית	**(4,098)**	*(4,219)

* הוצג מחדש.

ביאור 23 זכויות עובדים (המשך)

ח. תוכנית הטבות לאחר פרישה (המשך)

(2) הוצאה לתקופה

א. רכיבי עלות ההטבה נטו שהוכרו ברווח והפסד

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
	2015	2014
עלות שירות	**108**	113
עלות ריבית	**112**	107
הפחתה של סכומים שלא הוכרו:		
הפסד אקטוארי נטו	**33**	12
אחר	**–**	355
סך עלות ההטבה, נטו	**253**	587

ב. שינויים בנכסי תוכנית ובמחויבות להטבה שהוכרו ברווח (הפסד) כולל אחר לפני השפעת מס

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
	2015	2014
הפסד (רווח) אקטוארי נטו בתקופה	**(16)**	121
הפחתה של הפסד אקטוארי	**(33)**	(12)*
שינויים בשערי החליפין של מטבע-חוץ	**–**	1
סך-הכל הוכר ברווח כולל אחר	**(49)**	110*
סך עלות ההטבה נטו	**253**	587
סך-הכל הוכר בעלות ההטבה, נטו לתקופה וברווח כולל אחר	**204**	697*

* הוצג מחדש.

ביאור 23 זכויות עובדים (המשך)

ח. תוכנית הטבות לאחר פרישה (המשך)

(2) הוצאה לתקופה (המשך)

ג. אומדן של הסכומים הכלולים ברווח כולל אחר מצטבר שצפוי כי יופחתו מרווח כולל אחר מצטבר לדוח רווח והפסד כהוצאה (כהכנסה) בשנת 2016 לפני השפעת המס

	במיליוני ש"ח
הפסד אקטוארי נטו	**39**
סך-הכל צפוי כי יופחת מרווח כולל אחר מצטבר	**39**

(3) הנחות*

א. ההנחות על בסיס ממוצע משוקלל המשמשות לקביעת המחויבות בגין הטבה ולמדידת עלות ההטבה נטו

1. ההנחות העיקריות המשמשות לקביעת המחויבות בגין הטבה

	31 בדצמבר	
	2015	2014
שיעור היוון	**1.92%**	1.96%
שיעור עליית המדד	**2.0%**	2.0%
שיעור גידול בתגמול	**0.5%-7.5%**	0.5%-7.5%

* ההנחות מתייחסות לנתוני הבנק בלבד.

שיעורי העזיבה – שיעורי העזיבה לפיצויים מוגדלים ולפרישה מוקדמת נקבעו בהתאם לניסיון הבנק תוך התחשבות בגיל העובד, במגדר, ושיעורי העזיבה המשקפים את ציפיות ההנהלה והחלטותיה בדבר פרישת עובדים בתנאים מועדפים, ומבוססים על מחקר שנערך בקרב עובדי הבנק, וכולל נתוני עזיבה החל משנת 1997. שיעורי העזיבה השוטפים עודכנו על-פי מחקר עזיבות של עובדי הבנק.

ביאור 23 זכויות עובדים (המשך)

ח. תוכנית הטבות לאחר פרישה (המשך)

(3) הנחות* (המשך)

א. ההנחות על בסיס ממוצע משוקלל המשמשות לקביעת המחויבות בגין הטבה ולמדידת עלות ההטבה נטו

(המשך)

2. ההנחות העיקריות המשמשות למדידת עלות ההטבה נטו לתקופה

	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ		לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר
	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2014
שיעור היוון	**2.1%**	1.8%	2.0%	1.6%	1.1%	1.7%	1.9%	2.4%	1.6%
שיעור גידול בתגמול	**0.5%–7.5%**	0.5%–7.5%	0.5%–7.5%	0.5%–7.5%	0.5%–7.5%	0.5%–7.5%	0.5%–7.5%	0.5%–7.5%	0.5%–7.5%

ב. השפעה על שינוי בנקודת אחוז אחת על המחויבות בגין הטבה חזויה לפני השפעת מס

	גידול בנקודת אחוז אחת		קיטון בנקודת אחוז אחת	
	31 בדצמבר		31 בדצמבר	
	2015	2014	**2015**	2014
שיעור היוון	**(282)**	(279)	**334**	346
שיעור עליית המדד	**(33)**	(33)	**41**	41
שיעור עזיבה	**183**	186	**(192)**	(202)
שיעור גידול בתגמול	**210**	220	**(179)**	(175)

* ההנחות מתייחסות לנתוני הבנק בלבד.

(4) נכסי תוכנית

התחייבות הבנק בגין זכויות עובדים מחושבת בהתבסס על חישוב אקטוארי. חישוב זה מביא בחשבון, בין היתר, את ההסתברות לפרישה מוקדמת בתנאים מיטיבים בכל אחד מהמסלולים הרלוונטיים (פיצויים בשיעורים מוגדלים או פנסיה מוקדמת), את סכומי ההתחייבות בעת הפרישה ואת שווי היעודות באותו מועד. בנוסף, לאור הסכמי העבודה הקיימים בבנק ומהות הסכמי הפרישה בבנק, חשיפת הבנק לשינויים (חיוביים או שליליים) בשווי היעודות, הינה מצומצמת לאור קיומו של סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין, לפיו במקרה של עזיבת העובד, הגיעו לגיל הפרישה הקבוע בחוק, או יציאת העובד לפנסיה מוקדמת, הבנק אינו נדרש או נוהג לבצע השלמה ליעודות במקרים ששווין ירד או אינו מכסה את הגידול שחל בשכר. התחייבות הבנק לתשלום פיצויי פיטורין לעובדיו, מכוסה בעיקרה על-ידי יעודות אשר מופקדות בקופות לפיצויים על שם העובדים.

ביאור 23 זכויות עובדים (המשך)

ח. תוכנית הטבות לאחר פרישה (המשך)

(4) נכסי תוכנית (המשך)

יתרות ההתחייבות לפיצוי פיטורין והיעודות לפיצוי פיטורין:

	31 בדצמבר	
	2015	2014
התחייבות לפיצויים	**3,902**	4,008
יעודות לפיצויים	**(3,798)**	(3,914)
התחייבות נטו	**104**	94

יודגש, כי חשיפת ההתחייבות נטו של הבנק לשינויים בשווי היעודות משוקללת בהסתברות לפרישה במסלול פיצויים, אינה מהותית. כך לדוגמא, במקרה של ירידה בשיעור של 10% בשווי ההוגן של היעודות לפיצויים תגדל ההתחייבות נטו בסך של כ-20 מיליון ש"ח וזאת לאור העובדה שההסתברות לפרישה במסלול פיצויים מוגדלים נמוכה. היעודות לפיצוי פיטורין מופקדות בקופות לפיצויים על שם העובדים. כ-45% מסך יתרות היעודה לפיצוי פיטורין מופקדות בקרן הגימלאות המרכזית של עובדי ההסתדרות בע"מ (קג"מ). יתרת הסכומים מופקדים במספר רב של קופות גמל לפיצוי פיטורין, והכל בהתאם לבחירת העובדים.

ט. תזרימי מזומנים

(1) הפקדות

	תחזית	הפקדות בפועל	
		לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
	2016**	**2015**	2014
הפקדות	**197**	**173**	167*

* הוצג מחדש.
** אומדן ההפקדות שהבנק צופה לשלמן לתוכניות פנסיה להטבה מוגדרת במהלך שנת 2016.

(2) הטבות שהבנק צופה לשלם בעתיד

שנה	
2016	**579**
2017	288
2018	288
2019	270
2020	254
2021-2025	991
2026 ואילך	1,888
סך-הכל	4,558

ביאור 24 עסקות תשלום מבוסס מניות

א. פרטים על עסקות תשלום מבוסס מניות

להלן פירוט בדבר הסדרי התשלום מבוסס מניות שהיו קיימים בבנק במהלך התקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015:

(1) תגמול מבוסס מניות לעובדי הבנק:

א. תוכנית לעובדי הבנק 2010-2012

ביום 30 בספטמבר 2009, אישר דירקטוריון הבנק כחלק מהסכם שכר שנחתם בין ארגון העובדים לבין הבנק, כי עובדי הבנק הקבועים ואלה הקשורים עמו בחוזה עבודה אישי (לא בכיר), יקבלו אופציות לרכישת מניות הבנק במחיר של 1 ש"ח לכל אופציה. כתבי האופציה האמורים הוקצו, ללא תמורה, בכל אחת מהשנים 2010-2012 בשלוש מנות ובהיקף כולל של כ-12.7 מיליון אופציות. לכל מנת אופציות תקופת הבשלה (Vesting) של ארבע שנים מתחילת השנה בה הוקצו האופציות וניתן יהיה לממש כל מנה במשך תקופה של שנה לאחר תום תקופת ההבשלה. כתבי האופציה יומרו למניות ממאגר מניות שירכוש הבנק למטרה זו.

בחודש פברואר 2012 הסתיימה הקצאת כל כתבי האופציה מתוכנית זו. יתרת כתבי האופציה שהוקצו לעובדי הבנק לפי תוכנית זו וטרם מומשו ליום 31 בדצמבר 2015, מסתכמת ב-4,232,582 כתבי אופציה.

ב. תוכנית לעובדי הבנק 2013-2017

בהמשך להסכם השכר המתואר בביאור 23, ביום 6 במרץ 2013 אישר דירקטוריון הבנק תוכנית להענקת מניות פנטום.

על-פי התוכנית שאושרה תוענקנה לעובדי הבנק ללא תמורה 22.5 מיליון מניות פנטום ללא מחיר מימוש.

מניות הפנטום תוענקנה בחמש מנות שנתיות שוות של 4.5 מיליון מניות פנטום כל אחת, החל משנת 2013. בהתאם, החל משנת 2013 ועד שנת 2017 מוענקות לעובדי הבנק 4.5 מיליון מניות פנטום בכל שנה.

כל מניות הפנטום תמומשנה למזומן באופן אוטומטי על-ידי הבנק לאחר תקופת הבשלה של ארבע שנים מיום הענקתן של כל מנה. מניות הפנטום שהוקצו לעובדי הבנק לפי תוכנית זו וטרם מומשו או פקעו ליום 31 בדצמבר 2015, מסתכמת ב-21,791,138 מניות פנטום.

(2) יחידות מניות חסומות לפי תוכנית 2010 ולפי תוכנית 2014 הבנק מעניק לחברי ההנהלה והמנהלים הבכירים יחידות מניות חסומות (Restricted Stock Units) ("יחידות RSU") (לפרטים ראה ביאור 23ו'(א)2). יחידות RSU הינן יחידות של מניות חסומות, אשר בהתקיים תנאי הבשלה מתאימים ממומשות אוטומטית למניות רגילות של הבנק שמוחזקות על-ידי הבנק כמניות רדומות, וזאת ללא תשלום מחיר מימוש כלשהו. יחידות ה-RSU מוקצות בהתאם למסלול רווח הון לפי סעיף 102(ב)(2) לפקודת מס הכנסה [נוסח חדש], התשכ"א-1961.

הענקת יחידות RSU לפי תוכנית 2010, בוצעה בהתאם לתנאי תוכנית 2010 בנוסף למענק השנתי והיא נחלקה להענקה של יחידות RSU רגילות ויחידות RSU מותנות ביצועים, כאשר הכמות המוקצית הייתה לפי תפקידו ודרגתו של המנהל.

הענקת יחידות RSU לפי תוכנית 2014 היא בגובה 50% מהמענק השנתי (החלק הנדחה), כמפורט בסעיף 23ו'(א)2.

הבנק העניק למספר מנהלים בכירים שהינם שליחי הבנק בחו"ל, מניות פנטום ללא תמורה, בתנאים דומים לאלו של יחידות ה-RSU שהוענקו בהתאם להוראות תוכנית 2010, או תוכנית 2014, לפי המקרה.

ביאור 24 עסקות תשלום מבוסס מניות (המשך)

(3) יחידות RSU ויחידות RSU מותנות ליו"ר דירקטוריון הבנק ולמנכ"ל הבנק

בהתאם להחלטת דירקטוריון הבנק מיום 28 בפברואר 2012 הבנק העניק ליו"ר הדירקטוריון ולמנכ"ל הבנק, בהתאם לתוכנית 2010 133,332 יחידות RSU לכל מנהל בנפרד. יחידות ה-RSU הוענקו ללא תמורה. המניות שתנבענה מיחידות ה-RSU שהבשילו תהיינה חסומות לשנה נוספת מתום תקופת ההבשלה הרלוונטית (ראה ביאור 24א'2 לעיל).

כחלק מהסכם ההעסקה של יו"ר הדירקטוריון ומנכ"ל הבנק הוענקו יחידות RSU נוספות. לפרטים ראה ביאור 23ו'(ג).

ב. אומדן השווי ההוגן של המכשירים ההוניים שהוענקו

1. כתבי אופציה לעובדי הבנק:

השווי ההוגן של כתבי האופציה אשר הוענקו לעובדי הבנק במסגרת תוכנית 2012-2010 נמדד עד למועד אישור הרכישה העצמית על-ידי הפיקוח על הבנקים, כהתחייבות וממועד זה, כמענק המסולק במכשירים הוניים.

השווי ההוגן חושב באמצעות מודל בלק ושולס (Black-Scholes model). מועד המימוש הצפוי ששימש לצורך חישוב השווי ההוגן הינו תום תקופת ההבשלה, מאחר שעקב תוספת המימוש המזערית מחד, והעדר מנגנון התאמה לדיבידנד מאידך, סביר כי העובדים יטו לממש את האופציות בהקדם האפשרי על מנת לזכות בדיבידנד המחולק למניות.

פירוט של ההנחות המרכזיות ששימשו לאמידת השווי ההוגן של המענקים לעובדים:

	אופציות המוענקות בשנת		
	2012	2011	2010
ריבית חסרת סיכון[1] (%)	3.7%	3.4%	3.1%
אורך חיים צפוי (שנים)	5.1	4.1	3.1
התנודתיות הצפויה[2] (%)	35.0%	36.1%	39.3%
תשואת דיבידנד למניה (%)	4.7%	4.6%	4.1%
מחיר מימוש (ש"ח)	1	1	1
מחיר מניה ביום הענקה (ש"ח)	16.9	16.9	16.9
שווי הוגן לכתב אופציה (ש"ח)	12.4	13.1	13.9

(1) ריבית חסרת סיכון נאמדה באמצעות עקום תשואה שקלי חזוי המבוסס על אגרות-חוב ממשלתיות שאינן צמודות.
(2) תנודתיות צפויה של המניה נאמדה באמצעות בחינת תנודתיות היסטורית של מחירים היומיים של המניה לאורך תקופה מקבילה לתקופת המענק.

2. עסקות תשלום מבוסס מניות המסולקות במכשירים הוניים שהוענקו לבכירים:

השווי ההוגן של יחידות RSU ויחידות RSU מותנות אשר הוענקו ויסולקו במכשירים הוניים, שווה למחיר מניית הבנק ביום הענקתם, וזאת לאור העובדה שתוספת המימוש בגינן שווה לאפס והן כוללות התאמות בגין חלוקת דיבידנדים. הבנק התאים את כמות יחידות RSU המותנות שצפוי שיובשלו, בהתאם לתחזית הפרש התשואה על עלות ההון.

ביאור 24 עסקות תשלום מבוסס מניות (המשך)

ג. פרטים נוספים בדבר עסקות תשלום מבוסס מניות המסולקות במכשירים הוניים:

1. עסקות תשלום מבוסס מניות מסוג אופציות למניות הבנק שהוענקו לעובדים:

	31 בדצמבר					
	2015		2014		2013	
	מספר האופציות	ממוצע משוקלל של מחיר המימוש (בש"ח)	מספר האופציות	ממוצע משוקלל של מחיר המימוש (בש"ח)	מספר האופציות	ממוצע משוקלל של מחיר המימוש (בש"ח)
קיימות במחזור לתחילת השנה	**8,354,409**	**1**	12,401,308	1	16,705,915	1
הוענקו במהלך השנה[1]	**–**	**1**	–	1	–	1
חולטו במהלך השנה	**(28,710)**	**1**	(44,347)	1	(74,994)	1
מומשו במהלך השנה[2]	**(4,093,117)**	**1**	(4,002,552)	1	(4,229,613)	1
קיימות במחזור לתום השנה[3]	**4,232,582**	**1**	8,354,409	1	12,401,308	1

(1) הממוצע משוקלל של השווי ההוגן של האופציות למניות שהוענקו בשנת 2012 במועד המדידה היה 12.38 ש"ח לכתב אופציה (בשנת 2011 – 13.09 ש"ח, בשנת 2010 – 13.90 ש"ח).

(2) הממוצע המשוקלל של מחיר המניה במועד המימוש של האופציות למניות שמומשו במהלך השנה היה 19.17 ש"ח (בשנת 2014 – 19.43 ש"ח, בשנת 2013 – 17.90 ש"ח).

(3) אופציות למניות הקיימות במחזור לתום השנה מחולקות לפי תחומים של מחירי מימוש*:

	31 בדצמבר		
	2015	2014	2013
תחום מחירי מימוש בש"ח	**1**	1	1
מספר האופציות	**4,232,582**	8,354,409	12,401,308
ממוצע משוקלל של מחיר המימוש (בש"ח)	**1**	1	1
ממוצע משוקלל של יתרת אורך החיים החוזי (בשנים)	**1.0**	1.5	2.0
מזה ניתנות למימוש:			
מספר האופציות	**–**	–	–
ממוצע משוקלל של מחיר המימוש (בש"ח)	**1**	1	1

* מחירי המימוש של כל האופציות שהונפקו במסגרת התוכניות הוא 1 ש"ח.

ביאור 24 עסקות תשלום מבוסס מניות (המשך)

ג. פרטים נוספים בדבר עסקות תשלום מבוסס מניות המסולקות במכשירים הוניים (המשך):

2. עסקות תשלום מבוסס מניות המסולקות במכשירים הוניים שהוענקו לבכירים ליום 31.12.15:

	מספר יחידות											
	מנהלים בכירים		חברי הנהלה		מנכ"ל		יו"ר		עובדים מרכזיים			
	חסומות	מותנות	חסומות	מותנות	חסומות	מותנות	חסומות	מותנות	חסומות	מותנות		
קיימות במחזור לתחילת השנה	1,649,276	352,602	518,021	106,411	533,333	–	266,666	–	–	–		
הוענקו במהלך השנה[1]	–	525,402	–	169,992	–	–	–	–	–	74,871		
חולטו במהלך השנה	(102,022)	(50,838)	–	(7,233)	–	–	–	–	–	–		
מומשו במהלך השנה[2]	(1,020,807)	(415,067)	(453,051)	(145,924)	(133,334)	–	(133,334)	–	–	(24,957)		
פקעו במהלך השנה	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–		
קיימות במחזור לתום השנה[3]	526,447	412,099	64,970	123,246	399,999	–	133,332	–	–	49,914		
(1) הממוצע המשוקלל של השווי ההוגן של המניות שהוענקו במהלך השנה במועד המדידה בש"ח	17.63		17.63		–		–		17.63			
(2) הממוצע המשוקלל של מחיר המניה במועד המימוש של היחידות שמומשו במהלך השנה בש"ח	19.94		19.92		18.27		18.27		20.10			
(3) המניות הקיימות במחזור לתום השנה:												
תחום מחירי מימוש (בש"ח)	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–		
מספר המניות	526,447	412,099	64,970	123,246	399,999	–	133,332	–	–	49,914		
ממוצע משוקלל של מחיר המימוש (בש"ח)	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–		
ממוצע משוקלל של יתרת אורך החיים החוזי (בשנים)	0.38	1.43	0.50	1.46	1.00	–	0.50	–	–	1.50		
מזה ניתנות למימוש:												
מספר המניות	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–		
ממוצע משוקלל של מחיר המימוש (בש"ח)	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–		

ביאור 24 עסקות תשלום מבוסס מניות (המשך)

ג. פרטים נוספים בדבר עסקות תשלום מבוסס מניות המסולקות במכשירים הוניים (המשך):

2. עסקות תשלום מבוסס מניות המסולקות במכשירים הוניים שהוענקו לבכירים ליום 31.12.14:

	מספר יחידות							
	מנהלים בכירים		חברי הנהלה		מנכ"ל		יו"ר	
	חסומות	מותנות	חסומות	מותנות	חסומות	מותנות	חסומות	מותנות
קיימות במחזור לתחילת השנה	3,556,202	823,224	2,078,199	510,752	666,667	–	400,000	–
הוענקו במהלך השנה[1]	89,116	21,200	–	–	–	–	–	–
חולטו במהלך השנה	(195,064)	(196,739)	(747,574)	(282,955)	–	–	–	–
מומשו במהלך השנה[2]	(1,800,978)	(295,083)	(812,604)	(121,386)	(133,334)	–	(133,334)	–
פקעו במהלך השנה	–	–	–	–	–	–	–	–
קיימות במחזור לתום השנה[3]	1,649,276	352,602	518,021	106,411	533,333	–	266,666	–
(1) הממוצע המשוקלל של השווי ההוגן של המניות שהוענקו במהלך השנה במועד המדידה בש"ח	18.61	–	–	–	–	–	–	–
(2) הממוצע המשוקלל של של מחיר המניה במועד המימוש של היחידות שמומשו במהלך השנה בש"ח	19.58	–	19.42	–	20.00	–	20.00	–
(3) המניות הקיימות במחזור לתום השנה:								
תחום מחירי מימוש (בש"ח)	–	–	–	–	–	–	–	–
מספר המניות	1,649,276	352,602	518,021	106,411	533,333	–	266,666	–
ממוצע משוקלל של מחיר המימוש (בש"ח)	–	–	–	–	–	–	–	–
ממוצע משוקלל של יתרת אורך החיים החוזי (בשנים)	0.84	1.21	0.73	1.09	1.50	–	0.50	–
מזה ניתנות למימוש:	–	–	–	–	–	–	–	–
מספר המניות								
ממוצע משוקלל של מחיר המימוש (בש"ח)	–	–	–	–	–	–	–	–

ביאור 24 עסקות תשלום מבוסס מניות (המשך)

ד. התחייבויות הנובעות מעסקות תשלום מבוסס מניות המסולקות במזומן:

1. פרטים נוספים בדבר מניות פנטום שהוענקו לעובדים ליום 31 בדצמבר 2015:

תחום מחירי מימוש בש"ח	**–**
מספר יחידות פנטום שהוענקו וטרם מומשו	**21,791,138**
מזה: ניתנים למימוש	**–**
ממוצע שנים לפקיעה	**3**

להלן פרטים נוספים בדבר מניות פנטום שהוענקו לעובדים ליום 31 בדצמבר 2014:

תחום מחירי מימוש בש"ח	–
מספר יחידות פנטום שהוענקו וטרם מומשו	22,078,823
מזה: ניתנים למימוש	–
ממוצע שנים לפקיעה	4

2. פרטים נוספים בדבר מניות פנטום חסומות ומניות פנטום חסומות מותנות לבכירים המסולקות במזומן ליום 31.12.15:

	חסומות	מותנות	סך-הכל
תחום מחירי מימוש בש"ח	**–**	**–**	**–**
מספר יחידות פנטום שהוענקו וטרם מומשו	**92,117**	**52,957**	**145,074**
מזה: ניתנים למימוש	**–**	**–**	**–**
ממוצע שנים לפקיעה	**0.95**	**2.98**	**1.69**

להלן פרטים נוספים בדבר מניות פנטום חסומות ומניות פנטום חסומות מותנות לבכירים המסולקות במזומן ליום 31.12.14:

	חסומות	מותנות	סך-הכל
תחום מחירי מימוש בש"ח	–	–	–
מספר יחידות פנטום שהוענקו וטרם מומשו	172,111	37,957	210,068
מזה: ניתנים למימוש	–	–	–
ממוצע שנים לפקיעה	1.39	4.73	2.00

3. להלן פרטים נוספים בדבר סך ההתחייבות הנובעת מעסקות תשלום מבוסס מניות ובדבר השווי הפנימי של התחייבויות שבגינן זכות הצד שכנגד למזומן הבשילה עד תום השנה:

	ליום 31 בדצמבר	
	2015	2014
	במיליוני ש"ח	
סך ההתחייבויות הנובעות מעסקות תשלום מבוסס מניות	**204**	137
השווי הפנימי של התחייבויות שבגינן זכות הצד שכנגד למזומן או לנכסים אחרים הבשילה עד תום השנה	**3**	3

ביאור 25 הון, הלימות הון, מינוף ונזילות

א. הון המניות

	31 בדצמבר		31 בדצמבר	
	2015	2014	**2015**	2014
	רשום		מונפק ונפרע*	
	הסכום בש"ח			
מניות רגילות, בנות 1 ש"ח ע.נ.	**4,000,000,000**	4,000,000,000	**1,329,406,719**	1,323,208,692

* ההון המונפק הינו לאחר הפחתת 7,970,392 מניות רגילות (31.12.14: 14,168,419 מניות רגילות) שנרכשו על-ידי הבנק, כפי שיפורט להלן. המניות רשומות למסחר בבורסה לניירות-ערך בתל-אביב.

ב. עסקות בהון התאגיד

הבנק, על-פי אישור המפקח על הבנקים, קיבל אישור לביצוע רכישה עצמית של 39,250,000 מניות רגילות של הבנק ("מניות אוצר") לצורכי תגמול של עובדי הבנק ומנהלים בכירים וזאת במסגרת תוכניות התגמול של הבנק. המניות משמשות כמאגר להמרת אופציות ויחידות RSU. ליום 31 בדצמבר 2015 מסתכמת יתרת המניות שנרכשו ב-25,153,853 מניות בעלות של כ-408 מיליון ש"ח. לפרטים בדבר עסקות תשלום מבוסס מניות לעובדים, ראה ביאור 24 להלן.

ג. דיבידנד

דירקטוריון הבנק החליט ביום 10 ביולי 2013 לעדכן את מדיניות חלוקת הדיבידנד של הבנק. מדיניות חלוקת הדיבידנד שנקבעה על-ידי הדירקטוריון הנה לחלק עד 30% מהרווח הנקי הנובע מפעולות רגילות. מדיניות זו תהיה תקפה עד שהבנק יעמוד ביעדי ההון שנקבעו על-ידי המפקח על הבנקים ואומצו על-ידי הדירקטוריון.

תשלום דיבידנד

בהתאם למדיניות חלוקת הדיבידנד של הבנק ולאחר שנתקבל אישור המפקח על הבנקים לחלוקת דיבידנד רבעונית החל משנת 2015 בגובה של 20% מהרווח הנקי, החליט דירקטוריון הבנק ביום 28 בפברואר 2016 על חלוקת דיבידנד בגין רווחי הרבעון הרביעי של שנת 2015 בסך של כ-117 מיליון ש"ח המהווה 8.804 אגורות לכל מניה בת 1 ש"ח ע.נ.

הדירקטוריון קבע את יום 8 במרץ 2016 כיום הקובע לעניין תשלום הדיבידנד ואת יום 16 במרץ 2016 כיום התשלום.

ביאור 25 הון, הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

פרטים בדבר דיבידנד ששולם:

מועד הכרזה	מועד תשלום	דיבידנד למניה	דיבידנד ששולם במזומן
		באגורות	במיליוני ש"ח
15.11.2015	**09.12.2015**	**12.080**	**160**
19.08.2015	08.09.2015	13.350	177
19.05.2015	10.06.2015	12.180	162
09.03.2015	31.03.2015	5.262	70
23.11.2014	15.12.2014	8.830	117
13.08.2014	03.09.2014	9.000	119
21.05.2014	12.06.2014	8.000	106
19.03.2014	10.04.2014	8.000	106

ד. הוראות באזל 3

הבנק מיישם את הוראות מדידה והלימות הון המבוססות על הוראות באזל 2 ו-3 כפי שפורסמו על-ידי הפיקוח על הבנקים וכפי ששולבו בהוראות ניהול בנקאי תקין 211-201 וכן במסגרת קובץ שאלות ותשובות.

הוראות באזל 3 נכנסו לתוקף החל מיום 1 בינואר 2014, כאשר היישום הינו באופן מדורג בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין 299 בנושא "מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי - הוראות מעבר", וזאת, כדי לאפשר עמידה בדרישות החדשות של ההון הפיקוחי במסגרת יישום באזל 3 ולקבוע תקופת מעבר עד ליישומן המלא. הוראות המעבר מתייחסות, בין היתר, להתאמות הפיקוחיות והניכויים מההון, וכן למכשירי הון שאינם כשירים להכללה בהון הפיקוחי בהתאם לקריטריונים החדשים שנקבעו בהוראות באזל. בפרט, בהתאם להוראות המעבר, ההתאמות הפיקוחיות והניכויים מההון, וכן הזכויות שאינן מקנות שליטה שאינן כשירות להיכלל בהון הפיקוחי, מנוכים מההון בהדרגה בשיעור של 20% בכל שנה, החל מיום 1 בינואר 2014 ועד ליום 1 בינואר 2018. מכשירי ההון שאינם כשירים עוד כהון פיקוחי הוכרו החל מיום 1 בינואר 2014 עד לתקרה של 80% מיתרתם בהון הפיקוחי ליום 31 בדצמבר 2013, ובכל שנה עוקבת מופחתת תקרה זו ב-10% נוספים עד ליום 1 בינואר 2022. מיום 1 בינואר 2015 ועד ליום 31 בדצמבר 2015 שיעור הניכויים מההון הפיקוחי עומד על 40% ותקרת המכשירים הכשירים כהון פיקוחי עומדת על 70%.

ביאור 25 הון, הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

ה. הלימות הון בנתוני המאוחד

	31 בדצמבר 2015	31 בדצמבר 2014
	במיליוני ש"ח	
1. הון לצורך חישוב יחס ההון לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים		
הון עצמי רובד 1	**33,246**	31,482[1]
הון רובד 1 נוסף	**1,709**	1,954
סך-הכל הון רובד 1	**34,955**	33,436[1]
הון רובד 2	**14,593**	16,041
סך-הכל הון כולל	**49,548**	49,477[1]
2. יתרות משוקללות של נכסי סיכון		
סיכון אשראי	**317,891**	311,329[1]
סיכוני שוק	**4,562**	5,269
סיכון תפעולי	**22,671**	22,275
סך-הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון	**345,124**	338,873[1]
	באחוזים	
3. יחס ההון לרכיבי סיכון		
יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון	**9.63%**	9.29%[1]
יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון	**10.13%**	9.87%[1]
יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון	**14.36%**	14.60%[1]
יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש על-ידי המפקח על הבנקים	**9.07%**[2]	9.00%[2]
יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על-ידי המפקח על הבנקים	**12.57%**[2]	12.50%[2]

(1) כפי שדווח ללא השפעת אימוץ כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, אשר נכנסו לתוקף ביום 1 בינואר 2015. ראה ביאור 1ד.(1). אם האימוץ היה מתבצע בשנת 2014, ליום 31 בדצמבר 2014 יחס הון עצמי רובד 1 היה 9.25% ויחס ההון הכולל היה 14.56%.

(2) יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש ויחס ההון הכולל המזערי הנדרש מיום 1 בינואר 2015 ועד ליום 31 בדצמבר 2016 הינם 9% ו-12.5%, בהתאמה, והחל מיום 1 בינואר 2017 הינם 10% ו-13.5%, בהתאמה. ליחסים אלה, החל מיום 1 בינואר 2015, מתווספת דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור למועד הדיווח. דרישה זו מיושמת בהדרגה, על פני שמונה רבעונים, עד ליום 1 בינואר 2017. בהתאם לכך, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי ויחס ההון הכולל המזערי שיידרש על-ידי המפקח על הבנקים ליום 1 בינואר 2017, על בסיס מאוחד, לפי נתוני מועד הדיווח, הינם 10.2% ו-13.7%, בהתאמה. ליתרת ההלוואות לדיור, ראה ביאור 30א.(2).

ביאור 25 הון, הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

ה. הלימות הון בנתוני המאוחד (המשך)

	31 בדצמבר 2015	31 בדצמבר 2014
	באחוזים	
4. חברות בת משמעותיות		
ישראכרט		
יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון	**19.94%**	18.85%*
יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון	**19.94%**	18.85%*
יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון	**20.96%**	19.79%*
יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש על-ידי המפקח על הבנקים	**9.00%(1)**	9.00%(1)
יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על-ידי המפקח על הבנקים	**12.50%(1)**	12.50%(1)
בנק הפועלים שוויץ		
יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון	**24.11%**	21.09%
יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון	**24.11%**	21.09%
יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון	**24.20%**	21.17%
יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש בהתאם לרגולציה המקומית	**8.00%**	8.00%
יחס ההון הכולל המזערי הנדרש בהתאם לרגולציה המקומית	**11.20%**	11.20%
		באזל 2(2)
בנק פוזיטיף		
יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון	**16.34%**	17.51%
יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון	**17.10%**	18.15%
יחס ההון הכולל המזערי הנדרש בהתאם לרגולציה המקומית	**12.00%**	12.00%

* יישום למפרע של הנחיות הפיקוח על הבנקים בנושא היוון עלויות תוכנה.

(1) יחס ההון המזערי הנדרש לפי הוראות המפקח על הבנקים מיום 1 בינואר 2015.

(2) בנק פוזיטיף אינו מיישם את הוראות באזל 3 ולכן הנתונים מוצגים לפי הוראות באזל 2.

ביאור 25 הון, הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

ו. רכיבי ההון לצורך חישוב יחס ההון

	31 בדצמבר 2015	31 בדצמבר 2014
הון עצמי רובד 1		
סך ההון	**33,219**	31,611
הבדלים בין סך ההון לבין הון עצמי רובד 1	**160**	(26)[1]
סך הון עצמי רובד 1, לפני התאמות פיקוחיות וניכויים	**33,379**	31,585[1]
התאמות פיקוחיות וניכויים:		
מוניטין ונכסים בלתי מוחשיים	**–**	7
מסים נדחים לקבל	**108**	88[1]
השקעות בהון של תאגידים פיננסיים שאינם מאוחדים בדוחות לציבור	**–**	–
התאמות פיקוחיות וניכויים אחרים – הון עצמי רובד 1	**25**	8
סך-הכל התאמות פיקוחיות וניכויים – הון עצמי רובד 1	**133**	103[1]
סך-הכל הון עצמי רובד 1, לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים	**33,246**	31,482[1]
הון רובד 1 נוסף		
הון רובד 1 נוסף – מכשירים, לפני ניכויים	**1,709**	1,954
הון רובד 1 נוסף – סך-הכל ניכויים	**–**	–
סך-הכל הון רובד 1 נוסף, לאחר ניכויים	**1,709**	1,954
סך-הכל הון רובד 1, לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים	**34,955**	33,436[1]
הון רובד 2		
הון רובד 2 – מכשירים, לפני ניכויים	**10,678**	12,204
הון רובד 2 – הפרשות להפסדי אשראי, לפני ניכויים	**3,915**	3,837
סך הון רובד 2, לפני ניכויים	**14,593**	16,041
ניכויים:		
סך-הכל ניכויים – הון רובד 2	**–**	–
סך-הכל הון רובד 2	**14,593**	16,041
סך-הכל הון כולל	**49,548**	49,477[1]

(1) כפי שדווח ללא השפעת אימוץ כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, אשר נכנסו לתוקף ביום 1 בינואר 2015. ראה ביאור 1ד.(1).

ביאור 25 הון, הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

ז. השפעת הוראות המעבר על יחס הון עצמי רובד 1

	31 בדצמבר 2015	31 בדצמבר 2014
	באחוזים	
יחס ההון לרכיבי סיכון		
יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון לפני השפעת הוראות המעבר בהוראה 299	**9.50%[1]**	8.97%[1]
השפעת הוראות המעבר	**0.13%[1]**	0.32%[1]
יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון	**9.63%**	9.29%

(1) לרבות השפעת אימוץ כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים. לפרטים נוספים ראה ביאור 1ד.(1).

ח. הלוואות לדיור

הוראת ניהול בנקאי תקין 329 בנושא "מגבלות למתן הלוואות לדיור" (להלן: "ההוראה") מאגדת את ההנחיות והמגבלות בנושא הלוואות לדיור למסמך מחייב אחד. ההוראה מגדירה מחדש את המונח "שיעור החזר מהכנסה". ההוראה קובעת כי לא תאושר ולא תבוצע הלוואה לדיור בשיעור החזר מההכנסה העולה על 50%. מקרה בו שיעור ההחזר מההכנסה עולה על 40%, יוקצה להלוואה משקל סיכון של 100%. בנוסף, ההוראה מגבילה את סכום ההלוואה המאפשר קבלת משקל סיכון מופחת לפי סעיף 72 להוראת ניהול בנקאי תקין 203 ל-5 מיליוני ש"ח. הלוואה שסכומה עולה על 5 מיליוני ש"ח תשוקלל ב-100%. כאשר סכום ההלוואה נמוך מ-5 מיליוני ש"ח, ניתן להפחית את משקל הסיכון בהתאם לאמור בסעיף 72 להוראה 203, בהתאם ליחס ה-LTV כפי שחושב במועד מתן ההלוואה.

כמו-כן, החל מיום 1 בינואר 2015, תאגידים בנקאיים רשאים להפחית את משקל הסיכון של 100% ביחס להלוואות ממונפות בריבית משתנה אשר ניתנו בין התאריכים 26 באוקטובר 2010 ועד ליום 31 בדצמבר 2012, ל-75%. ההשפעה הינה קיטון בנכסי הסיכון ליום 31 בדצמבר 2015 בסך של כ-463 מיליון ש"ח, גידול ביחס הון עצמי רובד 1 של כ-0.01% וגידול ביחס ההון הכולל של כ-0.02%.

ט. יעד הלימות ההון

ביום 30 במאי 2013 פרסם הפיקוח על הבנקים לכל התאגידים הבנקאיים חוזר בדבר יחסי הון מינימליים במסגרת היערכות ליישום הוראות באזל 3. בהתאם לחוזר, כל התאגידים הבנקאיים נדרשים לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מינימלי בשיעור של 9%, וזאת עד ליום 1 בינואר 2015. בנוסף, תאגיד בנקאי משמעותי במיוחד, שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד מהווה לפחות 20% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית בישראל, יידרש לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מינימלי בשיעור של 10%, וזאת עד ליום 1 בינואר 2017. כמו-כן קבע המפקח, כי החל מיום 1 בינואר 2015 יעמוד יחס ההון הכולל המינימלי של כל התאגידים הבנקאיים על 12.5% וכי בנוסף, החל מיום 1 בינואר 2017, יעמוד יחס ההון הכולל המינימלי של התאגידים הבנקאיים המשמעותיים במיוחד על 13.5%.

הבנק עונה להגדרת תאגיד בנקאי משמעותי במיוחד.

ביום 28 בספטמבר 2014 פרסם המפקח על הבנקים הוראה נוספת. בהתאם להוראה זו ולהוראות המעבר לשנת 2014, החל מיום 1 בינואר 2015 מתווספת ליחסי ההון המזעריים דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור למועד הדיווח. דרישה זו מיושמת בהדרגה, על פני שמונה רבעונים, עד ליום 1 בינואר 2017. ההשפעה הכוללת של הוראה זו, על בסיס יתרת ההלוואות לדיור לתאריך הדוחות הכספיים, נאמדת בכ-0.2%.

ביאור 25 הון, הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

בהתאם לכך, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי ויחס ההון הכולל המזערי שיידרש על-ידי המפקח על הבנקים ליום 1 בינואר 2017, על בסיס מאוחד, לפי נתוני מועד הדיווח, הינם 10.2% ו-13.7%, בהתאמה.

ביום 20 באפריל 2015 החליט דירקטוריון הבנק להגדיל את תכנון יחס הון עצמי רובד 1 של הבנק באופן, שמיום 31 בדצמבר 2017 הוא יעמוד על 10.75%.

י. דרישות הון בגין חשיפות לצדדים נגדיים מרכזיים

ביום 22 באוקטובר 2015 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בנושא "דרישות הון בגין חשיפות לצדדים נגדיים מרכזיים" (להלן: "החוזר"). החוזר מתקן את הוראות ניהול בנקאי תקין 203 ו-204 במטרה להתאימן להמלצות ועדת באזל בכל הקשור לדרישות הון בגין חשיפות של תאגידים בנקאיים לצדדים נגדיים מרכזיים. החוזר מפרט את ההנחיות החדשות, אשר יחולו על חשיפות לצדדים נגדיים מרכזיים הנגרמות מנגזרי OTC, עסקות נגזרים סחירים בבורסה ועסקות מימון ניירות-ערך. ההנחיות מבדילות בין צד נגדי מרכזי שאינו כשיר לבין צד נגדי מרכזי כשיר, כאשר לאחרון נקבעו דרישות הון מופחתות. ההנחיות מסדירות, בין היתר, את סוגי החשיפות הבאים:

- חשיפות של תאגיד בנקאי חבר מסלקה לצד נגדי מרכזי. ככלל, לחשיפות אלה יש לייחס משקל סיכון של 2% (לעומת ערך חשיפה אפס ערב התיקון)
- חשיפות של תאגיד בנקאי ללקוח הפעיל בבורסה. על-פי התיקון יש לחשב את דרישת ההון לחשיפות אלה כאילו מדובר בעסקה דו-צדדית, לרבות הקצאת הון בגין סיכון CVA

  שיטת החישוב שהייתה נהוגה עד כה על-פי ההוראה - חישוב לפי כללי הבורסה - תבוטל
- חשיפות של תאגיד בנקאי לקוח הפועל באמצעות חבר מסלקה
- העברות של תאגיד בנקאי חבר מסלקה לקרן הסיכונים
- ביטחונות שהפקיד תאגיד בנקאי אצל חבר מסלקה או אצל צד נגדי מרכזי
- חשיפות לצד נגדי מרכזי שאינו כשיר ישוקללו בהתאם למשקל הסיכון הרלוונטי לצד הנגדי בעוד העברות לקרן סיכונים ישוקללו ב-1,250%.

האמור בחוזר יחול מיום 1 ביולי 2016, כאשר עד ליום 30 ביוני 2017 ניתן להתייחס לבורסה בתל-אביב כצד נגדי מרכזי כשיר.

הבנק פועל לעדכן את אופן חישוב יחסי ההון ויחס המינוף בהתאם לעדכון ההוראה כאמור. כמו-כן הבנק בוחן את השפעת העדכון כאמור על תכנון ההון, יעדי ההון ויעד המינוף שלו.

ההוראות הנ"ל עשויות להעלות את דרישות ההון של הבנק בגין חשיפות כאמור, אם כי בשלב זה הבנק נערך ליישום ההוראה ובוחן את ההשפעה מיישומה.

ביאור 25 הון, הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

יא. התייעלות תפעולית

בחודש ינואר 2016 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל" (להלן: "המכתב"). בהתאם למכתב, דירקטוריון תאגיד בנקאי יתווה תוכנית רב-שנתית להתייעלות. תאגיד בנקאי שיעמוד בתנאים שהוגדרו במכתב יקבל הקלה לפיה יוכל לפרוס את השפעת התוכנית על פני חמש שנים בקו ישר לענין חישוב הלימות ההון.

יב. יחס מינוף

ביום 28 באפריל 2015 פרסם הפיקוח על הבנקים את הוראת ניהול בנקאי תקין 218 בנושא "יחס מינוף" (להלן: "ההוראה"). ההוראה קובעת יחס מינוף פשוט ושקוף שאינו מבוסס סיכון, אשר יפעל כמדידה משלימה ואמינה לדרישות ההון מבוססות הסיכון, ואשר נועד להגביל את צבירת המינוף בתאגיד הבנקאי.

יחס המינוף מבוטא באחוזים ומוגדר כיחס בין מדידת ההון למדידת החשיפה. ההון לצורך מדידת יחס המינוף הוא הון רובד 1 כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין 202, תוך התחשבות בהסדרי המעבר שנקבעו. סך מדידת החשיפה היא סכום החשיפות המאזניות, חשיפות לנגזרים ולעסקות מימון ניירות-ערך ופריטים חוץ-מאזניים. ככלל, המדידה הינה עקבית עם הערכים החשבונאיים ולא מובאים בחשבון משקלי סיכון. כמו-כן, לא ניתן להשתמש בביטחונות פיזיים או פיננסיים, ערבויות או טכניקות אחרות להפחתת סיכון אשראי, כדי להפחית את מדידת החשיפות, אלא אם כן מצוין אחרת בהוראה. נכסים מאזניים שנוכו מהון רובד 1 (בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 202) מנוכים ממדידת החשיפות. בהתאם להוראה, החשיפה בגין נגזרים מחושבת בהתאם לנספח ג' להוראת ניהול בנקאי תקין 203, והחשיפות בגין פריטים חוץ-מאזניים מחושבות על-ידי המרה של הסכום הרעיוני של הפריטים במקדמי המרה לאשראי כפי שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין 203.

בהתאם להוראה, תאגיד בנקאי יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-5% על בסיס מאוחד. תאגיד בנקאי, שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד מהווה 20% או יותר מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית, יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-6%. בהתאם לאמור לעיל, יחס המינוף המזערי שיידרש מהבנק הוא 6%.

תאגיד בנקאי נדרש לעמוד ביחס המינוף החל מיום 1 בינואר 2018. תאגיד בנקאי, אשר ביום פרסום ההוראה עומד בדרישה של יחס המינוף המזערי החל עליו, לא ירד מהסף שנקבע בהוראה.

יחס המינוף של הבנק ושל חברות בנות משמעותיות בישראל מחושב בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 218 בדבר "יחס מינוף". יחס המינוף של חברות בנות בנקאיות בחו"ל מוצג בהתאם להוראות הרגולטוריות והיחסים הנדרשים בכל תחום שיפוט, ככל שקיימים.

ביאור 25 הון, הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

יחס המינוף

	31 בדצמבר 2015
	במיליוני ש"ח
א. בנתוני המאוחד	
הון רובד 1	**34,955**
סך החשיפות	**492,192**
	באחוזים
יחס מינוף	**7.10%**
יחס מינוף מזערי הנדרש על-ידי המפקח על הבנקים	**6.00%**
ב. חברות בת משמעותיות	
ישראכרט	
יחס מינוף	**12.11%**
יחס מינוף מזערי הנדרש על-ידי המפקח על הבנקים	**5.00%**
בנק הפועלים שוויץ*	
יחס מינוף	**10.00%**
בנק פוזיטיף	
יחס מינוף	**12.60%**
יחס מינוף מזערי הנדרש בהתאם לרגולציה המקומית	**3.00%**

* על-פי הרגולציה המקומית בשוויץ לא קיימת דרישת מינימום ליחס מינוף.

יג. יחס כיסוי הנזילות

ביום 28 בספטמבר 2014 פרסם המפקח על הבנקים חוזר במסגרתו נוספה הוראת ניהול בנקאי תקין 221 בנושא "יחס כיסוי נזילות" אשר מאמצת את המלצות ועדת באזל לעניין יחס כיסוי הנזילות במערכת הבנקאית בישראל. יחס כיסוי הנזילות בוחן אופק של 30 ימים בתרחיש קיצון ונועד להבטיח שלתאגיד בנקאי מלאי של נכסים נזילים באיכות גבוהה שנותן מענה לצורכי הנזילות של התאגיד באופק זמן זה בהתאם לתרחיש הגלום בהוראה. במסגרת ההוראה נקבע אופן החישוב של יחס כיסוי הנזילות לרבות הגדרת המאפיינים ודרישת תפעוליות ל"מלאי נכסים נזילים באיכות גבוהה" (המונה) ומקדמי הביטחון בגינם וכן הוגדר תזרים המזומנים היוצא נטו הצפוי בתרחיש הקיצון המוגדר בהוראה עבור 30 הימים הקלנדריים הבאים (המכנה). תזרים זה כולל, בין היתר, משיכה מסוימת של פיקדונות מסוגים שונים בהתאם למקדמים בתרחיש, ניצול מסוים של מסגרות אשראי שהבנק העמיד ועוד, בניכוי פירעונות במהלך החודש של אשראי שהבנק העמיד במקדמים מסוימים וכו'. הסיווגים של אגרות-החוב, סוגי הפיקדונות, סוגי המסגרות וכו' ומקדמיהם נקבעו בהוראה. בהתאם, שינויים בהיקף הנכסים הנזילים או בהרכבם, שינויים בהיקף הפיקדונות בכל אחד מסוגי הפיקדונות המוגדרים בהוראה, שינויים בהיקף מסגרות האשראי והערבויות מולן יש לשמור נזילות וכיוצא בזה יכולים להביא לשינוי היחס.

ביאור 25 הון, הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

יג. יחס כיסוי הנזילות (המשך)

בהתאם להוראות המעבר, החל מיום 1 באפריל 2015 הדרישה המזערית נקבעה על 60% ותגדל ל-80% ביום 1 בינואר 2016 ול-100% ביום 1 בינואר 2017 ואילך. עם זאת, בתקופה של לחץ פיננסי תאגיד בנקאי יוכל לרדת מתחת לדרישות מינימליות אלו. הדרישות חלות הן בסך המטבעות והן במטבע-חוץ בנפרד, הן ברמת התאגיד הבנקאי "סולו" והן ברמת המאוחד, וחישוב היחס מבוצע בהתאם. תאגיד בנקאי אשר אינו עומד ביחס נדרש לדווח באופן מיידי לפיקוח על הבנקים, ולאחר שלושה ימי חריגה להגיש תוכנית לעמידה בדרישה המזערית.

היחס בתאגיד הבנקאי "סולו" מחושב מדי יום, ומדווח בדוח כממוצע התצפיות היומיות. היחס במאוחד ובחברות בנקאיות עיקריות מחושב, בהתאם להוראות המעבר, מדי חודש, ומדווח כממוצע שלוש התצפיות החודשיות. חברות כרטיסי אשראי פטורות מחישוב עצמאי אך נכללות בנתוני המאוחד.

	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר 2015
	באחוזים
א. בנתוני המאוחד[1]	
יחס כיסוי נזילות	**99%**
יחס כיסוי נזילות המזערי הנדרש על-ידי המפקח על הבנקים*	**60%**
ב. בנתוני הבנק[2]	
יחס כיסוי נזילות	**92%**
יחס כיסוי נזילות המזערי הנדרש על-ידי המפקח על הבנקים*	**60%**
ג. חברות בת משמעותיות**	
בנק הפועלים שוויץ	
יחס כיסוי נזילות בהתאם לרגולציה המקומית	**149%**
יחס כיסוי נזילות המזערי הנדרש בהתאם לרגולציה המקומית***	**60%**

* יחס כיסוי הנזילות המזערי הנדרש על-ידי המפקח על הבנקים יגדל באופן הדרגתי מ-60% ביום 1 באפריל 2015 ל-80% ביום 1 בינואר 2016 ועד לשיעור של 100% ביום 1 בינואר 2017 ואילך.

** בשלב זה, חברות כרטיסי האשראי לא נדרשות למלא אחר החוזר והן תמשכנה לעמוד בדרישות הוראת ניהול בנקאי תקין 342. בהמשך, חברות כרטיסי האשראי יידרשו לעמוד במודל כמותי פיקוחי, אשר יותאם למאפייני הפעילות שלהן. כמו-כן, בנק פוזיטיף אינו כפוף בתורכיה להוראת יחס כיסוי נזילות.

*** יחס כיסוי הנזילות המזערי הנדרש בהתאם לרגולציה המקומית גדל ב-10% כל שנה עד לשיעור של 100% בשנת 2019.

(1) היחס במאוחד מחושב, בהתאם להוראות המעבר, מדי חודש, ומדווח כממוצע שלוש התצפיות החודשיות.

(2) היחס בתאגיד הבנקאי "סולו" מחושב מדי יום, ומדווח בדוח כממוצע התצפיות היומיות.

ביאור 26 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות

א. התקשרות חוץ-מאזנית בגין פעילות לפי מידת הגבייה[1] לסוף השנה

	31 בדצמבר 2015	31 בדצמבר 2014
יתרת האשראי מפיקדונות לפי מידת גבייה[2]:		
מטבע ישראלי לא-צמוד	**36**	37
מטבע ישראלי צמוד מדד	**2,164**	3,009
מטבע-חוץ	**237**	213
סך-הכל	**2,437**	3,259

(1) אשראים ופיקדונות מפיקדונות שהחזרתם למפקיד מותנית בגביית האשראים (או הפיקדונות), עם מרווח או עם עמלת גבייה (במקום מרווח).
(2) הלוואות עומדות ופיקדונות ממשלה שניתנו בגינם בסך 133 מיליוני ש"ח, (2014: 184 מיליוני ש"ח), לא נכללו בלוח זה.

תזרימים בגין עמלת גבייה ומרווחי ריבית בגין הפעילות במידת גבייה[1]

	31 בדצמבר 2015							31 בדצמבר 2014
	עד שנה	מעל שנה עד 3 שנים	מעל 3 עד 5 שנים	מעל 5 עד 10 שנים	מעל 10 עד 20 שנים	מעל 20 שנים	סך-הכל	סך-הכל
במגזר הצמוד למדד[2]								
תזרימים חוזיים עתידיים	**19**	**35**	**29**	**26**	**8**	**1**	**118**	164
תזרימים עתידיים צפויים לאחר הערכת הנהלה לפירעונות מוקדמים	**19**	**32**	**23**	**17**	**4**	**–**	**95**	127
תזרימים צפויים מהוונים לאחר הערכת הנהלה לפירעונות מוקדמים[3]	**19**	**31**	**23**	**16**	**3**	**–**	**92**	124

מידע על העמדת הלוואות במהלך השנה בבנקים למשכנתאות:

	31 בדצמבר 2015	31 בדצמבר 2014
הלוואות מפיקדונות לפי מידת הגבייה	**4**	18
הלוואות עומדות	**7**	10

(1) אשראים ופיקדונות מפיקדונות שהחזרתם למפקיד מותנית בגביית האשראים (או הפיקדונות), עם מרווח או עם עמלת גבייה (במקום מרווח).
(2) כולל מגזר מטבע-חוץ.
(3) ההיוון בוצע לפי שיעור 0.34% (2014: לפי שיעור 0.49%).

ביאור 26 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ב. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות:

	31 בדצמבר	
	2015	2014
(1) התחייבות לרכישת ניירות-ערך	**363**	240
(2) הקמה של בניינים וציוד ורכישתם	**7**	45
(3) חוזי שכירות לזמן ארוך - דמי שכירות של בניינים וציוד בשל התקשרויות לתשלום בשנים הבאות:		
בשנה הראשונה	**162**	165
בשנה השנייה	**158**	157
בשנה השלישית	**152**	144
בשנה הרביעית	**142**	139
בשנה החמישית	**102**	131
מעל חמש שנים	**506**	578
סך-הכל דמי שכירות של בניינים וציוד	**1,222**	1,314

(4) פעילות מכירת אשראי

הטבלה שלהלן מסכמת את פעילות מכירת האשראי של הבנק:

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2015	2014	2013
הערך בספרים של האשראי שנמכר	**496**	2	201
תמורה שהתקבלה במזומן	**499**	2	203
סך-הכל רווח נטו ממכירת אשראי	**3**	-	2

(5) הבנק ערב כלפי חלק מעמיתי קופות הגמל שנוהלו על ידו בעבר ונמכרו לחברות ביטוח ובתי השקעות לשלם במועד הזכאות לפחות את סכום תקבולי הקרן הנומינליים בחשבון העמית בניכוי סכומים המותרים על-פי החוק לכיסוי הוצאות הקופה, ניכוי מס וכן כל סכום שהקופה מחויבת להחזיר למעבידו של העמית, והכל בהתאם לנאמר בסעיף הרלוונטי בתקנון ההתאגדות המאושר של כל קופה. יתרת הסכומים הנומינליים בגינם הבנק ערב, הסתכמה לתאריך המאזן ב-2,113 מיליוני ש"ח ויתרת החשבונות של העמיתים הסתכמה לתאריך המאזן ב-8,876 מיליוני ש"ח. יודגש, כי "השווי ההוגן" של התחייבות הבנק בגין הערבויות האמורות ליום 31 בדצמבר 2015 אינו מהותי.

ביאור 26 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ב. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות (המשך):

במסגרת מכירת הקופות הוסדר נושא ערבות הבנק מול כל אחד מהרוכשים של הקופות שהיתה בהם ערבות הבנק. לגבי קופות הגמל שנמכרו לחברות הביטוח ו/או לחברות שבשליטתן – הומחתה הערבות מיידית ביום מועד השלמת העסקה באישורו של הממונה על שוק ההון, בטוח וחיסכון (להלן: "הממונה") והבנק אינו ערב עוד לעמיתיהן. לגבי קופות הגמל שנרכשו על-ידי בתי השקעות ואשר הייתה בהם ערבות הבנק – נקבע מתווה כדלקמן:

- במשך תקופה מוגבלת ועד לשנתיים הראשונות מיום מועד השלמת העסקה, הבנק ימשיך להיות ערב כלפי חלק מעמיתי קופות הגמל כפי שהיה כאשר הקופות היו בבעלותו.
- לאחר סיומה של התקופה המוגבלת שנקבעה ימשיך הבנק לערוב לחלק מעמיתי קופות הגמל רק על היתרה הצבורה עד תום שבע שנים ממועד השלמת העסקה.
- הרוכשים התחייבו להעביר בתום שבע שנים ממועד השלמת העסקה את ערבות הבנק למבטח או לגורם אחר שיאושר על-ידי הממונה באופן שהבנק יופטר באופן סופי ומוחלט מערבותו.

בחלק מהסכמי המכירה בין הבנק לקופות הגמל קיימת התחייבות של קופות הגמל לשיפוי הבנק בגין ערבות הבנק, עד לסכום המצוין בהסכם.

תוקף הערבות של הבנק, על-פי ההסכמים, פג במהלך שנת 2014, למעט ביחס לעמיתי חלק מקופות הגמל שבניהול פסגות אשר כלפיהם ערבות הבנק תפוג ביום 30 ביוני 2016, יובהר כי מתווה הפעולה המתואר הוסדר באופן מפורט בכל אחד מההסכמים. בתקנוני הקופות נאמר כי כל עוד לא ניתן אישור הממונה להחלפת ערבות הבנק או המחאתה, תיוותר ערבות הבנק כלפי חלק מעמיתי קופות הגמל לעמוד בתוקפה. ערבות הבנק כלפי חלק מעמיתי קופות הגמל שבניהול מיטב-דש הסתיימה ביום 20 ביולי 2015.

(6) ביום 18 בפברואר 2016 אישרה האסיפה הכללית של הבנק, בהמלצת ועדת התגמול והדירקטוריון, את התחייבות הבנק לשפות דירקטורים ונושאי משרה בבנק, המכהנים ו/או שיכהנו מעת לעת, אשר בעלת השליטה בבנק עשויה להיחשב כבעלת עניין במתן כתבי השיפוי להם, וזאת לתקופה קצובה שתסתיים ביום 31 בדצמבר 2024, כפי שהמליצה ועדת הביקורת של דירקטוריון הבנק.

התחייבות הבנק לפי כתבי השיפוי תחול גם ביחס לאירועים שאירעו טרם הענקתו וחידוש תוקפו.

נוסח כתב השיפוי לאותם נושאי המשרה הינו זהה מבחינת תנאיו, לנוסח כתב השיפוי הניתן ליתר הדירקטורים ונושאי המשרה בבנק, לרבות מנכ"ל הבנק, אשר אושר באסיפה הכללית של הבנק ביום 3 בינואר 2012 (להלן: "האסיפה הכללית"), ואשר לבעלת השליטה בבנק אין עניין אישי במתן כתב השיפוי להם, כאשר למועד הדוח הם מחזיקים בכתבי שיפוי כאמור, שאינם קצובים בזמן. האסיפה הכללית של הבנק קבעה כי סכום השיפוי, שיעמיד הבנק, מכוח ההתחייבות כאמור, לכל נושאי המשרה בו, במצטבר, בגין אחד או יותר מאירועי השיפוי, לא יעלה על 25% מההון המיוחס לבעלי מניות הבנק, לפי דוחותיו הכספיים האחרונים, שפורסמו סמוך לפני מועד השיפוי בפועל. כמו-כן, הבנק התחייב לשפות חברות בנות לצורך קיום מגבלות ניהול בנקאי תקין (יחס הון לרכיבי סיכון ומגבלות חבות לווה בודד ואנשים קשורים) ולצורך קבלת פטור מיישום הוראות ניהול בנקאי תקין מספר 211-201 בדבר "מדידה והלימות הון". השיפוי יפקע מאליו, ללא צורך בפעולה כלשהי של מי מן הצדדים במועד בו הבנק יחדל להחזיק, בין בעצמו ובין באמצעות חברות שבבעלותו המלאה, בכל אמצעי השליטה בחברה.

ביאור 26 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ב. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות (המשך):

(7) הפועלים הנפקות בע"מ, שהינה חברה מאוחדת ו"תאגיד עזר" כמשמעותו בחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981 (להלן: "הפועלים הנפקות"), העוסקת בהנפקת כתבי התחייבות נדחים ואגרות-חוב לציבור בהתאם לדוחות הצעת מדף המתפרסמים על-פי תשקיף מדף, לשם הפקדת תמורתם בבנק, התחייבה לשפות דירקטורים, נושאי משרה (להלן:"מקבלי השיפוי") בקשר לתשקיפים שונים שפרסמה פועלים הנפקות מאז שנת 1998 בגין חבות כספית שתוטל עליהם בשל פעולה שעשו בתוקף מתן השירותים על-ידיהם לחברה, ולגבי כתבי התחייבות נדחים ואגרות-חוב שהונפקו החל משנת 2001 גם בגין חבות כספית שהוטלה עליהם לטובת אדם אחר על-פי פסק-דין, לרבות פסק-דין שניתן בפשרה או פסק בורר שאושר בידי בית-משפט ובגין הוצאות התדיינות סבירות, לרבות שכר טרחת עורך-דין, שיוציאו או שיחויבו בהן בידי בית-משפט בהליך שיוגש נגדם בידי החברה או בשמה או על-ידי אדם אחר, או באישום פלילי שממנו יזוכו, או באישום פלילי שבו יורשעו בעבירה שאינה דורשת הוכחת מחשבה פלילית, ולגבי כתבי התחייבות נדחים (סדרה ט'-טז') ושטרי הון נדחים (סדרה 1) שהונפקו על-פי תשקיפים מיום 21 בדצמבר 2005 ועד ליום 23 במאי 2011 גם לגבי הוצאות התדיינות סבירות, לרבות שכר-טרחה עורך-דין, שהוציאו מקבלי השיפוי עקב חקירה או הליך שהתנהל נגדו בידי הרשות המוסמכת לנהל חקירה או הליך, ואשר הסתיים בלא הגשת כתב אישום נגדם, ובלי שהוטלה עליהם חבות כספית כחלופה להליך פלילי, או שהסתיים בלא הגשת כתב אישום נגדם, אך בהטלת חבות כספית כחלופה להליך פלילי בעבירה שאינה דורשת הוכחת מחשבה פלילית, כהגדרתם של מונחים אלה בחוק החברות התשנ"ט-1999, והכל במידה שהחבות הכספית ו/או ההוצאות לא יכוסו בפועל על-ידי פוליסת ביטוח. תקרת השיפוי נקבעה לכל מקבלי השיפוי במצטבר בסכום מירבי שלא יעלה על סכום המסגרת הכולל כפי שנקבע בכל תשקיף ותשקיף, ולגבי כתבי התחייבות נדחים (סדרה ט'- טז') בסכום מירבי שלא יעלה על 10% מסכום המסגרת הכולל שנקבע להנפקה על-פי התשקיף הנ"ל.

(8) מכוח הסכם קיימת התחייבות תלויה בין מסלקת הבורסה וחברי הבורסה לניירות-ערך בת"א בע"מ (ובהם הבנק), הדנה במתן שיפוי באופן הדדי בין החברים למסלקת הבורסה לשלם את הכסף, כולו או מקצתו, או את ניירות הערך הנסלקים, כולם או מקצתם, שאחד מחברי הבורסה חייב לשלם או למסור, וכן אם המסלקה שילמה את הכסף, שלא שולם כאמור, או רכשה את ניירות הערך הנסלקים שלא נמסרו ומסרה אותם למקבל המיועד, שהם מגיעים לו.

חלקו של כל חבר בשיפוי הוא כיחס שבין המחזור הכספי של החבר לגבי המחזור הכספי הכולל של כל החברים האחראים לשלם למסלקה עקב ההפסד, במשך תקופה של 12 חודשים, המסתיימת ביום האחרון של החודש הקודם לחודש בו אירע המקרה שגרם להפסד.

(9) חברות מאוחדות של הבנק משמשות כנאמנות למחזיקי אגרות-חוב ונדרשות לעקוב אחר קיום תנאי אגרות-החוב על-פי התחייבויות החברות המנפיקות ועל-פי דין. כמו-כן, עוסקות החברות בשירותי נאמנות לטובת נהנים שונים בעלי כספים, זכויות ונכסים אחרים, להחזקתם ולניהולם על-פי הוראות בעליהם.

(10) (א) חברת ישראכרט התחייבה לשפות דירקטורים ונושאי משרה אחרים בחברה כפי שיהיו מעת לעת. כתב השיפוי שאושר על-ידי האסיפה הכללית ביום 12 בפברואר 2012 באישור וועדת הביקורת והדירקטוריון, הותאם לשינויים בחקיקה. סכום השיפוי שתעמיד ישראכרט מכוח ההתחייבות, לכל המבוטחים בחברה במצטבר, בגין אחד או יותר מאירועי השיפוי, לא יעלה על 30% מהונה לפי דוחותיה הכספיים האחרונים (שנתיים או רבעוניים) הידועים לפני התשלום בפועל.

(ב) חברת פועלים אקספרס התחייבה לשפות דירקטורים ונושאי משרה אחרים בחברה כפי שיהיו מעת לעת. כתב השיפוי שאושר על-ידי האסיפה הכללית ביום 12 בפברואר 2012 באישור וועדת הביקורת והדירקטוריון, הותאם לשינויים בחקיקה. סכום השיפוי שתעמיד החברה מכוח ההתחייבות, לכל המבוטחים בחברה במצטבר, בגין אחד או יותר מאירוע השיפוי, לא יעלה על 50% מהונה לפי דוחותיה הכספיים האחרונים (שנתיים או רבעוניים) הידועים לפני התשלום בפועל.

ביאור 26 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ב. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות (המשך):

(ג) חברת יורופיי התחייבה לשפות דירקטורים ונושאי משרה אחרים בחברה כפי שיהיו מעת לעת. כתב השיפוי שאושר על-ידי האסיפה הכללית ביום 12 בפברואר 2012 באישור וועדת הביקורת והדירקטוריון, הותאם לשינויים בחקיקה. סכום השיפוי שתעמיד החברה מכוח ההתחייבות, לכל המבוטחים בחברה במצטבר, בגין אחד או יותר מאירועי השיפוי, לא יעלה על 30% מהונה לפי דוחותיה הכספיים האחרונים (שנתיים או רבעוניים) הידועים לפני התשלום בפועל.

(ד) על פי הסדר שבין חברת ישראכרט וחברות כרטיסי האשראי לאומי קארד וכ.א.ל שאושר על-ידי בית הדין להגבלים עסקיים ביום 7 במרץ 2012 (להלן: "ההסדר") החל מיום 1 ביולי 2013 עמלת המנפיק הממוצעת עמדה על 0.735% ומיום 1 ביולי 2014 ועד לסוף תקופת ההסדר (31 בדצמבר 2018) תעמוד עמלת המנפיק הממוצעת על 0.7%. ההסכם שנחתם בין הצדדים המפרט את תנאי הפעלת הממשק הטכני המשותף, הוגש לממונה לקבלת פטור מאישור הסדר כובל.

ג. תביעות משפטיות:

קבוצת הבנק (הבנק וחברות מאוחדות שלו) הינה צד להליכים משפטיים, לרבות בקשות לאישור תובענות ייצוגיות, שנקטו נגדה לקוחותיה, לקוחותיה בעבר וכן צדדים שלישיים שונים, שראו את עצמם נפגעים או ניזוקים מפעילותה במהלך עסקיה הרגיל. עילות התביעות נגד קבוצת הבנק שונות ומגוונות.

סכום החשיפה הנוספת בשל תביעות שהוגשו נגד הבנק בנושאים שונים, שאפשרות התממשותן הינה אפשרית (Reasonably Possible), מסתכם ליום 31 בדצמבר 2015 בכ-67 מיליוני ש"ח.

(א) להלן פירוט התביעות, לרבות הבקשות לאישורן וניהולן כתובענות ייצוגיות, בסכומים מהותיים למועד הגשתן (סכומי התביעות המופיעים להלן הינם בהתאם לסכומים הנקובים בכתבי התביעות), אשר לדעת הנהלת הבנק, בהסתמך על חוות דעת משפטיות באשר לסיכויי תביעות אלו, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות נאותות, במקום בו נדרשה הפרשה, בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים לכיסוי נזקים אפשריים עקב תביעות אלו:

1. בין בעלי השליטה לשעבר ב-JSC Ukrainian Innovation Bank (להלן: "המבקשים" ו-"JSB" בהתאמה) לבין תרשיש החזקות והשקעות הפועלים בע"מ, חברה בת בבעלות מלאה של הבנק (להלן: "תרשיש"), והבנק מתקיים, לבקשת המבקשים, הליך בוררות בפני ה-London Court of International Arbitration.

המבקשים טוענים, כי הבנק ותרשיש הפרו את התחייבותם על-פי הסכם מחודש דצמבר 2007 בין המבקשים לבין תרשיש (ותיקוניו לאחר מכן), לרכוש כ-75% מהון המניות JSB מדי המבקשים. המבקשים טוענים, כי נגרם להם נזק בסך כ-136 מיליון דולר בגין אי-השלמת העסקה, ונזק נוסף בגין אי-ביצוע הסכמי ייעוץ נלווים לעסקה.

הבנק ותרשיש דוחים את טענות המבקשים, בין היתר, משום שהעסקה הנ"ל לא יצאה בשעתו לפועל, לאחר שנגיד בנק ישראל ביטל, בחודש אוקטובר 2008, את ההיתר שהוא נתן לעסקה.

ביום 12 בפברואר 2016, נתנה החלטה בהליך הבוררות הדוחה את כל טענות המבקשים.

2. ביום 7 ביולי 2014 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו תביעה ובקשה לאישורה וניהולה כתובענה ייצוגית כנגד מספר חברות כרטיסי אשראי ובתוכן חברת ישראכרט בע"מ וחברת פועלים אקספרס בע"מ, שתיהן חברות בת של הבנק. סכום התביעה הייצוגית הועמד על סך של 200 מיליון ש"ח כנגד כל הנתבעות.

לטענת התובעים, האופן על פיו מבצעות המשיבות את ההמרה לש"ח של עסקות המבוצעות במטבע-חוץ אינו ראוי, מהווה עמלה נוספת שלא ניתן בגינה גילוי ראוי ללקוחות וכי בכך מפרות המשיבות הוראות חוק שונות.

ביאור 26 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ג. תביעות משפטיות (המשך):

במהלך השנים, הוגשו על-ידי מבקשים שונים, מספר בקשות להכרה בתביעות כייצוגיות בנושאים הדומים לטענות דלעיל כנגד משיבים שונים ("הבקשות הנוספות") וכן הוגשו בקשות לאיחוד התיקים על-ידי חלק מהמבקשים. ביום 25 באוקטובר 2015 החליט בית המשפט לאחד את התביעה דנן עם חלק מהבקשות הנוספות וביניהן גם עם התביעה המפורטת בסעיף (ב) 8 להלן.

3. ביום 12 בינואר 2014 הוגשו נגד הבנק לבית המשפט המחוזי מרכז תביעה ובקשה לאישורה וניהולה כתובענה ייצוגית. סכום התביעה הייצוגית הנקוב בכתב התביעה הוא 546 מיליוני ש"ח.

לטענת המבקשים, הבנק התקשר בהסדר עם קבוצת ישראכרט להנפקת כרטיסי אשראי בנקאיים עבור לקוחותיו אלא שהתנאים שנקבעו באותו הסדר הובילו לכך שעמלת דמי הכרטיס המשולמת על-ידי לקוחות הבנק לקבוצת ישראכרט היא הגבוהה ביותר ביחס לעמלות שמשלמים לקוחותיהם של בנקים אחרים שהתקשרו עם קבוצת ישראכרט להנפקת כרטיסי אשראי בנקאיים. לטענת המבקשים, הבנק פועל בניגוד עניינים ומעדיף את אינטרס הבנק וקבוצת ישראכרט על פני אינטרס לקוחות הבנק.

4. בשנת 2012 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו תביעה ובקשה להכיר בה כתובענה ייצוגית, נגד פסגות קופות-גמל ופנסיה בע"מ (להלן: "פסגות") בתפקידה כמנהלת קופת-גמל גדיש, סכום התביעה הייצוגית הועמד על כ-3,840 מיליון ש"ח. הבקשה אושרה על-ידי בית המשפט. טענות המבקשת נוגעות לניהולם של כספים בחשבונות עמיתים שהלכו לעולמם. בין היתר היא טוענת, כי פסגות לא עושה די כדי ליידע מוטבים על קיומה של הקופה, כי פסגות מערימה קשיים על מוטבים המבקשים לקבל מידע על הקופה וכן כי פסגות העלתה את דמי הניהול בחשבונות עמיתים שנפטרו ללא משלוח הודעה מוקדמת. פסגות הודיעה לבנק כי ככל שיתברר במהלך בירור התובענה כי יש עילות הנוגעות לאופן ניהול קופת גדיש עת נוהלה על-ידי גדיד פועלים בע"מ לשעבר גד-גמולים חברה לניהול קופות-גמל בע"מ, שהינה חברת בת של הבנק (להלן: "גדיד") בתקופה שקדמה ליום 24 במרץ 2008 (מועד השלמת מכירת זכויות הניהול של קופת הגמל גדיש על-ידי גד-גמולים לפסגות גמל), פסגות שומרת על זכויותיה לשיפוי מגדיד בערבות הבנק, בהתאם להסכם המכר שנחתם בין הצדדים.

5. ביום 21 בספטמבר 2011 הוגשו לבית המשפט המחוזי במחוז מרכז נגד שלושה בנקים והבנק בתוכם (להלן: "הבנקים המשיבים") כתב תביעה ובקשה לאישורה וניהולה כתובענה ייצוגית. סכומה הכולל של התביעה כנגד כל הבנקים המשיבים הועמד על סכום של 927 מיליוני ש"ח ואילו חלקו של הבנק הועמד על סכום של 280 מיליוני ש"ח.

עילתה של התביעה, לטענת המבקשים, הינה בגביית יתר הנובעת, כביכול, מגבייה אסורה של "ריבית דריבית" בהלוואות לדיור שלקחו המבקשים מהבנקים המשיבים וכן מכך, שבחישובי הריבית מתעלמים הבנקים המשיבים מכך שהריבית כבר שולמה ושתשלומים קודמים פרעו גם חלק מהקרן.

עמדת המפקח על הבנקים שהוגשה לבקשת בית המשפט תמכה בעמדת הבנקים ולפיה, במקרה בו הריבית שנקבעה בהסכם ההלוואה לדיור נקבעה במונחים שנתיים וההלוואה נפרעת בתשלומים חודשיים יש לחלק את הריבית השנתית שנקבעה בהסכם ההלוואה ב-12.

ביום 16 באוגוסט 2015 ניתן פסק דין הדוחה את בקשת האישור. ביום 7 בדצמבר 2015 ערערו המבקשים על פסק הדין לבית המשפט העליון.

6. ביום 16 באוגוסט 2010 הוגשה ל-US Bankruptcy Court of the Southern District of New York (להלן: "Bankruptcy Court") תביעה נגד Bank Hapoalim (Switzerland) Ltd. חברת בת בבעלות מלאה של הבנק (להלן: "הפועלים שוויץ") ונגד אחרים. התובעת, Fairfield Sentry Ltd. באמצעות מפרקיה (להלן: "הקרן"), היא קרן שבה השקיעו לקוחות הפועלים שוויץ. תביעה זו תוקנה והורחבה. התביעה עומדת על סך של כ-27 מיליוני דולר ארצות-הברית.

ביאור 26 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ג. תביעות משפטיות (המשך):

התביעה נגד הפועלים שוויץ היא אחת מתביעות דומות רבות שהקרן הגישה, ושבהן נדרשים נתבעים שונים להשיב לקרן את כל הפדיונות שמשכו מהקרן במהלך מספר שנים קודם לפירוקה (להלן: "תביעות Fairfield").

במהלך חודש ספטמבר 2011 התקבלה החלטה של בית המשפט ב-British Virgin Island (איי הבתולה) (מקום התאגדותה של הקרן), לפיה הקרן קיבלה בשעתו תמורה נאותה עבור כספי הפדיונות שנמשכו ממנה. הערעור על ההחלטה בפני ה-Eastern Caribbean Court of Appeal נדחה. בקשת רשות ערעור של הקרן ל-Privy Council באנגליה נדחתה אף היא. בשלב זה, הדיון בתביעת Fairfield בפני ה-Bankruptcy Court מעוכב. כמו-כן, החליט בית המשפט הפדרלי בניו-יורק, בחודש ספטמבר 2011, כי ל-Bankruptcy Court אין סמכות עניינית לדון בתביעות Fairfield. עם זאת, בדיון בתביעת השבה דומה הקשורה לפרשת מיידוף, החליט בית המשפט הפדרלי בניו-יורק, בחודש ינואר 2013, כי ל-Bankruptcy Court יש סמכות להמליץ על ממצאים עובדתיים מוצעים ומסקנות משפטיות.

בנוסף לתביעה הנ"ל, הגיש ביום 29 במרץ 2012 עורך-דין אירוינג פיקרד, המפרק של Bernard L LLC Securities Investment Madoff (להלן: "מיידוף") תביעה נגד הבנק ונגד הפועלים שוויץ ל-Bankruptcy Court. התביעה היא בסכום של כ-27.5 מיליוני דולר ארצות-הברית, מתוך זה כ-26 מיליוני דולר נגד הפועלים שוויץ. בתביעה, נדרשים הנתבעים להשיב לקופת הפירוק של מיידוף, פדיונות שנמשכו מהקרן ומקרן Kingate בתקופה שלפני חדלות הפירעון של מיידוף. המדובר בקרנות שבהן השקיעו בשעתם לקוחות הבנק ולקוחות הפועלים שוויץ, וקרנות אלה מצידן השקיעו כספן במיידוף.

יש לציין, כי חלק ניכר מהסכומים הנדרשים להשבה בתביעה זו (כ-22 מיליוני דולר מתוך 27.5 מיליוני דולר) חופפים לסכומים הנתבעים בתביעה שהגישה הקרן והמפורטת לעיל, ולפיכך נראה כי אין חשש לכפל תשלום בגין סכומים חופפים אלה.

7. ביום 1 באפריל 2007 הוגשה לביהמ"ש המחוזי בתל-אביב-יפו תביעה ובקשה לאישורה וניהולה כתובענה ייצוגית נגד שני בנקים והבנק בתוכם. הסכום הנקוב בכתב התביעה הוא כ-386 מיליוני ש"ח כנגד כל הנתבעים.

לטענת התובעים, עניינה של התביעה הוא בהפסד שנגרם להם וליתר חברי הקבוצה כתוצאה מכך שהנתבעים, שהינם חברי בורסה, גבו ממנהלי קרנות הנאמנות שלא כדין, עמלות ברוקראז' בשיעור גבוה מזה שהיה עליהם לגבות ובכך גרמו להגדלת העלויות הכלכליות, להקטנת שווי נכסי הקרן, להקטנת שווי כל יחידת השתתפות וכנגזרת של כל אלה, להקטנת הרווח (או הגדלת ההפסד) של כל משקיע.

8. ביום 23 בנובמבר 2006 הוגשו לבית המשפט המחוזי בירושלים תביעה ובקשה לאישורה וניהולה כתובענה ייצוגית כנגד שלושה בנקים והבנק בתוכם (להלן: "הבנקים המשיבים"). סכום התביעה הייצוגית הנקוב בכתב התביעה כנגד כל הבנקים המשיבים ביחד הוא כ-5.6 מיליארד ש"ח. התובעים מציינים בתביעתם כי לפי שיטת חישוב אחרת, הסכום הנתבע הוא לפחות 5.2 מיליארד ש"ח.

התובעים, המציגים עצמם כאזרחים המנהלים משקי בית אשר קיבלו אשראי מהבנקים המשיבים, טוענים בתביעתם, כי נגבו מהם תשלומי ריבית מוגזמים, ללא כל הצדקה כלכלית או מסחרית. כן טוענים התובעים כי שיעור הריבית נקבע תוך ניצול לרעה של מעמד הבנקים המשיבים בשוק הבנקאות למשקי בית, תוך הפחתת התחרות ופגיעה בציבור ו/או תוך יצירת הסדר כובל בניגוד לחוק. כן טוענים התובעים כי שיעור הריבית נקבע תוך הטעייתם לגבי המחיר המקובל לשרות האשראי למגזר משקי הבית בניגוד לחוק הגנת הצרכן, תשמ"א-1981. התובעים טוענים, כי בדרך זו נגרם נזק לתובעים ולשאר לקוחות הבנקים המשיבים המהווים את מגזר משקי הבית.

ביום 5 מאי 2014 איחד בית המשפט את הדיון בתיק זה עם הדיון בתביעה שמצוינת בסעיף 9 להלן.

ביאור 26 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ג. תביעות משפטיות (המשך):

בעקבות ערר שהוגש על קביעה לפי סעיף 43(א)(1) לחוק ההגבלים העסקיים התשמ"ח-1988 שפרסמה ביום 26 באפריל 2009 הממונה על הגבלים עסקיים שכותרתה "בעניין: הסדרים כובלים בין בנק הפועלים, בנק לאומי, בנק דיסקונט, בנק המזרחי והבנק הבינלאומי שעניינם העברת מידע הנוגעת לעמלות" (להלן: "הקביעה") התקבל צו מוסכם שקיבל את אישורו של בית הדין להגבלים עסקיים. על-פי הצו המוסכם, הסכימו הבנקים לשלם פיצוי לאוצר המדינה וניתנה להם האפשרות לשלם סכום זה כפיצוי במסגרת הסכמי פשרה שיחתמו עם מבקשים בבקשות שונות לאישור תובענות ייצוגיות שהוגשו נגד הבנקים בעניינים הקשורים עם קביעת הממונה. כחלק מביצוע הצו המוסכם, הגישו בדצמבר 2014 הצדדים לתובענה המפורטת בסעיף 9 להלן, שכאמור הדיון בה אוחד עם הדיון בתיק דנן, בקשה מוסכמת לאישור הסכם פשרה בתובענה, ולהחילו גם על התובענה דנן, על אף שבתובענה דנן לא הגיעו הצדדים לפשרה מוסכמת. טרם התקבלה החלטה בבקשה ובשאלה האם הסדר הפשרה המוצע יחול גם על התביעה דנן. נשקלת גם האפשרות שההליכים בתובענה זו ימשיכו בנפרד.

9. ביום 12 בספטמבר 2006 הוגשו לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו תביעה ובקשה לאישורה וניהולה כתובענה ייצוגית כנגד שלושה בנקים והבנק בתוכם (להלן: "הבנקים המשיבים"). סכום התביעה הנקוב בכתב התביעה כנגד כל הבנקים המשיבים יחדיו, הינו 7 מיליארד ש"ח, והתובעת מציינת כי היא שומרת לעצמה את הזכות לתקן את סכום התביעה.

התובעת טוענת כי ניגבו ממנה על-ידי הבנק תשלומי ריבית מוגזמים ובלתי הגיוניים וכן תשלומים בגין תוספת סיכון, עמלות הקצאת אשראי ודמי ניהול בחשבון חח"ד עסקי שהיו אחידים לטענתה אצל כל הבנקים המשיבים. לטענת התובעת הבנק פעל בתיאום עם הנתבעים האחרים, תוך הסדר כובל ביניהם, וכי כתוצאה מאחידות שיעורי הריבית, נמנעה או הופחתה התחרות ביניהם, ובדרך זו גדל פער הריבית במגזר השקלי בעו"ש ויצר, לטענתה, רווחים ניכרים לבנקים המשיבים תוך שהוא מסב לציבור ולמשק נזקים.

ביום 5 מאי 2014 איחד בית המשפט את הדיון בתיק זה עם הדיון בתובענה שמצוינת בסעיף 8 לעיל.

כחלק מביצוע הצו המוסכם בקביעה כהגדרתה בסעיף 8 לעיל, הגישו הצדדים בדצמבר 2014 בקשה מוסכמת לאישור הסכם פשרה בתובענה, ולהחילו גם על התובענה המפורטת בסעיף 8 לעיל. הואיל והצדדים בתובענה המפורטת בסעיף 8 לעיל לא הגיעו לפשרה מוסכמת, ניתנה לבנקים המשיבים אורכה להחליט האם יאשרו את הסדר הפשרה בתובענה דנן גם מבלי שתוחל על התובענה שבסעיף 8 לעיל.

(ב) כמו-כן, תלויות ועומדות נגד קבוצת הבנק תביעות, לרבות בקשות לאישור תובענות ייצוגיות, כמפורט להלן שלדעת הנהלת הבנק, בהסתמך על חוות דעת משפטיות, לא ניתן בשלב זה להעריך את סיכויי הליכים משפטיים אלו ולפיכך לא בוצעה בגינם הפרשה:

1. ביום 11 בפברואר 2016 הוגשו לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו תביעה ובקשה לאישורה וניהולה כתובענה ייצוגית כנגד חמישה בנקים והבנק בתוכם (להלן: "הבנקים המשיבים"). סכום התביעה הנקוב בכתב התביעה כנגד כל הבנקים המשיבים יחדיו, הינו 219 מיליון ש"ח.

עניינה של הבקשה הוא לטענת המבקשת, בהפליה אסורה לכאורה מחמת גיל, בה נוהגים הבנקים המשיבים בקובעם תקרת גיל לקבלת הטבות לסטודנטים. לטענת המבקשת, הצטרפות לתוכניות ההטבות השונות של הבנקים המשיבים לסטודנטים, מותנית, בנוסף על היותו של המבקש להצטרף סטודנט, גם בכך שהוא משתייך לשכבת גיל מסוימת, המשתנה בין בנק לבנק. בכך לטענתה, מפרים הבנקים המשיבים את התיקון לחוק איסור הפליה במוצרים, בשירותים ובכניסה למקומות בידור ולמקומות ציבוריים, התשס"א-2000 וכן את הוראות חוק הבנקאות שירות ללקוח (התשמ"א-1981).

2. ביום 23 באוגוסט 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו תביעה ובקשה לאישורה וניהולה כתובענה ייצוגית נגד שני בנקים והבנק בתוכם. סכומה של התביעה הוערך על-ידי המבקשים בכ-160 מיליון ש"ח ולחילופין בכ-367 מיליון ש"ח, או אף למעלה מכך.

ביאור 26 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ג. תביעות משפטיות (המשך):

לטענת המבקשים, המשיבים באמצעות יועצי השקעות מטעמם, נתנו ייעוץ השקעות ללקוחותיהם בקשר לרכישה ו/או למכירה של תעודות סל, מבלי שהיו בידיהם מערכות ממוכנות התומכות בהחלטת השקעה כזו, מה שמנע מיועצי ההשקעות להתאים את ההשקעה לצורכי ולרצון הלקוח, כמחויב על-פי הוראות הדין, תוך הפרת חובות האמון, הנאמנות והזהירות המוטלים עליהם מכח חוקים שונים וכן מכח הנחיות מפורשות של הרשות לניירות-ערך.

3. ביום 24 ביוני 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו תביעה ובקשה לאישורה וניהולה כתובענה ייצוגית נגד הבנק. סכומה של התביעה הנקוב בכתב התביעה הינו כ-500 מיליון ש"ח.

עניינה של הבקשה בטענה, כי לקוחות הבנק אשר היו או הינם זכאים לחסות תחת הגדרת "עסק קטן", כקבוע בכללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות), תשס"ח-2008, שילמו עמלות שלא בהתאם לתעריפון החל על עסק קטן, ומבלי שהבנק יידע לקוחות אלו כי קיימת האפשרות לסווגם כעסק קטן.

4. ביום 16 ביוני 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו תביעה ובקשה לאישורה וניהולה כתובענה ייצוגית נגד הבנק. סכומה של התביעה הנקוב בכתב התביעה הינו כ-225 מיליון ש"ח. המבקשים טוענים כי בתקופה הרלוונטית לתביעה (2011-2008), לא הייתה קבועה בתעריפון הבנק עמלת משיכת מזומן ממכשירי בנק אוטומטיים, אך למרות זאת חייב הבנק באותה תקופה את לקוחותיו, אשר ביצעו בפועל משיכה ממכשירים אוטומטיים, בעמלה משיכת מזומן (בסניפי הבנק או בסניפי בנקים אחרים).

5. ביום 30 במרץ 2015 הוגשו על-ידי שני מבקשים שונים שתי בקשות לאישור וניהול תביעה כתובענה ייצוגית כנגד חברת ישראכרט בע"מ, שהינה חברת בת של הבנק (להלן: "ישראכרט") הנוגעות למחיקת הכוכבים בתוכנית המתנות שהסתיימה לפני מספר שנים. האחת הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו בסכום של כ-159 מיליון ש"ח, והשנייה הוגשה לבית המשפט המחוזי במחוז מרכז בסכום של כ-41 מיליון ש"ח. לטענת מבקשי האישור, ביטול התוכנית וזמן ההתארגנות שניתן ללקוחות ישראכרט לצורך מימוש הנקודות הצבורות נעשו שלא כדין. באי כוח המבקשים בשתי התביעות הגיעו להסכמה בדבר שיתוף פעולה ביניהם וביום 29 בנובמבר 2015 הוגשה בקשת אישור מאוחדת ומתוקנת על-ידי כל המבקשים בסכום כולל של 162 מיליון ש"ח.

6. ביום 10 במרץ 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו, תביעה ובקשה לאישורה וניהולה כתובענה ייצוגית נגד הבנק, נגד נושאי משרה בבנק ונגד אריסון השקעות בע"מ. התביעה אינה נוקבת בסכום.

עניינה של הבקשה בטענה, לפיה הבנק נמנע, בניגוד להוראות חוק ניירות-ערך התשכ"ח-1968 והתקנות שהותקנו מכוחו, מלגלות לציבור המשקיעים מידע מהותי בקשר עם החקירה המתרחשת נגד הבנק ונגד חברת הבת, הפועלים שוויץ, על-ידי הרשויות בארצות-הברית. בין היתר נטען, כי המשיבים נמנעו מלפרסם כי בדוחותיו הכספיים של הבנק הופרשו סכומים בהיקף של מאות מיליוני ש"ח עקב חשיפתו לקנסות עתידיים בקשר עם החקירה, וכן לא גילו את גובה ההפרשות. עוד נטען, כי משקיעים שרכשו ניירות-ערך של הבנק לא היו מודעים למידע המהותי האמור וכן לעובדה כי המפקח על הבנקים הוא שכפה על הבנק להפריש סכומים אלו.

7. ביום 28 באפריל 2014 הוגשה לבית המשפט המחוזי במחוז מרכז תביעה ובקשה לאישורה וניהולה כתובענה ייצוגית כנגד שלוש חברות כרטיסי אשראי ובתוכן חברת ישראכרט בע"מ, שהינה חברת בת של הבנק (להלן: "ישראכרט"). סכום התביעה הייצוגית הועמד על סך של כ-1.7 מיליארד ש"ח כנגד כל הנתבעות.

לטענת המבקשים, שלוש חברות כרטיסי האשראי הן צד להסדר כובל שלא קיבל אישור כנדרש על-פי הדין ולפיו בעסקות דביט ו-Prepaid הן מעכבות אצלן שלא כדין כספים המגיעים לבתי עסק לאחר שהכסף נלקח כבר מחשבונו של מחזיק הכרטיס וכן, הן מחייבות את בתי העסק בעמלה בלתי ראויה עבור עסקות אלו, שכן היא מחושבת על בסיס עמלה צולבת כנהוג בעסקות בתשלום נדחה. כמו-כן נטען כי סעיפים בהסכם בית עסק הינם סעיפים מקפחים בחוזה אחיד.

ביאור 26 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ג. תביעות משפטיות (המשך):

בחודש יולי 2015 אושרה בקשת הסתלקות שהוגשה על-ידי המבקשים ובית המשפט הורה לפרסם את דבר ההסתלקות ולאפשר לגורמים המעוניינים בכך להחליף את מבקשי רשות הייצוג. כן הורה בית המשפט על משלוח בקשת האישור ובקשת ההסתלקות ליועץ המשפטי לממשלה, למפקח על הבנקים ולממונה על הגבלים עסקיים.

ביום 17 באוקטובר 2015 הוגשו שתי בקשות למינוי מבקשים חליפיים ובאי כוח. בהתאם להוראת בית המשפט, הגישה כל אחת מהקבוצות מסמך המפרט את כישוריה ואת האופן בו בכוונתה להמשיך ולנהל את התביעה. בית המשפט טרם החליט מי מבין הקבוצות תייצג בבקשת האישור וטרם הוגשה בקשת אישור מתוקנת.

8. ביום 28 באוגוסט 2013 הוגשו לבית המשפט המחוזי תל-אביב-יפו תביעה ובקשה לאישורה וניהולה כתובענה ייצוגית נגד חמישה בנקים והבנק בתוכם וכן נגד המפקח על הבנקים, נגיד בנק ישראל והממונה על הגבלים עסקיים כמשיבים פורמליים. סכומה הכולל של התביעה כנגד כל הבנקים הועמד על סכום של כ-10.5 מיליארד ש"ח. המבקשים טענו, שהבנקים הנתבעים גובים שלא כדין וללא מתן גילוי נאות ללקוחות, עמלה הקשורה לפעילות של המרה ומשלוח של מטבע-חוץ. לטענתם, לקוח המבצע פעולת המרה של מטבע-חוץ, משלם בגין שירותי ההמרה עמלה נוספת על זו המפורטת בתעריפון הבנק, שהיא, כך נטען, ההפרש בין השער בו קונים הבנקים מטבע-חוץ בשוק הבינבנקאי לבין השער בו הם מוכרים מטבע-חוץ ללקוחות וזאת, ללא גילוי נאות ובניגוד לדין. כן נטען כי בפעילות זאת הבנקים המשיבים מקיימים ביניהם הסדר כובל.

לאחר הגשת התביעה המקורית תוקנה התביעה מספר פעמים לבקשת המבקשים וביום 4 בפברואר 2014 הוגשה בקשת אישור מתוקנת במסגרתה, בין היתר, הוספה טענה לפיה עסקות המרה של מטבע-חוץ לפי "שער הזמנה" הן "עסקות עתידיות" והבנק הפר לכאורה את הוראות הדין בקשר עם עסקות אלו, וכמו-כן תוקן סכום התביעה המקורית לסכום של כ-11 מיליארד ש"ח ("התובענה המתוקנת"). בהמשך, ביום 23 באפריל 2015, הגישו המבקשים בהתאם להחלטת בית המשפט, בקשה לאישור תובענה ייצוגית מתוקנת ומקוצרת ("הבקשה המקוצרת").

במהלך השנים, הוגשו על-ידי מבקשים שונים, מספר בקשות להכרה בתביעות כייצוגיות בנושאים הדומים לטענות דלעיל כנגד משיבים שונים ("הבקשות הנוספות") והוגשו בקשות לאיחוד תיקים על-ידי חלק מהמבקשים. ביום 25 באוקטובר 2015 החליט בית המשפט לאחד את הבקשה המקוצרת עם חלק מהבקשות הנוספות וביניהן גם התביעה המפורטת בסעיף (א) 2 לעיל.

ד. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות

ביום 26 באפריל 2009 פרסמה הממונה על הגבלים עסקיים קביעה לפי סעיף 43(א)(1) לחוק ההגבלים העסקיים התשמ"ח-1988 שכותרתה "בעניין: הסדרים כובלים בין בנק הפועלים, בנק לאומי, בנק דיסקונט, בנק המזרחי והבנק הבינלאומי שעניינם העברת מידע הנוגעת לעמלות" (להלן: "הקביעה"). לפרטים ומידע אודות הקביעה ראה ביאור 19ג(11) בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2013.

ביום 27 במרץ 2014 נחתם צו מוסכם בין הממונה על הגבלים עסקיים ובין חמשת הבנקים נשוא הקביעה, בו הגיעו הצדדים להסכמה כי הקביעה תבוטל וחמשת הבנקים הגדולים ישלמו לאוצר המדינה 70 מיליון ש"ח. חלקו של הבנק במסגרת הצו המוסכם הינו סך של כ-21.5 מיליון ש"ח. לבנקים ישנה אפשרות לשלם סכום זה כפיצוי במסגרת הסכמי פשרה עם מבקשים בבקשות שונות לאישור תובענות ייצוגיות שהוגשו כנגד הבנקים בעניינים הקשורים עם קביעת הממונה.

ביום 15 ביוני 2014 אישר בית הדין להגבלים עסקיים את הצו המוסכם שהובא לאישורו על-ידי הממונה על הגבלים עסקיים. בית הדין דחה את ההתנגדויות לצו המוסכם וקיבל את עמדת הממונה על כל חלקיה.

הסכום שנקבע לתשלום בהסכם הפשרה עם הממונה על הגבלים עסקיים הועבר על-ידי הבנק לחשבון נאמנות ובמקביל מנהלים הבנקים משא ומתן עם המבקשים בבקשות שונות לאישור תובענות ייצוגיות שהוגשו כנגדם בעניינים הקשורים עם קביעת הממונה כדי להגיע עמם להסכמי פשרה.

ביאור 26 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ה. במהלך שנת 2011 מסרו רשויות שוויץ לבנק הפועלים (שוויץ) בע"מ (להלן: "הפועלים שוויץ"), כי כמה בנקים שוויצריים ובהם הפועלים שוויץ נחקרים על-ידי רשויות של ארצות-הברית, ככל הידוע בקשר עם חשד או חשש לסיוע ללקוחות אמריקאים בהעלמת מס מרשויות ארצות-הברית. לא נמסרו פרטים או נסיבות המתייחסים לפועלים שוויץ עצמו בקשר עם החקירה.

לפי בקשת רשויות שוויץ, מסרו אותם בנקים מידע סטטיסטי אודות עסקיהם עם לקוחות אמריקאים לרשויות שוויץ, על מנת שיעבירו אותו לרשויות ארצות-הברית. במסגרת זו, מסר בנק הפועלים שוויץ במחצית השנייה של שנת 2011 מידע סטטיסטי לרשויות שוויץ, מבלי למסור פרטים מזהים על הלקוחות, כגון שמות לקוחות. הפועלים שוויץ שיתף וממשיך לשתף פעולה עם רשויות שוויץ ופועל על-פי הוראות הדין החלות עליו.

ביום 29 באוגוסט 2013 פורסם כי שלטונות ארצות-הברית ושוויץ הגיעו להסדר ("ההסדר השוויצרי"), לפיו בנקים שוויצריים אשר יבחרו להצטרף להסדר השוויצרי ויעמדו בתנאיו (ביניהם, תשלום קנס, מסירת מידע נרחב אודות החשבונות של לקוחותיהם האמריקאים, אודות כספים שהתקבלו מבנקים אחרים ועוד), לא יועמדו לדין בארצות-הברית בקשר עם עניינים המהווים חלק מהסדר זה. ההסדר השוויצרי מגדיר "קטגוריה 2" כקטגוריה שמתייחסת לבנקים שאינם נתונים לחקירה ושיכולים להצטרף להסדר ולחתום על הסכם אי העמדה לדין (Non-Prosecution Agreement). משרד המשפטים האמריקאי פרסם, כי ההסדר השוויצרי לא יחול על 14 בנקים שוויצריים, אשר לגבי פעילותם הינו מנהל חקירה. לפיכך, גם הפועלים שוויץ אינו נכלל בהסדר השוויצרי וביום 29 באוגוסט 2013 הודיע משרד המשפטים האמריקאי במכתב לבא כוחו של הפועלים שוויץ, כי הוא לא ייכלל בו בהיותו נתון לחקירה. במכתב האמור לא פורטו טענות או דרישות כלשהן.

מאז שנת 2011 ועד לתום שנת 2014, למעט מספר שיחות טלפון בין נציגי רשויות בארצות-הברית לבין נציגי הבנק ובאי כוחו בארצות-הברית, לא התקיימו פגישות או שיחות בין נציגי הרשויות בארצות-הברית ובין הבנק והפועלים שוויץ או באי כוחם, בהקשרים הנוגעים לחקירה כנגד הפועלים שוויץ ו/או לפעילות הבנקאית של גורמים אחרים בקבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים.

בתחילת שנת 2015 קיימו נציגי הבנק מספר פגישות עם נציגים של מחלקת השירותים הפיננסיים של מדינת ניו-יורק (New York Department of Financial Services) (ה-NYDFS) ועם נציגים בוושינגטון של משרד המשפטים של ארצות-הברית (Department of Justice) (ה-DOJ) וכן נפגשו עם נציגי ה-Federal Reserve בניו-יורק. במסגרת זו, הודיעו הרשויות האמריקאיות לנציגי הבנק על חקירה המתנהלת נגד קבוצת הבנק ונמסרו צווי גילוי מסמכים ובקשות שונות למידע וחומרים. פניות נוספות לאיסוף ומסירת מידע וחומרים נוספים נתקבלו במרוצת שנת 2015 ובחודשים ינואר ופברואר 2016. הבנק, באמצעות נציגיו, מסר ומוסר ל-DOJ ול-NYDFS מידע וחומרים שונים בדבר פעילות קבוצת הבנק מול לקוחות אמריקאים. הבנק, באמצעות נציגיו, ממשיך לעמוד בקשר ולשתף עמם פעולה ונציגי הבנק צפויים להמשיך ולהיפגש עם נציגי הרשויות. במהלך התקופה שחלפה משנת 2011 נעזרת קבוצת הבנק ביועצים משפטיים חיצוניים מארצות-הברית, שוויץ וישראל ובוצעו בדיקות פנימיות בקשר לפעילות בנקאית מול לקוחות אמריקאים. הבנק ממשיך וצפוי להמשיך לערוך בדיקות פנימיות, בין השאר, על מנת להשלים את איסוף המידע והחומרים אשר נדרשו ונדרשים, מעת לעת, על-ידי הרשויות בארצות-הברית, ככל שהדבר ניתן ובגבולות הדין. הבנק מעריך שרוב החומר שהתבקש הבנק להעביר עד כה הועבר לרשויות האמריקאיות וניתן להניח שבמרוצת השנה יתקיימו איתן דיונים ביחס לחומרים.

ביום 27 בינואר 2016 הודיע משרד המשפטים האמריקאי כי נחתם ההסכם האחרון עם הבנקים הנמנים על קטגוריה 2 שבהסדר השוויצרי. בהודעתו ציין עוד משרד המשפטים האמריקאי כי בסך-הכל נחתמו כ-80 הסכמים עם בנקים שוויצרים בהתאם לקטגוריה 2 שבהסדר השוויצרי. מנעד השונות בין הבנקים השוויצרים, ההסכמים השונים שנחתמו ביניהם לבין משרד המשפטים האמריקאי והחיובים והקנסות שהושתו במסגרתם הוא רחב מאוד, כפי שניתן ללמוד מהפרסומים הפומביים של משרד המשפטים האמריקאי בהקשר זה. במרוצת הזמן חתם משרד המשפטים האמריקאי גם על הסדרים עם בנקים שאינם נמנים על קטגוריה 2. גם הסדרים אלה שונים זה מזה וגם ביחס אליהם ניתן פרסום פומבי על-ידי משרד המשפטים האמריקאי. חלק מבנקים אלה שילמו קנסות גם לרשויות אמריקאיות אחרות.

ביאור 26 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

בשלב זה, בשים לב לכך שנכון למועד הדיווח הרשויות האמריקאיות לא הפנו כנגד הבנק טענות קונקרטיות, בשים לב לכך שקבוצת הבנק אינה מנהלת משא ומתן עם הרשויות האמריקאיות ובשים לב לכך שלא ניתן ללמוד גזירה שווה בין ההסדרים שנחתמו בין בנקים שונים לבין משרד המשפטים האמריקאי כאמור לעיל (ובכלל זה אירועי ותוצאות בנק לאומי לישראל בע"מ בהקשר זה, השונים משל הבנק) וגם לאור חוות דעת משפטיות ואי הוודאות הנובעת מכל אלה, אין ביכולתו של הבנק להעריך את היקף החשיפה בנושא זה. על אף האמור לעיל המפקח על הבנקים, לאחר שבחן את הנסיבות ומטעמי שמרנות חשבונאית, הורה לבנק במהלך 2014 לכלול בדוחות הכספיים הפרשה בגין האמור (שאלמלא הוראת המפקח על הבנקים לא הייתה נכללת בדוחות מהטעמים האמורים לעיל) ובהמשך הורה לתת לה גילוי בדוח השנתי לשנת 2014. לפיכך, הדוחות הכספיים כוללים הפרשה בסכום בשקלים חדשים השווה לכ-50 מיליון דולר ארצות-הברית. על-פי הוראת המפקח על הבנקים חושב סכום ההפרשה הנ"ל על בסיס אומדן של הסכום שהיה כנראה על הפועלים שוויץ לשלם לשלטונות ארצות-הברית לפי הנוסחה הקבועה בהסדר השוויצרי, אילו היה נכלל הפועלים שוויץ בקטגוריה 2 שלפי ההסדר השוויצרי, זאת הגם שההפרשה האמורה מתייחסת לקבוצת הבנק בכללותה ואפשר שנוכח אי הוודאות הקיימת, כאמור לעיל, שהתוצאות בסופו של דבר יהיו שונות באופן מהותי מסכום ההפרשה עליו הורה המפקח על הבנקים.

ו. ביום 27 במאי 2015 פרסם משרד המשפטים האמריקאי את דבר קיומו של כתב אישום, שהוגש לבית המשפט הפדרלי בניו-יורק, נגד 14 בכירים בארגון הכדורגל הבינלאומי (FIFA), בקשר לחשדות לביצוע עבירות שוחד, תרמית ועבירות קשורות. על-פי האמור בכתב האישום, חלק מהנאשמים ניהלו חשבונות בקבוצת הבנק. בנסיבות אלה, מקיימת קבוצת הבנק בדיקות פנימיות בקשר עם חשבונות הנוגעים לחקירה.

בחודש ספטמבר 2015 נודע לבנק, כי רשויות אמריקאיות חוקרות גם את מעורבותם של בנקים שונים, ובהם קבוצת הבנק, בנושא זה. הבנק מקיים מגעים עם רשויות אלה, משתף אתן פעולה בחקירה תוך המצאת מידע ומסמכים, בהתאם לדינים הרלוונטיים.

בשלב מקדמי זה, אין ביכולתו של הבנק להעריך את היקף החשיפה בנושא זה.

ז. ישויות בעלות זכויות משתנות (VIE)

הבנק מספק קווי נזילות לגופי איגוח שבהם צדדים שלישיים משמשים כיוצרים. הקווים המסופקים על-ידי הבנק מהווים חלק קטן יחסית מסך קווי הנזילות של אותם גופי איגוח. הבנק אינו מספק חיזוקי אשראי לגופים אלו. סך קווי הנזילות המסופקים לגופי איגוח כאמור לעיל ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכם ב-195 מיליוני ש"ח (50 מיליוני דולר), בהשוואה ל-194 מיליוני ש"ח (50 מיליוני דולר) בסוף שנת 2014. עד ליום 31 בדצמבר 2015 לא בוצעה משיכה מאף אחד מהקווים האלו. בהתחשב בעובדה שבדרך כלל הבנק מספק חלק קטן יחסית מסך קווי הנזילות לגופי איגוח אלו ואינו מספק להם תמיכה מסוגים אחרים, הבנק קבע כי הוא אינו מחזיק בזכויות משתנות אשר הופכות אותו לנהנה העיקרי ב-VIE כלשהן של אותם גופי איגוח.

ביאור 27 שיעבודים

(א) אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים שהונפקו על-ידי חברות מאוחדות, ליום 31 בדצמבר 2015, בסך כולל של 403.0 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2014: 2.3 מיליארד ש"ח) מובטחים בעיקר על-ידי שיעבודים שוטפים על נכסי החברות.

(ב) ניירות-ערך במטבע-חוץ, המוחזקים על-ידי קבוצת הבנק בחו"ל, שיתרתם ליום 31 בדצמבר 2015 מסתכמת ב-2.8 מיליארד ש"ח (31 בדצמבר 2014: 3.0 מיליארד ש"ח), משועבדים בעיקר להבטחת פיקדונות הציבור (באמצעות ה-FDIC) בהתאם להוראות הרשויות השלטוניות בארצות-הברית ובגין הלוואות מוניטריות שנתקבלו מבנקים מרכזיים באותן מדינות.

(ג) הבנק חבר במסלקת היורוקליר שהינה מערכת סליקה לניירות-ערך הנסחרים בשווקים הבינלאומיים. לצורך פעילות בניירות-ערך באמצעות המסלקה הנ"ל וכבטוחה לקו אשראי שהעמיד מפעיל המסלקה לטובת הבנק, שיעבד הבנק מזומנים וניירות-ערך שיתרתם ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכמה ב-60 מיליון דולר (234 מיליון ש"ח). (31 בדצמבר 2014: כ-60 מיליון דולר (233 מיליון ש"ח)).

(ד) אגרות-חוב, שיתרתם ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכמה ב-83 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2014: 42 מיליון ש"ח), שועבדו להבטחת פיקדונות שנתקבלו במסגרת עסקות מכירה של נכסים בתנאי רכישה חוזרת (Repurchase Agreements).

(ה) הבנק חבר במסלקת המעו"ף בע"מ ובמסלקת הבורסה בע"מ. לצורך פעילות המסלקות להבטחת עסקות שהבנק אחראי להן, שיעבד הבנק אגרות-חוב בחשבונות שנפתחו לשם כך במסלקות הנ"ל.

יתרת אגרות-החוב המשועבדות ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכמה ב-6.6 מיליארד ש"ח (יתרה מקסימלית 6.6 מיליארד ש"ח).

יתרת אגרות-החוב המשועבדות ליום 31 בדצמבר 2014 הסתכמה ב-5.6 מיליארד ש"ח (יתרה מקסימלית 5.6 מיליארד ש"ח).

בנוסף לביטחונות המפורטים לעיל, הבנק הפקיד ביטחונות במזומן בסך של 16 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2014: 23 מיליון ש"ח) לטובת קרן הסיכונים של מסלקת הבורסה וסך של 168 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2014: 255 מיליון ש"ח) לטובת קרן הסיכונים של מסלקת המעו"ף. סכום הבטוחות שנדרשים חברי המסלקות להפקיד מתעדכן מעת לעת על-פי תקנוני המסלקות.

(ו) הבנק וחברות מאוחדות מתקשרים עם בנקים בהסכמים מסוג CSA (Credit Support Annex) שנועדו למזער את סיכוני האשראי ההדדיים הנוצרים בין בנקים במסחר בנגזרים. על-פי ההסכמים, מבוצעת מדידה תקופתית של שווי מלאי העסקות בנגזרים שבוצעו בין הצדדים, ואם החשיפה נטו של אחד הצדדים עוברת סף שנקבע מראש, אזי אותו צד יעביר לצד השני פיקדונות, על דרך שיעבוד, עד למועד המדידה הבא.

ליום 31 בדצמבר 2015 העמידה קבוצת הבנק לטובת בנקים, פיקדונות בשווי של 693 מיליון דולר (31 בדצמבר 2014: 912 מיליון דולר).

(ז) בחודש יולי 2008 נחתם הסכם בין הבנק לבין בנק ישראל, במסגרתו התחייב בנק ישראל לתת לבנק מסגרת הלוואות עד לסך כולל של 1 מיליארד ש"ח, וזאת, לצורך מילוי התחייבויות הבנק כספק נזילות בש"ח של ה-CLS BANK INTERNATIONAL.

כתנאי להעמדת ההלוואות הבנק חתם על אגרת-חוב על-פיה שיעבד בשיעבוד צף ראשון בדרגה, לטובת בנק ישראל, את זכויותיו לקבלת סכומים וחיובים כספיים בש"ח, המגיעים ו/או שיגיעו לבנק מפעם לפעם מלקוחותיו, שהינם תאגידים, שהתאגדו לפי דיני מדינת ישראל (להלן: "הלקוחות החייבים") ואשר אינם מפגרים בהחזר לבנק של אשראים כלשהם שקיבלו מהבנק, בגין אשראים בש"ח, שמשך החיים הממוצע (מח"מ) של כל אשראי לא עולה על 3 שנים, שניתנו ו/או שיינתנו על-ידי הבנק ללקוחות החייבים, וזאת, עד לסך כולל של 1.1 מיליארד ש"ח.

ביאור 27 שיעבודים (המשך)

(ח) המקורות של ניירות-ערך ליום 31 בדצמבר 2015 שהתקבלו ואשר הבנק רשאי למכור או לשעבד, לפי שווי הוגן, לפני השפעת הקיזוזים:

	31.12.15	31.12.14
המקורות של ניירות-ערך שהתקבלו ואשר הבנק רשאי למכור או לשעבד, לפי שווי הוגן, לפני השפעת הקיזוזים:		
ניירות-ערך שנרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר	**119**	476
השימושים בניירות-ערך שהתקבלו כביטחון ובניירות-הערך של הבנק, לפי שווי הוגן, לפני השפעת הקיזוזים:		
ניירות-ערך שנמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר	**83**	42
פירוט ניירות-ערך אשר שועבדו למלווים:		
ניירות-ערך זמינים למכירה	**266**	714

ניירות-ערך אלה הועמדו כביטחון למלווים אשר רשאים למכור או לשעבד אותם.

(ט) אגרות-החוב המשועבדות כמפורט לעיל, אשר המלווים אינם רשאים למוכרן או לשעבדן:

	31.12.15	31.12.14
תיק זמין למכירה	**9,463**	8,672

ביאור 28 פעילות במכשירים נגזרים – היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון

א. סכום נקוב של מכשירים נגזרים

	31 בדצמבר 2015					
	חוזי ריבית		חוזי מטבע-חוץ	חוזים בגין מניות	חוזי סחורות ואחרים	סך-הכל
	שקל-מדד	אחר				
1. נגזרים מגדרים*						
חוזי Forward	–	–	3,306	–	–	3,306
Swaps	–	9,125	–	–	–	9,125
סך-הכל נגזרים מגדרים	–	9,125	3,306	–	–	12,431
מתוך זה חוזי החלפת שיעורי ריבית (Swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע	–	8,608	–	–	–	8,608
2. נגזרי ALM*,**						
חוזי Futures	–	11,027	–	–	–	11,027
חוזי Forward	13,766	32,612	155,109	7	402	201,896
חוזי אופציה שנסחרים בבורסה:						
אופציות שנקנו	–	–	–	6	–	6
חוזי אופציה אחרים:						
אופציות שנכתבו	–	79,800	17,495	3,421	428	101,144
אופציות שנקנו	–	79,491	18,542	1,276	415	99,724
Swaps	6,542	384,505	46,139	9,893	–	447,079
סך-הכל נגזרי ALM	20,308	587,435	237,285	14,603	1,245	860,876
מתוך זה חוזי החלפת שיעורי ריבית (Swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע	5,581	184,958	–	–	–	190,539
3. נגזרים אחרים*						
חוזי אופציה שנסחרים בבורסה:						
אופציות שנכתבו	–	–	5,682	11,593	–	17,275
אופציות שנקנו	–	–	5,682	11,593	–	17,275
Swaps	–	135	–	–	–	135
סך-הכל נגזרים אחרים	–	135	11,364	23,186	–	34,685
מתוך זה חוזי החלפת שיעורי ריבית (Swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע	–	68	–	–	–	68
4. נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע-חוץ ספוט						
נגזרי אשראי בהם התאגיד הבנקאי ערב	–	–	–	–	137	137
נגזרי אשראי בהם התאגיד הבנקאי מוטב	–	–	–	–	50	50
חוזי החלפת מטבע-חוץ ספוט	–	–	16,512	–	–	16,512
סך-כל הסכום הנקוב	20,308	596,695	268,467	37,789	1,432	924,691

* למעט נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע-חוץ ספוט.

** נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

ביאור 28 פעילות במכשירים נגזרים – היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)

א. סכום נקוב של מכשירים נגזרים (המשך)

	31 בדצמבר 2014					
	חוזי ריבית		חוזי מטבע-חוץ	חוזים בגין מניות	חוזי סחורות ואחרים	סך-הכל
	שקל-מדד	אחר				
1. נגזרים מגדרים*						
חוזי Forward	–	–	3,299	–	–	3,299
Swaps	–	9,069	–	–	–	9,069
סך-הכל נגזרים מגדרים	–	9,069	3,299	–	–	12,368
מתוך זה חוזי החלפת שיעורי ריבית (Swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע	–	5,871	–	–	–	5,871
2. נגזרי ALM*,**						
חוזי Futures	–	7,825	–	–	–	7,825
חוזי Forward	13,241	109,136	164,525	1	404	287,307
חוזי אופציה שנסחרים בבורסה:						
אופציות שנכתבו	–	–	201	–	–	201
אופציות שנקנו	–	–	979	–	–	979
חוזי אופציה אחרים:						
אופציות שנכתבו	–	45,486	32,872	3,101	241	81,700
אופציות שנקנו	–	43,022	31,274	833	281	75,410
Swaps	5,829	349,819	42,563	8,771	–	406,982
סך-הכל נגזרי ALM	19,070	555,288	272,414	12,706	926	860,404
מתוך זה חוזי החלפת שיעורי ריבית (Swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע	4,757	164,837	–	–	–	169,594
3. נגזרים אחרים*						
חוזי אופציה שנסחרים בבורסה:						
אופציות שנכתבו	–	–	2,723	18,228	–	20,951
אופציות שנקנו	–	–	2,723	18,250	–	20,973
Swaps	–	790	–	–	–	790
סך-הכל נגזרים אחרים	–	790	5,446	36,478	–	42,714
מתוך זה חוזי החלפת שיעורי ריבית (Swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע	–	71	–	–	–	71
4. נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע-חוץ ספוט						
נגזרי אשראי בהם התאגיד הבנקאי ערב	–	–	–	–	136	136
נגזרי אשראי בהם התאגיד הבנקאי מוטב	–	–	–	–	50	50
חוזי החלפת מטבע-חוץ ספוט	–	–	16,707	–	–	16,707
סך-כל הסכום הנקוב	19,070	565,147	297,866	49,184	1,112	932,379

* למעט נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע-חוץ ספוט.

** נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

במיליוני ש"ח

ביאור 28 פעילות במכשירים נגזרים – היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)

ב. שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים

	31 בדצמבר 2015					
	חוזי ריבית		חוזי מטבע-חוץ	חוזים בגין מניות	חוזי סחורות ואחרים	סך-הכל
	שקל-מדד	אחר				
1. נגזרים מגדרים*						
שווי הוגן ברוטו חיובי	–	9	–	–	–	9
שווי הוגן ברוטו שלילי	–	451	43	–	–	494
2. נגזרי ALM*,**						
שווי הוגן ברוטו חיובי	470	7,765	3,475	160	94	11,964
שווי הוגן ברוטו שלילי	596	7,928	3,732	155	95	12,506
3. נגזרים אחרים*						
שווי הוגן ברוטו חיובי	–	–	98	722	–	820
שווי הוגן ברוטו שלילי	–	–	98	722	–	820
4. נגזרי אשראי						
נגזרי אשראי בהם התאגיד הבנקאי ערב:						
שווי הוגן ברוטו חיובי	–	–	–	–	4	4
סך-הכל שווי הוגן ברוטו חיובי[3]	470	7,774	3,573	882	98	12,797
סכומי שווי הוגן שקוזזו במאזן	–	–	–	–	–	–
יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים[1]	470	7,774	3,573	882	98	12,797
(1) מזה: יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים שאינם כפופים להסדר התחשבנות נטו או הסדרים דומים***	83	322	992	833	47	2,277
סך-הכל שווי הוגן ברוטו שלילי[4]	596	8,379	3,873	877	95	13,820
סכומי שווי הוגן שקוזזו במאזן	–	–	–	–	–	–
יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים[2]	596	8,379	3,873	877	95	13,820
(2) מזה: יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים שאינם כפופים להסדר התחשבנות נטו או הסדרים דומים***	–	194	1,402	802	35	2,433

* למעט נגזרי אשראי.

** נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

*** לעניין זה הסדר התחשבנות נטו, הינו הסדר העומד בתנאים המשפטיים והתפעוליים שניקבעו לעניין קיזוז בנספח ג' להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203 בדבר מדידה והלימות הון.

(3) מתוך זה שווי הוגן ברוטו חיובי של מכשירים נגזרים משובצים בסך של 8 מיליוני ש"ח.

(4) מתוך זה שווי הוגן ברוטו שלילי של מכשירים נגזרים משובצים בסך של 14 מיליוני ש"ח.

ביאור 28 פעילות במכשירים נגזרים – היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)

ב. שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים (המשך)

	31 בדצמבר 2014					
	חוזי ריבית		חוזי מטבע-חוץ	חוזים בגין מניות	חוזי סחורות ואחרים	סך-הכל
	שקל-מדד	אחר				
1. נגזרים מגדרים*						
שווי הוגן ברוטו חיובי	–	9	98	–	–	107
שווי הוגן ברוטו שלילי	–	451	114	–	–	565
2. נגזרי ALM*,**						
שווי הוגן ברוטו חיובי	415	8,341	6,136	191	168	15,251
שווי הוגן ברוטו שלילי	547	8,464	5,987	204	168	15,370
3. נגזרים אחרים*						
שווי הוגן ברוטו חיובי	–	1	62	830	–	893
שווי הוגן ברוטו שלילי	–	1	62	820	–	883
4. נגזרי אשראי						
נגזרי אשראי בהם התאגיד הבנקאי ערב:						
שווי הוגן ברוטו חיובי	–	–	–	–	4	4
סך-הכל שווי הוגן ברוטו חיובי[3]	415	8,351	6,296	1,021	172	16,255
סכומי שווי הוגן שקוזזו במאזן	–	–	–	–	–	–
יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים[1]	415	8,351	6,296	1,021	172	16,255
(1) מזה: יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים שאינם כפופים להסדר התחשבנות נטו או הסדרים דומים***	111	333	2,756	872	127	4,199
סך-הכל שווי הוגן ברוטו שלילי[4]	547	8,916	6,163	1,024	168	16,818
סכומי שווי הוגן שקוזזו במאזן	–	–	–	–	–	–
יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים[2]	547	8,916	6,163	1,024	168	16,818
(2) מזה: יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים שאינם כפופים להסדר התחשבנות נטו או הסדרים דומים***	2	352	1,775	876	3	3,008

* למעט נגזרי אשראי.

** נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

*** לעניין זה הסדר התחשבנות נטו, הינו הסדר העומד בתנאים המשפטיים והתפעוליים שניקבעו לעניין קיזוז בנספח ג' להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203 בדבר מדידה והלימות הון.

(3) מתוך זה שווי הוגן ברוטו חיובי של מכשירים נגזרים משובצים בסך של 11 מיליוני ש"ח.

(4) מתוך זה שווי הוגן ברוטו שלילי של מכשירים נגזרים משובצים בסך של 41 מיליוני ש"ח.

ביאור 28 פעילות במכשירים נגזרים – היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)

ג. סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים לפי צד נגדי לחוזה

	31 בדצמבר 2015				
	בורסות	בנקים	דילרים/ ברוקרים	ממשלות ובנקים מרכזיים	אחרים	סך-הכל
שווי הוגן ברוטו חיובי של מכשירים נגזרים[1]	**462**	**6,784**	**1,697**	**–**	**3,854**	**12,797**
סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:						
הפחתת סיכון אשראי בגין מכשירים פיננסיים	**–**	**(6,081)**	**(1,502)**	**–**	**(1,257)**	**(8,840)**
הפחתת סיכון אשראי בגין ביטחון במזומן שהתקבל	**–**	**(455)**	**(116)**	**–**	**–**	**(571)**
סכום נטו של נכסים בגין מכשירים נגזרים	**462**	**248**	**79**	**–**	**2,597**	**3,386**
סיכון אשראי חוץ-מאזני בגין מכשירים נגזרים[2]	**3**	**3,836**	**1,172**	**81**	**4,260**	**9,352**
סך-הכל סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים	**465**	**10,620**	**2,869**	**81**	**8,114**	**22,149**
יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים[3]	**462**	**7,856**	**2,376**	**70**	**3,056**	**13,820**
סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:						
מכשירים פיננסיים	**–**	**(6,081)**	**(1,502)**	**–**	**(1,257)**	**(8,840)**
סכום נטו של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	**462**	**1,775**	**874**	**70**	**1,799**	**4,980**

	31 בדצמבר 2014					
	בורסות	בנקים	דילרים/ ברוקרים	ממשלות ובנקים מרכזיים	אחרים	סך-הכל
שווי הוגן ברוטו חיובי של מכשירים נגזרים[1]	555	8,108	1,953	–	5,639	16,255
סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:						
הפחתת סיכון אשראי בגין מכשירים פיננסיים	–	(7,247)	(1,990)	–	(1,009)	(10,246)
הפחתת סיכון אשראי בגין ביטחון במזומן שהתקבל	–	(531)	–	–	(23)	(554)
סכום נטו של נכסים בגין מכשירים נגזרים	555	330	(37)	–	4,607	5,455
סיכון אשראי חוץ-מאזני בגין מכשירים נגזרים[2]	–	3,768	1,107	75	4,464	9,414
סך-הכל סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים	555	11,876	3,060	75	10,103	25,669
יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים[3]	555	9,615	2,992	71	3,585	16,818
סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:						
מכשירים פיננסיים	–	(7,247)	(1,990)	–	(1,009)	(10,246)
סכום נטו של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	555	2,368	1,002	71	2,576	6,572

(1) מתוך זה, שווי הוגן ברוטו חיובי של מכשירים נגזרים משובצים בסך של 8 מיליוני ש"ח (ליום 31.12.14: 11 מיליוני ש"ח).
(2) סיכון אשראי חוץ-מאזני בגין מכשירים נגזרים (לרבות בגין מכשירים נגזרים עם שווי הוגן שלילי), כפי שחושב לצורך מגבלות על חבות של לווה.
(3) מתוך זה, שווי הוגן ברוטו שלילי של מכשירים נגזרים משובצים בסך של 14 מיליוני ש"ח (ליום 31.12.14: 41 מיליוני ש"ח).

ביאור 28 פעילות במכשירים נגזרים – היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)

ד. פירוט מועדי פירעון (סכומי ערך נקוב):

	31 בדצמבר 2015				
	עד 3 חודשים	מעל 3 חודשים ועד שנה	מעל שנה ועד 5 שנים	מעל 5 שנים	סך-הכל
חוזי ריבית					
שקל-מדד	**1,672**	**3,981**	**11,276**	**3,379**	**20,308**
אחר	**91,116**	**211,961**	**179,854**	**113,764**	**596,695**
חוזי מטבע-חוץ	**168,343**	**53,158**	**32,696**	**14,270**	**268,467**
חוזים בגין מניות	**24,815**	**8,224**	**4,348**	**402**	**37,789**
חוזי סחורות ואחרים (כולל נגזרי אשראי)	**614**	**473**	**345**	**–**	**1,432**
סך-הכל	**286,560**	**277,797**	**228,519**	**131,815**	**924,691**

	31 בדצמבר 2014				
	עד 3 חודשים	מעל 3 חודשים ועד שנה	מעל שנה ועד 5 שנים	מעל 5 שנים	סך-הכל
סך-הכל	376,462	212,223	225,329	118,365	932,379

ה. מכשירים פיננסיים נגזרים – בקרת סיכונים

(1) הבנק מבצע עסקות במכשירים פיננסיים נגזרים, כחלק מניהול הסיכונים הפיננסיים (חשיפות בסיס, ריבית ונזילות) וכן כשירות ללקוחותיו. הבנק מייעד מעת לעת חלק מהמכשירים הנגזרים כמכשירים מגדרים בגידורי שווי הוגן או גידורי תזרים מזומנים. המכשירים הנגזרים המגדרים נמדדים על-פי הכללים המפורטים בביאור 1(ה)(6).

(2) סוגי העסקות העיקריים בהן הבנק פועל הינן:

- עסקות אקדמה (Forward)

חוזה בין שני צדדים, לרכישה ולמכירה של כמות מוגדרת של סחורות, מטבעות, ריביות או מכשירים פיננסיים אחרים (להלן: נכסי בסיס), שיבוצע בתאריך עתידי ובמחיר מוגדר מראש.

- חוזים עתידיים (Futures)

חוזים עתידיים סחירים בבורסות, לרכישה או למכירה של כמות יחידות סטנדרטיות של נכסי בסיס, שיבוצעו בתאריך עתידי, ובמחיר מוגדר מראש.

- עסקות החלפה (Swap)

חוזה להחליף במועד העסקה כמות מוגדרת של נכסי בסיס, עם התחייבות הדדית להחליף חזרה בתאריך עתידי את הפריטים שהוחלפו.

- אופציות (Options)

חוזה המקנה, תמורת תשלום פרמיה, את הזכות לרכוש (Call) או למכור (Put) נכסי בסיס במחיר, בכמות ובזמן נקובים מראש.

- עסקות למסירה מיידית (Spot)

עסקת חליפין בין שני מטבעות על-פי שער מוסכם מראש, לביצוע תוך יומיים.

ביאור 28 פעילות במכשירים נגזרים – היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)

(3) הפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים כרוכה במספר סיכונים, כמפורט להלן:

סיכון אשראי – סכום ההפסד המירבי לבנק אם הצד הנגדי לא יעמוד בתנאי החוזה.

סיכון שוק – הסיכון הנוצר בשל התנודות בשווי המכשיר הפיננסי הנגזר, כתוצאה משינוי מחירי השוק, כגון: שערי חליפין, שיעורי ריבית, וכדומה.

סיכון נזילות – סיכון הנובע מכך שלא ניתן יהיה לסגור חשיפה במהירות על-ידי סילוקה במזומן או על-ידי יצירת חשיפה הפוכה.

סיכון תפעולי – הסיכון הנובע מתפעול שגוי של העסקות ממועד קשירתן ועד לסיום ההתחשבנות בגינן, הן בשל טעויות אנוש והן כתוצאה מכשל מיכוני בתפעול.

סיכוני השוק וסיכוני הנזילות הנובעים מן הפעילות מנוהלים ונמדדים באופן שוטף במערכות מיכון ייעודיות הידועות בשווקים הבינלאומיים לתחומים אלה, כגון Summit, Devon ו-Algorithmics וכן במערכות מיכון אשר פותחו על-ידי הבנק.

סיכון האשראי הנובע מן העסקות במכשירים פיננסיים נגזרים ביחס לצד הנגדי לעסקות נמדד, בדרך כלל, על-ידי הפעלת מקדמים שמרניים על הסכומים הנומינליים של העסקות, וכן בגישת התרחישים.

הנושאים התפעוליים הנובעים מהפעילות נבדקים ומבוקרים באופן שוטף על-ידי יחידה ייעודית.

השימוש במכשירים נגזרים כחלק מניהול הפעילות השוטפת של הבנק (לא למסחר) מכוון להשגת יעדים ועמידה במגבלות כפי שאושרו על-ידי הדירקטוריון (חשיפות בסיס, ריבית ונזילות).

הבנק פועל במתכונת של מתן שירות מקיף ללקוחותיו להגנה ולהשקעה במכשירים פיננסיים נגזרים באמצעות חדרי העסקות.

הפעילות במכשירים פיננסיים בתחומי המסחר מיועדת לתת מענה לצורכי הלקוחות, תוך לקיחת סיכון מוגבל ומבוקר בהתאם להרשאות.

ההרשאות לפעילות והסיכון נמדדים, לפי העניין, במונחים של רגישות לגורמי סיכון (כגון ווגא), של הפסד תיאורטי בתרחישים לרבות תרחיש קיצוני, במונחי VaR ובמונחים של סכומים נומינליים.

במקרים מסוימים מכתיב הנוהל גם הגבלת ההפסד באמצעות הוראת STOP LOSS.

ביאור 29 מגזרי פעילות ואזורים גיאוגרפיים

תיאור עסקי קבוצת הבנק לפי מגזרי פעילות

כללי – המגזרים השונים והקריטריונים לשיוך לקוחות

קבוצת הבנק פועלת בישראל ומחוצה לה באמצעות הבנק, חברות בנות, סניפים ונציגויות, בכל תחומי הבנקאות, ומספקת מגוון שירותים בנקאיים ופיננסיים ללקוחותיה. כמו-כן, יש לבנק השקעות בחברות כלולות.

הפעילות של קבוצת הבנק מנוהלת באמצעות שישה מגזרי פעילות עיקריים. החלוקה למגזרי הפעילות מבוססת על סוגי המוצרים והשירותים או על סוגי הלקוחות. חלוקה זו משמשת את הנהלת הבנק לצורך קבלת החלטות ולניתוח התוצאות העסקיות של הקבוצה. מגזרי הפעילות מוצגים בהתאם למאפיינים שנקבעו על-ידי המפקח על הבנקים.

קריטריונים לשיוך לקוחות למגזרים השונים:

שיוך הלקוח למגזרי הפעילות מבוסס על שיוך הלקוח בפועל ליחידה הארגונית המטפלת, שמבוצע בהתאם לקריטריונים המנויים להלן. עם זאת, יובהר כי שיוך הלקוח לעיתים לוקח בחשבון קריטריונים נוספים לדוגמא, לקוח פרטי או חברה בעלת פרופיל או פוטנציאל לפעילות עתידית אשר תצדיק שיוכם לבנקאות הפרטית או למגזר העסקי, לפי העניין. לצורך שיוך לקוח עסקי ליחידה ארגונית מטפלת, תילקח בחשבון גם השתייכותו לקבוצת חברות.

מגזר משקי הבית – מספק מגוון של שירותי בנקאות ומוצרים פיננסיים למשקי בית. לקוחות המשתייכים למגזר זה הינם לקוחות אשר ההכנסה החודשית שלהם היא עד 9,000 ש"ח.

מגזר הבנקאות הפרטית – מספק מגוון שירותי בנקאות רב ערוציים ומתקדמים ומוצרים פיננסיים, לרבות שירותי ייעוץ בהשקעות, ללקוחות פרטיים בעלי עושר פיננסי בינוני עד גבוה, בישראל ובחו"ל. לקוחות המשתייכים למגזר זה הינם לקוחות אשר הכנסתם החודשית גדולה מ-9,000 ש"ח ו/או מחזיקים השקעות בבנק בסכום העולה על 100,000 ש"ח. וכן לקוחות צעירים אשר הכנסתם החודשית גדולה מ-7,000 ש"ח, או מחזיקים השקעות בבנק בסכום העולה על 75,000 ש"ח.

מגזר העסקים הקטנים – הלקוחות שנכללים במגזר זה הינם לקוחות שהאובליגו הכולל שלהם (בין מהבנק ובין ממלווים אחרים) נמוך מ-10 מיליון ש"ח או שהאובליגו הכולל שלהם (בין מהבנק ובין ממלווים אחרים) גבוה מ-10 מיליון ש"ח, אך האובליגו שלהם בבנק נמוך מ-6 מיליון ש"ח ומחזור המכירות שלהם נמוך מ-30 מיליון ש"ח.

המגזר המסחרי – הלקוחות שנכללים במגזר זה הינם לקוחות בעלי מחזור הכנסות מעל 30 מיליון ש"ח ועד 400 מיליון ש"ח לשנה, או בעלי אובליגו בבנק מעל 6 מיליון ש"ח ועד לסך של 100 מיליון ש"ח, וגם לקוחות אשר האובליגו הכולל שלהם (בין מהבנק ובין ממלווים אחרים) הינו מעל 10 מיליון ש"ח ועד לסך של 250 מיליון ש"ח. לגבי לקוחות בענף בנייה ונדל"ן, סך האובליגו הינו מעל 6 מיליון ש"ח ועד 200 מיליון ש"ח בבנק או לקוחות אשר האובליגו הכולל שלהם (בין מהבנק ובין ממלווים אחרים) הינו מעל 10 מיליון ש"ח ועד לסך של 400 מיליון ש"ח.

המגזר העסקי – הלקוחות שנכללים במגזר זה הינם לקוחות בעלי מחזור הכנסות (מכירות) מעל 400 מיליון ש"ח ובעלי אובליגו בבנק העולה על 100 מיליון ש"ח, או לקוחות אשר האובליגו הכולל שלהם (בין מהבנק ובין ממלווים אחרים) הינו מעל 250 מיליון ש"ח. לגבי לקוחות בענף בנייה ונדל"ן, סך האובליגו הינו מעל 200 מיליון ש"ח בבנק, או לקוחות אשר האובליגו הכולל שלהם (בין מהבנק ובין ממלווים אחרים) עולה על 400 מיליון ש"ח.

ביאור 29 מגזרי פעילות ואזורים גיאוגרפיים (המשך)

מגזר ניהול פיננסי – אחראי על ניהול המקורות והשימושים בבנק, על פעילות הנוסטרו של הבנק, על פעילות חדרי העסקות (מטבע-חוץ וניירות-ערך), על הטיפול הכולל בחברות הניהול של קופות הגמל (למעט חברות הניהול של קופות הגמל שמנוהלות בחברות ביטוח) ובקרנות הנאמנות, על הקשר והסדרת הפעילות עם גופים פיננסים (בארץ ובחו"ל) וכן על מתן שירותי תפעול למנהלי נכסים פיננסים ושירותי תפעול בניירות-ערך לכלל לקוחות הבנק.

ניהול סיכוני השוק והנזילות, הנמצאים תחת אחריות המגזר, נעשה באמצעות ניהול פרואקטיבי של תיק הנוסטרו וכן באמצעות שימוש במכשירים פיננסים כגון הנפקות ניירות-ערך שונים, פיקדונות, נגזרי ריבית ומטבע-חוץ ועוד.

אחרים והתאמות – כולל את כל הפעילויות האחרות של קבוצת הבנק, אשר כל אחת מהן אינה מגיעה עד כדי מגזר בר דיווח. בנוסף, כולל המגזר פעילות בכרטיסי אשראי באחריות בנקים אחרים, שאינם שייכים לקבוצת הבנק.

תוצאות הפעילות של חברות הבת העיקריות ושל שלוחות הבנק העיקריות בחו"ל שויכו למגזרי הפעילות באופן הבא:

תוצאות הפעילות של פועלים סהר בע"מ, פועלים שוקי הון - בית השקעות בע"מ, פעילים ניהול תיקי השקעות בע"מ ו-Hapoalim Securities U.S.A Inc. שויכו למגזר ניהול פיננסי.

לקוחות Bank Hapoalim (Switzerland) Ltd. - בנקאות פרטית; לקוחות סניפי ארצות-הברית - בנקאות פרטית; מגזר מסחרי ומגזר עסקי; בנק פוזיטיף והחברה הבת שלו, JSC Bank Pozitiv עד למועד מכירתה- משקי בית ובנקאות מסחרית; Banque Hapoalim S.A. (Luxembourg) - מגזר עסקי.

כללים לחלוקת תוצאות הפעילות בין המגזרים השונים

להלן הכללים העיקריים שיושמו בחלוקת תוצאות הפעילות בין המגזרים השונים:

הכנסות ריבית, נטו – כוללות בין היתר: (1) את המרווח שבין הריבית המתקבלת מלקוחות המגזר לבין הריבית הסיטונאית בה מחויב המגזר בגין המקור אשר שימש למתן ההלוואה ללקוח; (2) את המרווח שבין הריבית הסיטונאית בה מזוכה המגזר בגין המקורות אותם הוא מעמיד לשימוש הבנק לבין הריבית המשולמת ללקוחות המגזר בגין מקורות אלה; (3) ריבית סיטונאית לא-צמודה על ההון המשוקלל המחושב לצורך התשואה על ההון המיוחס למגזר, המחושב על בסיס נכסי הסיכון המשויכים לכל מגזר; וכן את (4) עלות עודפת בגין גיוס כתבי התחייבות נדחים.

הוצאות בגין הפסדי אשראי – ההוצאות בגין הפסדי אשראי נזקפות למגזר אליו משתייך הלווה, שכנגד חבותו נרשמה ההפרשה.

הכנסות מימון שאינן מריבית – מיוחסות למגזר אליו משתייך הלקוח. ההכנסות שנרשמו במגזר ניהול פיננסי כוללות הכנסות ממימוש והתאמות לשווי הוגן של אגרות-חוב, רווחים מהשקעה במניות, תוצאות פעילות בנגזרים, רווח, נטו, מהפרשי שער והוצאות מימון הנובעות מחיסוי השקעות בחו"ל. ההכנסות שנרשמו ביתר המגזרים כוללות רווחים מחדר עסקות.

עמלות והכנסות אחרות – מיוחסות למגזר אליו משתייך הלקוח. הכנסות בגין שירותי מחשב אותם מעמיד הבנק לחיצוניים מיוחסות למגזר "אחרים והתאמות".

הוצאות תפעוליות ואחרות – ההוצאות מיוחסות על-פי כללים קבועים מראש ומחירי תקן, לכל אחד ממגזרי הפעילות אם כהוצאה המזוהה ישירות עם פעילות המגזר ואם על-פי מפתחות העמסה. מחירי התקן נקבעים באופן הדומה לאופן קביעת מחירי ההעברה כמפורט לעיל. פערים הנוצרים מהפרשים בחישוב בין תחשיב ההוצאות בפועל של יחידות אשר אינן יחידות רווח לבין ההכנסה המיוחסת ליחידות אלו בהתאם למחירי התקן, מיוחסים כהכנסה או כהוצאה, לפי העניין, למגזר "אחרים והתאמות". כללי הייחוס מבוססים על היקפי הפעילות הרלוונטיים לסוגי העלויות של כל מגזר.

ביאור 29 מגזרי פעילות ואזורים גיאוגרפיים (המשך)

חיוב על שירותים בינמגזריים – מגזר אליו משויך לקוח אשר מקבל שירותים ממגזר אחר, מחויב בהוצאה בינמגזרית על-פי מחירי תקן עבור שירותים שסיפקו מגזרים אחרים ללקוחותיו או על-פי מחיר העברה בגין השירות אשר הועמד לרשות הלקוח. בהתאם לכך, מוקטנות העלויות של המגזר המספק את השירות, ובמקביל, המגזר אליו משתייך הלקוח מחויב בעלויות אלו. מחירי ההעברה נקבעים על-ידי הבנק בהתבסס, בין היתר, על מחירי השוק בגין שירות, הערכת עלויות פנימית והשתתפות בהכנסות הנובעות במישרין או בעקיפין מהשירות כאמור.

מסים על ההכנסה – ההפרשה למס על תוצאות הפעילות של כל מגזר חושבה על-פי שיעור המס האפקטיבי השנתי המנוטרל מהשפעות הפרשי תרגום בגין חברות מאוחדות בחו"ל (המיוחסות למגזר ניהול פיננסי).

תשואה להון – מבטאת את היחס שבין הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של כל אחד מהמגזרים לבין ההון המוקצה למגזר.

הון מוקצה למגזר – יתרת רכיבי הסיכון במגזר הרלוונטי, המייצגת את חלקו היחסי של כל מגזר בסך נכסי הסיכון של הקבוצה שחושבו לצורך יחס הלימות הון לפי הוראות באזל 3 (עד ליום 31 בדצמבר 2013 הבנק יישם את הוראות באזל 2, כאמור להלן), כאשר היא מוכפלת ביחס שבין ההון המשוקלל, כפי שחושב לצורך חישוב התשואה על ההון, לסך יתרת רכיבי הסיכון.

ביאור 29 מגזרי פעילות ואזורים גיאוגרפיים (המשך)

א. מידע על מגזרי פעילות:

הכנסות ריבית, נטו:
מחיצוניים
בינמגזרי
הכנסות מימון שאינן מריבית
סך-הכל רווח מימוני, נטו
עמלות והכנסות אחרות
סך ההכנסות
הוצאות בגין הפסדי אשראי
הוצאות תפעוליות ואחרות
מחיצוניים
בינמגזרי
רווח לפני מסים
הפרשה למסים על הרווח
רווח לאחר מסים
חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר מסים
רווח (הפסד) נקי:
לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי
תשואה להון[1]
יתרה ממוצעת של נכסים
מזה: השקעות בחברות כלולות
יתרה ממוצעת של התחייבויות
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון[1]
יתרה ממוצעת של נכסי קופות-גמל וקרנות נאמנות[2]
יתרה ממוצעת של ניירות-ערך
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול
מספר משרות ממוצע
מרכיב הכנסות ריבית, נטו:
מרווח מפעילות מתן אשראי
מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
אחר
סך-הכל הכנסות ריבית, נטו:

(1) מחושב לפי הון שיוחס למגזר, על-פי רכיבי סיכון שיוחסו לו לפי הוראות באזל 3.
(2) קופות-גמל המקבלות שירותי תפעול וקרנות נאמנות לגביהן מעניקה קבוצת הבנק שירותי משמורת.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015							
מגזר משקי הבית	מגזר הבנקאות הפרטית	מגזר עסקים קטנים	המגזר המסחרי	המגזר העסקי	מגזר ניהול פיננסי	אחרים והתאמות	סך-הכל
2,815	380	1,350	1,294	2,549	(503)	–	7,885
(613)	364	(88)	(293)	(852)	1,482	–	–
2	42	1	18	57	924	–	1,044
2,204	786	1,263	1,019	1,754	1,903		8,929
1,162	1,627	617	362	581	404	680	5,433
3,366	2,413	1,880	1,381	2,335	2,307	680	14,362
213	21	263	124	(143)	(3)	–	475
2,848	2,096	969	593	592	1,080	612	8,790
(181)	267	86	6	72	(218)	(32)	–
486	29	562	658	1,814	1,448	100	5,097
177	1	224	270	750	641	34	2,097
309	28	338	388	1,064	807	66	3,000
–	–	–	–	–	19	–	19
309	28	338	388	1,064	826	66	3,019
3	(1)		(8)		69		63
312	27	338	380	1,064	895	66	3,082
5.5%	0.8%	12.5%	7.3%	8.7%	34.8%	–	9.6%
74,918	40,045	31,271	39,164	87,676	138,455	7,974	419,503
–	–	–	–	–	139	–	139
39,892	131,521	33,806	27,875	40,853	113,583	498	388,028
60,172	36,411	28,954	55,671	130,910	27,514	3,208	342,840
2,842	56,913	3,730	2,193	1,329	102,347	–	169,354
2,002	129,524	8,437	14,016	161,797	517,951	–	833,727
–	1,093	–	–	–	–	–	1,093
4,678	3,020	1,620	1,074	670	784	549	12,395
2,105	466	1,215	974	1,644	2,681	–	9,085
85	277	49	31	35	(1,359)	–	(882)
12	1	(2)	(4)	18	(343)	–	(318)
2,202	744	1,262	1,001	1,697	979	–	7,885

ביאור 29 מגזרי פעילות ואזורים גיאוגרפים (המשך)

א. מידע על מגזרי פעילות (המשך):

הכנסות ריבית, נטו:	
מחיצוניים	
בינמגזרי	
הכנסות מימון שאינן מריבית	
סך-הכל רווח מימוני, נטו	
עמלות והכנסות אחרות	
סך ההכנסות	
הוצאות בגין הפסדי אשראי	
הוצאות תפעוליות ואחרות	
מחיצוניים	
בינמגזרי	
רווח לפני מסים	
הפרשה למסים על הרווח	
רווח לאחר מסים	
חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר מסים	
רווח (הפסד) נקי:	
לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	
המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	
המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי	
תשואה להון[1]	
יתרה ממוצעת של נכסים	
מזה: השקעות בחברות כלולות	
יתרה ממוצעת של התחייבויות	
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון[1]	
יתרה ממוצעת של נכסי קופות-גמל וקרנות נאמנות[2]	
יתרה ממוצעת של ניירות-ערך	
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול	
מספר משרות ממוצע	
מרכיב הכנסות ריבית, נטו:	
מרווח מפעילות מתן אשראי	
מרווח מפעילות קבלת פיקדונות	
אחר	
סך-הכל הכנסות ריבית, נטו:	

* יישום למפרע - לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 1ד.(1).

** סווג מחדש.

(1) מחושב לפי הון שיוחס למגזר, על-פי רכיבי סיכון שיוחסו לו לפי הוראות באזל 3.

(2) קופות-גמל המקבלות שירותי תפעול וקרנות נאמנות לגביהן מעניקה קבוצת הבנק שירותי משמורת.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014							
מגזר משקי הבית	מגזר הבנקאות הפרטית	מגזר עסקים קטנים	המגזר המסחרי	המגזר העסקי	מגזר ניהול פיננסי	אחרים והתאמות	סך-הכל
2,885	219	1,260	1,217	2,914	(727)	–	7,768
*(785)	648	(80)	(330)	*(1,140)	*1,687	–	–
2	35	–	9	78	792	–	916
*2,102	902	1,180	896	*1,852	*1,752	–	8,684
1,163	**1,618	602	329	586	**384	656	5,338
*3,265	**2,520	1,782	1,225	*2,438	**,*2,136	656	14,022
241	76	190	91	(177)	4	–	425
*2,857	*2,345	*1,058	*605	*665	*1,030	623	*9,183
(82)	225	97	9	71	(240)	(80)	–
*249	**,*(126)	*437	*520	*1,879	**,*1,342	113	*4,414
*77	**,*23	*162	*201	*736	**,*482	32	*1,713
*172	**,*(149)	*275	*319	*1,143	**,*860	81	*2,701
–	–	–	–	–	9	–	9
*172	**,*(149)	*275	*319	*1,143	**,*869	81	*2,710
3	(1)	–	4	–	(3)		3
*175	**,*(150)	*275	*323	*1,143	**,*866	81	*2,713
*3.3%	**,*(4.6%)	*11.5%	*7.5%	*9.4%	**,*36.4%	–	*9.1%
69,322	36,647	27,822	32,477	87,417	*120,639	6,793	*381,117
–	–	–	–	–	136	–	136
37,214	123,259	30,091	22,583	33,878	*104,384	456	*351,865
57,093	35,702	26,044	46,912	132,373	25,978	2,684	326,786
2,866	57,607	4,217	2,559	3,137	90,601	–	160,987
1,987	118,065	7,830	13,263	161,695	504,054	–	806,894
–	882	–	–	–	–	–	882
4,977	3,144	1,656	1,109	696	823	559	12,964
1,871	423	1,074	840	1,677	3,766	–	9,651
197	421	99	36	37	(2,293)	–	(1,503)
*32	23	7	11	*60	*(513)	–	(380)
*2,100	867	1,180	887	*1,774	*960	–	7,768

ביאור 29 מגזרי פעילות ואזורים גיאוגרפים (המשך)

א. מידע על מגזרי פעילות (המשך):

הכנסות ריבית, נטו:
מחיצוניים
בינמגזרי
הכנסות מימון שאינן מריבית
סך-הכל רווח מימוני, נטו
עמלות והכנסות אחרות
סך ההכנסות
הוצאות בגין הפסדי אשראי
הוצאות תפעוליות ואחרות
מחיצוניים
בינמגזרי
רווח לפני מסים
הפרשה למסים על הרווח
רווח לאחר מסים
חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר מסים
רווח (הפסד) נקי:
לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי
תשואה להון[1]
יתרה ממוצעת של נכסים
מזה: השקעות בחברות כלולות
יתרה ממוצעת של התחייבויות
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון[1]
יתרה ממוצעת של נכסי קופות-גמל וקרנות נאמנות[2]
יתרה ממוצעת של ניירות-ערך
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול
מספר משרות ממוצע
מרכיב הכנסות ריבית, נטו:
מרווח מפעילות מתן אשראי
מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
אחר
סך-הכל הכנסות ריבית, נטו:

* יישום למפרע - לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 1ד.(1).

(1) מחושב לפי הון שיוחס למגזר, על-פי רכיבי סיכון שיוחסו לו לפי הוראות באזל 2.

(2) קופות-גמל המקבלות שירותי תפעול וקרנות נאמנות לגביהן מעניקה קבוצת הבנק שירותי משמורת.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013							
מגזר משקי הבית	מגזר הבנקאות הפרטית	מגזר עסקים קטנים	המגזר המסחרי	המגזר העסקי	מגזר ניהול פיננסי	אחרים והתאמות	סך-הכל
3,381	(249)	1,252	1,210	3,871	(1,522)	–	7,943
(1,258)	*1,237	(144)	(397)	*(1,894)	*2,456	–	–
2	31	–	6	74	367	–	480
2,125	*1,019	1,108	819	*2,051	*1,301	–	8,423
1,194	1,478	648	333	598	358	632	5,241
3,319	*2,497	1,756	1,152	*2,649	*1,659	632	13,664
229	53	143	14	446	(11)	–	874
*2,939	*2,187	*1,095	*559	*615	959	687	*9,041
(68)	216	86	7	65	(202)	(104)	–
*219	*41	*432	*572	*1,523	*913	49	*3,749
*59	*6	*134	184	*495	*374	*13	*1,265
*160	*35	*298	*388	*1,028	*539	*36	*2,484
–	–	–	–	–	9	–	9
*160	*35	*298	*388	*1,028	*548	*36	*2,493
2	(1)	–	(11)	–	54	–	44
*162	*34	*298	*377	*1,028	*602	*36	*2,537
3.5%	*1.2%	*14.1%	10.4%	*8.7%	*30.2%	–	*9.3%
65,830	33,084	24,939	28,965	92,279	*122,691	6,835	*374,623
–	–	–	–	–	132	–	132
36,838	125,651	29,174	20,166	34,288	*100,563	855	*347,535
50,913	31,528	23,123	39,475	129,750	21,697	1,934	298,420
2,365	45,059	3,639	2,086	3,456	82,132	–	138,737
1,900	105,942	7,153	11,980	125,303	467,281	–	719,559
–	837	–	–	–	–	–	837
5,249	3,321	1,689	1,071	724	862	576	13,492
1,719	348	936	731	1,788	5,889	–	11,411
354	609	154	45	47	(4,140)	–	(2,931)
50	*31	18	37	*142	*(815)	–	(537)
2,123	*988	1,108	813	*1,977	*934	–	7,943

ביאור 29 מגזרי פעילות ואזורים גיאוגרפים (המשך)

ב. מידע על אזורים גיאוגרפים[1]

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			ליום 31 בדצמבר	
	2015	2014	2013	**2015**	2014	2013	**2015**	2014
	הכנסות[2]			רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק			סך נכסים	
ישראל	**13,220**	12,721	12,458	**2,989**	*2,605	*2,369	**370,903**	*343,257
צפון אמריקה	**573**	604	522	**63**	62	105	**36,874**	40,262
אירופה	**566**	693	683	**26**	45	66	**23,720**	24,366
אחר	**3**	4	1	**4**	1	(3)	**141**	148
סך - הכל מחוץ לישראל	**1,142**	1,301	1,206	**93**	108	168	**60,735**	64,776
סך - הכל מאוחד	**14,362**	14,022	13,664	**3,082**	*2,713	*2,537	**431,638**	*408,033

* יישום למפרע - לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 1ד.(1).

(1) החלוקה לאיזורים גיאוגרפיים בוצעה לפי מיקום הנכסים. המרכז לבנקאות פרטית בינלאומית בתל-אביב, המהווה חלק אינטגרלי ממערך ה-GPB, שוייך אף הוא לפעילות מחוץ לישראל.

(2) הכנסות - הכנסות ריבית, נטו, והכנסות שאינן מריבית.

ביאור 29א מגזרי פעילות פיקוחיים

תיאור עסקי קבוצת הבנק לפי מגזרי פעילות פיקוחיים

כללי - המגזרים הפיקוחיים השונים והקריטריונים לשיוך לקוחות

בהתאם לחוזר הפיקוח על הבנקים מיום 7 בנובמבר 2014, החל מהדוח הכספי לשנת 2015, הדיווח על מגזרי פעילות פיקוחיים מתבצע בהתאם למתכונת ולסיווגים שנקבעו בהוראות הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים. לפרטים נוספים ראה ביאור 1ד. (7) לעיל.

להלן הגדרות ומאפייני מגזרי פעילות הפיקוחיים:

אנשים פרטיים - מסווגים למגזרי פעילות לפי תיק נכסים פיננסיים בבנק, כמפורט להלן:

- מגזר הבנקאות הפרטית - אנשים פרטיים אשר היתרה של תיק הנכסים הפיננסיים שיש להם בבנק על בסיס מאוחד (לרבות פיקדונות כספיים, תיקי ניירות-ערך ונכסים כספיים אחרים) עולה על 3 מיליוני ש"ח.
- מגזר משקי בית - כולל אנשים פרטיים, למעט לקוחות הנכללים במגזר בנקאות פרטית.

לקוחות עסקיים - מסווגים למגזרי פעילות לפי מחזור הפעילות, כמפורט להלן:

- עסק זעיר - עסק שמחזור פעילותו קטן מ-10 מיליוני ש"ח.
- עסק קטן - עסק שמחזור פעילותו גדול או שווה ל-10 מיליוני ש"ח וקטן מ-50 מיליוני ש"ח.
- עסק בינוני - עסק שמחזור פעילותו גדול או שווה ל-50 מיליוני ש"ח וקטן מ-250 מיליוני ש"ח.
- עסק גדול - עסק שמחזור פעילותו גדול או שווה ל-250 מיליוני ש"ח.

ביאור 29א מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

כאשר מחזור ההכנסות של לקוח עסקי אינו מייצג את היקף הפעילות שלו, פעילות הלקוח העסקי סווגה לפי האמור להלן: כאשר סך החבות של הלקוח העסקי שווה או גדולה מ-100 מיליון ש"ח סווג הלקוח למגזר עסקים גדולים. כאשר סך החבות שלו מתחת ל-100 מיליון ש"ח, התבסס סווג הלקוח למגזר הפעילות הפיקוחי הרלוונטי על סך הנכסים במאזן של העסק.

בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בקובץ שאלות ותשובות של בנק ישראל, נקבע כי לקוח עסקי, אשר החבות שלו לבנק עד סך של 300 אלפי ש"ח (לרבות מסגרת אשראי וכו'), ולבנק אין מידע על מחזור הפעילות שלו, יסווג למגזר הפעילות הפיקוחי הרלוונטי לפי סך הנכסים הפיננסיים של הלקוח בבנק (לרבות פיקדונות כספיים, תיקי ניירות-ערך ונכסים כספיים אחרים), כאשר במקום סך הנכסים במאזן הסיווג יעשה לפי סך הנכסים הפיננסיים לאחר הכפלתם במקדם של 10.

גופים מוסדיים – כולל קופות-גמל, קרנות נאמנות, קרנות פנסיה, קרנות השתלמות, חברות ביטוח, בהתאם להגדרות המפקח על הבנקים.

מגזר ניהול פיננסי – כולל פעילות למסחר, פעילות ניהול נכסים והתחייבויות, פעילות השקעה ריאלית ופעילויות נוספות, כהגדרתן בהוראות המפקח על הבנקים. בהתאם להוראות המעבר לשנת 2015, לא נכללו בביאור גילוי נפרד אודות מגזר הניהול הפיננסי וגילויים אודות אזורים גאוגרפיים ומגזרי פעילות בהתאם לגישת ההנהלה.

אחר – לרבות פעילויות שהופסקו, רווחים מיעודות ותוצאות אחרות הקשורות לזכויות עובדים שלא שויכו למגזרי הפעילות האחרים, פעילויות שלא שויכו למגזרים האחרים, והתאמות בין סך-כל הפריטים המיוחסים למגזרים לבין סך-כל הפריטים בדוח הכספי המאוחד.

הגילוי על מגזרי פעילות בבנק מתבסס על שיוך הלקוח בפועל ליחידה הארגונית המטפלת, ומבוצע בהתאם לקריטריונים שנקבעו על-ידי הנהלת הבנק (ראה פרק "תיאור עסקי קבוצת הבנק לפי מגזרי פעילות", לעיל). פילוח הלקוחות למגזרי פעילות פיקוחיים מבוסס על הגדרות אחידות שנקבעו על-ידי הפיקוח על הבנקים, כמפורט לעיל. השוני בהגדרות בא לידי ביטוי בעיקר המגזרים הבאים:

- לקוחות פרטיים, עם תיק נכסים פיננסיים בבנק הנמוך מ-3 מיליוני ש"ח, שסווגו למגזר בנקאות בפרטית בגילוי על מגזרי פעילות, סווגו למגזר משקי בית בגילוי על מגזרי פעילות פיקוחיים.
- עסקים זעירים וקטנים, שסווגו למגזרים משקי בית ובנקאות בפרטית בגילוי על מגזרי פעילות, בהתבסס על שיוכם ליחידה הארגונית המטפלת, סווגו למגזרים העסקיים האמורים בהתאם לקריטריונים שפורטו לעיל, בגילוי על מגזרי פעילות פיקוחיים.
- לקוחות עסקיים שסווגו למגזר העסקי או למגזר המסחרי בגילוי על מגזרי פעילות, בהתבסס על שיוכם ליחידה הארגונית המטפלת ועל בסיס השתייכותם לקבוצת חברות, סווגו למגזר עסקים זעירים וקטנים בהתאם לקריטריונים שפורטו לעיל, בגילוי על מגזרי פעילות פיקוחיים.
- גופים מוסדיים שסווגו למגזר עסקי ולמגזר ניהול פיננסי בהתאם לגילוי על מגזרי פעילות, סווגו למגזר גופים מוסדיים בגילוי על במגזרי פעילות פיקוחיים.

במיליוני ש"ח

ביאור 29א מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים

	ליום 31 בדצמבר 2015												
	פעילות בישראל									פעילות בחו"ל			סך-הכל
	מגזר משקי הבית	מגזר בנקאות פרטית	עסקים זעירים וקטנים	עסקים בינוניים	עסקים גדולים	גופים מוסדיים	מגזר ניהול פיננסי	מגזר אחר	סך פעילות ישראל	אנשים פרטיים	פעילות עסקית	סך פעילות חו"ל	
יתרת אשראי לציבור ברוטו	**108,759**	**3,043**	**50,392**	**28,578**	**61,935**	**1,752**	**–**	**5,159**	**259,618**	**6,158**	**17,135**	**23,293**	**282,911**
יתרת חובות פגומים	**661**	**5**	**1,086**	**492**	**2,961**	**–**	**–**	**–**	**5,205**	**30**	**101**	**131**	**5,336**
יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום	**724**	**–**	**132**	**1**	**–**	**–**	**–**	**–**	**857**	**–**	**–**	**–**	**857**
יתרת פיקדונות הציבור	**118,526**	**33,938**	**41,481**	**19,128**	**28,797**	**43,580**	**–**	**–**	**285,450**	**20,597**	**15,680**	**36,272**	**321,727**
יתרת נכסי סיכון	**88,313**	**5,445**	**55,543**	**44,185**	**87,976**	**6,548**	**25,065**	**3,795**	**316,870**	**7,364**	**20,890**	**28,254**	**345,124**

אנשים פרטיים - משקי בית ובנקאות פרטית - פעילות בישראל, מאוחד

	ליום 31 בדצמבר 2015								
	מגזר משקי בית				מגזר בנקאות פרטית				סך-הכל
	הלוואות לדיור	כרטיסי אשראי	אחר	סך-הכל משקי בית	הלוואות לדיור	כרטיסי אשראי	אחר	סך-הכל בנקאות פרטית	
יתרת אשראי לציבור ברוטו	**60,063**	**8,636**	**40,060**	**108,759**	**1,057**	**855**	**1,131**	**3,043**	**111,802**
יתרת חובות פגומים	**–**	**8**	**653**	**661**	**–**	**–**	**5**	**5**	**666**
יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום	**634**	**–**	**90**	**724**	**–**	**–**	**–**	**–**	**724**
יתרת פיקדונות הציבור	**–**	**–**	**118,526**	**118,526**	**–**	**–**	**33,938**	**33,938**	**152,464**
יתרת נכסי סיכון	**33,356**	**12,516**	**42,441**	**88,313**	**824**	**1,229**	**3,392**	**5,445**	**93,758**

עסקים קטנים וזעירים, בינוניים וגדולים - פעילות בישראל, מאוחד

	ליום 31 בדצמבר 2015								
	מגזר עסקים זעירים וקטנים			מגזר עסקים בינוניים			מגזר עסקים גדולים		סך-הכל
	בנייה ונדל"ן	אחר	סך-הכל עסקים זעירים וקטנים	בנייה ונדל"ן	אחר	סך-הכל עסקים בינוניים	בנייה ונדל"ן	אחר	סך-הכל עסקים גדולים
	במיליוני ש"ח								
יתרת אשראי לציבור ברוטו	**14,649**	**35,743**	**50,392**	**14,853**	**13,725**	**28,578**	**13,209**	**48,726**	**61,935**	**140,905**
יתרת חובות פגומים	**361**	**725**	**1,086**	**238**	**254**	**492**	**447**	**2,514**	**2,961**	**4,539**
יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום	**42**	**90**	**132**	**–**	**1**	**1**	**–**	**–**	**–**	**133**
יתרת פיקדונות הציבור	**6,423**	**35,058**	**41,481**	**4,021**	**15,107**	**19,128**	**3,905**	**24,892**	**28,797**	**88,922**
יתרת נכסי סיכון	**17,412**	**38,131**	**55,543**	**24,014**	**20,171**	**44,185**	**23,994**	**63,982**	**87,976**	**187,704**

ביאור 30 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי

א. חובות* ומכשירי אשראי חוץ-מאזניים

הפרשה להפסדי אשראי

1. תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי**

	2015				
	אשראי לציבור			בנקים וממשלות	סך-הכל
	מסחרי	לדיור	פרטי אחר	סך-הכל		
יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת השנה	**3,530**	**387**	**935**	**4,852**	**4**	**4,856**
הוצאות בגין הפסדי אשראי[1]	**291**	**5**	**180**	**476**	**(1)**	**475**
מחיקות חשבונאיות	**(918)**	**–**	**(586)**	**(1,504)**	**–**	**(1,504)**
גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות	**958**	**–**	**318**	**1,276**	**–**	**1,276**
מחיקות חשבונאיות נטו	**40**	**–**	**(268)**	**(228)**	**–**	**(228)**
אחר	**(14)**	**–**	**(3)**	**(17)**	**–**	**(17)**
יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף שנה[2]	**3,847**	**392**	**844**	**5,083**	**3**	**5,086**
(1) מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים	**12**	**–**	**(15)**	**(3)**	**–**	**(3)**
(2) מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים	**616**	**–**	**53**	**669**	**–**	**669**

	2014					
	אשראי לציבור			בנקים וממשלות	סך-הכל
	מסחרי	לדיור	פרטי אחר	סך-הכל		
יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת השנה	3,430	422	729	4,581	6	4,587
הוצאות בגין הפסדי אשראי[1]	138	(37)	326	427	(2)	425
מחיקות חשבונאיות	(897)	(3)	(476)	(1,376)	–	(1,376)
גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות	859	5	356	1,220	–	1,220
מחיקות חשבונאיות נטו	(38)	2	(120)	(156)	–	(156)
יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף שנה[2]	3,530	387	935	4,852	4	4,856
(1) מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים	41	–	(7)	34	–	34
(2) מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים	604	–	68	672	–	672

* אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

** לפירוט בדבר יישום לראשונה של הוראות הפיקוח על הבנקים בדבר הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי, ראה ביאור 1ד.(6).

ביאור 30 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

א. חובות* ומכשירי אשראי חוץ-מאזניים (המשך)

הפרשה להפסדי אשראי (המשך)

1. תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי** (המשך)

	2013				
	אשראי לציבור			בנקים וממשלות	סך-הכל
	מסחרי	לדיור	פרטי אחר	סך-הכל		
יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת השנה	3,356	358	969	4,683	5	4,688
הוצאות בגין הפסדי אשראי[1]	635	108	130	873	1	874
מחיקות חשבונאיות	(892)	(44)	(544)	(1,480)	–	(1,480)
גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות	331	–	175	506	–	506
מחיקות חשבונאיות נטו	(561)	(44)	(369)	(974)	–	(974)
התאמות מתרגום דוחות כספיים	–	–	(1)	(1)	–	(1)
יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף שנה[2]	3,430	422	729	4,581	6	4,587
(1) מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים	61	–	(18)	43	–	43
(2) מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים	563	–	75	638	–	638

* אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

** לפירוט בדבר יישום לראשונה של הוראות הפיקוח על הבנקים בדבר הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי, ראה ביאור 1ד.(6).

ביאור 30 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

א. חובות** ומכשירי אשראי חוץ-מאזניים (המשך)

הפרשה להפסדי אשראי (המשך)

2. מידע נוסף על דרך חישוב ההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות**, ועל החובות** בגינם היא חושבה

	31 בדצמבר 2015***				
	אשראי לציבור			בנקים וממשלות	סך-הכל
	מסחרי****	לדיור	פרטי אחר	סך-הכל	
יתרת חוב רשומה של חובות**:					
שנבדקו על בסיס פרטני	**142,300**	**–**	**3,159**	**145,459**	**26,801**	**172,260**
שנבדקו על בסיס קבוצתי(1)	**25,697**	**61,120**	**50,635**	**137,452**	**–**	**137,452**
סך-הכל חובות**	**167,997**	**61,120**	**53,794**	**282,911**	**26,801**	**309,712**
(1) מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק הפיגור	**6,126**	**60,863**	**–**	**66,989**	**–**	**66,989**
הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות**:						
שנבדקו על בסיס פרטני	**2,856**	**–**	**126**	**2,982**	**3**	**2,985**
שנבדקו על בסיס קבוצתי(2)	**375**	**392**	**665**	**1,432**	**–**	**1,432**
סך-הכל הפרשה להפסדי אשראי	**3,231**	**392**	**791**	**4,414**	**3**	**4,417**
(2) מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק הפיגור*****	**61**	**392**	**–**	**453**	**–**	**453**

	31 בדצמבר 2014					
	אשראי לציבור				בנקים וממשלות	סך-הכל
	מסחרי****	לדיור	פרטי אחר	סך-הכל		
יתרת חוב רשומה של חובות**:						
שנבדקו על בסיס פרטני	137,840	–	3,584	141,424	34,046	175,470
שנבדקו על בסיס קבוצתי(1)	23,325	56,515	46,896	126,736	–	126,736
סך-הכל חובות**	161,165	56,515	50,480	268,160	34,046	302,206
(1) מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק הפיגור	5,599	56,196	–	61,795	–	61,795
הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות**:						
שנבדקו על בסיס פרטני	2,682	–	163	2,845	4	2,849
שנבדקו על בסיס קבוצתי(2)	244	387	704	1,335	–	1,335
סך-הכל הפרשה להפסדי אשראי	2,926	387	867	4,180	4	4,184
(2) מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק הפיגור*****	*58	*387	–	*445	–	*445

* הוצג מחדש.

** אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

*** לפירוט בדבר יישום לראשונה של הוראות הפיקוח על הבנקים בדבר הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי, ראה ביאור 1ד.(6).

**** יתרת החובות המסחריים כוללת יתרת הלוואות לדיור, בסך של כ-6,126 מיליוני ש"ח, של לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה (ליום 31.12.14: 5,599 מיליוני ש"ח).

***** כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור שחושבה על בסיס קבוצתי בסך של כ-235 מיליוני ש"ח (ליום 31.12.14: 215 מיליוני ש"ח).
כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור בסך של כ-28 מיליוני ש"ח (ליום 31.12.14: 24 מיליוני ש"ח).

ביאור 30 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות*

1. איכות אשראי ופיגורים

	31 בדצמבר 2015					
	לא בעייתיים	בעייתיים[1]		סך-הכל	חובות לא פגומים** - מידע נוסף	
		לא פגומים	פגומים[2]		בפיגור של 90 ימים או יותר[3]	בפיגור של 30 ועד 89 ימים[4]
פעילות לווים בישראל						
ציבור – מסחרי						
בינוי ונדל"ן - בינוי	**19,835**	**308**	**433**	**20,576**	**42**	**64**
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן	**18,956**	**445**	**490**	**19,891**	**5**	**16**
שירותים פיננסיים	**13,424**	**11**	**452**	**13,887**	**–**	**1**
מסחרי - אחר	**83,743**	**2,339**	**3,018**	**89,100**	**86**	**167**
סך-הכל מסחרי	**135,958**	**3,103**	**4,393**	**143,454**	**133**	**248**
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור[5]	**59,935**	**634**	**–**	**60,569**	**634**	**388**
אנשים פרטיים - אחר	**50,839**	**322**	**664**	**51,825**	**84**	**194**
סך-הכל ציבור - פעילות בישראל	**246,732**	**4,059**	**5,057**	**255,848**	**851**	**830**
בנקים בישראל	**51**	**–**	**–**	**51**	**–**	**–**
ממשלת ישראל	**813**	**–**	**–**	**813**	**–**	**–**
סך-הכל פעילות בישראל	**247,596**	**4,059**	**5,057**	**256,712**	**851**	**830**

* אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

** לענין זה, "חובות לא פגומים" לרבות חובות לא בעייתיים.

(1) סיכון אשראי פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, הלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.

(2) ככלל, חובות פגומים אינם צוברים הכנסות ריבית. למידע על חובות פגומים מסוימים שאורגנו מחדש באירגון מחדש של חוב בעייתי ראה ביאור 30.ב.2.ג. להלן.

(3) מסווגים כחובות בעייתיים (למעט הלוואות לדיור בפיגור עד 3 חודשים) שאינם פגומים, צוברים הכנסות ריבית.

(4) צוברים הכנסות ריבית. חובות בפיגור של 30 ועד 89 ימים בסך של כ-132 מיליוני ש"ח (ליום 31.12.14: 156 מיליוני ש"ח) סווגו כחובות בעייתיים שאינם פגומים.

(5) כולל יתרת הלוואות לדיור בסך של כ-110 מיליוני ש"ח (ליום 31.12.14: 97 מיליוני ש"ח) עם הפרשה לפי עומק פיגור, בהן נחתם הסדר להחזרת פיגורים של לווה, כאשר נעשה שינוי בלוח הסילוקין בגין יתרת הלוואה שטרם הגיע מועד פרעונה.

ביאור 30 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות* (המשך)

1. איכות אשראי ופיגורים (המשך)

	31 בדצמבר 2015					
	לא בעייתיים	בעייתיים[1]		סך-הכל	חובות לא פגומים** - מידע נוסף	
		לא פגומים	פגומים[2]		בפיגור של 90 ימים או יותר[3]	בפיגור של 30 ועד 89 ימים[4]
פעילות לווים בחו"ל						
ציבור - מסחרי						
בינוי ונדל"ן	6,175	40	123	6,338	–	33
מסחרי אחר	17,840	241	124	18,205	–	53
סך-הכל מסחרי	24,015	281	247	24,543	–	86
אנשים פרטיים	2,468	20	32	2,520	6	34
סך-הכל ציבור - פעילות בחו"ל	26,483	301	279	27,063	6	120
בנקים בחו"ל	24,186	–	–	24,186	–	–
ממשלות חו"ל	1,751	–	–	1,751	–	–
סך-הכל פעילות בחו"ל	52,420	301	279	53,000	6	120
סך-הכל ציבור	273,215	4,360	5,336	282,911	857	950
סך-הכל בנקים	24,237	–	–	24,237	–	–
סך-הכל ממשלות	2,564	–	–	2,564	–	–
סך-הכל	300,016	4,360	5,336	309,712	857	950

* אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

** לעניין זה, "חובות לא פגומים" לרבות חובות לא בעייתיים.

(1) סיכון אשראי פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, הלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.

(2) ככלל, חובות פגומים אינם צוברים הכנסות ריבית. למידע על חובות פגומים מסוימים שאורגנו מחדש באירגון מחדש של חוב בעייתי ראה ביאור 30.ב.2.ג. להלן.

(3) מסווגים כחובות בעייתיים (למעט הלוואות לדיור בפיגור עד 3 חודשים) שאינם פגומים, צוברים הכנסות ריבית.

(4) צוברים הכנסות ריבית. חובות בפיגור של 30 ועד 89 ימים בסך של כ-132 מיליוני ש"ח (ליום 31.12.14: 156 מיליוני ש"ח) סווגו כחובות בעייתיים שאינם פגומים.

ביאור 30 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות** (המשך)

1. איכות אשראי ופיגורים (המשך)

	31 בדצמבר 2014					
	לא בעייתיים	בעייתיים[1]		סך-הכל	חובות לא פגומים*** - מידע נוסף	
		לא פגומים	פגומים[2]		בפיגור של 90 ימים או יותר[3]	בפיגור של 30 ועד 89 ימים[4]
פעילות לווים בישראל						
ציבור – מסחרי						
בינוי ונדל"ן - בינוי	18,751	323	558	19,632	41	204
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן	17,937	454	642	19,033	15	83
שירותים פיננסיים	11,899	286	584	12,769	-	3
מסחרי - אחר	80,767	3,395	3,383	87,545	87	127
סך-הכל מסחרי	129,354	4,458	5,167	138,979	143	417
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור[5]	55,254	717	-	55,971	*717	*391
אנשים פרטיים - אחר	47,292	266	638	48,196	75	188
סך-הכל ציבור - פעילות בישראל	231,900	5,441	5,805	243,146	*935	*996
בנקים בישראל	404	-	-	404	-	-
ממשלת ישראל	560	-	-	560	-	-
סך-הכל פעילות בישראל	232,864	5,441	5,805	244,110	*935	*996

* הוצג מחדש.

** אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

*** לענין זה, "חובות לא פגומים" לרבות חובות לא בעייתיים.

(1) סיכון אשראי פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, הלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.

(2) ככלל, חובות פגומים אינם צוברים הכנסות ריבית. למידע על חובות פגומים מסוימים שאורגנו מחדש באירגון מחדש של חוב בעייתי ראה ביאור 30.ב.2.ג. להלן.

(3) מסווגים כחובות בעייתיים (למעט הלוואות לדיור בפיגור עד 3 חודשים) שאינם פגומים, צוברים הכנסות ריבית.

(4) צוברים הכנסות ריבית. חובות בפיגור של 30 ועד 89 ימים בסך של כ-132 מיליוני ש"ח (ליום 31.12.14: 156 מיליוני ש"ח) סווגו כחובות בעייתיים שאינם פגומים.

(5) כולל יתרת הלוואות לדיור בסך של כ-110 מיליוני ש"ח (ליום 31.12.14: 97 מיליוני ש"ח) עם הפרשה לפי עומק פיגור, בהן נחתם הסדר להחזרת פיגורים של לווה, כאשר נעשה שינוי בלוח הסילוקין בגין יתרת הלוואה שטרם הגיע מועד פרעונה.

ביאור 30 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות** (המשך)

1. איכות אשראי ופיגורים (המשך)

	31 בדצמבר 2014					
	לא בעייתיים	בעייתיים[1]		סך-הכל	חובות לא פגומים*** - מידע נוסף	
		לא פגומים	פגומים[2]		בפיגור של 90 ימים או יותר[3]	בפיגור של 30 ועד 89 ימים[4]
פעילות לווים בחו"ל						
ציבור - מסחרי						
בינוי ונדל"ן	5,256	-	210	5,466	-	-
מסחרי אחר	16,280	226	214	16,720	9	16
סך-הכל מסחרי	21,536	226	424	22,186	9	16
אנשים פרטיים	2,751	25	52	2,828	*7	*23
סך-הכל ציבור - פעילות בחו"ל	24,287	251	476	25,014	*16	*39
בנקים בחו"ל	31,781	-	-	31,781	-	-
ממשלות חו"ל	1,301	-	-	1,301	-	-
סך-הכל פעילות בחו"ל	57,369	251	476	58,096	*16	*39
סך-הכל ציבור	256,187	5,692	6,281	268,160	*951	*1,035
סך-הכל בנקים	32,185	-	-	32,185	-	-
סך-הכל ממשלות	1,861	-	-	1,861	-	-
סך-הכל	290,233	5,692	6,281	302,206	*951	*1,035

* הוצג מחדש.

** אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

*** לענין זה, "חובות לא פגומים" לרבות חובות לא בעייתיים.

(1) סיכון אשראי פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, הלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.

(2) ככלל, חובות פגומים אינם צוברים הכנסות ריבית. למידע על חובות פגומים מסוימים שאורגנו מחדש באירגון מחדש של חוב בעייתי ראה ביאור 30.ב.2.ג. להלן.

(3) מסווגים כחובות בעייתיים (למעט הלוואות לדיור בפיגור עד 3 חודשים) שאינם פגומים, צוברים הכנסות ריבית.

(4) צוברים הכנסות ריבית. חובות בפיגור של 30 ועד 89 ימים בסך של כ-132 מיליוני ש"ח (ליום 31.12.14: 156 מיליוני ש"ח) סווגו כחובות בעייתיים שאינם פגומים.

ביאור 30 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

איכות האשראי – מצב פיגור החובות

מצב הפיגור מנוטר באופן שוטף ומהווה אחת האינדיקציות המרכזיות לאיכות אשראי. קביעת מצב הפיגור מבוצעת לפי ימי הפיגור בפועל כאשר חוב מועבר לטיפול כחוב לא מבצע (לא צובר הכנסות ריבית) לאחר 90 ימי פיגור או כל חוב שאורגן מחדש כחוב בעייתי והוחזר לצבור ריבית, כאשר הוא מפגר במשך 30 ימי פיגור ביחס לתנאי החוב החדשים. לגבי חובות המוערכים על בסיס קבוצתי, מצב הפיגור משפיע על סיווג החוב (סיווג החוב חמור יותר ככל שמעמיק הפיגור) ולרוב לאחר 150 ימי פיגור הבנק מבצע מחיקה חשבונאית של חוב. לגבי הלוואות לדיור למעט הלוואות ללא תשלום רבעוני או חודשי, הבנק קובע הפרשה לפי שיטת עומק הפיגור.

ויתורים וארגון מחדש של חוב בעייתי

במדיניות הויתורים הבנק מביא בחשבון מגוון שיקולים על מנת למקסם את ההחזר לבנק: ניהול מערכת היחסים עם הלקוח ומקסום הזדמנויות, מניעת default, עיקולים, היבטים ציבוריים וכדומה.

ויתורים ניתנים רק במקרים בהם הלקוח הציג רצון טוב לפרוע את ההלוואות וצפוי כי יעמוד בהתחייבויותיו.

במקרים בהם, מסיבות כלכליות או משפטיות הקשורות לקשיים פיננסיים של חייב, הבנק מעניק לחייב ויתור אשר בתנאים אחרים הוא לא היה שוקל להעניק החוב יוגדר כארגון מחדש של חוב בעייתי.

ארגון מחדש של חוב בעייתי יכול שיהיה שינוי בתנאי החוב שגורם להפחתה או לדחייה של תשלומים במזומן שנדרשים מהחייב בעתיד הקרוב, הפחתה בשיעור הריבית או בהפחתה של תשלומים על חשבון הקרן, איחוד חובות וכו'.

הבנק יכול להסכים לקבל במזומן נכסים או זכות בהון עצמי של החייב כפירעון של החוב למרות שהשווי המתקבל נמוך מסכום החוב מאחר והבנק מגיע למסקנה שהאמור ימקסם את החזר ההשקעה שלו.

ביאור 30 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות** (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים

א. חובות פגומים והפרשה פרטנית

	31 בדצמבר 2015				
	יתרת[1] חובות פגומים בגינם קיימת הפרשה פרטנית[2]	יתרת הפרשה פרטנית[2]	יתרת[1] חובות פגומים בגינם לא קיימת הפרשה פרטנית[2]	סך-הכל יתרת[1] חובות פגומים	יתרת קרן חוזית של חובות פגומים
פעילות לווים בישראל					
ציבור – מסחרי					
בינוי ונדל"ן - בינוי	**375**	**103**	**58**	**433**	**3,615**
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן	**279**	**22**	**211**	**490**	**1,946**
שירותים פיננסיים	**293**	**37**	**159**	**452**	**1,337**
מסחרי - אחר	**2,043**	**780**	**975**	**3,018**	**6,562**
סך-הכל מסחרי	**2,990**	**942**	**1,403**	**4,393**	**13,460**
אנשים פרטיים - אחר	**390**	**82**	**274**	**664**	**1,215**
סך-הכל ציבור - פעילות בישראל	**3,380**	**1,024**	**1,677**	**5,057**	**14,675**
פעילות לווים בחו"ל					
ציבור – מסחרי					
בינוי ונדל"ן	**83**	**2**	**40**	**123**	**364**
מסחרי אחר	**112**	**41**	**12**	**124**	**328**
סך-הכל מסחרי	**195**	**43**	**52**	**247**	**692**
אנשים פרטיים	**31**	**29**	**1**	**32**	**35**
סך-הכל ציבור - פעילות בחו"ל	**226**	**72**	**53**	**279**	**727**
סך-הכל ציבור*	**3,606**	**1,096**	**1,730**	**5,336**	**15,402**
* מזה:					
נמדד לפי ערך נוכחי של תזרימי המזומנים	**2,741**	**904**	**997**	**3,738**	**–**
חובות בארגון מחדש של חובות בעייתיים	**1,365**	**308**	**1,072**	**2,437**	**–**

** אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

(1) יתרת חוב רשומה.

(2) הפרשה פרטנית להפסדי אשראי.

ביאור 30 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות*** (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

א. חובות פגומים והפרשה פרטנית (המשך)

	31 בדצמבר 2014				
	יתרת[1] חובות פגומים בגינם קיימת הפרשה פרטנית[2]	יתרת הפרשה פרטנית[2]	יתרת[1] חובות פגומים בגינם לא קיימת הפרשה פרטנית[2]	סך-הכל יתרת[1] חובות פגומים	יתרת קרן חוזית של חובות פגומים
פעילות לווים בישראל					
ציבור – מסחרי					
בינוי ונדל"ן - בינוי	276	83	282	558	4,067
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן	363	12	279	642	2,050
שירותים פיננסיים	522	150	62	584	1,312
מסחרי - אחר	1,766	442	1,617	3,383	7,058
סך-הכל מסחרי	2,927	687	2,240	5,167	14,487
אנשים פרטיים - אחר	376	98	262	638	1,109
סך-הכל ציבור - פעילות בישראל	3,303	785	2,502	5,805	15,596
פעילות לווים בחו"ל					
ציבור – מסחרי					
בינוי ונדל"ן	38	10	172	210	449
מסחרי אחר	193	97	21	214	354
סך-הכל מסחרי	231	107	193	424	803
אנשים פרטיים	51	41	1	52	54
סך-הכל ציבור - פעילות בחו"ל	282	148	194	476	857
סך-הכל ציבור	3,585	933	2,696	6,281	16,453
* מזה:					
נמדד לפי ערך נוכחי של תזרימי המזומנים	2,242	704	**1,386	**3,628	-
חובות בארגון מחדש של חובות בעייתיים	1,157	208	1,458	2,615	-

** הוצג מחדש.

*** אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

(1) יתרת חוב רשומה.

(2) הפרשה פרטנית להפסדי אשראי.

במיליוני ש"ח

ביאור 30 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות* (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

ב. יתרה ממוצעת והכנסות ריבית

	2015		
	יתרה** ממוצעת של חובות פגומים	הכנסות ריבית שנרשמו***(1)	מזה: נרשמו על בסיס מזומן
פעילות לווים בישראל			
ציבור – מסחרי			
בינוי ונדל"ן - בינוי	574	5	4
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן	523	6	5
שירותים פיננסיים	589	4	4
מסחרי - אחר	3,329	38	32
סך-הכל מסחרי	5,015	53	45
אנשים פרטיים - אחר	640	36	15
סך-הכל ציבור - פעילות בישראל	5,655	89	60
פעילות לווים בחו"ל			
ציבור – מסחרי			
בינוי ונדל"ן	154	2	2
מסחרי - אחר	172	2	2
סך-הכל מסחרי	326	4	4
אנשים פרטיים	44	2	2
סך-הכל ציבור - פעילות בחו"ל	370	6	6
סך-הכל ציבור	6,025	95	66

* אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

** יתרת חוב רשומה ממוצעת של חובות פגומים בתקופת הדיווח.

*** הכנסות ריבית שנרשמו בתקופת הדיווח, בגין היתרה הממוצעת של החובות הפגומים, בפרק הזמן בו החובות סווגו כפגומים.

(1) אילו החובות הפגומים היו צוברים ריבית לפי התנאים המקוריים היו נרשמות הכנסות ריבית בסך 430 מיליוני ש"ח לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015 (2014: 466 מיליוני ש"ח, 2013: 684 מיליוני ש"ח).

ביאור 30 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות* (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

ב. יתרה ממוצעת והכנסות ריבית (המשך)

	2014		
	יתרה** ממוצעת של חובות פגומים	הכנסות ריבית שנרשמו***(1)	מזה: נרשמו על בסיס מזומן
פעילות לווים בישראל			
ציבור – מסחרי			
בינוי ונדל"ן – בינוי	745	23	18
בינוי ונדל"ן – פעילויות בנדל"ן	708	24	21
שירותים פיננסיים	702	8	7
מסחרי – אחר	3,613	69	59
סך-הכל מסחרי	5,768	124	105
אנשים פרטיים – אחר	661	41	18
סך-הכל ציבור – פעילות בישראל	6,429	165	123
פעילות לווים בחו"ל			
ציבור – מסחרי			
בינוי ונדל"ן	279	6	4
מסחרי – אחר	212	3	2
סך-הכל מסחרי	491	9	6
אנשים פרטיים	46	4	3
סך-הכל ציבור – פעילות בחו"ל	537	13	9
סך-הכל ציבור	6,966	178	132

* אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

** יתרת חוב רשומה ממוצעת של חובות פגומים בתקופת הדיווח.

*** הכנסות ריבית שנרשמו בתקופת הדיווח, בגין היתרה הממוצעת של החובות הפגומים, בפרק הזמן בו החובות סווגו כפגומים.

(1) אילו החובות הפגומים היו צוברים ריבית לפי התנאים המקוריים היו נרשמות הכנסות ריבית בסך 430 מיליוני ש"ח לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015 (2014: 466 מיליוני ש"ח, 2013: 684 מיליוני ש"ח).

ביאור 30 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות* (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

ב. יתרה ממוצעת והכנסות ריבית (המשך)

	2013		
	יתרה** ממוצעת של חובות פגומים	הכנסות ריבית שנרשמו***(1)	מזה: נרשמו על בסיס מזומן
פעילות לווים בישראל			
ציבור – מסחרי			
בינוי ונדל"ן – בינוי	1,346	36	26
בינוי ונדל"ן – פעילויות בנדל"ן	801	39	34
שירותים פיננסיים	1,006	4	3
מסחרי – אחר	3,393	73	59
סך-הכל מסחרי	6,546	152	122
אנשים פרטיים – אחר	763	49	22
סך-הכל ציבור – פעילות בישראל	7,309	201	144
פעילות לווים בחו"ל			
ציבור – מסחרי			
בינוי ונדל"ן	352	7	5
מסחרי – אחר	194	2	2
סך-הכל מסחרי	546	9	7
אנשים פרטיים	67	3	2
סך-הכל ציבור – פעילות בחו"ל	613	12	9
סך-הכל ציבור	7,922	213	153

* אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

** יתרת חוב רשומה ממוצעת של חובות פגומים בתקופת הדיווח.

*** הכנסות ריבית שנרשמו בתקופת הדיווח, בגין היתרה הממוצעת של החובות הפגומים, בפרק הזמן בו החובות סווגו כפגומים.

(1) אילו החובות הפגומים היו צוברים ריבית לפי התנאים המקוריים היו נרשמות הכנסות ריבית בסך 430 מיליוני ש"ח לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015 (2014: 466 מיליוני ש"ח, 2013: 684 מיליוני ש"ח).

ביאור 30 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות* (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

ג. חובות בעייתיים בארגון מחדש

	31 בדצמבר 2015			
		יתרת חוב רשומה		
	שאינו צובר הכנסות ריבית	צובר[1] בפיגור של 30 ימים ועד 89 ימים	צובר[1] לא בפיגור	סך-הכל[2]
פעילות לווים בישראל				
ציבור – מסחרי				
בינוי ונדל"ן - בינוי	**138**	**–**	**19**	**157**
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן	**304**	**–**	**13**	**317**
שירותים פיננסיים	**38**	**–**	**1**	**39**
מסחרי - אחר	**1,137**	**–**	**116**	**1,253**
סך-הכל מסחרי	**1,617**	**–**	**149**	**1,766**
אנשים פרטיים - אחר	**338**	**–**	**244**	**582**
סך-הכל ציבור - פעילות בישראל	**1,955**	**–**	**393**	**2,348**
פעילות לווים בחו"ל				
ציבור – מסחרי				
בינוי ונדל"ן	**67**	**–**	**–**	**67**
מסחרי אחר	**–**	**19**	**–**	**19**
סך-הכל מסחרי	**67**	**19**	**–**	**86**
אנשים פרטיים	**1**	**1**	**1**	**3**
סך-הכל ציבור - פעילות בחו"ל	**68**	**20**	**1**	**89**
סך-הכל ציבור	**2,023**	**20**	**394**	**2,437**

* אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

(1) צובר הכנסות ריבית.

(2) נכלל בחובות פגומים.

התחייבויות למתן אשראי נוסף לחייבים שלגביהם בוצע ארגון מחדש של חוב בעייתי במסגרתו בוצעו שינויים בתנאי האשראי הסתכמו ליום 31 בדצמבר 2015 בסך של כ-132 מיליוני ש"ח (ליום 31.12.14: 106 מיליוני ש"ח).

ביאור 30 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות* (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

ג. חובות בעייתיים בארגון מחדש (המשך)

	31 בדצמבר 2014			
	יתרת חוב רשומה			
	שאינו צובר הכנסות ריבית	צובר[1] בפיגור של 30 ימים ועד 89 ימים	צובר[1] לא בפיגור	סך-הכל[2]
פעילות לווים בישראל				
ציבור – מסחרי				
בינוי ונדל"ן - בינוי	266	-	48	314
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן	247	-	36	283
שירותים פיננסיים	44	-	1	45
מסחרי - אחר	1,177	-	96	1,273
סך-הכל מסחרי	1,734	-	181	1,915
אנשים פרטיים - אחר	324	-	240	564
סך-הכל ציבור - פעילות בישראל	2,058	-	421	2,479
פעילות לווים בחו"ל				
ציבור – מסחרי				
בינוי ונדל"ן	131	-	-	131
מסחרי אחר	1	-	-	1
סך-הכל מסחרי	132	-	-	132
אנשים פרטיים	3	-	1	4
סך-הכל ציבור - פעילות בחו"ל	135	-	1	136
סך-הכל ציבור	2,193	-	422	2,615

* אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

(1) צובר הכנסות ריבית.

(2) נכלל בחובות פגומים.

ביאור 30 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות* (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

ג. חובות בעייתיים בארגון מחדש (המשך)

	ארגונים מחדש שבוצעו		
	בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015		
	מספר חוזים	יתרת חוב רשומה לפני ארגון מחדש	יתרת חוב רשומה לאחר ארגון מחדש
פעילות לווים בישראל			
ציבור – מסחרי			
בינוי ונדל"ן - בינוי	127	45	38
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן	25	38	37
שירותים פיננסיים	15	17	16
מסחרי - אחר	737	539	487
סך-הכל מסחרי	904	639	578
אנשים פרטיים - אחר	8,152	434	401
סך-הכל ציבור - פעילות בישראל	9,056	1,073	979
פעילות לווים בחו"ל			
ציבור – מסחרי			
מסחרי - אחר	2	19	19
אנשים פרטיים	27	2	1
סך-הכל ציבור - פעילות בחו"ל	29	21	20
סך-הכל ציבור	9,085	1,094	999

* אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

ביאור 30 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות* (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

ג. חובות בעייתיים בארגון מחדש (המשך)

	ארגונים מחדש שבוצעו		
	בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014		
	מספר חוזים	יתרת חוב רשומה לפני ארגון מחדש	יתרת חוב רשומה לאחר ארגון מחדש
פעילות לווים בישראל			
ציבור – מסחרי			
בינוי ונדל"ן - בינוי	88	260	251
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן	22	71	68
שירותים פיננסיים	5	24	24
מסחרי - אחר	603	609	570
סך-הכל מסחרי	718	964	913
אנשים פרטיים - אחר	6,964	310	282
סך-הכל ציבור - פעילות בישראל	7,682	1,274	1,195
פעילות לווים בחו"ל			
ציבור – מסחרי			
מסחרי - אחר	1	1	1
אנשים פרטיים	101	4	4
סך-הכל ציבור - פעילות בחו"ל	102	5	5
סך-הכל ציבור	7,784	1,279	1,200

* אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

ביאור 30 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות* (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

ג. חובות בעייתיים בארגון מחדש (המשך)

	ארגונים מחדש שבוצעו		
	בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013		
	מספר חוזים	יתרת חוב רשומה לפני ארגון מחדש	יתרת חוב רשומה לאחר ארגון מחדש
פעילות לווים בישראל			
ציבור – מסחרי			
בינוי ונדל"ן - בינוי	100	265	261
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן	14	11	10
שירותים פיננסיים	5	5	3
מסחרי - אחר	578	944	912
סך-הכל מסחרי	697	1,225	1,186
אנשים פרטיים - אחר	7,626	335	304
סך-הכל ציבור - פעילות בישראל	8,323	1,560	1,490
פעילות לווים בחו"ל			
ציבור – מסחרי			
מסחרי - אחר	13	1	1
אנשים פרטיים	141	5	5
סך-הכל ציבור - פעילות בחו"ל	154	6	6
סך-הכל ציבור	8,477	1,566	1,496

* אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

ביאור 30 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות* (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

ג. חובות בעייתיים בארגון מחדש (המשך)

	ארגונים מחדש שבוצעו וכשלו**	
	בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015	
	מספר חוזים	יתרת חוב רשומה
פעילות לווים בישראל		
ציבור – מסחרי		
בינוי ונדל"ן - בינוי	42	5
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן	10	1
שירותים פיננסיים	3	–
מסחרי - אחר	268	30
סך-הכל מסחרי	323	36
אנשים פרטיים - אחר	3,114	73
סך-הכל ציבור - פעילות בישראל	3,437	109
פעילות לווים בחו"ל		
ציבור – מסחרי		
בינוי ונדל"ן	1	–
אנשים פרטיים	9	–
סך-הכל ציבור - פעילות בחו"ל	10	–
סך-הכל ציבור	3,447	109

* אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

** חובות שהפכו בשנת הדיווח לחובות בפיגור של 30 ימים או יותר, אשר אורגנו מחדש בארגון מחדש של חוב בעייתי במהלך 12 החודשים שקדמו למועד שבו הם הפכו לחובות בפיגור.

ביאור 30 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות* (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

ג. חובות בעייתיים בארגון מחדש (המשך)

	ארגונים מחדש שבוצעו וכשלו**	
	בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014	
	מספר חוזים	יתרת חוב רשומה
פעילות לווים בישראל		
ציבור – מסחרי		
בינוי ונדל"ן - בינוי	45	11
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן	5	16
שירותים פיננסיים	2	–
מסחרי - אחר	283	41
סך-הכל מסחרי	335	68
אנשים פרטיים - אחר	3,160	87
סך-הכל ציבור - פעילות בישראל	3,495	155
פעילות לווים בחו"ל		
ציבור – מסחרי		
אנשים פרטיים	8	–
סך-הכל ציבור	3,503	155

* אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

** חובות שהפכו בשנת הדיווח לחובות בפיגור של 30 ימים או יותר, אשר אורגנו מחדש בארגון מחדש של חוב בעייתי במהלך 12 החודשים שקדמו למועד שבו הם הפכו לחובות בפיגור.

ביאור 30 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות* (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

ג. חובות בעייתיים בארגון מחדש (המשך)

	ארגונים מחדש שבוצעו וכשלו**	
	בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013	
	מספר חוזים	יתרת חוב רשומה
פעילות לווים בישראל		
ציבור – מסחרי		
בינוי ונדל"ן - בינוי	43	10
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן	7	20
שירותים פיננסיים	2	1
מסחרי - אחר	247	53
סך-הכל מסחרי	299	84
אנשים פרטיים - אחר	3,246	109
סך-הכל ציבור - פעילות בישראל	3,545	193
פעילות לווים בחו"ל		
ציבור – מסחרי		
מסחרי - אחר	1	–
אנשים פרטיים	6	–
סך-הכל ציבור - פעילות בחו"ל	7	–
סך-הכל ציבור	3,552	193

* אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

** חובות שהפכו בשנת הדיווח לחובות בפיגור של 30 ימים או יותר, אשר אורגנו מחדש בארגון מחדש של חוב בעייתי במהלך 12 החודשים שקדמו למועד שבו הם הפכו לחובות בפיגור.

ביאור 30 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות*** (המשך)

3. מידע נוסף על הלוואות לדיור - אנשים פרטיים

יתרות לסוף שנה לפי שיעור המימון (LTV), סוג ההחזר וסוג הריבית**

		31 בדצמבר 2015			
		יתרת הלוואות לדיור - אנשים פרטיים			סיכון אשראי חוץ-מאזני
		סך-הכל	מזה: בולט ובלון	מזה: ריבית משתנה	
שיעבוד ראשון: שיעור המימון	עד 60%	**36,287**	**2,362**	**22,924**	**669**
	מעל 60%	**24,251**	**843**	**17,413**	**431**
שיעבוד משני או ללא שיעבוד		**582**	**51**	**398**	**1,510**
סך-הכל		**61,120**	**3,256**	**40,735**	**2,610**

		31 בדצמבר 2014*			
		יתרת הלוואות לדיור - אנשים פרטיים			סיכון אשראי חוץ-מאזני
		סך-הכל	מזה: בולט ובלון	מזה: ריבית משתנה	
שיעבוד ראשון: שיעור המימון	עד 60%	31,869	2,340	21,602	598
	מעל 60%	23,979	1,113	17,982	432
שיעבוד משני או ללא שיעבוד		667	67	409	1,447
סך-הכל		56,515	3,520	39,993	2,477

* הוצג מחדש.

** היחס בין המסגרת המאושרת בעת העמדת המסגרת לבין שווי הנכס, כפי שאושר על-ידי הבנק בעת העמדת המסגרת.

*** אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

איכות אשראי - יחס ה-LTV

יחס ה-LTV מהווה אינדיקציה נוספת של הבנק לאיכות אשראי. יחס ה-LTV - מהווה יחס בין סכום ההלוואה לבין השווי המוערך של הנכס הממומן כפי שאושר על-ידי הבנק בעת העמדת המסגרת. יחס ה-LTV מחושב בעת אישור האשראי למעט החריגים המפורטים להלן:

1. העמדת אשראי נוסף בביטחון אותו נכס.
2. קבלת הלוואה מתאגיד אחר, תוך ביצוע שיעבוד משותף פרי-פסו בגין הנכס.
3. גרירת משכנתא.
4. חלק ממסגרת האשראי לא נוצל.
5. פירעון מוקדם מהותי (10 אחוז ומעלה).

ביאור 3.ב.30 מציג יתרות חוב בגין הלוואות לדיור תוך פילוח לפי טווח יחסי LTV ודרגות שיעבוד.

ביאור 30 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ג. יתרות אשראי לציבור[1] וסיכון אשראי חוץ-מאזני[1][2] לפי גודל האשראי של לווה

	31 בדצמבר 2015		
	מספר לווים[3]	אשראי*[1]	סיכון אשראי חוץ-מאזני[1][2]
אשראי ללווה באלפי ש"ח			
עד 10	**1,766,706**	**2,742**	**2,757**
מ-10 עד 20	**571,691**	**3,334**	**4,931**
מ-20 עד 40	**468,879**	**6,022**	**7,358**
מ-40 עד 80	**298,286**	**9,772**	**7,087**
מ-80 עד 150	**182,714**	**13,384**	**6,625**
מ-150 עד 300	**120,872**	**18,180**	**7,225**
מ-300 עד 600	**71,471**	**25,367**	**5,363**
מ-600 עד 1,200	**52,088**	**38,045**	**5,444**
מ-1,200 עד 2,000	**13,272**	**17,071**	**2,799**
מ-2,000 עד 4,000	**5,541**	**12,323**	**2,615**
מ-4,000 עד 8,000	**2,173**	**9,152**	**3,010**
מ-8,000 עד 20,000	**1,524**	**13,201**	**6,040**
מ-20,000 עד 40,000	**847**	**15,154**	**8,259**
מ-40,000 עד 200,000	**1,030**	**49,616**	**36,987**
מ-200,000 עד 400,000	**134**	**20,099**	**16,315**
מ-400,000 עד 800,000	**71**	**20,377**	**19,044**
מ-800,000 עד 1,200,000	**19**	**11,670**	**6,389**
מ-1,200,000 עד 1,600,000	**4**	**3,017**	**2,905**
מ-1,600,000 עד 2,000,000	**4**	**3,193**	**3,887**
מ-2,000,000 עד 3,200,000	**1**	**1,848**	**421**
מעל 3,200,000	**2**	**1,979**	**6,973**
סך-הכל	**3,557,329**	**295,546**	**162,434**

* אשראי לציבור, השקעות באגרות-חוב של הציבור, נכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים כנגד הציבור בסך של 282,911, 6,631 ו-6,004 מיליוני ש"ח בהתאמה.

(1) אשראי וסיכון אשראי חוץ-מאזני מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי, ולפני השפעת ביטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

(2) סיכון אשראי במכשירים פיננסים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה (לא כולל מסגרות לא מנוצלות של כרטיסי אשראי באחריות בנקים אחרים בסך של כ-11,700 מיליוני ש"ח).

(3) מספר הלווים מחושב לפי אשראי וסיכון אשראי חוץ-מאזני גם יחד.

הערה:
הנתונים של אשראי וסיכון אשראי חוץ-מאזני (להלן:"האשראי") במדרגות האשראי עד 8,000 אלפי ש"ח, כולל מספר הלווים, חושבו על-ידי סיכום הנתונים בכל מדרגת אשראי של כל חברה מאוחדת (איחוד על בסיס שכבות), ואילו הנתונים של האשראי מעל 8,000 אלפי ש"ח, כולל מספר הלווים, חושבו על-ידי סיכום האשראי של כל לווה בכלל קבוצת הבנק, וסיווגו במדרגת האשראי בהתאם (איחוד ספציפי).

ביאור 30 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ג. יתרות אשראי לציבור[1] וסיכון אשראי חוץ-מאזני[1][2] לפי גודל האשראי של לווה (המשך)

	31 בדצמבר 2014		
	מספר לווים[3]	אשראי*[1]	סיכון אשראי חוץ-מאזני[1][2]
אשראי ללווה באלפי ש"ח			
עד 10	1,800,283	2,831	2,445
מ-10 עד 20	544,912	3,269	4,686
מ-20 עד 40	442,933	5,688	6,981
מ-40 עד 80	282,061	9,178	6,817
מ-80 עד 150	173,354	12,480	6,508
מ-150 עד 300	111,201	16,368	7,024
מ-300 עד 600	67,441	23,759	5,196
מ-600 עד 1,200	46,924	33,856	4,952
מ-1,200 עד 2,000	11,968	15,296	2,658
מ-2,000 עד 4,000	5,291	11,593	2,594
מ-4,000 עד 8,000	2,164	8,959	3,045
מ-8,000 עד 20,000	1,525	13,158	5,891
מ-20,000 עד 40,000	835	14,773	7,873
מ-40,000 עד 200,000	941	45,670	31,846
מ-200,000 עד 400,000	150	22,335	19,058
מ-400,000 עד 800,000	70	23,041	17,050
מ-800,000 עד 1,200,000	17	9,837	6,128
מ-1,200,000 עד 1,600,000	4	4,095	1,382
מ-1,600,000 עד 2,000,000	7	3,648	8,314
מ-2,000,000 עד 3,200,000	2	1,569	2,526
מעל 3,200,000	2	1,944	7,871
סך-הכל	3,492,085	283,347	160,845

* אשראי לציבור, השקעות באגרות-חוב של הציבור, נכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים כנגד הציבור בסך של 268,160, 7,051 ו-8,136 מיליוני ש"ח בהתאמה.

(1) אשראי וסיכון אשראי חוץ-מאזני מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי, ולפני השפעת ביטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

(2) סיכון אשראי במכשירים פיננסים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה (לא כולל מסגרות לא מנוצלות של כרטיסי אשראי באחריות בנקים אחרים בסך של כ-10,753 מיליוני ש"ח).

(3) מספר הלווים מחושב לפי אשראי וסיכון אשראי חוץ-מאזני גם יחד.

הערה:

הנתונים של אשראי וסיכון אשראי חוץ-מאזני (להלן:"האשראי") במדרגות האשראי עד 8,000 אלפי ש"ח, כולל מספר הלווים, חושבו על-ידי סיכום הנתונים בכל מדרגת אשראי של כל חברה מאוחדת (איחוד על בסיס שכבות), ואילו הנתונים של האשראי מעל 8,000 אלפי ש"ח, כולל מספר הלווים, חושבו על-ידי סיכום האשראי של כל לווה בכלל קבוצת הבנק, וסיווגו במדרגת האשראי בהתאם (איחוד ספציפי).

ביאור 30 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ד. מידע בדבר מכירות של חובות

הטבלה להלן מפרטת תמורה ששולמה או שהתקבלה עבור רכישות או מכירות של הלוואות*:

	31 בדצמבר 2015			
	מסחרי	לדיור	אחר	סך-הכל
הלוואות שנמכרו	**493**	**–**	**6**	**499**

	31 בדצמבר 2014			
	מסחרי	לדיור	אחר	סך-הכל
הלוואות שנמכרו	–	–	2	2

* למידע נוסף לגבי עסקות מכירת הלוואות ראה ביאור 26.ג.(4) להלן.

ה. מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים

	31 בדצמבר			
	2015	2014	**2015**	2014
	יתרות החוזים*		יתרת ההפרשה להפסדי אשראי	
יתרות החוזים או הסכומים הנקובים שלהם לסוף השנה –				
(א) אשראי תעודות	**1,074**	1,586	**7**	11
(ב) ערבויות להבטחת אשראי	**6,359**	6,391	**36**	19
(ג) ערבויות לרוכשי דירות	**18,900**	16,769	**77**	76
(ד) ערבויות והתחייבויות אחרות**	**23,171**	23,557	**175**	189
(ה) מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו באחריות הבנק	**32,721**	31,070	**54**	54
(ו) מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו באחריות בנקים אחרים	**11,700**	10,753	**–**	**–**
(ז) מסגרות חח"ד ומסגרות אשראי אחרות בחשבונות לפי דרישה, שלא נוצלו	**41,613**	40,445	**115**	131
(ח) התחייבויות בלתי חוזרות לתת אשראי שאושר ושעדיין לא ניתן***	**31,944**	35,513	**99**	98
(ט) התחייבויות להוצאת ערבויות	**23,392**	21,756	**106**	94

* יתרות החוזים או הסכומים הנקובים שלהם לסוף השנה, לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי.
** כולל התחייבויות הבנק בגין חלקו בקרן סיכונים של מסלקת המעו"ף בסך 505 מיליוני ש"ח (בשנת 2014: 711 מיליוני ש"ח).
*** כולל התחייבויות למתן אשראי שניתנו ללקוחות במסגרת "אישור עקרוני ושמירת שיעור הריבית" להוראות ניהול בנקאי תקין 451, נהלים למתן הלוואות לדיור.

ביאור 31 נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה

	ליום 31 בדצמבר 2015					
	מטבע ישראלי		מטבע-חוץ[1]			פריטים לא-כספיים*	סך-הכל
	לא-צמוד	צמוד למדד	דולר	אירו	אחר		
נכסים							
מזומנים ופיקדונות בבנקים	40,268	–	19,034	909	4,765	–	64,976
ניירות-ערך	38,187	2,241	17,454	1,069	1,399	2,534	62,884
ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר	119	–	–	–	–	–	119
אשראי לציבור, נטו[2]	190,286	48,654	27,924	6,541	4,652	440	278,497
אשראי לממשלות	90	–	1,343	935	196	–	2,564
השקעות בחברות כלולות	40	–	–	–	–	103	143
בניינים וציוד	–	–	–	–	–	3,409	3,409
נכסים בגין מכשירים נגזרים[3]	7,563	677	4,006	255	284	4	12,789
נכסים אחרים	4,959	210	76	395	52	565	6,257
סך-כל הנכסים	281,512	51,782	69,837	10,104	11,348	7,055	431,638
התחייבויות							
פיקדונות הציבור	210,077	13,451	78,681	13,817	5,261	440	321,727
פיקדונות מבנקים	2,065	191	1,922	555	40	–	4,773
פיקדונות הממשלה	124	32	198	–	–	–	354
ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר	–	–	–	64	19	–	83
אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים	6,089	26,436	1,581	32	337	–	34,475
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים[3]	8,050	966	4,334	225	231	–	13,806
התחייבויות אחרות	21,377	315	520	455	116	418	23,201
סך-כל ההתחייבויות	247,782	41,391	87,236	15,148	6,004	858	398,419
עודף נכסים (התחייבויות)	33,730	10,391	(17,399)	(5,044)	5,344	6,197	33,219
השפעת מכשירים נגזרים מגדרים:							
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	1,646	–	11	–	(1,657)		
השפעת מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:							
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	(16,341)	(2,106)	18,278	4,424	(4,255)		
אופציות בכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)	1,171	–	(1,696)	522	3		
אופציות מחוץ לכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)	(386)	–	66	182	138		
סך-הכל כללי	19,820	8,285	(740)	84	(427)	6,197	
אופציות בכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)	2,240	–	(2,935)	625	70		
אופציות מחוץ לכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)	(3,528)	–	1,938	916	674		

* לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפריט לא כספי.
(1) כולל צמודי מטבע-חוץ.
(2) לאחר ניכוי הפרשות להפסדי אשראי אשר יוחסו לבסיסי ההצמדה.
(3) הבנק מיישם את הוראות FAS 157 בדבר מדידת שווי הוגן. יתרות הנכסים וההתחייבויות, המוצגות בביאור זה, הינן נטו לאחר ייחוס ההשפעות הנובעות מיישום התקן המסתכמות לסך של (132) מיליוני ש"ח, השפעות אלה הוצגו במגזר הלא-צמוד.

ביאור 31 נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (המשך)

	ליום 31 בדצמבר 2014					
	מטבע ישראלי		מטבע-חוץ[1]			פריטים לא-כספיים**	סך-הכל
	לא-צמוד	צמוד למדד	דולר	אירו	אחר		
נכסים							
מזומנים ופיקדונות בבנקים	22,884	–	28,310	591	3,189	–	54,974
ניירות-ערך	35,121	2,637	15,509	1,272	1,626	2,613	58,778
ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר	280	–	194	–	2	–	476
אשראי לציבור, נטו[2]	173,161	51,955	27,490	5,978	5,020	376	263,980
אשראי לממשלות	47	–	1,055	759	–	–	1,861
השקעות בחברות כלולות	39	–	–	–	–	96	135
בניינים וציוד	–	–	–	–	–	3,475	3,475
נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין	–	–	–	–	–	7	7
נכסים בגין מכשירים נגזרים[3]	7,855	706	6,721	415	535	12	16,244
נכסים אחרים	*6,528	3	*365	420	122	665	*8,103
סך-כל הנכסים	*245,915	55,301	*79,644	9,435	10,494	7,244	*408,033
התחייבויות							
פיקדונות הציבור	184,567	16,461	75,977	13,695	6,154	376	297,230
פיקדונות מבנקים	1,771	211	1,616	609	115	–	4,322
פיקדונות הממשלה	214	36	205	–	–	–	455
ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר	–	–	–	–	42	–	42
אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים	6,105	25,134	1,685	23	724	–	33,671
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים[3]	8,080	1,062	6,988	282	365	–	16,777
התחייבויות אחרות	*22,031	207	*1,053	439	160	430	*24,320
סך-כל ההתחייבויות	*222,768	43,111	*87,524	15,048	7,560	806	*376,817
עודף נכסים (התחייבויות)	*23,147	12,190	*(7,880)	(5,613)	2,934	6,438	*31,216
השפעת מכשירים נגזרים מגדרים:							
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	1,592	–	17	–	(1,609)		
השפעת מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:							
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	(5,344)	(5,925)	8,702	3,845	(1,278)		
אופציות בכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)	(56)	–	(1,537)	1,414	179		
אופציות מחוץ לכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)	321	–	(693)	508	(136)		
סך-הכל כללי	*19,660	6,265	*(1,391)	154	90	6,438	
אופציות בכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)	890	–	(2,885)	1,778	217		
אופציות מחוץ לכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)	(2,976)	–	2,064	1,233	(321)		

* יישום למפרע - לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 1ד.(1).
** לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפריט לא כספי.
(1) כולל צמודי מטבע-חוץ.
(2) לאחר ניכוי הפרשות להפסדי אשראי אשר יוחסו לבסיסי ההצמדה.
(3) הבנק מיישם את הוראות FAS 157 בדבר מדידת שווי הוגן. יתרות הנכסים וההתחייבויות, המוצגות בביאור זה, הינן נטו לאחר ייחוס ההשפעות הנובעות מיישום התקן המסתכמות לסך של (136) מיליוני ש"ח, השפעות אלה הוצגו במגזר הלא-צמוד.

ביאור 32 נכסים והתחייבויות לפי מטבע ולפי תקופה לפירעון

	31 בדצמבר 2015				
	תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים*				
	עם דרישה עד חודש	מעל חודש עד 3 חודשים	מעל 3 חודשים עד שנה	מעל שנה עד שנתיים	מעל 2 עד 3 שנים
מטבע ישראלי (לרבות צמוד מטבע-חוץ):					
נכסים	80,525	20,871	67,522	43,390	27,796
התחייבויות	196,855	10,556	24,503	12,357	10,217
הפרש	(116,330)	10,315	43,019	31,033	17,579
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	(900)	(5,657)	(3,058)	57	363
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	(273)	(85)	(608)	(8)	578
הפרש לאחר השפעת מכשירים נגזרים	(117,503)	4,573	39,353	31,082	18,520
מטבע-חוץ**					
נכסים	33,074	5,839	10,753	8,376	7,868
התחייבויות	69,168	13,351	18,268	2,637	1,731
הפרש	(36,094)	(7,512)	(7,515)	5,739	6,137
מזה: הפרש - בדולר	(29,838)	(6,754)	(8,100)	4,751	4,103
מזה: הפרש - בגין פעילות חוץ	2,777	(1,696)	(782)	3,027	4,133
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	877	5,634	3,037	(31)	(401)
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	273	85	608	8	(578)
הפרש לאחר השפעת מכשירים נגזרים	(34,944)	(1,793)	(3,870)	5,716	5,158
סך-הכל ליום 31 בדצמבר 2015					
נכסים***	113,599	26,710	78,275	51,766	35,664
התחייבויות****	266,023	23,907	42,771	14,994	11,948
הפרש	(152,424)	2,803	35,504	36,772	23,716
*** מזה: אשראי לציבור	47,553	23,048	54,918	38,282	29,612
**** מזה: פיקדונות הציבור	249,331	17,895	32,072	5,760	3,592
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	(23)	(23)	(21)	26	(38)
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	-	-	-	-	-

* בביאור זה מוצגים תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים בגין סעיפי הנכסים וההתחייבויות לפי מטבעות, בהתאם לתקופות הנותרות למועד הפירעון החוזי של כל תזרים. הנתונים מוצגים בניכוי ההשפעה של מחיקות חשבונאיות ושל הפרשות להפסדי אשראי.

** לא כולל מט"י צמוד למטבע-חוץ.

(1) נכסים ללא תקופת פירעון כוללים נכסים בסך של 3,591 מיליוני ש"ח, שזמן פירעונם עבר.

(2) כפי שנכללה בביאור מס' 31 "נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה", לרבות סכומים חוץ-מאזניים בגין נגזרים.

(3) שיעור תשואה חוזי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים המוצגים בביאור זה בגין פריט כספי אל היתרה המאזנית שלו.

(4) כולל אשראי בתנאי חח"ד בסך 16,149 מיליוני ש"ח שמתוכו סכומי חריגה ממסגרת חח"ד בסך 2,487 מיליוני ש"ח.

31 בדצמבר 2015								
	תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים*						יתרה מאזנית[2]	שיעור תשואה חוזי[3] ב-%
	מעל 3 עד 4 שנים	מעל 4 עד 5 שנים	מעל 5 עד 10 שנים	מעל 10 עד 20 שנה	מעל 20 שנה	סך-הכל תזרימי מזומנים	ללא תקופת פירעון[1]	סך-הכל
	21,394	20,353	39,203	27,285	6,411	354,750	5,931	334,557	2.7%
	9,890	8,943	14,645	2,381	726	291,073	133	289,904	2.6%
	11,504	11,410	24,558	24,904	5,685	63,677	5,798	44,653	–
	2,300	(270)	57	433	–	(6,675)	–	(6,942)	–
	444	–	1,409	–	–	1,457	–	1,236	–
	14,248	11,140	26,024	25,337	5,685	58,459	5,798	38,947	–
	7,246	7,026	12,048	2,414	235	94,879	1,262	90,026	2.9%
	1,315	787	1,663	581	56	109,557	61	107,657	1.5%
	5,931	6,239	10,385	1,833	179	(14,678)	1,201	(17,631)	–
	4,896	5,151	9,453	983	181	(15,174)	1,173	(18,329)	–
	3,613	3,881	1,759	759	208	17,679	(10)	15,944	–
	(2,243)	339	(97)	(440)	–	6,675	–	6,942	–
	(444)	–	(1,409)	–	–	(1,457)	–	(1,236)	–
	3,244	6,578	8,879	1,393	179	(9,460)	1,201	(11,925)	–
	28,640	27,379	51,251	29,699	6,646	449,629	7,193	[4]424,583	2.7%
	11,205	9,730	16,308	2,962	782	400,630	194	397,561	2.6%
	17,435	17,649	34,943	26,737	5,864	48,999	6,999	27,022	–
	21,177	18,487	34,209	28,292	6,438	302,016	3,594	278,057	2.8%
	2,746	2,203	3,805	1,462	29	318,895	–	321,287	1.9%
	57	69	(40)	(7)	–	–	–	–	–
	–	–	–	–	–	–	–	–	–

ביאור 32 נכסים והתחייבויות לפי מטבע ולפי תקופה לפירעון (המשך)

	31 בדצמבר 2014				
	תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים*				
	עם דרישה עד חודש	מעל חודש עד 3 חודשים	מעל 3 חודשים עד שנה	מעל שנה עד שנתיים	מעל 2 עד 3 שנים
מטבע ישראלי (לרבות צמוד מטבע-חוץ):					
נכסים[5]	64,801	24,389	49,122	44,494	30,994
התחייבויות[5]	176,431	11,617	25,021	12,492	9,422
הפרש	(111,630)	12,772	24,101	32,002	21,572
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	2,323	(2,494)	(3,236)	(1,025)	1,268
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	(601)	(340)	(342)	72	–
הפרש לאחר השפעת מכשירים נגזרים	(109,908)	9,938	20,523	31,049	22,840
מטבע-חוץ**					
נכסים	41,195	7,139	10,688	8,954	6,792
התחייבויות	67,543	12,828	20,178	3,032	1,522
הפרש	(26,348)	(5,689)	(9,490)	5,922	5,270
מזה: הפרש - בדולר	(21,137)	(3,382)	(6,984)	2,403	3,332
מזה: הפרש - בגין פעילות חוץ	14,387	(1,213)	(3,825)	2,675	1,806
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	(2,323)	2,494	3,236	1,025	(1,268)
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	601	340	342	(72)	–
הפרש לאחר השפעת מכשירים נגזרים	(28,070)	(2,855)	(5,912)	6,875	4,002
סך-הכל ליום 31 בדצמבר 2014					
נכסים***[5]	105,996	31,528	59,810	53,448	37,786
התחייבויות****[5]	243,974	24,445	45,199	15,524	10,944
הפרש	(137,978)	7,083	14,611	37,924	26,842
*** מזה: אשראי לציבור	46,025	20,773	51,031	40,277	27,553
**** מזה: פיקדונות הציבור	222,790	19,055	33,618	7,627	4,192
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	–	–	–	–	–
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	–	–	–	–	–

* בביאור זה מוצגים תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים בגין סעיפי הנכסים וההתחייבויות לפי מטבעות, בהתאם לתקופות הנותרות למועד הפירעון החוזי של כל תזרים. הנתונים מוצגים בניכוי ההשפעה של מחיקות חשבונאיות ושל הפרשות להפסדי אשראי.

** לא כולל מט"י צמוד למטבע-חוץ.

(1) נכסים ללא תקופת פירעון כוללים נכסים בסך של 3,829 מיליוני ש"ח, שזמן פירעונם עבר.

(2) כפי שנכללה בביאור מס' 31 "נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה", לרבות סכומים חוץ-מאזניים בגין נגזרים.

(3) שיעור תשואה חוזי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים המוצגים בביאור זה בגין פריט כספי אל היתרה המאזנית שלו.

(4) כולל אשראי בתנאי חח"ד בסך 15,138 מיליוני ש"ח שמתוכו סכומי חריגה ממסגרת חח"ד בסך 1,956 מיליוני ש"ח.

(5) יישום למפרע - לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 1ד.(1).

31 בדצמבר 2014								
תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים*							יתרה מאזנית[2]		שיעור תשואה חוזי[3] ב-%
מעל 3 עד 4 שנים	מעל 4 עד 5 שנים	מעל 5 עד 10 שנים	מעל 10 עד 20 שנה	מעל 20 שנה	סך-הכל תזרימי מזומנים	ללא תקופת פירעון[1]	סך-הכל	
18,836	13,668	44,050	26,204	5,492	322,050	7,292	302,951	2.4%
8,501	8,439	17,582	2,872	981	273,358	117	266,631	2.7%
10,335	5,229	26,468	23,332	4,511	48,692	7,175	36,320	–
528	2,746	(723)	324	–	(289)	–	(1,414)	–
571	440	1,394	–	–	1,194	–	907	–
11,434	8,415	27,139	23,656	4,511	49,597	7,175	35,813	–
6,229	6,710	12,227	1,877	383	102,194	794	97,838	2.0%
1,039	1,778	2,056	719	163	110,858	18	109,380	1.5%
5,190	4,932	10,171	1,158	220	(8,664)	776	(11,542)	–
2,899	3,348	6,599	223	233	(12,466)	472	(8,372)	–
1,385	2,545	2,418	239	219	20,636	(47)	19,726	–
(528)	(2,746)	723	(324)	–	289	–	1,414	–
(571)	(440)	(1,394)	–	–	(1,194)	–	(907)	–
4,091	1,746	9,500	834	220	(9,569)	776	(11,035)	–
25,065	20,378	56,277	28,081	5,875	424,244	8,086	[4]400,789	2.3%
9,540	10,217	19,638	3,591	1,144	384,216	135	376,011	2.3%
15,525	10,161	36,639	24,490	4,731	40,028	7,951	24,778	–
20,146	14,655	34,713	25,195	5,556	285,924	3,917	263,604	2.9%
3,272	2,682	4,495	1,803	150	299,684	9	296,854	2.7%
–	–	–	–	–	–	–	–	–
–	–	–	–	–	–	–	–	–

ביאור 33 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

הביאור כולל מידע בדבר הערכת השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים.

לרוב המכשירים הפיננסיים בבנק לא ניתן לצטט "מחיר שוק" מכיוון שלא קיים שוק פעיל בו הם נסחרים. לפיכך, השווי ההוגן נאמד באמצעות מודלים מקובלים לתמחור, כגון ערך נוכחי של תזרים מזומנים עתידי המהוון בריבית ניכיון בשיעור המשקף את רמת הסיכון הגלומה במכשיר הפיננסי. אומדן של השווי ההוגן באמצעות הערכת תזרים המזומנים העתידי וקביעת שיעור ריבית הניכיון היא סובייקטיבית. לכן, עבור רוב המכשירים הפיננסיים, הערכת השווי ההוגן המצורפת אינה בהכרח אינדיקציה לשווי מימוש של המכשיר הפיננסי ביום הדיווח. הערכת השווי ההוגן נערכה לפי שיעורי הריבית התקפים למועד הדיווח ואינה לוקחת בחשבון את התנודתיות של שיעורי הריבית. תחת הנחת שיעורי ריבית אחרים יתקבלו ערכי שווי הוגן שיכול שיהיו שונים באופן מהותי. בעיקר הדברים אמורים לגבי המכשירים הפיננסיים בריבית קבועה או שאינם נושאים ריבית. בנוסף, בקביעת ערכי השווי ההוגן לא הובאו בחשבון העמלות שיתקבלו או ישולמו אגב הפעילות העסקית וכן אינם כוללים את השפעת הזכויות שאינן מקנות שליטה ואת השפעת המס. יותר מכך, הפער בין היתרה במאזן לבין יתרות השווי ההוגן ייתכן ולא ימומש מכיוון שברוב המקרים הבנק עשוי להחזיק את המכשיר הפיננסי עד לפירעון. בשל כל אלו, יש להדגיש כי אין בנתונים הכלולים בביאור זה כדי להצביע על שווי התאגיד הבנקאי כעסק חי. כמו-כן, בשל הקשת הרחבה של טכניקות הערכה והאומדנים האפשריים ליישום במהלך ביצוע הערכת השווי ההוגן, יש להיזהר בעת עריכת השוואות ערכי שווי הוגן בין בנקים שונים.

השיטות וההנחות העיקריות לצורך אומדן השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים

פיקדונות בבנקים, אגרות-חוב ומלוות שאינם נסחרים ואשראי לממשלה – שיטת היוון תזרימי מזומנים עתידיים לפי שיעורי ריבית שבהם הבנק ביצע עסקות דומות במועד הדיווח;

ניירות-ערך סחירים – לפי שווי שוק בשוק העיקרי.

אשראי לציבור – השווי ההוגן של יתרת האשראי לציבור נאמד לפי שיטת הערך הנוכחי של תזרימי מזומנים עתידיים מנוכים בשיעור ניכיון מתאים. יתרת האשראי פולחה לקטגוריות הומוגניות. בכל קטגוריה חושב התזרים של התקבולים העתידיים (קרן וריבית). תקבולים אלה הוונו בשיעור ריבית המשקף את רמת הסיכון הגלומה באשראי באותה קטגוריה.

בדרך כלל שיעור ריבית זה נקבע לפי שיעור ריבית לפיו נעשות בבנק עסקות דומות במועד הדיווח.

השווי ההוגן של חובות פגומים חושב תוך שימוש בשיעורי ריבית ניכיון המשקפים את סיכון האשראי הגבוה הגלום בהם. בכל מקרה, שיעורי ניכיון אלה לא פחתו משיעור הריבית הגבוה ביותר המשמש את הבנק בעסקותיו במועד הדיווח.

תזרימי המזומנים העתידיים עבור חובות פגומים וחובות אחרים חושבו לאחר ניכוי השפעות של מחיקות חשבונאיות ושל הפרשות להפסדי אשראי בגין החובות. גידול של 1% בשיעורי ריבית הניכיון של חובות פגומים מקטין את שווים ההוגן בסכום של 15 מיליוני ש"ח. מחיקות חשבונאיות והפרשות להפסדי אשראי יוחסו לתקופות שבהן מוין אותו חוב, מקום בו ניתן לעשות זאת (לדוגמה, כאשר חושבה הפרשה על בסיס פרטני לפי ערך נוכחי של תזרים מזומנים). בהעדר נתונים אלה מחיקות חשבונאית ויתרת ההפרשות מיוחסים באופן יחסי ליתרת האשראי לפי תקופות לפירעון בסוף התקופה.

בחישוב השווי ההוגן נכללו הנחות פירעון מוקדם בגין אשראי לדיור בהתאם להערכת הבנק בהתבסס על בחינת הנתונים ההיסטוריים של פירעונות מוקדמים ביחס לפרמטרים המסבירים פירעונות אלו. השפעת הנחות אלו על השווי ההוגן הינה הגדלת השווי ההוגן ב-130 מיליוני ש"ח.

ביאור 33 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

פיקדונות, אגרות-חוב וכתבי התחייבות – בשיטת היוון תזרימי מזומנים עתידיים לפי שיעור ריבית בו התאגיד מגייס פיקדונות דומים, או בהנפקת אגרות-חוב וכתבי התחייבות דומים (אם מחיר מצוטט בשוק פעיל אינו זמין), על-ידי הבנק, ביום הדיווח. לגבי אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים אשר נסחרים כנכס בשוק פעיל, השווי ההוגן מבוסס על מחירי שוק מצוטטים או על ציטוטי סוחרים עבור התחייבות זהה הנסחרת כנכס בשוק פעיל.

השאלות בין לקוחות – מוצגים כאשראי ופיקדונות ונמדדים לפי ערכם בבורסה של ניירות הערך המושאלים.

מכשירים נגזרים – מכשירים פיננסיים נגזרים שיש להם שוק פעיל הוערכו לפי שווי שוק שנקבע בשוק העיקרי.

מכשירים פיננסיים נגזרים שאינם נסחרים בשוק פעיל הוערכו לפי מודלים המשמשים את הבנק בפעילותו השוטפת והלוקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי.

מדידת השווי ההוגן של מכשירים נגזרים מתחשבת בין היתר בסיכון האשראי הגלום בעסקות אלו.

אומדן השווי ההוגן של נכסים בגין מכשירים נגזרים, משקף גם את סיכון האשראי של הצד הנגדי, ואומדן השווי ההוגן של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים משקף גם את סיכון האשראי של הבנק.

נכסים והתחייבויות אשר מדידת השווי ההוגן בגינם מתבססת על נתוני רמה 3 – פריטים ששווים ההוגן נקבע על סמך מחיר אינדיקטיבי מגורם בלתי תלוי, מחיר אינדיקטיבי של צד נגדי לעסקה, מודלים להערכה אשר חלק מהנתונים המשמעותיים בהם אינם נצפים וכן פריטים ששווים ההוגן נקבע על סמך מחשבונים פנימיים או לשכות שירות אשר חלק מהנתונים בהם אינם נצפים.

ביאור 33 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

א. יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

	ליום 31 בדצמבר 2015				
	יתרה במאזן	שווי הוגן[1]			סך-הכל
		רמה 1	רמה 2	רמה 3	
נכסים פיננסיים					
מזומנים ופיקדונות בבנקים	64,976	2,619	–	62,370	64,989
ניירות-ערך*	62,884	45,832	15,844	1,214	62,890
ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר	119	–	–	119	119
אשראי לציבור, נטו***	278,497	2,876	–	276,695	279,571
אשראי לממשלות	2,564	–	–	2,571	2,571
נכסים בגין מכשירים נגזרים	12,789	823	8,822	3,144	12,789
נכסים פיננסיים אחרים	2,011	1,189	–	825	2,014
סך-כל הנכסים הפיננסיים	**423,840	53,339	24,666	346,938	424,943
התחייבויות פיננסיות					
פיקדונות הציבור***	321,727	2,876	–	320,243	323,119
פיקדונות מבנקים	4,773	–	–	4,824	4,824
פיקדונות הממשלה	354	–	–	397	397
ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר	83	–	–	83	83
אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים	34,475	30,470	2,114	3,882	36,466
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	13,806	820	12,624	362	13,806
התחייבויות פיננסיות אחרות	17,734	1,220	–	16,473	17,693
סך-כל ההתחייבויות הפיננסיות	**392,952	35,386	14,738	346,264	396,388

* כולל מניות ואופציות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, המוצגות לפי עלות, בסך של 643 מיליוני ש"ח. לפירוט נוסף על יתרה במאזן ושווי הוגן של ניירות-ערך ראה ביאור 12.

** מזה: נכסים והתחייבויות בסך של 81,302 מיליוני ש"ח ובסך של 17,916 מיליוני ש"ח, בהתאמה, אשר יתרתם במאזן זהה לשווי הוגן (מכשירים המוצגים במאזן לפי שווי הוגן). למידע נוסף על מכשירים שנמדדו בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה ועל בסיס שאינו חוזר ונשנה ראה סעיפים ב-ו.

*** מזה נכללו ביתרת אשראי לציבור וביתרת פיקדונות הציבור סכומים של 8 מיליוני ש"ח ו-14 מיליוני ש"ח (בהתאמה) בגין מכשירים נגזרים משובצים.

(1) רמה 1 – מדידות שווי הוגן המשתמשות במחירים מצוטטים בשוק פעיל.
רמה 2 – מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים נצפים משמעותיים אחרים.
רמה 3 – מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים לא נצפים משמעותיים.

ביאור 33 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

א. יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

	ליום 31 בדצמבר 2014				
	יתרה במאזן	שווי הוגן[1]			סך-הכל
		רמה 1	רמה 2	רמה 3	
נכסים פיננסיים					
מזומנים ופיקדונות בבנקים	54,974	2,364	-	52,625	54,989
ניירות-ערך**	58,778	43,581	14,076	1,147	58,804
ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר	476	-	-	476	476
אשראי לציבור, נטו****	263,980	3,558	-	262,378	265,936
אשראי לממשלות	1,861	-	-	1,869	1,869
נכסים בגין מכשירים נגזרים	16,244	892	11,063	4,289	16,244
נכסים פיננסיים אחרים	3,668	2,183	-	1,485	3,668
סך-כל הנכסים הפיננסיים	399,981***	52,578	25,139	324,269	401,986
התחייבויות פיננסיות					
פיקדונות הציבור****	297,230	3,558	-	295,668*	299,226*
פיקדונות מבנקים	4,322	-	-	4,373	4,373
פיקדונות הממשלה	455	-	-	505	505
ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר	42	-	-	42	42
אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים	33,671	29,861	2,132	4,634	36,627
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	16,777	882	14,744	1,151	16,777
התחייבויות פיננסיות אחרות	18,735	2,254	321	16,123	18,698
סך-כל ההתחייבויות הפיננסיות	371,232***	36,555	17,197	322,496*	376,248*

* הוצג מחדש.

** כולל מניות ואופציות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, המוצגות לפי עלות, בסך של 612 מיליוני ש"ח. לפירוט נוסף על יתרה במאזן ושווי הוגן של ניירות-ערך ראה ביאור 12.

*** מזה: נכסים והתחייבויות בסך של 83,502 מיליוני ש"ח ובסך של 25,214 מיליוני ש"ח, בהתאמה, אשר יתרתם במאזן זהה לשווי הוגן (מכשירים המוצגים במאזן לפי שווי הוגן). למידע נוסף על מכשירים שנמדדו בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה ועל בסיס שאינו חוזר ונשנה ראה סעיפים ב-ו.

**** מזה נכללו ביתרת אשראי לציבור וביתרת פיקדונות הציבור סכומים של 11 מיליוני ש"ח ו-41 מיליוני ש"ח (בהתאמה) בגין מכשירים נגזרים משובצים.

(1) רמה 1 - מדידות שווי הוגן המשתמשות במחירים מצוטטים בשוק פעיל.
רמה 2 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים נצפים משמעותיים אחרים.
רמה 3 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים לא נצפים משמעותיים.

ביאור 33 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ב. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה

	ליום 31 בדצמבר 2015			
	מדידות שווי הוגן המשתמשות ב-			סך-הכל שווי הוגן
	מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	נתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	נתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	
נכסים				
ניירות-ערך זמינים למכירה:				
אגרות-חוב ממשלתיות - ממשלת ישראל	32,330	5,021	–	37,351
אגרות-חוב ממשלתיות - ממשלות זרות	1,252	4,363	–	5,615
אגרות-חוב של מוסדות פיננסיים בישראל	134	95	–	229
אגרות-חוב של מוסדות פיננסיים זרים	1,198	3,332	151	4,681
אגרות-חוב של אחרים בישראל	1,130	915	–	2,045
אגרות-חוב של אחרים זרים	1,470	2,118	–	3,588
מניות סחירות	1,843	–	–	1,843
ניירות-ערך למסחר:				
אגרות-חוב ממשלתיות - ממשלת ישראל	6,291	–	–	6,291
אגרות-חוב ממשלתיות - ממשלות זרות	7	–	–	7
אגרות-חוב של מוסדות פיננסיים זרים	56	–	–	56
אגרות-חוב של אחרים בישראל	3	–	–	3
אגרות-חוב של אחרים זרים	70	–	–	70
מניות סחירות	48	–	–	48
סך-הכל ניירות-ערך הנמדדים בשווי הוגן	45,832	15,844	151	61,827
נכסים בגין מכשירים נגזרים:				
חוזי שקל-מדד	–	355	115	470
חוזי ריבית אחרים	–	6,492	1,282	7,774
חוזי מטבע-חוץ	98	1,876	1,591	3,565
חוזי מניות	725	56	101	882
חוזי סחורות ואחרים	–	43	55	98
נכסים בגין נגזרים משובצים	–	–	8	8
אשראי בגין השאלות בין לקוחות	2,876	–	–	2,876
נכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף	1,189	–	–	1,189
סך-כל הנכסים	50,720	24,666	3,303	78,689

ביאור 33 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ב. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה (המשך)

	ליום 31 בדצמבר 2015			
	מדידות שווי הוגן המשתמשות ב-			סך-הכל שווי הוגן
	מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	נתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	נתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	
התחייבויות				
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים:				
חוזי שקל-מדד	–	596	–	596
חוזי ריבית אחרים	–	8,102	278	8,380
חוזי מטבע-חוץ	98	3,708	68	3,874
חוזי מניות	722	126	13	861
חוזי סחורות ואחרים	–	92	3	95
התחייבויות בגין נגזרים משובצים	–	4	10	14
פיקדונות בגין השאלות בין לקוחות	2,876	–	–	2,876
התחייבויות בגין פעילות בשוק המעו"ף	1,189	–	–	1,189
התחייבויות בגין השאלת ניירות-ערך	31	–	–	31
סך-כל ההתחייבויות	4,916	12,628	372	17,916

ביאור 33 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ב. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה (המשך)

	ליום 31 בדצמבר 2014			
	מדידות שווי הוגן המשתמשות ב-			סך-הכל שווי הוגן
	מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	נתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	נתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	
נכסים				
ניירות-ערך זמינים למכירה:				
אגרות-חוב ממשלתיות - ממשלת ישראל	31,957	5,092	-	37,049
אגרות-חוב ממשלתיות - ממשלות זרות	1,437	2,061	-	3,498
אגרות-חוב של מוסדות פיננסיים בישראל	721	98	-	819
אגרות-חוב של מוסדות פיננסיים זרים	1,093	3,990	-	5,083
אגרות-חוב של אחרים בישראל	1,440	844	-	2,284
אגרות-חוב של אחרים זרים	1,463	1,991	-	3,454
מניות סחירות	1,951	-	-	1,951
ניירות-ערך למסחר:				
אגרות-חוב ממשלתיות - ממשלת ישראל	2,871	-	-	2,871
אגרות-חוב ממשלתיות - ממשלות זרות	43	-	-	43
אגרות-חוב של מוסדות פיננסיים זרים	354	-	-	354
אגרות-חוב של אחרים בישראל	20	-	-	20
אגרות-חוב של אחרים זרים	181	-	-	181
מניות סחירות	50	-	-	50
סך-הכל ניירות-ערך הנמדדים בשווי הוגן	43,581	14,076	-	57,657
נכסים בגין מכשירים נגזרים:				
חוזי שקל-מדד	-	280	135	415
חוזי ריבית אחרים	-	7,136	1,215	8,351
חוזי מטבע-חוץ	62	3,349	2,874	6,285
חוזי מניות	830	160	31	1,021
חוזי סחורות ואחרים	-	138	34	172
נכסים בגין נגזרים משובצים	-	-	11	11
אשראי בגין השאלות בין לקוחות	3,558	-	-	3,558
נכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף	2,183	-	-	2,183
סך-כל הנכסים	50,214	25,139	4,300	79,653

ביאור 33 יתרות אומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ב. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה (המשך)

	ליום 31 בדצמבר 2014			
	מדידות שווי הוגן המשתמשות ב-			סך-הכל שווי הוגן
	מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	נתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	נתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	
התחייבויות				
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים:				
חוזי שקל-מדד	–	547	–	547
חוזי ריבית אחרים	–	8,331	588	8,919
חוזי מטבע-חוץ	62	5,565	539	6,166
חוזי מניות	820	148	9	977
חוזי סחורות ואחרים	–	153	15	168
התחייבויות בגין נגזרים משובצים	–	(4)	45	41
פיקדונות בגין השאלות בין לקוחות	3,558	–	–	3,558
התחייבויות בגין פעילות בשוק המעו"ף	2,183	–	–	2,183
התחייבויות בגין השאלת ניירות-ערך	71	321	–	392
סך-כל ההתחייבויות	6,694	15,061	1,196	22,951

ביאור 33 יתרות אומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ג. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס שאינו חוזר ונשנה

	ליום 31 בדצמבר 2015				
	מדידות שווי הוגן המשתמשות ב-			סך-הכל שווי הוגן	סך-הכל הרווח (הפסד) בגין השינויים בשווי בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015
	מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	נתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	נתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)		
נכסים שנמדדים לפי שווי הוגן שלא על בסיס חוזר ונשנה					
אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון	**–**	**–**	**1,598**	**1,598**	**(122)**
השקעות במניות	**–**	**–**	**11**	**11**	**(7)**[2]
סך-הכל	**–**	**–**	**1,609**	**1,609**	**(29)**

	ליום 31 בדצמבר 2014				
	מדידות שווי הוגן המשתמשות ב-			סך-הכל שווי הוגן	סך-הכל הרווח (הפסד) בגין השינויים בשווי בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014
	מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	נתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	נתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)		
נכסים שנמדדים לפי שווי הוגן שלא על בסיס חוזר ונשנה					
אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון	–	–	*2,653	*2,653	81[1]
השקעות במניות	–	–	35	35	(8)[2]
סך-הכל	–	–	*2,688	*2,688	73

* הוצג מחדש.
(1) הפסדים שנכללו בדוח רווח והפסד בסעיף הוצאות בגין הפסדי אשראי.
(2) הפסדים שנכללו בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית.

במיליוני ש"ח

ביאור 33 יתרות אומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ד. שינויים בפריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה שנכללו ברמה 3

	שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2014	רווחים (הפסדים) שנכללו בדוח רווח והפסד[1][3]	רווחים (הפסדים) שנכללו בהון[2]	רכישות	הנפקות	סילוקים	העברות אל רמה 3	העברות מתוך רמה 3	שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2015	רווחים (הפסדים) שטרם מומשו בגין מכשירים המוחזקים ליום 31 בדצמבר 2015
נכסים										
ניירות-ערך זמינים למכירה:										
אגרות-חוב של מוסדות פיננסיים זרים	–	–	1	150	–	–	–	–	151	1[1][2]
יתרות בגין מכשירים נגזרים, נטו:										
חוזי שקל-מדד	135	49	–	–	–	(74)	5	–	115	38[3]
חוזי ריבית אחרים	627	87	–	220	–	(214)	79	205	1,004	251[1][3]
חוזי מטבע-חוץ	2,335	235	–	319	–	(1,715)	46	303	1,523	385[3]
חוזי מניות	22	65	–	7	–	(6)	–	–	88	65[3]
חוזי סחורות ואחרים	19	29	–	25	–	(21)	–	–	52	26[3]
נגזרים משובצים	(34)	34	–	2	–	(4)	–	–	(2)	33[3]
סך-הכל	3,104	499	1	723	–	(2,034)	130	508	2,931	799

(1) רווחים (הפסדים) שנכללו בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות ריבית.
(2) רווחים (הפסדים) שנכללו בהון בסעיף התאמות בגין הצגת ניירות-ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן.
(3) רווחים (הפסדים) שנכללו בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית.

ביאור 33 יתרות אומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ד. שינויים בפריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה שנכללו ברמה 3 (המשך)

	שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2013	רווחים (הפסדים) שנכללו בדוח רווח והפסד[1][3]	רווחים (הפסדים) שנכללו בהון[2]	רכישות	הנפקות	סילוקים	העברות אל רמה 3	העברות מתוך רמה 3	שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2014	רווחים (הפסדים) שטרם מומשו בגין מכשירים המוחזקים ליום 31 בדצמבר 2014
נכסים										
יתרות בגין מכשירים נגזרים, נטו:										
חוזי שקל-מדד	52	109	–	–	–	(51)	25	–	135	96[3]
חוזי ריבית אחרים	237	267	–	224	(24)	(107)	20	10	627	247[1][3]
חוזי מטבע-חוץ	1,819	681	–	160	–	(448)	(17)	140	2,335	1,004[3]
חוזי מניות	46	3	–	4	–	(20)	–	(11)	22	1[3]
חוזי סחורות ואחרים	17	10	–	6	–	(14)	–	–	19	13[3]
נגזרים משובצים	3	(35)	–	(2)	–	1	–	(1)	(34)	(4)[3]
סך-הכל	2,174	1,035	–	392	(24)	(639)	28	138	3,104	1,357

(1) רווחים (הפסדים) שנכללו בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות ריבית.
(2) רווחים (הפסדים) שנכללו בהון בסעיף התאמות בגין הצגת ניירות-ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן.
(3) רווחים (הפסדים) שנכללו בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית.

ה. במהלך התקופה לא היו מעברים של פריטים הנמדדים לפי שווי הוגן בין רמה 1 לרמה 2.

ו. במהלך התקופה לא היו מעברים של פריטים הנמדדים לפי שווי הוגן ממדידה ברמה 3 למדידה ברמה 2, למעט העברות הנובעות מסיכון צד נגדי לעסקה.

ביאור 33 יתרות אומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ז. מידע נוסף בדבר נתונים לא נצפים משמעותיים וטכניקות הערכה המשמשים במדידת שווי הוגן של פריטים שסווגו לרמה 3

	31 בדצמבר 2015			
	שווי הוגן	טכניקת הערכה	נתונים לא נצפים	טווח (ממוצע משוקלל)
	במיליוני ש"ח			
נכסים				
השקעה במניות לא סחירות	**11**	הערכת שווי		
אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון	**1,598**	נכסים סחירים - שווי שוק בניכוי מקדם ביטחון מתאים		
		נכסים לא סחירים - היוון תזרימי מזומנים בניכוי מקדם ביטחון מתאים		
יתרות בגין מכשירים נגזרים, נטו:				
חוזי שקל-מדד	**115**	מודל תמחור נגזרי מטבע וריבית	סיכון צד נגדי לעסקה	1.74%-5.71% (2.45%)
חוזי ריבית אחרים	**1,005**	מודל תמחור נגזרי ריבית	סיכון צד נגדי לעסקה	0.65%-5.71% (3.66%)
חוזי מטבע-חוץ	**1,522**	מודל תמחור אופציות	סיכון צד נגדי לעסקה	0.65%-5.71% (2.56%)
חוזי מניות	**76**	מודל תמחור אופציות	סיכון צד נגדי לעסקה	1.83%-5.71% (2.10%)
חוזי מניות[1]	**1**	מודל תמחור אופציות	סטיית תקן	22.30%-68.50% (39.22%)
			תשואת דיבידנד	6.00%-6.00% (6.00%)
			ריבית שקלית לא-צמודה	1.25%-1.25% (1.25%)
חוזי סחורות ואחרים	**52**	מודל תמחור נגזרי מטבע	סיכון צד נגדי לעסקה	2.37%-5.71% (3.68%)
נגזרים משובצים[2]	**8**	מודל תמחור אופציות	ריבית שקלית לא-צמודה	1.26%-6.48% (2.94%)

ניתוח רגישות לגבי מדידות שווי הוגן המסווגות ברמה 3:

(1) עלייה (ירידה) בשיעור סטיית התקן תביא למדידת שווי הוגן גבוהה (נמוכה) משמעותית. מנגד, עלייה (ירידה) בשיעור תשואת הדיבידנד או בשיעור הריבית להיוון תביא למדידת שווי הוגן נמוכה (גבוהה) משמעותית.

(2) עלייה (ירידה) בשיעור הריבית להיוון תביא למדידת שווי הוגן נמוכה (גבוהה) משמעותית.

ביאור 33 יתרות אומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ז. מידע נוסף בדבר נתונים לא נצפים משמעותיים וטכניקות הערכה המשמשים במדידת שווי הוגן של פריטים שסווגו לרמה 3 (המשך)

	31 בדצמבר 2014			
	שווי הוגן	טכניקת הערכה	נתונים לא נצפים	טווח (ממוצע משוקלל)
	במיליוני ש"ח			
נכסים				
השקעה במניות לא סחירות	35	הערכת שווי		
אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון	2,653*	נכסים סחירים - שווי שוק בניכוי מקדם ביטחון מתאים		
		נכסים לא סחירים - היוון תזרימי מזומנים בניכוי מקדם ביטחון מתאים		
יתרות בגין מכשירים נגזרים, נטו:				
חוזי שקל-מדד	135	מודל תמחור נגזרי מטבע וריבית	סיכון צד נגדי לעסקה	0.52%-4.68% (2.60%)
חוזי ריבית אחרים	627	מודל תמחור נגזרי ריבית	סיכון צד נגדי לעסקה	0.52%-4.38% (3.18%)
חוזי מטבע-חוץ	2,325	מודל תמחור אופציות	סיכון צד נגדי לעסקה	0.44%-4.68% (2.22%)
חוזי מניות[1]	2	מודל תמחור אופציות	סטיית תקן	26.51%-68.50% (29.21%)
			תשואת דיבידנד	6.00%-10.56% (9.99%)
			ריבית שקלית לא-צמודה	1.46%-1.70% (1.49%)
חוזי סחורות ואחרים	19	מודל תמחור נגזרי מטבע	סיכון צד נגדי לעסקה	0.52%-4.38% (3.03%)
נגזרים משובצים[2]	11	מודל תמחור אופציות	ריבית שקלית לא-צמודה	0.85%-6.94% (2.79%)

* הוצג מחדש.

ניתוח רגישות לגבי מדידות שווי הוגן המסווגות ברמה 3:

(1) עלייה (ירידה) בשיעור סטיית התקן תביא למדידת שווי הוגן גבוהה (נמוכה) משמעותית. מנגד, עלייה (ירידה) בשיעור תשואת הדיבידנד או בשיעור הריבית להיוון תביא למדידת שווי הוגן נמוכה (גבוהה) משמעותית.

(2) עלייה (ירידה) בשיעור הריבית להיוון תביא למדידת שווי הוגן נמוכה (גבוהה) משמעותית.

ביאור 34 בעלי-עניין וצדדים קשורים(א)

חברות אם, בעל שליטה וחברות בנות

עסקות עם בעלי-עניין וצדדים קשורים נעשו כולן במהלך העסקים הרגיל ובתנאים דומים לתנאי העסקות עם גופים שאינם קשורים בבנק. ההכנסות או ההוצאות הקשורות בעסקות אלה כלולות בסעיפים המתאימים בדוח רווח והפסד.

א. יתרות במאזן

	31 בדצמבר 2015							
	בעלי-עניין							
	מחזיקי מניות							
	בעלי שליטה		אחרים(3)		נושאי משרה*		אחרים	
	יתרה לסוף שנה	היתרה הגבוהה במשך השנה**	יתרה לסוף שנה	היתרה הגבוהה במשך השנה**	יתרה לסוף שנה	היתרה הגבוהה במשך השנה**	יתרה לסוף שנה	היתרה הגבוהה במשך השנה**
נכסים								
ניירות-ערך	–	–	193	254	–	–	264	264
אשראי לציבור	–	–	109	109	14	17	7,033(1)	7,158(1)
הפרשה להפסדי אשראי	–	–	–	–	–	–	(66)	(66)
אשראי לציבור, נטו	–	–	109	109	14	17	6,967	7,092
נכסים אחרים	–	–	2	2	–	–	167	388
התחייבויות								
פיקדונות הציבור	20	21	199	1,081	54	75	14,070	15,420
אגרות-חוב וכתבי התחייבויות נדחים	–	–	–	–	–	–	62	92
התחייבויות אחרות	–	–	161	161	88	88	1,360	1,361
מניות (כלול בהון)	6,648	6,856	1,847	2,089	35	35	–	–
סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים* **	–	–	147	233	9	12(2)	4,607(1)	5,650(1)

(א) מתכונת הגילוי בביאור עודכנה בהתאם לחוזר בנושא גילוי על בעלי עניין וצדדים קשורים, ראה גם ביאור 1.ד.(3).

* בהתאם לסעיף 80 ד (3) בהוראות הדיווח לציבור.

** על בסיס היתרה בסוף כל חודש.

*** כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.

(1) כולל באשראי לציבור סך של 642 מיליוני ש"ח ובסיכון אשראי בגין מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים סך של 173 מיליוני ש"ח (היתרה הגבוהה במהלך שנת 2015: 690 מיליוני ש"ח ו-186 מיליוני ש"ח בהתאמה), בגין מי שהיה בעל עניין בעת שנעשו העסקות וחדל מלהיות בעל עניין.

(2) היתרה הגבוהה במהלך שנת 2015: 0 מיליוני ש"ח בסיכון אשראי בגין מכשירים פיננסיים, בגין מי שהיה בעל עניין בעת שנעשו העסקות וחדל מלהיות בעל עניין.

(3) בביאור ליום 31 בדצמבר 2015 ולשנה שהסתיימה באותו תאריך, כלולות לראשונה יתרות ועסקות של בעל עניין אשר מחזיק במניות הבנק בשיעור הגבוה מ-5% באמצעות קופות-גמל, קרנות נאמנות ותעודות סל בניהול אותו צד קשור. מספרי השוואה לא הוצגו מחדש.

ביאור 34 בעלי-עניין וצדדים קשורים(א) (המשך)

א. יתרות במאזן (המשך)

	31 בדצמבר 2015					
	צדדים קשורים המוחזקים על-ידי הבנק וחברות מאוחדות שלו					
	חברות-בת שלא אוחדו		חברות כלולות		אחרים	
	יתרה לסוף שנה	היתרה הגבוהה במשך השנה*	יתרה לסוף שנה	היתרה הגבוהה במשך השנה*	יתרה לסוף שנה	היתרה הגבוהה במשך השנה*
נכסים						
ניירות-ערך	–	–	–	–	87	87
אשראי לציבור	2	4	82	82	84	84
הפרשה להפסדי אשראי	–	–	(1)	(1)	(1)	(1)
אשראי לציבור, נטו	2	4	81	81	83	83
השקעות בחברות כלולות(1)	–	2	143	143	–	–
נכסים אחרים	–	–	2	3	1	1
התחייבויות						
פיקדונות הציבור	2	3	142	142	46	46
התחייבויות אחרות	–	–	41	43	–	–
סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים**	–	–	73	143	218	218

(א) מתכונת הגילוי בביאור עודכנה בהתאם לחוזר בנושא גילוי על בעלי עניין וצדדים קשורים, ראה גם ביאור 1.ד.(3).

* על בסיס היתרה בסוף כל חודש.

** כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.

(1) פירוט של סעיף זה כלול גם בביאור 15.

ביאור 34 בעלי-עניין וצדדים קשורים(א) (המשך)

א. יתרות במאזן (המשך)

	31 בדצמבר 2014					
	מחזיקי מניות(3) בעלי שליטה		בעלי-עניין			
			נושאי משרה*		אחרים	
	יתרה לסוף שנה	היתרה הגבוהה במשך השנה**	יתרה לסוף שנה	היתרה הגבוהה במשך השנה**	יתרה לסוף שנה	היתרה הגבוהה במשך השנה**
נכסים						
אשראי לציבור	-	-	16	16	1,124(1)	1,382(1)
הפרשה להפסדי אשראי	-	-	-	-	(15)	(15)
אשראי לציבור, נטו	-	-	16	16	1,109	1,367
נכסים אחרים	-	-	-	-	16	16
התחייבויות						
פיקדונות הציבור	20	20	72	79	125	222
התחייבויות אחרות	-	-	60	60	5	6
מניות (כלול בהון)	6,540	6,747	34	34	-	-
סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים*	-	-	12	13(2)	1,730(1)	1,815(1)

(א) מתכונת הגילוי בביאור עודכנה בהתאם לחוזר בנושא גילוי על בעלי עניין וצדדים קשורים, ראה גם ביאור 1.ד.(3).

* בהתאם לסעיף 80 ד (3) בהוראות הדיווח לציבור.

** על בסיס היתרה בסוף כל חודש.

*** כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.

(1) כולל באשראי לציבור סך של 690 מיליוני ש"ח ובסיכון אשראי בגין מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים סך של 186 מיליוני ש"ח (היתרה הגבוהה במהלך שנת 2014: 857 מיליוני ש"ח ו-187 מיליוני ש"ח בהתאמה), בגין מי שהיה בעל עניין בעת שנעשו העסקות וחדל מלהיות בעל עניין.

(2) היתרה הגבוהה במהלך שנת 2014: 0 מיליוני ש"ח בסיכון אשראי בגין מכשירים פיננסיים, בגין מי שהיה בעל עניין בעת שנעשו העיסקות וחדל מלהיות בעל עניין.

(3) אינו כולל יתרות של קבוצת הפניקס המחזיקה בשיעור מעל 5% באמצעות קופות-גמל, קרנות נאמנות ותעודות סל.

ביאור 34 בעלי-עניין וצדדים קשורים(א) (המשך)

א. יתרות במאזן (המשך)

	31 בדצמבר 2014					
	צדדים קשורים המוחזקים על-ידי הבנק וחברות מאוחדות שלו					
	חברות-בת שלא אוחדו		חברות כלולות		אחרים	
	יתרה לסוף שנה	היתרה הגבוהה במשך השנה*	יתרה לסוף שנה	היתרה הגבוהה במשך השנה*	יתרה לסוף שנה	היתרה הגבוהה במשך השנה*
נכסים						
אשראי לציבור	2	2	76	236	–	–
הפרשה להפסדי אשראי	–	–	(2)	(6)	–	–
אשראי לציבור, נטו	2	2	74	230	–	–
השקעות בחברות כלולות(1)	–	2	135	135	–	–
התחייבויות						
פיקדונות הציבור	3	4	121	146	4	6
התחייבויות אחרות	–	–	–	–	–	1
סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים**	–	–	129	196	–	–

(א) מתכונת הגילוי בביאור עודכנה בהתאם לחוזר בנושא גילוי על בעלי עניין וצדדים קשורים, ראה גם ביאור 1.ד.(3).

* על בסיס היתרה בסוף כל חודש.

** כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.

(1) פירוט של סעיף זה כלול גם בביאור 15.

ביאור 34 בעלי-עניין וצדדים קשורים(א) (המשך)

ב. הכנסות והוצאות בדוח רווח והפסד

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015							
	בעלי-עניין							
	מחזיקי מניות				צדדים קשורים המוחזקים על-ידי הבנק וחברות מאוחדות שלו			סך-הכל
	בעלי שליטה	אחרים	נושאי משרה**	אחרים	חברות-בת שלא אוחדו	חברות כלולות	אחרים***	
הכנסות ריבית נטו*	–	1	–	207	–	10	1	219
הוצאות בגין הפסדי אשראי	–	1	–	(24)	–	1	(1)	(23)
הכנסות שאינן מריבית	1	(6)	–	25	–	1	121	142
מזה: דמי ניהול ושירותים	–	–	–	2	–	–	–	2
הוצאות תפעוליות ואחרות	1		(89)(1)	(65)	–	(13)	–	(166)
מזה: בעל עניין המועסק בתאגיד או מטעמו: 16	–	–	(78)	–	–	–	–	(78)
הטבות לדירקטורים שאינם מועסקים בתאגיד או מטעמו - מספר מקבלי הטבה 14	1	–	(11)	–	–	–	–	(10)
סך-הכל	2	(4)	(89)	143	–	(1)	121	172

(א) מתכונת הגילוי בביאור עודכנה בהתאם לחוזר בנושא גילוי על בעלי עניין וצדדים קשורים, ראה גם ביאור 1.ד.(3).

* פירוט בסעיף ג' להלן.

** בהתאם לסעיף 80 ד (3) בהוראות הדיווח לציבור, לרבות מי שפרש במהלך השנה.

*** צדדים העומדים בהגדרת צד קשור שלא נכללו בעמודות אחרות וצד שפעילותיו של הבנק והחברות המאוחדות שלו תלויות בהיקף משמעותי בעסקיו.

(1) הטבות עובד לזמן קצר 56 מיליון ש"ח, הטבות לאחר סיום העסקה 0 מיליון ש"ח, הטבות בגין פיטורין 0 מיליון ש"ח, הטבות אחרות לזמן ארוך 8 מיליון ש"ח, תשלום מבוסס מניות 14 מיליון ש"ח.

ביאור 34 בעלי-עניין וצדדים קשורים(א) (המשך)

ב. הכנסות והוצאות בדוח רווח והפסד (המשך)

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014						
	בעלי-עניין			צדדים קשורים המוחזקים על-ידי הבנק וחברות מאוחדות שלו			סך-הכל
	מחזיקי מניות בעלי שליטה	נושאי משרה**	אחרים	חברות-בת שלא אוחדו	חברות כלולות	אחרים***	
הכנסות ריבית נטו*	–	–	21	–	10	–	31
הוצאות בגין הפסדי אשראי	–	–	(2)	–	6	–	4
הכנסות שאינן מריבית	–	–	8	–	2	–	10
הוצאות תפעוליות ואחרות	–	(92)(1)	(6)	–	(13)	–	(111)
מזה: בעל עניין המועסק בתאגיד או מטעמו: 18	–	(80)	–	–	–	–	(80)
הטבות לדירקטורים שאינם מועסקים בתאגיד או מטעמו – מספר מקבלי הטבה 14	–	(12)	–	–	–	–	(12)
סך-הכל	–	(92)	21	–	5	–	(66)

(א) מתכונת הגילוי בביאור עודכנה בהתאם לחוזר בנושא גילוי על בעלי עניין וצדדים קשורים, ראה גם ביאור 1.ד.(3).

* פירוט בסעיף ג' להלן.

** בהתאם לסעיף 80 ד (3) בהוראות הדיווח לציבור, לרבות מי שפרש במהלך השנה.

*** צדדים העומדים בהגדרת צד קשור שלא נכללו בעמודות אחרות וצד שפעילותיו של הבנק והחברות המאוחדות שלו תלויות בהיקף משמעותי בעסקיו.

(1) הטבות עובד לזמן קצר 49 מיליון ש"ח, הטבות לאחר סיום העסקה 0 מיליון ש"ח, הטבות בגין פיטורין 0 מיליון ש"ח, הטבות אחרות לזמן ארוך 14 מיליון ש"ח, תשלום מבוסס מניות 15 מיליון ש"ח.

במיליוני ש"ח

ביאור 34 בעלי-עניין וצדדים קשורים(א) (המשך)

ב. הכנסות והוצאות בדוח רווח והפסד (המשך)

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013						
	בעלי-עניין			צדדים קשורים המוחזקים על-ידי הבנק וחברות מאוחדות שלו			סך-הכל
	מחזיקי מניות בעלי שליטה	נושאי משרה**	אחרים	חברות-בת שלא אוחדו	חברות כלולות	אחרים***	
הכנסות ריבית נטו*	–	–	51	–	7	–	58
הוצאות בגין הפסדי אשראי	–	–	(2)	–	–	–	(2)
הכנסות שאינן מריבית	–	–	7	–	2	–	9
הוצאות תפעוליות ואחרות	–	(83)(1)	(1)	–	(8)	–	(92)
מזה: בעל עניין המועסק בתאגיד או מטעמו: 19	–	(73)	–	–	–	–	(73)
הטבות לדירקטורים שאינם מועסקים בתאגיד או מטעמו – מספר מקבלי הטבה 14	–	(10)	–	–	–	–	(10)
סך-הכל	–	(83)	55	–	1	–	(27)

(א) מתכונת הגילוי בביאור עודכנה בהתאם לחוזר בנושא גילוי על בעלי עניין וצדדים קשורים, ראה גם ביאור 1.ד.(3).

* פירוט בסעיף ג' להלן.

** בהתאם לסעיף 80 ד (3) בהוראות הדיווח לציבור, לרבות מי שפרש במהלך השנה.

*** צדדים העומדים בהגדרת צד קשור שלא נכללו בעמודות אחרות וצד שפעילותיו של הבנק והחברות המאוחדות שלו תלויות בהיקף משמעותי בעסקיו.

(1) הטבות עובד לזמן קצר 42 מיליון ש"ח, הטבות לאחר סיום העסקה 0 מיליון ש"ח, הטבות בגין פיטורין 0 מיליון ש"ח, הטבות אחרות לזמן ארוך 8 מיליון ש"ח, תשלום מבוסס מניות 23 מיליון ש"ח.

ביאור 34 בעלי-עניין וצדדים קשורים(א) (המשך)

ג. הכנסות ריבית, נטו בעסקות עם בעלי-עניין וצדדים קשורים

				מזה: חברות כלולות		
	2015	2014	2013	**2015**	2014	2013
הכנסות (הוצאות)						
בגין נכסים:						
מאשראי לציבור	**238**	31	67	**10**	11	8
מאגרות-חוב	**9**	-	-	**-**	-	-
מנכסים אחרים	**3**	3	-	**-**	-	-
בגין התחייבויות:						
על פיקדונות הציבור	**(26)**	(3)	(9)	**-**	(1)	(1)
על אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים	**(5)**	-	-	**-**	-	-
סך-הכל	**219**	31	58	**10**	10	7

(א) מתכונת הגילוי בביאור עודכנה בהתאם לחוזר בנושא גילוי על בעלי עניין וצדדים קשורים, ראה גם ביאור 1.ד.(3).

ד. מידע בדבר תנאי העסקות והיתרות עם צדדים קשורים ובעלי-עניין

עסקות ויתרות עם בעלי-עניין וצדדים קשורים נעשו כולן במהלך העסקים הרגיל ובתנאים הדומים לתנאי העסקות עם גופים שאינם קשורים לבנק. הריבית המחויבת והריבית המשולמת בגין יתרות עם בעלי-עניין וצדדים קשורים הינן בשיעורים הרגילים בעסקות במהלך העסקים הרגיל עם צדדים שאינם קשורים לבנק.

ה. עסקה עם צד קשור

במהלך השנים 2013 ו-2014 רכש הבנק מניות של קבוצת דלק בע"מ, המהווה צד קשור בשיעור של כ-1% מהון אותה חברה, בסך כולל של 160 מיליון ש"ח.

שווי המניות ליום 31 בדצמבר 2015 הינו 89 מיליון ש"ח, ובהתאם כלל הבנק בדוחותיו הכספיים בשנים 2014 ו-2015 הפרשה לירידת-ערך.

ביאור 35 מידע על בסיס נתונים נומינלים היסטוריים לצורכי מס – הבנק

	31 בדצמבר	
	2015	2014
סך-הכל נכסים	**405,992**	*380,609
סך-הכל התחייבויות	**373,041**	349,746
הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק	**32,951**	*30,863

	2015	2014	2013
רווח נקי	**3,104**	*2,738	*2,582

* יישום למפרע – לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 1ד.(1).

במיליוני ש"ח

ביאור 36 תמצית דוחות של הבנק

א. תמצית מאזן

	31 בדצמבר	
	2015	2014
נכסים		
מזומנים ופיקדונות בבנקים	**61,088**	53,266
ניירות-ערך	**52,602**	45,989
ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר	**119**	474
אשראי לציבור	**256,600**	241,591
הפרשה להפסדי אשראי	**(4,210)**	(3,934)
אשראי לציבור, נטו	**252,390**	237,657
אשראי לממשלות	**2,368**	1,861
השקעות בחברות מוחזקות	**16,595**	16,361
בניינים וציוד	**2,876**	2,933
נכסים בגין מכשירים נגזרים	**12,568**	15,747
נכסים אחרים	**5,467**	*7,058
סך-כל הנכסים	**406,073**	*381,346
התחייבויות והון		
פיקדונות הציבור	**327,074**	298,427
פיקדונות מבנקים	**4,506**	4,489
פיקדונות הממשלה	**354**	455
כתבי התחייבות נדחים	**19,630**	21,566
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	**13,585**	16,329
התחייבויות אחרות	**7,892**	*9,114
סך-כל ההתחייבויות	**373,041**	*350,380
הון	**33,032**	*30,966
סך-כל ההתחייבויות וההון	**406,073**	*381,346

* יישום למפרע - לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 1ד.(1).

ביאור 36 תמצית דוחות של הבנק (המשך)

ב. תמצית דוח רווח והפסד

	2015	2014	2013
הכנסות ריבית	**9,291**	10,038	12,251
הוצאות ריבית	**(1,842)**	(2,775)	(4,906)
הכנסות ריבית, נטו	**7,449**	7,263	7,345
הוצאות בגין הפסדי אשראי	**455**	346	844
הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי	**6,994**	6,917	6,501
הכנסות שאינן מריבית:			
הכנסות מימון שאינן מריבית	**995**	635	425
עמלות	**3,343**	3,281	3,258
הכנסות אחרות	**101**	91	75
סך-כל ההכנסות שאינן מריבית	**4,439**	4,007	3,758
הוצאות תפעוליות ואחרות:			
משכורות והוצאות נלוות	**4,202**	*4,637	*4,745
אחזקה ופחת בניינים וציוד	**1,343**	1,323	1,339
הוצאות אחרות	**1,353**	1,416	1,195
סך-כל ההוצאות התפעוליות והאחרות	**6,898**	*7,376	*7,279
רווח לפני מסים	**4,535**	*3,548	*2,980
הפרשה למסים על הרווח	**1,855**	*1,485	*1,036
רווח לאחר מסים	**2,680**	*2,063	*1,944
חלקו של הבנק ברווחים של חברות מוחזקות לאחר מסים	**402**	650	593
רווח נקי:			
המיוחס לבעלי מניות הבנק	**3,082**	*2,713	*2,537

* יישום למפרע - לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 1ד.(1).

ביאור 36 תמצית דוחות של הבנק (המשך)

ג. תמצית דוח על תזרימי מזומנים

	2015	2014	2013
תזרימי מזומנים מפעילות (לפעילות) שוטפת			
רווח נקי לשנה	**3,082**	*2,713	*2,537
התאמות הדרושות כדי להציג את תזרימי המזומנים מפעילות שוטפת:			
חלקו של הבנק ברווחים בלתי מחולקים של חברות מוחזקות	**(402)**	(650)	(593)
פחת על בניינים וציוד	**524**	507	555
הפחתות	**21**	17	19
הוצאות בגין הפסדי אשראי	**455**	346	844
רווח ממימוש של ניירות-ערך זמינים למכירה ומוחזקים לפדיון	**(382)**	(297)	(296)
רווח שמומש ושטרם מומש מהתאמות לשווי הוגן של ניירות-ערך למסחר	**(8)**	(29)	–
רווח ממימוש בניינים וציוד	**(5)**	(5)	(11)
שינוי בהטבה בשל עסקות תשלום מבוסס מניות	**86**	112	101
שינוי בהתחייבויות, נטו, בגין זכויות עובדים	**(157)**	*254	*357
מסים נדחים, נטו	**206**	*(461)	*(550)
רווח ממכירות תיקי אשראי	**(3)**	–	(1)
התאמות בגין הפרשי שער	**549**	(1,305)	1,372
הפרשי צבירה שנכללו בפעולות השקעה ומימון	**148**	(1,791)	(307)
שינוי נטו בנכסים שוטפים:			
פיקדונות בבנקים	**724**	(2,637)	(527)
אשראי לציבור	**(15,683)**	(10,312)	(2,728)
אשראי לממשלות	**(507)**	(692)	(371)
ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר	**355**	(438)	11
נכסים בגין מכשירים נגזרים	**3,179**	(5,343)	(916)
ניירות-ערך למסחר	**(3,391)**	(1,320)	1,420
נכסים אחרים	**1,556**	(1,164)	(225)
שינוי נטו בהתחייבויות שוטפות:			
פיקדונות מבנקים	**17**	(134)	(1,270)
פיקדונות מהציבור	**28,647**	20,360	482
פיקדונות מהממשלה	**(101)**	(158)	(16)
ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר	**–**	–	(561)
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	**(2,733)**	4,513	(647)
התחייבויות אחרות	**(1,069)**	1,027	135
מזומנים, נטו, מפעילות (לפעילות) שוטפת	**15,108**	3,113	(1,186)

* יישום למפרע - לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 1ד.(1).

ביאור 36 תמצית דוחות של הבנק (המשך)

ג. תמצית דוח על תזרימי מזומנים (המשך)

	2015	2014	2013
תזרימי מזומנים לפעילות השקעה			
רכישת אגרות-חוב מוחזקות לפדיון	**(137)**	(50)	(39)
תמורה מפדיון אגרות-חוב מוחזקות לפדיון	**241**	10	237
רכישת ניירות-ערך זמינים למכירה	**(24,463)**	(28,360)	(55,603)
תמורה ממכירת ניירות-ערך זמינים למכירה	**10,760**	14,069	23,795
תמורה מפדיון ניירות-ערך זמינים למכירה	**10,871**	20,271	25,198
רכישת תיקי אשראי	**–**	–	(49)
תמורה ממכירת תיקי אשראי	**493**	–	201
דיבידנדים שהתקבלו מחברות כלולות	**52**	294	95
השקעות בחברות מוחזקות	**(347)**	(105)	(4)
תמורה ממימוש חברות מוחזקות ומפירעון שטרי הון	**259**	107	103
רכישת בניינים וציוד	**(471)**	(460)	(496)
תמורה ממימוש בניינים וציוד	**9**	13	30
מזומנים, נטו, לפעילות השקעה	**(2,733)**	5,789	(6,532)
תזרימי מזומנים מפעילות (לפעילות) מימון			
הנפקת אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים	**(15)**	(16)	–
פדיון אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים	**(2,702)**	(1,018)	(860)
הנפקת מניות ואופציות	**4**	5	4
דיבידנד ששולם לבעלי-מניות הבנק	**(569)**	(448)	(276)
רכישה עצמית של מניות	**–**	(85)	(127)
מזומנים, נטו, מפעילות (לפעילות) מימון	**(3,282)**	(1,562)	(1,259)
גידול (קיטון) במזומנים	**9,093**	7,340	(8,977)
יתרת מזומנים לתחילת השנה	**49,393**	40,748	51,097
השפעת תנועות בשער החליפין על יתרות מזומנים	**(549)**	1,305	(1,372)
יתרת מזומנים לסוף השנה	**57,937**	49,393	40,748
ריבית ומסים ששולמו ו/או התקבלו:			
ריבית שהתקבלה	**11,017**	12,725	13,217
ריבית ששולמה	**(2,228)**	(3,970)	(5,478)
דיבידנדים שהתקבלו	**1**	2	1
מסים על הכנסה ששולמו	**(1,708)**	(2,465)	(1,502)
מסים על הכנסה שהתקבלו	**134**	485	–

ביאור 37 יוזמות רגולטוריות

יוזמות רגולטוריות

בדצמבר 2011 מונה "הצוות לבחינת הגברת התחרותיות במערכת הבנקאית", בראשות המפקח על הבנקים, כנגזרת של הוועדה לשינוי כלכלי-חברתי בראשות הפרופ' מנואל טרכטנברג.

מטרת הצוות, כפי שהוגדרה בכתב המינוי: לבחון ולהמליץ "על אמצעים ומהלכים שונים להגברת התחרותיות בשוק הבנקאות הישראלי".

המלצות הצוות פורסמו ביום 19 במרץ 2013 בדוח הסופי.

עיקרי המלצות הדוח בתחום העמלות, יושמו בתיקון האחרון לכללי הבנקאות שפורסם ביום 28 בנובמבר 2012 והוחל בשתי פעימות ביום 1 בינואר וביום 1 במרץ 2013.

ביום 9 בספטמבר 2013 פורסם תיקון לכללי הבנקאות המתייחס לשמירת התוספת או הפחתה לריבית הבסיסית שנקבעה במועד ההפקדה לפיקדון, לאורך כל תקופת הפיקדון. כמו-כן, נקבע כי המנגנון לקביעת הריבית יהיה אובייקטיבי וחיצוני ללא יכולת השפעה של התאגיד הבנקאי על קביעתו.

תחילתן של הוראות אלו ביום 1 ביולי 2014.

החל מיום 1 באפריל 2014 יושמו הוראות כללי הבנקאות בנושא דמי ניהול מינימליים, עמלת פעולה אחת על-ידי פקיד וכן נכנסו לתוקף מסלולי "עובר ושב". כמו-כן הוטל פיקוח על מחיר המסלול הבסיסי ומחירו המרבי נקבע על 10 ש"ח.

ביום 2 באפריל 2014 פורסם חוזר המתייחס לגילוי עלות שירותים בניירות-ערך אשר נכנס לתוקף ביום 1 בינואר 2015.

ביום 15 באפריל 2014 פורסמה הוראת בנק ישראל בנושא פתיחת חשבון באמצעות האינטרנט.

בינואר 2015 הפעיל הבנק את האפשרות לפתיחת חשבונות באמצעות האינטרנט.

בחודש מרץ 2014 פורסם ברשומות תיקון לחוק הבנקאות שירות ללקוח, לפיו יש לתת הודעה ללקוחות טרם העמדת הלוואה שהעמיד להם תאגיד בנקאי לפירעון מיידי או טרם פתיחת הליך משפטי, כמפורט בחוק. החוק נכנס לתוקף ביום 10 בספטמבר 2014.

במהלך שנת 2015, נכנסו לתוקף שינויים רבים בכללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות) התשס"ח-2008, ובהם:

- ביטול חיוב בעמלת ערוץ ישיר בעסקות המתבצעות בכרטיס לחיוב מיידי (דביט).
- ביטול עמלות דמי ניהול הלוואה לדיור והלוואות שאינן לדיור שניתנו עד יולי 2008.
- ביטול עמלת תשלום נדחה בעסקות שיבוצעו החל מפברואר 2015 בכרטיסי אשראי.
- שינוי בהגדרת "עסק קטן" באופן שההגדרה תהיה ללא תוקף בזמן.
- שינויים בעמלות בגין עסקות במטבע-חוץ ומשיכות בחו"ל באמצעות כרטיסי חיוב.
- שינוי בעמלה בגין הודעות על התראות מושל"כ ופיגור בתשלומים ובוטלה עמלת חיוב מפקיד בהחזרת שיק.

ביום 19 בנובמבר 2014, כחלק מיישום המלצות הצוות לבחינת הגברת התחרותיות בענף הבנקאות ("ועדת זקן"), פרסם המפקח על הבנקים הוראה בעניין "דוחות שנתיים ללקוחות התאגידים הבנקאיים". מטרת ההוראה להסדיר את חובת הדיווח של התאגידים הבנקאיים ללקוחותיהם אודות כלל הנכסים וההתחייבויות של הלקוח בתאגיד הבנקאי, לרבות סך ההכנסות וההוצאות במהלך השנה, בגין נכסים, התחייבויות ופעילות שוטפת בחשבון. הדוח השנתי "תעודת זהות בנקאית" נועד לשפר את יכולת המעקב של הלקוחות אחר פעילותם בחשבון, ולהגביר את יכולת ההשוואה בין מוצרים ושירותים בנקאיים שונים. ההוראה תיכנס לתוקף ביום 28 לפברואר 2016 עבור נתוני שנת 2015.

בחודש פברואר 2014 פורסמה טיוטה להערות הציבור של הדוח בנושא הגברת היעילות והתחרות בתחום כרטיסי חיוב מטעם רשות ההגבלים העסקיים. דוח סופי פורסם בספטמבר 2014. הדוח עוסק במספר נושאים מרכזיים ובהם הכנסת השימוש בכרטיס חיוב מיידי (דביט) לשוק הישראלי, הפחתת חסמים על מנת לאפשר כניסת שחקנים חדשים לתחום הסליקה והורדת עלויות לבתי העסק על-ידי הקדמת מועד הזיכוי מחברות האשראי.

ביאור 37 יוזמות רגולטוריות (המשך)

משמעויות מרכזיות שעלו מהדוח – הפחתת העמלה הצולבת, זיכוי מיידי לבתי העסק בגין עסקות דביט, ובגין עסקות חיוב נדחה תוך חיוב הבנקים לשאת בעלות ימי האשראי הנובעת מכך. החלת חובה על חברות האשראי להנפקת כרטיס משולב שיאפשר ביצוע עסקות דביט וגם עסקות חיוב נדחה.

הדוח עבר אישור ממשלה ביום 22 באוקטובר 2014 אך טרם נקבע סופית מועד החלתו.

על פי ההסכם הקואליציוני שנחתם בחודש אפריל 2015, הממשלה תפעל להגברת התחרות במערכת הפיננסית, להפחתת עלויות החיסכון לטווח ארוך ותקדם הפרדת חברות כרטיסי האשראי מהבנקים בשיתוף עם בנק ישראל. בנוסף, משרד האוצר יגבש תזכיר חוק להרחבת התחרות בשוק האשראי לצרכנים ולבעלי עסקים קטנים ובינוניים, וזאת, בין היתר, באמצעות קידום היישום של חוק שירות נתוני אשראי התשס"ב–2002 וחוק הסדרת הלוואות חוץ בנקאיות 1993, יישום "תעודת זהות בנקאית", הרחבת תפוצת השימוש בכרטיס חיוב מיידי ומתן ערבות מדינה לדרישות ההון ולאשראי הניתן למשקי בית ולעסקים קטנים על–ידי בנקים חדשים (ובכללם אינטרנטיים וקואופרטיביים). עוד סוכם כי הממשלה תפעל ותסייע להקמת מערכות תשתית מחשוב הנחוצות לבנקים חדשים ויוקם צוות לבחינת יישום ביטוח פיקדונות.

בהתאם לכך, בחודש יוני 2015 מינו שר האוצר ונגידת בנק ישראל ועדה להגברת התחרותיות בשירותים בנקאיים ופיננסיים נפוצים הניתנים למשקי בית ולעסקים שאינם גדולים (ועדת שטרום). על הוועדה להמליץ בנושא הכנסת שחקנים חדשים לתחום זה, לרבות באמצעות הפרדת חברות כרטיסי האשראי מבעלות הבנקים. כן הוטל על הוועדה להמליץ על צעדים משלימים נדרשים ועל הסרת החסמים לכניסת שחקנים והגברת תחרות כאמור.

הוועדה פנתה לציבור שיציג בפניה את עמדותיו בנושאים לעיל. בחודש דצמבר 2015 פורסמו המלצות הוועדה בדוח ביניים שפורסם להערות הציבור וביניהן:

- הפרדת השליטה בחברות כרטיסי האשראי של הבנקים הגדולים
- הגברת התחרות בתחום הסליקה
- הגבלת הבנקים הגדולים בהנפקת כרטיסי אשראי
- בתי ההשקעות, גופים מוסדיים, וחברות קשורות למוסדיים יתומרצו להציע לציבור הצרכנים אשראי קמעונאי ולרשות הציבור יועמדו כלים לקבל אשראי מהם לרבות באמצעות השלמת הסדרת הפיקוח על חברות מימון חוץ בנקאיות
- בנקים שאינם גדולים יורשו לשתף פעולה, בינם לבין עצמם וכן עם גופים חוץ בנקאיים אחרים, באיגום משותף של משאבי IT (לרבות ענן)
- כל הבנקים יחוייבו לבטח את הפיקדונות המופקדים בהם ברשות מבטחת
- הסדרת מכלול שירותי התשלום שתתבסס על הסדרה בינלאומית תוך דגש על ההסדרה האירופאית
- העצמת יכולת הצרכן לבצע תיחור בין בנקים והקלת מעבר לקוחות בין בנקים

בנוסף למפורט לעיל, קיימות מגוון הצעות חוק פרטיות שהונחו על שולחן הכנסת ה–20 – ובינן, הצעות לביטול/הפחתת עמלות, יישום עדכונים לחוק הוצאה לפועל בעלי השלכה ישירה על פעילות התאגידים הבנקאיים לרבות מתן הפטרים ופטורים מריביות פיגורים לחייבים שונים ועוד.

יוזמות רגולטוריות אלה משפיעות לרעה על הכנסות הבנק ועלולות להשפיע לרעה על עסקי קבוצת הבנק בעתיד. בשלב זה, הבנק בוחן את המשמעויות הכוללות של האמור לעיל על הכנסות הבנק ומשמעויות עסקיות ותפעוליות ארוכות טווח נוספות. השפעות אלו אינן ניתנות לכימות בשלב זה ותלויות, בין היתר בהתנהגות הלקוחות, שינויים רגולטוריים נוספים ופעילות המתחרים.

2015

בנק הפועלים

ממשל תאגידי, פרטים נוספים

ונספחים לדוח השנתי

תוכן העניינים – ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים לדוח השנתי

8. ממשל תאגידי **413**

8.1 הדירקטוריון וההנהלה 413

8.2 הביקורת הפנימית 429

8.3 גילוי בדבר הליך אישור הדוחות הכספיים 430

8.4 שכר רואי החשבון המבקרים **431**

8.5 תגמולים לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה 432

8.6 עסקות עם בעל שליטה 440

9. פרטים נוספים בנוגע לעסקי התאגיד הבנקאי ואופן ניהולם **447**

9.1 תרשים החזקות 447

9.2 רכוש קבוע 448

9.3 הון אנושי 451

9.4 מגבלות ופיקוח על פעילות התאגיד הבנקאי 455

9.5 דירוג הבנק 457

9.6 פועלים בקהילה – מעורבות חברתית ותרומה לקהילה 458

10. נספחים **461**

10.1 שיעורי הכנסות והוצאות ריבית 461

10.2 רווח והפסד ומאזן רב רבעוני 467

רשימת טבלאות – ממשל תאגידי

טבלה 1-8: מספר משרות ממוצע בצוות הביקורת הפנימית 429

טבלה 2-8: שכר רואי החשבון המבקרים 431

טבלה 3-8: פירוט השכר, הגמול, שווי ההטבות, תשלומי המעביד וההפרשות לגבי נושאי המשרה הבכירים בקבוצת הבנק (באלפי ש"ח) 432

טבלה 4-8: פרטים על היתרות של בעלת השליטה בבנק ושל אחרים שלבעלת השליטה עניין אישי בעיסוקיהם עם הבנק (באלפי ש"ח) 445

טבלה 1-9: רכוש קבוע 448

טבלה 2-9: נתונים אודות מצבת כוח אדם בקבוצת הבנק במונחי משרות 451

טבלה 3-9: התפלגות מספר המשרות הממוצעות בקבוצת הבנק על-פי מגזרי הפעילות 452

טבלה 4-9: פירוט עלות למשרת עובד ושכר למשרת עובד בבנק (באלפי ש"ח) 453

טבלה 5-9: דירוג הבנק 457

טבלה 1-10: שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק והחברות המאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית 461

טבלה 2-10: דוח רווח והפסד מאוחד לרבעון בשנים 2014-2015 מידע רב-רבעוני 467

טבלה 3-10: מאזן מאוחד לסוף כל רבעון בשנים 2014-2015 מידע רב-רבעוני 468

8. ממשל תאגידי

8.1 הדירקטוריון וההנהלה

במהלך שנת 2015 המשיך דירקטוריון הבנק את פעילותו בהתוויית האסטרטגיה, המדיניות והקווים העקרוניים לפעילותו של הבנק בארץ ובחו"ל, תוך שהוא קובע הנחיות בנושאים השונים בהתאמה לדרישות עדכוני החקיקה ובהתאם להוראה 301 החדשה של בנק ישראל. במסגרת זו התווה הדירקטוריון את המדיניות לפעילותן של חברות הבת בארץ ובחו"ל, קבע מסגרות לנושא החשיפה לסיכונים השונים, הנפקת אגרות-חוב, הנפקת הון מניות, ביצוע ומימוש השקעות קבועות וביצוע הצעות רכש ומיזוגים. הדירקטוריון עסק באישור הדוחות הכספיים הרבעוניים והשנתיים, במדיניות חלוקת הדיבידנד, בקביעת המבנה הארגוני של הבנק, קביעת מדיניות כוח אדם, שכר, תנאי פרישה ומערכת תגמולים לעובדים ולמנהלים בכירים, ובקיום פיקוח ובקרה על הפעילות העסקית השוטפת שמבצעת ההנהלה ועקביותה עם מדיניות הבנק.

המליאה וועדותיה – ועדת אשראי, ועדת עסקות עם אנשים קשורים, ועדת ביקורת, הוועדה לניהול ובקרת סיכונים, הוועדה לבנקאות חו"ל ופעילות בינלאומית, הוועדה למוצרים חדשים, הוועדה לממשל תאגידי, הוועדה לאישור השקעות, ועדת טכנולוגיה ומחשוב, ועדת כספים ותשקיפים, ועדת תגמול וועדת תביעות נגזרות – אי.די.בי, קיימו דיונים מפורטים בהיבטים השונים של פעילות הבנק. במהלך שנת 2015 התקיימו 31 ישיבות של מליאת הדירקטוריון ו-195 ישיבות של ועדות הדירקטוריון, כפי שיפורט בפרק זה.

ועדת אשראי

דנה בישיבותיה בנושאים עקרוניים והמליצה לדירקטוריון על מדיניות האשראי של הבנק בארץ ובחו"ל. הוועדה דנה והמליצה לדירקטוריון על אישור מסגרות עסקות אשראי בהתאם למדרג הסמכויות שאישר הדירקטוריון. הוועדה דנה והמליצה לדירקטוריון על היעדים העסקיים ושווקי יעד למתן אשראי; על מדיניות ביחס למתן אשראי למימון אמצעי שליטה בתאגידים אחרים; דנה ביחס הרצוי בין סך האשראי לציבור לבין סך נכסי הבנק והונו; קיבלה סקירות מקיפות על לווים שחבותם עולה על היקף כספי מסוים שקבע הדירקטוריון; דנה והמליצה לדירקטוריון על מדיניות למימון ממונף ברמת מינוף כפי שיקבע הדירקטוריון וכנגד בטוחות, התניות ומגבלות פיננסיות, כפי שיקבע הדירקטוריון וכן על מדיניות האשראי לעובדים ולאנשים קשורים; דנה והמליצה לדירקטוריון על סיבולת הסיכון, על המגבלות הרצויות על רמת החשיפה לסיכונים בתיק האשראי, לרבות חשיפה בגין ריכוזיות ענפית, חשיפה בגין הלווים הגדולים, קבוצות הלווים הגדולות, דירוג וגידור סיכוני אשראי וחשיפה לריכוזיות ביטחונות, והחשיפה למדינות ומוסדות פיננסיים בחו"ל ודנה במדיניות העמדת אשראי על-ידי הבנק וחברות הבת של הבנק בחו"ל.

הוועדה דנה והמליצה לדירקטוריון על מדיניות קביעת הפרשות וסיווג חובות ובכלל זה המלצות לדירקטוריון ביחס לפיקוח על נאותות איתור חובות בעייתיים, נאותות סיווגם ונאותות ההפרשות להפסדי אשראי בגינם; דנה בהסדרי חוב משמעותיים ובחובות קשי-גביה שסכומם מהותי והמליצה לדירקטוריון על אישור הסדרי החוב ועל טיפול בחובות קשי-גביה שסכומם מהותי בהתאם למדרג סמכויות שקבע הדירקטוריון. הוועדה דנה והמליצה לדירקטוריון על מדיניות הבטוחות ומרווחי הביטחון, מדרג סמכויות אשראי בארץ ובחו"ל ודנה והמליצה לדירקטוריון לאשר את תוכנית העבודה השנתית והרב-שנתית של בקרת האשראי בארץ ובחו"ל.

הוועדה קיבלה סקירות ענפיות, קיבלה דיווחים על הלוואות ופיקדונות במטבע-חוץ שניתנו לבנק; כן קיבלה הוועדה סקירה רבעונית כוללת על מצב תיק האשראי של הבנק; תיאור התפתחויות מרכזיות בסיכון האשראי והשפעתן על הלימות ההון; התמודדות מול לווים ספציפיים מהותיים; נתונים בדבר אישורי אשראי שחרגו מהמדיניות; נתונים בדבר אישורי אשראי שאושרו בניגוד לחוות דעת חטיבת ניהול סיכונים; מבחני קיצון ותוצאותיהם; פירוט לווים בעייתיים בארץ ובחו"ל שהאובליגו שלהם גדול מסכומים שנקבעו במסמך סמכויות האשראי שאישר הדירקטוריון; פירוט התהוות של חובות בעייתיים בארץ ובחו"ל מעל סכום שנקבע במסמך סמכויות האשראי, סמוך לסיווגו כבעייתי; פירוט מחיקות חוב בסכום שעולה על סכום שנקבע במסמך סמכויות האשראי.

כן קיבלה דיווחים רבעוניים על חבות לווה בודד ולווים גדולים המדווחים לבנק ישראל.

ועדת אשראי קיימה במהלך השנה 37 ישיבות.

חברי הוועדה הם ה"ה: י. סרוסי – יו"ר, א. איזקסון, מ. ברון, א. טוב ו-מ. קורן.

ועדת עסקות עם אנשים קשורים

דנה בעסקות עם "אנשים קשורים" לבנק, בארץ ובחו"ל, על-פי הגדרות המפקח על הבנקים. בכל עסקה עם "איש קשור" מעל סכום שקבע הדירקטוריון הוצג לוועדה מסמך היבטי סיכון על-ידי הנהלת החטיבה לניהול סיכונים, כנדרש בהוראות ניהול בנקאי תקין. כן דנה הוועדה בעסקות, לרבות הפרשות או מחיקות חוב של הבנק עם אחרים שאינם "אנשים קשורים" ואשר לנושא משרה בבנק יש בהן "עניין אישי", כהגדרתו בחוק החברות, התשנ"ט-1999, בסכומים, כפי שנקבעו בהוראות ניהול בנקאי תקין של המפקח על הבנקים ובהתאם למדרג הסמכויות שאישר הדירקטוריון. הוועדה דנה לפי הצורך באישור עסקות שאינן עסקות חריגות, של הבנק עם בעלי השליטה, או עסקה שלבעלי שליטה בבנק עניין אישי בה ושאינה עסקת חבות או עסקה למתן שירותים בנקאיים על-ידי הבנק, בסכומים כפי שקבע הדירקטוריון ובהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין של המפקחת על הבנקים. כן קיבלה הוועדה סקירות שוטפות על מצבם הכלכלי והפיננסי של גופים שהעסקות שלהם עם הבנק מובאות לדיון בוועדה ושהחבות שלהם עולה על הסכומים שקבע הדירקטוריון.

הוועדה קיימה מעקב אחר לווים בעייתיים שהם "אנשים קשורים" וקיבלה דיווחים תקופתיים על חבות של ה"אנשים הקשורים" כנדרש בהוראות ניהול בנקאי תקין של המפקח על הבנקים.

ועדת עסקות עם אנשים קשורים קיימה במהלך השנה 36 ישיבות.

חברי הוועדה הם ה"ה: מ. ברון - יו"ר, א. טוב, מ. קורן ו-ד. שורץ.

ועדת ביקורת

דנה בתוכנית העבודה של המבקר הפנימי של הבנק, המליצה למליאת הדירקטוריון לאשרה וקיימה מעקב אחר ביצועה, לרבות קביעת המסגרת הרצויה לביצוע הביקורת בחברות בת בארץ ובחו"ל. הוצג לוועדה סיכום חצי שנתי של פעילות הביקורת הפנימית ושל פעילות ועדת הביקורת.

הוועדה קיימה בקרה, באמצעות המבקר הפנימי, אחר נוהל עבודת הדירקטוריון וביצוע החלטות הדירקטוריון וועדותיו.

כן קיימה הוועדה בקרה על מילוי נוהל חובת יציאה לחופשה רציפה.

הוועדה דנה בדוחות הכספיים הרבעוניים והשנתיים והציגה המלצותיה בפני הדירקטוריון בדבר אישורם. במסגרת זו דנה הוועדה בהערכות ובאומדנים שנעשו בקשר עם הדוחות הכספיים, לרבות בנוגע לחובות בעייתיים והפרשות להפסדי אשראי, הבקרות הפנימיות הקשורות בדיווח הכספי; שלמות ונאותות הגילוי בדוחות הכספיים, המדיניות החשבונאית שאומצה והטיפול החשבונאי שיושם בעניינים מהותיים והערכות שווי. ועדת הביקורת דנה בחובות הבעייתיים של הבנק ובהפרשות להפסדי אשראי הנדרשות בגינם. כמו-כן, דנה בסיווג ניירות-ערך המוגדרים כבעייתיים ובחינת הצורך בהפרשה לירידות ערך בעלת אופי אחר מזמני של ניירות-ערך שבהחזקת הבנק.

הוועדה קיבלה דיווח חצי שנתי בדבר ביצוע הביקורות בחברות הבת בארץ ובחו"ל, ווידאה קיומה של מערכת ביקורת נאותה בחברות אלה. ממצאי ביקורת מהותיים או ממצאים בעלי סיכון מהותי ביחס לחברות הבת, אשר נתגלו בדוחות הביקורת שבוצעו בחברות הבת של הבנק, דווחו על-ידי המבקרים הפנימיים של חברות הבת, לאחר שנדונו בוועדת הביקורת של חברת הבת.

הוועדה דנה בדוחות הביקורת של בנק ישראל שהועברו אליה במהלך השנה, בדוח הביקורת של רואי החשבון המבקרים ובדוחות המהותיים ו/או הבולטים של הביקורת הפנימית, וניהלה מעקב אחר הטיפול בדוחות אלה. בנוסף, קיבלה הוועדה דיווחים על סיכומים תקופתיים של ממצאי הביקורת, לרבות דיווחים הנוגעים למנגנוני הבקרה בתאגידים שבשליטת הבנק.

עוד עסקה הוועדה באישור פעולות ועסקות, הקשורות בנושאי משרה ו/או בעלי עניין (כמשמעות ביטויים אלו בחוק החברות) ו/או אנשים קשורים (כמשמעות הביטוי בהוראות ניהול בנקאי תקין של בנק ישראל) ובאישור עסקות מהותיות ו/או "חריגות", כמתחייב מהוראות חוק החברות, התשנ"ט-1999 ("חוק החברות"). במסגרת זו גם קבעה הוועדה אמות מידה לסיווגן של עסקות כחריגות. כן עסקה הוועדה, לפי צורך, באישור פעולות ועסקות הקשורות בנושאי משרה ו/או בבעלי עניין (כמשמעות ביטויים אלו בחוק החברות) ו/או אנשים קשורים (כמשמעות הביטוי בהוראות ניהול בנקאי תקין של בנק ישראל), אף שאינן חריגות, ודנה באשר לחובה לקיים הליך תחרותי בפיקוחה, או מי שתקבע לעניין זה, ולפי אמות המידה שקבעה הוועדה.

כן קיימה הוועדה דיונים בנושאים שונים, כנדרש בהוראות חוק החברות, לרבות בעניין קיום תנאי כשירות של דירקטור בלתי תלוי וכן דיונים כנדרש בהוראות ניהול בנקאי תקין של בנק ישראל, לרבות דיון במינוי רואי החשבון המבקרים, קיום דיונים עם רואי החשבון המבקרים, לגבי הדוח המפורט והדוח המשלים של רואי החשבון על הדוחות הכספיים וקיימה דיונים עם המבקר הפנימי הראשי לבדו, עם היועץ המשפטי הראשי לבדו, עם החשבונאי הראשי לבדו, עם מנהל הסיכונים הראשי לבדו ועם קצין הציות והממונה על איסור הלבנת הון לבדו, וכן עם רואי החשבון המבקרים לבדם, כנדרש בהוראות ניהול בנקאי תקין של בנק ישראל.

ועדת ביקורת קיימה במהלך השנה 38 ישיבות.

חברי הוועדה הם ה"ה: ד. שורץ – יו"ר, מ. ברון, נ. זיכלינסקי, א. טוב, י. ירום ו–י. פאר.

הוועדה לניהול ובקרת סיכונים

הוועדה דנה והמליצה לדירקטוריון בעניין אסטרטגיית הסיכון הקבוצתית הכוללת, לרבות תאבון הסיכון והאופן בו הנהלת הבנק מיישמת את אסטרטגיית הסיכון בפועל, זאת כנדרש בהוראות ניהול בנקאי תקין של המפקח על הבנקים. כן דנה הוועדה בהיערכות הארגונית בבנק לניהול בקרה ואמידת הסיכונים; באיכות והלימות הכלים והאמצעים המשמשים את הבנק לצורך ניהול ובקרת הסיכונים השונים ולניהול ובקרה של החשיפה הכוללת של הבנק לסיכונים השונים.

הוועדה קיבלה דיווחים שנתיים ורבעוניים מתאימים לצורך ביצוע מעקב, בקרה ואמידת הסיכונים, כנדרש בהוראות ניהול בנקאי תקין. כן אישרה הוועדה את המתודולוגיה של אמידת הסיכונים השונים, ודנה בהיערכות ובהתקדמות הבנק ליישום התוכניות לאימוץ הוראות באזל. כן דנה הוועדה והמליצה לדירקטוריון לאשר את הדוח על התהליך הפנימי להערכת הלימות ההון של הבנק – ICAAP – לשנת 2015.

הוועדה קיבלה דיווחים שנתיים בנושאי איסור הלבנת הון, איסור מימון טרור וציות להוראות הרגולטוריות, האכיפה הפנימית בניירות–ערך ודיווח שנתי על ניהול הסיכונים בתחומים השונים על–ידי חברות הבת של הבנק בארץ ובחו"ל ועל יישום מדיניות ניהול הסיכונים בקבוצת הבנק.

הוועדה דנה בפעילויות חדשות של הבנק, במוצרים חדשים המיועדים לפעילות בארץ ובחו"ל, בשינויים משמעותיים, בפעילויות קיימות ובכניסה לשווקים חדשים לפעילות בארץ ובחו"ל ובחנה את הסיכונים הכרוכים בהם ואת הכלים שישמשו לניהול הסיכונים, לאמידתם ולקיום בקרה עליהם.

כן קיבלה הוועדה דיווחים שוטפים על אירועים מהותיים ו/או מיוחדים בפעילות הבנק, שיש להם השלכה על ניהול הסיכונים של הבנק ועלולים להשפיע באופן מהותי על הון הבנק, תוצאותיו, ניהולו ו/או המוניטין שלו, בתחומים השונים, וכן דיווח על מיפוי והערכת הסיכונים התפעוליים בקבוצה לרבות הטיפול בממצאי סקר מעילות והונאות.

הוועדה הציגה המלצותיה לדירקטוריון.

הוועדה לניהול ובקרת סיכונים קיימה במהלך השנה 15 ישיבות.

חברי הוועדה הם ה"ה: א. איזקסון – יו"ר, מ. ברון, א. טוב, י. סרוסי, א. פלד ו–מ. קורן.

הוועדה לבנקאות חו"ל ופעילות בינלאומית

הוועדה דנה והמליצה לדירקטוריון בעניין אסטרטגיית פעילות הבנק מחוץ לישראל ובתוכניות העבודה לפעילות בינלאומית, לרבות מוצרים ופעילויות חדשות וכניסה לפעילויות בשווקים בינלאומיים חדשים, והמליצה עליהם לדירקטוריון.

הוועדה דנה בדיווחים תקופתיים הנוגעים לפעילות הבנק בחו"ל לרבות באמצעות סניפים ושלוחות של הבנק בחו"ל, וכן באמצעות חברות הבת בחו"ל.

כן דנה הוועדה והמליצה לדירקטוריון על מדיניות בנושא פעילות נעדרת שקיפות, כנדרש בהוראות ניהול בנקאי תקין של בנק ישראל ובנושאים המפורטים להלן: סקירות תקופתיות על סביבת הפעילות (עסקית, כלכלית, רגולטורית, משפטית, פוליטית וכד'), במדינות בהן פועל הבנק באמצעות סניפים ושלוחות; התפתחויות תקופתיות בשלוחות ובסניפים, ברמת השלוחה והסניף וברמה מצרפית – פעילות, חשיפה לסיכונים ותוצאות עסקיות; סקירות תקופתיות של יחידות הביקורת הפנימית, הבקרה והפיקוח ביחס לשלוחות ולסניפי הבנק בחו"ל; עמידה במגבלות החשיפה לשלוחות ולסניפי הבנק בחו"ל; בחינת תקופתיות של הלימות משאבי כוח אדם בכל יחידות הבנק העוסקות בפיקוח, בקרה, ביקורת ובמערך הדיווחים והרישומים החשבונאיים הנוגעים לשלוחות חו"ל; ודיווח על אירועים מיוחדים בשלוחות חו"ל.

הוועדה לבנקאות חו"ל ופעילות בינלאומית קיימה במהלך השנה 12 ישיבות.

חברי הוועדה הם ה"ה: י. סרוסי – יו"ר, א. דיק, מ. ויצ'נר, א. טוב, א. פלד ו–ע. שטרן.

הוועדה למוצרים חדשים

דנה והמליצה לוועדה לניהול ובקרת סיכונים ולדירקטוריון בכל פעילות חדשה ו/או כניסה לשוק חדש ו/או מוצר חדש ו/או בכל מכשיר פיננסי נגזר חדש השונה משמעותית מהמכשירים הקיימים בבנק, שיכללו בפעילות בארץ ובחו"ל, על-ידי הבנק עצמו או על-ידי חברת בת שלו, ו/או המביא ליצירת חשיפה מסוג חדש, ו/או עשיית שוק, לרבות באמצעות חברות הבת או סניפי הבנק בחו"ל, אשר יש להביא לאישור הדירקטוריון בהתאם למדיניות הבנק.

הוועדה קיבלה דיווח על ביצועי הבנק במוצרים חדשים ועל ביצוע פעילויות חדשות שאושרו על-ידי הוועדה והדירקטוריון.

הוועדה למוצרים חדשים קיימה במהלך השנה 9 ישיבות.

חברי הוועדה הם ה"ה: י. סרוסי - יו"ר, א. איזקסון, א. דיק, י. ירום ו-מ. קורן.

הוועדה לממשל תאגידי

דנה וממליצה לדירקטוריון על מדיניות, נהלים והנחיות להטמעת עקרונות הממשל התאגידי בעבודת הדירקטוריון והוועדות וכן לצורך עמידת הבנק בעקרונות ממשל תאגידי נאות והתאמתם להוראות הדין, לרבות קביעת מדיניות הבנק ופיקוח על ההנהלה ועל חברות הבת של הבנק, כנדרש בהוראות ניהול בנקאי תקין של בנק ישראל.

הוועדה לממשל תאגידי קיימה במהלך השנה 5 ישיבות.

חברי הוועדה הם ה"ה: י. סרוסי - יו"ר, מ. ברון, א. טוב, א. פלד, נ. רונן* ו-ע. שטרן.

הוועדה לאישור השקעות

מתכנסת אד-הוק, לדון בהמלצות ההנהלה לביצוע השקעות, רכישות ו/או מימוש של השקעות ריאליות, בארץ ובחו"ל, וכן, לדון בהמלצות ההנהלה לביצוע ו/או מימוש נכסים קבועים בארץ ובחו"ל שתבוצענה בין על-ידי הבנק עצמו ובין על-ידי חברות הבת שבבעלותו המלאה, בסכומים כפי שקבע הדירקטוריון, לאחר אישורן על-ידי הנהלת הבנק.

הוועדה קיבלה דיווחים על החלטות השקעה בסכומים של עד לסכום שקבע הדירקטוריון, שביצעה פועלים שוקי הון ואושרו על-ידי הנהלת הבנק; דנה ואישרה השקעה בסכום העולה על הסכום שקבע הדירקטוריון, לאחר שקיבלה המלצות מהנהלת הבנק ודיווחה עליהן לדירקטוריון; כן דנה והמליצה לדירקטוריון לאשר החלטות השקעה בסכומים שקבע הדירקטוריון; דנה בהשקעות במניות/אגרות-חוב להמרה בהתאם למדרג הסמכויות שקבע הדירקטוריון; דנה ואישרה רכישת אגרות-חוב קונצרני במטבע-חוץ במגבלות ובסכומים שקבע הדירקטוריון.

הוועדה קיבלה דיווח רבעוני בדבר מצב תיק ההשקעות, לרבות השקעות לביצוע שאושרו בצוות ההנהלה לפי מדרג הסמכויות שאישר הדירקטוריון ודיווחה לדירקטוריון.

החלטות הוועדה מדווחות לדירקטוריון.

הוועדה לאישור השקעות קיימה במהלך השנה 5 ישיבות.

חברי הוועדה הם ה"ה: י. סרוסי - יו"ר, א. דיק, י. טאומן**, א. טוב ו-ע. שטרן.

ועדת טכנולוגיה ומחשוב

דנה והמליצה לדירקטוריון בדבר תוכניות העבודה של חטיבת טכנולוגיה ומחשוב, לרבות בנושאים טכנולוגיים ומיחשוביים של הבנק, נושאי גיבוי ושרידות של המערכות הטכנולוגיות של הבנק וניהול טכנולוגית מידע כנדרש על-פי הוראה 357 של בנק ישראל. כן דנה הוועדה בדיווחים רבעוניים על התקדמות בפרויקטים טכנולוגיים משמעותיים.

ועדת טכנולוגיה ומחשוב קיימה במהלך השנה 8 ישיבות.

חברי הוועדה הם ה"ה: מ. ויצ'נר - יו"ר, א. דיק ו-נ. זיכלינסקי.

---

* ביום 11 בדצמבר 2015 סיימה הגב' נחמה רונן את כהונתה כדירקטורית בדירקטוריון הבנק וכחברת הוועדה, בעקבות דרישת הוראות החוק לקידום התחרות וצמצום הריכוזיות, תשע"ד-2013.

** ביום 27 בדצמבר 2015 התפטר מר יאיר טאומן מכהונתו כדירקטור חיצוני (כמשמעות הביטוי בהוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין של בנק ישראל) בדירקטוריון הבנק וכחבר הוועדה, מסיבות אישיות.

ועדת כספים ותשקיפים

הוועדה סקרה את הביצועים העסקיים של הבנק, כפי שהם עולים מטיוטות הדוחות הכספיים הרבעוניים והשנתיים ודנה במשמעויות הכלכליות שלהם; דנה במדיניות החשבונאית שאומצה בנוגע לנושאים מהותיים בדוחות הכספיים ובהשלכותיהם; דנה בהערכת אומדנים בנוגע לחובות פגומים והערכות שווי מהותיות בדוחות הכספיים, תוך בחינת משמעויות ודרכי פעולה עסקיים. במסגרת הדיון מקבלת הוועדה דיווח על לווים בעייתיים בארץ ובסניפי חו"ל. כן דנה הוועדה בחלוקת דיבידנד בהתאם למדיניות שנקבעה על-ידי הדירקטוריון וממליצה לדירקטוריון לאשרו; הוועדה דנה בתשקיפים של הבנק, לרבות תשקיפי מדף ודוחות הצעת מדף, ומביאה בפני הדירקטוריון את המלצותיה בדבר אישורם.

ועדת כספים ותשקיפים קיימה במהלך השנה 5 ישיבות.

חברי הוועדה הם ה"ה: א. איזקסון - יו"ר, א. טוב, י. סרוסי, י. פאר, א. פלד ו-מ. קורן.

ועדת תגמול

הוועדה עוסקת בתפקידים שיוחדו לה בתיקון האמור לחוק החברות וכמו-כן בתפקידים שנקבעו לה בהוראות ניהול בנקאי תקין של המפקח על הבנקים.

במסגרת זו קיימה הוועדה דיונים לצורך קביעת מדיניות הבנק לעניין תנאי כהונה והעסקה של נושאי המשרה בבנק.

הוועדה העבירה את המלצותיה בדבר מדיניות זו לדירקטוריון של הבנק על מנת שלאחר אישורה על ידו, היא תובא גם לאישור האסיפה הכללית של בעלי המניות של הבנק (האסיפה הכללית שהתקיימה ביום 11 בפברואר 2014, אישרה את המדיניות, כפי שנקבעה על-ידי הוועדה).

כמו-כן, קיימה הוועדה דיונים בדבר תנאי ההתקשרות של הבנק עם כמה נושאי משרה בו, בהתאם למדיניות התגמול שבתוקף, לרבות, ככל שהדבר היה נחוץ, בהלימה למדיניות התגמול הטעונה אישור האסיפה הכללית של הבנק. המלצות הוועדה בנושאים אלה הובאו לאישור הדירקטוריון.

הוועדה ממונה גם על קביעת מדיניות התגמול ל"עובדים מרכזיים" של הבנק (כהגדרת ביטוי זה בהוראת ניהול בנקאי תקין 301A של המפקח על הבנקים) הגם שאינם נחשבים ל"נושאי משרה" כהגדרתם בחוק החברות.

בהתאם לתיקון בהוראת ניהול בנקאי תקין של המפקח על הבנקים, מחודש דצמבר 2013 החליט הדירקטוריון של הבנק ביום 29 בינואר 2014, כי ועדת התגמול שהוקמה כאמור לפי הוראת תיקון 20 של חוק החברות, תפעל בהרכב מורחב לצורך דיון במדיניות התגמול ובהסכמי התגמול של כלל עובדי הבנק, למעט נושאי המשרה והעובדים המרכזיים של הבנק. כמו-כן, החליט הדירקטוריון להעביר לסמכות ועדת התגמול בהרכבה המורחב את כל שאר הנושאים שהיו עד לאותו מועד באחריות ועדת משאבי אנוש - שכר ותגמולים, אשר בוטלה באותו מועד.

ועדת תגמול קיימה במהלך השנה 19 ישיבות.

חברי הוועדה הם ה"ה: א. טוב - יו"ר, ד. שורץ, נ. רונן* ו-מ. קורן.

בהרכבה המורחב של ועדת תגמול משתתפים בנוסף גם ה"ה: י. סרוסי, א. דיק ו-א. פלד.

ועדת תביעות נגזרות - אי.די.בי

ועדה שהוקמה אד-הוק לצורך בחינת הדרישה מצד תובעים להגיש תביעה נגזרת נגד נושאי משרה של הבנק בקשר עם העמדת אשראים לקבוצת אי.די.בי.

ועדת תביעות נגזרות - אי.די.בי קיימה במהלך השנה 6 ישיבות.

חברי הוועדה הם ה"ה: ע. שטרן - יו"ר, י. טאומן** ו-ד. שורץ.

תיאור הפעילות, ההרכבים והסמכויות של מליאת הדירקטוריון והוועדות, מעודכנים למועד פרסום הדוחות הכספיים השנתיים לשנת 2015.

---

* ביום 11 בדצמבר 2015 סיימה הגב' נחמה רונן את כהונתה כדירקטורית בדירקטוריון הבנק וכחברת הוועדה, בעקבות דרישת הוראות החוק לקידום התחרות וצמצום הריכוזיות, תשע"ד-2013.

** ביום 27 בדצמבר 2015 התפטר מר יאיר טאומן מכהונתו כדירקטור חיצוני (כמשמעות הביטוי בהוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין של בנק ישראל) בדירקטוריון הבנק וכחבר הוועדה, מנסיבות אישיות.

דיווח על דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית ובעלי כשירות מקצועית

בחוק החברות התשנ"ט-1999 (להלן: "חוק החברות") נקבע כי על דירקטוריון של חברה ציבורית לקבוע מהו המספר המזערי הנדרש של דירקטורים בדירקטוריון, שעליהם להיות "בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית", וזאת בהתחשב, בין השאר, בסוג החברה, גודלה והיקף מורכבות פעילותה. הוראה זו חלה על הבנק מהיותו חברה ציבורית.

עוד נקבע בחוק החברות, כי כדירקטור חיצוני בחברה ציבורית ימונה מי שהוא "בעל כשירות מקצועית" או מי שהוא "בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית".

בתקנות החברות (תנאים ומבחנים לדירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית ולדירקטור בעל כשירות מקצועית), התשס"ו-2005, נקבעו התנאים הנדרשים על מנת שדירקטור ייחשב כ"בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית" וכ"בעל כשירות מקצועית" ובתקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני), התש"ס-2000, נקבעו התנאים הנדרשים על מנת שדירקטור ייחשב ל"דירקטור חיצוני מומחה".

בהתאם לתקנות החברות, "דירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית" הינו "דירקטור אשר בשל השכלתו, ניסיונו וכישוריו, הוא בעל מיומנות גבוהה והבנה בנושאים עסקיים-חשבונאיים ודוחות כספיים, באופן המאפשר לו להבין לעומקם את הדוחות הכספיים של החברה ולעורר דיון בקשר לאופן הצגתם של הנתונים הכספיים"; כן נקבע, כי הערכת מיומנותו החשבונאית והפיננסית של דירקטור תיעשה בידי הדירקטוריון ויובאו במכלול השיקולים, בין השאר, השכלתו, ניסיונו וידיעותיו בנושאים אלה:

(א) סוגיות חשבונאיות וסוגיות בקרה חשבונאית האופייניות לענף בו פועלת החברה ולחברות בסדר הגודל והמורכבות של החברה;

(ב) תפקידיו של רואה החשבון המבקר והחובות המוטלות עליו;

(ג) הכנת דוחות כספיים ואישורם לפי החוק ולפי חוק ניירות-ערך.

"דירקטור בעל כשירות מקצועית" הינו דירקטור שמתקיים בו אחד מהתנאים האלה:

(א) בעל תואר אקדמאי באחד מן המקצועות האלה: כלכלה, מינהל עסקים, ראיית חשבון, משפטים, מינהל ציבורי;

(ב) בעל תואר אקדמאי אחר או שהוא השלים לימודי השכלה גבוהה אחרת, הכל בתחום עיסוקה העיקרי של החברה או בתחום הרלוונטי לתפקיד;

(ג) הוא בעל ניסיון של חמש שנים לפחות באחד מאלה, או שהוא בעל ניסיון מצטבר של חמש שנים לפחות בשניים או יותר מאלה:

(1) בתפקיד בכיר בתחום הניהול העסקי של תאגיד בעל היקף עסקים משמעותי;

(2) בכהונה ציבורית בכירה או בתפקיד בכיר בשירות הציבורי;

(3) בתפקיד בכיר בתחום עיסוקיה העיקריים של החברה.

בתקנות נקבע, כי הערכת הכשירות המקצועית של מועמד לכהן כדירקטור בעל כשירות מקצועית, כאמור, תיעשה בידי הדירקטוריון. לפי התקנות בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני, "דירקטור חיצוני מומחה" הינו "דירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית" ו/או דירקטור שבשל השכלתו, ניסיונו וכישוריו הוא בעל מיומנות גבוהה והבנה עמוקה בתחום עיסוקה העיקרי של החברה. הערכת מיומנותו והבנתו, כאמור, תיעשה בידי הדירקטוריון.

דירקטוריון הבנק קבע, כי המספר המזערי הראוי של דירקטורים "בעלי מיומנות חשבונאית ופיננסית", יהיה שני דירקטורים, בדומה למספר הדירקטורים החיצוניים שיש למנות בחברה ציבורית לפי חוק החברות.

בנוסף, קבע המפקח על הבנקים בהוראה 640 להוראות הדיווח לציבור (להלן: "הוראה 640"), כי על התאגיד הבנקאי לפרט בדוח התקופתי, במסגרת דוח הדירקטוריון, את המספר המזערי של דירקטורים "בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית", אשר קבע התאגיד הבנקאי שראוי שיהיו חברים בוועדת הביקורת של הדירקטוריון וגם בכל ועדה אחרת של הדירקטוריון, אשר מוסמכת לדון בדוחות הכספיים של התאגיד הבנקאי.

כן קובעת הוראה 640, כי בדוח הדירקטוריון יש לפרט את מספר הדירקטורים במועד הדיווח, שהם דירקטורים "בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית", תוך ציון מספר הדירקטורים כאמור, אשר הינם חברים בוועדת הביקורת של הדירקטוריון וגם בכל ועדה אחרת של הדירקטוריון, אשר מוסמכת לדון בדוחות הכספיים של התאגיד הבנקאי.

דירקטוריון הבנק קבע, כי המספר המזערי הראוי של דירקטורים "בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית" שראוי שיהיו חברים בוועדת הביקורת של הדירקטוריון, יהיה שני דירקטורים, וכי המספר המזערי הראוי של דירקטורים "בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית" שראוי שיהיו חברים בוועדת כספים ותשקיפים של הדירקטוריון, המוסמכת לדון בדוחות הכספיים של הבנק, יהיה שני דירקטורים, וזאת בהתבסס על נימוקי הדירקטוריון בקביעת המספר המזערי הראוי של דירקטורים "בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית" המכהנים בדירקטוריון הבנק.

יצוין כי במועד הדיווח מספר הדירקטורים, שהינם "בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית" ו"כשירות מקצועית" לפי השכלתם, כישוריהם וניסיונם, בהתאם לדרישות תקנות החברות, הינו 13 דירקטורים ושני דירקטורים הינם "דירקטורים בעלי כשירות מקצועית" אשר בשל השכלתם, ניסיונם וכישוריהם הינם בעלי מיומנות גבוהה והבנה עמוקה בתחום עיסוקיו העיקריים של הבנק.

מספר הדירקטורים "בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית" ו"בעלי כשירות מקצועית" אשר הינם חברים בוועדת הביקורת של הדירקטוריון הינו 6 דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית.

חברי הדירקטוריון שהינם "בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית", ו/או "בעלי כשירות מקצועית" ושהינם נחשבים ל"דירקטור חיצוני מומחה", לפי השכלתם, כישוריהם, ניסיונם והבנתם בתחום עיסוקיו של הבנק, בהתאם לדרישות תקנות החברות, נכון למועד פרסום הדוחות הכספיים לשנת 2015, הינם כדלקמן:

1. יאיר סרוסי – בעל תואר ראשון בכלכלה ומדעי המדינה – האוניברסיטה העברית ירושלים.

מכהן כיו"ר הדירקטוריון של הבנק מיום 1 באוגוסט 2009. כן מכהן כיו"ר וועדות הדירקטוריון של הבנק: ועדת אשראי, הוועדה לאישור השקעות, הוועדה לבנקאות חו"ל ופעילות בינלאומית, הוועדה למוצרים חדשים והוועדה לממשל תאגידי וכחבר בוועדות הדירקטוריון: ועדת כספים ותשקיפים, הוועדה לניהול ובקרת סיכונים וועדת תגמול בהרכבה המורחב.

בתקופה 4 ביוני 2009 ועד 31 ביולי 2009 כיהן כסגן יו"ר הדירקטוריון של הבנק.

מכהן כדירקטור בבנק מיום 4 ביוני 2009.

נשיא איגוד הבנקים בישראל (ע"ר) מיום 1 בינואר 2015.

מכהן כיו"ר הוועד המנהל של עמותת פועלים בקהילה ושל קרן פרץ נפתלי.

מכהן כיו"ר מכון אלי הורביץ לניהול אסטרטגי באוניברסיטת תל-אביב.

מכהן כחבר בחבר הנאמנים של האוניברסיטה העברית.

מכהן כחבר בחבר הנאמנים הישראלי של המכון למחקרי ביטחון לאומי.

מכהן כחבר בדירקטוריונים של החברות: DSP Group Ltd., אמדיל י.ס. בע"מ ואמדיל אחזקות (1999) בע"מ.

כיהן כיועץ בכיר של בנק ההשקעות מורגן סטנלי (ישראל) בע"מ, כיו"ר דירקטוריון החברות: פועלים שוקי הון והשקעות החזקות בע"מ, פועלים שוקי הון בע"מ, פועלים שוקי הון – בית השקעות בע"מ, אייל מיקרוגל בע"מ, דיור ב.פ. בע"מ, דיור ב.פ. השקעות (1992) בע"מ ודיור ב.פ. נכסים (1993) בע"מ וכדירקטור בחברות: החברה לישראל בע"מ (דח"צ), וינטגרה בע"מ (דח"צ), סיטי אינווסטמנט, אספן בנייה ופיתוח בע"מ (דח"צ), מוסטנג מזנין השקעות בע"מ, מוסטנג ניהול קרנות בע"מ ופרוטרום תעשיות בע"מ, יורופורט בע"מ, פועלים שוקי הון והשקעות החזקות בע"מ, פועלים שוקי הון בע"מ ופועלים שוקי הון – בית השקעות בע"מ, אך כיום שוב איננו מכהן בהן. כמו-כן כיהן כיו"ר ועדת ההשקעות של מבטחים – קרן פנסיה ותיקה וכחבר בוועדת ההשקעות של נכסי האוניברסיטה העברית, אך כיום שוב איננו מכהן בהן.

כן כיהן כיו"ר הקרן מוסטנג מזנין השקעות בע"מ וכחבר בוועדת ההשקעות של קרן סקיי 1 (Private Equity) וכחבר הוועדה המייעצת של מרכז קיסריה, אך כיום שוב איננו מכהן בהן.

הדירקטוריון קבע כי הדירקטור הינו "בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית" ו"בעל כשירות מקצועית", בהסתמך על הצהרתו.

2. אירית איזקסון – בעלת תואר ראשון בכלכלה – אוניברסיטת תל-אביב ובעלת תואר מוסמך בחקר ביצועים – ביה"ס למנהל עסקים – אוניברסיטת תל-אביב.

מכהנת כדירקטורית בבנק מיום 27 בדצמבר 1999. כן מכהנת כיו"ר ועדות הדירקטוריון: ועדת כספים ותשקיפים והוועדה לניהול ובקרת סיכונים וכחברה בוועדות הדירקטוריון: ועדת אשראי והוועדה למוצרים חדשים.

מכהנת כדירקטורית בחברות: אריסון החזקות (1998) בע"מ, אריסון השקעות בע"מ ושיכון ובינוי בע"מ. חברת הוועד הפועל של איגוד החברות הציבוריות, חבר הנאמנים של אוניברסיטת בן-גוריון ועמותת קרן עזריאלי.

כיהנה כיו"ר דירקטוריון החברות: ישראכרט בע"מ, יורופיי (יורוקרד) ישראל בע"מ, אמינית בע"מ ופועלים אקספרס בע"מ וכדירקטורית בחברות: החברה לישראל בע"מ, כימיקלים לישראל בע"מ, ברום ים המלח בע"מ, תרכובות ברום בע"מ ואי.די.בי. חברה לפיתוח בע"מ, אך כיום שוב איננה מכהנת בהן.

כיהנה כחברה בחבר הנאמנים של מכון ון ליר בירושלים, אך כיום שוב איננה מכהנת בו.

בעבר מילאה במשך 17 שנים שורה של תפקידים בבנק לאומי לישראל בע"מ. בין השאר, כיהנה כמנהלת נכסים והתחייבויות במטבע הישראלי. בתפקידה האחרון בבנק לאומי לישראל בע"מ כיהנה כראש סקטור תעשייה בחטיבה העסקית.

מאוקטובר 2008 ועד דצמבר 2013 כיהנה כיו"ר דירקטוריון החברות: ישראכרט בע"מ, יורופיי (יורוקרד) ישראל בע"מ, אמינית בע"מ ופועלים אקספרס בע"מ.

הדירקטוריון קבע כי הדירקטורית הינה "בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית" ו"בעלת כשירות מקצועית", בהסתמך על הצהרתה.

3. מלי ברון – בעלת תואר שני במנהל עסקים (התמחות במימון) – האוניברסיטה העברית בירושלים; ובעלת תואר ראשון בכלכלה וארצות מתפתחות – אוניברסיטת תל-אביב.

מכהנת כדירקטורית חיצונית בבנק בהתאם להוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין של בנק ישראל מיום 10 בספטמבר 2007, מכהנת גם כיו"ר ועדת עסקות עם אנשים קשורים, וחברה בוועדות הדירקטוריון: ועדת אשראי, ועדת ביקורת, ועדת ממשל תאגידי והוועדה לניהול ובקרת סיכונים.

חברה בדירקטוריון חברת מליבה בע"מ.

מכהנת כחברה בוועדת ההשקעות של אוניברסיטת תל-אביב.

כיהנה כדירקטורית בחברת .ECtel Ltd (דח"צ) וכחברה (פנימית) בוועדת השקעות משתתף ברווחים בחברת הפניקס השקעות ופיננסים בע"מ, אך כיום שוב איננה מכהנת בהן.

כיהנה עד 31 בדצמבר 2006 כיו"ר דירקטוריון חברת מרביט סוכנות לביטוח, חברה בת של בנק מרכנתיל דיסקונט (תאגיד עזר בנקאי), אך כיום שוב איננה מכהנת בה.

בשנים 1975–1985 כיהנה בתפקידים שונים באגף התקציבים של משרד האוצר, מתוכן חמש שנים כסגן ממונה על התקציבים.

בשנים 1986–2006 כיהנה בתפקידים שונים במערכת הבנקאית. בתפקידה האחרון כיהנה כסמנכ"לית בכירה בבנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ, ראש מטה סניפים וממונה על מערך המשכנתאות.

הדירקטוריון קבע כי הדירקטורית הינה "בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית" ו"בעלת כשירות מקצועית", בהסתמך על הצהרתה.

4. אמנון דיק - בעל תואר שני במנהל עסקים - אוניברסיטת ת"א; בעל תואר ראשון בכלכלה - אוניברסיטת תל-אביב.
מכהן כדירקטור חיצוני בבנק בהתאם להוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין של בנק ישראל מיום 24 במרץ 2010. כן מכהן כחבר בוועדות הדירקטוריון: הוועדה לאישור השקעות, ועדת טכנולוגיה ומחשוב, הוועדה למוצרים חדשים, הוועדה לבנקאות חו"ל ופעילות בינלאומית וועדת תגמול בהרכבה המורחב.
איש עסקים, שותף בחברות, יועץ ודירקטור.
מנכ"ל חברת אדסנסורי בע"מ.
חבר בדירקטוריונים של החברות: רדיו ללא הפסקה בע"מ, רדיו צפון בע"מ, רדיו 99 ECO בע"מ, רלה ניהול ופיתוח (2014) בע"מ, אקו שרון ניהול ופיתוח בע"מ, ובתיאטרון הלאומי הבימה בע"מ (חל"צ - חברה לתועלת הציבור).
יו"ר אגודת הידידים של אוניברסיטת תל-אביב.
בעבר כיהן כמנכ"ל קבוצת "בזק", יו"ר ומנכ"ל עלית אינטרנשיונל ותפקידי ניהול בכירים אחרים.
הדירקטוריון קבע כי הדירקטור הינו "בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית" ו"בעל כשירות מקצועית", בהסתמך על הצהרתו.

5. מאיר ויצ'נר - בעל תואר שני במנהל עסקים - Northwestern University, Chicago; ובעל תואר ראשון במדעי המדינה ומדעי המחשב - אוניברסיטת בר-אילן, רמת-גן.
מכהן כדירקטור בבנק מיום 24 בנובמבר 2009, כיו"ר ועדת טכנולוגיה ומחשוב של הדירקטוריון וכחבר הוועדה לבנקאות חו"ל ופעילות בינלאומית.
מכהן כמנהל אסטרטגיה גלובלית של קבוצת אריסון וכן מכהן כיו"ר קבוצת Miya.
חבר בדירקטוריון החברות:
Miya S.a.r.l, Miya Luxembourg Holdings S.a.r.l, Miya Water Holdings Ltd., Miya Water Projects Ltd., Dorot Management Control Valves Ltd., Miya Water SA (Proprietary) Ltd., Miya Australia Holdings PTY Ltd., Miya Voda D.O.O, Miya Colombia S.A.S, Miya Water Mexico, S.A. DE C.V, Miya Puerto Rico LLC, Miya Luxembourg Holdings S.A.R.L, Swiss IP Branch, 4Water Supplies (Pty) Ltd.
כיהן כיו"ר דירקטוריון חברת אייל מיקרוגל בע"מ, אך כיום שוב אינו מכהן בה.
כן כיהן כדירקטור בחברות:
סטורוייז בע"מ, Storwize Inc. (US - Delaware),Veritec Consulting Inc., Miya Brasil Solucoes em Engenharia Hidraulica Ltda Miya Bahamas Ltd., Romiya (Subsidiary of Miya Water S.R.L), Miya Manila Water Projects Inc., WRP Consulting Engineers (Proprietary) Ltd., S.C. Miya Water S.R.L, אך כיום שוב אינו מכהן בהן.
בשנים 1998-1989 כיהן כעצמאי בייעוץ, ניהול והשקעות (גיוס כספים, איתור השקעות ומינופים לחברות הייטק, ניהול וחברות בדירקטוריון, ייעוץ לארגונים בנושאי ניהול אסטרטגיה וטכנולוגיה).
בשנים 2003-1998 כיהן כסגן נשיא ונשיא חטיבת ה-Messaging בחברת Comverse.
הדירקטוריון קבע כי הדירקטור הינו "בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית" ו"בעל כשירות מקצועית", בהסתמך על הצהרתו.

6. ניר זיכלינסקי - דוקטורנט במדעי המדינה - אוניברסיטת בר אילן; בעל תואר שני במנהל עסקים (התמחות במימון) - אוניברסיטת בן גוריון; ובעל תואר ראשון במנהל עסקים (התמחות בחשבונאות ומימון) - המכללה למנהל ראשון לציון; רואה חשבון.

מכהן כדירקטור בבנק מיום 10 בספטמבר 2007. כן מכהן כחבר בוועדות הדירקטוריון: ועדת ביקורת וועדת טכנולוגיה ומחשוב.

בעלים של SRI Global Group, שהינה קבוצה עסקית המובילה בישראל את תחום ההשקעות על בסיס מודל ה-(SRI) Socially Responsible Investment. הקבוצה עוסקת בארבעה מגזרי פעילות עיקריים: SRI Investment, SRI Funds, SRI Consulting ו-SRI Training.

מנכ"ל של החברות: השקעות חברתיות אחראיות (אס.אר.איי) בע"מ וזיכלינסקי בע"מ.

חבר בדירקטוריונים של החברות: שיכון ובינוי בע"מ, שיכון ובינוי - אס.בי.איי. תשתיות בע"מ, שיכון ובינוי נדל"ן בע"מ, שיכון ובינוי אנרגיה מתחדשת בע"מ, שיכון ובינוי סולל בונה (בנין ותשתית) בע"מ, שיכון ובינוי - סולל בונה - תשתיות בע"מ, שיכון ובינוי מים בע"מ, ייעוץ להשקעות אחריות חברתית (אס.אר.איי) בע"מ, מגדלור השקעות (אס.אר.איי) 2009 בע"מ, ג'רוסלם השקעות בטכנולוגיות (ג'.טי.איי.) בע"מ, פז הדרכות בע"מ והחברה המרכזית לשירותים פיננסיים חברתיים (אס.אר.איי) בע"מ.

חבר בוועד המנהל של עמותת ידידי מרכז רפואי רבין, חבר נשיאות מפעל החסד "יד ביד", חבר בחבר הנאמנים וועדת הכספים של המכללה למינהל ראשון לציון, שותפות בנושא עסקים חברתיים במתן - משקיעים בקהילה ונאמן ויצו - הסתדרות עולמית לנשים ציוניות.

מייסד איגוד הדירקטורים בישראל בע"מ, נשיא פרויקט נובה - ניהול בשירות הקהילה. חבר בצוות המוביל של המרכז ליזמות חברתית של היישוב סביון. יושב ראש עמותת סטודנטים חלוצים למען ישראל.

מכהן במשך כ-20 שנים כמרצה בחוגים למנהל עסקים וחשבונאות לתואר ראשון ושני - אוניברסיטאות תל-אביב, העברית, בר אילן, המרכז הבינתחומי הרצליה, המכללה למנהל, מרכז אקדמאי פרס, המכללה האקדמאית אשקלון ומרכז אקדמאי רופין.

כיהן במשך כ-10 שנים כשותף בכיר וראש המחלקה המקצועית, מנהל פיתוח עסקי ומחלקת דיווח חברתי ומנהל תחום הדרכות - משרד רואי החשבון BDO זיו האפט.

כיהן כמשנה למנכ"ל, מנהל כספים ומנהל פיתוח עסקי, של החברות בקבוצת בעלי השליטה: אריסון השקעות בע"מ, אריסון החזקות (1998) בע"מ, אריסון קיימות בע"מ, ארזף בע"מ, ארזף ב' (97) בע"מ, ארזף ג' בע"מ, ארזף ד' בע"מ וארשב אחזקות בע"מ.

כיהן כיו"ר דירקטוריון החברות: SRI Finance Global Group Ltd. ו-SRI Master. וכדירקטור בדירקטוריון החברות: תעשיות אבן וסיד בע"מ, תעשיות מלח לישראל בע"מ, גאון החזקות בע"מ, אך שוב אינו מכהן בהן.

בעל הבנה פיננסית מקיפה הן בפרקטיקה והן במתודולוגיות המונחלות לציבור הרחב, המשתקפת בכתיבת ועריכת עשרות ספרים (לרבות שתי אנציקלופדיות), מאמרים ומחקרים בתחומים כלכליים-עסקיים, חשבונאיים, בקרה, ביקורת, משפטיים ואחריות חברתית בעסקים.

הדירקטוריון קבע כי הדירקטור הינו "בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית" ו"בעל כשירות מקצועית", בהסתמך על הצהרתו.

7. אמרי טוב - בעל תואר שני בכלכלה ומנהל עסקים - האוניברסיטה העברית ירושלים; ובעל תואר ראשון בכלכלה ומדעי המדינה - האוניברסיטה העברית ירושלים.

מכהן כדירקטור חיצוני בבנק (דח"צ) (כהגדרתו בסעיף 240 לחוק החברות) מיום 5 בפברואר 2009. כן מכהן כיו"ר ועדת תגמול וועדת תגמול בהרכבה המורחב וכחבר בוועדות הדירקטוריון: ועדת אשראי, ועדת עסקות עם אנשים קשורים, ועדת ביקורת, ועדת כספים ותשקיפים, הוועדה לאישור השקעות, הוועדה לניהול ובקרת סיכונים, הוועדה לבנקאות חו"ל ופעילות בינלאומית והוועדה לממשל תאגידי.

דירקטור בחברות. יועץ עסקי. יועץ וחוקר בכלכלת ביטחון.

חבר בדירקטוריונים של החברות: מ.ט.א. אחזקות בע"מ, אמנת ניהול ומערכות בע"מ (דח"צ) ופלסן סאסא בע"מ.

חבר בעמותת ותיקי הצנחנים משחררי ירושלים וצולחי התעלה (ע"ר), בעמותה להנחלת מורשת הצנחנים ובוועד המנהל של תיאטרון גשר.

בשנים 2000-2006 כיהן כדירקטור חיצוני בדירקטוריון בנק הפועלים בע"מ, כיו"ר ועדת ביקורת וכחבר בוועדות הדירקטוריון: ועדת אשראי, ועדת עסקות עם בעלי עניין ואנשים קשורים, ועדת עסקים ותקציב, ועדת שכר ומשאבי אנוש, ועדת תשקיף, ועדת מאזן, ועדת בקרת הוצאות וייעול, הוועדה לאישור השקעות והוועדה לתמחור מחדש (REPRICING).

כיהן בעבר כחוקר במחלקת המחקר של בנק ישראל, מנהל במחלקת האשראי והפיקוח על מטבע-חוץ ויועץ לנגיד בנק ישראל. כן כיהן בתפקיד היועץ הכלכלי (Chief Economist) של מערכת הביטחון עד יוני 2000.

כיהן כדירקטור בחברות: כנפי זהב בע"מ, אלישרא מערכות אלקטרוניות בע"מ, אופטריסיטי בע"מ, שופרסל בע"מ (דח"צ), גרנית הכרמל השקעות בע"מ (דח"צ) ו-(ICG) IC Green Energy Ltd., כדירקטור חיצוני בקופת-גמל של רופאים עובדי המדינה (ארם) וכחבר ועדת השקעות של קופת הגמל וכעמית מחקר במרכז ללימודים אסטרטגיים באוניברסיטת תל-אביב ובמכון למחקרי ביטחון לאומי (INSS), אך כיום שוב איננו מכהן בהן.

הדירקטוריון קבע כי הדירקטור הינו "בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית" ו"בעל כשירות מקצועית", בהסתמך על הצהרתו.

8. יוסף ירום - מוסמך לעריכת דין מטעם הפקולטה למשפטים ומדעי החברה - האוניברסיטה הממלכתית בקורדובה, ארגנטינה. בעל רישיון ישראלי לעריכת דין.

מכהן כדירקטור חיצוני בבנק בהתאם להוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין של בנק ישראל מיום 21 במרץ 2011. כן מכהן כחבר בוועדות הדירקטוריון: ועדת ביקורת והוועדה למוצרים חדשים.

מרצה בתחום הביקורת במגזר העסקי באוניברסיטת חיפה.

מכהן כחבר במועצת הספריה הלאומית בע"מ.

בין השנים 1994-2004 כיהן כמבקר הפנימי הראשי של הבנק וכממונה על הביקורת הפנימית בארץ ובחו"ל ומבקר פנימי בחברות מקבוצת הבנק, במעמד חבר הנהלה.

בין השנים 2004-2006 כיהן כמשנה למנהל כללי בבנק, ממונה על חטיבת ניהול הסיכונים.

בין השנים 2006-2008 כיהן כיו"ר דירקטוריון בנק מסד בע"מ.

כיהן כדירקטור בחברות: בנק מסד בע"מ, יובנק בע"מ וקלריטי פמילי אופיס, אך כיום שוב איננו מכהן בהן. כן כיהן כחבר ועדת הביקורת של התנועה לאיכות השלטון וכחבר בוועדת אשראי של חברת דש ניהול קופות-גמל בע"מ, אך כיום שוב איננו מכהן בהן.

הדירקטוריון קבע כי הדירקטור הינו "בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית" ו-"בעל כשירות מקצועית", בהסתמך על הצהרתו.

9. עודד ערן - בעל תואר שני במשפטים, אוניברסיטת תל-אביב; בעל תואר שני בספרות - אוניברסיטת תל-אביב; בעל תואר ראשון במשפטים - אוניברסיטת תל-אביב; בעל תואר ראשון במדעי הרוח - האוניברסיטה הפתוחה.

מכהן כדירקטור בבנק מיום 18 בפברואר 2016.

יועץ מיוחד למשרד עורכי הדין גולדפרב, זליגמן ושות' ומרצה מן החוץ בפקולטה למשפטים באוניברסיטת תל-אביב.

דירקטור ובעל שליטה בחברות: חברת עורך-דין עודד ערן ומינורטיל בע"מ.

דירקטור באדם ומלואו - הארגון הישראלי למניעת אפליה על רקע משקל בע"מ.

כיהן כשותף במשרד עורכי הדין גולדפרב, זליגמן ושות', וכחבר הוועד המנהל של עמותת מגדלור לקידום והפצת תרבות בת זמננו, אך כיום שוב אינו מכהן בהם.

הדירקטוריון קבע כי הדירקטור הינו "בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית" ו"בעל כשירות מקצועית", בהסתמך על הצהרתו.

10. יעקב פאר - בעל תואר שני בניהול עסקי בהנדסת תעשייה וניהול - אוניברסיטת בן-גוריון; ובעל תואר ראשון בכלכלה - אוניברסיטת בן-גוריון.

מכהן כדירקטור חיצוני בבנק בהתאם להוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין של בנק ישראל מיום 6 באוקטובר 2010. כן מכהן כחבר ועדות הדירקטוריון: ועדת כספים ותשקיפים של הדירקטוריון וועדת ביקורת.

יועץ כלכלי וניהולי לעסקים קטנים.

אינו מכהן כחבר בדירקטוריונים של חברות אחרות.

חבר באגודת ידידי מרכז רפואי רבין.

בין השנים 1996-2002, כיהן, כמנכ"ל שרגד אורחנים בע"מ; החל משנת 2003 עד היום הנו בעל עסק לייעוץ כלכלי וניהולי לעסקים קטנים.

בין השנים 1988-1995 כיהן כמנהל המחלקה הכלכלית של חברת נצבא.

הדירקטוריון קבע כי הדירקטור הינו "בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית" ו"בעל כשירות מקצועית", בהסתמך על הצהרתו.

11. אפרת פלד - בעלת תואר שני (M.B.A) במנהל עסקים - EMBA - תוכנית בינלאומית קלוג רקאנטי, אוניברסיטת תל-אביב; ובעלת תואר ראשון (B.A) בכלכלה וחשבונאות, אוניברסיטת תל-אביב; ובוגרת לימודי תעודה בשמאות מקרקעין, אוניברסיטת תל-אביב.

מכהנת כדירקטורית בבנק מיום 24 בינואר 2007. כן מכהנת כחברה בוועדות הדירקטוריון: הוועדה לבנקאות חו"ל ופעילות בינלאומית, ועדת כספים ותשקיפים, הוועדה לניהול ובקרת סיכונים, ועדת ממשל תאגידי וועדת תגמול בהרכבה המורחב.

מכהנת כיו"ר דירקטוריון ומנכ"ל החברות: אריסון החזקות (1998) בע"מ, אריסון השקעות בע"מ, אריסון קיימות בע"מ, ארזף בע"מ, ארזף ב' (97) בע"מ, ארזף ג' בע"מ.

החל מחודש ספטמבר 2004 מכהנת כמנכ"ל חברת SAFO LLC.

מכהנת כדירקטורית בחברות: שיכון ובינוי בע"מ, מלח הארץ בע"מ, אב-אר השקעות הון 1997 בע"מ, ארשב אחזקות בע"מ ו-Arison Investments USA, LLC.

חברה בדירקטוריון מכון ויצמן למדע.

בשנים האחרונות צברה ניסיון ניהולי נרחב בקבוצת אריסון, בתחומי עסקים והפילנטרופיה בשוק הישראלי והבינלאומי, לרבות ניהול במגוון ענפים פיננסיים ואופרטיביים, ולרבות התמחות בניהול מערך קרנות פיננסיות גלובליות, תיקי השקעות, החזקות פיננסיות ואופרטיביות, מיסוי ישראלי ובינלאומי, נדל"ן ועבודה נרחבת עם בנקי השקעות ומוסדות פיננסיים בינלאומיים מהשורה הראשונה בעולם.

הדירקטוריון קבע כי הדירקטורית הינה "בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית" ו"בעלת כשירות מקצועית", בהסתמך על הצהרתה.

12. משה קורן - בעל תואר ראשון בכלכלה וסטטיסטיקה - האוניברסיטה העברית; בוגר קורסים בנושא ניתוח דוחות כספיים. יועץ בנקאי ופיננסי.

מכהן כדירקטור בבנק מיום 3 באוגוסט 1992. כן מכהן כחבר בוועדות הדירקטוריון: ועדת אשראי, ועדת עסקות עם אנשים קשורים, ועדת כספים ותשקיפים, הוועדה לניהול ובקרת סיכונים, הוועדה למוצרים חדשים וועדת תגמול בהרכבה המורחב.

כיהן כדירקטור בחברות: פסגות בית השקעות בע"מ ופסגות ניירות-ערך בע"מ. אך כיום שוב איננו מכהן בהן.

הדירקטוריון קבע כי הדירקטור הינו "בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית" ו"בעל כשירות מקצועית", בהסתמך על הצהרתו.

13. ראובן קרופיק – בעל תואר ראשון במדעי החברה, תוך התמחות בכלכלה ומדעי המדינה – האוניברסיטה העברית, ירושלים. בעל תואר ראשון במשפטים – אוניברסיטת תל-אביב; בוגר השתלמות במנהל עסקים של מרכז קלוג (Kellogg) רקאנטי – אוניברסיטת תל-אביב.

מכהן כדירקטור חיצוני בבנק בהתאם להוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין של בנק ישראל מיום 18 בפברואר 2016.

דירקטור בחברות, יזם עסקי.

יו"ר דירקטוריון גמידה סל בע"מ ודירקטור ביקבי רקאנטי בע"מ.

חבר בוועד המנהל של המכון לביומתמטיקה רפואית, ע"ר.

בעשר השנים האחרונות כיהן כמנכ"ל כלל תעשיות ביוטכנולוגיה בע"מ; כשותף, יו"ר דירקטוריון ומנכ"ל ארטה וונצ'ר גרופ בע"מ; כיו"ר דירקטוריון החברות: מדיוונד בע"מ, די פארם בע"מ, ביוקנסל בע"מ, אנדרומדה ביוטק בע"מ; וכדירקטור בדירקטוריון החברות: קיורטק בע"מ, קמפוס ביו ניהול בע"מ ו-NIK בע"מ, אך כיום שוב אינו מכהן בהן.

הדירקטוריון קבע כי הדירקטור הינו "דירקטור בעל כשירות מקצועית", ודירקטור אשר בשל השכלתו, ניסיונו וכישוריו הינו בעל מיומנות גבוהה והבנה עמוקה בתחום עיסוקיו העיקריים של הבנק בהסתמך על הצהרתו.

14. דפנה שורץ – פרופסורית באוניברסיטת בן גוריון, דוקטור לכלכלה – האוניברסיטה העברית, ירושלים, בעלת תואר שני בכלכלה חקלאית ומנהל – האוניברסיטה העברית, ירושלים ובעלת תואר ראשון בכלכלה – אוניברסיטת תל-אביב.

מכהנת כדירקטורית חיצונית בבנק (דח"צ) (כהגדרתו בסעיף 240 לחוק החברות) מיום 6 באפריל 2012. כן מכהנת כיו"ר ועדת הביקורת של הדירקטוריון וכחברה בוועדות הדירקטוריון: ועדת עסקות עם אנשים קשורים, ועדת תגמול, ועדת תגמול בהרכבה המורחב והוועדה לתביעות נגזרות – אי.די.בי.

מכהנת כחברת הסגל האקדמאי באוניברסיטת בן גוריון, ראש המגמה של "יזמות וחדשנות", המחלקה למנהל עסקים, יו"ר ומנהלת מרכז "בנג'יס ליזמות וחדשנות", הפקולטה לניהול ע"ש גילפורד גלייזר, וחברת הוועד המנהל של אוניברסיטת בן גוריון בנגב.

משמשת כיועצת כלכלית-עסקית בארץ ובחו"ל (פרופ' דפנה שורץ פיתוח כלכלי עסקי בע"מ).

חברה במועצה הלאומית למחקר ולפיתוח (מולמו"פ).

חברה באסיפה הכללית של המכללה האקדמית לחינוך אחוה (ע"ר).

מכהנת כחברה בדירקטוריון חברת שטראוס גרופ בע"מ (דח"צ).

כיהנה כדירקטורית בחברות: טבע תעשיות פרמצבטיות (דח"צ), בתי זיקוק לנפט בע"מ (דח"צ), רותם תעשיות בע"מ, על-בד משואות יצחק בע"מ, בנק דיסקונט, גירון פיתוח ובנייה בע"מ (דח"צ), הפניקס חברה לביטוח בע"מ, הפניקס אחזקות בע"מ, אורדע פרינט תעשיות בע"מ (דח"צ) ולאומי ניירות-ערך והשקעות (פסגות אופק בית השקעות בע"מ), אך כיום שוב איננה מכהנת בהן.

כיהנה כחברה בוועדה לגיבוש מדיניות מחקר בקהילה האירופית בנושאים של: יזמות ועסקים קטנים ובינוניים.

ו-Member of the Expert Group on: "policy relevant research on entrepreneurship and SME's", (EU) European Commission, Enterprise and Industry Director General, אך כיום שוב איננה מכהנת בהן.

הדירקטוריון קבע כי הדירקטורית הינה "בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית" ו"בעלת כשירות מקצועית", בהסתמך על הצהרתה.

15. עידו שטרן – בעל תואר ראשון במשפטים (L.L.B) – האוניברסיטה העברית, ירושלים. בוגר תוכנית לפיתוח מנהלים – בית ספר למינהל עסקים, אוניברסיטת הרווארד, בוסטון.

מכהן כדירקטור בבנק מיום 24 בספטמבר 2012. כן מכהן כיו"ר הוועדה לתביעות נגזרות – אי.די.בי וכחבר בוועדות הדירקטוריון: ועדת אישור השקעות, ועדת ממשל תאגידי וועדת בנקאות חו"ל ופעילות בינלאומית.

סמנכ"ל ויועץ משפטי באריסון החזקות (1998) בע"מ, אריסון השקעות בע"מ, אריסון קיימות בע"מ, ארזף ב' (97) בע"מ, ארזף בע"מ ואב-אר השקעות הון 1997 בע"מ.

חבר בדירקטוריונים של החברות: שיכון ובינוי בע"מ ומלח הארץ בע"מ.

בשנים 2007-2005 כיהן כעורך דין במשרד גורניצקי.

הדירקטוריון קבע כי הדירקטור הינו "דירקטור בעל כשירות מקצועית" אשר בשל השכלתו, ניסיונו וכישוריו הינו בעל מיומנות גבוהה והבנה עמוקה בתחום עיסוקיו העיקריים של הבנק, בהסתמך על הצהרתו.

חברי דירקטוריון הבנק

יאיר סרוסי
יו"ר הדירקטוריון של הבנק מיום 1 באוגוסט 2009.
מכהן כדירקטור בבנק מיום 4 ביוני 2009.

אירית איזקסון
דירקטורית בחברות.
מכהנת כדירקטורית בבנק מיום 27 בדצמבר 1999.

מלי ברון
דירקטורית בחברות.
מכהנת כדירקטורית חיצונית (כהגדרתו בהוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין של בנק ישראל), מיום 10 בספטמבר 2007.

אמנון דיק
איש עסקים, שותף בחברות תקשורת, יועץ ודירקטור. מנכ"ל חברת אדסנסורי בע"מ.
מכהן כדירקטור חיצוני (כהגדרתו בהוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין של בנק ישראל), מיום 24 במרץ 2010.

מאיר ויצ'נר
מנהל אסטרטגיה גלובלית של קבוצת אריסון ויו"ר קבוצת Miya.
מכהן כדירקטור בבנק מיום 24 בנובמבר 2009.

ניר זיכלינסקי
נשיא ומנכ"ל SRI GLOBAL GROUP.
מכהן כדירקטור בבנק מיום 10 בספטמבר 2007.

אמרי טוב
דירקטור בחברות. יועץ עסקי. יועץ וחוקר בכלכלת ביטחון.
מכהן כדירקטור חיצוני (כהגדרתו בסעיף 240 לחוק החברות), מיום 5 בפברואר 2009.

יוסף ירום
מרצה בתחום הביקורת במגזר העסקי, באוניברסיטת חיפה.
מכהן כדירקטור חיצוני (כהגדרתו בהוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין של בנק ישראל), מיום 21 במרץ 2011.

עודד ערן
יועץ מיוחד למשרד עורכי הדין גולדפרב, זליגמן ושות' ומרצה מן החוץ בפקולטה למשפטים באוניברסיטת תל-אביב.
מכהן כדירקטור בבנק מיום 18 בפברואר 2016.

יעקב פאר
יועץ כלכלי וניהולי לעסקים קטנים.
מכהן כדירקטור חיצוני (כהגדרתו בהוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין של בנק ישראל), מיום 6 באוקטובר 2010.

אפרת פלד
יו"ר דירקטוריון ומנכ"ל החברות: אריסון החזקות (1998) בע"מ, אריסון השקעות בע"מ, אריסון קיימות בע"מ, ארזף בע"מ, ארזף ב' (97) בע"מ וארזף ד' בע"מ ומנכ"ל החברות: SAFO LLC וארזף ג' בע"מ. מכהנת כדירקטורית בבנק מיום 24 בינואר 2007.

משה קורן
יועץ בנקאי ופיננסי.
מכהן כדירקטור בבנק מיום 3 באוגוסט 1992.

ראובן קרופיק דירקטור בחברות, יזם עסקי.
מכהן כדירקטור חיצוני (כהגדרתו בהוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין של בנק ישראל), מיום 18 בפברואר 2016.

דפנה שורץ פרופסורית, חברת סגל, המחלקה למנהל עסקים, הפקולטה לניהול, אוניברסיטת בן גוריון בנגב – ראש התחום (המגמה) של "יזמות וניהול הי-טק", המחלקה למנהל עסקים (תואר שני) ומנהלת מרכז "בנג"ס ליזמות וניהול הי-טק", הפקולטה לניהול, אוניברסיטת בן גוריון.
יועצת כלכלית-עסקית בארץ ובחו"ל (פרופ' דפנה שוורץ פיתוח עסקי בע"מ). מכהנת כדירקטורית חיצונית (כהגדרתו בסעיף 240 לחוק החברות), מיום 6 באפריל 2012.

עידו שטרן סמנכ"ל ייעוץ משפטי באריסון החזקות (1998) בע"מ ובאריסון השקעות בע"מ.
מכהן כדירקטור בבנק מיום 24 באוגוסט 2012.

נחמה רונן כיהנה כדירקטורית בדירקטוריון הבנק מיום 3 בפברואר 2010 ועד יום 11 בדצמבר 2015.

יאיר טאומן כיהן כדירקטור חיצוני (כהגדרתו בהוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין של בנק ישראל), מיום 1 בדצמבר 2011 ועד ליום 27 בדצמבר 2015.

פרטים נוספים על חברי דירקטוריון הבנק, מוצגים בדוח התקופתי של הבנק לשנת 2015 ובאתר מגנ"א של רשות ניירות-ערך: http://www.magna.isa.gov.il.

חברי הנהלת הבנק

ציון קינן	מנהל כללי.
ארי פינטו[1]	ממלא מקום המנהל הכללי – COO (Chief Operating Officer).
אמיר אביב[2]	משנה למנהל כללי.
יעקב אורבך	משנה למנהל כללי, ממונה על החטיבה העסקית.
אתי בן–זאב[3]	משנה למנהל כללי, ממונה על חטיבת טכנולוגיה ומחשוב.
אפרת יעבץ[4]	משנה למנהל כללי, ממונה על חטיבת הקשר עם הלקוחות ומחזיקי העניין.
צחי כהן	משנה למנהל כללי, ממונה על חטיבת ניהול הסיכונים.
אברהם כוכבא[5]	משנה למנהל כללי, ממונה על חטיבת החדשנות.
עופר לוי	משנה למנהל כללי, חשבונאי ראשי.
אילן מזור	משנה למנהל כללי, היועץ המשפטי הראשי של הבנק.
ידין ענתבי	משנה למנהל כללי, ממונה על החטיבה הפיננסית – CFO.
דן קולר[6]	משנה למנהל כללי, ממונה על החטיבה לשווקים פיננסיים ובנקאות בינלאומית.
רונן שטיין[7]	משנה למנהל כללי, ממונה על החטיבה הקמעונאית.
מבקר פנימי ראשי	זאב חיו – משנה למנהל כללי, במעמד חבר הנהלה, ממונה על הביקורת הפנימית בארץ ובחו"ל.
רון וקסלר[8]	משנה למנהל כללי, ממונה על חטיבת האסטרטגיה.
מזכירת הבנק	רונית שפירא.
דוברת הבנק	עפרה פרויס.
רואי החשבון המבקרים של הבנק	זיו האפט, רואי–חשבון. סומך חייקין, רואי–חשבון.

לפרטים נוספים בדבר שינויים במבנה הנהלת הבנק, ראה פרק "עניינים אחרים", להלן.

---

(1) בתוקף מיום 8 בפברואר 2016. עד ליום 7 בפברואר 2016 ממונה על החטיבה הקמעונאית.
(2) חדל לכהן כחבר ההנהלה הממונה על החטיבה הבינלאומית בפברואר 2016 ויפרוש מהנהלת הבנק ביום 31 במרץ 2016.
(3) בתוקף מיום 14 בפברואר 2016.
(4) החל מיום 22 בפברואר 2016 ממונה על חטיבת הקשר עם הלקוחות ומחזיקי העניין. עד ליום 31 בינואר 2016 ממונה על חטיבת הון אנושי, ייעוץ ומשאבים.
(5) בתוקף מיום 23 בפברואר 2016. עד ליום 14 בפברואר 2016 ממונה על חטיבת טכנולוגיה ומחשוב.
(6) האחריות על הבנקאות הבינלאומית בתוקף מיום 24 בפברואר 2016.
(7) בתוקף מיום 14 בפברואר 2016.
(8) חדל לכהן כחבר הנהלה ביום 4 בפברואר 2016.

פרטים נוספים על חברי הנהלת הבנק, מוצגים בדוח התקופתי של הבנק לשנת 2015 ובאתר מגנ"א של רשות ניירות-ערך: http://www.magna.isa.gov.il.

8.2 הביקורת הפנימית

פרטי המבקר הפנימי – רו"ח זאב חיו מכהן כמבקר הפנימי הראשי של הבנק מיום 14 ביולי 2014 רו"ח זאב חיו עובד בקבוצת בנק הפועלים משנת 1990 ומועסק במשרה מלאה במעמד חבר הנהלה, משנה למנכ"ל. הינו בעל תואר ראשון בחשבונאות וכלכלה מאוניברסיטת תל-אביב, בעל ניסיון בתחומי הבנקאות והביקורת, ועומד בתנאים הקבועים בסעיף 3 (א) לחוק הביקורת הפנימית, התשנ"ב-1992 (להלן: "חוק הביקורת הפנימית"). המבקר הפנימי אינו בעל עניין בבנק, או בחברות הבנות שלו, ואינו ממלא תפקיד נוסף על תפקידו כמבקר הפנימי הראשי של הבנק וכמבקר פנימי בחלק מהחברות הבנות בקבוצה כנדרש בסעיף 146 (ב) לחוק החברות ובסעיף 8 לחוק הביקורת הפנימית. מינוי עובדים לביקורת הפנימית והפסקת עבודתם שם, נעשים באישור המבקר הפנימי הראשי; עובדי הביקורת מקבלים הוראות בענייני ביקורת רק מהמבקר הפנימי הראשי, או מהמנהלים בביקורת הפנימית שהוסמכו על-ידו; ככלל, עובדי הביקורת הפנימית אינם עוסקים בתפקיד אחר זולת ביקורת פנימית; עובדי לשכת המבקר הפנימי מורשים לחתום בשם הבנק רק על מסמכים הקשורים בעבודת הביקורת כנדרש בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 307 בנושא פונקצית ביקורת פנימית.

דרך המינוי – מינוי המבקר הפנימי אושר בדירקטוריון הבנק ביום 14 ביולי 2014 לאחר המלצה ואישור של ועדת הביקורת מיום 14 ביולי 2014, אשר בנימוקיה התייחסה, בין היתר, לכישוריו המקצועיים, לתכונותיו האישיות, להשכלתו ולניסיונו, לרבות הניסיון בתחום הביקורת.

זהות הממונה על המבקר הפנימי – הממונה הארגוני על המבקר הפנימי הראשי הינו יו"ר הדירקטוריון.

תוכנית העבודה – הביקורת הפנימית פועלת על-פי תוכנית עבודה שנתית ותוכנית עבודה רב שנתית לתקופה של שלוש שנים. תוכנית העבודה לשנת 2015 נגזרה מתוכנית העבודה הרב-שנתית, המתבססת, בין היתר, על: הערכת סיכונים בישויות לביקורת; סקר סיכונים תפעוליים; מבנה ארגוני מעודכן של הבנק; סבב ביקורות ביחידות השונות, וממצאים שהועלו בביקורות קודמות. לצורך התווית תוכנית העבודה, קיימה הביקורת שיחות והתייעצויות עם מנהלים בכירים וגורמי ניהול אחרים ועם רואי החשבון המבקרים. באופן דומה נקבעה תוכנית עבודת הביקורת בחברות הבנות של הבנק, אשר הביקורת הפנימית של הבנק נותנת שירותי ביקורת למרביתן. במסגרת תוכנית העבודה של הביקורת נבחנים גם תהליכי אישור עסקות מהותיות, והכל מתוך ראייה כוללת של מיקוד בסיכונים. לאחר שתוכנית העבודה של הביקורת גובשה על-ידי הביקורת הפנימית, היא הובאה לדיון בוועדת הביקורת, ובשים לב להמלצותיה התקיים דיון בדירקטוריון והתוכנית אושרה על-ידו.

למבקר הפנימי הראשי שיקול דעת לסטות מתוכנית העבודה, כמענה לצרכים משתנים ובלתי צפויים. בין היתר, במסגרת תוכנית העבודה הוקצו משאבים גם לביקורות אירועים מיוחדים ולביקורות לא מתוכננות, לרבות ביקורות, לפי דרישה, של גורמים מוסמכים, כגון: הדירקטוריון, ועדת הביקורת, גורמי ניהול בבנק ורגולטורים. שינויים מהותיים מתוכנית העבודה מובאים לדיון ואישור בוועדת הביקורת והדירקטוריון.

תוכנית העבודה של הביקורת הפנימית מתייחסת גם לפעילות הבנק בחו"ל, באמצעות סניפים ונציגויות, ולחברות הבנות של הבנק (בארץ ובחו"ל). לחברות הבנות העיקריות בחו"ל מבקרים פנימיים מקומיים, והביקורת הפנימית בארץ מבצעת בקרה על כך שהביקורת הפנימית נערכת ברמה מקצועית נאותה כנדרש בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 307 בנושא פונקצית ביקורת פנימית. ככלל, חברות הבנות בארץ מקבלות שירותי ביקורת פנימית מהביקורת הפנימית של הבנק.

היקף העסקה – תקני כוח האדם בביקורת הפנימית נקבעו על בסיס תוכנית עבודה רב שנתית, מבוססת סקר סיכונים. צוות הביקורת הפנימית בבנק, בחברות הבנות ובשלוחות חו"ל מנה בממוצע כ-134 משרות בשנת 2015 וכ-3 משרות במיקור חוץ כלהלן:

טבלה 1-8: מספר משרות ממוצע בצוות הביקורת הפנימית

	מספר משרות ממוצע בשנת 2015		
	בבנק	בחברות הבנות	סך-הכל
פעילות בישראל	**103**	**5**	**108**
פעילות בחו"ל	**10**	**16**	**26**
סך-הכל	**113**	**21**	**134**

בנוסף, הושקעו כ-3 משרות במיקור חוץ.

עריכת הביקורת – הביקורת הפנימית בבנק פועלת במסגרת החוקים, התקנות, הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, ובכלל זה הוראת ניהול בנקאי תקין (307) בנושא פונקציית ביקורת פנימית, תקנים מקצועיים, הנחיות מקצועיות של לשכת המבקרים הפנימיים, והנחיות ועדת הביקורת והדירקטוריון.

הדירקטוריון וועדת הביקורת, אשר בחנו את תוכנית העבודה של הביקורת הפנימית ואת ביצועה בפועל, סבורים, כי הביקורת הפנימית של הבנק עומדת בדרישות שנקבעו בתקנים המקצועיים ובהוראות המפקח על הבנקים.

גישה למידע – לביקורת הפנימית נתונה גישה חופשית לכל המידע בבנק, ובכלל זה גישה מתמדת ובלתי אמצעית למערכות המידע של הבנק, לרבות לנתונים כספיים, ככל שהדבר נדרש לביצוע עבודתה.

סמכות זו מעוגנת בצ'ארטר הביקורת ובנהלים. מדיניות זו מקובלת בפעילות הבנק בארץ, בחו"ל ובחברות הבנות.

דין וחשבון המבקר הפנימי – דוחות הביקורת הפנימית, לרבות דיווחים תקופתיים, מוגשים בכתב.

מדי חודש מוצגת בוועדת הביקורת של הדירקטוריון, לאחר שהוגשה ליו"ר ועדת הביקורת, רשימת כל דוחות הביקורת שפורסמו במהלך החודש הקודם.

דוחות הביקורת מוגשים ליו"ר הדירקטוריון, ליו"ר ועדת הביקורת ולמנכ"ל הבנק. הדוחות מופצים גם לחברי ועדת הביקורת. דוחות ביקורת מהותיים נדונים בוועדת הביקורת מדי חודש.

בשנת 2015 הוגשו לוועדת הביקורת של הדירקטוריון ונדונו בוועדה סיכומים חצי שנתיים ושנתיים, שסקרו את פעילות הביקורת הפנימית במהלך התקופה המדווחת. סיכום פעילות הביקורת לשנת 2014 הוגש לוועדת הביקורת ביום 12 בפברואר 2015 ונדון בוועדה ביום 18 בפברואר 2015, סיכום פעילות הביקורת במחצית הראשונה של שנת 2015 הוגש לוועדת הביקורת ביום 12 באוגוסט 2015 ונדון בוועדה ביום 23 באוגוסט 2015. סיכום פעילות הביקורת לשנת 2015 ידון בוועדת הביקורת ברבעון ראשון 2016.

הערכת הדירקטוריון את פעילות המבקר הפנימי – לדעת הדירקטוריון וועדת הביקורת, ההיקף, האופי, רציפות הפעילות ותוכנית העבודה של הביקורת הפנימית הינם סבירים בנסיבות העניין, ויש בהם כדי להגשים את מטרות הביקורת הפנימית בבנק.

תגמול – סך התגמולים ששולמו או שנרשמה בגינם הפרשה למבקר הפנימי הראשי הסתכם בסך של 4,764 אלפי ש"ח. לפרטים מלאים, ראה פרק "שכר והטבות לנושאי משרה" להלן.

שכרו ותנאי העסקתו של המבקר הפנימי מאושרים על-ידי הדירקטוריון בהמלצת ועדת הביקורת. תגמול המבקר הולם את משרתו, ומושתת על עקרונות מקובלים גם לתגמול חברי ההנהלה (המוגדרים כפונקציות בקרה). להערכת הדירקטוריון, תגמול המבקר הפנימי אין בו כדי לגרום להשפעה על הפעלת שיקול דעתו המקצועי.

8.3 גילוי בדבר הליך אישור הדוחות הכספיים

דירקטוריון הבנק הינו האורגן המופקד על בקרת העל בבנק, בהתאם להחלטת הדירקטוריון מיום 29 ביוני 2006 וכן על אישור הדוחות הכספיים שלו, כנדרש בהוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין בנושא הדירקטוריון ("הוראה 301").

ועדת הביקורת של הדירקטוריון הינה הוועדה אשר דנה ובוחנת את טיוטות הדוחות הכספיים המוצגים בפניה וממליצה לדירקטוריון על אישור הדוחות הכספיים, כנדרש בהוראות תקנות החברות (הוראות ותנאים לעניין הליך אישור הדוחות הכספיים), התש"ע-2010 ובהתאמה גם להוראה 301.

כמו-כן, דנה בדוחות הכספיים ועדת הדירקטוריון לכספים ותשקיפים, אשר בוחנת את הדוחות הכספיים בעיקר מהיבטים עסקיים כלכליים, לרבות בחינת התוצאות המדווחות תוך השוואה לתמצית התקציב ותוכניות העבודה של הבנק.

ועדת הביקורת קיבלה דיווח וקיימה דיון על ליקויים וחולשות מהותיות בבקרה הפנימית על הדוחות הכספיים, אם וככל שנמצאו, וכן קיבלה דיווח על כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, אם וככל שהיתה, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי, כנדרש על-פי הוראה 645 להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים - הצהרה לגבי גילוי.

ועדת הביקורת בחנה את הסוגיות המהותיות והאומדנים הקריטיים שיושמו בדוחות הכספיים; את סבירות הנתונים; את המדיניות החשבונאית שיושמה, את השינויים שחלו בה, אם חלו ואת הטיפול החשבונאי שיושם בעניינים מהותיים; כן בחנה הוועדה את יישום עיקרון הגילוי הנאות בדוחות הכספיים ובמידע הנלווה, באמצעות הצגה מפורטת של הנושאים על-ידי נושאי משרה ואחרים בבנק, לרבות: המנכ"ל, הממונה על החטיבה הפיננסית (CFO) והחשבונאי הראשי של הבנק ובחנה את אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי.

כן דנה ועדת הביקורת, במסגרת הדיון בדוחות הכספיים, בחובות הבעייתיים של הבנק, בחנה את שווי החזקות הבנק בניירות-ערך, דנה בהפרשות לירידת-ערך, שהינה בעלת אופי אחר מזמני, של ניירות-ערך ובהוצאות בגין הפסדי אשראי של הבנק. כן דנה ועדת הביקורת ובחנה את חשיפות הבנק לסיכונים ואת דרך השתקפותם והשפעתם על הדוחות הכספיים.

לישיבות ועדת הביקורת, כמו גם לישיבות הדירקטוריון, בהן נדונים ומאושרים הדוחות הכספיים, מוזמנים רואי החשבון המבקרים של הבנק זיו האפט, רואי חשבון וסומך חייקין, רואי חשבון והם נוכחים בכל הישיבות האלה. כן מוזמן המבקר הפנימי של הבנק, לדיוני ועדת הביקורת והדירקטוריון בנושא אישור הדוחות הכספיים.

שמות חברי ועדת הביקורת וועדת כספים ותשקיפים ומיומנותם, מפורטים בפרק "הדירקטוריון וההנהלה" בדוחות הכספיים לשנת 2015. ועדת הביקורת וועדת כספים ותשקיפים קיימו דיונים בגין הדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2015, ולאחריהם. ועדת הביקורת הציגה את המלצותיה בפני מליאת הדירקטוריון קודם למועד שבו הדירקטוריון דן בדוחות הכספיים.

8.4 שכר רואי החשבון המבקרים(1)(2)(3)

טבלה 2-8: שכר רואי החשבון המבקרים

	המאוחד		הבנק	
	2015	2014	**2015**	2014
	באלפי ש"ח			
עבור פעולות הביקורת(4):				
רואי החשבון המבקרים המשותפים	**22,179**	22,393	**12,763**	12,686
רואי חשבון מבקרים אחרים	**346**	1,123	**–**	490
סך-הכל	**22,525**	23,516	**12,763**	13,176
עבור שירותים הקשורים לביקורת(5):				
רואי החשבון המבקרים המשותפים	**7,306**	6,937	**6,590**	6,354
רואי חשבון מבקרים אחרים	**126**	188	**–**	–
עבור שירותי מס(6):				
רואי החשבון המבקרים המשותפים	**1,862**	1,543	**1,559**	1,112
רואי חשבון מבקרים אחרים	**302**	767	**–**	424
עבור שירותים אחרים(7):				
רואי החשבון המבקרים המשותפים	**2,379**	4,034	**1,135**	1,392
רואי חשבון מבקרים אחרים	**78**	74	**–**	–
סך-הכל	**12,053**	13,543	**9,284**	9,282
סך-הכל שכר של רואי חשבון מבקרים	**34,578**	37,059	**22,047**	22,458

(1) דיווח של הדירקטוריון לאסיפה הכללית השנתית על שכר רואי החשבון המבקרים בעבור פעולות הביקורת.
(2) שכר רואי החשבון המבקרים כולל תשלומים לשותפויות ולתאגידים בשליטתם, וכן כולל תשלומים על-פי חוק מע"מ.
(3) כולל שכר ששולם ושכר שנצבר.
(4) ביקורת דוחות כספיים שנתיים, סקירת דוחות ביניים, לרבות ביקורת בקרה פנימית על דיווח כספי (SOX 404) וסקירה של סניפי הבנק בחו"ל.
(5) Audit Related Fees כולל בעיקר: תשקיפים, אישורים מיוחדים, מכתבי נוחות ודוחות מיוחדים לבקשת הפיקוח על הבנקים.
(6) כולל בעיקר: דוחות התאמה למס, דיוני שומות ויעוץ מס בישראל ובחו"ל.
(7) כולל בעיקר: סיוע בהכנת דוח אחריות חברתית וייעוץ בנושא תגמול עובדים.

טבלה 3-8: פירוט השכר, הגמול, שווי ההטבות, תשלומי המעביד וההפרשות לגבי נושאי המשרה הבכירים בקבוצת הבנק (באלפי ש"ח)

		שנת 2015										
שם	תפקיד	שיעור החזקה בהון הבנק	משכורת[1]	מענקים	הטבה בשל תשלום מבוסס מניות[2]	שווי הטבות נוספות[3]	תשלומי והפרשות המעביד[4]	סך-הכל[5]	הלוואות שניתנו בתנאי הטבה[6]			יתרת הלוואות שניתנו לא בתנאי הטבה
									יתרה	תקופה ממוצעת לפירעון (בשנים)	ההטבה שניתנה במהלך השנה	
יאיר סרוסי	יו"ר הדירקטוריון של הבנק	**0.02**	**1,903**	**3,886**	**739**	**475**	**668**	**7,671**	**–**	**–**	**–**	**36**
ציון קינן	המנהל הכללי של הבנק	**0.02**	**2,090**	**3,910**	**1,409**	**561**	**(53)**	**7,917**	**–**	**–**	**–**	**131**
רון וקסלר*	משנה למנכ"ל, ממונה על חטיבת האסטרטגיה	**–**	**1,760**	**1,114**	**1,113**	**256**	**823**	**5,066**	**–**	**–**	**–**	**623**
אורית לרר	מנהל כלל של בנק הפועלים שוויץ	**–**	**2,311**	**589**	**948**	**754**	**191**	**4,793**	**–**	**–**	**–**	**576**
זאב חיו	משנה למנכ"ל, ממונה על הביקורת הפנימית בארץ ובחו"ל	**–**	**1,644**	**886**	**886**	**262**	**1,086**	**4,764**	**94**	**7**	**2**	**1,044**
צחי כהן	משנה למנכ"ל, ממונה על חטיבת ניהול סיכונים	**0.01**	**1,890**	**1,008**	**1,006**	**209**	**611**	**4,724**	**–**	**–**	**–**	**25**
ידין ענתבי	משנה למנכ"ל, ממונה על החטיבה הפיננסית-CFO	**0.01**	**1,754**	**1,116**	**1,115**	**250**	**380**	**4,615**	**–**	**–**	**–**	**19**

* ביום 4 בפברואר 2016 מונה למנכ"ל ישראכרט.

הערה:
הבנק יישם למפרע החל מיום 1 בינואר 2015 את כללי החשבונאות בארצות-הברית בנושא זכויות העובדים ועסקות תשלום מבוסס מניות. הבנק לא תיקן את נתוני התגמול לשנת 2014, ולכן נתוני התגמול לשנת 2015 אינם ברי השוואה לאלו של שנת 2014.

טבלה 3-8: פירוט השכר, הגמול, שווי ההטבות, תשלומי המעביד וההפרשות לגבי נושאי המשרה הבכירים בקבוצת הבנק (באלפי ש"ח) (המשך)

		שנת 2014										
שם	תפקיד	שיעור החזקה בהון הבנק	משכורת[1]	מענקים	הטבה בשל תשלום מבוסס מניות[2]	שווי הטבות נוספות[3]	תשלומי והפרשות המעביד[4]	השלמת עתודות בגין הוצאות נלוות עקב שינויים בשכר בשנת החשבון	סך-הכל[5]	הלוואות שניתנו בתנאי הטבה[6]		יתרת הלוואות שניתנו לא בתנאי הטבה
										יתרה	תקופה ממוצעת לפירעון (בשנים)	ההטבה שניתנה במהלך השנה	
יאיר סרוסי	יו"ר דירקטוריון הבנק	0.02	1,903	2,944	1,697	467	876	–	7,887	–	–	–	33
ציון קינן	המנהל הכללי של הבנק	0.02	2,089	2,948	2,073	545	869	–	8,524	–	–	–	105
אורית לרר	מנהלת כללית של בנק הפועלים שוויץ	–	2,314	982	1,661	914	883	–	6,754	–	–	–	513
דב קוטלר*	מנהל כללי של קבוצת ישראכרט	–	1,293	1,808	399	121	2,388	–	6,009	–	–	–	62
דן קולר	משנה למנכ"ל, ממונה על חטיבת שווקים פיננסיים	0.01	1,394	813	1,683	217	928	–	5,035	–	–	–	25
משה אלוש	משנה למנכ"ל, בנק הפועלים שוויץ	–	2,075	2,357	–	11	443	–	4,886	–	–	–	–
זאב חיו	משנה למנכ"ל, ממונה על הביקורת הפנימית בארץ ובחו"ל	–	1,068	447	221	204	1,608	975	4,523	113	8	2	2,018
אפרת יעבץ	משנה למנכ"ל, ממונה על חטיבת משאבי אנוש, ייעוץ ומשאבים	–	1,406	751	782	263	1,133	–	4,335	69	6	1	277
יעקב אורבך	משנה למנכ"ל, ממונה על החטיבה העסקית	0.01	1,422	726	1,072	221	796	–	4,237	16	2	–	87

* סיים תפקידו ב- 31 בינואר 2015.

הערה:
הבנק יישם למפרע החל מיום 1 בינואר 2015 את כללי החשבונאות בארצות-הברית בנושא זכויות העובדים ועסקות תשלום מבוסס מניות. הבנק לא תיקן את נתוני התגמול לשנת 2014, ולכן נתוני התגמול לשנת 2015 אינם ברי השוואה לאלו של שנת 2014.

8.5 תגמולים לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה (המשך)

הערות כלליות:

היקף המשרה של מקבלי התגמול הינו 100%.

כל עובדי הבנק, ובכלל זה נושאי משרה בבנק, נהנים מהטבות שונות בניהול חשבונות הבנק שלהם. הטבות אלה מתייחסות בעיקרן לפטור מדמי ניהול קבועים, דמי רישום פעולות בחשבון, תדפיסי מידע, פנקסי שיקים, אחזקת ניירות-ערך, משיכת מזומנים, העברת כספים לחשבונות אחרים ודמי חבר של כרטיסי אשראי. כמו-כן קיימות הטבות בשיעור העמלות בגין קניה ומכירה של ניירות-ערך ומטבע-חוץ, הוראות קבע לביצוע תשלומים בחשבון ושכירת כספות. בנוסף, ככל יתר עובדי הבנק, גם נושאי המשרה נהנים מהטבה בריבית על יתרות זכות וחובה בחשבונות עו"ש. מכלול ההטבות שניתנו לנושאי המשרה מסתכם בסכומים זניחים, אשר אינם עולים על סך של 50 אלפי ש"ח בשנה לכל נושא משרה.

לפרטים נוספים בדבר רכיבי התגמול הרוחביים (ובכלל זה תגמול מבוסס מניות) להם זכאים כלל חברי ההנהלה של הבנק וכן יו"ר דירקטוריון הבנק, לרבות תנאי הפרישה, מענקים וכיו"ב ראה ביאורים 23 ו-24 בדוחות הכספיים.

ביום 5 בינואר 2014 פרסם הבנק את מדיניות התגמול שלו לנושאי משרה לפי תיקון 20 לחוק החברות, התשנ"ט 1999 ("חוק החברות") ובהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 301A של המפקח על הבנקים מיום 19 בנובמבר 2013 ("הוראה בדבר מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי") וכן להערות נוספות שהתקבלו מהפיקוח על הבנקים ("מדיניות התגמול"). מדיניות התגמול אומצה על-ידי האסיפה הכללית של בעלי מניות הבנק ביום 11 בפברואר 2014 ותוקנה ביום 18 בפברואר 2016. ביום 22 ביוני 2014 אימץ הבנק מדיניות תגמול כוללת למנהליו הבכירים ועובדיו, וכן תוכנית תגמול בהתאם לה ("תוכנית תגמול (2014)").
כמפורט בסעיף ו' בביאור 23 בדוחות הכספיים, בהתאם למדיניות התגמול ולתוכנית תגמול (2014), ככלל, ובין היתר, נושאי המשרה והמנהלים הבכירים בבנק עשויים להיות זכאים למענק שנתי מותאם סיכון ומותנה ביצועים בהתאם למנגנון הדומה למנגנון שהיה קיים בבנק עוד קודם לכן כאשר, 50% ממנו ישולם למנהלים באמצעות יחידות RSU מותנות (תלויות ביצועים) שיבשילו על פני 3 שנים כפוף לביצועי הבנק בשנים אלה. יחידות ה-RSU מסווגות לצרכים חשבונאיים כתגמול הוני. (במקרים מיוחדים יוענקו יחידות פנטום של מניות חסומות). הפרש התשואה של הבנק לשנת 2015, לצורכי קביעת המענקים על-פי תוכנית תגמול (2014), הוא כ-2.33%.
חברות הבת של הבנק בארץ דיווחו לבנק, כי הליך אימוץ מדיניות התגמול על ידן הסתיים עד למועד הקבוע בדין החל. הבנק נמצא לקראת סיום הליכי יישום עקרונות מדיניות התגמול שלו גם על חברות בנות בחו"ל, וסניפי חו"ל, בהתאמות מסוימות ועל חברות הבת שלהן, ככל שרלוונטי.
הבנק פועל להתאמת תגמולם של נושאי המשרה ועובדיו למדיניות התגמול שלו, בהתאם להוראות התחילה והתחולה שבסעיף 7 לפרק נושאי המשרה שבמדיניות התגמול ולסעיפים הרלוונטיים בפרקים העוסקים במנהליו הבכירים ועובדיו שהם "עובדים מרכזיים" שאינם נושאי משרה, ולהוראות המעבר שבהוראה בדבר מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי (ביחד "הוראות המעבר"). בהתאם לכך, ומאחר שחלק מההסכמים עם נושאי המשרה ועם מנהלים המצוינים בטבלאות לעיל נחתמו לפני יום פרסום ההוראה בדבר מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי, הסכמים אלה המשיכו להיות ברי תוקף בשנת 2015 (כולה או חלקה) וחלים עליהם תנאי תוכנית תגמול (2010) על נספחיה (כפי שתוקנה), וכמפורט בדוח מיידי מיום 31 באוגוסט 2010, אסמכתא מספר 2010-01-608787 ("דוח תוכנית תגמול (2010)" ו"תוכנית תגמול (2010)"). על הסכמים שנחתמו ביום 3 ביוני 2013 ואילך חלות הוראות מדיניות התגמול ותוכנית תגמול (2014), החל מהמועדים המפורטים בהוראות המעבר.

8.5 תגמולים לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה (המשך)

כמפורט בסעיף ו' בביאור 23 בדוחות הכספיים, על-פי תנאי תוכנית תגמול (2010) ודוח תוכנית תגמול (2010), בכל שנה יתווסף או יגרע סכום המענק השנתי לחשבון המענקים של המנהל. חשבון המענקים הינו חשבון בנק רעיוני אישי המבטא את יתרת המענקים העומדת לזכות/חובת המנהל בכל מועד. בכל שנה, בהתקיים תנאים מסוימים שנקבעו בתוכנית תגמול (2010), יבוצע תשלום יחסי מהיתרה בחשבון המענקים, והיתרה שטרם שולמה תיוותר בחשבון המענקים. הפרש התשואה של הבנק לשנת 2015, לצורכי קביעת המענקים על-פי תוכנית תגמול (2010), הוא כ-1.83% וכ-1.33% לגבי היו"ר והמנכ"ל.

(1) בהתאם לתוכנית תגמול (2014) תשלום השכר כולל גם תשלומים המסווגים כתגמול קבוע שאינו מזכה בהפרשות סוציאליות, כמפורט בסעיף ו' בביאור 23 בדוחות הכספיים.

(2) שווי ההטבה בשל תשלום מבוסס מניות לחברי ההנהלה של הבנק ויו"ר הדירקטוריון של הבנק כולל הטבה בגין יחידות מניות חסומות (RSU) ויחידות מניות חסומות מותנות שהוענקו במסגרת תוכנית תגמול (2010). שווי ההטבה בגין יחידות המניות החסומות ויחידות המניות החסומות המותנות, בהתאם לתוכנית תגמול (2010) נמדד במועד הענקתן ונרשם על פני תקופת הבשלתן. ככלל, התגמול בגין יחידות המניות החסומות, אשר הוענק בהתאם לתנאי תוכנית תגמול (2010), יבשיל בשלוש מנות שוות, בהתאם לתקופות הסכם ההעסקה של המנהל. שווי ההטבה המפורט בטבלה לעיל, כולל פריסה לא ליניארית של ההוצאה החשבונאית בגינן, בהתאם לשיטת המנות, לפיה סך ההוצאה בשנה השלישית מסתכם לכ-10%. בשנת 2015 נרשמה הוצאה בגין תשלום מבוסס מניות (בדרך של יחידות RSU) בגובה של 50% מהמענק השנתי מכוח תוכנית תגמול (2014), כמפורט לעיל.

(3) הסכומים המפורטים תחת טור "הטבות נוספות" בטבלה, כוללים תשלום בגין הוצאות רכב, אש"ל, וגילומים נטו.

(4) התשלומים בטור "תשלומי והפרשות המעביד" כוללים הפרשות לפיצויי פיטורין, לתגמולים, לפנסיה, לקרן השתלמות, לחופשה, לביטוח לאומי, למחלה ולמענק יובל.

(5) לא כולל מס שכר.

(6) ההלוואות ניתנו בתנאים דומים לאלו שניתנו לכלל עובדי הבנק, אשר סכומיהן נקבעו לפי קריטריונים אחידים.

מר יאיר סרוסי

מר סרוסי מועסק על-ידי הבנק, בתפקיד יו"ר פעיל של הבנק החל מיום 1 באוגוסט 2009. לענין תנאי העסקתו של מר סרוסי, לרבות תקופת העסקתו, תנאים לסיום התקשרות, תקופת הודעה מוקדמת ותקופת הסתגלות, פיצוי פיטורים ופנסיה, קרן השתלמות, וכן תנאים נלווים, ראה דוחות מיידים של הבנק מהימים 13 בספטמבר 2012 ו-19 באוקטובר 2012 (אסמכתא מספר 2012-01-237483 ו-2012-01-259701, בהתאמה) הנכללים כאן על דרך ההפניה (ביחד, "דוח תגמול סרוסי"). הסכום הנקוב בטור מענקים בטבלה כולל את הרכיבים הבאים:

1. מענק שנתי מותאם סיכון ומותנה ביצועים - ראה סעיף ו' ביאור 23 בדוחות הכספיים.
2. מענק לרכישת מניות - ראה סעיף ו' ביאור 23 בדוחות הכספיים.

הסכום הנקוב בטור תשלום מבוסס מניות בטבלה כולל:

יחידות מניות חסומות - ראה סעיף ו' ביאור 23 בדוחות הכספיים.

לענין השפעת סיום כהונה על התגמול, ראה סעיף ו' ביאור 23 האמור.

לפרטים נוספים בדבר תגמול מבוסס מניות ומענקים למר סרוסי, ראה דוח תגמול סרוסי.

מר ציון קינן

מר קינן, מועסק על-ידי הבנק, בתפקיד מנכ"ל הבנק החל מיום 27 באוגוסט 2009. לענין תנאי העסקתו של מר קינן, לרבות תקופת העסקתו, תנאים לסיום התקשרות, תקופת הודעה מוקדמת ותקופת הסתגלות, פיצוי פיטורים ופנסיה, קרן השתלמות, וכן תנאים נלווים, ראה דוח מיידי של הבנק מיום 13 בספטמבר 2012 (אסמכתא מספר 2012-01-237483) הנכלל כאן על דרך ההפניה ("דוח תגמול קינן"). הסכום הנקוב בטור מענקים בטבלה כולל את הרכיבים הבאים:

מענק שנתי מותאם סיכון ומותנה ביצועים - ראה סעיף ו' בביאור 23 בדוחות הכספיים.

מענק לרכישת מניות - ראה סעיף ו' בביאור 23 בדוחות הכספיים.

הסכום הנקוב בטור תשלום מבוסס מניות בטבלה כולל:

יחידות מניות חסומות - ראה סעיף ו' בביאור 23 בדוחות הכספיים.

לענין השפעת סיום כהונה על התגמול, ראה סעיף ו' בביאור 23 האמור.

לפרטים נוספים בדבר תגמול מבוסס מניות ומענקים למר קינן, ראה דוח תגמול קינן.

מר רון וקסלר

מר וקסלר כיהן כמשנה למנכ"ל הממונה על חטיבת האסטרטגיה בשנת 2015, עד למינויו כמנכ"ל חברת ישראכרט ביום 4 בפברואר 2016. הסכם העסקתו של מר וקסלר הינו לתקופה של שלוש שנים החל מיום 1 בנובמבר 2013 ועד ליום 31 בדצמבר 2016. על-אף האמור לעיל, ניתן לסיים את ההתקשרות גם קודם לכן על-ידי כל אחד מהצדדים בהודעה מוקדמת בת 90 יום. משכורתו החודשית של מר וקסלר צמודה לעליית המדד. לפירוט יתר תנאי ההעסקה של חברי הנהלה בבנק החלים גם על העסקתו של מר וקסלר, ראה סעיפים ג', ד', ה'(4) בביאור 23 בדוחות הכספיים של הבנק.

לפירוט מענקים הנקובים בטור המענקים בטבלה לעיל, ראה סעיף ו' בביאור 23 בדוחות הכספיים של הבנק.

הסכום הנקוב בטור תשלום מבוסס מניות בטבלה כולל:

יחידות מניות חסומות - ראה סעיף ו' בביאור 23 בדוחות הכספיים. לפרטים נוספים בדבר תגמול מבוסס מניות ומענקים למר וקסלר, ראה גם ביאור 23 בדוחות הכספיים לגבי תוכנית תגמול (2014).

גב' אורית לרר

גב' לרר מכהנת כמנהלת כללית של בנק הפועלים (שוויץ) החל מיום 8 באוגוסט 2012. הסכם העסקתה של גב' לרר הינו לתקופה של 4 שנים. גב' לרר זכאית למשכורת חודשית של 50 אלף פרנקים שוויצריים וכן לתנאים נלווים לרבות החזר הוצאות שכר דירה, ביטוח רפואי, פנסיה וכו'. כל עלויות העסקתה של גב' לרר משולמות על-ידי בנק הפועלים שוויץ, בפרנקים שוויצרים, ומותאמות ליוקר המחיה בשוויץ. גב' לרר זכאית לתגמול מבוסס מניות שנתי בשווי של כ-180 אלף פרנקים שוויצריים.

מר זאב חיו

מר חיו מכהן כמשנה למנכ"ל הממונה על הביקורת הפנימית בארץ ובחו"ל. הסכם העסקתו של מר חיו הינו לתקופה של שלוש שנים החל מיום 14 ביולי 2014 ועד ליום 30 בספטמבר 2017. על-אף האמור לעיל, ניתן לסיים את ההתקשרות גם קודם לכן על-ידי כל אחד מהצדדים בהודעה מוקדמת בת 90 יום. משכורתו החודשית של מר חיו צמודה לעליית המדד. לפירוט יתר תנאי ההעסקה של חברי הנהלה בבנק החלים גם על העסקתו של מר חיו, ראה סעיפים ג', ד', ה'(4) בביאור 23 בדוחות הכספיים של הבנק.

לפירוט מענקים הנקובים בטור המענקים בטבלה לעיל, ראה סעיף ו' בביאור 23 בדוחות הכספיים של הבנק.

הסכום הנקוב בטור תשלום מבוסס מניות בטבלה כולל:

יחידות מניות חסומות - ראה סעיף ו' בביאור 23 בדוחות הכספיים. לפרטים נוספים בדבר תגמול מבוסס מניות ומענקים למר חיו, ראה גם ביאור 23 בדוחות הכספיים לגבי תוכנית תגמול (2014).

מר צחי כהן

מר כהן מכהן כמשנה למנכ"ל הממונה על חטיבת ניהול סיכונים. הסכם העסקתו של מר כהן הינו לתקופה של שלוש שנים החל מיום 1 ביולי 2015 ועד ליום 31 ביוני 2018. על-אף האמור לעיל, ניתן לסיים את ההתקשרות גם קודם לכן על-ידי כל אחד מהצדדים בהודעה מוקדמת בת 90 יום. משכורתו החודשית של מר כהן צמודה לעליית המדד. לפירוט יתר תנאי ההעסקה של חברי הנהלה בבנק החלים גם על העסקתו של מר כהן, ראה סעיפים ג', ד', ה'(4) בביאור 23 בדוחות הכספיים של הבנק.

לפירוט מענקים הנקובים בטור המענקים בטבלה לעיל, ראה סעיף ו' בביאור 23 בדוחות הכספיים של הבנק.

הסכום הנקוב בטור תשלום מבוסס מניות בטבלה כולל:

יחידות מניות חסומות - ראה סעיף ו' בביאור 23 בדוחות הכספיים. לפרטים נוספים בדבר תגמול מבוסס מניות ומענקים למר כהן, ראה גם ביאור 23 בדוחות הכספיים לגבי תוכנית תגמול (2014).

מר ידין ענתבי

מר ענתבי מכהן כמשנה למנכ"ל הממונה על החטיבה הפיננסית - CFO. הסכם העסקתו של מר ענתבי הינו לתקופה של שלוש שנים החל מיום 19 ביוני 2013 ועד ליום 30 ביוני 2016. על-אף האמור לעיל, ניתן לסיים את ההתקשרות גם קודם לכן על-ידי כל אחד מהצדדים בהודעה מוקדמת בת 90 יום. משכורתו החודשית של מר ענתבי צמודה לעליית המדד. לפירוט יתר תנאי ההעסקה של חברי הנהלה בבנק החלים גם על העסקתו של מר ענתבי, ראה סעיפים ג', ד', ה'(4) בביאור 23 בדוחות הכספיים של הבנק.

לפירוט מענקים הנקובים בטור המענקים בטבלה לעיל, ראה סעיף ו' בביאור 23 בדוחות הכספיים של הבנק.

הסכום הנקוב בטור תשלום מבוסס מניות בטבלה כולל:

יחידות מניות חסומות - ראה סעיף ו' בביאור 23 בדוחות הכספיים. לפרטים נוספים בדבר תגמול מבוסס מניות ומענקים למר ענתבי, ראה גם ביאור 23 בדוחות הכספיים לגבי תוכנית תגמול (2014).

הקשר בין התגמול שניתן בשנת 2015 לנושאי המשרה הבכירה המפורטים בטבלה לשנת 2015 לעיל לבין תרומת מקבל התגמול לתאגיד

במסגרת אישור הדוחות הכספיים השנתיים של הבנק לשנת 2015, ערך הדירקטוריון בימים 9 ו-22 בפברואר 2016, דיונים נרחבים בתנאי הכהונה וההעסקה של נושאי המשרה ובעלי העניין בבנק, אשר מפורטים לעיל בהתאם לתקנה 21 לתקנות ניירות-ערך (דוחות תקופתיים ומיידיים), התש"ל – 1970 ("נושאי המשרה הבכירה לפי תקנה 21" ו"תקנות דוחות תקופתיים ומיידיים", בהתאמה), וזאת בנפרד לגבי כל נושאי המשרה הבכירה לפי תקנה 21, ולאחר שהדירקטוריון קיבל פרטים מלאים על תנאי כהונתם והעסקתם. המענקים בגין שנת 2015 שאושרו על-ידי ועדת התגמול והדירקטוריון של הבנק, נקבעו על-פי רוב בהתאם לקריטריונים מדידים שנקבעו מראש בתוכנית תגמול (2010), או תוכנית תגמול (2014), לפי המקרה, (כהגדרתן לעיל). ככל שהדבר נוגע להפעלת שיקול דעת בקשר עם המענקים בגין שנת 2015 לנושאי משרה, שיקול הדעת הינו במסגרת הוראות תיקון 20 לחוק החברות וההוראה בדבר מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי, והינו בהתאם למדיניות התגמול ותוכנית תגמול (2014), ככל שחלות בהתאם להוראות המעבר.

לדיונים של הדירקטוריון מהימים 9 ו–22 בפברואר 2016 קדמו דיונים מקדימים בנושא על–ידי ועדת התגמול. בדיונים שנערכו כאמור בוועדת התגמול ובדירקטוריון, נבחנו לגבי כל נושא משרה, בנפרד, הקריטריונים הספציפיים שנקבעו מראש לכל נושא משרה (לעניין זה, ראה דוח תוכנית תגמול (2010) ומדיניות התגמול של הבנק), עמידתו בקריטריונים שנקבעו לגביו כמפורט להלן, והקשר שבין התגמול שהוא מקבל לבין תרומתו לבנק. הקריטריונים הספציפיים שנקבעו לכל נושא משרה, הינם בהתאם לתפקידו של כל נושא משרה. לצורך הבחינה האמורה וכן לצורך בחינת הוגנות וסבירות התמורה לכל נושא משרה, בחן הדירקטוריון קריטריונים, ביניהם (1) תרומת נושא המשרה לעסקיו של הבנק, השגת יעדיו ותוצאותיו הכספיות; (2) קידום מטרות הבנק, לרבות עמידה בתוכנית העבודה שנקבעה על–ידי הדירקטוריון לשנת הדיווח; (3) הצורך של הבנק לשמר נושא משרה בעל כישורים, ידע או מומחיות ייחודיים; (4) כישוריו המקצועיים והניהוליים, השכלתו, מומחיותו, ניסיונו והישגיו של נושא המשרה, ומידת האחריות המוטלת על נושא המשרה; (5) אתגרים מיוחדים בעלי חשיבות לבנק, עימם התמודד נושא המשרה במהלך השנה; (6) שביעות רצון המנכ"ל ו/או היו"ר, לפי העניין, מתפקודו של נושא המשרה; (7) השפעת התגמול על פערי השכר בבנק; (8) היחס בין הרכיבים הקבועים שבתגמול לבין הרכיבים המשתנים; ו–(9) שקילת התגמול בראי גודל הבנק ואופי פעילותו ולאור תנאי השוק הקיימים ביחס לנושאי משרה מקבילים בבנקים ובחברות דומות.

לשם בחינת התגמול ועמידה בקריטריונים האמורים, ולצורך בחינת סבירות מכלול תנאי התגמול של נושאי המשרה הבכירה לפי תקנה 21 כנדרש לפי תקנה 10(ב)(4) לתקנות דו"חות תקופתיים ומיידיים, בחן הדירקטוריון את מדיניות התגמול של הבנק ועקרונותיה, נתונים בדבר התגמול שאושר בעבר לכל נושא משרה, סקר השוואתי שהוכן על–ידי יועץ חיצוני לגבי תנאי התגמול בחברות דומות בענף ובחברות בסדר הגודל של הבנק, תוכנית תגמול (2010) (כפי שתוקנה) והקריטריונים שנקבעו בקשר עימה ותוכנית תגמול (2014), ביצועי הבנק לשנת 2015 (לרבות ביחס למתחריו) ונתונים בדבר עמידה בקריטריונים האמורים, לרבות פועלו ותרומתו של כל נושא משרה לבנק בשנת 2015 והיחס בינם לבין התגמול הכולל שמוצע לאשר לו, כאמור.

דירקטוריון הבנק בדק ומצא כי תגמול נושאי המשרה בבנק תואם את הוראות המעבר בהוראה בדבר מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי ובמדיניות התגמול של הבנק ואת מדיניות התגמול, לפיהן הסכמים פרטניים שנחתמו לפני פרסום טיוטת הוראה 301A יהיו בתוקף עד סיומם ולא יאוחר מיום 31 בדצמבר 2016. לעניין תנאי הכהונה וההעסקה גופם, ציין הדירקטוריון כי הם בהתאם לתוכניות התגמול של הבנק שהיו בתוקף בשנת 2015 ובהתאם לתיקון 20, תנאי הכהונה וההעסקה של חלק מנושאי המשרה שתגמולם אינו כפוף עדיין לתוכנית תגמול (2014), שונים ממדיניות התגמול בשלושה היבטים עיקריים: [א] התגמול ההוני המוענק לנושאי המשרה בבנק ("יחידות מניות חסומות") אינו בהתאם לתנאי "רכיב התגמול הקבוע" או ל"רכיב התגמול המשתנה" אשר במדיניות התגמול; [ב] נוסחת המענק שונה מהנוסחה הקבועה במדיניות התגמול; [ג] למר יאיר סרוסי, יו"ר דירקטוריון הבנק ולמר ציון קינן מנכ"ל הבנק קיים רכיב תלוי ביצועים בדמות מענק לרכישת מניות בגובה של 2 מיליון ש"ח (בניכוי מס) אשר תהיינה חסומות ל–4 שנים, תגמול אשר אינו קבוע במדיניות התגמול.

כמו–כן יצוין, כי התגמול הכולל לנושאי המשרה הנ"ל בשנת 2015 לא חורג מהתקרות המצטברות שבמדיניות התגמול, בהתאם לתוכניות התגמול של הבנק שהיו בתוקף בשנת 2015 ובהתאם לתיקון 20.

לאחר דיון בתגמול נושאי המשרה ודיון נוסף בתגמול נושאי המשרה הבכירה לפי תקנה 21 ולאור החומר שהוצג בפני דירקטוריון הבנק, הביעו חברי דירקטוריון הבנק את עמדתם כי מדובר בתגמול שהינו הוגן וסביר בנסיבות העניין, וכי התגמול של כל נושא משרה בכירה תואם את תרומתו לבנק.

לפרטים נוספים בנוגע לתוכנית תגמול (2010), תוכנית תגמול (2014) ותגמול נושאי המשרה ובעלי העניין, ראה ביאורים 23 ו–24 בדוחות הכספיים.

עניינים אחרים

ביום 31 במרץ 2015 התכנסה אסיפה כללית מיוחדת של בעלי המניות של הבנק.

האסיפה אישרה בחירה בגב' דפנה שורץ לכהונת "דירקטורית חיצונית" בבנק (דח"צ) כהגדרתו בסעיף 1 לחוק החברות, לתקופה נוספת של שלוש שנים החל מיום 6 באפריל 2015.

ביום 20 באפריל 2015 אישר הדירקטוריון את מינויה של הגב' רונית שפירא, לתפקיד מזכירת הבנק, בתוקף מיום 1 ביולי 2015, במקומו של מר יורם ויסברם, שפרש לגמלאות ביום 30 ביוני 2015.

ביום 11 בדצמבר 2015 סיימה הגב' נחמה רונן את כהונתה כדירקטורית בדירקטוריון הבנק, בעקבות דרישת הוראות החוק לקידום התחרות וצמצום הריכוזיות, תשע"ד-2013.

ביום 27 בדצמבר 2015 התפטר מר יאיר טאומן מכהונתו כדירקטור חיצוני (כמשמעות הביטוי בהוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין של בנק ישראל) בדירקטוריון הבנק, מסיבות אישיות.

ביום 13 בינואר 2016 אישר הדירקטוריון ביצוע התאמות במבנה ובהרכב של הנהלת הבנק, במסגרת האסטרטגיה אשר מכינה את הבנק לאתגרים העומדים בפניו. במסגרת זו אושרו השינויים במבנה הארגוני של הבנק ובאיוש תפקידים של מספר חברי הנהלה, אשר נכנסו לתוקף במהלך חודש פברואר 2016, המפורטים להלן:

1. מר אריק פינטו התמנה לתפקיד חדש - COO (Chief Operating Officer) במעמד של ממלא מקום מנכ"ל.
   מר אריק פינטו כיהן קודם לכן כמנהל החטיבה הקמעונאית.
   בתוקף תפקידו מר פינטו ממונה על אסטרטגיה, משאבים ותפעול.
   יובהר, כי לתפקיד ה-COO ימוזגו חטיבת הון אנושי, ייעוץ ומשאבים, חטיבת האסטרטגיה ויחידות נוספות כמפורט לעיל.
2. במסגרת אסטרטגיית הבנק לשנים הבאות מוקמת "חטיבת החדשנות" (Innovation), אשר בראשה עומד מר אברהם כוכבא, משנה למנכ"ל, אשר כיהן עד כה כמנהל חטיבת טכנולוגיה ומחשוב.
   חטיבה זו תוביל את האסטרטגיה הדיגיטלית של הבנק, ותהיה אחראית על תחומי חדשנות טכנולוגית (CTO) מובילות טכנולוגית, Big Data וניהול מידע, Ecosystem, חוויית לקוח ו-Fintech.
3. מר רונן שטיין התמנה למנהל החטיבה הקמעונאית של הבנק, במעמד של משנה למנכ"ל ופרש מכהונתו כמנכ"ל החברות בקבוצת ישראכרט.
   על-פי פקודת הבנקאות, טעון מינויו של מר שטיין למנהל החטיבה הקמעונאית קבלת הסכמתה של המפקחת על הבנקים, אשר ניתנה ביום 14 בפברואר 2016.
4. החטיבה הבינלאומית מוזגה לתוך חטיבת שווקים פיננסיים, אשר תקרא בשם "החטיבה לשווקים פיננסיים ובנקאות בינלאומית", ובראשה עומד מר דן קולר, משנה למנכ"ל.
   מר אמיר אביב, אשר ניהל את החטיבה הבינלאומית של הבנק, ביקש לפרוש מהבנק ביום 31 במרץ 2016 כדי להתמסר למיזם פרטי בחו"ל.
   מר דן קולר התמנה גם לתפקיד יו"ר הדירקטוריון של בנק הפועלים (שוויץ), במקומו של מר אמיר אביב.
5. הוקמה חטיבה חדשה להובלת הקשר עם הלקוחות ומחזיקי העניין (Stake Holders), שבראשה עומדת הגב' אפרת יעבץ, משנה למנכ"ל. עם מינויה לתפקיד זה סיימה הגב' אפרת יעבץ את תפקידה כמנהלת חטיבת הון אנושי, ייעוץ ומשאבים.
   החטיבה תהיה אחראית על הקשר עם ציבור הלקוחות ומחזיקי העניין, השירות ללקוחות, קמפוס ופיתוח הון אנושי, אחריות חברתית, קיימות, פועלים בקהילה ופועלים בהתנדבות.

6. הגב' אתי בן-זאב התמנתה למנהלת חטיבת טכנולוגיה ומחשוב, במעמד של משנה למנכ"ל.
על-פי פקודת הבנקאות, טעון מינויה של הגב' אתי בן-זאב קבלת הסכמתה של המפקחת על הבנקים, אשר ניתנה ביום 14 בפברואר 2016.
7. תחום ייעוץ ומחקר, שהיה באחריותה של הגב' אפרת יעבץ, הועבר לאחריות החטיבה הפיננסית, שאותה מנהל מר ידין ענתבי, משנה למנכ"ל.
8. מר רון וקסלר פרש מתפקידו כמנהל חטיבת האסטרטגיה של הבנק, ולפי המלצת הבנק התמנה למנכ"ל החברות: ישראכרט בע"מ, יורופיי (יורוקרד) ישראל בע"מ ופועלים אקספרס בע"מ, בתוקף מיום 4 בפברואר 2016.

ביום 9 בפברואר 2016 אישר הדירקטוריון כינוס אסיפה כללית מיוחדת של בעלי המניות של הבנק ביום 16 במרץ 2016. על סדר יומה של האסיפה הארכת מינויו של מר עידו שטרן כדירקטור בבנק לתקופה של שלוש שנים נוספות, החל מיום 24 במרץ 2016; והארכת מינויו של מר אמנון דיק לכהונת דירקטור חיצוני בבנק בהתאם להוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין המפורסמות על-ידי המפקחת על הבנקים ("הוראה 301"), לתקופה של שלוש שנים נוספות, החל מיום 24 במרץ 2016.

ביום 18 בפברואר 2016 התכנסה אסיפה כללית שנתית של בעלי המניות של הבנק.
האסיפה דנה בדוחות הכספיים ובדוח הדירקטוריון של הבנק לשנת 2014; אישרה את מינוי רואי החשבון המבקרים של הבנק; אישרה את מינויו של מר עודד ערן כדירקטור בבנק, לתקופה של שלוש שנים ממועד אישור האסיפה הכללית את המינוי; אישרה את מינויו של מר ראובן קרופיק כדירקטור חיצוני בבנק בהתאם להוראה 301 (וכן כדירקטור "בלתי תלוי" כמשמעו בחוק החברות), לתקופה של שלוש שנים ממועד אישור האסיפה הכללית את המינוי; אישרה לתקן את תקנון הבנק ("תקנון הבנק") על-ידי הוספת תקנה 24ה לתקנון הבנק המתירה הענקת פטור לנושאי המשרה בבנק מאחריותם בשל הפרת חובת הזהירות לבנק; אישרה את תיקון תקנה 17 לתקנון הבנק; אישרה את תיקון מדיניות התגמול של הבנק (שאושרה על-ידי האסיפה הכללית של בעלי המניות של הבנק ביום 11 בפברואר 2014 ("מדיניות התגמול")), כך שמדיניות התגמול תתיר הענקת פטור לנושאי המשרה מאחריותם בשל הפרת חובת הזהירות לבנק על-ידי הוספת סעיף 18א לפרק ה' של מדיניות התגמול; אישרה הענקת כתבי פטור לנושאי משרה ודירקטורים בבנק, המכהנים ו/או שיכהנו מעת לעת בבנק, לרבות למנכ"ל הבנק, המכהן ו/או שיכהן מעת לעת, ולרבות לנושאי משרה ודירקטורים בבנק, המכהנים ו/או שיכהנו מעת לעת, אשר בעלת השליטה בבנק עשויה להיחשב כבעלת עניין אישי במתן כתבי הפטור להם; ואישרה מחדש מתן כתבי שיפוי לדירקטורים ונושאי משרה בבנק המכהנים ו/או שיכהנו מעת לעת, שבעלת השליטה בבנק עשויה להיחשב כבעלת עניין אישי במתן כתבי השיפוי להם.

8.6 עסקות עם בעל שליטה

בהתאם לתקנות ניירות-ערך (דוחות תקופתיים ומיידיים), התש"ל-1970 (להלן: "תקנות הדיווח") נדרש תאגיד החייב בדיווח לפי התקנות לדווח ובמסגרת הדוח התקופתי השנתי על כל עסקה עם בעל שליטה או שלבעל שליטה יש בה עניין אישי (בין חריגה - קרי שאינה במהלך העסקים הרגיל של הבנק, שאינה בתנאי שוק או שעשויה להשפיע באופן מהותי על רווחיות הבנק, רכושו או התחייבויותיו - ובין שאינה חריגה), לרבות פירוט ביחס לזהות צדדי העסקה, תוכנה ומאפייניה האיכותיים והכמותיים, העניין האישי של בעל השליטה, מועד אישורה ופרטי האורגן שאישר את העסקה, תוך הפרדה בין עסקות חריגות לעסקות שאינן חריגות (תקנה 22 לתקנות הדיווח). מהכלל האמור הוחרגו עסקות, אשר בדוחות הכספיים של הבנק נקבע כי הן בגדר "עסקה זניחה", כמשמעות מונח זה בתקנה 41(א)(6)(א) לתקנות ניירות-ערך (דוחות כספיים שנתיים), תש"ע-2010 (להלן: "תקנות דוחות כספיים"), לגביה יובאו פרטים כאמור בתקנה האמורה. כמו-כן, נדרש תאגיד לדווח בדיווח מיידי על עסקה חריגה עם בעל שליטה או שלבעל שליטה יש בה עניין אישי (בין במסגרת דיווח מיידי בדבר הבאת העסקה לאישור האסיפה הכללית ובין במסגרת אישור שאינו טעון אסיפה כללית על-פי תקנות החברות (הקלות בעסקות עם בעלי עניין).
סעיף 117(1א) לחוק החברות, התשנ"ט-1999 (להלן: "חוק החברות") קובע כי תפקידה של ועדת הביקורת הינו, בין היתר, לקבוע לגבי עסקה עם בעל שליטה, או עסקה עם אדם אחר שלבעל השליטה יש בה עניין אישי, אם הינה חריגה או שאינה חריגה. כמו-כן נקבע בסעיף זה, כי ועדת הביקורת רשאית להחליט כאמור לגבי סוג של פעולות או עסקות, לפי אמות מידה שתקבע אחת לשנה מראש.

בהתאם לאמור לעיל קבעה ועדת הביקורת אמות מידה לעסקות זניחות ולעסקות חריגות לעניין עסקות עם בעלי שליטה או שלבעלי שליטה יש בהן עניין אישי. אמות המידה האמורות פורסמו בעבר גם במסגרת דוח הדירקטוריון של הבנק ליום 31 בדצמבר 2014. ועדת הביקורת של הדירקטוריון חזרה ואישרה את אמות המידה ביום 24 בינואר 2016 וביום 31 בינואר 2016.

להלן פירוט סוגי העסקות ואמות המידה השונות שנקבעו בקשר לאישור ודיווח עסקות הבנק עם בעלת השליטה בו, או עם אדם אחר שלבעלת השליטה יש בהן עניין אישי:

עסקות בנקאיות "חריגות"

על פי אמות המידה שנקבעו כאמור על-ידי הבנק, עסקות בנקאיות העונות על אמות המידה הבאות תיחשבנה כעסקות חריגות:

1. עסקות בנקאיות "חריגות"

- כל עסקה שיש עמה מתן אשראי על-ידי הבנק, אשר בעקבות ביצועה סך החבות של בעלת השליטה יעלה על 10% מההון כהגדרתו בהוראות ניהול בנקאי תקין 312 של המפקח על הבנקים, או אם הגידול בחבות של בעלת השליטה או בחבות של מי שלבעלת השליטה עניין אישי לגביו בעקבות העסקה עולה על 2% מההון הפיקוחי במועד ביצוע העסקה. בסעיף קטן 1.א. זה, מספר עסקות המתבצעות ברצף עם אותו אדם תיחשבנה לעסקה אחת, באופן שלצורך סיווגן של העסקות האמורות ייבחן הסכום המצטבר של העסקות כאמור.
- עסקה של הפקדת כספים בפיקדון מכל סוג שהוא אם בעקבותיה סך הפיקדונות של בעלת השליטה יעלה על 2% מסך פיקדונות הציבור, כמדווח במאזן המאוחד של הבנק האחרון שפורסם לציבור קודם ההפקדה;
- עסקה של הפקדה ו/או רכישה ו/או מכירה של ניירות-ערך, יחידות השתתפות בקרנות נאמנות ו/או קרנות אחרות וכל השקעה אחרת אשר מוחזקת על-ידי הבנק כנכס של הלקוח (ולא כהתחייבות מאזנית), כאשר סכומה של עסקה כאמור עולה על 0.5% מסך-כל יתרת הנכסים הכספיים החוץ-מאזניים של הלקוחות בקבוצת הבנק, כמדווח במאזן המאוחד של הבנק האחרון שפורסם לציבור במועד ביצוע העסקה;
- כל עסקה בנקאית אחרת, מסוג העסקות שהבנק מבצע עם הציבור בדרך כלל, ובלבד שאין עמה מתן אשראי על-ידי הבנק, כאשר סכומה של עסקה כאמור עולה על 0.5% מסך המאזן המאוחד של הבנק במועד ביצוע העסקה.

2. כל עסקה אחרת של הבנק (בין שהינה בנקאית ובין שאינה בנקאית), שאינה נופלת לסעיפים הקודמים, אם אינה במהלך העסקים הרגיל של הבנק או בתנאי שוק, או אם סכום העסקה עולה על 300 מיליון ש"ח. לעניין זה "מהלך העסקים הרגיל" הינה עסקה שהבנק מבצע מעת לעת לצורך ניהול עסקיו השוטפים (כגון: שכירת נכסים, רכישת מוצרים וקבלת שירותים), וניתן להצביע על עסקות מסוג זה שהבנק ערך בתקופה של 12 החודשים שקדמו לאישור העסקה.

לצד קביעת אמות המידה האמורות, נקבע על-ידי ועדת הביקורת, כי כל עסקה מכל סוג שהוא ובכל היקף, שבין הבנק לבין בעלת השליטה בבנק ו/או שלבעלת השליטה בבנק יש עניין אישי באישורה, תתבצע בהתאם לתנאי השוק ובאופן שהבנק לא ייתן בעסקה כזאת שום העדפה, או הטבה בתנאים, על-פני תנאים שלפיהם הינו מבצע עסקות דומות עם אחרים, שאינם נחשבים "אנשים קשורים" לבנק (כמשמעות הביטוי בהוראות ניהול בנקאי תקין מס' 312 של המפקח על הבנקים). בהתאם להוראות חוק החברות, עסקה שאינה בתנאי שוק הינה עסקה חריגה.

לעניין קביעת חריגותה של עסקה, "תנאי שוק" הינם: (1) מקום שהעסקה מחייבת את אישורה של ועדת הדירקטוריון לאישור עסקות עם אנשים קשורים, תנאים שהוועדה מצאה לפי הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 312 כי הינם בגדר "תנאי שוק" על-פי המבחנים הנהוגים על ידה ובהתאם לחומר שהוצג בפניה, לרבות בנוגע לעסקות ספציפיות או לסוג מסוים של עסקות; או (2) תנאי עסקה הדומים לתנאים של לפחות שתי עסקות דומות מבחינת מאפייניהן (כמו למשל: סוג הלקוח או הצד השני לעסקה ומאפייניו; היקף העסקה; ומאפיינים רלוונטיים אחרים לתנאי שוק כגון ביטחונות או היקף פעילות לקוח עם הבנק), שערך הבנק בתקופה קרובה למועד ההתקשרות בעסקה הנבחנת (לרבות ציטוטים/הצעות מחייבות שהוצעו על-ידי הבנק ללקוחותיו וכן הצעות שהוצעו על-ידי ספקים לבנק), ובלבד שנערכו (או צוטטו, לפי העניין) עם צד לא קשור לבנק ולא התקיים בהן עניין אישי לבעלת השליטה בבנק; או (3) תנאי עסקה הדומים לתנאים של לפחות שתי עסקות בשוק הרלוונטי, הידועות לבנק, והדומות מבחינת מאפייניהן (כמו למשל: סוג הלקוח או הצד השני לעסקה ומאפייניו; היקף העסקה; ומאפיינים רלוונטיים אחרים לתנאי שוק כגון ביטחונות), שנערכו בתקופה קרובה למועד ההתקשרות בעסקה הנבחנת, ובלבד שנערכו בין צדדים לא קשורים; או (4) מחיר שנקבע בשוק מוסדר של מוכרים וקונים כגון מחירי ניירות-ערך סחירים או מחירי סחורות, ובלבד שמתקיימת באותו שוק לגבי הנכס או המוצר או השירות הרלוונטי סחירות מספקת.

3. עסקות "זניחות"

עוד נקבע על-ידי הבנק כי העסקות שלהלן תיחשבנה כעסקות זניחות:

3.1 עסקה לרכישת מוצרים ושירותים מבעל שליטה או שלבעל השליטה יש בה עניין אישי, ובלבד שאיננה התקשרות עם בעל שליטה או עם קרובו באשר לתנאי כהונתו והעסקתו, שהינה במהלך העסקים הרגיל ובתנאי שוק ואשר היקפה אינו עולה על סכום של 2.5 מיליון ש"ח, ובלבד שסך העסקות מסוגה לשנה קלנדרית אחת לא יעלה על 0.1% מההון הפיקוחי. במניין הסך האמור לא יובאו בחשבון עסקות בודדות שהיקפה של כל אחת מהן הינו פחות מ-25,000 ש"ח.

3.2 עסקות של השכרת ושכירת שטחים מבעל שליטה או שלבעל השליטה יש בהן עניין אישי, שאושרו בשנה קלנדרית אחת, במהלך העסקים הרגיל ובתנאי שוק ואשר היקפן הכולל אינו עולה על 0.1% מההון הפיקוחי.

3.3 כל עסקה אחרת במהלך העסקים הרגיל ובתנאי שוק ואשר היקפה הינו עד לסכום של 250,000 ש"ח, ובלבד שסך העסקות מסוגה לשנה קלנדרית אחת לא יעלה על 0.1% מההון הפיקוחי. במניין הסך האמור לא יובאו בחשבון עסקות בודדות שהיקפה של כל אחת מהן הינו פחות מ-25,000 ש"ח.

הגדרות

לעניין זה, למונחים הבאים המשמעות המפורטת להלן:

(1) **"אשראי" –** כהגדרתו בחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981.

(2) **"חבות" –** כהגדרת מונח זה בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 312 של המפקח על הבנקים.

(3) **"תנאי שוק" –** תנאים שאינם מועדפים על התנאים בהם עושה הבנק עסקות דומות מסוגה של העסקה עם אנשים, או עם תאגידים, שאינם בעלי שליטה בבנק, או עם אנשים שלבעל שליטה אין בעסקות עימם עניין אישי. תנאי השוק ביחס לעסקות בנקאיות נבחנים בהשוואה לתנאים בהם נעשות עסקות מאותו סוג בהיקפים דומים, כמקובל בבחינת עסקות עם אנשים קשורים בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 312 של המפקח על הבנקים, עם לקוחות הבנק שאינם אנשים קשורים או גורמים שיש לבעלי השליטה עניין אישי בעסקה עמם; תנאי השוק ביחס לעסקות שאינן עסקות בנקאיות ייבחנו ביחס לעסקות מאותו סוג שהבנק מתקשר בהן עם ספקים ו/או ביחס להצעות של ספקים אחרים שנבחנו בטרם הוחלט על ההתקשרות. במקרים בהם אין לבנק עסקות מאותו סוג ייבחנו תנאי השוק ביחס לעסקות מאותו סוג הנעשות במשק, ובתנאי שהעסקה הינה במהלך העסקים הרגיל ושלעסקות מסוג זה קיים שוק בו נעשות עסקות דומות. לעניין קביעת חריגותה של עסקה, נקבעו הוראות בדבר "תנאי שוק" כמפורט לעיל.

(4) **"בעלת השליטה" –** לרבות החברות הפרטיות והציבוריות הקשורות אליה כמשמעות המונח "איש קשור" בהוראת ניהול בנקאי תקין 312 ולרבות עם קרוביה וחברות פרטיות הקשורות אליהם, לרבות בני משפחתה הגרים עמה או שפרנסתם עליה; הגדרת "קרוב" על-פי הוראות חוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981, כוללת בן זוג, אח, הורה, צאצא, צאצא בן הזוג, ובן זוגו של כל אחד מאלה.

(5) **"הון פיקוחי" –** כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 202 של המפקח על הבנקים או כל הוראה שתבוא במקומה.

קיום הליך תחרותי

סעיף 117 לחוק החברות קובע את תפקידיה של ועדת ביקורת. בין השאר, קובע סעיף 117(ב1), בקשר עם עסקות של חברה עם בעל השליטה בה, או עם אחרים כאשר לבעל השליטה יש עניין אישי בעסקה, שעל ועדת ביקורת מוטל כדלקמן:

"לקבוע לגבי עסקות כאמור בסעיף 270(4) או (4א), אף אם אינן עסקות חריגות, חובה לקיים הליך תחרותי, בפיקוחה של הוועדה, או מי שתקבע לעניין זה, ולפי אמות מידה שתקבע, או לקבוע כי יקוימו הליכים אחרים שתקבע ועדת ביקורת, בטרם התקשרות בעסקות כאמור, והכל בהתאם לסוג העסקה, ורשאית היא לקבוע לעניין זה אמות מידה אחת לשנה מראש."

קביעת אמות המידה על-ידי הוועדה מראש (ולא אגב דיון בעסקה ספציפית) ימנע צורך בקיום דיון ספציפי בצורך לקיים הליך תחרותי בכל עסקה כאמור ואף תומך באובייקטיביות ובסבירות של הקביעה, כל עוד הבנק יפעל בהתאם לאמות המידה.

1. ועדת הביקורת בישיבתה מיום 12 באוקטובר 2015, קבעה כי, ככלל, הבנק יתקשר בסוגי העסקות הבאות, כאשר הן נעשות מול בעל שליטה בבנק או כאשר קיים בהן עניין אישי לבעל שליטה בבנק, רק לאחר שיקיים הליך תחרותי, כמפורט להלן: (א) רכישת מוצרים ושירותים; (ב) התקשרויות לביצוע פרויקטים ועבודות עבור הבנק או חברות בשליטתו; (ג) התקשרות בהסכמי רכישה, שכירות או השכרה של נכסי מקרקעין, למעט כאמור בסעיף 3.4 להלן.

   זאת, אלא אם כן קבעה ועדת ביקורת, מנימוקים שיירשמו, לעניין עסקה מסוימת ונסיבותיה (ובכלל זה אישורים רגולטורים שניתנו לעסקה, לרבות מבנק ישראל, וככל שאישור כאמור נדרש), כי לא קיים צורך בהליך תחרותי כאמור, לרבות בהתייחס לנימוקי הגורם הפונה, בהתאם לנוהלי הבנק, או שנדרש להפעיל הליך אחר, כמפורט בסעיף 3 להלן, או שניתן להחיל פטור, כמפורט בסעיף 4 להלן.

2. ההליך התחרותי יכלול פנייה מטעם הנהלת הבנק, או מי שייקבע על ידה, לשלושה מועמדים להתקשרות לפחות (שניים לפחות מתוכם אינם קשורים לבעל שליטה בבנק או לצד קשור בבנק, ככל שקיימים והדבר מעשי) להציע הצעות להתקשרות עם הבנק בעסקה המוצעת (להלן: "המציעים"). הבנק יקבע פרק זמן אחיד להגשת ההצעה (שניתן יהיה להאריכו).

   ככל שיוחלט על ניהול משא ומתן עם המציעים, המשא ומתן ינוהל עם כל אחד מהמציעים, שהצעתו נמצאה רלוונטית, לשם קבלת הצעתו הטובה ביותר (Best And Final Offer) (להלן: "ההצעה הסופית").

   ההצעות הסופיות ותמצית המגעים שקוימו עם המציעים יובאו להכרעת הגורם המאשר לפי הדין ובהתאם לנוהלי הבנק. ועדת ביקורת תפקח על ההליך התחרותי בקשר עם עסקות חריגות, בדרך שתיקבע על ידה, אלא אם כן יוחלט אחרת. ועדת עסקות עם אנשים קשורים תפקח על עסקות שאינן חריגות, בדרך שתיקבע על ידה, ככל שאלו בסמכות אישורה.

   הגורם המאשר, לפי שיקול דעתו, יחליט בדבר התקשרות הבנק עם המציע. ככלל, הבנק יתקשר עם המציע שהציע את ההצעה בעלת התנאים העדיפים ביותר מבחינת הבנק או במקרה שאין עדיפות של ממש של הצעה אחת על פני ההצעות האחרות, יתקשר עם מי מהמציעים על-פי שיקול דעתו. בחירתה של ההצעה בעלת התנאים העדיפים ביותר לבנק תוכל להיות מבוססת על קריטריונים שונים, שייקבעו, הרלוונטיים להתקשרות נשוא ההליך. ככל שההצעה שתיבחר הינה של מציע הקשור לבעל שליטה בבנק, יפורטו על-ידי הגורם המאשר הנימוקים התומכים בהתקשרות זו.

3. לגבי סוגי העסקות הבאות, נמצא כי הן אינן מתאימות להליך תחרותי על-פי סעיף 117(ב1) לחוק החברות וכאמור בסעיפים 1 ו-2 לעיל, מהטעמים שיפורטו להלן. ככלל, הבנק יתקשר בסוגי העסקות הבאות לאחר שיקיים הליך חלופי כמפורט להלן:

   3.1 עסקות בנקאיות מכל סוג, לרבות מתן אשראי ועסקות חבות אחרות; קבלת פיקדונות כספיים; עסקות מוטות עמלות ושירותים בנקאיים כגון פעילות בניירות-ערך ובנכסים פיננסיים והמרת מטבע-חוץ; עסקות בכרטיסי אשראי לרבות מתן שירותי הנפקה וסליקה; מתן שירותי בנקאות להשקעות, ניהול תיקים, חיתום והפצה. הבנק או חברות בשליטתו מציעים עסקות אלו לכלל לקוחותיו או לגופים רבים, מספרן וכמותן של העסקות אינן מוגבלות, ותנאיהן מותאמות לנסיבות כל לקוח ולקוח.

   3.2 עסקה לתנאי העסקה של נושא משרה ו/או עובד בבנק.

   3.3 התקשרות לרכישת פוליסות ביטוח, לרבות ביטוח דירקטורים ונושאי משרה. העניין האישי במקרה כזה של בעלי שליטה בבנק, או מי שלבעל שליטה בבנק יש עניין אישי בו, יכול לנבוע מזהות הנמנים על הגורמים המבוטחים בפוליסה, אך אין להם עניין אישי בגובה הפרמיה לחברת הביטוח, ולפיכך נמצא כי אין הצדקה להליך תחרותי לעניין רכישת הפוליסה.

3.4 הארכת הסכם שכירות או שינוי תנאי שכירות לגבי נכס שעזיבתו יכולה לגרום הוצאות מהותיות יחסית לתשלומי השכירות, או נזק לפעילות העסקית (למשל: כתוצאה מקושי ללקוחות, אובדן מיקום וכיו"ב), או נכס אשר לא ניתן למצוא לו תחליף הולם וסביר שיענה על דרישות הבנק. לעניין התקשרות בהסכם שכירות לגבי נכס חדש, ככל שתתקבל המלצת הנהלת הבנק לאי-קיום הליך תחרותי בשל טעמים ייחודיים (כגון: מיקום הנכס), ההחלטה בדבר אי-קיום הליך תחרותי תובא לדיון ולאישור מראש של ועדת ביקורת.

3.5 לעניין העסקות האמורות בסעיף 3 זה יפעל הבנק בהליך המבטיח כי העסקה תבוצע בתנאי שוק. בחינת תנאי השוק תיעשה בהתאם לאמות המידה לתנאי שוק שאימץ הבנק לעניין סיווג עסקות חריגות וזניחות ובהתאם לנוהלי הדירקטוריון ולנוהלי הבנק בתחומים אלה.

4. כן קבעה ועדת הביקורת כי על אף האמור לעיל, העסקות המפורטות להלן יהיו פטורות מביצוע הליך תחרותי:

4.1 התקשרות שאינה עולה על שווי כספי של 2 מיליון ש"ח, ובמקרה של התקשרות מתמשכת אינה עולה על שווי כספי שנתי של 2 מיליון ש"ח, ובלבד שהיא נעשית בתנאי שוק.

4.2 התקשרות הנדרשת בדחיפות למניעת נזק של ממש לבנק, לדעת הנהלת הבנק, ובלבד שהיא נעשית בתנאי שוק.

4.3 התקשרות המשך בתנאים זהים או מיטביים לתנאי התקשרות הראשונה, בנסיבות בהן השמירה על ההמשכיות נדרשת מטעמי חיסכון ויעילות, ובלבד שהיא נעשית בתנאי שוק.

4.4 התקשרות לרכישת שירותים או טובין ייחודיים שעניינם תרבות ואמנות, ובלבד שהיא נעשית בתנאי שוק.

4.5 התקשרות עם מי שלפי זכויות מכח הדין, או בהתאם למצב הדברים בפועל, הינו היחיד המסוגל לבצע את נושא ההתקשרות (להלן – "ספק יחיד"), ובלבד שחבר ההנהלה הממונה על התחום, או צוות ההנהלה שמונה להתקשרות זו, חיווה את דעתו שהמתקשר הינו ספק יחיד כאמור, ובלבד שהיא נעשית בתנאי שוק.

4.6 תרומות וחסויות כספיות לטובת הקהילה, ובלבד שאושרו על-ידי ועדת ביקורת.

4.7 התקשרות, שנקבע לגביה על-ידי ועדת ביקורת, שאינה מתאימה או דורשת הליך תחרותי.

5. כן קבעה ועדת הביקורת כי הואיל ולפי הוראות חוק החברות, בהתאם לפרשנות רשות ניירות-ערך, רואים בעסקות של חברות בנות פרטיות של הבנק עם בעל שליטה בבנק, או שלבעל שליטה בבנק יש בהן עניין אישי, כעסקות הטעונות אישור בבנק, כאילו היו עסקות של הבנק, הרי שאמות המידה האמורות לעיל יחולו גם לגבי עסקות של החברות הבנות עם בעל שליטה בבנק או שלבעל שליטה בבנק יש בהן עניין אישי. אין באמור לעיל כדי לגרוע מכל אישור/או הליך נוסף הנדרש בחברה הבת על-פי דין ו/או תקנון החברה הבת.

טבלה 4-8: פרטים על היתרות של בעלת השליטה בבנק ושל אחרים שלבעלת השליטה עניין אישי בעיסוקיהם עם הבנק (באלפי ש"ח)

	יתרה ליום 31 בדצמבר 2015	היתרה הגבוהה בשנת 2015
קבוצת שיכון ובינוי בע"מ[1]:		
אשראי מאזני	354,986	434,111
התחייבויות למתן אשראי	829,492	1,210,894
ערבויות מכר, ערבויות להבטחת אשראי ואחרות	445,821	445,821
אשראי מאזני וחוץ-מאזני בגין עסקות בנגזרים[2]	22,029	25,040
ערבויות לצד שלישי	41,344	41,398
ניכויים	–	–
פיקדונות הציבור (מאזני)	266,832	607,832
הוצאות על פעילות לא בנקאית	1,696	–
עמותת "הרוח הטובה":		
פיקדונות הציבור (מאזני)	156	6,900
חסויות[3]	950	950
מוזיאון תל-אביב לאומנויות		
תרומות[4]	268	268
עמותת "מתן – משקיעים בקהילה":		
תרומות[5]	1,000	1,100
שרי אריסון:		
התחייבויות למתן אשראי	10	10
ערבויות מכר, ערבויות להבטחת אשראי ואחרות	158	160
פיקדונות הציבור (מאזני)	20,405	20,787
אריסון אחזקות בע"מ:		
פיקדונות הציבור	9	10

(1) גב' שרי אריסון הינה בעלת השליטה בחברת שיכון ובינוי בע"מ (להלן: "שיכון ובינוי") ונחשבת לבעלת השליטה בחברות הנמנות על קבוצה זו. הפירוט המובא ביחס לעסקי הבנק (אשראי מאזני, אשראי חוץ-מאזני ופיקדונות כספיים) עם קבוצת שיכון ובינוי מתייחס לחשבונות שיכון ובינוי עצמה וכמו-כן לכל התאגידים שבשליטתה, למעט חשבונותיו של תאגיד שבשליטתה של זו שמדווחים בנפרד. יצוין, כי נוכח העובדה שהפירוט מתייחס לקבוצה כמכלול, הוא כולל נתונים אשר ביחס לכל חברה בפני עצמה היו נחשבים לזניחים, ואשר לא היו מדווחים כלל, אם הדיווח היה מתייחס לכל תאגיד ותאגיד בפני עצמו.

(2) אשראי חוץ-מאזני כפי שחושב לצורך מגבלות חבות לווה בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין i313. היתרה ליום 31 בדצמבר 2015 כוללת יתרת שווי הוגן מאזני של נגזרים בסך של כ-22,029 אלפי ש"ח.

(3) הבנק ביצע החסות האמורה כהשתתפות במימון פעילות "יום המעשים הטובים". מר ג'יסון אריסון, בנה של הגב' שרי אריסון, מכהן בהתנדבות בוועד המנהל של עמותת "הרוח הטובה".

(4) סיוע למוזיאון תל-אביב עבור חסות למספר נושאים והם פרויקט פסח, ערב הגאלה של המוזיאון וכן כדמי חבר במוזיאון וכחברים בקבוצת הרכישה של המוזיאון.

(5) הבנק, באמצעות עמותת "פועלים בקהילה", שהינה זרוע של הבנק למתן תרומות למוסדות ציבור, בשיתוף עם קבוצת ישראכרט, ביצע את התרומה האמורה כהשתתפות בפרויקט "סיסמא לכל תלמיד". מר ג'יסון אריסון, בנה של הגב' שרי אריסון, מכהן בהתנדבות בוועד המנהל של עמותת "מתן – משקיעים בקהילה".

טבלה 4-8: פרטים על היתרות של בעלת השליטה בבנק ושל אחרים שלבעלת השליטה עניין אישי בעיסוקיהם עם הבנק (באלפי ש"ח) (המשך)

	יתרה ליום 31 בדצמבר 2014	היתרה הגבוהה בשנת 2014
קבוצת שיכון ובינוי בע"מ[1]:		
אשראי מאזני	434,110	524,060
התחייבויות למתן אשראי	1,208,894	1,209,289
ערבויות מכר, ערבויות להבטחת אשראי ואחרות	332,466	416,352
אשראי מאזני וחוץ-מאזני בגין עסקות בנגזרים[2]	17,669	17,669
ערבויות לצד שלישי	41,398	41,674
פיקדונות הציבור (מאזני)	124,446	221,761
הוצאות על פעילות לא בנקאית	1,774	-
עמותת "הרוח הטובה":		
פיקדונות הציבור (מאזני)	395	395
חסויות[3]	950	950
עמותת "מתן - משקיעים בקהילה":		
תרומות[4]	1,000	1,000
שרי אריסון:		
התחייבויות למתן אשראי	10	35
ערבויות מכר, ערבויות להבטחת אשראי ואחרות	160	180
פיקדונות הציבור (מאזני)	20,296	20,296
אריסון אחזקות בע"מ:		
פיקדונות הציבור	10	14

(1) גב' שרי אריסון הינה בעלת השליטה בחברת שיכון ובינוי בע"מ (להלן: "שיכון ובינוי") ונחשבת לבעלת השליטה בחברות הנמנות על קבוצה זו. הפירוט המובא ביחס לעסקי הבנק (אשראי מאזני, אשראי חוץ-מאזני ופיקדונות כספיים) עם קבוצת שיכון ובינוי מתייחס לחשבונות שיכון ובינוי עצמה וכמו-כן לכל התאגידים שבשליטתה, למעט חשבונותיה של חברת דרך-ארץ הייוויז (1997) בע"מ (ראה הערת שוליים 3 להלן) ושל תאגיד שבשליטתה של זו שמדווחים בנפרד. יצוין, כי נוכח העובדה שהפירוט מתייחס לקבוצה כמכלול, הוא כולל נתונים אשר ביחס לכל חברה בפני עצמה היו נחשבים לזניחים, ואשר לא היו מדווחים כלל, אם הדיווח היה מתייחס לכל תאגיד ותאגיד בפני עצמו.

(2) אשראי חוץ-מאזני כפי שחושב לצורך מגבלות חבות לווה בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 313. היתרה ליום 31 בדצמבר 2014 כוללת יתרה מאזנית של נגזרים בסך של כ-15,573 אלפי ש"ח ויתרה חוץ מאזנית בסך של כ-1,798 אלפי ש"ח.

(3) הבנק ביצע החסות האמורה כהשתתפות במימון פעילות "יום המעשים הטובים". מר ג'יסון אריסון, בנה של הגברת שרי אריסון, מכהן בהתנדבות בוועד המנהל של עמותת "הרוח הטובה".

(4) הבנק באמצעות עמותת "פועלים בקהילה" שהינה זרוע של הבנק למתן תרומות למוסדות ציבור, בשיתוף עם קבוצת ישראכרט, ביצע את התרומה האמורה כהשתתפות בפרויקט "ספמא לכל תלמיד". מר ג'יסון אריסון, בנה של הגברת שרי אריסון, מכהן בהתנדבות בוועד המנהל של עמותת "מתן - משקיעים בקהילה".

9. פרטים נוספים בנוגע לעסקי התאגיד הבנקאי ואופן ניהולם

9.1 תרשים החזקות

להלן תרשים חברות מוחזקות עיקריות* של הבנק:

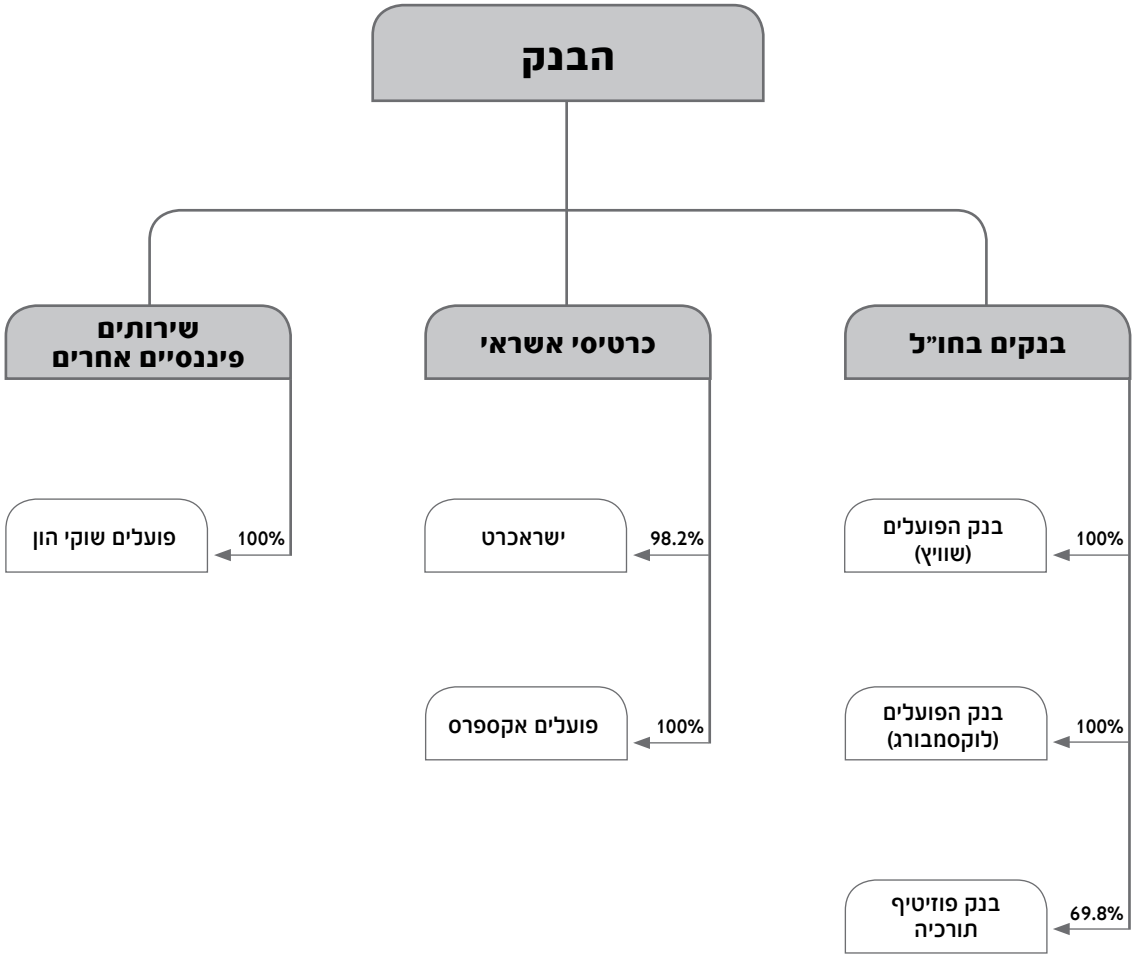

* התרשים כולל חברות עיקריות המוחזקות במישרין על-ידי הבנק או בעקיפין באמצעות חברות בנות פרטיות בבעלות מלאה של הבנק. חברות בנות בבעלות מלאה אשר באמצעותן מוחזקות החברות המופיעות בתרשים לעיל אינן כלולות בו. לצורך התרשים לעיל, חברה עיקרית הינה חברה עם פעילות עסקית, שלדעת הנהלת הבנק היא חברה עיקרית בקבוצה, והשקעת הבנק בה היא לפחות 1% מההון המיוחס לבעלי המניות של הבנק, או שחלק הבנק ברווח (בהפסד) הנקי שלה המיוחס לבעלי המניות של הבנק עולה על 5% מהרווח (או מההפסד) הנקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק (וזאת בדומה לקריטריון שנקבע בהוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים (הוראה מספר 662) בקשר להצגת נתונים על חברות בנות עיקריות בדוחות כספיים של תאגיד בנקאי).

לפרטים בדבר השליטה בבנק ראה פרק "השליטה בבנק" בדוח הדירקטוריון וההנהלה.

9.2 רכוש קבוע

טבלה 1-9: רכוש קבוע

	ליום 31 בדצמבר			
	2015			2014
	עלות	פחת שנצבר	יתרה	יתרה
	במיליוני ש"ח			
בניינים ומקרקעין (לרבות התקנות ושיפורים במושכר)	**4,224**	**2,220**	**2,004**	1,995
ציוד, לרבות מחשבים, ריהוט וכלי רכב	**2,305**	**1,795**	**510**	522
תוכנות	**4,101**	**3,206**	**895**	958
סך-הכל	**10,630**	**7,221**	**3,409**	3,475

המבנים בהם מתנהלים עסקי הבנק בישראל, הינם בבעלותו או בבעלות חברות הנכסים שלו, או בשכירות לתקופות שכירות שונות. מרבית הנכסים בהם מתנהלים עסקי הקבוצה בחו"ל הינם בשכירות.

בבעלות קבוצת הבנק 177 נכסים בשטח של 213 אלפי מ"ר, מתוכם 156 מבנים בשטח של 103 אלפי מ"ר המשמשים כסניפים. 21 מבנים בשטח של 110 אלפי מ"ר המשמשים כמשרדי הנהלה ושטחי עזר.

בנוסף למבנים שבבעלותה, קבוצת הבנק שוכרת 206 מבנים בשטח של 114 אלפי מ"ר.

בנתונים המתייחסים לשטח בנייני ההנהלה הראשית נכללים גם חניונים ומחסנים.

דירקטוריון הבנק קיבל החלטה במסגרת תוכניות העבודה לשנת 2011 לפעול לריכוז משרדי ויחידות ההנהלה הראשית בקריה עתידית אשר תוקם מחוץ למרכז תל-אביב. בין השאר הוחלט על רכישת עתודת קרקע מתאימה בתא שטח גדול, כאשר ההעברה של היחידות בפועל תתבצע בשלבים.

בנוסף, הוחלט כי תכנון הקריה יתבצע על-פי עקרונות הבנייה הירוקה.

תכנון והקמת השלב הראשון של הקריה צפויים להימשך מספר שנים.

באשר לנתונים נוספים על בניינים וציוד, ראה ביאור 16 בדוחות הכספיים.

תשתיות מחשוב

כללי

עם סיום פרויקט רותם יהיו לבנק שני אתרי מחשוב מרכזיים, אתר ייצור ראשי כפול (אתר רותם מכיל שני אתרי מחשוב נפרדים בתצורת High Availability) בעמק חפר ואתר גיבוי בתל-אביב להבטחת שרידות מרבית. מערכת הליבה של הבנק, הממוקמת באתר הייצור, מותקנת על מחשב Mainframe של IBM. באתר הגיבוי פועל מחשב Mainframe בתצורה מינימלית. בעת הצורך, מחשב זה יגדל לעוצמה הנדרשת.

בצד מערכת הליבה פועלות מערכות נוספות (מערכות מבוססות Unix, Windows ו-Linux להלן: "המערכות הפתוחות") לצרכים ייעודיים הפועלות על פלטפורמה המאפשרת חלוקה דינאמית וניצולת מיטבית של משאבים.

הבנק עושה שימוש במתודולוגיות ובמערכות מתקדמות לייעול תהליכים בפיתוח ובייצור.

סניפי קבוצת הבנק, מנהלות איזור, מרכזי עסקים ויחידות ההנהלה הראשית ממוחשבים ומחוברים במקוון למרכזי המחשבים בחטיבת טכנולוגיה ומחשוב. לרשות הלקוחות 493 בנקטים חיצוניים, 107 בנקטים פנימיים, 264 מכונות להפקדת שקים חיצוניות, 326 מכונות להפקדת שקים פנימיות, 89 עדכנים, 269 עמדות לשירות אישי (תורנים).

המערכות המשמשות את קבוצת ישראכרט כוללות מחשבי Mainframe (לרבות לצורכי גיבוי), מערכות פתוחות, חומרה ותוכנה המשמשות את החברה לפעילותה השוטפת בתחומי ההנפקה והסליקה ובתפעול הסדרי כרטיסי האשראי. מערכות אלה עומדות בדרישות של המפרטים הטכניים שהוגדרו על-ידי הארגונים הבינלאומיים.

גיבוי ואחסנת מידע

כאמור לעיל לבנק שני אתרי מחשוב מרכזיים (בשני אתרים גיאוגרפיים - רותם, אלנבי), אתר ייצור ראשי (כפול) ואתר גיבוי.
כמו-כן, לבנק מאגרי נתונים בהם נשמרים עותקים של מסמכי נייר, מסמכי משכנתאות וכו', לשימוש יום יומי באחזור נתונים ולשמירת עותק היסטורי נגיש של נתונים אלו.
כל פעולה המתבצעת במחשבי הבנק מתעדכנת, בו זמנית, באתר הייצור, רותם, (שמירה כפולה) ובנוסף באתר הגיבוי כך שבמקרי אסון ותקלות פיזיות קיים גיבוי למערכות הקריטיות של הבנק ופגיעה בחומרה באחד האתרים לא תגרום לאובדן מידע.
במקרה של מעבר בשעת חירום לאתר הגיבוי, יש לבנק יכולת להגדיל מיידית את עוצמת מחשב הגיבוי (MF) עד לרמת עוצמת מחשב הייצור על-ידי הפעלת מנועים רדומים; כלומר, אתר הגיבוי מאפשר עוצמת מחשב הנדרשת לכל הפעילות העסקית הרגילה של הבנק.

תקשורת

לבנק רשת תקשורת נתונים ודיבור מתקדמת, בעלת קצבי העברת נתונים גבוהים. רשת התקשורת הינה בשרידות גבוהה והיא כוללת גיבויים המאפשרים עבודה מול שני מרכזי המחשבים של הבנק. רשת התקשורת של הבנק מקשרת גם את סניפי הבנק ושלוחותיו בעולם, ומועברים באמצעותה שירותי נתונים, דיבור וועידות חוזי (VIDEO CONFERENCE).

חברות בנות

מערך המחשוב והתפעול של החברות הבנות בחו"ל וכן של פעילות קבוצת הבנק בחו"ל שאינה מתבצעת באמצעות חברות בנות, מתבסס על מערכות עצמאיות, כאשר האחריות הניהולית היא של ההנהלות והדירקטוריונים של החברות הבנות או של חבר ההנהלה הממונה על הפעילות, לפי העניין. כללי הממשל התאגידי מהווים את בסיס ההתנהלות בין חטיבת הטכנולוגיה והחברות הבנות.

ספקים

הבנק מתקשר מעת לעת עם ספקים מהארץ והעולם לצורך קבלת השירותים השונים הנדרשים לו בתחום מערכות המידע, לרבות הסכמי רכישת ציוד ותחזוקתו, הטמעת מערכות מידע ורכישת תוכנות כי ישנם שירותים המבוססים על טכנולוגיות אשר הידע לגביהם מצוי בידי מספר מצומצם של נותני שירות ולעיתים, בידי נותן שירות בעל התמחות וידע בלעדיים בטכנולוגיה כאמור.
הבנק ביצע התקשרות עם ספק מתן שירותי מיקור חוץ, בשלב זה בעיקר בתחום המבדקים.

אבטחת מידע

ההשקעה באבטחת מידע של מערכות המידע היא חלק בלתי נפרד ואינטגראלי בפיתוח מערכות מידע מודרניות. אבטחת המידע של מערכות הבנק מתבצעת במספר רבדים ומעגלים, כדי להבטיח שמערכות הבנק מוגנות היטב מחדירה, גישה לא מורשית, או פגיעה.
פרויקטי מידע בבנק מלווים מתחילת דרכם בצוות של אבטחת מידע המוודא קיום קפדני של כללי אבטחת מידע, אבטחת פרטיות המידע, ומידור הנגישות למידע רק למי שהורשה לגשת אליו. אירועי אבטחה ממערכי המחשוב מופנים בזמן אמת אל מוקד מומחה של אנשי אבטחת מידע, מטופלים ומתועדים משלב ראשית האירוע ועד סופו. כמו-כן האירועים הרלוונטיים מופנים למחלקת הביקורת.
תקריות מהותיות מדווחות להנהלה ולדירקטוריון. הבנק מבצע באופן שוטף בדיקות חסינות של מערכותיו וסקרי אבטחת מידע של מערכותיו כדי לוודא, שבכל עת רמת אבטחת המידע נשמרת ועונה לכללים מחמירים שנקבעו בתחום זה.

פרויקטים עיקריים בביצוע

מס"ר – מערכת ספר ראשי – מחשוב ספר ראשי של הבנק. מושתת על מוצר ה-Bank Analyzer של חברת SAP.

תוצרי הפרויקט יאפשרו לבנק לעמוד בקדמת החשבות ברמה בינלאומית לצד שורה של בנקים גדולים בעולם.

המערכת כוללת תשתית מידע חשבונאית המבוססת על אירועים עסקיים מפורטים ומאפייני חוזים ומנהלי, המגיעים מהמערכות התפעוליות.

המערכת תאפשר קבלת תובנות עסקיות וניהוליות עבור הנהלת הבנק, וכן יכולת הפקת דיווחים בצורה גמישה.

בנקאות סלולארית – פיתוח והרחבת אפליקציות סלולריות ללקוחות הבנק.

האפליקציות מספקות יכולות עסקיות במגוון רחב של תחומים ומגזרי לקוחות ומשלבות ממשק וחוויית משתמש חדשנית וייחודית, תוך דגש על הובלה עסקית טכנולוגית והתאמה ללקוח.

פרויקט רותם – הבנק הקים DATA CENTER חדש. המבנה הינו בעל מאפיינים של זמינות גבוהה ומיגון על מנת לתת מענה לצורך ברציפות של מערך המחשבים של הבנק. הסתיימה הקמת המבנה והוחל בתהליך ההגירה למתקן החדש.

פועלים להבראה – מאפשר בניית תהליך טיפול בלקוחות שנקלעו לקשיים תוך זיהוי התהליך בשלב מוקדם יותר. מאפשר הצעת מעטפת טיפול בלקוח תוך צמצום היקף התיקים המגיעים לגביה.

פרויקט מובילות אינטרנט ומובייל – תכנון ופיתוח מערכת האינטרנט והמובייל העתידית, כיישום ראשון בפרויקט המובילות העסקית טכנולוגית אשר נועד לשמר ולבסס את המובילות העסקית טכנולוגית של בנק הפועלים. הפרויקט מביא לידי ביטוי תפישות מתקדמות, הן בנראות והשירות ללקוח, הן באינטגרציה רב ערוצית, והן מבחינת הארכיטקטורה התומכת ביישום.

פרויקט בנקט העתיד – מטרת הפרויקט היא להחליף ולשדרג את הליבה של מערך הבנקטים, לצמצם סיכונים תפעוליים ולייצר בסיס טכנולוגי לשירותים מתקדמים עתידיים.

מובילות שוק ההון – השבחה ושדרוג של מערכות ליבת שוק ההון על מנת לייצר מנופי צמיחה חדשים ויעילות תפעולית.

מובילות פיקדונות – פיתוח יכולות חדשות במערכות הפיקדונות בניהן פיתוח מוצרים מובנים מותאמים אישית. הגדרת משפחות חדשות של מוצרים על מנת לתת מענה לצורכי השוק.

סניפים דיגיטליים – הקמת מערך סניפים דיגיטליים תוך יצירת חוויית בנקאות מתקדמת המשלבת בין העולם הווירטואלי לעולם הפיזי. בסניף שולבו טכנולוגיות מתקדמות כגון: זיהוי לקוח מתקדם, סניף ללא נייר, טאבלטים לשימוש הלקוח והבנקאים, טכנולוגיה לבישה. בסניף ניתנים שירותים פיננסיים מתקדמים: ייעוץ השקעות מרחוק ב-VC, חתימה אלקטרונית, מדף מוצרים דיגיטלי.

היקף השקעה

הבנק מיישם את תקן חשבונאות בינלאומי מספר 38 והנחיות הפיקוח על הבנקים בדבר היוון עלויות תוכנה. עלויות בגין מערך טכנולוגיית המידע נרשמות כנכסים בדוחות הכספיים רק בשלב הפיתוח של מערכת מחשוב. שלב הפיתוח מתחיל רק לאחר שהפרויקט מאושר ומתוקצב והוכחה ישימותו הטכנולוגית. עלויות שהוכרו כנכסים כוללות עלויות ישירות של חומרה, שירותים ושכר עבודה. יתר העלויות, כגון עלויות טרום פרויקט, עלויות פיתוח תוכנות שאינן עולות על סף המהותיות, עלויות הטמעה והדרכה, עלויות תחזוקה שוטפת, עלויות מנהלה ועלויות אחרות שלא ניתן לייחס באופן ישיר לפיתוח תוכנה, מוכרות כהוצאה בדוח רווח והפסד עם היווצרותן.

9.3 הון אנושי

אסטרטגיית משאבי אנוש

אסטרטגיית משאבי אנוש מגובשת בהלימה לאסטרטגיית הבנק, לצרכים העסקיים הנגזרים ממנה ולמגמות בתחום משאבי אנוש. בהתאם לכך קבעה חטיבת הון אנושי, ייעוץ ומשאבים את ייעודה להיות שותף אסטרטגי התומך בהשגת היעדים העסקיים של הבנק, תוך מתן דגש על פיתוח וטיפוח המשאב האנושי, חתירה מתמדת למצוינות ושימוש מיטבי במשאבים.

התוכנית האסטרטגית כוללת ארבעה תחומי פעולה עיקריים:

- **תכנון משאבי אנוש –** גיבוש ויישום תוכניות ומהלכים בכל הקשור להון האנושי, בהתאם לתוכניות העבודה של חטיבות הבנק בהיבטי תמהיל, השכלה והכשרה, וכל זאת בהתאמה למגמות בשוק העבודה ולרגולציה המשתנה.
- **טיפוח ופיתוח אנשים ותרבות –** ביסוס חזון הבנק, הקוד האתי והערכים; פיתוח מצוינות מקצועית וניהולית בקרב עובדי הבנק; הנעת עובדים ועידוד מוטיבציה. הבנק מטפח תרבות למידה בקרב עובדיו באופן שוטף, ומשקיע משאבים ניכרים בהכשרה מקצועית וניהולית.
- **מצוינות תפעולית –** ניהול המשאבים ובחינה מתמדת של תהליכי עבודה ומחוללי הוצאות במטרה להביא לניצול מיטבי של המשאבים ולחיסכון.
- **שותפות ושירות מקדם עסקים –** פרואקטיביות בשירות הניתן ליחידות הבנק והתאמת מעטפת השירות לצרכים הייחודיים של לקוחות הפנים.

טבלה 2-9: נתונים אודות מצבת כוח אדם בקבוצת הבנק במונחי משרות[1]

	2015		2014	
	ממוצע שנתי	יתרה לסוף שנה	ממוצע שנתי	יתרה לסוף שנה
הבנק				
בארץ	**9,920**	**9,595**	10,387	10,139
בחו"ל	**287**	**288**	288	283
סך-הכל בבנק	**10,207**	**9,883**	10,675	10,422
חברות בנות				
בארץ	**1,596**	**1,591**	1,631	1,636
בחו"ל	**592**	**456**	658	625
סך-הכל חברות בנות	**2,188**	**2,047**	2,289	2,261
סך-הכל בקבוצת הבנק	**12,395**	**11,930**	12,964	12,683

(1) מספר המשרות כולל גם תרגום למשרות של עלות שעות נוספות, בתוספת משרות כוח אדם חיצוני שאינם עובדי הבנק, אך מספקים שירותי עבודה, שנדרשה לויסות כוח האדם במסגרת הפעילות השוטפת ולהטמעת פרויקטים, בניכוי משרות עובדים ששכרם הון לרכוש קבוע.

להלן פרטים בדבר השינויים העיקריים במצבת כוח האדם בקבוצת הבנק בשנת 2015 בהשוואה לסוף שנת 2014:

מספר המשרות ליום 31 בדצמבר 2015 בקבוצת הבנק ירד ב-753 משרות בהשוואה למספר המשרות בסוף שנת 2014. כלהלן:

- חל קיטון של 544 משרות במצבה בבנק בישראל. הקיטון נובע בעיקר מיישום מהלך התקינה ביחידות ההנהלה הראשית על-פי מתודולוגיה "פועלים בדרך הנכונה" ואופטימיזציה של פריסת רשת הסניפים.
- חל קיטון של 169 משרות בחברות בחו"ל בעיקר עקב מכירת הבנק בקזחסטן.
- חל קיטון של 45 משרות בחברות הבת בישראל.

טבלה 3-9: התפלגות מספר המשרות הממוצעות בקבוצת הבנק על-פי מגזרי הפעילות[1]

	2015	2014	השינוי
משקי הבית	**4,678**	4,977	(6.0%)
בנקאות הפרטית	**3,020**	3,144	(3.9%)
עסקים קטנים	**1,620**	1,656	(2.2%)
מסחרי	**1,074**	1,109	(3.2%)
עסקי	**670**	696	(3.7%)
ניהול פיננסי	**784**	823	(4.7%)
אחרים והתאמות	**549**	559	(1.8%)
סך-הכל	**12,395**	12,964	(4.4%)

(1) כולל משרות של עובדי ההנהלה הראשית שעלות העסקתם הועמסה על המגזר.

מאפייני המשאב האנושי

מדיניות הבנק היא להעסיק, לקדם ולקבל החלטות בקשר לעובדים על בסיס שיקולים ענייניים ובהם כישורים ותפקוד, וללא אפליה מחמת דת, גזע, מין, גיל, השקפה, נטייה מינית, מוגבלות, מקום מגורים וכיוצא באלה. הבנק מעודד גיוס של עובדים מאוכלוסיות בתת-ייצוג בשוק העבודה כחלק ממדיניות הגיוס שלו, מתוך הכרה ביתרונות הטמונים בהעסקה מגוונת בהיבטים של הכרות טובה יותר עם מגזרי לקוחות שונים ועידוד חדשנות ויצירתיות בסביבת עבודה פתוחה ומגוונת.

בשנת 2015 הוותק הממוצע של עובדי הבנק עמד על 18.5 שנים, לעומת 17.9 בשנת 2014. הגיל הממוצע של עובדי הבנק עמד על 44.4 בשנת 2015 לעומת 43.7 בשנת 2014.

בשנת 2015 כ-65.3% מכלל עובדי הבנק הן נשים, בהשוואה ל-65.7% בשנת 2014. בקרב אוכלוסיית הניהול הבכיר בבנק (מדרג מנהלי מחלקות בהנהלה ראשית ומנהלי סניפים) שיעור הנשים בשנת 2015 הוא 40.9% בהשוואה ל-40.6% בשנת 2014 (בשנת 2006 היה שיעור הנשים בקרב אוכלוסיית הניהול הבכיר 29%).

מדיניות הבנק הינה לקלוט, ככל שנחוץ, עובדים אקדמאיים, ובהתאמה קיימת מגמה של גידול מתמיד בשיעורם מתוך כלל עובדי הבנק, משיעור של כ-28.1% בשנת 1998 לשיעור של כ-64.6% בשנת 2015 (62.2% בשנת 2014). עלייה זו נבעה מקליטת עובדים אקדמאים והשלמת הלימודים האקדמיים של עובדי הבנק.

התייעלות בבנק

בשנת 2015 המשיך הבנק בתוכנית התייעלות בכוח אדם הן בסניפים והן ביחידות ההנהלה הראשית. התוכנית המבוססת על פרישה מוקדמת קיבלה ביטוי בדוחות הכספיים לשנת 2014 והסתכמה בסך של 355 מיליון ש"ח.

תוכנית ההתייעלות כוללת בנוסף טיפול בסעיפי רכש שונים, צמצום שטחים וסעיפי הוצאה נוספים. תוכנית ההתייעלות התומכת באסטרטגיה הרב שנתית של הבנק נמשכת גם בשנת 2016.

מערך התגמול בבנק

הבנק שואף לתגמל את עובדיו על עבודתם ועל תרומתם לבנק ולשמרם לטווח הארוך. כמו-כן, שואף הבנק לקשור בין האינטרסים של העובדים לאינטרסים של הבנק ומחזיקי העניין בו, בהתאמה למטרות הבנק, תוכניות העבודה והמדיניות ארוכת הטווח, תוך שמירה על העסקה הוגנת, עידוד מצוינות ותרבות ביצועים.

לרוב, תגמול העובדים מבוסס על שלושה יסודות: שכר שוטף, מענקים שנתיים ותגמול ארוך טווח הנגזר מעליית-ערך מניות הבנק. עובדי הבנק זכאים לתנאים סוציאליים והטבות שונות, לרבות: השתתפות בביטוח רפואי, השתתפות בשכר לימוד, השתתפות במנוי למרכזי ספורט והיכלי תרבות, שי לחגים ולאירועים אישיים ומענק לאחר 25 שנות וותק.

לפרטים נוספים, ראה ביאורים 23 ו-24 בדוחות הכספיים.

עלות ושכר למשרת עובד**

טבלה 4-9: פירוט עלות למשרת עובד ושכר למשרת עובד בבנק (באלפי ש"ח)

	2015	2014
עלות למשרת עובד - ללא מענקים	**365**	*361
עלות למשרת עובד - כולל מענקים	**412**	*401
שכר** למשרת עובד - ללא מענקים	**211**	201
שכר** למשרת עובד - כולל מענקים	**249**	*233

* אינו כולל הוצאות לתוכנית התייעלות. מספרי השוואה הוצגו מחדש.
** שכר - מחושב על-פי משכורות ברוטו, כפי שמשולמות לעובד.

מדיניות תגמול ותוכנית תגמול

ביום 5 בינואר 2014 פרסם הבנק את מדיניות התגמול שלו לנושאי המשרה לפי תיקון 20 לחוק החברות, התשנ"ט 1999 ("חוק החברות") ובהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 301A של המפקח על הבנקים מיום 19 בנובמבר 2013 ("הוראה בדבר מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי") וכן להערות נוספות שהתקבלו מהפיקוח על הבנקים ("מדיניות התגמול"). עקרונות מדיניות התגמול חלים על חברות בת של הבנק בארץ ובחו"ל. מדיניות התגמול אומצה על-ידי האסיפה הכללית של בעלי מניות הבנק ביום 11 בפברואר 2014. ביום 22 ביוני 2014 אישר דירקטוריון הבנק תוכנית תגמול למנהליו הבכירים בהתאם להוראה בדבר מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי ולמדיניות התגמול.

תוכנית התגמול יוצרת הלימה בין התוצאות העסקיות של כלל הבנק לאורך זמן, לבין התגמול ומתבססת על רווח מותאם לסיכון ולעלות ההון, בצד תגמול שלילי על אי עמידה ביעדים בטווח הארוך. התוכנית קובעת מנגנון של פריסת התשלום לטווח ארוך, על מנת שלא לעודד לקיחת סיכונים מעבר לתיאבון הסיכון של הבנק. המענק השנתי מחושב על בסיס ביצועי הבנק (משקף את אחריות המנהלים לביצועי כלל הבנק, מעבר לאחריותם לביצועים הספציפיים של החטיבה/היחידה), עמידה ביעדים אישיים (KPI's), כולל מדדים בתחום ניהול הסיכונים ובתחום הציות לחוקים, הוראות רגולטוריות ונהלים וכן הערכת ממונה.

העלאת שכר מינימום

בחודש ינואר 2015 תוקן חוק שכר המינימום בכנסת.

על פי החוק יעלה השכר במשק בתוך שנתיים מ-4,300 ש"ח ברוטו ל-5,000 ש"ח ברוטו בשלוש פעימות: הראשונה בחודש אפריל 2015, השנייה בחודש יולי 2016 והשלישית בחודש ינואר 2017.

בעקבות עדכון החוק החליט הבנק בשיתוף עם יו"ר ארגון העובדים ליישם את העלאת השכר באופן מיידי, כך ששכר המינימום לעובדי הבנק, לרבות כח אדם חיצוני, עלה בפעימה אחת ל-5,000 ש"ח ברוטו החל מחודש אפריל 2015 במקום בשלוש פעימות.

טיפוח ופיתוח ההון האנושי

הבנק מטפח תרבות למידה בקרב עובדיו באופן שוטף, ומשקיע משאבים ניכרים בהכשרה מקצועית וניהולית, מתוך התפיסה לפיה - שיפור מתמיד ביכולות העובדים תומך בהשגת היעדים האסטרטגיים של הבנק והינו בהלימה לחזון הבנק. הבנק קולט עובדים בעלי תואר אקדמי ומעודד עובדים ותיקים ללמוד לתואר ראשון ולתואר שני באמצעות סיוע במימון הלימודים ומתן ימי חופשה נוספים לצורך בחינות.

"קמפוס פועלים"

"קמפוס פועלים" מהווה זירה מרכזית בהטמעה של אסטרטגיה וחזון הבנק באמצעות למידה, תקשורת ותהליכים המקדמים ביצועים. הלמידה מובילה להתפתחות אישית, ארגונית ועסקית אשר תבטיח מצוינות מקצועית וניהולית לעובדים ולמנהלים. הלמידה מתחוללת בכיתות הקמפוס, במנהלות האזוריות ובעמדתו של כל עובד.

בשנת 2015 התקיימו בקמפוס פועלים כ-62,000 ימי למידה בכ-750 מחזורי קורסים בהם ימי אימון בנקאיים, ימי אימון ניהוליים, קורסים לבכירים, הכשרה לניהול בנקאי, מכינה בכלכלה ופיננסים ולמידה בשטח: בכיתות הלימוד באזורים ובסניפים.

הכשרה בנקאית – בית הספר לבנקאות אמון על הכשרת הבנקאים בתחום הידע המקצועי ועל הקניית מיומנויות עסקיות, וזאת בהתאמה לכל בעל תפקיד, לצורכי התפקיד, ובהתאם לשינויים אסטרטגיים בארגון, בניהם קידום הערוצים הדיגיטליים בקורסים וימי האימון, המשלבים טכנולוגיות למידה שונות ומגוונות. בשנת 2015 פותחו והועברו גם הדרכות קצרות וממוקדות בנושאים בנקאיים שונים ומגוונים כמו גם, ימי אימון מקצועיים למנהלים. התקיימו 13 מחזורים של קורסים בכירים בתחומי הבנקאות השונים.

מערכת למידה חדשה – המערכת מוטמעת בכל היחידות. במהלך 2015 פותחו מעל 100 פריטי לימוד חדשים למערכת הלמידה בנושאי בנקאות שונים. המערכת מאפשרת לשמור על המוכנות והמקצועיות של העובד בכל רגע נתון. בכל שבוע מקבלים העובדים פריטי למידה בהתאמה אישית לתפקידם ומבוצע מיפוי פערי ידע שוטף בשטח. פריטי הלמידה נוגעים לכל עולמות התוכן הבנקאיים: עובר ושב, אשראי, מטבע-חוץ, שירות, רגולציה ועוד.

הכשרה ופיתוח מנהלים – המרכז למנהיגות אישית וניהולית בקמפוס פועלים מהווה מסגרת לבנייה והפעלה של מסלולי פיתוח מנהלים בבנק, לצורך העצמה וטיפוח של שדרת מנהלים, וזאת בהלימה לכיוונים האסטרטגיים של הבנק, יעדיו וערכיו. במרכז מתקיימות תוכניות פיתוח מותאמות דרג ניהולי. גם השנה המשכנו בתוכנית "מנהיגות ציוותית", השמה דגש על ניהול ציוותי, העצמת היחיד והתפתחות בה השתלבו 54 סניפים נוספים ו-14 יח' הנה"ר. כמו-כן, הושקה תוכנית חדשה של ניהול בכיר "מנהלים דרך הוויה" המיועדת לפורום הניהולי הבכיר.

תרבות ואקלים ארגוני

קוד אתי

הבנק רואה בקוד האתי אבן יסוד בתרבות הארגונית שלו. הקוד האתי קיים בבנק הפועלים משנת 2004 והנו הצהרת כוונות ומחויבות של בנק הפועלים להתנהגות נאותה, הן בנוגע ליחסי עבודה בתוך הבנק והן ליחסים של הבנק עם ספקים, לקוחות, מתחרים ובעלי עניין אחרים. עד 2012 בוצעו הדרכות למנהלים להטמעת הקוד האתי ביחידות ופותח משחק ייעודי שהועבר על-ידי המנהלים בכלל יחידות הבנק. הופצה לומדה בנושא שבוצעה על-ידי כלל העובדים בבנק. משנת 2013 הועלה לפורטל הארגוני דף עם תכני הקוד מפורטים לכלל העובדים, הלומדה עודכנה למצבר למידה חדש המכוון לדרך פיתרון של דילמות אתיות ומבוצע אחת לשנה על-ידי כלל עובדי הבנק. כמו-כן, עודכן נוהל קבלת מתנות ופותחה סדנה הדנה בדילמות אתיות ודרך פתרונן ומועברת בקורסים המקצועיים השונים.

בשנת 2015 פותח מצבר למידה גם בשפה האנגלית לנציגויות הבנק בחו"ל.

חזון הבנק

במהלך חמש השנים האחרונות מתקיים תהליך להטמעתו של חזון הבנק במטרה לבטא את תמונת העתיד הרצויה של בנק הפועלים במיטבו. החזון מצהיר על מחויבות הבנק כלפי עובדיו, לקוחותיו, וכלל מחזיקי העניין. החזון יוצק משמעות ערכית ליעדים ולמהלכים אותם מוביל הבנק.

ערכי החזון משולבים במערכי הלמידה וההדרכה בקורסים הבנקאיים, הניהוליים וההתנהגותיים.

בשנת 2015 גובש מתווה למהלך כלל ארגוני, "פועלים בטוב", שבו יחשפו העובדים למודל עשיית הטוב של קבוצת אריסון אשר אומץ על-ידי הבנק. מהלך זה מעצים את העשייה החיובית של הבנק עם העובדים, הלקוחות, הסביבה והקהילה, ומהווה המשך להטמעת חזון הבנק משנת 2011. השקת "פועלים בטוב" תערך בשנת 2016.

תהליך הערכת ביצועים

תהליך הערכה מתקיים מדיי שנה ובמרכזו שיחת משוב לסיכום ביצועי השנה החולפת ותכנון היעדים וההתפתחות קדימה. התהליך מבוסס על דיאלוג פתוח ושקיפות, ותומך בהעצמת העובד והתפתחותו. התהליך הוא חלק מרצף שנתי של מהלכים ניהולים לעידוד מצוינות, הערכה הוקרה ותגמול לעובד. בנוסף, מתקיים מהלך שנתי באמצע השנה, הממוקד החל מ-2015 בהתפתחות העובד.

תקשורת פנים ארגונית

בנק הפועלים רואה בעובדיו שותפים מלאים לתהליכים העסקיים והארגוניים.

במטרה לשמר את תחושת ההזדהות והמחוברות הגבוהה של העובדים, מתקיימות יוזמות רבות להידוק הקשר והדיאלוג באמצעות תקשורת חוצת ארגון: בין ההנהלה לעובדים, מנהלים ועובדים, בין היחידות השונות.

לשם כך, הבנק פועל במגוון ערוצים בהם הפורטל הארגוני אשר מהווה ערוץ תקשורת מרכזי, מתקדם ותומך בשיתוף העובדים במידע והטמעה של תהליכי שינוי פנים ארגוניים.

בשנת 2015 יצאה לדרך מהדורת החדשות הפנים ארגונית הדיגיטלית של הבנק, "משדרים פועלים". כל מהדורה אורכת כשתי דקות. בתכנים: ידיעות עסקיות ונושאי עומק כגון: תיעוד העשייה בסניפים וביחידות, ראיון עם מנהלים בכירים, ראיון עם עובדים שצמחו והתפתחו בבנק.

9.4 מגבלות ופיקוח על פעילות התאגיד הבנקאי

כללי

הבנק פועל במסגרת חוקים, תקנות והוראות שחלקם ייחודיים למערכת הבנקאית, וחלקם, גם אם אינם ייחודיים כאמור, משפיעים על מקטעים מהותיים מפעילותו. פקודת הבנקאות, חוקי הבנקאות השונים והוראות ניהול בנקאי תקין אשר מפרסם המפקח על הבנקים מעת לעת, מהווים את הבסיס החוקי והמרכזי לפעילותה של קבוצת הבנק. אלו מגדירים, בין היתר, את גבולות הפעילות המותרת לבנק, את הפעילות המותרת לחברות בנות וחברות קשורות לקבוצת הבנק ואת תנאי השליטה והבעלות בהן, את מערכות היחסים בין הבנק ללקוחותיו, את השימוש בנכסי הבנק ואת אופן הדיווח על הפעילות האמורה למפקח על הבנקים ולציבור.

בצידם כפוף הבנק לחקיקה ענפה המסדירה את פעילותו בשוק ההון הן עבור לקוחותיו והן עבור עצמו (למשל בתחום ייעוץ ההשקעות וניהול תיקי לקוחות, ייעוץ פנסיוני, דיני ניירות-ערך ומגבלות על פעילות בתחום הביטוח).

חוקים נוספים בנושאים ייחודיים מטילים על בנקים, והבנק בכללם, חובות וכללים ספציפיים. כך למשל החקיקה הקשורה באיסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור, חוק נתוני אשראי, חקיקה הקשורה בהלוואות לדיור, דיני הערבות וכו'.

בנוסף לאלה קיימת חקיקה נוספת שבשל הקשר שלה לפעילות הבנק יש לה השפעה רבה על התנהלותו. לעניין זה ראוי להזכיר, בין היתר, את דיני ההוצאה לפועל, דיני פירוקים וכינוסים, חוקים המתייחסים למגזרים ספציפיים (רשויות מקומיות, נוטלי משכנתאות, רוכשי דירות, המגזר החקלאי) וחוקי מס שונים.

פעילותו של הבנק נתונה לפיקוח וביקורת של הפיקוח על הבנקים וכן של גורמים מפקחים נוספים בתחומי פעילות ספציפיים, דוגמת רשות ניירות-ערך, הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר והממונה על הגבלים עסקיים. גורמים אלה עורכים מעת לעת ביקורות בבנק בקשר עם תחומי הפעילות השונים.

הבנק וחברות הבת פועלים על מנת לעמוד בחובות החלות עליהם מכוח הוראות הדין האמורות.

במסגרת החקיקה, שהתקבלה בעקבות המלצותיה של ועדה בינמשרדית בראשות מנכ"ל משרד האוצר (ועדת בכר), נקבעה במרבית החוקים החלים על פעילות הבנק האפשרות להטיל עליו עיצומים כספיים בגין הפרות של הוראות החוקים והוראות חקיקת המשנה (לרבות חוזרים והנחיות) שהוצאו או יוצאו מכוחם.

להלן, בתמצית, מספר הוראות רגולטוריות רלוונטיות לתקופת הדיווח בעלות השפעה על פעילות הבנק:

- עידוד תחרותיות במערכת הבנקאית - המלצות הוועדה להגברת התחרותיות במערכת הבנקאית (וועדת זקן) קודמו גם בשנת 2014 במגוון הוראות שהועברו על-ידי בנק ישראל ויושמו בשנה האחרונה. בין ההוראות - הקלות במעבר בין חשבונות (עדכון נב"ת 432 בחוזר בנק ישראל מס' 2443 מיום 15 בדצמבר 2014) לפישוט הפעולות הנדרשות בעת סגירת חשבון של לקוח ובהעברת פעילותו מהבנק הישן, לחשבונו בבנק החדש. כמו-כן, קיצור התהליכים הכרוכים במעבר במטרה למנוע טרחה מיותרת ללקוח, וכל זאת כדי לסייע ללקוח לממש את בחירתו לנהל את הפעילות הבנקאית שלו, כולה או חלקה, בבנק אחר. בנוסף, פישוט הליך העברת הרשאות לחיוב חשבון מהבנק המעביר לבנק הנעבר, תוך החלת שינויים משמעותיים בתהליכי העבודה במערכת הבנקאית (הוראת נב"ת 439 מיום 4 בספטמבר 2014).
- הוראה נוספת הנגזרת מהמלצות ועדת זקן הינה גילוי עלות שירותים בניירות-ערך (תיקון נב"ת 414 בחוזר בנק ישראל 2415 מיום 16 באוקטובר 2013) המבקשת כי הבנק יציג ללקוחותיו, המבצעים עסקות בניירות-ערך, מידע מפורט אודות העלויות שנגבו מהם (פירוט עמלות קנייה, מכירה ופדיון ניירות-ערך ודמי ניהול ניירות-ערך) וכן, מידע השוואתי בגין ממוצע שיעורי העמלות שנגבו בפועל לעומת קבוצת התייחסות לפי שווי פיקדון.

- המלצה נוספת הינה יישום הוראת דוחות שנתיים ללקוחות התאגידים הבנקאיים (נב"ת 425 בחוזר בנק ישראל מיום 19 בנובמבר 2014) המבקשת להעביר לכלל לקוחות הבנק דו"ח מרוכז ותמציתי, המפרט את כלל הנכסים וההתחייבויות של הלקוח, אשר יימסר באופן יזום אחת לתקופה כמו גם יוצג באתר האינטרנט המאובטח של הבנק. הדיווח יימסר ללקוחות יחידים ועסקים קטנים וכן, הדיווח הראשון יהיה בגין שנת 2015 ויועבר ללקוחות עד ליום 28 בפברואר 2016.
- במטרה לעודד את התחרות במערכת הבנקאית, קידם בנק ישראל אפשרות פתיחת חשבונות בנק באינטרנט (הוראת נב"ת 418 מיום 15 ביולי 2014) במתכונת ייעודית וכחלק מהסדרת תשתית להקמת בנק אינטרנטי בישראל. פתיחת החשבון תתאפשר רק עבור יחיד תושב ישראל מעל גיל 18, הפעלתו תתאפשר רק לאחר קבלת העברה בנקאית מחשבון על שם המבקש בתאגיד בנקאי בישראל. בנוסף, על החשבון שייפתח יחולו מגבלות סכומי פעילות, יתרות הנכסים ומסגרת הפעילות בכרטיס חיוב. כן נקבעו הוראות מיוחדות לצורך זיהוי הלקוח.
- הוראות נוספות הינן פתיחת חשבון עובר ושב ביתרת זכות וניהולו (הוראת נב"ת 422 בחוזר בנק ישראל מס' 2423 מיום 26 במאי 2014) הקובעת תהליכים לבחינת בקשה לפתיחת חשבון, אמצעי תשלום שעל הבנק לספק (לרבות כרטיס בנק לחיוב מיידי) ואמצעי איחזור ובקרה העומדים לרשות הלקוח; כללי הבנקאות (שירות ללקוח) (גילוי נאות ומסירת מסמכים) (פורסם ברשומות 7469 ביום 30 בדצמבר 2014) אשר, בין היתר, קובעים הוראות חדשות למסירת העתקי מסמכים והודעה על שינויים הנוגעים לתנאי ניהול חשבון וסיום הטבות וכן, כללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות) מיום 21 בינואר 2015 אשר הביא לשינוי הגדרת 'עסק קטן'.
- יישום המלצות ועדת באזל - הפיקוח על הבנקים קידם השנה ביתר שאת, כחלק מיישום המלצות ועדת באזל, תיקונים רבים להוראות ניהול בנקאי תקין העוסקות בניהול הסיכונים לרבות ניהול הממשל התאגידי, תיאבון הסיכון ומדידה ודיווח (תיקון נב"ת 310 בחוזר בנק ישראל 2356 מיום 27 בדצמבר 2012), סיכוני ריבית ומדידה מאוחדת של חשיפת הריבית (ערך והכנסה) של כל הקבוצה בתיק הבנקאי והלא בנקאי (תיקון נב"ת 333 בחוזר בנק ישראל 2377 מיום 30 במאי 2013), הערכה נאותה של סיכוני אשראי ומדידה נאותה של חובות (נב"ת 311 ו-314 בחוזר בנק ישראל 2357 מיום 27 בדצמבר 2012 וחוזר בנק ישראל 2375 מיום 30 באפריל 2013 בהתאמה), מדידת יחס כיסוי הנזילות ופיתוח כלי ניטור לשימוש התאגידים הבנקאיים והמפקחים בניטור סיכוני הנזילות (חוזר בנק ישראל 2431 מיום 28 בספטמבר 2014) ועוד. יישום הוראות אלו בבנק כרוך בתהליכי עבודה, ניהול פרויקטים ותשומות רבות.
- יישום הוראות FATCA - הבנק נערך החל משנת 2011 ליישום הוראות ה-FATCA שפורסמו על-ידי ממשלת ארצות-הברית בתקנות המפורטות של החוק וכפי שאלו באו לידי ביטוי במכתב בנק ישראל מיום 6 באפריל 2014 המנחה את התאגידים הבנקאיים כיצד להיערך בנושאי הליכי ממשל תאגידי, רישום בפורטל ה IRS של מוסדות פיננסיים מדווחים ואופן ההתנהלות מול לקוחות. ה-FATCA הינו חוק אמריקאי שמטרתו לאפשר ל-IRS יכולת אכיפה ומאבק בהעלמות מס מחוץ לארצות-הברית באמצעות ניהול חשבונות מחוץ לארצות-הברית. תקנות ה-FATCA פורסמו ביום 17 בינואר 2013 והן בתוקף החל מיום 1 ביולי 2014. ממשלות ארצות-הברית וישראל חתמו ביום 30 ביוני 2014 על הסכם בין-ממשלתי להסדרת יישום ה-FATCA בישראל באמצעות חקיקה מקומית. ההסכמות שהתקבלו עם משרד האוצר האמריקאי יקלו על הגופים הפיננסים הנדרשים לספק את המידע אודות חשבונות של אמריקאים בישראל. ההסכם מסדיר, בין השאר, את העברת המידע מהגופים הפיננסיים בישראל ל-IRS (רשות המס של ארצות-הברית). המידע שיימסר יכלול פרטים אודות חשבונות פיננסים המוחזקים בישראל בידי אזרחי ארצות-הברית, תושבי ארצות-הברית, בעלי "Green Card" או בידי ישות משפטית שלאמריקאים כאמור יש בה החזקה מהותית. בנוסף, ההסכם מאפשר לדווח ל-IRS על הכנסות בחשבונות של תושבי ישראל המנוהלים בארצות-הברית.
- תיקון מספר 5 לחוק החוזים האחידים - אשר פורסם ברשומות ביום 17 בדצמבר 2014 (חוברת ספר החוקים מספר 2484, עמוד 109), מבקש לקבוע כי במקרים בהם קיים סעיף בחוזה אחיד בנוסח "אני מאשר כי קראתי את החוזה ומסכים לתנאיו" יועבר נטל ההוכחה לספק שיידרש לנמק מדוע הסעיף אינו מקפח. אם הספק לא יוכיח שהסעיף אינו מקפח, בית הדין עשוי לקבוע כי הסעיף בטל מעיקרו ולא ניתן יהיה לטעון כי הלקוח הסכים לתנאים שאינם מופיעים במפורש בחוזה השירות-העסקה. החוק קובע גם כי חתימת צרכן על חוזה ובו סעיף המקנה לספק פיצויים מוסכמים בלתי סבירים או תרופה בלתי סבירה או תרופה שאינה מוקנית לחברה על-פי דין, גם סעיף זה יהיה בחזקת סעיף מקפח. עוד נקבע בחוק, כי מעתה ואילך, בית הדין המיוחד לחוזים אחידים, לא ידון בבקשת ספקים למתן "תעודות הכשר" לחוזים אחידים. עד היום, החוק אפשר לספק שביקש להגן על עצמו מפני טענה של סעיף מקפח בחוזים אחידים, לבקש מבית הדין המיוחד, אישור חוקי לסעיפי החוזה. יישום חוק זה בבנק בעל השלכות רחבות על חוזים וטפסים שונים ורבים בבנק ובעל השלכות תפעוליות מורכבות תוך השקעת תשומות רבות.

9.5 דירוג הבנק

הבנק מדורג על-ידי חברות דירוג בישראל ובחו"ל כלהלן:

טבלה 5-9: דירוג הבנק

	סוכנות דירוג	מטבע-חוץ טווח ארוך	מטבע-חוץ טווח קצר	אופק הדירוג	מועד עדכון אחרון
ישראל –סוברני:					
	Moody's	A1	P-1	יציב	אוקטובר 2015
	S&P	A+	A-1	יציב	פברואר 2016
	Fitch Ratings	A	F1	יציב	אוקטובר 2015
בנק הפועלים:					
	Moody's	A2	P-1	יציב	דצמבר 2015
	S&P	A-	A-2	יציב	נובמבר 2015
	Fitch Ratings	A-	F1	יציב	אפריל 2015

בחודש פברואר 2015 חברת הדירוג S&P אישרה מחדש את דירוג המדינה למטבע-חוץ ברמה של +A. אופק דירוג המדינה נותר יציב.
בחודש אפריל 2015 חברת הדירוג Fitch אישרה מחדש את דירוג הבנק (ללא שינוי). אופק הדירוג נותר יציב.
בחודש מאי 2015 חברת הדירוג Fitch אישרה מחדש את דירוג המדינה למטבע-חוץ ברמה של A. אופק דירוג המדינה נותר יציב.
בחודש יוני 2015 חברת הדירוג Moody's אישרה מחדש את דירוג הבנק (ללא שינוי). אופק הדירוג הועלה ליציב (משלילי).
בחודש אוגוסט 2015 חברת הדירוג S&P אישרה מחדש את דירוג המדינה למטבע-חוץ ברמה של +A. אופק דירוג המדינה נותר יציב.
בחודש אוקטובר 2015 חברת הדירוג Moody's אישרה מחדש את דירוג המדינה למטבע-חוץ ברמה של A1. אופק דירוג המדינה נותר יציב.
בחודש אוקטובר 2015 חברת הדירוג Fitch אישרה מחדש את דירוג המדינה למטבע-חוץ ברמה של A. אופק דירוג המדינה נותר יציב.
בחודש נובמבר 2015 חברת הדירוג S&P אישרה מחדש את דירוג הבנק (ללא שינוי). אופק הדירוג נותר יציב.
בחודש דצמבר 2015 חברת הדירוג Moody's אישרה מחדש את דירוג הבנק (ללא שינוי). אופק הדירוג נותר יציב.
בחודש פברואר 2016 חברת הדירוג S&P אישרה מחדש את דירוג המדינה למטבע-חוץ ברמה של +A. אופק דירוג המדינה נותר יציב.

	סוכנות דירוג	מטבע-חוץ טווח ארוך	מטבע-חוץ טווח קצר	אופק הדירוג	מועד עדכון אחרון
דירוג מקומי (בישראל)					
	מעלות S&P	AAA		יציב	נובמבר 2015
	מידרוג	Aaa	P-1	יציב	אוקטובר 2015

בחודש אוקטובר 2015 חברת הדירוג מידרוג אישרה מחדש את דירוג הבנק (ללא שינוי). אופק הדירוג נותר יציב.
בחודש נובמבר 2015 חברת הדירוג S&P מעלות אישרה מחדש את דירוג הבנק (ללא שינוי). אופק הדירוג נותר יציב.

9.6 פועלים בקהילה – מעורבות חברתית ותרומה לקהילה

האסטרטגיה והחזון

כחלק מהחזון, מהאסטרטגיה ומהערכים של קבוצת בנק הפועלים, רואה עצמו הבנק מחוייב למעורבות פעילה ומובילה בחברה ובקהילה, לצד מנהיגותו העסקית ויוזמותיו בתחום הכלכלי, וזאת באמצעות "פועלים בקהילה".

מעורבות זו היא חלק מתפיסה ניהולית מתקדמת, הגורסת כי גוף אשר פועל בתוך הקהילה ושואב מתוכה את עובדיו ואת לקוחותיו כאחד – הינו חלק ממנה, וכגורם מוביל עסקית, עליו גם לחזק, להוביל ולתרום לקידום ולשיפור תנאיהם של בני הקהילה, ובמיוחד החלשים שבהם.

ברוח פילוסופיה עסקית זו, מתנהלת בבנק פעילות קהילתית מגוונת ורחבת היקף, אשר מוצאת ביטוי במעורבות חברתית, בתרומות כספיות ובפעילות התנדבותית ענפה, בה משתתפים חברי ההנהלה והעובדים גם יחד. פעילות זו הינה גורם חשוב בתחושת "גאוות היחידה" של העובדים.

פעילות שוטפת

כלל פעילות הבנק, אשר מבוצעת לטובת הקהילה, מרוכזת תחת מסגרת "פועלים בקהילה", כאשר חלק מהפעילות מבוצע באמצעות "עמותת פועלים בקהילה (ע"ר)" והחלק האחר באפיקים אחרים אשר יפורטו בהמשך.

"פועלים בקהילה" מקדישה תשומת לב מיוחדת לעשייה אל מול ילדים ונוער, מתוך מטרה לקדם את דור העתיד. עם זאת, "פועלים בקהילה" מקיימת פעילות ענפה ומגוונת גם אל מול קהלי יעד נוספים.

בשנת 2015 התמקדה פועלים בקהילה בפרויקטים בתחום החינוך, אל מול ילדים, בני נוער ואוכלוסיות ספציפיות, תוך מתן דגש מיוחד על חינוך להתנהלות כלכלית נבונה. פועלים בקהילה מקדישה כמחצית מתקציבה לתחום החינוך.

באמצעות אפיקי הפעולה המפורטים להלן ובאמצעות מיגוון הפרויקטים שקבוצת הבנק מקדמת, באה המעורבות החברתית של הקבוצה בשנת 2015 לידי ביטוי בהוצאה כספית של כ-43 מיליון ש"ח. תקציב פעילות זו נקבע מדי שנה על-ידי ועדה בראשות יו"ר הדירקטוריון. ההחלטה מתקבלת פרטנית לשנה הנתונה ומאושרת במסגרת התקציב הכולל של הבנק.

להלן פירוט האפיקים והפרויקטים המרכזיים:

פרויקט התנדבותי של העובדים "פועלים בהתנדבות" – מספר זרועות בתוך הבנק מקיימות שיתוף פעולה, מתוך מטרה לסייע לעובדים אשר מעוניינים להתנדב לפעילות למען הקהילה. הזרועות השותפות לפרויקט זה הן: חטיבת הון אנושי, ייעוץ ומשאבים, ארגון העובדים, מנהלת קשרי הקהילה, מינהלות האזור בחטיבה הקמעונאית ועמותות "הרוח הטובה" ו"מתן". במסגרת שיתוף זה, מוצעת לעובדים קשת רחבה של אפשרויות להתנדבות, במסגרת קבוצתית-סניפית, או במסגרת אישית. עובדים אחרים מסתייעים גם הם בבנק, לצורך קיום פעולות התנדבותיות בצורה פרטנית. בשנת 2011 הוקמה יחידה ייעודית לטיפול בנושא אשר ממשיכה את פעילותה באופן שוטף.

"עמותת פועלים בקהילה" – התרומות הכספיות לגופים הרבים הנתמכים על-ידי קבוצת הבנק מתבצעות באמצעות "עמותת פועלים בקהילה". כבשנים קודמות, גם בשנת 2015, תרמה עמותת "פועלים בקהילה" למספר רב של תחומים, ביניהם: סיוע לילדים ולנוער, חיזוק אוכלוסיות חלשות ותמיכה במוסדות חינוך, תרבות, רווחה, בריאות ומדע. באמצעות העמותה תורם הבנק למוסדות להשכלה גבוהה, להענקת מלגות לסטודנטים ולתלמידים נזקקים, למימוש יוזמות של העשרה וקידום חינוכי בקרב ילדים ונוער, וכן לילדים המאושפזים בבתי-חולים הזקוקים לסיוע מיוחד כדי להתקדם בלימודיהם. עמותת "פועלים בקהילה" מסייעת לקידום התרבות והאמנות ותורמת לפעילויות מגוונות ברחבי הארץ, כשהיא מתמקדת בתוכניות העשרה לילדים ולנוער, באמצעות פרויקטים חינוכיים חדשניים.

תחום חשוב נוסף, לו תורמת עמותת "פועלים בקהילה" בקביעות, הוא תחום הבריאות. עמותת "פועלים בקהילה" תומכת במספר מרכזים רפואיים, והתרומות העיקריות מיועדות לשיפור תנאי הטיפול והאשפוז של החולים. כמו-כן, מקדמת העמותה פרויקטים שמטרתם שילוב אוכלוסיות עם מוגבלויות בחיי הקהילה. בנוסף, תורמת העמותה לעמותות, המסייעות בהגשמת משאלות של ילדים חולי סרטן.

פרויקט קהילתי "תקרא תצליח" – "פועלים בקהילה" נרתמה לשינוי הרגלי הקריאה של הילדים והנוער בישראל. בנוסף לפעילותה הקהילתית השוטפת, החליטה לצאת בשנת 2004 ביוזמה ממוקדת, שמטרתה שינוי יסודי של הרגלי הקריאה של ילדים ובני נוער בישראל. הפרויקט נמשך גם בשנים 2005 עד 2015. מטרת הפרויקט היא להעלות את עידוד הקריאה על סדר היום הציבורי. הפרויקט כולל מסע הסברה ציבורי, מימון שעות סיפור ברחבי הארץ, פעילויות בשבוע הספר ושיתופי פעולה עם ערוץ הילדים ואמצעי תקשורת אחרים.

חסויות בעלות אופי חברתי – קיימת מעורבות בפעילויות חברתיות שונות בקהילה באמצעות מתן חסויות בעלות אופי חברתי, ובעיקר בטיפוח המצוינות בספורט, מימון אירועי תרבות וסיוע למוסדות בריאות.

תרומת מחשבים וציוד נלווה – הבנק מודע לחשיבות הרבה הקיימת בהשקעה טכנולוגית, בחינוך ובקידום ילדים ובני נוער, ועל-כן תורם מחשבים וציוד נלווה מדי שנה.
בשנת 2015 תרם הבנק כ-655 מערכות מחשב ובנוסף ציוד נלווה.

"פועלים למען תרבות וטבע בישראל" – הבנק רואה חשיבות עליונה בקירוב העם למורשתו ולתרבותו. במסגרת זו החליט, לאפשר להורים ולילדיהם בכל הארץ לטייל בחג וליהנות ממגוון של אתרים הפרושים ברחבי המדינה, מבלי שביקורים אלה יטילו עול כספי כבד על שכמן של המשפחות. בחג הפסח בשנת 2005 השיק הבנק פרויקט מיוחד, שבמסגרתו הוזמנו כל תושבי המדינה לביקור - ללא תשלום - באתרים ברחבי ישראל, במהלך חול המועד. מאז, פרויקט זה הפך למסורת והתקיים גם בחג הפסח בשנת 2015.

תמיכה בקידום התרבות והאמנות – מדי שנה מסייע הבנק לקידום התרבות והאמנות באמצעות תרומות וחסויות. בין השאר, הבנק מסייע למוזיאונים ברחבי הארץ. כמו-כן, הבנק מלווה ותומך, במספר מוסדות תרבות בעלי הכרה בינלאומית, אשר חרטו על דגלם מובילות ומצוינות בתחומם: הבנק תומך בפעילות להקת בת שבע, בתזמורת הפילהרמונית הישראלית, באופרה הישראלית ובתיאטראות הקאמרי, הבימה, גשר ואחרים.
בנוסף, מקיים הבנק תערוכות אמנות בבניין ההנהלה הראשית במתחם שפיים, שהכנסותיהן קודש לעמותות שונות הנוטלות חלק ביוזמה.

פעילות באוכלוסיה הערבית – הבנק שם דגש מיוחד על קידום פרויקטים אל מול האוכלוסיה הערבית ובכלל זה תרומות ייעודיות לפרויקטים שונים ומגוונים באוכלוסיה.

פרויקט "פועלים משלוש לחמש" – הבנק נרתם, בשיתוף עם רשת אורט וביוזמת הטכניון, לסייע לתלמידים מישובים מרוחקים, הבאים מרקע סוציו-אקונומי נמוך לשפר את הישגיהם הלימודיים במתמטיקה. המטרה היא להעלות בכ-5 אחוזים את מספר הניגשים לבחינות הבגרות במתמטיקה בהיקף של 5 יחידות לימוד.

פרויקט חינוך פיננסי עם רשת אורט – הבנק נרתם, בשיתוף עם רשת אורט, לקדם את הנושא של חינוך פיננסי וחינוך להתנהלות כלכלית נבונה בקרב בני נוער ושיפור הדיאלוג הפיננסי בין ההורים לילדיהם.
עם השלמת פיתוח הסביבה הלימודית וכתיבת תכני הלימוד בחודשים האחרונים, יוצאת התוכנית להטמעה בכל בתי הספר ברשת אורט.

"מתן – משקיעים בקהילה" (להלן: "מתן") **–** מאז שנת 1999 נרתם הבנק לפעילות למען הקהילה בשיתוף עם עמותת מתן. באמצעות "קמפיין מתן" נחשפים עובדים מתנדבים לצורכי הקהילה ולחשיבות הנתינה ומעבירים מסר זה לחבריהם. המודל מבוסס על שותפות בין ההנהלה והעובדים במקום העבודה. כל תרומות העובדים וההנהלה ל"מתן" מיועדות למגוון רחב של נושאים חברתיים, במטרה לסייע לקבוצות חלשות בחברה ולחזק אותן. התרומות מחולקות בהליך מיוחד, הכולל בדיקה של הצרכים ושל האפקטיביות. עובדי הבנק נוטלים חלק כמתנדבים בוועדת ייעוד הכספים של "מתן", אשר מחליטה על חלוקת הכספים בקהילה וכ"משקיפי מתן", המסייעים בתהליך הבקרה על השימוש בכספי התרומות.
"מתן" מחויבת להעביר את התרומות לעמותות, או לנושאים חברתיים על-פי בחירת העובד.

קיימות ואחריות חברתית

בנק הפועלים אימץ את הקיימות והאחריות החברתית כיסודות מובילים בפעילות שלו. זאת מתוך אמונה עמוקה כי זו חובתו המוסרית המקצועית וכי הקהילה, שבתוכה הבנק פועל וממנה הוא שואב את כוחו, מצפה לזאת ממנו.

הבנק רואה אפוא בתחומי הקיימות והאחריות החברתית חלק בלתי נפרד מהאסטרטגיה הכוללת שלו, כגוף עסקי מוביל במדינת ישראל, ופועל לזיהוי ולמיצוי הזדמנויות עסקיות בתחומים אלה, למען השגת תועלת חברתית וסביבתית, לשיפור השירות ולהתנהלות הוגנת ואתית, לשותפות עם מחזיקי העניין בחברה ובקהילה ולשיפור ניהול הסיכונים הסביבתיים והחברתיים.

על בסיס תפישה זו מוביל הבנק תוכנית רחבה וארוכת טווח להטמעת האחריות החברתית בכל רובדי פעילותו.

פירוט נרחב על הפעילות בתחום הקיימות והאחריות החברתית נמצא בדוח האחריות החברתית של הבנק הממוקם באתר האינטרנט של הבנק. בגרסאות עברית ואנגלית. הבנק הינו הארגון העסקי הראשון בארץ שכל דוחותיו קיבלו את הדירוג המרבי.

הבנק הוא הארגון העסקי הראשון בישראל שמדווח, באופן וולונטרי, בהתאם לסטנדרט הגבוה ביותר (In Accordance Comprehensive) בתקן החדש והמתקדם (G4) שהשיק הארגון הבינלאומי GRI. במסגרת היערכות לדיווח בתקן החדש בוצע תהליך חדשני של בחינה ובחירת נושאי קיימות מהותיים לפעילות ולדיווח, תוך התייחסות לדעות מחזיקי עניין ומקורות בארץ ובחו"ל.

בדוח יש, בין השאר, הצגה אינטגרטיבית ונרחבת של פעילות הבנק לקידום החירות הפיננסית אצל לקוחותיו.

היוזמות והפעילויות המפורטות בדוח, זיכו את בנק הפועלים בהכרה בינלאומית ומקומית.

כחלק מהשאיפה לפתח עסקים בהם יש גם תועלת חברתית או סביבתית, בנק הפועלים השלים תכנון מהלך אסטרטגי רחב, ראשון מסוגו בישראל, לאוכלוסיית המבוגרים לקראת ואחרי גיל הפרישה. המהלך, שהוא ממוקדי הפעילות המרכזיים של הבנק בשנת 2015 ובשנים הבאות, יכלול הטבות, שירותים ומוצרים ייחודיים לאוכלוסיית המבוגרים. זאת, מתוך תפיסתו של בנק הפועלים כי גיל הפרישה פותח תקופה חדשה בחייו של האזרח המבוגר, שיכול כעת ליהנות מעמל כפיו אחרי שנים של עבודה קשה.

בלבו של המהלך עומד התכנון הפיננסי המיוחד לגיל המבוגר, המתבצע ב"פועלים Advisor" - מערכת ייעוץ חדשה ופורצת דרך, אשר פותחה בבנק. המערכת מציעה לאוכלוסיית המבוגרים תהליכי ייעוץ ייחודיים, הכוללים הגדרת מטרות פיננסיות ייעודיות ומתן פתרונות להשגתן, מיפוי מלא של הנכסים וניתוח הכנסות והוצאות בהווה ובעתיד. בתום תהליך הייעוץ יוצעו ללקוח פתרונות המותאמים לצורכיו ומבוססים על יכולותיו הכלכליות ותוכניותיו לעתיד, תוך התחשבות בגילו וברמת הסיכון שלו. במקביל, כ-700 יועצי ההשקעות של הבנק עוברים הדרכות ייעודיות, במטרה לתת מענה לצרכים הייעוצים הייחודיים של אוכלוסיית המבוגרים.

מהלך נרחב זה והראשון מסוגו בארץ למען אוכלוסיית המבוגרים, נובע מהבנת החשיבות וההשפעה הגדולה שיש לה על החברה והכלכלה. האתגרים עימם מתמודדים לאחר גיל הפרישה מחייבים יצירת מעטפת שירותים ומוצרים ייעודיים לאוכלוסיה זו. בנק הפועלים רואה במהלך זה ביטוי נוסף לדאגתו לחירות הפיננסית של לקוחותיו, ולתפקידו של הבנק כמלווה פיננסי של המשפחה באבני הדרך החשובים בחייה, תוך טיפול בצורכי ההווה העתיד.

10. נספחים

10.1 שיעורי הכנסות והוצאות ריבית

טבלה 1-10: שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק והחברות המאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית[1]

א. יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר								
	2015			2014			2013		
	יתרה ממוצעת[2]	הכנסות ריבית	שיעור הכנסה	יתרה ממוצעת[2]	הכנסות ריבית	שיעור הכנסה	יתרה ממוצעת[2]	הכנסות ריבית	שיעור הכנסה
	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח		%
נכסים נושאי ריבית									
אשראי לציבור[3]:									
בישראל	**238,506**	**8,272**	**3.47%**	224,530	*8,938	*3.98%	219,512	10,674	4.86%
מחוץ לישראל	**21,996**	**772**	**3.51%**	18,423	690	3.75%	18,975	716	3.77%
סך-הכל	**260,502**	**[4]9,044**	**3.47%**	242,953	[4]*9,628	*3.96%	238,487	[4]11,390	4.78%
אשראי לממשלות:									
בישראל	**2,067**	**41**	**1.98%**	1,470	32	2.18%	927	21	2.27%
מחוץ לישראל	**185**	**–**	**–**	–	–	–	–	–	–
סך-הכל	**2,252**	**41**	**1.82%**	1,470	32	2.18%	927	21	2.27%
פיקדונות בבנקים:									
בישראל	**5,683**	**75**	**1.32%**	3,709	66	1.78%	2,634	42	1.59%
מחוץ לישראל	**2,957**	**(5)**	**(0.17%)**	2,765	10	0.36%	2,373	19	0.80%
סך-הכל	**8,640**	**70**	**0.81%**	6,474	76	1.17%	5,007	61	1.22%
פיקדונות בבנקים מרכזיים:									
בישראל	**22,171**	**26**	**0.12%**	12,367	71	0.57%	14,095	192	1.36%
מחוץ לישראל	**18,237**	**47**	**0.26%**	12,816	32	0.25%	18,393	44	0.24%
סך-הכל	**40,408**	**73**	**0.18%**	25,183	103	0.41%	32,488	236	0.73%
ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר:									
בישראל	**499**	**1**	**0.20%**	187	–	–	73	1	1.37%
מחוץ לישראל	**7**	**1**	**14.29%**	10	–	–	6	–	–
סך-הכל	**506**	**2**	**0.40%**	197	–	–	79	1	1.27%

* סווג מחדש.

(1) הנתונים ניתנים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגדרים.

(2) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות (במגזר מטבע-ישראלי לא-צמוד על בסיס יתרות יומיות).

(3) לפני ניכוי היתרה המאזנית הממוצעת של הפרשות להפסדי אשראי. לרבות חובות פגומים שאינם צוברים הכנסות ריבית.

(4) עמלות בסך 722 מיליוני ש"ח, נכללו בהכנסות ריבית מאשראי לציבור בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015 (31 בדצמבר 2014: 707 מיליוני ש"ח, 31 בדצמבר 2013: 386 מיליוני ש"ח).

טבלה 1-10: שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק והחברות המאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית[1]

(המשך)

א. יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית (המשך)

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר								
	2015			2014			2013		
	יתרה ממוצעת[2]	הכנסות ריבית	שיעור הכנסה	יתרה ממוצעת[2]	הכנסות ריבית	שיעור הכנסה	יתרה ממוצעת[2]	הכנסות ריבית	שיעור הכנסה
	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח		%
נכסים נושאי ריבית (המשך)									
אגרות-חוב מוחזקות לפדיון וזמינות למכירה[3]:									
בישראל	**40,746**	**483**	**1.19%**	47,849	685	1.43%	47,532	1,054	2.22%
מחוץ לישראל	**7,364**	**101**	**1.37%**	6,838	122	1.78%	6,008	123	2.05%
סך-הכל	**48,110**	**584**	**1.21%**	54,687	807	1.48%	53,540	1,177	2.20%
אגרות-חוב למסחר[3]:									
בישראל	**5,872**	**17**	**0.29%**	1,740	22	1.26%	3,044	55	1.81%
מחוץ לישראל	**595**	**3**	**0.50%**	793	5	0.63%	1,198	4	0.33%
סך-הכל	**6,467**	**20**	**0.31%**	2,533	27	1.07%	4,242	59	1.39%
נכסים אחרים:									
בישראל	**187**	**3**	**1.60%**	655	*-	*-	603	6	1.00%
מחוץ לישראל	**-**	**-**	**-**	-	-	-	110	10	9.09%
סך-הכל	**187**	**3**	**1.60%**	655	*-	*-	713	16	2.24%
סך-כל הנכסים נושאי ריבית	**367,072**	**9,837**	**2.68%**	334,152	10,673	3.19%	335,483	12,961	3.86%
חייבים בגין כרטיסי אשראי שאינם נושאים ריבית	**14,057**			13,658			13,765		
נכסים אחרים שאינם נושאים ריבית[4]	**38,374**			**33,307			*25,375		
סך-כל הנכסים	**419,503**			**381,117			*374,623		
סך הנכסים נושאי ריבית המיוחסים לפעילויות מחוץ לישראל	**51,341**	**919**	**1.79%**	41,645	859	2.06%	47,063	916	1.95%

* סווג מחדש.

** יישום למפרע - לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 1ד.(1).

(1) הנתונים ניתנים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגדרים.

(2) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות (במגזר מטבע-ישראלי לא-צמוד על בסיס יתרות יומיות).

(3) מהיתרה הממוצעת של אגרות-חוב זמינות למכירה ושל אגרות-חוב למסחר נוכתה (נוספה) היתרה הממוצעת של רווחים (הפסדים) שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אגרות-חוב למסחר וכן של רווחים (הפסדים) בגין אגרות-חוב זמינות למכירה, הכלולים בהון במסגרת רווח כולל אחר מצטבר לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015 בסך של 820 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2014: 906 מיליוני ש"ח, 31 בדצמבר 2013: 493 מיליוני ש"ח).

(4) לרבות מכשירים נגזרים, נכסים אחרים שאינם נושאים ריבית ובניכוי הפרשה להפסדי אשראי.

טבלה 1-10: שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק והחברות המאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית[1]

(המשך)

א. יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית (המשך)

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר								
	2015			2014			2013		
	יתרה ממוצעת[2]	הוצאות ריבית	שיעור הוצאה	יתרה ממוצעת[2]	הוצאות ריבית	שיעור הוצאה	יתרה ממוצעת[2]	הוצאות ריבית	שיעור הוצאה
	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח		%
התחייבויות נושאות ריבית									
פיקדונות הציבור:									
בישראל	**190,911**	**735**	**0.38%**	197,881	1,355	0.68%	204,336	2,710	1.33%
לפי דרישה	**59,254**	**41**	**0.07%**	45,448	194	0.43%	49,629	388	0.78%
לזמן קצוב	**131,657**	**694**	**0.53%**	152,433	1,161	0.76%	154,707	2,322	1.50%
מחוץ לישראל	**19,168**	**95**	**0.50%**	16,173	73	0.45%	16,475	82	0.50%
לפי דרישה	**9,396**	**22**	**0.23%**	7,722	23	0.30%	6,284	22	0.35%
לזמן קצוב	**9,772**	**73**	**0.75%**	8,451	50	0.59%	10,191	60	0.59%
סך הכל	**210,079**	**830**	**0.40%**	214,054	1,428	0.67%	220,811	2,792	1.26%
פיקדונות הממשלה:									
בישראל	**357**	**11**	**3.08%**	446	12	2.69%	596	23	3.86%
מחוץ לישראל	**79**	**1**	**1.27%**	7	–	–	–	–	–
סך הכל	**436**	**12**	**2.75%**	453	12	2.65%	596	23	3.86%
פיקדונות מבנקים מרכזיים:									
בישראל	**–**	**–**	**–**	–	–	–	5	–	–
מחוץ לישראל	**484**	**–**	**–**	28	–	–	–	–	–
סך הכל	**484**	**–**	**–**	28	–	–	5	–	–
פיקדונות מבנקים:									
בישראל	**3,634**	**15**	**0.41%**	3,469	9	0.26%	3,608	36	1.00%
מחוץ לישראל	**925**	**25**	**2.70%**	1,547	54	3.49%	1,668	80	4.80%
סך הכל	**4,559**	**40**	**0.88%**	5,016	63	1.26%	5,276	116	2.20%
ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר:									
בישראל	**–**	**–**	**–**	–	–	–	367	4	1.09%
מחוץ לישראל	**120**	**2**	**1.67%**	126	10	7.94%	297	11	3.70%
סך הכל	**120**	**2**	**1.67%**	126	10	7.94%	664	15	2.26%

(1) הנתונים ניתנים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגדרים.

(2) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות (במגזר מטבע-ישראלי לא-צמוד על בסיס יתרות יומיות).

טבלה 1-10: שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק והחברות המאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית[1]

(המשך)

א. יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית (המשך)

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר								
	2015			2014			2013		
	יתרה ממוצעת[2]	הוצאות ריבית	שיעור הוצאה	יתרה ממוצעת[2]	הוצאות ריבית	שיעור הוצאה	יתרה ממוצעת[2]	הוצאות ריבית	שיעור הוצאה
	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח		%
התחייבויות נושאות ריבית (המשך)									
אגרות-חוב:									
בישראל	**31,957**	**951**	**2.98%**	30,571	1,256	4.11%	32,889	1,948	5.92%
מחוץ לישראל	**2,182**	**107**	**4.90%**	2,151	105	4.88%	2,454	117	4.77%
סך הכל	**34,139**	**1,058**	**3.10%**	32,722	1,361	4.16%	35,343	2,065	5.84%
התחייבויות אחרות:									
בישראל	**117**	**8**	**6.84%**	150	29	19.33%	73	3	4.11%
מחוץ לישראל	**401**	**2**	**0.50%**	498	2	0.40%	552	4	0.72%
סך הכל	**518**	**10**	**1.93%**	648	31	4.78%	625	7	1.12%
סך-כל ההתחייבויות נושאות ריבית	**250,335**	**1,952**	**0.78%**	253,047	2,905	1.15%	263,320	5,018	1.91%
פיקדונות הציבור שאינם נושאים ריבית	**96,427**	**–**	**–**	61,557	–	–	50,240	–	–
זכאים בגין כרטיסי אשראי שאינם נושאים ריבית	**14,012**	**–**	**–**	13,848	–	–	14,032	–	–
התחייבויות אחרות שאינן נושאות ריבית[3]	**27,254**	**–**	**–**	*23,413	–	–	*19,943	–	–
סך-כל ההתחייבויות	**388,028**	**–**	**–**	*351,865	–	–	*347,535	–	–
סך-כל האמצעים ההוניים	**31,475**	**–**	**–**	*29,252	–	–	*27,088	–	–
סך-כל ההתחייבויות והאמצעים ההוניים	**419,503**	**–**	**–**	*381,117	–	–	*374,623	–	–
פער הריבית			**1.90%**			2.04%			1.95%
תשואה נטו על נכסים נושאי ריבית[4]									
בישראל	**315,731**	**7,198**	**2.28%**	292,507	7,153	2.45%	288,420	7,321	2.54%
מחוץ לישראל	**51,341**	**687**	**1.34%**	41,645	615	1.48%	47,063	622	1.32%
סך הכל	**367,072**	**7,885**	**2.15%**	334,152	7,768	2.32%	335,483	7,943	2.37%
סך ההתחייבויות נושאות ריבית המיוחסות לפעילויות מחוץ לישראל	**23,359**	**232**	**0.99%**	20,530	244	1.19%	21,446	294	1.37%

* יישום למפרע - לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 1ד.(1).

(1) הנתונים ניתנים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגדרים.

(2) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות (במגזר מטבע-ישראלי לא-צמוד על בסיס יתרות יומיות).

(3) לרבות מכשירים נגזרים.

(4) תשואה נטו - הכנסות ריבית נטו לחלק לסך הנכסים נושאי הריבית.

טבלה 1-10: שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק והחברות המאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית[1]

(המשך)

ב. יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית – מידע נוסף על נכסים והתחייבויות נושאי ריבית המיוחסים לפעילות בישראל

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר								
	2015			2014			2013		
	יתרה ממוצעת[2]	הכנסות/ (הוצאות) ריבית	שיעור הכנסה/ (הוצאה)	יתרה ממוצעת[2]	הכנסות/ (הוצאות) ריבית	שיעור הכנסה/ (הוצאה)	יתרה ממוצעת[2]	הכנסות/ (הוצאות) ריבית	שיעור הכנסה/ (הוצאה)
	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח		%
מטבע ישראלי לא צמוד									
סך נכסים נושאי ריבית	**226,997**	**6,984**	**3.08%**	203,843	7,306	3.58%	199,815	8,040	4.02%
סך התחייבויות נושאות ריבית	**148,365**	**(596)**	**(0.40%)**	149,001	(1,067)	(0.72%)	150,140	(1,967)	(1.31%)
פער הריבית			**2.68%**			2.86%			2.71%
מטבע ישראלי צמוד למדד									
סך נכסים נושאי ריבית	**53,442**	**1,132**	**2.12%**	56,984	1,756	3.08%	59,354	3,180	5.36%
סך התחייבויות נושאות ריבית	**41,431**	**(975)**	**(2.35%)**	42,217	(1,438)	(3.41%)	46,907	(2,566)	(5.47%)
פער הריבית			**(0.23%)**			(0.33%)			(0.11%)
מטבע חוץ (לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ)									
סך נכסים נושאי ריבית	**35,292**	**802**	**2.27%**	31,680	752	2.37%	29,251	825	2.82%
סך התחייבויות נושאות ריבית	**37,180**	**(149)**	**(0.40%)**	41,299	(156)	(0.38%)	44,827	(191)	(0.43%)
פער הריבית			**1.87%**			1.99%			2.39%
סך פעילות בישראל									
סך נכסים נושאי ריבית	**315,731**	**8,918**	**2.82%**	292,507	9,814	3.36%	288,420	12,045	4.18%
סך התחייבויות נושאות ריבית	**226,976**	**(1,720)**	**(0.76%)**	232,517	(2,661)	(1.14%)	241,874	(4,724)	(1.95%)
פער הריבית			**2.06%**			2.22%			2.23%

(1) הנתונים ניתנים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגדרים.

(2) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות (במגזר מטבע-ישראלי לא-צמוד על בסיס יתרות יומיות).

טבלה 1-10: שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק והחברות המאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית[1]

(המשך)

ג. ניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015 לעומת שנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014			לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014 לעומת שנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013		
	גידול (קיטון) בגלל שינוי[2]		שינוי נטו	גידול (קיטון) בגלל שינוי[2]		שינוי נטו
	כמות	מחיר		כמות	מחיר	
	במיליוני ש"ח					
נכסים נושאי ריבית						
אשראי לציבור:						
בישראל	**485**	**(1,151)**	**(666)**	200	(1,936)	(1,736)
מחוץ לישראל	**125**	**(43)**	**82**	(21)	(5)	(26)
סך-הכל	**610**	**(1,194)**	**(584)**	179	(1,941)	(1,762)
נכסים נושאי ריבית אחרים:						
בישראל	**77**	**(307)**	**(230)**	(12)	(483)	(495)
מחוץ לישראל	**31**	**(53)**	**(22)**	(35)	4	(31)
סך-הכל	**108**	**(360)**	**(252)**	(47)	(479)	(526)
סך-כל הכנסות הריבית	**718**	**(1,554)**	**(836)**	132	(2,420)	(2,288)
התחייבויות נושאות ריבית						
פיקדונות הציבור:						
בישראל	**(27)**	**(593)**	**(620)**	(44)	(1,311)	(1,355)
מחוץ לישראל	**15**	**7**	**22**	(1)	(8)	(9)
סך-הכל	**(12)**	**(586)**	**(598)**	(45)	(1,319)	(1,364)
התחייבויות נושאות ריבית אחרות:						
בישראל	**39**	**(360)**	**(321)**	(109)	(599)	(708)
מחוץ לישראל	**(5)**	**(29)**	**(34)**	(24)	(17)	(41)
סך-הכל	**34**	**(389)**	**(355)**	(133)	(616)	(749)
סך-כל הוצאות הריבית	**22**	**(975)**	**(953)**	(178)	(1,935)	(2,113)
סך-כל הכנסות הריבית פחות הוצאות הריבית	**696**	**(579)**	**117**	310	(485)	(175)

(1) הנתונים ניתנים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגדרים.

(2) השינוי המיוחס לשינוי בכמות חושב על-ידי הכפלת המחיר החדש בשינוי בכמות. השינוי המיוחס לשינוי במחיר מחושב על-ידי הכפלת הכמות הישנה בשינוי במחיר.

10.2 רווח והפסד ומאזן רב רבעוני

טבלה 2–10: דוח רווח והפסד מאוחד לרבעון בשנים 2015–2014 מידע רב–רבעוני

	בשנת 2015				בשנת 2014			
	רבעון 4	רבעון 3	רבעון 2	רבעון 1	רבעון 4	רבעון 3	רבעון 2	רבעון 1
	במיליוני ש"ח							
הכנסות ריבית	**2,240**	**2,795**	**3,080**	**1,722**	2,396	2,855	2,983	2,439
הוצאות ריבית	**(288)**	**(671)**	**(872)**	**(121)**	(507)	(882)	(926)	(590)
הכנסות ריבית, נטו	**1,952**	**2,124**	**2,208**	**1,601**	1,889	1,973	2,057	1,849
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	**147**	**55**	**213**	**60**	363	80	(3)	(15)
הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי	**1,805**	**2,069**	**1,995**	**1,541**	1,526	1,893	2,060	1,864
הכנסות שאינן מריבית								
הכנסות מימון שאינן מריבית	**154**	**55**	**264**	**571**	257	187	265	207
עמלות	**1,306**	**1,329**	**1,313**	**1,339**	1,377	1,283	1,277	1,270
הכנסות אחרות	**46**	**25**	**31**	**44**	61	21	20	29
סך–כל ההכנסות שאינן מריבית	**1,506**	**1,409**	**1,608**	**1,954**	1,695	1,491	1,562	1,506
הוצאות תפעוליות ואחרות								
משכורות והוצאות נלוות	**1,236**	**1,189**	**1,249**	**1,260**	*1,473	*1,270	*1,289	*1,311
אחזקה ופחת בניינים וציוד	**429**	**393**	**360**	**373**	397	393	382	367
הפחתות וירידת–ערך של נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין	**–**	**–**	**3**	**4**	3	3	3	3
הוצאות אחרות	**646**	**601**	**496**	**551**	612	579	580	518
סך–כל ההוצאות התפעוליות והאחרות	**2,311**	**2,183**	**2,108**	**2,188**	*2,485	*2,245	*2,254	*2,199
רווח לפני מסים	**1,000**	**1,295**	**1,495**	**1,307**	*736	*1,139	*1,368	*1,171
הפרשה למסים על הרווח	**428**	**527**	**628**	**514**	*241	*424	585	*463
רווח לאחר מסים	**572**	**768**	**867**	**793**	*495	*715	*783	*708
חלקו של הבנק ברווחים (הפסדים) של חברות כלולות לאחר מסים	**(2)**	**7**	**8**	**6**	(4)	1	(1)	13
רווח נקי:								
לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	**570**	**775**	**875**	**799**	*491	*716	*782	*721
הפסד (רווח) המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	**16**	**27**	**11**	**9**	(4)	2	–	5
המיוחס לבעלי מניות הבנק	**586**	**802**	**886**	**808**	*487	*718	*782	*726
רווח למניה רגילה בשקלים חדשים:								
רווח בסיסי								
רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק	**0.44**	**0.60**	**0.67**	**0.61**	*0.37	*0.54	0.59	*0.55
רווח מדולל								
רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק	**0.44**	**0.60**	**0.66**	**0.61**	*0.37	*0.54	0.59	*0.54

* יישום למפרע – לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות–הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור ד1.(1). בדוחות הכספיים.

טבלה 3-10: מאזן מאוחד לסוף כל רבעון בשנים 2014-2015 מידע רב-רבעוני

	בשנת 2015			
	רבעון 4	רבעון 3	רבעון 2	רבעון 1
	במיליוני ש"ח			
נכסים				
מזומנים ופיקדונות בבנקים	**64,976**	**58,579**	**62,115**	**70,443**
ניירות-ערך	**62,884**	**61,064**	**56,232**	**54,328**
ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר	**119**	**504**	**647**	**523**
אשראי לציבור	**282,911**	**279,484**	**275,146**	**272,987**
הפרשה להפסדי אשראי	**(4,414)**	**(4,292)**	**(4,329)**	**(4,066)**
אשראי לציבור, נטו	**278,497**	**275,192**	**270,817**	**268,921**
אשראי לממשלות	**2,564**	**2,580**	**2,268**	**2,243**
השקעות בחברות כלולות	**143**	**144**	**142**	**139**
בניינים וציוד	**3,409**	**3,361**	**3,411**	**3,435**
נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין	**–**	**–**	**–**	**4**
נכסים בגין מכשירים נגזרים	**12,789**	**15,097**	**13,802**	**18,312**
נכסים אחרים	**6,257**	**6,398**	**7,180**	**8,078**
סך-כל הנכסים	**431,638**	**422,919**	**416,614**	**426,426**
התחייבויות והון				
פיקדונות הציבור	**321,727**	**310,692**	**304,382**	**307,895**
פיקדונות מבנקים	**4,773**	**4,679**	**4,718**	**5,421**
פיקדונות הממשלה	**354**	**397**	**463**	**560**
ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר	**83**	**109**	**324**	**43**
אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים	**34,475**	**35,061**	**34,829**	**34,808**
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	**13,806**	**16,178**	**15,478**	**19,715**
התחייבויות אחרות	**23,201**	**22,859**	**23,930**	**25,898**
סך-כל ההתחייבויות	**398,419**	**389,975**	**384,124**	**394,340**
הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק	**33,032**	**32,741**	**32,260**	**31,845**
זכויות שאינן מקנות שליטה	**187**	**203**	**230**	**241**
סך-כל ההון	**33,219**	**32,944**	**32,490**	**32,086**
סך-כל ההתחייבויות וההון	**431,638**	**422,919**	**416,614**	**426,426**

טבלה 3-10: מאזן מאוחד לסוף כל רבעון בשנים 2014-2015 מידע רב-רבעוני (המשך)

	בשנת 2014			
	רבעון 4	רבעון 3	רבעון 2	רבעון 1
	במיליוני ש"ח			
נכסים				
מזומנים ופיקדונות בבנקים	54,974	50,541	31,282	39,467
ניירות-ערך	58,778	57,190	63,800	65,333
ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר	476	375	23	50
אשראי לציבור	268,160	261,744	255,929	253,994
הפרשה להפסדי אשראי	(4,180)	(3,918)	(3,863)	(3,762)
אשראי לציבור, נטו	263,980	257,826	252,066	250,232
אשראי לממשלות	1,861	1,676	1,426	1,380
השקעות בחברות כלולות	135	145	139	141
בניינים וציוד	3,475	3,358	3,373	3,381
נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין	7	10	13	17
נכסים בגין מכשירים נגזרים	16,244	16,584	11,597	10,547
נכסים אחרים	*8,103	*6,529	*6,680	*6,318
סך-כל הנכסים	*408,033	*394,234	*370,399	*376,866
התחייבויות והון				
פיקדונות הציבור	297,230	281,760	268,935	276,014
פיקדונות מבנקים	4,322	5,395	4,392	4,849
פיקדונות הממשלה	455	407	463	504
ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר	42	26	132	188
אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים	33,671	34,073	30,533	31,314
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	16,777	17,208	12,528	11,623
התחייבויות אחרות	*24,320	*24,422	*23,260	*22,886
סך-כל ההתחייבויות	*376,817	*363,291	*340,243	*347,378
הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק	*30,966	*30,696	*29,907	*29,241
זכויות שאינן מקנות שליטה	250	247	249	247
סך-כל ההון	*31,216	*30,943	*30,156	*29,488
סך-כל ההתחייבויות וההון	*408,033	*394,234	*370,399	*376,866

* יישום למפרע - לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 1ד.(1). בדוחות הכספיים.

דוח תקופתי לשנת

2015

תקנה 9 דוחות כספיים

הדוחות הכספיים השנתיים המבוקרים בצירוף חוות דעת רואי החשבון המבקרים, מצורפים ומהווים חלק בלתי נפרד מדוח זה.

תקנה 10ג

אין.

תקנה 11 רשימת השקעות בחברות בנות ובחברות קשורות לתאריך הדוח על המצב הכספי

א. במניות ובניירות-ערך המירים

	סוג המניה			
	שם המניה	ערך נקוב למניה	סוג מטבע	מספר מניות
שם החברה				
אבוקה חברה להשקעות בע"מ	מניות רגילות	0.001	שקל חדש	5,000
אגם חברה פיננסית בע"מ	מניות רגילות	1	שקל חדש	1,250,000
אגרות חברה להנפקות של בנק הפועלים בע"מ	מניות רגילות	0.0001	שקל חדש	1,000,000,000
אופז בע"מ	מניות רגילות	0.01	שקל חדש	1,000,770
אמ"י נאמנים בע"מ				
באמ"י נכסים בע"מ				
בי אייג' אי' אינווסטמנט אדויסורס אסיה				
בי אייג' אי' ייעוץ השקעות גליובליות (ישראל) בע"מ				
ביצור בע"מ	מניות רגילות	0.0005	שקל חדש	69,640,000
ביתן חב' להשקעות ולמשכנתאות בע"מ	מניות רגילות	0.001	שקל חדש	5,999,979
בנק הפועלים (לוקסמבורג) ס.א	מניות רגילות	100	דולר ארצות-הברית	999,900
בנק הפועלים (שוויץ) לימיטד	מניות יסוד	100	פרנק שוויצרי	650,000
בנק פוזיטיף קרדי וה קלקימנה בנקאסי אי.אס.				
גדיד פועלים בע"מ	מניות רגילות	1	שקל חדש	1,500,000
גלובל פקטורינג בע"מ				
דיור ב.פ. בע"מ				
דיור ב.פ. השקעות (1992) בע"מ				
דיור ב.פ. נכסים (1993) בע"מ				
המטה לביצוע הסדר הקיבוצים בע"מ	מניות רגילות	1	שקל חדש	3
הפועלים (לטין אמריקה) ס.א				
הפועלים (קיימן) לימיטד	COMMON	1	דולר ארצות-הברית	13,579,143
הפועלים אינטרנשיונל (נ.ו.)	COMMON	1,000	דולר ארצות-הברית	250
הפועלים אמריקאי ישראלי בע"מ	מניות רגילות	0.001	שקל חדש	93,076,887
הפועלים הנפקות בע"מ	מניות רגילות	1	שקל חדש	18,150,006
הפועלים נכסים (מניות) בע"מ				
הפועלים סקיוריטיס יו אס אי' אינק				
זהר-השמש להשקעות בע"מ	מניות רגילות	0.0001	שקל חדש	19,999
חברה לרישומים של בנק הפועלים בע"מ	מניות רגילות	0.01	שקל חדש	100,000
חברת נאמנות עשרת אלפים ואחת בע"מ				
חברת נאמנות עשרת אלפים ושתיים לבן בע"מ				
חניון אלנבי 115 תל-אביב בע"מ	מניות רגילות	0.001	שקל חדש	42
חצרון חברה להשקעות בע"מ				

			שיעור החזקה		
סך-הכל ערך נקוב	שווי מאזני (במיליוני ש"ח)	בנ"יר הערך	בהון	בהצבעה	בסמכות למנות דירקטורים
5		100%	100%	100%	100%
1,250,000	3	100%	100%	100%	100%
100,000	6	100%	100%	100%	100%
10,007.7	377	100%	100%	100%	100%
			100%	100%	100%
			100%	100%	100%
			100%	100%	100%
			100%	100%	100%
34,820	(169)	100%	100%	100%	100%
5,999.979		100%	100%	100%	100%
99,990,000	237	100%	100%	100%	100%
65,000,000	1,676	100%	100%	100%	100%
	328		70%	70%	70%
1,500,000	1	100%	100%	100%	100%
			100%	100%	100%
	588		100%	100%	100%
			100%	100%	100%
			100%	100%	100%
3		38%	38%	38%	38%
	32		100%	100%	100%
13,579,143	46	100%	100%	100%	100%
250,000	12	100%	100%	100%	100%
93,076.887	105	100%	100%	100%	100%
18,150,006	41	100%	100%	100%	100%
	1,149		100%	100%	100%
	85		100%	100%	100%
1.9999	799	100%	100%	100%	100%
1,000		100%	100%	100%	100%
			100%	100%	100%
			100%	100%	100%
0.042		42%	42%	42%	42%
			33%	33%	33%

תקנה 11 רשימת השקעות בחברות בנות ובחברות קשורות לתאריך הדוח על המצב הכספי (המשך)

א. במניות ובניירות-ערך המירים (המשך)

	סוג המניה			
	שם המניה	ערך נקוב למניה	סוג מטבע	מספר מניות
שם החברה				
חרמש פועלים בע"מ	מניות רגילות	1,000	שקל חדש	3,420
טרינל חברה למסחר ולהשקעות				
יורופי (יורוקרד) ישראל בע"מ				
יפת רישומים בע"מ				
ישראכרט (נכסים) 1994 בע"מ				
ישראכרט בע"מ	מניות רגילות	0.0001	שקל חדש	721,925
ישראכרט בע"מ	מניות מיוחדות	0.0001	שקל חדש	1
ישראכרט מימון בע"מ				
מבנים וציוד בע"מ	מניות רגילות	0.1	שקל חדש	95
מי-עוז בע"מ				
מסיק פועלים בע"מ	מניות רגילות א'	1,000	שקל חדש	1,500
מסיק פועלים בע"מ	מניות רגילות	0.0001	שקל חדש	20,000
מרכז סליקה בנקאי בע"מ	מניות רגילות	0.001	שקל חדש	6,250,000
סי ביליסים טקנולוגילרי				
ספנות נכסים בע"מ	מניות רגילות	1	שקל חדש	99
ספנות שרותי נאמנות בע"מ	מניות רגילות	1	שקל חדש	30,000
עלצור חברה לפיתוח נכסים בע"מ	מניות רגילות	0.0001	שקל חדש	100,000
פאם הולדינג אל.טי.די				
פועלים - החזקות פיננסיות (1993) בע"מ	מניות רגילות	1	שקל חדש	3,070
פועלים אופקים בע"מ				
פועלים אסט מנג'מנט (אירלנד) לימיטד				
פועלים אסט מנג'מנט (יו.קיי) לימיטד				
פועלים אקספרס בע"מ	מניות רגילות	1	שקל חדש	139,326
פועלים בתבונה בע"מ	מניות רגילות	1	שקל חדש	10,000
פועלים דלתא פנד שותפות מוגבלת				
פועלים וונצ'רס - ניהול קרנות בע"מ				
פועלים וונצ'רס 1 בע"מ				
פועלים וונצ'רס 2 אל.פי				
פועלים וונצ'רס בע"מ				
פועלים ונצ'ר סרביסס ישראל בע"מ				
פועלים משכנתאות סוכנות לביטוח (2005) בע"מ				

			שיעור החזקה		
סך-הכל ערך נקוב	שווי מאזני (במיליוני ש"ח)	בנ"יר הערך	בהון	בהצבעה	בסמכות למנות דירקטורים
3,420,000		100%	100%	100%	100%
			100%	100%	100%
			100%	100%	100%
			100%	100%	100%
			100%	100%	100%
72.1925	2,419	98%	98%	99%	99%
0.0001	2,419	100%	98%	99%	99%
			100%	100%	100%
9.5		95%	100%	100%	100%
	3		100%	100%	100%
1,500,000		100%	100%	100%	100%
2		100%	100%	100%	100%
6,250	22	25%	25%	25%	25%
			100%	100%	100%
99		99%	100%	100%	100%
30,000		100%	100%	100%	100%
10		100%	100%	100%	100%
	137		100%	100%	100%
3,070	6	100%	100%	100%	100%
			100%	100%	100%
			100%	100%	100%
			100%	100%	100%
139,326	332	100%	100%	100%	100%
10,000	(14)	100%	100%	100%	100%
			99%	99%	99%
			100%	100%	100%
			54%	54%	100%
			0%	0%	100%
			100%	100%	100%
	4		100%	100%	100%
	17		100%	100%	100%

תקנה 11 רשימת השקעות בחברות בנות ובחברות קשורות לתאריך הדוח על המצב הכספי (המשך)

א. במניות ובניירות-ערך המירים (המשך)

	סוג המניה			
	שם המניה	ערך נקוב למניה	סוג מטבע	מספר מניות
שם החברה				
פועלים סהר בע"מ				
פועלים שוקי הון - בית השקעות בע"מ	מניות רגילות	1	שקל חדש	40,021
פועלים שוקי הון בע"מ				
פועלים שוקי הון - יישומים ומחקרים פיננסיים בע"מ				
פועלים שוקי הון (יורו) בע"מ				
פועלים שוקי הון והשקעות - החזקות בע"מ	מניות רגילות א'	0.0001	שקל חדש	183,613
פועלים שוקי הון והשקעות - החזקות בע"מ	מניות רגילות ב'	0.0001	שקל חדש	280,695
פועלים שרותי נאמנות בע"מ	מניות רגילות	1	שקל חדש	200,005
פועלית בע"מ	מניות רגילות	0.0001	שקל חדש	129,050,000
פי סי אם - אייץ אס יו הולדינגס אינק				
פי סי אם הדסון הולדינגס אל אל סי				
פי סי אם הדסון מנג'מנט קומפני הולדיגס אל פי				
פעילים ניהול תיקי השקעות בע"מ	מניות רגילות	1	שקל חדש	50,000
פעילים ניהול תיקי השקעות בע"מ	מניות רג' 0.001	0.001	שקל חדש	5,000
פקעות פועלים בע"מ	מניות רגילות	100	שקל חדש	370,214
צדית בע"מ	מניות רגילות	0.0001	שקל חדש	1
צמרת מימונים בע"מ				
ק.ב.ג. מערכות אנרגיה בע"מ				
קונטיננטל פועלים בע"מ	מניות רגילות	0.0001	שקל חדש	58,351,356,355
קונטיננטל פועלים בע"מ	מניות הנהלה א'	0.0001	שקל חדש	20
קונטיננטל פועלים בע"מ	מניות הנהלה ב'	0.0001	שקל חדש	20
רבדים (נכסים) בע"מ	מניות רגילות	0.0001	שקל חדש	20,000
רמחל פועלים בע"מ	מניות רגילות	0.0001	שקל חדש	32
שור-הא אינטרנשיונל לימיטד.	מניות רגילות	1	דולר ארצות-הברית	1
שרותי בנק אוטומטיים בע"מ	מניות רגילות	0.0001	שקל חדש	13,800,000
תבואת פועלים בע"מ	מניות רגילות א'	0.0001	שקל חדש	1
תמורה חברה פיננסית בע"מ	מניות רגילות	0.0001	שקל חדש	5,009,997
תעודה חברה פיננסית בע"מ	מניות רגילות	0.0001	שקל חדש	60,000,000
תרשיש - החזקות והשקעות הפועלים בע"מ	מניות רגילות	0.0001	שקל חדש	4,419

			שיעור החזקה		
סך-הכל ערך נקוב	שווי מאזני (במיליוני ש"ח)	בנייר הערך	בהון	בהצבעה	בסמכות למנות דירקטורים
	300		100%	100%	100%
40,021	747	0%	100%	100%	100%
			100%	100%	100%
			100%	100%	100%
			100%	100%	100%
18.3613		5%	100%	100%	100%
28.0695		5%	100%	100%	100%
200,005	32	100%	100%	100%	100%
12,905		100%	100%	100%	100%
			100%	100%	100%
			100%	100%	100%
			100%	100%	100%
50,000	94	100%	100%	100%	100%
5	94	100%	100%	100%	100%
37,021,400	295	100%	100%	100%	100%
0.0001		0%	100%	100%	100%
			100%	100%	100%
			100%	100%	100%
5,835,135.636	530	100%	100%	100%	100%
0.002	530	100%	100%	100%	100%
0.002	530	100%	100%	100%	100%
2		100%	100%	100%	100%
0.0032		100%	100%	100%	100%
1	288	0%	100%	100%	100%
1,380	91	35%	34%	34%	34%
0.0001		100%	50%	50%	50%
500.9997		100%	100%	100%	100%
6,000	(35)	100%	100%	100%	100%
0.4419	4,612	100%	100%	100%	100%

תקנה 11 רשימת השקעות בחברות בנות ובחברות קשורות לתאריך הדוח על המצב הכספי (המשך)

ב. באגרות-חוב ובשטרי-הון

	תנאי הצמדה	יתרה מאזנית (מיליוני ש"ח)	שיעור ריבית (ב-%)	שנת פירעון סופי
שם החברה				
ביצור בע"מ	לא-צמוד	200	-	ללא מועד פירעון
זהר-השמש להשקעות בע"מ	לא-צמוד	850	-	ללא מועד פירעון
פועלים בתבונה	לא-צמוד	29	-	ללא מועד פירעון
תעודה חברה פיננסית בע"מ	לא-צמוד	286	-	ללא מועד פירעון

ג. יתרת הלוואות ליום 31 דצמבר 2015

	יתרת הלוואות ליום 31.12.15	שיעור ריבית הלוואות לא-צמודות	שיעור ריבית הלוואות מטבע-חוץ	שיעור ריבית הלוואות צמודות מדד	שיעור ריבית הלוואות צמודות מטבע-חוץ	זמן פירעון סופי
	מיליוני ש"ח			%		
שם החברה						
ביצור בע"מ	200					ללא מועד פירעון
בנק הפועלים (לוקסמבורג) אל.טי.די	1,907		2.4-5.8			2019
בנק פוזיטיף קרדי וקלקינמה	101		3.19-3.37			2016
זהר-השמש להשקעות בע"מ	850					ללא מועד פירעון
ישראכרט בע"מ	92					ללא מועד פירעון
עלצור בע"מ	1					ללא מועד פירעון
פועלית בע"מ	16					ללא מועד פירעון
פועלים סהר	250					ללא מועד פירעון
צדית בע"מ	8					ללא מועד פירעון
רמח"ל פועלים בע"מ	12					ללא מועד פירעון
תעודה חברה פיננסית בע"מ	286					ללא מועד פירעון

תקנה 11 רשימת השקעות בחברות בנות ובחברות קשורות לתאריך הדוח על המצב הכספי (המשך)

ד. רשימת חברות לא פעילות:

בניני ציבור בע"מ	
הסנה חברה ישראלית לביטוח בע"מ	
הפועלים אחזקות (לטין אמריקה) בע"מ	בפירוק מרצון
הפועלים שירותי ניהול (אמריקה הלטינית) בע"מ	
חברה לפתוח אשקלון ברנע בע"מ	
חברת כפר הנופש אשקלון בע"מ	בפירוק מרצון
חברת נאמנות עשרת אלפים ואחת בע"מ	
חברת נאמנות עשרת אלפים ושתיים לבן בע"מ	
חברת נאמנות של תעוש בע"מ	בפירוק מרצון
חברת עודאר בע"מ	
מטעי רמתיים בע"מ	
פועלים וונצ'רס 1 בע"מ	בפירוק מרצון
פועלים וונצ'רס 2 אל.פי	בפירוק מרצון
פרדס א ד ס בע"מ	
קמור מימון והשקעות בע"מ	
קרקעות בגושים 7123 7124 7128 בע"מ	
רותסה בע"מ	בפירוק מרצון
תבואת פועלים בע"מ	
תוט תיור וטיול בע"מ	בפירוק מרצון
תעוש אזורי פיתוח בע"מ	בפירוק מרצון

תקנה 12 שינויים בהשקעות הבנק בחברות בנות ובחברות קשורות בתקופת הדוח

	סוג המניה						
	שם המניה	ערך נקוב למניה	סוג מטבע	תאריך השינוי	מהות השינוי	סך-הכל ערך נקוב	עלות (במיליוני ש"ח)
שם החברה							
בנק הפועלים (לוכסמבורג) ס.א.	מניה	100	דולר ארצות-הברית	10.14.15	השקעה	250,000	97
אגרות	מניה	0.001	שקל חדש	30.9.15	מכירה בקבוצה		(69)
ביצור	מניה	0.001	שקל חדש	30.9.15	מכירה בקבוצה		(116)
תמורה	מניה	0.001	שקל חדש	30.9.15	מכירה בקבוצה		(6)
תעודה	מניה	0.001	שקל חדש	30.9.15	מכירה בקבוצה		(59)
תרשיש	מניה	0.001	שקל חדש	30.9.15	רכישה בקבוצה		250

חברות שפורקו במהלך השנה:

מישור פועלים בע"מ

עינת נכסים בע"מ

פועלים בשירות עצמי בע"מ

פועלים (רוממה) נאמנים בע"מ

תקנה 13 הכנסות של חברות בת וחברות קשורות והכנסות הבנק מהן לתאריך ההדוח על המצב הכספי*

	רווח (הפסד) שדווח על-ידי החברה		הכנסות הבנק		
	לפני מס	אחרי מס	ריבית	דמי ניהול	דיבידנד
			במיליוני ש"ח		
שם החברה					
אופז בע"מ	2				31
באמ"י נכסים בע"מ	6				
ביצור בע"מ	7	1			
ביתן חב' להשקעות ולמשכנתאות בע"מ	5				
בנק הפועלים (לוקסמבורג) ס.א	(12)		77		
בנק הפועלים (שוויץ) לימיטד	45			16	
גדיד פועלים בע"מ					1
גלובל פקטורינג בע"מ	5				
דיור ב.פ. בע"מ	32				
דיור ב.פ. נכסים (1993) בע"מ	(2)				
הפועלים (קיימן) לימיטד	(1)				
הפועלים אמריקאי ישראלי בע"מ	1				
הפועלים נכסים (מניות) בע"מ	16				
הפועלים סקיוריטיס יו אס איי אינק	(5)		1		
זהר-השמש להשקעות בע"מ	12				
חברה לרישומים של בנק הפועלים בע"מ				7	
חרמש פועלים בע"מ					3
יורופי (יורוקרד) ישראל בע"מ	(9)				
ישראכרט (נכסים) 1994 בע"מ	7				
ישראכרט בע"מ	191		4	233	
ישראכרט מימון בע"מ	52				
מי-עוז בע"מ	2				
מסיק פועלים בע"מ					1
מרכז סליקה בנקאי בע"מ	3				
עלצור חברה לפיתוח נכסים בע"מ	1				
פועלים אופקים בע"מ	15				
פועלים אסוסט מנג'מנט (יו.קיי) לימיטד	12				
פועלים אקספרס בע"מ	40			43	
פועלים בשירות עצמי					13
פועלים בתבונה בע"מ	5				
פועלים דלתא פנד שותפות מוגבלת	5				

* חברות שלא היו להן רווחים (הפסדים) בתקופת החשבון, וגם לבנק לא נבעו מהן הכנסות בתקופת החשבון, לא נכללו ברשימה זו. חברות בחו"ל – במטבע מקומי מתורגם לפי שער חליפין ליום 31 בדצמבר 2015.

תקנה 13 הכנסות של חברות בת וחברות קשורות והכנסות הבנק מהן לתאריך הדוח על המצב הכספי* (המשך)

	רווח (הפסד) שדווח על-ידי החברה		הכנסות הבנק		
	לפני מס	אחרי מס	ריבית	דמי ניהול	ד'יבידנד
			במיליוני ש"ח		
שם החברה					
פועלים וונצ'רס 1 בע"מ	9				
פועלים וונצ'רס בע"מ	26				
פועלים משכנתאות סוכנות לביטוח (2005) בע"מ	15				
פועלים סהר בע"מ	11				
פועלים שוקי הון – בית השקעות בע"מ	(6)				
פועלים שוקי הון (יורו) בע"מ	(51)				
פועלים שוקי הון והשקעות – החזקות בע"מ	(12)				
פועלית בע"מ	3				
פי סי אם – אייץ אס יו הולדינגס אינק	(55)				
פעילים ניהול תיקי השקעות בע"מ	26				
צדית בע"מ	1				
צמרת מימונים בע"מ	6				
רבדים (נכסים) בע"מ	44				
רמחל פועלים בע"מ	3				
שור-הא אינטרנשיונל לימיטד.	11				
שרותי בנק אוטומטיים בע"מ	13				3
תעודה חברה פיננסית בע"מ	11				
תרשיש – החזקות והשקעות הפועלים בע"מ	(157)	(5)			

* חברות שלא היו להן רווחים (הפסדים) בתקופת החשבון, וגם לבנק לא נבעו מהן הכנסות בתקופת החשבון, לא נכללו ברשימה זו. חברות בחו"ל – במטבע מקומי מתורגם לפי שער חליפין ליום 31 בדצמבר 2015.

תקנה 14 רשימת קבוצות של יתרות הלוואות שניתנו לתאריך הדוח על המצב הכספי, אם מתן הלוואות היה אחד מעיסוקיו העיקריים של התאגיד

הרשימה נכללת בביאור 30 ג' בדוחות הכספיים.

תקנה 20 מסחר בבורסה – ניירות-ערך שנרשמו למסחר – מועדי וסיבות הפסקת מסחר

במהלך שנת 2015 הופסק המסחר בבורסה במניות הבנק ביום 19 באוגוסט בשל פרסום דוח כספי לרבעון השני של שנת 2015.

תקנה 21 גמולים לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה

לפרטים בדבר שכר והטבות למקבלי השכר הגבוה ביותר מבין נושאי המשרה בקבוצת הבנק, נכללו בפרק ממשל תאגידי, עמוד 432.

גמול הניתן לדירקטורים, למעט ליו"ר הדירקטוריון שאינו חורג מהמקובל ומשולם לפי תקנות 4 ו-5 לתקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני), התש"ס-2000, הסתכם בשנת 2015 בסך של 11,317 אלפי ש"ח.

תקנה 21א השליטה בתאגיד

פרטים בדבר השליטה בבנק, נכללים בדוח הדירקטוריון, עמוד 54.

תקנה 22 עסקות עם בעלי שליטה

1. פרטים בדבר עסקות עם בעלי שליטה (שאינן עסקאות המנויות בסעיף 270(4) לחוק), ראה בפרק "עניינים אחרים" בדוח הדירקטוריון.
2. עסקאות המנויות בסעיף 270(4) לחוק החברות –

להלן פרטים בדבר כל עסקה עם בעלת השליטה בבנק או שלבעלת השליטה בבנק יש בה עניין אישי אשר הבנק, חברות בשליטתו וחברות קשורות שלו התקשרו בה בשנת הדוח או במועד מאוחר לסוף שנת הדוח ועד למועד פרסום דוח זה, או שהיא עדיין בתוקף במועד הדוח, והמנויה בסעיף 270(4) לחוק החברות:

א. פטור לנושאי משרה:

ביום 18 בפברואר 2016 אישרה האסיפה הכללית של הבנק, ולאחר קבלת אישור ועדת התגמול (בישיבותיה מהימים 7 ו–10 בינואר 2016) ודירקטוריון הבנק (בישיבתו מיום 13 בינואר 2016), הענקת כתבי פטור, לנושאי משרה ודירקטורים בבנק, המכהנים ו/או שיכהנו מעת לעת בבנק, לרבות למנכ"ל הבנק, המכהן ו/או שיכהן מעת לעת, ולרבות לנושאי משרה ודירקטורים בבנק, המכהנים ו/או שיכהנו מעת לעת, אשר בעלת השליטה בבנק עשויה להיחשב כבעלת עניין אישי במתן כתבי הפטור להם. על–פי כתבי הפטור, הבנק פוטר, כפוף להוראות חוק החברות, את נושא המשרה מאחריות כלפיו בשל כל נזק לבנק ו/או לחברות בנות של הבנק ו/או לחברות קשורות של הבנק ו/או לתאגידים אחרים, באשר הם, אשר הבנק מחזיק ו/או יחזיק מעת לעת בניירות ערך שלהם, עקב מעשה או מחדל שבוצעו או יבוצעו על–ידי נושא המשרה במהלך תקופת כהונתו המהווים הפרת חובת זהירות של נושא המשרה כלפי הבנק. הפטור לא יחול ביחס למעשה או מחדל של נושא משרה בנוגע להחלטה או עסקה שלבעל השליטה או לנושא משרה כלשהו בבנק יש בה עניין אישי. ועדת הביקורת של הבנק, בישיבותיה מהימים 7 ו–11 בינואר 2016, קצבה את התקופה שעל הפרות חובת הזהירות במהלכה יחולו כתבי הפטור שניתנו ויינתנו מעת לעת לנושאי משרה ודירקטורים בבנק, המכהנים ו/או שיכהנו מעת לעת, אשר בעלת השליטה בבנק עשויה להיחשב כבעלת עניין אישי במתן כתבי הפטור להם, וקבעה שאותה תקופה תסתיים ביום 31 בדצמבר 2024, וכן ציינה כי פרק זמן זה הינו ראוי וסביר בנסיבות העניין (יובהר, כי תוקף כתב הפטור לנושאי משרה (לרבות המנכ"ל) ודירקטורים אשר לבעלת השליטה אין עניין אישי במתן כתב הפטור להם, המכהנים וכפי שיכהנו מעת לעת, איננו מוגבל בזמן והוא יהיה תקף ביחס לכל האירועים שבוצעו או יבוצעו במהלך כל תקופת כהונתם). נכון למועד הדוח, כל הדירקטורים ונושאי המשרה בבנק מחזיקים בכתב פטור. לפרטים נוספים, לרבות לעניין בעלי השליטה שיש להם עניין אישי ומהות עניינם האישי, ראה הדוח המיידי על זימון האסיפה שפרסם הבנק ביום 13 בינואר 2016 (מספר אסמכתא 2016-01-009607).

תקנה 22 עסקות עם בעלי שליטה (המשך)

ב. אישור מחדש למתן כתבי שיפוי לדירקטורים ונושאי משרה בבנק המכהנים ו/או שיכהנו מעת לעת, שבעלת השליטה בבנק עשויה להיחשב כבעלת עניין אישי במתן כתבי השיפוי להם:

ביום 18 בפברואר 2016 החליטה האסיפה הכללית של הבנק, ולאחר קבלת אישור ועדת התגמול (בישיבותיה מהימים 7 ו–10 בינואר 2016) ודירקטוריון הבנק (בישיבתו מיום 13 בינואר 2016), לאשר מחדש מתן כתבי שיפוי, לדירקטורים ונושאי משרה המכהנים ו/או שיכהנו מעת לעת בבנק, אשר בעלת השליטה בבנק עשויה להיחשב כבעלת עניין אישי במתן כתבי השיפוי להם. יצוין, כי התחייבות הבנק לפי כתב השיפוי תחול גם ביחס לאירועים שאירעו טרם הענקתו/חידוש תוקפו. נוסח כתב השיפוי לאותם נושאי משרה הינו זהה, מבחינת תנאיו, לנוסח כתב השיפוי הניתן ליתר הדירקטורים ונושאי המשרה בבנק ואשר לבעלת השליטה אין עניין אישי במתן כתב השיפוי להם (ואשר אושר באסיפה הכללית של הבנק ביום 3 בינואר 2012 – ראה דוח מיידי מיום 28 בנובמבר 2011 מספר אסמכתא 2011-01-341340). ועדת הביקורת של הבנק, בישיבותיה מהימים 7 בינואר 2016 ו–11 בינואר 2016, קצבה את התקופה שעל האירועים במהלכה יחולו כתבי השיפוי שניתנו ויינתנו מעת לעת לאותם נושאי משרה אשר בעלת השליטה עשויה להיחשב כבעלת עניין אישי במתן כתב שיפוי להם, וקבעה שאותה תקופה תסתיים ביום 31 בדצמבר 2024, וכן ציינה כי פרק זמן זה הינו ראוי וסביר בנסיבות העניין (יובהר למניעת ספיקות, כי כתבי השיפוי לדירקטורים ונושאי משרה, לרבות המנכ"ל, אשר בעלת השליטה איננה בעלת עניין אישי במתן כתבי השיפוי להם אינם קצובים בזמן). נכון למועד הדוח, כל הדירקטורים ונושאי המשרה האמורים מחזיקים בכתב שיפוי. לנוסח כתב השיפוי ופרטים נוספים, לרבות לעניין בעלי השליטה שיש להם עניין אישי ומהות עניינם האישי, ראה הדוח המיידי על זימון האסיפה שפרסם הבנק ביום 13 בינואר 2016 (מספר אסמכתא 2016-01-009607).

ג. ביטוח נושאי משרה:

ביום 26 באוקטובר 2010 אישרה האסיפה הכללית של הבנק (לאחר קבלת אישור ועדת הביקורת ודירקטוריון הבנק ביום 31 באוגוסט 2010) כי הבנק יהיה רשאי לערוך פוליסות ביטוח לביטוח אחריות נושאי משרה אשר תכסינה דירקטורים ונושאי משרה כפי שיכהנו מעת לעת בבנק (לרבות דירקטורים חדשים שימונו), לרבות דירקטורים בעלי שליטה בבנק או שיכהנו בבנק מטעם בעל השליטה או שלבעל השליטה בבנק יהיה עניין אישי בביטוח לאותם דירקטורים, ואשר יירכשו, לרבות בדרך חידוש פוליסה קיימת או רכישת פוליסה חדשה, וכפוף לתנאים המצטברים הבאים: [א] רכישת הפוליסות ייעשו למספר תקופות ביטוח אשר לא יעלו במצטבר על חמש שנים מיום 31 במאי 2011; ו–[ב] גבול האחריות במסגרת הפוליסה כאמור לא יעלה על 400 מיליון דולר לתביעה ובמצטבר, והפרמיה השנתית לא תעלה על 5 מיליון דולר. ועדת הביקורת של הבנק, בישיבותיה מהימים 7 בינואר 2016 ו–11 בינואר 2016, קבעה כי התקופה של חמש שנים כאמור הינה ראויה וסבירה בנסיבות העניין. נכון למועד הדוח, הבנק מחזיק בפוליסת ביטוח אחריות נושאי משרה החל מיום 1 ביוני 2015 ושתסתיים ביום 31 במאי 2016 בהיקף כיסוי של 250 מיליון דולר לתביעה ובמצטבר, כאשר הפרמיה בגינה עומדת על סך של 1.34 מיליון דולר. קודם לכן החזיק הבנק בפוליסת ביטוח אחריות נושאי משרה לתקופה של שנה שהסתיימה ביום 31 במאי 2015 בהיקף כיסוי של 250 מיליון דולר לתביעה ובמצטבר, כאשר הפרמיה בגינה עמדה על סך של 1.34 מיליון דולר.

תקנה 24 מניות וניירות-ערך המירים המוחזקים על-ידי בעל עניין ונושאי משרה בכירה בתאגיד, בחברה בת או בחברה קשורה סמוך לתאריך הדוח על המצב הכספי

א. החזקה על-ידי בעלי עניין במניות הבנק:

	מס' תאגיד	מניות ע"נ בש"ח[2]	שיעור ההחזקות בהון	שיעור ההחזקות בהצבעה[1]	שיעור ההחזקות בהון לאחר דילול	שיעור ההחזקות בהצבעה לאחר דילול
שם בעל עניין						
אריסון החזקות (1998) בע"מ	512705153	267,543,761	20.01	20.11	20.01	20.01
סך-הכל בעלי שליטה		267,543,761	20.01	20.11	20.01	20.01
אקסלנס השקעות בע"מ	520041989	37,894,938.58	2.84	2.85	2.84	2.84
הפניקס אחזקות בע"מ	520017450	32,669,374.00	2.45	2.46	2.45	2.45
סך-הכל החזקות קבוצת דלק בע"מ		70,564,312.58	5.29	5.31	5.29	5.29

(1) הבנק מחזיק 6,777,932 מניות רדומות, והחזקה זו מהווה 100% מהמניות הרדומות.
(2) 1.0 ש"ח ערך נקוב למניה רגילה אחת.

ב. החזקות מניות הבנק על-ידי דירקטורים

	מס' תאגיד		מניות ע"נ בש"ח[2]	שיעור ההחזקות בהון	שיעור ההחזקות בהצבעה[1]	שיעור ההחזקות בהון לאחר דילול	שיעור ההחזקות בהצבעה לאחר דילול
יאיר סרוסי	053654927	מ.ר	231,493	0.02	0.02	0.02	0.02
		rsu	133,332			0.01	0.01
משה קורן	1228998	מ.ר	13,000	0.00	0.00	0.00	0.00
יוסף ירום	12017539	מ.ר	29,920	0.00	0.00	0.00	0.00
אירית אייזיקסון	050709286	מ.ר	67,000	0.01	0.01	0.01	0.01

החזקת מניות הבנק על-ידי נושאי משרה בכירה:

ציון קינן	053508594	מ.ר	231,493	0.02	0.02	0.02	0.02
		rsu	399,999			0.03	0.03
אילן מזור	007447386	מ.ר	79,213	0.01	0.01	0.01	0.01
		rsu	14,959			0.00	0.00
אפרת יעבץ	058677881	מ.ר	79,213	0.01	0.01	0.01	0.01
		rsu	14,959			0.00	0.00
רון וקסלר	024218422	מ.ר	5,390	0.00	0.00	0.00	0.00
		rsu	42,000			0.00	0.00
צחי כהן	022007587	מ.ר	123,931	0.01	0.01	0.01	0.01
		rsu	21,438			0.00	0.00
אברהם כוכבא	013570890	מ.ר	5,492	0.00	0.00	0.00	0.00
		rsu	24,342			0.00	0.00

תקנה 24 מניות וניירות-ערך המירים המוחזקים על-ידי בעל עניין ונושאי משרה בכירה בתאגיד, בחברה בת או בחברה קשורה סמוך לתאריך הדוח על המצב הכספי (המשך)

החזקת מניות הבנק על-ידי נושאי משרה בכירה:

יעקב אורבך	053906467	מ.ר	141,882	0.01	0.01	0.01	0.01
		rsu	20,000			0.00	0.00
דן אלכסנדר קולר	028051910	מ.ר	76,912	0.01	0.01	0.01	0.01
		rsu	94,888			0.01	0.01
אביב אמיר	029443264	מ.ר	5,606	0.00	0.00	0.00	0.00
		rsu	41,346			0.00	0.00
ארי פינטו	069042505	מ.ר	79,213	0.01	0.01	0.01	0.01
		rsu	14,959			0.00	0.00
עופר לוי	052222577	מ.ר	81,514	0.01	0.01	0.01	0.01
		rsu	9,918			0.00	0.00
רונית שפירא	054667613	מ.ר	32,998	0.00	0.00	0.00	0.00
		rsu	2,790			0.00	0.00
אלי כהן	027760628	מ.ר	476	0.00	0.00	0.00	0.00
		rsu	29,475			0.00	0.00
ידין ענתבי	028078525	מ.ר	85,354	0.01	0.01	0.01	0.01
		rsu	24,630			0.00	0.00
זאב חיו	057069676	מ.ר	34,806	0.00	0.00	0.00	0.00
		rsu	16,236			0.00	0.00

(1) הבנק מחזיק 6,777,932 מניות רדומות, והחזקה זו מהווה 100% מהמניות הרדומות.
(2) 1.0 ש"ח ערך נקוב למניה רגילה אחת.

החזקה על-ידי בעל בעניין ונושאי משרה בשטרי הון המירים של הבנק:

	מס' תאגיד/ת.ז	שם ניירות-ערך	שטרי הון ערך נקוב
שם בעל עניין			
אקסלנס השקעות בע"מ	520041989	פועלים ש.ה א'	30,093,171
		פועלים ש.ה ב'	18,000,000
		פועלים ש.ה ג'	21,913,810
הפניקס אחזקות בע"מ	520017450	פועלים ש.ה א'	3,912,863
		פועלים ש.ה ב'	40,000,000
		פועלים ש.ה ג'	50,956,188

תקנה 24 מניות וניירות-ערך המירים המוחזקים על-ידי בעל עניין ונושאי משרה בכירה בתאגיד, בחברה בת או בחברה קשורה סמוך לתאריך הדוח על המצב הכספי (המשך)

ג. החזקה על-ידי בעלי עניין ונושאי משרה בכירה בניירות-ערך של חב' פועלים הנפקות ופועלים אינטרנשיונל

שם בעל עניין	מס' תאגיד/ ת.ז	שם ניירות-ערך	כמות
אקסלנס השקעות בע"מ	520041989	פועלים הנפ' הת ד'	8,518,791.00
		פועלים הנפ' הת ט'	7,875,182.09
		פועלים הנפ' הת י'	193,843,573.00
		פועלים הנפ' הת' י"א	57,143,420.00
		פועלים הנפ' הת י"ב	10,215,803.38
		פועלים הנפ' הת י"ג	18,767,840.00
		פועלים הנפ' ש.הון נד1	62,443,675.89
		פועלים הנפ' 26	12,067,519.00
		פועלים הנפ' 29	46,351,953.00
		פועלים הנפ' 30	12,114,422.00
		פועלים הנפ' הת י"ד	88,317,232.50
		פועלים הנפ' 31	8,240,851.00
		פועלים הנפ' 32	29,079,064.00
		פועלים הנפ' טו	25,217,356.00
		פועלים הנפ' טז	6,134,958.00
		פועלים הנפ' 33	62,254,433.00
		פועלים הנפ' 34	264,629,563.00
הפניקס אחזקות בע"מ	520017450	פועלים הנפ' הת ט'	7,058,199.20
		פועלים הנפ' הת י'	109,182,460.00
		פועלים הנפ' הת י"א	9,829,179.00
		פועלים הנפ' הת י"ב	1,919,493.70
		פועלים הנפקות י"ג	185,372.00
		פועלים הנפ' ש.הון נד1	30,835,004.00
		פועלים הנפ' 29	52,168,892.00
		פועלים הנפ' 30	12,624.00
		פועלים הנפ' הת י"ד	67,502,648.00
		פועלים הנפ' 31	44,383,112.00
		פועלים הנפ' 32	66,640,904.00
		פועליהנפ' טו	22,076,516.00
		פועליהנפ' טז	1,104,093.00
		פועלים הנפ' 33	38,249,043.00
		פועליהנפ' 34	267,030,458.00
רונית שפירא	054667613	פועלים הנפ' טז	9,512.00
יוסף ירום	12017539	פועלים הנפ' הת י"ב	57,046.78
		פועלים הנפ' הת י"ג	449,182.00
		פועלים הנפ' ש.הון נד1	90,000.00
רון וקסלר	024218422	HAPOALIM INTERNETIONAL NV ISIN xs0794601251	100,000.00

תקנה 24 מניות וניירות-ערך המירים המוחזקים על-ידי בעל עניין ונושאי משרה בכירה בתאגיד, בחברה בת או בחברה קשורה סמוך לתאריך הדוח על המצב הכספי (המשך)

החזקות בעל עניין - בנק הפועלים בע"מ: ראה תקנה 11. א'.

פירוט נוסף בדבר המחזיקים העיקריים:

1. בעלי השליטה באריסון החזקות (1998) בע"מ (נכון ליום 26 ינואר 2015)

	שיעור החזקה בהון
Eternity Holdings One Trust[1]	30.00%
Eternity Four-A Trust[1]	70.00%
סך-הכל	100.00%

(1) גב' שרי אריסון הינה הנהנת העיקרית ב-Eternity Holdings One Trust וב-Eternity Four - A Trust. הנאמנים של כל אחד מהטראסטים הנ"ל בהתאמה הינם: The Northern Trust Company of Delaware ו-Fides VE LLC, יחד עם The Northern Trust Company of Delaware. נמסר לבנק, כי לנהנית הנ"ל יהיה שיקול הדעת הבלעדי להצביע באסיפות בעלי המניות של אריסון החזקות (1998) בע"מ, מכח ייפוי-כח, שניתנו לה על-ידי הנאמנים, בהתאמה, על-פי התנאים, שקבע בנק ישראל, ואשר הנאמנים הנ"ל אישרו, כי הם מודעים להם וכי הם נכונים לפעול על-פיהם. ייפוי-הכח, שניתנו כאמור לעיל, ניתנו שלא מתוך כוונה לבטלם בשלב כלשהו; ואם יקרה ביטול כאמור של ייפוי-הכח למי מהנהנים, חובה עליהם להודיע על כך לבנק ישראל מיידית ולא יאוחר מתום 7 ימים ממועד קבלת ההודעה על הביטול.

2. קבוצת דלק

הפניקס אחזקות בע"מ

הפניקס אחזקות בע"מ הינה בעלת המניות היחידה בהפניקס חברה לביטוח בע"מ (100%) ובהפניקס השקעות ופיננסים בע"מ (100%). הפניקס חברה לביטוח הינה בעלת המניות היחידה בהפניקס פנסיה וגמל בע"מ (100%).

החזקות הנוסטרו של פניקס ביטוח מדווחות כחלקן החזקות נוסטרו של הפניקס אחזקות.

החזקות הנובעות מתיקי פוליסות משתתף ברווחים של חברת הפניקס חברה לביטוח בע"מ מדווחות כהשקעות עמיתים.

החזקות נוסטרו של הפניקס השקעות ופיננסים בע"מ, החזקות של הפניקס אחזקות וכן החזקות החברה המנהלת הפניקס פנסיה וגמל בע"מ והפניקס ניהול קרנות פנסיה וגמולים בע"מ.

קבוצת דלק בע"מ ("קבוצת דלק") מחזיקה בכ-52.31% מהון מניות הפניקס אחזקות.

אקסלנס השקעות בע"מ

הפניקס השקעות ופיננסים בע"מ מחזיקה בכ-89.81% מהון המניות הנפרע והמונפק של אקסלנס השקעות בע"מ. הפניקס השקעות ופיננסים בע"מ הינה חברת בת בבעלות מלאה של הפניקס אחזקות בע"מ אשר הינה בעלת השליטה באקסלנס השקעות בע"מ.

קבוצת דלק בע"מ

מחזיקה בכ-52.31% מהון המניות הפניקס אחזקות. קבוצת דלק בע"מ הינה חברה ציבורית אשר מניותיה נסחרות בבורסה לניירות-ערך בתל-אביב.

מר יצחק שרון (תשובה) הינו בעל השליטה בקבוצת דלק (בשרשור).

תקנה 24 מניות וניירות-ערך המירים המוחזקים על-ידי בעל עניין ונושאי משרה בכירה בתאגיד, בחברה בת או בחברה קשורה סמוך לתאריך הדוח על המצב הכספי (המשך)

ד. החזקות חברות-בנות במניות של חברות-בת או קשורות

	שם בעל הענין	מספר חברה ברשם החברות
שם החברה שבה מחזיק בעל הענין		
אמ"י נאמנים בע"מ	הפועלים אמריקאי ישראלי בע"מ	510373053
באמ"י נכסים בע"מ	הפועלים אמריקאי ישראלי בע"מ	511584781
באמ"י נכסים בע"מ	אמ"י נאמנים בע"מ	511584781
בי אייג' אי' אינווסטמנט אדויסורס אסיה	בנק הפועלים (שוויץ) לימיטד	1465245
בי אייג' אי' ייעוץ השקעות גליובליות (ישראל) בע"מ	בנק הפועלים (שוויץ) לימיטד	515082931
בנק פוזיטיף קרדי וה קלקימנה בנקאסי אי.אס.	תרשיש - החזקות והשקעות הפועלים בע"מ	774483903
גלובל פקטורינג בע"מ	ישראכרט בע"מ	513634394
דיור ב.פ. בע"מ	אופז בע"מ	510237878
דיור ב.פ. השקעות (1992) בע"מ	דיור ב.פ. בע"מ	511727232
דיור ב.פ. נכסים (1993) בע"מ	דיור ב.פ. בע"מ	511895773
הפועלים (לטין אמריקה) ס.א	הפועלים (קיימן) לימיטד	774177877
הפועלים נכסים (מניות) בע"מ	אופז בע"מ	511391278
הפועלים סקיוריטיס יו אס אי' אינק	פי סי אם - אייץ אס יו הולדינגס אינק	133732556
חברת נאמנות עשרת אלפים ואחת בע"מ	פועלים שרותי נאמנות בע"מ	510729205
חברת נאמנות עשרת אלפים ושתיים לבן בע"מ	פועלים שרותי נאמנות בע"מ	510729742
חצרון חברה להשקעות בע"מ	רבדים (נכסים) בע"מ	510364508
טרינל חברה למסחר ולהשקעות	בנק הפועלים (שוויץ) לימיטד	900000606
יורופי (יורוקרד) ישראל בע"מ	ישראכרט בע"מ	510595036
יורופי (יורוקרד) ישראל בע"מ	ישראכרט בע"מ	510595036
יפת רישומים בע"מ	הפועלים אמריקאי ישראלי בע"מ	510125784
ישראכרט (נכסים) 1994 בע"מ	ישראכרט בע"מ	512053513
ישראכרט מימון בע"מ	ישראכרט בע"מ	513497628
מבנים וציוד בע"מ	ביצור בע"מ	510439284
מי-עוז בע"מ	דיור ב.פ. בע"מ	511470999
סי ביליסים טקנולוג'ילרי	בנק פוזיטיף קרדי וה קלקימנה בנקאסי אי.אס.	500422084
סי ביליסים טקנולוג'ילרי	אגם חברה פיננסית בע"מ	500422084
סי ביליסים טקנולוג'ילרי	אגרות חברה להנפקות של בנק הפועלים בע"מ	500422084
סי ביליסים טקנולוג'ילרי	תעודה חברה פיננסית בע"מ	500422084
ספנות נכסים בע"מ	ספנות שרותי נאמנות בע"מ	511481269
פאם הולדינג אל.טי.די	פועלים בתבונה בע"מ	740001433

שם הנייר	מספר מניות	ערך הנקוב למניה	סוג מטבע	ע"נ מוחזק לתאריך המאזן	שיעור החזקה		
					בהון	בהצבעה	בסמכות למנות דירקטורים
מניות רגילות	50,000.00	0.00	שקל חדש	5.00	100%	100%	100%
מניות רגילות	99.00	1.00	שקל חדש	99.00	99%	99%	99%
מניות רגילות	1.00	1.00	שקל חדש	1.00	1%	1%	1%
מניות רגילות	9,000,000.00	1.00		9,000,000.00	100%	100%	100%
מניות רגילות	1,000.00	1.00	שקל חדש	1,000.00	100%	100%	100%
מניות רגילות	2,355,146,874.00	0.10		235,514,687.40	70%	70%	70%
מניות רגילות	2,000,000.00	1.00	שקל חדש	2,000,000.00	100%	100%	100%
מניות רגילות	1,066.00	0.10	שקל חדש	106.60	100%	100%	100%
מניות רגילות	100.00	1.00	שקל חדש	100.00	100%	100%	100%
מניות רגילות	100.00	1.00	שקל חדש	100.00	100%	100%	100%
Bearer	398,537,083.00	1.00	פזו אורוגוואי	398,537,083.00	100%	100%	100%
מניות רגילות	100.00	1.00	שקל חדש	100.00	100%	100%	100%
COMMON	10.00	0.01	דולר ארה"ב	0.10	100%	100%	100%
מניות רגילות	10.00	0.00	שקל חדש	0.00	100%	100%	100%
מניות רגילות	10.00	0.00	שקל חדש	0.00	100%	100%	100%
מניות רגילות	335,880.00	0.10	שקל חדש	33,588.00	33%	33%	33%
מניות רגילות	1,500.00	100.00	פרנק שוויצרי	150,000.00	100%	100%	100%
מניות רגילות	11,544,605.00	0.00	שקל חדש	1,154.46	100%	49%	49%
מניות מיוחדות	1.00	0.00	שקל חדש	0.00	0%	51%	51%
מניות רגילות	1,000.00	0.00	שקל חדש	0.10	100%	100%	100%
מניות רגילות	9,999.00	1.00	שקל חדש	9,999.00	100%	100%	100%
מניות רגילות	10,000.00	1.00	שקל חדש	10,000.00	100%	100%	100%
מניות רגילות	5.00	0.10	שקל חדש	0.50	5%	5%	5%
מניות רגילות	100.00	1.00	שקל חדש	100.00	100%	100%	100%
מניות רגילות	3,986,850.00	1.00		3,986,850.00	100%	100%	100%
מניות רגילות	4,375.00	1.00		4,375.00	0%	0%	0%
מניות רגילות	4,375.00	1.00		4,375.00	0%	0%	0%
מניות רגילות	4,375.00	1.00		4,375.00	0%	0%	0%
מניות רגילות	1.00	1.00	שקל חדש	1.00	1%	1%	1%
מניות רגילות	771,739.00	1.00	לירה שטרלינג	771,739.00	100%	100%	100%

תקנה 24 מניות וניירות-ערך המירים המוחזקים על-ידי בעל עניין ונושאי משרה בכירה בתאגיד, בחברה בת או בחברה קשורה סמוך לתאריך הדוח על המצב הכספי (המשך)

ד. החזקות חברות-בנות במניות של חברות-בת או קשורות (המשך)

	שם בעל הענין	מספר חברה ברשם החברות	שם הנייר
שם החברה שבה מחזיק בעל הענין			
פועלים אופקים בע"מ	הפועלים נכסים (מניות) בע"מ	513624338	מניות רגילות
פועלים אססט מנג'מנט (אירלנד) לימיטד	פאם הולדינג אל.טי.די	740001458	מניות רגילות
פועלים אססט מנג'מנט (יו.קיי) לימיטד	פאם הולדינג אל.טי.די	740001441	מניות רגילות
פועלים דלתא פנד שותפות מוגבלת	פועלים וונצ'רס בע"מ	550019012	ללא הון מניות
פועלים וונצ'רס - ניהול קרנות בע"מ	פועלים וונצ'רס בע"מ	512433194	מניות רגילות
פועלים וונצ'רס - ניהול קרנות בע"מ	פועלים שוקי הון והשקעות -החזקות בע"מ	512433194	מניות רגילות
פועלים וונצ'רס 1 בע"מ	פועלים וונצ'רס בע"מ	512882317	מניות רגילות
פועלים וונצ'רס 1 בע"מ	פועלים וונצ'רס - ניהול קרנות בע"מ	512882317	ללא הון מניות
פועלים וונצ'רס 1 בע"מ	פועלים שוקי הון בע"מ	512882317	מניות רגילות
פועלים וונצ'רס 2 אל.פי	פועלים וונצ'רס - ניהול קרנות בע"מ	530205905	ללא הון מניות
פועלים וונצ'רס בע"מ	פועלים שוקי הון והשקעות -החזקות בע"מ	510820046	מניות רגילות
פועלים ונצ'ר סרביסס ישראל בע"מ	הפועלים נכסים (מניות) בע"מ	510464795	מניות רגילות א'
פועלים משכנתאות סוכנות לביטוח (2005) בע"מ	פועלים אופקים בע"מ	513661025	מניות רגילות
פועלים סהר בע"מ	תעודה חברה פיננסית בע"מ	512199381	מניות רגילות
פועלים שוקי הון - בית השקעות בע"מ	ביצור בע"מ	520032541	מניות רגילות
פועלים שוקי הון בע"מ	פועלים שוקי הון והשקעות -החזקות בע"מ	511465593	מניות רגילות
פועלים שוקי הון - יישומים ומחקרים פיננסיים בע"מ	פועלים שוקי הון והשקעות -החזקות בע"מ	511735185	מניות רגילות
פועלים שוקי הון - יישומים ומחקרים פיננסיים בע"מ	פועלים שוקי הון בע"מ	511735185	מניות רגילות
פועלים שוקי הון (יורו) בע"מ	פועלים שוקי הון והשקעות -החזקות בע"מ	512693441	מניות רגילות
פועלים שוקי הון (יורו) בע"מ	פועלים שוקי הון בע"מ	512693441	מניות רגילות
פועלים שוקי הון והשקעות -החזקות בע"מ	תרשיש - החזקות והשקעות הפועלים בע"מ	520043290	מניות רגילות ב'
פועלים שוקי הון והשקעות -החזקות בע"מ	פועלים שוקי הון - בית השקעות בע"מ	520043290	מניות רגילות א'
פועלים שוקי הון והשקעות -החזקות בע"מ	פועלים שוקי הון - בית השקעות בע"מ	520043290	מניות רגילות ב'
פועלים שוקי הון והשקעות -החזקות בע"מ	תרשיש - החזקות והשקעות הפועלים בע"מ	520043290	מניות רגילות א'
פי סי אם - איי אס יו הולדינגס אינק	פועלים שוקי הון (יורו) בע"מ	352460912	מניות רגילות
פי סי אם הדסון הולדינגס אל אל סי	פועלים וונצ'רס בע"מ	980582800	מניות רגילות
פי סי אם הדסון מנג'מנט קומפני הולדיגס אל פי	פועלים וונצ'רס בע"מ	980582799	מניות רגילות
פי סי אם הדסון מנג'מנט קומפני הולדיגס אל פי	פי סי אם הדסון הולדינגס אל אל סי	980582799	מניות רגילות
צדית בע"מ	רבדים (נכסים) בע"מ	510437494	מניות רגילות
צמרת מימונים בע"מ	ישראכרט בע"מ	512834896	מניות רגילות

מספר מניות	ערך הנקוב למניה	סוג מטבע	ע"נ מוחזק לתאריך המאזן	שיעור החזקה		
				בהון	בהצבעה	בסמכות למנות דירקטורים
50,000.00	1.00	שקל חדש	50,000.00	100%	100%	100%
120,000.00	1.00	דולר ארה"ב	120,000.00	100%	100%	100%
1,000,000.00	1.00	לירה שטרלינג	1,000,000.00	100%	100%	100%
99.00	1.00	שקל חדש	99.00	99%	99%	99%
999.00	1.00	שקל חדש	999.00	100%	100%	100%
1.00	1.00	שקל חדש	1.00	0%	0%	0%
110,000.00	0.01	שקל חדש	1,100.00	6%	6%	0%
1.00	1.00	שקל חדש	1.00	0%	0%	100%
951,330.00	0.01	שקל חדש	9,513.30	48%	48%	0%
100.00	1.00	שקל חדש	100.00	0%	0%	100%
151,660,886.00	0.01	שקל חדש	1,516,608.86	100%	100%	100%
2,698.00	0.10	שקל חדש	269.80	100%	100%	100%
1,000.00	1.00	שקל חדש	1,000.00	100%	100%	100%
16,108.00	1.00	שקל חדש	16,108.00	100%	100%	100%
180,628,882.00	1.00	שקל חדש	180,628,882.00	100%	100%	100%
21,801,000.00	1.00	שקל חדש	21,801,000.00	100%	100%	100%
99.00	1.00	שקל חדש	99.00	99%	99%	99%
1.00	1.00	שקל חדש	1.00	1%	1%	1%
1.00	1.00	שקל חדש	1.00	0%	0%	0%
999.00	1.00	שקל חדש	999.00	100%	100%	100%
2,797,487.00	0.00	שקל חדש	279.75	28%	0%	0%
1,855,445.00	0.00	שקל חדש	185.54	20%	48%	48%
2,836,485.00	0.00	שקל חדש	283.65	28%	0%	0%
1,829,935.00	0.00	שקל חדש	182.99	19%	47%	47%
100.00	1.00	דולר ארה"ב	100.00	100%	100%	100%
100.00	1.00	שקל חדש	100.00	100%	100%	100%
99.00	1.00	שקל חדש	99.00	99%	99%	99%
1.00	1.00	שקל חדש	1.00	1%	1%	1%
114,799.00	0.00	שקל חדש	11.48	100%	100%	100%
3,000.00	1.00	שקל חדש	3,000.00	100%	100%	100%

תקנה 24 מניות וניירות-ערך המירים המוחזקים על-ידי בעל עניין ונושאי משרה בכירה בתאגיד, בחברה בת או בחברה קשורה סמוך לתאריך הדוח על המצב הכספי (המשך)

ד. החזקות חברות-בנות במניות של חברות-בת או קשורות (המשך)

	שם בעל הענין	מספר חברה ברשם החברות	שם הנייר
שם החברה שבה מחזיק בעל הענין			
ק.ב.ג. מערכות אנרגיה בע"מ	נוי א.אי תשתיות ואנרגיה ג'.פי. שותפות מוגבלת	512682998	מניות רגילות
שור-הא אינטרנשיונל לימיטד.	אופז בע"מ	740000401	מניות רגילות
תרשיש - החזקות והשקעות הפועלים בע"מ	אופז בע"מ	520037029	מניות רגילות

תקנה 24א

	הסכום בש"ח	
	רשום	מונפק ונפרע
הון המניות:		
מניות רגילות בנות -.1 ש"ח	4,000,000,000	1,337,377,111

מניות רדומות

בנק הפועלים בע"מ מחזיק 6,777,932 מניות רדומות והחזקה זו מהווה 100% מהמניות הרדומות.

מספר המניות הכלולות בהון המניות המונפק בניכוי המניות הרדומות שאינן מקנות זכויות כלשהן - 1,330,599,179.

המניות רשומות למסחר בבורסות לניירות-ערך בתל-אביב.

מספר מניות	ערך הנקוב למניה	סוג מטבע	ע"נ מוחזק לתאריך המאזן	שיעור החזקה		
				בהון	בהצבעה	בסמכות למנות דירקטורים
100.00	1.00	שקל חדש	100.00	100%	100%	100%
4,999,999.00	1.00	דולר ארה"ב	4,999,999.00	100%	100%	100%
1.00	0.00	שקל חדש	0.00	0%	0%	0%

תקנה 24ב מרשם בעלי מניות

ספר בעלי מניות – בנק הפועלים בע"מ	כמות מניות
חברה לרישומים של בנק הפועלים בע"מ*	1,069,759,554
א. מניות גרעין השליטה	
אריסון החזקות (1998) בע"מ	267,543,761
ב. מניות חופשיות	
סביון טל	35,800
ציציאן אברהם	31,680
דון מקסוול	2,450
פלורסהיים מרק וציפורה	1,640
אגמון אליהו	700
ברקנר אלברט	603
לוי ויקטוריה	544
מינדל שירה מילכה	122
גבע אריה	100
פנצר נתן	75
זקס ערן	40
יהודה בר-לב	10
נוימן דוד	10
אהרון אליאס	10
כלב ויקטוריה	5
אמ"מ ג. – השקעות ופיננסים בע"מ	2
זקצר רם	1
ארז טל	1
קרמר משה	1
פלדמן אבי	1
לבנת רז	1
סך-הכל	1,337,377,111

* כמות המניות בחברה לרישומים, כלולות 6,777,932 מניות רדומות שבבעלות בנק הפועלים.

תקנה 26 דירקטוריון הבנק

שם ופרטים אישיים	התעסקות בחמש השנים האחרונות
יאיר סרוסי ת.ז. 053654927 תאריך לידה: 27.11.1955 נתינות: ישראלית מען: גדעון 10, רמת גן	יו"ר הדירקטוריון של הבנק מיום 1 באוגוסט 2009. יו"ר ועדות הדירקטוריון: ועדת אשראי, הוועדה לאישור השקעות, הוועדה לבנקאות חו"ל ופעילות בינלאומית, הוועדה למוצרים חדשים והוועדה לממשל תאגידי. חבר בוועדות הדירקטוריון: ועדת כספים ותשקיפים, הוועדה לניהול ובקרת סיכונים וועדת תגמול בהרכבה המורחב. מכהן כדירקטור בבנק מיום 4 ביוני 2009. כיהן כסגן יו"ר הדירקטוריון של הבנק מיום 4 ביוני 2009 ועד 31 ביולי 2009. בעל תואר ראשון בכלכלה ומדע המדינה – האוניברסיטה העברית ירושלים. יו"ר הוועד המנהל של עמותת פועלים בקהילה ושל קרן פרץ נפתלי. יו"ר מכון אלי הורביץ לניהול אסטרטגי באוניברסיטת תל-אביב. חבר בחבר הנאמנים של האוניברסיטה העברית. חבר בחבר הנאמנים הישראלי של המכון למחקרי ביטחון לאומי. חבר בדירקטוריונים של החברות: DSP Group Ltd., אמדיל י.ס. בע"מ ואמדיל אחזקות (1999) בע"מ. נשיא איגוד הבנקים בישראל (ע"ר) מיום 1 בינואר 2015. כיהן בחמש השנים האחרונות או בחלק מהן כיו"ר דירקטוריון החברות: פועלים שוקי הון והשקעות החזקות בע"מ, פועלים שוקי הון בע"מ, פועלים שוקי הון – בית השקעות בע"מ, דיור ב.פ. בע"מ, דיור ב.פ. השקעות (1992) בע"מ, דיור ב.פ. נכסים (1993) בע"מ וכדירקטור בחברות: פועלים שוקי הון והשקעות החזקות בע"מ, פועלים שוקי הון בע"מ ופועלים שוקי הון – בית השקעות בע"מ, אך כיום שוב איננו מכהן בהן. כיהן כחבר הוועדה המייעצת של מרכז קיסריה, אך כיום שוב איננו מכהן בה. הדירקטור הינו "בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית" לצורך עמידה ב"מספר המזערי" של דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית שקבע הדירקטוריון כנדרש בחוק החברות התשנ"ט-1999 והתקנות.

תקנה 26 דירקטוריון הבנק (המשך)

שם ופרטים אישיים	התעסקות בחמש השנים האחרונות
אירית איזקסון ת.ז. 050709286 תאריך לידה: 22.7.1951 נתינות: ישראלית מען: מתתיהו כהן 15, תל-אביב	יו"ר ועדות הדירקטוריון: ועדת כספים ותשקיפים והוועדה לניהול ובקרת סיכונים. חברה בוועדות הדירקטוריון: ועדת אשראי והוועדה למוצרים חדשים. מכהנת כדירקטורית בבנק מיום 27 בדצמבר 1999. בעלת תואר ראשון בכלכלה - אוניברסיטת תל-אביב ובעלת תואר מוסמך בחקר ביצועים - ביה"ס למנהל עסקים - אוניברסיטת תל-אביב. חברה בדירקטוריונים של החברות: אריסון החזקות (1998) בע"מ, אריסון השקעות בע"מ ושיכון ובינוי בע"מ. חברת הוועד הפועל של איגוד החברות הציבוריות, חבר הנאמנים של אוניברסיטת בן-גוריון ועמותת קרן עזריאלי. כיהנה בחמש השנים האחרונות או בחלק מהן כדירקטורית בחברת: אי.די.בי. חברה לפיתוח בע"מ, אך כיום שוב איננה מכהנת בה. כמו-כן, כיהנה כיו"ר דירקטוריון החברות: ישראכרט בע"מ, יורופיי (יורוקרד) ישראל בע"מ, אמינית בע"מ ופועלים אקספרס בע"מ, אך כיום שוב איננה מכהנת בהן. כיהנה כחברה בחבר הנאמנים של מכון ון ליר בירושלים. הדירקטורית הינה "בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית" לצורך עמידה ב"מספר המזערי" של דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית שקבע הדירקטוריון כנדרש בחוק החברות התשנ"ט-1999 והתקנות.

תקנה 26 דירקטוריון הבנק (המשך)

שם ופרטים אישיים	התעסקות בחמש השנים האחרונות
מלי ברון ת.ז. 003462181 תאריך לידה: 17.9.1948 נתינות: ישראלית מען: בארי 12/8, תל-אביב	יו"ר ועדת עסקות עם אנשים קשורים של הדירקטוריון. חברה בוועדות הדירקטוריון: ועדת אשראי, ועדת ממשל תאגידי, הוועדה לניהול ובקרת סיכונים וועדת ביקורת. מכהנת כדירקטורית חיצונית (כהגדרתו בהוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין של בנק ישראל, כאשר תנאי הכשירות לבחירתה דומים לתנאי הכשירות לבחירתם של דירקטורים חיצוניים כנדרש לפי חוק החברות התשנ"ט-1999 (להלן: "חוק החברות")), והינה בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית ובעלת כשירות מקצועית (כמשמעותו בסעיף 240(א1) לחוק החברות). הדירקטורית אינה עובדת של הבנק, של חברת בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל עניין בבנק. מכהנת כדירקטורית בבנק מיום 10 בספטמבר 2007. כהונתה בת שש השנים, של הגב' מלי ברון, כדירקטורית חיצונית בבנק, הסתיימה ביום 10 בספטמבר 2013. הבחירה בגב' מלי ברון לכהונת דירקטורית בבנק לתקופה נוספת של שלוש שנים אושרה על-ידי האסיפה הכללית השנתית של בעלי המניות של הבנק ביום 12 בספטמבר 2013. בעלת תואר שני במנהל עסקים (התמחות במימון) - האוניברסיטה העברית בירושלים. בעלת תואר ראשון בכלכלה וארצות מתפתחות - אוניברסיטת תל-אביב. דירקטורית בחברות. חברה בדירקטוריון חברת מליבה בע"מ. מכהנת כחברה בוועדת ההשקעות של אוניברסיטת תל-אביב. הדירקטורית הינה "בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית" לצורך עמידה ב"מספר המזערי" של דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית שקבע הדירקטוריון כנדרש בחוק החברות התשנ"ט-1999 והתקנות.

תקנה 26 דירקטוריון הבנק (המשך)

שם ופרטים אישיים	התעסקות בחמש השנים האחרונות
אמנון דיק ת.ז. 051770568 תאריך לידה: 20.11.1952 נתינות: ישראלית ואוסטרית מען: אחד העם 84, תל-אביב	חבר בוועדות הדירקטוריון: ועדה לאישור השקעות, ועדת בנקאות חו"ל ופעילות בינלאומית, ועדת טכנולוגיה ומחשוב, ועדת מוצרים חדשים וועדת תגמול בהרכבה המורחב. מכהן כדירקטור חיצוני (כהגדרתו בהוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין של בנק ישראל, כאשר תנאי הכשירות לבחירתו דומים לתנאי הכשירות לבחירתם של דירקטורים חיצוניים כנדרש לפי חוק החברות התשנ"ט-1999 (להלן: "חוק החברות")), והינו בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית ובעל כשירות מקצועית (כמשמעותו בסעיף 240(א1) לחוק החברות). הדירקטור אינו עובד של הבנק, של חברת בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל עניין בבנק. מכהן כדירקטור בבנק מיום 24 במרץ 2010. כהונתו בת שלוש השנים, של מר אמנון דיק, כדירקטור חיצוני בבנק, הסתיימה ביום 24 במרץ 2013. הבחירה במר אמנון דיק לכהונת דירקטור בבנק לתקופה נוספת של שלוש שנים אושרה על-ידי האסיפה הכללית השנתית של בעלי המניות של הבנק ביום 24 במרץ 2013. בעל תואר שני במנהל עסקים - אוניברסיטת תל-אביב. בעל תואר ראשון בכלכלה - אוניברסיטת תל-אביב. איש עסקים, שותף בחברות, יועץ ודירקטור. מנכ"ל חברת אדסנסורי בע"מ. חבר בדירקטוריונים של החברות: רדיו ללא הפסקה בע"מ, רדיו צפון בע"מ, רדיו ECO 99 בע"מ, רלה ניהול ופיתוח (2014) בע"מ, אקו שרון ניהול ופיתוח בע"מ, ובתיאטרון הלאומי הבימה בע"מ (חל"צ - חברה לתועלת הציבור). יו"ר אגודת הידידים של אוניברסיטת תל-אביב. כיהן בחמש השנים האחרונות או בחלק מהן כדירקטור בחברת מירס תקשורת בע"מ, בחברת East West Innovations ובחברת Nicevend Ltd., אך כיום שוב אינו מכהן בהן. הדירקטור הינו "בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית" לצורך עמידה ב"מספר המזערי" של דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית שקבע הדירקטוריון כנדרש בחוק החברות התשנ"ט-1999 והתקנות.

תקנה 26 דירקטוריון הבנק (המשך)

שם ופרטים אישיים	התעסקות בחמש השנים האחרונות
מאיר ויצ'נר ת.ז. 059681593 תאריך לידה: 2.5.1965 נתינות: ישראלית מען: מרגוע 12, תל-אביב	יו"ר ועדת טכנולוגיה ומחשוב של הדירקטוריון. חבר בוועדה לבנקאות חו"ל ופעילות בינלאומית של הדירקטוריון. מכהן כדירקטור בבנק מיום 24 בנובמבר 2009. בעל תואר שני במנהל עסקים - Northwestern University, Chicago. בעל תואר ראשון במדעי המדינה ומדעי המחשב - אוניברסיטת בר-אילן, רמת-גן. מכהן כמנהל אסטרטגיה גלובלית של קבוצת אריסון וכן מכהן כיו"ר קבוצת Miya. חבר בדירקטוריונים של החברות: Miya S.a.r.l, Miya Lux Holdings S.a.r.l, Miya Water Holdings Ltd., Miya Water Projects Ltd., Dorot Management Control Valves Ltd., Miya Water SA (Proprietary) Ltd., Miya Water Mexico, S.A. DE C.V., Miya NL Holdings BV, Miya NL Projects BV, Miya Lux Holdings S.A.R.L, Swiss IP Branch, Miya Australia Holdings PTY Ltd. Miya Voda D.O.O, Romiya (Subsidiary of Miya Water S.R.L), Miya Colombia S.A.S, 4Water Supplies (Pty) Ltd., Miya Puerto Rico LLC. כיהן בחמש השנים האחרונות או בחלק מהן כדירקטור בחברות: סטורוייז בע"מ, (Storwize Inc. (Delaware- US, Veritec Consulting Inc., Miya Brasil Soluções em Engenharia Hidráulica Ltda ופור אינטגריטי גרופ בע"מ, Miya Bahamas Ltd., Miya Manila Water Projects Inc, WRP Consulting Engineers (Proprietary) Ltd., S.C. Miya Water S.R.L, אך כיום שוב אינו מכהן בהן. הדירקטור הינו "בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית" לצורך עמידה ב"מספר המזערי" של דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית שקבע הדירקטוריון כנדרש בחוק החברות התשנ"ט-1999 והתקנות.

תקנה 26 דירקטוריון הבנק (המשך)

שם ופרטים אישיים	התעסקות בחמש השנים האחרונות
ניר זיכלינסקי ת.ז. 022085468 תאריך לידה: 8.10.1965 נתינות: ישראלית מען: ת.ד. 2303, סביון	חבר בוועדות הדירקטוריון: ועדת ביקורת וועדת טכנולוגיה ומחשוב. הדירקטור אינו עובד של הבנק, של חברת בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל עניין בבנק. מכהן כדירקטור בבנק מיום 10 בספטמבר 2007. דוקטורנט במדעי המדינה - אוניברסיטת בר אילן. בעל תואר שני במנהל עסקים (התמחות במימון) - אוניברסיטת בן גוריון. בעל תואר ראשון במנהל עסקים (התמחות בחשבונאות ומימון) - המכללה למנהל ראשון לציון. רואה חשבון. בעלים של SRI Global Group, שהינה קבוצה עסקית המובילה בישראל את תחום ההשקעות על בסיס מודל ה-SRI (Socially Responsible Investment). הקבוצה עוסקת בארבעה מגזרי פעילות עיקריים: SRI Investment, SRI Funds, SRI Consulting ו-SRI Training. מנכ"ל של החברות: השקעות חברתיות אחראיות (אס אר אי) בע"מ וזיכלינסקי בע"מ. חבר בדירקטוריונים של החברות: שיכון ובינוי בע"מ, שיכון ובינוי - אס.בי.איי. תשתיות בע"מ, שיכון ובינוי נדל"ן בע"מ, שיכון ובינוי אנרגיה מתחדשת בע"מ, שיכון ובינוי סולל בונה (בנין ותשתית) בע"מ, שיכון ובינוי - סולל בונה - תשתיות בע"מ, שיכון ובינוי מים בע"מ, ייעוץ להשקעות אחריות חברתית (אס אר אי) בע"מ, מגדלור השקעות (אס.אר.איי) 2009 בע"מ, החברה המרכזית לשירותים פיננסיים חברתיים (אס.אר.אי) בע"מ, ג'רוסלם השקעות בטכנולוגיות (ג'י.טי.איי.) בע"מ ופז הדרכות בע"מ. חבר בוועד המנהל של אגודת ידידי מרכז רפואי רבין, חבר נשיאות מפעל החסד "יד ביד", חבר בחבר הנאמנים וועדת הכספים של המכללה למינהל ראשון לציון, שותפות בנושא עסקים חברתיים במתן - משקיעים בקהילה ונאמן ויצו - הסתדרות עולמית לנשים ציוניות. מייסד איגוד הדירקטורים בישראל בע"מ, נשיא פרויקט נובה - ניהול בשירות הקהילה, חבר בצוות המוביל של המרכז ליזמות חברתית של היישוב סביון. יושב ראש עמותת סטודנטים חלוצים למען ישראל. מכהן במשך כ-20 שנים כמרצה בחוגים למנהל עסקים וחשבונאות לתואר ראשון ושני - אוניברסיטאות תל-אביב, העברית, בר-אילן, המרכז הבינתחומי הרצליה, המכללה למנהל, מרכז אקדמאי פרס, המכללה האקדמאית אשקלון ומרכז אקדמאי רופין. כיהן בחמש השנים האחרונות או בחלק מהן כיו"ר דירקטוריון החברות: S.R.I Finance Global Group Ltd. ו-S.R.I Master, אך כיום שוב אינו מכהן בהן. הדירקטור הינו "בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית" לצורך עמידה ב"מספר המזערי" של דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית שקבע הדירקטוריון כנדרש בחוק החברות התשנ"ט-1999 והתקנות.

תקנה 26 דירקטוריון הבנק (המשך)

שם ופרטים אישיים	התעסקות בחמש השנים האחרונות
אמרי טוב ת.ז. 005018155 תאריך לידה: 24.11.1939 נתינות: ישראלית מען: אדם הכהן 3, תל-אביב	יו"ר ועדת תגמול וועדת תגמול בהרכבה המורחב של הדירקטוריון. חבר בוועדות הדירקטוריון: ועדת אשראי, ועדת עסקות עם אנשים קשורים, ועדת ביקורת, ועדת כספים ותשקיפים, הוועדה לאישור השקעות, הוועדה לניהול ובקרת סיכונים, הוועדה לבנקאות חו"ל ופעילות בינלאומית והוועדה למשל תאגידי. מכהן כדירקטור חיצוני (דח"צ) כהגדרתו בסעיף 240 לחוק החברות, והינו בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית ובעל כשירות מקצועית (כמשמעותו בסעיף 240(א1) לחוק החברות). הדירקטור אינו עובד של הבנק, של חברת בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל עניין בבנק. מכהן כדירקטור בבנק מיום 5 בפברואר 2009. כהונתו בת שש השנים, של מר אמרי טוב, כדירקטור חיצוני (דח"צ) בבנק, הסתיימה ביום 5 בפברואר 2015. הבחירה במר אמרי טוב לכהונת דירקטור חיצוני בבנק לתקופה נוספת של שלוש שנים אושרה על-ידי האסיפה הכללית השנתית של בעלי המניות של הבנק ביום 30 בנובמבר 2014. בעל תואר שני בכלכלה ומנהל עסקים - האוניברסיטה העברית ירושלים. בעל תואר ראשון בכלכלה ומדע המדינה - האוניברסיטה העברית ירושלים. דירקטור בחברות. יועץ עסקי. יועץ וחוקר בכלכלת ביטחון. חבר בדירקטוריונים של החברות: מ.ט.א. אחזקות בע"מ, אמנת ניהול ומערכות בע"מ (דח"צ) ופלסן סאסא בע"מ. חבר בעמותת ותיקי הצנחנים משחררי ירושלים וצולחי התעלה (ע"ר), בעמותה להנחלת מורשת הצנחנים ובוועד המנהל של תיאטרון גשר. כיהן בחמש השנים האחרונות או בחלק מהן כדירקטור בחברות: שופרסל בע"מ (דח"צ), גרנית הכרמל השקעות בע"מ (דח"צ) ו-IC Green Energy Ltd. (ICG), אך כיום שוב אינו מכהן בהן. הדירקטור הינו "בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית" לצורך עמידה ב"מספר המזערי" של דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית שקבע הדירקטוריון כנדרש בחוק החברות התשנ"ט-1999 והתקנות.

תקנה 26 דירקטוריון הבנק (המשך)

שם ופרטים אישיים	התעסקות בחמש השנים האחרונות
יוסף ירום ת.ז. 12017539 תאריך לידה: 6.3.1941 נתינות: ישראלית וארגנטינאית מען: ברנר 48, קרית-אונו	חבר בוועדות הדירקטוריון: ועדת ביקורת וועדת מוצרים חדשים. מכהן כדירקטור חיצוני (כהגדרתו בהוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין של בנק ישראל, כאשר תנאי הכשירות לבחירתו דומים לתנאי הכשירות לבחירתם של דירקטורים חיצוניים כנדרש לפי חוק החברות התשנ"ט-1999 (להלן: "חוק החברות")), והינו בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית ובעל כשירות מקצועית (כמשמעותו בסעיף 240(א1) לחוק החברות). הדירקטור אינו עובד של הבנק, של חברת בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל עניין בבנק. מכהן כדירקטור בבנק מיום 21 במרץ 2011. כהונתו בת שלוש השנים, של מר יוסף ירום, כדירקטור חיצוני בבנק, הסתיימה ביום 21 במרץ 2014. הבחירה במר יוסף ירום לכהונת דירקטור בבנק לתקופה נוספת של שלוש שנים אושרה על-ידי האסיפה הכללית השנתית של בעלי המניות של הבנק ביום 12 במרץ 2014. מוסמך לעריכת דין מטעם הפקולטה למשפטים ומדעי החברה - האוניברסיטה הממלכתית בקורדובה, ארגנטינה. בעל רישיון ישראלי לעריכת דין. מרצה בתחום הביקורת במגזר העסקי, באוניברסיטת חיפה. מכהן כחבר במועצת הספריה הלאומית בע"מ. כיהן בחמש השנים האחרונות או בחלק מהן כדירקטור בחברות: בנק מסד בע"מ ויובנק בע"מ, אך כיום שוב איננו מכהן בהן. כן כיהן כחבר ועדת הביקורת של התנועה לאיכות השלטון וכחבר בוועדת אשראי של חברת דש ניהול קופות-גמל בע"מ. הדירקטור הינו "בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית" לצורך עמידה ב"מספר המזערי" של דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית שקבע הדירקטוריון כנדרש בחוק החברות התשנ"ט-1999 והתקנות.

תקנה 26 דירקטוריון הבנק (המשך)

שם ופרטים אישיים	התעסקות בחמש השנים האחרונות
עודד ערן ת.ז. 053378824 תאריך לידה: 28.5.1955 נתינות: ישראלית וגרמנית מען: צמרות 171/6, הרצליה	מכהן כדירקטור בבנק מיום 18 בפברואר 2016. בעל תואר שני במשפטים, אוניברסיטת תל-אביב; בעל תואר שני בספרות - אוניברסיטת תל-אביב; בעל תואר ראשון במשפטים - אוניברסיטת תל-אביב; בעל תואר ראשון במדעי הרוח - האוניברסיטה הפתוחה. יועץ מיוחד למשרד עורכי הדין גולדפרב, זליגמן ושות' ומרצה מן החוץ בפקולטה למשפטים באוניברסיטת תל-אביב. דירקטור ובעל שליטה בחברות: חברת עורך-דין עודד ערן ומינורטיל בע"מ. דירקטור באדם ומלואו - הארגון הישראלי למניעת אפליה על רקע משקל בע"מ. כיהן בחמש השנים האחרונות או בחלק מהן כחבר הוועד המנהל של עמותת מגדלור לקידום והפצת תרבות בת זמננו, אך כיום שוב אינו מכהן בה. הדירקטור הינו "בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית" לצורך עמידה ב"מספר המזערי" של דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית שקבע הדירקטוריון כנדרש בחוק החברות התשנ"ט-1999 והתקנות.

תקנה 26 דירקטוריון הבנק (המשך)

שם ופרטים אישיים	התעסקות בחמש השנים האחרונות
יעקב פאר ת.ז. 052242609 תאריך לידה: 16.4.1954 נתינות: ישראלית מען: רימלט אלימלך 4, רמת גן	חבר בוועדות הדירקטוריון: ועדת כספים ותשקיפים וועדת ביקורת. מכהן כדירקטור חיצוני (כהגדרתו בהוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין של בנק ישראל, כאשר תנאי הכשירות לבחירתו דומים לתנאי הכשירות לבחירתם של דירקטורים חיצוניים כנדרש לפי חוק החברות התשנ"ט-1999 (להלן: "חוק החברות")), והינו בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית ובעל כשירות מקצועית (כמשמעותו בסעיף 240(א1) לחוק החברות). הדירקטור אינו עובד של הבנק, של חברת בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל עניין בבנק. מכהן כדירקטור בבנק מיום 6 באוקטובר 2010. כהונתו בת שלוש השנים, של מר יעקב פאר, כדירקטור חיצוני בבנק, הסתיימה ביום 6 באוקטובר 2013, הבחירה במר יעקב פאר לכהונת דירקטור בבנק לתקופה נוספת של שלוש שנים אושרה על-ידי האסיפה הכללית השנתית של בעלי המניות של הבנק ביום 12 בספטמבר 2013. בעל תואר שני בניהול עסקי בהנדסת תעשייה וניהול - אוניברסיטת בן-גוריון. בעל תואר ראשון בכלכלה - אוניברסיטת בן-גוריון. יועץ כלכלי וניהולי לעסקים קטנים. חבר באגודת ידידי מרכז רפואי רבין. הדירקטור הינו "בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית" לצורך עמידה ב"מספר המזערי" של דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית שקבע הדירקטוריון כנדרש בחוק החברות התשנ"ט-1999 והתקנות.

תקנה 26 דירקטוריון הבנק (המשך)

שם ופרטים אישיים	התעסקות בחמש השנים האחרונות
אפרת פלד ת.ז. 027224773 תאריך לידה: 16.5.1974 נתינות: ישראלית מען: הנרקיסים 19, רמת גן	חברה בוועדות הדירקטוריון: הוועדה לבנקאות חו"ל ופעילות בינלאומית, ועדת כספים ותשקיפים, הוועדה לניהול ובקרת סיכונים, ועדת ממשל תאגידי וועדת תגמול בהרכבה המורחב. מכהנת בתפקיד יו"ר דירקטוריון ומנכ"ל החברות: אריסון החזקות (1998) בע"מ, אריסון השקעות בע"מ, אריסון קיימות בע"מ, ארזף בע"מ, ארזף ב' (97) בע"מ וכמנכ"ל החברות: SAFO LLC וארזף ג' בע"מ, אשר נמצאות בשליטתה של בעלת היתר השליטה בבנק. מכהנת כדירקטורית בבנק מיום 24 בינואר 2007. בעלת תואר שני (M.B.A) במנהל עסקים - EMBA - תוכנית בינלאומית קלוג רקאנטי, אוניברסיטת תל-אביב ו-Northwestern University. בעלת תואר ראשון (B.A) בכלכלה וחשבונאות, אוניברסיטת תל-אביב; בוגרת לימודי תעודה בשמאות מקרקעין, אוניברסיטת תל-אביב; יו"ר דירקטוריון ומנכ"ל החברות: אריסון החזקות (1998) בע"מ, אריסון השקעות בע"מ, אריסון קיימות בע"מ, ארזף בע"מ, ארזף ב' (97) בע"מ, ארזף ג' בע"מ וכן כמנכ"ל SAFO LLC. חברה בדירקטוריונים של החברות: שיכון ובינוי בע"מ, אב-אר השקעות הון 1997 בע"מ, מלח הארץ בע"מ, Arison Investments USA, LLC, וארשב אחזקות בע"מ. חברה בדירקטוריון מכון ויצמן למדע. כיהנה בחמש השנים האחרונות או בחלק מהן כדירקטורית בחברות: ביומדיקל אינווסטמנטס (1997) בע"מ, 4integrity Group LLC, MIYA S.a.r.L ו-MIYA Luxembourg S.a.r.L., אך כיום שוב אינה מכהנת בהן. הדירקטורית הינה "בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית" לצורך עמידה ב"מספר המזערי" של דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית שקבע הדירקטוריון כנדרש בחוק החברות התשנ"ט-1999 והתקנות.

תקנה 26 דירקטוריון הבנק (המשך)

שם ופרטים אישיים	התעסקות בחמש השנים האחרונות
משה קורן ת.ז. 1228998 תאריך לידה: 8.7.1938 נתינות: ישראלית מען: בן יהודה 5, קרית-אונו	חבר בוועדות הדירקטוריון: ועדת אשראי, ועדת עסקות עם אנשים קשורים, ועדת כספים ותשקיפים, הוועדה לניהול ובקרת סיכונים, הוועדה למוצרים חדשים וועדת תגמול בהרכבה המורחב. הדירקטור אינו עובד של הבנק, של חברת בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל עניין בבנק. מכהן כדירקטור בבנק מיום 3 באוגוסט 1992. בעל תואר ראשון בכלכלה וסטטיסטיקה - האוניברסיטה העברית. בוגר קורסים בנושא ניתוח דו"חות כספיים. יועץ בנקאי ופיננסי. הדירקטור הינו "בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית" לצורך עמידה ב"מספר המזערי" של דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית שקבע הדירקטוריון כנדרש בחוק החברות התשנ"ט-1999 והתקנות.

תקנה 26 דירקטוריון הבנק (המשך)

שם ופרטים אישיים	התעסקות בחמש השנים האחרונות
ראובן קרופיק ת.ז. 013482518 תאריך לידה: 22.8.1951 נתינות: ישראלית וארגנטינאית מען: העמק 3, הוד השרון	מכהן כדירקטור חיצוני (כהגדרתו בהוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין של בנק ישראל, כאשר תנאי הכשירות לבחירתו דומים לתנאי הכשירות לבחירתם של דירקטורים חיצוניים כנדרש לפי חוק החברות התשנ"ט-1999 (להלן: "חוק החברות")), והינו בעל כשירות מקצועית (כמשמעותו בסעיף 240(א1) לחוק החברות). הדירקטור אינו עובד של הבנק, של חברת בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל עניין בבנק. מכהן כדירקטור בבנק מיום 18 בפברואר 2016. בעל תואר ראשון במדעי החברה, תוך התמחות בכלכלה ומדעי המדינה - האוניברסיטה העברית ירושלים. בעל תואר ראשון במשפטים - אוניברסיטת תל-אביב. בוגר השתלמות במנהל עסקים של מרכז קלוג (Kellogg) רקאנטי - אוניברסיטת תל-אביב. דירקטור בחברות, יזם עסקי. יו"ר דירקטוריון גמידה סל בע"מ ודירקטור ביקבי רקאנטי בע"מ. חבר בוועד המנהל של המכון לביומתמטיקה רפואית, ע"ר. כיהן בחמש השנים האחרונות או בחלק מהן כמנכ"ל תעשיות ביוטכנולוגיה בע"מ; כשותף, יו"ר דירקטוריון ומנכ"ל ארטה וונצ'ר גרופ בע"מ; כיו"ר דירקטוריון החברות: מדיוונד בע"מ, די פארם בע"מ, ביוקנסל בע"מ, אנדרומדה ביוטק בע"מ; וכדירקטור בדירקטוריון החברות: קיורטק בע"מ, קמפוס ביו ניהול בע"מ ו-NIK בע"מ, אך כיום שוב אינו מכהן בהן.

תקנה 26 דירקטוריון הבנק (המשך)

שם ופרטים אישיים	התעסקות בחמש השנים האחרונות
דפנה שורץ ת.ז. 050172667 תאריך לידה: 22.8.1950 נתינות: ישראלית מען: הסביון 4, רחובות	יו"ר ועדת ביקורת של הדירקטוריון. חברה בוועדות הדירקטוריון: ועדת עסקות עם אנשים קשורים, ועדת תגמול, ועדת תגמול בהרכבה המורחב והוועדה לתביעות נגזרות - אי.די.בי. מכהנת כדירקטורית חיצונית (דח"צ) כהגדרתו בסעיף 240 לחוק החברות, והינה בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית ובעלת כשירות מקצועית (כמשמעותו בסעיף 240(א1) לחוק החברות). הדירקטורית אינה עובדת של הבנק, של חברת בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל עניין בבנק. מכהנת כדירקטורית בבנק מיום 6 באפריל 2012. פרופסורית באוניברסיטת בן גוריון. דוקטור לכלכלה - האוניברסיטה העברית, ירושלים. בעלת תואר שני בכלכלה חקלאית ומנהל - האוניברסיטה העברית, ירושלים. בעלת תואר ראשון בכלכלה - אוניברסיטת תל-אביב. מכהנת כחברת הסגל האקדמאי באוניברסיטת בן גוריון, ראש המגמה של "יזמות וחדשנות", המחלקה למנהל עסקים, יו"ר ומנהלת מרכז "בנג'יס ליזמות וחדשנות", הפקולטה לניהול ע"ש גילפורד גלייזר, וחברת ועד המנהל של אוניברסיטת בן גוריון בנגב. משמשת כיועצת כלכלית-עסקית בארץ ובחו"ל (פרופ' דפנה שורץ פיתוח כלכלי עסקי בע"מ). חברה במועצה הלאומית למחקר ולפיתוח (מולמו"פ). חברה באסיפה הכללית - המכללה האקדמית לחינוך אחוה (ע"ר). מכהנת כחברה בדירקטוריון חברת שטראוס גרופ בע"מ (דח"צ). כיהנה בחמש השנים האחרונות או בחלק מהן כדירקטורית בחברות: טבע תעשיות פרמצבטיות (דח"צ), בתי זיקוק לנפט בע"מ (דח"צ), רותם תעשיות בע"מ, על-בד משואות יצחק בע"מ, בנק דיסקונט וגירון פיתוח ובנייה בע"מ (דח"צ), אך כיום שוב איננה מכהנת בהן. כיהנה כחברה בוועדה לגיבוש מדיניות מחקר בקהילה האירופית בנושאים של: יזמות ועסקים קטנים ובינוניים ו-"Member of the Expert Group on: "policy relevant research on entrepreneurship and SME's, European Commission, Enterprise and Industry Director General (EU), אך כיום שוב איננה מכהנת בהן. הדירקטורית הינה "בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית" לצורך עמידה ב"מספר המזערי" של דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית שקבע הדירקטוריון כנדרש בחוק החברות התשנ"ט-1999 והתקנות.

תקנה 26 דירקטוריון הבנק (המשך)

שם ופרטים אישיים	התעסקות בחמש השנים האחרונות
עידו שטרן ת.ז. 031571904 תאריך לידה: 19.3.1978 נתינות: ישראלית מען: פנקס 76, תל-אביב	יו"ר הוועדה לתביעות נגזרות - אי.די.בי של הדירקטוריון. חבר בוועדות הדירקטוריון: ועדת אישור השקעות, ועדת ממשל תאגידי וועדת בנקאות חו"ל ופעילות בינלאומית. מכהן בתפקיד סמנכ"ל ויועץ משפטי באריסון החזקות (1998) בע"מ, אריסון השקעות בע"מ, אריסון קיימות בע"מ, ארזף ב' 97 בע"מ, ארזף בע"מ ואב-אר השקעות הון 1997 בע"מ, אשר נמצאות בשליטתה של בעלת היתר השליטה בבנק. מכהן כדירקטור בבנק מיום 24 בספטמבר 2012. בעל תואר ראשון במשפטים (L.L.B) - האוניברסיטה העברית, ירושלים. בוגר תוכנית לפיתוח מנהלים - בית ספר למינהל עסקים, אוניברסיטת הרווארד, בוסטון. חבר בדירקטוריונים של החברות: שיכון ובינוי בע"מ ומלח הארץ בע"מ.

תקנה 26א נושאי משרה בכירה של הבנק

שם ופרטים אישיים	התעסקות בחמש השנים האחרונות
ציון קינן ת.ז. 053508594 תאריך לידה: 3.9.1955 נתינות: ישראלית	מנהל כללי, מיום 27 באוגוסט 2009. מכהן כחבר הנהלה מיום 30 בספטמבר 2001. בעל תואר ראשון במדעי החברה והרוח - האוניברסיטה הפתוחה. בעל תואר שני במדעי החברה והרוח - אוניברסיטת תל-אביב.
ארי פינטו ת.ז. 069042505 תאריך לידה: 22.12.1961 נתינות: ישראלית	מכהן כחבר הנהלה מיום 8 בספטמבר 2009. ממלא מקום מנהל כללי, COO (Chief Operating Officer). ממונה על אסטרטגיה, משאבים ותפעול. בעל תואר ראשון במנהל עסקים - ניו אינגלנד קולג', הניקר, ארצות-הברית. בעל תואר שני במנהל ציבורי - אוניברסיטת Clarck בוסטון, ארצות-הברית. בוגר לימודי תעודה בתפקידי הדירקטור הלכה למעשה, המרכז הישראלי לניהול ולימודי תעודה בניהול כללי, אוניברסיטת בר-אילן; מאוקטובר 2013 ועד פברואר 2016 משנה למנהל כללי, ממונה על החטיבה הקמעונאית. מספטמבר 2009 ועד אוקטובר 2013 משנה למנהל כללי, ממונה על חטיבת האסטרטגיה. מכהן כיו"ר דירקטוריון החברות: אבוקה חברה להשקעות בע"מ, מבנים וציוד בע"מ, עלצור חברה לפיתוח נכסים בע"מ, צדית בע"מ, רבדים (נכסים) בע"מ, רמח"ל פועלים בע"מ, באמ"י נכסים בע"מ וביתן חברה להשקעות ומשכנתאות בע"מ. כיהן כיו"ר דירקטוריון החברות: פועלים משכנתאות סוכנות לביטוח (2005) בע"מ ופועלים אופקים בע"מ, וכדירקטור בדירקטוריון החברות: ישראכרט בע"מ ויורופיי (יורוקרד) בע"מ, אך כיום שוב אינו מכהן בהן.

תקנה 26א נושאי משרה בכירה של הבנק (המשך)

שם ופרטים אישיים	התעסקות בחמש השנים האחרונות
אמיר אביב ת.ז. 029443264 תאריך לידה: 30.3.1972 נתינות: ישראלית	מכהן כחבר הנהלה מיום 1 בדצמבר 2013. משנה למנהל כללי. בעל תואר ראשון במנהל עסקים - האוניברסיטה של קרדיף, אנגליה. בעל תואר שני במנהל עסקים - לונדון ביזנס סקול, אנגליה. מנובמבר 2009 ועד נובמבר 2013 מנכ"ל פועלים שוקי הון בע"מ. מר אמיר אביב יפרוש מהנהלת הבנק ומהבנק ביום 31 במרץ 2016. מיום 1 בדצמבר 2013 ועד פברואר 2016 כיהן כממונה על החטיבה הבינלאומית. ביום 31 במרץ 2016 יסיים כהונתו כיו"ר דירקטוריון החברות: PAM Holdings Ltd., Poalim Asset Management (UK) Ltd. ו-Bank Hapoalim (Switzerland) Ltd.. וכחבר בדירקטוריון החברות: פועלים שוקי הון והשקעות החזקות בע"מ, פועלים שוקי הון בע"מ ופועלים שוקי הון - בית השקעות בע"מ, Bank Hapoalim (Switzerland) Ltd., BankPozitif Kredi Ve Kalkinma Bankasi Anonim Sirketi והמרכז לטכנולוגיה חינוכית (חל"צ).
יעקב אורבך ת.ז. 053906467 תאריך לידה: 2.4.1956 נתינות: ישראלית	מכהן כחבר הנהלה מיום 6 ביולי 2014. משנה למנהל כללי, ממונה על החטיבה העסקית. בעל תואר ראשון בכלכלה - אוניברסיטת תל-אביב. מינואר 2010 ועד 5 ביולי 2014 מבקר פנימי ראשי, משנה למנהל כללי, במעמד חבר הנהלה, ממונה על הביקורת הפנימית בארץ ובחו"ל. יו"ר דירקטוריון החברות: פועלים שרותי נאמנות בע"מ, דיור ב.פ. בע"מ, דיור ב.פ. השקעות (1992) בע"מ ודיור ב.פ. נכסים (1993) בע"מ. חבר ה-Advisory Group בניו-יורק.

תקנה 26א נושאי משרה בכירה של הבנק (המשך)

שם ופרטים אישיים	התעסקות בחמש השנים האחרונות
אתי בן-זאב ת.ז. 023571540 תאריך לידה: 2.12.1967 נתינות: ישראלית	מכהנת כחברת הנהלה מיום 14 בפברואר 2010. משנה למנהל כללי, ממונה על חטיבת טכנולוגיה ומחשוב. בעלת תואר ראשון במתמטיקה ומדעי המחשב - אוניברסיטת תל-אביב. בעלת תואר שני במנהל עסקים - אוניברסיטת תל-אביב. מאוגוסט 2014 ועד ינואר 2016 מנהלת אגף הפיתוח. מאפריל 2010 ועד אוגוסט 2014 מנהלת אגף תשתיות. יו"ר דירקטוריון חברת פועלית בע"מ.
אפרת יעבץ ת.ז. 058677881 תאריך לידה: 4.4.1964 נתינות: ישראלית	מכהנת כחברת הנהלה מיום 1 באוקטובר 2009. משנה למנהל כללי. ממונה על חטיבת הקשר עם הלקוחות ומחזיקי העניין החל מיום 22 בפברואר 2016. ממונה על חטיבת הון אנושי ייעוץ ומשאבים עד ליום 31 בינואר 2016. בעלת תואר ראשון במדעים/ביוכימיה ותזונת האדם - האוניברסיטה העברית ירושלים. בעלת תואר שני במינהל עסקים - אוניברסיטת תל-אביב. מאוקטובר 2009 ועד ינואר 2016 ממונה על חטיבת הון אנושי, ייעוץ ומשאבים. חברה בוועד המנהל של עמותת פועלים בקהילה. כיהנה כיו"ר דירקטוריון החברות: אבוקה חברה להשקעות בע"מ, אוצר בבל בע"מ, נכסי בבל בע"מ, מבנים וציוד בע"מ, עלצור חברה לפיתוח נכסים בע"מ, צדית בע"מ, רבדים (נכסים) בע"מ, רמח"ל פועלים בע"מ, באמ"י נכסים בע"מ וביתן חברה להשקעות ומשכנתאות בע"מ, אך כיום שוב אינה מכהנת בהן.
צחי כהן ת.ז. 022007587 תאריך לידה: 29.9.1965 נתינות: ישראלית	מכהן כחבר הנהלה מיום 1 ביולי 2012. משנה למנהל כללי, ממונה על החטיבה לניהול סיכונים. בעל תואר ראשון בהנדסה אוירונוטית - הטכניון, חיפה. בעל תואר שני במנהל עסקים - אוניברסיטת תל-אביב. מנהל המטה העסקי בחטיבה העסקית של בנק הפועלים משנת 2004 ועד יוני 2012.

תקנה 26א נושאי משרה בכירה של הבנק (המשך)

שם ופרטים אישיים	התעסקות בחמש השנים האחרונות
אברהם כוכבא ת.ז. 013570890 תאריך לידה: 12.8.1961 נתינות: ישראלית ואמריקאית	מכהן כחבר הנהלה מיום 1 באוגוסט 2014. משנה למנהל כללי, ממונה על חטיבת החדשנות מיום 23 בפברואר 2016. בעל תואר ראשון במדעי המדינה וכלכלה - אוניברסיטת בר-אילן. בעל תואר שני במנהל עסקים - אוניברסיטת דרבי, אנגליה. מאוגוסט 2015 ועד ליום 14 בפברואר 2016 ממונה על חטיבת טכנולוגיה ומחשוב. ממאי 2011 ועד יולי 2014 מנהל אגף הפיתוח בחטיבת טכנולוגיה ומחשוב. ממאי 2010 ועד אפריל 2011 - מנהל מגזר הביטחון בחברת HP ישראל, אחראי על הפיתוח העסקי של החברה מול המגזר הביטחוני. משנת 2007 עד מאי 2010 - מנכ"ל ואחד ממייסדי חברת הסטארט-אפ VeNotion Technologies. דירקטור בדירקטוריון החברות: ישראכרט בע"מ ויורופיי (יורוקרד) ישראל בע"מ. כיהן כיו"ר דירקטוריון חברת פועלית בע"מ אך כיום שוב אינו מכהן בה.
עופר לוי ת.ז. 052222577 תאריך לידה: 15.2.1954 נתינות: ישראלית	מכהן כחבר הנהלה מיום 1 במאי 2006. משנה למנהל כללי, חשבונאי ראשי. בעל תואר ראשון בחשבונאות וכלכלה - אוניברסיטת תל-אביב. רואה חשבון מוסמך. חבר בדירקטוריון החברות: פועלים אקספרס בע"מ, אמ"י נאמנים בע"מ, יפת רישומים בע"מ.
אילן מזור ת.ז. 007447386 תאריך לידה: 31.10.1946 נתינות: ישראלית	מכהן כחבר הנהלה מיום 31 באוגוסט 2003. משנה למנהל כללי, היועץ המשפטי הראשי של הבנק. בעל תואר ראשון במשפטים (L.L.B) - האוניברסיטה העברית, ירושלים. מכהן כדירקטור בדירקטוריון Bank Hapoalim (Switzerland) Ltd.

תקנה 26א נושאי משרה בכירה של הבנק (המשך)

שם ופרטים אישיים	התעסקות בחמש השנים האחרונות
ידין ענתבי ת.ז. 028078525 תאריך לידה: 31.10.1970 נתינות: ישראלית	מכהן כחבר הנהלה מיום 23 ביולי 2013. משנה למנהל כללי, ממונה על החטיבה הפיננסית – CFO. בעל תואר ראשון בחשבונאות וכלכלה – האוניברסיטה העברית בירושלים. בעל תואר שני במנהל עסקים (התמחות במימון) – האוניברסיטה העברית בירושלים. רואה חשבון מוסמך. מפברואר 2011 ועד יולי 2012 מנכ"ל דש בית השקעות. מכהן כיו"ר דירקטוריון חברת ידין ענתבי ייעוץ בע"מ וכדירקטור בדירקטוריון Sure-Ha International Ltd. חבר הוועד המנהל של שיעור אחר (ע"ר). כיהן כיו"ר דירקטוריון החברות: פועלים משכנתאות סוכנות לביטוח (2005) בע"מ ופועלים אופקים בע"מ וכדירקטור בדירקטוריון החברות: דש קופות-גמל בע"מ ותכלית תעודות סל בע"מ, אך כיום שוב אינו מכהן בהן.

תקנה 26א נושאי משרה בכירה של הבנק (המשך)

שם ופרטים אישיים	התעסקות בחמש השנים האחרונות
דן אלכסנדר קולר ת.ז. 028051910 תאריך לידה: 8.9.1970 נתינות: ישראלית	מכהן כחבר הנהלה מיום 1 בינואר 2008. משנה למנהל כללי, ממונה על חטיבת שווקים פיננסיים ובנקאות בינלאומית. בעל תואר ראשון בכלכלה ומנהל עסקים - האוניברסיטה העברית. בעל תואר שני בכלכלה ומנהל עסקים - האוניברסיטה העברית. מדצמבר 2013 ועד ליום 23 בפברואר 2016 משנה למנהל כללי, ממונה על חטיבת שווקים פיננסיים ומיום 24 בפברואר 2016 ממונה גם על הבנקאות הבינלאומית. מיולי 2012 ועד נובמבר 2013 משנה למנהל כללי, ממונה על החטיבה הבינלאומית. מינואר 2008 ועד יוני 2012 משנה למנהל כללי, ממונה על חטיבת ניהול הסיכונים. מכהן כיו"ר דירקטוריון החברות: ישראכרט בע"מ, יורופיי (יורוקרד) ישראל בע"מ, פועלים אקספרס בע"מ, פועלים שוקי הון והשקעות - החזקות בע"מ, פועלים שוקי הון - בית השקעות בע"מ, פועלים שוקי הון בע"מ, החברה לרישומים של בנק הפועלים בע"מ, פועלים החזקות פיננסיות בע"מ, הפועלים הנפקות בע"מ, תרשיש - החזקות והשקעות הפועלים בע"מ, הפועלים נכסים (מניות) בע"מ, אופז בע"מ, קונטיננטל פועלים בע"מ, פועלים אמריקאי ישראלי בע"מ, פקעות פועלים בע"מ ו-Bank Hapoalim (Switzerland) Ltd.. וכן כדירקטור בדירקטוריון החברות: Hapoalim International N.V, והבורסה לניירות-ערך בתל-אביב בע"מ. כיהן כדירקטור בחברות: Poalim Asset Management (UK) Ltd. ו-Pam Holdings Ltd., אך כיום שוב אינו מכהן בהן.

תקנה 26א נושאי משרה בכירה של הבנק (המשך)

שם ופרטים אישיים	התעסקות בחמש השנים האחרונות
רונן שטיין ת.ז. 022537021 תאריך לידה: 6.11.1966 נתינות: ישראלית	מכהן כחבר הנהלה מיום 14 בפברואר 2016. משנה למנהל כללי, ממונה על החטיבה הקמעונאית. בעל תואר ראשון בכלכלה – האוניברסיטה העברית ירושלים. בעל תואר ראשון במשפטים – המרכז הבינתחומי הרצליה. בעל רישיון לעריכת דין – לשכת עורכי הדין בישראל. בעל רישיון ליעוץ בהשקעות – הרשות לניירות-ערך בישראל. מפברואר 2015 ועד פברואר 2016 מנכ"ל חברות כרטיסי האשראי: ישראכרט בע"מ, יורופיי (יורוקרד) ישראל בע"מ ופועלים אקספרס בע"מ. משנת 2010 ועד ינואר 2015 מנהל אגף בנקאות קמעונאית. מכהן כיו"ר דירקטוריון החברות: פועלים משכנתאות סוכנות לביטוח (2005) בע"מ ופועלים אופקים בע"מ, וכדירקטור בדירקטוריון החברות: ישראכרט בע"מ, יורופיי (יורוקרד) ישראל בע"מ ופועלים אקספרס בע"מ. כיהן כיו"ר דירקטוריון החברות: צמרת מימונים בע"מ, ישראכרט מימון בע"מ, ישראכרט (נכסים) 1994 בע"מ ודירקטור בחברת גלובל פקטורינג בע"מ.

תקנה 26א נושאי משרה בכירה של הבנק (המשך)

שם ופרטים אישיים	התעסקות בחמש השנים האחרונות
זאב חיו ת.ז. 057069676 תאריך לידה: 24.2.1961 נתינות: ישראלית	מכהן כמבקר פנימי ראשי החל מיום 14 ביולי 2014. מבקר פנימי ראשי, משנה למנהל כללי, ממונה על הביקורת הפנימית בארץ ובחו"ל. בעל תואר ראשון בחשבונאות וכלכלה - אוניברסיטת תל-אביב. רואה חשבון. מינואר 2012 ועד יולי 2014 מנהל אגף שירותי תפעול בשווקים פיננסיים. מאוגוסט 2006 ועד ינואר 2012 מנהל אגף שירותי תפעול למנהלי נכסים פיננסיים. מכהן כמבקר פנימי ראשי בחברות: ישראכרט בע"מ, יורופיי (יורוקרד) ישראל בע"מ, פועלים אקספרס בע"מ, פעילים - חברה לניהול השקעות בע"מ. כיהן כמנכ"ל ודירקטור בחברת פועלים החזקות פיננסיות (1993) בע"מ, אך כיום שוב אינו מכהן בה. כיהן כיו"ר דירקטור החברות: פועלים אגוז חברה פיננסית בע"מ, פועלים שקד חברה פיננסית בע"מ, תבואת פועלים בע"מ, שורש פועלים בע"מ ומישור פועלים בע"מ, אך כיום שוב אינו מכהן בהן. כיהן כדירקטור בחברות: החברה לרישומים של בנק הפועלים בע"מ, הבורסה לניירות-ערך בתל-אביב בע"מ, אך כיום שוב אינו מכהן בהן.
רונית שפירא ת.ז. 054667613 תאריך לידה: 22.12.1956 נתינות: ישראלית	מכהנת כמזכירת הבנק החל מיום 1 ביולי 2015. בעלת תואר ראשון במינהל עסקים - ניו אינגלנד קולג', הניקר, ארצות-הברית. בעלת תואר שני בניהול משאבי אנוש - אוניברסיטת דרבי. ממרץ 2004 ועד יוני 2015 מנהלת מחלקת תפעול ותיאום בינאגפי בחטיבה הקמעונאית. חברה בוועד המנהל של עמותת פועלים בקהילה (ע"ר).
רון וקסלר ת.ז. 024218422 תאריך לידה: 5.7.1969 נתינות: ישראלית	כיהן כחבר הנהלה, משנה למנהל כללי, ממונה על חטיבת האסטרטגיה, מיום 1 בנובמבר 2013 ועד 4 בפברואר 2016.

תקנה 26א נושאי משרה בכירה של הבנק (המשך)

שם ופרטים אישיים	התעסקות בחמש השנים האחרונות
יורם ויסברם ת.ז. 007041809 תאריך לידה: 14.6.1948 נתינות: ישראלית	כיהן כמזכיר הבנק החל מיום 4 באפריל 1995 ועד 30 ביוני 2015.
אלי כהן ת.ז. 027760628 תאריך לידה: 6.7.1970 נתינות: ישראלית	מכהן כמנהל מטה שיווק, שירות ואחריות חברתית, החל מיום 15.1.2011. החל מ-8 בפברואר 2016 כפוף במישרין ל-COO ולא למנכ"ל הבנק, ולפיכך חדל להיחשב כנושא משרה בבנק.

תקנה 26ב מורשי החתימה העצמאיים

אין.

תקנה 27 רואי חשבון של הבנק

זיו האפט, רואי חשבון, דרך מנחם בגין 48, תל-אביב.

סומך חייקין, רואי חשבון, רח' הארבעה 17, תל-אביב.

תקנה 28 פירוט לשינויים בתזכיר ובתקנון של הבנק

האסיפה הכללית של בעלי המניות של הבנק שהתקיימה ביום 18 בפברואר 2016 אישרה את הוספת תקנה 24ה לתקנון הבנק, תיקון הכותרת לפני סעיף 24 בתקנון הבנק, ותיקון תקנה 17 לתקנון הבנק.

לנוסח התיקונים כאמור ראה הדוח המיידי על זימון האסיפה שפרסם הבנק ביום 13 בינואר 2016 (מספר אסמכתא 2016-01-009607).

תקנה 29

(א) המלצות הדירקטוריון לאסיפה הכללית והחלטותיהם שאינן טעונות אישור האסיפה הכללית:

(1) חלוקת דיבידנד -

לפרטים בדבר חלוקת דיבידנד ראה דוח הדירקטוריון עמוד 52.

(2) שינוי בהון - אין.

(3) שינוי בתזכיר ובתקנון של הבנק -.

המלצות לאסיפה הכללית לתיקון התקנון - ראה המפורט בתקנה 28 לעיל.

(4) פדיון מניות - אין.

(5) פדיון מוקדם של אגרות-חוב - אין.

(6) עסקות שאינן בתנאי שוק בין הבנק לבין בעל עניין בו - אין.

(ב) החלטות האסיפה הכללית שנתקבלו שלא בהתאם להמלצות הדירקטוריון - אין.

(ג) החלטות אסיפה כללית מיוחדת - ראה המפורט בתקנה 22 לעיל ביחס להחלטת האסיפה הכללית מיום 18 בפברואר 2016 על הענקת כתבי פטור לדירקטורים ונושאי משרה בבנק וכן אישור מחדש להענקת כתבי שיפוי לדירקטורים ונושאי משרה בבנק אשר בעלת השליטה עשויה להיות בעלת עניין אישי במתן כתב השיפוי להם. כמו-כן, במסגרת האסיפה הכללית המיוחדת הנ"ל החליטה האסיפה על תיקון מדיניות התגמול של הבנק (הוספת הוראות פטור לנושאי משרה). לפרטים נוספים ראה הדוח המיידי על זימון האסיפה שפרסם הבנק ביום 13 בינואר 2016 (מספר אסמכתא 2016-01-009607).

ביום 31 במארס 2015 החליטה האסיפה הכללית של הבנק לבחור בגב' דפנה שורץ כדירקטורית חיצונית לפי חוק החברות לתקופה נוספת של שלוש שנים החל מיום 6 באפריל 2015 ועד ליום 5 באפריל 2018.

תקנה 29א

(1) אישור פעולות לפי סעיף 255 לחוק החברות תוך פירוט שם נושא המשרה ותפקידו, מועד הפעולה ופרטיה, מועד אישור הפעולה, תיאור התהליכים שבהם אושרה הפעולה והנימוקים לאישורה:

ביום 26 בפברואר 2015 קיבל הדירקטוריון את עדכון הצהרותיהם של דירקטורים ונושאי משרה והחליט לאשר כי למרות שכפל הכהונה של הדירקטורים ו/או נושאי המשרה המפורטים להלן ו/או של בן הזוג ו/או של קרוב להם, כדירקטור או כמנהל כללי או כבעל עניין בחברות המפורטות לצד שמם להלן, נחשבת למצב בו מתקיים לכאורה ניגוד עניינים, בשל כך שהבנק עשוי לתת שירותים בנקאיים לאותן חברות, קבע הדירקטוריון שאין בכך פגיעה בטובת הבנק:

א. אירית איזקסון - קרן עזריאלי (ישראל) (ע"ר), הלל ישראל בע"מ.

ב. יאיר סרוסי - המכון למחקרי ביטחון לאומי, מכון אלי הורביץ לניהול אסטרטגי, באוניברסיטת תל-אביב.

ג. יאיר טאומן - 100 צ'יקוס בע"מ.

ד. מאיר ויצ'נר - Miya Bahamas Ltd., S.C. Miya Water S.R.L.

ה. אמנון דיק - רדיו ECO 99 בע"מ, רלה ניהול ופיתוח (2014) בע"מ, אקו שרון ניהול ופיתוח בע"מ, נייסוונד בע"מ.

ו. דפנה שורץ - המועצה הלאומית למחקר ולפיתוח אזרחי (מולמו"פ).

ז. יאיר טאומן (קרוב של נושא המשרה - גיסו מיכאל טמיר) - מיכאל טמיר רואי חשבון.

ח. אמיר אביב (קרוב של נושא המשרה - גיסו עמי ביטון) - מקימי בע"מ.

ט. זאב חיו (קרובה של נושא המשרה - אשתו יעל חיו) - אופאל ש.י. אינטרנשיונל בע"מ, Explore Asian Inc.

י. אפרת פלד (קרוב של נושאת המשרה - אח גבריאל שרף) -
Star Shipping Services (India) Private Ltd., Star Lanka Shipping (Private) Ltd.

יא. אבי כוכבא - וינושן טכנולוגיות, פועלים בע"מ.

יב. אלי כהן - קרן מורשת מנחם בגין.

יג. ניר זיכלינסקי - האוניברסיטה העברית, אוניברסיטת בר-אילן.

יד. יוסף ירום - הספרייה הלאומית בע"מ.

טו. ידין ענתבי - Sure-ha International Limited.

טז. אריק פינטו - פועלים משכנתאות סוכנות ביטוח בע"מ, פועלים אופקים בע"מ.

יז. יעקב אורבך - פועלים שרותי נאמנות בע"מ, דיור ב.פ. בע"מ, דיור ב.פ. נכסים (1993) בע"מ, דיור ב.פ. השקעות (1992) בע"מ.

בהמשך קיבל הדירקטוריון ביום 31 באוגוסט 2015 עדכון נוסף של הצהרותיהם של דירקטורים ונושאי משרה והחליט לאשר כי למרות שכפל הכהונה של הדירקטורים ו/או נושאי המשרה המפורטים להלן ו/או של בן הזוג ו/או של קרוב להם, כדירקטור או כמנהל כללי או כבעל עניין בחברות המפורטות לצד שמם להלן, נחשבת למצב בו מתקיים לכאורה ניגוד עניינים, קבע הדירקטוריון שאין בכך פגיעה בטובת הבנק:

א. ניר זיכלינסקי - המכללה האקדמית אשקלון, המרכז האקדמי פרס.

ב. יאיר טאומן - רי-וויר (א.ד.ג) מחקר ופיתוח בע"מ, Gamesmartltd.com.

ג. אמנון דיק - מיגאד לוגיסטיקה י.א. שותפות מוגבלת, מיגאד לוגיסטיקה בע"מ.

ד. יעקב פאר (קרוב של נושא המשרה - חתן שי בן חמו) - כמיטק בע"מ, כמיטק שיקום בע"מ, פי.אל.טי. שרותים פיננסיים בע"מ.

ה. דפנה שורץ (קרוב של נושאת המשרה - חתן אבי רז) - אלוני האפט גלובל קפיטל בע"מ, טופלוג ייזום ניהול ולוגיסטיקה.

ו. אפרת פלד (קרוב של נושאת המשרה - חתן של בן זוגה סדריק שומרד) - Bernard Controls Asia Finance Manager.

ז. רון וקסלר - מנהיגות עסקית צעירה בע"מ - חל"צ.

תקנה 29א המשך

ח. אבי כוכבא - ישראכרט בע"מ, יורופיי (יורוקרד) ישראל בע"מ.

בהתאם לקביעת הדירקטוריון כאמור לעיל, כי אין בכפל הכהונה כל פגיעה בטובת הבנק, נתן הדירקטוריון אישור לפי סעיף 255 לחוק החברות להמשך כהונתם בבנק.

כן אישר הדירקטוריון את העסקות והפעולות שבוצעו בעבר בין החברות הנ"ל לבין הבנק טרם מינויים של הדירקטורים ו/או נושאי המשרה הנ"ל וקודם שהיה להם ו/או לבן הזוג ו/או לקרוב שלהם, עניין אישי בעסקות ו/או בפעולות, שהינן במהלך העסקים הרגיל.

כן אישר הדירקטוריון כי אינו מוצא פגם בכך שהבנק ממשיך לספק לחברות הנ"ל את מכלול השירותים הבנקאיים (למעט אשראי), בארץ ובחו"ל, שהוא מספק ללקוחותיו האחרים בעלי היקף פעילות דומה. כל השירותים הבנקאיים ותנאיהם יקבעו באופן שהחברות כאמור יקבלו תנאים זהים הניתנים ללקוחות אחרים של הבנק המבצעים עסקות דומות ולא יקבלו הטבות שאינן ניתנות ללקוחות אחרים במהלך העסקים הרגיל של הבנק ובנסיבות דומות. האישור הנדרש לפי הוראות סעיף 255 לחוק החברות ניתן בכפוף לכך שהתנאים לקבלת השירותים הבנקאיים כאמור, הינם על-פי נוהלי הבנק ובמסגרת הסמכויות והנהלים של הדירקטוריון ולפיהם. לעניין פיקדונות, תנאי ניהול חשבון ואשראים לחברות המפורטות לעיל - ינתן אישור ספציפי של הגורם המוסמך לאישור אשראים בבנק וגם/ו/או ועדת עסקות עם אנשים קשורים של הדירקטוריון כנדרש בהתאם להוראה 312 להוראות ניהול בנקאי תקין של בנק ישראל ובהתאם לנוהלי הבנק ולמסגרת הסמכויות והנהלים של הדירקטוריון ולפיהם, ובתנאים המאושרים על-ידי הבנק לאחרים שאינם "בעלי עניין" בעסקות עם הבנק, והמבצעים עסקות דומות עם הבנק. אישור זה מהווה עדכון לאישורים קודמים שקיבל הדירקטוריון במועדים שונים.

(2) אישור פעולות לפי סעיף 254(א) לחוק החברות שלא אושרו: אין.

(3) עסקות חריגות הטעונות אישור לפי סעיף 270 (1) לחוק החברות - אין.

(4) פטור, ביטוח או התחייבות לשיפוי, לנושא משרה כהגדרתו בחוק החברות, שבתוקף בתאריך הדוח -

נכון למועד הדוח, כל הדירקטורים ונושאי המשרה בבנק מחזיקים בכתבי פטור, התחייבות לשיפוי, וכן נעשה להם ביטוח נושאי משרה. לפרטים נוספים ראה תקנה 22.

עופר לוי
משנה למנכ"ל, חשבונאי ראשי

רונית שפירא
מזכירת הבנק

תל-אביב, 28 בפברואר 2016

שאלון ממשל תאגידי

עצמאות הדירקטוריון		
1.		בכל שנת הדיווח כיהנו בתאגיד שני דירקטורים חיצוניים או יותר: **נכון** דירקטור א': **אמרי טוב** דירקטור ב': **דפנה שורץ** מספר הדירקטורים החיצוניים המכהנים בתאגיד נכון למועד פרסום שאלון זה: **7 דירקטורים (שני דירקטורים חיצוניים שמונו על-פי חוק החברות וחמישה דירקטורים אשר נחשבים לחיצוניים לפי הוראה 301 של המפקח על הבנקים).**
2.	א.	שיעור הדירקטורים הבלתי תלויים המכהנים בתאגיד נכון למועד פרסום שאלון זה: **7/15** (שני דירקטורים חיצוניים שמונו על-פי חוק החברות וחמישה דירקטורים אשר מונו על-פי הוראה 301 של המפקח על הבנקים והם עונים על הגדרת "דירקטור בלתי תלוי" באשר הם מקיימים את תנאי הכשירות למינוי דירקטור חיצוני הקבועים בסעיף 240(ב)-(ו) לחוק החברות וועדת הביקורת אישרה את היותם בלתי תלויים ביום 24.1.2011, ביום 28.7.2013 וביום 7.1.2016).
	ב.	התאגיד **לא** קבע בתקנון כי יכהן בו שיעור/מספר מינימלי של דירקטורים בלתי תלויים.
3.		בשנת הדיווח נערכה בדיקה עם הדירקטורים החיצוניים (והדירקטורים הבלתי תלויים) ונמצא כי הם קיימו בשנת הדיווח את הוראת סעיף 240(ב) ו-(ו) לחוק החברות לעניין היעדר זיקה של הדירקטורים החיצוניים (והבלתי תלויים) המכהנים בתאגיד וכן מתקיימים בהם התנאים הנדרשים לכהונה כדירקטור חיצוני (או בלתי תלוי): **נכון.**
4.		כל הדירקטורים אשר כיהנו בתאגיד במהלך שנת הדיווח, אינם כפופים למנהל הכללי, במישרין או בעקיפין (למעט דירקטור שהוא נציג עובדים, אם קיימת בתאגיד נציגות לעובדים): **נכון.**
5.		כל הדירקטורים שהודיעו על קיומו של עניין אישי שלהם באישור עסקה שעל סדר יומה של הישיבה, לא נכחו בדיון ולא השתתפו בהצבעה כאמור (למעט דיון ו/או הצבעה בנסיבות המתקיימות לפי סעיף 278(ב) לחוק החברות): **נכון.**
6.		בעל השליטה (לרבות קרובו ו/או מי מטעמו), שאינו דירקטור או נושא משרה בכירה אחר בתאגיד, לא נכח בישיבות הדירקטוריון שהתקיימו בשנת הדיווח: **הגב' שרי אריסון הוזמנה להשתתף בדיון של הדירקטוריון ביום 27.12.2015 להצגת נושא מודל "עשיית הטוב". למעט ישיבה זו, בעל השליטה (לרבות קרובו ו/או מי מטעמו) שאינו דירקטור או נושא משרה בכירה בבנק – לא נכח בישיבות הדירקטוריון האחרות שהתקיימו בשנת הדיווח.**

שאלון ממשל תאגידי (המשך)

כשירות וכישורי הדירקטורים		
7.		בתקנון התאגיד **לא** קיימת הוראה המגבילה את האפשרות לסיים מיידית את כהונתם של כלל הדירקטורים בתאגיד, שאינם דירקטורים חיצוניים: **נכון.**
8.		התאגיד דאג לעריכת תוכנית הכשרה לדירקטורים חדשים, בתחום עסקי התאגיד ובתחום הדין החל על התאגיד והדירקטורים, וכן דאג לעריכת תוכנית המשך להכשרת דירקטורים מכהנים, המותאמת, בין השאר, לתפקיד שהדירקטור ממלא בתאגיד: **נכון.** התוכנית הופעלה בשנת הדיווח.
9.	א.	בתאגיד נקבע מספר מזערי נדרש של דירקטורים בדירקטוריון שעליהם להיות בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית: **נכון.** המספר המזערי שנקבע: **2.**
	ב.	מספר הדירקטורים שכיהנו בתאגיד במהלך שנת הדיווח: בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית: 14 דירקטורים מיום 1.1.2015 ועד 11.12.2015; 13 דירקטורים מיום 11.12.2015 ועד 27.12.2015; 12 דירקטורים מיום 27.12.2015 ועד 31.12.2015; בעלי כשירות מקצועית: דירקטור אחד מיום 1.1.2015 ועד 31.12.2015;
10.	א.	בכל שנת הדיווח כלל הרכב הדירקטוריון חברים משני המינים: **נכון**.
	ב.	מספר הדירקטורים מכל מין המכהנים בדירקטוריון התאגיד נכון למועד פרסום שאלון זה: **גברים: 11 נשים: 4.**

שאלון ממשל תאגידי (המשך)

ישיבות הדירקטוריון (וכינוס אסיפה כללית)						
11.	א.	מספר ישיבות הדירקטוריון שהתקיימו במהלך כל רבעון בשנת הדיווח: רבעון ראשון 2015: **7** רבעון שני 2015: **6** רבעון שלישי 2015: **5** רבעון רביעי 2015: **13**				
	ב.	לצד כל אחד משמות הדירקטורים שכיהנו בתאגיד במהלך שנת הדיווח, יצוין שיעור השתתפותו בישיבות הדירקטוריון (בס"ק זה – לרבות ישיבות ועדות הדירקטוריון בהן הוא חבר, וכמצוין להלן) שהתקיימו במהלך שנת הדיווח (ובהתייחס לתקופת כהונתו):				
		שם הדירקטור	שיעור השתתפותו בישיבות הדירקטוריון	שיעור השתתפותו בישיבות ועדת ביקורת (לגבי דירקטור החבר בוועדה זו)	שיעור השתתפותו בישיבות הוועדה לבחינת הדוחות כספיים (לגבי דירקטור החבר בוועדה זו)	שיעור השתתפותו בישיבות ועדות דירקטוריון נוספות בהן הוא חבר (תוך ציון שם הוועדה)
		יאיר סרוסי	97%	אינו חבר הוועדה	אינו חבר הוועדה	ועדת אשראי – 97% הוועדה לאישור השקעות – 100% הוועדה לבנקאות חו"ל ופעילות בינלאומית – 100% הוועדה למוצרים חדשים – 100% הוועדה לממשל תאגידי – 100% ועדת כספים ותשקיפים – 100% הוועדה לניהול ובקרת סיכונים – 100% ועדת תגמול אליה הוזמנו דירקטורים נוספים כחברי הוועדה (בהתאם לסעיף 38(ה) להוראה 301 של המפקח על הבנקים) – 93%
		אירית איזקסון	100%	אינה חברת הוועדה	אינה חברת הוועדה	ועדת כספים ותשקיפים – 100% הוועדה לניהול ובקרת סיכונים – 100% ועדת אשראי – 95% הוועדה למוצרים חדשים – 100%

שאלון ממשל תאגידי (המשך)

ישיבות הדירקטוריון (וכינוס אסיפה כללית) (המשך)					
		מלי ברון	100%	97%	100%	ועדת עסקות עם אנשים קשורים – 100% ועדת אשראי – 100% ועדת ממשל תאגידי – 100% הוועדה לניהול ובקרת סיכונים – 100%
		אמנון דיק	100%	אינו חבר הוועדה	אינו חבר הוועדה	ועדה לאישור השקעות – 100% ועדת בנקאות חו"ל ופעילות בינלאומית – 100% ועדת טכנולוגיה ומחשוב – 100% ועדת מוצרים חדשים – 100% ועדת תגמול אליה הוזמנו דירקטורים נוספים כחברי הוועדה (בהתאם לסעיף 38(ה) להוראה 301 של המפקח על הבנקים) – 100%
		מאיר ויצ'נר	97%	אינו חבר הוועדה	אינו חבר הוועדה	ועדת טכנולוגיה ומחשוב – 100% ועדה לבנקאות חו"ל ופעילות בינלאומית – 100%
		ניר זיכלינסקי	100%	97%	97%	ועדת טכנולוגיה ומחשוב – 100%
		יאיר טאומן	81%	אינו חבר הוועדה	אינו חבר הוועדה	הוועדה לאישור השקעות – 80% הוועדה לתביעות נגזרות – אי.די.בי – 100%
		אמרי טוב	100%	100%	100%	ועדת תגמול – 100% ועדת אשראי – 100% ועדת עסקות עם אנשים קשורים – 100% ועדת כספים ותשקיפים – 100% הוועדה לאישור השקעות – 100% הוועדה לניהול ובקרת סיכונים – 100% הוועדה לבנקאות חו"ל ופעילות בינלאומית – 100% הוועדה לממשל תאגידי – 100%
		יוסף ירום	100%	100%	100%	ועדת מוצרים חדשים – 100%
		יעקב פאר	100%	100%	100%	ועדת כספים ותשקיפים – 100%

שאלון ממשל תאגידי (המשך)

ישיבות הדירקטוריון (וכינוס אסיפה כללית) (המשך)					
		אפרת פלד	100%	אינה חברת הוועדה	אינה חברת הוועדה	הוועדה לבנקאות חו"ל ופעילות בינלאומית – 100% ועדת כספים ותשקיפים – 100% הוועדה לניהול ובקרת סיכונים – 100% ועדת ממשל תאגידי – 100% ועדת תגמול אליה הוזמנו דירקטורים נוספים כחברי הוועדה (בהתאם לסעיף 38(ה) להוראה 301 של המפקח על הבנקים) – 100%
		משה קורן	97%	אינו חבר הוועדה	אינו חבר הוועדה	ועדת אשראי – 100% ועדת עסקות עם אנשים קשורים – 100% ועדת כספים ותשקיפים – 100% הוועדה לניהול ובקרת סיכונים – 100% הוועדה למוצרים חדשים – 100% ועדת תגמול – 100% ועדת תגמול אליה הוזמנו דירקטורים נוספים כחברי הוועדה (בהתאם לסעיף 38(ה) להוראה 301 של המפקח על הבנקים) – 95%
		נחמה רונן	92%	אינה חברת הוועדה	אינה חברת הוועדה	ועדת תגמול – 100% הוועדה לממשל תאגידי – 80%
		דפנה שורץ	93%	100%	100%	ועדת עסקות עם אנשים קשורים – 97% ועדת תגמול – 100% הוועדה לתביעות נגזרות – אי.די.בי – 100%
		עידו שטרן	100%	אינו חבר הוועדה	אינו חבר הוועדה	הוועדה לתביעות נגזרות – אי.די.בי – 100% הוועדה לאישור השקעות – 100% הוועדה לבנקאות חו"ל ופעילות בינלאומית – 100% הוועדה לממשל תאגידי – 100%
.12		בשנת הדיווח קיים הדירקטוריון דיון אחד לפחות לעניין ניהול עסקי התאגיד בידי המנהל הכללי ונושאי המשרה הכפופים לו, בלא נוכחותם, לאחר שניתנה להם הזדמנות להביע את עמדתם: **נכון.**				

שאלון ממשל תאגידי (המשך)

הפרדה בין תפקידי המנהל הכללי ויושב ראש הדירקטוריון	
13.	בכל שנת הדיווח כיהן בתאגיד יו"ר דירקטוריון: **נכון**.
14.	בכל שנת הדיווח כיהן בתאגיד מנהל כללי: **נכון**.
15.	בתאגיד בו מכהן יו"ר הדירקטוריון גם כמנכ"ל התאגיד ו/או מפעיל את סמכויותיו, כפל הכהונה אושר בהתאם להוראות סעיף 121(ג) לחוק החברות. ☒ לא רלוונטי.
16.	המנכ"ל אינו קרוב של יו"ר הדירקטוריון: **נכון**.
17.	בעל שליטה או קרובו אינו מכהן כמנכ"ל או כנושא משרה בכירה בתאגיד, למעט כדירקטור: **נכון**.

ועדת הביקורת		
18.		בוועדת הביקורת לא כיהן בשנת הדיווח –
	א.	בעל השליטה או קרובו: **נכון**.
	ב.	יו"ר הדירקטוריון: **נכון**.
	ג.	דירקטור המועסק על-ידי התאגיד או על-ידי בעל השליטה בתאגיד או בידי תאגיד בשליטתו: **נכון**.
	ד.	דירקטור הנותן לתאגיד או לבעל השליטה בתאגיד או תאגיד בשליטתו שירותים דרך קבע: **נכון**.
	ה.	דירקטור שעיקר פרנסתו על בעל השליטה: **נכון**.
19.		מי שאינו רשאי להיות חבר בוועדת ביקורת, ובכלל זה בעל שליטה או קרובו, לא נכח בשנת הדיווח בישיבות ועדת הביקורת, למעט בהתאם להוראות סעיף 115(ה) לחוק החברות: **נכון**.
20.		מניין חוקי לדיון ולקבלת החלטות בכל ישיבות ועדת הביקורת שהתקיימו בשנת הדיווח היה רוב של חברי הוועדה, כאשר רוב הנוכחים היו דירקטורים בלתי תלויים ואחד מהם לפחות היה דירקטור חיצוני: **נכון**.
21.		ועדת הביקורת קיימה בשנת הדיווח ישיבה אחת לפחות בנוכחות המבקר הפנימי ורואה החשבון המבקר ובלא נוכחות של נושאי משרה בתאגיד שאינם חברי הוועדה, לעניין ליקויים בניהול העסקי של התאגיד: **נכון**.
22.		בכל ישיבות ועדת הביקורת בה נכח מי שאינו רשאי להיות חבר הוועדה, היה זה באישור יו"ר הוועדה ו/או לבקשת הוועדה (לגבי היועץ המשפטי ומזכיר התאגיד שאינו בעל שליטה או קרובו): **נכון**.
23.		בשנת הדיווח היו בתוקף הסדרים שקבעה ועדת הביקורת לגבי אופן הטיפול בתלונות של עובדי התאגיד בקשר לליקויים בניהול עסקיו ולגבי ההגנה שתינתן לעובדים שהתלוננו כאמור: **נכון**.
24.		ועדת הביקורת (ו/או הוועדה לבחינת הדוחות הכספיים) הניחה את דעתה כי היקף עבודתו של רואה החשבון המבקר ושכר טרחתו ביחס לדוחות הכספיים בשנת הדיווח, היו נאותים לשם ביצוע עבודת ביקורת וסקירה ראויים: **נכון**.

שאלון ממשל תאגידי (המשך)

תפקידי הוועדה לבחינת הדוחות הכספיים (להלן: הוועדה) בעבודתה המקדימה לאישור הדוחות הכספיים		
25.	א.	פרק הזמן (בימים) אותו קבע הדירקטוריון כזמן סביר להעברת המלצות הוועדה לקראת הדיון בדירקטוריון לאישור הדוחות הכספיים: **3 ימים**, ככל שהדבר אפשרי.
	ב.	מספר הימים שחלפו בפועל בין מועד העברת ההמלצות לדירקטוריון למועד הדיון בדירקטוריון לאישור הדוחות הכספיים: דוח רבעון ראשון 2015: **יומיים.** דוח רבעון שני 2015: **יומיים.** דוח רבעון שלישי 2015: **יום אחד.** דוח שנתי 2015: **5 ימים.**
	ג.	מספר הימים שחלפו בין מועד העברת טיוטת הדוחות הכספיים לדירקטורים למועד הדיון בדירקטוריון לאישור הדוחות הכספיים: דוח רבעון ראשון 2015: **יומיים.** דוח רבעון שני 2015: **יומיים.** דוח רבעון שלישי 2015: **יומיים.** דוח שנתי 2015: **יומיים.**
26.		רואה החשבון המבקר של התאגיד השתתף בכל ישיבות הוועדה והדירקטוריון, בה נדונו הדוחות הכספיים של התאגיד המתייחסים לתקופות הנכללות בשנת הדיווח: **נכון**.
27.		בוועדה התקיימו בכל שנת הדיווח ועד לפרסום הדוח השנתי, כל התנאים המפורטים להלן:
	א.	מספר חבריה לא פחת משלושה (במועד הדיון בוועדה ואישור הדוחות כאמור): **נכון**.
	ב.	התקיימו בה כל התנאים הקבועים בסעיף 115(ב) ו–(ג) לחוק החברות (לעניין כהונת חברי ועדת ביקורת): **נכון**.
	ג.	יו"ר הוועדה הוא דירקטור חיצוני: **נכון**.
	ד.	כל חבריה דירקטורים ורוב חבריה דירקטורים בלתי תלויים: **נכון**.
	ה.	לכל חבריה היכולת לקרוא ולהבין דוחות כספיים ולפחות אחד מהדירקטורים הבלתי תלויים הוא בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית: **נכון**.
	ו.	חברי הוועדה נתנו הצהרה עובר למינוים: **נכון**.
	ז.	המניין החוקי לדיון ולקבלת החלטות בוועדה היה רוב חבריה ובלבד שרוב הנוכחים היו דירקטורים בלתי תלויים ובהם דירקטור חיצוני אחד לפחות: **נכון**.

שאלון ממשל תאגידי (המשך)

ועדת תגמול		
28.		הוועדה מנתה, בשנת הדיווח, לפחות שלושה חברים והדירקטורים החיצוניים היוו בה רוב (במועד הדיון בוועדה): **נכון**.
29.		תנאי כהונתם והעסקתם של כל חברי ועדת הגמול בשנת הדיווח הינם בהתאם לתקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני), התש"ס–2000: **נכון**.
30.		בוועדת התגמול לא כיהן בשנת הדיווח –
	א.	בעל השליטה או קרובו: **נכון**.
	ב.	יו"ר הדירקטוריון: **נכון**.
	ג.	דירקטור המועסק על–ידי התאגיד או על–ידי בעל השליטה בתאגיד או בידי תאגיד בשליטתו: **נכון**.
	ד.	דירקטור הנותן לתאגיד או לבעל השליטה בתאגיד או תאגיד בשליטתו שירותים דרך קבע: **נכון**.
	ה.	דירקטור שעיקר פרנסתו על בעל השליטה: **נכון**.
31.		בעל שליטה או קרובו לא נכחו בשנת הדיווח בישיבות ועדת התגמול, למעט אם קבע יו"ר הוועדה כי מי מהם נדרש לשם הצגת נושא מסוים: **נכון**.
32.		ועדת התגמול והדירקטוריון לא עשו שימוש בסמכותם לפי סעיפים 267א(ג), 272(ג)(3) ו–272(ג1)(1)(ג) לאישור עסקה או מדיניות תגמול, למרות התנגדותה של האסיפה הכללית: **נכון**.

מבקר פנים	
33.	יו"ר הדירקטוריון או מנכ"ל התאגיד הוא הממונה הארגוני על המבקר הפנימי בתאגיד: **נכון**.
34.	יו"ר הדירקטוריון או ועדת הביקורת אישרו את תוכנית העבודה בשנת הדיווח: **נכון**.
35.	היקף העסקת המבקר הפנימי בתאגיד בשנת הדיווח: **100% משרה**.
	בשנת הדיווח התקיים דיון (בוועדת הביקורת או בדירקטוריון) בממצאי המבקר הפנימי: **נכון**.
36.	המבקר הפנימי אינו בעל עניין בתאגיד, קרובו, רו"ח מבקר או מי מטעמו וכן אינו מקיים קשרים עסקיים מהותיים עם התאגיד, בעל השליטה בו, קרובו או תאגידים בשליטתם: **נכון**.

עסקות עם בעלי עניין	
37.	בעל השליטה או קרובו (לרבות חברה שבשליטתו) אינו מועסק על–ידי התאגיד או נותן לו שירותי ניהול: **נכון**.
38.	למיטב ידיעת התאגיד, לבעל השליטה אין עסקים נוספים בתחום פעילותו של התאגיד (בתחום אחד או יותר): **נכון**.

מר יאיר סרוסי
יו"ר הדירקטוריון

הגב' דפנה שורץ
יו"ר ועדת הביקורת*

* הוועדה משמשת גם כוועדה לבחינת הדוחות הכספיים.

מילון מונחים

אגרת–חוב

נייר ערך המהווה תעודת התחייבות לתשלום חוב, ובו הבטחה של המנפיק לשלם למחזיק האיגרת את הקרן שהונפקה בתוספת תשלומי ריבית/קופון, במועדים קבועים או בהתקיים תנאי מסוים. זהו מכשיר פיננסי שבאמצעותו הממשלה ופירמות יכולות ללוות כסף מהציבור.

אובליגו

חבות כוללת. סך ההתחייבויות של הלקוח לבנק.

אופציה

חוזה בין שני צדדים (כותב האופציה ורוכש האופציה). כותב האופציה מעניק לרוכש האופציה זכות לרכוש או למכור נכס כלשהו תמורת מחיר קבוע מראש, בדר"כ במועד קבוע מראש.

איגוח

פעולה של הפיכת הלוואות ואשראי בנקאי להלוואה ארוכת טווח, באמצעות אגרות–חוב.

אינפלציה

תהליך מתמשך של עליית מחירים, הגורם לירידה בערך הכסף. האינפלציה נמדדת על–ידי שיעור השינוי במדד המחירים לצרכן.

אמצעי שליטה

על פי חוק בנקאות (רישוי), התשמ"א–1981, כל אחת מאלה:

(1) זכות ההצבעה באסיפה כללית של חברה או בגוף מקביל של תאגיד אחר;

(2) הזכות למנות דירקטור בתאגיד, ולעניין זה:

(א) יראו את מי שמינה דירקטור בתאגיד כבעל הזכות למנותו;

(ב) חזקה על תאגיד שנושא משרה בו נתמנה לדירקטור בתאגיד אחר, ועל מי ששולט באותו תאגיד, שהם בעלי הזכות למנותו;

(3) הזכות להשתתף ברווחי התאגיד;

(4) הזכות ליתרת נכסי התאגיד בעת חיסולו לאחר סילוק חבויותיו.

ארוע סייבר

ארוע אשר משתמש בתשתיות האינטרנט ושירותי האינטרנט כמרכיב עיקרי בתקיפת מערכות מחשוב ו/או מערכות ותשתיות משובצות מחשב על–ידי, או מטעם, יריבים (חיצוניים או פנימיים לתאגיד הבנקאי) אשר עלולה לגרום להתממשות חשיפה, שיבוש או השבתת גישה למידע או למערכות מידע, לרבות ניסיון לביצוע תקיפה כאמור גם אם לא בוצע נזק בפועל.

אשראי חוץ–מאזני

התקשרויות למתן אשראי וערבויות (לא כולל מכשירים נגזרים).

באזל

באזל 2/באזל 3 – תקנות לניהול הסיכונים של הבנקים שנקבעו על–ידי ועדת באזל, העוסקת בפיקוח ובקביעת סטנדרטים לפיקוח על בנקים בעולם.

בקרה פנימית על דיווח כספי

תהליך שתוכנן על–ידי, או תחת פיקוחם של, המנכ"ל והחשבונאי הראשי, או אדם המבצע בפועל אותו תפקיד, ומושפע על–ידי דירקטוריון התאגיד הבנקאי, ההנהלה ועובדים אחרים, כדי לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי והכנת הדוחות הכספיים למטרות חיצוניות בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים, להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

בקרות ונהלים לגבי הגילוי

בקרות ונהלים אחרים של התאגיד הבנקאי אשר תוכננו להבטיח שמידע אשר נדרש התאגיד הבנקאי לגלות בדוחות נרשם, מעובד, מסוכם ומדווח בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים. "בקרות ונהלים לגבי הגילוי" כוללים, בין השאר, בקרות ונהלים אשר תוכננו להבטיח שמידע אשר נדרש התאגיד הבנקאי לגלות בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים, נצבר ומועבר להנהלת התאגיד הבנקאי, כולל למנכ"ל ולחשבונאי הראשי, באופן המתאים על–מנת לאפשר קבלת החלטות במועד המתאים, בהתייחס לדרישות הגילוי.

גידור

עסקה פיננסית שמטרתה להקטין את החשיפה מעסקה פיננסית אחרת או מתיק חשיפות.

דפלציה

תהליך מתמשך של ירידה במדד המחירים לצרכן.

הון פיקוחי

ההון הפיקוחי מורכב משני רבדים: הון רובד 1 והון רובד 2, כהגדרתם בהוראת ניהול בנקאי תקין 202.

הון רובד 1

הון על בסיס מתמשך (going-concern capital) כולל הון עצמי רובד 1 והון רובד 1 נוסף. כהגדרתם בהוראת ניהול בנקאי תקין 202.

הון רובד 2

הון בחדלות פירעון (gone-concern capital) כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין 202.

הלוואה לדיור

הלוואה המקיימת אחד מאלה, ובלבד שלא ניתנה למטרת עסק:

1) ההלוואה מיועדת לרכישה או לחכירה של דירת מגורים, בנייתה, הרחבתה, או שיפוצה;

2) ההלוואה מיועדת לרכישת מגרש לבניית דירת מגורים או לרכישת זכות בדירת מגורים תמורת דמי מפתח;

3) ההלוואה ניתנה במשכון דירת מגורים;

4) ההלוואה מיועדת למימון פירעון מוקדם של הלוואה במלואה או בחלקה כאמור בסעיפים קטנים 1,2.

הלוואת בולט

הלוואה שבמהלך כל תקופתה משולמים רק תשלומי הריבית, ואילו הקרן נפרעת במלואה בסוף התקופה. לעיתים גם הריבית משולמת בסוף התקופה.

הלוואת בלון

הלוואה שבמהלך כל תקופתה משולמים רק תשלומי הריבית, ואילו הקרן נפרעת במלואה בסוף התקופה. לעיתים גם הריבית משולמת בסוף התקופה.

הלוואת micro finance

הלוואה הניתנת כחלק מפרויקט מימון זעיר לעסקים קטנים מעוטי יכולת שלא היו זכאים לקבלת אשראי בתנאים הסטנדרטים.

הלמ"ס

הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה - ארגון הפועל מתוקף סמכות חוקית לאיסוף נתונים רשמיים על החברה ועל הכלכלה בישראל ולהפצתם.

הנהלה

אנשים האחראיים על השגת מטרות הישות, שיש להם הסמכות לקבוע מדיניות ולקבל החלטות שבאמצעותן יושגו מטרות אלה. ההנהלה כוללת בדרך כלל את חברי הדירקטוריון, המנכ"ל, סמנכ"ל התפעול, הסמנכ"ל הממונה על פעולות העסק העיקריות (כגון מכירות, מנהלה או כספים) ואנשים אחרים המבצעים פעולות דומות של קבלת החלטות.

הסדר כובל

הסדר הנעשה בין בני אדם המנהלים עסקים, לפיו אחד הצדדים לפחות מגביל עצמו באופן העלול למנוע או להפחית את התחרות בעסקים בינו לבין הצדדים האחרים להסדר, או חלק מהם, או בינו לבין אדם שאינו צד להסדר.

התאוששות

שיקום פעולות עסקיות מסוימות לאחר שחל שיבוש באותן פעולות, עד לרמה מספקת לצורך מילוי ההתחייבויות העסקיות.

חבות

כמשמעותה בהוראה 313 להוראות ניהול בנקאי תקין.

חברה בת

חברה אשר חברה אחרת מחזיקה בחמישים אחוזים או יותר מן הערך הנקוב של הון המניות המוצא שלה או מכוח ההצבעה שבה או רשאית למנות מחצית או יותר מהמנהלים או את המנהל הכללי שלה.

חברת כרטיסי אשראי

תאגיד עזר המנפיק כרטיס חיוב או הסולק תשלומים שנעשו באמצעותו.

חוב

זכות חוזית לקבל כסף לפי דרישה או במועדים קבועים או הניתנים לקביעה, אשר מוכרת כנכס במאזן של התאגיד הבנקאי (לדוגמא פיקדונות בבנקים, אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, אשראי לציבור, אשראי לממשלה, וכו'). חובות אינם כוללים פיקדונות בבנק ישראל ואינם כוללים נכסים בגין מכשירים נגזרים.

חוב מותנה בביטחון

חוב שפירעונו צפוי להתבצע באופן בלעדי מתוך הביטחון, ואין מקורות זמינים ומהימנים אחרים לפירעונו.

חולשה מהותית

ליקוי, או שילוב של ליקויים, בבקרה הפנימית על דיווח כספי, כך שישנה אפשרות סבירה שהצגה מוטעית מהותית בדוחות הכספיים השנתיים או הרבעוניים של התאגיד הבנקאי לא תימנע או תתגלה במועד.

חח"ד

חשבון חוזר דביטורי - חשבון עובר ושב עסקי עם מסגרת אשראי.

חשבון עו"ש

חשבון עובר ושב – חשבון בנק שבו מתנהלות פעולות של כניסת ויציאת מזומנים.

יחס הון כולל

ההון הכולל הוא סך-כל הון רובד 1 וסך-כל הון רובד 2. יחס ההון הכולל מחושב על-ידי חלוקת ההון הכולל בנכסי סיכון.

ייסוף

התחזקות ערכו של מטבע ביחס למטבעות אחרים.

יישום למפרע

ישום למפרע הוא יישום של מדיניות חשבונאית חדשה לעסקות, לאירועים ולמצבים אחרים, כאילו יושמה מדיניות זו מאז ומעולם.

ישויות בעלות זכויות משתנות (VIE)

Variable interests Entities - ישויות בעלות זכויות משתנות הינן זכויות חוזיות, זכויות בעלות או זכויות כספיות אחרות שמשתנות בהתאם לשינויים בשווי הוגן של הנכסים נטו של הישות, שאינם כוללים זכויות משתנות.

ישות משפטית

מבנה משפטי כלשהו המשמש לביצוע פעולות או להחזקה בנכסים. חברות, שותפויות, חברות בערבון הן דוגמאות מסוימות למבנים כאלה.

כתבי התחייבות נדחים

כתבי התחייבות שהזכויות לפיהם נדחות מפני תביעותיהם של כל הנושים האחרים של התאגיד הבנקאי, למעט כתבי התחייבות אחרים ומאותו סוג.

מגנ"א

מערכת גילוי נאות אלקטרונית - מערכת מידע לקליטתם והפצתם דרך רשת האינטרנט, של מכלול הדיווחים הנדרשים מגופים הכפופים לפיקוחה של הרשות: תאגידים, מנהלי קרנות נאמנות, נאמנים, חברות יועצי השקעות, חברות לניהול תיקים וחתמים.

מדד המחירים לצרכן

מדד המתפרסם על-ידי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, ומודד את השינויים החודשיים במחירי מוצרים ושירותים, המהווים את "סל הצריכה" של משפחה ממוצעת. ביום ה-15 של כל חודש מפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה את המדד לשינויים שחלו במחירים בחודש הקודם.

מודל בלק אנד שולס

Black-Scholes model - מודל לתמחור אופציות הכולל טכניקת ערך נוכחי ומשקף את ערך הזמן והערך הפנימי של האופציה.

מחזור פעילות

מחזור מכירות שנתי או היקף הכנסות שנתי.

מח"מ

משך חיים ממוצע - הממוצע המשוקלל של זמן פירעון הקרן ותשלומי הריבית של האיגרת.

מחשוב ענן

משאבי מחשוב, תשתית מחשוב או מערכת מחשוב שהגישה אליהם מתבצעת באמצעות מחשב מרוחק דרך רשת האינטרנט או קו תקשורת ייעודי.

מכשירי אשראי חוץ-מאזניים

מכשירים כגון התקשרויות למתן אשראי וערבויות (לא כולל מכשירים נגזרים).

מכשיר נגזר

מכשיר פיננסי או חוזה עתידי שערכו נגזר מערכו של נכס בסיס כלשהו ושקיים שוק במסגרתו ניתן לקבוע את שוויו.

מכשיר פיננסי

מכשיר פיננסי הוא כל חוזה היוצר נכס פיננסי בישות אחת והתחייבות פיננסית או מכשיר הוני בישות אחרת.

מלאי נכסים נזילים באיכות גבוהה

נכסים ייחשבו לנכסים נזילים באיכות גבוהה אם ניתן להמירם למזומן בקלות ובמהירות תוך הפסד ערך קטן או ללא הפסד.

מניות פנטום

מכשיר התחייבותי המעניק תגמול במזומן המבוסס על שווי מניית החברה וזאת ללא הזכאות לקבל מניה בפועל.

מניות רדומות

מניות המוחזקות במישרין על-ידי החברה עצמה או על-ידי חברה בת בשליטתה. ממניות אלה נשללו הזכויות בהון ובהצבעה בחברה.

מסגרת אשראי

סכום המשיכה המרבי שתאגיד בנקאי הסכים לכבד משיכות מחשבון עובר ושב של הלקוח ביתרת חובה.

מרווח Bid-Ask

המרווח בין מחיר הרכישה ומחיר המכירה המוצעים. זהו למעשה ההבדל בין המחיר הגבוה ביותר שקונה מוכן לשלם עבור נכס והמחיר הנמוך ביותר בו מוכר מוכן למכור אותו.

נגזר OTC

מכשיר נגזר מסוג שמוסדות פיננסיים מתקשרים לגביו במהלך העסקים הרגיל ושקיים שוק במסגרתו ניתן לקבוע את שוויו.

נזק

תוצאה בלתי רצויה, לרבות שיבוש/הפרעה/השבתה/ של פעילות; גניבת נכס; איסוף מודיעין; פגיעה במוניטין/אמון הציבור.

ניהול המשכיות עסקית

גישה כלל-ארגונית הכוללת קווי מדיניות, תקנים ונהלים שתכליתם לשמור על קיומו של הבנק כישות פיננסית פעילה ואיתנה, ויכולתו להמשיך ולספק שירות מיטבי ללקוחותיו גם בעיתות חירום ושיבושים תפעוליים משמעותיים.

נכס פיננסי

מזומן, מכשיר הוני של ישות אחרת או זכות חוזית לקבל מישות אחרת מזומן או נכס פיננסי אחר או להחליף נכסים פיננסיים או התחייבויות פיננסיות עם ישות אחרת בתנאים פוטנציאלים עדיפים לישות; וכן חוזה אשר יסולק או עשוי להיות מסולק במכשיריה ההוניים של הישות.

סינדיקציה

עסקה שבה מספר מלווים חולקים מתן הלוואה ללווה יחיד, אך כל מלווה מעמיד הלוואה בסכום מסוים ללווה ויש לו את הזכות להיפרע ממנו. לעיתים קרובות, קבוצות של מלווים ממנות יחד אותן הלוואות כאשר הסכום שהועמד גדול יותר מהנכונות של מלווה יחיד כלשהו להלוות.

סליקה

תהליך פיננסי של חיוב וזיכוי לקוחות.

סניף

כל מקום שבו תאגיד בנקאי מקבל פיקדונות כספיים או מנהל עסקים עם לקוחותיו, לרבות סניף נייד, אך למעט מיתקן שבאמצעותו יכול לקוח לבצע פעולות בחשבונו אצל תאגיד בנקאי; לרבות הלוואות.

ערבויות

התקשרויות פורמליות המחייבות משפטית צד שלישי לשלם חוב אם החייב הישיר לא מצליח לעשות זאת.

פיחות

היחלשות ערכו של מטבע ביחס למטבעות אחרים.

פיקדונות לזמן קצוב

פיקדונות בהם למפקיד אין זכות וגם הוא אינו מורשה למשוך מהם במשך 6 ימים מיום ההפקדה.

פיקדונות לפי דרישה

פיקדון שאינו פיקדון לזמן קצוב.

פעילות מתן אשראי

מתן הלוואות, התחייבויות למתן הלוואות, מימון מחדש או ארגון מחדש של הלוואות, ארגון מכתבי אשראי, יצירת סינדיקציה של הלוואות.

ציבור

למעט הממשלה, ממשלות זרות ובנקים.

קונסורציום

עסקת אשראי במסגרתה מתאגדים מספר גופים פיננסיים ומעניקים יחד הלוואה ללווה.

ריבית בנק ישראל

הריבית בה בנק ישראל מלווה או לווה כספים ל/מאת התאגידים הבנקאים והיא נקבעת על-ידי הוועדה המוניטרית של הבנק.

ריבית ליבור

מייצגת את הריבית הבין בנקאית בה הבנקים סוחרים באשראי ביניהם.

שוק המעו"ף

מכשירים עתידיים ופיננסים - שוק של מכשירים פיננסיים נגזרים הנסחרים בבורסה לניירות-ערך בתל-אביב.

שוק פעיל

שוק בו עסקות בנכס או בהתחייבות מתקיימות בתדירות ובנפח מספיקים על מנת לספק מידע על התמחור על בסיס שוטף.

שליטה

היכולת לכוון את פעילותו של תאגיד, למעט יכולת הנובעת רק ממילוי תפקיד של דירקטור או משרה אחרת בתאגיד, וחזקה על אדם שהוא שולט בתאגיד אם הוא מחזיק מחצית או יותר מסוג מסוים של אמצעי השליטה בתאגיד.

שעבוד

ביטחונות הניתנים למלווה על-ידי לווה כערובה להבטחת תשלום שהוא חייב לו.

שעבוד צף

שעבוד על כל נכסיה ומפעלה של החברה או על מקצתם אותה שעה, כפי מצבם מזמן לזמן, אך בכפוף לסמכותה של החברה ליצור שעבודים מיוחדים על נכסיה או על מקצתם.

שעבוד שוטף

שעבוד על כל נכסיה ומפעלה של החברה או על מקצתם אותה שעה, כפי מצבם מזמן לזמן, אך בכפוף לסמכותה של החברה ליצור שעבודים מיוחדים על נכסיה או על מקצתם.

שער חליפין

שער המרה בין מטבעות.

שעת חירום

תקופת הפעלת מערך משק לשעת חירום בהתאם להחלטת הממשלה מס' 1716 מיום כ"ט בסיון התשמ"ו (6 ביולי 1986), להחלטת ממשלה מס' 1080 מיום ז' באדר א' התש"ס (13 בפברואר 2000) וכל החלטת ממשלה אחרת בעניין, הכרזה על מצב מיוחד בעורף לפי סעיף 9ג לחוק התגוננות אזרחית, תשי"א-1951 או הכרזת המפקח על שעת חירום.

תאגיד בנקאי

בנק, בנק חוץ, בנק למשכנתאות, בנק למימון השקעות, בנק לקידום עסקים, מוסד כספי או חברת שירותים משותפת.

תאגיד עזר

תאגיד שאינו עצמו תאגיד בנקאי שעיסוקיו הם רק בתחום הפעולה המותר לתאגיד בנקאי השולט בו, למעט עיסוקים שהתייחדו לתאגידים בנקאיים בהתאם לחוק.

תביעה ייצוגית

תובענה המנוהלת בשם קבוצת בני אדם, שלא ייפו את כוחו של התובע המייצג לכך, ואשר מעוררת שאלות מהותיות של עובדה או משפט המשותפות לכלל חברי הקבוצה.

תביעה נגזרת

תובענה שהגיש תובע בשם חברה בשל עילת תביעה שלה. בהתקיים התנאים המתאימים רשאי כל בעל מניה ודירקטור בחברה להגיש תביעה נגזרת.

תמ"ג

תוצר מקומי גולמי - סך-כל הערך המוסף של כל היצרנים המקומיים (התפוקה פחות צריכת הביניים), בתוספת מסים נטו (מסים פחות התמיכות על מוצרים) שאינם כלולים בערך התפוקה. תוצר מקומי גולמי מתקבל גם מסיכום ההוצאה לצריכה סופית בתוספת השקעה גולמית ויצוא פחות יבוא. כמו-כן, תוצר מקומי גולמי מתקבל מסיכום ההכנסות הראשוניות שחולקו על-ידי היחידות היצרניות המקומיות - התמורה לשכירים בתוספת עודף תפעולי גולמי, הכנסות מעורבות ומסים נטו על ייצור ועל יבוא.

תקופת הבשלה

Vesting - התקופה שבה נדרש לקיים את כל התנאים המוגדרים להבשלה של הסדר תשלום מבוסס מניות.

תרחיש יחוס

מתאר אפשרי של אירועים ביטחוניים, תפעוליים, כלכליים או אחרים שבגינו צפוי להיגרם שיבוש תפעולי משמעותי לתאגיד הבנקאי ואשר מוצב כמתאר רלוונטי לתכנון מענה.

תרחיש מקרו כלכלי

מתאר אפשרי של אירועים ביטחוניים, תפעוליים, כלכליים או אחרים שבגינו צפוי להיגרם שיבוש תפעולי משמעותי לתאגיד הבנקאי ואשר מוצב כמתאר רלוונטי לתכנון מענה.

תרחיש קיצון

מתאר אפשרי של אירועים ביטחוניים, תפעוליים, כלכליים או אחרים שבגינו צפוי להיגרם שיבוש תפעולי משמעותי לתאגיד הבנקאי ואשר מוצב כמתאר רלוונטי לתכנון מענה.

B2B

Business To Business - פעילות עסקית של מכירת מוצר או מתן שירותים של ארגון אחד לארגון שני.

B2C

Business To Consumer - פעילות עסקית אשר בה מוכרים מוצרים או מספקים שירותים לצרכן הסופי.

B.O.T

Build Operate Transfer - הסדר מימון פרויקטיים ציבוריים בו גוף פרטי מקבל זיכיון מגוף ציבורי כדי לממן, לתכנן, לבנות ולהפעיל מתקן ציבורי לתקופה קצובה בסופה עוברת הבעלות על הפרויקט לממשלה.

CVA

Credit Valuation Adjustment - חישוב סיכון האשראי בנגזרים משקף את תוחלת ההפסד הצפוי לבנק במקרה בו הצד הנגדי לעסקה יגיע למצב של כשל אשראי.

Dodd-Frank

Dodd-Frank Act - תקנות פדרליות בארצות-הברית שאושרו בקונגרס ב-2010 במטרה להגביר את היציבות, השקיפות והיעילות במערכת הפיננסית בארצות-הברית ובפרט בשוק נגזרי ה-OTC. מכוח תקנות אלו הוקמו גופים ממשלתיים שתפקידם לפקח, לאכוף ולעקוב אחר הביצועים של גופים פיננסיים גדולים.

EMIR

European Market Infrastructure Regulation - רגולציה של האיחוד האירופי אשר אומצה בשנת 2012 במטרה להגביר את היציבות, השקיפות והיעילות בשווקי הנגזרים באיחוד האירופי, ובפרט בשוק נגזרי ה-OTC.

FATCA

Foreign Accounts Tax Compliance Act - חוק אמריקאי הנועד לשיפור אכיפת המס, קובע כי גופים פיננסיים מחוץ לארצות-הברית חייבים בדיווח לרשות המס האמריקאית על חשבונות המנוהלים אצלם ושייכים למי שחייב בדיווח גם אם הוא לא תושב ארצות-הברית.

FDIC

Federal Deposit Insurance Corporation - התאגיד האמריקאי הפדרלי לביטוח פיקדונות.

GRI

Global Reporting Initiative – תקן בינלאומי לדיווח בתחום הקיימות והאחריות התאגידית.

ICAAP

Internal Capital Adequacy Assessment Process - תהליך פנימי להערכת הלימות ההון ולקביעת האסטרטגיה להבטחת הלימות ההון של תאגידים בנקאיים. תהליך זה נועד להבטיח כי יוחזק על-ידי התאגידים הבנקאיים הון הולם שיתמוך בכל הסיכונים הגלומים בעסקיהם, וכן שיפותחו וינקטו על ידם תהליכים נאותים לניהול הסיכונים. התהליך משלב, בין היתר, קביעה של יעדי הון, תהליכי תכנון הון ובחינת מצב ההון במגוון תרחישי קיצון.

LDC

Less Developed Country - ארצות המסווגות על-ידי הבנק העולמי כבעלות הכנסה נמוכה או בינונית.

LTV

Loan To Value Ratio - היחס בין סכום ההלוואה (לרבות מסגרת מאושרת שטרם נוצלה), לבין שווי הנכס המשועבד (לפי חלקו של התאגיד הבנקאי בשעבוד).

Middle Market

פעילות מסחרית המבוצעת עם עסקים בינוניים, לרוב בארצות-הברית.

MTM

Mark to Market – שערוך של מכשיר נגזר בהתבסס על ציטוטים של מחירי שוק בשווקים רלוונטיים, ובהעדרם בהתבסס על שיטות הערכה חלופיות.

NPL

Non Preforming Loan - אשראי פגום שאינו צובר ריבית.

VaR

Value at Risk – מודל סטטיסטי מקובל לכימות סיכוני שוק. המודל מעריך, על בסיס נתונים היסטוריים את ההפסד המירבי הצפוי בגין פוזיציה מסוימת או תיק מסוים, עבור אופק זמן ורמת מובהקות מוגדרים.

VOLCKER

Volcker Rule – חוק וולקר הוא דבר חקיקה אמריקאי החל על תאגידים בנקאיים מסוימים וכולל איסורים והגבלות הנוגעים לפעילות מסחר נוסטרו (proprietary trading) ולפעילות השקעה ו/או מתן חסות בקרנות מכוסות (covered funds) כהגדרתן בחוק וולקר.

אינדקס

א

אומדנים חשבונאיים קריטיים 188

איגוח 50, 248, 329, 1

אנשים קשורים 97, 219, 244, 413, 414, 420, 423, 424, 425, 441, 442, 443, 501, 505, 510, 512, 525, 529, 530

אסטרטגיה עסקית 22

ב

באזל 17, 19, 46, 48, 52, 56, 58, 106, 131, 132, 172, 173, 175, 176, 177, 178, 217, 309, 311, 313, 314, 316, 341, 342, 344, 347, 415, 456, 1

ביטחונות 135, 146, 147, 148, 149, 182, 185, 188, 191, 233, 236, 314, 330, 373, 374, 413, 442, 5

בקרות 3, 11, 130, 131, 132, 133, 134, 174, 175, 177, 188, 190, 194, 195, 196, 197, 198, 231, 1

ג

גידור 38, 130, 135, 154, 168, 169, 176, 205, 213, 221, 230, 231, 248, 255, 259, 260, 332, 333, 334, 335, 2

ד

דוח מאוחד על הרווח הכולל 201, 205

דוח רווח והפסד מאוחד 12, 13, 20, 201, 204, 412, 467

ה

הון אנושי 6, 70, 78, 86, 92, 100, 107, 412, 428, 439, 451, 458, 516

הון מניות 49, 207, 208, 258, 413, 494

הון עצמי רובד 1 15, 17, 19, 46, 47, 48, 49, 50, 52, 310, 311, 312, 313, 314, 2

הון רובד 1 נוסף 47, 310, 312

הון רובד 2 47, 49, 97, 145, 310, 312, 2, 3

היוון עלויות תוכנה 48, 237, 311, 450

הלבנת הון 121, 174, 177, 178, 181, 186, 415, 455

הלוואות לדיור 13, 41, 50, 57, 61, 64, 65, 74, 82, 87, 88, 139, 140, 141, 142, 143, 153, 155, 189, 224, 228, 268, 313, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 372, 375

הפרשה לירידת-ערך 275, 402

הפרשה פרטנית להפסדי אשראי 156, 189, 227, 359, 360

הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי 28, 34, 35, 219, 227, 261, 268, 269, 351, 352, 353

הצגה מחדש 245

ו

ועדת שטרום 67, 109, 111, 186, 409

ח

חובות פגומים 16, 18, 119, 136, 147, 148, 151, 152, 188, 225, 239, 257, 268, 269, 350, 354, 355, 356, 357, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 382, 461

י

יחסי הון 46, 52, 313

ירידת-ערך 157, 192, 193, 209, 230, 233, 234, 238, 239

ל

לקוחות עסקיים 70, 118, 119, 348, 349

מ

מאזן מאוחד 12, 13, 21, 201, 206, 412, 468, 469

מבנה וארגון 133

מגבלות 23, 60, 96, 97, 98, 104, 111, 121, 132, 134, 140, 141, 142, 143, 145, 147, 148, 151, 152, 154, 157, 158, 168, 169, 170, 172, 173, 181, 195, 291, 292, 313, 320, 336, 373, 374, 395, 396, 397, 398, 412, 445, 446, 455, 456

מגזרי פעילות 11, 12, 41, 45, 55, 57, 58, 59, 113, 114, 117, 118, 119, 145, 201, 220, 243, 244, 339, 340, 341, 342, 344, 346, 347, 348, 349, 350, 422, 504

מדד המחירים לצרכן 5, 26, 27, 180, 212, 222, 3

מדינות זרות 43

מדיניות חשבונאית 201, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 3

מדיניות ניהול סיכונים 130

מוניטין ונכסים בלתי מוחשיים 238, 312

מוסדיים 23, 36, 44, 45, 65, 67, 83, 85, 98, 100, 104, 105, 109, 115, 116, 118, 119, 150, 151, 152, 174, 175, 186, 220, 244, 250, 278, 349, 350, 409

מימון ממונף 155

מינוף 12, 17, 19, 22, 51, 66, 84, 201, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 413

מיסוי 178, 424

ממשלה 67, 110, 170, 318, 409, 5

מסגרות אשראי 42, 172, 190, 227, 316, 375

מסים נדחים 192, 209, 213, 238, 242, 246, 252, 253, 255, 256, 277, 312, 406

מקורות מימון 32, 104, 172, 173, 174

נ

נגזרים 12, 13, 21, 31, 32, 33, 42, 46, 51, 96, 104, 105, 107, 109, 123, 126, 129, 133, 140, 141, 142, 143, 145, 150, 151, 152, 158, 160, 162, 164, 166, 168, 169, 170, 190, 191, 201, 206, 209, 213, 225, 230, 231, 232, 233, 234, 247, 248, 249, 314, 315, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 373, 374, 376, 377, 378, 380, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 391, 392, 393, 394, 404, 406, 445, 446, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 468, 469, 1, 3, 4, 5

נזילות 11, 13, 17, 19, 46, 106, 107, 129, 132, 149, 170, 172, 173, 188, 191, 316, 317, 329, 330, 338

ניירות-ערך 12, 14, 15, 16, 18, 21, 31, 38, 39, 41, 43, 44, 49, 51, 55, 59, 60, 72, 73, 80, 81, 82, 87, 88, 90, 93, 94, 96, 101, 102, 103, 105, 106, 108, 109, 116, 117, 118, 123, 125, 129, 135, 140, 141, 142, 143, 146, 151, 152, 177, 178, 181, 183, 184, 185, 186, 189, 192, 193, 201, 205, 206, 209, 210, 212, 219, 225, 230, 232, 233, 234, 235, 236, 247, 259, 260, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 273, 291, 292, 314, 315, 319, 326, 330, 331, 340, 342, 344, 347, 348, 349, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 376, 377, 382, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 391, 392, 395, 396, 404, 406, 407, 414, 418, 424, 425, 427, 428, 431, 434, 437, 440, 441, 442, 444, 455, 461, 463, 468, 469, 485, 489, 490, 3

נכסים אחרים 21, 50, 80, 81, 117, 123, 140, 141, 142, 143, 201, 206, 209, 217, 229, 268, 269, 277, 296, 342, 344, 347, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 376, 377, 395, 396, 397, 404, 406, 462, 468, 469

נכסי סיכון 47, 50, 72, 73, 80, 81, 87, 88, 93, 94, 101, 102, 108, 113, 114, 117, 119, 310, 342, 344, 347, 350

ס

סייבר 28, 1

סיכון אשראי 11, 12, 13, 16, 18, 34, 35, 42, 47, 50, 51, 99, 129, 133, 135, 137, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 147, 148, 151, 152, 188, 189, 190, 201, 219, 220, 225, 226, 227, 228, 232, 233, 257, 268, 269, 270, 281, 310, 315, 336, 338, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 395, 396, 397, 398

סיכונים אחרים 22, 129, 188

סיכון מוניטין 11, 22, 129, 179, 182, 188

סיכון מימון 172

סיכון נזילות 11, 17, 19, 129, 172, 188, 338

סיכון סביבתי 11, 182

סיכון ריבית 46, 129, 157, 158, 188

סיכון שוק 11, 12, 50, 129, 157, 188, 190, 232, 338

סיכון תפעולי 11, 22, 47, 50, 129, 174, 175, 188, 310, 338

ע

עמלות 12, 16, 18, 20, 30, 36, 56, 60, 61, 64, 66, 67, 69, 72, 73, 80, 81, 87, 88, 93, 94, 101, 102, 108, 115, 117, 124, 186, 201, 204, 224, 225, 250, 251, 324, 325, 326, 340, 342, 344, 347, 405, 408, 409, 443, 455, 456, 461, 467

ענפי משק 12, 13, 44, 84, 134, 135, 140, 141, 142, 143, 144, 152, 219

עסקות עם צדדים קשורים 213

פ

פחת והפחתות 251

פיקדונות הציבור 5, 12, 15, 16, 18, 21, 41, 44, 45, 58, 72, 73, 74, 80, 81, 82, 87, 88, 89, 93, 94, 95, 101, 102, 103, 108, 109, 119, 123, 124, 126, 128, 129, 201, 206, 247, 278, 330, 350, 376, 377, 378, 380, 384, 385, 395, 396, 397, 398, 402, 404, 441, 445, 446, 463, 464, 466, 468, 469

פנסיה 63, 115, 118, 216, 240, 251, 284, 300, 301, 349, 419, 436, 491

צ

צדדים קשורים 212, 213, 219, 396, 398, 399, 400, 401, 402

ר

רגולציה 6, 11, 22, 25, 106, 129, 181, 182, 188, 454, 6

רווח למניה 20, 201, 204, 243, 258, 467

ריכוזיות ענפית 188, 413

ש

שווי הוגן 32, 38, 43, 44, 46, 49, 158, 159, 160, 162, 164, 166, 168, 190, 191, 193, 201, 205, 212, 220, 221, 230, 231, 232, 233, 234, 236, 238, 244, 249, 259, 260, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 273, 297, 303, 331, 334, 335, 336, 337, 376, 377, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 445

ת

תגמול 282, 283, 286, 290, 291, 292, 293, 294, 302, 308, 413, 417, 419, 421, 423, 424, 425, 430, 431, 434, 435, 436, 437, 438, 452, 453, 499, 502, 505, 509, 510, 512, 528, 529, 530, 533, 4

תיאבון לסיכון 179

תשואה לסיכון 22, 28

תשלום מבוסס מניות 201, 207, 208, 209, 213, 214, 216, 241, 251, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 399, 400, 401, 406, 432, 433, 435, 436, 437, 6